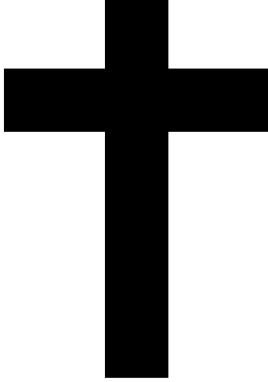

Diza'quë shtë Dios
con dizë

New Testament in Zapotec, Ocotlán (MX:zac:Zapotec, Ocotlán)

Diza'quë shtë Dios con dizë

New Testament in Zapotec, Ocotlán (MX:zac:Zapotec, Ocotlán)

copyright © 1983 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Zapotec, Ocotlán

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Zapoteco, Ocotlán [zac], Mexico

Copyright Information

© 1983, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Zapotec, Ocotlán

© 1983, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

b5034bc2-699c-5c8d-b682-32909c3d919b

Contents

San Mateo	1
San Marcos	71
San Lucas	113
San Juan	186
Hechos	240
Romanos	313
1 Corintios	344
2 Corintios	374
Gálatas	394
Efesios	406
Filipenses	417
Colosenses	425
1 Tesalonicenses	433
2 Tesalonicenses	440
1 Timoteo	444
2 Timoteo	453
Tito	459
Filemón	463
Hebreos	465
Santiago	489
1 San Pedro	497
2 San Pedro	506
1 San Juan	511
2 San Juan	519
3 San Juan	521
San Judas	523
Apocalipsis	526

Diza'quë segùn San Mateo

*Ra shtadë guëlü Jesús
(Lc. 3.23-38)*

¹ Ndë'ë na listë shtë ra shtadë guëlü Jesucristo. Guc më llëbni David nu guc më llëbni Abraham.

² Abraham guc shtadë Isaac. Hia na gubani Isaac gúqui' shtadë Jacob. Hia lë'i' gúqui' shtadë Judá con ra bëchi'. ³ Judá guc shtadë Fares nu Zara. Tse'lë Judá bërulë Tamar. Fares guc shtadë Esrom; hia na gubani Esrom gúqui' shtadë Aram. ⁴ Aram guc shtadë Aminadab. Hia tiempë na gubani Aminadab gúqui' shtadë Naasón. Hia lë'ë Naasón gúqui' shtadë Salmón. ⁵ Salmón guc shtadë Booz; shni'a Booz guc Rahab; Booz guc shtadë Obed; shni'a Obed guc Rut. Obed guc shtadë Isai. ⁶ Isai guc shtadë rëy David. Hia rëy David guc shtadë Salomón nu shni'a Salomón guc tse'lë tëgulë Urías.

⁷ Salomón guc shtadë Roboam. Hia lë'ë Roboam guc shtadë Abías. Hia lë'ë Abías guc shtadë Asa. ⁸ Asa guc shtadë Josafat nu Josafat guc shtadë Joram. Hia na gubani Joram gúqui' shtadë Uzías. ⁹ Uzías guc shtadë Jotam nu Jotam guc shtadë Acáz. Hia na gubani Acáz gúqui' shtadë Esequías. ¹⁰ Esequías guc shtadë Manasés. Hia na gubani Manasés

gúqui' shtadë Amón nu Amón gúqui' shtadë Josías. ¹¹ Josías guc shtadë Jeconías nu con ra bëchi'. Tiempë ni bia'a ra mënë lë'ë ra israelitë ziquë prësi parë Babilonia.

¹² Despuësë de ni, Jeconías guc shtadë Salatiel nu guc Salatiel shtadë Zorobabel. ¹³ Zorobabel guc shtadë Abiud. Hia na gubani Abiud gúqui' shtadë Eliaquim nu Eliaquim gúqui' shtadë Azor. ¹⁴ Azor guc shtadë Sadoc. Hia iurë na gubani Sadoc gúqui' shtadë Aquim. Aquim guc shtadë Eliud. ¹⁵ Eliud guc shtadë Eleazar nu Eleazar gúqui' shtadë Matán. Matán guc shtadë Jacob. ¹⁶ Jacob guc shtadë José, tse'lë María. Hia lë'i' guc shni'a Jesús. Jesús nápi' stubi lë, Cristo.

¹⁷ Manëre ni naescritë ndë'ë chidá generaciòn, mënë naná shtadë guëlü Jesús; gubani rai' entrë Abraham hashtë David. Nu zac naescritë ndë'ë lë shtadë guëlü Jesús naná guc stubi chidá generaciòn entrë David hashtë bia'a ra mënë ra israelitë parë Babilonia. Nu naescritë ndë'ë lë shtë mënë naná stubi chidá generaciòn, ra naguquërdë dizdë tiempë gua rai' Babilonia hashtë gulë Jesucristo.

*Bëdchini Jesús lu guë'dchiliu
(Lc. 2.1-7)*

¹⁸ Zndë'ë guc iurë gulë Jesucristo. María, shni'a më nápi' comprumisi parë guëtsé'ai' con José. Antsë de quë guëquërdë rai' juntë,

hia lè'è Maríá bédzéli' nua shíni' por pudèrè shtë Espíritu Santo. ¹⁹ José, tse'lè Maríá, na tubi nguiu za'què. Guc shtu'u José niasá'ni' lè'è Maríá sin què adè niac bé'adi'i ra mènè parè adè guèrú'udi'i shtu shtë Maríá. ²⁰ Mientras quèhúni' llgabè zni, tubi ianglè shtë Dios bèlua'alú lu mbëca'ldè nu repi ianglè:

—José, llèbni David, adè rdzébèdi'il gúnèl recibir Maríá cumè ziquè tsé'lèl purquè lè'è shíni' zé'di' por pudèrè shtë Espíritu Santo. ²¹ Lè'è Maríá gápi' tubi shíni' nu guèrulè me'dè Jesús. Zni guèrulè me'dè purquè lè'i' gúni' salvar ra shmènè mè de grè duldè shtë rall.

²² Grètè' ndè'è guzac parè gac cumplir lo què naguni'i Dadè Dios lu muzè nabi-adi'dzè shti'dzè mè guahietè; bèquè'èi':

²³ Lè'è lliguèna'a gua shíni' nu gápi' tubi me'dè naguèrulè Emanuel.

Lè ni runè cuntienè: Dios con lè'è hia'a.

²⁴ Iurè lè'è José gubani lu mbëca'ldè, bé'ni' tal cumè guni'i ianglè lúhi'. Bé'ni' recibir Maríá cumè ziquè tsé'li'. ²⁵ Perè adè guquèrdèdi'i rai' ziquè tsé'li' hashtë iurè lè'è shini Maríá bédchini lu guè'dchiliu. Iurní bédè'è José lè me'dè; bërulèhi' Jesús.

2

Bidè guèná rëy mago lè'è niñi

¹ Iurè Jesús gulè guè'dchi Belén, tubi guè'dchi shtë

Judea, lè'è Herodes na rëy naquègnibè'a guèdubi lugar ni. Iurní bédchini ra rëy mago hashtë ciudá Jerusalén. Ze'dè rai' de nezè guia'a zitu. ² Guna'bè di'dzè ra mènè ni: —¿Ca gulè rëy shtë ra mè israelitè? purquè nezè guia'a guná na'a lu mbelègui'i shtëhi'; por ni zè'pè na'a parè guèdè'nè na'a adorar lè'i'.

³ Iurè lè'è rëy Herodes bini ra di'dzè ni, adè bédzélèdi'i pè gúnèll; adè gurèdchidi'i ldú'ull. Nu grètè' mènè shtë Jerusalén guzac rall zni. ⁴ Iurní lè'è rëy guna'bè grè ra jèfè shtë ra bëshuzi nu grè ra narlua'a lèy nabèquè'è Moisés entrè ra mènè israelitè. Guna'bè di'dzè rëy:

—¿Ca galè Cristo?

⁵ Lè'è rall bèquebi:

—Guèdchini Cristo Belén shp3 Judea purquè zni bèquè'è tubi muzè shtë Dios guahietè. Naescritè zndè'è:

⁶ Lè'èl Belén, guè'dchi shtë Judá.

Nal tubi guè'dchi mitu'nè perè nídi'i stubi guè'dchi más importantè què lè'èl entrè ra guè'dchi shtë Judá naná importantè.

De lè'èl guèdchini tubi mè ru'bè nagapè grètè' shmèna.

⁷ Iurní lè'è Herodes guna'bè lè'è rëy mago guitsè guitsè. Nu guna'bè dí'dzell tubi tiempè namás ecsactè guc bèlua'alú mbelègui'i lu rai'. ⁸ Iurní guni'i Herodes lu ra mago tsa rai' Belén nu répill:

—Gulë tsagná ndë nu gulë tsagna'bë di'dzë za'quë za'quë shcuendë me'dë. Iurë lë'ë të guëdzëlë të me'dë, iurní gulë bënë visi na purquë rac shtua'a tsaguëna adorar lë'i'.

9 Gualú bini ra mago shti'dzë rëy, iurní zia'a rai'. Lë'ë mbelëgui'i naguná rai' nezë guia'a, zia'asë delantë lu rai' hashtë por fin lë'ë mbelëgui'i guzudchí lugar catë nanú me'dë. 10 Iurë lë'ë mago guná lu mbelëgui'i guzudchí, nalë bëquitë ldu'u rai' con lëgrë ru'bë la'ni ldu'u rai'. 11 Iurë guatë rai' la'ni hiu'u, guná rai' lu me'dë nu María, shni'a me'dë. Iurní bëzullibi ra rëy; bënë rai' adorar lë'ë me'dë. Lueguë bësha'lë rai' cajë nanua'a rai' parë bëzëlaa'dchi rai' orë, gushialë nu mirra. 12 Despuësë guni'i shca'ldë rai' lu mbëca'ldë de quë guëabrídi'i rai' lu rëy Herodes. Bëabrí rai' ladzë rai' perë hia por stubi nezë.

Zia'a shtadë Jesús parë Egipto

13 Despuësë de zëagzë ra mago, tubi ianglë shtë Dios bëlua'alú lu mbëca'ldë lu José nu repi ianglë:

—Guashtë; gudëdchi me'dë; gulë gua con shni'a me'dë. Gulë gua nasesë guë'dchi shtë Egipto të ndë guëquërdë të hashtë iurë lë'ë na guënia'a guëabrí të ladzë të purquë lë'ë rëy Herodes tsatílill lë'ë me'dë parë gati me'dë.

14 Iurní guashtë José; bëru'unú rai' me'dë la'ni gue'lë parë Egipto. 15 Nga'li guquërdë rai' hashtë iurë lë'ë rëy Herodes guti. Zni guc cumplir lo quë naguni'i Dios por di'dzë nabëquë'ë muzë shtë më guahietë. Guní'i': "Hashtë naciuni Egipto guna'ba shinia".

Herodes gunibë'a gati ra ll-guë'në

16 Iurë lë'ë Herodes bédë'ë cuendë de quë lë'ë ra mago guluguë rall lë'ë rëy, iurní nalë bédchini llanë la'ni ldú'ull. Nu gunibé'all gati grë ra ngulë'në nanapë chupë izë parë guetë naquërdë Belén, con ra me'dë nananú guëdubi alreduerë lugar ni. Zni bënë rëy según tiempë ecsactë naguni'i ra mago bëlua'alú mbelëgui'i lu rai'. 17 Zni guc cumplir lo quë naescritë por Jeremías, muzë shtë Dios:

18 Bini tubi bë ru'bë; grëtë' ra na'a naquërdë regiuni Ramá, bi'ni rai' nu guá ldu'u rai'.

Raquel rú'ni' por shíni' perë adë nídi'i mudë parë chu gunë consolar lë'ë rai' purquë grëtë' ra me'dë gunitilú rai'.

19 Perë despuësë guti Herodes, lë'ë ianglë shtë Dios bëlua'alú lu mbëca'ldë lu José catë quërdë rai' Egipto nu repi ianglë:

20 —Guashtë; gudëdchi me'dë; gulë gua con shni'a me'dë të guëabrí të naciuni Israel stubi. Hia lë'ë mënë

naguc shtu'u quini lë'ë me'dë, guti rall.

²¹ Iurní José guashtë. Biá'ai' me'dë con shni'a me'dë parë regiuni Israel.

²² Iurë José bini de quë Arquelao quëgnibë'a Judea shlugar shtádëll Herodes, bëdzëbë José niáhi' ndë, parë lu mbëca'ldë gua tubi visi de quë guëgzëhi' regiuni shtë Galilea. ²³ Iurë bëdchini rai' nga'li, iurní guquërelde rai' guë'dchi Nazaret. Zndë guzac parë guc cumplir lo quë naguni'i ra muzë shtë Dios guahietë: "Guërulë më Nazareno".

3

Lo quë naguni'i Juan Baustista

(Mr. 1.1-8; Lc. 3.1-9, 15-17; Jn. 1.19-28)

¹ Tiempë dzë ni Juan Bautista bëdchini Judea hashtë tubi shlatë catë adë quëréldëdi'i mënë. Quëadi'dzë Juan diza'quë shtë Dios; ²guní'i:

—Gulë bënë nadzë'ë mudë nabani të purquë hia lë'ë iurë bëga'a parë guëgnibë'a Dios shmënë më.

³ Lë'ë Juan na el quë naguni'i Isaías, muzë shtë Dios. Bëquë'ëi' shti'dzë Dios manërë rë':

Guini të tubi bë shtë tubi mënë narni'i fuertë lu tubi shlatë ru'bë: "Gulë bënë preparar nezë shtënë Dadë.

Gulë bënë preparar la'ni ldu'u të ziquë nezë ldi parë iurë guëdchini Dadë. Gulë gubani tubi vidë za'quë."

⁴Lari shtë Juan nactsá'uhin con guitsë ladi camellë. Hia cinturón shtëni' na tubi gui'di, nu dau shtëni' guc shanchi nu dchini shtë mbee'zë lachi. ⁵Iurní glli glli rdchini ra mënë shtë ciudá Jerusalén con ra mënë shtë guë'dchi shtë Judea con ra naquërelde lugar guëlladchi Jordán; rdchini rall parë guëquë diaguë rall shti'dzë Juan. ⁶Iurë lë'ë ra mënë rshubë duldë rall duldë shtë rall lu Dios, Juan bëchu'bë nisë lë'ë rall la'ni guëë'gu Jordán.

⁷Perë iurë guná Juan cantidá mënë religiosë fariseo nu saduceo, bëdchini rall parë chubë nisë rall; guni'i Juan lu rall:

—Llëbni mbe'ldë, ¿chull bëtsëbë lë'ë tē? ¿Pëzielú dani'i rllu'në tē parë guëca'chilú tē lu cashtigu dushë nanapë quë guëdchini? ⁸Gulë bënë obrë za'quë parë guená mënë de quë guc cambi mudë nabani tē, de quë bëabrí ldu'u tē con Dios. ⁹Nu adë rní'idi'i tē la'ni ldu'u tē gunë më perdunë lë'ë tē sulë purquë na tē llëbni Abraham. Rnia'a lu tē si talë adë gúnëdi'i më recibir lë'ë tē, napë më pudërë parë gunë më llëbni Abraham de guë'ë rë'. ¹⁰Gunë më cashtigu ra mënë mal ziquë lë'ë guiubëaguë hia na listë parë guëchuguin hiaguë. Grëtë' ra hiaguë nadë rné'edi'i nashi za'quë, chuguin nu tsequin lu gui'i. ¹¹Guldía, na rchu'bë nisa lë'ë tē con nisë parë guëlua'a de quë bënë nadzë'ë tē

mudë nanabani të, perë el quë naze'dë despuësë de na, më ni guëzunëhi' ldu'u të nu guëne'e më Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë të. Guëshe'ldë më Espíritu Santo ziquë be'lë të parë gac të limpi. Më ni napë más pudërë quë na; adë rúnëdi'i tucara ni siquierë guahia rachi shtënë më. ¹² Gunë më separar ra mënë mal entrë mënë za'quë. Hia lë'ë më napreparadë con palë guia'a më të parë guëzunë më trigu të parë guëru'u gui'lli tubi cu'. Hia trigu tsutsa'u la'ni catë riutsá'uhin perë grëtë' gui'lli tsequi lu gui'i. Lë'ë gui'i nunquë adë réaldëdi'in.

Bëriubë nisë Jesús
(Mr. 1.9-11; Lc. 3.21-22)

¹³ Iurní Jesús bédchini de Galilea hashtë rua' guëë'gu Jordán catë nanú Juan të parë guëchu'bë nisë Juan lë'ë më. ¹⁴ Primërë adë nëdi'i Juan; répi' lu Jesús:

—Runë tucara chubë nisa por lë'ël perë lë'ël ze'dë lua.

¹⁵ Perë Jesús guni'i:

—Bëne'e sí iurne' purquë zni gac të parë guëdë'na'a cumplir grë cusë za'quë naquëgnibë'a Dios.

Iurní lë'ë Juan gunë ¹⁶ nu bëchu'bë nísi' lë'ë Jesús. Iurë Jesús gualú bëriubë nísi', lueguë bërú'ui' la'ni nisë; lueguë lueguë bëlla'lë lu gube'e hashtë guná më lugar catë quëbezë Dios nu guná Jesús lu Espíritu Santo shtë Dios; bédchíni' ziquë tubi palumë. Gulezënúhi' lë'ë

Jesús. ¹⁷ Iurní bini më tubi bë, tubi voz nabëru'u lu gube'e naguni'i:

—Ndë'ë lë'ë shinia. Nalë rac shtua'a lë'i'. Nalë rquitë ldua'a rnahia lúhi'.

4

Niasiguë Satanás lë'ë Jesús
(Mr. 1.12-13; Lc. 4.1-13)

¹ Lueguë lë'ë Espíritu Santo guanú lë'ë Jesús lu tubi lumë shlatë catë nídi'i mënë të guëtë'dë mëdzabë prëbë nihunë më cuntrë voluntá shtë Dios. ² Guquërdë më nga'li sin adë gudáudi'i më durantë cuarenta dzë nu cuarenta gue'lë. Despuësë bédchini galërdia'në ldu'u më. ³ Bédchini naná rsiguë; guabí'guëll lu më. Guní'ill:

—Si talë de verdá nal shini Dios, gunibë'a guë'ë rë' parë guëaquin guetështildi gaul.

⁴ Perë Jesús bëquebi:

—Sagradas Escrituras rni'i: “Lëdë niá'asëdi'i guetështildi guëbani nguui sino por grë di'dzë narni'i Dios”.

⁵ Iurní lë'ë mëdzabë bia'a lë'ë më ciudá Jerusalén. Güe'pinull lë'ë më guëc íadu'u tubi partë más guia'a. ⁶ Iurní répill:

—Si talë gualdí rní'il nal shini Dios, bëru'ldë lë'ël hashtë lu guiu'u purquë Sagradas Escrituras rni'i:

Dios guënbë'a lë'ë ra ianglë të parë gapë rai' lë'ël nu guëldisë rai' lë'ël con guia'a rai' të parë ni tubi guë'ë gunënëdi'i guëa'l.

⁷ Jesús bëquebi:

—Nu zac rni'i Sagradas Escrituras: “Adë rtë'dëdi'il prëbë Dios, Shtadë të. Adë rúnëdi'il obligar lë'i'.”

⁸ Nu lë'ë mëdzabë bia'a Jesús lu tubi dani ru'bë, nu bëlua'a mëdzabë grë ra naciuni con lujë shtë rahin ziquë grë cusë za'quë nananú lu guë'dchiliu; ⁹ guní'ill lu Jesús:

—Na guënehia grëtë' ndë'ë cá'al si talë guëzullbil lua, gúnël adorar na.

¹⁰ Iurní Jesús repi:

—Guabsú lua, Satanás, purquë Sagradas Escrituras rni'i: “Sulë Dios Shtadë të gúnël adorar. Sulë lë'ë më guëzu'bë diáguël shtí'dzi'.”

¹¹ Iurní mëdzabë bësa'në Jesús. Lueguë bédchini ra ianglë. Bë'në rai' sirvë lu Jesús.

Jesús guzublú guëluá'ai' ra mënë shtë Galilea
(Mr. 1.14-15; Lc. 4.14-15)

¹² Iurë Jesús bini de quë Juan nanú lachigui'bë, iurní zia'a më parë regiuni shtë Galilea. ¹³ Perë adë bëá'nëdi'i më Nazaret sino quë guagla'guë më guquërelde më Capernaum, tubi guë'dchi naquë guëlladchi rua' nisë ru'bë por nezë shtë regiuni Zabulón nu Neftalí. ¹⁴ Zndë guzac parë guc cumplir lo quë nabëquë'ë muzë shtë më guahietë; lëhi' Isaías. Naescritë zndë'ë:

¹⁵ Guë'dchi Zabulón nu Neftalí, nezë naquë rua' nisë ru'bë ladë cu' guia'a shtë guë'gu Jordán,

partë más zitu shtë Galilea catë quërelde ra nadë nádi'i më israelitë.

¹⁶ Ra mënë narëta' ndë, guquërelde rall lu nacahi perë guná rall tubi llni ru'bë.

Ra mënë naquërelde regiuni catë nanú shcaa'l shtë galguti, nga'li bianí tubi llni ru'bë guná rall.

¹⁷ Dizdë iurní Jesús guzublú bë'në më predicar diza'quë nu guni'i më:

—Gulë bë'në nadzë'ë mudë nabani të purquë hia bëga'a iurë parë guë nibë'a Dios lë'ë të.

Jesús guna'bë tapë nguii, gac rai' shmënë më

(Mr. 1.16-20; Lc. 5.1-11)

¹⁸ Jesús zia'glá'guë më nezë rua' nisë ru'bë shtë Galilea. Guná më chupë nguii narë nga'li, tubi na Simón nu lë zac Pedro. Stubi nguii lë Andrés, bëchi Pedro. Na rai' pescadurë. Quëglaguë rai' guë'shu la'ni nisë. ¹⁹ Iurní Jesús repi:

—Gulë gude'e naldë na të guna lë'ë të pescadurë shtë ra nguii; gue'dënú të mënë lua.

²⁰ Mizmë iurní bësa'në rai' guë'shu nu guanaldë rai' lë'ë më.

²¹ Zia'a Jesús más delantë; guná më lu chupë bëchi ra më narëta', Jacobo nu Juan, shini Zebedeo. Nanú rai' la'ni barcu. Zúbëga'a rai' con shtadë rai'. Quëhunë rai' rumiendë guë'shu. Guna'bë Jesús lë'ë rai'. ²² Mizmë iurní bëséá'nëga rai' barcu con

shtadë rai'. Guanaldë rai' lë'ë Jesús.

Jesús bëlua'a zihani mënë
(Lc. 6.17-19)

²³ Jesús ziaqla'guë më guëdubi Galilea. Quëglua'a më ra mënë la'ni iádu'u shtë rall cadë guë'dchi catë bëdchini më. Quëadi'dzë më diza'quë shtë Dios lla tsuté mënë lugar catë rnibë'a Dios. Nu runë më rumëdi grëtë' clasë galguidzë nanapë ra mënë. Bënëac më ra narac llu'u.
²⁴ Bërë'tsë di'dzë naquëhunë Jesús hashtë guëdubi regiuni shtë Siria. Bëdchininú ra mënë grëtë' naquëzac zi lu galguidzë nu ra naquëhunë sufrir dulurë nu grë nanapë mëdzabë la'ni ldu'u rall nu grëtë' ra narati zini ra, nu ra narac galguidzë llunguë. Jesús bënëac ra mënë ni.
²⁵ Nalë zihani mënë guanaldë rall lë'ë më, mënë shtë Galilea nu guë'dchi shtë Decápolis nu Jerusalén. Lë'ë quë lë'ë zihani mënë shtë regiuni Judea nu ra naquërdë stubi tëchi guëë'gu Jordán, guanaldë rall lë'ë Jesús.

5

Libanë shtë Jesús
(Lc. 6.20-23)

¹ Iurë Jesús guná lu ra mënë zihani, güe'pi më lu lumë shtë dani. Guzubë më nga'li. Iurní shini gusë'dë më bëdëá rai' rdondë rai' catë zúbëga'a më.
² Jesús guzublú caglua'a më zndë'ë.
³ —Dichusë ra mënë narac bë'a nanú nicidá gac rall limpi la'ni ldu'u rall, pues tsuté rai' catë rnibë'a Dios.

⁴ Dichusë ra mënë naru'në por duldë shtëné rall, pues Dios gunë consolar lë'ë mënë ni.

⁵ Dichusë ra mënë nãdu'u. Pues grë ra mënë ni gunë rall recibir guë'dchiliu catë guëdë'ë Dios ca'a rall, guëquërdë rall.

⁶ Dichusë na ra mënë narac shtu'u parë gac rall limpi delantë lu më; hia rëdchí ldu'u rall por lë'ë më.

⁷ Dichusë ra mënë narga'a ldu'u sa' rall; pues zni rga'a ldu'u më lë'ë rall.

⁸ Dichusë ra mënë nalimpi ldu'i; mënë ni guená rall lu Dios.

⁹ Dichusë ra mënë nargutë en paz parë ra mënë; pues Dios gulë më ra mënë ni shini Dios.

¹⁰ Dichusë ra mënë narzac zi purquë quëhunë rall cumplir shti'dzë Dios; pues tsuté rall catë rnibë'a më.

¹¹ Dichusë na të iurë lë'ë ra mënë rni'i guidzë lë'ë të nu iurë rzunaldë mënë lë'ë të nu iurë lë'ë mënë guëni'i bishi cuntrë lë'ë të purquë na të shmëna. ¹² Mizmë manërë shtadë guelú të guzunaldë rall muzë shtë Dios naguquërdë más guahietë quë lë'ë të. Gulë bëquitë ldu'u të nu tsu lëgrë ldu'u të purquë gunë të recibir tubi premi ru'bë lu gube'e.

Na të ziquë zedë nu llni
(Mr. 9.50; Lc. 14.34-35)

¹³ Lë'ë të na të ziquë zedë entrë ra mënë shtë guë'dchiliu rë' të parë adë rshínidi'iru'u mënë. Si talë zedë guëdchíguëdi'i, ¿lla gunë nguiu të guëabrí sabor shtë

zedë? Hia adë rllu'idi'in sino parë quë guëzebin nu parë guëlu' mënë guëquin.

¹⁴ 'Lë'ë të na të ziquë llni parë mënë narëta' lu guë'dchiliu. Tubi ciudá nazúbëga'a guëc tubi dani, adë gáquëdi'i guëca'chiluhin. Adë rca'chi ldú'udi'il lu mënë llni nanápël. ¹⁵ Adë gáquëdi'i subë llni la'ni tubi tēpē; más bien zubin guia'a të parë guëzianí të guëná mënë nananú la'ni hiu'u. ¹⁶ Zni zac lë'ë të, gulë bē'nē ziquë llni narabts'ē delantē lu ra mënë të parë guëná mënë cusë za'quë nacanihunē të; iurní ra mënë gunē rall alabar Shtadē të, mē naquëbezē gube'e.

Bëlua'a Jesús shcuendë lëy

¹⁷ 'Adë rúnëdi'i të ll-gabë zelda lu guë'dchiliu parë guëdë'a fin lëy shtë Moisés, nilë parë guëdë'a fin enseñansë shtë ra muzë nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë. Adë zëldëdia'a parë guëdë'ëhia fin sino parë guëluá'ahia pë runë cuntienë shti'dzë rai'. ¹⁸ Purquë guldía rnia'a lu të, mientras nanú gube'e nu guë'dchiliu, ni tubi partë shtë lëy, ni tubi puntë shtë letrë ni partë mitu'në shtë lëy, adë gunë fáltëdi'in. Grëtë' napë quë gac cumplirin. ¹⁹ Por ni grëtë' nadë rúnëdi'i casë cualquier mandamientë shtë lëy, aunque más mitu'në partë shtë mandamientë, nu rluá'all ra mënë lu mizmë zni, pues runë tucarë gáquëll mē nalasáquëdi'i catë

rribë'a Dios. Perë grëtë' el quë narzu'bë diaguë nu quëgluá'all gunë mënë cumplir grë puntë shtë lëy, ni runë tucarë gáquëll más mē lasac lugar catë rribë'a Dios. ²⁰ Na rnia'a lu të, si talë adë nádi'i conductë shtënë të más naza'quë quë conductë shtë ra mënë religiosë fariseo nu ra mësë shtë lëy, jamás adë tsutëdi'i të catë rribë'a Dios.

Caglua'a më lla na llanë (Lc. 12.57-59)

²¹ 'Lë'ë të bini të ra shtadë guëlu' hia'a guni'i rai': "Adë quínidi'il mënë; cualquier narguini sáhi' pues napë quë gac juzgar mënë ni". ²² Perë na rnia'a lu të, grëtë' el quë naná rldë lu sáhi', nápëll culpë lu nangunë juzguë. El quë narushtiá lu sáhi', napë quë gac juzgar mënë ni lu Junta Suprema. El quë narni'i lu sáhi': shënë, nanú peligrë tsall lu gui'i shtë gabildi.

²³ 'Zni si talë lë'ël rac shtú'ul guëdë'ël ofrendë lu bëcu'guë nu nga'li rëagná ldú'ul de quë bëldënul sa'l, ²⁴ bësëa'në ofrendë shtënëll cu' bëcu'guë; iurní guagná bëchil të parë tsu en paz con lë'ëll; iurní sí, zac guëabril lu bëcu'guë të parë guëdë'ël ofrendë lu Dios. ²⁵ Si talë chu guëdchi'bë demandë cuntrë lë'ël, iurë zianul mënë ni nezë, gulë gac të de acuerdë lueguë të parë adë gúnëdi'i mënë intriegu lë'ël lu juësi, purquë iurní juësi gúnëll intriegu lë'ël lu ra soliar të parë guëldaguë rall lë'ël lachigui'bë. ²⁶ Guldía

rnia'a, nga'li guëru'udi'il hashtë quillil lúltimë centavë nanazé'bil.

Jesús bëlua'a shcuendë duldë adulteri

27 'Lë'ë të bini të lo që naguni'i mënë antsë: "Adë rquënúdi'il tse'lë mënë". 28 Perë na rnia'a lu të, cualquier lo që naná rzebi ldu'u ra na'a más që tse'lëll, hia bë'në mënë ni duldë adulteri la'ni ldú'ull. 29 Si talë slul ladë ldi napë culpë quëhúnël duldë, gulú slul të parë guëru'ldëlin zitu. Más mejurë guënititubi slul no sea që tsal guëdubi cuerpë shtënlë la'ni gabildi. 30 Si tubi guiá'al ladë ldi napë culpë quëhúnël duldë, bëchugüë guiá'al, bëru'ldin zitu; mejurë guënititubi partë shtë cuerpë, lëdë guëdúbidi'i cuerpë shtënlë tsal la'ni gabildi.

Jesús bëlua'a schcuendë divorci

(Mt. 19.9; Mr. 10.11-12; Lc. 16.18)

31 'Nu zac guni'i ra mënë guahietë: "Grëtë' el që narlë tse'lë, napë që guëdë'ë nguui tubi cartë shtë divorci ca'a tsé'li". 32 Perë na rnia'a lu të, si talë gunë nguui divorciar tsé'li' por tubi cusë de nadë, quësinnil lë'ë tsé'lëll lu duldë adulteri. Grë ra naca'a na'a divorciadë pues hia bë'nëll duldë adulteri. Por tubsë motivë tsu divorci, si talë bëdzëlënull stubi nguui.

Jesús bëlua'a shcuendë ra jurë

33 'Nu zac bini të de që guni'i ra shtadë guëlu' hia'a: "Jamás adë guësá'nëdi'i të gunë të cumplir lo që narunë jurar delantë lu Dadë Dios". 34 Perë na rnia'a lu të, adë rúnëdi'i të jurar por ni tubi rsunë; adë rúnëdi'i të jurar por lo që nananú gube'e purquë gube'e na trunë shtë Dios. 35 Adë rúnëdi'i të jurar por guë'dchiliu purquë nahin catë zu guëa' më; ni adë rúnëdi'i të jurar por Jerusalén purquë ni na tubi ciudá ru'bë shtë rëy narnibë'a más. 36 Adë rúnëdi'i të jurar por lo që nananú guëquël purquë adë gáquëdi'i gúnël gan gac tubi guitsë guëquël naquichi u nagasë, ni tubi guitsë'në. 37 Nadë más gulë guni'i: "Aha" u "Aquëdi'i" purquë lo që nardchi'bë guëc di'dzë ni ze'dë de mëdzabë Satanás.

Si talë chu cubë tubi ladë lul bëdë'ë stubi ladë
(Lc. 6.29-30)

38 'Lë'ë të bini të de që guni'i mënë guahietë: "Gulú slu sa'l, el që nagulú slul, nu gulú lai' sa'l, el që nagulú lai'l". 39 Perë na rnia'a, adë rzutípëdi'il lu ra hiembrë mal; al contrari si talë chu cubë tubi ladë lul, bëdë'ë stubi ladë. 40 Si talë chu quëgdchi'bë demandë u rac shtú'ull guëdchisull manguë shtënlë, bëdë'ë manguë shtënlë con shabë guitsël të gua'a mënë ni. 41 Si talë chu gunë obligar lë'el guá'al tubi bultë tubi kilómetro, bia'ain chupë

kilómetro. ⁴² Cualquier tubi naquëgna'bë tubi prështë, bëtë'dëin nu adë rdchigrëdi'il nezë téchil sino bëtë'dë lo quë narac shtu'u mënë.

Gulë gac shtu'u ra enemigu shtënë të

(Lc. 6.27-28, 32-36)

⁴³ 'Nu zac bini të lo quë naguni'i mënë antsë: "Gac shtú'ul amigu shtënël perë guená túshël lu ra enemigu shtënël". ⁴⁴ Perë na rnia'a, gulë gac shtu'u ra enemigu shtënë të. Gulë guna'bë lu Dios parë grë ra narzunaldë lë'e të. ⁴⁵ Si talë quëhunë të cumplir grë ra cusë rë', gac të shini Dios nacabezë gube'e. Lë'e më rshe'ldë më llni ngubidzë parë grëtë' mënë, parë mënë mal nu mënë za'quë. Lë'e më ldaguë më guiu parë ra mënë naná tubdí shcuëndi' nu parë ra mënë nanádi'i tubdí shcuëndi' lu Dios. ⁴⁶ Si talë lë'e të nadë más rac shtu'u të ra narac shtu'u lë'ël çpëllë premi gápël? purquë grë ra narunë cubrë impuestë rac shtu'u rall sa' rall. ⁴⁷ Si talë nadë más runë të saludar con cariñi ra mënë bëchi sa' të çpë bien canihúnël? Pues ra naná guënëdi'i Dios runë rall saludar sa' rall. ⁴⁸ Gulë bë'në cumplir con grë mënë; gulë gac të ziquë Shtadë të naquëbezë gube'e; ni tubi faltë nápëdi'i më.

6

Ra obrë za'quë

¹ 'Adë rluá'adi'i të obrë za'quë delantë lu ra mënë nadë más parë guená mënë lu

të purquë si talë runë të zni, Shtadë të naquëbezë gube'e adë guéné'edi'i më premi ca'a të. ² Por ni lë'e të iurë rdë'e të gu'në ca'a nabënápëdi'i, adë rú'ldëdi'il damburë parë guená mënë; adë gúnëdi'il ziquë mënë falsë, ziquë runë ra mënë naná ziquë guetë nadchi'bë lu dchi'li. La'ni ra iádu'u shtënë rall nu nezë rdë'e rall gu'në të parë rna ra mënë, parë guëni'i za'quë ra mënë de lë'e rall. Perë guldía rnia'a lu të, hia napë rall labansë shtë mënë naná lúniquë premi nagunë rall recibir. ³⁻⁴ Perë iurë lë'e të guëdë'e të gu'në ca'a nabënápëdi'i, gulë bë'nin manërë naga'chi. Hia lë'e Shtádël naquëbezë gube'e, rna më grë lo quë naquëhúnël naga'chi. Lë'e më guëne'e më tubi premi cá'al.

Jesús bëlua'a lla guadi'dzënú mënë Dios

(Lc. 11.2-4)

⁵ 'Iurë lë'e të gunë të orar, adë rúnëdi'i të ziquë runë ra mënë naná falsë. Rquitë ldu'u rall gunë rall orar të guená mënë lu rall; rzuldí rall la'ni iádu'u nu rzu rall shquini shtë nezë të parë guená ra mënë lo quë naquëhunë rall. Guldía rnia'a lu të, hia napë rall lúniquë premi nagunë rall recibir. ⁶ Perë iurë lë'e të gunë të orar, gulë guëu' la'ni hiu'u quartë shtë të. Bësë'au rua' hiu'u; iurní bë'në orar; guni'lu Dadë Dios naquëbezë gube'e, sulë lë'e më con lë'ël. Rac bë'a më lo quë nanú la'ni ldú'ul; iurní Shtádël

naquëbezë gube'e guëne'e më lo quë naquëgná'bël.

7 'Iurë gúnël orar, adë rúnëdi'i tē oraciuni zihani vultē ziquë runë ra mënë nanádi'i më israelitë. Runë rall llgabë guini Dios di'dzë shtë rall por ruadi'dzë rall zihani di'dzë. ⁸ Adë rúnëdi'i tē zni ziquë lë'ë rall purquë lë'ë Dadë hia rac bē'a më grë lo quë narqui'ni tē antsë guëna'bë tē lúhi'. ⁹ Por ni rnia'a lu tē, gulë bē'në orar lu më zndë'ë:

Dios, nal Shtadë na'a naquëbezë gube'e.

Rac shtu'u na'a gunë grë mënë alabar lë'ël de verdá.

¹⁰ Rac shtu'u na'a guëni'b'al grë mënë, sullibi rall lul.

Ziquë quëhunë ra ian-glë cumplir voluntá shtënë'l lu gube'e, rac shtu'u na'a grë mënë narëta' lu guë'dchiliu, gunë rall cumplir lo quë narac shtú'ul.

¹¹ Bëne'e nagáu na'a dzë con dzë.

¹² Bē'në perdunë duldë shtë na'a; zni lë'ë na'a rdë'në na'a perdunë duldë narunë ra mënë cuntrë lë'ë na'a.

¹³ Adë rdë'ëdi'il permisi guëtë'dë mëdzabë prëbë lë'ë na'a tē ldáguëdi'i na'a lu duldë.

[Purquë lë'ël rnibë'al gube'e nu lë'ël nápël grë derechë nu llëru'bë na pudërë shtënë'l.

Nápëdi'il fin. Amén.]

¹⁴ 'Si talë lë'ë tē gunë tē perdunë ra mal nabë'në mënë cuntrë lë'ë tē, zni zac Dadë naquëbezë gube'e gunë më perdunë lë'ë tē. ¹⁵ Perë si talë adë nëdi'i tē gunë tē perdunë sa' tē duldë narúnëll cuntrë lë'ë tē, tampuquë Dadë naquëbezë gube'e gúnëdi'i më perdunë duldë shtë tē.

Jesús bëlua'a lla gunë mënë ayunë

¹⁶ 'Iurë lë'ë tē gunë tē ayunë, adë reá'nëdi'i tē tristë cumë ziquë runë ra mënë naná falsë purquë lë'ë rall rzu rall tristë; runë rall seri no más parë guëná ra mënë de quë quëhunë rall ayunë. Guldía rnia'a lu tē, hia napë rall grë lo quë nangunë rall recibir ziquë premi. ¹⁷ Perë lë'ë tē iurë gunë tē ayunë, gulë tsu nalëgrë; gulë bëzunë lë'ë tē bien bien ¹⁸ tē parë iurë guëná mënë lul, adë guëdë'ëdi'i mënë cuendë de quë lë'ël quëhúnëll ayunë. Nadë más sulë lë'ë Dadë Dios naquëbezë gube'e, më ni rna lo quë naquëhúnëll. Lë'ë më napë më cuendë nu gunë më honrar lë'ël.

Galricu lu gube'e (Lc. 12.33-34)

¹⁹ Adë rúnëdi'i tē muntuni zihani cusë lu guë'dchiliu catë lë'ë ra mbichuguë rزالú ma grëtë' ra cusë, catë rna'zi tën gui'bë nu rllinin; nu riutë nguba'në parë rbaa'nëll ra cusë. ²⁰ Más bien gulë bē'në muntuni tesurë lu gube'e catë adë nídi'i ra mbichuguë nu adë guëzalúdi'i mahin,

catë adë rná'zidi'i tën gui'bë. Ra nguba'në adë riutëdi'i rall nga'li parë cuanë rall. ²¹ Catë nacuetsa'u tesurë shtënël, ndë rac shtú'ul guëbánil.

Slu hia'a na ziquë lámpara
(Lc. 11.34-36)

²² 'Si talë rdë'ël sí parë guë nibë'a Dios lë'ël, na ziquë slul naná bien nu guëdubi cuerpë shtënël quëbezënú llni ²³ perë si talë adë nëdi'il tsasël shti'dzë Dios, blac llëru'bë na nacahi la'ni ldú'ul. Nahin ziquë slul naná mal; guëdubi cuerpë quëbezin nacahi.

Dios nu lë'ë ra cusë shtë guë'dchiliu
(Lc. 16.13)

²⁴ Adë gáquëdi'i gunë mënë sirvë lu chupë lamë, purquë tubi lamë adë rac shtú'udi'i mënë lë'ëll; stubi lamë rac shtú'ull. Quëhúnëll rëspëti tubi lamë perë hia stubi lamë quëhúnëll desprëci. Tubsë lamë nápël. Si talë Dios na lamë shtënël, iurní gúnël lo quë narac shtu'u më; perë si talë dumí na lamë shtënël, iurní Dios adë nádi'i' shlámël.

Quëhapë Dios ra shíni'
(Lc. 12.22-31)

²⁵ 'Rnia'a lu tē iurne', adë rquëdi'nidi'i ldu'u tē por lo quë nagáu tē u por lo quë nagú tē parë guëbani tē, ni por shabë tē parë nagacu tē. Más lasac vidë quë dau; lë'ë shcuerpë tē más lasac quë shabë tē. ²⁶ Gulë guná lu ra ma'ñi naná riasë, adë rcabnídi'i ma, nilë adë rcá'adi'i ma cusechë parë cuetsá'uhin, perë sin adë

guëtë'dëdi'i, Dadë shtë tē naquëbezë gube'e quëgne'e më grëtë' nagáu tē. Más lasac tē quë ra ma'ñi. ²⁷ ¿Chu de lë'ë tē por tantë rquëdi'ni ldú'ul, guëbánil tubi dzë más?

²⁸ '¿Pëzielú rquëdi'ni ldu'u tē por shabë tē? Gulë guná, lla riaru'bë guë'ë lachi. ²⁹ Adë rúnëdi'i guë'ë dchi'ni perë rnia'a lu tē, rëy Salomón con guëdubi galëljüjë shtëni', adë guzú zá'quëdi'i' cumë ziquë ra guë'ë. ³⁰ Chulë rlu'a'a guë'ë lachi nedzë, quëhunë Dios; perë glli guëbidchi guë'ë nu tsequin lu gui'i. ¿Pë adë gápëdi'i më lë'ë tē? lë'ë tē naná rialdí ldu'i du'pë. ³¹ Por ni rnia'a lu tē, adë rquëdi'nidi'i ldu'u tē nu adë rni'idi'i tē: “¿Pë cha guëdáuha'a?” u “¿Pë cha guëdí hia'a?” u “¿Ca guëru'u shába'a?” ³² Pues grë mënë nanadë guënédi'i Dios, zianaldë rall tēchi ra cusë ni. Perë lë'ë tē napë tē tubi Shtadë tē naquëbezë gube'e; rac bë'a më grë lo quë narquí'nil. ³³ Primëre gulë guanaldë tēchi nezë catë rnibë'a Dios ziquë rëy. Gulë bë'në cumplir lo quë narac shtu'u më, iurní gunë tē recibir grë cusë narqui'ni tē parë guëbani tē. ³⁴ ¿Pëzielú rquëdi'ni ldú'ul nedzë por ra cusë naze'dë glli? Nanú sufsientë problemë parë nedzë.

7

Adë rúnëdi'il juzguë sa'l
(Lc. 6.37-38, 41-42)

1 'Adë rúnëdi'i të juzguë sa' të, purquë gunë më juzguë lë'ë të mizmë manërë ziquë quëhunë të juzguë sa' të. 2 Gunë më juzguë lë'ë të mizmë manërë narunë të. Mizmë varë naguishi të con sa' të, mizmë varë ni quishi Dadë Dios con lë'ë të. 3 ¿Pëzielú rnal lu gui'lli nananú la'ni slu sa'l perë adë rnádi'il la'ni slul nanú tubi trunquë ru'bë? 4 ¿Lla gúnël guëní'il lu sa'l? "Bëne'e sí guëgúa gui'lli nananú slul" perë nanú tubi trunquë la'ni slul. 5 Na të falsë; gulú trunquë nananú la'ni slul; iurní sí, guënal bien parë cul gui'lli nananú la'ni slu sa'l. 6 Nanú mënë ziquë mbecu dushë narahuë'. Adë rúnëdi'i rall rëspëti cusë santu shtë Dios. Na rall ziquë guchi narlú guëc tubi perla nu rëabrí ma të re'dë ca'në ma lul. Adë ruadí'dzëdi'i të di'dzë santu lu nanëdi'i tsasë verdá shtë Dios.

Gulë guna'bë; gulë bësëdchi rua'puertë

(Lc. 11.9-13; 6.31)

7 'Gulë guna'bë lu Dios grëtë' lo quë narac shtu'u të. Lë'ë më guëne'e mëhin. Gulë quilin të parë guëdzëlë tëhin. Gulë bësëdchi rua'puertë të parë guëlla'lin. 8 Grë mënë natsagla'guë guëna'bë lu Dios, gúnëll recibirin; grë mënë narguili cusë shtë Dios, guëdzelin. El quë naná ziquë tubi nguui narna'bë fuertë rua' nezë, guëlla'lë puertë parë lë'ëll.

9 ¿Chu tubi de lë'ë të si talë guëna'bë shínil guetështildi

gáuhi'; ni mudë guëd'ël tubi guë'ë gáuhi'? 10 ¿Ni mudë guëd'ël tubi mbe'ldë iurë shínil rnáb'ëll mbeldë gáuhi'? 11 Si talë lë'ë të na të mal, nu rac bë'a të guëd'ë të cusë za'quë lo quë narna'bë shini të, más segurë Shtadë të naquëbezë gube'e, guëne'e më cusë za'quë lo quë narna'bë të lu më. 12 Manërë lo quë narac shtú'ul gunë mënë tratë lë'ël, mizmë manërë ni gulë bënë tratë sa'l. Zni si talë quëhúnël cumplir rëglë ni, canihúnël cumplir lëy nu lo quë nabëquë'ë muzë shtë Dios guahietë.

Rua'puertë nanáde'e

(Lc. 13.24)

13 'Gulë tsuté nezë rua'puertë nu nezë ca nade'e purquë rua'puertë nu nezë narniti mënë, nalë shlaguin nu napin zihani lugar. Cantidá mënë riutë rall nga'li. 14 Perë puertë nu rua'nezë nade'e catë napë mënë vidë sin fin, tubldí nahin nu trabaju riutë mënë nga'li. Du'psë mënë riutë lu nezë ni.

Nashi naquë lu hiaguë rlua'ainpë hiaguin

(Lc. 6.43-44)

15 'Gulë gupë cuidadë con ra mësë falsë naná rni'i ruadí'dzë rall shti'dzë Dios. Ze'dë rall; por fuërë rlua'a rall ziquë lli'li perë dentrë la'ni ldu'u rall na rall ziquë ma dushë. 16 Lë'ë të gac bë'a të u gunguë bë'a të chu na rall por lo quë narunë rall. Pues adë rldáguëdi'i të uvë lu ra hiaguë guitsë. Tampuquë

nídi'i mudë guëldaguë të bëlda'u lu hiaguë guitsëbé. 17 Zni nahin, grëtë' hiaguë za'quë rne'e nashi za'quë perë hiaguë mal rne'e nashi mal. 18 Lë'ë hiaguë za'quë adë gáquëdi'i gudë'ëin nashi mal. Ni tampusquë tubi hiaguë mal gáquëdi'i guëdë'ëin nashi za'quë. 19 Grëtë' hiaguë nadë rdë'ëdi'i nashi za'quë, chuguin nu tsequin lu gui'i. 20 Zni gac bë'a të mënë za'quë nu mënë mal por lo quë narunë rall.

Lëdë grëdi'i mënë tsutë rall catë rribë'a Dios (Lc. 13.25-27)

21 'Lëdë grëdi'i narni'i lua: "Dadë, Dadë", tsutë rall catë rribë'a Dios sino nadë más el quë narunë cumplir voluntá shtë Dadë naquëbezë gube'e, ni sí quëgnibë'a më lë'ëll. 22 Iurë lë'ë iurë guëga'a, dzë ni cantidá mënë guëni'i rall lua: "Dadë, lë'ë na'a biadi'dzë na'a shti'dzël nu por lël gulú na'a mëdzabë nananú la'ni ldu'u mënë. Bëdë'në na'a zihani milagrë iurë guni'i na'a lël." 23 Perë iurní guënia'a lu mënë ni: "Jamás adë guënëdia'a lë'ë të. Gulë guabsú lua purquë na të mënë mal."

Comparaciuni shtë chupë hiu'u (Lc. 6.47-49; Mr. 1.22)

24 'Zni na el quë narquë diaguë nu quëhúnëll lo quë narnia'a, nall cumë ziquë tubi nguui nariasë nu bëzá'all lídchill lu cimientë shtë guë'ë. 25 Bëdchini guiu; guaru'bë nisë guëë'gu; bëru'u mbë

dushë; bëdí'ahin hashtë guëa' hiu'u perë adë guláguëdi'i hiu'u purquë napin cimientë nazubë lu guë'ë. 26 Perë el quë narini shti'dza perë adë rúnëdi'ill cuendë lo quë narnia'a, nall ziquë tubi nguui tuntë nanëdi'i tsasëll. Bëzá'all lídchill lu iu'lli. 27 Bëdchini guiu; guaru'bë nisë guëë'gu; bëru'u mbë dushë nu bëdí'ahin guëa' hiu'u. Gulaguë hiu'u purquë nídi'i cimientë guetë. Nalë tubi cusë dushë guc nga'li.

28 Iurë Jesús gualú biadi'dzë më lu ra mënë, nalë bëdzëguëë' ldu'u rall nu guasë ldu'u rall por ldai' shtë më. 29 Caglua'a më cumë ziquë el quë nanapë pudërë, lëdëdi'i ziquë ra mësë shtë lëy nananú entrë lë'ë rall.

8

Jesús bënëac tubi narac llu'u galguidzë naru'dzë ládi' (Mr. 1.40-45; Lc. 5.12-16)

1 Iurë bietë Jesús lu dani, cantidá mënë zianaldë rall lë'ë më. 2 Iurní guabi'guë tubi nguui narac llu'u galguidzë naru'dzë ládi'. Bëzullíbill lu më. Répill:

—Dadë, si talë rac shtú'ul, nápël pudërë gunëáquël na; guëzunël ladia.

3 Iurní Jesús bëdchi'bë më guia'a më guëquëll nu guni'i më:

—Rac shtua'a, sunë ládil.
Iurë lë'ë më guni'i zndë'ë, grë galguidzë ru'dzë bëac.
4 Jesús repi:
—Bëquë diaguë, adë chu lu ruadí'dzëdi'il; nadë más guaguë'në presentar

lu bëshuzi nu bēdē'ē tubi ofrendē lo quē narnibē'a Moisés tē parē grētē' mēnē, guēdē'ē rall cuendē de quē lē'ēl bēáquēl nu guc límpil de galguidzē shtēnēl.

Bēnēac Jesús tubi muzē shtē capitán

(Lc. 7.1-10)

⁵ Iurē guatē Jesús guē'dchi Capernaun, tubi capitán rumanē guabí'guēll lu mē nu bē'nēll ruēguē. ⁶ Répill lu Jesús:

—Dadē, shmuza rac llú'ull galguidzē llunguē. Nagá'all lidcha. Nalē quēhúnēll sufrir lu galguidzē.

⁷ Jesús guni'i:

—Na tsahia parē gunēaca lē'i'.

⁸ Capitán bēquebi:

—Dadē, rúnēdi'i tucara tsal lidcha; adē chu nádia'a. Nadē más gunibē'a nu bēdē'ē tubsē di'dzē, iurní guēac shmuza. ⁹ Mizmē na runa lo quē narni'i ra narnibē'a na, nu napa suldadē bajo ordē shtēna. Iurē rnia'a lu tubi suldadē, tsall; pues riall. Iurē rnia'a guídēll, pues lueguē rídēll. Iurē rñibē'ahia tubi shmuza tsaguē'nēll lo quē narac shtua'a, rzu'bē diáguēll shti'dza.

¹⁰ Iurē Jesús bini di'dzē ni, nalē guasē ldu'u mē. Guni'i mē lu ra nazianaldē lē'ē mē:

—Guldía rnia'a lu tē, guēdubi naciuni Israel nunquē bēdza'guēlúdia'a tubi nguiu narialdí ldu'i shti'dza ziquē nguiu rē'. ¹¹ Rnia'a, cantidá mēnē guēru'u rall de grē ladē shtē guē'dchiliu. Guidē rall tē parē subēnú rall

Abraham nu Isaac nu Jacob parē gaunú rall mēnē ni catē rñibē'a Dios gube'e. ¹² Perē nanú mēnē nabini shti'dzē mē de quē guēnibē'a mē ziquē rēy; guēru'u rall tēchi fuērē catē nacahi. Nga'li gu'nē rall nu guēchushí lai' rall.

¹³ Iurní Jesús guni'i' lu capitán:

—Bēagzē lídchil; hia shmúzēl bēac tal ziquē gualdí ldú'ul.

Lē'ē muzē ni bēáqui' mizmē iurē ni.

Bēnēac Jesús suēgrē Pedro

(Mr. 1.29-31; Lc 4.38-39)

¹⁴ Jesús gua lidchi Pedro. Nga'li guná mē naga'a suēgrē Pedro. Na'a ni rac shldi ru'bē.

¹⁵ Iurní guna'zi mē guia'a na'a. Lueguē bēru'u shldi. Iurní suēgrē Pedro guashtēhi' nu bē'ni' sirvē lu rai'. Bēdē'ēi' nagáu rai'.

Bēnēac Jesús zihani mēnē narac llu'u

(Mr. 1.32-34; Lc. 4.40-41)

¹⁶ Iurē gue'lē gu', be'dēnú mēnē zihani sa' rall lu Jesús. Be'dēnú rall ra nanapē mēdzabē la'ni ldu'u rall; con tubsē di'dzē rgu mē grētē' ra mēdzabē. Nu zac bē'nē mē rumēdi grētē' ra nanapē galguidzē. ¹⁷ Zndē guzac parē gac cumplir lo quē nabēquē'ē muzē shtē Dios guahietē. Guni'i Isaías: "Lē'ē mē bia'a mē galguidzē shtēna'a nu lē'ē mē bia'a mē grētē' debilidá shtēna'a".

El quē narac shtu'u tsanaldē lē'ē Jesús

(Lc. 9.57-62)

18 Iurë guná Jesús cantidá mënë bēdēá rdondē catē zubē mē, gunibē'a mē parē tēdē ra shini gusē'dē mē stubi tēchi nisē. 19 Tubi mēsē shtē lēy guabí'guell lu Jesús nu répill:

—Mēsē, rac shtua'a sēnalda lē'el cualquier lugar ca tsal.

20 Jesús bēquebi:

—Ra ma lachi napē cuevē shtē ma. Ra ma'ñi napē bēche'zē llicu hiaguē perē na, adē nápēdia'a catē guēcu'guē guēca aunquē nahia nguui nabēshe'ldē Dios lu guē'dchiliu.

21 Stubi nguui naganaldē lē'ē Jesús repi lu mē:

—Dadē, bēne'e sí, primēre tsaca'cha shtada, iurní gue'dē nalda lē'el. Gaca shmēnēl iurní.

22 Jesús guni'i:

—Gude'e naldē na lueguē. Nanú mënē nadē rialdidi'i ldu'u shti'dza parē guēca'chi rall ra tēgulē.

Bēcue'dchí Jesús nisē nu mbē

(Mr. 4.35-41; Lc. 8.22-25)

23 Iurní guatē Jesús la'ni barcu con ra shini gusē'dē mē

24 perē bēdchini mbē lu nisē. Nalē fuertē bēdchini mbē. Gutē zili nisē la'ni barcu. Jesús naga'si mē. 25 Iurní ra shini gusē'dē mē guacua'ñi rai' lē'ē mē nu repi rai':

—Dadē, bēlá lē'ē na'a. Aquē zátia'a iurne'.

26 Lē'ē mē guni'i' lu rai':

—¿Pēzielú nalē rdzēbē tē? ¿Pē hia adē rialdidi'i ldu'u tē na?

Iurní guashtē mē nu guni'i' mē guēc mbē nu guēc nisē ru'bē. Lueguē gurēdchí nisē.

27 Hia ra nguui naná zēnú mē, nalē bēdzēguē' ldu'u rai'. Guasē ldu'u rai'. Guni'i' rai':

—¿Chull mē rē'? Rzu'bē diaguē mbē nu nisē shti'dzi'.

Chupē nguui nananú mēdzabē la'ni ldu'i

(Mr. 5.1-20; Lc. 8.26-39)

28 Iurē Jesús bēdchini stubi ladē rua' nisē, ladzē ra mē gadareno, chupē nguui bēru'u la'ni catē bēga'chi tēgulē. Guabí'guē rall lu mē. Guērupē rall napē rall mēdzabē la'ni ldu'u rall. Nalē nadushē rall. Ni tubi adē chu ráquēdi'i rdēdē nezē catē nanú rall. 29 Iurní guzublú gurushtía rall fuertē:

—¿Pēzielú riutēl con lē'ē na'a, Jesús shini Dios? ¿Gu bēdchínil ndē'ē parē guēzac zil lē'ē na'a antsē guēga'a tiempē?

30 Zitu rēta' cantidá ra guchi. Quēháu ra ma gui'lli.

31 Ra mēdzabē bē'nē rall ruēguē lu Jesús; guni'i' rall:

—Si talē guēgul lē'ē na'a la'ni ra nguui rē', perē bēne'e permisi tē guēdēu' na'a la'ni ra guchi.

32 Iurní Jesús repi:

—Gulē gua.

Lueguē bēru'u mēdzabē la'ni ra nguui ni. Guatē rall la'ni guchi. Lueguē grētē' ra guchi zia'a guellu'nē nasesē; gulaguē ra ma catē rlaguē guiu'u rua' nisē ru'bē. Guatē ma la'ni nisē. Bēlda'u nisē ra ma; lueguē guti ra ma.

33 Hia naquēhapē guchi bēllu'nē rall hashtē guē'dchi nu guzublú biadi'dzē rall lo quē naguc, nu shcuendē ra

nguiu nagú mēdzabē la'ni ldu'u rai'. ³⁴ Iurní grē mēnē shtë gu'ēdchi bēru'u rall; guagná rall catē quēbezē Jesús. Iurē guná rall lu mē, bē'nē rall ruēguē de quē guēru'u mē ladzē rall.

9

Bēnēac Jesús tubi narac llunguē

(Mr. 2.1-12; Lc. 5.17-26)

¹ Iurní Jesús guatē la'ni barcu parē tēdē mē stubi tēchi nisē. Iurní bēdchini mē guē'dchi shtë mē. ² Nga'li bēdchininú mēnē tubi narac llu'u galguidzē llunguē. Nagá'all lu daa'. Iurē Jesús guná rialdí ldu'u rall, repi mē lu narac llu'u:

—L'ēl, adē riádi'i ldú'ul. Naperdunē duldē shtënēl.

³ Iurní bēldá mēsē narlua'a lēy guni'i rall la'ni ldu'u rall: “Hiumbre rē' blac di'dzē dzabē ruadí'dzēll cuntrē Dios”.

⁴ Perē gac bē'a Jesús pē llgabē quēbezēnú rall. Iurní repi mē:

—¿Pēzielú runē tē llgabē mal? ⁵ ¿Pē más sencigi guēnia'a lu narac llu'u: “Naperdunē duldē shtënēl”, u guēnia'a lull: “Guashtë nu bēagzē”? ⁶ Parē gac bē'a tē nahia nguiu nabēshe'ldē Dios lu guē'dchiliu, nu parē gac bē'a tē napa pudērē parē guna perdunē duldē shtë mēnē.

Iurní repi mē lu narac llu'u:

—Guashtë; bētēá shtaa'l nu bēagzē lídchil.

⁷ Lē'ē narac galguidzē llunguē guasuldill nu bēagzēll lídchill. ⁸ Guná mēnē lull, iurní bēdzēguēē' ldu'u rall.

Guni'i rall llēru'bē na pudērē shtë Dios. Bē'nē rall alabar lē'ē Dios purquē bēdē'ē mē pudērē ru'bē guia'a tubi nguiu.

Guna'bē Jesús Mateo

(Mr. 2.13-17; Lc. 5.27-32)

⁹ Jesús bēru'u mē nga'li. Guná mē lu tubi nguiu lē Mateo. Zúbēga'all lugar catē rúnēll cubrē impuestē. Iurní repi mē:

—Gude'e naldē na.

Iurní Mateo guasuldí nu guanáldēll lē'ē Jesús.

¹⁰ Guzac iurē Jesús caniháu la'ni tubi hiu'u, cantidá mēnē narunē cubrē impuestē nu zihani pecadurē bēdchini rall nga'li parē gulezēnú rall lē'ē mē lu mellē. Guzubēnú rall lu mellē con Jesús nu con ra shini gusē'dē mē. ¹¹ Perē ra fariseo iurē guná rall lu ra mēnē ni, guna'bē di'dzē rall lu shini gusē'dē Jesús:

—¿Pēzielú mēsē shtë tē quēhaunull ra pecadurē nu con ra mēnē narunē cubrē impuestē?

¹² Bini Jesús pē quēgni'i ra fariseo; iurní guni'i mē:

—Adē rqu'i'nidi'i ra mēnē ducturē sí rac llú'udi'i rall perē mēnē narac llu'u, sí, ni rqu'i'ni rall ducturē. ¹³ Gulē gua; gulē bēdē'ē cuendē lo quē narunē cuntienē lo quē naná escritē: “Na rac shtua'a de quē gac tē mēnē narga'a ldu'u sáhi'; ni más mejurē quē gunē tē ofrecer ma lua ziquē ofrendē”. Zeldē guēna'ba ra pecadurē tē guēabrí ldu'u rall con Dios. Adē zeldē

guená'bëdia'a mënë narni'i:
“Nápëdia'a dulde”.

*Guna'bë di'dzë rall lla na
shcuendë ayunë*

(Mr. 2.18-22; Lc. 5.33-39)

¹⁴ Iurní ra nazianaldë lë'ë
Juan Bautista, guabi'guë rall
lu Jesús nu guna'bë di'dzë
rall:

—¿Pëzielú lë'ë na'a nu ra
fariseo rdë'në na'a ayunë zi-
hani vultë perë ra shmënel
adë rúnëdi'i rall ayunë?

¹⁵ Jesús guni'i:

—Nahia ziquë lliguë shtë
sa'a. ¿Ni mudë gunë të
obligar ra invitadë shtë sa'a,
gacu rall lari nagasë ziquë
mënë narunë velar guëc
tëgulë mientras quëbezënú
lliguë lë'ë rall? Aquëdi'i. Perë
guëdchini dzë nu guëdchini
tiempë lë'ë lliguë tsabsú
nga'li; iurní sí, gunë rall
ayunë.

¹⁶ 'Ni tubi adë chu rúnëdi'i
rumiendë lu tubi lari gushë
con lari nardëá purquë si
talë guëguëu'l lari nardëá
lu lari gushë, más nasesë
rche'zë lari cubi lë'ë lari
gushë. Iurní más fier rlua'a
lari. ¹⁷ Ni tubi adë rgutsa'u
vini cubi la'ni bulsë gushë
purquë adë gúnëdi'i gan
bulsë gushë la fuersë shtë
vini cubi. Rie'zë bulsë gushë
nu lë'ë vini guëllë'ë lu guiu'u,
nu gullini ra bulsë. Por ni
rqui'ni tsutsa'u vini cubi la'ni
bulsë cubi. Iurní lë'ë vini
nu ra bulsë adë guënitidi'in.
Shti'dza adë rgá'adi'i con
custumbrë shtënë të.

*Shini Jairo nu na'a na-
guna'zi shabë më*

(Mr. 5.21-43; Lc. 8.40-56)

¹⁸ Mientras Jesús quëadí'dzi'
ra cusë rë', tubi narnibë'a
mënë bëdchini; bëzullíbill lu
më nu guní'ill:

—Shtsa'pa niá'asë gualú
guti, perë si talë guídëll lidcha;
si talë guëdchi'bë guiá'al guëc
shinia, guëbáni' stubi.

¹⁹ Jesús guasuldi'; iurní
guanaldë më lë'ëll con ra
shini gusë'dë më. ²⁰ Iurë
guanaldë më lë'ëll, tubi
na'a narac ll'u rllë'ë rëni';
guabí'guëll lu Jesús. Guc
chi'bë chupë izë rac llú'ull.
Iurní guabí'guëll lu Jesús
nezë tëchi më. Guná'zill rua'
shabë më. ²¹ Rúnëll llgabë:
“Si talë guëna'zia shabë më,
guëaca”. ²² Jesús bëdchigrë lu
më nezë tëchi më; guná më lu
na'a nu repi më:

—Adë riádi'i ldú'ul, Nanë.
Hia lë'ëll bëáquël purquë
gualdi ldú'ul na.

Mizmë iurní bëáquëll.

²³ Iurë Jesús bëdchíni' lid-
chi më importantë; guná më
lu narëta' nu guná më lu ra
musicuë. Ra mënë ru'në rall
nu ruidë bë'në rall. ²⁴ Iurní
repi Jesús:

—Gulë bëru'u ndë'ë purquë
lë'ë lliguëna'a rë' adë gútidí'i'
sino nagá'si'.

Perë ra mënë bëllidchinú
rall lë'ë më. ²⁵ Jesús guní'i' de
quë guëru'u rall. Iurní guatë
më la'ni hiu'u nu guna'zi më
guia'a tëgulë. Iurní guashtë
tëgulë nga'li. ²⁶ Guëdubi
lugar catë rribë'a regiuni
ni, bërë'tsë di'dzë nu famë

shtënë më. Biadi'dzë mënë
pë guc con lë'ë tëgulë.

Bënëac Jesús chupë ciegu

²⁷ Jesús bëru'u lugar ni;
chupë ciegu guanaldë rall
lë'ë më; guni'i rall fuertë:

—Bëga'a ldu'ul lë'ë na'a,
llëbni David.

²⁸ Iurë Jesús guatë la'ni
hiu'u, bëdchini ra ciegu lu më;
repi më lu rall:

—¿Gu rialdí ldu'u të de que
zac gunëaca lë'ë të?

Lë'ë rall bëquebi rall:

—Rialdí ldu'u na'a, Dadë.

²⁹ Iurní Jesús bëshá guia'a
slu rall nu repi më:

—Gaquin según fe nanapë
të.

³⁰ Hia slu ra mënë ni
bëaquin. Iurní Jesús gu-
nibë'ai' con ordë lu rall, ni
tubi adë chu gac bë'adi'i lo
quë nabë'ni'.

³¹ Perë niá'asë gualú bëru'u
rall nga'li, iurní guzublú ru-
adi'dzë rall guëdubi regiuni lo
quë nabë'në Jesús.

Bënëac Jesús tubi gu'pë

³² Iurë Jesús con ra
shini gusë'dë më ziagru'u
rai' nga'li, bëldá ra mënë
be'dënú rall tubi gu'pë
nanapë mëdzabë la'ni ldu'i.

³³ Lueguë Jesús gulú hia'ldë
lë'ë mëdzabë ni; hia lë'ë gu'pë
guzublú biadí'dzell. Nalë
bëdzëguë' ldu'u ra mënë.
Guni'i rall:

—Nunquë la'di gunádi'ia'a
guëdubi mënë shtë Israel sa'
ra cusë ziquë quëhunë më.

³⁴ Perë guni'i ra fariseo:

—Nguiu rë' rgu hiá'ldëll
ra mëdzabë por pudërë shtë
mëdzabë narnibë'a más.

Bëga'a ldu'u më ra mënë

³⁵ Jesús ziaгла'guë më
grë ra guë'dchi naná rëta'
guëlladchi nga'li. Caglua'a
më la'ni iádu'u shtë ra mënë
cadë lugar catë rdchini më.
Biadi'dzënú më mënë cusë
za'quë lla guëdchini mieti catë
rnibë'a Dios. Nu bënëac më
grë clasë galguidzë nu grë ra
naquëhunë sufrir ra dulurë.
³⁶ Iurë guná më ra mënë
zihani, bëga'a ldu'u më lë'ë
rall purquë nalë rzac zi rall
nu adë rbedchídi'i ldu'u rall.
Na rall ziquë lli'li nanápëdi'i
vëquërë. ³⁷ Iurní repi më lu ra
shini gusë'dë më:

—Guldía rnia'a, nanú
zihani cusechë perë du'psë
na rall parë gunë rall
dchi'ni perë rnia'a lu të,
³⁸ gulë guna'bë lu Dios
naná nashtënë cusechë parë
guëshe'ldë më más mënë parë
guadi'dzë rall diza'quë lu
mënë.

10

*Jesús gulë ra chi'bë chupë
shini gusë'dë më*

(Mr. 3.13-19; Lc. 6.12-16)

¹ Iurní Jesús guna'bë chi'bë
chupë shini gusë'dë më
nu bëtë'ë më autoridá nu
pudërë parë guëgú rai' ra
mëdzabë la'ni ldu'u ra mënë
nu parë gunëac rai' grë ra
narunë sufrir galguidzë nu
dulurë.

² Ndë'ë na lë ra poshtë;
guëzá chi'bë chupë rai':
primërë Simón; nápi' stubi
lëhi' Pedro. Nu bë'në
më nombrar Andrés bëchi
Pedro. Guna'bë më Ja-
cobo nu bëchi' Juan, shini

Zebedeo. ³ Guna'bë më Felipe, Bartolomé, Tomás, Mateo el quë narunë cubrë impuestë. Guna'bë më Jacobo shini Alfeo. Guna'bë më Lebeo, nápi' stubi lëhi' Tadeo. ⁴ Guna'bë më Simón naná membrë shtë partidë cananista, nu guna'bë më Judas Iscariote el quë nabë'në intriegu lë'ë Jesús.

Jesús gunibë'a tsagni'i ra poshtë diza'quë lu ra mënë
(Mr. 6.7-13; Lc. 9.1-6)

⁵ Jesús gunibë'a guëzá chi'bë chupë nguiu ni; guni'inú më lë'ë rai' lla guzia'a rai'. Repi më lu rai':

—Adë tsádi'i të regiuni catë quërelde ra nadë nádi'i më israelitë. Nu adë tsutëdi'i të guë'dchi Samaria. ⁶ Más bien tsa të lu ra mënë naná ziquë lli'li naguniti, quiere decir, naciuni Israel. ⁷ Gulë biadi'dzë lu mënë lla tsutë mënë catë rnibë'a Dios purquë hia lë'ë iurë ziagdchiní të guë'nibë'a më. ⁸ Gulë bënëac ra narac llu'u. Gulë bëcua'ñi ra tégulë. Gulë bënëac narac galguidzë ru'dzë ládi'. Gulë cu grëtë' mëdzabë la'ni ldu'u ra mënë. Lë'ë të bënë'në të recibir pudërë ndigá; gulë bënë'ë sin quë gúnëdi'i të cubrë.

⁹ 'Adë guá'adi'i të orë, ni bédchichi, ni dumí mitu'në. ¹⁰ Adë guá'adi'i të panitë parë quë dumí. Adë guá'adi'il chupë manguë, nilë chupë par rachi. Adë guá'adi'il bas-tunë. Pues el quë narunë dchi'ni napë derechë parë gaul lidchi shlámëll.

¹¹ 'Iurë lë'ë të guëdchini të tubi guë'dchi u tubi ranchi, gulë quili nga'li tubi mënë naná runë tucarë guëquë diaguë shti'dza. Hia nga'li guëa'në të lídchill hashtë iurë lë'ë të guëbi' të. ¹² Iurë lë'ë të tsutë të lidchi mënë ni, gulë bënë'në saludar lë'i' con tubi diza'quë. ¹³ Si talë ra mënë ni runë tucarë guëquë diaguëll shti'dza, gulë bënë'ë bendición shtë të nga'li; perë si talë adë guëquë diaguëdi'i rall shti'dzë të, si talë adë nádi'i ra mënë më za'quë, gulë biequi nga'li con grë diza'quë shtë të. ¹⁴ Si talë nēdi'i mënë ni gunë recibir diza'quë nu nēdi'ill guëquë diaguëll shti'dzë të, iurní gulë bëru'u hiu'u ni u guë'dchi ni. Iurní gulë guëdchibi gushëguu'u nadchi'bë guëa' të ziquë sēñi de quë adë gualdidi'i ldu'u rall. ¹⁵ Guldía rnia'a, dzë shtë juici más llëru'bë na cashigu parë guë'dchi ni quë parë ra mënë shtë Sodoma u Gomorra.

Guëzac zi mënë lë'ë të

¹⁶ 'Gulë guná, na guëshe'lda lë'ë të cumë ziquë ra lli'li ladi ra ma dushë, perë gulë gac nasini cumë ziquë serpientë, nu gulë gac nadu'u ziquë palumë. ¹⁷ Gulë gapë cuidadë ra mënë shtë lugar ni; gunë rall intriegu lë'ë të lu ra gubernënë nu hashtë guëne'e rall galné lë'ë të la'ni iádu'u. ¹⁸ Tsanú rall lë'ë të lu ra gubernadurë nu lu rëy purquë na të shmëna. Zni gac të testigu shtëna delantë lu ra autoridá hashtë delantë

lu ra nanádi'i më israelitë.
 19 Perë iurë lë'ë rall gunë rall
 intriegu lë'ë të lu ra gubernë,
 adë rquëdi'nidi'i ldu'u të por
 lo quë naguëni'i të lu rall u
 por lo quë naguadi'dzë të
 lu ra mënë, purquë iurë lë'ë
 iurë guëga'a, Dios guësëdchini
 më di'dzë parë guadi'dzë
 të 20 purquë lëdë lë'ëdi'i të
 guadi'dzë të sino lë'ë Espiritu
 Santo naze'dë de Shtadë të,
 guadi'dzi' por lë'ë të.

21 'Ra nguiu gunë rall
 traicionar ra bëchi sa' rall
 të parë gati sa'll. Ra shtadë
 ra mënë gunë rall traicionar
 shini rall. Shini rall guëásëll
 guëc shtadë rall hashtë quini
 rall shtadë rall. 22 Grëtë'
 mënë shtë guë'dchiliu guëná
 zá'quëdi'i rall lu të purquë
 na të shmëna, perë el quë
 nagac firmë hashtë fin, ndë'ë
 gac salvar. 23 Iurë lë'ë
 mënë guëzunaldë rall lë'ë
 të cualquier tubi guë'dchi
 catë guëdchini të, gulë bëru'u
 nga'li; gulë bëllu'në hashtë
 stubi guë'dchi purquë guldía
 rnia'a, lë'ë nguiu nabëshe'ldë
 Dios lu guë'dchiliu guëdchíni'
 antsë quë lë'ë të guadi'dzënú
 të diza'quë lu mënë guëdubi
 guë'dchi shtë Israel.

24 'Ni tubi narsë'dë lu
 shmësi', lasáquëdi'ill más
 quë mësë shtënell. Ni tubi
 muzë lasáquëdi'i más quë
 shlámi'. 25 El quë narsë'dë,
 tsull cunformë según el quë
 naquëglua'a, hashtë despuësë
 iurní tsalú studi shtënell,
 iurní gáqui' ziquë lë'ë mësë.
 Zni na tubi muzë parë lu
 shlámëll. Ziquë tubi nguiu

con shíni', cagni'i ra mënë
 rnibë'a mëdzabë Beelzebú na,
 nu zac guëni'i rall rnibë'a
 mëdzabë lë'ë të.

Chu guëdzëba'a

(Lc. 12.2-9)

26 'Por ni rnia'a lu të,
 adë rdzëbëdi'i të ra mënë.
 Pues ni tubi cusë nanaga'chi
 adë guëá'nëdi'in sin adë
 guërú'udi'in lu llni. Nu grë
 cusë naga'chi, napë quë
 guëdë'ë mënë cuendë de
 ni. 27 Lo quë narnia'a lu të
 apartë, gulë guni'i di'dzë ni
 delantë lu grë mënë. Lo quë
 nabëluá'ahia lu të apartë,
 gulë guni'i fuertë dizdë guëc
 hiu'u. 28 Adë rdzëbëdi'i të
 ra narguini cuerpë perë adë
 gáquëdi'i quini rall almë.
 Más bien gulë bëdzëbë el
 quë nanapë pudërë guëzalú
 cuerpë nu almë la'ni gabildi.

29 'Rdu' ra ma'ñi, chupë
 ma por tubi centavë, perë ni
 tubi de lë'ë ra ma adë rátidi'i
 sino quë lë'ë Dadë Dios adë
 guëdë'ë më sí; Dios rdë'ë më
 cuendë. 30 Napë më cuendë
 bëldá guitsë guëquël. 31 Adë
 rdzëbëdi'i të; pues más lasac
 të quë ra ma'ñi.

Pë gac con ra shmënë Jesús

(Lc. 12.8-9)

32 'Grëtë' el quë naguëquebi
 favurë de na delantë lu ra
 mënë, na guëquebia favurë
 de lë'ëll delantë lu Shtada
 naquëbezë gube'e. 33 Perë
 si talë nanú el quë narni'
 nádi'ill shmëna delantë lu ra
 mënë, na guna negar lë'ëll
 delantë lu Shtada naquëbezë
 gube'e.

*Por Jesús nanú divisioni
(Lc. 12.51-53; 14.26-27)*

³⁴ Adë rúnëdi'i tē shgabē tē de quē zeldēnúa paz lu guē'dchiliu rē'. Pues adē zeldēnúdia'a parē cuedchí ldu'u mēnē con sa'll lu guē'dchiliu sino parē gac dividir mēnē por shti'dza. ³⁵ Na zelda parē grē ra nguiu guēasē rall guēc shtadē rall, shtsa'pē rall guēasē rall guēc shni'a rall. Nu ra lli'lli guēasē rall guēc suēgrē rall. ³⁶ De mudē de cadē tubi rall gac rall enemigu parē famili shtēnē rall.

³⁷ 'El quē narac shtu'u shtádi' u shni'ai' más quē rac shtú'ull na, adē rlluí'idi'i gáqui' shmēna. El quē narac shtu'u llgá'ni' u shtsápi' más quē rac shtú'ull na, adē rllú'idi'i gáquēll shmēna. ³⁸ El quē nadē gúnëdi'i renunci prupi deseo shtēnēll, si talē adē nēdi'i gátill por na; si talē adē tsanáldēdi'ill shneza, nguiu ni nasáquēdi'ill gáquēll shmēna. ³⁹ El quē narac shtu'u gac salvar vidē shtēnēll, guēnítill vidē shtēni', perē el quē naguēniti vidē shtēni' por na, ni gac salvárēll.

*Premi parē ra shmēnē Jesús
(Mr. 9.41)*

⁴⁰ 'El quē narunē recibir cualquier tubi de lē'ē tē, mēnē ni tambiēn rúnēll recibir na. El quē narunē recibir na, mēnē ni rúnēll recibir el quē nabēshe'ldē na. ⁴¹ El quē narunē recibir tubi shmuzē Dios purquē ze'dē mēnē ni de Dios, ni

gúnēll recibir mizmē premi nardē'ē Dios parē ra shmuzē mē nabíadi'dzē shti'dzē mē. El quē narunē recibir tubi nguiu za'quē purquē nall mē za'quē, mēnē ni gúnēll recibir premi shtē mē za'quē. ⁴² Cualquier el quē naguēdē'ē tubi vasē nisē galē, tē gu tubi más humildē shmēna, guldía rnia'a lu tē, segurē guēdē'ē Dios tubi premi cá'all.

11

*Ra nabēshe'ldē Juan
Bautista lu Jesús
(Lc. 7.18-35)*

¹ Iurē Jesús gualú guni'i mē lla mudē guzia'a ra chi'bē chupē shini gusē'dē mē, bēru'u mē nga'li parē zia'a mē. Bēlua'a mē diza'quē lu ra mēnē guē'dchi narēta' guēlladchi.

² Juan nanú lachigui'bē perē bini' lo quē naquēhunē Cristo. Iurní bēshē'ldi' bēldá shmēni'; tsagná rall lē'ē Jesús ³ parē guagna'bē di'dzē rall lu mē:

—¿Gu lē'ēl nal Cristo, el quē napē quē guēdchini por partē shtē Dadē Dios, u napē quē guēlezē na'a stubi naguēdchini?

⁴ Jesús repi:

—Gulē tsaguēchi lu Juan lo quē naguná tē nu lo quē nabini tē. ⁵ Gulē biadi'dzē grētē' lo quē naguná tē: ra ciegu rna; ra cujē rzē; ra narac galguidzē ru'dzē ládi', guzunē rall; grē ra cue'tē bēabré rini rall. Ra tēgulē gubani rall stubi. Grē ra prubi quēquē diaguē rall

diza'quë parë gac salvar rall. ⁶ Guëquitë ldu'u ra naná tsagla'guë tsaldí ldu'i na, grë ra nartúdi'i lúhi' gáquëll shmëna.

⁷ Iurë lë'ë shmënë Juan zëagzë, iurní Jesús guzublú quëadi'dzë më shcuendë Juan. Repi më lu ra mënë:

—¿Pë guagná të lu shlatë; tubi ziquë gui'lli narni'bi mbë? ⁸ Aquëdi'i. ¿Pë guagná të lu tubi nguiu nanacu lari chulë? Aquëdi'i. Lë'ë të nanë të de quë grë ra naracu con lari nalasac zihani dumí, quërelde rall lidchi rëy. ⁹ Por fin ¿pë guagná të lu tubi muzë shtë Dios? Perë sí, de verdá guná të tubi muzë shtë më mayurë quë ra nabiadi'dzë shti'dzë më guahietë. ¹⁰ Juan na el quë narni'i Sagradas Escrituras:

Na guëshe'lda tubi naguadi'dzë por na antsë guëlua'alul lu mënë.

¹¹ Guldía rnia'a, grëtë' ra mënë nagubani tiempë guahietë, nápëdi'i rai' más hunurë quë Juan. Perë rnia'a lu të, el quë namás humildë entrë ra mënë narialdí ldu'i diza'quë shtëna, napë rall más hunurë quë Juan.

¹² 'Dizdë Juan Bautista hashtë iurne', ra mënë mal rac shtu'u rall guëzalú rall diza'quë shtë Dios parë adë tsutëdi'i mënë catë rnibë'a Dios. Ra narac shtu'u tsutë nezë za'quë, runë rall llëru'bë fuersë parë tsutë rall. ¹³ Grëtë' lo quë nabëquë'ë ra muzë nabiadi'dzë shti'dzë Dios nu lo quë nabëquë'ë Moisés, guni'i rai' lo quë

narac shtu'u Dios hashtë tiempë shtë Juan Bautista. ¹⁴ Si talë lë'ë të rac shtu'u të tsaldí ldu'u të lo quë narnia'a de Juan, náhi' ziquë Elías. Juan náhi' el quë muzë shtë Dios guni'i guahietë napë quë guëdchini. ¹⁵ Si talë rac shtu'u të tsasë të, gulë bëquë diaguë bien lo quë narnia'a.

¹⁶ 'Guadi'dza tubi comparaciuni lla na mënë tiempë ne'. Lë'ë rall na rall ziquë llguë'në nacaguitë. Zúbëga'a rall lu llguë'a' nu rni'i rall fuertë lu sa' rall: ¹⁷ "Bëdi'ldi na'a musiquë lëgrë perë adë bëgu'i'di'i të. Bëdi'ldi na'a cantë tristë perë adë bí'nidi'i të." ¹⁸ Bëdchini Juan; adë gudáudi'i' zihani cusë nu adë bi'i'di'i' licor, perë lë'ë të rni'i të de quë nápi' tubi mëdzabë la'ni ldú'i'; por ni adë guanáldëdi'i të lë'i'. ¹⁹ Lueguë bédchinia, nguiu nabëshe'ldë Dios; rni'i të rau sha'ta nu rni'i të ruhia vini. Rni'i të nahia amigu shtë pecadurë nu amigu shtë ra narunë cubrë impuestë, por ni adë rialdídí'i ldu'u të shti'dza. Manërë nacanihunë Dios na ziquë llni; rlua'ain la'ni vidë shtë ra naná riasë shti'dzë më de verdá.

Ra mënë adë guasëdi'i rall shti'dzë më
(Lc. 10.13-15)

²⁰ Iurní lë'ë Jesús guzublú quëgni'i më lu ra mënë guë'dchi catë bë'në më más milagrë ru'bë purquë ra mënë ni, adë bëabridí'i ldu'u rall con Dios. Iurní guni'i më:

²¹ —Prubi de lë'ë të mënë shtë guë'dchi Corazín. Prubi

de lë'ë të mënë shtë guë'dchi Betsaida; purquë si talë mënë shtë Tiro nu Sidón nianá rall grë ra milagrë naguná të, pues hia niac cambi mudë nanabani rall; niabrí ldu'u rall con Dios. Niazubë rall lu dë nu niacu rall lari nagasë ziquë señi de quë bë'në nadzë'ë mudë nanabani rall. ²² Na rnia'a lu të, dzë guëshe'ldë Dios juici guëc mënë shtë guë'dchiliu, ra mënë shtë Tiro nu Sidón gunë rall sufrir menos quë lë'ë të. ²³ Nu rnia'a lu të naquërelde guë'dchi Capernaum, runë nadchini të por tantë llni nabë'në të recibir, perë tsalú të lugar catë quëbezë ra tégulë purquë mënë shtë ciudá Sodoma, si talë nianá rall milagrë cumë ziquë guná të, pues todavía nianá quëbezë guë'dchi Sodoma iurne'. ²⁴ Perë rnia'a lu të, dzë shtë juici lë'ë të gunë të recibir más cashtigu dushë quë ra mënë shtë regiuni shtë Sodoma.

Gulë te'e lua parë cuedchí ldu'u të
(Lc. 10.21-22)

²⁵ Tiempë ni Jesús biadi'dzënúhi' Shtádi':

—Dadë, dushquíllil, rnibë'al gube'e nu guë'dchiliu. Quëhuna alabar lë'ël, Dadë; bëluá'al shtí'dzël lu mënë humildë, rac bë'a rallin. Perë nacahi shtí'dzël bë'nël parë ra mënë narni' na rall më ru'bë, ra mënë narianaldë tēchi llgabë nguui. ²⁶ Zni bë'nël Dadë purquë zni rac shtú'ul gac.

²⁷ Lë'ë Shtada bëne'e grëtë' cusë rë' parë na; ni tubi chu runguë bë'a chu nahia de verdá, sulamëntë Shtada runguë bë'ai'. Ni tubi chu runguë bë'a chu na Shtada de verdá, sulamëntë na runguë bë'ahia chu náhi'. Nahia shini më; gunguë bë'a mënë Shtada sulamëntë si rac shtua'a guëluá'ahia nguui ni Shtada. ²⁸ Gulë te'e lua grëtë' el quë narbedchídi'i ldu'i, grë të nariashac ldu'i por duldë shtë të, guënehia paz parë lë'ë të. ²⁹ Gulë bëca'a yuguë naguëdchi'ba guëc të nu gulë bësë'dë shti'dza. Nadú'uhia nu nalë pacënci nahia. Gulë te'e lua të guëdzëlë të descansë parë almë shtë të. ³⁰ Ldai' nabëluá'ahia lu të, nalë sencigi nahin parë gua'a të ziquë tubi yuguë shashu. Lo quë narnibë'ahia adë nagánëdi'in.

12

Ra shini gusë'dë më caniashi rai' du'u dzë narzi'i ldu'u mënë

(Mr. 2.23-28; Lc. 6.1-5)

¹ La'ni ra dzë ni Jesús zía'ai' nezë shtënë më catë rgabní trigu. Tubi dzë narzi'i ldu'u mënë, ra shini gusë'dë më bēdchini galērdia'nē ldu'u rai'. Iurní guzublú caniashi rai' du'u shtë trigu parë quëháu rai' bē'dchi trigu. ² Iurē lē'ë ra fariseo guná rall lo quë nabē'nē rai', repi rall lu Jesús:

—Guná, ra shini gusë'dël quëhunë rall lo quë

naprovidë según lëy. Cani-ashi rall du'u dzë narzi'i ldu'u mënë.

³ Jesús repi:

—¿Pë adë bí'ldidi'i tē histori lo quē nabë'nē David guahietē con ra narianaldē tēchi'? Bēldia'nē David nu guatēhi' lidchi Dios. ⁴ Guna'zi David guetēshtildi sagradē. David gudáuhi' guetēshtildi ni, perē según lëy shtē Dios sulē bēshuzi napē rall derechē gau rai' guetēshtildi sagradē, lēdēdi'i David con ra mënë nananú con lē'i'. ⁵ Hia bí'ldi tē lëy shtē Moisés. Ra bēshuzi shtē iádu'u adē rzí'idi'i ldu'u rall dzē descansē por trabaju nanapē rai'; nu nádi'in duldē. ⁶ Na rnia'a lu tē, zuga'a tubi nguii nd'ē naná más importantē quē iádu'u. ⁷ Lē'ē tē, ¿pë adē riasēdi'i tē lo quē narni'i Sagradas Escrituras? “Na rac shtua'a guēga'a ldu'u tē sa' tē más quē ra ma narne'e tē lu bēcu'guē ziquē ofrendē”. Si talē riasē tē di'dzē ni, adē gúnēdi'i tē condenar ra nanápēdi'i faltē. ⁸ Lē'ē nguii nabēshe'ldē Dios lu guē'dchiliu, nápi' autoridá nu pudērē parē guēní'i' pē gunē mënë dzē narzi'i ldu'u mënë.

Tubi nguii nagubidchi guiá'ai'

(Mr. 3.1-6; Lc. 6.6-11)

⁹ Iurní Jesús bēru'u lugar ni. Guatē mē la'ni iádu'u shtē ra mënë. ¹⁰ Nga'li zuga'a tubi nguii nagubidchi tubi guiá'ai'. Perē ra fariseo rac shtu'u rall guēdzēllē rall manērē parē gunē rall acusar

lē'ē Jesús. Iurní guna'bē di'dzē rall lu Jesús:

—Según lëy ¿gu nanú per-misi gunēac mënë narac ll'u'u grē ra dzē narzi'i ldu'u mënë?

¹¹ Repi Jesús:

—¿Chu de lē'ē tē si talē guēnítil tubi lli'li, si talē ldaguē ma la'ni guērzú dzē descansē, pē adē tsaldúdi'i tē ma? ¹² Pues más nasac vidē shtē nguii quē lli'li. Zni nanú per-misi gunē mieti bien dzē narzi'i ldu'u ra mënë.

¹³ Iurní repi mē lu nguii nagubidchi guiá'ai':

—Bēldí guiá'al.

Lē'ē nguii bēldí guiá'ai'. Lueguē bēac guiá'ai'; bēa'nē guiá'ai' ziquē na stubi guiá'ai'. ¹⁴ Iurní bēru'u ra fariseo. Guzublú rall quili rall manērē parē quini rall lē'ē Jesús.

Lo quē nabēquē'ē Isaías

¹⁵ Iurē guc bē'a Jesús pē quēhunē ra fariseo, bēru'u mē; zia'a mē stubi lugar. Perē cantidá mënë guanaldē rall lē'ē mē. Jesús bēnēac grētē' narac ll'u'u. ¹⁶ Nu bēdē'ē mē ordē de quē adē guadí'dzēdi'i ra mënë chu na mē. ¹⁷ Zndē'ē guc parē gac cumplir lo quē nabēquē'ē Isaías, muzē shtē Dios:

¹⁸ Ndē'ē lē'ē shmuza nagulēa; el quē nalē rac shtua'a nu el quē narquitē ldua'a.

Guēd'ēhia Espíritu Santo cuezēnúhi' mē ni.

Guēni'i mē lu mënë nanádi'i mē israelitē de quē ze'dē guēdchini juici shtē Dios.

19 Adë guadí'dzëdi'i më tantë.
Na më nadu'u.

Adë rtá'lëdi'i më di'dzë; adë
guëní'idi'i më fuertë
nezë.

20 Na më pacënci; adë nádi'i
më ziquë el quë nar-
guitsu guilli.

Nádi'i më ziquë el quë
narsëaldë mëchi nar-
quë gui'i.

Cuezë më hashtë cueshtë
gubiernë shtëhi';
guë nibë'a më manërë
justë.

21 Mënë nanádi'i më is-
raelitë, tsaldí ldu'u rall
shti'dzë më parë gac
salvar rall.

*Guni'i ra mënë napë Jesús
mëdzabë la'ni ldu'i'*
(Mr. 3.19-30; Lc. 11.14-23;
12.10)

22 Iurní bëdchininú mënë
tubi nguüu lu Jesús. Nall ciegu
nu gu'pë. Bë'në mëdzabë
nananú la'ni ldu'u nguüu
ni parë adë rnádi'ill nu
rní'idi'ill. Jesús bënëac lë'i'.
Iurní guná nguüu, nu clarë
biadi'dzë nguüu. 23 Grëtë' ra
mënë narëta' nga'li, guasë
ldu'u rall nu bëdzëguë' ldu'u
rall. Guni'i rall:

—¿Pë lë'ëdi'i llëbní David
ndë'ë, el quë nacabëza'a?

24 Perë ra fariseo bini rall
lo quë naguni'i mënë; guni'i
rall:

—Perë hiumbrë rë' rgull
mëdzabë por pudërë shtë
Beelzebú, jëfë shtë ra
mëdzabë.

25 Perë guc bë'a Jesús lo quë
narunë rall shgabë rall. Iurní
repi më:

—Si talë grë mënë shtë gu-
biernë rdildi cuntrë mizmë

sa' rall, tsalú gobiernë. Igual
gac con tubi guë'dchi nu si
talë tubi famili rdildi entrë
lë'ë rall, guëdchini tiempë
tsalú famili ni. 26 Nu Satanás,
si talë Satanás nadivididë
mizmë lë'ëll, tsalú pudërë
shtënell; guë nibë'adi'ill
shmënell iurní. 27 Si talë
rguhia mëdzabë por pudërë
shtë Beelzebú, ¿chu runë
compañi ra mënë sa' të nargú
mëdzabë la'ni ldu'u mënë?
Mizmë nguüu ni gunë rall
juzguë lë'ë të. 28 Perë si talë
con pudërë shtë Dios rguhia
mëdzabë, hia bëga'a iurë;
guëlladchi zuga'a Dios parë
guë nibë'ai' lë'ë të.

29 '¿Lallë gac tsutë tubi
nguba'në lidchi tubi nguüu
fuertë të parë guëdchisull pë
shtënë mënë? Primërë napë
quë guëlí'bill nguüu ni, iurní
sí, zac guëdchisull pë shtënë
mënë ni.

30 'El quë nanëdi'i guëni'i
favurë de na, nall cuntrë de
na. El quë nadë rtëádi'i mënë
lua, na ziquë tubi narsëllu'në
mënë lua.

31 'Rni'a lu të de quë
zac perdunë grë duldë
shtë ra nguüu nu grëtë'
didzabë narni'i rall, gunë
më perdunë, perë si talë
guni'i mënë di'dzë mal
cuntrë Espíritu Santo, ni sí,
jamás adë nídi'i perdunë.

32 Cualquier narni'i didzabë
guëc nguüu nabëshe'ldë Dios,
zac perdúnëll perë el quë
naruadi'dzë cuntrë Espíritu
Santo, jamás adë gáquëdi'i
perdunë parë guëdubi tiempë
lu guë'dchiliu rë', nilë lu stubi
guë'dchiliu nanadë tsalúdi'i.

*Nashi shtë hiaguë rlua'a pë
hiaguin*

(Lc. 6.43-45)

³³ 'Si talë hiaguë nahin cusë za'quë, zni rne'ain nashi za'quë. Si talë hiaguë nahin mal, pues nashi mal rne'ain. Shnashi hiaguë rlua'a pë hiaguin. ³⁴ Lë'ë të llëbni mbe'ldë, çllallë gac guëni'i të cusë za'quë? hia quë lë'ë të mizme lë'ë të na të mal. Pues ruadi'dzë të zihani di'dzë dzabë naze'dë la'ni ldu'u të. ³⁵ Nguiu za'quë ruadi'dzëll cusë za'quë purquë cusë za'quë nanú la'ni ldu'ull. Perë ra nguio mal ruadi'dzëll cusë mal purquë cusë mal nanú la'ni ldu'u rall. ³⁶ Perë na rnia'a lu të, dzë shtë juici grë mieti guëdë'ë rall cuendë lu Dios por grë ra di'dzë nagúpëdi'i rall cuidadë. ³⁷ Purquë según di'dzë nabiadi'dzë të, gunë më juzguë lë'ë të; gac salvar të u gac condenadë të.

*Ra mënë mal rac shtu'u rall
guëná rall tubi milagrë*

(Mr. 8.12; Lc. 11.29-32)

³⁸ Iurní guni'i ra fariseo nu ra narlua'a lëy lu Jesús:

—Mësë, rac shtu'u na'a guëná na'a tubi señi, tubi milagrë ru'bë gúnël.

³⁹ Jesús bëquebi:

—Mënë mal nalë rac shtu'u rall guëná rall tubi señi nu milagrë ru'bë, perë hia jamás adë chu guënë'ëru'u más señi, sulë señi ziquë naguc con Jonás. ⁴⁰ Ziquë Jonás gua la'ni mbeldë durantë tsunë dzë nu tsunë gue'lë, zni zac con nguio nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu; guëca'chi ra

mënë lë'i' la'ni ba'a; tsúhi' nga'li tsunë dzë nu tsunë gue'lë. ⁴¹ Grë ra naguquëreldë ciudá shtë Nínive tsasuldí rall lu juici con ra mënë naquëreldë ne', nu guëni'i ra mënë shtë Nínive ra mënë nanabani ne' na rall culpablë purquë ra mënë shtë Nínive, iurë bini rall shti'dzë Jonás, bëabrí ldu'u rall con Dios. Gulë guná, hia bédchini tubi más më importantë quë Jonás. ⁴² Iurë gac juici shtë Dios, lë'ë reina nagunibë'a ladzë Sur, tsasuldill nu gúnëll juzguë mënë nanabani ne'; na rall culpablë purquë na'a ni bidë guënall lu Salomón të guëquë diaguëll llgabë shtë Salomón; perë gulë guná, hia bédchini tubi más më importantë quë Salomón.

*Mëdzabë mal nabëabrí ldu'u
mënë*

(Lc. 11.24-26)

⁴³ 'Iurë bëru'u mëdzabë la'ni ldu'u nguio, rzëll catë nídi'i nisë. Rguílill catë cuézëll perë adë rdzélëdi'ill lugar. Iurní rní'ill: ⁴⁴ "Guëabría ldu'u mënë catë bërua'a". Bëdzélëll nguio ziquë tubi hiu'u bien arregladë nu limpi. ⁴⁵ Iurní tsaglli'i mëdzabë gadchi mëdzabë más mal quë lë'ëll; riuté rall la'ni ldu'u nguio ni. Por fin bëa'në nguio peor quë antsë. Zni gac suceder con ra mënë mal rë'.

Shni'a nu bëchi Jesús

(Mr. 3.31-35; Lc. 8.19-21)

⁴⁶ Nianá Jesús ziaгла'guë quëadi'dzi' lu ra mënë zihani, iurní bédchini shni'a më con ra bëchi më. Rëta' rai' tëchi fuërë nu rac shtu'u rai'

guadi'dzënú rai' lë'ë më. [⁴⁷ Bëdchini tubi nabëdchininú rsunë lu Jesús. Guni'ill:

—Lë'ë shní'al nu ra bëchil zuga'a rai' tëchi fuërë; rac shtu'u rai' guadi'dzënú rai' lë'ël.]

⁴⁸ Perë lë'ë më repi lu naganú rsunë:

—¿Chull na shní'ahia? ¿Chull na bëcha?

⁴⁹ Iurní bë'në më sëñi con guiá'a më; guni'i më shcuendë ra shini gusë'dë më:

—Ndë lë'ë shní'ahia nu ndë'ë na bëcha ⁵⁰ purquë grëtë' el quë narunë según voluntá shtë Shtada naquëbezë gube'e, na bëcha; nall zana, nu nall shní'ahia.

13

*Comparaciuni shtë
nartë'tsë bë'dchi
(Mr. 4.1-9; Lc. 8.4-8)*

¹ Mizmë dzë ni bëru'u Jesús hiu'u. Iurní guzubë më rua' nisë ru'bë nu cantidá mëñë bëdëá rall lugar catë quëbezë më. ² Por ni Jesús guatë la'ni tubi barcu; iurní guzubë më parë guëlua'a më. Grëtë' ra mëñë bëa'në rall rua' nisë lu guiu'u. ³ Caglua'a më zihani cusë por comparaciuni. Guni'i më:

—Tubi nguü guagtë'tsëll bë'dchi. ⁴ Iurë bë'të'tsëll bë'dchi, du'pë bë'dchi gulaguë lu nezë, hia nga'li bëdchini ra ma'ñi. Gudáu ma ra bë'dchi. ⁵ Stu'pë bë'dchi gulaguë lu guiu'u guë'ë catë du'pë guiu'u nanú. Hia bë'dchi ni nasesë galdanin purquë du'pë guiu'u nanú

⁶ perë iurë lë'ë ngubidzë bëru'u, güe'qui plantë purquë nápëdi'in llëru'bë shlu'chi; gubidchin. ⁷ Stu'pë bë'dchi gulaguë ladi ra gui'lli guitsë. Galdanin la'ni gui'lli guitsë perë gui'lli guni guëquin. ⁸ Perë stu'pë bë'dchi gulaguë lu guiu'u za'quë. Nga'li bëdë'in cusechë. Bëldá bë'dchi bëdë'ë tubi gahiu'a por tubi. Sëbëldahin bëdë'ë sesenta por tubi bë'dchi. Stubi bëdë'ë galdë bi chi por tubi. ⁹ Si talë rac shtu'u të tsasë të, gulë bëquë diaguë bien shti'dza.

*Pëzielú guni'i më compara-
ciuni*

(Mr. 4.10-12; Lc. 8.9-10)

¹⁰ Iurní ra shini gusë'dë më guabi'guë rai' lu Jesús. Guna'bë di'dzë rai':

—¿Pëzielú ruadi'dzël lu ra mëñë por comparaciuni?

¹¹ Lë'ë më bëquebi:

—Dios bëshe'ldë llni guëc të parë riasë të manëre narnibë'a Dios ziquë rëy, perë adë bëshë'ldëdi'i Dios llni guëc rall parë gac bë'a rall manëre narnibë'a më. ¹² El quë narac shtu'u tsasë shti'dzë më, guëdë'ë më más llni, perë el quë nanëdi'i tsasë shti'dzë më, tsabsú grë llni nanápëll. ¹³ Por ni quëadi'dza por comparaciuni purquë lë'ë rall rna rall lu milagrë shtëna perë adë riasëdi'i rall. ¹⁴ Zni na rall. Guc cumplir shti'dzë Isaías el quë nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë. Bëquë'ëi':
Lë'ë të, sí, segurë guini të perë adë riasëdi'i të.

Segurë guená tē perē adē
guēdē'ēdi'i tē cuendē

15 purquē nalē naguēdchi
ldu'u mēnē. Adē nēdi'i
rall tsasē rall; adē
nēdi'i guēdē'ē rall
cuendē shti'dzē Dios.

Nēdi'i rall guēdchini llni guēc
rall.

Na rall ziquē ra ciegu nu
ziquē naná rcue'tē.

Nēdi'i rall tsasē rall parē
guēabrí ldu'u rall con
na

parē gunēaca almē shtē rall tē
gac salvar rall.

16 'Dichusē tē purquē riasē
tē lo quē narná tē nu rdē'ē
tē cuendē shti'dza. 17 Guldía
rnia'a, cantidá ra muzē
shtē Dios guahietē nu mēnē
za'quē naguquērdē antsē,
guc shtu'u rai' nianá rai' cusē
nabēna perē adē gunádi'i rai'.
Guc shtu'u rai' nini rai' di'dzē
shtēna nabini tē perē adē
bínidi'i rai'.

*Jesús biadi'dzē shcuendē
bē'dchi*

(Mr. 4.13-20; Lc. 8.11-15)

18 'Gulē bēquē diaguē
iurne' lo quē narunē cun-
tienē comparaciuni shtē
naquēgtē'tsē bē'dchi. 19 Grē
ra nabini diza'quē narni'i lla
rnibē'a Dios ziquē rēy perē
riasēdi'ill, nall ziquē bē'dchi
nagulaguē lu nezē. Ridē
mēdzabē; rdchisú mēdzabē
diza'quē nabēcabní mē la'ni
ldú'uull. 20 Bē'dchi nagulaguē
lu guiu'u guē'ē, na ziquē
mēnē narini diza'quē; rēuu'
ldu'u rall diza'quē; lueguē
rca'a rallin con gustē. 21 Perē
cumē ziquē plantē nanápēdi'i
shlu'chi, adē tsaglā'guēdi'i

rall shnezē mē. Iurē lē'ē ra
mēnē rzac zi rall lē'ēll por
shti'dzē Dios u iurē rzunalde
mēnē lē'ēll, lueguē rēazē
guétēll. 22 Bē'dchi nagulaguē
ladi gui'lli guitsē, na ziquē
el quē narini diza'quē perē
por tantē rac ldu'u rall por
ra cusē shtē guē'dchiliu nu
rac shtu'u rall gac rall ricu,
hia adē rianáldēdi'i rall tēchi
diza'quē. Grē deseó mal na
ziquē gui'lli guitsē narte'e
ra plantē nu adē rdē'ēdi'in
cusechē. 23 Perē bē'dchi
nagulaguē lu guiu'u za'quē,
na ziquē ra mēnē narini
diza'quē shtē Dios. Riasē
rall pē runē cuntienē shti'dzē
mē. Nall ziquē plantē nardē'ē
cusechē. Bēldá rall rdē'ē
tubi gahi'u'a por tubi bē'dchi.
Sēbēldahin rdē'ē sesenta por
tubi, nu stubi rdē'ē galdē bi
chi por tubi.

*Comparaciuni shtē gui'lli
mal ladi trigu*

24 Jesús guni'i stubi com-
paraciuni:

—Lugar catē rnibē'a
Dios na ziquē tubi nguiiu
nabēcabní bē'dchi za'quē
lu guiu'u shtēni'. 25 Perē
iurē lē'ē rall naga'si rall,
bēdchini tubi enemigu. Hia
hiumbrē ni bēcabní gui'lli
mal ladi trigu. Lueguē
ziá'all. 26 Iurē lē'ē trigu
guaru'bin nu lē'ē du'u bēru'u,
tambiēn lē'ē gui'lli guaru'bin
ladi trigu. 27 Iurní muzē
shtē lamē repi rall: “Dadē,
bē'dchi nabēcabní lu lachi
¿pē bē'dchi za'quin? ¿Callē
bēru'u gui'lli mal gualdani
ladi trigu?” 28 Lē'ē nashtēnē

guiu'u guni'i: "Aquë, tubi enemigu bëcabní bë'dchi gui'lli". Iurní ra muzë guna'bë di'dzë rall: "¿Gu rac shtú'ul guiá na'a të guëdashi na'a grëtë' ra gui'lli mal?"²⁹ Perë lë'ë lamë guni'i: "Aquëdi'i purquë si talë gashi të gui'lli mal, nu zac trigu gashi të.³⁰ Mejurë ziaru'bin juntë hashtë tiempë shtë cusechë. Iurní guëribë'ahia ra muzë të parë guëtëá rall gui'lli mal primëre nu guëli'bin, gac manullin të parë tsequin. Hia despuësë guëdeá trigu të parë tsutsá'uhin."

Comparaciuni shtë bë'dchi mitu'në
(Mr. 4.30-32; Lc. 13.18-19)

³¹ Jesús guni'i stubi comparaciuni:

—Lugar catë rnibë'a Dios, na ziquë tubi bë'dchi mitu'në. Tubi nguiu guacabní bë'dchi lu shguiú'ull.³² Bë'dchi ni na más mitu'në quë grë ra bë'dchi, perë iurë ra plantë riaru'bë, llëru'bë na hiaguë más quë grë plantë shtë lachi. Hia iurní ridë ra ma'ñi; bëdchi'bë ra ma bëche'zë lu llicu hiaguë.

Comparaciuni shtë levadurë
(Lc. 13.20-21)

³³ Guni'i më stubi comparaciuni:

—Lugar catë rnibë'a Dios na ziquë tubi ldë levadurë nabëdchi'bë na'a con tsunë medidë harinë. Bëshepi levadurë hashtë bëdë'ëin fuersë grë nacubë.

Bëlu'a'a më con zihani comparaciuni

(Mr. 4.33-34)

³⁴ Guni'i Jesús grëtë' ra cusë rë' lu ra mënë con comparaciuni. Ni tubi cusë adë guní'di'i më sin comparaciuni.³⁵ Zndë gac parë gac cumplir lo quë nabëquë'ë muzë shtë Dios guahietë: Guadi'dza por comparaciuni. Guadi'dza ra cusë naga'chi dizdë iurë lë'ë Dios bëcue'shtë guë'dchiliu.

Jesús biadi'dzë shcuendë gui'lli mal

³⁶ Iurní bëtë'tsë Jesús mënë. Guatë më tubi hiu'u. Iurní ra shini gusë'dë më guabi'guë rai' lu më nu repi rai':

—Biadi'dzë lu na'a pë runë cuntienë comparaciuni shtë gui'lli mal.

³⁷ Iurní Jesús repi:

—El quë narcabní bë'dchi za'quë, quëhúni' representar nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu.³⁸ Hia lachi runë significar guë'dchiliu. Bë'dchi za'quë quëhunë representar ra mënë nabë'në recibir Dios ziquë rëy. Hia lë'ë gui'lli mal runë significar mënë narzu'bë diaguë shti'dzë mëdzabë.³⁹ Enemigu nabëcabní bë'dchi mal, na mëdzabë. Ra cusechë runë significar fin shtë guë'dchiliu. Hia narca'a cusechë ni, na ra ianglë.⁴⁰ Ziquë ra gui'lli mal guëdeáhin të parë tsahin lu gui'i, zni gac iurë guëdchini fin shtë guë'dchiliu.⁴¹ Guëribë'ahia tsa ra ianglë parë guëtëá rai' ra mënë

narunë mal nu grë narsini sáhi' lu duldë. Na rall ziquë tubi guë'e catë rreldë mënë. ⁴²Grëtë' ra hiembrë ni tsa rall lu gui'i shtë gabildi catë gu'në rall nu hashtë guëchushí lai' rall. ⁴³Iurní ra shini Dios guëcabtsë'e rai' ziquë ngubidzë catë rnibë'a Dios, Shtadë rai'. Si talë rac shtu'u të tsasë të, gulë bëquë diaguë bien shti'dza.

Comparaciuni shtë tesurë nabëga'chi

⁴⁴'Lugar catë rnibë'a Dios, na ziquë tubi tesurë nabëca'chi mënë lu tubi guiu'u lachi, parë tubi nguiu bëdzëlë tesurë ni. Iurní bëquitë ldu'ull. Bëcá'chill tesurë ni la'ni guiu'u stubi. Bëtuu'll grëtë' shtënell parë sí'll guiu'u catë nanú tesurë.

Comparaciuni shtë perla nalasac

⁴⁵Tambiën lugar catë rnibë'a Dios, na ziquë tubi narzi'i perla fini. Ziatíll perla namás lasac. ⁴⁶Iurë lë'ëll bëdzëlëll perla namás lasac, iurní guëtuu'll grëtë' lo quë nanápëll të parë sí'll perla ni.

Comparaciuni shtë guë'shu

⁴⁷'Nu zac lugar catë rnibë'a Dios, na ziquë tubi guë'shu nabëtia'a mënë lu nisë të guëna'zi guë'shu grëtë' clasë mbeldë. ⁴⁸Iurë lë'ë guë'shu guadzë, mënë narna'zi mbeldë rgu rall guë'shu rua' nisë. Hia nga'li zubë rall parë rbë rall mbeldë. Rgutsa'u rall ra mbeldë za'quë la'ni tubi tēpë. Hia grë ra mbeldë

nadë rllu'idi'i rru'ldë rall tubi ladë. ⁴⁹Zni gac fin shtë guë'dchiliu. ⁵⁰Guëdchini ra ianglë lu guë'dchiliu parë cuë rai' ra mënë narunë mal ladi ra mënë narunë bien të parë tsa ra hiembrë mal gabildi catë nanú be'lë. Nga'li gu'në rall nu guëchushí lai' rall.

Tesurë cubi nu nagushë

⁵¹Iurní Jesús guna'bë di'dzë:

—¿Gu riasë të grëtë' cusë rë'?

Lë'ë rai' bëquebi rai':

—Aha, Dadë. Riasë na'a.

⁵²Iurní repi më:

—Tubi mësë shtë lëy naná bësë'dë shcuendë lugar catë rnibë'a Dios, iurë rluá'all stubi sa'll, nall ziquë tubi lamë shtë hiu'u. Rac rgu lamë cusë cubi nu rac rgull ra cusë guahietë. Zni lë'ë mësë rac rluá'all enseñansë cubi nu enseñansë antigu.

Jesús bëabrí guë'dchi Nazaret

(Mr. 6.1-6; Lc. 4.16-30)

⁵³Iurë Jesús gualú guni'i më grë ra comparaciuni, iurní gubi' më nga'li. ⁵⁴Bëabrí më guë'dchi shtënell më. Nga'li guzublú quëglua'a më la'ni iádu'u shtë rall. Nalë bëdzëguë'e ldu'u ra mënë nu guni'i rall:

—¿Callë guagsë'dë nguiu rë'?

¿Chull bëdë'e tantë llni? ¿Llallë rúnëll milagrë ru'bë? ⁵⁵Nu ndë'e lë'ë shini carpintërë José, nu shní'all María. Bëchill Jacobo nu José, Simón nu Judas. ⁵⁶Nu ra zánëll tambiën quëreldënu

rall lë'ë hia'a. ¿Callë nezë guagsë'dëll grëtë' cusë rë'?

⁵⁷ Adë bëgá'adi'i guzac mënë shtë guë'dchi; bënëdi'i rall cuendë de lë'ë më. Jesús repi:

—Adë rúnëdi'i mënë rëspëti tubi muzë shtë Dios ladzë muzë, nilë por shfamíll. Stubi lugar sí, runë ra mënë rëspëti lë'ë muzë shtë Dios.

⁵⁸ Adë bënëdi'i më zihani milagrë nga'li purquë adë gualdídi'i ldu'u rall lë'ë më.

14

Guti Juan Bautista

(Mr. 6.14-29; Lc. 9.7-9)

¹ Tiempë dzë ni, Herodes guc rëy shtë Galilea. Bínill famë shtë Jesús. ² Iurní répill lu ra narunë sirvë lull:

—Jesús na Juan Bautista naguashhtë ladi ra tégulë; por ni nápëll pudërë; rúnëll milagrë ru'bë.

³ Perë Herodes hia nanëll de quë antsë lë'ëll gunibë'all tsa Juan lachigui'bë lí'bi' con cadënë. Bënë Herodes zni por causë Herodías naná tse'lë bëchi Herodes. Felipe lë bëchill. ⁴ Zihani vueltë Juan guni'i lu Herodes:

—Adë nádi'i bien cuá'al tse'lë bëchil ziquë tsé'lël.

⁵ Herodes guc shtu'u quínill lë'ë Juan perë bédzëbëll por ra mënë purquë casi grë mënë guni'i rall de quë Juan na tubi naguni'i shti'dzë Dios. ⁶ Perë guc lë Herodes; shtsa'pë Herodías bëguí'ill lu grë ra invitadë shtë Herodes. Nu bëquitë ldu'u Herodes bëguí' lliguëna'a ni. ⁷ Bënë

Herodes prometer con juramentu guëdë'ëll cualquier cusë naguëna'bë lliguëna'a. ⁸ Iurní lë'ë lliguëna'a guagni'i lu shní'ai' nia'a pë guëná'bëll lu Herodes. Shní'all bëquili guëni'i shtsá'pëll të guëná'bëll lu Herodes:

—Ne' guënë'el guëc Juan Bautista tsu la'ni tubi platë.

⁹ Nalë gulaguë tristë ldu'u Herodes, perë hia cumë bënëll jurar delantë lu ra invitadë shtënell, ¹⁰ iurní gunibë'all de quë gati Juan nu guëdë'ë ra suldadë lo quë naguna'bë lliguëna'a. Gunibë'a Herodes guriuguë guëc Juan lachigui'bë. ¹¹ Iurní be'dënú suldadë guëc Juan la'ni platë; bédë'ë rall cua'a lliguëna'a. Nu lë'ëll bédë'ëin cua'a shní'all.

¹² Iurní bini ra naganaldë lë'ë Juan; bédchini rai' nga'li parë bia'a rai' cuerpë shtë Juan parë guaca'chi rallin. Hia despuësë guaguëchi mënë lu Jesús de quë lë'ë Juan guti.

Jesús bédë'ë nagudáu ga'i mili nguii

(Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

¹³ Iurë lë'ë Jesús bini naguni'i Herodes de lë'ë më, bëru'u më nga'li, sulë lë'ë më con ra shini gusë'dë më. Güe'pi rai' tubi barcu; zia'a rai' tubi lugar catë chu nádi'i. Perë iurë bini ra mënë nu guc bë'a rall ca zia'a më, bëru'u rall guë'dchi parë zia'a rall lugar ni. ¹⁴ Bédchini më rua' nisë; bëru'u më la'ni barcu; guná më cantidá mënë. Iurní

bëga'a ldu'u më lë'ë ra mënë nu bënëac më grë ra narac llu'u. ¹⁵ Iurë riu' gue'lë, iurní ra shini gusë'dë Jesús bédchini rai' lu më nu repi rai':

—Hia guadze'. Ni tubi adë chu quërdëdi'i lugar ndë'ë. Guchi lu ra mënë të guzëá rall; tsa rall lu ra guë'dchi naquë guëlladchi. Tsasi'i rall nagáu rall.

¹⁶ Jesús repi:

—Rquí'nidi'i guzëá rall; gulë bédë'ë nagáu rall.

¹⁷ Lë'ë rai' repi rai':

—Adë chu nápëdi'i nagáu rai', niétiquë ga'i guetështildi con chupë mbeldë.

¹⁸ Jesús guni'i:

—Gulë gude'enuhin ndë'ë.

¹⁹ Iurní gunibë'a më subë ra mënë lu gui'lli. Iurní guna'zi më guetështildi, guzëá ga'i guetështildi con chupë mbeldë. Iurní gubi'a më lu gube'e. Bédë'ë më graci lu Dios nu bëshullë më guetështildi. Iurní bédë'ë mëhin cua'a ra shini gusë'dë më. Lë'ë rai' gudi'dzin cua'a ra mënë. ²⁰ Grëtë' ra mënë gudáu rall hashtë bielë rall. Despuësë guadzë chi'bë chupë tępë grë ra pedasë nabë'në subrë. ²¹ Grë ra naná gudáu guetështildi na rall ziquë ga'i mili nguiu sin adë nagábëdi'i ra na'a nilë ra llguë'në.

*Jesús ziazú më lu nisë
(Mr. 6.45-52; Jn. 6.16-21)*

²² Iurní Jesús gunibë'a më parë guzia'a ra shini gusë'dë më la'ni barcu parë quíblú rai' lu më stubi ladë rua' nisë. Quëgni'i më lu ra mënë parë

guzëá ra mënë. ²³ Despuësë de ni, be'pi Jesús lu tubi dani parë guëni'inú më Shtadë më. Iurë lë'ë gue'lë gu', Jesús zuga'a më lë'ësë më nga'li. ²⁴ Lë'ë barcu ziazú casi guërudë nisë. Mbë con nisë nalë nadushë runin parë barcu purquë mbë ze'dë al contrari con zihani fuersë. ²⁵ Hia ze'dë grëgue'lë; Jesús ze'dë guëdchíni' catë ziazú rai'. Ziazú më lu nisë. ²⁶ Iurë shini gusë'dë më guná rai' rzë më lu nisë, bédzëbë rai'. Gurushtíá rai' fuertë:

—Aquë tu fantasmë ze'dë.

²⁷ Perë lueguë guni'i Jesús lu rai':

—Gulë gapë valurë. Na ndë'ë. Adë rdzëbëdi'i të.

²⁸ Iurní lë'ë Pedro repi lu Jesús:

—Dadë si talë lë'ël ni'i, gunibë'a të nu na sëa lu nisë parë guelda catë zul.

²⁹ Jesús repi:

—Gude'e pë.

Iurní lë'ë Pedro bietë la'ni barcu. Guzublú rzëhi' lu nisë parë tsáhi' catë zuga'a më ³⁰ perë iurë bédë'ë Pedro cuendë por tantë fuersë nanapë mbë, bédzëbëi' nu rë'azi' la'ni nisë. Iurní guni'i' fuertë:

—Bëlá na, Dadë.

³¹ Mizmë iurní guna'zi Jesús guia'a Pedro nu repi më:

—¿Pë du'psë fe nápël? ¿Pëzielú adë rialdídi'i ldú'ul na?

³² Iurní lë'ë rai' güe'pi rai' la'ni barcu nu bëac dchi mbë. ³³ Grë ra nazúbëga'a la'ni barcu, bëzullibi rai' lu Jesús nu repi rai':

—Verdá nal Shini Dios.

*Bënëac Jesús ra mënë shtë
Genesaret
(Mr. 6.53-56)*

³⁴ Gudëdë rai' stubi tēchi nisë. Bëdchini rai' tubi regiuni nalë Genesaret. ³⁵ Ra mënë shtë lugar ni bēnguë bē'a rall lē'ë Jesús. Bēshe'ldë rall rsunë guëdubi regiuni shtë lugar de quë bēdchini mē ndë. Be'dēnú ra mënë lu mē grētē' ra mënë narac llu'u. ³⁶ Bē'në rall ruëguë lu mē parë guëdē'ë mē permisi guēna'zi rall rua' shabë mē. Grë ra naguna'zi shabë mē, bēac rall.

15

*Lo quë narshi'ni ldu'u
nguiu
(Mr. 7.1-23)*

¹ Iurní bēldá fariseo nu ra mēsë narlua'a lēy, guabi'guë rall lu Jesús. Ze'dë rall ciudá Jerusalén. Guna'bë di'dzë rall:

² —¿Pëzielú shini gusë'dël adë rúnēdi'i rall cumprir custumbrë shtë ra shtadë guelú hia'a? sino rau rall guetështildi sin quë riétidi'i guia'a rall.

³ Perë Jesús guna'bë di'dzë:

—¿Pëzielú lē'ë tē también adë rzu'bë diáguēdi'i tē mandamientë shtë Dios? Mejurë zianaldë tē custumbrë shtë tē ⁴purquë Dios guni'i: “Gulë gapë rēspēti lu shtádēl nu lu shní'al”. Nu guni'i Dios: “El quë nargué guēc shtádēll u guēc shní'all, napë quë zu rátill”. ⁵ Perë lē'ë tē rni'i tē stubi cusë. Rni'i tē: “Si talë guēni'i nguiu lu shtádēll u lu shní'all: Gáquēdi'i guna

compañi lē'ë tē purquë grë lo quë naniaca'a tē de na, nahin ofrendë parë Dios”.

⁶ Rni'i tē cualquier nguiu narni'i zni, hiadë rquí'nidi'i guëdē'ë nguiu dumí ca'a shtádēll. Zni cagni'i tē lasáquēdi'i mandamientë shtë Dios. Más tsanaldë tē tēchi custumbrë shtë tē. ⁷ Na tē falsë. Bien guni'i Isaías guahietë shcuendë tē; bēquë'èi' lo quë naguni'i Dios zdē'ë:

⁸ Ra mënë rē' rac shtu'u rall na nadë más con rua' rall perë ldu'u rall nalë zitu zuga'a parë na.

⁹ Adë rllu'í'di'i ra cusë narunë rall iurë quëhunë rall adorar na.

Enseñansë shtë rall nadë más nahin tubi mandadë shtë nguiu.

¹⁰ Iurní guna'bë mē ra mënë nu repi mē:

—Gulë bēquë diaguë nu gulë tsasë lo quë narnia'a.

¹¹ Grë ra nariuté rua' nguiu, lēdë nídi'i rshí'nidi'i lē'ë nguiu. Más bien lo quë narru'u rua' nguiu, ze'din de la'ni ldu'u nguiu, ni sí rshi'nin ldu'u nguiu.

¹² Iurní ra shini gusë'dë mē guna'bë di'dzë rai' lu Jesús:

—¿Pë adë nanël de quë ra fariseo bēldēnú rall lē'ël por di'dzë rē'?

¹³ Perë Jesús repi:

—Cualquier plantë nabëcabnídi'i Shtada, mē naquëbezë gube'e, guie'shi ni con grë shlu'chin. ¹⁴ Adë gúnēdi'i tē meter con lē'ë rall. Na rall ziquë ciegu nu rlua'a rall shti'dzë rall lu los

de más ciegu. Si talë tubi ciegu guësëll sa'll, guërupë rall ldaguë rall la'ni guëru.

¹⁵ Iurní Pedro repi:

—Biadi'dzë lu na'a pë runë cuntienë comparaciuni rë'.

¹⁶ Jesús repi:

—¿Pë nu lë'ë të adë riasëdi'i të? ¿Pë na të ziquë los de más mënë? ¹⁷ ¿Pë adë rac b'ë'adi'i të, grëtë' lo quë naráu mënë zia'a la'ni nguui; despuësë rrú'uhin la'ni cuerpë?

¹⁸ Perë lo quë narru'u rua' mënë, ze'dë de la'ni ldu'u nguui. Ni sí, rshi'ni lë'ë nguui lu Dios ¹⁹ purquë la'ni ldu'u nguui rru'u grëtë' cusë mal: mal llgabë, rguini rall sa'll; rquënú rall sa'll; nu napë nguui zihani na'a nu napë na'a zihani nguui; rbaa'në rall pë shtë mënë; nu ru-adi'dzë rall bishi; nu rni'i rall didzabë cuntrë Dios. ²⁰ Grë ra cusë rë' rshi'ni ldu'u nguui, perë parë gaul sin gúnëdi'il cumplir ra custumbrë ziquë guíbidil'guiá'al, lëdë nídi'i narshi'ni ldu'u nguui lu Dios.

Tubi na'a nagualdí ldu'i Jesús

(Mr. 7.24-30)

²¹ Jesús bëru'u lugar ni; zia'a më parë regiuni shtë Tiro nu Sidón. ²² Tubi na'a më Cananea quërédëll regiuni ni; bédchini' lu Jesús nu guní'ill fuertë:

—Dadë, llëbni David, bëga'a ldú'ul na. Lë'ë shtsa'pa nanú tubi mëdzabë la'ni ldú'ull. Nalë rzac zi shtsa'pa.

²³ Perë Jesús adë bëquëbidi'i ni tubi di'dzë. Iurní ra shini

gusë'dë më bédchini rai' lu më nu bënë rai' ruëguë lu më:

—Bënë lo quë narna'bë na'a rë' të guziá'all purquë nalë cagní'ill nezë técha'a; ze'dë náldëll lë'ë hia'a.

²⁴ Iurní repi Jesús:

—Dios bëshe'ldë na nadë más parë guna sirvë ra më israelitë purquë na rall ziquë lli'li nabëniti lu Dios.

²⁵ Perë lë'ë na'a guabi'guë nu bëzullíbill lu më. Guní'ill:

—Dadë bënë compa'ni na.

²⁶ Jesús repi:

—Nádi'i bien guëdchisúll guetështildi shtë ra shini mënë parë gau ra mbécu'në.

²⁷ Perë lë'ë na'a guni'i:

—Nia Dadë, perë ra mbécu'në nananú guëa' mellë, rau ma pedasë narru'u hia'ldë rua' llguë'në.

²⁸ Iurní Jesús repi:

—Nanë, llëru'bë na fe shtë'nël. Gaquin según rac shtú'ul.

Mizmë iurní lë'ë shtsa'pë na'a bëac.

Bënëac Jesús zihani mënë

²⁹ Jesús bëru'u nga'li parë zia'a më rua' nisë ru'bë nalë Galilea. Lueguë güe'pi më lu tubi lumë nu guzubë më nga'li. ³⁰ Cantidá mënë bédchini rall catë quëbezë më. Be'dënú rall cujë, ciegu, gu'pë, mancu, nu cantidá ra narac ll'u. Bédchininú rall lë'ë narac ll'u lu Jesús. Lë'ë më bënëac më lë'ë rall. ³¹ Nalë bédzëguë' ldu'u ra mënë iurë guná rall ra gu'pë biadi'dzë rall; ra mancu bëac rall, ra cujë bëabrí guzë rall, ra ciegu bëabrí guná rall. Ra mënë bënë alabar Dios; guni'i rall

llëru'bë na pudërë shtë Dios de Israel.

Jesús bédë'ë nagáu tapë mili nguiiu

(Mr. 8.1-10)

³² Iurní guna'bë Jesús ra shini gusë'dë më nu repi më:

—Nalë rga'a ldua'a ra mënë rë' purquë hia guc tsunë dzë ze'dë naldë rall na. Nápëdi'i rall nagáu rall. Si talë guëshe'lda lë'ë rall lidchi rall sin quë gáudi'i rall, sca'a mbee'zë rall lu nezë.

³³ Ra shini gusë'dë më repi rai' iurní:

—¿Perë llallë gac guëdzëlë dau parë blac zihani mënë? Lugar rë' ni tubi adë chu nádi'i.

³⁴ Jesús guna'bë di'dzë:

—¿Bëldá guetështildi napë tē?

Lë'ë rai' bëquebi rai':

—Gadchi guetështildi nu du'pë mbeldë mitu'në.

³⁵ Iurní gunibë'a më parë subë ra mënë lu guiu'u.

³⁶ Iurní guna'zi më guëzá gadchi guetështildi nu guna'zi më ra mbeldë. Bédë'ë më graci lu Dios. Lueguë lë'ë më bëshullë mëhin. Bédë'ë mëhin cua'a ra shini gusë'dë më. Hia lë'ë rai' gudi'dzë rai' parë ra mënë. ³⁷ Grëtë' ra mënë gudáu hashtë bielë rall. Despuësë gaulú gudáu rai', guadzë gadchi tēpë ra pedasë nabë'në subrë. ³⁸ Grë ra nagudáu na ra ziquë tapë mili nguiiu sin nagábëdi'i na'a nilë ra llguë'në. ³⁹ Despuësë Jesús bë'në më despedir ra mënë. Iurní guatë më la'ni

barcu parë zia'a më regiuni nalë Magdala.

16

Ra fariseo guna'bë guená rall tubi milagrë

(Mr. 8.11-13; Lc. 12.54-56)

¹ Ra fariseo nu ra saduceo bédchini rall lu Jesús parë guëtë'dë rall prëbë lë'ë më nihunë më nanádi'i voluntá shtë Dios. Guna'bë rall guëlua'a më tubi milagrë con pudërë shtë Dios. ² Perë lë'ë më bëquebi:

—Guadzë' rni'i tē: “Glli gac tubi dzë za'quë purquë lu gube'e nalë nallní rlua'a”.

³ Nu rsili rni'i tē: “Nedzë gac tubi mal tiempë purquë lu gube'e nallní nu rëta' shchahi”. Lë'ë tē na tē falsë; runguë bë'a tē lla rlua'a shchahi lu gube'e perë adë ráquëdi'i riasë tē sëni shtë tiempë ne'. ⁴ Ra mënë mal nu mënë nadë rzu'bë diáguëdi'i shti'dzë Dios, rac shtu'u rall guená rall tubi milagrë ru'bë perë adë guénádi'i rall lu más sëni; niétiquë guená rall tubi sëni ziquë guc con Jonás, el quë nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë.

Iurní bësëa'nëgá më lë'ë rall. Zia'a më.

Ldai' shtë ra fariseo

(Mr. 8.14-21)

⁵ Iurní lë'ë ra shini gusë'dë Jesús gudëdë rai' stubi ladë rua' nisë, perë bëa'ldë ldu'u rai' niua'a rai' guetështildi.

⁶ Iurní Jesús guni'i:

—Gulë gupë cuidadë con levadurë shtë ra fariseo nu saduceo.

7 Ra shini gusë'dë më guzublú guni'i lu sa' rai':

—Aqë por adë chu nuá'adi'i guetështildi, por ni guni'i më zni.

8 Perë Jesús guc bë'a shgabë rall nu repi më:

—¿Pëzielú ruadi'dzë lu sa' të adë nuá'adi'i të guetështildi? Du'psë fe napë të. 9 ¿Pë todavía runë fáltëru'u tsasë të chu nahia? ¿Pë adë rëagnádi'i ldu'u të ga'i guetështildi nagudi'dza parë ga'i mili nguiu? ¿Bëldá tēpë bëca'a të? 10 ¿Pë adë rëagnádi'i ldu'u të gadchi guetështildi nagudi'dza gudáu parë tapë mili mënë? ¿Bëldá tēpë bëca'a të? 11 ¿Pëzielú adë rac bë'adi'i të adë quëadí'dzëdia'a shcuendë shtë guetështildi? Gulë gupë cuidadë levadurë shtë ra fariseo nu ra saduceo.

12 Iurní guc bë'a ra shini gusë'dë më de quë Jesús adë quëgní'idi'i' shcuendë levadurë, sino shcuendë enseñansë narlua'a ra fariseo nu saduceo.

*Guni'i Pedro na më Cristo
(Mr. 8.27-30; Lc. 9.18-21)*

13 Iurní guzia'a Jesús parë regiuni shtë Cesarea nanaquë Felipo. Iurní guna'bë di'dzë më lu ra shini gusë'dë më:

—¿Chu rni'i ra mënë chu nahia? nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu.

14 Lë'ë rai' bëquebi rai':

—Bëldá ra mënë rni'i rall nal Juan Bautista. Sëbëldá ra mënë rni'i rall nal Elías. Stubi tantë rni'i rall nal Jeremías u stubi naná biadi'dzë shti'dzë Dios.

15 Iurní repi më:

—Lë'ë të ¿chu rni'i të nahia?

16 Simón Pedro repi iurní:

—Lë'ël nal Cristo. Nal shini Dios nanabani.

17 Jesús bëquebi:

—Dichusë nal Simón shini Jonás, purquë ni tubi nguiu bëluá'adi'i lë'ël chu nahia sino quë Shtada naquëbezë gube'e; ni bëluá'ai' lul chu nahia. 18 Perë na rnia'a lul; lë'ël Pedro. Subrë tubi guë'ë ru'bë guna formar grupë shtë shmënë Dios naná rianaldë tëchi l dai' shtëna. Nu ni siquierë pudërë shtë galguti gúnëdi'i gan lu ra mënë narialdí ldu'i na. 19 Na guënehia shti'dza ziquë liahi parë tsagní'il lu ra mënë të guëdchini mënë lu Shtada catë rnibë'a më. Lo quë narúnël permitir es quë hia bë'në më permitirin más antsë. Nápël autoridá; guëni'il napë mënë libertá. Lo quë narúnël prohibë es quë hia bë'në më prohibin dizdë más antsë. Guëni'il chu naperdunë nu chu nádi'i perdunë.

20 Iurní guni'i Jesús tubldí; gunibë'ai' adë chu lu guadí'dzëdi'i ra shini gusë'dë më na më Cristo.

Guni'i më gati më

(Mr. 8.31—9.1; Lc. 9.22-27)

21 Dizdë iurní Jesús guzublú quëgni'i më lu shini gusë'dë më de quë lë'ë më napë quë guzia'a më Jerusalén nu de quë ra më guani'si shtë naciuni Israel nu ra jëfë shtë ra bëshuzi con ra mësë narlua'a lëy, guëzac zi rall lë'ë më. Gunë rall zihani cusë cuntrë lë'ë më. Nu repi

më de quë quini rall lë'ë më perë dzë tsunë tsashtë më ladi ra tēgulë. ²² Iurní lë'ë Pedro bia'a lë'ë më tubi ladë nu guzublú gudíldill lë'ë më. Guni'i Pedro:

—Aquë Dadë, ni lo quiere Dios. Nunquë adë guëdchínidi'i tédël cusë rë'.

²³ Perë Jesús bédchigrë lu më nu repi më lu Pedro:

—Guabsú lua, Satanás, lë'ël nal ziquë guë'ë narredë mënë. Adë riasëdi'il lo quë narac shtu'u Dios. Rúnël llgabë ziquë mënë shtë guë'dchiliu.

²⁴ Iurní Jesús repi lu ra shini gusë'dë më:

—Si talë nanú tubi mënë narac shtu'u gáquëll shmëna, napë quë gúnëll renunci prupi vidë shtënell. Napë quë gáquëll dispuestë gátill por na nu guidë náldëll na.

²⁵ El quë nadë rac shtú'udi'i gati por na, zátill. Perë el quë naguëniti vidë shtëni' por na nu por diza'quë, guëbánill parë siemprë; gac salvárëll. ²⁶ Adë pë rllu'ídi'i gunë nguiu gan grëtë' cusë lu guë'dchiliu nu despuësë guénitill vidë shtënell, adë nídi'i fin parë lë'ëll. ¿Pë ofrendë guëdë'ë nguiu lu Dios parë gac salvárëll?

²⁷ Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu; guëdchinia con pudërë shtë Shtada. Guëdchinia con ra ianglë shtënë më. Iurní quilla cadë tubi nguiu según lo quë nabë'nëll. ²⁸ Guldía nabani beldá mënë ndë'ë; adë gátidi'i rall hashtë guená rall lua;

iurní napa pudërë ziquë rëy. Guëdchinia parë guënbë'ahia.

17

Guc cambi Jesús stubi formë

(Mr. 9.2-13; Lc. 9.28-36)

¹ Gudëdë shu'pë dzë; Jesús bia'a më Pedro nu Jacobo nu Juan, bëchi Jacobo; zia'a rai' lu tubi daní catë más guia'a.

² Iurní guc cambi Jesús stubi formë delantë lu rai'. Lu më rabtsë'ë ziquë ngubidzë. Hia shabë më bëaquin naquichi como llni. ³ Mizmë iurní guná ra shini gusë'dë më lu Moisés nu Elías; quëadi'dzënú rai' Jesús. ⁴ Iurní Pedro guni'i lu më:

—Dadë, bien dzu na'a ndë'ë iurne'. Si talë rac shtú'ul guëdënts'a'u na'a tsunë ranchi, tubin parë lë'ël, tubin parë Moisés, stubin parë Elías.

⁵ Nianá lë'ë Pedro quëadi'dzë, iurní bédchini tubi shcahi narabtsë'ë nabësë'au lë'ë rai'. La'ni shcahi bédchini tubi bë. Nu bini rai' tubi voz narni'i:

—Ndë'ë lë'ë shinia narac shtua'a. Nalë rquitë ldua'a con lë'i'. Gulë bëquë diaguë shtí'dzi'.

⁶ Iurë bini ra shini gusë'dë më di'dzë ni, bëzullibi rai' hashtë bëdia'a luquë rai' lu guiu'u nu bëdzëbë rai'. ⁷ Iurní Jesús guabi'guë lu rai'. Bédchi'bë guia'a më guëc rai' nu répi':

—Gulë tsasuldí; adë rdzëbëdi'i të.

⁸ Iurë lë'ë rai' gubi'a rai' stubi vultë, hia ni tubi chu

lu guná'di' rai' sino sulë Jesús zuga'a.

⁹ Iurë bietë rai' lu dani, Jesús gunibë'a:

—Adë chu lu guadí'dzëdi'i të shcuendë lo quë nanguná të hashtë iurë nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu tsashtëhi' ladi ra tégulë.

¹⁰ Iurní guna'bë di'dzë shini gusë'dë më:

—¿Pëzielú rni'i ra mësë shtë lëy de quë Elías napë quë guídi' primërë, antsë guëdchini Cristo?

¹¹ Jesús bëquebi:

—Verdá Elías guidë primërë. Gúni' rëglë grë cusë.

¹² Hia bidë Elias perë ra mënë adë bënguë bë'adi'i rall lë'i' sino quë bë'nënú rall lë'i' lo quë naguc shtu'u rall. Mizmë manërë el quë nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, sac zi më lu guia'a rall, gati më.

¹³ Iurní ra shini gusë'dë më bédë'e rai' cuendë de quë Jesús quëadí'dzi' shcuendë Juan Bautista.

Bënëac Jesús tubi llguë'në narati zini

(Mr. 9.14-29; Lc. 9.37-43)

¹⁴ Iurë bédchini rai' catë rëta' los de más mënë, iurní guabi'guë tubi nguiu lu Jesús nu bëzullíbill lu më. Répill:

¹⁵ —Dadë, bëga'a ldu'ul shinia. Ráquëll galguidzë rati zini nu rzac zill. Zihani vultë guláguëll la'ni gui'i nu guláguëll la'ni nisë. ¹⁶ Na ze'dënúa lë'ëll lu ra shini gusë'dël perë adë bë'nëdi'i rall gan nëac shinia.

¹⁷ Jesús guni'i:

—Lë'ë të mënë narialdídí'i ldu'i na, siembrë rsini të sa' të lu duldë. ¿Hashtë guc guëbezënúa lë'ë të, të parë tsaldí ldu'u të shti'dza? ¿Blac tiempë guëquërdënúa lë'ë të, të gapë të fe? Gude'enú shínil lua.

¹⁸ Iurní Jesús guni'i' guëc mëdzabë ni. Nu gunibë'a më guëru'u mëdzabë la'ni ldu'u ngulë'në. Lueguë bëac ngulë'në.

¹⁹ Despuësë de ni, ra shini gusë'dë më biadi'dzë rai' lu Jesús stubi cu'. Guna'bë di'dzë rai':

—¿Pëzielú adë bë'nëdi'i na'a gan niagú na'a mëdzabë fier la'ni ngulë'në?

²⁰ Jesús repi:

—Purquë lë'ë të du'psë fe napë të. Guldía rnia'a, si talë napë të fe masiá zuscë du'pë, guëni'i të lu dani rë': "Guabsú nga'li të parë súbël stubi lugar". Lë'ë dani tsabsú. Zac gunë të grë cusë si talë rialdí ldu'u të Dios. [²¹ Perë mëdzabë fier sa' ndë'ë sulë rru'u rall si talë runë të ruëguë lu Dios nu si talë quëhunë të ayunë.]

Stubi vultë guni'i Jesús gati më

(Mr. 9.30-32; Lc. 9.43-45)

²² Mientras ziazú rai' juntë regiuni shtë Galilea, Jesús guni'i' de quë nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, gac intriégui' guia'a ra mënë mal ²³ nu quini rall lë'i' perë dzë tsunë gac resucitári'. Di'dzë rë' nalë bësédchini tristë ldu'u ra shini gusë'dë më.

Gudilli rai' impuestë shtë iádu'u

²⁴ Iurë Jesús nu shini gusë'dë më bédchini rai' guë'dchi Capernaum, ra narunë cubrë impuestë shtë iádu'u guagná rall Pedro nu guna'bë di'dzë rall lu Pedro:

—¿Gu rguilli mësë shtë të impuestë parë iádu'u?

²⁵ Pedro bëquebi:

—Aha'.

Iurní guatë bëabrí Pedro lídchi'; guni'i Jesús primërë lu Pedro:

—¿Pë llgabë quëhúnël, Simón? ¿Chu mënë runë cubrë rai' impuestë nu ra contribución ca'a rëy shtë guë'dchiliu rë'? ¿Gu rguilli ra shini rëy u rguilli ra mënë zitu nanádi'i shmënë rëy?

²⁶ Simón bëquebi:

—Ra më zitu rguilli rall impuestë.

Jesús repi:

—Por ni ra shini rëy adë rguíllidi'i rall impuestë. ²⁷ Perë parë adë ldaguë llánëdi'i rall, gua rua' nisë. Bëtia'a iagullë shtënël la'ni nisë. Primërë mbeldë naná guená'zil, bësha'lë rua' ma. Guëdzélël tubi dumí. Gudilli impuestë por lë'ë hia'a.

18

Chu na más lasac
(Mr. 9.33-37; Lc. 9.46-48)

¹ Tiempë dzë ni ra shini gusë'dë më guabi'guë rai' lu Jesús nu guna'bë di'dzë rai':

—¿Chu gac más më ru'bë iurë guë'nibë'a Dios ziquë Rëy?

² Iurní Jesús guna'bë tubi llguë'në; bëzú më llguë'në guë'láu de lë'ë rai'. ³ Nu repi më:

—Guldía rnia'a, si talë lë'ë të adë gúnëdi'i të cambi shgabë të nu gac të ziquë llguë'në rë', adë gáquëdi'i të tsuté të lugar catë rribë'a Dios. Napë quë gac të mënë humildë. ⁴ Nguiu namás lasac lugar catë rribë'a Dios, na el quë narialdí ldu'i na ziquë ra llguë'në, adë runë llërú'bëdi'i rall. ⁵ Si talë ra mënë gunë rall recibir tubi shmëna naná ziquë llguë'në humildë, también quëhúnël recibir na.

Gupë cuidadë gúnëdi'íl duldë

(Mr. 9.42-48; Lc. 17.1-2)

⁶ 'Perë cualquier el quë naná guëldaguë sáhi' la'ni duldë cumë ziquë tubi mënë humildë naná rialdí ldu'i shti'dza, el quë narlua'a tubi më humildë mal nezë të gúnëll duldë, mejurë galdë nguio ni tubi guichi ru'bë iénill, tsagru'ldëll lë'ëll la'ni nisëdu'u. ⁷ Prubi mënë shtë guë'dchiliu iurë ze'dë ocasiuni gunë rall duldë. Napë quë guëdchini tiempë guëquili mëdzabë lë'ë mënë parë gunë rall duldë perë prubi el quë naquëglua'a sáhi' mal nezë.

⁸ 'Por ni rnia'a lu të; si talë guiá'al u guëa'l rac shtu'u guëldaguë lë'ël lu duldë, bëchuguin; bëru'ldin zitu. Mejurë guëdchínil catë nápël vidë sin fin ziquë cujë u ziquë narunë faltë guiá'all u guëa'll quë guëdubi cuerpë

tsal gabildi. Ndë nunquë reáldëdi'i be'lë. ⁹ Si talë slul rac shtu'u guëldaguë lë'ël lu duldë, gulú slul, bëru'ldin zitu. Más mejurë tsutël catë rnibë'a Dios tubsë slul lëdëdi'i tsal gabildi con guërupë slul.

Comparaciuni shtë lli'li naguniti

(Lc. 15.3-7)

¹⁰ 'Adë rúnëdi'i të desprëci tubi ziquë llguë'në rë'. Pues rnia'a lu të lu gube'e, ra ianglë shtë rai' siemprë napë rai' entradë catë quëbezë Dios. [¹¹ Nguiu nabëshe'ldë Dios, bídi' parë gúni' salvar grë lo quë nabëniiti.]

¹² '¿Pë rni'i ldu'u të? si talë tubi nguü nápëll tubi gahiu'a lli'li nu gunítill tubi lli'li, tsatílill lë'ë ma. Guësá'nëll noventa y nueve lli'li lu dani parë tsatílill lli'li naguniti. ¹³ Si talë guëdzélëll lë'ë ma, runa segurë de quë guëquitë ldú'ull por lli'li ni más quë ra noventa y nueve nadë gunítidi'i. ¹⁴ Zni zac Shtadë të naquëbezë gube'e, rac shtu'u më guënítdi'i ni tubi shmënë më naná humildë.

Gulë bë'në perdunë sa'l

(Lc. 17.3)

¹⁵ 'Si talë bëchil quëhúnëll mal cuntrë lë'ël, guni'inú lë'ëll, sulë lë'ëll të parë gac bë'all guadë faltë nanápëll. Si talë guëdë'ëll cuendë shtí'dzël, guëabrí ldú'ull con Dios. Zni lë'ël bë'nëll compaňi sa'l të tsaglá'guëll shnezë Dios. ¹⁶ Perë si talë adë rúnëdi'ill cuendë shtí'dzël, iurní bia'a tubi testigu u

chupë testigu të parë gac bë'a rall shcuendë ra cusë rë'. ¹⁷ Si talë adë rúnëdi'ill cuendë lë'ë ra mënë ni, iurní guchi lu grë ra nardëá la'ni iádu'u faltë nanapë bëchil. Si adë rúnëdi'ill cuendë grupë shtë shmënë Dios, iurní bë'në tratë lë'ëll cumë ziquë tubi adë guënédi'i Dios u ziquë tubi më mal narunë cubrë impuestë.

¹⁸ 'Guldía rnia'a, grë lo quë narunë të permitir es quë hia bë'në më permitirin más antsë. Napë të autoridá të guëni'i të napë mënë libertá. Lo quë narunë të prohibë es quë hia bë'në më prohibin dizdë más antsë. Guëni'i të chu na perdunë nu chu nádi'i perdunë.

¹⁹ 'Nu rnia'a lu të, si talë chupë de lë'ë të cue të lu guë'dchiliu de acuerdë subrë lo quë naguëna'bë të lu Shtada naquëbezë gube'e, grëtë' guëne'e më ²⁰ purquë catë rdëá chupë u tsunë mënë por nombre shtë na nu rialdí ldu'u rall na, nga'li quëbezëna lë'ë rall.

²¹ Iurní bëdchini Pedro nu guna'bë dí'dzi' lu më:

—Dadë, ¿bëldá vësë guna perdunë bëcha, el quë narunë duldë cuntrë na, hashtë gadchi vultë?

²² Jesús bëquebi:

—Guëní'idia'a gadchi vultë perë sino gadchi vësë setenta, bë'në perdunë bëchil.

Comparaciuni tubi mënë adë nëdi'i gúnëll perdunë sa'll

23 'Lugar catë rribë'a Dios nahin ziquë tubi rëy naguc shtu'u suldí cuendë shtë ra muzë. 24 Iurë guzublú quëgna'bë rëy lë'e ra muzë, bédchini tubi naze'bi tubi millón bëllë. 25 Cumë muzë ni adë nápëdi'll parë quillill, lë'e lamë gunibë'a guëtuu' mënë muzë ni con tsé'lëll nu shínill. Guëtuu' rëy grë lo quë nanapë muzë parë quilli muzë lo quë nazé'bill. 26 Iurní lë'e muzë bëzullíbill lu lamë nu bë'nëll ruëguë: "Dadë, gupë pacënci lë'e na; quilla grëtë' lo quë naze'bia". 27 Lë'e lamë bëga'a ldú'ull muzë nu bë'në lamë perdunë grë lo quë naze'bi muzë. 28 Perë lueguë lë'e muzë bëdia'guëll stubi sa'll naze'bi tubi dumí mitu'në. Iurní guná'zill ieni sa'll parë bëtë'ell ieni sa'll. Iurní répill: "Gudilli lo quë nazé'bil". 29 Lë'e prubi nguiu bëzullíbill lull nu bë'nëll ruëguë lull: "Gupë pacënci con na. Quilla grë lo quë naná ze'bia." 30 Perë lé'ëll adë nëdi'll sino quë bëtiá'all sa'll lachigui'bë hashtë quillill lo quë nazé'bill. 31 Iurë stubi sa' muzë shtë lamë gunall pë guc, iurní gulaguë tristë la'ni ldu'u muzë ni. Biadí'dzëll lu shlámëll grë lo quë nabë'në primërë muzë. 32 Iurní lë'e lamë gunibë'a parë gue'dë guëzë muzë lu lamë. Iurní repi lamë: "Muzë mal, na bëna perdunë grëtë' dumí nazé'bil purquë bë'nëll ruëguë lua. 33 Zni lë'ël niápël pacënci con sa'l cumë ziquë napa pacënci lë'ël." 34 Iurní lë'e lamë bëldëll nu gunibë'a

lamë tsa muzë lu cashtigu hashtë quillill grëtë' lo quë nazé'bill.

35 Jesús gualú guni'i më grëtë' ndë'e nu guni'i më:

—Shtada naquëbezë gube'e, gunë më ziquë rëy rë' si talë cadë lë'e tē adë gúnëdi'il perdunë sa'l con guëdubinú ldú'ul.

19

Jesús bëlua'a shcuendë divurci

(Mr. 10.1-12; Lc. 16.18)

1 Despuësë de guni'i Jesús grë ra di'dzë rë', bëru'u më Galilea. Bédchini më regiuni shtë Judea nanaquë ladi guia'a guë'gu Jordán. 2 Cantidá mënë guanaldë rall lë'e më. Nga'li bënëac më zihani ra narac ll'u'u.

3 Iurní bëldá fariseo guabi'guë rall lu Jesús parë guëldaguë rall lë'e më tubi trampë. Guna'bë di'dzë rall:

—¿Gu nanú mudë según lëy parë guëllë tse'lë mënë por cualquier cusë?

4 Lë'e më bëquebi:

—¿Pë adë bí'ldidi'i tē Sagradas Escrituras de quë iurë nabëcueshtë Dios guë'dchiliu, bëntsa'u më nguiu nu na'a? 5 Nu guni'i më: "Lë'e nguiu guësá'nëll shtëdi' nu shní'ai' parë guëquërdënull tsé'lëll. Hia guërupë rall gac rall tubsë."

6 Zni hiadë nádi'i rall chupë sino tubsë; unidë na rall. Lo quë nabë'në Dios unír, adë chu guëldëdi'i lë'e rall.

7 Iurní guna'bë di'dzë rall:

—¿Pëzielú bë'në Moisés permitir guëdë'e nguiu tubi

cartë shtë divorci parë ca'a tsé'lëll nu guëlë tsé'lëll?

⁸ Jesús repi:

—Purquë nalë naguëdchi ldu'u të; por ni bédë'ë Moisés permisi parë guëlë tse'lë mënë, perë dizdë principi shtë gué'dchiliu, adë gúquëdi'in voluntá shtë Dios guësa'në nguiu tse'lë nguiu.

⁹ Nanú tubsë motivë parë guëlë tse'lë nguiu, sulë si talë quëhunë tsé'lëll duldë con stubi nguiu. Perë si ca'a mënë ni stubi na'a, quëhúnëll duldë adulteri. [Nu el quë naguëtsë'a con lë'ë na'a divorciadë pues nu záquëll quëhúnëll duldë adulteri.]

¹⁰ Ra shini gusë'dë më guni'i:

—Si talë nídi'i permisi guëlë tse'lë nguiu, mejurë adë cá'adi'i nguiu na'a.

¹¹ Jesús repi:

—Lédëdi'i grë mënë riasë nacagnia'a lu të, sino nadë más el quë nangunë Dios compa'ni parë gac bé'allin.

¹² Nanú nguiu nádi'i rall completë dizdë gulë rall. Sëbëldá nguiu nádi'i rall completë; bënë mënë. Nanú sëbëldá mënë adë nēdi'i guëtsë'a rall por prupi voluntá shtë rall të parë guadi'dzë rall diza'quë shtë Dios lu los de más mënë. El quë nariasë di'dzë rē', gúnëll recibirin.

Jesús bënë l dai' ra lguë'në
(Mr. 10.13-16; Lc. 18.15-17)

¹³ Iurní bédchininú ra mënë lguë'në lu Jesús parë guëdchi'bë më guia'a më guëc rall nu guëna'bë më lu Dios

por lë'ë rall. Perë ra shini gusë'dë më guzublú gudildi rai' guëc ra nabëdchininú lguë'në. ¹⁴ Perë Jesús repi:

—Bédë'ë sí, guidë bi'guë ra lguë'në lua, adë guëcádi'i të lu ra ni'i purquë ra mënë naná ziquë ra lguë'në, tsuté rall catë rribë'a Dios ziquë Rëy.

¹⁵ Bédchi'bë guia'a më guëc ra lguë'në; iurní zia'a më stubi lugar.

Tubi sultërë ricu
(Mr. 10.17-31; Lc. 18.18-30)

¹⁶ Tubi sultërë guagná lë'ë Jesús nu répill:

—Mësë za'quë, ¿pë cusë za'quë guna parë gapa vidë eternë?

¹⁷ Jesús repi:

—¿Pëzielú rni'i lua, mësë za'quë? purquë ni tubi adë chu naza'quë, sulë Dios. Perë si talë rac shtú'ul gac salvárël, bëzu'bë diaguë grë mandamientë.

¹⁸ Repi sultërë:

—¿Guadë naná ra mandamientë ni?

Jesús repi:

—Adë quínidi'il sa'l. Adë rquënúdi'il ra sa'l. Adë cuánëdi'il pë shtë mënë; adë guadi'dzëdi'il bishi. ¹⁹ Bëzu'bë diaguë shti'dzë shní'al nu shtadël, nu gac shtu'u bëchi sa'l mizmë manërë cumë ziquë rac shtú'ul lë'ël.

²⁰ Lë'ë sultërë repi:

—Bëna cumplir grë mandamientë rē' dizdë nabi'cha. ¿Pë runë faltë?

²¹ Jesús guni'i:

—Si talë rac shtú'ul gac tubldí shcuéndël lu Dios, bëtuu' grë cusë nanápël; bëdë'ë dumí ca'a ra prubi, iurní gápël tesurë lu gube'e. Iurní sënáldël na.

²² Perë iurë lë'ë sultërë bini di'dzë rë', nalë gulaguë tristë la'ni ldu'ull; ziazgëll purquë nalë ricu nall.

²³ Iurní Jesús repi lu ra shini gusë'dë më:

—Guldía rnia'a, naganë tsuté tubi ricu lugar catë rribë'a Dios. ²⁴ Rnia'a lu të, más sencigi tsuté tubi camellë ichi tubi iagullë quë tubi ricu tsutéll gube'e, lu lugar catë rribë'a Dios.

²⁵ Iurë bini ra shini gusë'dë më di'dzë rë', nalë guasë ldu'u rai' nu bëdzëguë' ldu'u rai'. Iurní guna'bë di'dzë lu sa' rai':

—¿Chúllëti'i gac salvar?

²⁶ Jesús gubi'a lu rai' nu repi':

—Adë gúnëdi'i nguui gan gunë salvar mizme lë'i, perë Dios napë pudërë gunë më grëtë' ra cusë.

²⁷ Iurní Pedro repi:

—Dadë, lë'ë na'a bësëa'në na'a grëtë' lo quë nanapë na'a parë ze'dë naldë na'a lë'ël. ¿Pë guëdë'në na'a recibir?

²⁸ Jesús repi:

—Guldía rnia'a, tiempë grë cusë gáquin nacubi, iurë nguui nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu súbí' lu trunë shtëni' catë quëbezë Dios, lë'ë të naze'dë naldë na cuzënú të na lu chi'bë chupë trunë parë gunë të juzgar ra chi'bë chupë grupë shtë

Israel. ²⁹ Grëtë' narsëa'në lídchi' u bëchi' u záni' u shtádi' u shní'ai' u tsé'li' u shíni' u shguiu'u rai' purquë rac shtú'ull gáquëll shmëna, ni gúnëll recibir tubi gahiu'a vësë más nu gápëll vidë sin fin. ³⁰ Zihani naná más nasac entrë lu sa' rall, gac rall lúltimë dzë ni nu zihani naná lúltimë iurne', gac rall mënë namás nasac lu Dios.

20

Comparaciuni shtë narunë dchi'ni

¹ 'Lugar catë rribë'a Dios na ziquë tubi nashtënë tubi guiu'u lachi nargabní. Bëru'u lamë tumpranë rsili parë ziatílill muzë, gunë rall dchi'ni catë nanú hiaguë uvë. ² Primërë guagnëll muzë de quë quíllill tubi dumí denario por tubi dzë. Nu gunibë'all tsaguënë ra muzë dchi'ni. ³ Despuësë bërú'ull rquë guë'ë; gunall lu stubi ra muzë nazuga'a shquini llguëa'. Adë pë quëhúnëdi'i rall. ⁴ Iurní repi lamë lu mënë ni: “Gulë tsa shchi'nia. Quilla lë'ë të narunë tucarë.” Iurní lë'ë rall zia'a rall. ⁵ Lë'ë nashtënë guiu'u bërú'ull casi guërudë dzë, nu guall rquë tsunë guadze'; mizme zni bënë'll con másru'u muzë. ⁶ Hia rquë galí guadze' guall stubi shquini llguëa'. Bëdzëllëll sëbëldá muzë nadë pë quëhúnëdi'i. Iurní repi lamë: “¿Pëzielú rëta' të ndë'ë casi hia mërë tsa'a dzë? ni dchi'ni adë quëhúnëdi'i të”. ⁷ Repi rall: “Purquë ni tubi adë chu bënë'e dchi'ni”. Iurní repi lamë: “Nu lë'ë të gulë

tsa shchi'nia; tsaguënë të dchi'ni lu guiu'u. Guëguilla lë'ë të narunë tucarë.”⁸ Iurë lë'ë gue'lë bédchini, lë'ë nashtënë guiu'u repi lu encargadë shtë dchi'ni: “Guagna'bë grëtë' muzë të parë gallë rall. Bëdë'ë pagu ca'a cadë tubi rall el quë naguatë lu dchi'ni rquë ga'i nu hashtë ra naguatë lu dchi'ni tumpranë.”⁹ Iurní bédchini ra naguatë lu dchi'ni rquë ga'i guadze'; cadë tubi rall bë'në rall recibir pagu completë, tubigá dumí denario.¹⁰ Despuësë bë'në tucarë naguatë primërë; bë'në rall llgabë de quë gunë rall recibir más dumí quë naguatë guadze'. Perë mizmë pagu bédë'ë lamë, lë'ë quë lë'ë tubigá denario.¹¹ Nagutë ra tumpranë iurë bë'në rall recibirin, iurní guzublú bë'në rall reclamë lu lamë.¹² Repi rall: “Ra nabédchini lúltimë, bë'në rall dchi'ni tubsë iurë nu gudíllil igual ziquë lë'ë na'a, nu lë'ë na'a bédë'në na'a dchi'ni doblë; bia'a ldu'u na'a lu ngubidzë gual'të dzë”.¹³ Perë lë'ë nashtënë guiu'u bëquebi lu tubi rall: “Amigu, adë quëhúnedia'a ni tubi cusë mal. Hia bédë'na'a tratë gáshtël tubi denario.¹⁴ Guna'zi shtumil nu bëagzë. Na rac shtua'a quilla mizmë pagu ca'a naguatë rquë ga'i ziquë narunë tucarë të.¹⁵ Napa derechë rnibë'ahia shtumía; guna lo quë narac shtua'a. ¿Pë nal mbidi purquë nahia naza'quë?”¹⁶ Zihani mënë

nalasac delantë lu sa' rall, gac rall lúltimë dzë ni; nu zihani mënë naná lúltimë iurne', gac rall mënë namás lasac lu Dios. [Guna'bë Dios zihani mënë perë du'psë mënë gulë më parë gac rall shmënë më.]

Stubi vueltë guni'i Jesús gáti'

(Mr. 10.32-34; Lc. 18.31-34)

¹⁷ Jesús ziazú më nezë parë Jerusalén. Bia'a më ra shini gusë'dë më tubi cu' nu repi më:

¹⁸ —Hia nanë të ziaagd-chínia'a Jerusalén catë lë'ë nguui nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, gac intriégui' lu jëfë shtë ra bëshuzi nu ra mësë shtë lëy parë gunë rall condenar lë'i' lu galguti.¹⁹ Nu gunë rall intriegu lë'i' lu guia'a mënë nanádi'i israelitë të parë gunë rall burnë lë'ë nguui ni, nu guëdë'ë rall galnë nu guëquë'ë rall lë'i' lu cruz, perë dzë tsunë tsashtëhi' ladi ra tégulë.

Shni'a Jacobo nu Juan guná'bëll tubi favurë

(Mr. 10.35-45)

²⁰ Iurní guabi'guë shni'a Jacobo nu Juan lu Jesús. Na rall shini Zebedeo; bédchini rai' lu Jesús. Iurní bészullibi na'a ni delantë lu Jesús parë guená'bëll tubi favurë lu më.

²¹ Guna'bë di'dzë më:

—¿Pë rac shtú'ul guna?

Shni'a ra nguui ni répill:

—Gunibë'a guërupë shinia subënú rall lë'ël iurë guëribë'al ziquë Rëy, túbill ladë ldi shtënël, stúbill ladë rubësë.

²² Perë Jesús bëquebi:

—Lë'ë të adë rac bë'adi'i të lo quë narna'bë të. ¿Zëzac zi të ziquë na? ¿Pë zac tëdë të cusë durë natëda, cusë demasiadë durë?

Lë'ë rai' bëquebi:

—Zac na'a, Dadë.

²³ Iurní repi më:

—Verdá gunë të sufrir demasiadë ziquë guna sufrir. Gu të mizme vasë shtë sufrimientë; perë subë të cula'nia, tubi de lë'ë të ladë ldi nu stubi ladë rubësë, adë rúnëdi'i tucarë guënehia sí, subë të ndë. Shtada bë'në preparar lugar ni sulë parë ra narac shtu'u më subë rall ndë.

²⁴ Iurë lë'ë ra stubi chi'i ra shini gusë'dë më bini lo quë naguna'bë Juan nu Jacobo, bëldë rai'. ²⁵ Perë Jesús guna'bë lë'ë rai' nu guni'i më:

—Lë'ë të nanë të ra jëfë shtë naciuni nanádi'i israelitë, nalë nadushë rnibë'a rall; rdchi'bë rall lëy naná dushë gunë mënë cumplir ²⁶ perë gáquëdi'in entrë de lë'ë të. Al contrari, el quë narac shtu'u gac më ru'bë entrë de lë'ë të, napë quë gúnëll sirvë lu los de más sáhi'. ²⁷ Cualquier de lë'ë të si talë rac shtú'ul gáquël mayurë entrë grë ra sa'l, napë quë gáquël muzë shtë grë rai'. ²⁸ Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu; zelda ziquë muzë shtë mënë. Zéldëdia'a parë gunë mënë sirvë lua. Guënehia vidë shtëna ziquë präci parë gac salvar zihani mënë.

Bënëac Jesús chupë mënë ciegu

(Mr. 10.46-52; Lc. 18.35-43)

²⁹ Iurë lë'ë rai' ziagru'u rai' ciudá Jericó, cantidá mënë zianaldë rall lë'ë Jesús. ³⁰ Nga'li zúbëga'a chupë ciegu. Zúbëga'a rall guëlladchi rua' nezë. Iurë bini ra ciegu Jesús hia zé'di', guni'i rall fuertë:

—Dadë llëbni David, bëga'a ldu'ul lë'ë na'a.

³¹ Ra mënë guni'i guëc ra ciegu parë guëac dchi rall, perë lë'ë rall más ziagla'guë guni'i rall fuertë:

—Dadë llëbni David, bëga'a ldu'ul lë'ë na'a.

³² Iurní guzudchi Jesús nu guna'bë më ra ciegu nu guna'bë di'dzë më:

—¿Pë rac shtu'u të guna?

³³ Lë'ë rall bëquebi:

—Dadë, rac shtu'u na'a guená na'a.

³⁴ Iurní Jesús bëga'a ldu'u më lë'ë rall. Bëshá guia'a më slu rall. Lueguë iurní ra ciegu guná rall llni. Bëac slu rall nu guanaldë rall lë'ë Jesús.

21

Guatë Jesús Jerusalén

(Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

¹ Hia ziagdchini rai' Jerusalén; bëdchini rai' guë'dchi Betfagé. Betfagé quëhin guëlladchi tubi dani nalë Olivos. Bëshe'ldë Jesús chupë shini gusë'dë më ² nu repi më:

—Tsa të guë'dchi naná quë delantë. Nga'li guëdzëlë të tubi burrë quëdú con

shini ma. Gulë bësh'a'quë ma të gue'dënu' të ma ndë'ë.
 3 Si talë chu guëni'i lu të u guëna'bë dí'dzëll lu të, guchi de quë lë'ë Dadë rqui'ni lë'ë ra ma. Lueguë guëshé'ldëll nague'dënu' ra ma.

4 Zndë guzac parë guc cumplir lo quë nabëquë'ë muzë shtë Dios guahietë. Guní'i':

5 Gulë guchi lu ra mënë naquërelde guë'dchi Sión: "Gulë guná, lë'ë Rëy shtë të ze'dë guëdchíni'.

Nadú'ui'; dchí'bi' tëchi tubi burrë, shini tubi ma narua'a carguë."

6 Iurní lë'ë shini gusë'dë mē zia'a rai'; bē'nē rai' tal cumē guni'i' Jesús lu rai'. 7 Be'dënu' rai' burrë con shini ma. Iurní gudchí'bē rai' shabē rai' tëchi ma nu gudchibē Jesús tëchi ma. 8 Hia ra mēnē zihani gudishi rall shabē rall lu guiu'u parē ziazúhi' lu nezē. Sēbēldá ra mēnē bēchuguë rall ndiaguë shtë hiaguë parē gudishi rall ndiaguë lu nezē. 9 Hia ra mēnē nazia'a delantē también naná ze'dē trasē, guzublú guni'i' rall:

—Gunë Dios salvar llēbni David. Benditë el quë naze'dë guëdchini por partë shtë Dios. Rac shtu'u na'a Dios nacabezë gube'e gunë mē salvar llēbni David.

10 Iurë Jesús bēdchini Jerusalén, guëdubi ciudá bēdzatsu ra mēnē. Nu grē mēnē guna'bē dí'dzë rall:

—¿Chu ndë'ë?

11 Ra mēnē rni'i' rall:

—Lēhi' Jesús mē Nazaret shtë Galilea. Ruadí'dzi' shti'dzë Dios.

Jesús bēsëllu'nē mēnē mal la'ni iádu'u

(Mr. 11.15-19; Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

12 Despuësë de ni, Jesús guatë la'ni iádu'u ru'bē. Iurní gualdú hia'ldë mē grëtë' mēnē nartuu' nu narzi'i. Bērë'shë mē mellë shtë ra nacagchili dumí shtë ra mēnē. Bērë'shë mē ra iagshili shtë ra naquëgtuu' ra palumē. 13 Iurní guni'i' mē:

—La'ni Sagradas Escrituras rni'i' zndë'ë: "Lidcha na parë gunë mēnē orar lu Dios" perë lë'ë të bē'nē të cambi lugar ni ziquë cuevë shtë nguba'nē.

14 Mizmē la'ni iádu'u guabi'guë ra ciegu nu ra cujë lu Jesús. Bēnēac mē lë'ë rall. 15 Perë ra jēfë shtë ra bēshuzi nu ra mēsë shtë lēy, guná rall lu milagrē naquëhunē mē. Iurë lë'ë rall bini rall lo quë naguni'i' ra llguë'nē, bēldë rall. Fuertë guni'i' ra llguë'nē la'ni iádu'u:

—Gunë Dios salvar llēbni David ndë'ë.

16 Bēldë ra bēshuzi; repi rall lu Jesús:

—¿Gu rínil lo quë naquëgni'i' ra llguë'nē rē'?

Jesús bēquebi:

—Aha'. Rinia. ¿Pëllë adē bí'ldidi'i' të Sagradas Escrituras? lo quë naruadí'dzë zndë'ë:

Dios bē'ni' të rua' llguë'nē nu ra me'dë radchi guëru'u labansë parë Dios;

nahin labansë más chulë
parë lë'ë më.

¹⁷ Iurní bësëa'nëgá më lë'ë
rall. Zia'a më parë guë'dchi
Betania. Hia nga'li gudëdë
gue'lë më.

Jesús guludé hiaguë bëlda'u
(Mr. 11.12-14, 20-26)

¹⁸ Hia brëgue'lë rsili iurní
ziagdchini rai' Jerusalén.
Bëldia'në ldu'u më. ¹⁹ Guná
më lu tubi hiaguë bëlda'u
nazubë rua' nezë. Iurní
guabi'guë më lu hiaguë;
gáuhi' tubi nashi perë adë
bëdzélëdi'i më nashi; purë
ndiaguë nua'a hiaguë. Iurní
Jesús repi lu hiaguë:

—Nunquë jamás adë
guëabridi'i quë nashi lul.

Mizmë iurní lë'ë hiaguë
bëlda'u gubidchi. ²⁰ Iurë guná
ra shini gusë'dë më zndë'ë,
bëdzëguë' ldu'u rai'. Guni'i
rai':

—¿Guná, nasesë gubidchi
hiaguë rë'?

²¹ Jesús bëquebi:

—Guldía rnia'a lu të, si
talë napë të fe nu adë rzádi'i
ldu'u të, lëdë niá'asëdi'i gunë
të ziquë bëna con hiaguë
bëlda'u sino guëni'i të lu dani:
“Guabsú ndë'ë; tsal la'ni
nisëdu'u”. PUES ZNI GAQUIN.
²² Grëtë' lo quë naguëna'bë
të con oraciuni, si talë rialdí
ldu'u të Dios, pues gunë të
recibirin.

Pudëre nanapë Jesús
(Mr. 11.27-33; Lc. 20.1-8)

²³ Iurní Jesús guatë la'ni
iádu'u. Mientras quëglua'a
më nga'li, bëdchini ra jëfë shtë
ra bëshuzi con ra më gushë

shtë guë'dchi. Guna'bë di'dzë
rall lu Jesús:

—¿Chu bëshe'ldë lë'ël nu
bëne'e derechë nu pudëre
parë rúnël cusë rë'?

²⁴ Jesús bëquebi:

—Nu na runa tubi pre-
guntë lu të. Si talë guëquebi të
lua, guënia'a lu të chu bëne'e
pudëre runa grë ra cusë rë'.

²⁵ ¿Chu gunibë'a lë'ë Juan
parë bëchu'bë nísi' ra mënë?
¿Pë Dios u nguiu?

Iurní guzublú rall
quëadi'dzë lu sa' rall; repi
rall:

—Si talë guëni'i hia'a Dios
gunibë'a lë'ë Juan, iurní
guëquebi nguiu rë': “¿Pëzielú
adë gualdídi'i ldu'u të shti'dzë
Juan?” ²⁶ Si talë guëni'i
hia'a ra nguiu bëshe'ldë lë'ë
Juan, pues rdzëba'a ra mënë
purquë grë rall rialdí ldu'u
rall de quë biadi'dzë Juan
shti'dzë Dios.

²⁷ Iurní repi rall lu Jesús:

—Adë rdë'ëdi'i na'a cuendë
chu bëshe'ldë lë'ë Juan.

Iurní lë'ë më repi:

—Pues ni na tampuquë adë
guëquëbidia'a chu shtë pudëre
nu autoridá quëhuna ra cusë
rë'.

Comparaciuni shtë chupë
shini mënë

²⁸ Jesús repi:

—¿Pë runë të shgabë të
zndë'ë? Tubi nguiu napë
chupë shínill. Repi dadë lu
shíni': “Llga'në, tsaguënnël
dchi'ni shtë cusechë
catë nanú hiaguë uvë”.
²⁹ Lë'ë shini më bëquëbill:
“Tsaguënnëdia'a dchi'ni”,
perë despuësë bë'nëll cambi

shgábëll; guagué'nëll dchi'ni.
³⁰ Luegué lè'è dadë ni guagná lè'è stubi shíni'; guní'ill: "Tsaguënëll dchi'ni". Nguiu ni bëquebi lu shtádi': "Aha' Dadë, tsaguëna dchi'ni" perë adë guádi'ill. ³¹ ¿Guadë de guërupë ra llgué'në ni bë'në lo quë naguni'i shtádi'?

Iurní repi rall:

—Lè'è primërë.

Iurní Jesús repi:

—Guldía rnia'a, ra cubradurë shtë impuestë nu ra na'a mal, tsuté rall lugar catë rribë'a Dios antsë de lè'è të ³² purquë Juan Bautista bidë guëluá'ai' shnezë Dios lla gac salvar të, perë lè'è të adë gualdídi'i ldu'u të shti'dzë Juan. Perë en cambi ra cubradurë shtë impuestë nu ra na'a mal, gualdí ldu'u rall shti'dzi'. Lè'è të guná të lo quë nabë'në Juan perë adë bë'nëdi'i të cambi mudë nanabani të; adë gualdídi'i ldu'u të shti'dzi'.

Comparaciuni shtë ra muzë mal

Mr. 12.1-12; Lc. 20.9-19)

³³ 'Gulë bëquë diaguë stubi comparaciuni. Gu' tubi nguü nanapë tubi ldë guiu'u lachi nargabní. Bëcabnill hiaguë uvë nu bëntsá'ull tubi lu' alrededurë; bëntsá'ull catë guëru'u juguë shtë uvë. Bëzá'all tubi hiu'u guia'a parë quëhapë ra muzë ra plantë.

'Iurní bédë'ë mënë ni guiu'u parë ra trabajadurë gunë rall dchi'ni mëdi. Iurní zía'all zitu.

³⁴ 'Iurë lè'è tiempë shtë cusechë bédchini, gunibë'a

lamë shtë guiu'u bédá muzë parë tsagli'i rall mëdi narunë tucarë ca'a lamë. ³⁵ Ra trabajadurë guna'zi rall lè'è ra muzë ni; tubi muzë bédë'ë rall galné. Stubi muzë gudini rall. Stubi muzë bédë'ë guë'ë rall. ³⁶ Iurní lè'è nashtënë guiu'u bëshé'ldëll másru'u muzë perë ra trabajadurë bë'në rall tratë muzë ni mizmë manërë.

³⁷ 'Por fin gunibë'a nashtënë guiu'u tsa llgá'ni'. Bë'në shgábi': "Zunë rall rëspëti shinia". ³⁸ Perë iurë guná trabajadurë lu shini nashtënë guiu'u, repi rall: "Ndë'ë na el quë nagunë recibir herenci. Cha guédinia'a lè'ëll të parë guëa'në guiu'u rë' ca'a hía'a." ³⁹ Zni guna'zi rall llgá'nëll. Gulú hía'ldë rall shini lamë lu guiu'u nu gudini rall shini lamë.

⁴⁰ Iurní Jesús guna'bë di'dzë:

—Iurë lè'è nashtënë guiu'u gue'dë guëzë, ¿pë gúnëll con ra trabajadurë iurní?

⁴¹ Bëquebi rall:

—Pues gati ra muzë mal sin adë chu guëgá'adi'i ldu'u lè'è rall. Iurní ca'a stubi mënë guiu'u të parë gúnëll intriegu ra cusechë cadë izë.

⁴² Iurní Jesús repi:

—¿Pë nunquë bí'ldidi'i të ra Escrituras narni'i zndë'ë? Guë'ë nabëru'ldë albañil tubi ladë, guë'ë rë' gunë sirvë parë shquini hiu'u.

Zni bë'në më, el quë narnibë'a lè'è hía'a.

Guná hía'a pudërë shtë më; nalé nasa'a nahin.

43 Por ni rnia'a lu të, Dios adë guënë'edi'i lugar tsutë të catë rribë'a më. Lo quë nanapë të, guëshe'ldë mëhin hashtë stubi mënë naná ziquë trabajadurë za'quë nabëdë'ë cusechë narunë tucarë nashtënë guiu'u. [44 El quë narredë guëc guë'ë rë', gac chupë ldëll perë iurë ldaguë guë'ë ni guëc mënë, gáquëll ziquë pulvë.]

45 Iurë lë'ë ra jëfë shtë ra bëshuzi con ra fariseo bini rall grë comparaciuni lo quë naguni'i Jesús, bédë'ë rall cuendë de quë quëadi'dzë më shcuendë rall. 46 Iurní guc shtu'u rall guëna'zi rall lë'ë më prësi perë bédzëbë rall los de más mënë purquë guni'i mënë na Jesús tubi profetë narni'i shti'dzë Dios.

22

Comparaciuni shtë sa'a

1 Jesús guzublú quëadi'dzë më stubi por comparaciuni. Repi më:

2 —Lë'ë lugar catë rribë'a Dios, na ziquë tubi rëy nabë'në tubi laní shtë sa'a parë shíni'. 3 Gunibë'a rëy ni ra muzë parë tsagna'bë rai' ra invitadë lu sa'a, perë adë nëdi'i ra mënë niagdchini rall lu sa'a. 4 Iurní guna'bë rëy stubi shcua'a muzë. Guni'i rëy: “Gulë guni'i lu ra invitadë hia napreparadë dau; hia ngunë nandchú con los de más ra ma hia gu'i; grëtë' nahin listë. Nadë más guëdchini rall parë cuezë rall lu sa'a.” 5 Perë ra invitadë adë bë'nëdi'i rall cuendë. Tubi de lë'ë rall guagnall lu

shguiú'ull. Stubi guagnall ra neguci shtënëll. 6 Hia stubi ra invitadë guna'zi rall muzë shtë rëy; bë'në rall maltratë muzë ni hashtë gudini rall lë'ë muzë. 7 Iurní lë'ë rëy bëldëll. Gunibë'all ra suldadë parë tsatini rall lë'ë narguini mënë. Nu tsa quëgui'i ra suldadë guë'dchi ni. 8 Lueguë repi rëy lu muzë stubi: “Hia grë na listë parë sa'a; perë ra invitadë bëlua'a rall de quë adë rúnëdi'i tucarë rall invitación shtëna. 9 Gulë tsa iurne' ra nezë principal. Gulë bë'në invitar lë'ë mënë lu sa'a, grë ra naguëdia'guë'lú të; tsutë rall.” 10 Iurní bëru'u ra muzë nezë; guagtëá rall grëtë' lo quë nabëdia'guë'lú rall, tantë hiembrë mal nu nguü za'quë. Iurní sí, guadzë hiu'u catë na preparadë parë sa'a.

11 Iurní rëy guatë catë nanú ra mënë. Guná rëy lu tubi nguü naquëbezë nga'li, perë adë nuá'adi'ill lari shtë sa'a. 12 Repi rëy: “Amigu, ¿lla guatël ndë'ë sin adë nuá'adi'il lari shtë sa'a cumë ziquë na custumbrë?” Perë nguü ni adë pë guni'idi'ill. 13 Iurní lë'ë rëy repi lu naquëhunë sirvë lu mellë: “Gulë bëldi'bi guëa'll nu guía'a nguü rë'. Gulë bëtia'a lë'ëll parë lu nacahi catë gu'në mënë nu hashtë guëchushí lai' rall.” 14 Rnia'a lu të, zihani mënë guëna'bë Dios parë tsutë rall catë rribë'a më, perë du'psë mënë gulë më parë gac rall shmënë më.

*Shcuendë impuestë**(Mr. 12.13-17; Lc. 20.20-26)*

¹⁵ Iurní ra fariseo zia'a rall parë gurë rall de acuerdë lla tsu mudë guësiguë rall lë'ë më të nini'i më cusë mal. ¹⁶ Nu bëshe'ldë rall partidë shtë rall con stubi partidë shtë Herodes parë tsaguëchi rall lu Jesús:

—Mësë rdë'ë na'a cuendë de quë lë'ël rni'il verdá nu rluá'al nezë shtë Dios sin adë rúnëdi'il cuendë lo quë narni'i mënë. Adë rúnëdi'il juzguë según el quë narná mënë. ¹⁷ Guni'i lu na'a çpë na bien según lëy guëdíllia'a impuestë lu rëy César, u guëdíllidi'ia'a impuestë?

¹⁸ Perë Jesús bédë'ë cuendë de quë cabezënú rall mal ll-gabë. Repi më lu rall:

—Na të falsë. ¿Pëzielú ze'dë guësiguë të na? ¹⁹ Gulë bëlua'a dumí denario naquilli të impuestë.

Iurní be'dënú rall tubi monedë. ²⁰ Guná Jesús lu monedë; iurní guna'bë di'dzë më:

—¿Chu lu nu chu lë naquë lu dumí rë'?

²¹ Bëquebi rall:

—Lu rëy César naquë lu dumí.

Iurní Jesús repi:

—Gulë bédë'ë naca'a César lo quë naná shtë César nu gulë bédë'ë naca'a Dios lo quë naná shtë Dios.

²² Iurë bini rall ra di'dzë rë', bëa'në dchi rall nu guasë ldu'u rall. Iurní bësëa'nëgá rall lë'ë më; zia'a rall.

Guna'bë di'dzë ra mënë shcuendë lla tsashtë ra tégulë (Mr. 12.18-27; Lc. 20.27-40)

²³ Mizmë dzë ni bëldá ra saduceo guagná rall lë'ë Jesús. Ra saduceo rni'i de quë adë tsashtëdi'i ra tégulë. Guna'bë di'dzë rall lu më:

²⁴ —Mësë, bëquë'ë Moisés guahietë si tubi nguiu gáti' sin shíni', bëchi tégulë napë quë cá'all tse'lë tégulë të gapë rai' shini parë adë tsalúdi'i shfamili tégulë. ²⁵ Guc gadchi bëchi; primëre nguiu bëtsë'all perë gútil sin ni tubi shíni'. Bësëa'nëll viudë parë segundë bëchill. ²⁶ Segundë bëchi tégulë cuá'all lë'ë viudë perë gútil sin ni tubi shíni'.

Na tsunë lo mizmë; cuá'all tse'lë tégulë perë gútil sin ni tubi shíni'. Guëzá bëchi tégulë cua'a rall lë'ë na'a ni perë adë gúpëdi'i rai' shíni'. ²⁷ Despuësë lë'ë na'a ni gúti'.

²⁸ Iurë tsashtë ra tégulë ¿chu gac tse'lë na'a ni? pues gadchi nguiu guc tse'lë na'a.

²⁹ Jesús bëquebi:

—Bëganë të con di'dzë shtë të purquë adë riasëdi'i të lo quë narni'i Sagradas Escrituras; nu adë guënëdi'i të pudërë shtë Dios. ³⁰ Iurë ra tégulë tsashtë rai' stubi, adë guëtsë'adi'i rai'; adë rnádi'i rai' guëtsë'a shini rai'. Na rai' ziquë ianglë shtë Dios nacabezë gube'e. ³¹ Perë shcuendë tsashtë ra tégulë çpë adë bí'ldidi'i të lo quë narni'i Dios? Guni'i më zndë'ë: ³² “Nahia Dios shtë Abraham; nahia Dios shtë Isaac; nu Dios shtë Jacob”. Grë shmënë Dios nabani rai' aunquë hia guti rai'. Napë rai' vidë sin fin. Perë lë'ë më

adë nádi'i Dios parë el que nanápëdi'i vidë sin fin.

³³ Iurë bini mënë zndë'ë, nalë bëdzëguë' ldu'u rall nu guasë ldu'u rall lo que naquëglua'a më.

Lë'ë mandamientë namás lasac

(Mr. 12.28-34)

³⁴ Iurë ra fariseo guc bë'a rall de quë Jesús bësëac dchi më ra saduceo, iurní bëdëá rall. ³⁵ Tubi de lë'ë rall na mësë shtë lëy. Guc shtú'ull ldaguë më lu trampë; guna'bë dí'dzëll:

³⁶ —Mësë, ¿guadë mandamientë namás lasac de grë mandamientë?

³⁷ Jesús repi:

—“Gulë guc shtu'u Dadë Dios con guëdubinú ldú'ul nu guëdubi almë shtë'nël nu guëdubi shgábël”. ³⁸ Ndë'ë namás lasac nu nahin primë'rë mandamientë lu grë mandamientë. ³⁹ Hia nachupë na cumë ziquë primë'rë. Rni'in: “Gulë guc shtu'u sa'l cumë ziquë rac shtú'ul mizmë lë'ël”. ⁴⁰ Si talë rzu'bë diaguë të mandamientë rë' también canihunë të cumplir lo de más nabëquë'ë Moisés nu lo quë nabëquë'ë ra muzë shtë Dios guahietë.

Chu na shtadë Cristo

(Mr. 12.35-37; Lc. 20.41-44)

⁴¹ Mientras lë'ë ra fariseo nianá rëta' rall lu Jesús, ⁴² lë'ë më guna'bë di'dzë:

—¿Pë runë të shgabë të? ¿Chu na Cristo? ¿Chu shini lë'ë më?

Iurní repi rall:

—Llëbni David.

⁴³ Iurní guna'bë di'dzë Jesús:

—Espíritu Santo quëbezënúhi' lë'ë David nu por pudërë shtë Espíritu Santo guni'i David shcuendë llëbni David:

⁴⁴ Dadë Dios guni'i lu lamë shtëna, el que narnibë'a na:

“Guzubë ladë ldi shtëna hashtë guna gan lu enemigu shtë'nël të guëzu'bë diaguë rall shtí'dzël”.

⁴⁵ ¿Lla na posiblë gac Cristo shini David cumë David guni'i Cristo na Dadë narnibë'a lë'ë David?

⁴⁶ Iurní ni tubi rall gúquëdi'i niaquebi rall lu më. Dizdë dzë ni hia ni tubi rall adë gúpëdi'i rall valurë niana'bë di'dzë rall lu më.

23

Bëlua'a Jesús lla na ra fariseo nu saduceo

(Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54; 20.45-47)

¹ Iurní guni'i Jesús lu ra mënë nu lu ra shini gusë'dë më:

² —Ra mësë shtë lëy nu ra fariseo rzubë rall shlugar Moisés iurë rlua'a rall ra mënë. ³ Gulë bëzu'bë diaguë shtí'dzë rall. Gulë bë'në grëtë' lo quë narni'i rall perë adë tsanaldëdi'i të tëchi manë'rë nanabani rall. Bien rni'i rall perë adë rúnëdi'i rall cumplir. ⁴ Bien rlua'a rall lëy shtë Dios perë ra cusë naquëhunë rall obligar gunë mënë, na ziquë tubi carguë në'ë; adë chu tìpëdi'i guëldisin. Rnibë'a rall mënë të parë gua'a ra mënë carguë ni, perë

lë'ë rall ni siquierë más zucse tubi shcuënë rall guëldisë rallin. ⁵ Grëtë' devociuni narunë rall quëhunë rallin të guená mënë. Luquë rall nu rua' llicu rall nua'a rall partë di'dzë shtë Sagradas Escrituras të guená mënë devociuni narunë rall. Chulë zutsa'u lu shabë duni shtë rall. ⁶ Nu rac shtu'u rall subë rall lugar más lasac catë rau mënë shtse nu catë zubë më ru'bë la'ni iádu'u. ⁷ Nu rac shtu'u rall grë mënë gunë saludar lë'ë rall con zihani rëspëti iurë lë'ë rall ziazú rall nezë. Rac shtu'u rall gunë mënë saludar lë'ë rall con di'dzë rë': "Mësë".

⁸ Perë lë'ë të adë rúnëdi'i të ziquë lë'ë mënë ni. Adë rac shtu'udi'i të guëni'i mënë na të mësë, purquë napë të tubsë mësë; náhi' Cristo. Grë të na të bëchi la sa' të. ⁹ Adë rní'idi'i të lu tubi sa' të: "Dadë" parë lu guë'dchiliu rë', purquë nanú tubsë Shtadë të, më naquëbezë gube'e. ¹⁰ Nu adë rní'idi'i të: "Lamë" lu sa' të, purquë Jesucristo náhi' lúniquë lamë nanapë të. ¹¹ Mënë narunë sirvë parë los de más sa' hia'a, ni más më ru'bë entrë lë'ë të ¹² purquë grëtë' narunë naru'bë, gac nasáquëdi'i rall. El quë narunë lasáquëdi'i, ni nasac iurní.

¹³ Prubi të mësë shtë lëy nu fariseo, na të mënë falsë purquë rta'u të rua' nezë shtë Dios të parë adë chu tsutédi'i, nu nilë mizmë lë'ë të adë nëdi'i të tsuté të. Nu adë rdë'edi'i të lugar parë grë narac shtu'u tsuté nezë za'quë.

[¹⁴ Prubi de lë'ë të mësë shtë lëy nu fariseo; na të mënë falsë purquë rdchisú të lidchi ra viudë; iurní parë guësiguë të ra mënë, runë të orar zihani vueltë. Lë'ë të gunë të recibir más cashtigu dushë.]

¹⁵ Prubi de lë'ë të mësë shtë lëy nu fariseo; na të falsë. Ria të stubi guë'dchi namás zitu parë tsagtëtsë të shldai' të lu ra mënë, perë iurë lë'ë të runë të gan tubi shmënë të, nall chupë vueltë más shini gabildi quë lë'ë të purquë ri-guëll bishi shtë të.

¹⁶ Prubi de lë'ë të, na të ziquë mësë ciegu. Rni'i të si talë quëhunë mënë jurar por iádu'u ru'bë, pues adë rúnëdi'i obligar gunë mënë cumplirin, perë si talë runë mënë jurar por orë shtë iádu'u, ni sí, runë mënë comprumisi; napë quë gunë mënë cumplirin. Zni cagni'i të. ¹⁷ Tuntë nu ciegu na të. ¿Pë más lasac orë u lë'ë iádu'u? Iádu'u nu orë na santu. ¹⁸ Nu también caglua'a të si talë chu runë jurar por bëcu'guë la'ni iádu'u, adë rúnëdi'i obligar gunë mënë cumplir juramentu ni, perë rni'i të si talë runë mënë jurar por ofrendë nadchi'bë lu bëcu'guë, ni sí, napë quë gúnëll cumplir. ¹⁹ Tuntë nu ciegu ¿pë más lasac ofrendë nadchi'bë lu bëcu'guë u lë'ë bëcu'guë nabëdë'ë Dios ziquë lugar santu? ²⁰ Pues rnia'a lu të, el quë narunë jurar por bëcu'guë, adë quëhúnëdi'ill jurar por bëcu'guë sulamëntë

perë también por grë ofrendë nadchi'bë lu bëcu'guë. ²¹ El quë narunë jurar por iádu'u, adë quëhúnëdi'll jurar sulamëntë por iádu'u sino quë también por lë'ë Dios naçabezë la'ni iádu'u. ²² También el quë narunë jurar por gube'e, quëhúni' jurar por trunë shtë Dios nu por mizmë Dios narnibë'a lugar ni.

²³ 'Prubi de lë'ë të mësë shtë lëy nu fariseo; na të falsë. Lë'ë të rdë'ë të ofrendë narunë tucarë Dios, cadë chi'i ra cusë rdë'ë të tubi parë Dios. Correctë nahin; perë adë rúnëdi'i të cuendë ra enseñansë más lasac shtënë më. Adë rúnëdi'i të cumplir; adë rgá'adi'i ldu'u të sa' të. Nádi'i të justë. Adë rúnëdi'i të cumplir shti'dzë të. Cagnia'a lu të, rqui'ni gunë mieti cumplir grë mandamientë ru'bë nu también los de más mandamientë shtë Dios. ²⁴ Lë'ë të na të ziquë mësë ciegu; rdchi'bi të vini parë guëru'u rëshë antsë gul vini, perë adë rdë'ëdi'i të cuendë de quë nanú tubi ma ru'bë ziquë camellë guti naga'a la'ni vini.

²⁵ 'Prubi de lë'ë të mësë shtë lëy nu ra fariseo; na të falsë. Zunë të por fuërë vasë nu ra platë perë nezë la'ni, nalë suci nahin. Zni na të; na të nguba'në nu quëhunë të cumplir deseo mal. ²⁶ Fariseo ciegu, primëre gulë bëzunë nezë la'ni ldu'u të, iurní napë të conductë za'quë. Iurní na të ziquë vasë narie'ti guëdubi partë.

²⁷ 'Prubi de lë'ë të mësë shtë lëy nu fariseo; na të falsë. Na të ziquë ba'a. Nalë cusë za'quë naquichi rlua'a fuërë nu chulë rlua'ain, perë nezë la'ni gadzë ra ba'cu shtë tégulë nu grë cusë ziquë narru'ldë mënë rua'guë'dchi. ²⁸ Zni na të, lë'ë të; por fuërë rlua'a të cusë za'quë. Lu ra mënë rlua'a të bien, perë nezë la'ni të nalë gadzë ra bishi nu adë quëhúnëdi'i të cumplir lëy shtë Dios.

²⁹ 'Prubi de lë'ë të mësë shtë lëy nu fariseo; na të falsë; rza'a të capillë shtë nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë, nu rzutsa'u të rua'ba'a shtë ra mënë naguc më za'quë lu guë'dchiliu con guë'ë iarë. ³⁰ Iurní lueguë rni'i të: "Si talë lë'ë na'a niaquërelde na'a tiempë shtë ra shtadë guëlú na'a, adë chu nihúnëdi'i compañi ra nagudini ra profetë". ³¹ Por mizmë di'dzë shtënë të quëgni'i të na të llëbni shtë ra nagudini ra profetë. Na të testigu cuntrë mizmë lë'ë të; na të tubsë rënë con shtadë guëlú të. ³² Gulë bë'në cumplir lo quë narac shtu'u të, maldá nananú la'ni ldu'u të ziquë bë'në shtadë guëlú të con ra muzë shtë Dios.

³³ 'Serpientë, llëbni mbe'ldë, ¿llallë gunë të parë guëca'chilú të lu cashtigu shtë gabildi? ³⁴ Cash'e'lda mënë za'quë naruadi'dzë shti'dza, perë lë'ë të quini të sëbëldá rai'. Nu gunë të crucificar lë'ë rai'. Sëbëldá rai' guëdë'ë të galnë la'ni iádu'u shtë

të nu sunaldë të lë'ë rai' guë'dchi por guë'dchi. ³⁵ Zni na të culpablë. Ldaguë cashtigu guëc të por grë duldë nabë'në mënë guahietë iurë gudini rall Abel hashtë tiempë gudini mënë Zacarías, shini Berequías. Gudini të lë'i' entrë bëcu'guë nu iádu'u. ³⁶ Guldía rnia'a lu të, culpë shtë grë mënë ni ldaguë subrë guëc ra mënë naquërelde lu guë'dchiliu iurne'.

*Bi'ni Jesús por guë'dchi
Jerusalén*

(Lc. 13.34-45)

³⁷ Mënë shtë Jerusalén, lë'ë të rguini të ra nabiadidzë shti'dzë Dios; rdë'ë guë'ë të grë ra naze'dënú diza'quë shtë më. Zihani vueltë gac shtua'a niatëahia lë'ë të cumë ziquë tubi guidi rguëdchi ra guidi me'dë, perë adë nëdi'i të guëdchini të lua. ³⁸ Gulë guná, lë'ë të con lidchi të guëa'në ziquë tubi hiu'u dachi; adë chu gúnëdi'i compa'ni lë'ë të. ³⁹ Rnia'a lu të, hiadë guëabridi'i guená të lua hashtë guëdchini tiempë iurë lë'ë të guëni'i të: "Benditë na el quë naze'dë guëdchini por nombre shtë Dios. Bë'në l dai' më lë'i'."

24

*Jesús guni'i guëchili iádu'u
ru'bë*

(Mr. 13.1-2; Lc. 21.5-6)

¹ Bëru'u Jesús iádu'u. Iurë zëagzë më, ra shini gusë'dë më guabi'guë rai' lu më nu guzublú bëlua'a rai' ra guë'ë

ru'bë shtë iádu'u. ² Jesús bëquebi:

—¿Gu rna të lu grëtë' ra cusë rë'? Guldía rnia'a lu të, lugar rë' ni tubi guë'ë adë guëá'nëdi'i guëc sa' guë'ë. Grëtë' tsaluhin.

*Së'ni shtë iurë tsalú
guë'dchiliu*

*(Mr. 13.3-23; Lc. 21.7-24;
17.22-24)*

³ Iurní zia'a rai' lu dani shtë Olivos. Jesús guzubë nga'li. Iurní ra shini gusë'dë më guagni'i lu më guitsë guitsë:

—Rac shtu'u na'a guëni'il lu na'a, gac gac grë ra cusë naquëgni'il. ¿Guadë naná së'ni shtë tiempë naguëabril stubi? ¿Gac gac fin shtë guë'dchiliu?

⁴ Iurní Jesús repi:

—Gulë gapë cuidadë ni tubi adë chu cuguëdi'i lë'ë të ⁵ purquë cantidá mënë guëdchini rall; guëni'i rall: "Na nahia Cristo", nu guëgugüë rall cantidá mënë. ⁶ Nu lë'ë të guini të nutici shtë ra guërru naze'dë guëlla' nezë rë' nu zitu, perë adë rdzëbëdi'i të purquë zni napë quë gac. Perë todavía lëdëdi'i fin shtë guë'dchiliu ⁷ purquë tubi naciuni tildinú stubi naciuni; tubi guë'dchi tildinú stubi guë'dchi. Nu guidë ra gubini, galguidzë, nu guëllú zihani lugar. ⁸ Con cusë ni na principi shtë cusë durë naze'dë.

⁹ Iurní gunë ra mënë intriegu lë'ë të parë gunë rall mal tratë lë'ë të nu hashtë quini rall lë'ë të. Nu grëtë' mënë shtë guë'dchiliu, guená zá'quëdi'i rall lu të purquë

na të shmëna. ¹⁰ Tiempë dzë ni cantidá mënë guëni rall fe shtë rall. Lë'ë rall guená zá'quëdi'i rall lu sa' rall. Nu gunë rall traicionar sa' rall. ¹¹ Guëdchini cantidá naguëguguë lë'ë ra mënë. Guëni'i rall de quë ruadi'dzë rall shti'dzë Dios. Cantidá mënë guëguguë rall. ¹² Zihani cusë mal tsadalë, por ni cantidá mënë hiadë gac shtú'udi'i rall sa' rall ¹³ perë grëtë' el quë nagac firmë hashtë fin, ni gac salvar. ¹⁴ Lë'ë diza'quë narni'i shcuendë lugar catë rnibë'a Dios, napë quë gac predicarín guëdubi guë'dchiliu. Guadi'dzë mënë diza'quë parë grëtë' naciuni parë gunguë bë'a mënë lë'ë më. Iurní guëga'a iurë shtë fin.

¹⁵ 'Lë'ë muzë shtë Dios nabëru'el Daniel, bëquë'ëi' lla na tiempë natsuté cusë mal iádu'u ru'bë. Iurë lë'ë të guená të lu cusë narunë manchar iádu'u santu, lë'ë iurë bëga'a; guëlladchi na fin shtë guë'dchiliu. El quë naquëhu'ldë shti'dza, gulë tsasé lo quë narnia'a. ¹⁶ El quë narëta' guë'dchi Judea iurní, guëllu'në rall parë dani. ¹⁷ Grë el quë nazubë guëc hiu'u lídchi', adë gáquëdi'i tsaldú rall pë shtë'në rall la'ni hiu'u; mejurë guëllu'në rall lueguë. ¹⁸ Grë el quë nananú lachi iurní, adë gáquëdi'i guëabré rall parë tsagli'i rall shabë rall. ¹⁹ Prubi ra na'a tiempë dzë ni, grë ra na'a nanua'a shíni' u grë ra narca'a me'dë.

²⁰ Gulë guna'bë lu Dios të gáquëdi'i ra cusë durë tiempë naldë, nilë por dzë narzi'i ldu'u mënë ²¹ purquë tiempë ni gac suceder cusë demasiadë durë nanadë guná'di'i mënë dizdë principi shtë guë'dchiliu, nu nunquë jamás gáquëdi'i sa' ra cusë ni. ²² Si talë adë bë'nëdi'i Dios menos ra dzë shtë sufrimientë, adë chu nádi'i gac salvar perë por ra mënë nagulë Dios, gac menos ra dzë ni.

²³ 'Si talë guëni'i tubi nguiu lu të: "Gulë guná, ndë'ë lë'ë Jesucristo", u "Gulë tsagná ndë; lë'ë më nanú", adë tsaldí'di'i ldu'u të shti'dzë mënë ni. ²⁴ Guëdchini ra naguëguguë lë'ë mënë. Guëni'i rall na rall Cristo. Sëbëldá rall guëni'i rall na rall naruadi'dzë shti'dzë Dios. Gunë rall señi ru'bë nu milagrë parë guëguguë rall mënë hashtë si na posiblë guëguguë rall ra nagulë Dios. ²⁵ Hia gunia'a lu të antsë ²⁶ por ni, si talë chu guëni'i lu të: "Gulë guná, lë'ë më nanú më lu shlatë catë chu nádi'i", adë tsádi'i të nga'li; u si talë chu guëni'i: "Gulë guná, nanú më la'ni tubi hiu'u", adë tsaldí'di'i ldu'u të ²⁷ purquë ziquë ra'a tubi gui'i shtë nguzi'u; rabtsë'ë gui'i nezë guia'a hashtë nezë guetë, zni gac iurë lë'ë nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, guëdchíni' stubi. ²⁸ Catë naga'a ra naguti, nga'li rdëá ra bëchu.

Lla na tiempë iurë guëdchini

Cristo

(Mr. 13.24-37; Lc. 21.25-33; 17.26-30, 34-36)

29 'Despuësë gudëdë ra dzë shtë cusë durë, lueguë lë'ë ngubidzë guëcahi lúhi' nu mbehu hiadë guënë'edi'in llni. Ra mbelëgui'i ldaguë. Grëtë' fuersë shtë gube'e guëni'bi. 30 Iurní lu gube'e guená të sëñi shtë nguui nabëshe'ldë Dios. Grëtë' ra mënë shtë guë'dchiliu, gu'në rall nu guená rall lu nguui nabëshe'ldë Dios; guëdchíni' rua' shcahi lu gube'e. Guëlua'a llëru'bë pudërë nu llni shtë'në më. 31 Nu guëshé'ldi' ianglë shtëni' con gu'ldë trompetë parë guëdëá grëtë' nagulë Dios guëdubi guë'dchiliu dizdë tubi cu' hashtë stubi ladë.

32 'Gulë bësë'dë tubi comparaciuni shtë tubi hiaguë bëlda'u. Iurë guená të luhin, rguëhin nu rru'u ra ndiaguë lu llícuhin, hia rac bë'a të bédchini tiempë shtë galna'i. 33 Mizmë manërë ni, iurë guená të ra cusë rë', gulë bédë'ë cuendë lë'ë më ze'dë guëdchíni'. 34 Guldía rnia'a, grëtë' ndë gac cumplir antsë quë gati ra mënë nana-bani iurne'. 35 Gube'e nu guë'dchiliu tsalú rahin perë shti'dza adë tsalúdi'in.

36 'Perë dzë nu iurë adë chu rac bë'adi'i, ni por mizmë ianglë shtë gube'e, ni por shini Dios, sulamëntë Dios Shtada rac bë'a më dzë shtë fin.

37 'Ziquë guzac tiempë shtë Noé, zni gac iurë lë'ë nguui nabëshe'ldë Dios guëdchíni'.

38 Tiempë dzë ni antsë lë'ë juici shtë nisë bédchini, nabani ra mënë lu guë'dchiliu; gudáu rall nu bii' rall; bëtsë'a rall, nu bédë'ë rall shini rall parë riu sa'a shtë ni'i, hashtë lë'ë Noé gutë la'ni barcu. 39 Todavía adë bédë'edi'i rall cuendë hashtë iurë lë'ë juici bédchini. Bia'a nisi grëtë' ra mënë. Zni gac iurë nguui nabëshe'ldë Dios guëdchíni' stubi. 40 Tiempë dzë ni chupë nguui nanú lachi; tubi nguui tsabsú, stubi nguui guëa'në. 41 Chupë na'a caniu'u; tubi tsabsú, stubi guëa'në.

42 'Gulë cue nasini purquë adë rac bë'adi'i të ca iurë guëdchini el quë naguënbë'a lë'ë të. 43 Perë gulë bësë'dë ndë'ë, si talë tubi nashtë'në hiu'u rac bë'all ca iurë guëdchini nguba'në, ga'a nasínill parë gáquëdi'i tsaldanë nguba'në. 44 Por ni gulë cue nasini nu gulë gac preparadë ldu'u të purquë menos runë të shgabë të, iurní guená të lu nguui nabëshe'ldë Dios; hia bédchíni'.

Tubi muzë za'quë nu tubi muzë mal

(Lc. 12.41-48)

45 '¿Chu na muzë namás ri-asë nu namás obedientë? Na ziquë el quë nabë'në recibir dchi'ni. Lamë shtë nguui ni gunibë'all guëdë'ë nguui nagáu iurë bë'në tucarë gau lamë. 46 Dichusë muzë si talë quëhúnëll bien iurë lë'ë lamë guëdchini. Guëdzelë lamë lë'ë muzë; quëhúni' cumplir. 47 Guldía rnia'a, lë'ë lamë

guézú lè'è muzè ni; gáquëll encargadè shtë grè lo què nanapè lamè. ⁴⁸ Perè si talè muzè nall tubi nguiu mal, gúnëll llgabè de què shlámëll gac ldè'è parè gue'dè guézè ⁴⁹ nu gúnëll tratè mal stubi sa' muzè, nu tsataunull ra zudchi; ruu'll con lè'è rall. ⁵⁰ Iurè lè'è lamè guëabrí, lè'è muzè ni adè rúnèdi'i shgábëll ca iurè gue'dè guézè lamè. ⁵¹ Perè lè'è lamè guèdè'è tubi cashtigu ru'bè parè muzè ni; gac condenárëll mizmè manèrè cumè ziquè mènè naná falsè. Iurní gúnëll nga'li hashtë rchushí lai'll.

25

Comparaciuni shtë chi'i lliguëna'a

¹ 'Iurè guèdchini tiempè, manèrè naguënibè'a Dios na ziquè chi'i lliguëna'a naguna'zi lámpara nariú sèiti parè quëgui'in; bëru'u rall tè parè gunè rall recibir lè'è lliguë iurè guèdchíni' lidchi sa'a. ² Ga'llliguëna'a na tuntè, adè rúnèdi'i rall guëquëll, perè ga'i ra lliguëna'a na rall listè. ³ Ra lliguëna'a tuntè bia'a rall lámpara shtë rall perè adè biá'adi'i rall sèiti parè tsadzè lámpara. ⁴ Perè ra lliguëna'a listè bia'a rall bëtèi sèiti nu gadzè ra lámpara. ⁵ Lè'è lliguë guc ldè'è parè guèdchínil; iurní mbëca'ldè bédchini lu ra lliguëna'a. Por fin lè'è rall gu'tè ga'si. ⁶ Iurní cumè ziquè guèruldè gue'lè, bini rall tubi naguni'i fuertè: "Hia lè'è lliguë ze'dè.

Gulè bëru'u tè parè gunè tè recibir lè'è lliguë." ⁷ Grètè' lliguëna'a guashtë rall parè bènè rall preparar lámpara shtë rall. ⁸ Hia zëga'i ra naná tuntè repi rall lu zëga'i naná listè: "Denú du'pè sèiti purquè lè'è lámpara shtënè na'a guëaldin". ⁹ Perè lliguëna'a naná listè bëquebi rai: "Aquèdi'i, purquè iurní guëbidchi sèiti shtënè na'a. Parè lè'è tè adè gáldèdi'in; mejurè gulè tsaca'a sèiti catè rduhin. Gulè tsasí'ihin tè parè iurní napè tēhin." ¹⁰ Perè mientras ga'i na'a guasi'i rall sèiti, lè'è lliguë be'dè guézè. Ra lliguëna'a naná preparadè guaténú rall lliguë lu sa'a. Iurní bē'au rua' puertè. ¹¹ Despuèsè bédchini ra zëga'i lliguëna'a; iurní guni'i rall: "Dadè, bëshalè puertè". ¹² Perè naná shtënè hiu'u bëquebi: "Guldía rnia'a de què adè guënèdia'a lè'è tè".

¹³ Iurní Jesús repi:

—Gulè gac preparadè. Gulè gac nasini purquè adè rac bē'adi'i tè pè dzè, ni pè iurè guèdchini nguiu nabèshe'ldè Dios.

Comparaciuni shtë dumí

¹⁴ 'Lugar catè rnibè'a Dios nu tiempè gunè mè juzguè ra mènè, na ziquè tubi nguiu naguzia'a parè stubi naciuni. Guna'bè nguiu ni ra shmúzëll. Bē'nëll incarguè shtumill lu ra muzè ni.

¹⁵ 'Tubi de lè'è ra muzè béd'ëll ga'i mili bëllè. Stúbill cua'a chupè mili dumí. Stúbill cua'a tubi mili bëllè, según

narac cadë tubi rall. Iurní lë'ë nguui ni guzia'a viajë. ¹⁶ Hia lë'ë muzë nabë'në recibir ga'i mili bëllë, lueguë bë'nëll neguci con dumí. Bë'nëll gan stubi zëga'i mili bëllë de guëc ra nabë'nëll recibir. ¹⁷ Mizmë manërë ni nabë'në recibir chupë mili bëllë, bë'nëll gan stubi chupë mili más. ¹⁸ Perë el quë nabë'në recibir tubi mili bëllë, bëcá'chill dumí shtë lamë. Guatánill tubi guëru catë guacá'chill dumí.

¹⁹ 'Hia llëru'bë tiempë gudëdë; bëabrí lamë shtë muzë ni. Iurní guzublú guna'bë lamë shcuendë dumí. ²⁰ Primërë bédchini nabë'në recibir ga'i mili bëllë. Bë'nëll intriegu lu shlámëll stubi zëga'i mili. Répill: "Dadë, lë'ë ga'i mili nabënë'el cuahia ndë'ë; perë guná, stubi zëga'i mili bëna gan subrë guëc ga'i mili". ²¹ Lë'ë lamë repi: "Bien nahin; lë'ël nal tubi muzë za'quë. Rac bë'ahia gúnëll lo quë narac shtua'a. Hia quë lë'ël bë'nëll bien de lo du'pë, guënehia másru'u cusë za'quë të guë nibë'al. Guatë; bëquitë ldú'ul con na." ²² Despuësë bédchini stubi muzë nabë'në recibir chupë mili bëllë. Répill lu lamë: "Dadë, bené'el chupë mili bëllë cuahia; lë'ë ndë'ë. Perë chupë mili bëllë más bëna gan subrë guëc chupë mili." ²³ Lë'ë lamë repi: "Bien nahin. Nal tubi muzë za'quë. Napa confiansë lë'ël. Hia quë lë'ël nal muzë za'quë de lo du'pë nabëna incarguë guiá'al; bë'nëll gan más. Guatë; bëquitënú ldú'ul

na." ²⁴ Perë iurë bédchini muzë nabë'në recibir tubi mili bëllë, répill lu shlámëll: "Dadë, nanëa quë lë'ël nal tubi nguui naná rzac zi muzë. Rca'al cusechë catë adë bëcabnídi'il, nu rtëal catë adë bëtë'tsëdi'il bë'dchi. ²⁵ Por ni bëdzëba; guaca'cha shtumil la'ni guiu'u perë iurne' lë'ë shtënëll ndë'ë." ²⁶ Lë'ë lamë bëquebi: "Muzë mal nal, nu nabëchil. Rní'il de de quë rcahia cusechë catë adë rcabnídia'a, nu rtëahia catë adë rtë'tsëdia'a bë'dchi. ²⁷ Por ni niagutël dumí lu bancu parë iurná nihuna recibir shini dumí lo quë narunë tucara." ²⁸ Iurní repi lamë lu ra narëta' nga'li: "Gulë bédchisú mili bëllë de muzë mal nu bëdë'ëin ca'a naná bë'në recibir chi'i mili. ²⁹ Si talë guëquë diaguë të bien, Dios guëne'e më más shti'dzë më parë lë'ë të perë si talë rúnëdi'il cuendë shti'dza, guëdchisú më llni narní'il nápël. ³⁰ Nu lë'ë muzë mal, gulë bëtia'a lë'ëll tëchi fuërë catë nacahi, catë gu'në mënë nu rchushí lai' rall."

Juici shtë ra naciuni

³¹ 'Iurë lë'ë nguui nabëshe'ldë Dios guëdchíni' stubi, guëdchíni' con llni nu pudërë nu con ra ianglë shtë Dios. Subë më lu trunë shtënë më con llëru'bë pudërë. ³² Ra mënë shtë grë naciuni guëdëá rall delantë lu më. Hia lë'ë më cuë më ra mënë cumë ziquë rbë vëquërë ra lli'li con ra chivë. ³³ Cue'e za'quë më ra më za'quë nagulë Dios ziquë lli'li ladë ldi shtënë më, nu ra më mal, ra nagualdídi'i ldu'i

lë'e më, cue rall ladë rubësë.
 34 Iurní lë'e rëy guëni'i lu
 naquëbezë ladë ldi: "Gulë te'e
 guëdchini të lua, lë'e të el quë
 naná gulë Shtada. Gulë bënë
 recibir lugar za'quë naná
 preparadë parë lë'e të dizdë
 Dios bëcuc'shtë guë'dchiliu.
 35 Pues bëldí'ana, nu lë'e të
 bëne'e të nagudáuha. Gu-
 bidcha, nu bëne'e të nabia'.
 Guca ziquë më zitu, nu lë'e
 të bëne'e të catë gu'të ga'sia.
 36 Bënë faltë shaba perë
 bëne'e të lo quë nabëqui'nia.
 Guc llú'uhia; bidë guená të
 na; guahia lachigui'bë, nu
 be'dë guená të na." 37 Iurní
 lë'e ra naná justë guëni'i
 rall lu më: "Dadë, ¿guc guná
 na'a lul; bëldí'anël, nu bëne'e
 na'a nagaul? ¿Guc guná
 na'a gubídchil, nu bëne'e
 na'a nabi'l? 38 ¿Guc guná
 na'a lul ziquë më zitu, nu
 bëne'e na'a catë guquërdël?
 ¿Guc guná na'a bë'në faltë
 shábël, nu bëne'e ná'ahin?
 39 ¿Guc guná na'a guc llú'ul
 u gual lachigui'bë, nu be'dë
 guená na'a lë'ël?" 40 Iurní
 rëy guëquebi: "Guldía rnia'a,
 grëtë' lo quë nabënë të por
 tubi ra bëcha namás mitu'në,
 ziquë bë'në të tratë grë ra
 shmëna hashtë el quë namás
 lasáquëdi'i, pues mizmë na
 bë'në të tratë".

41 'Iurní lë'e rëy guepi
 lu naná rëta' ladë rubësë:
 "Gulë guabsú lua, lë'e të
 hia nanudé të parë gabildi.
 Tsa të lu be'lë nanápëdi'i
 fin, preparadë parë mëdzabë
 nu parë ra ianglë shtënell.
 42 Pues bëldí'ana perë adë

bënë'edi'i të nagudáuha. Gu-
 bidcha perë adë bënë'edi'i të
 nabia'. 43 Guca ziquë më zitu
 perë adë bënë'edi'i të catë
 naquërela. Runë faltë shaba
 perë lë'e të adë bënë'edi'i të
 niétiquë. Guc llú'uhia; guahia
 lachigui'bë perë adë be'dë
 guenádi'i të na." Iurní lë'e ra
 më mal guepi rall: 44 "Dadë,
 ¿guc guná na'a bëldí'anël u
 gubídchil u ziquë më zitu u
 bë'në faltë shábël u guc llú'ul
 u gual lachigui'bë, nu adë chu
 be'dë guenádi'i lë'ël?" 45 Lë'e
 rëy guëquebi iurní: "Guldía
 rnia'a, manërë mal bë'në
 të tratë shmëna naná más
 humildë, zni bë'në të tratë
 mizmë na". 46 Lueguë iurní
 lë'e ra nguui guzia'a rall lu
 cashtigu nanápëdi'i fin perë
 grëtë' naná tubldí shcuëndi'
 lu Dios, guzia'a rai' gube'e
 catë cabezë Dios catë nídi'i
 fin.

26

*Quëguili mënë mudë parë
 guëna'zi rall Jesús*
 (Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2;
 Jn. 11.45-53)

1 Iurë Jesús gualú biadi'dzë
 më grëtë' ra cusë ni, repi më
 lu ra shini gusë'dë më:

2 —Lë'e të hia rac bë'a të
 dentrë de chupë dzë shtë laní
 Pascu, lë'e nguui nabëshe'ldë
 Dios gac intriégui' guia'a
 mënë mal nu gac crucificári'.

3 Tiempë dzë ni ra jëfë shtë
 ra bëshuzi nu ra mësë shtë
 lëy nu ra më gushë entrë
 ra israelitë, bëdëá rall lu ru-
 aldëa' shtë palaci shtë Caifás,
 jëfë shtë ra bëshuzi. 4 Nga'li

bëntsa'u rall tubi tratë parë guëna'zi rall Jesús con di'dzë bishi parë quini rall lë'ë më⁵ perë guni'i lu sa' rall:

—Lëdi la'ni dzë laní parë adë guëdzátsudi'i ra mënë.

Tubi na'a nabëte'bi sëiti nashi guëc Jesús

(Mr. 14.3-9; Jn. 12.1-8)

⁶ Jesús nanú Betania lidchi Simón el quë naguc llu'u ládi'.

⁷ Iurní guabi'guë tubi na'a; nuá'all tubi bëtëi guë'ë shtë sëiti nashi nu nalë lasaquë sëiti ni. Iurë quëbezë Jesús lu mellë, lë'ë na'a ni bëtë'bi' sëiti guëc Jesús. ⁸ Iurë lë'ë ra shini gusë'dë më guná rai' pë bënë na'a, bëldë rai' nu guzublú guni'i rai':

—¿Pëzielú bënë na'a rë' desperdici sëiti nashi guëc më? ⁹ purquë bien niatuu' na'a sëiti por zihani dumí nu niadë'ëll dumí ca'a ra prubi.

¹⁰ Perë guc bë'a Jesús shgabë rai' nu guni'i më:

—¿Pëzielú cagni'i tē cuntrë na'a rë'? El quë nabë'ni' nahin tubi cusë za'quë parë na. ¹¹ Pues ra prubi guëdubi tiempë quëbezënú rall lë'ë tē perë na lëdë guëdubi tiempëdi'i quëbezënúa tē. ¹² Lo quë nabë'në na'a nabëte'bi sëiti guëdubi cuerpë shtëna, bënë'ni' parë gac preparar iurë gatia nu guëga'cha.

¹³ Guldía rnia'a, guëdubi lugar catë guadi'dzë ra mënë diza'quë guëdubi guë'dchiliu, guadi'dzë ra mënë lo quë nabë'në na'a rë'. Guëagná ldu'u mënë lo quë nabë'ni'.

Judas bënë prometer gúnëll intriegu Jesús

(Mr. 14.10-11; Lc. 22.3-6)

¹⁴ Iurní tubi naná chi'bë chupë poshtë nabërulë Judas Iscariote, guagní'ill lu ra jëfë shtë ra bëshuzi ¹⁵ nu répill:

—¿Blac guëne'e tē talë guna intriegu Jesús guia'a tē?

Iurní lë'ë rall gudilli rall galdë bi chi bëllë bédchichi. ¹⁶ Dizdë iurní Judas gudíllil manërë parë gúnëll intriegu lë'ë më guia'a ra contrari shtë më.

La Santa Cena

(Mr. 14.12-25; Lc. 22.7-23; Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

¹⁷ Primërë dzë shtë laní naráu mënë guetështildi sin levadurë, ra shini gusë'dë më guabi'guë rai' lu më nu guna'bë di'dzë rai':

—¿Ca lu rac shtë'ul guëdë'në na'a preparar shtë shtë Pascu; guëdáuha'a?

¹⁸ Jesús repi:

—Gulë tsa tubi ciudá lidchi tubi nguü nu gulë guchi: “Lë'ë mësë guni'i zndë'ë: Hia lë'ë iurë zia guëdchini. Lidchil guna laní Pascu con ra shini gusë'da.”

¹⁹ Ra shini gusë'dë më bënë rai' cumë ziquë gunibë'a Jesús. Bënë rai' preparar shtë shtë Pascu.

²⁰ Iurë lë'ë guë'lë gu', quëbezënú Jesús lë'ë chi'bë chupë shini gusë'dë më lu mellë. ²¹ Mientras caniháu rai', repi më:

—Guldía rnia'a, tubi de lë'ë tē gunë tē intriegu na.

²² Iurní lë'ë rai' guzublú riá ldu'u rai' demasiadë; guna'be di'dzë rai' tubi por tubi:

—Dadë ¿ni mudë guna intriegu lë'ël?

²³ Jesús repi:

—El quë naraunú na la'ni el mizmë platë, ni lë'ë nangunë intriegu na. ²⁴ Lë'ë nguui nabëshe'ldë Dios guzia'a parë nezë según narni'i Sagradas Escrituras, perë prubi de lë'ë nguui el quë nangunë intriegu na. Mejurë adë niálëdi'i nguui ni.

²⁵ Iurní lë'ë Judas, lë'ë traidor, guni'i:

—Mësë ¿ni mudë na guna intriegu lë'ël?

Jesús bëquebi:

—Aha', lë'ël la la'.

²⁶ Mientras quëhaunú Jesús lë'ë rai', guna'zi më guetështildi nu bëdë'ë më graci lu Dios. Despuësë de bëshullë mëhin, bëdë'ë më guetështildi cua'a ra shini gusë'dë më; nu repi më:

—Gulë gau ndë'ë; ndë'ë lë'ë shcuerpa.

²⁷ Iurní guna'zi më copë. Bëdë'ë më graci lu Dios nu bëdë'ë mëhin cua'a ra shini gusë'dë më. Repi më:

—Gulë bii' grëtë' të copë rë'; ²⁸ ndë'ë lë'ë shrëna narunë sellar tëstë cubi purquë nahin tubi favurë parë cantidá mënë; bëllë'ë rënë ni parë perdunë shtë ra duldë. ²⁹ Perë rnia'a, hiadë guëbrídi'i gunúhia lë'ë të juguë shtë uvë rë' hashtë dzë naná guëbezënúhia lë'ë të gube'e. Iurní guhia vini cubi lu gube'e catë rnibë'a Shtada.

Guni'i Jesús gunë Pedro negar lë'ë më

(Mr. 14.26-31; Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

³⁰ Despuësë de quëhu'ldë rai' tubi cantë, iurní gua rai' lu dani shtë Olivos. ³¹ Iurní Jesús repi:

—Grëtë' të guëtú lu të de na nu guësëa'në të na gue'lë ne' purquë rni'i la'ni Sagradas Escrituras: “Tsatinia lë'ë vëquërë; hia ra lli'li guërë'tsë”. ³² Perë despuësë iurë tsashtëa ladi ra tëgulë, tsahia delantë lu të hashtë Galilea.

³³ Iurní Pedro bëquebi:

—Aunquë nilë grëtë' rai' guësëa'në rai' lë'ël, perë na jamás adë guësëa'nëdia'a lë'ël.

³⁴ Jesús repi:

—Guldía rnia'a, mizmë gue'lë ne' antsë lë'ë gay guëllidchí, lë'ël gúnël negar na tsunë vultë.

³⁵ Perë Pedro repi:

—Masiá quini mënë na, adë gúnëdia'a negar lë'ël.

Grë ra shini gusë'dë më guni'i rai' lo mizmë.

Biadi'dzënú më Dios la'ni Getsemaní

(Mr. 14.32-42; Lc. 22.39-46)

³⁶ Iurní Jesús bëdchini con ra shini gusë'dë më tubi lugar lë Getsemaní. Repi më lu rai':

—Gulë guzubë ndë'ë mientras tsahia ndë. Guadi'dzënúa Dios.

³⁷ Iurní bia'a më Pedro nu ra shini Zebedeo; guzublú riá ldu'u më; guasënú ldu'u më.

³⁸ Guni'i më:

—Nalë rbini la'ni ldua'a por tristë shtë galguti. Gulë

cuezë nd'ë nu gulë cue nasini con na.

³⁹ Gua Jesús stu'pë delantë. Bëzullibi më nu bëa'chi guëc më hashtë lu guiu'u. Iurní b'ë'në më orar lu Dios; répi':

—Dadë shtëna, si talë nahin posiblë bëlá na lu sufrimientë rë', perë adë gáquëdi'in según lo quë narac shtua'a sino según voluntá shtënël.

⁴⁰ Iurní bëabrí më catë cabezë ra shini gusë'dë më. Bëdzëlë më lë'ë rai' naga'si rai'. Iurní repi më lu Pedro:

—¿Pë adë gáquëdi'i cue nasini të du'pë tiempë, ni siquierë tubi iurë? ⁴¹ Gulë bëtë'tsë mbëca'ldë; gulë cue nasini nu gulë guna'bë lu Dios parë adë ldáguëdi'i të lu prëbë shtë mëdzabë. Ldu'u të rni'i, niá; perë shcuerpë të adë nídi'i fuersë.

⁴² Hia narrupë zia'a më; guaguë'në më orar zndë'ë:

—Dadë, si talë na imposiblë tsalú vasë shtë sufrimientë, b'ë'nin según voluntá shtënël.

⁴³ Iurní bëabrí më stubi; bëdzëlë më ra shini gusë'dë më hia naga'si rai' purquë nalë bëdchini mbëca'ldë lu rai'. ⁴⁴ Iurní bësëa'në më lë'ë rai'; zia'a më; b'ë'në më orar stubi natsunë vësë. Guni'i më mizmë di'dzë ni. ⁴⁵ Bëabrí më catë rëta' ra shini gusë'dë më; repi më:

—Iurne' sí, gulë guëga'si; gulë tsa descansë. Hia lë'ë iurë bëga'a de quë lë'ë nguiu nabëshe'ldë Dios, gac intriégui' guía'a ra nanapë zihani duldë. ⁴⁶ Gulë tsasuldí; gulë cha purquë hia el quë naganë intriegu na zé'dëll.

Bia'a ra mënë Jesús ziquë nguba'në

(Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

⁴⁷ Nianá quëadi'dzë Jesús, bëdchini Judas naná de chi'bë chupë shini gusë'dë më; ze'dënüll cantidá mënë nanua'a spadë nu hiaguë. Ze'dë rall por partë shtë ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra më gushë shtë guë'dchi. ⁴⁸ Judas lë'ë traidor; bëdë'll tubi sëñi; répill:

—El quë naguna saludar, tsagrauhia lë'ëll; gulë bia'a nguiu ni prësi.

⁴⁹ Iurní guabi'guë Judas lu Jesús nu répill:

—Shtsanë, Mësë.

Nu bëtsagrau'll lë'ë më.

⁵⁰ Jesús guni'i lu Judas:

—¿Pë zé'dël? amigu.

Iurní guabi'guë ra mënë nu guna'zi rall lë'ë Jesús. Bia'a rall lë'ë më prësi.

⁵¹ Mizmë iurní tubi sa' Jesús gulú spadë; bëchúgui' diaguë ladë ldi muzë shtë jëfë shtë bëshuzi. ⁵² Iurní Jesús repi:

—Gulútsa'u spadë shtënël shlugarin purquë grëtë' el quë narguini con spadë, zni gati rall con spadë. ⁵³ ¿Pëllë adë rac b'ë'al zac guëna'ba lu Shtada nu guëshe'ldë më mizmë iurne' más quë chi'bë chupë grupë ianglë, chi'i mili cadë grupë të gunë rai' compañi na? ⁵⁴ Perë si talë gaquin zni ¿lla gac cumplir Sagradas Escrituras narni'i napë quë gaquin zni?

⁵⁵ Iurní Jesús repi lu ra mënë:

—Be'dë guëdchini të con spadë nu hiaguë parë guëna'zi të na cumë ziquë tubi nguba'në. Grëtë' dzë gulezënúa lë'ë të. Cagluá'ahia lë'ë të la'ni iádu'u shtënë të perë nunquë adë guná'zidi'i të na prësi. ⁵⁶ Perë ndë'ë quëhac parë gac cumplir lo quë nabëquë'ë muzë shtë Dios guahietë la'ni Sagradas Escrituras:

Iurní ra shini gusë'dë më bësa'në rai' lë'ë më. Bëllu'në rai'.

Zuga'a Jesús lu Junta Suprema

(Mr. 14.53-65; Lc. 22.54-55, 63-71; Jn. 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ Ra naguna'zi lë'ë Jesús prësi, bia'a rall lë'ë më lu Caifás, jëfë principal shtë ra bëshuzi. Nu rëta' ra mësë shtë lëy nu ra më gushë nabëdëá nga'li. ⁵⁸ Guanaldë Pedro zitu hashtë rualdëa' shtë lid-chi bëshuzi principal. Guatë Pedro nga'li; guzubënú Pedro ra soliar të parë guënáhi' nia'a lla tsalú shcuendë Jesús.

⁵⁹ Ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra mënë gushë nu grë ra Junta Suprema, quëguili rall manërë parë gunë rall acusar lë'ë më aunquë nilë nahin cusë falsë parë gac condenar Jesús lu galguti. ⁶⁰ Perë adë bédzélëdi'i rall prëbë aunquë nilë zihani testigu falsë guni'i rall bishi cuntrë lë'ë më. Por fin bédchini bédá testigu falsë ⁶¹ naná repi:

—Lë'ë nguui rë' guni'i: “Zac guëchilia iádu'u shtë Dios nu guëabré guëldishtëhia iádu'u entrë tsunë dzë”.

⁶² Iurní jëfë shtë ra bëshuzi guasuldí nu répill lu Jesús:

—¿Pë adë rquëbidi'il grë ra di'dzë rë'? ¿Pë runë cuntienë lo quë naquëgni'i mënë cuntrë lë'ël?

⁶³ Jesús dchisë náhi'. Iurní lë'ë jëfë shtë bëshuzi repi:

—Por nombre shtë Dios nanabani, quëgnia'a lul, biadi'dzë lu na'a si talë nal Cristo, Shini Dios.

⁶⁴ Jesús repi:

—Ni nahia, cumë ziquë cagní'il. Nu zac rnia'a lu të guëná të lu Shini Dios; quëbézi' ladë ldi shtë Dios, el quë narnibë'a grëtë' cusë. Nu guëná të lua; guëdchinia la'ni shcahi shtë gube'e.

⁶⁵ Iurní lë'ë jëfë shtë bëshuzi bëche'zë shábëll cumë ziquë tubi sëñi de quë adë rëuu'di'i ldú'ull lo quë naguni'i Jesús. Bëldëll. Répill:

—Hia nguui rë' bënëll ofender Dios con di'dzë nabëru'u rua'll. ¿Pë nicidá nápa'a de más testigu? Mizmë lë'ë të bini të di'dzë mal naquëgni'ill. ⁶⁶ ¿Pë rni'i ldu'u të?

Guni'i rall:

—Runë tucarë gati nguui rë'.

⁶⁷ Iurní bëchi'bë shënë rall lu më nu bédë'ë rall galné guëc më. Stúbill gulubë lu më ⁶⁸ nu guni'i rall:

—Lë'ël nal Cristo; bë'në divini chu gudini lë'ël.

Pedro bë'në negar Jesús

(Mr. 14.66-72; Lc. 22.56-62; Jn. 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Mientras zu Pedro rualdëa, tubi criadë guabí'guëll lu Pedro nu répill:

—L'é'el zuga'anul Jesús, më Galilea.

⁷⁰ Perë Pedro bë'në negar delantë lu grë mënë. Répi':

—Adë rac bë'adia'a pë cagní'il.

⁷¹ Iurní Pedro ziagrú'ui' rua' nezë. Iurë guná stubi criadë lu Pedro, guní'ill lu ra mënë narëta' nga'li:

—Nu nguui rë' rzënú Jesús më Nazaret.

⁷² Stubi vësë más Pedro bë'në negar nu bë'ni' jurar lu Dios:

—Adë guënëdia'a nguui ni.

⁷³ Du'psë zia'a, iurní mënë nazuga'a nga'li guabi'guë rall lu Pedro nu guní'i rall:

—Verdá nal shmënë Jesús purquë ruadí'dzël ziquë mënë galileo.

⁷⁴ Iurní guzublú Pedro; bë'ni' jurar; répi':

—Adë guënëdia'a nguui ni. Gunë Dios cashtigu na si talë adë ruadí'dzëdia'a verdá.

Mizmë iurní bëllidchí gay.

⁷⁵ Iurní bëagná ldu'u Pedro lo quë naguni'i Jesús: “Antsë guëllidchí gay, gúnël negar na tsunë vueltë”. Iurní bëru'u Pedro nu nalë bí'ni'.

27

Bia'a ra mënë lë'ë Jesús lu Pilato

(Mr. 15.1; Lc. 23.1-2; Jn. 18.28-32)

¹ Iurë brëgue'lë grëtë' ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra më gushë shtë ra israelitë, guc rall de acuerdë nu bëntsa'u rall tubi tratë parë quini rall Jesús. ² Bëldi'bi rall lë'ë më; bia'a rall lë'ë më parë guaguë'në rall intriegu

lë'ë më lu Poncio Pilato gubernadurë.

Guti Judas

³ Iurë Judas el quë nabë'në intriegu Jesús, bëdë'ëll cuendë de quë nacondenárëll, gubini ldu'ull. Bëdchigrëll galdë bi chi bëllë bëdchichi parë ra jëfë shtë ra bëshuzi con ra më gushë, ⁴ répill:

—Na bëna duldë. Bëna intriegu lë'ë më rë' lu galguti nu nápëdi'i' duldë.

Perë lë'ë rall bëquebi rall:

—Parë ni'i, çpë runë importë na'a? Shcuëndël ni'i.

⁵ Iurní Judas bëquëldí dumí la'ni iádu'u. Guziá'all. guagzë'bill lë'ëll lu hiaguë.

⁶ Ra jëfë shtë ra bëshuzi bëtëá rall dumí nu repi rall:

—Adë chu guëtiá'adi'i dumí rë' la'ni cajë shtë ofrendë purquë nahin proibë según lëy shtë Dios. Nahin präci nabëtuu' Judas lë'ë Jesús parë galguti.

⁷ Iurní guc rall de acuerdë parë guëzi'i rall tubi ldë guiu'u con dumí ni. Bërulë lachi ni: Lachi shtë el quë Naguctsa'u Trashtë. Lachi ni na catë guëga'chi ra më zitu.

⁸ Por ni bërulë lachi ni hashtë iurnel'; Lachi Catë Bëllë'ë Rënë. ⁹ Zni guc cumprir lo quë naguni'i Jeremías:

“Guna'zi rall galdë bi chi bëllë bëdchichi, präci nabë'në më israelitë tratë lë'ë më. ¹⁰ Con dumí guzi'i rall tubi lachi shtë el quë naguctsa'u trashtë. Zni gunibë'a Dadë Dios.”

Pilato guna'bë dí'dzëll lu Jesús

(Mr. 15.2-5; Lc. 23.3-5; Jn. 18.33-38)

¹¹ Bia'a rall Jesús lu gubernadurë; guna'bë dí'dzëll lu më:

—¿Pë lë'ë nal rëy shtë ra më israelitë?

Jesús repi:

—Zni nahin cumë ziquë quëgni'il.

¹² Ra jëfë shtë bëshuzi nu ra mënë gushë, bëdchi'bë rall demandë cuntrë Jesús perë Jesús adë pë bëquëbidi'i'.

¹³ Iurní Pilato repi:

—¿Pë adë rínidi'il lo quë naquëgni'i ra mënë cuntrë lë'ël?

¹⁴ Perë Jesús adë bëquëbidi'i më de manërë lë'ë gubernadurë guasë ldú'ull iurní nu adë guc bë'adi'ill pë gúnëll.

Guni'i ra mënë gati Jesús

(Mr. 15.6-20; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38—19.16)

¹⁵ Durantë dzë shtë laní, lë'ë gubernadurë napë custrë guëldá'all tubi prësi, el quë narac shtu'u ra mënë gápëll libertá. ¹⁶ Nanú tubi prësi namás më dushë, lë Barrabás. ¹⁷ Iurë lë'ë rall bëdëá rall nga'li, Pilato guna'bë di'dzë:

—¿Guadë narac shtu'u të guëdë'a libertá, Barrabás u Jesús nabërulë Cristo?

¹⁸ Pilato bëdë'ë cuendë de quë rldënú rall Jesús nu mbidi na rall; por ni bë'në rall intriegu lë'ë më.

¹⁹ Mientras Pilato zúbëga'a catë rúnëll juzguë, lë'ë tse'lë Pilato gunibë'a naganú

rsunë: “Adë riutëdi'il con nguiu rë' purquë më za'quë náhi'; ne' guelë guni'i shca'lda tubi mbëca'ldë dushë de lë'ë më. Adë gurëdchídi'i ldua'a.”

²⁰ Perë ra jëfë shtë ra bëshuzi nu më gushë guni'inú rall mënë parë guëna'bë rall libertá parë Barrabás nu guëna'bë rall gati Jesús. ²¹ Lë'ë gubernadurë guna'bë di'dzë stubi; répill:

—¿Guadë de chupë ra mënë rë' rac shtu'u të guëdë'a libertá?

Lë'ë rall bëquebi:

—Barrabás.

²² Pilato guna'bë di'dzë iurní:

—¿Pë rac shtu'u të guna con Jesús? el quë nabërulë Cristo.

Grëtë' rall guni'i rall:

—Quëll lu cruz.

²³ Iurní Pilato guni'i:

—¿Pë mal bë'nëll?

Perë lë'ë rall bëabré gurushtíá rall:

—Quëll lu cruz.

²⁴ Iurní Pilato guná hiadë nídi'i mudë lla gúnëll sino quë másru'u ziadalë mënë nu rdzatsu mënë. Iurní gunibë'a Pilato nisë, tsati guiá'all ziquë tubi sëni de quë nápëdi'ill faltë por galguti shtë Jesús. Gudíbill guiá'all; guní'ill:

—Nádia'a responsablë por galguti shtë nguiu rë' purquë nápëdi'i' faltë. Shcuendë të na ndë'ë.

²⁵ Grëtë' ra mënë bëquebi:

—Lë'ë na'a con shini na'a, na na'a responsablë por galguti shtë nguiu rë'.

²⁶ Iurní Pilato bédě'ëll lib-ertá Barrabás. Lueguë gunibé'all guédia'a mē galnē, nu bē'nē Pilato intriegu lē'ē mē parē gac crucificar mē.

²⁷ Iurní ra suldadē shtë gubernadurē, bia'a rall lē'ē Jesús la'ni palaci nu bēdēá grētē' suldadē alreduerē lē'ē mē. ²⁸ Gulú rall shabē mē tē parē guēgacu rall stubi lari guindē lē'ē mē. ²⁹ Bēzu'bē rall tubi corunē shtë guitsē guēc mē. Bēdē'ē rall tubi varē ca'a mē parē gu' guia'a ladē ldi mē. Iurní bēzullibi rall delantē lu mē nu bē'nē rall burnē; guni'i rall:

—Guēbani Rēy shtë mē israelitē.

³⁰ Nu bēchi'bē shēnē rall lu mē nu guna'zi rall varē parē rdē'ē rall galnē guēc mē. ³¹ Despuēsē de quēhunē rall burnē zni, bēdchisú rall lari guindē. Bēdē'ē rall shabē mē, gutē mē stubi. Iurní bia'a rall lē'ē mē parē gac crucificar mē.

Bēquē'ē rall lē'ē mē lu cruz

(Mr. 15.21-32; Lc. 23.26-43; Jn. 19.17-27)

³² Hia ziagru'u mē parē ziazú mē rua' guē'dchi, bēdza'guēlú rall tubi nguui, mē Cirene nalē Simón. Iurní gunibē'a ra suldadē parē gua'a Simón cruz shtë Jesús.

³³ Zni bēdchini rall tubi lugar nalē Gólgota narunē cun-tienē, Lugar shtë Calavera. ³⁴ Nga'li bēdē'ē rall vini naná mescladē con naldá. Bi'i'di'i mēhin, nadē más bē'nē mē prēbēhin.

³⁵ Hia iurē gualú bē'nē rall crucificar lē'ē mē, ra

suldadē gudchitē rall dado parē gudi'dzē rall shabē mē. Zni guc cumplir lo quē naguni'i profetē; “Gudi'dzē rall shaba entrē mizmē lē'ē rall nu gudchitē rall suertē guēc shaba”. ³⁶ Iurní guzubē rall nga'li parē gapē rall lē'ē mē. ³⁷ Guia'a guēc Jesús bēquē'ē rall tubi letrērē narni'i pēzielú bē'nē rall condenar lē'ē mē. Letrērē ni rni'i: “Ndē'ē na rēy shtë mēnē israelitē. Lēll Jesús.”

³⁸ Nu zac chupē nguba'nē guc crucificar con lē'ē mē, túbill ladē ldi, stúbill ladē rubēsē. ³⁹ Grētē' nardēdē nga'li, runē rall burnē, rni'bi rall guēc rall; ⁴⁰ rni'i rall:

—Lē'ël rni'il cuel iádu'u ru'bē nu dzē tsunē guēabrí guēzá'alin; bē'nē salvar mizmē lē'ël talē nal shini Dios. Bēldaguē lē'ël lu cruz.

⁴¹ Zni zac bē'nē burnē ra jēfē shtë ra bēshuzi nu mēsē shtë lēy con ra fariseo con grē ra mē gushē shtë ciudá. Guni'i lu sa' rall:

⁴² —Bē'nēll salvar stubi mēnē perē el mizmē lē'ëll adē gúnēdi'ill gan gúnēll salvar lē'ëll. Si talē nall rēy shtë Israel, pues guēldáguēll lē'ëll lu cruz tē parē tsaldí ldu'u hia'a lē'ëll. ⁴³ Pues rialdí ldú'ull Dios; zuzull nia'a zunē Dios salvar lē'ëll purquē rni'ill: “Nahia shini Dios”.

⁴⁴ Hashtë ra mizmē nguba'nē naná quēnú lē'ē mē lu cruz, bē'nē rall burnē; guni'i rall mizmē di'dzē ni guēc mē.

Guti Jesús

(*Mr. 15.33-41; Lc. 23.44-49; Jn. 19.28-30*)

⁴⁵ Iurní guëdubi guë'dchiliu bëchahi dizdë guërudë dzë hashtë rquë tsunë guadze'.

⁴⁶ Iurní fuertë guni'i Jesús:

—Elí, Elí, lama sabactani. Runë cuntienë di'dzë ni; Dios mio, Dios mio, çpëzielú bësä'nël na?

⁴⁷ Bëldá mënë narëta' nga'li, bini rall lo quë naguni'i më nu repi rall:

—Cagná'bëll Elías.

⁴⁸ Mizmë iurní tubi de lë'ë rall guaglú'nël; guagli'ill tubi spongë nu bëgá'dzell spongë con vini hi'. Iurní bëzú'bëll spongë guëc tubi varë të parë gu më vini.

⁴⁹ Perë sëbëldá mënë guni'i:

—Cha béza'a; guená hia'ia nia zidë Elías të parë guësiéti' lë'ëll lu cruz.

⁵⁰ Iurní stubi vultë guni'i Jesús fuertë; iurní guti më. ⁵¹ Mizmë iurní lë'ë cortinë shtë iádu'u gure'zin; guc chupë ldëhin dizdë guia'a hashtë guetë. Nu lë'ë guë'dchiliu bëllú. Ra dani gure'zë. ⁵² Ra ba'a bëlla'lë hashtë guashtë zihani tëgulë, ra mënë nagualdí ldu'i shti'dzë Dios antsë. ⁵³ Grë ra më rë', bëru'u ra la'ni ba'a nu despuësë de guashtë Jesús ladi ra tëgulë, guatë rai' ciudá Jerusalén. Cantidá mënë guná lu mënë ni.

⁵⁴ Iurní lë'ë capitán nu ra nagupë cuerpë shtë Jesús, iurë guná rall llu, nu guná rall cusë naguzac nga'li, nalë bëdzëbë rall; repi lu sa' rall:

—De verdá nguui rë' náhi' shini Dios.

⁵⁵ Cantidá na'a zu rall nga'li; gubi'a rall dizdë zitu. Na'a ni guanaldë rall lë'ë Jesús antsë dizdë Galilea. Bë'në rall compaňi lë'ë më. ⁵⁶ Entrë ra na'a ni nanú María Magdalena nu María shni'a Jacobo nu shni'a José. Nu zuga'a shni'a ra shini Zebedeo.

Bëga'chi Jesús

(*Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42*)

⁵⁷ Hia iurë riu' gue'lë, bëdchini tubi nguui ricu lë José. Nall më guë'dchi Arimatea nu zac nall shmënë Jesús. ⁵⁸ José guagnall lë'ë Pilato nu guná'bëi' cuerpë shtë Jesús. Pilato gunibë'a parë guëdë'ë mënë cuerpë ca'a José. ⁵⁹ Bia'a José cuerpë shtë mënë nu bëtú'bill cuerpë tubi sabë naquichi. ⁶⁰ Iurní guacá'chi' lë'ë Jesús la'ni tubi ba'a cubi nabëda'ni hia más antsë la'ni guë'ë shtë dani. Despuësë de gualú bëga'chi më, iurní bësë'au José rua' ba'a con tubi guë'ë ru'bë. Hia iurní zëagzë José. ⁶¹ Nga'li quëbezë María Magdalena nu stubi María, Zúbëga'a rai' rua' ba'a.

Quëhapë suldadë ba'a catë bëga'chi Jesús

⁶² Brëgue'lë stubi dzë, quiere decir despuësë ra preparaciön shtë dzë narzi'i ldu'u mënë, ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra fariseo, gua rall lu Pilato; ⁶³ guni'i rall:

—Dadë, rëagná ldu'u na'a de quë lë'ë nguui bishi

guni'ill iurë nabánill de quë despuësë de tsunë dzë, gac resucitárëll ladi ra tëgulë. ⁶⁴ Por ni gunibë'a të parë gac segurë ba'a hashtë dzë tsunë të parë tsádi'i ra mënë shtënëll gue'lë parë tsaldanë rall cuerpë. Nu despuësë guëni'i rall lu mënë de quë gac resucitar Jesús ladi ra tëgulë. Zni lúltimë bishi rë' nahin más peor quë ra bishi naguni'i Jesús antsë.

⁶⁵ Pilato repi:

—Lë'ë të napë të guardë shtë ra suldadë. Gulë tsaguë'në segurë rua' ba'a, mejurë lo quë narac shtu'u të.

⁶⁶ Iurní zia'a rall; bënë rall segurë rua' ba'a nu bëquë'ë rall tubi sëgi lu guë'ë nanada'u rua' ba'a. Nu bësëa'në rall guardë shtë ra suldadë.

28

Guashtë Jesús ladi ra tëgulë
(Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12;
Jn. 20.1-10)

¹ Iurë dzë narzi'i ldu'u mënë hia gua'a, hia zia grëgue'lë primërë dzë shtë llmalë, María Magdalena nu stubi María, guagná rall rua' ba'a. ² Perë dizdë lueguë bédchini tubi llu ru'bë lu guë'dchiliu; lë'ë ianglë shtë Dadë Dios ze'dë de gube'e. Bédchíni' rua' ba'a. Bédchisúhi' guë'ë nanada'u rua' ba'a. Nu guzúbi' guëc guë'ë. ³ Nalë rabtsë'ë ianglë ni cumë ziquë nguzi'u. Nu shábi' naquichi cumë ziquë nievë. ⁴ Iurë guná ra suldadë lu llu, iurní bédzëbë rall;

bëa'në rall ziquë tubi naguti. ⁵ Iurní lë'ë ianglë guni'i lu ra na'a:

—Adë rdzëbëdi'i të. Na rac bë'ahia de quë quëguili të Jesús, më nacué lu cruz. ⁶ Perë adë nídi'i më ndë'ë. Guc resucitári' cumë guni'i më lu të antsë. Gulë te'e të guená të lugar catë bëca'chi ra mënë lë'ë më. ⁷ Gulë tsa; gulë guchi lu ra shini gusë'dë më quë lë'ë më guti perë gac resucitári'. Nu lë'ë më tsáhi' Galilea antsë guëdchini të ndë. Ndë guená të lu më. Ni na lo quë narnia'a lu të.

⁸ Iurní lë'ë ra na'a nasesë bëru'u rai' rua' ba'a perë nalë bédzëbë rai'. Mizmë tiempë bëquitë ldu'u rai'. Guagllu'në rai' të guëni'inú rai' shini gusë'dë më. ⁹ Mizmë iurní Jesús bëlua'alú më lu ra na'a nu bë'në më saludar lë'ë rall. Iurní guabi'guë ra na'a lu më; bë'në rai' adorar lë'ë më. Gudédchi rai' guëa' më. ¹⁰ Perë Jesús repi:

—Adë rdzëbëdi'i të. Gulë tsaguë'në visi los de más bëcha të parë tsa rai' Galilea. Ndë guená rai' lua.

Lo quë naguni'i ra suldadë

¹¹ Mientras zëagzë ra na'a, bëldá suldadë shtë guardë gua rall ciudá. Guaguëchi rall lu jëfë shtë ra bëshuzi grëtë' lo quë naguc. ¹² Iurní ra jëfë guagni'i lu ra më gushë parë gac rall de acuerdë; iurní bédë'ë rall zihani dumí cua'a ra suldadë. ¹³ Repi rall:

—Gulë guni'i de quë durantë la'ni gue'lë mientras lë'ë të naga'si të, ra shmënë Jesús bidë ldanë rall cuerpë

shtë Jesús. ¹⁴ Talë lë'ë gubernadurë gac bë'all lo quë naguc, lë'ë na'a guëni'inú na'a lë'ë gubernadurë të parë guëzalú na'a grë ra dificultá parë lë'ë të.

¹⁵ Iurní ra suldadë bë'në rall recibir dumí nu guaguë'në rall lo quë naguni'i jëfë shtë ra bëshuzi lu rall. Bishi ni na lo quë naruadi'dzë ra më israelitë hashtë iurne'.

Jesús bëshe'ldë ra poshtë të guëni'i rai' diza'quë

(Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)

¹⁶ Zni guc; ra guëzá chi'bë tubi ra shini gusë'dë më zia'a rai' parë Galilea hashtë tubi daní catë guni'i Jesús.

¹⁷ Iurë guná rai' lu më, bë'në rai' adorar lë'ë më aunquë bëldá rai' bëzá ldu'u rai'. Gualdídi'i ldu'u rai' guashtë më ladi ra tëgulë. ¹⁸ Iurní Jesús guabí'gui' lu rai'; repi më:

—Grë pudërë bëne'e Dios parë guëni'bë'ahia gube'e nu guë'dchiliu. ¹⁹ Gulë

tsa guëdubi naciuni. Gulë bë'në lë'ë rall shmëna. Gulë bëchu'bë nisë lë'ë rall iurë rialdí ldu'u rall shti'dza. Gulë bëchu'bë nisë lë'ë rall por lë shtë'në Dadë Dios, nu por lëa, nu por Espíritu Santo.

²⁰ Gulë bëlua'a të gunë ra mënë cumplir grë di'dzë nagunibë'ahia lë'ë të. Nu gulë bëdë'ë cuendë de quë na quëbezënúa lë'ë të grëtë' dzë hashtë fin shtë guë'dchiliu. Amén.

Diza'quë según San Marcos

Juan Bautista

(Mt. 3.1-12; Lc. 3.1-9,
15-17; Jn. 1.19-28)

¹ Zndë'ë guzublú diza'quë shtë Jesucristo, shini Dios.

² Guzubluhin según nabëquë'ë Isaías, el quë nabi-adi'dzë shti'dzë Dios guahietë. Bëquë'ë Isaías shtidzë Dios narni'i shcuendë Jesucristo:

Gulë guná, guëshe'lda tubi shmuza naguëni'i por na delantë lul.

Lë'i' gúni' preparar ldu'u mënë antsë tsagni'inul lë'ë rall.

³ Mënë ni guëni'i' lu tubi shlatë ru'bë. Fuertë guëni'i' parë guini grë mënë shti'dzi'.

Guëni'i' lu ra mënë: "Gulë bë'në preparar la'ni ldu'u tē ziquë nezë ldi tē parë iurë guëdchini Dadë".

⁴ Por ni Juan bëchu'bë nísi'; lugar ni adë nídi'i mënë catë naquë guëë'gu Jordán. Guni'inúhi' lë'ë ra mënë chubë nisë rall ziquë sēñi de quë runë nadzë'ë rall mudë nanabani rall nu guëabrí ldu'u rall con Dios parë gunë Dios perdunë duldë shtë rall.

⁵ Grëtë' ra mënë shtë regiuni Judea nu ra më Jerusalén bédchini rall lu Juan parë chubë nisë rall. Iurë bëshu'bë duldë rall lu Dios, iurní Juan bëchu'bë nísi' lë'ë ra mënë la'ni guëë'gu Jordán.

⁶ Nacu Juan tubi lari nanactsa'u con guitsë ladi camellë nu lli'i lá'ni' tubldë gui'di. Ráuhi' shanchi nu dchini shtë ra mbee'zë lachi. ⁷ Guni'i' Juan shti'dzë Dios lu ra mënë:

—Ze'dë stubi më más lasac quë na. Na adë lasáquëdia'a parë lë'ë më. Ni tubi adë chu nádia'a parë guëshaca du gui'di shtëné shrachi më.

⁸ Na bëchu'bë nisa lë'ë tē con nisë perë lë'ë më gunë më stubi cusë namás cusë ru'bë. Guëzunë më ldu'u tē nu guëne'e më Espíritu Santo parë cuezënúhi' la'ni ldu'u tē.

Jesús bëriubë nisë

(Mt. 3.13-17; Lc. 3.21-22)

⁹ Gudëdë sëbëldá dzë, iurní bëru'u Jesús guë'dchi Nazaret nanaquë regiuni Galilea. Juan bëchu'bë nísi' lë'ë Jesús la'ni guëë'gu Jordán. ¹⁰ Iurë bëru'u më la'ni nisë, mizmë iurní bëlla'lë lu gube'e hashtë guná më catë quëbezë Dios. Guná më lu Espíritu Santo; bédchíni' ziquë tubi palumë parë cuezënúhi' lë'ë më. ¹¹ Nu bëru'u tubi di'dzë nezë lu gube'e naguni'i':

—Ndë'ë lë'ë shinia. Nalë rac shtua'a lë'i'. Nalë rquitë ldua'a rnahia lúhi'.

Niasiguë Satanás lë'ë Jesús

(Mt. 4.1-11; Lc. 4.1-13)

¹² Iurní Espíritu Santo bia'a lë'ë Jesús lu tubi shlatë nezë cu' dani. ¹³ Ndë guquërdë më cuarenta dzë. Nga'li guc shtu'u mëdzabë Satanás niasiguë lë'ë më parë guëniitë më shnezë më. Guquërdë

më ladi ra ma dushë. Despuësë bédchini ra ianglë parë bë'në rai' sirvë lu më.

Guzublú quëgni'i Jesús diza'quë

(Mt. 4.12-17; Lc. 4.14-15)

¹⁴ Despuësë de bëtia'a ra mënë Juan Bautista lachigui'bë, bëabrí Jesús regiuni Galilea. Cagni'i më diza'quë shtë Dios. ¹⁵ Repi më:

—Lë'ë tiempë hia guc cumplir; bëga'a iurë parë guëñibë'a Dios ziquë rëy. Gulë bëabrí ldu'u të lu Dios nu gulë tsaldí ldu'u të shti'dzë më.

Guna'bë Jesús tapë nguui narna'zi mbeldë

(Mt. 4.18-22; Lc. 5.1-11)

¹⁶ Gudëdë Jesús guëlla' rua' nisë ru'bë nalë Galilea. Guná më lu Simón nu bëchi' Andrés. Cagldaguë rai' guë'shu la'ni nisë. Na rai' pescadurë shtë mbeldë. ¹⁷ Repi më lu rai':

—Gulë gude'e naldë na; na guënehia dchi'ni gunë të. Ziquë na të pescadurë; guna lë'ë të pescadurë shtë mënë; gue'dënú të mënë lua.

¹⁸ Lueguë bësëa'nëgá rai' guë'shu nu guanaldë rai' lë'ë më.

¹⁹ Gudëdë më stu'pë más delantë; guná më lu Jacobo, llga'në Zebedeo. Guná më lu Juan, bëchi Jacobo. Quëhunë rai' rumiendë guë'shu; zubë rai' la'ni barcu shtë rai'. ²⁰ Lueguë Jesús guna'bë lë'ë rai'. Iurní guanaldë rai' lë'ë më. Bësëa'nëgá rai' shtadë rai', Zebedeo; zubënú Zebedeo ra muzë la'ni barcu.

Jesús bënëac tubi nguui nanapë mëdzabë la'ni ldu'ull

(Lc. 4.31-37)

²¹ Guatë rai' guë'dchi Capernaum. Tubi dzë nabëzi'i ldu'u mënë, bëlua'a Jesús lë'ë ra mënë la'ni iádu'u. ²² Guasë ldu'u mënë por lo quë nagoni'i Jesús lu rall. Bëlua'a më enseñansë shtëhi' ziquë tubi nanapë pudërë, lëdëdi'i ziquë ra mësë narlua'a lëy shtë Moisés. ²³ De repëntë zuga'a tubi nguui la'ni iádu'u. Nanú tubi mëdzabë fier la'ni ldu'u nguui ni; biadí'dzëll guëc lalú. Guni'ill fuertë:

²⁴ —Ja, ¿pë nápël con na? lë'ël Jesús. Guë'dchi shtënël lë Nazaret. ¿Pëllë zé'dël parë guënítil lë'ë na'a? Na nanëa chu nal; nal limpi ldu'ul delantë lu Dios. Bédchínil de Dios.

²⁵ Jesús guni'i fuertë lu mëdzabë:

—Guitsëgá nu bëru'u de lë'ëll.

²⁶ Iurní lë'ë mëdzabë fier nalë bësë'sëll lë'ë nguui. Gurushtiall; bërú'ull la'ni ldu'u nguui. ²⁷ Grë mënë guasë ldu'u rall. Guni'i lu sa' rall:

—¿Pëllë ndë'ë? ¿Pëllë ldai' cubi rë'? Napë Jesús autoridá hashtë ra mëdzabë rzu'bë diaguë rall shti'dzë Jesús.

²⁸ Por guëdubi nezë shtë Galilea bërë'tsë di'dzë nabë'në Jesús. Nasesë bërë'tsë famë shtë më.

Jesús bënëac suëgrë Simón Pedro

(Mt. 8.14-15; Lc. 4.38-39)

²⁹ Lueguë bëru'u më la'ni iádu'u. Ziazunú më Jacobo nu Juan; bédchini rai' lidchi

Simón nu Andrés. ³⁰ Suëgrë Simón nagá'ai' lu camë; ráquëll shldi ru'bë. Lueguë guni'i ra mënë lu Jesús pë cusë cazac nanë rë'. ³¹ Iurní bédchini më; guna'zi më guia'a na'a nu bældishtë më lë'ëll. Guashtëll; lueguë bëru'u shldill. Iurní bë'në na'a ni sirvë lu rai' nagáu rai'.

*Bënëac Jesús zihani mënë
(Mt. 8.16-17; Lc. 4.40-41)*

³² Mizmë dzë iurë nabëlaguetë ngubidzë, hia guadze', zihani mënë bia'a rai' sa' rai' lu Jesús, ra nanapë galguidzë nu ra nanapë mëdzabë la'ni ldu'u rall. ³³ Grëtë' ra mënë shtë guë'dchi, bëte'e sa' rall rua' hiu'u. ³⁴ Jesús bënëac zihani rall de grë clasë galguidzë. Bëgú më zihani mëdzabë la'ni ldu'u rall. Adë bédë'edi'i më permisi ra mëdzabë parë niani'i rall purquë bënguë bë'a rall lë'ë më.

*Guaglua'a Jesús ra mënë
regiuni Galilea*

(Lc. 4.42-44)

³⁵ Guashtë më tumpranë nianá nacahi. Zia'a më shlatë catë nídi'i mënë. Ndë guni'inú më Dios, Shtadë më. ³⁶ Iurní lë'ë Simón con ra sáhi' guatili rai' lë'ë më. ³⁷ Iurë bédzelë rai' lë'ë më, guni'i rai':

—Zihani mënë ze'dë tili lë'ël.

³⁸ Guchi më lu rai':

—Cha guiá hia'a ra guë'dchi naquë guëlla'. Guëdia'a di'dzënú hia'a lë'ë rall shti'dzë Dios; parë ni zelda.

³⁹ Iurní gua më grë nezë Galilea; rni'i më diza'quë

shtë Dios la'ni iádu'u shtë ra mënë israelitë. Bëgú më mëdzabë la'ni ldu'u ra nanapë mëdzabë.

*Bënëac Jesús tubi nguii
narak llu'u galguidzë naru'dzë
ládi'*

(Mt. 8.1-4; Lc. 5.12-16)

⁴⁰ Bidë tubi nguii narak galguidzë naru'dzë ládi'. Bëzullíbill lu më; bë'nëll ruëguë lu më; répill:

—Nápël pudërë; si talë nápël voluntá guëzunël ladia; guëaca.

⁴¹ Bëga'a ldu'u Jesús lë'ëll. Bédchi'bë më guia'a më guëquëll nu repi më:

—Rac shtua'a; guëac galguidzë shtënël.

⁴² Despuësë de guni'i më ra di'dzë ni, lueguë lë'ë galguidzë bësa'në lë'ëll. Bëáquëll.

⁴³ Bë'në më incarguë lull ni tubi adë chu lu guadí'dzëll. Repi më:

⁴⁴ —Adë chu lu ruadí'dzëdi'il. Guaglua'a lë'ël lu bëshuzi. Bë'në cumplir lo quë naguni'i Moisés. Bédë'ë ofrendë lu Dios parë gac guëdë'ë mënë cuendë de quë hia bëáquëll.

⁴⁵ Perë iurë zëagzëll, guzublú biadí'dzëll lo quë nabë'në Jesús de manërë de quë Jesús adë guc më niadchini më guë'dchi rë' tantë mënë gulezë rall lë'ë më. Bëa'në më fuërë shtë guë'dchi catë nídi'i mënë. Zihani mënë be'dë guëdchini rall lu më de grë ladë guë'dchi.

2

Jesús bënëac tubi nguiu narac llu'u galguidzë llunguë (Mt. 9.1-8; Lc. 5.17-26)

¹ Gudëdë bëldá dzë, Jesús guatë stubi vultë guë'dchi Capernaum. Bini ra mënë quërelde më lidchi më.

² Lueguë bëdëá zihani mënë hashtë gúldëdi'i rua' hiu'u niuté ra mënë. Cagni'i më shti'dzë Dios lu rall. ³ Iurní bidë tapë nguiu; nua'a rall tubi daa' catë nanú tubi narac galguidzë llunguë.

⁴ Por tantë mënë adë guc niadchininú rall narac llu'u lu më. Iurní gudidë rall guëc hiu'u parë bëldaguë rall daa' delantë lu më. ⁵ Guná më rialdí ldu'u rall lë'ë më; iurní repi më lu narac llu'u:

—Dadë, runa perdunë duldë shtënël.

⁶ La'ni hiu'u rë' zubë bëldá mësë narlua'a lëy; nalë runë rall llgabë la'ni ldu'u rall; rni'i rall: ⁷ “¿Pëzielú rni'i Jesús di'dzë rë’? Nablac rúnëll ofender Dios purquë sulë Dios napë pudërë gunë më perdunë duldë, lëdë núdi'i lë'ëll.” ⁸ Guc bë'a Jesús pë cagni'i rall; repi më lu rall:

—¿Pëzielú runë tē llgabë zni'i? ⁹ ¿Pë más sencigi guënia'a lu narac llu'u: “Naperdunë duldë shtënël” u guënia'a lull: “Guasuldí nu bëagzë”? ¹⁰ Parë gac bë'a tē na nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu nu napa pudërë parë guna perdunë duldë shtë mënë.

Iurní guni'i më lu narac galguidzë llunguë:

¹¹ —Guashtë nu bëtëá shtaa'l. Bëagzë lidchil.

¹² Lueguë guashtëll nu bëldísëll shtaa'll. Bëru'ull lu grë nacabezë lugar ni. Guasë ldu'u mënë; guni'i rall llëru'bë na pudërë shtë Dios. Nu guni'i rall:

—Nunquë lá'adi'i guná hia'a cusë rë'.

Jesús guna'bë Leví

(Mt. 9.9-13; Lc. 5.27-32)

¹³ Gua Jesús stubi vultë rua' nisë ru'bë. Zihani mënë guabi'guë rall lu më nu bëlua'a më lë'ë rall.

¹⁴ Iurë gudëdë më nezë, guná më lu Leví, shini Alfeo. Leví zúbëga'a lu banju catë riatilli mënë impuestë. Guni'i më lu Leví:

—Gude'e naldë na.

Lueguë guasuldí Leví nu guanaldëll lë'ë më.

¹⁵ Iurë nanú Jesús lidchi Leví, zubënú më shini gusë'dë më con zihani ra narunë cubrë impuestë. Nu zubë ra pecadurë nanadë runë cumplir ra custumbrë shtë mënë religiosë. Zihani mënë guanaldë rall lë'ë më. ¹⁶ Iurní ra mësë narlua'a lëy con ra fariseo, guna'bë di'dzë rall lu ra shini gusë'dë më:

—¿Pëzielú mësë shtë tē quëhaunull ra pecadurë nu con ra narunë cubrë impuestë?

¹⁷ Bini më lo quë naguni'i rall; repi më:

—Ra narac llu'u rqui'ni rall tubi ducturë perë el quë nabëráquëdi'i, adë rqui'nidi'ill ducturë. Zeldë guëna'ba gac salvar ra mënë mal tē guëabrí ldu'u rall con

Dios; adë zeldë guená'bëdia'a mënë narni'i mënë za'quë na rall.

Guna'bë di'dzë mënë shcuendë ayunë

(Mt. 9.14-17; Lc. 5.33-39)

18 Guzac iurë ra shini gusë'dë Juan nu ra shini gusë'dë fariseo bë'në rall ayunë, bëdchini bëldá mënë lu Jesús nu guna'bë di'dzë rall:

—¿Pëzielú ra shini gusë'dë Juan nu ra shini gusë'dë fariseo quëhunë rall ayunë; adë ráudi'i rall? perë shini gusë'dël rau rall; quëhúnëdi'i rall ayunë.

19 Guni'i Jesús lu rall:

—¿Ni mudë gunë të obligar ra invitadë shtë sa'a gunë rall ayunë mientras cabezënú lliguë lë'ë rall? Si talë cabezënú lliguë lë'ë rall, adë rúnëdi'i rall ayunë. 20 Perë guëdchini dzë hiadë cuëzëdi'i lliguë entrë lë'ë rall; iurní gunë rall ayunë.

21 'Ni tubi chu rúnëdi'i rumiendë lu lari gushë con lari cubi purquë si talë guëguëu'l lari cubi lu lari gushë, más nasesë rche'zë lari cubi lë'ë lari gushë. Iurní más fier rlua'a rumiendë ni. 22 Ni tubi adë rgutsa'u vini cubi la'ni bulsë gui'di gushë. Adë gúnëdi'i gan bulsë gushë lu fuersë shtë vini cubi. Rche'zë vini cubi lë'ë bulsë gushë nu lë'ë vini guëllë'in lu guiu'u. Hia lë'ë bulsë adë rlluí'idi'in. Rqui'ni tsutsa'u vini cubi la'ni bulsë cubi.

Ra shini gusë'dë më caniashi rai' du'u shtë trigu

(Mt. 12.1-8; Lc. 6.1-5)

23 Tubi dzë descansë gudëdë Jesús con ra shini gusë'dë më catë nanú trigu. Ra shini gusë'dë më caniashi rai' du'u shtë trigu të gau rai' bë'dchi. 24 Iurní ra fariseo guni'i rall lu Jesús:

—¿Pëzielú runë rall lo quë naná providë quëhunë mieti dzë narzi'i ldu'u mënë?

25 Jesús bëquebi:

—¿Pë adë bi'ldi të lo quë nabë'në David guahietë con ra narianaldë tëchi'? Nápëdi'i rai' pë gau rai' nu rldia'në rai'. 26 Guatë David lidchi Dios. Dzë ni Abiatar na jëfë shtë ra bëshuzi. Guna'zi David guetështildi naná sagradë; ni tubi adë chu rau guetështildi ni, sulë niétiquë bëshuzi. Perë David bëdë'ë guetështildi ni cua'a ra nacanaldë lë'i'; gudáu rai'.

27 Nu guni'i më lu ra fariseo:

—Dios bëdë'ë dzë descansë parë bien shtë nguüu të guëzi'i ldu'u rai'. Adë bë'nëdi'i Dios formar lë'ë nguüu niétiquë parë gunë rall cumplir custrumbre shtë dzë descansë. 28 Nahia nguüu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu; napa derechë guë nibë'ahia pë cusë gunë mieti dzë descansë.

3

Tubi nguüu nagubidchi guiá'ai'

(Mt. 12.9-14; Lc. 6.6-11)

1 Guzac tubi dzë narzi'i ldu'u mënë, guatë Jesús la'ni iádu'u. Ndë zuga'a tubi nguüu nagubidchi guiá'ai'. 2 Quëgl'da'chi ra fariseo lë'ë më, nia zunë më rumëdi dzë

descansë parë guëdchi'bë rall demandë cuntrë lë'ë më.

³ Jesús guni'i lu nguïu nagu-bidchi guiá'ai':

—Gude'e ndë'ë nu guasuldí nga'li.

⁴ Guni'i më lu ra nacaglda'chi:

—Según lëy shtë Dios, ¿pë runë tucarë gunë nguïu dzë narzi'i ldu'u mieti? ¿Gunë nguïu bien u gunë nguïu mal; zúnëll rumëdi nguïu u zësá'nëll gati nguïu?

Perë lë'ë contrari shtë më adë pë guni'idi'i rall. ⁵ Guná më lu grë rall; bëldë më; gulaguë tristë la'ni ldu'u më por tantë naguëdchi ldu'u rall. Iurní guni'i më lu nguïu narac llu'u:

—Bëldí guiá'al.

Iurní bëldill guiá'all. Lueguë bëac guiá'all. ⁶ Nasesë bëru'u ra fariseo. Guzublú guna'bë di'dzë rall lu ra naná partidë shtë Herodes lla gunë rall parë gati Jesús.

Zihani mënë bédëá rua' nisë ru'bë

⁷ Iurní bëru'unú Jesús ra shini gusë'dë më; bédchini rai' rua' nisë ru'bë. Guanaldë zihani mënë shtë regiuni Galilea. ⁸ Iurë bini ra mënë ra milagrë nabë'në Jesús, guagná rall lë'ë më. Mënë shtë Jerusalén nu mënë shtë regiuni Idumea nu regiuni Judea, bédchini rall. Mënë naquërelde stubi ladë rua' guëë'gu Jordán nu ra mënë shtë regiuni Tiro nu Sidón bédchini rall të guená rall lu Jesús. ⁹ Por ni gunibë'a Jesús lu ra shini gusë'dë më gac preparadë tubi barcu

lu nisë parë tsu më la'nin parë adë guëtë'edi'i mënë lë'ë më. ¹⁰ Zihani mënë bédchini purquë antsë bënëac më zihani narac llu'u. Iurní grëtë' narac llu'u, be'dë guëte'e rall lë'ë më parë bëga'ldë rall shabë më. ¹¹ Iurë ra nanapë mëdzabë la'ni ldu'i guná rall lu Jesús, bëzullibi rall lu më. Gurushtiá rall; guni'i rall:

—Nal lúniquë shini Dios.

¹² Perë Jesús nalë bë'në më incarguë lë'ë rall adë guadí'dzëdi'i rall chu na më.

Bë'në Jesús nombrar chi'bë chupë shini gusë'dëi'

(Mt. 10.1-4; Lc. 6.12-16)

¹³ La'ni ra dzë ni güe'pi Jesús lu dani. Guna'bë më ra naguc shtu'u më parë gulezënú rai'lë'ë më. Bédchini rai' lu më. ¹⁴ Gudili më chi'bë chupë nguïu parë sënú rai'lë'ë më nu parë tsagni'inú rai' mënë shti'dzë Dios. ¹⁵ Bëdë'ë më pudërë lë'ë rai' parë guëgú rai' mëdzabë la'ni ldu'u mënë, nu bédë'ë më pudërë gunëac rai' narac llu'u. ¹⁶ Zndë'ë lë ra shini gusë'dë më. Primërë poshtë lë Simón; bédë'ë më stubi lëhi', Pedro. ¹⁷ Nu bë'në më nombrar Jacobo nu Juan; rac bëchi rai'; shtadë rai' lë Zebedeo. Bédë'ë më stubi lë rai' parë Juan nu Jacobo naná Boanerges narunë cun-tienë shini nguizi'u purquë runë rai' tubi cusë tubi chupëgá. ¹⁸ En seguidë bë'në më nombrar Andrés, nu Felipe, nu Bartolomé, nu Mateo, nu Tomás, nu Jacobo naná shini Alfeo. Tambiën

bë'në më nombrar Tadeo nu Simón nanapë llëru'bë ánimo parë lëy. ¹⁹ Nu bë'në më nombrar Judas Iscariote nabë'në intriegu lë'ë Jesús más despuësë.

Guni'i mënë Jesús napë mēdzabë la'ni ldú'i'
(Mt. 12.22-32; Lc. 11.14-23; 12.10)

Despuësë de ni, guatë më lidchi më. ²⁰ Stubi vultë bēdēá zihani mënë hashtë adë gúquēdi'i niháu Jesús con ra shini gusē'dēi'. ²¹ Iurní bini shfamili Jesús ra cusë nabë'në më; bēdchini rai' parë gua'a rai' lë'ë më la fuersë purquë rni'i mënë rac luguë më.

²² Nu ra mēsë narlua'a lëy bēdchini rall de Jerusalén; guni'i rall:

—Napë Jesús mēdzabë la'ni ldú'i'. Rgull ra mēdzabë por pudërë shtë Beelzebú naná jēfë shtë los de más mēdzabë.

²³ Iurní guna'bë Jesús lë'ë ra mēsë. Guni'i më tubi comparaciuni lu rall:

—¿Acasë guēgú Satanás mizmë lë'ëll? ²⁴ Si talë guērudë shmënë gobiernë rdildi rall cuntrë mizmë gobiernë, tsalú gobiernë. ²⁵ Nu si talë nadivididë tubi famili, guēdchini tiempë tsalú famili ni. ²⁶ Nu zac, si talë Satanás nadivididë mizmë shmënëll, tsalú pudërë shtënell; hia bēga'a fin shtënell.

²⁷ 'Ni tubi chu adë gac tsutë lidchi tubi nguiu putëntë tē parë guēgull pē shtë më putëntë sino quë primërë napë quë guēldí'bill nguiu

putëntë; iurní sí, gúnëll gan guēgull pē shtë nguiu ni.

²⁸ 'Guldía rnia'a lu tē de quë zac perdunë grē duldë shtë ra nguiu nu grētē' di'dzë narni'i rall cuntrë shini Dios ²⁹ perë si talë guēni'i mënë di'dzë mal cuntrë Espíritu Santo, ni sí, jamás nídi'i perdunë parë nguiu ni. Nall culpablë parë guēdubi tiempë; adë nídi'i fin shtënell.

³⁰ Zni guni'i më purquë guni'i ra mënë napë më mēdzabë la'ni ldú'i'.

Shni'a nu bēchi Jesús
(Mt. 12.46-50; Lc. 8.19-21)

³¹ Iurní lë'ë shni'a më con ra bēchi', bēdchini rai' catë cabezë më. Gulezë rai' tēchi fuërë; bēshe'ldë rai' tubi mënë naguagna'bë lë'ë më. ³² Ra mënë narēta' alreduerë lë'ë më guni'i:

—Lë'ë shní'al nu ra bēchil zuga'a rall tēchi fuërë. Rac shtu'u rall guadi'dzēnú rall lë'ël.

³³ Repi më lu ra mënë ni:

—¿Chull na shní'ahia; chull na bēcha?

³⁴ Guná më lu grē ra narēta' alreduerë lë'ë më nu guni'i':

—Ra nazubēnú na ndë'ë, ni na shní'ahia nu ni na bēcha ³⁵ purquë grē ra narzu'bë diaguë shti'dzë Dios, ni na bēcha; nall zana; nall shní'ahia.

4

Comparaciuni shtë nacagtë'tsë bē'dchi
(Mt. 13.1-9; Lc. 8.4-8)

¹ Stubi vultë guzublú caglua'a më ra mënë rua' nisë ru'bë. Mënë zihani

bëdchini rall lu më, por ni guatë më la'ni tubi barcu; guzubë më la'nin lu nisë. Grë mënë cabezë rall rua' nisë lu guiu'u. ² Bëlua'a më lë'ë rall zihani cusë por comparaciuni. ³ Guni'i më:

—Gulë bëquë diaguë. ⁴ Tubi nguïu guagtë'tsëll bë'dchi. Du'pë bë'dchi gulaguë lu guiu'u nezë. Iurní lueguë bëdchini ra ma'ñi; gudáu ma'ñi bë'dchi. ⁵ Stu'pë bë'dchi gulaguë lu guiu'u guë'ë catë du'pë guiu'u nanú. Lueguë gutschëll bë'dchi purquë adë ni zihani guiu'u. ⁶ Iurë bëru'u ngubidzë, güe'qui plantë purquë nápëdi'in llëru'bë shlu'chin. Gubidchin. ⁷ Stubi partë bë'dchi gulaguë lu gui'lli guitsë; gualdanin la'ni gui'lli guitsë perë gui'lli guni guëquin; adë bëtë'di'in nashi. ⁸ Stubi partë bë'dchi gulaguë lu guiu'u za'quë. Gualdanin; guaru'bin. Bëldá bë'dchi bëtë'ë galdë bi chi por tubin. Stubin bëtë'ë sesenta por tubin. Stubin bëtë'ë tubi gahiu'a por tubin.

⁹ Iurní guni'i më:

—Si talë rac shtú'ul tsasël, gulë bëquë diaguë bien shti'dza.

Guni'i Jesús pëzielú guní'i ra comparaciuni

(Mt. 13.10-17; Lc. 8.9-10)

¹⁰ Despuësë zu Jesús lë'ësë më, iurní ra mënë nazuga'a guëlla' lë'ë më con ra shini gusë'dë më, guna'bë di'dzë rai' pë runë cuntienë ra comparaciuni. ¹¹ Guni'i më lu rall:

—Dios bë'në favurë parë guasë tëtë manërë rnibë'a më ziquë rëy; perë na, ruadi'dza por comparaciuni lu ra mënë nanadë nëtë'i tsasë shti'dzë më ¹² tëtë parë guená rall perë adë riasëdi'i rall. Rini rall perë rúnëdi'i rall cuendë. Por ni ruadi'dza ra comparaciuni lu rall tëtë parë adë guëabrídi'i ldu'u rall con Dios, nu adë gúnëdi'i Dios perdunë duldë shtë rall.

Jesús guni'i pë runë cuntienë comparaciuni shtë bë'dchi

(Mt. 13.18-23; Lc. 8.11-15)

¹³ Iurní guni'i më lu ra nacabezënú më:

—¿Pëllë adë riasëdi'i tëtë comparaciuni shtë nartë'tsë bë'dchi? ¿Lla gunë tëtë parë tsasë tëtë grëtë' ra comparaciuni narnia'a lu tëtë? ¹⁴ El quë nartë'tsë bë'dchi, na ziquë el quë nartë'tsë shti'dzë Dios. ¹⁵ Nanú mënë ziquë guiu'u guëdchi catë gulaguë bë'dchi lu nezë. Rini rall shti'dzë Dios perë lueguë ridë mëdzabë Satanás nu rdchisú mëdzabë di'dzë la'ni ldu'u rall. ¹⁶ Stubi tantë mënë na rall ziquë guiu'u guë'ë catë gulaguë bë'dchi lu guë'ë. Rini rall; rëuu' ldu'u rall shti'dzë Dios perë adë guá'dzëdi'i di'dzë la'ni ldu'u rall. ¹⁷ Ziquë tubi plantë nanapë du'pë shlú'chi', rialdí ldu'u rall du'pë tiempë. Iurë ridë ra cusë durë nu rguini mënë sa' rall por diza'quë, iurní rsa'në rall diza'quë; rëazë guetë rall. ¹⁸ Nu zac nanú mënë naná ziquë bë'dchi nagulaguë lu gui'lli guitsë.

19 Rini rall shti'dzë Dios perë por tantë llgabë runë rall lla guëbani rall nu rzebi ldu'u rall zihani cusë; rac shtu'u rall zihani dumí. Rte'e ra cusë ni diza'quë; nídi'i mudë cuezë shti'dzë Dios la'ni ldu'u rall. 20 Perë nanú mënë ziquë bë'dchi narlaguë lu guiu'u za'quë. Guëdubinú ldu'u rall rialdí ldu'u rall. Na rall ziquë plantë narne'e resultá galdë bi chi por tubi nu sesenta por tubi u tubi gahiu'a por tubi.

Comparaciuni shtë lintërnë
(Lc. 8.16-18)

21 Tambiën guni'i më lu rall:

—¿Ni mudë guidënul tubi llni parë suhin guëa' camë u suhin la'ni rmudi? ¿Pëllë lëdë guiá'adi'i zubin të parë guëzianín la'ni hiu'u? 22 Grë ra cusë naga'chi lu ra mënë, napë quë guëru'u rahin lu llni parë tsasë mieti. Adë nídi'i mudë gaquin naga'chi parë siemprë. 23 Si talë rac shtú'ul tsasël, gulë bëquë diaguë bien shti'dza.

24 Guni'i më lu rall:

—Gulë guná; gulë bëquë diaguë bien. Con el mizmë medidë narrë'shë të iurne', medidë ni napë quë guëbishi të. Nu guëne'e më másru'u llni lë'ë të narquë diaguë shti'dzë më. 25 Si talë guëquë diaguë të bien, Dios guëne'e më más shti'dzë më parë lë'ë të, perë si talë rúnëdi'il cuendë shti'dza, guëdchisú më llni narní'il nápël.

Comparaciuni shtë bë'dchi narialdani

26 Nu zac Jesús guni'i:

—Zni na catë rribë'a Dios ziquë Rëy. Nahin cumë ziquë tubi nguiu nartë'tsë bë'dchi lu guiu'u. 27 Nagá'sill gue'lë; despuësë riashtëll. Rdëdë ra dzë nu rdëdë ra gue'lë. Lë'ë bë'dchi rialdanin nu riaru'bë plantë. Lë'ë nguiu adë rac bë'adi'ill lla riaru'bë plantë. 28 De lë'ë guiu'u primërë rldani plantë, iurní rru'u ra du'u shtëhin. Lë'ë du'u ni nua'a zihani bë'dchi. 29 Iurë lë'ë bë'dchi gubidchi, lueguë rchuguë rall bë'dchi purquë hia bëdchini tiempë shtë cusechë.

Comparaciuni shtë bë'dchi mitu'në

(Mt. 13.31-32; Lc. 13.18-19)

30 Guni'i më stubi comparaciuni:

—¿Guadë di'dzë nu comparaciuni guëluá'ahia lu të parë tsasë të lla na tiempë naguënbë'a Dios ziquë rëy?

31 Tiempë ni na ziquë tubi bë'dchi mitu'në. Iurë bëtë'tsë nguiu bë'dchi ni, nahin ziquë más mitu'në lu grëtë' bë'dchi.

32 Despuësë de bërë'tsin nu guaru'bin, be'pin más de grë ra plantë. Gupin llicu ru'bë nu bëdchini ra ma'ñi; bëdchi'bë ra ma bëche'zë lu llicu hiaguë.

Bëlua'a më con zihani comparaciuni

(Mt. 13.34-35)

33 Zihani cusë bëlua'a më con comparaciuni según guasë ra mënë. 34 Siemprë biadi'dzë më lu ra mënë con comparaciuni nu bëquebi më lu ra shini gusë'dë më pë runë cuntienë shti'dzi'.

Jesús bëcua'dchí nisë ru'bë
(Mt. 8.23-27; Lc. 8.22-25)

³⁵ Mizmë dzë ni iurë bëdchini gue'lë, guni'i më lu ra shini gusë'dë më:

—Cha guiá hia'a stubi ladë rua' nisë.

³⁶ Iurní lë'ë rai' bë'në rai' despedir ra mënë zihani narë rua' nisë ru'bë. Bia'a ra shini gusë'dë më lë'ë më ziquësë zuga'a më të parë zia'a rai' la'ni barcu. Nu zianaldë stubi shcua'a barcu con lë'ë rai'. ³⁷ Iurní bëdchini tubi mbë dushë lu nisë. Guatë nisë la'ni barcu hashtë mërë né'azë guëdubi barcu la'ni nisë. ³⁸ Naga'si Jesús nezë ichi barcu; nacu'guë më tubi almadë. Bëcua'ñi rai' lë'ë më nu guni'i rai':

—Mësë, aquë zati hia'a iurne'.

³⁹ Iurní guashtë më; guni'i më guëc mbë nu guëc nisë:

—Guitsëgá nu bëac dchi.

Lueguë gurëdchí nisë nu lë'ë mbë bëac dchi. ⁴⁰ Guni'i më lu ra shini gusë'dë më:

—¿Pëzielú rdzëbë të? ¿Pë hia rialdídi'i ldu'u të Dios?

⁴¹ Nalë bëdzëguë' ldu'u rai'; guni'i lu sa' rai':

—¿Chull më rë'? Rzu'bë di-guë nisë nu mbë shti'dzi'.

5

Tubi më gadareno nanapë mëdzabë la'ni ldu'ull

(Mt. 8.28-34; Lc. 8.26-39)

¹ Bëdchini rai' stubi ladë tēchi nisë ru'bë ladzë ra më gadareno. ² Iurë bëru'u më la'ni barcu, lueguë guabi'guë tubi nguiu lu më; nanú tubi mëdzabë fier la'ni ldu'ull. Bëru'u nguiu ni catë nanú cuevë catë bëga'chi ra tēgulë.

³ Ndë guquërdëll. Nilë con cadënë adë chu gac guëldi'bi lë'ëll. ⁴ Zihani vueltë bëldi'bi mënë lë'ëll con cadënë guëa'll nu guiá'all perë bëchúguëll cadënë nu rúnëll pedasë ra gui'bë. Adë chu rúnëdi'i gan lull të guëldí'bill lë'ë nguiu ni. ⁵ Dzë la gue'lë canzëll nu gurushtiall catë nanú ba'a nu catë nanú dani. Mizmë lë'ëll rguinill lë'ëll con guë'ë. ⁶ Dizdë zitu gubí'all lu Jesús; guagllú'nëll lu më nu bëzullíbill lu më. ⁷ Gurushtiall nu guni'ill fuertë:

—¿Pëllë nápël con na? Jesús. Lë'ël nal shini Dios nacabezë gube'e. Por Dios rnia'a lul, adë guëtiá'adi'il na lu gui'i shtë cashtigu.

⁸ Zni guni'ill purquë antsë guni'i Jesús lull:

—Bës'a'në lë'ë nguiu rë'. Nal tubi mëdzabë demasiadë fier.

⁹ Guna'bë di'dzë Jesús lull:

—¿Chu lël?

Bëquébill:

—Lëa Chupë Mili. Zihani na na'a.

¹⁰ Iurní ra mëdzabë bë'në rall ruëguë lu Jesús parë adë guëgúdi'i më lë'ë rall fuërë de lugar ni. ¹¹ Guëlla' rua' dani rëta' zihani guchi; quëháu ra ma. ¹² Ra mëdzabë bë'në rall ruëguë lu më; guni'i rall:

—Bëshe'ldë lë'ë na'a la'ni ldu'u ra guchi të tsutë na'a la'ni ldu'u ra ma.

¹³ Bëdë'ë më permisi; iurní ra mëdzabë bëru'u rall nguiu ni nu guatë rall la'ni ra guchi. Na ra ma más quë chupë mili. Zia'gllu'në ra ma catë nanú tubi bërrancu rua' nisë. De

guia'a guzutu'u ra ma la'ni nisë; guti ra ma.

¹⁴ Ra narapë guchi iurë guná rall pë guc, guagllu'në rall lu më guë'dchi nu lu ra mënë naré lachi. Guni'i rall lo quë naguc. Bëru'u ra mënë; guagná rall nia pë guc lugar ni. ¹⁵ Bëdchini rall catë nanú Jesús nu guná rall lu nguui nanapë mëdzabë la'ni ldú'ull antsë. Nguui ni zubë nga'li nu nácull shábëll; hia be'rquë na shgábëll. Nalë bëdzëguëë' ldu'u ra mënë. ¹⁶ Grë ra testigu naguná lo quë nabë'në Jesús, biadi'dzë rall lo quë nabë'në më con lë'ë nguui nu con ra guchi. ¹⁷ Iurní bënë ra mënë ruëguë lu Jesús të guëru'u më ladzë rall.

¹⁸ Güe'pi më la'ni barcu; lë'ë nguui nanagupë chupë mili mëdzabë antsë, bënëll ruëguë lu më parë tsanárdëll lë'ë më ¹⁹ perë Jesús adë gunëdi'i'; guní'i' lu nguui:

—Bëagzë lídchil nu biadi'dzë lu shfamíil ra cusë ru'bë nabë'në Dios con lë'ël. Biadi'dzë lu rall blac bëga'a ldu'u më lë'ël.

²⁰ Iurní gubi'll; guzublú biadí'dzëll lu ra mënë shtë regiuni nalë Decápolis; biadí'dzëll cusë ru'bë nabë'në Jesús con lë'ëll. Grë ra nabini shtë'dzëll, guasë ldu'u rall.

Shtsa'pë Jario nu tubi na'a nabëga'ldë shabë Jesús

(Mt. 9.18-26; Lc. 8.40-56)

²¹ Be'pi më la'ni barcu; bëabrí më stubi ladë rua' nisë ru'bë. Zihani mënë bëdchini lu më catë zu më rua' nisë. ²² Be'dë guëdchini tubi mënë

lë Jairo lu Jesús. Jairo nall tubi më importantë la'ni iádu'u shtë më israelitë. Iurë guná Jairo lu Jesús; bëzullíbill lu më. ²³ Nalë bënëll ruëguë lu më; guní'ill:

—Shtsa'pa hia rlúllëll. Bënë favurë, cha guëdchi'bë guiá'al guëqui' parë guëáquëll nu guëbánill.

²⁴ Iurní zia'anú më Jairo; nalë zihani mënë canaldë rall lë'ë më hashtë rte'e rall lë'ë më. ²⁵ Nanú tubi na'a ladi ra mënë; hia guc chi'bë chupë izë rllë'ë rënëll. ²⁶ Nalë bënëll sufrir por ra rumëdi nabë'në ra ducturë hashtë bënëll gashtë grëtë' dumí nanápëll perë ni du'pë adë bëáquëdi'ill sino más rac llú'ull. ²⁷ Bini na'a rë' pë bënë Jesús nu guabí'guëll nezë tëchi më. Bëgá'ldëll rua' shabë më. ²⁸ Guní'ill la'ni ldú'ull: “Talë guëga'lda rua' shabë më zëaca”. ²⁹ Bëgá'ldëll shabë më nu lueguë gulezë galërlë'ë rënë. Bëdë'ëll cuendë hia bëáquëll. ³⁰ Jesús guc bë'ai' de quë bëac tubi më por pudërë shtë më. Bëdchigrë lu më; guná më lu ra nazuga'a ndë'ë; guna'bë di'dzë më:

—¿Chu bëga'ldë shaba?

³¹ Ra shini gusë'dë më guni'i:

—Guná; blac mënë zihani quëgte'e rall lë'ël, nu rna'bë dí'dzëll chu bëga'ldë shábëll.

³² Jesús guná guëdubi ladë lu ra mënë të parë guená më chu bëga'ldë shábi'. ³³ Iurní lë'ë na'a ni bëdzëbëll; bëchí'chill; bëzullíbill lu më. Guc bë'all bëac galguidzë

shtënëll. Bëquëbill grë lo quë nabë'nëll. ³⁴ Guni'i Jesús lull:

—Nanë, bëáquël purquë rialdí ldú'ul na. Bëagzé con bien. Hia gulezë galguidzë shtënëll.

³⁵ Nianá quëadi'dzënú më na'a ni, bédchini bældá mëné naze'dë lidchi Jairo. Guni'i rall lu Jairo:

—Shtsá'pël hia gúti'. Adë guená'bëru'ul favurë lu më.

³⁶ Perë Jesús bini lo quë nagoni'i rall. Repi më lu Jairo:

—Adë rdzëbëdi'il; guagla'guë tsaldí ldú'ul na.

³⁷ Adë nëdi'i më tsanaldë ra mëné, sulë Pedro nu Jacobo nu Juan bëchi Jacobo.

³⁸ Bédchini rai' lidchi Jairo. Guná më zihani mëné; nalë ru'në rall nu bë'në rall ruidë.

³⁹ Guatë më hiu'u; guni'i më:

—¿Pëzielú tantë ruidë quëhunë tē? ru'në tē. Lë'ë ntsa'pë rē' adë gútidí'i' sino nagá'si'.

⁴⁰ Bë'në mëné burnë nu rllidchinú rall lë'ë Jesús. Iurní bégú më grë mëné. Bia'a më shtadë ntsa'pë con shní'ai' nu ra nabédchininú më. Guatë rai' catë naga'a tégulë. ⁴¹ Guna'zi më guia'a tégulë; guni'i më:

—Talita cumi (di'dzë rē' runë cuntienë con dizë shtë më: “Ntsa'pë, guashtë nga'li”).

⁴² Lueguë lueguë iurní guashtë ntsa'pë ni. Guzúbi'; guzéhi' purquë nápi' chi'bë chupë izë. Nalë bëdzëguë' ldu'u mëné. ⁴³ Iurní gunibë'a më tē guëdë'ë rall nagáu ntsa'pë. Gunibë'a më lu rall adë chu lu guadí'dzëdi'i rall

pë bë'në Jesús con shtsa'pë Jairo.

6

Jesús nanú Nazaret

(Mt. 13.53-58; Lc. 4.16-30)

¹ Bëru'u më lugar ni nu bëabrí më ladzë më. Zia'anú më ra shini gusë'dë më.

² Iurë bédchini dzë descansë, guzublú caglua'a më la'ni iádu'u. Zihani mëné nabëquë diaguë shti'dzë më, bëdzëguë' ldu'u rall nu guni'i rall:

—¿Con pë pudërë quëhunë Jesús tantë cusë rē'? ¿Chull bédë'ë tantë llni? ¿Chull bédë'ë pudërë guiá'all tantë milagrë quëhúni'? ³ ¿Pëllë lëdë carpintëredí'i; nu nall shini María? Ra bëchill lë rall Jacobo nu José nu Judas nu Simón. Nu zánëll quërelde rall ndë'ë entrë lë'ë hia'a.

Adë bégá'adi'i guzac rall ⁴perë Jesús guni'i lu rall:

—Grëtë' ra muzë shtë Dios adë rúnëdi'i mëné rëspëti lë'ë rai', ni sáhi', ni ra shfamíli'; rúnëdi'i rall rëspëti lë'i'. Sulë stubi lugar runë mëné rëspëti tubi muzë shtë Dios.

⁵ Por ni adë guc nihunë më milagrë, sulë bënëac më du'psë mëné narac llu'u. Bédchi'bë më guia'a më guëc rall nu bëac rall.

⁶ Nalë bëdzëguë' ldu'u më purquë adë gualdídi'i ldu'u rall shti'dzë më. Hia lë'ë Jesús guaglua'a ra mëné naquërelde ra guë'dchi naná guëlla'.

Jesús bëshë'ldi' ra shini gusë'dëi'; zia'a rai' ra guë'dchi
(Mt. 10.5-15; Lc. 9.1-6)

⁷ Guna'bë më ra chi'bë chupë shini gusë'dë më nu bëshe'ldë më chúpëll tubi ladë, chúpëll stubi ladë. Zni bëshe'ldë më grë rai'. Bëdë'ë më pudërë guëgú rai' ra mëdzabë fier la'ni ldu'u mënë. ⁸ Gunibë'a më lu shini gusë'dë më adë guá'adi'i rai' zihani cusë, sulë tubi bastunë parë nezë; adë guá'adi'i rai' bulsë, nilë guetështildi, nilë dumí, sulë bastunë. ⁹ Guni'i më lu rai' guëquë'ë rai' rachi nu gacu rai' tubsë shcu'a shabë rai'. ¹⁰ Guni'i më lu rai':

—Cualquier lidchi mënë ca guëdchini të, gulë bëa'në nga'li hashtë guzia'a të stubi guë'dchi. ¹¹ Si talë nëdi'i mënë gunë rall recibir lë'ë të nu nëdi'i rall guëquë diaguë rall diza'quë, gulë bëru'u guë'dchi ni; gulë bédchibë gushëguiu'u nanaquë guëa' të ziquë tubi sēni de quë adë gualdidi'i ldu'u rall shti'dzë Dios. [Rnia'a lu të gunë më cashtigu más ra mënë nanadë bë'nēdi'i recibir lë'ë të quë ra mënë shtë guë'dchi Sodoma nu Gomorra.]

¹² Iurní zia'a ra shini gusë'dë më. Cagni'inú rai' mënë të guëabrí ldu'u rall con Dios nu gunë nadzë'ë rall mudë nanabani rall. ¹³ Nu zac bēgú rai' zihani mëdzabë la'ni ldu'u ra mënë. Bēte'bi rai' sēiti guëc ra narac llu'u. Zihani mënë bëac.

*Galuti shtë Juan Bautista
(Mt. 14.1-12; Lc. 9.7-9)*

¹⁴ Lë'ë rēy Herodes bínill lo quë nabë'nē Jesús. Famë shtë më bēre'tsë guëdubi nezë. Guni'i bēldá mënë:

—Jesús na Juan Bautista naguashtë ladi ra tēgulë; por ni nápi' llëru'bë pudërë.

¹⁵ Stubi mënë guni'i:

—Jesús na Elías.

Stubi rall guni'i:

—Jesús na tubi nabidi'dzë shti'dzë Dios guahietë perë bëabrí guashtëhi' ladi ra tēgulë.

¹⁶ Iurë bini Herodes di'dzë ni, guní'ill:

—Juan Bautista ndë'ë. Guagchuguë ra suldadë guëc Juan perë guashtëhi' ladi ra tēgulë.

¹⁷ Pues más antsë Herodes gunibë'a guëna'zi ra suldadë lë'ë Juan parë tsáhi' lachigui'bë. Bēldi'bi rall lë'ë Juan con cadënë. Guc ni por causë shtë Herodías, tse'lë Felipe naná bëchi Herodes. Herodes cua'a na'a ni ziquë tsé'lëll. ¹⁸ Pues Juan guni'i lu Herodes:

—Guzá'quëdi'i cuá'al tse'lë bëchil.

¹⁹ Por di'dzë ni bēldë Herodías. Rac shtú'ull quínill lë'ë Juan perë adë bë'nēdi'ill gan ²⁰ purquë Herodes bēdzëbëll lë'ë Juan. Bē'nëll rēspēti Juan; guc bë'all na Juan nguiu za'quë nu santu. Por ni bēsë'aull lë'ë Juan lachigui'bë. Bēuu' ldu'u Herodes shti'dzë Juan perë bë'nē chúpëll ldu'ull. ²¹ Perë bédchini tubi dzë bë'nē Herodías gan. Guc lë Herodes nu bë'nëll invitar ra më ru'bë shtë Galilea nu ra suldadë nu jushtici shtëhi'; gau rall lidchi Herodes. ²² Iurë dzu laní, shtsa'pë Herodías guatë nu bëguí'ill lu ra invitatë

shtë Herodes. Nalë bëuu' ldu'u Herodes con grë ra mënë nazuga'a ndë. Guni'i Herodes lu ntsa'pë:

—Cualquier cusë guená'bël lua, guénéhihin cá'al.

²³ Bë'në Herodes jurar lu lliguëna'a:

—Guldía, lo quë narac shtú'ul, guénéhihin hashtë guërudë catë rnibë'ahia.

²⁴ Bëru'u lliguëna'a nu guna'bë dí'dzell lu shní'all:

—¿Pë cusë guëna'ba lu Herodes?

Guni'i shni'a lliguëna'a ni:

—Guna'bë guëc Juan Bautista.

²⁵ Nasesë guatë lliguëna'a catë nanú Herodes. Guni'ill:

—Na rac shtua'a guéné'el lueguë guëc Juan Bautista; tsu la'ni platë cahia.

²⁶ Iurní nalë zunú rëy tristë perë bë'nëll jurar lu ra nazubënull lu mellë; napë quë gúnëll cumplir.

²⁷ Lueguë gunibë'a Herodes tubi suldadë parë tsagllí'ill guëc Juan. ²⁸ Gua suldadë lachigui'bë; bëchúguëll guëc Juan nu bëdchí'bëllin lu platë. Bë'nëll entregarin guia'a shtsa'pë Herodías. Hia lliguëna'a bëdë'ëin guia'a shní'all.

²⁹ Iurní bini ra shmënë Juan de quë hia gúti', bëdchini rai' nu bia'a rai' cuerpë parë guaca'chi rai' cuerpë la'ni ba'a.

Jesús bëdë'ë nagáu más de ga'i mili nguü

(Mt. 14.13-21; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

³⁰ Ra shini gusë'dë më bëabrí rai'; guni'i rai' lu Jesús grëtë' lo quë nabë'në rai' nu lo quë nabëlua'a rai'. ³¹ Guni'i Jesús lu rai':

—Cha guiá hia'a tubi lugar catë nídi'i mënë të guëzi'i ldu'u hia'a du'pë.

Zni guni'i më purquë zihani mënë bëdchini lugar ni nu zia'a rall de manëre adë nápëdi'i më tiempë gáuhi'.

³² Iurní guatë rai' la'ni barcu; zia'a rai' catë na tubi shlatë; adë nídi'i mënë. ³³ Perë zihani mënë guná ca nezë zia'a rai'. Bënguë bë'a rall lë'ë Jesús nu guagllu'në rall delantë. Bëdchini rall guëa' rall de grë guë'dchi. Gudchibélú rall lu më. ³⁴ Iurë bëru'u më la'ni barcu, guná më lu mënë zihani; na rall ziquë lli'li nanápëdi'i vëquërë. Bëga'a ldu'u më lë'ë rall; guzublú bëlua'a më lë'ë rall zihani cusë. ³⁵ Iurë guc guadze', bëdchini ra shini gusë'dë më; repi rai' lu më:

—Hia guadzëti' nu lugar rë' adë chu nádi'i. ³⁶ Bëshe'ldë ra mënë lu guë'dchi u lu ra ranchi guëlla'; tsasi'i rall nagáu rall. Ndë'ë nídi'i nagáu.

³⁷ Jesús guni'i lu rai':

—Gulë bëdë'ë nagáu rall.

Lë'ë shini gusë'dë më guni'i:

—¿Ca guiá si'i na'a guetështildi gau rall? Rqui'ni masiá chupë gahiu'a bëllë parë guëdë'ë hia'a nagáu rall.

³⁸ Iurní guni'i Jesús:

—¿Bëldá guetështildi napë tët? Gulë tsagná.

Iurë guagná rai', guni'i rai':

—Nanú ga'i guetështildi con chupë mbeldë.

³⁹Iurní gunibë'a Jesús subë ra mënë lu gui'lli naguë'.
⁴⁰Guzubë rall tubi gahiu'a mënë tubi ladë, cincuenta mënë stubi ladë. Zni guzubë grë mënë, por grupë guzubë rall. ⁴¹Iurní guna'zi Jesús ga'i guetështildi nu chupë mbeldë. Guná më lu gube'e; bédë'ë më graci lu Dios. Bëshullë më guetështildi cua'a ra poshtë. Lë'ë rai' guati'dzë rai' guetështildi cua'a ra mënë. Nu zac bënë më con chupë mbeldë. ⁴²Grë ra mënë gudáu rall hashtë bieë rall. ⁴³Iurní bëtëá ra shini gusë'dë më chi'bë chupë tēpë ra pedasë guetështildi nu mbeldë nabë'në subrë. ⁴⁴Grë ra mënë nagudáu guetështildi na rall ga'i mili nguiu.

Ziazú Jesús lu nisë

(Mt. 14.22-27; Jn. 6.16-21)

⁴⁵Lueguë gunibë'a më lu shini gusë'dë më guëu' rai' la'ni barcu të parë zia'a rai' stubi ladë rua' nisë ru'bë. Gudchibëlú rai' parë zia'a rai' guë'dchi Betsaida mientras bënë më despedir ra mënë. ⁴⁶Bës'a'në më ra mënë; gua më lu dani të parë guadi'dzënú më Shtadë më. ⁴⁷Iurní bédchini gue'lë; lë'ë barcu ziazú guërudë nisë ru'bë. Bëa'në më lu guiu'u tubsë më. ⁴⁸Guná më lu barcu; hia ra shini gusë'dë më adë bënëdi'i rai' gan guësë rai' barcu purquë mbë ze'dë al contrari. Nalë bédzaguë rai'. Hia ze'dë grëgue'lë; lë'ë Jesús ze'dë zu më lu nisë catë ziazú

rai'. Guc ldu'u më niaguibëlú më lu barcu. ⁴⁹Guná rai' lu më; ziazú më lu nisë. Iurní bënë rai' llgabë náhi' tubi fantasmë. Gurushtiá rai' por galërdzëbë. ⁵⁰Guná rai' lu më; nalë bédzëbë rai' perë lueguë Jesús guni'i lu rai':

—Adë rdzëbëdi'i tē. Na ndë'ë; gulë gapë valurë.

⁵¹Iurní be'pi më la'ni barcu nu lueguë gulezë mbë dushë. Nalë bédzëguë' ldu'u ra shini gusë'dë më. ⁵²Aunquë guná rai' bédë'ë më guetështildi gau ga'i mili nguiu, adë guasëdi'i rai' chu na më tantë naguëdchi ldu'u rai'.

Bënëac Jesús ra mënë shtë Genesaret

(Mt. 14.34-36)

⁵³Gudëdë rai' stubi ladë nisë ru'bë. Bédchini rai' regiuni nalë Genesaret. Bëquëdú rai' barcu rua' nisë. ⁵⁴Bëru'u rai' la'ni barcu; lueguë ra mënë bënguë bënë'a rall lë'ë më. ⁵⁵Bëllu'në ra mënë grë ladë të tsaglli'i rall narac ll'u lu Jesús. Nua'a rall ra fërmë lu daa' ancalë bini rall nanú më. ⁵⁶Cualquier guë'dchi u ciudá u lachi catë guatë Jesús, ndë rguishi ra mënë ra narac ll'u catë nezë tédë më. Bënë rall ruëguë lu më parë guëdë'ë më permisi guëna'zi rall rua' shabë më. Grë ra naguna'zi shabë më bëac rall.

7

Lo quë narshi'ni ldu'u nguiu

(Mt. 15.1-20)

¹Bédchini bëldá fariseo lu Jesús nu mësë narlua'a

lëy, bëdchini rall lu më. Na rall më Jerusalén. ² Guná rall lu shini gusë'dë më; gudáu rai' guetështildi sin quë adë bë'nëdi'i rai' cumplir ziquë na custumbrë; adë gudíbidí'i rai' guia'a rai' ziquë custumbrë religiusë shtë ra fariseo. Iurní bë'në rall juzguë ra shini gusë'dë më. ³ Ra fariseo nu grë ra mënë israelitë, adë ráudi'i rall sin quë adë rié'tidi'i guia'a rall zihani vueltë. Ziagla'guë rall con ra custumbrë shtë ra mëgulë. ⁴ Iurë réabri rall lu llguëa' antsë gau rall, razë rall bien ziquë custumbrë religiusë. Zihani custumbrë napë rall, cusë ziquë rguibi rall vasë nu mbluri nu ra bandëjë, nu zac hashtë ra camë rguibi rall. ⁵ Ra fariseo nu ra mësë guna'bë di'dzë rall lu Jesús:

—¿Pëzielú shini gusë'dël adë rúnëdi'i rall cumplir custumbrë shtë ra shtadë guelú hia'a sino rau rall guetështildi sin quë adë rié'tidi'i guia'a rall?

⁶ Jesús guni'i:

—Na të falsë. Guldí Isaías el quë nabiadi'dzë shti'dzë Dios; guní'i' shcuendë të lla na të. Bëquë'ëi' shti'dzë Dios narni'i:

Ra mënë rë' rac shtu'u rall na nadë más con rua' rall, perë ldu'u rall nalë zitu zuga'a parë na.

⁷ Adë rllu'ídi'i ra cusë narunë rall iurë quëhunë rall adorar na.

Enseñansë shtë rall nadë más nahin tubi mandadë shtë nguui.

⁸ Rlua'a tëchi të lu mandamientë shtë Dios parë gunë të cumplir ra custumbrë shtë të, ziquë rguibi të vasë nu ra mbluri nu zihani cusë más quëhunë të cumplir.

⁹ Nu guni'i më lu rall:

—Quëgsiguë të; rsa'në të mandamientë tubi ladë; más canalde të tëchi custumbrë shtë të ¹⁰ purquë Moisés bëquë'ë: “Gápël rëspëti lu shtádël nu lu shní'al”. Tambiën bëquë'ë Moisés: “El quë nargué guëc shtádi' u shní'ai' napë quë quini mënë nguui ni”, ¹¹ perë lë'ë të rni'i të: “Si talë tubi nguui guëpill lu shtádi': Grë dumí narunë tucarë guënehia cá'al, na corbán, nahin sulë parë Dios”. ¹² Si talë guëni'i nguui zni, iurní rni'i të rquí'nidi'i guëdë'ë nguui dumí ca'a shtádi'. ¹³ Pues zni cagni'i të lasáquëdi'i shti'dzë Dios. Más ziagla'guë të tëchi ra custumbrë, nu rlua'a të custumbrë ni lu ra shini gusë'dë të. Zihani cusë igual runë të.

¹⁴ Stubi vueltë guna'bë Jesús ra mënë zihani nu guni'i më:

—Gulë bëquë diaguë nu gulë guasë nacagnia'a lu të.

¹⁵ Lo quë nagáu nguui, adë rshi'nidi'i ldu'u nguui perë ra didzabë narru'u rua'll, sí, ni rshi'ni ldú'ull. [¹⁶ Si talë rac shtú'ul tsasël, gulë bëquë diaguë grë lo quë narnia'a lu të.]

¹⁷ Iurní bëru'u më ladi ra mënë; guatë më lidchi më. Guna'bë di'dzë ra shini gusë'dë më pë runë cuntienë

comparaciuni rē'. ¹⁸ Guni'i mē:

—¿Pëllē nu lē'ē tē adē riasēdi'i tē shti'dza? ¿Pëllē adē rac bē'a tē naráu nguui adē rúnēdi'i manchē ldu'ull? ¹⁹ purquē adē riutēdi'i naráu nguui la'ni ldu'ull sino riutēhin la'ni shpúchill; despuēsē rru'uin.

Manērē ni guni'i mē grē naráu mēnē naza'quin; adē rúnēdi'in manchē ldu'u nguui. ²⁰ Nu guni'i mē:

—Lo quē narru'u la'ni rua' mieti, ni ze'dē de la'ni ldu'u nguui. Ni sí, canihunin manchē ldu'u nguui. ²¹ La'ni ldu'u nguui rru'u grētē' cusē mal: mal llgabē, rquēnú nguui tse'lē mēnē, napē nguui zihani na'a nu ra na'a napē zihani nguui. ²² Rbaa'nē rall pē shtē mēnē; rguini rall sa'll; rzebi ldu'u rall pē shtē mēnē; runē rall mal cuntrē sa' rall; rsiguē rall sa'll; mal vidē nabani rall; nambidi rall; napē rall vici; runē nadchini rall; cusē nadē rllu'í'idi'i runē rall. ²³ Grē ra cusē ni rru'u dizdē la'ni ldu'u nguui nu por ni napē nguui duldē delantē lu Dios.

Tubi na'a mē zitu nagualdí ldu'i Jesús

(Mt. 15.21-28)

²⁴ Bēru'u mē lugar ni; gua mē regiuni shtē Tiro nu Sidón. Guatē mē tubi hiu'u; guc shtú'udi'i mē gac bē'a mēnē catē nanú mē perē grētē' mēnē guc bē'a rall catē nanúhi'. ²⁵ Lueguē bini tubi na'a catē nanú Jesús. Na'a ni shtsá'pëll napē tubi mēdzabē

fier la'ni ldu'ull. Bēdchini na'a lu Jesús; bēzullíbill lu mē. ²⁶ Na'a ni na mēnē sirofenicia; dizē shtēll na griego. Bē'nēll ruēguē lu Jesús guēgú mē mēdzabē la'ni ldu'u shtsá'pëll. ²⁷ Perē Jesús guni'i lu na'a:

—Napē quē gau ra shini mieti hashtē guielē rall purquē nádi'i bien guēdchisul guetēshtildi shtē ra shini mēnē parē gau ra mbécu'nē.

²⁸ Guni'i na'a:

—Nia Dadē, perē ra mbécu'nē nananú guēa' mellē, rau ma pedasē narru'u hia'ldē rua' llguē'nē.

²⁹ Guni'i mē iurní:

—Bien guni'il. Bēagzē lídchil; hia lē'ē mēdzabē bēru'ull la'ni ldu'u shtsá'pël.

³⁰ Zia'a na'a; bēdchíní' lídchi'; bēdzéli' shtsá'pi' naga'a lu camē. Bēáqui'; hia adē nídi'i mēdzabē la'ni ldu'i'.

Bēnēac Jesús tubi gu'pē cue'tē

³¹ Bēru'u mē regiuni shtē Tiro nu gudēdē mē lugar nalē Decápolis; bēdchini mē guē'dchi Sidón naná rua' nisēdu'u. ³² Be'dēnú mēnē tubi naná gu'pē nu nati'ngu ruadí'dzëll. Runē mēnē ruēguē lu mē guēdchi'bē mē guia'a mē guēc nguui ni tē guēáquëll. ³³ Bia'a Jesús lē'ëll tubi ladē. Bēzē'ē mē shcuēnē mē la'ni diáguëll. Bētia'a mē du'pē shēnē mē lu ldúdzëll. ³⁴ Iurní guná mē lu gube'e; bēca'a ldu'u mē nu guni'i':

—Efata. (Ndē'ē runē cuntienē dizē shtē mē, guēac diáguëll.)

³⁵ Lueguë bëlla'lë diaguë nguïu ni, nu bëac ldúdzëll. Guzublú ruadí'dzëll bien. ³⁶ Jesús gunibë'a ra mënë adë chu lu guadi'dzë rall lo quë nabë'ni' perë por más guni'i më, más bërë'tsë di'dzë nabë'në më. ³⁷ Nalë guasë ldu'u mënë; rni'i rall:

—Grë narunë Jesús na bien. Ra cue'të rini rall nu ra gu'pë ruadi'dzë rall.

8

Bëdë'ë Jesús nagáu tapë mili nguïu

(Mt. 15.32-39)

¹ Guc tubi dzë zihani mënë bëdë'a lu më, nu nápëdi'i rall nagáu rall. Jesús guna'bë ra shini gusë'dë më; guni'i më:

² —Nalë rga'a ldua'a ra mënë rë' purquë hia guc tsunë dzë ze'dë naldë rall na nu nápëdi'i rall nagáu rall. ³ Si talë guëshe'lda lë'ë rall lidchi rall sin adë gáudi'i rall, sca'a mbee'zë rall lu nezë. Bëldá rall zitu ze'dë rall.

⁴ Ra shini gusë'dë më bëquebi:

—¿Ca guiá ca'a hia'a guetështildi gau rall? Ni tubi mënë quëréldëdi'i ndë'ë.

⁵ Jesús guna'bë di'dzë:

—¿Bëldá guetështildi napë të?

Guni'i rai':

—Gadchi.

⁶ Iurní Jesús gunibë'a subë mënë zihani lu guïu'u. Guna'zi më guëzá guetështildi. Bëdë'ë më graci lu Dios; lueguë bëshullë më guetështildi; bëdë'ë më cua'a ra shini gusë'dë më të qui'dzë raihin parë gau ra

mënë. ⁷ Nu nua'a rai' bëldá mbeldë. Jesús bëdë'ë graci; guni'i më lu shini gusë'dë më të qui'dzë rai' mbeldë lu ra mënë. ⁸ Grëtë' mënë gudáu rall hashtë catë lu bielë rall. Iurní bëtë'a rai' gadchi tępë pedasë nabë'në subrë. ⁹ Grë ra nagudáu na ra ziquë tapë mili nguïu. ¹⁰ Iurní bë'në Jesús despedir ra mënë; be'pi më la'ni barcu con ra shini gusë'dë më të zia'a rai' regiuni nalë Dalmanuta.

Ra fariseo guna'bë rall gunë më tubi milagrë

(Mt. 16.1-4; Lc. 12.54-56)

¹¹ Bëdchini ra fariseo lu Jesús. Guzublú rchupë di'dzë rall. Bëtë'dë rall tubi prëbë lë'ë më, nihunë më tubi milagrë lu rall. ¹² Bëca'a ldu'u më nu guni'i më:

—¿Pëzielú rac shtu'u të guená të tubi milagrë? Guldía rnia'a lu të; gúnëdia'a ni tubi milagrë delantë lu të.

¹³ Iurní bësëa'në më lë'ë ra mënë të gü'e'pi më stubi vultë la'ni barcu. Zia'a më stubi ladë rua' nisë ru'bë.

Ldai' shtë fariseo

(Mt. 16.5-12)

¹⁴ Ra shini gusë'dë më nua'a tubsë guetështildi la'ni barcu purquë bëa'ldë ldu'u rai' niua'a rai' nagáu rai'. ¹⁵ Jesús guni'i lu rai':

—Gulë gupë cuidadë levadurë shtë ra fariseo nu levadurë shtë Herodes.

¹⁶ Iurní guzublú guni'i rai' lu sa' rai':

—Aquë. Adë chu nu'adi'i guetështildi, por ni rni'i më zndë'ë.

17 Jesús guc bë'a la'ni ldú'i' lo quë nabë'në rai' llgabë. Guni'i më:

—¿Pëzielú rni'i lu sa' të nuá'adi'i të guetështildi? ¿Pë adë riasëdi'i të? ¿Pë adë rdë'ëdi'i të cuendë? ¿Pë naguëdchi ldu'u të? 18 ¿Pë adë nápëdi'i të slu të parë guená të? ¿Pë adë rini të? ¿Pë adë rëagná ldu'u të milagrë nabëna? 19 Dzë na bëshulla guetështildi parë gudáu ga'i mili nguui, ¿bëldá tēpē pedasë bëtéá të?

Bëquebi rai':

—Chi'bë chupë tēpē.

20 —Nu iurë bëshulla gadchi guetështildi parë tapë mili nguui, ¿bëldá tēpē pedasë bëtéá të?

Guni'i rai':

—Gadchi tēpē.

21 Guni'i më lu rai':

—¿Pë la'di guëd'ëdi'i të cuendë chu nahia?

Jesús bënëáqui' tubi ciegu më Betsaida

22 Iurní bēdchini rai' guë'dchi Betsaida. Be'dénú ra mēnē tubi ciegu lu më. Bē'nē rall ruëguë guëdchi'bē më guia'a më guëc ciegu të guëáquëll. 23 Guna'zi më guia'a ciegu; guanú më lē'ëll fuërë shtë guë'dchi. Bëtia'a më du'pē shēnē më rua' slull; bēdchi'bē më guia'a më guëquëll nu guna'bē di'dzē më:

—¿Gu rnal du'pē?

24 Lē'ë ciegu guná guia'a; répill lu më:

—Rnahia lu ra mēnē cumē ziquë ra hiaguë; ziazú rahin.

25 Iurní bēdchi'bē Jesús guiá'ai' rua' slu ciegu stubi.

Bëldisë më lull guia'a. Lueguë bëac slull; be'rquë rnall zitu.

26 Iurní Jesús bëshe'ldë lē'ëll; ziazgëll lídchill. Guni'i më:

—Adë tsutël guë'dchi nu adë chu lu guadí'dzëdi'il lo quë nabëna.

Pedro bëquebi Jesús na el quë nagudili Dios

(Mt. 16.13-20; Lc. 9.18-21)

27 Jesús nu ra shini gusë'dë më gua rai' parë regiuni nalë Cesarea Filipo. Iurë ziazú më nezë, guna'bē di'dzë më lu rai':

—¿Chu rni'i mēnē nahia?

28 Bëquebi rai':

—Nanú mēnē narni'i nal Juan Bautista. Stúbill rni'i nal Elías. Sëbëldá mēnē rni'i nal tubi nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë.

29 Repi Jesús lu rai':

—Lē'ë të ¿chu rni'i të nahia? Pedro guni'i:

—Nal Cristo, el quë nagudili Dios parë guë nibë'al.

30 Iurní gunibë'a më adë chu lu guadí'dzëdi'i rai' na më Cristo.

Guni'i Jesús lu shini gusë'dëi' gáti'

(Mt. 16.21-28; Lc. 9.22-27)

31 Iurní guzublú rlua'a Jesús lē'ë ra shini gusë'dëi' de quë nguui nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, gúni' sufrir demasiadë. Guni'i më ra mëgulë narnibë'a nu ra bëshuzi namás lasac con ra mēsë narlua'a lëy, gunë rall desprëci lē'ë më. Guni'i më quini rall lē'ë më perë despuësë de tsunë dzë, tsashtë më ladi ra tēgulë. 32 Clarë guni'i më di'dzë

ni. Iurní Pedro bia'a lè'ë Jesús tubi ladë nu guzublú gudildi Pedro lè'ë më. ³³ Jesús bédchigré lu më; guná më lu shini gusë'dë më. Gudildi më lè'ë Pedro; fuertë guni'i më:

—Guabsú lua, Satanás. Adë rúnëdi'il llgabë ziquë Dios sino ziquë mënë shtë guë'dchiliu.

³⁴ Iurní guna'bë Jesús ra shini gusë'dë më nu ra mënë zihani; guni'i më lu rall:

—Si talë nanú mënë narac shtu'u gáquëll shmëna, napë quë gúnëll renunci prupi deseó shtënëll. Napë quë gáquëll dispuestë gátill por na; nu guidë náldëll na.

³⁵ El quë nadë rac shtú'udi'i gati por na, zátill. Perë el quë naguëniti vidë shtëni' por na nu por diza'quë, guëbánill parë siemprë; gac salvárëll. ³⁶ Adë pë rllu'idi'i gunë nguiu gan grëtë' cusë lu guë'dchiliu nu despuësë guëníttill vidë shtënëll, adë nídi'i fin parë lè'ëll. ³⁷ ¿Pë ofrendë guëdë'ë nguiu lu Dios parë gac salvárëll? ³⁸ Ra mënë bësa'në rall shnezë Dios nu napë rall zihani duldë. Cualquier de lè'ë nguiu si talë rtu lull de na; si talë rtu lull de diza'quë delantë sa'll, iurní guëtú lua de lè'ë nguiu ni iurë gueldë guëdchinia de gube'e.

Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu; guëdchinia con ra ianglë shtë gube'e. Guëdchinia con pudërë nu llni shtë Dios.

9

¹ También guni'i më:

—Guldía, nabani bældá mënë ndë'ë; adë gátidi'i rall hashtë guená rall de quë cagnibë'a Dios la'ni ldu'u mënë, de quë hia rnibë'a më con pudërë.

Jesús guc cambi delantë lu rai'

(Mt. 17.1-13; Lc. 9.28-36)

² Gudëdë shu'pë dzë; Jesús bia'a Pedro nu Jacobo nu Juan; ziazú rai' tubi dani ru'bë. Iurní Jesús guc

cambi delantë lu ra shini gusë'dë më. ³ Shabë më guc cambi hashtë rabëni'i tantë naquichin ziquë ni tubi biashtildi adë gúnëdi'i gan guësëquichin. ⁴ Bëlua'alú Elías nu Moisés lu rai'. Guná rai' quëadi'dzë Jesús con Elías nu Moisés. ⁵ Iurní Pedro guni'i:

—Mësë, nabënë dzu hia'a ndë'ë. ¿Pë zëdentsa'u na'a tsunë ranchi ndë'ë? tubin parë lè'ël guëquërdël, stubin parë Moisés, stubin parë Elías.

⁶ Perë rac bë'adi'i Pedro pë guni'i' tantë bédzëbë ra shini gusë'dë më. ⁷ Iurní bédchini tubi shcahi nabësë'au grë rai', nu bini rai' tubi bë naguni'i la'ni shcahi:

—Ndë'ë lè'ë shinia narac shtua'a; gulë bëquë diaguë shtí'dzi'.

⁸ Iurní guná ra shini gusë'dë më grë ladë; ni tubi chu lu guná rai'; sulë Jesús zuga'a.

⁹ Bietë rai' lu dani. Guginibë'a më ni tubi chu lu guepi rai' naguná rai' lu dani hashtë iurë lè'ë nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu tsashtëhi' ladi

ra tēgulē. ¹⁰ Adē chu lu biadí'dzēdi'i rai' lo quē guná rai' guēc dani perē guna'bē di'dzē lu sa' rai' pē runē cuntienē shti'dzē mē de quē tsashtëhi' ladi ra tēgulē. ¹¹ Iurní guna'bē di'dzē rai' lu mē:

—¿Pēzielú rni'i ra mēsē shtë lēy de quē Elías napē quē guídi' primērē?

¹² Bēquebi mē:

—Verdá nahin. Hia bidē Elías tē parē gunē zá'qui' grētē' ra cusē. Perē ¿pē rni'i ra Sagradas Escrituras cerquē shcuendē nguui nabēshe'ldē Dios lu guē'dchiliu? Pues rni'i rahin de quē gúni' sufrir; sac zíhi'; nu gunē mēnē desprēci lē'i'. ¹³ Guná, hia bidē Elías nu bē'nē ra mēnē lo quē naguc shtu'u rall. Lo quē naná escritē de lē'i' hia guc cumplir.

Jesús bēnēac tubi llguē'nē
(Mt. 17.14-21; Lc. 9.37-43)

¹⁴ Bēagrí rai' catē zubē los de más shini gusē'dē mē. Guná rai' zihani mēnē alreduerē shtë rai'. Ra mēsē narlua'a lēy gudildi di'dzē rall con lē'ē rai'. ¹⁵ Iurē guná ra mēnē lu Jesús, guasē ldu'u rall; be'dē guēllu'nē rall lu mē parē gunē rall saludar lē'ē mē. ¹⁶ Iurní guna'bē di'dzē Jesús lu rall:

—¿Pēllē quēadi'dzē tē nga'li? ¿Pēzielú gudildi di'dzē tē?

¹⁷ Iurní tubi nguui bēru'u ladi grē mēnē; guní'ill:

—Mēsē, zeldēnúa llga'na lul. Nápēll tubi mēdzabē la'ni

ldú'ull. Nall gu'pē, bē'nē mēdzabē. ¹⁸ Ancalē rna'zi mēdzabē lē'ē llguē'nē, rru'ldē mēdzabē lē'ēll lu guiu'u. Rru'u bēchini rua'll nu rchushi lai'll. Zni másru'u rbá'cull. Ze'dēnúa lē'ēll lu shini gusē'dēl perē adē bē'nēdi'i rall gan nēac llguē'nē.

¹⁹ Repi mē iurní:

—Lē'ē tē nalē naguēdchi ldu'u tē. ¿Hashtë guc guēbezēnúa lē'ē tē, tē parē tsaldí ldu'u tē shti'dza? ¿Blac tiempē guēquērdēnúa lē'ē tē, tē parē tsaldí ldu'u tē? Gude'enú shínil lua.

²⁰ Iurē be'dē guēnú shtadē llguē'nē lē'ē llguē'nē lu Jesús, guná mēdzabē gu'pē lu Jesús. Bēru'ldē mēdzabē ngulē'nē lu guiu'u. Bēchi'chi llguē'nē nu gu'tē gudu'bi llguē'nē lu guiu'u; bēru'u bēchini rua'll. ²¹ Jesús guna'bē dí'dzi' lu shtadē llguē'nē:

—¿Blac tiempē rac ll'u'u llguē'nē?

Bēquebi shtadē llguē'nē:

—Dizdē nabí'chill. ²² Zihani vultē bētia'a mēdzabē lē'ēll lu guí' u lu nisē tē gati llguē'nē. Si talē záquēl gunēáquēl lē'ēll zudu'pē, bē'nē favurē; bēga'a ldú'ul lē'ē na'a.

²³ Guni'i Jesús lu shtadē llguē'nē:

—¿Pēzielú rni'il lua zni'i? Si talē tsaldí ldú'ul Dios, lē'ē mē gunē mē grētē' cusē parē lē'ēll.

²⁴ Lueguē shtadē llguē'nē guni'i fuertē:

—Rialdí ldua'a perē bē'nē compa'ni na tē tsaldí ldua'a más.

²⁵ Jesús guná nalē zihani mēnē bēdēa hashtë rdia'a lu

sa' rall. Iurní fuertë guni'i më guëc mëdzabë:

—Lë'ël mëdzabë naná gu'pë nu cue'të, rnibë'ahia lë'ël; bëru'u de llguë'në rë' nu adë guëabrídi'i tsutël la'ni ldú'ull jamás.

²⁶ Iurní lë'ë mëdzabë gurushtía nu bërú'ldëll lë'ë llguë'në lu guiu'u nu bësésëll lë'ë llguë'në. Bëru'u mëdzabë; bëa'në llguë'në ziquë naguti. Zihani mënë guni'i hia guti llguë'në. ²⁷ Perë Jesús guna'zi guiá'all parë bëldisë më lë'ëll. Guasuldill.

²⁸ Iurní guatë Jesús tubi hiu'u nu ra shini gusë'dë më guatë rai'. Guna'bë di'dzë rai' lu Jesús:

—¿Pëzielú adë bë'nëdi'i na'a gan niagú na'a mëdzabë fier la'ni llguë'në?

²⁹ Repi Jesús:

—Sulë si talë rialdí ldu'u të de verdá nu gunë të ayunë, iurní gapë të pudërë parë guëgú të mëdzabë ziquë mëdzabë rë'.

Stubi vueltë guni'i Jesús gáti'

(Mt. 17.22-23; Lc. 9.43-45)

³⁰ Bëru'u rai' lugar ni; gudëdë më nezë Galilea. Adë gac shtu'u më ni tubi chu gac bë'a ca zia'a rai' ³¹ purquë quëglua'a më ra shini gusë'dë më. Guni'i më lu rai':

—Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu. Gac entregara lu guia'a mënë të quini rall na perë dzë tsunë tsashtëa ladi ra tégulë.

³² Adë guasëdi'i rai' shti'dzë më. Bëdzëbë rai' niana'bë di'dzë rai' lu Jesús

pë runë cuntienë lo quë naguni'i më.

¿Chu namás lasac?

(Mt. 18.1-5; Lc. 9.46-48)

³³ Iurní bëdchini rai' guë'dchi Capernaum. Iurë nanú rai' la'ni hiu'u, guna'bë di'dzë më lu ra shini gusë'dë më:

—¿Pë cagni'i lu sa' të nga'li iurë ze'dë zu të nezë?

³⁴ Bëac dchi rai' purquë bëchupë di'dzë rai' chu namás më lasac entrë lë'ë rai'. ³⁵ Iurní guzubë më; guna'bë më ra chi'bë chupë shini gusë'dë më; guni'i më:

—Si talë tubi të rac shtú'ul gáquël më más lasac lu sa'l, napë quë gáquël lúltimë de grë të nu napë quë gúnël sirvë los de más sa'l.

³⁶ Iurní guna'bë më tubi llguë'në; bëzú më llguë'në guëláu ladi ra shini gusë'dë më. Gudëdchi më lë'ë llguë'në nu guni'i më lu rai':

³⁷ —El quë naquëhapë tubi llguë'në ziquë ndë'ë purquë mënë ni rac shtú'ull na, también quëhúnëll recibir na. El quë naquëhunë recibir na, también quëhúnëll recibir el quë nabëshe'ldë na.

El quë nadë rní'idi'i cuntrë lë'ë hia'a nall favurë de lë'ë hia'a

(Mt. 10.42; Lc. 9.49-50)

³⁸ Iurní Juan guni'i lu Jesús:

—Mësë, guná na'a tubi nguiu; rgull mëdzabë la'ni ldu'u mënë iurë rní'ill lël, perë lë'ë na'a bëdë'në na'a prohibë tsaglá'guëdi'i gull mëdzabë purquë adë rzënúdi'ill lë'ë hia'a.

³⁹ Jesús guni'i:

—Adë chu guëcádi'i lë'ëll purquë el quë naquëhunë milagrë por pudërë shtëna, adë nádi'ill capaz guëni'ill cuntrë na. ⁴⁰ El quë nadë rní'idi'i cuntrë lë'ë hia'a, nall favurë de lë'ë hia'a. ⁴¹ Cualquier mënë naguëne'e tubi vasë nisë gu të, rné'ell nisë ni purquë na të shmëna, segurë guëdë'ë Dios premi ca'a nguiu ni.

Gulë gupë cuidadë të gúnëdi'i të duldë

(Mt. 18.6-9; Lc. 17.1-2)

⁴² Iurní repi më:

—Cagnia'a shcuendë tubi më humildë naná rialdí ldu'i na. El quë narlua'a tubi më humildë mal nezë të gúnëll duldë, mejurë galdë nguiu ni tubi guichi ru'bë iënil; tsagrú'ldëll lë'ëll la'ni nisëdu'u. ⁴³ Si talë guiá'al rac shtu'u guëldaguë lë'ël lu duldë, bëchuguë guiá'al. Mejurë guëdchínil con tubsë guiá'al catë nápël vidë sin fin quë guëdubi cuerpë tsal gabildi. Ndë nunquë réaldëdi'i be'lë. [⁴⁴ nu mbiziuguë adë rátidi'i; nunquë adë réaldëdi'i gui'i.] ⁴⁵ Si talë guëa'l rac shtu'u guëldaguë lë'ël lu duldë, bëchuguë guëa'l. Mejurë guëdchínil tubsë guëa'l catë nápël vidë sin fin quë guëdubi cuerpë guziá'al gabildi catë nunquë réaldëdi'i be'lë [⁴⁶ nu rátidi'i mbiziuguë nu adë réaldëdi'i gui'i.] ⁴⁷ Si talë slul rac shtu'u guëldaguë lë'ël lu duldë, gulú slul. Mejurë tsutël catë rnibë'a Dios tubsë slul, no sea

tsal gabildi con guërupë slul. ⁴⁸ Ndë ra mbiziuguë rátidi'i nu nunquë réaldëdi'i be'lë.

⁴⁹ 'Grë mieti napë quë gac purificar rai' con be'lë. [Guëtia'a mënë du'pë zedë guëc ma nadchí'bë lu bëcu'guë.] ⁵⁰ Nabënë na zedë perë si talë nápëdi'i zedë sabor, ¿lla gunë nguiu të guëabré sabor shtë zedë? Gulë gapë zedë shtë galnadu'u nu gulë gac më pacënci delantë lu sa' të.

10

Jesús bëlua'a shcuendë divurci

(Mt. 19.1-12; Lc. 16.18)

¹ Bëru'u më Capernaum; bédchini më regiuni shtë Judea hashtë tubi lugar nanaquë nezë guia'a guëë'gu Jordán. Zihani mënë bédëá lu më; bëlua'a më lë'ë rall ziquë siemprë. ² Bidë guëbi'guë ra fariseo lu më; caguili rall mudë guëdchí'bë rall demandë cuntrë lë'ë më. Guna'bë di'dzë rall lu më si talë nanú permisi según lëy guësa'në nguiu tse'lë nguiu.

³ Bëquebi më:

—¿Pë bëquë'ë Moisés la'ni librë shtë Dios?

⁴ Guni'i rall:

—Moisés bédë'ë permisi guësa'në nguiu tse'lë nguiu, sulë napë quë guëdë'ë nguiu tubi guichi shtë divurci.

⁵ Iurní guni'i më:

—Purquë nalë naguëdchi ldu'u të, por ni bëquë'ë Moisés mandamientë rë' ⁶ perë dizdë guzublú guë'dchiliu, iurë bëntsa'u më grëtë' ra cusë,

“Bë'në Dios formar lë'ë nguui nu lë'ë na'a”. ⁷ Por ni guëru'u nguui lidchi shtádëll con shní'all nu guëbaninú nguui tsé'lëll. ⁸ Hia guërupë rall gac rall tubsë; nádi'i rall chupë sino tubsë. ⁹ Por ni, lo quë nabë'në Dios unir, adë chu guëldédi'i lë'ë rall.

¹⁰ Iurë nanú Jesús la'ni hiu'u, ra shini gusë'dë më guna'bë di'dzë rai' lu më pë runë cuntienë di'dzë rë'.

¹¹ Guni'i më:

—El quë naguës'a'në tsé'li' nu guëtsé'all stubi vultë, rúnëll duldë lu primërë tsé'lëll; ni na adulteri. ¹² Nu si talë tubi na'a guësá'nëll tsé'li' të parë guëtsé'all stubi vultë, rúnëll duldë adulteri.

Jesús bë'në ldai' ra llguë'në
(Mt. 19.13-15; Lc. 18.15-17)

¹³ Iurní guanú mënë zihani ra llguë'në parë guëdchi'bë guia'a më guëc rai'. Ra shini gusë'dë më gudildi rai' naganú ra llguë'në. ¹⁴ Iurë guná më lla bë'në ra shini gusë'dë më, bëldë më; guni'i më:

—Gulë bédë'lë sí, guidë ra llguë'në lua. Adë guëcádi'i të lu ra ni'i, purquë ra mënë naná ziquë ra llguë'në tsuté rall catë rnibë'a Dios ziquë Rëy. ¹⁵ Guldía, sulë el quë naganë recibir Dios ziquë Rëy të guëribë'a më lë'ëll ziquë tubi llguë'në, sulë nguui ni guëbánill catë na më rëy.

¹⁶ Iurní gudëdchi më ra llguë'në. Bëdchi'bë më guia'a më guëc rall nu bë'në ldai' më lë'ë rall.

Tubi sultërë ricu

(Mt. 19.16-30; Lc. 18.18-30)

¹⁷ Iurë ziagla'guë Jesús nezë, bidë guëllu'në tubi nguui lu më. Bëzullíbill lu më nu guna'bë dí'dzëll:

—Mësë za'quë, ¿lla guna parë gapa vidë sin fin? gac salvara.

¹⁸ Guni'i më:

—¿Pëzielú rní'il lua naza'ca? purquë ni tubi adë chu naza'quë, sulë Dios. ¹⁹ Nanël ra mandamientë: “Adë rguínidi'il sa'l; adë rquënúdi'il tse'lë sa'l; adë cuánëdi'il pë shtë mënë; adë guadí'dzëdi'il bishi; adë guësiguëdi'il mënë, nu bëzu'bë diaguë shti'dzë shtádëll nu shní'al”.

²⁰ Nguui ni guni'i:

—Mësë, bëna cumplir grë ra mandamientë rë' dizdë nabi'cha,

²¹ Jesús guná lull; nalë gac shtu'u më lë'ëll. Guni'i më:

—Tubi cusë runë faltë; bëtuu' grë cusë nanápël; bédë'lë dumí ca'a ra prubi; iurní gápël tesurë lu gube'e. Nu gude'e naldë na; bë'në renunci prupi deseó shtë'nëll të guëlua'a nadispuestë sac zil por na.

²² Iurë bini nguui ni di'dzë shtë më, riá ldú'ull; zëagzëll tristë purquë nápëll tubi shtaci ru'bë.

²³ Guná më lu ra nazuga'a alreduerë lë'ë më; repi më lu ra shini gusë'dë më:

—Nalë naganë tubi nanápë zihani dumí gúnëll recibir Dios ziquë Rëy.

²⁴ Ra shini gusë'dë më bëdzëguë' ldu'u rai' por

di'dzë shtë më. Jesús guni'i lu rai':

—Lë'ë të ziquë liguë'në, blac naganë gunë ra ricu recibir Dios ziquë Rëy, ra nguiu narunë confiar dumí. ²⁵ Más sencigi tsuté tubi camellë ichi iagullë quë tubi ricu tsutéll catë rñibë'a Dios.

²⁶ Iurní más guasë ldu'u rai'; guni'i lu sa' rai':

—¿Chúllëti'i gac salvar? ¿Chull gapë vidë sin fin?

²⁷ Jesús guná lu grë rai'; guni'i më:

—Adë gúnëdi'i nguiu gan gunë salvar lë'i' perë Dios napë pudërë gunë më grëtë' ra cusë.

²⁸ Iurní Pedro guni'i lu më:

—Guná, lë'ë na'a bësà'në na'a grëtë' cusë parë ze'dë naldë na'a lë'ël.

²⁹ Guni'i Jesús:

—Guldía, el quë nabësà'në lídchi', bëchi', záni', shtádi' u shní'ai', u tsé'li', u shíni', u guiu'u lachi shtëni'; guësánëll ra cusë ni purquë rac shtú'ull diza'quë shtëna, niétiquë guénítidi'll. ³⁰ Gúnëll recibir zihani cusë más iurne' hashtë tubi gahiu'a vultë más lídchi', bëchi', záni', shní'ai', shíni', shláchi'. Nu gunë mënë cuntrë nguiu ni perë despuësë guëbánil lu gube'e tubi vidë sin fin. ³¹ Zihani mënë nallasac iurne' delantë lu sa' rall, gac rall lúltimë dzë ni; nu zihani naná lúltimë iurne', gac rall mënë namás lasac lu Dios.

Stubi vultë guni'i Jesús gáti'

(Mt. 20.17-19; Lc. 18.31-34)

³² Nianá ziazú rai' nezë Jerusalén, ziazú më delantë lu ra shini gusë'dë më. Nalë guasë ldu'u rai' nu ra nacanalde tēchi më, bēdzēbē rall. Iurní lē'ë më bia'a lē'ë ra shini gusë'dë më tubi cu'; guzubēlú guni'i më lu rai' ra cusë nangunēnú mēnē lē'i'.

³³ Guni'i më:

—Zia hia'a Jerusalén catë gunë ra mēnē cuntrë na, nguiu nabēshe'ldë Dios lu guë'dchiliu. Ndë gac entre-gara guia'a ra jēfē shtë ra bēshuzi nu lu ra mēsē shtë lēy. Gunë rall condenar na lu galguti. Gunë rall intriegu na lu guia'a mēnē de stubi naciuni. ³⁴ Gunë rall burnë de na; guëchi'bē shēnē rall lua nu guëquë'ë hiaguë rall na nu quini rall na, perë dzë tsunë tsashtëa ladi ra tēgulë.

Guna'bë Jacobo nu Juan tubi favurë

(Mt. 20.20-28)

³⁵ Iurní Juan nu Jacobo, shini Zebedeo, bēdchini rai' lu Jesús. Guni'i rai':

—Mēsē, rac shtu'u na'a gúnël tubi favurë naguëna'bë na'a lul.

³⁶ Guni'i më lu rai':

—¿Pë rac shtu'u të guna?

³⁷ Guni'i rai':

—Rac shtu'u na'a guënë'el permisi iurë guëribé'al ziquë Rëy, subēnú na'a lē'ël, tubi de lē'ë na'a ladë ldi, stubi de lē'ë na'a ladë rubēsë.

³⁸ Iurní guni'i Jesús lu rai':

—Adë guënëdi'i të lo quë narna'bë të lua. Gulë guni'i lua, ¿zēzac zi të ziquë na? ¿Zac tēdë të cusë durë natēda?

³⁹ Bēquebi rai':

—Zac na'a.

Jesús guní'i':

—Guldí të. Gunë të sufrir demasiadë ziquë guna sufrir. Gu të el mizmë vasë shtë sufrimentë⁴⁰ parë parë subë të cula'nia, tubi de lë'ë të ladë ldi, stubi ladë rubësë, adë rúnëdi'i tucarë guënehia sí subë të ndë. Dios bënë preparar lugar ni sulë parë ra narac shtu'u më subë rall ndë.

⁴¹ Iurë bini chi'i shini gusë'dë më lo quë naguna'bë Jacobo nu Juan, bëldënú rai' Jacobo nu Juan. ⁴² Jesús guná'bëi' lë'ë rai', nu guní'i' më:

—Lë'ë të nanë të ra jëfë shtë naciuni nanádi'i më israelitë, nalë rzac zi rall mënë nu rdchi'bë rall lëy naná dushë ⁴³ parë adë gáquëdi'i zni entrë lë'ë të. Si talë rac shtú'ul gáquël më ru'bë lu sa'l, napë quë gúnël sirvë los de más sa'l. ⁴⁴ Cualquier de lë'ë të si talë rac shtú'ul gáquël mayurë entrë grë ra sa'l, napë quë gáquël muzë shtë grë rai'. ⁴⁵ Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu; zelda ziquë muzë shtë mënë. Zëldëdia'a parë gunë mënë sirvë lua. Guënehia vidë shtëna ziquë präci parë gac salvar zihani mënë.

Bënëac Jesús tubi ciegu nalë Bartimeo

(Mt. 20.29-34; Lc. 18.35-43)

⁴⁶ Iurní bëdchini Jesús con ra shini gusë'dë më guë'dchi Jericó. Iurë hia na rai' parë guëru'u rai' guë'dchi, zianaldë cantidá mënë lë'ë rai'. Tubi ciegu nalë

Bartimeo naná shini Timeo, zúbëll lu nezë. Cagná'bëll gu'në. ⁴⁷ Bini Bartimeo ze'dë Jesús më Nazaret; iurní fuertë guní'ill:

—Jesús llëbni David, bëga'a ldú'ul na.

⁴⁸ Zihani mënë guni'i rall guëc Bartimeo të guëac dhill parë lë'ëll másru'u fuertë guní'ill:

—Llëbni David, bëga'a ldú'ul na.

⁴⁹ Iurní Jesús guzudchí; guni'i më:

—Gulë guaglli'i ciegu rë'.

Guna'bë rai' lë'ë ciegu nu guni'i rai':

—Bëquitë ldú'ul. Guasuldí; cagna'bë Jesús lë'ël.

⁵⁰ Iurní bëru'ldë Bartimeo shabë guítsëll nu bëchësëll. Guaglú'nëll lu më. ⁵¹ Jesús guni'i lull:

—¿Pë rac shtú'ul guna?

Bartimeo guni'i:

—Mësë, rac shtua'a guënahia ziquë antsë.

⁵² Jesús repi:

—Bëagzé, hia bëáquël purquë rialdí ldú'ul na.

Bëac nguiu ni nu guanáldëll lë'ë më.

11

Guatë Jesús Jerusalén ziquë Rëy

(Mt. 21.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

1 Iurní ziadgchini rai' guë'dchi Jerusalén guëlla' ra guë'dchi Betfagé nu Betania. Bëdchini rai' rua' dani shtë Olivos nanaquë frentë parë Jerusalén. Iurní Jesús

bëshé'ldi' chupë shini gusë'dë
më. ² Guni'i më:

—Gulë tsa guë'dchi
nanaquë delantë. Nga'li
guëdzëlë të tubi burrë; quëdú
ma rua' nezë. Lë'ë burrë
ni la'di chu quíbedi'i tēchi
ma. Gulë bësh'a'quë ma nu
gulë te'enú ma ndë'ë. ³ Si
talë guëna'bë di'dzë mënë pë
gunë të burrë, gulë guni'i lull
de quë lë'ë mësë shtënë të
rqui'ni' lë'ë ma, nu lueguë
guëshé'ldi' lë'ë ma.

⁴ Iurní zia'a ra shini
gusë'dë më; bēdia'guélú rai'
lë'ë ma naquëdú rua' nezë.
Bësh'a'quë rai' lë'ë ma.

⁵ Bēldá mënë nazú nga'li
guni'i rall:

—¿Pë quëhunë të? ¿Pëzielú
bësh'a'quë të burrë rë'?

⁶ Repi rai' ziquë guni'i
Jesús lu rai'. Iurní bēsa'në
mënë parë bia'a rai' burrë.
⁷ Bēdchini rai' lu Jesús, nu
bēdchi'bē rai' shabē rai' tēchi
burrë të gudchibē Jesús tēchi
ma. ⁸ Zihani mënë gudishi
shabē rall lu nezë catë ze'dë
Jesús. Stubi shcua'a mënë
bēldietë rall ndiaguë shtë
hiaguë. Gudishi rallin lu
nezë.

⁹ Iurní mënë naze'dë de-
lantë nu ra naze'dë trasë nalë
fuertë guni'i rall:

—Gunë më salvar. Ben-
ditë el quë naze'dë guëdchini
por partë shtë më. ¹⁰ Bē'në
ldai' Dios lë'ë Rëy naze'dë;
súbëll lu trunë shtë David,
shtadë guélú hia'a. Llëru'bē
na pudërë shtë Dios nacabezë
gube'e. Gunë më salvar.

¹¹ Guatë Jesús Jerusalén.
Lueguë guatë më iádu'u

ru'bë; guná më grë ladë,
iurní bēru'u më; zia'a më
Betania con ra shini gusë'dë
më purquë hia guadze'.

Hiaguë nadë rgúdi'i nashi
(Mt. 21.18-19)

¹² Stubi dzë bēru'u rai' Be-
tania. Iurë ziazú më nezë,
bēldia'në më; guná më zitu
tubi hiaguë bēlda'u nanapë
ndiaguë. ¹³ Guagná më si talë
naquë nashi lu hiaguë, gau
më. Adë bēdzélēdi'i më nashi;
purë ndiaguë naquë lu hi-
aguë purquë nádi'i shtimpë
nashi. ¹⁴ Iurní guni'i më lu
hiaguë:

—Nunquë jamás adë chu
gáudi'i nashi shtënë.

Bini ra shini gusë'dë më lo
quë naguni'i më lu hiaguë.

Bēsëllu'në Jesús ra
nacagtuu' la'ni iádu'u

(Mt. 21.12-17; Lc. 19.45-48;
Jn. 2.13-22)

¹⁵ Bēdchini rai' Jerusalén.
Guatë më la'ni iádu'u ru'bë.
Guzubélú bēsëllu'në më ra
naquëgtuu' nu ra naquëgzi'i
la'ni iádu'u. Bērē'shë më
mellë shtë ra nacagchili
dumí. Bērē'shë më ra iagshili
shtë ra nacagtuu' palumë.

¹⁶ Gunibē'a më ni tubi chu
gua'a trashtë la'ni iádu'u.

¹⁷ Bēlua'a më ra mënë; guni'i':

—La'ni Sagradas Escrit-
uras rni'i zndë'e: “Iádu'u
shtëna na parë gunë mieti
orar lu Dios”; perë lë'ë të
bē'në të cambi iádu'u ziquë
cuvë shtë nguba'në.

¹⁸ Ra jēfë shtë bēshuzi nu
ra mēsë narlua'a lēy bini rall
shti'dzë më. Bēdzēbē rall lē'ë
më purquë grētē' mënë guasë

ldu'u rall enseñansë shtë më. Por ni gudili ra kontrari shtë më mudë parë quini rall lë'ë më. ¹⁹ Iurë bēdchini gue'lë, Jesús con ra shini gusë'dēi' bēru'u rai' ciudá Jerusalén.

Gubidchi hiaguë bēlda'u
(Mt. 21.20-22)

²⁰ Stubi dzë rsili gudēdē rai' catë zubë hiaguë bēlda'u. Guná rai' gubidchin hashtë shlu'chin. ²¹ Iurní Pedro bēagná ldu'i shti'dzë më; guni'i Pedro:

—Mēsë guná, lë'ë hiaguë naguludel lë'in gubidchi.

²² Guni'i më:

—Gulë tsaldí ldu'u të shti'dzë Dios. ²³ Guldía rnia'a lu të, cualquier nguii narni'i lu dani rē': "Guabsú ndë'ë nu tsal la'ni nisēdu'u", si talë adë rzádi'i ldu'u nguii ni, si talë tsaldí ldu'ull, gunë më lo quë naguní'ill. ²⁴ Por ni rnia'a lu të, grëtë' lo quë narná'bēl lu Dios, gulë tsaldí ldu'u të gunë të recibirin, iurní guēne'e mēhin. ²⁵ Iurë cagná'bēl lu Dios, bē'nē perdunë kontrari shtë'nēl, iurní Shtádēl naquëbezë gube'e gúni' perdunë duldë shtë'nēl. [²⁶ Eñ cambi si talë adë nēdi'il gúnēl perdunë sa'l, tampusquë gunë Dios perdunë lë'ël.]

Pudërë nanapë Jesús
(Mt. 21.23-27; Lc. 20.1-8)

²⁷ Bēagrí rai' Jerusalén stubi vuetë. Guatë më iádu'u ru'bē. Iurní bēdchini ra jēfë shtë ra bēshuzi nu ra mēsë narlua'a lēy con ra më gushë shtë guē'dchi. Bēdchini rall lu Jesús. ²⁸ Guna'bē di'dzë rall:

—¿Chu shtë permisi rúnēl cusë rē'? ¿Chu bēshe'ldē lē'ël?

²⁹ Jesús bēquebi:

—Nu na guēna'bē di'dza lu të. Gulë guni'i lua, iurní guēnia'a lu të chu bēne'e permisi parë guna ra cusë. ³⁰ ¿Chu bēshe'ldē Juan Bautista parë guēchu'bē nísí', Dios u mēnē? Gulë guni'i chu bēdē'ë permisi lē'i'.

³¹ Guzublú guna'bē di'dzë lu sa' rall. Guni'i rall:

—Si talë guēni'i hia'a lu Jesús de quë Dios bēshe'ldē Juan, iurní guēna'bē di'dzë Jesús lu hia'a: "¿Pēzielú adë gualdídi'i ldu'u të shti'dzi'?" ³² Ni mudë guēni'i hia'a lu Jesús: "Ra mēnē bēshe'ldē lē'ë Juan".

Zni cagni'i rall purquë bēdzēbē rall ra mēnē. Casi grē mēnē gualdí ldu'u rall de quë Dios bēshe'ldē Juan të guēni'i' shti'dzë më. ³³ Iurní guni'i rall lu Jesús:

—Rdē'ēdi'i na'a cuendë chu bēshe'ldē lē'ë Juan.

Jesús guni'i lu rall:

—Nu na adë guēquēbidia'a lu të chu bēshe'ldē na parë runa ra cusë rē'.

12

Comparaciuni shtë muzë mal

(Mt. 21.33-46; Lc. 20.9-19)

¹ Guzublú Jesús cagni'i më por comparaciuni; guni'i më:

—Tubi nguii bēcabni' zihani hiaguë uvë nu bēntsá'ull tubi lu' alrededurë. Bēntsá'ull catë guēru'u juguë shtë uvë; nu bēntsá'ull tubi

hiu'u guia'a parë quëhapë muzë ra hiaguë.

¹Nu bëtë'ë nguïu ni guïu'u parë trabajadurë gunë rall dchi'ni mëdi. Iurní zía'all zitu. ²Iurë bëga'a tiempë shtë cusechë, lë'ë lamë bëshé'ldi' tubi muzë; tsagca'a muzë lo quë narunë tucarë lamë.

³Perë ra nabëca'a guïu'u guna'zi rall lë'ë muzë; bëtë'ë rall galnë lë'ë muzë, nu bësëllu'në rall lë'ë muzë sin adë pë bëtë'ëdi'i rall niua'a muzë. ⁴Iurní lamë bëshé'ldëll stubi muzë; bënë'ë ra nguïu ridë guëc muzë. Guni'i rall didzabë guëc muzë. ⁵Lë'ë lamë bëshé'ldëll stubi muzë. Muzë ni gudini ra nguïu. Bëshé'ldë lamë más zihani muzë. Bëldá rai' gudini rall lë'ë rai'. Sëbëldá ra muzë bëtë'ë rall galnë.

⁶Lamë ni nápëll tubsë shínil. Nalë rac shtu'u lamë shíni'. Bëshé'ldë lamë shíni' lu ra nguïu; guni'i lamë: "Gapë rall rëspëti lu shinia". ⁷Perë ra nabëca'a guïu'u guni'i lu sa' rall: "Guná, ndë'ë llga'në lamë naguëca'a herenci shtë lamë. Cha guédínia'a lë'ëll nu grë herenci guëa'në parë lë'ë hia'a." ⁸Guna'zi rall shini lamë; gudini rall lë'ëll nu bëru'ldë rall lë'ëll fuërë de lugar ni.

⁹Iurní guna'bë di'dzë Jesús: —¿Pë gunë lamë con ra muzë mal? Guidë lamë catë zu hiaguë uvë tē quini lamë ra muzë mal, nu guëdë'ë lamë hiaguë uvë parë stubi mënë.

¹⁰¿Pëllë bí'ldidi'i tē Sagradas Escrituras narni'i? Guë'ë nabëru'ldë albañil tubi ladë,

guë'ë rë' gunë sirvë parë shquini hiu'u.

¹¹Zni bënë'ë më, el quë narnibë'a lë'ë hia'a. Guná hia'a pudërë shtë më; nalë nasa'a nahin.

¹²Iurní ra contrari shtë Jesús gudili rall mudë parë guëna'zi rall lë'ë Jesús. Bien guc bë'a rall Jesús guni'i comparaciuni rë' cuntrë lë'ë rall. Niétiquë adë pë bënë'ëdi'i rall cuntrë lë'ë më purquë bëdzëbë rall los de más mënë. Bësa'në rall lë'ë më; zëagzë rall.

Guni'i Jesús: "Gulë quilli impuestë"

(Mt. 22.15-22; Lc. 20.20-26)

¹³Ra contrari shtë Jesús bëshé'ldë rall bëldá fariseo nu bëldá shmënë Herodes parë guësiguë rall lë'ë më. Guc shtu'u rall niani'i më tubi cusë mal tē guëdchi'bë rall demandë cuntrë lë'ë më. ¹⁴Guna'bë di'dzë rall lu më:

—Mësë, nanë na'a rluá'al purë verdá. Rúnël tratë igual ra mënë humildë nu ra mënë narnibë'a. Quëgluá'al lla tsutë mënë shnezë Dios. Guni'i lu na'a iurne', según lëy ¿pë na bien guédíllia'a impuestë lu rëy César u guédíllidi'ia'a impuestë?

¹⁵Guc bë'a Jesús na rall mënë falsë. Guni'i më lu rall:

—¿Pëzielú ze'dë guësiguë tē na? Gulë bëlu'a'a tubi dumí tē guënahia luhin.

¹⁶Guaglli'i rall tubi monedë; iurní guni'i më:

—¿Chu lë nu chu lu naquë lu dumí?

Guni'i rall:

—Lu rëy César naquë lu dumí.

17 Bëquebi më:

—Gulë bédë'ë naca'a César lo quë naná shtë César, nu gulë bédë'ë naca'a Dios lo quë naná shtë Dios.

Guasë ldu'u rall shti'dzë më.

Jesús guni'i tsashtë ra tégulë

(Mt. 22.23-33; Lc. 20.27-40)

18 Iurní bédchini bédá saduceos lu Jesús. Ra saduceos rni'i rall adë tsashtëdi'i ra tégulë ladi ra tégulë. Guna'bë di'dzë rall lu më:

19 —Mësë, bëquë'ë Moisés guahietë si tubi nguui gáti' sin shíni', bëchi tégulë napë quë cá'all tse'lë tégulë; gapë rai' shini parë adë tsalúdi'i shfamili tégulë. 20 Guc gadchi bëchi. Primërë nguui bëtsë'all perë gútil sin ni tubi shíni'.

21 Segundë bëchi tégulë cuá'all lë'ë viudë perë gútil sin ni tubi shíni'. Tecërë lo mizmë cuá'all tse'lë tégulë perë gútil sin ni tubi shíni'. 22 Guézá bëchi tégulë cua'a rall lë'ë na'a ni perë adë gúpëdi'i rai' shíni'. Despuësë lë'ë na'a ni gúti'.

23 Iurë tsashtë ra tégulë, ¿chu gac tse'lë na'a ni? pues gadchi nguui gac tse'lë na'a.

24 Jesús bëquebi:

—Bëganë të con di'dzë shtë të purquë adë riasëdi'i të Sagradas Escrituras nu adë guënëdi'i të pudërë shtë Dios.

25 Iurë ra tégulë tsashtë rai', adë guëtsë'adi'i rai'; adë rnádi'i rai' guëtsë'a shini rai'. Na rai' ziquë ra ianglë nacabezë gube'e. 26 Perë si talë cagna'bë di'dzë të si talë ra tégulë tsashtë rai' stubi, gulë bédë'ë cuendë lo quë

nabëquë'ë Moisés la'ni histori shtë hiaguë narëuldë. ¿Pëllë adë bí'ldidi'i të histori ni? Bëquë'ë Moisés de quë Dios guni'i' lúhi': “Nahia Dios shtë Abraham; nahia Dios shtë Isaac; nahia Dios shtë Jacob”. 27 Pues grë shmënë Dios nabani aunquë hia guti rai'. Napë rai' vidë sin fin. Lë'ë të saduceos, riasëdi'i të shti'dzë Dios; zihani vësë rganë të.

Mandamientë namás lasac (Mt. 22.34-40)

28 Tubi mësë narlua'a lëy guabí'guëll lu Jesús. Bínill lla quédildi di'dzë ra sa'll nu bínill de quë Jesús bëquëbi' bien lu rall. Guni'i mësë ni lu Jesús:

—Mësë, ¿guadë mandamientë namás lasac de grë mandamientë?

29 Guni'i më lull:

—Mandamientë namás lasac rni'i: “Gulë bëquë diaguë, lë'ë të mënë israelitë; Dios Shtáda'a tubsë na më.

30 Gulë gac shtu'u lë'ë më con guëdubinú ldú'ul, nu guëdubi almë shtë'nël, nu con guëdubi fuersë shtë'nël”. Ni na mandamientë namás lasac.

31 Segundë mandamientë rni'i: “Gulë gac shtu'u sa'l ziquë rac shtú'ul mizmë lë'ël”. Nídi'i stubi mandamientë namás lasac quë mandamientë rë'.

32 Lë'ë mësë repi:

—Mësë, guldí shti'dzël. Verdá na tubsë Dios; nídi'i chu stubi. 33 Nu napë quë gac shtú'ul lë'ë më con guëdubinú ldú'ul nu con almë shtë'nël, nu con fuersë shtë'nël. Nu zac napë quë gac shtú'ul sa'l igual

ziquë rac shtú'ul mizmë lë'ël. Ra cusë ni más lasac quë gunë nguïu ofrecërë lu Dios tubi ma u stubi cusë narie'qui lu bëcu'guë.

³⁴ Iurë bini Jesús de quë nguïu rë' guní'ill bien, guni'i më lull:

—Du'pë runë faltë të guë nibë'a Dios lë'ël të gápël vidë sin fin.

Iurní adë chu nápëdi'i valurë niana'bë di'dzë lu më.

Guna'bë di'dzë Jesús lu ra mënë chu na shtadë Cristo
(Mt. 22.41-46; Lc. 20.41-44)

³⁵ Iurë caglua'a Jesús la'ni iádu'u ru'bë, guni'i më:

—¿Pëguëa' rni'i ra mësë shtë lëy de quë Cristo na shini David? ³⁶ Mizmë David bëquë'e por pudërë shtë Espíritu Santo di'dzë rë':

Dadë Dios guni'i lu Shtada narnibë'a:

“Guzubë ladë ldi shtëna hashtë guna gan lu enemigu shtënël të guëzu'bë diaguë rall shtí'dzël”.

³⁷ ¿Lla na posiblë gac Cristo shini David, cumë David rni'i' Cristo na Dadë narnibë'a lë'ë David?

Ra mënë zihani bini rall shtí'dzë më; bëuu' ldu'u rall nacagni'i më.

Jesús gudildi ra fariseo nu mësë shtë lëy

(Mt. 23.1-36; Lc. 11.37-54; 20.45-47)

³⁸ Quëglua'a më ra mënë; guni'i më:

—Gulë gapë cuidadë ra mësë narlua'a lëy. Rëuu' ldu'u rall gacu rall lari duni. Rac shtu'u rall gunë mënë

saludar lë'ë rall con zihani rëspëti lu nezë. ³⁹ Rguili rall lugar mejurë la'ni iádu'u; rac shtu'u rall lugar shtë rëspëti lu mellë. ⁴⁰ Perë rdchisú rall lidchi ra viudë nu parë guësiguë rall mënë, quëhunë rall oraciuni llëduni. Lë'ë rall gunë rall recibir más cashtigu dushë.

Tubi gu'në nabëdë'ë viudë prubi

(Lc. 21.1-4)

⁴¹ Guzubë më la'ni iádu'u frentë catë rti'a'a mënë ofrendë; guná më lu ra mënë nabëtia'a gu'në la'ni canciá. Zihani mënë ricu bëtia'a rall zihani dumí. ⁴² Iurní bédchini tubi viudë prubi; bëtiá'all chupë centavë la'ni canciá. ⁴³ Iurní Jesús guna'bë më ra shini gusë'dë më. Guni'i më lu rai':

—De verdá rnia'a, lë'ë viudë prubi rë' bëtiá'all más quë grë mënë nabëdë'ë dumí ⁴⁴ purquë los de más rall bëtia'a rall dumí nabë'në subrë perë viudë rë' bédë'ëll grëtë' nanápëll, grë nasí'ill parë gaull.

13

Guni'i më cue iádu'u ru'bë
(Mt. 24.1-2; Lc. 21.5-6)

¹ Nianá bëru'u më iádu'u, tubi shini gusë'dë më guni'i:

—Mësë, guná, blac chulë ra guë'e ru'bë. Blac chulë hiu'u rë'.

² Jesús guni'i:

—¿Gu rna të lu guë'e ru'bë shtë iádu'u? Adë guëá'nëdi'i ni tubi guë'e nadchi'bë guëc sa'. Grëhin tsalú.

Sëñi antsë tsalú guë'dchiliu
(Mt. 24.3-28; Lc. 21.7-24;
17.22-24)

³ Guzubë më catë zu dani shtë Olivos nanaquë frentë nezë catë rlua'a iádu'u ru'bë. Iurní Pedro nu Jacobo nu Juan nu Andrés guna'bë di'dzë rai' lu Jesús tubi cu':

⁴ —¿Guc gac ra cusë narní'íl lu na'a? ¿Pë sëñi nanú de quë hia gac cumplirin?

⁵ Iurní guni'i Jesús:

—Gulë gapë cuidadë ni tubi adë chu guësiguëdi'i lé'ël.

⁶ Zihani mënë guëca'a rall lëa; guëdchini rall nu guëni'i rall: "Nahia Cristo". Guësiguë rall zihani mënë.

⁷ 'Iurë ruadi'dzë mënë nanú zihani guërru nu rdzatsu mënë cuntrë gu-biernë, adë rdzëbëdi'i të. Grë cusë ni napë quë gac cumplir perë runë faltë parë tsalú guë'dchiliu.

⁸ Tildi naciuni cuntrë stubi naciuni nu tildi guë'dchi cuntrë stubi guë'dchi. Guidë llu dushë zihani lugar. Guëdchini gubini dushë. Ni na principi shtë cusë durë naguër gac.

⁹ 'Gulë bë'në preparar lë'ë të purquë gunë mënë intriegu lë'ë të lu ra gobiernë. Guëne'e mënë galnë lë'ë të la'ni iádu'u. Guëdchi'bë rall demandë cuntrë lë'ë të lu gobiernë nu lu ra rëy purquë na të shmëna. Zni guëni'i të diza'quë lu ra më ru'bë; gac të testigu shtëna.

¹⁰ Antsë guëdchini fin shtë guëdchiliu, napë quë guërë'tsë diza'quë entrë grë ra naciuni.

¹¹ Iurná gua'a mënë lë'ë të lu gobiernë, adë rquëdí'nidi'i

ldu'u të por lo quë naguëni'i të. Gulë biadi'dzë lo quë narne'e Espíritu Santo lë'ë të iurní, purquë lëdëdi'i lë'ë të guadi'dzë të sino Espíritu Santo quëadi'dzi' iurní.

¹² Tiempë ni ra nguui gunë rall intriegu bëchi rall parë gati bëchill. Nu ra shtadë llguë'në gunë rall cuntrë shínill. Ra llguë'në guëasë rall cuntrë ra shtádëll; gati shtádëll.

¹³ Guëldënú grë mënë lë'ë të purquë na të shmëna perë el quë nagac firmë lu shnezë Dios hashtë fin, nguui ni gac salvar.

¹⁴ 'Iurë guëná të cusë mal tsuté iádu'u ru'bë, cusë ni gunin manchë iádu'u; zuhin catë nídi'i permisi. (Gulë tsasë ndë'ë el quë nagu'ldë di'dzë rë'.) Ra nananú Judea guëllu'në rall lu dani.

¹⁵ El quë nazuga'a guëc hiu'u adë guietëdi'ill parë tsutéll la'ni hiu'u të guá'all pë shtëll sino guëllú'nëll.

¹⁶ Nu el quë nanú lachi adë guëabridi'ill lídchill parë guá'all shábëll sino guëllú'nëll lu dani.

¹⁷ Prubi ra na'a nanua'a shíni' dzë ni, nu prubi ra narca'a me'dë.

¹⁸ Gulë bë'në ruëguë lu Dios adë gaquin tiempë naldë.

¹⁹ La'ni ra dzë ni gunë mieti sufrir demasiadë, cusë durë naná lá'adi'i guná mënë dizdë principi shtë guë'dchiliu nu nunquë jamás gáquëdi'i sa' ra cusë ni.

²⁰ Si talë adë bë'nëdi'i Dios menos ra dzë shtë sufrimientë, adë chu nádi'i gac salvar; perë por ra mënë nagudili Dios, gac menos ra dzë ni.

21 'Si talë chu guëni'i lul: "Gulë guná, ndë'ë lë'ë Jesucristo", u "Gulë tsagná; ndë lë'ë më nanú", adë tsaldídi'i ldú'ul shti'dzëll. 22 Guëdchini ra naguëguguë ra mënë. Guëni'i rall na rall Cristo u tubi narni'i shti'dzë Dios nu gunë rall milagrë nu guëlua'a rall sëni ru'bë të parë guësiguë rall hashtë ra nagudili Dios si na posiblë. 23 Por ni gulë guzú listë nu preparadë; hia gunia'a lu të ra di'dzë ni antsë gac cumplirin.

Nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu guëabri' stubi

(Mt. 24.29-35, 42-44; Lc. 21.25-36)

24 'Despuësë ra dzë shtë sufrimientë lë'ë ngubidzë guëcahi nu lë'ë mbehu adë guënë'edi'in llni. 25 Ra mbelëgui'i ldaguë. Grëtë' fuersë shtë gube'e guëni'bin. 26 Iurní guëná mënë na, nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu; guëdchinia la'ni shcahi con llëru'bë pudërë nu llni. 27 Iurní guëshe'lda ra ianglë parë guzia'a rai' guëdubi guë'dchiliu. Guëtëá rai' ra shmënë Dios, ra nagudili më. Guëdchini rall de guëdubi ladë shtë guë'dchiliu nu dizdë más zitu.

28 'Gulë tsasë comparaciuni shtë hiaguë bëlda'u. Iurë lë'ë ndiaguë rënë rru'u, rdë'ë të cuendë hia mërë guëdchini tiempë na'i. 29 Zni iurë guëná të quëhac grë ra cusë rë', gulë tsasë hia mërë guëdchinia. 30 Guldía rnia'a lu të, grëhin gac cumplir antsë gati mënë

naquërelde lu guë'dchiliu dzë ni. 31 Gube'e nu guë'dchiliu tsalú rahin perë shti'dza adë tsalúdi'in.

32 'Perë dzë nu iurë, ni tubi adë chu rac bë'adi'i, ni por mizmë ianglë shtë gube'e, ni por shini Dios; sulamëntë Dios, Shtada, rac bë'ai' dzë shtë fin.

33 'Gulë guzú listë; gulë gac nasini purquë lë'ë të adë rac bë'adi'i të dzë shtë fin. 34 Nahin ziquë tubi nguiu nazia'a zitu. Bësëá'nëll lídchill nu bédë'ëll dchi'ni ca'a muzë, cadë tubi rall con shchí'ni'. Nu gunibë'a nguiu ni lu portërë sull listë guëdubi tiempë. 35 Rnia'a lu të, gulë guzú listë; adë rdë'ëdi'i të cuendë gac guëdchini lamë. Ze'dë guëdchíni' iurë gue'lë u guërudë gue'lë u rquë tsunë cahi u hashtë rsili. 36 Gulë guzú listë, no sea guëdchini më de repëntë nu lë'ël nagá'sil. 37 Lo quë nacagnia'a lu të, rnia'a lu grë mënë; gulë guzú listë.

14

Ra contrari shtë Jesús gudili rall lla gati më

(Mt. 26.1-5; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

1 Chupë dzë antsë bédchini laní Pascu nu laní iurë gudáu mënë guëtështildi sin levadurë, ra principal bëshuzi nu ra mësë narlua'a lëy, caguili rall mudë parë guëna'zi rall lë'ë më prësi sin quë adë chu gac bë'adi'i, nu quini rall lë'ë më. 2 Guni'i rall:

—Lëdë la'ni dzëdi'i laní gaquin të adë guëdzâtsudi'i ra mënë.

Tubi na'a bëtia'a sëiti nashi guëc Jesús

(Mt. 26.6-13; Jn. 12.1-8)

³ Guzac Jesús nanú Betania; iurë nanú më lidchi Simón el quë naguc ll'u'u galguidzë naru'dzë ládi', guzubë më lu mellë. Iurní bëdchini tubi na'a; nuá'all tubi bëtëi nan-actsa'u de guë'e alabastro. Gadzë bëtëi ni con perfumë shtë nardë purë. Lasaquin zihani dumí. Bëldë na'a bëtëi nu bëtiá'all perfumë guëc më. ⁴ Bëldá mënë bëldënú rall na'a ni; guni'i lu sa' rall:

—¿Pëguëa' bënë na'a rë' desperdici perfumë guëc më? ⁵ purquë bien niatuu' na'a perfumë por más de tsunë gahiu'a bëllë nu niadë'ëll dumí ca'a ra prubi.

Gudildi rall na'a.

⁶ Iurní guni'i Jesús:

—Zuzú na'a. ¿Pëzielú cagni'i të cuntrë lë'ëll? Bënëll tubi cusë za'quë. ⁷ Siemprë nanú ra prubi entrë lë'e të, nu cualquier dzë rac guëdë'e të lo quë narac shtu'u të ca'a prubi, perë na adë guëquërdënúdia'a lë'e të llëduni tiempë. ⁸ Na'a ni bë'ni' zni mientras nabania ndë'e. Bëtiá'all perfumë shcuërpa antsë gatia nu guëga'cha. ⁹ Guldía narnia'a lu të, ancalë catë guadi'dzë mënë diza'quë guëdubi guë'dchiliu, lo quë nabënë na'a rë' guini mënë. Guëagná ldu'u rall lo quë nabënënú na'a na.

Bënë Judas prometer gúnëll intriegu Jesús

(Mt. 26.14-16; Lc. 22.3-6)

¹⁰ Iurní Judas Iscariote tubi naná chi'bë chupë shini gusë'dë më, ziá'all lu ra principal bëshuzi të gúnëll tratë nu gúnëll intriegu Jesús guia'a rall. ¹¹ Iurë bini rall shti'dzë Judas, nalë bëquitë ldu'u rall nu bënë rall prometer guëdë'e rall dumí. Dizdë iurní gudili Judas mudë parë gúnëll intriegu lë'e më.

La Santa Cena

(Mt. 26.17-29; Lc. 22.7-23; Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

¹² Iurní bëdchini primëre dzë shtë laní; gudáu mënë guetështildi sin levadurë. Mizmë dzë ni bënë tucarë quini mënë tubi lli'li shtë Pascu. Ra shini gusë'dë më guna'bë di'dzë rai' lu më:

—¿Ca lu rac shtú'ul guëdë'në na'a preparar shtse shtë Pascu guëdáuha'a?

¹³ Bëshe'ldë më chupë shini gusë'dë më; guni'i më:

—Gulë tsa guë'dchi. Guëdza'guëlu të tubi nguui nanua'a tubi rëë' nisë. Gulë guanaldë lë'ëll. ¹⁴ Catë tsutëll, gulë guni'i lu nashtë hiu'u: "Mësë shtë na'a cagna'bë dí'dzi' lul, ¿ca lu guënë'el tubi cuartë parë guëdáu shtse na'a shtë Pascu?" ¹⁵ Iurní guëluá'all tubi cuartë ru'bë guia'a segundë pisë; listë nahin. Gulë bënë preparar laní ndë.

¹⁶ Ra shini gusë'dë më zia'a rai' guë'dchi. Bëdza'guëlu rai' lë'e nguui nanua'a nisë, ecs-actë ziquë guni'i më lu rai'.

Ndë bë'në rai' preparar shtse shtë laní.

¹⁷ Iurë bédchini gue'lë, bédchini më con ra chi'bë chupë shini gusë'dë më catë nanú tubi cuartë. ¹⁸ Iurë quëháu rai', guni'i më:

—Guldía cagnia'a lu të, tubi entrë de lë'ë të guëru'u tubi nagunë intriegu na lu galguti. Quëhaunú nguui ni na.

¹⁹ Guzublú gulaguë tristë la'ni ldu'u rai'; guni'i rai' lu më tubi por tubi:

—Dadë, ¿ni mudë guna intriegu lë'ël?

²⁰ Repi Jesús:

—Nguui ni na tubi de chi'bë chupë shini gusë'da. Quëgtiá'all guetështildi la'ni platë con na; gúnëll intriegu na lu galguti. ²¹ Gac cumplir lo quë narni'i Sagradas Escrituras de na, nguui nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, perë prubi nguui el quë nagunë intriegu na lu galguti. Mejurë adë niálëdi'i nguui ni.

²² Mientras quëhaunú Jesús lë'ë rai', guna'zi më guetështildi nu bédë'ë më graci. Bëshullë më guetështildi; bédë'ë mëhin cua'a ra shini gusë'dë më. Guni'i më:

—Gulë gau ndë'ë; ndë'ë lë'ë shcuërpa.

²³ Nu zac guna'zi më copë shtë vini; bédë'ë më graci nu bédë'ë më lë'ë copë cua'a ra shini gusë'dë më. Bii' rai' lë'ë vini. ²⁴ Guni'i më lu rai':

—Ndë'ë na rënë shtëna naná sëgi parë tubi tëtë cubi entrë Dios nu ra mënë. Guëllë'ë rënë shtëna parë gac

salvar zihani mënë. ²⁵ Guldía rnia'a lu të, hiadë guëabrídi'i gua' vini con lë'ë të hashtë dzë naná quëbezënúa lë'ë të catë rnibë'a Dios ziquë Rëy.

Guni'i Jesús lu Pedro gúnëll negar lë'ë më

(Mt. 26.30-35; Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

²⁶ Despuësë bi'ldi rai' tubi cantë, iurní bëru'u rai'; zia'a rai' dani shtë Olivos. ²⁷ Guni'i më lu rai':

—Grëtë' të guës'a'në të na; zni rni'i ra Sagradas Escrituras: “Tsatinia lë'ë vëquërë nu ra lli'li guërë'tsë ra”. ²⁸ Perë despuësë iurë tsashtëa ladi ra tégulë, quibëlúa lu të hashtë Galilea.

²⁹ Iurní guni'i Pedro:

—Aunque nilë grëtë' mënë guës'a'në rall lë'ël, perë na jamás guësá'nëdia'a lë'ël.

³⁰ Jesús guni'i lu Pedro:

—Guldía, mizmë gue'lë ne' antsë lë'ë gay guëllidchí, lë'ël gúnëll negar na tsunë vësë.

³¹ Perë fuertë guni'i Pedro:

—Masiá quini ra mënë na, adë gúnëdia'a negar lë'ël.

Grë ra shini gusë'dë më guni'i rai' lo mizmë.

Jesús zia'a Getsemaní të guadi'dzënúhi' Dios

(Mt. 26.36-46; Lc. 22.39-46)

³² Bédchinínú më ra shini gusë'dë më lugar nalë Getsemaní. Guni'i më lu rai':

—Gulë guzubë ndë'ë mientras guadi'dzënúa Dios, Shtada.

³³ Bia'a Jesús Pedro, Juan, nu Jacobo. Guzublú riá ldu'u më demasiadë. Bë'në më sufrir. ³⁴ Guni'i më lu rai':

—Gulë cuezë ndë'ë; gulë cue nasini. Nalë tristë shtë galguti nanú la'ni ldua'a; mërë gatia.

³⁵ Zia'a më stu'pë delantë; bëzullibi më; bënë më orar; guná'bëi' Shtádi' si talë naposiblë guelá Dios lë'i' lu sufrimientë naná rdëdë ldu'u më. ³⁶ Guni'i më lu Dios:

—Dadë, cagna'ba lul; nápël pudërë gúnël grë cusë. Bëlá na lu sufrimientë rë', perë adë gáquëdi'in según lo quë narac shtua'a sino según voluntá shtënël.

³⁷ Iurní bëabrí më catë cabezë Pedro, Juan, nu Jacobo. Bëdzëlë më lë'ë rai' naga'si rai'. Guni'i më guëc Pedro:

—Moni, ¿pë adë gáquëdi'i guëru'u mbëca'ldë lul tubi iurë? ³⁸ Gulë cue nasini; gulë guna'bë lu Dios të adë guësiguëdi'i Satanás lë'ë të. Ldu'u të rni'i, nia, perë shcuerpë të adë nídi'i fuersë.

³⁹ Stubi vultë zia'a më; biadi'dzënúhi' Dios. Guni'i më mizmë di'dzë ziquë antsë. ⁴⁰ Bëabrí më; bëdzëlë më lë'ë shini gusë'dë më, naga'si rai' tantë mbëca'ldë lu rai'. Adë bëdzëlëdi'i rai' niani'i rai' lu më. ⁴¹ Gua më; bëabrí më stubi; guni'i më:

—Iurne' sí, gulë guëga'si; gulë tsa descansë. Hia lë'ë iurë bëga'a; nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu gac intriegu guia'a ra nanapë duldë. ⁴² Gulë guashtë; gulë cha purquë ze'dë bi'guë el quë nangunë intriegu na.

Guna'zi mënë Jesús prësi
(Mt. 26.47-56; Lc. 22.47-53;
Jn. 18.2-11)

⁴³ Nianá cagni'i Jesús, bëdchini Judas naná tubi de chi'bë chupë shini gusë'dë më; bëdchininull zihani mënë nanua'a hiaguë nu spadë. Ze'dë rall partë shtë ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra mësë shtë lëy nu ra mëgulë narnibë'a entrë lë'ë rall. Bëshe'ldë rall mënë zihani ni. ⁴⁴ Judas, lë'ë traidor; bëdë'ëll tubi sëni antsë; guni'ill lu rall:

—El quë naguna saludar, tsagrauhia lë'ëll; gulë guna'zi lë'ëll; gulë bia'a lë'ëll prësi.

⁴⁵ Iurë guabi'guë Judas lu më, lueguë guni'ill:

—Mësë.

Bëtsagrau'll lë'ë më. ⁴⁶ Iurní guna'zi mënë lë'ë më të gua'a rall lë'ë më prësi.

⁴⁷ Tubi nazuga'a ndë, gull ull spadë shtënëll. Bëchúguëll tubi diaguë muzë shtë principal bëshuzi. ⁴⁸ Iurní guni'i Jesús lu ra mënë:

—¿Pëzielú bëdchini të con spadë nu hiaguë parë ze'dë guëlli'i të na cumë ziquë nguba'në? ⁴⁹ Dzë con dzë zugá'ahia con lë'ë të iádu'u ru'bë perë adë guná'zidi'i të na iurní. Perë ndë'ë quëhac parë gac cumplir ra Sagradas Escrituras.

⁵⁰ Iurní grë ra shini gusë'dë më bësa'në rai' lë'ë më. Bëllu'në rai'.

Sultërë naziagllu'në

⁵¹ Tubi sultërë guanaldë lë'ë më. Nácull tubsë lari sabë. Guna'zi mënë lë'ëll ⁵² perë

bësëá'nëll lari guia'a ra mënë; gaíchill bëllú'nëll.

Bëdchi'bë mënë demandë cuntrë Jesús

(Mt. 26.57-68; Lc. 22.54-55, 63-71; Jn. 18.12-14, 19-24)

⁵³ Bia'a rall lë'ë Jesús lu principal bëshuzi. Ndë bëtëá grë ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra mësë narlua'a lëy nu ra mëgulë narunë juzguë.

⁵⁴ Guanaldë Pedro dizdë zitu; guatëhi' lidchi bëshuzi principal. Guzubënúhi' ra soliar. Cagtsë'ë rall rua' gui'i.

⁵⁵ Iurní ra principal bëshuzi nu ra jushtici narunë juzguë, gudili rall tubi testigu cuntrë Jesús. Rac shtu'u rall quini rall lë'ë më perë adë bëtëzëlëdi'i rall testigu cuntrë lë'ë më. ⁵⁶ Zihani mënë bë'në rall testificar cuntrë lë'ë më perë adë na igual di'dzë shtë rall. ⁵⁷ Por fin guasuldí bëtëdá mënë falsë naguni'i:

⁵⁸ —Bini na'a Jesús guni'i: “Guëchilia iádu'u ru'bë naná bëntsa'u nguü, nu entrë tsunë dzë guntsa'ua stubi nanadë bëntsa'u nguü”.

⁵⁹ Di'dzë naná rni'i ra testigu, adë rgá'adi'in purquë nádi'in igual.

⁶⁰ Iurní lë'ë bëshuzi principal guasuldí nu guna'bë dí'dzëll lu më:

—¿Pëzielú adë rquëbidi'il lu ra di'dzë rë'? ¿Pë runë cun-tienë lo quë naquëgni'i mënë cuntrë lë'ël?

⁶¹ Perë lë'ë më dchisë na më; adë pë guni'i më. Iurní lë'ë jëfë shtë bëshuzi bëabrí guna'bë dí'dzëll:

—¿Pë lë'ël nal Cristo, shini Dios, lúniquë narunë tucarë gunë mieti adorar?

⁶² Jesús guni'i:

—Nahia Cristo nu guená tëtë lua, nguü nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu. Guená tëtë na; cueza ladë ldi shtë Dios Pudërusë, nu guená tëtë iurë guëabríá con pudërë la'ni shcahi shtë gube'e.

⁶³ Lë'ë jëfë shtë bëshuzi nalë bëldëll nu bëché'zëll shábëll tantë llanë gulaguë guëquëll. Guni'ill:

—¿Pë guëdë'na'a másru'u testigu? ⁶⁴ Hia bini tëtë di'dzë dzabë naguni'i nguü rë' cuntrë Dios. ¿Pë rni'i tëtë iurne'?

Grë ra mënë guni'i runë tucarë gati Jesús.

⁶⁵ Iurní bëldá rall guzublú bëchi'bë shënë rall lu më. Bëta'u rall lu më. Bëtë'ë rall galné guëc më nu guna'bë di'dzë rall:

—¿Chu bëne'e galné lë'ël?

Ra soliar bëtë'ë rall galné lë'ë më.

Bë'në Pedro negar lë'ë Jesús
(Mt. 26.69-75; Lc. 22.56-62; Jn. 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ Zuga'a Pedro guetë rualdëa' shtë lidchi bëshuzi. Bëdchini tubi criadë shtë bëshuzi principal. ⁶⁷ Gunall lu Pedro naná cagtsë'ë rua' gui'i. Iurní gubí'all lu Pedro nu guni'ill:

—Lë'ël zuga'anul Jesús më Nazaret.

⁶⁸ Perë Pedro bë'nëll negar; guni'ill:

—Guënëdia'a lë'ë nguü; adë rac bë'ahia pë cagni'il.

Bëru'u Pedro fuërë rua' nezë. Bëllidchí gay. ⁶⁹ Stubi vueltë gubi'a criadë ni lu Pedro nu guní'ill lu ra mënë nazuga'a ndë:

—Nguiu ni'i nall shmënë Jesús.

⁷⁰ Pedro bëabrí bë'në negar; guní'i' lo mizmë. Gudëdë du'pë tiempë, iurní ra nazuga'a nga'li guni'i rall lu Pedro:

—Verdá nal shmënë Jesús purquë nu nal më Galilea; ru-adí'dzël ziquë ra mënë ni.

⁷¹ Iurní Pedro bë'në jurar. Guní'i':

—Gunë Dios cashtigu na si talë adë ruadi'dza verdá. Runguë bë'adia'a nguïu ni el quë narni'i tē na Jesús.

⁷² Lueguë bëllidchí gay stubi vueltë. Pedro bëagná ldu'i lo quë naguni'i Jesús lúhi' antsë: “Antsë guëllidchí gay chupë vueltë, gúnël negar na tsunë vueltë”. Iurní bë'në Pedro llgabë nu bí'ni'.

15

Bia'a mënë lë'ë Jesús lu Pilato

(Mt. 27.1-2, 11-14; Lc. 23.1-5; Jn. 18.28-38)

¹ Iurë brëgue'lë, bēdēa ra jēfē shtē bēshuzi nu ra mēsē narlua'a lēy nu ra mēgulē narunē juzguë. Bē'nē rall tomar tubi acuerdē. Bēldi'bi rall lē'ë Jesús. Bia'a rall lē'ë më lu Pilato. ² Pilato guna'bē dí'dzëll lu më:

—¿Guldil nal rēy shtē ra isrealitē?

Bëquebi më:

—Mizmë lē'ël guní'il di'dzë ni.

³ Ra jēfē shtē ra bēshuzi nalë bë'nē rall acusar lē'ë më.

⁴ Stubi vueltë guna'bē di'dzë Pilato lu më:

—¿Pëguëa' adë pē rní'il? Blac cusë quëgdchi'bē rall cuntrē lē'ël.

⁵ Perë Jesús dchisë bëá'ni', nu nalë guasë ldu'u Pilato.

Bē'nē rall condenar Jesús lu galguti

(Mt. 27.15-31; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38—19.16)

⁶ Durantē dzē shtē laní napē Pilato custumbrē guëldá'all tubi prēsì, el quë narac shtu'u mënë guëru'u librē. ⁷ Lachigui'bē nanú tubi prēsì nalë Barrabás. Lē'ëll con ra sa'll lachigui'bē, gudini rall mënë iurē bēdzatsu rall cuntrē gobiernē. ⁸ Bidë mënë lu Pilato tē guëna'bē rall gunë Pilato ziquë custumbrē shtënëll. ⁹ Guna'bē di'dzë Pilato lu ra mënë ni:

—¿Guadë narac shtu'u tē guëdë'a libertá, Jesús naná rēy shtē tē?

¹⁰ Guc bë'a Pilato por mbidi ra jēfē shtē ra bēshuzi bë'nē rall intriegu lē'ë Jesús. ¹¹ Perë ra jēfē shtē bēshuzi bētsatsu rall ra mënë parë guëna'bē rall guëdë'ë Pilato libertá Barrabás. ¹² Iurní Pilato guna'bē di'dzë lu rall stubi vueltë:

—¿Perë pē rac shtu'u tē guna con Jesús? el quë narni'i tē: “Rēy shtē naciuni Israel”.

¹³ Iurní gurushtia' rall fuertē; guni'i rall:

—Gati nguïu rē' lu cruz.

¹⁴ Pilato guni'i':

—¿Pëllë mal bë'nëll?

Perë lë'ë rall más fuertë gu-rushtia rall lu Pilato. Guni'i rall:

—Gati nguiu rë'. Gátill; gátill.

¹⁵ Pilato guc shtú'ull guëá'nëll bien con ra mënë; bédë'ëll libertá Barrabás. Despuësë de bédë'ë ra suldadë galné shtë chicuti lë'ë më, bënë Pilato intriegu lë'ë më të parë guëquë'ë rall Jesús lu cruz.

¹⁶ Iurní ra suldadë bia'a rall Jesús parë rualdëa' shtë palaci. Lugar ni lë Preto-rio. Bédëá grë ra suldadë. ¹⁷ Bëgacu rall lë'ë më tubi lari color guindë. Bëntsa'u rall tubi corunë guitsë; gulú rallin guëc më. ¹⁸ Guzublú bënë rall saludar lë'ë më de burnë. Guni'i rall:

—Guëbani Rëy shtë mënë is-raelitë.

¹⁹ Bédë'ë rall galné guëc më con hiaguë. Bëchi'bë shënë rall lu më; bëzullibi rall lu më; bënë rall rëspëti lë'ë më ziquë burnë. ²⁰ Despuësë de ni, bédchisú rall lari guindë nanacu më të parë bëgacu rall shabë më stubi vultë. Lueguë bia'a rall lë'i' fuërë rua' guë'dchi të gunë rall crucifigar lë'ë më.

Bëquë'ë rall lë'ë Jesús lu cruz

(Mt. 27.32-44; Lc. 23.26-43; Jn. 19.17-27)

²¹ Ziadëdë tubi nguiu nezë; lëll Simón. Gull lachi perë hia ze'dë guëdchínill guë'dchi. Simón nall shtadë Alejandro nu Rufo. Bënë ra suldadë punërë lë'ë Simón të guá'all cruz shtë Jesús.

²² Bia'a rall lë'ë Jesús tubi lugar nalë Gólgota, narunë cuntienë Lugar shtë Calavera. ²³ Bédë'ë rall vini nanutsë mirra perë lë'ë më adë bi'i'di'i mëhin. ²⁴ Iurní bënë rall crucifigar lë'ë më, nu ra suldadë gudchitë rall dado nia guadë nagunë gan shabë më. Mudë ni gudi'dzë rall shabë më.

²⁵ Rquë guë'ë rsili bënë rall crucifigar lë'ë më. ²⁶ Nu bëquë'ë rall tubi letrërë guëc cruz naná causë shtë më; rni'in: “Rëy shtë naciuni Israel”. ²⁷ Nu bëquë'ë rall chupë nguba'në lu cruz; túbill ladë ldi, stúbill ladë rubësë. [²⁸ Zni guc cumplir Sagradas Escrituras narni'i: “Bënë rall tratar lë'ë më ziquë nguba'në”.]

²⁹ Grë mënë nardëdë lugar ni, bënë rall burnë; rni'bi guëc rall lu më; guni'i rall:

—Ja, lë'ël rni'il, guëcuel iádu'u ru'bë nu dzë tsunë guëabrí guëzá'alin stubi.

³⁰ Bieti lu cruz; bënë salvar mizmé lë'ël.

³¹ Nu ra principal bëshuzi nu ra mësë shtë lëy, bënë rall burnë; guni'i lu sa' rall:

—Bënëll salvar stubi mënë perë el mizmé lë'ëll adë gúnëdi'll gan gúnëll salvar lë'ëll. Guni'ill nall Cristo. ³² Si talë nall Rëy shtë më israelitë, pues guëldáguëll lë'ëll lu cruz të guëná hia'a, iurní tsaldí ldu'u hia'a shti'dzëll.

Nu ra mënë mal naguc crucifigar con lë'ë më bënë rall burnë lë'ë më.

Guti Jesús
(Mt. 27.45-56; Lc. 23.44-49; Jn. 19.28-30)

³³ Iurë bëga'a rquë chi'bë chupë, bëcahi guëdubi guë'dchiliu hashtë rquë tsunë guadze'. ³⁴ Mizmë iurë rquë tsunë, fuertë guni'i më:

—Eloi, Eloi, lama sabac-tani. (Di'dzë ni runë cun-tienë: Dios mio, Dios mio, çpëguëa' bësá'nël na?)

³⁵ Bëldá ra nguui nazú guëlla' lu cruz bini rall pë guni'i më. Repi rall lu sa' rall:

—Guná; lë'ë nguui rë' cagná'bëll Elías.

³⁶ Lueguë tubi nazuga'a ndë guaglú'nëll; guagllí'ill tubi spongë. Bëgá'dzëllin con vini hi'. Iurní bëzú'bëll spongë guëc varë të parë gu më vini. Guni'ill lu sa'll:

—Cha béza'a, guëná hia'a nia zidë Elías të parë guësiéti' lë'ëll lu cruz.

³⁷ Iurní guni'i më fuertë; guti më. ³⁸ Mizmë iurë ni lë'ë cortinë la'ni iádu'u gure'zin; guc chupë ldëhin dizdë guia'a hashtë guetë. ³⁹ Tubi capitán naná rñibë'a tubi gahiu'a suldadë, zull frentë lu cruz; gunall iurë naguti më. Guni'ill:

—De verdá nguui rë' náhi' shini Dios.

⁴⁰ Tambiën zuga'a nga'li bëldá ra na'a. Cagbi'a rall de zitu. Ladi rall zuga'a María Magdalena nu Salomé nu stubi María naná shni'a José nu Jacobo. Jacobo nápëll menor edá. ⁴¹ Ra na'a rë' guanaldë rall lë'ë më iurë ziazú më Galilea. Bë'në rall compañi lë'ë më. Nu zac ndë zuga'a stubi shcua'a ra na'a naganaldë lë'ë më hashtë Jerusalén.

Bëga'chi Jesús

(Mt. 27.57-61; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

⁴² Bëdchini guadze' visperë shtë dzë descansë. Bë'në mënë preparar nagáu rall parë grëgue'lë dzë laní purquë dzë descansë adë bë'nëdi'i rall dchi'ni. ⁴³ Por ni José naná më guë'dchi Arimatea bëdchínill lu Pilato. Gupë José valurë; guná'bëll permisi lu Pilato të parë guëcá'chill cuerpë shtë Jesús. José guc tubi më principal ladi ra jushtici narunë juzguë. Nu José quëbézell tiempë iurë guëñibë'a Dios ziquë Rëy. ⁴⁴ Iurë bini Pilato guti Jesús, guasë ldu'ull. Guná'bëll lë'ë capitán shtë suldadë; guna'bë dí'dzëll si de verdá guti Jesús. ⁴⁵ Capitán rë' bëquebi lu Pilato:

—Verdá nahin; hia guti Jesús.

Iurní bëdë'ë Pilato permisi lë'ë José të parë guëca'chi José cuerpë shtë më. ⁴⁶ José guzí'ill tubi lari naquichi fini; bësiéte'll cuerpë lu cruz nu bëtú'bill cuerpë shtë më con lari. Iurní bëcá'chill lë'ë më la'ni tubi ba'a nanactsa'u la'ni guë'ë. Gudíshill tubi guë'ë rua' ba'a. ⁴⁷ María Magdalena nu María shni'a José bëchi Rufo, guná rai' ca bëga'chi Jesús.

16

Guashtë Jesús ladi ra tëgulë
(Mt. 28.1-10; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

¹ Gudëdë dzë narzi'li ldu'u mënë. María Magdalena nu Salomé nu stubi María shni'a

Jacobo, guzi'i rall loción paré tsagte'bi rallin ladi cuerpë shtë më. ² Tumpranë primërë dzë shtë lmalë iurë brëgue'lë, gua rall rua' ba'a. Hia gualdani ngubidzë. ³ Repi lu sa' rall:

—¿Chull guëdchibsú guë'ë rë' rua' ba'a?

⁴ Iurní guná rai' lë'ë guë'ë naga'a tubi ladë nu nablac llëru'bë guë'ë. ⁵ Guaté rai' la'ni ba'a; guná rai' ladë ldi shtë ba'a tubi nguiu nazubë ndë. Nácuhi' tubi lari naquichi. Bëdzëbë rai'.

⁶ Guni'i nguiu:

—Adë rdzëbëdi'i të. Lë'ë të caguili të Jesús më Nazaret naguc crucificar. Hia guashtëhi' ladi ra tégulë. Chu nádi'i ndë'ë. Gulë guná catë bëga'chi më. ⁷ Gulë bëagzë nu gulë guni'i lu shini gusë'dë Jesús nu lu Pedro de quë Jesús guzia'a më delantë lu të parë Galilea. Ndë guëná të lu më. Zni guni'i më lu të dizdë más antsë.

⁸ Iurní bëru'u rai'; bëllu'në rai'. Nalë bëdzëbë rai'; bëchi'chi rai' tantë bëdzëguë'ë' ldu'u rai'. Ni tubi adë chu lu biadí'dzëdi'i rai' purquë bëdzëbë rai'.

Guná María Magdalena lu Jesús

(Jn. 20.11-18)

[⁹ Despuësë guashtë Jesús ladi ra tégulë, primërë dzë shtë lmalë, bëlua'alú më lu María Magdalena primërë. Antsë bëgú më gadchi mëdzabë la'ni ldu'u María. ¹⁰ María guaguë'në visi lu ra naganaldë lë'ë më

antsë. Lë'ë rall nalë riá ldu'u rai' nu ru'në rai'. ¹¹ Iurní bini rai' de quë Jesús nabani stubi nu guná María lúhi', adë gualdídi'i ldu'u rai' shti'dzi'.

Chupë shmënë Jesús guná rai' lu më

(Lc. 24.13-35)

¹² Mizmë dzë guadze' chupë shmënë Jesús nazia'a nezë lachi, guná rall lu Jesús. Bëlua'alú më lu rall stubi formë. ¹³ Bëagrí rall guë'dchi nu biadí'dzë rall lu sa' rall de quë bëlua'alú më lu rall perë adë gualdídi'i ldu'u sa' rall.

Bëshe'ldë Jesús ra shini gusë'dë më tsagni'i rai' diza'quë lu ra mënë

(Mt. 28.16-20; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)

¹⁴ Más guadze' bëlua'alú Jesús lu ra chi'bë tubi shini gusë'dë më; zubë rai' lu mellë. Gudildi më lë'ë rai' purquë naguëdchi ldu'u rai'. Adë gualdídi'i ldu'u rai' shti'dzë sa' rai' naganá lu më despuësë guashtë më ladi ra tégulë. ¹⁵ Guni'i më lu rai':

—Gulë tsaglua'a diza'quë lu ra mënë narëta' guëdubi guë'dchiliu. ¹⁶ El quë narialdí ldu'i diza'quë nu chubë nísi' gac salvárëll, perë el quë nanëdi'i tsaldí ldu'i diza'quë gac condenárëll. ¹⁷ Sëñi rë' gunë rahin compa'ni ra narialdí ldu'i shti'dzë Dios,

por pudërë shtëna guëgú rall mëdzabë la'ni ldu'u mënë; guadi'dzë rall dizë naná guënëdi'i rall. ¹⁸ Guëna'zi rall serpiëntë nu si talë gu rall cusë venenë adë pë gúnëdi'i ra cusë ni. Guëdchi'bë rall

guia'a rall guëc ra narac llu'u
nu guëac rai'.

Jesús be'pi lu gube'e

(Lc. 24.50-53)

¹⁹ Despuësë biadi'dzë më
di'dzë ni, be'pi më gube'e.

Guzubë më ladë ldi shtë Dios.

²⁰ Ra shini gusë'dë më zia'a

rai' nu guaglua'a rai' diza'quë

lu grë mënë. Mizmë Dadë

Jesús bë'në compa'ni lë'ë rai';

bë'në rai' milagrë; zni bëlua'a

Dios de quë shti'dzë rai' na

verdá.] Amén.

Diza'quë segùn San Lucas

Principi shtë diza'quë

¹ Na Lucas, quëquëa'a librë rë' nu guëshé'ldahin lul Tiófilo con llëru'bë rëspëti. Nanël zihani mënë bëquë'ë rall lo quë nabëlua'a Jesús nu lo quë nabë'në më. Guc shtu'u rall guëquë'ë rall cusë segùn tiempë ecsactë naguquin. ² Bëquë'ë rall lo quë narialdí ldu'u hia'a guquin. Bëquë'ë rall lo quë naguná mënë dizdë tiempë naguzublú ruadi'dzë më diza'quë. ³ Nu guc ldua'a cumë cusë za'quë guëquëa'a tubi histori ecsactë parë gac bë'al verdá na di'dzë rë'. Guna'bë di'dza lu zihani mënë pë guná rall, nu nanëa ra di'dzë rë' na verdá. ⁴ Caquëa'a lul iúbil Tiófilo, parë gac bë'al ra cusë nabëlua'a mënë lul nahin verdá.

Tubi ianglë bë'në anunci guëdchini Juan Bautista lu guë'dchiliu

⁵ Tiempë dzë ni Herodes guc rëy shtë Judea, nanú tubi bëshuzi lë Zacarías. Náhi' con los de más sáhi' grupë shtë Abías. Tse'lë Zacarías lë Elizabet; shtadë guélú Elizabet guc bëshuzi nabëru'lë Aarón. ⁶ Zacarías nu Elizabet tubdí na shcuendë rai' lu Dios nu bëzu'bë diaguë rai' grë mandamientë nu lëy shtë Dadë Dios. Bë'në rai' cumplir. ⁷ Gúpëdi'i rai' shíni' purquë

Elizabet gúdi'i shíni'. Además de ni guërupë rai' hia më gushë rai'.

⁸ Guzac tubi dzë bë'në tucarë Zacarías gúni' dchi'ni shtë bëshuzi lu Dios segùn turnë grupë shtë Zacarías gunë rai' dchi'ni. ⁹ Ziquë na custumbrë shtë ra bëshuzi, gua rai' tubi pueshtë nia'a chu gunë tucarë tsaldú gushialë lu Dios la'ni iádu'u ru'bë. Bë'në tucarë Zacarías. Guatéhi' lugar sagradë shtë iádu'u. ¹⁰ Iurë lë'ë ialë rie'qui, grë ra mënë zihani narë rualdëa' shtë iádu'u, quëadi'dzënú rall Dios. ¹¹ Iurní bëlua'alú tubi ianglë shtë Dios lu Zacarías. Zúhi' ladë ldi shtë bëcu'guë catë rie'qui ialë. ¹² Iurë guná Zacarías lu ianglë, bëdzëbë Zacarías; bëdzélëdi'i Zacarías pë nihúni'. ¹³ Perë lë'ë ianglë guni'i:

—Zacarías, adë rdzëbëdi'íl purquë shti'dzël bëdchini lu Dios. Gunë më lo quë narná'bël lu më. Lë'ë tsé'lël Elizabet gapë tubi me'dë naguëdë'ë të lëhi' Juan. ¹⁴ Iurë lë'ë me'dë guëdchini guë'dchiliu, guëquitë ldú'ul nu tsu lëgrë ldú'ul. Zihani mënë guëquitë ldu'u rall iurë lë'ë me'dë galë. ¹⁵ Gáqui' siervë ru'bë shtë Dadë Dios, nu gúdi'i' vini. Gúdi'i' ni tubi clasë licor. Dizdë antsë gáli' hia cabezë Espíritu Santo la'ni ldú'i'. ¹⁶ Guëní'i' shti'dzë Dios nu zihani mënë shtë naciuni Israel guëabrá ldu'u rall con Dadë Dios shtë hia'a. ¹⁷ Shínil quíblú lu el quë naguëshe'ldë Dios. Ziquë guc el quë

nabiadi'dzë shti'dzë Dios con llëru'bë pudërë; lëhi' Elías; shínil guëdchini con mizmë pudërë nu llni. Guëni'inú shínil naciuni Israel parë cue za'quë shtadë rall nu shini rall. Guëluá'ai' lu narzu'bë diáguëdi'i shti'dzë Dios parë guëabrí ldu'u rall lu nezë za'quë. Zni gac preparar mënë parë gunë rall sirvë lu Dadë Dios.

¹⁸ Iurní Zacarías guna'bë di'dzë lu ianglë:

—¿Lla gac bé'ahia zni purquë hia gu'sha nu tse'la napë zihani izë?

¹⁹ Iurní bëquebi ianglë:

—Gabriel lëhia. Na zua lu Dios. Bëshe'ldë më na parë zeldë guënia'a lul diza'quë rë'. ²⁰ Perë guná, cumë adë gualdídi'i ldú'ul lo quë nagunia'a lul, gu'pë guëá'nël. Gáquëdi'i guëni'il hashtë guëdchini shínil lu guë'dchiliu. Gac cumplirin según tiempë nagunë Dios disponer.

²¹ Ra mënë narë rualdëa' shtë iádu'u quëbezë rall lë'ë Zacarías. Bëdzélëdi'i rall pë niani'i rall pëzielú quëac ldë'ë Zacarías lugar sagradë, ²² perë iurë gualú bëru'u Zacarías, ráquëdi'i rni'i Zacarías. Guc bë'a mënë de quë guná Zacarías tubi cusë ru'bë shtë Dios la'ni iádu'u. Purë con guiá'ai' ruadí'dzi' purquë bëá'ni' gu'pë.

²³ Iurní gualú ra dzë nabë'në tucarë gunë Zacarías sirvë la'ni iádu'u, bëabri' lídchi'. ²⁴ Despuësë de ni Elizabet, tse'lë Zacarías, nua

shíni'. Adë ca bërú'udi'i Elizabet; guquëréldi' lídchi' por ga'i mbehu. ²⁵ Guni'i' la'ni ldú'i': "Dadë Dios nacabezë gube'e bënë'ei' permisi parë gapa shinia. Bëga'a ldu'u më na; iurní adë rtúdi'i lua lu ra mënë gúpëdia'a shinia."

Tubi ianglë bënë'ë anunci guëdchini Jesús

²⁶ Shu'pë mbehu nua shini Elizabet, iurní bëshe'ldë Dios tubi ianglë lë Gabriel parë guanúhi' rsunë lu María naquërelde tubi guë'dchi Nazaret shtë Galilea. ²⁷ María na lliguëna'a. Nápi' comprumisi parë guëtsé'ai' con tubi sultërë lë José. Shtadë guëlu José guc rëy David. ²⁸ Gabriel guatë lugar catë quërelde María, nu guní'i' lu María:

—Shtsanë. Nalë rac shtu'u Dios lë'ël. Cabezënú më lë'ël. Bënë'ë ldai' më lë'ël entrë grë ra na'a narë lu guë'dchiliu.

²⁹ Nalë bëdzëguëë' ldu'u María; bíni' di'dzë rë'. Adë gurëdchídi'i ldú'i'. Runë shgábi' pë runë cuntienë saludë shtë ianglë. ³⁰ Iurní ianglë guni'i':

—María, adë rdzëbëdi'il. Dios gudili lë'ël parë gunë më tubi favurë parë lë'ël. ³¹ Shínil bë'a; gápël tubi shínil. Lë'ë me'dë naguëdchini guë'dchiliu, guërulëhi' Jesús. ³² Gáqui' tubi më ru'bë. Gápi' lë zndë'ë: Shini Dios nacabezë gube'e. Nu Dadë Dios guëdë'ë pudërë lë'i' parë guë nibé'ai' grë mënë israelitë. Cuëzi' lu trunë shtë David, shtadë guëluhi'. ³³ Shínil guë nibé'ai' guëdubi

naciuni Israel parë siemprë, nu guënbë'ai' manërë nanápëdi'i fin.

³⁴ Iurní María guna'bë di'dzë lu ianglë:

—¿Lla gac lo quë nanguní'íl lua? La'di guënëdia'a nguui.

³⁵ Repi ianglë iurní:

—Gaquin por pudërë shtë Espíritu Santo naguëdchini lul. Pudërë shtë Dios nacabezë gube'e, guëdchíní'l lul ziquë tubi shcahi naguësë'au lë'ël. Por ni

shíníl nagápël, grë mënë shtë guë'dchiliu guëni'i rall náhi' santu, shini Dios. ³⁶ Nu

shprímël Elizabet gápi' tubi ngulë'në. Hia më gushë na Elizabet perë guná, hia gac shu'pë mbehu nua shíní', nu rni'i mënë tsúdi'i shíní'. ³⁷ Parë Dios ni tubi cusë nádi'i naganë.

³⁸ Iurní bëquebi María:

—Nahia criadë shtë Dadë Dios. Gaquin según nangunë Dios disponer, cumë ziquë guní'íl lua.

Lueguë lë'ë ianglë zëagzë.

María gua visitë lidchi Elizabet

³⁹ Mizmë ra dzë ni María gua nasesë lu tubi guë'dchi shtë Judea. Guë'dchi ni naqué cula'ni dani. ⁴⁰ Guatë María lidchi Zacarías nu guní'i María lu Elizabet:

—Shtsanë.

⁴¹ Iurë bini Elizabet lo quë nanguní'i María, lë'ë me'dë bëni'bi la'ni Elizabet. Mizmë iurní bëdchini Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë Elizabet.

⁴² Fuertë guní'i' lu María:

—Dios bë'në ldai' lë'ël más quë grë na'a, nu bë'në ldai'

më shíníl nanuá'al. ⁴³ ¿Chu nahia bidë guënal na? Nal shni'a më el quë narnibë'a na. ⁴⁴ Iurë binia cha'l, lë'ë me'dë bëni'bi lania por tantë bëquitë ldú'i'. ⁴⁵ Nu nalë dichusë nal purquë gualdí ldú'ul Dios. Gualdí ldú'ul gac cumplir lo quë nanguní'i Dios lul.

⁴⁶ Iurní guní'i María:

Con guëdubinú ldua'a quëhuna alabar Dadë Dios.

⁴⁷ Rquitë ldua'a purquë Dios na Salvador shtëna.

⁴⁸ Bëga'a ldu'u më na; bë'në më cuendë adë nádia'a më ru'bë sino tubi criadë humildë shtëhi',

perë dizdë iurne' grë mënë naguëdchini lu guë'dchiliu, guëni'i rall bë'në ldai' më na.

⁴⁹ El quë narnibë'a grë cusë, bë'ni' cusë ru'bë parë na. Santu na më.

⁵⁰ Siemprë rga'a ldu'u më nu quëhunë më compa'ni grë mënë nanapë rëspëti lu më.

⁵¹ Zihani cusë ru'bë bë'në më con guia'a më.

Bësëllu'në më ra narunë naru'bë con grë shgabë rall.

⁵² Mënë narunë naru'bë, gu-laguë rall catë rnibë'a rall, bë'në Dios,

perë bëdë'ëru'u më parë güe'pi guia'a ra mënë narunë narú'bëdi'i lu guë'dchiliu.

⁵³ Bëne'e më cusë za'quë parë ra narldia'në hashtë bielë rall.

Ra ricu bëshe'ldë më; zia'a
rall sin adë pë nápëdi'i
rall.

⁵⁴ Bë'në më compaňi lë'ë ra
më israelitë, ra narunë
sirvë lu më.

Adë beá'ldëdi'i ldu'u më
shmënë më.

⁵⁵ Zni bë'në më cumplir lo
quë naguni'i më lu ra
shtadë guelú hia'a,

lu Abraham nu lu ra llëbni
shtëhi' naná shtadë
guelú hia'a. Di'dzë ni
na parë siembrë.

⁵⁶ María guquëreldeñú Eliz-
abet tsunë mbehu. Iurní
bëabri' lídchi'.

Bëdchini Juan lu guë'dchiliu

⁵⁷ Hia guc cumplir tiempë
gulë shini Elizabet. Gúpi' tubi
ngulë'në. ⁵⁸ Iurë ra shvëcini
Elizabet con shfamíli' bini
rall de quë bëga'a ldu'u
Dios lë'i' nu bëtë'ë më tubi
shíni', bëdchini rall nu nalë
bëquitë ldu'unú rall Elizabet.

⁵⁹ Gudëdë shunë dzë nu
bëdchini tiempë parë gunë
bëshuzi cumplir custumbrë
religiuse; chuguë du'pë partë
delicadë shtë me'dë. Ra mënë
guc shtu'u rall niaca'a me'dë
ziquë lë shtadë me'dë, ⁶⁰ perë
shni'a me'dë guni'i:

—Juan guërulë me'dë.

⁶¹ Guni'i rall iurní:

—Ni tubi Juan nídi'i ladi
shfamíli.

⁶² Iurní guna'bë di'dzë
rall con guia'a rall lu shtadë
me'dë parë gac bë'a rall nia
chu guërulë me'dë; guëni'i
shtadë me'dë. ⁶³ Zacarías con
seňi guná'bëi' tubi tablë parë
quë lëtrë luhin. Bëquë'ëi':
“Juan guërulë me'dë”. Grë
mënë bëtëguë' ldu'u rall

iurní. ⁶⁴ Mizmë iurní bëabri'
guni'i Zacarías. Bëni'bi
ldúdzi'. Guzublú biadí'dzi';
guni'i llëru'bë na pudërë shtë
Dios. ⁶⁵ Ra mënë naquërelde
alrededurë lidchi Zacarías,
bëtëguë' ldu'u rai'. Por
grë nezë shtë Judea hashtë
lu lumë shtë dani, bërë'tsë
ra di'dzë pë guc con Elizabet
nu Zacarías. ⁶⁶ Grë ra nabini
pë guc, bë'në rall llgabë nu
guni'i rall lu sa' rall:

—¿Pë cha'a gac me'dë?

Rni'i rall zni purquë en
verdá cabezëñú Dios lë'ë
me'dë.

Labansë shtëñë Zacarías

⁶⁷ Espíritu Santo cabezëñú
lë'ë Zacarías, shtadë Juan, nu
guni'i Zacarías di'dzë rë' por
pudërë shtë Dios:

⁶⁸ Llëru'bë na pudërë shtë
Dios con lë'ë hia'a; na
hia'a më Israel.

Bidë guëná më lë'ë hia'a nu
bë'në më salvar lë'ë
hia'a, ra nagulë më.

⁶⁹ Nu bëne'e Dios tubi më
ru'bë nagunë salvar
lë'ë hia'a. Nápi' llëru'bë
pudërë.

Bëdchíni' de famíli shtë David,
el quë nabë'në sirvë lu
Dios.

⁷⁰ Zni guc cumplir lo quë
naguni'i ra mënë
nabiadi'dzë shti'dzë
Dios guahietë.

Santu na rai'.

⁷¹ Guni'i më dizdë guahietë
de quë gunë më salvar
lë'ë hia'a guia'a ra ene-
migu shtë hia'a.

Nu gunë më librar lë'ë hia'a
de grë narldëñú lë'ë
hia'a.

72 Gunë më ra cusë rë' purquë
bë'në më prometer lu
shtadë guëlú hia'a de
quë guëga'a ldu'u më
lë'ë hia'a.

73 Bë'në më prometer con
juramentu lu shtadë
guëlú hia'a Abraham

74 de quë gunë më salvar
lë'ë hia'a de grë pudërë
nanapë enemigu shtë
hia'a

parë gac guëdë'na'a sirvë
lu më sin adë
guëdzëbëdi'ia'a.

75 Guëdubi tiempë naguëbânia'a,
guëdë'na'a sirvë lu më
manërë za'quë sin ni
tubi duldë la'ni ldu'u
hia'a.

76 Lë'ël shinia, Dios nacabezë
gube'e, gunë më
punërë lë'ël ziquë tubi
naruadi'dzë shti'dzë
Dios lu ra mënë.

Antsë guëdchini el quë
narnibë'a lë'ë hia'a,
quibëlul lúhi' parë gac
preparadë ra mënë
parë iurë guëdchini më.

77 Guëni'il lu ra mënë nagulë
më lla gac salvar rall
të gac perdunë duldë
shtë rall.

78 Grë ni na por galërگا'a
ldu'u më.

Gac cumplirin iurë gue'dë
guëdchini tubi ziquë
llni shtë ngubidzë
brëgue'lë dizdë nezë
guia'a

79 të parë guianí nezë shtë ra
naquërelde lu nacahi,
ra nardzëbë lu galguti,
të parë cuedchí ldu'u hia'a.

80 Juan, shini Zacarías,
guarú'bi' nu másru'u riaru'bë

llni shtë Dios parë lë'i'.
Guquërdi' lugar catë nídi'i
mënë. Zni bë'ni' hashtë dzë
guzublú guni'inúhi' ra mënë
israelitë diza'quë shtë Dios.

2

*Bëdchini me'dë Jesús lu
guë'dchiliu*

(Mt. 1.18-25)

1 Tiempë dzë ni César
Augusto gunibë'a tsasë
cënsë shtë ra mënë guëdubi
guë'dchiliu. 2 Ni na primërë
cënsë naguc dzë na Cirenio
guc gubernadurë shtë Siria.

3 Grë mënë gua ladzë shtadë
guëlú rai' parë guëdë'ë rai'
lë rai'. 4 Nu zac bëru'u
José guë'dchi Nazaret shtë në
regiuni Galilea. Bëdchíni'
Belén shtë në regiuni Judea
parë guagdë'ëi' lëhi' purquë
náhi' famili shtë David nu
Belén na guë'dchi shtë David.

5 María nápi' comprumisi
parë guëtsë'ai' con José.
Tiempë ni hia nua shini
María. 6 Nanú rai' Belén;
bëdchini tiempë parë galë
shíni'. 7 Ndë bëdchini primërë
me'dë nguui. Bëtu'bi María
me'dë tubi lari nu gú'ti' catë
rau ma purquë nídi'i lugar
catë guëa'në rai' pusadë.

*Bëlua'alú ra ianglë lu ra
vëquërë*

8 Cerquë guë'dchi Belén
rëta' ra vëquërë. Quëhapë
rall lli'li lachi. Hia na
gue'lë. 9 Iurní bëdchini tubi
ianglë nabëshe'ldë Dadë
Dios. Bëdchini tubi llni dushë
shtë Dios. Rabtsë'ë llni
alrededurë de ra vëquërë.

Nalë bëdzëbë rall. ¹⁰ Iurní repi ianglë:

—Adë rdzëbëdi'i të purquë zeldënúa tubi nutici za'quë; na parë grë sa' të. Di'dzë ni guësëquitë ldu'u të. ¹¹ Nedzë gulë tubi me'dë guë'dchi shtë David. Na me'dë Cristo, el quë nagudili Dios parë guë'nibë'ai'. Náhi' Dadë nagunë salvar lë'ë të. ¹² Parë gac bë'a të chu náhi', guëdzëlë të lë'ë me'dë dú'bi' tubi ldë lari. Nagá'ai' catë rau ma.

¹³ Mizmë iurní guná vëquërë másru'u zihani ianglë shtë gube'e cula'ni primëre ianglë. Bë'në rai' alabar Dios; guni'i rai':

¹⁴ Llëru'bë na pudërë shtë Dios nacabezë más guia'a lu gube'e.

Bë'në më tubi favurë parë ra mënë narsëquitë ldu'u lë'ë më;

lu guë'dchiliu tsu paz, cued-chí ldu'u mieti.

¹⁵ Iurë ra ianglë bëabré rai' gube'e, guni'i ra vëquërë lu sa' rai':

—Cha guiá hia'a Belén, nia pë guc de lo quë nabëlua'a Dadë Dios lu hia'a.

¹⁶ Iurní nasesë zia'a rai' Belén. Guná rai' lu María nu José nu me'dë. Lë'ë me'dë naga'a catë rau ma. ¹⁷ Iurë guná ra vëquërë lu rai', guni'i rall lu ra mënë nazuga'a ndë lo quë naguni'i ianglë lu rall shcuendë me'dë.

¹⁸ Grë nazuga'a ndë bini naguni'i vëquërë; bë'në rall llgabë gu nanú verdá lo quë naguni'i vëquërë. ¹⁹ Perë María adë ruadí'dzëdi'i pë llgabë nananú la'ni ldú'i'.

Guagla'guë bë'ni' llgabë lla na ra cusë rë'. ²⁰ Ra vëquërë bëabré rall. Guni'i rall de quë llëru'bë na pudërë shtë Dios. Guni'i rall dushquilli Dios por lo quë naguná rall nu lo quë nabini rall. Bëdë'ë rall graci lu më purquë grë cusë guc cumplir tal ziquë guni'i ianglë lu rai'.

José nu María guanú rai' Jesús iádu'u ru'bë

²¹ Gudëdë shunë dzë; iurní bëchuguë bëshuzi du'pë gui'di shtë partë delicadë shtë me'dë. Bërulë me'dë Jesús, el mizmë naguni'i ianglë lu María antsë lë'i' gua'a shíni'.

²² Iurë gualú cuarenta dzë, iurní bë'në tucarë gunë María nu José cumplir según lëy shtë Moisés të gáqui' limpi. Bë'në rai' narunë tucarë tubi na'a narapë me'dë. Por ni José nu María guanú rai' lë'ë Jesús iádu'u ru'bë ciudá Jerusalén. Guagdchininú rai' lë'ë me'dë lu Dadë Dios. ²³ Bë'në rai' ni purquë naescritë la'ni lëy shtë Dios narni'i: “Primëre ngulë'në naguëne'e Dios parë lë'ë të, gulë tsagdchininú të me'dë lu Dadë Dios purquë náhi' parë lë'ë më”.

²⁴ Nu zac María nu José bëdë'ë rai' chupë ma'ñi gati ra ziquë ofrendë lu Dios purquë lëy shtë Dios rni'i: “Ra prubi gunë rall ofrecëre chupë guguë u chupë palumë bi'chi”.

²⁵ Tiempë ni guquërelde tubi nguiu guë'dchi Jerusalén. Lëhi' Simeón nu tubldí na shcuëndi' lu Dios. Bë'ni' cumplir shti'dzë më. Nu

cabézi' guédchini tubi na-
gunë salvar naciuni Israel
de grë enemigu shtë rall.
Espíritu Santo cabezënúhi'
Simeón. ²⁶ Bédchini tubi
di'dzë lu Simeón por pudërë
shtë Espíritu Santo de quë
adë gátidi'i Simeón hashtë
despuësë guenáhi' lu Cristo,
el quë nagudili Dios parë
guë nibé'ai'. ²⁷ Espíritu Santo
bë'në compaňi lë'ë Simeón
të guáhi' iádu'u ru'bë mizmë
tiempë bédchini María nu José
parë guédchinínú rai' me'dë
Jesús lu Dios, nu bë'në rai'
ofrecërë chupë ma lu më.
Bë'në rai' cumplir lëy shtë
Dios. ²⁸ Simeón gudédchi lë'ë
me'dë. Bë'në Simeón alabar
Dios; guni'i Simeón:

²⁹ Dadë, iurne' nahia
cunformë; gualú
shchi'nia.

Cuntëntë gatia purquë bë'nël
cumplir lo quë na-
guni'il lua.

³⁰ Gunahia con prupi sluhia
lu nagunë salvar lë'ë
na'a.

Bëshé'ldël nguiu ni.

³¹ Bëshé'ldël lë'i' delantë
grë ra naciuni shtë
guë'dchiliu të guená
rall lu Salvador.

³² Lë'i' náhi' ziquë na llni parë
guëziani' lu ra mënë
nanádi'i më israelitë;
gac bë'a rall shtë'dzi',
nu por lë'i' ra më israelitë
nagudíilil, gapë rall
hunurë.

³³ José con shni'a Jesús
guasé ldu'u rai' iurë bini
rai' lo quë naguni'i Simeón.

³⁴ Simeón guna'bë lu Dios të

gunë ldai' më lë'ë rai'. Nu
guni'i Simeón lu María:

—Guná, por lo quë nagunë
me'dë rë' zihani mënë is-
raelitë tsabi'guë rall lu Dios,
nu zihani rall guë niti rall
lu më. Shtë'dzi' gac ziquë
sëñi parë ra mënë naquërelde
tiempë ne' perë gunë rall
cuntrë lë'i'. ³⁵ Perë lë'ël,
María, gápël dulurë ziquë
tubi spadë dëdë laguë la'ni
ldú'ul. Por me'dë rë' llgabë
naga'chi shtë zihani mënë,
guëru'u rahin lu llni.

³⁶ Nu zac la'ni Jerusalén
nanú tubi na'a lë Ana naná
shtsa'pë Fanuel. Aser guc
shtadë guelú rai'. Ana
guc tubi siervë nabiadi'dzë
shti'dzë Dios, perë hia gú'shi'.
Llígui' bëtsé'ai'. Gubanínúhi'
tsé'li' gadchi izë, guti tsé'li'.
³⁷ Bëá'ni' viudë; ne' nápi'
ochenta y cuatro izë. Grë
ra dzë riáhi' iádu'u. Dzë
la gue'lë rúni' adorar Dios.
Ruadi'dzënúhi' Dios nu
rúni' ayunë. ³⁸ Mërë iurní
guabi'guë Ana catë cabezë
José nu María con me'dë,
bëdë'ë Ana graci lu Dios.
Guagla'guë biadi'dzënú Ana
lu ra mënë naquëbezë el quë
naguëshe'ldë Dios parë gúni'
salvar naciuni Israel. Jesús
na el quë nabëshe'ldë Dios,
guni'i Ana.

*Bëabrí José nu María
guë'dchi Nazaret*

³⁹ Iurní gualú bë'në María
nu José cumplir grë narunë
tucarë según lëy shtë Dios
iurë lë'ë primërë shini mënë
guédchini guë'dchiliu, bëabrí
rai' Galilea hashtë guë'dchi

Nazaret, ladzë Mariá nu José.
 40 Lè'è me'dë guaru'bë con llëru'bë llni shtë Dios. Bë'në Dios compa'ni lè'i' nu bë'në l dai' më guëqui'.

Gua Jesús visitë iádu'u ru'bë

41 Cadë izë ria shtadë Jesús Jerusalén parë gac laní Pascu.
 42 Chi'bë chupë izë napë Jesús, iurní gua rai' Jerusalén ziquë na custumbrë shtë rai'. 43 Iurë gualú laní, guna'zi rai' nezë Nazaret. Hia Jesús bëá'ni' Jerusalén perë adë bédë'ledi'i rai' cuendë.
 44 Bë'në rai' llgabë Jesús ze'dë ladi ra mënë naze'dënú rai'. Hia guc tubi dzë ze'dë guézë rai', iurní guatili rai' shini rai' entrë shfamili rai' nu entrë los de más sa' rai'. 45 Adë bédzë'ledi'i rai' Jesús. Iurní bëabrí rai' Jerusalén parë tsatili rai' Jesús.

46 Gudëdë tsunë dzë; bédzë'li' la'ni iádu'u. Zubënúhi' ra mësë narlua'a lëy shtë Moisés. Caqué diaguë Jesús shti'dzë rall nu zac guna'bë dí'dzi' lu rall. 47 Grë nabini naguni'i Jesús, bédzëguë' ldu'u rall tantë ráqui' nu manërë rquëbi' lu shti'dzë ra mësë. 48 Iurë lè'è shtádi' bédchini con shní'ai', bédzëguë' ldu'u rai'. Iurní guni'i Mariá:

—Llga'në, ¿pëzielú bë'nël zni'i con lè'è na'a? Shtádël nu lè'è na nalë rquëdi'ni ldu'u na'a; zudili na'a lè'ël.

49 Iurní guni'i Jesús lu rai':

—¿Pëzielú quëguili tē na stubi lugar? ¿Pë adë rac bë'adi'i tē napë quë guna lo quë narac shtu'u Shtada?

50 Perë lè'è rai' adë guc bë'adi'i rai' pë runë cuntienë shti'dzë Jesús.

51 Lueguë bëabrí Jesús con lè'è rai' guë'dchi Nazaret. Guagla'guë bëzu'bë diaguë Jesús lu shtádi'. Hia shní'ai' quëhúni' tantë llgabë la'ni ldú'i' perë adë chu lu bi- adí'dzëdi'i' pë llgabë nápi'.

52 Jesús guagla'guë guarú'bi' nu bédë'è Dios llni guëqui'. Grë lo quë nabë'ni', bëa'nin bien lu Dios nu lu ra mënë.

3

Juan Bautista quëadi'dzë lugar catë nídi'i mënë

(Mt. 3.1-12; Mr. 1.1-8; Jn. 1.19-28)

1 La'ni izë che'ñi shtë gobiernë Tiberio César naná rëy rumanë, Poncio Pilato guc gubernadurë shtë Judea. Herodes guc gubernadurë shtë Galilea. Lè'è bëchill, Felipe, guc gubernadurë shtë Iturea nu Traconite. Lisaniás guc gubernadurë shtë Abilinia. 2 Anás nu Caifás na rall primërë bëshuzi namás rnibë'a. La'ni ra dzë ni bédchini shti'dzë Dios lu Juan, shini Zacarías, lugar catë nídi'i mënë. 3 Juan zia'a zihani nezë. Guagní'i' lu ra mënë naquërelde guëlladchi rua' guë'gu Jordán. Guní'i' lu ra mënë chubë nisë rall parë gac bë'a mieti gunë nadzë'è mudë nanabani rall, zni gac perdunë duldë shtë rall. 4 Zni bë'në Juan según nabëquë'è Isaías, el quë nabiadi'dzë shti'dzë Dios. Bëquë'è Isaías:

Nanú tubi narni'i fuertë lugar catë quërdëdi'i mënë.

Guní'i: "Gulë bënë preparar la'ni ldu'u të ziquë nezë ldi parë iurë lë'ë më guëdchini.

⁵ Grë bërrancu guëdze'.

Grë dani con ra lumë gaquin tubdí.

Grë nezë lecu guëldí rahin.

Ra nezë despareju guëac za'quin.

⁶ Grë ra mënë shtë guë'dchiliu guená rall lla mudë guëzunë më almë shtë ra mënë parë gac salvar rall."

⁷ Iurë bédchini zihani mënë lu Juan parë guëchu'bë nisë Juan lë'ë rall, guni'i Juan:

—Na të ziquë shini mbe'ldë. Gunë më juzguë lë'ë të. Nídi'i mudë guëru'u të sin quë adë gac juzguë të. ⁸ Si talë gunë nadzë'ë të mudë nabani të, gulë gac të ziquë hiaguë nardë'ë nashi. Gulë bënë bien lu sa' të. Adë gápëdi'i të confiansë purquë na të llëbni Abraham gunë Dios salvar lë'ë të purquë rnia'a lu të, napë më pudërë parë lë'ë guë'ë rë' gac rahin llëbni Abraham. ⁹ Mizmë iurne' ziquë guiubëaguë nalisté parë chuguë ra hiaguë, grë ra hiaguë nanápëdi'i nashi za'quë, chuguin nu tsahin lu gui'i.

¹⁰ Iurní guna'bë di'dzë ra mënë zihani:

—¿Pë rac shtu'u Dios guëdë'në na'a?

¹¹ Juan bëquebi:

—El quë nanapë chupë manguë, guëdë'ëll tubi ca'a

el quë nabënëpëdi'i. El quë nanapë naguëda'u, quí'dzëllin ca'a nabënëpëdi'i.

¹² Nu bédchini bëldá cubradurë shtë impuestë parë chubë nisë rall. Guna'bë di'dzë rall lu Juan:

—Mësë. ¿Pë guëdë'në na'a?

¹³ Juan guni'i:

—Adë rúnëdi'i të cubrë más de lo quë narni'i lëy ca'a të.

¹⁴ Nu bëldá suldadë rumanë guna'bë di'dzë rall:

—Lë'ë na'a, ¿pë guëdë'në na'a?

Guni'i Juan lu rall:

—Adë cuánëdi'i të shtë mënë con galné. Adë guëdchisúdi'i të pë shtë mënë con bishi. Gulë gac cunformë lo quë naquëguilli gobiernë lë'ë të.

¹⁵ Cumë ziquë ra mënë gualdí ldu'u rall ze'dë guëdchini cusë ru'bë, guni'i rall la'ni ldu'u rall gu lë'ë cha'a Juan náhi' Cristo, el quë nagudili Dios parë guëribé'ai'. ¹⁶ Perë Juan bëquebi lu ra mënë:

—Guldía, rchu'bë nisa con nisë perë ze'dë stubi më más nanapë pudërë quë na. Adë rúnëdi'i tucarë guëshaca du gui'di shtë shrachi më. Lë'ë më gunë më stubi cusë. Guëzunë më ldu'u të con Espíritu Santo nu guënë'ei' pudërë. Stubi tantë lë'ë të gunë më juzguë con juici shtë gui'i. ¹⁷ Ziquë tubi narsú bédchi trigu të parë rru'u gui'lli tubi cu', zni guëdchini më të cuë më ra mënë za'quë parë lë'ë më. Ra mënë narialdídi'i ldu'i Dios tsa rall lu gui'i catë nídi'i fin.

18 Con ra di'dzë rë' nu con zihani enseñansë, bëlua'a Juan diza'quë lu ra mënë. 19 Perë Juan guni'i guëc gubernadurë Herodes de quë nádi'i za'quë nabë'në Herodes con tse'lë bëchi Herodes. Felipe lë bëchill. Na'a ni lë Herodías. Por zihani cusë mal nabë'në Herodes guni'i Juan guëquëll. 20 Nu Herodes bë'nëll stubi cusë más naná mal; bëtiá'all lë'ë Juan lachigui'bë.

Jesús bëriubë nisë

(Mt. 3.13-17; Mr. 1.9-11)

21 Antsë Juan gua lachigui'bë, iurë lë'ë ra mënë bëriubë nisë, nu Jesús bëriubë nisë; guzac iurë guni'inú Jesús Dios, iurní bëlla'lë gube'e. 22 Iurní bédchini Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë më. Rluá'ai' ziquë shcuerpë palumë nu bédchini tubi bë nezë lu gube'e nu guni'i bë:

—Lë'ël nal shinia narac shtua'a. Nalë rquitë ldua'a rnahia lul.

Ra shtadë guëlü Jesús

(Mt. 1.1-17)

23 Jesús napë galdë bi chi izë, iurní guzublú bëlua'a më lë'ë ra mënë. Grë ra mënë gualdí ldu'u rall Jesús na shini José. Shtadë José guc Elí. 24 Shtadë Elí guc Matat. Shtadë Matat guc Leví. Shtadë Leví guc Melqui. Shtadë Melqui guc Jana. Shtadë Jana guc José. 25 Shtadë José guc Matatías. Shtadë Matatías guc Amós. Shtadë Amós guc Nahum. Shtadë Nahum guc Esli. Shtadë Esli guc

Nagai. 26 Shtadë Nagai guc Maat. Shtadë Maat guc Matatías. Shtadë Matatías guc Semei. Shtadë Semei guc José. Shtadë José guc Judá. 27 Shtadë Judá guc Joana. Shtadë Joana guc Resa. Shtadë Resa guc Zorobabel. Shtadë Zorobabel guc Salatiel. Shtadë Salatiel guc Neri. 28 Shtadë Neri guc Melqui. Shtadë Melqui guc Adi. Shtadë Adi guc Cosam. Shtadë Cosam guc Elmodam. Shtadë Elmodam guc Er. 29 Shtadë Er guc Josué. Shtadë Josué guc Eliezer. Shtadë Eliezer guc Jorim. Shtadë Jorim guc Matat. 30 Shtadë Matat guc Leví. Shtadë Leví guc Simeón. Shtadë Simeón guc Judá. Shtadë Judá guc José. Shtadë José guc Jonan. Shtadë Jonan guc Eliaquim. 31 Shtadë Eliaquim guc Melea. Shtadë Melea guc Mainán. Shtadë Mainán guc Matata. Shtadë Matata guc Natán. Shtadë Natán guc David. 32 Shtadë David guc Isaí. Shtadë Isaí guc Obed. Shtadë Obed guc Booz. Shtadë Booz guc Salmón. Shtadë Salmón guc Naasón. 33 Shtadë Naasón guc Aminadab. Shtadë Aminadab guc Aram. Shtadë Aram guc Esrom. Shtadë Esrom guc Fares. Shtadë Fares guc Judá. 34 Shtadë Judá guc Jacob. Shtadë Jacob guc Isaac. Shtadë Isaac guc Abraham. Shtadë Abraham guc Taré. Shtadë Taré guc Nacor. 35 Shtadë Nacor guc Serug. Shtadë

Serug guc Ragau. Shtadë
 Ragau guc Peleg. Shtadë
 Peleg guc Heber. Shtadë
 Heber guc Sala. ³⁶ Shtadë
 Sala guc Cainán. Shtadë
 Cainán guc Arfaxad. Shtadë
 Arfaxad guc Sem. Shtadë
 Sem guc Noé. Shtadë Noé
 guc Lamec. ³⁷ Shtadë Lamec
 guc Matusalén. Shtadë
 Matusalén guc Enoc. Shtadë
 Enoc guc Jared. Shtadë Jared
 guc Mahalaleel. Shtadë Ma-
 halaleel guc Cainán. ³⁸ Shtadë
 Cainán guc Enós. Shtadë Enós
 guc Set. Shtadë Set guc Adán.
 Adán na shini Dios.

4

*Niasiguë mëdzabë lë'ë Jesús
 (Mt. 4.1-11; Mr. 1.12-13)*

¹ Jesús bësëa'në guëë'gu
 Jordán, nu guc më completa-
 mente de acuerdë con lo quë
 narac shtu'u Espíritu Santo.
 Iurní Espíritu Santo bia'a lë'ë
 Jesús catë nídi'i mënë. ² Hia
 ndë guquërdë më cuarenta
 dzë. Durantë guëdubi tiempë
 ni adë gudáudi'i më, nu
 bëdchini mëdzabë Satanás
 parë guëtë'dë mëdzabë prëbë
 lë'ë më të niasiguë mëdzabë
 lë'ë më. Iurë gualú cuarenta
 dzë, bëdchini galërldia'në
 ldu'u më. ³ Guni'i mëdzabë lu
 Jesús:

—Si talë rní'il nal shini
 Dios, guni'i lu guë'ë rë'
 guëaquin guetështildi gaul.

⁴ Jesús repi lull:

—Naescritë la'ni shti'dzë
 Dios: “Lëdë ni'asëdi'i
 guetështildi guëbani nguui
 sino por grë di'dzë narni'i
 Dios guëbani nguui”.

⁵ Iurní bia'a mëdzabë lë'ë
 Jesús lu guëc dani ru'bë.
 Mizmë iurní bëluá'all grë
 lugar catë rnibë'a ra mënë.
 Guná më lu rahin tubi chupë
 mumëntë. ⁶ Repi mëdzabë lu
 më:

—Grë ndë'ë guënehia cá'al
 con grë cusë za'quë nananú
 lu guë'dchiliu. Guëribé'al
 rahin. Bëna recibir pudërë
 guëribé'ahia grë cusë ni,
 nu guëdë'ahin ca'a el quë
 naquëhuna disponer. ⁷ Grë
 guëribé'al si talë guëzullíbil
 lua nu gúnël adorar na.

⁸ Perë Jesús repi:

—Guabsú lua. Naescritë
 la'ni shti'dzë Dios: “Sulë
 Dadë Dios gúnël adorar. Sulë
 lë'ë më guëzu'bë diáguël.”

⁹ Despuësë lë'ë mëdzabë
 bia'a lë'ë më ciudá Jerusalén
 catë zubë iádu'u ru'bë.
 Zia'anú mëdzabë lë'ë më guëc
 iádu'u. Iurní guni'i mëdzabë:

—Si talë guldil rní'il nal
 shini Dios, bëru'ldë lë'ël
 hashtë lu guiu'u ¹⁰ purquë
 shti'dzë Dios rni'i:

Dios guëribë'a ra ianglë parë
 gapë rai' lë'ël.

¹¹ Gua'a rai' lë'ël guia'a
 rai' të ni tubi guë'ë
 gunënedi'i guëa'l.

¹² Iurní Jesús guni'i' lu
 mëdzabë:

—Nu zac shti'dzë Dios rni'i:
 “Adë rtë'dëdi'il prëbë lë'ë
 Dadë Dios shtënë të. Adë
 rúnëdi'il obligar lë'i'.”

¹³ Despuësë gualú zihani
 prëbë shtë mëdzabë nihunë
 më mal, bësëá'nëll lë'ë më por
 tubi tiempë.

Jesús guzublú dchi'ni shtëni' Galilea

(Mt. 4.12-17; Mr. 1.14-15)

¹⁴ Completamentë cabezënu Espiritu Santo Jesús; bëabré më Galilea. Bërë'tsë famë shtë më grëtë' guë'dchi alreduerë de regiuni ni. ¹⁵ Quëgluá'ai' la'ni grë iádu'u shtë më israelitë, nu grë mëne guni'i rall napë më llëru'bë pudërë.

Jesús nanú Nazaret

(Mt. 13.53-58; Mr. 6.1-6)

¹⁶ Be'dë guëzë Jesús Nazaret catë guarú'bi'. Guzac tubi dzë descansë gua më iádu'u ziquë custumbrë shtëhi'. Guasuldí më parë gu'ldë më shti'dzë Dios. ¹⁷ Bëdë'ë mëne nabëquë'ë Isaías, el quë nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë. Bëdchili më luhin catë bëdzelë më narni'i zni:

¹⁸ Espiritu shtë Dadë Dios cabezënuá.

Gudili më na parë guënia'a diza'quë lu ra prubi, ra nadë guënëdi'i Dios.

Bëshe'ldë më na parë gac libré ra naná bajo ordë shtë mëdzabë.

Nu nahia parë guëabré slu ra ciegu, gac bë'a rall shnezë Dios.

Nu nahia parë cuedchí ldu'u ra naná rzac zi.

¹⁹ Nu bëshe'ldë më na parë guadi'dza de quë bëga'a tiempë za'quë gunë më favurë parë mëne narëta' lu guë'dchiliu.

²⁰ Iurní bëtu'bi Jesús libré nu bëdë'ë mëhin guia'a el quë nacanihapë ra libré. Iurní

guzubë më. Grë ra mëne narëta' la'ni iádu'u, rbi'a rall lu më. ²¹ Jesús guzublú biadi'dzi' lu rall:

—Nedzë guc cumplir shti'dzë Dios rë' mientras bini të di'dzë rë'.

²² Grë mëne cagni'i bien na shti'dzë Jesús. Bëdzëguë' ldu'u rall diza'quë naguni'i më tantë nasa'a rac më. Nu guni'i lu sa' rall:

—Ndë'ë naruadi'dzë, nadë más nall shini Josë.

²³ Iurní Jesús guni'i lu rall:

—Seguramentë guëni'i të lua dichë narni'i: “Ducturë, bënëac mizmë lë'ël”. Nu guëni'i të lua: “Lo quë nabë'nël ladi guë'dchi Capernaum, bë'në ra cusë rë' ládzel. Bini na'a lo quë nabë'nël guë'dchi Capernaum.”

²⁴ Guagla'guë biadi'dzë më:

—En verdá rnia'a lu të, ra mëne adë nápëdi'i rall rëspëti parë tubi naruadi'dzë shti'dzë Dios si talë náhi' më ladzë rall. ²⁵ Guldía, tiempë shtë Elías nanú zihani viudë ladi ra më israelitë. Guláguëdi'i guiu por tsunë izë guërudë, nu gu' gubini guëdubi naciuni rë'. ²⁶ Perë Dios bëshe'ldë lë'ë Elías guë'dchi Sarepta shtë Sidón parë guëni'i' lu tubi viudë nananú ladi guë'dchi rë'. Adë bëshë'ldëdi'i Dios lë'ë Elías lu ra viudë nananú ladi mëne Israel. ²⁷ Nu tiempë guahietë ladi naciuni Israel, nanú zihani narac llu'u galguidzë naru'dzë ládi'. Tiempë ni nanú Eliseo el quë nabiadi'dzë shti'dzë Dios, perë ni tubi mëne narac llu'u galguidzë ni ladi mëne

Israel, bëáquëdi'i rall. Perë Naamán sulamëntë bëáquëll por pudërë shtë Dios. Nu lë'ëll nall mënë shtë Siria, lëdëdi'i shtë naciuni Israel.

²⁸ Iurë bini ra mënë di'dzë rë', grë ra narë la'ni iádu'u, nalé bëldë rall. ²⁹ Lueguë gulú rall lë'ë Jesús rua' guë'dchi nu bia'a rall lë'i' guia'a rua' tubi bërrancu tē parë guëldaguë rall lë'ë më la'ni parë gáti'. Guë'dchi Nazaret zubë lu dani rë', ³⁰ perë Jesús gudëdë lu rall parë guzia'a më stubi ladë.

Jesús bënëac tubi nguiu nanapë mëdzabë la'ni ldú'ull
(Mr. 1.21-28)

³¹ Gua Jesús Capernaum ciudá shtë Galilea. Ziaglua'a më stubi la'ni iádu'u ra dzë narzi'i ldu'u mënë. ³² Iurní bëdzëguëë' ldu'u mënë ldai' nu di'dzë naruadi'dzë më. Bënguë bë'a rall de quë bëlua'a Jesús con pudërë shtë Dios.

³³ La'ni iádu'u nanú tubi nguiu nanapë mëdzabë mal la'ni ldú'ull. Fuertë gurush-tiall. Guni'ill:

³⁴ —¿Pë nápël con lë'ë na'a, Jesús më Nazaret? ¿Pë zédël parë guëzalul lë'ë na'a? Nanëa chu nal. Nalimpi ldú'ul lu Dios.

³⁵ Iurní Jesús guni'i guëc mëdzabë. Guni'i Jesús fuertë lu espíritu mal:

—Guitsëgá, nu bëru'u de lë'ëll.

Iurní mëdzabë bëru'ldë lë'ë nguiu ni lu gui'u'u delantë lu ra mënë. Bëru'u mëdzabë sin adë pë bë'nënúdi'ill. ³⁶ Grë

mënë bëdzëguëë' ldu'u rall. Guni'i lu sa' rall:

—¿Pëllë ldai' cubi rë'? Jesús rnibë'a ra mëdzabë. Nápi' pudërë parë rgúhi' mëdzabë la'ni ldu'u mënë. Rzu'bë di-aguë ra mëdzabë shtí'dzi'.

³⁷ Por guëdubi nezë bërë'tsë di'dzë nabë'në Jesús.

Jesús bënëac suëgrë Simón Pedro
(Mt. 8.14-15; Mr. 1.29-31)

³⁸ Iurní Jesús bëru'u iádu'u. Gua më lidchi Simón Pedro nu guatë më la'ni hiu'u. Suëgrë Simón rac llú'ull; ráquëll shldi ru'bë. Bë'në mënë ruëguë lu Jesús gunëac më lë'ë na'a. ³⁹ Iurní bëa'chi më, guná më lu narac llu'u. Fuertë guni'i më lu shldi. Lueguë bëru'u shldi. Lueguë lueguë guashtë na'a nu bëdë'ë na'a nagáu rai'.

Jesús bënëac zihani ra narac llu'u
(Mt. 8.16-17; Mr. 1.32-34)

⁴⁰ Iurë gua'zë ngubidzë, grë ra narac llu'u nu ra nanapë grë clasë galguidzë, be'dënú ra mënë lë'ë rall lu Jesús. Bëdchi'bë më guia'a më guëc rall. Grë rall bëac rall. ⁴¹ Nu bëgú më zihani mëdzabë nananú la'ni ldu'u mënë. Gurushtiá ra mëdzabë. Guni'i rall:

—Lë'ël nal shini Dios.

Perë lë'ë Jesús bësëac dchi lë'ë rall nu guni'i më fuertë lu rall tē adë guadí'dzëdi'i rall purquë guc bë'a rall na më Cristo el quë nagudili Dios parë guënbë'ai'.

Jesús guaglua'a regiuni Galilea

(Mr. 1.35-39)

⁴² Iurë brëgue'lë, bëru'u Jesús guë'dchi rë'. Zia'a më tubi lugar catë nídi'i mënë. Lë'ë ra mënë caguili rall lë'ë më. Bëdchini rall catë cabezë më. Rac shtu'u rall guëa'nënú më lë'ë rall. Guni'i rall adë guësëa'në më lë'ë rall, ⁴³ perë Jesús guni'i:

—Rqui'ni tsahia grë ra guë'dchi parë guadi'dza diza'quë lla tsuté mënë catë rnibë'a Dios. Parë ni bëshe'ldë Dios na.

⁴⁴ Nu guagla'guë biadi'dzë më diza'quë la'ni iádu'u catë quërelde ra mënë israelitë.

5

Jesús bënë milagrë catë rga'a mbeldë

(Mt. 4.18-22; Mr. 1.16-20)

¹ Guzac tubi dzë nanú Jesús rua' nisë ru'bë lë Genesaret. Bëdchini mënë zihani hashtë rte'e mënë lë'ë më. Rac shtu'u rall guini rall shti'dzë Dios. ² Jesús guná lu chupë barcu nananú rua' nisë. Ra narna'zi mbeldë bëru'u rall la'ni barcu nu caguibi rall guë'shu shtë mbeldë. ³ Iurní guaté më la'ni barcu shtë Simón Pedro. Guni'i më lu Pedro guëazë guetë barcu du'pë. Guzubë më lu barcu të parë guëlua'a më diza'quë lu ra mënë narë rua' nisë ru'bë.

⁴ Iurní gualú biadi'dzë më, guni'i më lu Pedro:

—Cha guiá hia'a ca más zili nisë të guëtia'a të guë'shu shtë të parë guëga'a mbeldë.

⁵ Perë Pedro repi:

—Mësë, guëdubi gue'lë bëdë'në na'a dchi'ni sin ni tubi mbeldë gá'adi'i guëga'a. Perë hia quë lë'ël rnibë'al guëtia'a na'a guë'shu la'ni nisë, guëdë'në na'ain.

⁶ Lueguë bënë rai' lo quë naguni'i Jesús. Bëga'a mbeldë zihani hashtë lë'ë guë'shu guzublú chí'ezë. ⁷ Iurní bënë rai' sëni lu sa' rai' nazubë la'ni stubi barcu parë guidë guë'në rai' compa'ni. Bëdchini rai'. Bëguëu' rai' mbeldë la'ni chupë barcu. Por tantë zihani mbeldë hia mërë në'azë barcu la'ni nisë. ⁸ Iurë guná Simón Pedro zihani mbeldë bëga'a, bëzullibi Pedro lu Jesús nu guni'i Pedro:

—Bësëa'në na, Dadë, nahia pecadurë. Napa zihani duldë.

⁹ Zni guni'i Pedro purquë nalë bëdzëguëë' ldu'i' nu grë narëta' nga'li bëdzëbë rai' por tantë mbeldë guna'zi rai'. ¹⁰ Nanú Jacobo nu bëchill Juan nga'li. Bënënú rai' dchi'ni con Pedro. Na Jacobo nu Juan shini Zebedeo. Nalë bëdzëguëë' ldu'u rai'. Iurní Jesús guni'i lu Pedro:

—Adë rdzëbëdi'il. Ziquë nal pescadurë iurne', zni gáquël pescadurë; gue'dënul mënë lua.

¹¹ Iurní gulú rai' barcu rua' nisë catë na guiu'u. Bësëa'në rai' dchi'ni nu guanaldë rai' lë'ë Jesús.

Jesús bënëac narac ll'u'u galguidzë ru'dzë ládi'

(Mt. 8.1-4; Mr. 1.40-45)

¹² Guzac ladi tubi guë'dchi, bëdchini tubi nguui lu

Jesús. Rac llú'uull galguidzë naru'dzë ládi' guëdubi cuerpë shtënell. Bëzullíbill lu më hashtë bédchini luquëll lu guiu'u. Bë'nëll ruëguë lu më:

—Dadë si talë rac shtú'ul, záquël gunëáquël na.

¹³ Iurní Jesús bédchi'bë më guia'a më guëquëll. Guni'i më:

—Rac shtua'a. Guëac galguidzë shtënell.

Niá'asë gualú guni'i Jesús di'dzë rë', lueguë bëáquëll.

¹⁴ Iurní Jesús gunibë'a lé'ëll adë chu lu guadí'dzëll. Guni'i më:

—Gua iádu'u; tsagnal bëshuzi parë guená bëshuzi lul. Nu bë'në ziquë guni'i Moisés shcuendë ra narac llú'u galguidzë ládi' perë bëac rall. Günëlin parë grë mëné gac bë'a rall de verdá hia bëáquël.

¹⁵ Guëdubi nezë ruadi'dzë mëné lo quë nabë'në Jesús nu guaglá'guëru'u bërë'tsë naguni'i mëné de lë'ë më. Zihani mëné bédëá parë guëquë diaguë rall shti'dzë më nu parë gunëac më narac llú'u. ¹⁶ Perë Jesús zia'a tubi lugar catë nídi'i mëné. Nga'li biadi'dzënúhi' Dios.

Jesús bënëac tubi nguii narac galguidzë llunguë

(Mt. 9.1-8; Mr. 2.1-12)

¹⁷ Tubi dzë Jesús caglua'a ra mëné. Ndë nanú bédá mëné religiúsë fariseos nu mësé narlua'a lëy shtë Moisés. Guzubë rall. Ze'dë rall zihani guë'dchi shtë Galilea nu Judea. Ze'dë rall de Jerusalén. Jesús napë pudërë shtë Dios parë bënëac më

narac llú'u. ¹⁸ Iurní guzac bédchini bédá nguii; nua'a rall tubi daa' catë dchi'bë tubi nguii narac llunguë. Rac shtu'u rall tsutënú rall narac llú'u la'ni hiu'u catë cabezë më të gunëac më lé'ëll.

¹⁹ Perë adë gúquëdi'i guëdchini rall lu më tantë zihani mëné. Iurní güe'pi rall guëc hiu'u guia'a. Gudidë rall dëllë guëc hiu'u të parë bëldaguë rall daa' catë naga'a nguii narac llú'u. Bëldaguë rallin entrë de ladi ra mëné hashtë delantë lu Jesús. ²⁰ Jesús guná rialdí ldu'u rall lë'ë më. Guni'i më lu narac llú'u:

—Lë'ël, naperdunë duldë shtënell.

²¹ Iurní lë'ë ra mësé shtë lëy nu ra fariseo guzublú quëhunë rall llgabë. Guni'i rall la'ni ldu'u rall: “¿Chu ndë'ë? Blac di'dzë dzabë ruadí'dzëll cuntrë Dios purquë tubsë Dios runë perdunë duldë, lëdë núdi'i mëné.”

²² Perë Jesús guc bë'a pë llgabë quëhunë rall. Iurní guni'i më:

—¿Pëzielú runë të llgabë zni'i? ²³ ¿Pë más sencigi guënia'a: “Naperdunë duldë shtënell?” u guënia'a: “Guasuldí nu guzë”.

²⁴ Parë gac bë'a të nahia nguii nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, nu napa pudërë parë guna perdunë duldë, gulë guná.

Iurní repi më lu nguii narac llú'u galguidzë llunguë:

—Lul rnia'a, guasuldí. Bëtëá shtaa'l nu bëagzë lídchil.

²⁵ Lueguë lë'ë nguii narac llú'u galguidzë, guasuldíll

delantë lu rall. Bëtëall shtaa'll nu bëagrill lídchill. Bëdë'ëll graci lu Dios. Llëru'bë na pudërë shtë më, guni'll. ²⁶ Grë mënë bëdzëguë' ldu'u rall. Guni'i rall llëru'bë na pudërë shtë Dios. Bëchi'chi rall tantë rdzëbë rall. Guni'i rall:

—Ne' guná hia'a cusë ru'bë nadë riasëdi'ia'a.

Jesús guna'bë lë'ë Leví
(Mt. 9.9-13; Mr. 2.13-17)

²⁷ Iurní Jesús bëru'u guë'dchi ni. Guná më lu tubi nguiu narunë cubrë impuestë. Lëll Leví nu guzúbëll lugar catë riatilli mënë impuestë. Guni'i Jesús lu Leví:

—Gude'e naldë na.

²⁸ Lueguë Leví guasuldill nu guanáldëll lë'ë Jesús. Bësëa'nëgall shchí'nill nu grë nashtënell.

²⁹ Más despuësë Leví gunibë'a gac tubi laní parë Jesús lidchi Leví. Zihani mënë narunë cubrë impuestë bëdchini rall. Lë'ë rall con más mënë guzubë rall lu mellë con Leví nu Jesús. ³⁰ Perë ra fariseo nu mësë shtë ra fariseo guzublú guni'i rall cuntrë ra shini gusë'dë më; guni'i rall:

—¿Pëzielú raunú të con ra pecadurë nu con ra narunë cubrë impuestë nu ruu'nú të lë'ë rall?

³¹ Jesús guni'i lu rall:

—Ra narac ll'u, rqui'ni rall tubi ducturë perë el quë nabëráquëdi'i, adë rqui'nidi'll ducturë. ³² Zeldë guëna'ba gac salvar ra pecadurë të guëabrí ldu'u

rall con Dios. Na adë zeldë guëna'bëdia'a mënë narni'i napëdi'i duldë.

Guna'bë di'dzë mënë lu Jesús shcuendë ayunë

(Mt. 9.14-17; Mr. 2.18-22)

³³ Iurní ra fariseo guna'bë di'dzë rall lu Jesús:

—Ra shini gusë'dë Juan Bautista quëhunë rall ayunë zihani vultë nu zihani ruadi'dzënú rall Dios, nu ra shini gusë'dë fariseo runë rall zni. ¿Pëzielú shini gusë'dël rau rall; ruu' rall?

³⁴ Jesús guni'i iurní:

—¿Pë zunë të obligar ra invitatë shtë sa'a gunë rall ayunë mientras cabezënú rall lliguë? ³⁵ Perë guëdchini dzë hiadë cuzënúdi'i lliguë lë'ë rall, iurní sí, gunë rall ayunë.

³⁶ Guni'i Jesús comparaciuni rë':

—Ni tubi chu rúnëdi'i rumiendë lu lari gushë con lari cubi, purquë si talë guëguëu'l lari bëuldë con lari cubi, rche'zë lari cubi. Adë rgá'adi'i rlua'a lari cubi rëu' lu lari gushë. ³⁷ Ni tubi adë rgutsa'u vini cubi la'ni bulsë gushë. Adë gúnëdi'i bulsë gushë gan lu fuersë shtë vini cubi. Rí'ezë bulsë gushë nu lë'ë vini guëllë'ë lu guiu'u.

³⁸ Por ni rqui'ni tsutsa'u vini cubi la'ni bulsë cubi. Iurní lë'ë vini nu ra bulsë adë guënitidi'in. ³⁹ El quë naruu' vini nanapë tiempë, rac shtú'udi'll gull vini cubi purquë rni'll: “Vini nanapë tiempë na mejurë”.

6

Ra shini gusë'dë më caniashi rai' du'u shtë trigu

(Mt. 12.1-8; Mr. 2.23-28)

¹ Guzac tubi dzë narzi'i ldu'u mënë, gudëdë Jesús con ra shini gusë'dë më catë nanú trigu. Lë'ë shini gusë'dë më caniashi rai' du'u shtë trigu nu quëshá guia'a rai' guëc du'u parë guëru'u bë'dchi gau rai'. ² Iurní ra mënë religiusë fariseo nazuga'a nga'li, guná rall pë quëhunë rai'. Guna'bë di'dzë rall lu Jesús:

—¿Pëzielú runë të lo quë naná providë quëhunë të dzë narzi'i ldu'u mënë?

³ Jesús bëquebi lu rall:

—¿Pë adë bí'ldidi'i të lo quë nabë'në David guahietë? Iurë bëldia'në grë shmënë David, ⁴ guatë David lidchi Dios. Guna'zi David guetështildi sagradë nabëdchi'bë bëshuzi lu Dios. Gudáu David. Bëdë'ë David gudáu ra mënë naze'dénú lë'i'. Perë guetështildi sagradë niétiquë bëshuzi ráuhin. Naprovidë gau cualquier mënë.

⁵ Guagla'guë guni'i Jesús:

—Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu. Napa dereché guë nibë'ahia pë cusë gunë ra mënë dzë descansë.

Tubi nguiu nagubidchi tubi guiá'ai'

(Mt. 12.9-14; Mr. 3.1-6)

⁶ Guzac stubi dzë narzi'i ldu'u mënë guatë Jesús iádu'u. Quëglua'a më diza'quë lu ra mënë. Ndë zuga'a tubi nguiu nagubidchi guiá'ai' ladë ldi.

⁷ Ra mësë shtë lëy con ra fariseo quëglada'chi rall lë'ë më parë guëná rall nia pë gunë më dzë narzi'i ldu'u mënë. Quëglada'chi rall nia zunëac më parë guëdzelë rall mudë parë pë gunënú rall lë'ë më. ⁸ Perë Jesús guc bë'a pë llgabë quëhunë rall. Iurní guni'i më lu nguiu nagubidchi guiá'ai':

—Gude'e ndë'ë nu guasuldí gueláu.

Lë'ë nguiu ni guasuldill. Guzull catë guni'i më. ⁹ Iurní guni'i Jesús lu ra nazuga'a:

—Rna'bë di'dza tubi cusë. ¿Pë rni'i lëy shtë hia'a? ¿Gunë nguiu bien u gunë nguiu mal dzë descansë? ¿Zúnëll rumëdi nguiu u zësá'nëll gati nguiu?

¹⁰ Iurní Jesús gubi'a lu grë ra mënë nabëdëá nga'li. Guni'i më lu nguiu:

—Bëldí guiá'al.

Lueguë bëldí guiá'ai'. Lueguë bëáquëll. ¹¹ Ra fariseo nu ra mësë nalë bëldë rall. Iurní guzublú rall guëna'bë di'dzë lu sa' rall pë gunë rall con Jesús.

Bë'në Jesús nombrar chi'bë chupë shini gusë'dë më

(Mt. 10.1-4; Mr. 3.13-19)

¹² La'ni ra dzë ni Jesús zia'a lu dani parë guadi'dzënúhi' Dios. Gua'a gue'lë biadi'dzënúhi' Dios. ¹³ Iurná brëgue'lë guna'bë më ra shini gusë'dë më. Bë'në më nombrar chi'bë chupë mënë parë gac rall poshtë shtënë më. ¹⁴ Ndë'ë na lë ra poshtë: primëre poshtë lë Simón nu bëdë'ë më stubi lëhi', bërulëhi' Pedro. En

seguidë na Andrés, bëchi Simón. Nanú Jacobo, nu Juan nu Felipe nu Bartolomé, ¹⁵ nu Mateo nu Tomás nu Jacobo. Jacobo na shini Alfeo. Nu bë'në Jesús nombrar Simón nanapë llëru'bë ánimo parë lëy. ¹⁶ Nu nanú Judas, shini Jacobo con stubi Judas nabërulë Iscariote, el quë nabë'në intriegu lë'ë Jesús.

Jesús bëlua'a zihani më'në
(Mt. 4.23-25)

¹⁷ Jesús con ra shini gusë'dë më, bietë rai' lu dani. Cabezë rai' lu lumë shtë dani con zihani narianaldë lë'ë më. Nu ze'dë më'në zihani de Judea nu Jerusalén nu ze'dë rall regiuni shtë Tiro nu Sidón naquë rua' nisë ru'bë. Bëdchini rall parë guëquë diaguë rall shti'dzë Jesús, nu parë gunë më rumëdi ra galguidzë shtë rall. ¹⁸ Nu ra nanapë mëdzabë fier la'ni ldu'i, bëac rall. ¹⁹ Grë më'në rac shtu'u rall guëga'ldë rall shabë më parë guëac rall. Bënëac më narac llu'u con pudërë shtë'në më.

Ra naguëquitë ldu'u nu ra nadë guëquëtëdi'i ldu'i
(Mt. 5.1-12)

²⁰ Iurní Jesús gubi'a lu shini gusë'dë më, nu guní'i':

—Dichusë të, adë nápëdi'i të zihani cusë shtë guë'dchiliu perë rnibë'a Dios lë'ë të; tsutë të lugar catë na më Rëy.

²¹ 'Dichusë të, napë të nicidá la'ni ldu'u të iurne'. Gunë të recibir lo quë narqu'ni të.

'Dichusë të, lë'ë të naru'në iurne'. Guëquitë ldu'u të.

²² 'Dichusë të iurë rna zá'quëdi'i më'në lu të, nu iurë rgu rall lë'ë të iádu'u, iurë rushtiá rall guëc të, nu iurë guëni'i më'në na të cusë mal. Gunë rall grë ndë'ë purquë na të shmëna, nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu. ²³ Gulë bëquitë ldu'u të nu gulë bëchesë tantë rquitë ldu'u të dzë naguëni'i më'në cuntrë lë'ë të. Zni ra shtadë guëlú rall bë'në rall cuntrë ra nabíadi'dzë shti'dzë Dios guahietë. Gulë bëquitë ldu'u të purquë napë më tubi premi ru'bë gube'e parë lë'ë të.

²⁴ 'Perë rnia'a lu ra ricu, prubi de lë'ë të purquë hia napë të grë lo quë narsëquitë ldu'u të.

²⁵ 'Nu rnia'a lu të nanapë grë lo quë narac shtu'u të. Prubi de lë'ë të purquë guëdchini tiempë guëa'në të sin quë adë pë nápëdi'i të.

'Nu rnia'a lu të nabëquitë ldu'i guë'dchiliu. Prubi de lë'ë të purquë despuësë gu'në të nu cushtiá të.

²⁶ 'Nu rnia'a lu të nanapë gustë iurë lë'ë më'në rni'i bien de lë'ë të. Prubi de lë'ë të purquë na të ziquë shtadë guëlú të. Shtadë guëlú të guni'i rall bien de nguiu bishi naguni'i na rall siervë shtë Dios.

Jesús guni'i: "Gulë gac shtu'u enemigu shtë'në të"
(Mt. 5.38-48; 7.12)

²⁷ Guagla'guë guni'i Jesús:
—Rnia'a lu të nabini shti'dza, gulë gac shtu'u ra narldënu lë'ë të. Gulë bë'në bien lu contrari shtë

të. ²⁸ Gulë guni'i bien lu narni'i guidzë guëc të. Gulë guna'bë lu Dios por el quë narushtia guëc të. ²⁹ Si talë chu cubë lul, adë rúnëdi'il ziquë bë'nëll; más bien bëtë'ë lë'ël cubëll stubi ladë. Si talë chu rquëdu'u guëdchisú shábël, bëtë'ë lë'ël guëdchisull shmánguël. ³⁰ Gulë bëtë'ë naca'a el quë narna'bë lul. Si talë chu rdchisú pë nápël, adë guená'bëdi'il lull parë guéné'ellin. ³¹ Gulë bë'në tratë sa'l igual ziquë rac shtú'ul gunë rall tratë con lë'ël.

³² 'Si talë rac shtú'ul lë'ësë narac shtu'u lë'ël, ¿pë premi gápël? purquë ra mënë mal rac shtu'u rall el quë narac shtu'u lë'ë rall. ³³ Si talë runë të bien lë'ësë narunë bien con lë'ë të, ¿chu guëne'e premi cá'al? purquë ra mënë mal runë rall bien con sa' rall. ³⁴ Si talë rúnël prështë dumí lë'ësë ra naguëdchigrë lë'ë dumí, ¿chu guëne'e premi cá'al? Ra mënë mal runë rall prështë dumí; quëbezë rall quilli mënë mizmë cantidá dumí. ³⁵ Perë rnia'a lu të, gulë gac shtu'u ra mënë narunë cuntrë lë'ë të. Gulë bë'në bien con grë mënë. Gulë bë'në prështë aunquë adë guëdchigrëdi'i rall dumí. Si talë quëhunë të ra cusë ni, gapë të premi ru'bë nu na të ziquë shini Dios nacabezë gube'e. Pues Dios rac shtú'ui' ra mënë mal nu quëhunë më bien con ra mënë nanadë rdë'di'i graci lu më. ³⁶ Gulë bëga'a ldu'u të ra mënë igual ziquë Shtadë të rga'a ldu'i'

lë'ë ra mënë.

Jesús guni'i: "Adë rúnëdi'il juzguë sa'l"

(Mt. 7.1-5)

³⁷ 'Nu rnia'a lu të, adë rúnëdi'il juzguë sa'l purquë gunë më juzguë lë'ël igual ziquë quëhúnël juzguë sa'l. Adë rúnëdi'il condenar mënë, nu Dios gúnëdi'i më condenar lë'ël. Gulë bë'në perdunë sa' të guëdubinú ldu'ul nu Dios gunë më perdunë lë'ë të. ³⁸ Gulë bëtë'ë naca'a nabënapëdi'i, iurní gunë Dios igual con lë'ë të. Guëne'e më medidë completë hashtë guëqui'chi mëhin, hashtë guëni'bi mëhin, hashtë guërë'tsin, guëne'e më ca'a të. Medidë nardë'ël mizmë medidë gúnël recibir.

³⁹ Iurní guni'i Jesús tubi comparaciuni:

—¿Gu rac guësë ciegu stubi ciegu? Guërupë rall ldaguë rall la'ni guëru. ⁴⁰ Tubi narsë'dë lu mësë shtënëll, nádi'll más më ru'bë quë mësë shtënëll, perë iurë tsalú studi shtënëll, iurní gáquëll ziquë mësë shtënëll. Gulë guná bien guadë guëlua'a lë'ë të. ⁴¹ ¿Pëzielú guëni'il lu sa'l nanú tubi gui'lli la'ni slull nu iurní nanú tubi trunquë la'ni slul? ⁴² ¿Lla guëni'il lu sa'l: "Amigu, bëne'e sí guëdchisúa gui'lli nananú la'ni slul"? Perë lë'ël rnádi'il trunquë la'ni slul. Lë'ël nal falsë; gulu primëre trunquë nananú la'ni slul, iurní gac guënal bien parë cul gui'lli la'ni slu sa'l.

Ra nashi naquë lu hiaguë rlua'a pë clasë hiaguë

(Mt. 7.17-20; 12.34-35)

⁴³ Guagla'guë guni'i Jesús:

—Nanë mieti hiaguë za'quë rné'edi'in nashi mal, nu hiaguë mal rné'edi'in nashi za'quë. ⁴⁴ Ra nashi naquë lu hiaguë rlua'a pë clasë hiaguë nahin. Adë tsagllí'idi'i ra mënë nashi higu lu hiaguë guitsë nu adë guësiétëdi'i ra mënë uvë lu hiaguë guitsë. ⁴⁵ Tubi më za'quë ruadi'dzë cusë za'quë purquë nabënë na ldu'u mënë ni. Perë tubi mënë mal ruadi'dzëll cusë nadë rlluí'idi'i purquë l'é'së mal nanú la'ni ldu'ull. Lo quë nananú la'ni ldu'u mënë ruadi'dzë rall.

Comparaciuni shtë chupë nabëza'a hiu'u

(Mt. 7.24-27)

⁴⁶ Guagla'guë guni'i Jesús lu ra mënë:

—Rni'i tē nahia el quë narnibë'a lë'ë tē ziquë shtadë tē perë rúnëdi'i tē cumprir shti'dza. ⁴⁷ Iurní guënia'a lu tē lla na el quë naguidë rini shti'dza nu rúnëll cumprir shti'dza. ⁴⁸ Nall ziquë tubi nguii narza'a tubi hiu'u. Gudánill guetë catë naguëdchi guiu'u. Bëzá'all hiu'u lu cimientë shtë guë'ë. Iurë lë'ë nisë guaru'bë nu bédë'ë nisë hashtë guëa' hiu'u, perë ni adë bënë'bidi'i hiu'u purquë zubë hiu'u lu guë'ë. ⁴⁹ Perë el quë narini shti'dza perë rúnëdi'ill cuendë, na ziquë tubi nguii narza'a tubi hiu'u lu iu'lli perë nídi'i cimientë

shtë hiu'u. Iurë guaru'bë nisë nu bédë'ë nisë hashtë guëa' hiu'u, gurëhin lueguë. Completamente gualúhin sin ni tubi adë bë bëá'nëdi'i.

7

Jesús bënëac tubi narunë sirvë lidchi më rumanë
(Mt. 8.5-13)

¹ Iurní gualú biadi'dzë më lu ra mënë, bëabrí më Capernaum. ² Ndë guquërdë tubi capitán më rumanë narnibë'a tubi gahiu'a suldadë. Nápëll tubi muzë narac llu'u hashtë hia rllullë muzë. Lë'ë më rumanë nalë rac shtú'ull muzë shtënëll. ³ Iurë biní capitán lo quë nabë'në Jesús, bëshé'ldëll bëldá më gushë israelitë parë tsaglli'i rall lë'ë Jesús; guidë më nu gunë më rumëdi muzë narac llu'u. ⁴ Ra më gushë bédchini rall catë nanú Jesús nu guagla'guë bë'në rall ruëguë lu më. Guni'i rall:

—El quë nabëshë'ldë lë'ë na'a lul, runë tucarë gúnëll favurë narac shtú'ull. ⁵ Rac shtú'ull ra më israelitë; bëzá'all con dumí shtënëll iádu'u shtënë na'a.

⁶ Guanú Jesús lë'ë rall lidchi capitán. Iurë hia ziagdchini rall hiu'u shtë capitán, bëshë'ldë capitán bëldá amigu shtënëll. Guni'i rall lu Jesús shti'dzë capitán:

—Dadë, tsutédi'il lidcha purquë më ru'bë nal. Na adë chu nádia'a. ⁷ Adë rúnëdi'i tucara guënia'a lul, por ni bëshë'lda guidë guëlli'i ra mënë lë'ël. Rialdí ldua'a sulamëntë guëní'il tubi di'dzë, guëac shmuza. ⁸ Na runa

lo quë narni'i ra narnib'ea na. Nu napa suldadë narunë narnib'eahia. Iurë guepia lu túbill, tsall; rzu'bë diáguëll shti'dza. Nu iurë guënia'a lu stúbill, guídëll; lueguë rzu'bë diáguëll shti'dza. Iurë guë nib'eahia lu muzë gúnëll dchi'ni, lueguë rzu'bë diáguëll shti'dza.

⁹ Iurë bini Jesús shti'dzë capitán, guasë ldu'u më tantë gualdí ldu'u capitán. Bëdchigrë lu më; gubi'a më lu më nãzianaldë lë'ë më; guni'i më lu rall:

—Guldía, ni tubi israelitë adë rialdídi'i ldu'u rall na cumë ziquë rialdí ldu'u capitán rë'.

¹⁰ Iurë bëabrí ra amigu shtë capitán lídchill, guná rall lu muzë. Hia lë'ë muzë bëac.

Jesús bëldishtë tubi tégulë shini na'a viudë

¹¹ Iurní Jesús zia'a parë guë'dchi nalë Naín. Ra shini gusë'dë më con zihani më nã, bë'në rai' compañi lë'ë më.

¹² Iurë ziadchini rai' cerquë rua' guë'dchi, bëdza'guëllú rai' ra më nãziaca'chi tubi tégulë. Tégulë ni na tubsë shini lu shní'ai', nu shní'ai' náhi' viudë. Zihani më nã shtë guë'dchi, bë'në rall compañi parë ziaaca'chi rall tégulë.

¹³ Guná Jesús lu viudë. Bëga'a ldu'u më lë'ëll; guni'i më lull:

—Adë rú'nëdi'il.

¹⁴ Iurní Jesús guabi'guë nu bëdchi'bë guia'a më guëc cajón. Hia nanua'a lë'ë tégulë guzudchí. Jesús guni'i lu tégulë:

—Lë'ël, na rnia'a lul, guashtë nga'li.

¹⁵ Lueguë lë'ë tégulë guashtë nu guzubë ldill. Guzublú ruadí'dzëll. Iurní Jesús bëdë'ë lë'ë nguü ni lu shni'a nguü. ¹⁶ Grë më nã guná gubani nguü ni; bëdzëguë' ldu'u rall. Guzublú guni'i rall:

—Llëru'bë na pudërë shtë Dios. Hia bëdchini tubi më ru'bë naruadí'dzë shti'dzë Dios entrë lë'ë hia'a.

Nu guni'i rall:

—Bëagná ldu'u Dios shti'dzë më; bidë guëdchini më con lë'ë hia'a.

¹⁷ Por guëdubi nezë nu hashtë grë lugar shtë Judea, guni'i ra më nã lu sa' rall bëldishtë Jesús tubi tégulë.

Juan Bautista bëshe'ldë chupë më nã lu Jesús (Mt. 11.2-19)

¹⁸ Bini Juan lo quë nabë'në Jesús purquë ra nazianaldë lë'ë Juan biadí'dzë rall lu Juan. Iurní guna'bë Juan chupë shmëni'. ¹⁹ Bëshe'ldë Juan lë'ë rai' lu Dadë Jesús parë tsagna'bë di'dzë rai' si talë lë'ë më na el quë nanapë quë guëdchini, lë Cristo, u cuezë më nã stubi më naguëdchini. ²⁰ Bëdchini rai' catë nanú Jesús. Guni'i rai' lu më:

—Juan Bautista bëshe'ldë lë'ë na'a parë guëna'bë di'dzë na'a, ¿pë lë'ël nal el quë nanapë quë guëdchini, Cristo, u guëbezë na'a stúbí'?

²¹ Mizmë iurë nabëdchini ra shmë nã Juan, bë nãc Jesús zihani më nã narac llu'u de grë clasë galguidzë nu

guë'dzu. Bëgú mē mēdzabë nananú la'ni ldu'u mēnë. Bënëac mē zihani ciegu. ²² Iurní guni'i Jesús lu shmënë Juan:

—Gulë tsagni'i lu Juan lo quë naganá tē nu lo quë nabini tē. Gulë guni'i lúhi' con pudërë shtëna bëac ra ciegu. Ra cujë bëac za'quë guëa' rall. Ra narac ll'u'u galguidzë naru'dzë ládi', bëac rall. Ra naná cue'të bëac diguë rall. Ra tēgulë gubani rall con pudërë shtëna. Ra mēnë prubi rini rall diza'quë shtë Dios. ²³ Rquitë ldu'u ra mēnë, el quë natsagla'guë tsaldí ldu'i shti'dza.

²⁴ Iurë ra shmënë Juan zia'a, Jesús guzublú guni'i' lu ra mēnë shcuendë Juan:

—¿Chu guagbi'a tē lúhi' rua' guë'gu Jordán? ¿Pë guná tē tubi nguiu fuertë u tubi nguiu ziquë gui'lli narni'bi mbë? ²⁵ ¿Chu guagbi'a tē lúhi'? Adë gunádi'i tē tubi nguiu nanacu con lari za'quë. Bien nanë tē ra nanacu lari chulë, ra nabani con galëlujë, quërelde rall lidchi ra rëy. ²⁶ ¿Lla na nguiu naguagbi'a tē lúhi'? ¿Gu náhi' ziquë tubi nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë? Rnia'a lu tē Juan napë más llëru'bë dchi'ni quë ra mēnë naquërelde guahietë. ²⁷ Ra Sagradas Escrituras rni'i shcuendë Juan:

Rshe'lda el quë narni'i por na delantë lul parë gúni' preparar nezë delantë lul.

²⁸ Rnia'a lu tē entrë grë ra mēnë nabiadi'dzë shti'dzë Dios lu ra mēnë shtë

guë'dchiliu, ni tubi rall na rall más mē naru'bë quë Juan Bautista. Perë guná, el quë natsutë shnezë Dios catë rnibë'a mē, aunquë nádi'i mē naru'bë, nápëll más dchi'ni llëru'bë quë Juan.

²⁹ Ra mēnë nabëchu'bë nisë Juan nu ra narunë cubrë impuestë nabëchu'bë nisë Juan, iurë bini rall shti'dzë Juan, guni'i rall bënë nu justë na Dios. ³⁰ Perë ra mē religiuse fariseo nu ra mēsë narlua'a lëy, gunëdi'i rall niachu'bë nisë Juan lë'ë rall. Bëquë guia'a rall voluntá shtë Dios parë mizme lë'ë rall. ³¹ Jesús guni'i lu rall:

—Rnia'a lu tē, ¿lla na ra mēnë shtë tiempë ne'? ³² Na rall ziquë llguë'në. Rzubë llguë'në; rguitë rall lu llguëa'. Rushtía rall lu sa' rall; rni'i rall: “Bëdi'ldi na'a musiquë shtë sa'a perë adë nëdi'i tē guëgui'i tē. Bëdi'ldi na'a marchë shtë tēgulë perë adë bí'nidi'i tē. Ni tubi cusë rëuu'di'i ldu'u tē.” ³³ Bidë guëni'i Juan lu tē. Adë gudáudi'i Juan guetështildi nu bi'i'di'i' vini, perë lë'ë tē guni'i tē nápi' tubi mēdzabë la'ni ldú'i'. ³⁴ Iurní bëdchinia, nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu; rauha lu laní, nu ruha vini, perë rni'i tē rau sha'ta. Rni'i tē ruha zili vini. Rni'i tē nahia amigu shtënë ra pecadurë. Amigu shtënë ra narunë cubrë impuestë, rni'i tē. ³⁵ Manërë nacanihunë Dios na ziquë llni; rlua'ain la'ni vidë shtë ra naná sabi de verdá.

Jesús gua lidchi Simón naná fariseo

³⁶ Tubi fariseo lë Simón b'ë'nëll invitar lë'ë Jesús parë tsa më lídchill të gaunú më lë'ëll. Jesús gua lídchill nu guzubë më lu mellë. ³⁷ Iurní bédchini tubi na'a nanapë zihani ngui. Quërelde na'a lu mizmé guë'dchi. Iurë bini na'a lë'ë Jesús ziatáu lidchi fariseo, bédchininú na'a tubi bétéi naná guë'ë; gadzëhin sëiti nashi. ³⁸ Bëzullibi na'a guëa' Jesús catë cabezë më. Bi'ni na'a nu guzublú radzë guëa' më con nisë narru'u slu na'a. Lueguë bëshá na'a guitsë guëc na'a guëa' më parë guëbidchi guëa' më. ³⁹ Iurë guná Simón lo quë nabë'në na'a, b'ë'nëll llgabë: "Si talë lë'ë ngui nabëna invitar lidcha, na tubi naruadi'dzë shti'dzë Dios, niadë'ëi' cuendë pë clasë na'a na el quë nabédchini lúhi'. Nall tubi na'a nanapë zihani duldë." ⁴⁰ Iurní guni'i Jesús lu Simón:

—Moni, rac shtua'a guënia'a lul.

Guni'i Simón:

—Mësë, ¿pë rac shtú'ul guëní'il lua?

⁴¹ Jesús guni'i:

—Guc chupë ngui nazé'bi dumí lu nargudini. Túbill naze'bi ga'i gahiu'a bëllë bédchichi. Stúbill naze'bi cincuenta bëllë bédchichi. ⁴² Perë ni tubi de lë'ë rall nápëdi'i rall dumí parë quilli rall. Lë'ë nargudini b'ë'nëll perdunë guërupë rall.

'Guna'bë di'dza lul, Moni, ¿guadë de lë'ë rall rac shtu'u más lë'ë nargudini dumí?

⁴³ Simón bëquebi:

—Lluá'ahia el quë narze'bi más llëru'bë dumí rac shtú'ull más lë'ë nargudini dumí.

Guni'i Jesús iurní:

—Guldil, zni nahin.

⁴⁴ Iurní lë'ë Jesús guná lu na'a nu guni'i më lu Simón:

—Hia gunal lla b'ë'në na'a rë'. Gutëa lídchil. Bënë'edi'il nisë parë tsati guëahia ziquë na custumbrë, perë lë'ë na'a rë' bëga'dzë guëahia con nisë narru'u slúhi. Nu bëcué'dchill guëahia con guitsë guëquëll.

⁴⁵ Adë bëtsagraua'dí'il guiahia ziquë na custumbrë, perë na'a rë' dizdë iurë bédchinia, adë rbézëdi'i rtsagraua' na'a guëahia. ⁴⁶ Nu adë bëtiá'adi'il sëiti nashi guëca, perë na'a rë' bëtiá'all sëiti nashi guëahia.

⁴⁷ Rnia'a lul de quë duldë zihani shtënëll naperdunë; por ni nalë rac shtú'ull na. Perë el quë naguc perdunë du'pë, du'psë rac shtú'ull na.

⁴⁸ Iurní guni'i Jesús lu na'a:

—Duldë nabë'nëll hia bëna perdunë.

⁴⁹ Ra invitadë nazúbëga'a con Jesús, guzublú rni'i lu sa' rall:

—¿Chu rní'ill nall? Rní'ill nápëll pudërë gúnëll perdunë duldë shtë mënë.

⁵⁰ Perë Jesús guni'i lu na'a:

—Hia nasalvárëll purquë gualdí ldú'ul na. Bëagzë con bien.

8

Ra na'a nabë'në compa'ni lë'ë Jesús

¹ Despuësë de ni, lë'ë Jesús zia'a zihani guë'dchi nu ranchi parë guadi'dzë më diza'quë shtë Dios lla tsutë mënë shnezë Dios. Ra chi'bë chupë poshtë guanaldë rai' lë'ë Jesús. ² Nu ra na'a zianaldë rall Jesús; antsë bënëac Jesús lë'ë rall narac llu'u. Gulú më mëdzabë la'ni ldu'u ra nanapë mëdzabë. Entrë lë'ë rall zianaldë María Magdalena nabëru'u gadchi mëdzabë la'ni ldu'i'. ³ Nu zianaldë Juana, tse'lë Chuza naná encargadë gapë lidchi Herodes. Nu zianaldë Susana con zihániru'u na'a nabëdë'ë dumí shtë rall parë el qué narqui'ni Jesús nu ra shini gusë'dë më.

Comparaciuni shtë nartë'tsë bë'dchi
(Mt. 13.1-9; Mr. 4.1-9)

⁴ Bëdëá zihani mënë lu Jesús. Bëdchini ra mënë de grë ladë. Guni'i më tubi comparaciuni lu rall:

⁵ —Tubi nguiu guagtë'tsë bë'dchi lachi. Du'pë bë'dchi gulaguë lu nezë. Nga'li bëlú mënë guëquin. Iurní bëdchini ra ma'ñi; gudáu ma'ñi bë'dchi. ⁶ Stubi tantë bë'dchi gulaguë lu guiu'u guë'ë. Iurë lë'ë bë'dchi gutsélú, lueguë gubidchi plantë purquë du'pë shcupë nanú. ⁷ Stubi tantë bë'dchi gulaguë ladi gu'i'lli guitsë. Gualdani bë'dchi perë guni gu'i'lli guitsë guëquin. ⁸ Perë stubi partë bë'dchi gulaguë lu guiu'u za'quë. Gualdanin. Guaru'bin nu bëdë'ëin cusechë hashtë tubi gahiu'a por tubin.

Iurní Jesús guni'i fuertë:

—Si talë rac shtú'ul tsasël, gulë bëquë diaguë bien shti'dza.

Guni'i Jesús pëzielú guni'i më ra comparaciuni

(Mt. 13.10-17; Mr. 4.10-12)

⁹ Iurní ra shini gusë'dë më guna'bë di'dzë rai' pë runë cuntienë comparaciuni rë'.

¹⁰ Guni'i më:

—Rnia'a lu të, Dios bënë favurë parë tsasë të lla rnibë'a më ziquë Rëy. Antsë guasëdi'i mënë ra cusë ni. Ra mënë nanëdi'i tsasë shti'dza, na rnia'a lu rall con comparaciuni të rna rall perë adë riasëdi'i rall. Rini rall perë adë rdë'ëdi'i rall cuendë pë runë cuntienë ra comparaciuni.

Jesús biadi'dzë pë runë cuntienë comparaciuni shtë bë'dchi

(Mt. 13.18-23; Mr. 4.13-20)

¹¹ 'Guënia'a lu të pë runë cuntienë comparaciuni nartë'tsë bë'dchi. Ra bë'dchi na ziquë shti'dzë Dios. ¹² Tubi tantë bë'dchi nagulaguë lu nezë, na ziquë ra mënë narini shti'dzë Dios perë ridë mëdzabë, rdchisull shti'dzë Dios ldu'u ra mënë parë adë tsaldídi'i ldu'u mënë parë gáquëdi'i salvar rall. ¹³ Ra bë'dchi nagulaguë ladi guë'ë, na ziquë ra mënë narini shti'dzë Dios nu rca'a rallin con gustë. Ziquë plantë nanapë du'pë lu'chi rialdí ldu'u rall por du'pë tiempë, perë iurë ridë tubi prëbë, rni'i guidzë mënë guëc rall, iurní rsa'në rall shti'dzë Dios.

14 Ra bē'dchi nagulaguē la'ni gu'i'lli guitsē, na ziquē ra mēnē narini shti'dzē Dios nu rianaldē rall nezē shtë mē, perē por tantē llgabē shtë dchi'ni, lla guēbani rall, nu rzebi ldu'u rall gapē rall zihani dumí, nu por mal deseó nananú la'ni ldu'u rall, hia iurní rte'ein shti'dzē Dios la'ni ldu'u rall. Iurní na rall ziquē tubi plantē nadē rné'edi'i nashi. 15 Perē bē'dchi nagulaguē lu guiu'u za'quē, na ziquē mēnē narini shti'dzē Dios. Con guēdubinú ldu'u rall rialdí ldu'u rall. Rdē'ē rall cuendē shti'dzē mē. Na rall mē pacēnci. Na rall ziquē tubi plantē nariagla'guē rdē'ē nashi za'quē.

Comparaciuni shtë lintērnē
(Mr. 4.21-25)

16 'Ni tubi mēnē guēsēu'ldē llni la'ni lintērnē nu lueguē guētá'ull con tubi tēpē u guēzullin guēa' camē, sino quē guia'a zubin parē el quē natsutē la'ni hiu'u guēzianí. 17 Grē lo quē naga'chi lu ra mēnē iurne', napē quē guēru'u lu llni parē tsasē mieti.

18 'Si talē guēquē diaguē tē bien, guēne'e Dios más llni; perē si talē rúnēdi'il cuendē shti'dza, guēdchisú mē llni narní'il nápēl.

Shni'a Jesús nu ra bēchi'
(Mt. 12.46-50; Mr. 3.31-35)

19 Iurní lē'ē shni'a Jesús con bēchi', bēdchini rai' catē cabezē mē, perē gúquēdi'i niabi'guē rai' lu mē por tantē zihani mēnē. 20 Tubi

mēnē guanú rsunē lu Jesús. Guni'ill:

—Lē'ē shní'al nu ra bēchil zuga'a tēchi fuērē. Rac shtu'u guadi'dzēnú rai' lē'ēl.

21 Perē Jesús repi:

—Ra narquē diaguē shti'dzē Dios nu runē rall cumplir narni'i mē, ni na ra shní'ahia, ni na ra bēcha.

Jesús bēcue'dchí nisē ru'bē

(Mt. 8.23-27; Mr. 4.35-41)

22 Tubi dzē guatē Jesús la'ni barcu con ra shini gusē'dē mē nu guni'i mē lu rai':

—Cha guia hia'a stubi ladē rua' nisē.

Iurní zia'a rai'. 23 Mientras ziazú rai' lu nisē, Jesús gutēga'si. Iurní bēdchini tubi mbē dushē lu nisē. Guatē nisē la'ni barcu hashtë mērē nē'azē barcu la'ni nisē. 24 Lueguē guacua'ñi rai' lē'ē Jesús nu guni'i rai':

—Mēsē, Mēsē, aquē zati hia'a iurne'.

Iurní Jesús guashtë. Guni'bē'ai' lu mbē nu nisē parē cuedchí nisē. Iurní lueguē gurēdchí nisē. 25 Iurní guni'i Jesús lu ra shini gusē'dē mē:

—¿Pē hia adē rialdídi'i ldu'u tē Dios?

Iurní bēdzēbē rai' nu bēdzēguē' ldu'u rai'. Guni'i lu sa' rai':

—¿Chull mē rē'? tantē pudērē nápi'. Rzu'bē diaguē mbē nu nisē shtí'dzi'.

Tubi mē gadareno nanapē
mēdzabē la'ni ldú'ull

(Mt. 8.28-34; Mr. 5.1-20)

26 Bēdchini rai' stubi ladē nisē ru'bē, ladzē ra mē gadareno. Galilea naquē stubi ladē rua' nisē ru'bē. 27 Bēdchini rai' rua' guiu'u.

Bëru'u më la'ni barcu. Lueguë guabi'guë tubi nguiu shtë guë'dchi gadareno lu Jesús. Por zihani izë rácudi'ill lari nu adë nídi'i lídchill sino quë guquëréldëll la'ni cuevë catë rga'chi ra tëgulë. Nguiu ni napë zihani mëdzabë fier la'ni ldú'ull. ²⁸ Iurë guall lu Jesús, bëzullíbill lu më. Gurushtiall. Guni'ill fuertë lu Jesús:

—¿Pë nápël con na? Jesús. Lë'ël nal shini Dios nacabezë gube'e. Runa ruëguë lul adë guëtia'adi'il na lu gui'i shtë cashtigu.

²⁹ Zni guni'ill purquë más antsë Jesús gunibë'a lë'ë ra mëdzabë fier parë guëru'u rall de lë'ë nguiu. Vidë shtë nguiu ni guc zndë'ë; zihani vueltë lë'ë mëdzabë guna'zi lë'ë nguiu ni. Lë'ë ra mënë bëldi'bi guiá'all nu guëa'll con cadënë parë gac segurë nguiu ni, perë lë'ëll bëchúguëll cadënë. Lë'ë mëdzabë bëshellu'në lë'ëll tubi lugar catë nídi'i mënë. ³⁰ Jesús guna'bë dí'dzë lull:

—¿Chu lël?

Lë'ëll bëquebi:

—Lëhia Chupe Mili. Zihani na na'a.

Zni guni'ill purquë zihani mëdzabë gutë la'ni ldú'ull.

³¹ Ra mëdzabë bë'në ruëguë lu më parë adë guë'nibë'adi'i më lë'ë rall tsa rall gabildi.

³² Tiempë ni nanú zihani guchi lu lumë shtë dani. Quëháu ra ma. Lë'ë ra mëdzabë bë'në ruëguë lu Jesús tsa rall la'ni ldu'u ra guchi. Bëdë'ë më permisi. ³³ Iurní bëru'u ra mëdzabë la'ni ldu'u

nguiu. Bëu' rall la'ni ldu'u guchi. Iurní bëllu'në ra ma catë naquë tubi nisë ru'bë. Guzutu'u ra ma hashtë guetë la'ni nisë. Nga'li gualú ra ma.

³⁴ Ra narapë guchi iurë guná rall pë guc, guagllu'në rall hashtë guë'dchi. Biadi'dzë rall lu ra mënë naquërelde guë'dchi nu lu ra më nananú lachi pë guc con ra guchi. ³⁵ Ra mënë guagbi'a rall nia'a pë guc. Nu bédchini rall catë nanú Jesús. Guná rall lu nguiu nananú mëdzabë la'ni ldú'i'. Zúbëll cula'ni Jesús. Nácull lari nu be'rquë ruadí'dzëll. Bëac za'quë shgábëll. Ra mënë bëdzëguë' ldu'u rall. ³⁶ Grë naguná nabë'në Jesús, biadi'dzë rall lla bë'në më parë bëac nguiu nanapë mëdzabë la'ni ldú'i'.

³⁷ Iurní grë ra më gadareno, bë'në rall ruëguë lu më parë guëru'u më ladzë rall tantë bëdzëbë rall. Iurní Jesús güe'pi la'ni barcu parë zía'ai' stubi ladë. ³⁸ Lë'ë nguiu nabëru'u mëdzabë la'ni ldú'i', bë'nëll ruëguë lu Jesús parë guëdë'ë më permisi tsanárdëll lë'ë më. Perë Jesús gunibë'a guëá'nëll ládzëll. Guni'i më:

³⁹ —Bëabrí lídchil nu biadi'dzë grë lo quë nabë'në Dios con lë'ël.

Bëagzëll nu biadí'dzëll por guëdubi nezë nu guë'dchi lo quë nabë'në Jesús con lë'ëll.

Naguzac shtsa'pë Jairo nu tubi na'a nabëga'ldë shabë Jesús

(Mt. 9.18-26; Mr. 5.21-43)

⁴⁰ Bëabrí më stubi ladë rua' nisë ru'bë. Ra mënë

quëbezë lë'ë më nu bë'në
rall recibir lë'ë më. Rquite
ldu'u rall. ⁴¹ Iurní bédchini
tubi nguiu lë Jairo. Nall tubi
jëfë shtë iádu'u. Bëzullíbill lu
Jesús. Bë'nëll ruëguë tsa më
lídchill ⁴² purquë Jairo nápëll
tubsë shtsá'pëll. Napë ntsa'pë
chi'bë chupë izë. Hia rlúllëll.
Iurë lë'ë Jesús zia'a, mënë
zihani guanaldë rall lë'ë më
hashtë rte'e mënë lë'ë më.

⁴³ Nu guanaldë tubi na'a
con los de más mënë; rllë'ë
rënëll. Hia guc chi'bë
chupë izë rac llú'ull. Ni
chu bë'nëdi'i gan nëáquëll.
⁴⁴ Iurní guabi'guë na'a nezë
tëchi më. Bëgá'ldëll rua'
shabë më. Lueguë gulezë
rënë nu bëáquëll.

⁴⁵ Iurní Jesús guni'i:

—¿Chu bëga'ldë shaba?

Grë mënë guni'i:

—Ni túbidi'i.

Iurní guni'i Pedro:

—Mësë, ra mënë zihani
quëgte'e rall lë'ël, nu cagsini
rall lë'ël.

⁴⁶ Perë Jesús guni'i:

—Entrë de lë'ë të nanú tubi
nabëga'ldë shaba, purquë
guc bë'ahia tubi mënë
bëáquëll con pudërë shtëna.

⁴⁷ Lë'ë na'a guc bë'all adë
nídi'i mudë gaquin naga'chi.
Iurní bédchinill nu rchí'chill
nu bëzullíbill lu më. Guni'ill
delantë lu grë mënë pëzielú
bëgá'ldëll shabë më. Guni'ill
lueguë bëáquëll. ⁴⁸ Iurní Jesús
guni'i lull:

—Nanë, bëáquëll purquë ri-
aldí ldú'ul na. Bëagzë con
bien.

⁴⁹ Nianá quëadi'dzë Jesús,
bédchini tubi mënë nabëru'u
lidchi Jairo. Guni'ill lu Jairo:

—Hia lë'ë shtsá'pël gualú
guti. Adë rsiú'bëdi'íl más lë'ë
më.

⁵⁰ Iurë bini Jesús pë guni'i
nguiu ni, guni'i më lu Jairo:

—Adë rdzëbëdi'íl. Guagla'guë
tsaldí ldú'ul na. Lë'ë shtsá'pël
guëáquëll.

⁵¹ Iurë guatë Jesús lidchi
Jairo, gunëdi'i më chu niuté
catë naga'a tëgulë; sulë Pedro
nu Juan con shtadë nu shni'a
ntsa'pë guanú më.

⁵² Grë mënë bi'ni nu bë'në
rall ruidë por lë'ë tëgulë. Perë
Jesús guni'i lu rall:

—Adë rú'nëdi'i të. Gútidi'i
ntsa'pë sino naga'si ni'i.

⁵³ Bë'në rall burnë nu
rllidchinú rall lë'ë Jesús
purquë hia rac bë'a rall tëgulë
na ntsa'pë. ⁵⁴ Iurní Jesús
guna'zi guia'a tëgulë. Guni'i
më fuertë:

—Ntsa'pë, guashtë nga'li.

⁵⁵ Iurní lueguë bëabrí
gubani tëgulë. Guashtë
ntsa'pë lueguë. Gunibë'a
Jesús të guëdë'ë rall nagáu
ntsa'pë. ⁵⁶ Ra shtadë ni'i
guasë ldu'u rall. Perë Jesús
gunibë'a ni tubi chu lu
guadí'dzëdi'i rall lo que
naguc.

9

*Jesús bëshe'ldë chi'bë chupë
poshtë*

(Mt. 10.5-15; Mr. 6.7-13)

¹ Bëtëá Jesús lë'ë chi'bë
chupë shini gusë'dë më
nu bédë'ë më pudërë parë
guë nibë'a rai' grë mëdzabë;

guelú rai' mēdzabē la'ni ldu'u mēnē nu gunēac rai' narac llu'u. ² Bēshe'ldē mē lē'ē rai' parē guēni'i rai' lu mēnē bēga'a iurē parē guēnibē'a Dios lē'ē rall, nu guni'i mē gunēac rai' grē clasē galguidzē. ³ Guni'i mē:

—Adē pē guá'adi'i tē parē nezē, ni tubi bastunē ni panitē parē quē dumí, ni guetēshtildi guá'adi'i tē. Gulē bia'a tubsē manguē gacu tē cadē tubi de lē'ē tē. ⁴ Cualquier lidchi mēnē ca guēdchini tē, gulē bēa'nē nga'li hashtē guzia'a tē stubi guē'dchi. ⁵ Si talē ca nēdi'i mēnē gunē recibir lē'ē tē, gulē bēru'u guē'dchi ni. Iurní guēdchibē tē gushēguiu'u guēa' tē cumē ziquē tubi sēñi de quē adē gualdidi'i ldu'u rall diza'quē shtē Dios.

⁶ Bēru'u rai'. Gua rai' por guēdubi nezē shtē ra guē'dchi. Biadi'dzē rai' diza'quē shtē Dios. Bēnēac rai' narac llu'u.

Galguti shtē Juan Bautista
(Mt. 14.1-12; Mr. 6.14-29)

⁷ Lē'ē gubernadurē Herodes bini grē lo quē nabē'nē Jesús. Bē'nēll tantē llgabē perē adē bēdē'ēdi'ill cuendē chu na Jesús. Bēldá mēnē guni'i Jesús na Juan Bautista naguashtē ladi ra tēgulē. ⁸ Stubi rall guni'i Jesús na tēgulē Elías nagubani stubi. Sēbēldá mēnē guni'i Jesús na tubi nabe'dē guēni'i shti'dzē Dios más guahietē perē guashtēhi' ladi ra tēgulē. ⁹ Herodes guni'i:

—Lēdē lē'ēdi'i Juan ndē purquē na gunibē'ahia guagchuguē ra suldadē guēc Juan. Gúti'. ¿Perē chu na nguiu rē'? Binia zihani cusē ru'bē nabē'nēll.

Herodes guc shtu'u guēnall lu Jesús.

Jesús bēdē'ē nagáu más de ga'i mili mēnē

(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Jn. 6.1-14)

¹⁰ Iurē bēabrí ra poshtē, biadi'dzē rai' lu Jesús lo quē nabē'nē rai'. Bia'a mē lē'ē rai' tubi lugar catē nídi'i mēnē cerquē rua' guē'dchi Betsaida. ¹¹ Perē iurē bini ra mēnē cabezē mē lugar ni, guanaldē rall lē'ē mē. Nu Jesús bē'nē recibir lē'ē rall con gustē. Biadi'dzē mē lu rall lla gac salvar rall, nu bēnēac mē narac llu'u.

¹² Bēga'a iurē guna'zi guadze', iurní bēdchini ra poshtē lu mē. Guni'i rai':

—Gunibē'a lu ra mēnē tsa rall guē'dchi lugar catē nanú mēnē. Gau rall nu tsa rall descansē purquē ni tubi mēnē quērédēdi'i' ndē'ē.

¹³ Jesús guni'i iurní:

—Gulē bēdē'ē nagáu rall.

Lē'ē ra shini gusē'dē mē bēquebi rai':

—Nápa'a gá'isē guetēshtildi con chupē mbeldē. ¿Ca lu tsasi'i na'a guetēshtildi gau ra mēnē rē'?

¹⁴ Nanú más de ga'i mili nguiu nazuga'a. Jesús guni'i lu ra shini gusē'dē mē:

—Gulē guni'i lu ra mēnē tē subē mēnē cadē grupē masiá de cincuenta mēnē.

¹⁵ Zni bē'nē rai'. Guzubē grē ra mēnē. ¹⁶ Iurní Jesús guna'zi ga'i guetēshtildi con chupē mbeldē. Guná mē lu gube'e. Bēdē'ē mē graci lu Dios. Bēshullē mē guetēshtildi nu belē mbeldē. Bēdē'ēi' guetēshtildi cua'a ra poshtë. Lē'ē rai' guati'dzē rai' guetēshtildi cua'a ra mēnē. ¹⁷ Grē rall gudáu rall hashtë ca lu bielē rall. Iurní ra shini gusē'dē mē bētsadzē chī'bē chupē tēpē ra pedasē nabē'nē subrē.

Bēquebi Pedro Jesús náhi' Cristo

(Mt. 16.13-19; Mr. 8.27-29)

¹⁸ Tubi dzē gua Jesús lē'ēsē mē tubi lugar. Quēadi'dzēnú mē Dios. Iurní bēdchini ra shini gusē'dē mē lu mē. Guna'bē di'dzē Jesús lu rai':

—¿Chu rni'i ra mēnē nahia?

¹⁹ Lē'ē rai' bēquebi rai':

—Bēldá ra mēnē rni'i nal Juan Bautista. Sēbēldá mēnē rni'i nal Elías. Sēbēldá mēnē rni'i nal tubi nabiadi'dzē shti'dzē Dios más guahietē. Rni'i rall guashtēl ladi ra tēgulē.

²⁰ Iurní Jesús guni'i lu rai':

—Lē'ē tē, ¿chu rni'i tē nahia?

Pedro guni'i:

—Nal Cristo, el quē nagudili Dios parē guēnibē'al.

Guni'i Jesús gati mē perē despuēsē tsashtë mē

(Mt. 16.20-28; Mr. 8.30—9.1)

²¹ Jesús gunibē'a ni tubi chu lu guadí'dzēdi'i rai' na mē Cristo. ²² Guni'i mē lu rai':

—Nahia nguii nabēshe'ldē Dios lu guē'dchiliu. Napē quē guēzac zia. Ra bēshuzi ru'bē,

ra mē gushē shtë iádu'u, nu ra mēsē shtë lēy, guēquē guia'a rall na. Quini rall na perē dzē tsunē despuēsē, tsashtëa ladi ra tēgulē.

²³ Iurní guni'i mē lu grē ra mēnē:

—El quē narac shtu'u gáquēll shmēna, napē quē gúnēll renunci prupí deseo shtēnēll. Napē quē gáquēll dispuestē gátill por na. Dzē con dzē napē quē tsanárdēll shneza. ²⁴ El quē narac shtu'u gapē vidē shtēnēll, guēnítill, perē el quē nagnēniti vidē shtēnēll purquē nall shmēna, guēbánill parē siemprē. ²⁵ Adē pē guēllui'i gunē nguii gan guēdubi guē'dchiliu nu despuēsē guēnítill almē shtēnēll. ²⁶ Si talē chu rtu lúhi' por na nu por shti'dza iurnē', zni na guētú lua de lē'ēll iurē lē'ē na guēabría de gube'e. Nahia nguii nabēshe'ldē Dios lu guē'dchiliu perē guēdchininhia con ra ian-glē. Guēlua'a llēru'bē llni nu pudērē shtë Dios iurē guēabría. ²⁷ Guldía rnia'a lu tē, nanú mēnē entrē lē'ē tē guéná rall rni'bē'a Dios ziquē rēy; despuēsē de ni gati rall.

Jesús guc cambi delantē lu rai'

(Mt. 17.1-8; Mr. 9.2-8)

²⁸ Gudēdē shunē dzē; bia'a Jesús Pedro nu Jacobo nu Juan. Ziazú rai' lu dani parē guadi'dzēnú Jesús Dios.

²⁹ Iurē biadi'dzēnúhi' Dios, guc cambi lu Jesús delantē lu rai'. Shábi' bēac más naquichi hashtë rabtsē'in. ³⁰ Iurní guná rai' chupē nguii

nabiadi'dzēnú Jesús. Lē'ē rai' náhi' Moisés nu Elías. ³¹ Nanú rai' la'ni tubi shcahi nanapē llni. Quēadi'dzē rai' lla gati Jesús nu lla guēzac zi mē ciudá Jerusalén. ³² Pedro, Jacobo, nu Juan nalē mbēca'ldē guna'zi lē'ē rai', perē guná rai' lu llni. Guná rai' lla guc cambi Jesús. Nu guná rai' lu chupē nguii nazunú Jesús. ³³ Nianá lē'ē chupē nguii bēsēa'nē rai' Jesús, guni'i Pedro lu mē:

—Mēsē, nabēnē dzu hia'a ndē'ē. Guēza'a na'a tsunē ranchi, tubin parē lē'ēl guēquērédēl; stubin parē Moisés; stubin parē Elías.

Perē Pedro rac bē'adi'i pē guni'i'. ³⁴ Nianá quēadi'dzē Pedro, bēdchini tubi shcahi nabēsē'au grē rai'. Bēdzēbē ra shini gusē'dē mē iurē lē'ē Moisés nu Elías nanú la'ni shcahi. ³⁵ Iurní bini rai' tubi bē nabēru'u la'ni shcahi. Guni'i bē:

—Ndē'ē lē'ē shinia narac shtua'a; gudilia lē'i'. Gulē bēquē diaguē shti'dzi'.

³⁶ Despuēsē gualú guni'i bē, guná rai' lē'ēsē Jesús zúga'a. Ra shini gusē'dē mē adē biadí'dzēdi'i rai' lu sa' rai' por tubi tiempē lo quē nagoná rai' guēc dani.

Bēnēac Jesús tubi ngulē'nē; nanú mēdzabē la'ni ldu'i'
(Mt. 17.14-21; Mr. 9.14-29)

³⁷ Brēguē'lē stubi dzē bi-
etē rai' lu dani. Iurní zi-
hani mēnē bēdchini lu Jesús.
³⁸ Ladi ra mēnē ze'dē tubi
nguii. Guni'ill fuertē:

—Mēsē, bē'nē favurē,
gude'e guēná shinia, pues

tubsē ni'i napa. ³⁹ Nanú
tubi mēdzabē narguitsuē'
lē'ēll. Rdchibi mēdzabē lē'ēll.
Rushtiall nu rru'u bēchini
rua'll. Rzianē mēdzabē
lē'ēll nu iurē zia'a mēdzabē,
rdzaguē llga'na. ⁴⁰ Hia bēna
ruēguē lu ra shini gusē'dēl
parē guēgú rai' mēdzabē
la'ni ldu'u shinia, perē adē
bē'nēdi'i rai' gan.

⁴¹ Jesús guni'i lu ra mēnē:

—Lē'ē tē mēnē nadē ri-
aldídi'i ldu'i' na, naguēdchi
ldu'u tē. ¿Hashtē guc
guēbezēnuhia lē'ē tē parē
tsaldí ldu'u tē? ¿Blac tiempē
guca pacēnci con lē'ē tē?
Guaglli'i shínil ndē'ē.

⁴² Iurē guabi'guē ngulē'nē,
lē'ē mēdzabē bēru'ldē
ngulē'nē lu guiu'u. Nu
bēsē'sēll ngulē'nē, perē Jesús
guni'i guēc mēdzabē fier,
nu bēnēac mē lē'ē lguē'nē.
Iurní Jesús bēdē'ē ngulē'nē
guia'a shtádēll. ⁴³ Grē ra
mēnē bēdzēguēē' ldu'u rall
por llēru'bē pudērē shtē Dios.

*Stubi vēsē guni'i Jesús lla
gáti'*

(Mt. 17.22-23; Mr. 9.30-32)

Nianá rdzēguēē' ldu'u ra
mēnē lo quē nabē'nē Jesús,
guni'i mē lu ra shini gusē'dē
mē:

⁴⁴ —Gulē bēquē di-
aguē naguēnia'a lu tē
iurnē', nu adē réa'ldēdi'i
ldu'u tē shti'dza. Nahia
nguii nabēshe'ldē Dios lu
guē'dchiliu perē gaca in-
triegu guia'a ra mēnē parē
quini rall na.

45 Perë ra shini gusë'dë më adë guc bë'adi'i rai' lo quë nagoni'i Jesús purquë naga'chi na di'dzë ni nu adë guasëdi'i rai' pë runë cuntienë di'dzë shtë Jesús. Nu bëdzëbë rai' niana'bë di'dzë rai' lu Jesús pë runë cuntienë lo quë nagoni'i më.

*Chu na más më ru'bë
(Mt. 18.1-5; Mr. 9.33-37)*

46 Ra shini gusë'dë më guzublú quëdildi di'dzë rai' chu na más më ru'bë entrë lë'ë rai'. 47 Jesús bëdë'ë cuendë pë llgabë quëhunë rai' la'ni ldu'u rai'. Iurní bëzú Jesús tubi llguë'në culá'ni'. 48 Guni'i më lu rai':

—El quë naquëhapë tubi llguë'në ziquë ndë'ë purquë rac shtu'u mënë ni na, también na quëhúnëll recibir. Nu mizmë tiempë quëhúnëll recibir el quë nabëshe'ldë na. El quë quëhunë sirvë lu sáhi' entrë lë'ë tē, ni na más më ru'bë lu Dios.

El quë nadë rni'idi'i cuntrë lë'ë hia'a, nall favurë de lë'ë hia'a

(Mr. 9.38-40)

49 Iurní Juan guni'i lu Jesús:

—Mësë, guná na'a tubi nguiu; rgull mëdzabë la'ni ldu'u mënë. Rni'ill lël parë guëribë'all ra mëdzabë. Iurní lë'ë na'a gunibë'a na'a lull adë guëgúdi'ill mëdzabë purquë adë rsënúdi'ill lë'ë hia'a.

50 Perë Jesús guni'i:

—Bëdë'ë sí, gull mëdzabë la'ni ldu'u mënë. Bien quëhúnëll. El quë nadë rni'idi'i cuntrë lë'ë hia'a, nall favurë de lë'ë hia'a.

Jesús guni'i guëc Jacobo nu Juan

51 Bëdchini tiempë parë tsepi Jesús gube'e. Zia'a më nezë parë Jerusalén. Adë bëdzëbëdi'i më. 52 Bëshe'ldë më bëldá nguiu parë tsa rall guë'dchi Samaria. Guagna'bë rai' pusadë parë guëquërdë rai'. 53 Perë ra më guë'dchi shtë Samaria, adë gunëdi'i rall nihunë rall recibir lë'ë më purquë guc bë'a rall zia'a më nezë parë Jerusalén. 54 Iurë Jacobo nu Juan guná rai' nëdi'i mënë shtë Samaria gunë rall recibir lë'ë Jesús, guni'i rai' lu më:

—Dadë, ¿gu rac shtú'ul guëribë'a na'a tē guëdchini gui'i lu gube'e parë tsequi ra më Samaria ziquë bë'në Elías guahietë?

55 Iurní Jesús bëdchigrë lúhi'; guní'i' guëc rai':

—Llgabë narunë tē nádi'i bien. Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu; rac shtú'udia'a tsa mënë gabildi sino rac shtua'a gac salvar mieti.

56 Iurní zia'a rai' stubi guë'dchi.

El quë narac shtu'u gáquëll shmënë Jesús

(Mt. 8.19-22)

57 Iurní ziazú rai' tubi nezë, tubi nguiu guni'i lu Jesús:

—Dadë, sënalda lë'ël ancalë ca tsal.

58 Guni'i Jesús lull:

—Ra ma lachi napë catë rga'si ma. Ra ma'ñi napë bëche'zë shtë ma lu hi-aguë. Perë na nápëdia'a

lidcha ca rga'sia. Nahia nguui nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu.

⁵⁹ Iurní Jesús guni'i lu stubi nguui:

—Gude'e naldë na ziquë shmëna.

Perë guni'i nguui ni:

—Nia Dadë, perë bëne'e permisi despuësë de gati shtada, iurní sënalda lë'ël.

⁶⁰ Jesús repi lull:

—Nanú mënë nadë rialdidi'ldu'u rai'shti'dza parë guëca'chi rall ra tëgulë. Lë'ël lueguë biadi'dzë lu ra mënë lla mudë gac salvar rall.

⁶¹ Iurní stubi nguui guni'i lu Jesús:

—Dadë, sënalda lë'ël perë runa ruëguë lul, bëne'e permisi tsahia lidcha primërë, guna despedir shfamilia.

⁶² Jesús guni'i lull:

—El quë naná ziquë naraa'në lachi perë rbi'all nezë tëchill, adë rlluí'idi'ill parë tsutëll catë rnibë'a Dios. Adë chu guëni'idi'i nguui ni nall shmëna.

10

Bëshe'ldë Jesús setenta shmënë më

¹ Gudëdë stubi tiempë; iurní gudili Dadë Jesús setenta nguui. Bëshe'ldë më lë'ë rai' lu grë ra guë'dchi catë rac shtu'u më tsa më despuësë. Chupë nguui bëshe'ldë më tubi ladë. Chupë nguui bëshe'ldë më stubi ladë. Grë rai' gua. ² Guni'i më lu rall:

—Ra mënë shtë guë'dchiliu na ziquë lachi con ganza'quë perë du'psë na el quë narunë

dchi'ni. Por ni gulë guna'bë lu Dios guëshe'ldë më más nangunë dchi'ni. ³ Gulë gua. Rshe'lda lë'ë të ziquë lli'li lu ra ma dushë; mënë humildë entrë mënë dzabë. ⁴ Adë guá'adi'i të bëdu shtë dumí. Adë guá'adi'i të bëdu lari. Adë guá'adi'i të rachi. Adë gac ldë'ë të lu nezë parë guadi'dzënú të mënë. ⁵ Iurë guëdchini të lidchi mënë, gulë bë'në saludar ra mënë. Gulë guni'i lu rall: “Gulë bë'në recibir bendición shtë Dios”. ⁶ Si talë quërelde nguui ndë nangunë recibir bendición shtë'nël, cuezënú bendición con lë'ël; perë si talë guëquë guiá'all bendición ni, guëabrá guëa'në bendición parë lë'ël stubi. ⁷ Gulë tsagla'guë cuezë të mizme hiu'u ni catë bë'në mënë recibir lë'ël. Gulë gau narne'e rall gau të. Gulë bii' lo quë narne'e rall purquë zni na el quë narunë dchi'ni; nápëll derechë gaul lu mellë shtë lamë shtëhi'. Adë rnítidi'i të tiempë zia'a të zihani lidchi mënë. ⁸ Iurë guëdchini të lu guë'dchi catë runë ra mënë recibir lë'ë të, gulë gau lo quë narne'e rall gau të. ⁹ Gulë bënëac ra nanapë galguidzë. Gulë guni'i lu mënë shtë guë'dchi: “Hia bëga'a iurë, guëlladchi zuga'a Dios parë guëribë'a më lë'ë të”. ¹⁰ Perë si talë guëdchini të lu guë'dchi catë adë rúnëdi'i mënë recibir lë'ë të, gulë tsa grë nezë shtë guë'dchi. ¹¹ Gulë guni'i: “Gushëguiu'u naquë guëa' na'a, guëdchibë

na'a ziquë sëñi cuntrë lë'ë të, të gac bë'a të bédchini na'a nu guni'i na'a lu të bëga'a iurë; guëlladchi zuga'a Dios parë guëñibë'a më lë'ë të".
 12 Rnia'a lu të iurë ze'dë guëdchini juici shtë Dios, ra mënë shtë guë'dchi nadë rzu'bë diáguëdi'i shti'dzë Dios, gunë Dios cashtigu lë'ë rall más quë mënë shtë ciudá Sodoma.

Prubi ra mënë narialdidi'i ldu'i

(Mt. 11.20-24)

13 'Prubi de lë'ë të mënë shtë guë'dchi Corazín nu Bet-saida, purquë adë gualdidi'i ldu'u të na. Si talë nihuna milagrë lu mënë shtë guë'dchi Tiro nu Sidón cumë bëna entrë lë'ë të, niabrí ldu'u rall con Dios. Niasubë rall lu dë nu niacu rall lari nagasë ziquë sëñi de quë bë'në nadzë'ë rall mudë nanabani rall. 14 Por ni, iurë guëshe'ldë Dios juici guëc ra mënë shtë guë'dchiliu, ra mënë shtë Tiro nu Sidón gunë rall sufrir menos quë lë'ë të. 15 Nu rnia'a lu të mënë shtë Capernaum, llua'a të na të mënë nabë'në ldai' Dios guëc të perë guëtia'a Dios lë'ë të lu cashtigu shtë gui'i.

16 Guni'i më lu setenta shmënë më:

—El quë narzu'bë diaguë shti'dzë të, tambiën rzu'bë diáguëll shti'dza. El quë narquë guia'a lë'ë të, rquë guiá'all na. Nu mizmë tiempë rquë guiá'all el quë nabëshe'ldë na.

Bëabrí ra setenta shmënë më

17 Gua ra setenta shmënë Jesús. Rquitë ldu'u rai'. Guni'i rai' lu Jesús:

—Dadë, guni'i na'a lël parë guëgú na'a mëdzabë la'ni ldu'u mënë nu rzu'bë diaguë ra mëdzabë shti'dzë na'a.

18 Guni'i Jesús lu rai':

—Vencidë na Satanás. Gunahia lu Satanás iurë bëquëdí Dios lë'ëll; guláguëll ziquë tubi ray shtë nguzi'u. Guláguëll dizdë gube'e catë quëbezë Dios hashtë guetë. 19 Guná, bënehia pudërë parë guelú të guëc ra serpientë nu nillë. Napë të pudërë gunë të gan lu Satanás. Adë pë gáquëdi'i të. 20 Perë guná, adë rquitëdi'i ldu'u të purquë rzu'bë diaguë mëdzabë shti'dzë të sino quë gulë bëquitë ldu'u të purquë nasalvar të. Lë të naescritë lu gube'e.

Bëquitë ldu'u Jesús

(Mt. 11.25-27; 13.16-17)

21 La'ni mizmë iurë Jesús bëquitë ldú'i' por pudërë shtë Espíritu Santo. Guni'i më lu Dios:

—Shtada, dushquíllil, rnibë'al gube'e nu guë'dchiliu. Quëhuna alabar lë'ëll. Bëluá'al shti'dzël lu mënë humildë, rac bë'a rall. Perë nacahi shti'dzël bë'nël parë ra mënë narni'i na rall më ru'bë, nu parë ra mënë narianaldë tēchi llgabë nguii. Zni bë'nël, Dadë, purquë zni rac shtú'ul gac.

22 Guni'i më lu ra mënë:

—Shtada bëne'e grë ra cusë guiahia. Ni tubi chu runguë bë'a chu nahia de verdá, sulamëntë Shtada runguë

bě'ai'. Ni tubi chu runguë bë'a chu na Shtada de verdá, sulamëntë na runguë bë'ahia chu náhi'. Nahia shini më, nu gunguë bë'a mieti Shtada sulamëntë si rac shtua'a guëluá'ahia nguui ni Shtada.

²³ Iurní guni'i më lu lë'ësë ra shini gusë'dë më:

—Nalé bë'në l dai' Dios lë'ë mënë nariasé lo quë nariasé të. ²⁴ Zihani mënë nabiadi'dzë shti'dzë Dios nu rëy naguquërdë guahietë, guc shtu'u rai' guená rai' lo quë narná të, perë gunádi'i rai'. Guc shtu'u rai' guini rai' lo quë narini të perë bínidi'i rai' di'dzë ni.

Comparaciuni shtë tubi samaritano nabë'në bien

²⁵ Tubi narlua'a lëy shtë Moisés bédchínill lu Jesús parë guëté'dëll tubi prëbë lë'ë më. Guna'bë dí'dzëll lu më:

—¿Pë rní'il lla guna parë gac salvara?

²⁶ Jesús bëquebi:

—¿Pë rni'i lëy shtë Dios? ¿Lla rní'il quëgni'i lëy?

²⁷ Guni'i nguui iurní:

—Naná escritë: “Gulë guc shtu'u Dadë Dios con guëdubinú ldu'ul. Gulë guc shtu'u Dios con guëdubi almë shtë të, nu con guëdubi fuersë shtë të. Gulë guc shtu'u Dios con guëdubi shgabë të.” Nu rni'i lëy shtë Dios: “Gulë guc shtu'u grë sa'l ziquë rac shtú'ul mizmë lë'ël”.

²⁸ Jesús guni'i lull:

—Bien rní'il. Si talë gúnël cumplir lo quë naná escritë, guëbánil parë siemprë.

²⁹ Perë lë'ë nguui rac shtu'u guëni'i mënë bien de lë'ëll. Guna'bë dí'dzëll lu më:

—¿Chu na sahia?

³⁰ Jesús bëquebi con comparaciuni rë':

—Tubi nguui bërú'ull Jerusalén parë zia'all guë'dchi Jericó. Terciuni bëru'u nguba'në lu nezë. Gulaa'në rall grë nanuá'all hashtë nu shábëll. Bëdë'ë nguba'në galné lë'ëll, iurní bësëa'në rall lë'ëll hia mërë niátill. ³¹ Guzac tubi bëshuzi bédchini catë naga'a nguui ni. Iurë guná bëshuzi lu nguui, gudëdë bëshuzi stubi nezë. ³² Nu tubi më levita narunë compaňi lë'ë bëshuzi la'ni iádu'u, bédchínill; gunall lu nguui naga'a nezë. Lë'ë quë lë'ë stubi nezë gudëdëll. ³³ Perë tubi nguui shtë guë'dchi Samaria zia'a mizmë nezë ni. Gunall lu nguui naga'a. Bëga'a ldu'ull lë'ë nguui. ³⁴ Iurní guabí'guëll lu nguui, nu bë'nëll rumëdi lu ridë. Bëtiá'all sèiti con vini nu bëshí'ill tubi lari lu ridë. Bédchí'bëll nguui ni tēchi ma nanuá'all. Guanull lë'ë nguui catë rëa'në nguui pusadë. Ndë bë'nëll compaňi naná ridë. ³⁵ Stubi dzë nabrëgue'lë, iurë lë'ë samaritano guzia'a, gulull chupë dumí bédchichi. Bëdë'ëll cua'a nashtënë pusadë. Nu guní'ill: “Gupë nguui rë'. Si talë gúnël gashtë más, na guëguilla iurë guëabría.”

³⁶ Guni'i Jesús lu narlua'a lëy:

—Guni'i lua, de tsunë nguïu naguná lu nguïu naguc ridë por ra nguba'në, ¿chu guc shtu'u lë'ë sáhi'?

³⁷ Guni'i mësë shtë lëy:

—El quë nabëga'a ldu'u naná ridë.

Iurní guni'i më lull:

—Zni lë'ël, guaguë'në ziquë bënë më samaritano.

Gua Jesús lidchi Marta nu María

³⁸ Guagla'guë zia'a Jesús nezë con ra mënë. Bëdchini më tubi guë'dchi catë quërelde Marta nu béldëll María. Bënë rai' recibir lë'ë Jesús lidchi rai'. ³⁹ María

guzubë guëa' Dadë Jesús parë guëquë diágui' shti'dzë më.

⁴⁰ Marta rquëdi'ni ldú'ull tantë dchi'ni nanú la'ni hiu'u. Guabi'guë Marta lu Jesús, nu guni'i':

—Dadë, ¿pëzielú bédë'ël permisi guzubë belda guëa'l? guëquë diáguëll shti'dzël, nu tubsia quëhuna dchi'ni. Guni'i lull gúnëll compa'ni na.

⁴¹ Guni'i Jesús lu Marta:

—Marta, Marta, nalë rquëdi'ni ldú'ul por dchi'ni nananú; adë rbedchídi'i ldú'ul. ⁴² Tubsë cusë rqui'ni. María gudili lo mejurë. Adë chu guëdchisú lo quë nanápi'.

11

Jesús bëluá'ai' lla guëna'bë mënë lu Dios

(Mt. 6.9-15; 7.7-11)

¹ Guzac Jesús biadi'dzënúhi' Dios. Iurë gualú, tubi shini gusë'dë më guni'i lu Jesús:

—Dadë bëlu'a'a lë'ë na'a tubi oraciuni ziquë Juan Bautista bëluá'ai' mënë

shtëhi' lla guëna'bë rai' lu Dios.

² Jesús guni'i:

—Iurë ruadi'dzënú të Dios, gulë guni'i:

Nal Shtadë na'a; rac shtu'u na'a grë mënë gunë rall alabar lë'ël.

Rac shtu'u na'a guëribë'al grë mënë narëta' lu guë'dchiliu.

Rac shtu'u na'a grë mënë gunë rall lo quë narac shtú'ul igual ziquë ra ianglë lu gube'e rzu'bë diaguë rai' shti'dzël.

³ Bënë'e nagáu na'a dzë con dzë.

⁴ Bënë'në perdunë duldë shtë na'a purquë runë na'a perdunë el quë narunë mal cuntrë lë'ë na'a.

Adë rdë'di'il permisi guëtë'dë mëdzabë prëbë lë'ë na'a të ldaguë na'a lu duldë.

⁵ Guagla'guë guni'i Jesús:

—Si talë nápël tubi amigu, nu tsal lídchill guërudë gue'lë. Guëni'il lúhi': "Amigu, bë'në prështë tsunë guëtështildi

⁶ purquë tubi amigu bédchini zitu. Nápëdia'a pë gaul." ⁷

Perë amigu shtënël guëquëbill dizdë la'ni hiu'u zndë'ë: "Adë rsiú'bëdi'il na; në'au puertë rua' lidcha. Grë na'a naga'si na'a. Nídi'i mudë guënehia narac shtú'ul."

⁸ Rnia'a lu të, mënë ni na amigu shtënël perë aunquë adë nëdi'll guënë'll lo quë narquí'nil purquë nal tubi amigu, perë si talë tsagla'guë guëná'bëru'ul, lë'ëll tsashtëll; guënë'll lo quë narquí'nil.

⁹ Rnia'a lu të, gulë bë'në zni. Gulë guagla'guë guëna'bë të lo quë narac shtú'ul, iurní guëne'e më ca'a të. Gulë tsagla'guë quili të, të guëdzëlë të. Gulë bësédchi rua' puertë hashtë guëlla'lë puertë. ¹⁰ Grë mënë narna'bë lu Dios, gúnëll recibirin. Grë mënë narguili, guëdzelin. Grë mënë narsédchi rua' puertë, guënull lla rlla'lë puertë parë lë'ëll.

¹¹ 'Lë'e të naná shtadë llguë'në, si talë shíníl guëná'bëll belë mbeldë gaul, ¿pë zédé'ël tubi mbe'ldë cá'all? Aquëdi'i. ¹² Si talë guëná'bëll tubi dchitë gaul, ¿pë zédé'ël tubi nillë? ¹³ Si talë lë'e të naná mënë mal, perë rac të guëdë'e të cusë za'quë ca'a ra shini të, mucho más guëne'e Shtadë të naquëbezë gube'e lë'e Espíritu Santo parë cuezénúhi' lë'e të si talë tsagla'guë rná'bël lu më.

Guni'i mënë Jesús napë mëdzabë la'ni ldu'i'

(Mt. 12.22-30; Mr. 3.19-27)

¹⁴ Guzac tubi dzë Jesús cagúhi' tubi mëdzabë gu'pë nananú la'ni tubi nguü. Ruadí'dzëdi'ill. Perë iurní bëru'u mëdzabë, bien ruadi'dzë nguü. Ra mënë bëdzëguëe' ldu'u rall. ¹⁵ Perë bëldá rall guni'i:

—Rgu Jesús mëdzabë por pudërë shtë Beelzebú naná jëfë shtë los de más mëdzabë.

¹⁶ Sëbëldá mënë bëtë'dë rall prëbë lë'e më, nihunë më lo quë nanádi'i voluntá shtë Dios. Guna'bë rall gunë më tubi milagrë lu rall, ziquë

tubi sëñi de quë na më shini Dios. ¹⁷ Guc bë'a më llgabë naquëhunë rall. Guni'i më:

—Si talë guërudë shmënë gobiernë rdildi cuntrë mizmë gobiernë, tsalú gobiernë. Nu si talë nadivididë tubi famili, guëdchini tiempë tsalú famili ni. ¹⁸ Nu Satanás si talë Satanás nadivididë mizmë lë'ëll, tsalú pudërë shtë'nëll. Cagnia'a ndë'e purquë rni'i të rguhia mëdzabë por pudërë shtë Beelzebú. ¹⁹ Si talë rguhia mëdzabë por pudërë shtë Beelzebú, ¿chu runë compaño ra mënë entrë lë'e të nargú mëdzabë la'ni ldu'u mënë? Lë'e nargú mëdzabë entrë lë'e të, guëni'i rall lu të chu bëne'e pudërë guiahia parë rguhia mëdzabë, nu guëni'i rall runë të mal llgabë. ²⁰ Perë si talë con pudërë shtë Dios, rguhia mëdzabë la'ni ldu'u mënë, hia bëga'a iurë, guëlladchi zuga'a Dios parë guëni'bë'ai' lë'e të.

²¹ 'Si talë tubi nguü putëntë quëhápëll bien lídchill con gui'bë narguini mënë, pues grë nanapë nguü ni nasegurë. ²² Perë si talë guëdchini stubi nguü más fuertë nu gúnëll gan lu primërë nguü, iurní guëgull grë nanapë primërë nguü nu rtë'tsëllin entrë ra shmënëll. Ra gui'bë naná rialdí ldu'u primërë nguü, hia na rahin guia'a stubi nguü.

²³ 'El quë nanëdi'i guëni'i favurë de na, nall cuntrë de na. El quë nadë rtëádi'i mënë lua, na ziquë tubi narsëllu'në mënë lua.

Tubi mēdzabē nabēabrí catē bēru'ull

(Mt. 12.43-45)

²⁴ Guagla'guē guni'i Jesús:

—Iurē bēru'u mēdzabē la'ni ldu'u nguū, riazēll catē nidi'i nisē. Rguílill catē cuézēll perē adē rdzélēdi'ill lugar. Iurní rní'ill: “Guēabríá ldu'u mēnē catē bērua'a”. ²⁵ Bēdchini mēdzabē. Bēdzélēll ziquē tubi hiu'u bien arregladē nu limpi. ²⁶ Iurní tsalli'i mēdzabē gadchi mēdzabē más mal quē lé'ēll; riutē rall la'ni ldu'u nguū ni. Bēa'nē nguū ni con gadchi mēdzabē, lēdē túbsēdi'i mēdzabē. Más mal bēa'nē nguū ni.

Ra narquitē ldu'u de verdá

²⁷ Iurē cagni'i mē ra di'dzē rē', tubi na'a nazú entrē ra mēnē zihani guni'ill fuertē lu mē:

—Dichusē na gullanē lé'ēl, nu bēgá'dchill lé'ēl.

²⁸ Jesús guni'i:

—Más bien na el quē narquē diaguē di'dzē shtë Dios nu rzu'bē diáguēll shtí'dzi'.

Ra mēnē mal guna'bē rall gunē mē tubi milagrē lu rall

(Mt. 12.38-42; Mr. 8.12)

²⁹ Zihani mēnē bēdchini; bēdēá rall lu Jesús. Guni'i mē lu rall:

—Nalē mal na mēnē tiempē ne'. Cagna'bē rall tubi sēñi shtë Dios. Cagna'bē rall guna tubi milagrē. Ni tubi cusē ru'bē guená rall, sulamēntē tubi cusē ziquē naguzac tiempē shtë Jonás guená rall. ³⁰ Ziquē guc Jonás tubi sēñi parē ra mēnē shtë Nínive de quē gac cumplir shtí'dzē

Dios, nguū nabēshe'ldē Dios lu guē'dchiliu gáqui' sēñi parē ra mēnē nanabani ne'. ³¹ Iurē gac juici shtë Dios, lē'ē reina nagunibē'a ladzē Sur, tsasuldill nu gúnēll juzguē mēnē nanabani iurnē', na rall culpablē purquē na'a ni bidē guená lē'ē Salomón parē guēquē diáguēll shtí'dzē Salomón. Gulē guná, hia bēdchini tubi más mē ru'bē quē Salomón. ³² Nu zac ra mēnē naguquēreldē guē'dchi Nínive, tsasuldí rall lu juici con ra mēnē naquēreldē ne'; nu guēni'i ra mēnē shtë Nínive, ra mēnē nanabani ne' na rall culpablē purquē ra mēnē shtë Nínive, iurē bini rall shtí'dzē Jonás, bēabrí ldu'u rall con Dios. Gulē guná, hia bēdchini tubi más mē ru'bē quē Jonás.

Lintērnē parē almē shtë tē
(Mt. 5.15; 6.22-23)

³³ Ni tubi mēnē rsēu'ldēdi'ill llni la'ni lintērnē nu despuēsē tsagcá'chill lintērnē lugar naga'chi. Adē guētá'udi'ill lintērnē con tubi tēpē. Perē guēzu'bēllin guia'a parē el quē natsuté la'ni hiu'u guēzianí. ³⁴ Slul na ziquē tubi lintērnē. Si talē naza'quē slul, nápēl llni guēdubi la'ni ldú'ul. Perē si talē rac ll'u nacahi slul, nápēdi'i tē llni. ³⁵ Gulē bē'nē llgabē bien si talē llni nanapē tē adē nahin nacahi. ³⁶ Iurē nanú llni guēdubi la'ni ldu'u tē, ni tubi partē nacahi; na ziquē tubi lintērnē narzianí lu nacahi.

Jesús guni'i guëc ra fariseo nu mësë shtë lëy

(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 20.45-47)

³⁷ Nianá caglua'a Jesús ra mënë, tubi fariseo bë'në invitar gau më lidchi fariseo. Gua më lidchi fariseo nu guzubë më lu mellë. ³⁸ Guná fariseo zubë më lu mellë perë adë gudíbidí'i më guia'a më ziquë na custumbrë religiusë. Guasë ldu'u fariseo. ³⁹ Iurní guni'i Dadë Jesús lu fariseo:

—L'èl con los de más fariseo na të ziquë trashtë nari'etidi'i. Rguibi të bien ladi ra trashtë ziquë custumbrë religiusë, perë la'ni ldu'u të nanú zihani maldá. Rzebi ldu'u të pë shtë mënë. ⁴⁰ Tuntë na të. Dios bëntsa'u l'è nguiu nezë fuërë nu nezë la'ni. ⁴¹ Gulë bédë'ë nanapë të ca'a mënë. Gulë gac të mënë za'quë, iurní grë cusë na limpi parë l'èl.

⁴² 'Prubi de l'è të fariseo; caguilli të lo quë narunë tucarë ca'a Dios hashtë ra plantë namás mitu'në, perë ra cusë ru'bë adë rúnëdi'i të cumplir. Rúnëdi'i të tratë bien con sa' të. Nu rac shtú'udi'i të Dios. Runë tucarë gunë të cumplir cusë rë' nu los de más mandamientë shtë Dios.

⁴³ 'Prubi de l'è të fariseo. Nalë rac shtu'u të guëzubë të primërë asientë la'ni iádu'u. Rqitë ldu'u të iurë mënë runë rall saludar l'è të con zihani rëspëti catë rdëá mënë.

⁴⁴ 'Prubi de l'è të. Na të ziquë ra ba'a naga'chi catë bëga'chi tégulë. Ra mënë

rdëdë rall guëc ra ba'a perë rdë'edi'i rall cuendë blac fier na lugar ni.

⁴⁵ Iurní tubi mësë narlua'a lëy guni'ill lu më:

—Mësë, nu zac cagní'íl guëc na'a por di'dzë rë'.

⁴⁶ Jesús guni'i:

—Tambiën prubi de l'è të mësë shtë lëy purquë quëhunë të obligar ra mënë gunë rall zihani custumbrë. Nahin ziquë tubi carguë n'è, perë l'è të adë rldísidi'i tēhin ni siquierë con tubi shcuënë të.

⁴⁷ 'Prubi de l'è të. Rza'a të capillë shtë ra profetë nabi-adí'dzë shti'dzë Dios. Shtadë guëlu të gudini rall ra profetë ni. ⁴⁸ Na të testigu gudini ra shtadë guëlu të l'è ra profetë, nu na të de acuerdë con lo quë nabë'në rall purquë rza'a të capillë shtë ra profetë. ⁴⁹ Por ni la'ni libré nanua'a sabiduría shtë Dios rni'i: "Guëshe'lda profetë nu poshtë lu ra mënë perë quini mënë bédá ra nabëshe'lda, gati rai'. Sëbédá rai' guëzac zi mënë." ⁵⁰ Perë rnia'a lu të, gunë Dios juzguë ra mënë tiempë ne' por grë maldá nabë'në ra mënë cuntrë ra profetë dizdë bëcuc'shtë më guë'dchiliu. ⁵¹ Ra mënë nanabani ne' na rall culpablë por galguti shtë Abel nu por galguti shtë grë më za'quë, hashtë galguti shtë Zacarías, el quë nagudini mënë entrë iádu'u nu bëcu'guë. Gunë më juzguë l'è të por grë ra cusë rë'.

⁵² 'Prubi de l'è të mësë shtë lëy purquë napë të liahi

parë gac bë'a lla gac salvar mënë perë adë nëdi'i tsutë të shnezë Dios nu adë nëdi'i të tsutë mënë shnezë më; gac rall shmënë më.

⁵³ Nianá cagni'i më ra cusë rë', ra mësë shtë lëy nu ra fariseo beldënu rall Jesús. Bëdchi'bë rall zihani di'dzë guëc më. Gudildi di'dzë

rall të guëni'i më cusë mal. ⁵⁴ Bëtë'dë rall prëbë lë'ë më parë ldaguë më lu trampë shtë rall. Mudë ni gudili rall parë gunë rall acusar lë'ë më lu gubernë rumanë.

12

Gulë gupë cuidadë ra mënë false

¹ Tiempë ni bëtëa zihani mili mënë hashtë rte'e sa' rall. Jesús guzublú guni'i më lu ra shini gusë'dë më, primërë lu rai:

—Gulë gupë cuidadë en-señansë shtë ra fariseo. Na rall false. Enseñansë shtë rall rrë'tsë ziquë levadurë la'ni nacubë. ² Lo quë nanú la'ni ldu'u mënë guëru'u lu lni. Grë cusë naga'chi napë quë gac bë'a mënë.

³ Grë lo quë narni'i të lu nacahi, guini mënë lu lni. Lo quë narni'i të naga'chi nu lo quë naruadi'dzë të la'ni hiu'u catë në'au, gac bë'a mënë. Guëabrí guadi'dzë mënë fuertë shti'dzë të lu ra mënë.

Guni'i Jesús: "Adë rdzëbëdi'i të lu mënë"

(Mt. 10.28-31)

⁴ Guagla'guë guni'i Jesús:

—Na të amigu shtëna. Rnia'a lu të adë rdzëbëdi'i të

mënë narguini cuerpë perë nápëdi'i rall pudërë gunë rall más cusë cuntrë lë'ë të. ⁵ Perë na guënia'a lu të chu guëdzëbë të lúhi'. Náhi' el quë despuësë quíni' lë'ël, nápi' pudërë parë guëshé'ldi' lë'ël gabildi. Rnia'a lu të stubi, gulë bëdzëbë lë'i.

⁶ 'Rdu ga'i ma'ñi por chupë dumí bi'chi. Perë Dios rëagná ldú'i' lë'ë ra ma. ⁷ Nu napë më cuendë beldá guitsë guëc të zubë cadë de lë'ë të. Adë rdzëbëdi'i të lo quë quëhunë mënë cuntrë lë'ë të; más lasac të quë zihani ma'ñi.

El quë narni'i lu ra mënë nall shmënë Jesús

(Mt. 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ 'Rnia'a lu të, si talë rni'i të lu ra mënë na të shmëna, guënia'a lu ra ianglë shtë Dios na të mënë shtëna. Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu. ⁹ Perë si talë guëni'i të lu ra mënë adë nádi'i të shmëna, iurní guënia'a lu ra ianglë nádi'i të mënë shtëna.

¹⁰ 'Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu. El quë narni'i didzabë cuntrë na, gac gunë Dios perdunë lë'ël; perë si rní'íl didzabë cuntrë Espíritu Santo, gúnëdi'i më perdunë lë'ël.

¹¹ 'Iurë gua'a mënë lë'ë të lu ra gubernë u lu ra juësi u lu ra narunë juzguë la'ni iádu'u, adë rúnëdi'i të llgabë pë guëni'i të lu rall, lla guëquebi të parë guëru'u të, ¹² purquë mizmë iurë ni Espíritu Santo guëluá'ai' lë'ë të pë guëquebi të lu rall.

Comparaciuni shtë nguiu ricu perë natúntëll

¹³ Iurní tubi mënë nabëru'u ladi mënë zihani, guni'ill lu Jesús:

—Mësë, bënë favurë; guni'i lu bëcha guënë'ell herenci narunë tucarë cahia.

¹⁴ Perë Jesús guni'i lull:

—Rúnedi'i tucara nihuna juzguë entrë lë'ë të. Ni tubi të bënëdi'i nombrar na parë qui'dza herenci shtënë të.

¹⁵ Guagla'guë guni'i më lu ra mënë:

—Gulë gupë mizmë lë'ë të parë adë rzébidi'i ldu'u të ra cusë shtë guë'dchiliu. Galërquitë ldu'u nguiu ze'dë de Dios, lëdëdi'i por cusë zihani nanapë nguiu lu guë'dchiliu.

¹⁶ Iurní guni'i më tubi comparaciuni:

—Guc tubi nguiu ricu. Shguiú'ull bédë'ë tubi bënë ganza'quë. ¹⁷ Bënëll llgabë:

“Lla guna con tantë llubë. Nidi'i lugar parë cuetsá'uhin.”

¹⁸ Guní'ill: “Guëchilia hiu'u catë cuetsa'u llubë. Guëzá'ahia stubi más naru'bë, cuetsa'u llubë la'ni con grë cusë nanapa.

¹⁹ Mizmë na runa llgabë, nanú sufsientë por zihani izë. Gúnedia'a dchi'ni lachi; más bien guëbeza lidcha. Gáuha; gua' vini. Guëquitë ldua'a.”

²⁰ Nianá quëhúnëll llgabë, guni'i Dios lull: “Tuntë nal. Gue'lë ne' gátil. Ra cusë nabëtëal, ¿chu gac nashtënë rahin?”

²¹ Zni na grë ra nguiu nartëá zihani cusë parë mizmë lë'ëll perë nápëdi'ill cusë nalasac lu Dios.

Quëhapë Dios shíni'

(Mt. 6.25-34)

²² Tambiën guni'i Jesús lu ra shini gusë'dë më:

—Rnia'a lu të, adë rquëdi'nidi'i ldu'u të por lo quë nagáu të parë guëbani të, ni por shabë të nagacu të. ²³ Vidë shtë të na más lasac quë nagáu të. Cuerpë shtë të más lasac quë shabë të. ²⁴ Gulë guná, ziquë ra ma riegu adë rcabnídi'i ma llubë. Adë riagllí'idi'i ma cusechë lachi cuetsa'u mahin la'ni hiu'u. Perë Dios rgáuhi' ra ma. Lë'ë të lasac të más quë ra ma'ñi. ²⁵ ¿Chu de lë'ë të por tantë rúnëll llgabë guëbánil tubi dzë más?

²⁶ Si talë gáquëdi'i gunë të ra cusë mitu'në, ¿pëzielú runë të llgabë por ra cusë ziquë nagáu të u nagacu të?

²⁷ 'Gulë guná, lla riaru'bë ra guë'ë. Adë rúnedi'i rahin dchi'ni. Adë rtí'bidi'i rahin, perë rëy Salomón con guëdubi galëljë shtëhi', bënëdi'i gan niácuhi' ziquë ra guë'ë lachi.

²⁸ Gulë guná, lë'ë të nari-aldí ldu'i du'pë, chulë rlua'a guë'ë lachi nedzë, quëhunë Dios; perë gli guëbidchi guë'ë nu tsahin lu gui'i. Mucho más guëne'e më narqui'ni të.

²⁹ Adë rianaldëdi'i të tēchi ra cusë pë gau të, pë gu të; adë rquëdi'nidi'i ldu'u të por ra cusë rë'. ³⁰ Ra mënë nadë rialdídi'i ldu'i shti'dzë Dios, rianaldë rall tēchi ra cusë shtë guë'dchiliu, perë lë'ë të napë të Shtadë të. Runë më cuendë grë nicidá nanapë të. ³¹ Primërë gulë guanaldë tēchi narac shtu'u Dios. Na

më rëy. Iurní guène'e më grë cusë narqui'ni të parë guëbani të.

Gulë bëcuetsa'u tesurë la'ni gube'e

(Mt. 6.19-21)

³² 'Na të du'pë mënë narianaldë tëcha ziquë ra lli'li narianaldë tëchi vëquërë. Adë rdzëbëdi'i të purquë Shtadë të gudili lë'ë të, të guëribë'a të catë na më rëy. ³³ Gulë bëtuu' nanapë të ca'a mënë dumí, el quë nabënapëdi'i. Gulë gapë të panitë nadë rú'shidi'i con dumí nadë rialúdi'i; quiere decir, tesurë lu gube'e. Ndë ni tubi nguba'në riutëdi'i. Nídi'i ma naráu panitë parë tsaluhin. ³⁴ Catë nacuetsa'u tesurë shtënë, ndë rac shtú'ul guëbáníl.

Gulë gac të preparadë

³⁵ 'Gulë gac listë nu preparadë guëdubi tiempë, ziquë nguiu nalli'i lá'ni' parë dchi'ni, ziquë mënë nanua'a lintërnë naquë llni. ³⁶ Gulë gac ziquë ra muzë naquëbezë lamë shtë rall. Gua lamë lidchi sa'a. Ra muzë naná listë parë guësha'lë rall puertë lueguë, iurë rsëdchi lamë rua' puertë; ³⁷ rquitë ldu'u ra muzë si nabani rall iurë lë'ë lamë guëdchini, purquë rnia'a lu të de verdá, guëru'u shumbrelë lamë nu guëni'i lamë lu ra muzë: "Gulë guzubë lu mellë". Iurní lë'ë lamë gúnëll sirvë lu rall, gau rall. ³⁸ Si talë guëdchini lamë guërudë gue'lë; si talë guëdchini lamë ze'dë grëgue'lë nu guëdzelë lamë lë'ë ra muzë quëbezë rall, hia nabani rall;

rquitë ldu'u ra muzë iurní. ³⁹ Nanë të bien si talë niac bë'a nashtënë tubi hiu'u pë iurë guëdchini nguba'në lídchi', zúga'a nguiu ni listë. Nëdi'ill tsuté nguba'në lídchill. ⁴⁰ Nu zac lë'ë të napë quë gac të listë purquë adë nápëdi'i të cuendë ca iurë guëdchinia stubi. Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu; guëdchinia iurë rni'i të runë faltë parë guëdchinia.

Muzë nabënë nu muzë mal
(Mt. 24.45-51)

⁴¹ Iurní guna'bë di'dzë Pedro lu më:

—¿Pë guní'il comparaciuni rë' lu grë mënë u guní'ilin sulë parë lë'ë na'a?

⁴² Guni'i më:

—¿Chu na muzë za'quë nu nasini guëquëll? Nall ziquë tubi mënë encargadë con lidchi shlámëll. Rnibë'a shlámëll guëmall grë dchi'ni, nu guëd'ëll nagáu ra muzë iurë rga'a iurë rau rall. ⁴³ Nalë rquitë ldu'u encargadë ni si talë quëhúnëll bien iurë guëdchini lamë shtënëll. ⁴⁴ Guldía rnia'a lu të, lë'ë lamë gúnëll nombrar lë'ë nguiu ni, guëribë'all grë nanapë lamë. ⁴⁵ Perë si talë lë'ë nguiu rní'ill la'ni ldú'ull, adë guëdchínidi'i lamë lueguë, nu guëzublú nguiu ni sac zill ra muzë nu ra criadë con galné, perë lë'ëll raul, ruu'll, rzuu'dchill. ⁴⁶ Guëdchini lamë shtënëll mërë iurë adë quëbëzëdi'ill lë'ë lamë. Guëabrá lamë de repëntë iurë adë quëhúnëdi'i nguiu ni bien. Lë'ë lamë gúnëll cashtigu lë'ëll nu

guë nibë'a lamë gátill nu tsall lugar catë nanú ra nadë rialdídi'i ldu'i Dios.

⁴⁷ Lë'ë muzë naguc bë'a pë rac shtu'u lamë gúnëll perë adë bë'nëdi'ill cumplir, adë bë'nëdi'ill preparar, guëdë'ë lamë zihani galnë guëc muzë ni. ⁴⁸ Perë lë'ë muzë nadë guc bë'adi'i pë rac shtu'u lamë gúnëll, nu bë'në muzë lo quë narunë tucarë cashtigu, guëdë'ë lamë du'psë galnë guëc muzë ni. Si talë bédë'ë Dios zihani lni guëc nguïu, nall responsablë lu më gúnëll bien con ra cusë ni. Lë'ë nguïu nabë'në recibir pë shtë mënë, nall responsablë nu mënë guëna'bë rall más de nguïu ni.

*Por shti'dzë më nanú divi-
sioni*

(Mt. 10.34-36)

⁴⁹ 'Be'dë guëdchinia parë gac cashtigu mënë shtë guë'dchiliu lu gui'i. Nalë rac shtua'a de quë subluhin. ⁵⁰ Napë quë guëtiá'ahia lu galëz Zac zi, ziquë rtia'a mënë nguïu la'ni nisë parë chubë nisë nguïu. Nahia ziquë mënë narlullë hashtë tsalú gac cumplirin. ⁵¹ ¿Gu llua'a tē be'dë guëdchinia parë cuedchí ldu'u mënë con sa' rall? Aquëdi'i. Lëdë znídi'i. Be'dë guëdchinia parë gac divididë ra mënë. ⁵² Dizdë iurne' gac divididë famili; tsunë mënë guëru'u rall favurë de na. Mizmë famili guëru'u chupë mënë cuntrë de na. ⁵³ Shtadë llguë'në rldënú rall cuntrë shíni'. Llguë'në na cuntrë shtadë llguë'në. Shni'a na cuntrë shtsá'pi'. Shtsa'pë

na cuntrë shní'ai'. Suëgrë rldënú lli'lllil. Lli'lli na cuntrë suëgrëll.

*Gulë guc bë'a sēni shtë
tiempë ne'*

(Mt. 16.1-4; Mr. 8.11-13)

⁵⁴ Nu zac guni'i Jesús lu ra mënë zihani:

—Iurë rna tē shchahi nagasë nezë guetë, rni'i tē: “Hia mërë guëdchini guiu”. Lueguë rlaguë guiu. ⁵⁵ Si ze'dë mbë nezë sur, rni'i tē: “Ze'dë galna'i”. Nu lueguë rac na'i. ⁵⁶ Na tē falsë, nanë tē sēni nananú lu guë'dchiliu nu ra sēni nananú gube'e. ¿Pëzielú rac bë'adi'i tē pë runë cuntienë lo quë naquëhac iurne'?

*Bë'në rëglë asuntë con con-
trari shtënël*

(Mt. 5.25-26)

⁵⁷ 'Gulë bë'në llgabë cadë tubi tē lo quë naza'quë lu Dios. ⁵⁸ Por ejemplë, si talë tubi mënë runë demandë lë'ël lu gobiernë, antsë guëdchínil lu autoridá, bë'në rëglë con contrari shtënël parë guëa'në en paz. Si adë rúnëdi'il zni, lë'ë contrari shtënël gúnëll demandë lë'ël lu juësi. Lë'ë juësi gúnëll intriegu lë'ël lu suldadë. Lë'ë suldadë tsagsa'në rall lë'ël lachigui'bë. ⁵⁹ Guldía, adë guëru'udi'il hashtë quíllil grë centavë nanazë'bil.

13

*Rqui'ni guëabré ldu'u tē lu
Dios*

¹ Nianá biadi'dzë Jesús di'dzë rë', bëru'u bëldá nguïu nagoni'i lu Jesús mal nabë'në

Pilato, purquë Pilato gudini bældá mēnē shtë Galilea la'ni iádu'u ru'bē. Rēnē shtë ra nguui ni guc mescladē con rēnē shtë ma nabē'nē ra mē israelitē ofrecerē ziquē ofrendē lu Dios. ² Jesús guni'i lu rall:

—¿Pē llgabē quēhunē tē ne'? Ra mēnē nabē'nē sufrir zni, adē nápēdi'i rall más duldē quē los de más sa' rall. ³ Rnia'a lu tē, si talē adē guēabrí ldu'u tē con Dios, zac guēniti tē catē nídi'i fin. ⁴ ¿Pē llua'a tē ra che'ñi bi tsunē nguui naguti iurē gulaguē tubi hiu'u guía'a guēc rall, na rai' más mē duldē quē grē ra mēnē naquēreldē Jerusalén dzē ni? Guti rai', bē'nē lu' shtë Siloé. ⁵ Rnia'a lu tē, lédē znídi'i. Si talē adē gúnēdi'i tē cambi mudē nanabani tē lu Dios, zac lē'ē tē guēniti tē catē nídi'i fin.

Comparaciuni shtë hiaguē nanápēdi'i nashi

⁶ Iurní guni'i mē compara-ciuni rē':

—Tubi nguui bēcabní tubi hiaguē higu entrē ra hiaguē uvē. Gudēdē izē. Guaglli'i nguui nashi shtë hiaguē higu perē pē bēdzélēdi'ill.

⁷ Iurní guní'ill lu naquēhapē ra plantē: “Guná, tsunē izē be'dē guēllihia nashi shtë hiaguē higu perē ni tubi nashi bēdzélēdia'a. Bēchuguē hiaguē ni. ¿Pēzielú quēhunē hiaguē cupar lugar lu shlatē?” ⁸ Perē nguui naquēhapē ra plantē guni'i: “Dadē, bēsēa'nē hiaguē ni stubi izē. Tsagldē'a guiu'u nu guētiá'ahia bonē guēa'

hiaguē parē guēne'e hiaguē nashi. ⁹ Guēbéza'a stubi izē, si talē adē guēné'edi'in nashi, gunibē'a, guēchúgahin iurní.”

Jesús bēnēac tubi na'a nabēlecu tēchi'

¹⁰ Tubi dzē narzi'i ldu'u mēnē, Jesús caglua'a ra mēnē la'ni iádu'u shtë ra mē israelitē. ¹¹ Ndē nanú tubi na'a narac llu'u che'ñi bi tsunē izē. Bēlecu tēchi', bē'nē mēdzabē mal. Adē bē'nē na'a gan guzuldill. ¹² Iurē guná Jesús lu na'a ni, guna'bē mē lē'ēll nu guni'i mē:

—Lē'ēll, hia bēáquēll; nal librē galguidzē shtënēll.

¹³ Bēdchi'bē mē guía'a mē guēc na'a. Guasuldill. Guzublú guní'ill llēru'bē na pudērē shtë Dios. ¹⁴ Perē lē'ē jēfē shtë iádu'u bēldēnull Jesús purquē bēnēac mē lē'ē na'a dzē narzi'i ldu'u mēnē. Guni'i jēfē lu ra mēnē:

—Shu'pē dzē nanú gunē mēnē dchi'ni. Guēdchini ra mēnē narac llu'u entrē la'ni llmalē, lédēdi'i dzē descansē guēac rall.

¹⁵ Iurní guni'i Dadē Jesús lull:

—Na tē mēnē falsē. Cadē tubi tē nanapē burrē u tubi ngunē, rsha'quē tē ma nu ria'anú tē ma, gu ma nisē. Grē ra dzē quēhunē tē zni. ¹⁶ Guná lu na'a rē', nall llēbní Abraham. Che'ñi bi tsunē izē rac llú'ull; quēdull por pudērē shtë Satanás. ¿Pē rní'ill; guēshaca lē'ēll lu galguidzē rē' dzē narzi'i ldu'u mēnē?

17 Iurë guni'i Jesús di'dzë rë', grë ra mënë narunë cuntrë lë'ë më, rtu lu rall. Los de más mënë bëquitë ldu'u rall iurë guná rall cusë ru'bë nabë'në Jesús.

Comparaciuni shtë bë'dchi bi'chi

(Mt. 13.31-32; Mr. 4.30-32)

18 Guni'i Jesús tubi comparaciuni:

—¿Lla guërë'tsë di'dzë de quë guëlladchi na Dios parë guëribë'ai' mieti? ¿Pë guënia'a lu të, të gac bë'a të? 19 Manërë narnibë'a Dios mënë, na ziquë tubi bë'dchi bi'chi. Gudishi nguiu bë'dchi ni. Gualdani bë'dchi nu guaru'bin hashtë guquin tubi hiaguë ru'bë. Ra ma'ñi bédchi'bë bëche'zë lu llicu hiaguë.

Comparaciuni shtë levadurë

(Mt. 13.33)

20 Guagla'guë guni'i Jesús:

—¿Pë comparaciuni guënia'a lu të? të gac bë'a të manërë rnibë'a Dios ziquë Rëy. 21 Nahin ziquë levadurë nabédchi'bë tubi na'a guëc tsunë medidë harinë. Lë'ë levadurë rdë'ëin fuersë grë nacubë.

Tubi puertë nade'e

(Mt. 7.13-14, 21-23)

22 Guagla'guë guzë më nezë parë Jerusalén. Bëlua'a më ra më guë'dchi nu më ranchi catë canzë më. 23 Guzac tubi mënë guna'bë dí'dzëll lu Jesús:

—Dadë, ¿blac mënë gac salvar, du'psë u zihani mënë?

Guni'i më lull:

24 —Gulë guni'i ldu'u të parë tsutë të puertë nade'e, purquë guëdchini tiempë zihani mënë gac shtu'u tsutë rall puertë ni perë gúnëdi'i rall gan. 25 Gaquin ziquë nashtënë hiu'u. Në'au puertë shtë hiu'u. Lë'ë të zuga'a të fuërë. Rsédchi të puertë ni nu guëni'i të: “Dadë, bësha'lë puertë, guëdchini na'a”. Perë lë'ë nguiu ni guëni'i lu të: “Adë runguë bë'adia'a chu na të”. 26 Iurní lë'ë të guëzublú guëni'i të: “Gudaunú na'a lë'ël; bii'nú na'a lë'ël. Bëluá'al lë'ë na'a ladi guë'dchi shtë na'a.” 27 Iurní nguiu ni guëquébill lu të: “Hia gunia'a lu të, rdë'édia'a cuendë chu na të, lë'ë të mënë naquëhunë maldá. Gulë guabsú lua.” 28 Rnia'a lu të lugar ni gu'në të; gau lai' të purquë guëbi'a të lu grë ra nabiadí'dzë shti'dzë Dios guahiet lu gube'e perë lë'ë të adë tsutëdi'i të. Guëa'në të fuërë. 29 Guëdchini mënë nezë guia'a. Guëdchini mënë nezë guetë. Guëdchini mënë nezë nortë nu nezë sur. Guëzubë rall; gau rall lu gube'e catë rnibë'a Dios. 30 Guná, bëldá mënë nalasáquëdi'i lu guë'dchiliu iurne', lasac rall lu Dios iurní; nu bëldá mënë naná më ru'bë ne', adë gáquëdi'i rall më ru'bë iurní.

Bi'ni Jesús guëc Jerusalén

(Mt. 23.37-39)

31 Mizmë dzë naguni'i Jesús di'dzë rë', bédchini bëldá fariseo lu Jesús. Guni'i rall lu më:

—Bëru'u de ndë'e purquë Herodes rac shtu'u qu'nill lë'ël.

³² Jesús guni'i lu rall:

—Herodes nasini guëquëll parë guësiguëll. Gulë guagni'i lull: “Nedzë nu glli riagla'guë gunëaca ra narac llu'u. Guëgúa mëdzabë la'ni ldu'u mënë. Perë tëchi glli guëzublusia shchi'nia.”

³³ Napë quë tsagla'ga shneza nedzë, glli, nu tëchi glli purquë nadi'in posiblë tubi naruadi'dzë shti'dzë Dios gati' stubi guë'dchi; sulamëntë Jerusalén gati'.

³⁴ 'Mënë shtë Jerusalén, rnia'a lu të, rguini të ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios, guti rai'. Bëdë'e guë'e të ra narni'i shti'dzë Dios lu të. Zihani vultë guc shtua'a niatëahia lë'e të ziquë tubi guidi rguëdchi ra guidi me'dë, perë nëdi'i të guëdchini të lua. ³⁵ Rnia'a lu të, më Jerusalén, guëa'në të ziquë tubi hiu'u dachi. Gúnëdi'i Dios compa'ni lë'e të. Nu adë guë'nadi'i të lua hashtë dzë naguëni'i të: “Benditë na el quë nabëshe'ldë Dadë Dios lu guë'dchiliu. Bë'në ldai' më lë'i'.” Zni guëni'i të.

14

Bënëac Jesús tubi nguiu nagadzë gui'i

¹ Guzac tubi dzë descansë, guataunú më lidchi jëfë shtë ra fariseo. Los de más fariseo quëglda'chi rall lë'e më. ² Guëlladchi më nanú tubi nguiu narac llu'u nagadzë gui'i. ³ Jesús guna'bë di'dzë lu

ra fariseo nu lu ra mësë shtë lëy:

—¿Pë rni'i të? ¿Gu runë providë lëy shtë Dios gunëaca'a ra narac llu'u dzë narzi'i ldu'u mënë?

⁴ Perë lë'e rall adë bëquëbidi'i rall. Iurní Jesús bia'a lë'e nguiu tubi ladë; bënëac më lë'ël. Guni'i më tsall con bien. ⁵ Lueguë guni'i më lu ra fariseo:

—Grë të si talë guëlaguë tubi ngunë u tubi burrë la'ni guërzú dzë descansë, lueguë tsaldú të ma. Ni tubi të adë guëbézëdi'i hashtë stubi dzë parë guëgú të ma.

⁶ Gúquëdi'i rall nihunë rall contëstë lu Jesús.

Ra invitadë lu sa'a

⁷ Guná Jesús lla na ra mënë invitadë lidchi fariseo, gudili rall mejurë lugar lu mellë iurë gudáu rall. Guni'i më tubi comparaciuni lu rall:

⁸ —Iurë runë mënë invitar lë'ël lu sa'a, adë rzúbëdi'il lugar mejurë purquë si talë nanul lugar za'quë nu guëdchini stubi më más lasac quë lë'ël, ⁹ lë'e më nabë'në invitar guërupë të, guëni'll lul: “Bë'në favurë guasuldí; subë nguiu rë' ndë'e catë zúbël”. PUES tsasúbël stubi lugar trasë perë blac rtu lul iurní. ¹⁰ Perë guná, si talë tsal lidchi mënë, guzúbël lugar humildë, iurní lë'e nguiu nabë'në invitar lë'ël, guënull catë zúbël. Guëni'll lul iurní: “Dadë, bë'në favurë guzubë lugar za'quë cula'ni ra më nalasac”. Zni nápël hunurë lu ra mënë nazubënú lu mellë. ¹¹ El quë narunë parë gáquëll

më ru'bë, guëláguëll con shtu, perë el quë nadë rúnëdi'i parë gáquëll më ru'bë, Dios gunë honrar lë'ëll.

¹² Iurní guni'i Jesús lu nabë'në invitar lë'ë më gau më lídchill:

—Iurë quëhúnëll invitar ra mënë të gau rall, guërudë dzë u gue'lë, adë rná'bëdi'il amigu shtënëll, nilë shfamíll, nilë ra béchil. Adë rná'bëdi'il vëcini ricu shtënëll purquë lë'ë rall despuësë gunë rall lo mizme con lë'ël, gaul lu mellë shtënë rall; ¹³ sino quë iurë quëhúnëll invitar ra mënë lídchil, guna'bë ra prubi. Guna'bë ra mancu, ra kujë, ra ciegu të gau rall lídchil. ¹⁴ Bë nápëdi'i rall të parë guëabré quilli rall lë'ël. Guëquitë ldú'ul iurní; nu Dios quilli lë'ël dzë natsashtë ra shmënë më ladi ra tëgulë.

Comparaciuni shtë cënë ru'bë

¹⁵ Tubi nazubënú Jesús lu mellë, iurë bínill di'dzë rë', guní'ill:

—Dichusë grë ra natsutë gube'e catë Dios na Rëy, të súbëll lu mellë, gaul.

¹⁶ Jesús guni'i lu nguui ni:

—Tubi nguui bë'në preparar guëdë'ëll tubi cumidë za'quë. Guná'bëll zihani mënë guëdchini të gau rall. ¹⁷ Bëga'a iurë hia listë na grë cusë. Iurní bëshe'ldë nguui ni tubi muzë naguagni'i lu ra invitatë: “Gulë gude'e lueguë. Hia nadchi'bë cumidë lu mellë gau të.” ¹⁸ Perë grë ra invitatë tubi por tubi bë'në rall

dispensar. Primërë nguui guni'i: “Bë'në dispensar na. Guzía tubi ldë guiu'u, napë quë tsagnahia luhin.”

¹⁹ Stubi guni'i: “Guzía ga'i nezë ngunë. Mërë iurne' gac prëbë ma nia zunë ma dchi'ni. Bë'në dispensar na.”

²⁰ Stubi guni'i: “Tampa bëtsë'ahia. ¿Lallë tsahia iurne'?”

²¹ Bëabré muzë lidchi lamë ni. Guní'ill lúhi' grë lo quë guni'i ra invitatë. Bëldë lamë ni. Guní'ill lu muzë:

“Gua lueguë nasesë lu nezë hashtë ra nezë bí'chi shtë guë'dchi. Guaglli' ra prubi, ra mancu, ra kujë, nu ra ciegu; gau rall.”

²² Gudëdë stu'pë tiempë bëabré muzë. Guní'ill lu lamë: “Dadë, hia bëna lo quë naguní'ill perë todavía nanú lugar lu mellë”.

²³ Lë'ë lamë guní'ill: “Gua stubi; bë'në ruëguë lu mënë nazuga'a nezë lachi nu ra nananú caminë reali parë gue'dë guëzë rall lidcha. Gac zihani mënë hashtë tsúdi'i lugar lu mellë.”

²⁴ Ni tubi naguna'ba primërë gáudi'i rall cumidë za'quë nabëna preparar.”

El quë narac shtu'u gáquëll shmënë Jesús

²⁵ Zihani mënë guanaldë rall tëchi më. Bëdchigrë më; guná më tëchi më nu guni'i më lu rall:

²⁶ —El quë narac shtu'u gáquëll shmëna, napë quë gac shtú'ull na más quë shtádëll, más quë shní'all, más quë tsé'lëll, nu shínill, nu ra béchill, nu zánëll. Napë quë rac shtú'ull na más quë

prupi vidë shtënëll. Si talë rúnedi'll ni, nídi'i mudë gáquëll shmëna. ²⁷ Cualquier narac shtu'u gáquëll shmëna, napë quë gúnëll renunci prupi deseó shtënëll nu gáquëll dispuestë gátill por na. ²⁸ Cadë tubi de lë'ë të si talë rac shtú'ul guëzá'al tubi hiu'u ru'bë, primërë guëna'bë dí'dzël blac dumí runë costar parë tsalú dchi'ni. Iurní guelábël dumí nanápël; gac b'è'al si talë nanú sufsientë dumí. ²⁹ Si talë adë rúnedi'il llgabë bien, despuësë de guntsá'ul cimientë shtë hiu'u, nídi'i dumí tsalú hiu'u, grë ra mënë naguëná lu cimientë, tsagla'guë gunë rall burnë lë'ël. ³⁰ Guëni'i rall iurní: "Nguiu rë' guzublú guëzá'all hiu'u perë nápëdi'll dumí parë tsalú dchi'ni". ³¹ Gulë bëquë diaguë stubi comparaciuni. Tubi rëy con chi'i mili suldadë rac shtu'u tsatíldill con stubi rëy. Primërë quëhúnëll llgabë si talë gúnëll gan con fuersë nanápëll lu rëy nanapë galdë mili suldadë. ³² Si talë rdë'ëll cuendë adë gúnëll gan, mientras zitu na rëy con galdë mili suldadë, guëshë'ldëll rsunë lu rëy parë gac en paz, parë tsalúdi'i tildi rall. ³³ Zni nahin con lë'ë të, el quë nadë rúnedi'i renunci grë lo quë nanápëll, nídi'i mudë gáquëll shmëna.

*Zedë nanápëdi'i sabor
(Mt. 5.13; Mr. 9.50)*

³⁴ 'Nabënë na zedë perë si guëniiti zedë sabor, ¿lla gunë nguuiu guëabré sabor shtë zedë? ³⁵ Adë rllu'i'idi'in, nilë

parë guëc guiu'u ziquë bonë, ni parë stubi cusë. Guëru'ldë mënë zedë ni lu nezë. Si talë rac shtú'ul tsasël, gulë bëquë diaguë bien shti'dza.

15

Comparaciuni shtë lli'li naguniti

(Mt. 18.10-14)

¹ Zihani mënë mal ziquë ra narunë cubrë impuestë nu ra pecadurë, be'dë bi'guë rall lu më parë guëquë diaguë rall shti'dzë më. ² Ra fariseo con mësë narlua'a lëy, guni'i rall cuntrë Jesús. Guni'i rall:

—Jesús na amigu shtënë ra pecadurë. Ria Jesús lidchi rall të gaul.

³ Iurní Jesús guni'i comparaciuni rë' lu ra contrari shtë më:

⁴—Si talë nápël tubi gahiua lli'li perë guëni'til tubsë ma, rsëá'nël los de más ra ma lachi parë tsatíll lë'ë ma naguniti hashtë guëdzélël lë'ë ma. ⁵ Iurë guëdzélël lë'ë ma, quëdchíbel ma iénil nu nalë rquitë ldú'ul. ⁶ Iurë nanul lídchil, guëná'bël amigu nu vëcini shtënëll nu guëni'il lu rall: "Bë'në compa'ni na tantë rquitë ldua'a purquë bëdzela lë'ë ma naguniti". ⁷ Rnia'a lu të, na lëgrë lu gube'e iurë tubi mënë nanapë duldë, guëabré ldú'ull con Dios, más lëgrë quë noventa y nueve mënë za'quë nanadë rquí'nidi'i guëabré ldu'u rall con Dios.

Comparaciuni shtë dumí naguniti

⁸ 'Gulë bëquë diaguë stubi comparaciuni. Tubi na'a

nápëll chi'i munedë bédchichi nalasac. Si talë guénitill tubsë munedë, çpë gúnëll? Rquëguí'ill llni lintërnë. Rldú'bëll guëdubi la'ni hiu'u. Rguíll bien hashtë guëdzélëll dumí. ⁹ Iurë bëdzélëll dumí, guená'bëll vëcini nu amigu shtënell; rní'ill: “Bë'në compaňi na purquë hia bëdzela munedë naguniti nu rquitë ldua'a”. ¹⁰ Manërë ni rquitë ldu'u ra ianglë iurë tubi mënë nanapë duldë, guëabrí ldu'ull con Dios.

Tubi sultërë nabëniti lu shtëdí'

¹¹ 'Guzac tubi nguïu napë chupë llgá'ni'. ¹² El quë namás nabi'chi guní'ill lu shtëdëll: “Dadë, rac shtua'a guënë'el herenci narunë tucarë cahia”. Iurní gudi'dzë shtadë ra sultërë herenci shtëhi'. Bëdë'ë mënë ni entrë chupë llgá'ni'. ¹³ Gudëdë bëldá dzë, iurní lë'ë ngulë'në menurë bëtuu'll herenci. Guná'zill nezë. Guall ladzë mënë zitu. Con dumí nanuá'all bë'nëll zihani duldë. ¹⁴ Hia bëga'a tiempë bëshí'nill dumí lu ra cusë mal. Iurní guna'zi tubi gubini lugar ni nu rldia'në nguïu ni. ¹⁵ Guagná'bëll dchi'ni lu nguïu naquërelde lugar ni. Shlámëll gunibë'a tsaguëpill guchi lachi, gau ma. ¹⁶ Bëdchini galërdia'në ldu'ull; guc shtú'ull gaul cumidë shtë ra guchi perë ni tubi mënë bëdë'edi'i nagau. ¹⁷ Iurní bë'a llnill. Guní'ill: “Zihani muzë napë shtada. Rau rall hashtë napë rall de subrë, perë na gatia

tantë rldia'na. ¹⁸ Guëabría lidchi shtada. Guënia'a lúhi': Dadë, bëna duldë lul; nahia pecadurë lu Dios. ¹⁹ Hia adë rúnëdi'i tucarë guëquërelde ziquë shínil. Bë'në tratë na ziquë tubi muzë shtënell.” ²⁰ Guna'zi nguïu ni nezë parë guëabrill lidchi shtëdëll.

'Zitu nazë'dëll lídchill, guná shtëdëll lull. Bëga'a ldu'u shtëdëll lë'ëll. Bëdchini guëllu'në shtëdëll lull. Bë'nëll recibir shínill con gustë. Gudëdchill shínill. Bëtsagrau'll shínill. ²¹ Nguïu ni guni'i lu shtëdëll: “Dadë, bëna duldë lul nu nahia pecadurë lu Dios. Hia adë rúnëdi'i tucarë guëquërelde ziquë shínil.” ²² Perë shtëdëll guni'i lu ra muzë: “Nasesë guaglli'i shabë zá'quëll, lo más mejurë, gacu shinia. Guaglli'i tubi nigí parë guiá'all. Guaglli'i sabadu parë guëquëhin guëa'll. ²³ Gulë quini ngunë nandchú të guëdáuha'a. ²⁴ Gac laní purquë rnia'a guti shinia perë bëabrí nabani shinia. Bënitill perë hia bëdzéla'a lë'ëll.” Lueguë guzublú laní.

²⁵ 'Guzac shini mayurë nanull lachi. Iurë bëabrill lídchill, bínill musiquë nu cagui'i ra mënë. ²⁶ Guná'bëll tubi muzë. Guna'bë dí'dzëll pë runë cuntienë laní. ²⁷ Guni'i muzë: “Bëchil bëabrill nabánill. Gunibë'a shtëdëll guëdini na'a ngunë nandchú të guëdáuha'a. Bë'në shtëdëll recibir bëchil con gustë; nabánill.” ²⁸ Iurní lë'ë llga'në mayurë bëdëll; nëdi'ill tsutëll la'ni hiu'u.

Bëru'u shtádëll; guna'bë shtádëll lë'ëll; bë'ni' ruëguë lull tsutëll la'ni hiu'u. ²⁹ Perë guni'i shini mayurë: “Blac tiempë bëna sirvë lul nu bëzu'bë diaga shtí'dzël perë nunquë bënë'edi'il pë cahia, ni siquierë tubsë chivë mitu'në parë gac laní con amigu shtëna. ³⁰ Perë iurne' bëabrí shini rë'ël; bëshí'nill shtumil. Guagnáldëll zihani na'a mal. Nu lë'ël gunib'ë'al gati ma nandchú, gau të. Gac laní.” ³¹ Iurní guni'i shtádëll: “Nal shinia. Nabaninual. Grë lo quë nanapa nashtënë. ³² Perë runë tucarë laní; gáca'a nalëgrë purquë bëchil gútil perë bëabrill nabánill. Bëní'till perë iurne' bëdzéla'a lë'ëll stubi.”

16

Comparaciuni shtë muzë nab'ëndi'i bien

¹ Guni'i Jesús lu ra shini gusë'dë më:

—Guc tubi nguui ricu nabëdë'ë dchi'ni gunë nguui narac rgu' cuendë. Perë los de más muzë guagni'i rall lu ricu de quë lë'ë nguui adë bë'nëdi'ill bien. Quëgní'till lo quë nanapë ricu. ² Lë'ë ricu guna'bë nguui ni. Guni'i ricu: “¿Pë na verdá narni'i ra muzë? Bë'në intriegu cuendë dchi'ni nabë'nëll purquë hia adë gáquëll encargadë con shchi'nia.” ³ Iurní lë'ë nguui bë'nëll llgabë: “¿Pë guna iurne'? Hiadë nahia encargadë con shchi'ni lamë. Rúnëdia'a gan dchi'ni ru'bë nu rtu lua tsaldúa gun'ë.

⁴ Guna stubi cusë parë gapa amigu nangunë recibir na lidchi rall iurë nápëdia'a dchi'ni.” ⁵ Iurní nguui ni guná'bëll ra mënë nanaze'bi dumí lu lamë. Tubi rall por tubi rall bëdchini rall. Guna'bë di'dzë nguui lu primëre nabëdchini: “¿Blac nazë'bil lu lamë?” ⁶ Bëquëbill: “Naze'bia tubi gahiu'a barrili sëiti”. Iurní guni'i nguui: “Ndë'ë na guichi pagaré shtënëll; bëche'zin nu bëntsa'u stubi narni'i nazë'bil cincuenta barrili sëiti”. ⁷ Lu stubi mënë guni'ill: “¿Blac nazë'bil lu lamë?” Bëquëbill: “Naze'bia tubi gahiu'a rmudi shtë trigu”. Iurní guni'i nguui: “Ndë'ë na guichi pagaré shtënëll; bëntsa'u stubi pagaré narni'i nazë'bil lë'ësë ochenta rmudi shtë trigu”. ⁸ Lë'ë lamë guni'i lu nguui mal: “Nasini guëquëll. Bë'nëll segurë vidë shtënëll parë tiempë naze'dë.” Ra mënë shtë guë'dchiliu quëhunë rall galënasini con ra sa' rall más quë ra mënë naná rialdí ldu'i shti'dzë Dios.

⁹ Mënë runë rall gan dumí con zihani maldá, perë rnia'a lu të, gulë bë'në bien con dumí nanápëll; ze'dë guëdchini dzë adë lasáquëdi'i dumí. Iurní gunë më recibir lë'ël lu gube'e catë nídi'i fin.

¹⁰ El quë narunë cumplir con du'pë nanápëll, gúnëll cumplir si talë nápëll zihani cusë. El quë nadë rúnëdi'i bien con du'pë, también gúnëdi'ill bien con zihani cusë. ¹¹ Si talë adë bë'nëll

bien con dumí naná mal, ¿chu guëne'e cá'al lo quë nanasac de verdá? ¹² Si talë adë bë'nëdi'il bien con cusë naná'di'i shtënël, ¿chu guëne'e lo quë narunë tucarë cá'al lu gube'e?

¹³ 'Ni tubi mënë gáquëdi'i gúnëll sirvë chupë lamë. Rac shtú'ull tubsë lamë. Lu stubi lamë rúnëdi'ill cuendë. Rzu'bë diáguëll shti'dzë lamë, stubi lamë quëhúnëll desprëci. Nídi'i mudë gac shtú'ul Dios nu mizmë tiempë gac shtú'ul dumí.

¹⁴ Ra fariseo narac shtu'u dumí, bini rall grë naguni'i Jesús. Bë'në rall burnë lë'ë më. ¹⁵ Iurní guni'i Jesús lu rall:

—Lë'ë të runë të parë rlua'a të naza'quë lu ra mënë. Rni'i të lo quë naquëhunë të naza'quin, perë Dios rna lla na ldu'u të. Lo quë narac shtu'u mënë gapë rall lu guë'dchiliu, nahin cusë narná zá'quëdi'i Dios.

Shti'dzë Dios napë pudërë parë siempërë

¹⁶ 'Lo quë nabëquë'ë Moisés nu ra nabíadi'dzë shti'dzë Dios la'ni Sagradas Escrituras, gunibë'a Dios gunë mënë cumplir hashtë tiempë shtë Juan Bautista. Perë iurne' na quëgnia'a diza'quë lu të, të parë tsutë mënë catë rnibë'a Dios. Perë ra mënë nariutë lugar ni runë rall zihani esfuersë por tsutë rall.

¹⁷ 'Más sencigi tsalú guë'dchiliu nu gube'e quë tubi cusë mitu'në shtë lëy

tsaluhin. Shti'dzë Dios adë tsalúdi'in.

Jesús bëlua'a lla na narlë tse'lë

(Mt. 19.1-12; Mr. 10.1-12)

¹⁸ 'Si talë guësa'në nguui tsé'li' nu guëtsé'all con stubi na'a, quëhúnëll duldë adulteri. Nu si talë stubi nguui ca'a lë'ë na'a ni, quëhúnë nguui ni duldë adulteri.

Nguui ricu nu Lázaro

¹⁹ 'Guc tubi nguui ricu. Nácull con lari za'quë nalasac zihani dumí. Grë dzë rau zá'quëll lu laní nananú lidchi ricu. ²⁰ Tambiën gu' tubi prubi lë Lázaro. Rac llú'ull. Rátsull guëë'dzu. Guzúbëll rua' puertë shtë ricu. ²¹ Lázaro guc shtú'ull nihauull pedasë guetë nagulaguë guëa' mellë shtë ricu, tantë rldia'në Lázaro. Ra mbecu bëdchini; bëlde'e mbecu lu guëë'dzu ladi Lázaro. ²² Tubi dzë guti Lázaro. Bëdchini ra ianglë; bia'a rai' almë shtëhi' gube'e catë nanú Abraham. Nu lë'ë ricu guti. Bëga'chi ricu. ²³ Ricu nanull lugar shtë cashtigu catë ria nanadë rialdídi'i ldu'i Dios. Gubi'a ricu lu Abraham zitu. Guná ricu lu Lázaro nananú cula'ni Abraham. ²⁴ Fuertë guni'i ricu: "Dadë Abraham, bëga'a ldú'ul na. Bëshe'ldë Lázaro; gá'dzëll bëcuënë shtënëll të parë ldaguë tubi gotë nisë lu ldudza tantë rbidchi ldua'a. Quëhuna sufrir la'ni be'lë rë'." ²⁵ Iurní guni'i Abraham lu ricu: "Lë'ël, ¿gu rëagná ldú'ul lla guc vidë shtënëll? Zihani

cusë nápël; nídi'i nicidá de Dios. Perë Lázaro, vidë shtëhi' guc prubi. Iurní rquite ldú'ull mientras nanul lugar shtë cashigu. ²⁶ Más de ni entrë lë'ë hia'a nanú tubi bërrancu. Nídi'i mudë guidë të ndë'ë. Nu nídi'i mudë guidë mënë nananú ndë'ë parë nga'li.” ²⁷ Iurní guni'i ricu: “Si es quë ni, Dadë Abraham, bë'në tubi favurë. Bëshe'ldë lë'ë Lázaro lu ra bëcha. ²⁸ Napa ga'i bëcha naquërelde lidchi shtada; guini rall shti'dzë Lázaro. Guadí'dzëll lu rai' lla na ra cusë të guidëdi'i rall ndë'ë lugar shtë cashigu.” ²⁹ Perë Abraham guni'i lu ricu: “Lë'ë ra bëchil napë rall lo quë nabëquë'ë Moisés nu ra shmuzë Dios nabiadi'dzë shti'dzë më; guëquë diaguë rall shti'dzë rai'”. ³⁰ Guni'i ricu: “Dadë, si talë tubi natsashtë ladi ra tëgulë, guëni'i' shti'dzë Dios lu rall, tsaldí'ldu'u rall. Guëabrí'ldu'u rall lu Dios iurní.” ³¹ Guni'i Abraham lu ricu: “Aquëdi'i. Si talë runë nadzë'di'i rall mudë nanabani rall iurë rini rall shti'dzë Moisés nu shti'dzë ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios, tampuquë tsaldí'di'i ldu'u rall shti'dzë natsashtë ladi ra tëgulë.”

17

Gulë gupë lë'ë të al mizmë lë'ë të gúnëdi'i të duldë

(Mt. 18.6-7, 21-22; Mr. 9.42)

¹ Jesús guni'i lu ra mënë narianaldë enseñansë shtëhi':

—Napë quë guëdchini tiempë guëquili mëdzabë lë'ë të parë gunë të duldë,

perë prubi nguui el quë naquëhunë parë gunë mënë duldë. ² El quë narlua'a tubi më humildë mal nezë gúnëll duldë, mejurë galdë nguui ni tubi guichi ru'bë iénill; tsagrú'ldëll lë'ëll la'ñi nisëdu'u. ³ Gulë gupë mizmë lë'ë të.

'Si talë bëchil gúnëll cuntrë lë'ël, guni'i lull pë faltë nanápëll. Si talë guëabrí'ldu'ull nezë za'quë, bë'në perdunë lë'ëll. ⁴ Si talë gúnëll mal cuntrë lë'ël gadchi vultë tubi dzë nu gadchi vultë guëabrí'guëni'ill lull: “Hia adë gúnëdi'irua'a cuntrë lë'ël”, napë quë gúnëll perdunë lë'ëll.

Pudërë nanapë el quë nari-aldí'ldu'i Dios

⁵ Ra poshtë guni'i rai' lu Jesús:

—Bë'në compa'ni lë'ë na'a të tsaldí'ldu'u na'a lë'ël más.

⁶ Guni'i Jesús:

—Si talë rialdí'ldu'u të shti'dza sudu'pë, masiá du'pë ziquë tubi bë'dchi bi'chi, zac guëni'il lu hiaguë sicómoro nazubë ndë'ë: “Bí'eshi de ndë'ë nu bëcabní mizmë lë'ël la'ñi nisëdu'u”, si talë tsaldí'ldu'ul Dios, lë'ë hiaguë guëzu'bë diaguin shti'dzëll.

Comparaciuni shtë narunë sirvë

⁷ Si talë napë të tubi muzë nabëabrí'lidchil; guaguënéll u guaguëpill ra ma lachi, iurë bëdchínill hiu'u adë guëni'idi'il lull: “Gudëde gaul lueguë”. ⁸ Aquëdi'i. Guëni'il lull: “Bë'në preparar nagauha nu guatibi guí'al;

bë'në sirvë lu mellë gauha nu gua'. Despuësë gaul; gul." ⁹ Si lè'ë muzë quëhúnëll lo quë narnibë'al, adë guëní'idi'il: "Dushquíllil". ¹⁰ Zni lè'ë të, despuësë de bë'në të cumprir grë lo quë narnibë'a Dios gunë mënë, gulë guni'i: "Na na'a muzë nalasáquëdi'i. Bëdë'në na'a sulamëntë lo quë nabë'në tucarë guëdë'në na'a."

Jesús bënëac chi'i narac ll'u'u galguidzë naru'dzë ládi'

¹¹ Guagla'guë zia'a Jesús nezë Jerusalén. Gudëdë më regiuni naná entrë Samaria nu Galilea. ¹² Iurë guagbi'guë më tubi guë'dchi, bédza'guëlu më chi'i mënë narac ll'u'u galguidzë ru'dzë ládi'. Zitu bëa'në rall. ¹³ Fuertë guni'i rall:

—Jesús, Mësë, bëga'a ldú'ul lè'ë na'a; bënëac lè'ë na'a.

¹⁴ Jesús guná lu rall nu guni'i më:

—Gulë tsagná lè'ë bëshuzi të guënnall lu të.

Iurní nianá zia'a rall, mizmë iurní bëac rall. ¹⁵ Tubi de lè'ë rall iurë guná lla bëáquëll, bëabrill lu Jesús. Guni'ill fuertë, dushquílli Dios por favurë nabë'në më. ¹⁶ Bëzullíbill lu Jesús hashtë bédchini luquëll lu guiu'u. Bëdë'ëll graci lu më. Nguiu ni na më Samaria. ¹⁷ Iurní guni'i Jesús:

—Chi'i nguui narac ll'u'u bënëaca. ¿Gua rall? ¹⁸ Túbsëll bëabrí, bédë'ëll graci lu Dios. Nall de stubi naciuni.

¹⁹ Iurní guni'i më lu nguui:

—Guasuldí, Guzia'a con bien. Bëáquëll purquë rialdí ldú'ul na.

Guë'dchiliu antsë guë nibë'a Dios ziquë Rëy

(Mt. 24.23-28, 36-41)

²⁰ Ra fariseo guna'bë di'dzë rall lu Jesús, guc guëdchini tiempë naguë nibë'a Dios ziquë Rëy. Jesús repi:

—Iurë guëdchini tiempë naguë nibë'a Dios, adë guëdchínidi'in con sëni naguëna të. ²¹ Adë guëní'idi'i mënë: "Ndë'ë rnibë'a më ziquë Rëy", u "Ndë rnibë'a më"; purquë hia ne' rnibë'a më bëldá mënë naquërelde entrë lè'ë të.

²² Iurní guni'i Jesús lu ra shini gusë'dë më:

—Guëdchini tiempë lè'ë të gac shtu'u të guëná të lua, nguui nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu. Guëdchinia perë lëdë guënádi'i të lua lueguë. ²³ Mënë guëni'i lu të: "Ndë'ë bédchíni'", u "Ndë bédchíni'". Adë tsagnádi'i të lè'ë rall. Adë rianáldëdi'i të tēchi rall, ²⁴ purquë ziquë rdchini nguzi'u; rlua'a llni dizdë ladë ldi hashtë guia'a ladë rubësë, zni guëdchinia. Nahia nguui nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu. ²⁵ Antsë gac ra cusë ni, guna sufrir galguti. Ra mënë tiempë ne' guëquë guia'a rall na. ²⁶ Ziquë bë'në mënë shtë guë'dchiliu tiempë shtë Noé, zni gunë rall antsë guëdchinia stubi. ²⁷ Gudáu rall. Bii' rall. Bëtsë'a rall. Guc laní shtë lliguë hashtë Noé guatë la'ni barcu ru'bë. Iurní bédchini juici shtë nisë

guëc rall. Grë mënë guti.
 28 Zni guc también tiempë shtë Lot. Gudáu ra mënë. Bii' rall. Bëtuu' rall. Guzi'i rall. Bëcabní rall. Bëza'a rall lidchi rall. 29 Perë iurë Lot bëru'u ciudá Sodoma, gulaguë gui'i dzë ni. Gulaguë asufrë narie'qui dizdë gube'e nu grë mënë guti. 30 Ziquë bë'në mënë tiempë shtë Lot, zni gunë rall iurë guëdchinia, nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu. Guëná ra mënë lua.

31 'Dzë ni si talë tubi de lë'ë të nanú guëc hiu'u, adë tsutédi'il la'ni hiu'u parë guá'al lo quë nanápël. Si talë tubi de lë'ë të nanú të lachi dzë ni, adë guëabridi'il parë guá'al cusë nanápël. 32 Gulë bëagná ldu'u të pë guc tse'lë Lot. 33 El quë nanëdi'i guëne'e vidë shtënell por na, segurë guënitill vidë shtënell; perë el quë naguënitivi vidë shtëni' por na, guëbánill parë siempërë.

34 'Dzë naguëdchinia, nanú chupë mënë lu camë. Túbsëll guëna'bë Dios tsall gube'e. Stúbill guëa'në. 35 Chupë na'a caniu'u juntë. Túbsëll guëna'bë më tsall gube'e. Stúbill guëa'në. 36 Chupë nguiu nanú lachi. Túbsëll guëna'bë më tsall gube'e. Stúbill guëa'në.

37 Iurë bini ra shini gusë'dë më di'dzë rë', guna'bë di'dzë rai':

—Dadë, ¿guc gac ra cusë ni?

Guni'i më tubi dichë:

—Iurë gac ra cusë ni, gac bë'a të seguramëntë, igual ziquë rac bë'a të rdëa ra bëchu catë naga'a naguti.

18

Comparaciuni shtë viudë nu juësi

1 Jesús guni'i tubi compara-ciuni parë gac bë'a shmënë më runë tucarë guadi'dzënú rall Dios guëdubi tiempë, de quë adë guëzalúdi'i rall pacënci parë guëna'bë rall lu Dios. 2 Guni'i më:

—Guc tubi juësi naguëredë guë'dchi. Adë gualdidi'i ldú'ull Dios nu adë bë'nëdi'ill rëspëti sa'll. 3 Mizmë guë'dchi guëredë tubi viudë nanapë dishi'bi con stubi narunë cuntrë lë'ëll. Guagna'bë viudë lu juësi parë gac rëglë asuntë shtënell según lëy. Guni'i viudë: “Bë'në rëglë asuntë con contrari shtëna”. Zihani vultë guagná viudë lë'ë juësi. 4 Nëdi'i juësi gúnëll rëglë asuntë ni, perë despuësë bë'në juësi llgabë: “Adë rialdidi'i ldua'a Dios nu nápëdia'a rëspëti parë mënë, 5 perë viudë rë' riagla'guë guëna'bëll lua. Guna rëglë asuntë shtënell të adë tsalúdi'i pacënci shtëna tantë rbézëdi'i ridëll lua.”

6 Iurní Jesús guni'i:
 —Gulë bédë'ë cuendë naguni'i juësi mal. Mucho más gunë Dios. 7 Gunë më juzguë ra contrari shtë mënë narialdí ldu'i Dios. Gunë më compa'ni ra nariagla'guë guëna'bë rall lu më dzë la gue'lë. Adë gac ldë'ë më parë gunë më lo quë narna'bë rall lu më. 8 Rnia'a lu të, iurë rga'a iurë adë gac ldë'ë më sino gunë më jushtici. Perë guëna'bë di'dza lu të, ¿iurë

guëabrí nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, nia'a zëdzéli' ra narialdí ldu'i Dios iurní?

Comparaciuni shtë fariseo nu narunë cubrë impuestë

⁹ Guni'i Jesús stubi comparaciuni lu ra narunë llgabë nabënë na rall perë bënë rall desprëci sa' rall. Guni'i më:

¹⁰—Chupë nguiu guagni'inú rall Dios iádu'u ru'bë. Túbill na më fariseo; stúbill na el quë narunë cubrë impuestë. ¹¹ Lë'ë fariseo guasuldill; guní'ill la'ni ldú'ull di'dzë rë': "Dadë gullanë, dushquíllil, rdë'ëhia graci nádia'a ziquë na ra mënë. Nádia'a ziquë ra nguba'në. Nádia'a ziquë narni'i bishi. Nádia'a ziquë ra nanapë stubi na'a. Dushquíllil nádia'a ziquë nguiu ndë'ë narunë cubrë impuestë. ¹² Runa ayunë chupë vultë la'ni llmalë. Rdë'a tubi por cadë chi'i ra cusë, grë lo quë narunë tucarë ca'a Dios." ¹³ Perë lë'ë nguiu narunë cubrë impuestë zugá'all rua' puertë shtë iádu'u. Adë rbí'adi'ill guia'a. Guní'ill: "Dadë, bëga'a ldú'ul na. Napa zihani duldë." ¹⁴ Rnia'a lu tē, lë'ë pecadurë bëabrill lídchill limpi. Bëzunë Dios almë shtënell, lëdëdi'i lë'ë fariseo. El quë narunë naru'bë, gueláguëll con shtu perë el quë narunë narú'bëdi'i, gunë Dios honrar lë'ëll.

Bënë ldai' Jesús ra llguë'në
(Mt. 19.13-15; Mr. 10.13-16)

¹⁵ Guanú mënë zihani llguë'në lu Jesús parë

guëdchi'bë më guia'a më guëc rall. Perë shini gusë'dë më guná rai', gudildi rai' naganú lë'ë ra llguë'në lu Jesús. ¹⁶ Perë guni'i më; guna'bë më ra llguë'në:

—Gulë bëdë'ë sí, guidë ra llguë'në lua. Adë rcádi'i tē guidë ra llguë'në lua purquë cagnibë'a Dios lë'ë ra mënë naná ziquë ra llguë'në. ¹⁷ Guldía rnia'a lu tē; sulë el quë naganë recibir Dios ziquë Rëy tē guëribë'a Dios lë'ëll cumë ziquë tubi llguë'në; rquitë ldu'u llguë'në rnibë'a Dios lë'ëll, sulë nguiu ni guëbánill lugar catë na më Rëy.

Tubi më ru'bë ricu guni'i lu Jesús

(Mt. 19.16-30; Mr. 10.17-31)

¹⁸ Tubi nguiu narnibë'a ladi guë'dchi, guna'bë dí'dzëll lu Jesús:

—Mësë za'quë, çpë rní'il guna parë gac salvara parë gapa vidë sin fin?

¹⁹ Guni'i Jesús lull:

—ÇPëzielú rní'il nahia naza'quë? Nanú tubsë naná naza'quë. Náhi' Dios. ²⁰ Bien nanëll ra mandamientë: "Adë rquënúdi'il tse'lë mënë. Adë rguínidi'il sa'l. Adë cuánëdi'il pë shtë mënë. Adë rní'idi'il bishi. Bëzu'bë diaguë shti'dzë shtëdël nu shní'al."

²¹ Nguiu guni'i:

—Grë mandamientë ni bëna cumplir dizdë nabi'cha.

²² Bini Jesús di'dzë rë' nu guni'i më:

—Tubi cusë runë faltë. Bëtuu' grë cusë nanápël, bëdë'ëin ca'a ra prubi, iurní

gápël tesurë lu gube'e. Nu gude'e naldë na të gáquël shmëna.

²³ Iurë lë'ë nguiu ni bini shti'dzë Jesús, bëá'nëll tristë purquë de verdá nall ricu.

²⁴ Guná Jesús lull; nalë bédchini tristë la'ni ldu'u më. Guni'i më:

—Naganë tubi nanapë zihani dumí, gúnëll recibir Dios ziquë rëy.

²⁵ Más sencigi tsutë tubi ma camellë ichi iagullë quë tubi ricu tsutëll catë rnibë'a Dios.

²⁶ Ra mënë nabini di'dzë ni, guna'bë di'dzë:

—Si es quë ni, ¿chu gac salvar?

²⁷ Guni'i më:

—Adë gúnëdi'i nguiu gan gunë salvar mizmë lë'i' perë Dios napë pudërë gunë më grëtë' ra cusë.

²⁸ Iurní Pedro guni'i lu Jesús:

—Dadë, lë'ë na'a bësëa'në na'a grëtë' parë ze'dë naldë na'a lë'ël.

²⁹ Guni'i Jesús:

—Guldía, el quë nabësëa'në lídchi', shtádi', shní'ai' u bëchi', u tsé'li', u shíni' purquë rac shtú'ull guëni'bë'a Dios lë'ëll, ³⁰ gúnëll recibir zihani cusë más ne' la'ñi vidë shtëhi', nu guëquërdëll parë siemprë tubi vidë sin fin con Dios.

Stubi vueltë guni'i Jesús gátí'

(Mt. 20.17-19; Mr. 10.32-34)

³¹ Guna'bë Jesús ra poshtë tubi ladë. Guni'i më lu rai':

—Iurne' guziá hía'a Jerusalén. Gac cumplir grë lo quë nabëquë'ë ra

nabiadi'dzë shti'dzë Dios de na, nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu. ³² Gunë ra mënë intriegu na lu guia'a shtë mënë nanádi'i më israelitë. Gunë rall burnë; guëni'i guidzë rall na. Guëchi'bë shënë rall lua. ³³ Guëne'e rall galné na, despuësë gatia. Perë dzë tsunë tsashtëa ladi ra tégulë.

³⁴ Ra poshtë adë guasëdi'i rai' shti'dzë më, nacahin parë lë'ë rai'. Adë bédë'edi'i rai' cuendë pë runë cuntienë shti'dzë më.

Bënëac Jesús tubi ciegu, më Jericó

(Mt. 20.29-34; Mr. 10.46-52)

³⁵ Guabi'guë rai' guë'dchi Jericó. Nanú tubi ciegu nazubë lu nezë. Cagná'bëll gu'në. ³⁶ Bini ciegu gudëdë zihani mënë. Guna'bë di'dzë ciegu pë quëhac. ³⁷ Guni'i mënë: “Jesús nazareno ziazúhi' nezë”. ³⁸ Iurní ciegu fuertë guni'i:

—Jesús, llëbni David, bëga'a ldú'ul na.

³⁹ Ra mënë nazia'a delantë, guni'i rall guëc ciegu parë guëac dchi ciegu perë másru'lu guni'i ciegu. Fuertë guni'ill:

—Llëbni David, bëga'a ldú'ul na.

⁴⁰ Iurní Jesús guzudchí. Gu-nibë'a më tsaglli'i rai' lë'ë ciegu. Bédchini ciegu lu më. Guni'i më lull:

⁴¹ —¿Pë rac shtú'ul guna?

Repi ciegu:

—Rac shtua'a, Dadë, guënë'el slua.

⁴² Guni'i më:

—Nia. Bëáquël purquë ri-aldí ldú'ul na.

43 Mizmë iurní bëac ciegu. Guanáldëll lë'ë Jesús. Bëdë'ëll graci lu Dios. Grë ra mënë guni'i rall llëru'bë na pudërë shtë Dios, purquë guná rall pë bënë Jesús.

19

Jesús nu Zaqueo

1 Iurní Jesús guatë guë'dchi Jericó. Mërë guëru'u më guë'dchi. 2 Ladi guë'dchi ni guc tubi ricu lë Zaqueo. Nall jëfë narunë cubrë impuestë.

3 Guc shtu'u Zaqueo guënnall lu Jesús perë gúnëdi'll gan tantë zihani mënë gudëdë, nu nadupë shcuerpë Zaqueo.

4 Iurní Zaqueo bëllu'në delantë. Güë'pill ladi tubi hiaguë sicómoro parë guënnall lu më. Hiaguë ni zubi cula'ni nezë catë ze'dë Jesús.

5 Bëdchini më lugar ni; guná më lu Zaqueo. Guni'i më lull: —Zaqueo, bietë nasesë. Napë quë guënë'el pusadë lídchil, guëana.

6 Lueguë bietë Zaqueo nasesë. Nalë bëquitë ldú'ull. Bë'nëll recibir Jesús lídchill.

7 Guná mënë guanú Jesús Zaqueo. Guagla'guë guni'i rall cuntrë Jesús. Guni'i rall Jesús gua visitë lidchi tubi pecadurë. 8 Iurní guasuldí Zaqueo. Guni'll lu Dadë Jesús:

—Dadë, guërudë nanapa guëdë'ëhia ca'a ra nabënapëdi'i. Nu si talë bédchisúa dumí shtë mënë con bishi, guëabría tapë vultë más dumí ca'a rall.

9 Guni'i Jesús:

—Nedzë nasalvárël. Salvaciuni bédchini lídchil.

Nu lë'ël guc Abraham shtadë guëllul. 10 Nahia nguui nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu parë quilia el quë nabëni parë gac salvárëll.

Comparaciuni shtë muzë nabë'në recibir dumí

11 Riagla'guë rini ra mënë shti'dzë Jesús. Hia mërë guëdchini rai' ciudá Jerusalén. Nu quëhunë mënë llgabë runë faltë du'psë parë guëribë'a Dios ziquë Rëy. 12 Iurní guni'i më tubí comparaciuni:

—Guc tubi nguui shini rëy; bërú'ull lászëll. Zía'all stubi naciuni parë gúnëll recibir pudërë ziquë rëy parë guëribë'all. Despuësë guëabrill lászëll. 13 Antsë bërú'ull lászëll, guná'bëll chi'i muzë naná encargadë shchí'nill. Bëdë'ëll dumí lasac cadë tubi de lë'ë ra muzë. Guni'i shini rëy: “Gulë bë'në bien con dumí rë'. Gulë guzi'i; gulë bëtuu', hashtë guëabría.” Iurní guziá'all.

14 Perë ra mënë naquërelde ladzë nguui ni bëldë rall; rac shtú'udi'i rall gáquëll rëy shtë rall. Bëshe'ldë rall rsunë narni'i: “Adë rac shtú'udi'i na'a gac nguui rë' rëy shtë na'a”. 15 Perë nguui ni bë'nëll recibir ziquë rëy shtë rall. Bëabrill lászëll. Guná'bëll ra muzë nabëca'a dumí të guëná rëy bëldá bë'në rall gan guëc dumí. 16 Primërë muzë bédchini nu guní'll lu rëy: “Dadë, shtumil ndë'ë con chi'i vultë más shini dumí”. 17 Lë'ë rëy guni'i: “Bien bë'nël con du'pë dumí. Iurní guënehia pudërë guëribë'al

chi'i guë'dchi. Muzë za'quë nal." 18 Stubi muzë bëdchini guni'ill: "Dadë, shtumil ndë'ë con ga'i vultë más shini dumí". 19 Guni'i rëy lull: "Guë nibë'al ga'i guë'dchi". 20 Stubi muzë bëdchini nu guni'ill: "Dadë, ndë'ë lë'ë shtumil. Bëquëtsa'uin tubi panitë. 21 Bëdzëba lë'ël. Nal nguïu nargá'adi'i ldu'u mënë. Rca'al lo quë nabëdchi'bëdi'il nu rca'al cusechë sin adë rcabnídi'il." 22 Iurní guni'i rëy lull: "Nal mal. Con mizmë shtí'dzël guna juzguë lë'ël. Guní'il nahia el quë nargá'adi'i ldu'u mënë nu rca'ahia lo quë nabëdchi'bëdia'a nu rca'ahia catë rcabnídia'a. 23 ¿Pëzielú adë bësëá'nëdi'il shtumía lu bancu parë gapa shini dumí iurë bëdchinia?" 24 Iurní guni'i rëy lu mënë nazuga'a nga'li: "Gulë bëdchisú dumí shtë nguïu nabëquë'ë dumí panitë. Nu bëdë'ëin ca'a nabë'në gan chi'i tantë dumí." 25 Guni'i ra mënë: "Dadë, hia nápëll chi'i dumí". 26 Lë'ë rëy guni'i: "Rnia'a lu tē, el quë nanapë, gúnëll recibir más perë el quë nabënapëdi'i, guëdchisú lë'ë du'pë nanápëll. 27 Perë lë'ë ra enemigu shtëna ra nanëdi'i guë nibë'ahia lë'ë rall, gulë tsaglli'i lë'ë rall ndë'ë. Gulë quini lë'ë rall lua."

Jesús guatë ciudá Jerusalén; dchí'bi' tēchi burrë
(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Jn. 12.12-19)

28 Despuësë de guni'i Jesús di'dzë rë', guagla'guë ziagd-chini më parë Jerusalén.

29 Bëdchini më guë'dchi Betfagé nu Betania nanaquë lu lumë catë nanú zihani hiaguë olivo. Bëshe'ldë më shini gusë'dë më; 30 guni'i më lu rai':

—Gulë gua guë'dchi naná guëlladchi. Iurë guëdchini tē, guëná tē lu tubi burrë. Quëdú ma. Lë'ë burrë ni la'di chu quibëdi'i tēchi ma. Gulë bëscha'quë ma nu gude'enú ma ndë'ë. 31 Si talë guëna'bë di'dzë mënë pë gunë tē burrë, gulë guni'i lull: "Lë'ë Dadë Jesús rqui'ni lë'ë ma".

32 Gua ra shini gusë'dë më. Bëdzëlë rai' burrë igual cumë zíquësë guni'i më lu rai'.

33 Iurë bëscha'quë rai' burrë, nashtënë burrë guna'bë dí'dzëll:

—¿Pëzielú bëscha'quë tē sh-purra?

34 Bëquebi rai':

—Porquë Dadë Jesús rqui'ni lë'ë ma.

35 Guanú rai' burrë lu Jesús. Bëdchi'bë rai' shabë rai' tēchi ma parë quibë Jesús tēchi ma. 36 Iurë lë'ë burrë ziazú lu nezë, gudishi mënë shabë rall lu nezë catë ze'dë më. 37 Bëdchini ra mënë lumë shtë dani catë nezë rlaguetë. Grë ra narianaldë tēchi më guzublú guëni'i rall llëru'bë na pudërë shtë Dios. Bë'në rall alabar lë'ë më por milagrë naguná rall. 38 Guni'i rall:

—Bë'në l dai' Dios lë'ë Rëy ndë'ë, el quë naze'dë guëdchini por nombre shtë Dadë Dios. Llëru'bë na Dios nacabezë más guia'a lu gube'e; tsu paz lu gube'e.

39 Iurní bældá fariseo nananú ladi zihani mēnē guni'i rall lu Jesús:

—Mēsē, guni'i lu ra shmēnēl tē adē guēn'idi'i rall di'dzē rē'.

40 Perē Jesús guni'i lu ra fariseo:

—Rnia'a lu tē, si talē ra mēnē guēac dchi, ra guē'ē rē' guērushtia; guēni'i rahin di'dzē rē'.

41 Iurē bēdchini mē guēlladchi Jerusalén, gubi'a mē lu ciudá. Bi'ni mē.

42 Guni'i mē:

—Mizmē lē'ē tē mē Jerusalén, rac shtua'a lē'ē tē niac bē'a tē nezē catē rbedchí ldu'u mieti con Dios, perē iurne' nacahi slu tē parē tsasē tē ra cusē ni. 43 Guēdchini cusē durē guēc tē. Enemigu shtē tē guēzubē grē ladē shtē ciudá parē tildi rall. Guntsa'u rall tubi lu' alreduerē guēdubi guē'dchi, tsu guērru cuntrē lē'ē tē. 44 Guēcúē rall grē hiu'u shtē tē. Quini rall lē'ē tē hashtē nu shini tē gati rai'. Adē guēá'nēdi'i tubi guē'ē quibē guēc sa' guē'ē. Completamente tsaluhin; ziquē tubi hiu'u dachi guēa'nin purquē adē bēd'ēdi'i tē cuendē iurē bē'nē mē favurē parē lē'ē tē gac salvar tē.

Bēsēllu'nē Jesús mēnē nacagtuu' la'ni iádu'u ru'bē

(Mt. 21.12-17; Mr. 11.15-19; Jn. 2.13-22)

45 Iurní Jesús guatē la'ni iádu'u ru'bē. Guzublú cagsēllú'ni' ra nacagtuu' la'ni iádu'u. 46 Guni'i mē lu rall:

—Sagradas Escrituras rni'i shti'dzē Dios: "Iádu'u shtēna na parē gunē mieti orar lu

Dios, perē lē'ē tē bē'nē tē cambi iádu'u ziquē cuevē shtē nguba'nē".

47 Grē dzē bēlua'a Jesús la'ni iádu'u. Ra bēshuzi narnibē'a más con ra mēsē shtē lēy con los de más mē naru'bē shtē guē'dchi, gudili rall formē lla gati mē. 48 Perē bēdzélēdi'i rall mudē niana'zi rall lē'ē mē purquē grē ra mēnē con ánimo rac shtu'u rall rquē di-guē rall pē guni'i mē.

20

Jesús bēquebi pē derechē nápi' parē gúni' ra cusē rē'

(Mt. 21.23-27; Mr. 11.27-33)

1 Tubi dzē nanú Jesús iádu'u ru'bē. Quēglua'a mē ra mēnē shti'dzē Dios lla mudē tsutē rall shnezē Dios tē gac salvar rall. Iurní bēdchini ra bēshuzi narnibē'a más con mēsē shtē lēy con mē gushē narunē juzguē; 2 guni'i rall lu mē:

—Guni'i lu na'a. ¿Pē derechē nápēl parē guēluá'al ra mēnē? ¿Chu bēne'e permisi rúnēl grē cusē nabē'nēl?

3 Guni'i Jesús lu rall:

—Nu na guēna'bē di'dza lu tē. Rac shtua'a guēni'i tē lua. 4 ¿Chu bēd'ē derechē lē'ē Juan Bautista parē guēchu'bē nísi'; Dios u mēnē? ¿Chu bēshe'ldē lē'i'?

5 Iurní guzublú quēgni'i rall entrē de lē'ē rall. Guni'i rall lu sa' rall:

—¿Pē guēni'i hia'a lu Jesús? Si talē guēni'i hia'a Dios bēshe'ldē lē'ē Juan, iurní guēni'ill lu hia'a: "¿Pēzielú adē gualdídí'i ldu'u tē shti'dzi'?" 6 Si talē guēni'i hia'a mēnē bēshe'ldē lē'ē

Juan, iurní guëne'e guë'ë mënë lë'ë hia'a, gátia'a purquë grë mënë rialdí ldu'u rall guni'i Juan shti'dzë Dios.

⁷ Por ni bëquebi rall lu Jesús de quë adë bédë'ëdi'i rall cuendë chu bëshe'ldë lë'ë Juan parë guëchu'bë nísí' ra mënë. ⁸ Iurní guni'i Jesús lu rall:

—Lë'ë të rquébidí'i të; nu na adë guëquébidia'a chu bëshe'ldë na; chu bëne'e permisi guna ra cusë.

Comparaciuni shtë muzë mal

(Mt. 21.33-44; Mr. 12.1-11)

⁹ Guzublú guni'i më lu ra mënë comparaciuni rë':

—Guc tubi nguiu nabëcabní hiaguë uvë lachi. Despuësë bédë'ëll mëdi stubi mënë nu guziá'all zitu. Gudëdë tiempë. ¹⁰ Bëga'a iurë shtë cusechë, bëshé'ldëll tubi muzë; guëna'bë muzë partë narunë tucarë shlamëll. Perë ra mënë guna'zi rall lë'ë muzë. Bédë'ë rall galné. Bësëllu'në rall muzë sin adë bë bédë'ëdi'i rall. ¹¹ Iurní bëshe'ldë shlamë rall stubi muzë, tsaglli'i muzë cusechë. Perë ra mënë guni'i di'dzë dzabë lu muzë nu bédë'ë rall galné. Bësëllu'në rall muzë sin adë bë bédë'ëdi'i rall. ¹² Lamë ni bëshe'ldë stubi muzë perë ra mënë gudini rall lë'ë muzë. Gulú rall lë'ë muzë tantë bédë'ë rall.

¹³ 'Iurní guni'i lamë shtë guiu'u: “¿Pë guna iurne'? Guëshe'lda shinia narac shtua'a. Iurë guëna ra mënë lúhi', tal vez gunë rall rëspëti shinia.” ¹⁴ Perë iurë guná ra mënë narunë dchi'ni lu shini

lamë, guni'i rall lu sa' rall: “Ndë'ë naguëca'a herenci. Cha dínia'a lë'ëll të iurní gáca'a nashtë guiu'u.” ¹⁵ Iurní gulú rall shini lamë lu guiu'u stubi ladë. Gudini rall lë'í'.

Iurní guni'i Jesús lu ra mënë:

—¿Pë gunë nashtë guiu'u con ra naquëhunë dchi'ni?

¹⁶ Mizmë lamë guëdchini parë quínill ra mënë mal, le'. Guëdë'ëll guiu'u ca'a stubi mënë.

Iurní bini ra mënë comparaciuni rë', guni'i rall lu Jesús:

—Ni lo quiera Dios gac zni.

¹⁷ Perë Jesús gubi'a lu rall, guni'i më:

—Gulë guni'i lua pë runë cuntienë nanaquë la'ni Sagradas Escrituras. Rni'in zndë'ë:

Guë'ë nabëru'ldë ra albañil tubi ladë,

guë'ë rë' gunë sirvë parë gac shquini shtë iádu'u ru'bë.

¹⁸ El quë narreldë guëc guë'ë rë', gac chupë ldëll, perë iurë ldaguë guë'ë ni guëc mënë, gáquëll ziquë pulvë.

*Jesús guni'i: “Gulë quilli im-
puestë”*

(Mt. 21.45-46; 22.15-22;
Mr. 12.12-17)

¹⁹ Ra jëfë shtë bëshuzi con mësë shtë lëy rac shtu'u rall guëna'zi rall lë'ë Jesús lueguë. Guc bë'a rall guni'i më comparaciuni ni cuntrë lë'ë rall. Adë guná'zidi'i rall lë'ë më purquë bédzëbë rall los de más mënë.

²⁰ Iurní bëshe'ldë rall mënë naguaglda'chi lë'ë

Jesús. Rlua'a rall ziqué mënë za'quë. Rac shtu'u rall guësiguë rall lë'ë më niani'i më tubi cusë mal parë gunë rall intriegu lë'ë më lu gubernë rumanë. ²¹ Por ni naguaglda'chi lë'ë Jesús, guna'bë di'dzë rall:

—Mësë, nanë na'a rluá'al nu rni'il purë verdá. Rluá'al igual lu mënë humildë nu lu mënë narnibë'a. Guldil, quëgluá'al lla tsuté mënë shnezë Dios. ²² Guni'i lu na'a, ¿pë na bien guédilli hia'a impuestë lu rëy rumanë u guédíllidi'i hia'a impuestë?

²³ Perë Jesús bédë'ë cuendë niasiguë rall lë'ë më. Guni'i'i:

²⁴ —Gulë bëlua'a tubi dumí. ¿Chu lu nu chu lë naquë lu dumí?

Bëquebi rall:

—Lu rëy César naquë lu dumí.

²⁵ Guni'i më iurní:

—Nia, por ni gulë bédë'ë ca'a rëy César lo quë nashtë César, nu gulë bédë'ë ca'a Dios lo quë nashtë Dios.

²⁶ Adë bënë ra contrari shtë Jesús gan niani'i më cusë mal lu ra mënë. Bëdzëguëë' ldu'u ra mënë ni; bëa'në dchi rall.

Jesús guni'i lla tsashtë ra tégulë

(Mt. 22.23-33; Mr. 12.18-27)

²⁷ Iurní bëldá nguui religiusë saduceos, guagná rall lë'ë Jesús. Ra saduceos rni'i adë tsashtëdi'i tégulë ladi ra tégulë. ²⁸ Perë guna'bë di'dzë rall lu Jesús:

—Mësë, bëquë'ë Moisés tiempë guahietë si tubi nguui

gati sin shíni', bëchi tégulë napë quë guëtsë'all tse'lë tégulë. Gapë rall shíni' parë adë tsalúdi'i shfamili tégulë. ²⁹ Guc gadchi bëchi. Primërë nguui bëtsë'all perë gútil sin ni tubi shínill. ³⁰ Segundë bëchi tégulë bëtsë'all con viudë perë gútil sin ni tubi shínill. ³¹ Tecerë bëchi tégulë bëtsë'all tse'lë tégulë. Nu gútil; pues hashtë shu'pë bëchi tégulë bëtsë'a rall tse'lë tégulë. Gúdi'i shini rai'. ³² Despuësë guti na'a ni. ³³ Guni'i lu na'a, iurë tsashtë tégulë, ¿chu gac tse'lë na'a cumë gadchi nguui guc tse'lë na'a ni?

³⁴ Iurní Jesús bëquebi:

—Iurne' lu guë'dchiliu ra nguui, ra na'a, rtsë'a rall, ³⁵ perë grë ra naguëdë'ë Dios permisi tsuté rall stubi guë'dchiliu nu tsashtë rai' ladi ra tégulë, adë guëtsë'adi'i rai'. Adë rnádi'i rai' guëtsë'a shini rai'. ³⁶ Nunquë gátidi'i rai'. Na rai' ziquë ra ianglë shtë gube'e. Na rai' shini Dios iurní, purquë guashtë rai' ladi ra tégulë, guëbani rai' parë siempërë. ³⁷ Perë si talë rna'bë di'dzë të tsashtë ra tégulë ladi ra tégulë, gulë bédë'ë cuendë lo quë Moisés bëquë'ë la'ni histori shtë hiaguë narëuldë. Bëquë'ë Moisés de quë Dadë Dios na Dios shtë Abraham, nu Isaac, nu Jacob; nu blac tiempë guti rai' parë tiempë dzë ni. ³⁸ Grë shmënë Dios nabani aunquë hia guti rai'. Napë rai' vidë sin fin.

³⁹ Iurní bældá mësë shtë lëy guni'i rall:

—Mësë, bien bëquébil lu rall.

⁴⁰ Hia bëdzëbë rall guëna'bë di'dzë rall más lu Jesús.

Jesús guna'bë di'dzë lu ra mësë, chu na shtadë Cristo

(Mt. 22.41-46; Mr. 12.35-37)

⁴¹ Jesús guni'i lu rall:

—¿Llallë rni'i mënë Cristo na shini David? ⁴² purqué mizmë David guni'i la'ni librë nalë Salmos:

Dadë Dios guni'i lu Shtada narnibë'a:

Guzubë ladë ldi shtëna

⁴³ hashtë guna gan lu enemigu shtënël të guëzu'bë diaguë rall shti'dzël.

⁴⁴ ¿Lla na posiblë gac Cristo shini David, cumë mizmë David rni'i Cristo na Dadë narnibë'a lë'i'?

Jesús gudildi' mësë shtë lëy

(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54)

⁴⁵ Iurë grë mënë caquë diaguë rall shti'dzë Jesús, guni'i më lu ra shini gusë'dë më:

⁴⁶ —Gulë gupë cuidadë ra mësë shtë lëy. Rëuu' ldu'u rall nacu rall lari duni. Rac shtu'u rall gunë mënë saludar lë'ë rall con zihani rëspëti lu nezë. Rdzelë rall guëzubë rall lugar mejurë la'ni iádu'u. Rac shtu'u rall lugar shtë rëspëti lu mellë. ⁴⁷ Perë rdchisú rall lidchi viudë, pero parë guësiguë rall mënë, quëhunë rall oraciuni ru'bë. Rnia'a lu të gunë rall recibir más cash-tigu dushë.

21

Tubi gu'në nabëdë'ë viudë prubi

(Mr. 12.41-44)

¹ La'ni iádu'u guná Jesús ra ricu, bëtia'a rall dumí la'ni cajë shtë ofrendë. ² Nu tubi viudë prubi guná më; bëtiá'all chupë centavë.

³ Guni'i më:

—Guldía, lë'ë viudë prubi bëdë'ë más quë ra ricu. ⁴ Grë mënë bëdë'ë nabë'në subrë perë na'a rë' bëdë'll grë nanápëll, grë nasí'll gaul.

Guni'i më cue iádu'u ru'bë

(Mt. 24.1-2; Mr. 13.1-2)

⁵ Ruadi'dzë mënë lla na iádu'u ru'bë. Blac chulë na ra guë'ë nu blac chulë na ra regalë nabëzëlaa'dchi ra mënë parë iádu'u. Iurní Jesús guni'i:

⁶ —Guëdchini tiempë grë lo quë naquëgná të ne', cue. Ni tubi guë'ë quibë guëc sádi'in.

Sëñi antsë tsalú guë'dchiliu

(Mt. 24.3-28; Mr. 13.3-23)

⁷ Iurní guna'bë di'dzë rai' lu më:

—Mësë, ¿guc gac ra cusë narní'il lu na'a? ¿Pë sëñi nanú naguëlua'a guëlladchi na tiempë gac cumplir shti'dzël?

⁸ Guni'i Jesús:

—Gulë gupë mizmë lë'ë të, adë guësiguëdi'i mënë lë'ë të. Zihani mënë guëdchini ziquë shmëna. Guëni'i rall: “Nahia Cristo”; u guëni'i rall: “Hia bëga'a iurë guëñibë'a Dios ziquë Rëy”. Perë rnia'a lu të, adë tsanaldëdi'i të tëchi shti'dzë rall. ⁹ Iurë ruadi'dzë mënë nanú zihani guërru nu rdzatsu mënë cuntrë

gubiernë, adë rdzëbëdi'i të. Grë cusë ni napë quë gac cumplir perë runë faltë parë guë nibë'a Dios ziquë rëy.

10 Guagla'guë guni'i më:

—Gac cumplir tubi naciuni tildi cuntrë stubi naciuni. Tubi gobiernë tildi cuntrë stubi gobiernë. 11 Guëllú nadushë iurní. Guëdchini gubini dushë nu galguidzë zihani lugar. Lu gube'e guëlua'a cusë nadzë'bë nu sëni ru'bë guëlua'a.

12 'Antsë gac cumplir ra cusë ni, gunë mënë cuntrë lë'ë të. Guëna'zi rall lë'ë të parë gunë rall juzguë lë'ë të la'ni iádu'u shtë të. Guëldaguë rall lë'ë të lachigui'bë. Gunë rall demandë lë'ë të lu gobiernë nu lu rëy purquë na të shmëna. 13 Zni gunë të gan guëni'i të lu ra gobiernë diza'quë shtëna. 14 Adë ráquëdi'i ldu'u të; adë gúnëdi'i të lligabë pë guëni'i të iurní, 15 purquë na guënehia di'dzë parë guëni'i të lu gobiernë. Guna compa'ni lë'ë të hashtë enemigu shtë të guëac dchi lu të; nápëdi'i rall pë guëni'i rall cuntrë lë'ë të iurní. 16 Gunë mënë intriegu lë'ë të gati të, bëldá të. Shtadë të gúnëll intriegu lë'ë të. Bëchi të, shfamili të nu ra amigu shtë të gunë rall intriegu lë'ë të, gati të. 17 Grë mënë guëldënú rall lë'ë të purquë na të shmëna; rialdí ldu'u të na. 18 Perë pë gáquëdi'i të; ni tubi guitsë guëc të tsalúdi'i. 19 Si talë gac të firmë lu shnezë Dios, gapë të vidë nadë rialúdi'i parë siemprë.

20 'Turë guëná të lu suldadë grë ladë ciudá Jerusalén, hia mërë cuë ciudá. 21 El quë nananú Judea dzë ni, guëllú'nëll parë lu dani. El quë nananú ciudá Jerusalén, guëru'u rall. El quë nananú lachi adë guëabridi'ill guë'dchi, 22 purquë ra dzë rë' na shtë cashtigu. Grë lo quë naescritë la'ni Sagradas Escrituras gac cumplirin. 23 Prubi ra na'a nanua'a shíni' u ra na'a narca'a me'dë dzë ni. Gunë mënë israelitë sufrir lu cashtigu shtë Dios. Cusë durë gac con mënë tiempë ne'. 24 Bëldá mënë gati rall lu guërru. Stubi tantë tsa rall guëdubi naciuni ziquë prësi; gunë rall dchi'ni shtë stubi mënë. Ra mënë zitu guë nibë'a rall Jerusalén naná cue hashtë gac cumplir tiempë nabë'në Dios disponer. Jerusalén guëa'në ziquë hiu'u dachi.

Nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu guëabri' stubi

(Mt. 24.29-35, 42-44;
Mr. 13.24-37)

25 'Dzë ni guëlua'a sëni lu gube'e con ngubidzë, mbelëgui'i, nu mbehu. Lu guë'dchiliu grë mënë shtë ra naciuni adë gáquëdi'i pë gunë rall nu adë rbedchí ldu'u rall por cusë nadzë'bë. Guini rall ruidë shtë nisëdu'u tantë rni'bi nisë. 26 Iurní guëcachi mënë por tantë galërdzëbë nu galriá ldu'i por cashtigu naguëdchini. Ra fuersë shtë gube'e guëni'bi rahin shlu-garin. 27 Iurní guëná ra mënë lua, nguiu nabëshe'ldë Dios lu

guë'dchiliu. Guëdchinia la'ni shcahi. Guëdchininúa con zihani puderë nu llni. ²⁸ Iurë guená tē ra cusë guëzublú gac, gulë gubi'a lu gube'e; gulë tsaldí ldu'u tē purquë hia mērë gunë mē salvar lē'ë tē.

²⁹ Guni'i mē tubi compara-ciuni:

—Gulë guná lu hiaguë higu u cualquier stubi hiaguë.

³⁰ Iurë lē'ë ndiaguë rēnē rru'u, rdē'ë tē cuendē hia mērë guëdchini tiempē na'i.

³¹ Zni iurë guená tē ra cusë mal guëdchini, gulë gac bē'a tē hia mērë guëdchini tiempē naguënbē'a Dios.

³² 'Guldía rnia'a lu tē, grēhin gac cumplir antsē gati ra mēnē naquērdē tiempē ne'.

³³ Gube'e nu guë'dchiliu tsalú rahin perē shti'dza napē quë gac cumplir. Adē tsalúdi'i shti'dza.

³⁴ 'Gulë gubani guëdubi tiempē. Adē rdē'ë tē lugar gapē tē vici. Adē rzuu'dchidi'i tē. Adē ráquëdi'i ldu'u tē por nagáu tē purquë si talē quēhúnēl ra cusē ni, adē gac bē'adi'i tē naquēhac.

³⁵ Ziquë rldaguë lasē mēnē tubi ma, zni guëdchini ra cusē durē guëc ra mēnē narēta' lu guë'dchiliu. ³⁶ Por ni, gulë cue nasini nu gulë guna'bē lu Dios guëdubi iurē tē gunē mē compaňi lē'ë tē, guëru'u tē ladi ra cusē dushē sin adē bē gáquëdi'i tē. Gulë guëa'nē nasini parē iurē guëdchinia, nguui nabēshe'ldē Dios lu guë'dchiliu; tsasuldí tē lua.

³⁷ Jesús bēlua'a ra mēnē la'ni iádu'u ru'bē rdzē perē

gue'lē ria mē lu dani shtē Olivos parē guëa'nē mē hashtē brēgue'lē. ³⁸ Grē mēnē bēdchini iádu'u tumpranē tē guini rall shti'dzē mē.

22

Ra contrari shtē Jesús gudili rall lla gati mē

(Mt. 26.1-5, 14-16; Mr. 14.1-2, 10-11; Jn. 11.45-53)

¹ Hia mērë guëdchini laní Pascu, iurë rēagná ldu'u mēnē tiempē nabē'nē Dios librar ra israelitē de Egipto. Dzē ni adē gudáudi'i rall guetēshtildi nanapē levadurē. ² Ra jēfē shtē bēshuzi con ra mēsē shtē lēy gudili rall mudē quini rall lē'ë Jesús naga'chi purquë bēdzēbē rall mēnē.

³ Iurní Satanás guatē la'ni ldu'u Judas Iscariote, tubi poshtē shtē mē entrē chi'bē chupē ra poshtē. ⁴ Guagni'i Judas lu ra jēfē shtē ra bēshuzi con los de más mē ru'bē shtē iádu'u. Guni'i Judas lla gúnēll intriegu lē'ë mē guia'a rall. ⁵ Bēquitē ldu'u rall; bē'nē rall prometer guëdē'ë rall dumí ca'a Judas. ⁶ Bēa'nē Judas de acuerdē nu gudíllil mudē parē gúnēll intriegu lē'ë Jesús naga'chi iurē nídi'i mēnē.

La Santa Cena

(Mt. 26.17-29; Mr. 14.12-25; Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

⁷ Iurní bēdchini dzē shtē laní, gudáu ra mēnē guetēshtildi sin levadurē. Mizmē dzē bē'nē tucarē quini rall tubi lli'li shtē Pascu. ⁸ Iurní bēshe'ldē Jesús lē'ë Pedro nu Juan; guni'i mē lu ral:

—Guaguë'në preparar shtse shtë Pascu, guëdáuha'a.

⁹ Guna'bë di'dzë rai':

—¿Ca lu rac shtú'ul guëdë'në na'a preparar shtse shtë laní?

¹⁰ Jesús guni'i lu rai':

—Gulë gua guë'dchi. Iurë guëdchini të rua' guë'dchi, guëdza'guë'lú të tubi nguii nanua'a tubi rëë' nisë. Gulë guanaldë lë'ëll. Gulë tsuté catë tsutëll. ¹¹ Gulë guni'i lu nashtënë hiu'u: “Lë'ë mësë cagna'bë di'dzë lul; ¿ca na cuartë catë gáuhi' shtse shtë laní con poshtë shtëhi'?”

¹² Iurní guëlua'a nashtë hiu'u tubi cuartë ru'bë segundë pisë. Arregladë nahin. Gulë bë'në preparar ndë pë cusë guëdáuha'a.

¹³ Gua Pedro nu Juan. Bëdzëlë rai' grë cusë ziquë guni'i më. Bë'në rai' preparar shtse shtë laní, gau rai'.

¹⁴ Bëga'a iurë shtë shtse, Jesús guzubënúhi' lë'ë ra poshtë lu mellë. ¹⁵ Guni'i më lu rai':

—Con guëdubinú ldua'a rac shtua'a guëdáuha shtse shtë Pascu con lë'ë të antsë gatia, ¹⁶ purquë adë gáudia'a shtse shtë Pascu stubi hashtë gac cumplir grë lo quë narunë cuntienë shtse Pascu; gac cumplirin iurë guë'nibë'a Dios ziquë Rëy.

¹⁷ Iurní guna'zi më tubi vasë shtë vini. Bëdë'ë më graci lu Dios nu guni'i më:

—Gulë gudi'dzë nu gulë bii' vini rë'. ¹⁸ Adë gua' vini stubi vueltë hashtë iurë guë'nibë'a Dios ziquë Rëy.

¹⁹ Iurní guna'zi më guetështildi. Bëdë'ëi' graci lu Dios nu gudi'dzë mëhin cua'a ra poshtë. Guni'i më:

—Ndë'ë lë'ë shcuërpa na-guna intriegu lu galguti parë gac salvar të. Gulë gau, nu gulë bësëagná ldu'u të galguti shtëna.

²⁰ Iurë gualú shtse, guna'zi më vasë shtë vini; bëdë'ë më graci, bëdë'ë më vasë ni guia'a ra poshtë nu guni'i më:

—Ndë'ë na tështë cubi entrë lë'ë të nu Dios. Guëru'u shrëna parë lasac tështë ni.

²¹ Perë guná, lë'ë nguii na-gunë intriegu na, zubënull na lu mellë. ²² Nguii nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu napë quë zía'ai' nezë narunë tucarë según voluntá shtë Dios, perë prubi nguii nangunë intriegu na lu galguti.

²³ Iurní ra poshtë guna'bë di'dzë lu sa' rai', chull gunë intriegu lë'ë Jesús.

Gudildi di'dzë ra poshtë chu na más më ru'bë

²⁴ Ra poshtë gudildi di'dzë chu na más më ru'bë entrë lë'ë rai'. ²⁵ Guni'i Jesús lu rai':

—Ra rëy shtë naciuni nalë nadushë rnibë'a rall, nu rac shtu'u rall guëni'i mënë de quë na rall më za'quë. ²⁶ Perë entrë lë'ë të adë nazá'quëdi'i quëhunë të llgabë zni. El quë na más më ru'bë entrë lë'ë të, napë quë gáquëll ziquë na más nalasáquëdi'i. El quë narnibë'a entrë lë'ë të, gáqui' ziquë el quë narunë sirvë lu sa'll. ²⁷ ¿Chu na más më naru'bë, el quë nazubë lu mellë gaull primëre, u el

quë narunë sirvë lu mellë? El
quë nazubë lu mellë, le'; perë
na, nahia ziquë mënë narunë
sirvë entrë lë'ë të.

²⁸ Lë'ë të rianú të na.
Adë bësëá'nëdi'i të na sino
bë'në të sufrir con na.
²⁹ Ziquë Shtada bënë'e pudërë
guë nibë'ahia ziquë Rëy, zni
rnë'ehia pudërë ca'a të,
guë nibë'a të con pudërë.
³⁰ Guëzúbë të lu trunë catë
rnibë'ahia parë gunë të
juzguë guëzá chi'bë chupë
grupë shtë naciuni Israel.

*Jesús guni'i lu Pedro gunë
Pedro negar lë'ë më*

(Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31;
Jn. 13.36-38)

³¹ Nu guni'i Jesús lu Pedro:

—Moni, Moni, Satanás
guna'bë permisi lu Dios,
gúnëll prëbë lë'ël të ldáguël
lu duldë; gaquin ziquë rgu
rnërë mënë llubë. ³² Perë
bëna ruëguë lu Dios por lë'ël
parë adë gúnëdi'i faltë fe parë
tsaldí ldú'ul Dios. Rnia'a
lul, despuësë ra prëbë, iurë
guëabré ldú'ul con Dios, bë'në
compañi ra narialdí ldu'i
diza'quë parë gac rall firmë
lu shnezë Dios.

³³ Simón Pedro guni'i lu
Jesús:

—Dadë, adë guësëá'nëdia'a
lë'ël. Guna compañi lë'ël
hashtë lachigui'bë nu nilë
hashtë gatia con lë'ël.

³⁴ Guni'i Jesús iurní:

—Bedë, antsë guëllidchí
gay, gúnëll negar na tsunë
vuelte. Guëní'il lu ra mënë
adë guënédi'il na.

*Mërë guëdchini dzë shtë
sufrimientë*

³⁵ Iurní Jesús guna'bë
dí'dzi' lu poshtë:

—Iurë bëshe'lda lë'ë të parë
guëni'i të diza'quë lu ra mënë,
adë nuá'adi'i të bulsë. Adë
nuá'adi'i të bëdu dumí, adë
nuá'adi'i të sabadu. ¿Pë bë'në
faltë lë'ë të iurní?

Bëquebi rai':

—Ni tubi cusë bë'nëdi'i
faltë.

³⁶ Iurní guni'i më:

—Pues iurne' el quë
nanapë bulsë, gua'ain. El quë
nanapë bëdu dumí, guá'all
dumí. El quë nadë nápëdi'i
spadë, guëtuu'll manguë të
sí'll tubi spadë. ³⁷ Rnia'a lu
të, rqui'ni gac cumplir dí'dzë
rë' lo quë naná escritë la'ni
Sagradas Escrituras: “Bë'në
mënë tratë lë'i' cumë ziquë
narguini mënë”. Vidë shtëna
mërë tsaluhin. Runë faltë
du'pë parë gac cumplir grë
naná escritë de na.

³⁸ Iurní guni'i rai':

—Dadë, ndë'ë napë na'a
chupë spadë.

Guni'i më:

—Hia na'.

*Jesús gua Getsemaní të
guëni'inúhi' Dios*

(Mt. 26.36-46; Mr. 14.32-42)

³⁹ Iurní guzia'a më. Gua
më lu dani shtë Olivos ziquë
bë'në më grë ra gue'lë. Ra
shini gusë'dë më guanaldë
rai' lë'ë më. ⁴⁰ Bëdchini rai' lu
dani. Guni'i më lu rai':

—Gulë guna'bë lu Dios të
gunë më compañi lë'ë të parë
ldáguëdi'i të lu duldë.

⁴¹ Iurní gua më lë'ësë më
tubi distanci ziquë narlda'a
nguiu tubi guë'ë. Bëzullibi

më. Iurní biadi'dzënú më Dios, Shtadë më. ⁴² Guni'i më:
—Dadë, belá lë'ë na lu sufrimientë rë' si talë na voluntá shtënë, perë bë'në lo quë narac shtú'ul lëdëdi'i lo quë narac shtua'a.

⁴³ Iurní bédchini tubi ian-glë shtë gube'e. Bédë'ë ian-glë fuersë parë lë'ë më. ⁴⁴ Más fuertë bë'në më sufrir, se entiende, sufrimientë ldu'u më. Guni'inú më Dios con más di'dzë. Rdzu nisë lúhi' ziquë gotë ru'bë shtë rënë narlaguë lu guiu'u.

⁴⁵ Iurní gualú biadi'dzënú më Dios, bëabré më catë nanú ra poshtë. Bëdzëlë më lë'ë rai' naga'si rai', tantë bédzaguë rai' purquë nalë ríá ldu'u rai'.

⁴⁶ Guni'i më lu rai':

—¿Pëzielú naga'si të? Gulë guashtë nga'li. Gulë guna'bë lu Dios të gunë më compañi lë'ë të parë ldáguëdi'i të lu duldë.

Guna'zi ra mënë Jesús ziquë prësi

(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Jn. 18.2-11)

⁴⁷ Nianá cagni'i më, bédchini zihani mënë. Judas, tubi poshtë shtë më, nall cabësë shtë ra mënë. Guabi'guë Judas lu Jesús parë guëtsagraua'll lë'ë më. ⁴⁸ Guni'i më lu Judas:

—Judë, ¿pë con tubi dchidu gúnë intriegu na? nguui nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu.

⁴⁹ Ra mënë nanaldë Jesús guná rai' pë quëhac. Guna'bë di'dzë rai' lu më:

—Dadë, ¿zëdildi na'a con spadë nadia'a na'a?

⁵⁰ Tubi de lë'ë rai' gulull spadë. Bëchúguëll diaguë ldi shtë muzë. Muzë ni bë'në sirvë lu narnibë'a más entrë grë ra bëshuzi. ⁵¹ Guni'i Jesús:

—Hia na'. Adë tildidi'i të.

Iurní Jesús bëga'ldë diaguë muzë. Bënëac më lë'ëll. ⁵² Iurní guni'i' lu ra jëfë shtë bëshuzi con mënë naquëhapë iádu'u ru'bë; guni'i më lu më gushë nabédchini të guëna'zi rall lë'ë më:

—¿Pëzielú bédchini të con spadë nu hiaguë parë ze'dë guëlli'i të na cumë ziquë nguba'në? ⁵³ Dzë con dzë zugá'ahia con lë'ë të iádu'u ru'bë perë adë guná'zidi'i të na iurní. Perë hia bëga'a iurë según voluntá shtë Dios; gunë të narac shtu'u të, nu bëga'a iurë parë gac cumplir grë lo quë narnibë'a lu nacahi, gúnëll cuntrë na.

Pedro bë'në negar lë'ë Jesús

(Mt. 26.57-58, 69-75; Mr. 14.53-54, 66-72; Jn. 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Iurní ra mënë guna'zi lë'ë Jesús prësi. Guanú rall lë'i' lidchi jëfë shtë ra bëshuzi. Perë guanaldë Pedro zitu. ⁵⁵ Ra mënë bëcue'e rall gui'i rualdëa' lidchi bëshuzi. Rac naldë iurní. Guzubë rall grë ladë gui'i nu Pedro guzubënúhi' lë'ë rall. ⁵⁶ Iurní tubi criadë guná lu Pedro, guzúb'i guëlladchi rua' gui'i. Gubi'a na'a lu Pedro nu guni'ill:

—Nguui rë' na shmënë Jesús.

⁵⁷ Perë Pedro bë'në negar, guni'i':

—Guënëdia'a nguui ni'i.

58 Gudëdë stu'pë tiempë, stubi mënë guná lu Pedro nu guní'ill:

—Nu lë'ël nal shmënë Jesús.

Perë Pedro guni'i:

—Aquëdi'i. Nádia'a shmënë Jesús.

59 Tubi iurë gudëdë. Stubi mënë guní'iru'ull:

—Na verdá, nguiu rë' nall shmënë Jesús purquë nu nall më Galilea.

60 Iurní guni'i Pedro:

—Lë'ël adë guënëdia'a pë quëadi'dzël.

Nianá quëadi'dzë Pedro, bëllidchí gay. 61 Iurní Jesús bëdchigrë lúhi'. Gubí'ai' lu Pedro. Bëagná ldu'u Pedro naguni'i më lull: “Antsë guëllidchí gay nedzë, guëni'il lu mënë tsunë vultë adë guënëdi'il na”. 62 Iurní bëru'u Pedro rua' puertë shtë nezë, nalë bí'ni'.

Bë'në mënë burnë Jesús

(Mt. 26.67-68; Mr. 14.65)

63 Ra nguiu narna'zi Jesús guzublú bë'në rall burnë. Bëdë'e rall galnë lë'i'.

64 Bësë'au rall lúhi' nu guni'i rall:

—¿Chu bëne'e galnë lë'ël? Guni'i por pudërë shtë Dios, ¿chu læa?

65 Zihani cusë mal guni'i rall lu më. Guagla'guë bë'në rall burnë lë'e më con di'dzë dzabë.

Jesús zuga'a lu Junta Suprema, gobiernë shtë bëshuzi

(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Jn. 18.19-24)

66 Hia brëgue'lë bëdëá më gushë shtë naciuni Israel con

ra jëfë shtë bëshuzi nu ra mësë shtë lëy. Grë rall gua'a rall lë'e Jesús lu Junta Suprema, mënë narunë juzguë entrë lë'e rall. Guni'i ra mënë ni lu Jesús:

67 —Guni'i lu na'a si talë nal Cristo, el quë nagudili Dios parë guëni'bë'ai'.

Guni'i Jesús lu rall:

—Si guënia'a lu të nahia Cristo, adë tsaldídi'i ldu'u të na. 68 Si talë guëna'bë di'dza lu të, guëquébidi'i të lu shti'dza. 69 Dizdë ne' lë'e nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, guëzúbi' ladë ldi shtë Dios pudërusë.

70 Lueguë grë mënë guna'bë di'dzë rall:

—¿Pë lë'ël nal tubsë shini Dios?

Guni'i më lu rall:

—Guldía nahia tubsë shini Dios. Mizmë lë'e të guni'i të di'dzë ni.

71 Iurní guni'i rall:

—Bini hia'a di'dzë naguni'ill. ¿Pë guëdë'na'a másru'u testigu?

23

Gua'a rall Jesús lu Pilato

(Mt. 27.1-2, 11-14; Mr. 15.1-5; Jn. 18.28-38)

1 Iurní lueguë ra contrari shtë Jesús gua'a rall lë'e më lu Pilato. 2 Guzublú guëni'i rall; quëdchi'bë rall galquiá cuntrë Jesús:

—Bëdzelë na'a nguiu rë'; rtsátsull ra mënë cuntrë gobiernë. Rní'ill rúnëdi'i tu-carë guëdilli na'a impuestë ca'a gobiernë rumanë. Nu rní'ill mizmë lë'ël na Cristo, tubi rëy nagudili Dios parë guëni'bë'ai'.

³ Iurní guna'bë di'dzë Pilato:

—¿Guldil nal Rëy shtë ra israelitë?

Jesús guni'i:

—Mizmë lë'ël guni'il di'dzë rë'.

⁴ Pilato guni'i lu ra jëfë shtë ra bëshuzi con grë ra mënë zihani:

—Bëdzélëdia'a cusë mal nabë'në nguü rë'.

⁵ Perë guni'iru'u rall más fuertë:

—Rtsátsull grë mënë shtë Judea con shti'dzëll. Bëluá'all më Galilea primërë, iurní ndë'e cagluá'all cuntrë gubernë rumanë.

Gua'a rall Jesús lu Herodes

⁶ Iurë bini Pilato di'dzë rë', guna'bë di'dzëll si na Jesús më Galilea. ⁷ Guni'i mënë quë sí, iurní bëshë'ldë Pilato lë'ë Jesús lu Herodes,

gubernadurë shtë Galilea, gac rëglë asuntë ni. Pues Herodes nanú Jerusalén dzë ni. ⁸ Bëquitë ldu'u Herodes iurë gunall lu Jesús

purquë dizdë más antsë guc shtu'u Herodes guënnall lu Jesús. Guni'i mënë pë

bë'në Jesús, nu Herodes guc shtú'ull guënnall tubi milagrë naquëhunë më. ⁹ Zihani

cusë guna'bë di'dzë Herodes perë Jesús pë guni'idi'i'. ¹⁰ Tambiën zuga'a ndë ra

jëfë shtë bëshuzi nu ra mësë narlua'a lëy. Bëdchi'bë

rall galquiá con másru'u di'dzë. Gurushtiá rall cuntrë Jesús. ¹¹ Iurní Herodes con

ra suldadë shtë'nëll bë'në rall burnë lë'ë më. Cumë burnë bëgacu rall lë'ë më

con lari za'quë. Despuësë bëshë'ldë Herodes lë'ë Jesús, guëabré më lu Pilato. ¹² Dzë ni guc Herodes nu Pilato amigu purquë antsë na rall enemigu.

Bë'në rall condenar Jesús lu galguti

(Mt. 27.15-26; Mr. 15.6-15; Jn. 18.39—19.16)

¹³ Bëtëá Pilato ra jëfë shtë bëshuzi con ra më gushë shtë iádu'u con grë mënë. ¹⁴ Guni'i Pilato lu rall:

—Lë'ë të be'dënú të lë'ë nguü rë'. Guni'i të rtsátsull ra mënë con bishi. Guna'bë di'dza lull delantë grë të

perë bëdzélëdia'a cusë mal nabë'nëll ziquë rni'i të. Nápëdi'ill ni tubi delitë. ¹⁵ Nu Herodes bëdzélëdi'ill

cusë mal purquë bëdchigrë Herodes lë'ëll ndë'e. Adë bë'nëdi'ill ni tubi mal parë

gátill. ¹⁶ Guë nibë'ahia tsanull galnë, despuësë guëdë'a libertá lë'ëll.

¹⁷ Pilato napë custombrë guëdë'ëll libertá tubi prësi cadë laní Pascu, el

quë naguëna'bë mënë gapë libertá. ¹⁸ Perë guagla'guë guni'iru'u mënë ziquë tubsë

bë; fuertë guni'i rall:

—Gati nguü rë'. Bëdë'e libertá parë Barrabás.

¹⁹ Pues Barrabás nanú lachigui'bë purquë gúquëll cabësë shtë ra mënë nabë'në

cuntrë gubernë rumanë. Nu gudínill mënë la'ni ciudá. ²⁰ Pilato guc shtú'ull guëdë'ëll

libertá Jesús. Guni'i Pilato stubi lu mënë, ²¹ perë más fuertë guni'i rall:

—Gati nguiu rē' lu cruz. Gátill; gátill.

²² Stubi vüeltē guni'i Pilato lu ra mēnē:

—¿Pē mal bē'nēll? Gulē guni'i lua. Bēdzélēdia'a cusē mal parē gátill. Guna cash-tigu con galnē lē'ēll, despuēsē guēdē'a libertá lē'ēll.

²³ Perē más ruidē bē'nē rall. Gurushtiá rall. Guna'bēru'u rall galguti parē lē'ē mē. Guni'i rall fuertē hashtë bē'nē rall gan. ²⁴ Pilato bēdē'ē ordē gac narac shtu'u rall; gati Jesús lu cruz. ²⁵ Bēdē'ē Pilato libertá Barrabás naná culpablē de galguti shtë mēnē nu bē'nēll cuntrē gobiernē rumanē. Zni guna'bē ra mēnē. Bē'nē Pilato intriegu lē'ē Jesús guia'a ra contrari shtë mē tē gac narac shtu'u rall.

Bēquē'ē mēnē lē'ē Jesús lu cruz

(Mt. 27.32-44; Mr. 15.21-32; Jn. 19.17-27)

²⁶ Iurē bia'a rall lē'ē Jesús nezē parē gati mē, gudēdē tubi nguiu lē Simón, mē guē'dchi Cirene. Ze'dē guēzēll lachi. Ra suldadē guna'zi lē'ē Simón parē guá'all cruz nezē tēchi mē.

²⁷ Zihani mēnē con zihani na'a guanaldē rall lē'ē mē. Bi'ni ra na'a tantē gubini ldu'u rall. Gurushtiá rall. ²⁸ Perē Jesús bēdchigrē lúhi', guná mē lu rall; guni'i mē:

—Lē'ē tē na'a shtë Jerusalén, adē bi'nidi'i tē por na, más bien gulē bi'ni por mizmē lē'ē tē nu por shini tē. ²⁹ Guēdchini tiempē guēni'i mēnē: “Dichusē ra

na'a nariúdi'i shíni'. Dichusē ra na'a nadē nua shínidi'i, nu adē rcá'adi'i me'dē.”

Nu guni'i mē:

³⁰ —Dzē ni ra mēnē guēzublū guēni'i rall lu dani: “Gulaguē guēc na'a”. Guēni'i rall lu lumē: “Bēca'chi lē'ē na'a”. ³¹ Si talē gunē mēnē cuntrē na, nahia ziquē hiaguē nanabani; nápēdia'a duldē, gunē rall másru'u cusē mal cuntrē lē'ē tē, na tē ziquē hiaguē bidchi, napē tē zihani duldē.

³² Tambiēn gua'a ra suldadē chupē nguba'nē, gatinú rall Jesús. ³³ Iurní bēdchini rall lugar nalē Calavera. Bē'nē rall crucificar lē'ē mē. Bē'nē rall crucificar lē'ē chupē nguba'nē, túbill ladē ldi mē, stúbill ladē rubēsē. ³⁴ Iurní guni'i Jesús:

—Dadē, bē'nē perdunē lē'ē ra mēnē. Adē riasēdi'i rall pē quēhunē rall.

Nu ra suldadē gudchitē rall guē'ē dado parē gudi'dzē rall shabē mē. ³⁵ Ra mēnē zuga'a; gubi'a rall lu mē. Ra mē gushē shtë iádu'u bē'nē rall burnē. Guni'i rall:

—Bē'nēll salvar pecadurē. Iurnē' guēná hia'a nia'a zúnēll salvar mizmē lē'ēll si talē nall Cristo, el quē nagudili Dios.

³⁶ Ra suldadē bē'nē rall burnē. Guabi'guē rall guēa' cruz. Bē'nē rall ofrecērē vini hi' tē gu mē. ³⁷ Guni'i rall:

—Si talē rni'il nal Rēy shtë mēnē Israel, bē'nē salvar mizmē lē'ēll.

³⁸ Nanú tubi letrērē naquē guēc cruz narni'i: “Ndē'ē na Rēy shtë mē israelitē”.

39 Tubi nguba'në nanaquë lu cruz, gurushtiall guëc më; guni'ill:

—Si talë rní'il nal Cristo, bënë salvar mizmë lë'ël nu bënë salvar lë'ë na'a.

40 Perë stubi nguiu mal guni'i guëc sa'll:

—¿Pë adë rdzëbëdi'il Dios? Bëne'e mënë ordë gátia'a ziquë lë'ë më rë'. 41 PUES lë'ë hia'a runë tucarë gátia'a por maldá nabëdë'na'a, perë nguiu rë' adë bënëdi'i' mal parë quëhi' ndë'ë.

42 Iurní guni'i nguba'në lu Jesús:

—Dadë Jesús, bësëagná ldú'ul na iurë gúnël recibir pudërë parë guë nibë'al.

43 Jesús guni'i:

—Guldía na rnia'a lul, nedzë sënaldël na gube'e.

Guti Jesús

(Mt. 27.45-56; Mr. 15.33-41; Jn. 19.28-30)

44 Bëga'a rquë chi'bë chupë, iurní bëcahi guëdubi guë'dchiliu hashtë rquë tsunë guadze'. 45 Nacahi ngubidzë nu lari cortinë la'ni iádu'u ru'bë gure'zin. Guc chupë ldëhin. 46 Guni'i Jesús fuertë:

—Dadë, guna intriegu almë shtëna guiá'al.

Gualú di'dzë ni, iurní guti më.

47 Iurë guná capitán shtë ra suldadë pë guc, guni'ill llëru'bë na pudërë shtë Dios. Bëquébill:

—Guldía, nguiu rë' nápëdi'ill culpë. Më za'quë nall.

48 Grë mënë zihani nabëdëá lugar ni parë guená rall naquëac, gubi'a rall. Iurní bëabré rall ciudá. Gulubë rall ldu'u rall tantë nadzë'bë guc.

49 Ra amigu shtë Jesús con ra na'a nabënë compa'ni lë'ë Jesús dizdë tiempë nanú më Galilea, zuga'a rai' zitu. Gubi'a rai' grë lo quë naguzac.

Bëga'chi Jesús

(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Jn. 19.38-42)

50 Gu' tubi nguiu lë José; ládzëll lë Arimatea naquë Judea. Gúquëll miembrë shtë Junta Suprema. Nall më za'quë nu bënëll cumplir lëy shtë Moisés. 51 Quëbezë José guëdchini tiempë guë nibë'a Dios ziquë rëy nu gúquëdi'i José de acuerdë naná bënë Junta Suprema iurë bënë rall cuntrë lë'ë më.

52 José guagna'bë lu Pilato parë guëdë'ë Pilato permisi guëga'chi Jesús. 53 Bësietë José cuerpë shtë më lu cruz. Bëtú'bill cuerpë shtë më tubi sabë. Bëcá'chill lë'ë më la'ni ba'a nanactsa'u la'ni guë'ë catë ni tubi mënë bëgá'chidi'i. 54 Guc dzë runë mënë preparar parë dzë narzi'i ldu'u mënë. Hia mërë rga'a iurë guëzublú dzë descansë.

55 Ra na'a naguanaldë lë'ë Jesús antsë dizdë nanú më Galilea, guagná rai' catë bëga'chi më. Guná rai' lla naga'a tëgulë la'ni ba'a. 56 Despuësë bëabré rai' lidchi rai'. Bënë rai' preparar nisë nashi con stubi cusë tsagte'bi rai' cuerpë

shtë më. Iurní bēga'a dzē descansē; bēzi'i ldu'u rai' según mandamientē shtë Dios.

24

Guashtë Jesús ladi ra tēgulē (Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Jn. 20.1-10)

¹ Primērē dzē shtë lmalē, ra na'a bēabrí rai' rua' ba'a catē bēga'chi Jesús. Tumpranē bēdchini rai'. Nua'a rai' nisē nashi nabē'nē rai' preparar. ² Guná rai' lu ba'a perē guē'ē nanē'au rua' ba'a naga'a tubi ladē. ³ Guatē rai' la'ni ba'a. Guná rai' nídi'i cuerpē shtë Dadē Jesús. ⁴ Bēdzélēdi'i rai' pē nihunē rai'. Iurní lueguē guná rai' chupē nguiu nazuga'a guēlladchi lu rai'. Shabē rai' nalē rabtsē'ē. ⁵ Más bēdzēbē ra na'a; bēzullibi rai' hashtë bēdchini luquē rai' lu guiu'u. Guni'i nguiu lu rai':

—¿Pēzielú caguili tē el quē nanabani lugar catē rga'chi tēgulē? ⁶ Nídi'i mē ndē'ē. Guashtëhi' ladi ra tēgulē. Gulē bēagná ldu'u tē lo quē nagoní'i' lu tē didzē tiempē nananú mē Galilea. ⁷ Guni'i' iurní, rqui'ni nguiu nabēshe'ldē Dios lu guē'dchiliu, gac intriégui' lu guia'a mēnē mal. Nu guní'i' gunē rall crucificar lē'i' lu cruz, perē dzē tsunē tsashtëhi' ladi ra tēgulē.

⁸ Iurní bēagná ldu'u ra na'a shti'dzē mē. ⁹ Bēabrí rai' lu ciudá Jerusalén. Biadi'dzē rai' lu chi'bē tubi poshtë con stubi tantē mēnē. ¹⁰ Ra na'a nagoni'i' di'dzē rē', lē rai'

María Magdalena, con Juana, nu stubi María shni'a Jacobo. Gua rai' con sēbēldá ra na'a. ¹¹ Perē lo quē naruadi'dzē rai', na ziquē tubi cuendē. Ra mēnē adē gualdídi'i ldu'u rai' shti'dzē ra na'a.

¹² Perē Pedro bēru'u; guagllú'ni' hashtë rua' ba'a. Gunáhi' la'ni ba'a. Lu lari shtë tēgulē gunáhi'. Tubi ladē naga'a lari. Bēabrí Pedro; bēdzēguē'ē ldu'i'. Bē'ni' llgabē pē guc.

Chupē shmēnē Jesús zia'a guē'dchi Emaús

(Mr. 16.12-13)

¹³ Mizmē dzē, primērē dzē shtë lmalē, chupē shmēnē Jesús zia'a rai' parē Emaús, tubi guē'dchi ziquē chi'bē tubi kilómetro de Jerusalén. ¹⁴ Quēadi'dzē rai' pē guc la'ni ra dzē ni. ¹⁵ Iurē quēadi'dzē rai', guni'i' rai' llgabē nanú la'ni ldu'u rai', Jesús guabi'guē lu rai'. Grē rai' guagla'guē ziazú rai' nezē. ¹⁶ Guná rai' lu mē perē adē bēnguē bē'adi'i rai' lē'ē mē, bē'nē Dios. ¹⁷ Iurní guna'bē di'dzē Jesús lu rai':

—¿Pē quēadi'dzē tē iurē ziazú tē nezē?

Guzudchí rai'; tristē rlua'a lu rai'.

¹⁸ Tubi de lē'ē rai' guni'i; lēhi' Cleofas:

—De grē visitantē nabēdchini Jerusalén, sulē lē'ēl adē guēnēdi'il pē guc ndē la'ni dzē rē'.

¹⁹ Iurní guni'i' Jesús:

—¿Pē guc?

Guni'i' rai':

—Jesús Nazareno, gudini mënë lë'i'. Náhi' tubi nabiadi'dzë shti'dzë Dios con pudërë. Bëluá'ai' diza'quë lu ra mënë. Bë'ni' milagrë con pudërë shtë Dios. ²⁰ Perë ra bëshuzi nu gobiernë shtëna'a, bë'në rall intriegu lë'i' parë gac crucificári'. Gúti' lu cruz. ²¹ Nu lë'ë na'a quëbezë na'a nihúni' librar naciuni Israel de grë enemigu shtëna'a. Hia gudëdë tsunë dzë dizdë guquin. ²² Gúti' perë bëldá na'a narianaldë tēchi diza'quë, guni'i rall lu na'a di'dzë nadzë'bë. Rsíliga guagná rall lugar catë bëga'chi Jesús. ²³ Gunádi'i rall lu shcuérpi'. Guná rall lu chupë ianglë naguni'i lu rai' guashtë Jesús ladi ra tēgulë. ²⁴ Stubi de lë'ë shmënë na'a, gua rai' hashtë rua' ba'a. Guná rai' la'ni ba'a ziquë guni'i ra na'a perë gunádi'i rall lu më.

²⁵ Iurní Jesús guni'i lu rall:

—Lë'ë tē nguiu narunë faltë llni guëc tē, çhashtë guc tsaldí ldu'u tē grë lo quë nabëquë'ë ra muzë shtë Dios guahietë? ²⁶ Guc necesari gunë Cristo sufrir galguti nu despuësë guëabré më lu gube'e catë gunë Dios honrar lë'i'.

²⁷ Iurní Jesús guzublú biadí'dzi' pë runë cuntienë ra Sagradas Escrituras catë rni'i shcuendë Jesús. Guni'i më dizdë nabëquë'ë Moisés nu nabëquë'ë ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios de mizmë lë'ë më. Biadí'dzi' pë runë cuntienë di'dzë ni.

²⁸ Iurní bēdchini rai' guë'dchi catë cuezë rai'. Jesús niagla'guë niazēhi' delantë, ²⁹ perë lë'ë rai' bë'në rai' ruëguë guëa'në më con lë'ë rai'. Guni'i rai':

—Bëa'nënú lë'ë na'a ndë'ë. Hia guadze'. Hia gulaguetë ngubidzë.

Iurní guatë Jesús la'ni hiu'u tē guëa'në më. ³⁰ Guzac guzubë rai' lu mellë tē gau rai', guna'zi më guetështildi. Bëdë'ë më graci. Gudi'dzë mëhin cua'a rai'. ³¹ Lueguë lueguë bēdë'ë rai' cuendë chu na më. Llni bēdchini la'ni ldu'u rai'. Perë de repëntë gunitilú më lu rai'.

³² Guni'i lu sa' rai':

—Bini na'a la'ni ldu'u na'a bëga'a di'dzë naguni'i më lu na'a iurë biadí'dzi' lu na'a lu nezë pë runë cuntienë ra Sagradas Escrituras.

³³ Lueguë bëabré rai' Jerusalén. Guná rai' lu ra chi'bë tubi poshtë rdëá rai' con stubi shcua'a mënë. ³⁴ Guni'i ra mënë lu rai':

—Verdá guashtë Jesús ladi ra tēgulë nu bëlua'alúhi' lu Simón Pedro.

³⁵ Iurní guni'i rai' pë guc iurë ze'dëzú rai' lu nezë nu guni'i rai' bënguë bë'a rai' lë'ë më iurë gudi'dzë më guetështildi cua'a rai'.

Bëlua'alú Jesús lu ra poshtë (Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Jn. 20.19-23)

³⁶ Mërë iurní quëadi'dzë rai', Jesús bëlua'alú lu rai'. Guni'i më:

—Gulë cuedchí ldu'u tē.

³⁷ Bēdzëbë rai' nu nalë bëzezë rai'; guná rai' lu më. Llua'a rai' na më tubi espíritu

shtë tëgulë. ³⁸ Guni'i Jesús lu rai':

—¿Pëzielú rdzëbë të? ¿Pëzielú rza ldu'u të? ³⁹ Gulë guná guahia. Gulë guná guëahia. Gulë tsaldí ldu'u të nahia Jesús. Gulë guna'zi guahia; gulë guná lua. Pues tubi espíritu nápëdi'i cuerpë ziquë rna të lua.

⁴⁰ Iurní bëlua'a më guia'a më nu guëa' më catë gudëdë clavë. ⁴¹ Perë ni con ndë'ë adë gualdídi'i ldu'u rai' purqué nanú tantë lëgrë la'ni ldu'u rai'; bëdzëguëe' ldu'u rai'. Iurní guni'i më:

—¿Gu nanú pë gáuha?

⁴² Bëdë'ë rai' tubi pedasë belë mbeldë. ⁴³ Guna'zi mëhin nu gudáu më lu rai'.

⁴⁴ Guni'i më:

—Grë lo quë naguc con na, gunia'a lu të antsë napë quë gac cumplirin. Gunia'a lu të dizdë guzënú të na, gac cumplir lo quë nabëquë'ë Moisés de na. Gac cumplir lo quë nabëquë'ë ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë de na nu gac cumplir naná escritë la'ni librë Salmos de na.

⁴⁵ Iurní bëdë'ë më llni parë riasë rai' di'dzë shtë Sagradas Escrituras. ⁴⁶ Guni'i më:

—Naescritë, Cristo napë quë gúni' sufrir galguti perë dzë tsunë gac resucitar më ladi ra tëgulë. ⁴⁷ Guëni'i mënë de quë napë quë guëabrí ldu'u mënë con Dios, iurní gunë më perdunë duldë shtë rall iurë rna'bë rall lë shtëna. Primëre guëni'inú mënë lu ra mënë shtë Jerusalén, despuësë tsagni'inú rai' mënë narëta' guëdubi lu guë'dchiliu. ⁴⁸ Na

të testigu de grë lo quë naguc. ⁴⁹ Gulë guná, na guëshe'lda lë'ë Espíritu Santo el quë nabë'në Shtada prometer, cuzënúhi' lë'ë të. Perë gulë bëa'në ndë'ë la'ni ciudá Jerusalén hashtë gunë të recibir pudërë shtë Dios naguëdchini de gube'e; gacu të ziquë tubi lari con llëru'bë pudërë.

*Jesús bësëa'në ra poshtë
(Mr. 16.19-20)*

⁵⁰ Iurní bëru'u rai' ciudá. Jesús bia'a më ra shini gusë'dë më rua' guë'dchi Betania. Ndë bëldisë më guia'a më. Bë'në ldai' më lë'ë rai'. ⁵¹ Iurë gualú bë'në ldai' më lë'ë rai', bësëa'në më lë'ë rai'. Güe'pi më gube'e. ⁵² Iurní bëabrí rai' Jerusalén. Bëquitë ldu'u rai'. ⁵³ Ria rai' iádu'u ru'bë; bëdë'ë rai' graci lu Dios, nu bë'në rai' alabar lë'ë më. Amén.

Diza'quë según San Juan

*El quë nabësëdchini shti'dzë
Dios*

¹ Tiempë guahietë antsë cueshtë guë'dchiliu, nanú el quë nabësëdchini shti'dzë Dios. Quëbezënúhi' Dios. Náhi' Dios. ² Mizmë mënë ni quëbezënúhi' Dadë Dios dizdë principi shtë grë ra cusë. ³ Grë cusë gurështë por lë'ë më, el quë nabësëdchini shti'dzë Dios; ni chu stubi bëntsa'u lo quë nananú. ⁴ Por lë'ë më nanú galnabani nu lë'ë galnabani na llni shtë mieti. ⁵ Lë'ë llni tsagla'guë rabtsë'ë catë nacahi. Lë'ë nacahi adë bé'nëdi'i gan lu llni parë bësë'au lu llni.

⁶ Gu'tubi nguiu nabëshe'ldë Dios. Nguiu ni bërulë Juan. ⁷ Bëdchíni'; náhi' testigu parë guëní'i' chu na lë'ë llni tē parë grë mënë tsaldí ldu'u rall shti'dzë Dios por lë'ë më. ⁸ Juan nádi'i' narne'e llni parë bēdchini Juan parë gáqui' testigu; guëní'i' chu na el quë narne'e llni verdadërë. ⁹ Lë'ë llni verdadërë naridë lu guë'dchiliu, rne'e llni parë grë mënë naquërelde lu guë'dchiliu.

¹⁰ Bēdchini më lu guë'dchiliu nu guctsa'u guë'dchiliu por pudërë shtë më, perë ra mënë shtë guë'dchiliu adë bēnguë bé'adi'i' rall lë'ë më. ¹¹ Be'dë guëdchini më entrë ra mënë shtë guë'dchiliu perë

adë bé'nëdi'i' ra mënë recibir lë'ë më ¹² perë grë nabë'në recibir lë'i', ra narialdí ldu'i' lë'ë më, bēdë'ë më derechë parë gac rall shini Dios. ¹³ Lë'ë rall guc rall shini Dios, lēdēdi'i' por deseo la'ni ldu'u mënë, ni por voluntá shtë mënë sino por pudërë shtë Dios.

¹⁴ Lë'ë nabësëdchini shti'dzë Dios, gūli' nu guquërēdi' entrë lë'ë hia'a. Guná hia'a pudërë nu llni shtë më. Sulë lúniquë shini Dios quëbezënú llëru'bë favurë narquitë ldu'u hia'a. Ruadi'dzë më purë verdá. ¹⁵ Juan guc testigu shtëhi' nu guni'i' Juan:

—Ndë'ë na el quë na-gunia'a lu tē más antsë, náhi' më ru'bë; na adë chu nahia. Bēdchíni' despuësë de na, perë nanúhi' dizdë tiempë guahietë más antsë guëdchinia lu guë'dchiliu.

¹⁶ Por pudërë shtë më ni bēdē'na'a recibir zihani bendición; por lë'ë më quëhúnëru'u Dios favurë nu más favurë parë lë'ë hia'a. ¹⁷ Lëy shtë Dios bēquë'ë Moisés según voluntá shtë më, perë por Jesucristo nadápa'a favurë shtë Dios, nu nadápa'a shti'dzi' naná verdá. ¹⁸ Ni tubi chu gunádi'i' lu Dios Padre; sulë tubsë shini më nacabezënú Dios, bēluá'ai' chu na Dios verdadërë.

*Biadi'dzë Juan Bautista
favurë de Jesús*

(Mt. 3.11-12; Mr. 1.7-8;
Lc. 3.15-17)

19 Juan bē'nē testificar iurē ra mē israelitē naquērelde Jerusalén, bēshe'ldē rall bēldá bēshuzi con mēnē nabē'nē compaṇi ra bēshuzi. Guna'bē di'dzē rall lu Juan chu náhi'.

20 Adē bē'nēdi'i Juan negar sino bēquēbi':

—Nádia'a Cristo, el quē nagudili Dios parē guēnibē'ai'.

21 Iurní guna'bē di'dzē rall stubi:

—¿Chu nal? ¿Gu nal Elías?

Juan guni'i:

—Aquēdi'i; nádia'a Elías.

Guagla'guē guna'bē di'dzē rall:

—¿Gu nal el quē naguadi'dzē shti'dzē Dios nanapē quē guēdchini?

Juan guni'i:

—Aquēdi'i.

22 Iurní guni'i rall:

—¿Chu nal? tē parē guēdē'ē na'a rsunē lu ra nabēshe'ldē lē'ē na'a. ¿Pē rní'il de mizme lē'el?

23 Juan repi:

—Nahia tubi bē, tubi narni'i lu shlatē catē nídi'i mēnē: “Gulē bē'nē preparar la'ni ldu'u tē ziquē nezē ldi parē iurē guēdchini Dadē”. Zni guni'i Isaías, el quē nabiadi'dzē shti'dzē Dios guahietē.

24 Bēldá ra nabiadi'dzēnú Juan na rall fariseos.

25 Guna'bē di'dzē rall lu Juan:

—Si talē adē nádi'il Cristo, si adē nádi'il Elías, ni tubi naguadi'dzē shti'dzē Dios nanapē quē guēdchini, ¿pēzielú rchu'bē nísēl ra mēnē?

26 Guni'i Juan:

—Na rchu'bē nisa con nisē perē nanú tubi mē entrē lē'ē tē, adē guēnēdi'i tē chu náhi'. 27 Náhi' el quē naze'dē guēdchini despuēsē de na. Ni tubi adē chu nádia'a parē guēshaca lē'ē du gui'di shtē shráchi'.

28 Grē cusē ni guc lu-gar nalē Betábara nanaquē guē'gu Jordán ladē cu' guia'a catē lē'ē Juan bēchu'bē nisē ra mēnē.

Jesús na ziquē lli'li naguti shlugára'a

29 Stubi dzē Juan guná lu Jesús; ziabí'gui' lu Juan. Guni'i Juan lu ra mēnē:

—Gulē guná, nguiu rē' naze'dē de Dios; gáti' ziquē tubi lli'li por duldē shtē mēnē. Guēdchisúhi' duldē shtē ra mēnē. 30 Náhi' el quē nagunia'a lu tē más antsē: “Náhi' mē ru'bē. Na adē chu nahia. Bēdchíni' despuēsē de na perē nanúhi' dizdē tiempē más antsē quē na.” 31 Adē bēnguē bē'adia'a lē'i' perē bēdchinia parē gunguē bē'a mēnē israelitē lē'i'. Por ni rchu'bē nisa ra mēnē parē guēná mēnē chu na mē.

32 Nu bē'nē Juan testificar:

—Gunahia lu Espíritu Santo nabēdchini de gube'e. Biéti' ziquē tubi palumē parē cuezēnúhi' lē'ē Jesús.

33 Adē bēnguē bē'adia'a chu guēdchini, perē el quē nabēshe'ldē na tē guēchu'bē nisa, guni'i' lua: “Iurē guēnal lu Espíritu Santo ze'dē guēdchini parē cuezēnúhi' lē'ē nguiu, na mē el quē naguēzunē ldu'u tē nu

guëshé'ldi' Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë të".
³⁴ Gunahia lu më ni, nu nahia testigu de quë nguïu rë' na shini Dios.

Ra primëre shini gusë'dë më

³⁵ Stubi dzë Juan zuga'a stubi vultë con chupë nanaldë lë'i'. ³⁶ Iurë guná Juan lu Jesús nardëdë, guni'i Juan:

—Gulë guná, ndë'ë na lë'ë nguïu nabëshe'ldë Dios; gáti' ziquë lli'li.

³⁷ Guërupë nguïu nazianaldë lë'ë Juan, bini rai' lo quë nagoni'i Juan. Iurní guanaldë rallë'ë Jesús. ³⁸ Iurë lë'ë Jesús bëdchigrë lúhi' nezë téchi', gunáhi' lu rai'. Guni'i Jesús lu rai':

—¿Pë rguili të?

Guni'i rai' con di'dzë narunë cuntienë, lamë:

—Dadë, ¿ca quëréldël?

³⁹ Guni'i Jesús:

—Gulë gude'e nu gulë guná.

Iurní guagná rai' catë quërelde më, nu bëa'në rai' ndë purquë hia casi ziquë rquë tapë guadze' iurní.

⁴⁰ Tubi de lë'ë ra mënë nabini shti'dzë Juan nu guanáldi' lë'ë Jesús, na Andrés, bëchi Simón Pedro. ⁴¹ Primëre guatili Andrés bëchi Andrés, lëll Simón, nu guni'i Andrés:

—Bëdia'guëlú na'a el Mesías. (Di'dzë ni runë cuntienë, Cristo, el quë nagudili Dios parë guëribë'ai'.)

⁴² Lueguë Andrés bia'a lë'ë Simón Pedro catë zuga'a

Jesús. Iurë Jesús guná lu Pedro, guni'i më:

—Lë'ël lël Simón, shini Jonás; perë ne' guërulël Cefas, (lë ni runë cuntienë guë'ë).

Guna'bë Jesús Felipe con Natanael

⁴³ Stubi dzë Jesús guc shtú'ui' tsáhi' regiuni shtë Galilea. Gunáhi' lu Felipe nu guni'i më lu Felipe:

—Gude'e naldë na.

⁴⁴ Felipe na më guë'dchi Betsaida catë na ladzë Andrés nu Pedro. ⁴⁵ Iurní guatili Felipe lë'ë Natanael; répi':

—Guná na'a lu tubi nguïu naná bëquë'ë Moisés shcuëndi' la'ni ra librë shtë lëy, nu ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios bëquë'ë rai' di'dzë narni'i shcuëndi'. Náhi' Jesús, shini José. Guë'dchi Jesús na Nazaret.

⁴⁶ Repi Natanael:

—¿Ni mudë guëru'lu tubi cusë za'quë guë'dchi Nazaret?

Felipe bëquebi:

—Gude'e guënal.

⁴⁷ Guabi'guë Natanael lu Jesús. Iurë lë'ë Jesús guná lu Natanael, guni'i':

—Ndë'ë lë'ë tubi nguïu israelitë verdadërë. Ni tubi bishi adë nídi'i la'ni ldú'i'.

⁴⁸ Iurní guna'bë di'dzë Natanael:

—¿Llallë nanël chu nahia?

Guni'i Jesús:

—Na gunahia lul antsë iurë lë'ë Felipe be'dë guëna'bë lë'ël, iurë lë'ël zugá'al guëa' hiaguë bëlda'u.

⁴⁹ Natanael guni'i':

—Mësë, lë'ël nal shini Dios. Lë'ël nal Rëy shtë naciuni Israël.

⁵⁰ Jesús guni'i lu Natanael:

—¿Gu rialdí ldú'ul purquë na gunia'a lul, gunahia lul guëa' hiaguë bëlda'u? Delantë guënáru'ul más cusë ru'bë quë ndë'ë.

⁵¹ Nu guni'i Jesús:

—Guldía rnia'a lul, lë'ël guënal lla'lë lu gube'e. Ra ianglë shtë Dios tsepi rai' nu guëdchini rai' guëca, nguui nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu.

2

Tubi sa'a guë'dchi Caná

¹ Dzë tsunë despuësë de ni, gu' tubi sa'a guë'dchi Caná nanaquë regiuni shtë Galilea. Lë'ë shni'a Jesús nanúhi' nga'li. ² Nu Jesús con ra shini gusë'dë më gua rai' purquë bë'në ra mënë invitar lë'ë rai' lu sa'a ³ perë gubidchi vini. Iurní lë'ë shni'a Jesús guni'i' lu më:

—Nídi'i vini. Hia gubidchin.

⁴ Perë Jesús repi:

—Nanë, ¿pëzielú cagní'íl lua zni'i? Gá'adi'i guëga'a tiempë parë gac bë'a mieti chu nahia.

⁵ Iurní shni'a më guni'i lu narëta', ra naquëhunë sirvë:

—Gulë bë'në grëtë' lo quë naná guë nibë'ai' lë'ë të.

⁶ Zuga'a shu'pë guë'ë nariú nisë, cadë tubi guë'ë ni riú gadchi u shunë rëë' nisë. Na rahin parë më israelitë; rie'ti guia'a rall según custumbrë

religiusë shtë rall. ⁷ Jesús guni'i lu ra naquëhunë sirvë:

—Gulë bëtsadzë guëzá guë'ë rë' nisë.

Iurní guadzëhin guë'ë ni nisë; ⁸ Jesús guni'i:

—Iurne' gulë cu du'pin nu guanuhin lu nguzanë shtë sa'a.

Zni bë'në rai'. ⁹ Lë'ë nguzanë shtë laní bë'në prëbë nisë naná bëac vini perë adë rdë'ëdi'ill cuendë ca nezë bërú'uhin. (Sulë ra naquëhunë sirvë, rac bë'a rall de quë nisë bëac vini). Iurní lë'ë nguzanë shtë sa'a guná'bëll lë'ë lliguë. ¹⁰ Guni'ill:

—Grë lugar primëre rdë'ë mënë vini za'quë gu ra mënë. Hia despuësë iurë cantidá bi' rall, rdë'ë mënë vini corrientë gu mieti, perë lë'ël bë'nëdi'íl zni. Hashtë iurne' bënë'el vini za'quë.

¹¹ Ndë'ë bë'në Jesús Caná shtë Galilea. Ndë guc primëre milagrë nabëlua'a Jesús lu ra mënë. Bëlua'a më pudëre nanapë më. Ra shini gusë'dë më gualdí ldu'u rai' bëshe'ldë Dios lë'ë më.

¹² Despuësë de ni, gua më guë'dchi Capernaum con shni'a më nu con shini gusë'dë më. Ndë guquërelde rai' du'pë tiempë.

Gua më iádu'u ru'bë
(Mt. 21.12-13; Mr. 11.15-18; Lc. 19.45-46)

¹³ Hia mërë guëdchini laní Pascu shtë ra më israelitë, Jesús gua ciudá Jerusalén. ¹⁴ Guatë më iádu'u ru'bë. Guná më ra naquëgtuu' ngunë. Guná

më ra naquëgtuu' lli'li nu palumë. Nu nga'li zúbëga'a mënë lu mellë catë rchili rall dumí. ¹⁵ Bëntsa'u më tubi chicuti con du lasë. Iurní bësëllu'në më grëtë' ra mënë la'ni iádu'u con ra lli'li nu con ra ngunë. Bërë'shë më mellë. Bërë'tsë dumí shtë ra narchili dumí. ¹⁶ Repi më lu ra nartuu' palumë:

—Gulë cu grë cusë ndë'ë. Adë rúnëdi'i tē lidchi Shtada tubi llguëa'.

¹⁷ Iurní lë'ë ra shini gusë'dë më bëagná ldu'u rai' ziquë naescritë: “Nalë rzebi ldua'a por lidchi Dios; gaquin limpi”.

¹⁸ Iurní lë'ë ra më israelitë guna'bë di'dzë:

—¿Pë milagrë guëluá'al lu na'a ziquë tubi sēni de quë nápël derechë quëhúnël ra cusë rë'?

¹⁹ Jesús bëquebi:

—Gulë bëzalú iádu'u rë'; dzë tsunë guëldishtëahin stubi nacubi.

²⁰ Iurní guni'i ra mënë:

—Cuarenta y seis izë guzú gua'a iádu'u rë'. ¿Ni mudë lé'ël guëdishtëlin tsúnësë dzë?

²¹ Perë lë'ë iádu'u, el quë naquëgni'i Jesús, na cuerpë shtënë më. ²² Hia despuësë guashtë më ladi ra tēgulë, bëagná ldu'u ra shini gusë'dë më lo quë naguni'i më, nu gualdí ldu'u rai' shti'dzë më, nu gualdí ldu'u rai' ra Sagradas Escrituras.

Nanë më lo quë naná la'ni ldu'u mieti

²³ Iurë lë'ë Jesús nanú Jerusalén, gu' laní Pascu. Cantidá mënë gualdí ldu'u

rall lë'ë më iurë guná rall milagrë nabë'në më. ²⁴ Perë Jesús adë rúnëdi'i confiar lë'ë ra mënë purquë rac bë'a më ldu'u ra grëtë' rall. ²⁵ Adë rquí'nidi'i më chu guëni'i lu më shcuendë ra mënë. Mizmë lë'ë më rac bë'a më lla na la'ni ldu'u mieti.

3

Jesús nu Nicodemo

¹ Gu' tubi nguiu nabërulë Nicodemo. Nall miembrë shtë partidë religiusë fariseo nu nall tubi nguiu namás lasac ladi ra më israelitë. ² Nicodemo guagná lë'ë Jesús gue'lë nu guni'ill:

—Mësë. Rdë'ë na'a cuendë de quë Dios bëshe'ldë lé'ël parë ze'dë guëluá'al, purquë ni tubi adë chu gáquëdi'i guëlua'a pudërë nu milagrë cumë ziquë rúnël, sulë si talë Dios quëbezënhí' lé'ël.

³ Iurní guni'i Jesús lu Nicodemo:

—Guldía rnia'a lul, el quë nagalë nacúbidi'i stubi, gáquëdi'i tsutëll catë rribë'a Dios.

⁴ Bëquebi Nicodemo:

—Perë no es posiblë tubi nguiu hia gu'shë, guëabré gálëll stubi. ¿Ni mudë guëabré guëu'll la'ni shní'all stubi parë galë stubi nacubi?

⁵ Jesús bëquebi:

—Guldía rnia'a lul, el quë nagalëdi'i con nisë nu con Espíritu Santo, adë tsutëdi'ill catë rribë'a Dios. ⁶ Grëtë' naná gulë ziquë ra cualquier mënë, mënë na ni, perë el quë naralë con Espíritu Santo, espíritu na ni. ⁷ Adë

rdzëguë'di'i ldú'ul lo quë nagunia'a lul, grëtë' napë quë guësa'në guëdchini vidë cubi la'ni ldu'u rall por pudërë shtë Dios. ⁸ Lë'ë mbë rru'u nezë catë rac shtu'u mbë, nu rínil ruidë narunë mbë perë adë rdë'ëdi'il cuendë ca nezë ze'dë mbë nu ca nezë zia'a mbë. Zni na grëtë' nanapë vidë cubi por pudërë shtë Espíritu Santo.

⁹ Iurní Nicodemo bëabrí guna'bë di'dzë:

—¿Perë llallë gac ndë'ë?

¹⁰ Jesús guni'i lull:

—Lë'ël nal tubi mësë ladi ra më israelitë nu adë guënëdi'il ndë'ë. ¹¹ Guldía rnia'a lul, lë'ë na'a rac bë'a na'a lo quë naruadi'dzë na'a nu lo quë narlua'a na'a; nu na na'a testigu de lo quë guná na'a, perë lë'ë tē adë rialdídi'i ldu'u tē lo quë narni'i na'a. ¹² Gunia'a lu tē cusë narac lu guë'dchiliu perë adë gualdídi'i ldu'u tē. ¿Lla tsasë tē cusë shtë gube'e narnia'a lu tē?

¹³ 'Ni tubi chu be'pi gube'e, sulë el quë nabëdchini de gube'e. Nahia nguui nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu; lidcha na gube'e. ¹⁴ Ziquë Moisés bëldísi' serpientë lu shlatë, zni zac con na, nguui nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu; guna sufrir galguti; ¹⁵ parë grë natsaldí ldu'i na, adë tsagnítidi'i rall sino napë rall vidë sin fin.

Rac shtu'u Dios grë mënë

¹⁶ 'Dios nalë rac shtú'ui' ra mënë narëta' lu guë'dchiliu; bëshe'ldë më tubsë shini më parë grëtë' narialdí ldu'i lë'ë shini më, adë

tsagnítidi'i rall sino napë rall vidë nadë rialúdi'i. ¹⁷ Dios adë bëshé'ldëdi'i shíni' lu guë'dchiliu parë gunë shíni' condenar ra mënë sino parë gúni' salvar ra mënë.

¹⁸ 'El quë narialdí ldu'i shini Dios, nádi'i condenárëll, perë el quë adë nēdi'i tsaldí ldu'u, hia nacondenárëll purquë nēdi'ill tsaldí ldú'ull tubsë shini Dios. ¹⁹ Ra nanēdi'i tsaldí ldu'i shti'dza, nacondenárëll purquë iurë lë'ë llni bidë lu guë'dchiliu, más bëquitë ldu'u mënë nacahi quë llni. Adë rac shtú'udi'i rall llni. ¿Pëzielú? purquë runë rall cusë mal. ²⁰ Grëtë' lo quë narunë mal, rna zá'quëdi'i rall lu llni nu adë riabí'guëdi'i rall lu llni purquë lë'ë llni rlua'a ra cusë mal lo quë naquëhunë rall; ²¹ perë grë lo quë narquitë ldu'u verdá, riabí'guëll lu llni tē parë guená mënë de quë grë lo quë naquëhúnëll, ze'dë de Dios.

Lë'ë amigu shtë lliguë

²² Despuësë de ndë'ë, Jesús gua con ra shini gusë'dë më hashtë regiuni Judea. Gulezënú më lë'ë rai' dupë'në, nu bëchu'bë nisë rai' mënë. ²³ Nu zac bëchu'bë nisë Juan Bautista lugar nabërulë Enón guëlladchi Salim purquë nga'li rëta' zili nisë. Bidë ra mënë lu Juan, chubë nisë rall. ²⁴ Zndë'ë guzac antsë bëtia'a ra mënë Juan lachigui'bë.

²⁵ Iurní bëldá shini gusë'dë Juan, gudildi di'dzë rai' con tubi israelitë nabë'në cumplir custumbrë. Guzublú

rall chupë di'dzë subrë shcuendë lla gunë rall parë gac limpi rall lu Dios. ²⁶ Iurní guaguëchi mënë lu Juan:

—Mësë, guná; el quë naguzunú lë'ël stubi ladë guë'gu Jordán, el quë bën'ël testificar napë quë guëdchíni', quëgchu'bë nísi'. Grëtë' mënë zianaldë rall lë'i'.

²⁷ Iurní guni'i Juan:

—Ni tubi adë chu nápëdi'i pudërë si talë adë bédë'di'i Dios pudërë. ²⁸ Mizmë lë'ë tē na tē testigu, gunia'a lu tē de quë na nádia'a Cristo sino quë bēshe'ldë mē na antsë guëdchíni'. ²⁹ Ziquë tubi nabëtsë'a, rquitë ldu'ull purquë nápëll tsé'lëll, perë zac amigu shtë lliguë, quëquë diáguëll nu rquitë ldu'ull quëbezënull lliguë. Rínill lo quë naruadi'dzë lliguë. Zni iurne' nalë rquitë ldua'a. ³⁰ Napë quë gáqui' más mē ru'bë, perë na napë quë gaca ziquë nalasáquëdi'i.

El quë naze'dë de gube'e

³¹ El quë naze'dë de gube'e, ni naná rnibë'a más quë grë nguü. El quë naná mënë, no más nall mē shtë guë'dchiliu nu ruadi'dzëll cusë shtë guë'dchiliu; perë el quë naze'dë de gube'e, ni ruadi'dzi' cusë shtë gube'e. Nápi' grë pudërë. ³² Lë'ë mē quëhunë testificar lo quë naguná mē nu lo quë nabini mē, perë ni tubi adë chu rialdidi'i ldu'i lo quë narni'i mē. ³³ Perë el quë nagualdí ldu'u shti'dzë mē de verdá, quëhúnëll ziquë el

quë narquë sēgi lu guichi; rquëbill Dios na verdá. ³⁴ El quë nabēshe'ldë Dios, ni ruadi'dzëll shti'dzë Dios purquë Dios rdë'ë Espiritu Santo sin medidë parë nguü ni tē cuezënuhi' lë'ë nguü ni. ³⁵ Dios Padre rac shtu'u shíni' nu bédë'ë mē pudërë parë guënbë'ai' grëtë' cusë. ³⁶ El quë narialdí ldu'u shini Dios, ni napë vidë sin fin, perë el quë nanëdi'i tsaldí ldu'i shini Dios, gápëdi'ill vidë sin fin sino quë rëa'në cashtigu shtë Dios guëquëll.

4

Biadi'dzënú Jesús tubi na'a shtë Samaria

¹ Ra fariseo bini rall de quë napë Jesús más zihani shmëni' nu más zihani mënë naquëchu'bë nísi' quë Juan Bautista. ² Lë'dëdi'i Jesús bëchu'bë nisë ra mënë sino shini gusë'dë mē bëchu'bë nisë rai' ra mënë. ³ Iurë lë'ë Jesús guc bë'a naguni'i ra fariseo, bëru'u mē de Judea parë bëabrí mē Galilea.

⁴ Napë quë tédë mē Samaria parë guëdchini mē Galilea. ⁵ Bëdchini mē guë'dchi Sicar nanaquë regiuni Samaria. Sicar na rua' guü'u lachi nabëdë'ë Jacob ziquë herenci parë shíni', José. ⁶ Nga'li zúbëga'a guërzú nabërulë Guërzú shtë Jacob. Lë'ë Jesús ze'dë bédzágui'. Guzúbi' guëlladchi rua' guërzú; hia zía'ga'a ru ngubidzë. ⁷⁻⁸ Ra shini gusë'dë mē zia'a rai' parë guë'dchi. Ziasi'i rai' naguëda'u. Mizmë iurní bédchini tubi na'a shtë

Samaria rua' guërzú parë guëgúhi' nisë. Jesús guni'i lu na'a rë':

—Denú du'pë nisë gua'.

⁹ Iurní lë'ë na'a shtë Samaria bëquebi:

—¿Pëzielú rnáb'ël nisë lua, nu më israelitë nal?

(Adë rni'i lu sá'di'i më israelitë lu ra më shtë Samaria.)

¹⁰ Iurní guni'i Jesús:

—Si talë niac bë'al lo que narne'e Dios ndigá, si talë niac bë'al chullëti'i ndë'ë, el que narna'bë nisë lul, nanáb'ël nisë lúhi' nu lë'i' guënë'ei' nisë narne'e vidë sin fin.

¹¹ Lë'ë na'a guni'i:

—Dadë, nápëdi'il pë guëgul nisë la'ni guërzú. Más de ni guetë na guërzú. ¿Cát'i nápël nisë narne'e vidë? ¹² Shtadë guëlú hia'a Jacob bësëa'në guërzú rë' catë bíhi' nisë, lë'i' nu bii' ra shíni' nu con ra ma shtë'në rai'. ¿Ni mudë más më ru'bë nal que lë'ë Jacob?

¹³ Bëquebi Jesús:

—Grëtë' el que nagú nisë rë', guëabrí guëbidchi, ¹⁴ perë el que nagú nisë naná guëdë'a, jamás adë guëabridi'i guëbídchill, purquë nisë naná guëdë'a rcasë la'ni ldu'ull cumë ziquë nisë shtë zini parë guëdë'ëin vidë sin fin.

¹⁵ Iurní lë'ë na'a guni'i:

—Dadë, denú nisë ni tē parë adë guëbídchidia'a jamás nu gueldë cádia'a nisë ndë'ë.

¹⁶ Repi Jesús:

—Guagna'bë tsé'lël nu bëabrí ndë'ë.

¹⁷ Lë'ë na'a guni'i:

—Nápëdia'a tse'la.

Jesús guni'i iurní:

—Nápël rsunë, guní'il verdá: “Nápëdia'a tse'la”, ¹⁸ purquë ga'i nguiu guc rai' tsé'lël nu el que nanápël iurne', lëdëdi'i tsé'lël. Verdá guní'il.

¹⁹ Iurë bini na'a lo que nagoni'i më, guní'ill:

—Dadë, llúa'ahia nal tubi naruadi'dzë shti'dzë Dios. ²⁰ Shtadë guëlú na'a, mënë Samaria, bë'në rai' adorar Dios lu dani rë', perë lë'ë tē më israelitë rni'i tē Jerusalén na lugar catë runë tucarë gunë mieti adorar Dios.

²¹ Jesús guni'i:

—Nanë, tsaldí ldu'ul shti'dza; guëdchini iurë de que lë'ë tē gunë tē adorar Dios Padre sin adë rquí'nidi'i guidë tē lu dani rë' u tsa tē Jerusalén. ²² Lë'ë tē mënë Samaria, adë guënëdi'i tē lo que narunë tē adorar perë lë'ë na'a, sí, nanë na'a lo que nardë'në na'a adorar purquë el que nagonë salvar ra mënë, na më israelitë. ²³ Perë guëdchini iurë nu mizmë iurne', lë'ë ra mënë naná runë adorar Dios de verdá, napë que gunë rall adorar lë'ë më con ldu'u rall nu de acuerdë con enseñansë shtëna. Pues Dios Padre rac shtú'ui' gunë mënë adorar lë'i' manërë ni. ²⁴ Dios na espíritu; ra narunë adorar lë'ë më, napë que gunë rall adorar lë'ë më con espíritu nu de acuerdë con ra enseñansë shtëna.

²⁵ Lë'ë na'a guni'i:

—Nanëa de que guëdchini Mesías narni'i ra mënë,

Cristo, el quë nagudili Dios parë gunibë'ai'. Iurë lë'ë më guidë, guëluá'ai' parë gac bë'a na'a shti'dzë Dios.

²⁶ Repi Jesús:

—Nípa'ala, nahia mizmë naquëadi'dzënul.

²⁷ Iurní bëdchini ra shini gusë'dë më; bëdzëguë' ldu'u rai' de quë quëadi'dzënú Jesús tubi na'a, perë ni tubi de lë'ë rai' guni'i lu Jesús: “¿Pëzielú quëadi'dzënul lë'ëll?” u “¿Pë quëgna'bë dí'dzël lu na'a?”

²⁸ Iurní lë'ë na'a bësëa'nëgá rëë'; bëabrill parë guë'dchi catë guagní'ill lu ra nguiu:

²⁹ —Gulë cha të guëná të tubi nguiu naguni'i grë lo quë nabëna. ¿Adë lë'ë narni'i ra mënë Cristo ndë'ë?

³⁰ Iurní bëru'u ra mënë guë'dchi. Bëdchini rall lu Jesús. ³¹ Mientras lë'ë shini gusë'dë më bë'në rai' ruëguë lu më; repi rai':

—Mësë, gudáu.

³² Perë Jesús guni'i:

—Na napa tubi dau naná guënëdi'i të.

³³ Ra shini gusë'dë më guzublú rai' guna'bë di'dzë lu sa' rai':

—Aquë, ¿nu chu be'dënú nagudáuhi'?

³⁴ Perë Jesús bëquebi:

—Dau shtëna na guna cumplir voluntá shtë më el quë nabëshe'ldë na. ³⁵ Adë guní'idi'i të: “Runë faltë stapë mbehu parë guëru'u cusechë”. Rnia'a lu të, gulë guná, hia bëquichi bëcuelë shtë guezë; bëga'a iurë shtë cusechë. ³⁶ El quë narunë dchi'ni, runë tucarë tsu

pagu shtëll. Grëtë' lo quë narcabní, guëcá'all cusechë; nápëll premi lu gube'e. El quë narcabní nu el quë narldë guëni'a, rquitë ldu'u rall juntë. ³⁷ Verdá na lo quë narni'i dichë: “El quë narcabní, ni na tubi; el quë narldë guëni'a, ni na stubi”. ³⁸ Na bëshe'lda lë'ë të parë tsagni'i të lu mënë perë stubi el quë nague'dënú mënë lua. Zni stubi mënë bë'në dchi'ni perë lë'ë të quëhunë të provëchë grëtë' dchi'ni shtë rall.

³⁹ Cantidá mënë shtë guë'dchi Samaria, gualdí ldu'u rall Jesús por lo quë naguni'i na'a iurë lë'ë na'a guni'i: “Guni'i më grë lo quë nabëna”. ⁴⁰ Iurní bëdchini ra mënë shtë Samaria lu më; bë'në rall ruëguë lu më të parë guëa'në më con lë'ë rall. Bëa'nënú më lë'ë rall chupë dzë. ⁴¹ Nu másru'u zihani mënë gualdí ldu'u rall iurë bini rall lo quë naguni'i Jesús. ⁴² Iurní guni'i rall lu na'a:

—Iurne' rialdí ldu'u na'a, lëdë niá'asëdi'i por lo quë naguní'il lu na'a, sino quë mizmë lë'ë na'a bini na'a shti'dzi', nu rac bë'a na'a de quë verdá më rë' na el quë nangunë salvar mënë shtë guë'dchiliu.

Jesús bënëac tubi llguë'në naquërdë zitu parë lë'ë më

⁴³ Despuësë de guërupë dzë, Jesús bëru'u Samaria. Ziaglá'gui' nezë shtëhi' parë regiuni shtë Galilea. ⁴⁴ Mizmë Jesús bë'në testificar de quë grëtë' ra muzë

shtë Dios, adë rúnedi'i mënë rëspëti lë'ë rai'. Sulë stubi lugar runë mënë rëspëti muzë shtë Dios. ⁴⁵ Iurë bédchini Jesús Galilea, ra mënë ni bënë rall recibir lë'ë më con bien purquë gua rall laní Pascu ciudá Jerusalén; guná rall lo quë nabë'në më, ra milagrë nabë'ni'.

⁴⁶ Iurní Jesús bëabré Caná shtë Galilea catë bë'ni' cambi nisë vini. Bini tubi më ru'bë shtë gubernë de quë bédchini Jesús ndë. Nguiu ni nápëll tubi shínill narac ll'u' guë'dchi Capernaum. ⁴⁷ Iurë lë'ë nguui ni bini de quë Jesús bédchini Galilea, guagnall nu bë'nëll ruëguë lu më parë tsa më lídchill të parë gunëac më shínill purquë hia casi rllullë llguë'në. ⁴⁸ Iurní Jesús guni'i:

—Lë'ë të adë rialdídi'i ldu'u' të si talë rnádi'i të milagrë.

⁴⁹ Perë lë'ë narunë shchi'ni gubernë guni'i:

—Dadë, nasesë, cha lidcha purquë aquë zati shinia.

⁵⁰ Iurní Jesús guni'i:

—Bëabré lídchil; lë'ë shínill nabani.

Nguiu ni gualdí ldu'ull shti'dzë Jesús. Lueguë zëagzëll lídchill. ⁵¹ Iurë lë'ë nguui be'dë guëzë lídchill, lë'ë ra muzë naquërdë hiu'u, guagtsa'guë'lú rall lë'ë nguui; repi rall lúhi':

—Lë'ë shínill bëac.

⁵² Iurní guna'bë dí'dzëll:

—¿Ca iurë bëac llguë'në? ¿Ca iurë guzublú nahue'i'?

Repi rall:

—Na'guë ziquë rquë tubi guadze' bëru'u shldi.

⁵³ Lë'ë shtadë llguë'në bédë'ëll cuendë de quë mizmë iurë ni guni'i Jesús: "Shínill nabani". Lë'ë nguui ni con grë shfamíll gualdí ldu'u' rall Jesús.

⁵⁴ Ni na segundë milagrë nabë'në Jesús despuësë bëru'u më Judea parë guziá'ai' Galilea.

5

Tubi narac galguidzë llunguë

¹ Despuësë gudëdë ra dzë, bë'në tucarë tubi laní shtë më israelitë, nu Jesús gua parë Jerusalén. ² Mizmë ciudá ni cerquë rua' puertë nalë Puertë shtë Lli'li, nanú tubi tanquë ru'bë shtë nisë. Lugar ni lëhin Betesda con dizë hebreo. Napin ga'i portali alreduerë shtë tanquë.

³ Nga'li rëta' zihani narac ll'u'; naga'a rai' lu daa'. Nanú ciegu; nanú cujë; nanú narac galguidzë llunguë. Quëbezë rai' parë guëni'bi nisë. ⁴ Rni'i rai' ridë tubi ianglë la'ni tanquë parë rni'bi' nisë. Primërë nariuté la'ni nisë despuësë lë'ë ianglë bëni'bi' nisë, guëáquëll de cualquier galguidzë. ⁵ Ndë nanú tubi nguui; hia guc treinta y ocho izë rac llú'ull.

⁶ Iurë lë'ë Jesús guná lu nguui naga'a, bédë'ë më cuendë de quë hia zihani izë nagá'all lu galguidzë. Repi Jesús:

—¿Gu rac shtú'ul guëáquëll?

⁷ Lë'ë më narac ll'u' bëquebi:

—Dadë, rac shtua'a parë chu nádi'i guëtia'a na la'ni

nisë iurë lë'ë nisë rni'bi. Cadë vësë narac shtua'a tsahia la'ni nisë, lë'ë stubi rlaguë la'ni nisë primërë.

⁸ Jesús guni'i:

—Guashtë nga'li. Bëtëá shtaa'l nu bëagzë.

⁹ Mizmë iurní lë'ë nguui bëac. Bëtëall shtaa'll nu guzublú rzëll. Perë dzë ni na dzë narzi'i ldu'u ra mënë. ¹⁰ Iurní ra më israelitë naquëhunë cumplir costumbrë, guni'i rall lu el quë nabëac:

—Nápëdi'il permisi parë guá'al shtaa'l purquë nedzë rzi'i ldu'u ra mënë.

¹¹ Lë'ë nguui bëquebi:

—El quë nabënëac na guni'i lua: “Bëtëá shtaa'l nu bëagzë”.

¹² Iurní guna'bë di'dzë rall:

—¿Chull guni'i lul? “Bëtëá shtaa'l nu bëagzë”.

¹³ Perë lë'ë nguui adë guënëdi'ill chu bënëac lë'ëll purquë Jesús gunitilú më ladi ra mënë zihani narëta' lugar ni. ¹⁴ Despuësë lë'ë Jesús bëdia'guëlu' nguui ni la'ni iádu'u; iurní guni'i më:

—Guná, hia lë'ël bëáquël; adë rúnëdi'il duldë të adë guédëdi'i galguidzë más peor guëquël.

¹⁵ Lë'ë nguui zëagzëll iurní. Guagdë'ëll partë lu ra më israelitë de quë Jesús bënëac lë'ëll. ¹⁶ Por ni lë'ë rall guzunaldë rall lë'ë Jesús parë quini rall lë'ë më purquë bë'në më milagrë rë' dzë narzi'i ldu'u mënë. ¹⁷ Perë Jesús guni'i lu rall:

—Shtada todavía canihúni' dchi'ni; adë rbézëdi'i rúni'

dchi'ni; nu zac quëhuna dchi'ni.

¹⁸ Por ni ra contrari shtë më, másru'u rac shtu'u rall quini rall lë'ë më purquë lëdë niá'asëdi'i rúnëdi'i Jesús cuendë ra costumbrë shtë dzë narzi'i ldu'u mënë, sino quë quëhúni' lë'i' ziquë Dios; guni'i më Dios na Shtádi'.

Pudërë nanapë shini Dios

¹⁹ Iurní Jesús guni'i:

—Guldía rnia'a de quë nahia shini Dios; adë gáquëdi'i guna según voluntá shtëna; sulamëntë runa lo quë narunë Shtada. Grëtë' lo quë narunë Shtada, mizmë manërë runa ²⁰ purquë Shtada rac shtú'ui' na. Quëglua'a më na grë lo quë narunë më. Todavía runë faltë cusë ru'bë naguëlua'a më na, cusë nartsëguëe' ldu'u të. ²¹ Ziquë Shtada rcua'ñi ra tëgulë parë guëbani rai', igual guënehia vidë parë ra narac shtua'a guëbani rai'. ²² Cumë ziquë Dadë adë rúnëdi'i' juzguë ni tubi chúdi'i, sino bëne'e më pudërë guiahia parë guna juzguë lë'ë ra mënë të parë gunë mënë rëspëti na igual ziquë runë rall rëspëti Shtada. ²³ El quë nadë rúnëdi'i rëspëti na, adë rúnëdi'ill rëspëti Dadë Dios, el quë nabëshe'ldë na lu guë'dchiliu.

²⁴ 'Guldía rnia'a, el quë narquë diaguë shti'dza lo quë narnia'a nu tsaldí ldú'ull el quë nabëshe'ldë na, nápëll vidë sin fin. Adë gáquëdi'i condenárëll; gudédëll lu galguti. Iurne' nápëll vidë

nanadë rialúdi'i. ²⁵ Verdá rnia'a, hia bëga'a iurë lë'ë ra tégulë guini rai' voz shtë shini Dios. Grëtë' naguëzu'bë diaguë voz shtë më, guëbani rall parë siempre ²⁶ purquë ziquë grë mieti nabani rall por pudërë shtë Dadë Dios, también bëtë'ë më derechë lu shini më parë gápi' mizmë pudërë. Rac guëdë'a vidë parë ra mënë. ²⁷ Nu bëtë'ë më derechë lu shini më parë gúni' juzguë ra mënë purquë náhi' nguiu nabëshe'ldë Dios lu guéd'chiliu. ²⁸ Adë rdzëguë'di'i ldu'u të ndë'ë purquë guéd'chini iurë grë ra tégulë guini rai' chahia, nu guëru'u rai' la'ni ba'a. ²⁹ Grëtë' el quë nabë'në bien, guëbani rall; gac resucitar rall parë vidë sin fin perë grëtë' ra nabë'në mal, guëbani rall; gac resucitar rall parë gac condenar rall.

Napë më pudërë

³⁰ 'Na adë gáquëdi'i guna shcuendë iubia; quëhuna juzguë según di'dzë narni'i Shtada lua. Tubldí quëhuna juzguë; adë rúnëdia'a según lo quë narac shtua'a sino según voluntá shtë el quë nabëshe'ldë na. ³¹ Si talë rnia'a favurë de na, lo quë narnia'a nádi'in ziquë tubi nanasac ³² perë nanú stubi testigu narni'i favurë de na. Nu rac bë'ahia de quë grë el quë narni'i më ni de na, lasaquin; verdá nahin. ³³ Lë'ë të bëshel'dë të el quë naguagna'bë di'dzë lu Juan Bautista, perë lo quë nabëquebi Juan de na,

verdá nahin. ³⁴ Perë na adë rquí'nidia'a guëni'i mënë favurë de na. Rnia'a lu të di'dzë rë' parë gac salvar të. ³⁵ Juan nadë más náhi' ziquë tubi lintërnë, ziquë narzianí parë ra mënë, nu lë'ë të guagnaldë të tēchi Juan por du'pë tiempë. Bëquitë ldu'u të shtí'dzi'. ³⁶ Perë na napa testimonio más lasac lo quë naguni'i Juan. Grëtë' cusë el quë naruna, bēne'e Shtada parë guna cumplirin. Milagrë naquëhuna, rne'e prëbë de quë verdá bëshel'dë Dios na. ³⁷ Lë'ë Dadë nabëshe'ldë na, bēni' testificar de na, perë lë'ë të nunquë adë bínidi'i të cha' më, nu nunquë adë gunádi'i të lu më. ³⁸ Grëtë' diza'quë shtëni', adë gutédi'in la'ni ldu'u të purquë nēdi'i të tsaldí ldu'u të shtí'dzë el quë nabëshe'ldë më. ³⁹ Lë'ë të bēsè'dë të la'ni ra Sagradas Escrituras con llëru'bë cuidá parë guëdzëlë të la'ni librë ni nezë parë gapë të vidë sin fin, perë rnia'a lu të, ra Sagradas Escrituras rne'e testimonio chu nahia ⁴⁰ perë adë nēdi'i të guidë të lua parë gapë të vidë sin fin.

⁴¹ 'Na adë rcádia'a hunurë shtë mënë. ⁴² Más de ni nanëa lë'ë të adë rac shtú'udi'i të Dios. ⁴³ Na zelda por lë Shtada, perë adë bē'nēdi'i të recibir na. Perë si talë guéd'chini stubi më por mizmë lëll, ni sí, gunë të recibir lē'ëll. ⁴⁴ ¿Llallë tsaldí ldu'u të na purquë rguili të guëni'i mënë bien de lë'ë të? Adë rguíldi'i të lë'ë hunurë naze'dë de Dios verdadërë. ⁴⁵ Gulë tsasë

de quë na adë guëdchi'ba galquiá guëc tē delantē de Shtada. El quë naguëdchi'bë galquiá guëc tē, na el quë nabëquë'ë Moisés, mizmë lë'i' el quë más rianaldë tē tēchi'.
 46 Si talë lë'ë tē nialdí ldu'u tē lo quë nabëquë'ë Moisés, nu zac shti'dza nialdí ldu'u tē purquë Moisés bëquë'ë shcuenda. 47 Perë si talë adë rialdídi'i ldu'u tē lo quë nabëquë'ë Moisés ¿lla tsaldí ldu'u tē lo quë narnia'a lu tē?

6

Jesús bédë'ë nagudáu ga'i mili nguiu

(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17)

1 Despuësë de ndë'ë, Jesús gua stubi ladë rua' nisë ru'bë shtë Galilea; mizmë nisë ni lëhin Tiberias. 2 Zihani mënë guanaldë lë'ë më purquë guná rall ra cusë ru'bë nu milagrë lo quë nabë'në më. Bënëac më ra narac llu'u. 3 Iurní lë'ë Jesús be'pi guëc tubi lumë. Guzubë më nga'li con ra shini gusë'dë më. 4 Guëlladchi ze'dë guëdchini laní Pascu, laní shtë ra israelitë. 5 Iurë Jesús guná cantidá mënë zianaldë lë'ë më, guni'i më lu Felipe:

—¿Ca guiasi'i hia'a nagáu mënë zihani rë'?

6 Guni'i më tē nia'a pë guëni'i Felipe purquë Jesús hia rac bé'ai' guadë el quë nagunë më. 7 Iurní Felipe bëquebi:

—Chupë gahiu'a bëllë bédchichi guetështildi, adë galdëdi'i parë ni siquierë tubi

pedasë gau cadë tubi de lë'ë rall.

8 Andrés, tubi shini gusë'dë më, nu náhi' bëchi Pedro; guni'i:

9 —Ndë zuga'a tubi llguë'në. Nuá'all ga'i guetështildi nu chupë mbeldë, ¿pë gunë ndë'ë parë blac mënë zihani?

10 Iurní Jesús guni'i:

—Gulë guni'i lu grëtë' mënë tē parë subë ra mënë.

Nga'li cantidá ra gui'lli nanú lu guiu'u, subë rall. Iurní guzubë ra mënë ziquë ga'i mili nguiu. 11 Jesús guna'zi guetështildi. Bédë'ë më graci lu Dios. Iurní bédë'ë më guetështildi cua'a ra shini gusë'dë më. Hia lë'ë rai' guati'dzë rai' guetështildi parë grëtë' el quë nazúbëga'a. Zni bë'në më con mbeldë. Grëtë' gudáu tantë lo quë narac shtu'u rall. 12 Iurë lë'ë rai' gualú gudáu, Jesús guni'i lu ra shini gusë'dë më:

—Gulë bëtëá grë pedasë nabë'në subrë tē parë adë shínidi'i ni tubi.

13 Bëtëá rai' pedasë nabë'në subrë; tsadzë rai' chi'bë chupë tēpë grë ra pedasë nabë'në subrë de lo ga'i guetështildi. 14 Iurë guná ra mënë lo quë nabë'në Jesús nu milagrë nabëlua'a më lu rall, guni'i rall:

—Ndë'ë sí, de verdá náhi' el quë naruadi'dzë shti'dzë Dios, el quë nanapë quë guëdchini lu guë'dchiliu.

15 Jesús guc bë'a de quë rac shtu'u rall gua'a rall lë'ë më la fuersë parë gac më

rëy shtë rall. Iurní biequi më de nga'li. Zia'a më parë tubi dani parë guëquërelde më lë'ësë më.

Jesús rzë lu nisë

(Mt. 14.22-27; Mr. 6.45-52)

¹⁶ Iurë lë'ë gue'lë gu', ra shini gusë'dë më bietë rai' rua' nisë. ¹⁷ Guatë rai' la'ni tubi barcu. Iurní guna'zi rai' nezë parë stubi ladë rua' nisë parë guëdchini rai' Capernaum, Hia nacahi iurní, nu Jesús la'di guëabridi'i'. ¹⁸ Iurní guzublú tubi mbë dushë. Ra olë shtë nisë ru'bë nalë rzuldí. ¹⁹ Iurë lë'ë rai' ziazú rai' cumë ziquë ga'i u shu'pë kilómetro lu nisë, iurní guna' rai' lu Jesús; ziabi'guë më rua' barcu. Rzéhi' lu nisë. Iurní bëdzëbë ra nguiu nananú la'ni barcu ²⁰ perë Jesús guni'i:

—Na ndë'ë; adë rdzëbëdi'i të.

²¹ Iurní bëquitë ldu'u rai'; rac shtu'u gunë rai' recibir lë'ë më la'ni barcu. Mizmë iurní bëdchini rai' catë zia'a rai'.

Quëguili ra mënë lë'ë Jesús

²² Stubi dzë ra mënë nabëa'në stubi ladë rua' nisë ru'bë, bëdë'ë rall cuendë de quë shini gusë'dë më zia'a rai' la'ni lúniquë barcu naná zuga'a nga'li perë Jesús adë guanáldëdi'i' lë'ë rai'.

²³ Perë mientras bëdchini sëbëldá barcu naze'dë de guë'dchi Tiberias, tubi lugar nanaquë catë gudáu ra mënë guetështildi, catë bëdë'ë Jesús graci lu Dios por guetështildi. ²⁴ Perë iurë guna' ra mënë de quë adë nídi'i Jesús, nilë ra

shini gusë'dë më nídi'i rai'; iurní guatë rall la'ni ra barcu. Zia'a rall parë Capernaum. Bëdchini rall; caguili rall lë'ë Jesús.

Guetështildi nanabani

²⁵ Iurë bëdia'guelú rall Jesús, guna'bë di'dzë rall lu më:

—Mësë, ¿guc bëdchíníl ndë'ë?

²⁶ Jesús guni'i:

—Guldía rnia'a, caguili të na, lëdëdi'i purquë guna' të nu riasë të ra milagrë nabëna, sino caguili të na sulë purquë gudáu të guetështildi hashtë bielë të. ²⁷ Adë rúnëdi'i të dchi'ni por cumidë naná rialú sino quë gulë bënë dchi'ni tubi dau lo quë nunquë adë rialúdi'i nu rne'ain vidë sin fin. Lë'ë dau ni rne'e nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, purquë Dios bënë'ain parë na. Bëlua'a Dios con milagrë nahia el quë narquitë ldú'i'.

²⁸ Iurní guna'bë di'dzë rall:

—¿Lla guëdë'në na'a cumplir lo quë narac shtu'u Dios?

²⁹ Jesús bëquebi:

—Lo quë narac shtu'u Dios gunë të, tsaldí ldu'u të el quë nabëshe'ldë më lu guë'dchiliu.

³⁰ Iurní guna'bë di'dzë rall:

—¿Pë milagrë guëluá'al të parë guená na'a nu tsaldí ldu'u na'a shtí'dzël? ¿Pë sëni guéné'el parë lë'ë na'a? ³¹ Ra shtadë guelú hia'a gudáu rai' guetështildi maná lu shlatë cumë ziquë rni'i Sagradas Escrituras: “Dios bëdë'ë

guetështildi de gube'e; gudáu rai'".

³² Jesús bëquebi:

—Guldía rnia'a, lëdë Moisés bëtëdë guetështildi naze'dë de gube'e sino quë Shtada; cagdëdë më guetështildi verdadërë naná ze'dë de gube'e ³³ purquë guetështildi narne'e Dios, na el quë naze'dë de gube'e. Nu rdë'ëi' vidë sin fin parë ra nguiu.

³⁴ Iurní guni'i rall:

—Dadë, bëne'e guetështildi ni'i grë dzë nu parë siemprë.

³⁵ Jesús guni'i:

—Na nahia guetështildi narne'e vidë sin fin. El quë naguidë lua, nunquë adë guëldiá'nëdi'ill jamás. Nu el quë natsaldí ldu'i shti'dza, nunquë adë guëbídchidi'ill. ³⁶ Ziquë gunia'a lu të, guná të lua perë nëdi'i të tsaldí ldu'u të shti'dza. ³⁷ Grë lo quë narne'e Shtada parë na, ni ze'dë lua, nu el quë naze'dë lua adë guëgúdia'a tëchi fuërë ³⁸ purquë na zëldëdia'a de gube'e parë guna según voluntá shtëna sino parë guna según voluntá shtë më el quë nabëshe'ldë na. ³⁹ Voluntá shtë Shtada, el quë nabëshe'ldë na, es quë ni tubi adë chu guënítidia'a lo quë nabëne'e më sino quë guëcua'ña ra mënë ni lúltimë dzë. ⁴⁰ Voluntá shtë më el quë nabëshe'ldë na, es quë grëtë' el quë naguëná lu shini Dios nu tsaldí ldú'ull lë'ë më, gapë rall vidë sin fin. Na guëcua'ña lë'ë rall lúltimë dzë.

⁴¹ Iurní ra më israelitë guzublú guni'i guidzë rall lë'ë

Jesús purquë guni'i më: “Na nahia guetështildi naze'dë de gube'e”. ⁴² Iurní guni'i rall:

—Nguiu rë' na shini José. Lë'ë hia'a nanë hia'a shtádëll nu shní'all. ¿Pëzielú rni'ill de quë zë'dëll de gube'e?

⁴³ Jesús guni'i iurní:

—¿Pëzielú ruadi'dzë të cuntrë na? ⁴⁴ Ni tubi adë chu guidëdi'i lua lë'ësë, napë quë Shtada, el quë nabëshe'ldë na, guësëdchini më mënë lua, nu na guëcua'ña lë'ëll lúltimë dzë. ⁴⁵ Ra librë shtë ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë, rni'i zdë'ë: “Dios guëlua'a grë ra mieti”. Zni grëtë' el quë naguëquë diaguë shti'dzë Shtada nu el quë nabëtëdë cuendë shti'dzi', ni ridë lua.

⁴⁶ 'Ni tubi adë chu gunádi'i lu Shtada; sulë na gunahia lu më purquë na zelda de Dios. ⁴⁷ Guldía rnia'a, el quë natsaldí ldu'i shti'dza, nápëll vidë sin fin. ⁴⁸ Na nahia guetështildi narne'e vidë eternë. ⁴⁹ Ra shtadë guëlu hia'a gudáu rai' maná lu shlatë perë guti rai'. ⁵⁰ Lë'ë guetështildi verdadërë ze'dë de gube'e; si talë gudáu tubi nguiu guetështildi ni, guëbánill tubi vidë nanadë rialúdi'i; gátidi'ill. ⁵¹ Na nahia guetështildi verdadërë naze'dë de gube'e. Si talë gau nguiu guetështildi ni, nápëll vidë sin fin. Lë'ë guetështildi nardë'a na prupi shcuërpa. Guëdë'ahin parë gac salvar ra mënë narëta' lu guë'dchiliu.

⁵² Iurní lë'ë ra israelitë guzublú rall quëchupë di'dzë

lu sa' rall, mizmä lë'ë rall.
Guni'i rall:

—¿Llallë gac guëne'e
mënë ni mizmä shcuérpi'
guédáuha'a?

⁵³ Jesús guni'i lu rai':

—Guldía rnia'a, si talë
lë'ë të gáudi'i të cuerpë shtë
nguiu nabëshe'ldë Dios lu
guë'dchiliu, nu si talë gúdi'i
të rënë shtënë më ni, nápëdi'i
të vidë sin fin. ⁵⁴ El quë
nagáu cuerpë shtëna nu el
quë nagú shrëna, nápëll vidë
sin fin, nu na guëcua'ñia
lë'ëll lúltimë dzë. ⁵⁵ Cuerpë
shtëna na verdadërë cumidë
nu rënë shtëna na bebidë
verdadërë. ⁵⁶ El quë nangunë
recibir na ziquë cumidë
verdadërë nu ziquë bebidë
verdadërë, guëbaninull na, nu
quëbezënúa lë'ëll. ⁵⁷ Lë'ë Dadë
Dios nanabani, bëshe'ldë
më na, nu nabania por lë'i'.
El quë nangunë recibir na,
guëbánill por pudërë shtëna.
⁵⁸ Na ruadi'dza shcuendë
guetështildi naná ze'dë lu
gube'e. Guetështildi rë' nádi'i
cumë ziquë maná naná
gudáu ra shtadë guëlú hia'a;
aunque gudáu rai' maná, guti
rai'. El quë nagáu guetështildi
verdadërë, guëbánill parë
siemprë.

⁵⁹ Jesús bëlua'a grëtë' ra
cusë rë' la'ni iádu'u shtë Ca-
pernaum.

*Di'dzë nanapë pudërë parë
siemprë*

⁶⁰ Iurní zihani ra nari-
analdë lë'ë Jesús, iurë bini
rall di'dzë rë', guni'i rai':

—Naganë di'dzë rë'. ¿Chu
rac tsaldí ldu'u shti'dzë Jesús?

⁶¹ Iurní lë'ë Jesús bédë'ë
cuendë de quë ra shini
gusë'dë më guni'i rai' mizmä
di'dzë; guna'bë di'dzë më lu
rai':

—¿Pë gulaguë llanë ldu'u
të por shti'dza? ⁶² ¿Pë
gunë të si talë guëná të lu
nguiu nabëshe'ldë Dios lu
guë'dchiliu, tsépi' catë cabézi'
más antsë? ⁶³ Lë'ë Espíritu
Santo rne'e vidë sin fin;
lë'ë cuerpë shtë nguiu adë
nápëdi'in pudërë. Ra di'dzë
narnia'a lu të, na pudërë
shtë Espíritu parë gapë të
vidë sin fin. ⁶⁴ Perë todavía
nanú sëbëldá de lë'ë të, adë
rialdídi'i ldu'u të shti'dza.

Jesús guc bë'a dizdë prin-
cipi chu el quë narialdídi'i
ldu'i nu guc bë'a më chu el
quë nangunë intriegu lë'ë më.

⁶⁵ Guni'i më:

—Por ni gunia'a lu të, ni
tubi adë chu guidë lua si talë
Shtada adë gue'dënúdi'i më
nguiu ni lua.

⁶⁶ Dizdë iurní cantidá mënë
nazianaldë lë'ë Jesús, bësa'në
rall lë'ë më; hiadë rzënúdi'i
rall lë'ë më. ⁶⁷ Iurní lë'ë Jesús
guna'bë dí'dzi' lu ra chi'bë
chupë shini gusë'dë më:

—¿Pë nu lë'ë të rac shtu'u të
guësa'në të na?

⁶⁸ Perë Simón Pedro
bëquebi:

—Dadë, ¿callë guiá na'a?
Sulë lë'ëll ruadí'dzël di'dzë
narne'e vidë sin fin. ⁶⁹ Lë'ë
na'a gualdí ldu'u na'a de
verdá nu rdë'ë na'a cuendë
de quë nal Cristo, shini Dios
nanabani.

⁷⁰ Jesús bëquebi:

—Gudilia chi'bë chupë të perë tubi de lë'ë të na mëdzabë.

⁷¹Zni quëgni'i më shcuendë Judas Iscariote, shini Simón purquë Judas bë'në intriegu lë'ë më parë gati më. Bë'në Judas ni aunquë nall tubi de chi'bë chupë shini gusë'dë më.

7

Ra bëchi Jesús adë gualdidi'i ldu'u rall lë'ë më

¹ Despuësë de ndë'ë, Jesús zia'a regiuni shtë Galilea. Adë rac shtú'udi'i më niazë më Judea purquë ra contrari shtë më rac shtu'u rall quini rall lë'ë më. ² Perë hia ziagdchini laní narni'i rall Laní shtë Cusechë; na laní parë grë ra mënë israelitë. ³ Ra bëchi Jesús guni'i rall lu më:

—Adë rëá'nëdi'il ndë'ë; guziá'al parë Judea të parë grëtë' naze'dë naldë lë'ël, ra naquërelde ndë, guená rall milagrë narúnël. ⁴ PUES si talë tubi mënë rac shtu'u gac bë'a mënë chu nall, adë rúnëdi'ill milagrë naga'chi. Hia quë lë'ël rúnël ra milagrë, bë'në lo mizmë delantë lu grë mënë shtë guë'dchiliu.

⁵ Nilë ra bëchi Jesús adë gualdidi'i ldu'u rall lë'ë më.

⁶ Iurní guni'i Jesús:

—Runë faltë guëga'a iurë parë guënë mënë chu nahia, perë parë lë'ë të grë iurë na igual. ⁷ Grë ra narialdidi'i ldu'i Dios, adë guëldënúdi'i rall lë'ë të, perë na, sí, rna zá'quëdi'i rall lua purquë na runa grëtë' lo quë narni'i

Dios. Nu clarë rlua'a lo quë naquëhunë rall, nádi'in bien sino mal nahin. ⁸ Gulë gua laní. Na adë tsádia'a purquë la'di bëga'a iurë guëlua'a pudërë shtëna.

⁹ Despuësë de guni'i më zni, bëa'në më Galilea.

Jesús gua lu laní

¹⁰ Despuësë de gua ra bëchi Jesús laní, nu zac Jesús gua më laní. Lédëdi'i shlatë shlatë gua më sino casi naga'chi gua më. ¹¹ Ra contrari shtë më caguili rall lë'ë më lu laní, nu guni'i rall:

—¿Gua cha'a nguiu ni?

¹² Ladi ra mënë zihani quëadi'dzë ra mënë shcuendë më. Ze'dë narni'i: “Tubi nguiu za'quë na më rë”. Stubi rall rni'i: “Nádi'i më za'quë sino rguguë mënë ni ra mënë”.

¹³ Perë ni tubi rall adë bërú'udi'i rall favurë de lë'ë më purquë rdzëbë rall ra contrari shtë më.

¹⁴ Hia guërudë laní ziazú; iurní Jesús guatë iádu'u ru'bë. Guzublú quëglua'a më. ¹⁵ Ra mënë israelitë nabini shti'dzë më, nalë rdzëguëë' ldu'u rall lo quë narni'i më. Guni'i rall:

—¿Lallë rac nguiu rë' lëtrë? ¿Ca guagsë'dëi'?

¹⁶ Jesús bëquebi:

—Enseñansë narluá'ahia, lédë shtënëdia'ain, sino ze'din de lë'ë më nabëshe'ldë na. ¹⁷ Si talë cualquier mënë na dispuestë gúnëll ziquë rac shtu'u Dios, gunguë bë'all ldai' nacagluá'ahia, ze'din de Dios; gac bë'all lédëdi'in por mizmë shcuenda. ¹⁸ El quë naruadi'dzë por mizmë lëhi',

rac shtú'ull hunurë shtë ra mënë perë el quë naruadi'dzë parë gúnëll honrar el quë nabëshe'ldë më ni, ni sí, nall verdá. Nídi'i bishi la'ni ldu'ull.

¹⁹ ¿Pëllë adë nádi'i verdá de quë Moisés bëne'e lëy parë lë'ë hia'a? perë sin quë adë guëtë'dëdi'i, ni tubi de lë'ë të adë nëdi'i të guëzu'bë diaguë të lëy ni. ¿Pëzielú rac shtu'u të quini të na?

²⁰ Ra mënë bëquebi:

—Nápël tubi mëdzabë la'ni ldu'ul. ¿Chull de lë'ë na'a rac shtu'u quini lë'ël?

²¹ Jesús guni'i:

—Por tubi cusë nabëna, grëtë' të rdzëguëë' ldu'u të hashtë pë nápëdi'i guëni'i të ²² perë Moisés bëne'e tubi custumbrë religiosë narunë ra mënë con ra ngulë'në. Lëdëdi'i guzublú Moisés custumbrë ni sino quë shtadë guelú hia'a más antsë, bëne'e rall custumbrë ni; por ni riuguë du'pë partë delicadë shtë ngulë'në aunquë runë tuçarë dzë narzi'i ldu'u mënë. ²³ Pues iurne' parë adë gunë fáltëdi'i lëy nabëquë'ë Moisés, lë'ë të quëhunë të cumprir custumbrë ni aunquë na dzë narzi'i ldu'u mënë. ¿Pëzielú rldënú të na purquë bënëaca tubi nguiu dzë descansë? ²⁴ Adë rúnëdi'i të juzguë según cusë narná të sino gulë bë'në juzguë tubldí.

Guni'i Jesús zé'di' de Dios

²⁵ Iurní bëldá ra naquëreldë Jerusalén, guzublú rall quëгна'bë di'dzë rall:

—¿Pëllë lëdë lë'ëdi'i naquëguili contrari shtënell parë gáti'? ²⁶ Gulë guná, lë'ëll quëadi'dzëll delantë lu grë mënë nu adë pë rni'i contrari shtëhi'. ¿Ni mudë ra më gushë shtë iádu'u, rialdí ldu'u rall lë'ë nguiu ni, de quë lë'i' náhi' Cristo, el quë nagudili Dios parë guëni'bé'ai'? ²⁷ Perë lë'ë hia'a nanë hia'a ca nezë zé'di', perë iurë Cristo guëdchíni', ni tubi adë guënë'edi'i cuendë ca nezë guídi'.

²⁸ Iurë lë'ë Jesús bini zndë'ë, quëglua'a më la'ni iádu'u ru'bë. Fuertë guni'i më:

—Lë'ë të runguë bë'a të na nu nanë të nezë ca zelda. Zëldëdia'a por partë shtëna sino bëshe'ldë më naná verdá, perë adë runguë bë'adi'i të lë'i'. ²⁹ Perë na, sí, runguë bë'ahia lë'ë më purquë de lë'ë më zelda, nu bëshe'ldë më na.

³⁰ Iurní guc shtu'u rall niua'a rall lë'ë më prësi, perë ni tubi chu adë guná'zidi'i lë'ë më purquë la'di guëga'a iurë gati më. ³¹ Perë cantidá mënë gualdí ldu'u rall shti'dzë më nu guni'i rall lu sa' rall:

—Iurë lë'ë Cristo guëdchini lu guë'dchiliu, ¿ni mudë gúni' milagrë más naru'bë quë ra milagrë naquëhunë nguiu rë'?

Ra fariseo bëshe'ldë soliar parë guëna'zi rall Jesús

³² Ra fariseo bini rall shti'dzë mënë, lo quë narni'i rall shcuendë Jesús. Iurní lë'ë rall juntë con ra bëshuzi

naná më ru'bë entrë lë'ë rall, bëshe'ldë rall soliar shtë iádu'u parë gua'a rall lë'ë më präsi.

³³ Iurní guni'i Jesús:

—Guëbezënúa lë'ë të stu'pë tiempë más. Despuësë de ni, guëabríá; guzëahia lu më nabëshe'ldë na. ³⁴ Lë'ë të tsatili të na perë adë guëdzélëdi'i të na purquë adë gáquëdi'i tsa të catë quërela.

³⁵ Iurní lë'ë ra contrari shtënë Jesús guzublú rna'bë di'dzë lu sa' rall:

—¿Callë tsa nguui rë'? nu adë gáquëdi'i chu tsatili lë'ëll. ¿Ni mudë guziá'all parë stubi guë'dchi zitu catë quërelde más më israelitë entrë ra mënë griego? ¿Ni mudë tsagluá'all mënë nanádi'i israelitë? ³⁶ ¿Pë runë cuntienë naguní'ill: “Quili të na perë adë guëdzélëdi'i të na purquë adë gáquëdi'i të tsa të catë quërela”?

Nisë nard'ë vidë sin fin

³⁷ Hia bëga'a lútimë dzë shtë laní, dzë namás delicadë. Dzë ni lë'ë Jesús guasuldí nu guni'i më fuertë:

—Si talë tubi de lë'ë të rbidchi të, gulë te'e lua, gu të naguënehia. ³⁸ Ziquë rni'i Sagradas Escrituras, zili nisë guëldani nu guëru'u la'ni ldu'u ra narialdí ldu'u shti'dza.

³⁹ Quëgni'i Jesús shcuendë Espíritu Santo el quë natsaldí ldu'u lë'ë më, gunë rall recibir; perë todavía bédchínidi'i Espíritu Santo purquë todavía runë faltë gac

resucitar më ladi ra tégulë nu la'di guzëádi'i më gube'e.

Gu' tubi divisioni entrë lë'ë ra mënë

⁴⁰ Bëldá ra mënë narëta' iurë bini rall naguni'i Jesús, guni'i rall:

—Verdá nguui rë' na el quë naruadi'dzë shti'dzë Dios, el quë nanapë quë guëdchini.

⁴¹ Stubi rall guni'i:

—Ndë'ë na Cristo, el quë nagudili Dios parë guë nibé'ai'.

Perë stubi bëldá rall guni'i:

—¿Callë gac më Galilea Cristo? ⁴² Sagradas Escrituras rni'i de quë Cristo na llëbni David nu napë quë guëdchíni' de Belén, guë'dchi shtë David.

⁴³ Zni ra mënë gac dividir por shcuendë Jesús. ⁴⁴ Bëldá rall gac shtu'u niua'a rall lë'ë më präsi perë bëdzélëdi'i rall pë nihunënú rall lë'ë më.

Ni tubi chu adë ru-adi'dzëdi'i ziquë Jesús

⁴⁵ Lë'ë soliar shtë iádu'u bëabrí rall stubi catë rëta' ra fariseo con ra jëfë shtë bëshuzi. Iurní guna'bë di'dzë rall lu soliar:

—¿Pëzielú be'dënúdi'i të nguui ni?

⁴⁶ Ra soliar bëquebi:

—Nídi'i chu stubi naruadi'dzë ziquë nguui rë'.

⁴⁷ Iurní ra fariseo guni'i rall:

—¿Acasë nu lë'ë të guguë të? ⁴⁸ ¿Ni mudë gualdí ldu'u cualquier de tubi gobiernë shtë ra fariseo u stubi më ru'bë gualdí ldú'ull shti'dzë Jesús? ⁴⁹ Perë los de más

mënë adë guënëdi'i rall lëy; nacondenarë rall.

⁵⁰ Nicodemo, el quë naguagná lë'ë Jesús gue'lë, nu nall tubi fariseo, guni'll lu sa'll:

⁵¹ —Según rni'i lëy shtë hia'a, gáquëdi'i condenar tubi nguui sin adë chu guínidi'i primërë parë gac bë'a hia'a pë lo quë nabë'në mënë ni.

⁵² Iurní guni'i rall guëc Nicodemo:

—¿Pë nul nal më Galilea? Bësë'dë shti'dzë Dios, nu guëdë'ël cuendë de quë ni tubi naruadi'dzë shti'dzë Dios, guëdchinidi'i' de Galilea.

Lë'ë na'a nabë'në duldë adulteri

[⁵³ Iurní cadë tubi rall zigzë rall lidchi rall.

8

¹ Perë Jesús zia'a parë lu dani nalë los Olivos. ² Stubi dzë iurë brëgue'lë, bëabrí më iádu'u ru'bë. Grëtë' ra mënë guabi'guë lu më. Iurní guzubë më nu guzublú caglua'a më ra diza'quë. ³ Iurní ra mësë shtë lëy con ra fariseo, be'dënú rall tubi na'a nabëdzëlënú nguui nanádi'i tsé'lëll. Bëzú rall lë'ë na'a gueláu lu ra mënë narëta' nga'li. ⁴ Iurní guni'i rall lu Jesús:

—Na'a rë' bëdzëlë shtu; bëdzëlënull tubi nguui.

⁵ Lëy shtë Moisés rni'i; quëgnibé'ahin de quë gati na'a rë' con guë'ë, grë clasë na'a narunë zni. ¿Lë'ël pë rni'il?

⁶ Lë'ë rall guni'i rall zni parë guëtë'dë rall prëbë lë'ë

më nu parë gac guëdchi'bë rall galquiá cuntrë lë'ë më. Iurní Jesús bëá'chi'; guzublú guëquë'ë më lu guiu'u con shcuënë më; ⁷ perë lë'ë rall zia'gla'guë quëgna'bë di'dzë rall. Iurní guasuldí më; guni'i më:

—Cualquier de tubi lë'ë të nanápëdi'i duldë, gac primërë guëlda'a guë'ë lë'ë na'a rë'.

⁸ Iurní bëabrí më bëa'chi më stubi parë guëquë'ë më lu guiu'u con shcuënë më.

⁹ Perë lë'ë rall iurë bini nanguní'i Jesús, bini la'ni ldu'u rall; el mizmë shgabë rall rdë'ë cuendë napë rall duldë.

Iurní guzublú rru'u tubigá rall. Guzublú dizdë de más nagushë ra hashtë grë rall bëru'u rall de nga'li. Iurë grëtë' rall gualú bëru'u, Jesús bëá'ni' niétiquë con lë'ë na'a nazuga'a lu më. ¹⁰ Iurní Jesús guasuldí nu guná më ni tubi chu nádi'i. Sulë lë'ë na'a zugá'all nga'li. Iurní guni'i më:

—Nanë, ¿gua ra nardchi'bë galquiá guëquë'l? ¿Pëllë ni tubi de lë'ë rall bë'nëdi'i condenar lë'ël?

¹¹ Lë'ë na'a bëquebi:

—Aquëdi'i, ni túbidi'i, Dadë.

Iurní Jesús guni'i:

—Ni na rúnëdia'a condenar lë'ël. Iurne' bëagzë perë hia adë tsagla'guë gúnëdi'il duldë.]

Jesús na ziquë llni parë ra mënë

¹² Jesús guni'i stubi lu ra mënë:

—Nahia llni shtë ra mënë narë lu guë'dchiliu. El quë nague'dë naldë na, gapë

rall llni narne'e vidë sin fin. Jamás adë sëdi'i rall nacahi.

¹³ Iurní lë'ë ra fariseo guni'i rall:

—Mizmë lë'ël quëgní'íl favurë de lë'ël. Testimonio narní'íl adë lasáquëdi'in.

¹⁴ Jesús bëquebi:

—Testimonio shtëna, sí, lasaquin aunquë mizmë na quëgnia'a favurë de na purquë nanëa ca nezë zelda nu ca nezë guzëahia; perë lë'ë të adë guënëdi'i të ca nezë zelda nu ca nezë guzëahia.

¹⁵ Lë'ë të runë të juzguë según rëglë shtë guë'dchiliu; según rna të runë të juzguë, perë na adë rúnëdia'a juzguë ni túbidi'i.

¹⁶ Si talë na runa juzguë, lo quë narnia'a, tubldí nahin; lasaquin purquë adë rúnëdia'a juzguë tubsia perë Dios Padre quëbezënúhi' na; bëshe'ldë më na lu guë'dchiliu.

¹⁷ La'ni lëy shtë hia'a naescritë de quë por chupë testigu narni'i lo mizmë di'dzë, napë quë tsaldí ldu'u ra mënë. ¹⁸ Pues bien, na nahia tubi testigu favurë de na, nu lë'ë Shtada Dios, më nabëshe'ldë na, náhi' stubi testigu favurë de na.

¹⁹ Iurní guna'bë di'dzë rall:

—¿Guátí'i shtëdël?

Jesús repi:

—Lë'ë të adë runguë bë'adi'i të na, nilë runguë bë'adi'i të Shtada. Si talë niunguë bë'a të na nu zac Shtada niunguë bë'a të.

²⁰ Jesús guni'i ra di'dzë rë' mientras quëglua'a më la'ni iádu'u ru'bë, tubi lugar catë naga'a cajë shtë ofrendë; perë ni tubi de lë'ë contrari

shtë më, adë cuëdi'i valurë parë niua'a rall lë'ë më prësi. Gá'adi'i guëga'a iurë shtë më, gati më.

Catë tsahia adë gáquëdi'i guidë të

²¹ Jesús bëabrí guni'i':

—Na guzëahia perë lë'ë të tsatili të na. Gatinú të duldë shtë të. Catë tsahia lë'ë të adë gáquëdi'i guidë të.

²² Iurní ra contrari shtë më guni'i':

—¿Ni mudë el mizmë lë'ëll quínill lë'ëll? por ni rní'ill: "Adë chu gáquëdi'i guidë të catë tsahia".

²³ Iurní Jesús guni'i':

—Lë'ë të na të mënë shtë guë'dchiliu rë' perë na, nahia de gube'e. Lë'ë të na të mënë shtë guë'dchiliu perë na adë nádia'a mënë shtë guë'dchiliu. ²⁴ Por ni quëgnia'a lu të, gatinú të duldë shtë të purquë si talë adë nëdi'i të tsaldí ldu'u të nahia el quë narnia'a, gatinú të duldë shtë të.

²⁵ Iurní guna'bë di'dzë rall:

—¿Chull nal?

Jesús guni'i':

—Hia gunia'a lu të dizdë principi chu nahia ²⁶ nu nápëru'u más guënia'a lu të nu napë quë guna juzguë lë'ë të, perë el quë nabëshe'ldë na, ni ruadí'dzi' verdá. Lo quë naquëgnia'a lu mënë, ni lo quë nabinia de lë'ë më.

²⁷ Perë lë'ë rall adë guasëdi'i rall pë guni'i' Jesús, de quë quëgní'íl më shcuendë Dadë Dios. ²⁸ Guni'i' më iurní:

—Iurë lë'ë të guëdisë të na guia'a parë guëquë'ë të na lu cruz, iurní juzguë bë'a të

nahia el quë narnia'a nahia. Nahia nguïu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu. Tsasë të adë rúnëdia'a según prupi voluntá shtëna sino rnia'a sulë lo quë nabëlua'a Shtada. ²⁹ El quë nabëshe'ldë na, ni quëbezënúhi' na. Shtada adë bësá'nëdi'i më na purquë siemprë runa lo quë narquitë ldú'i'.

³⁰ Iurë Jesús guni'i ndë'e, zihani mënë gualdí ldu'u rall na më el quë nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu.

Shti'dzë më napë pudërë parë gac salvar mënë

³¹ Iurní Jesús guni'i lu ra më israelitë nagualdí ldu'i shti'dzë më:

—Si tsagla'guë tsanaldë të shti'dza nu talë guëquë diaguë të shti'dza, iurní de verdá na të shmëna. ³² Gunguë bë'a të verdá nu lë'e verdá gunin të gapë të libertá.

³³ Lë'e rall bëquebi:

—Lë'e na'a na na'a llëbni Abraham. Lë'e na'a nunquë adë chu nádi'i bajo ordë shtë mënë. ¿Pëzielú rní'il lu na'a guëdapë na'a libertá?

³⁴ Guni'i më:

—Guldía rnia'a, grëtë' el quë narunë duldë, ni nall bajo ordë shtë duldë; rnibë'a duldë lë'ëll. ³⁵ Tubi naná bajo ordë shtë mënë, nápëdi'ill derechë gáquëll partë shtë famili perë tubi shini rai', sí, ni napë derechë gáquëll partë shtë famili. ³⁶ Zni si talë shini Dios gúni' librar lë'e të, guëa'në të de verdá sin duldë. ³⁷ Nanëa de quë na të llëbni

Abraham, perë el mizmë tiempë rac shtu'u të quini të na purquë adë rialdídi'i ldu'u të lo quë narnia'a lu të. ³⁸ Na ruadi'dza lo quë nagunahia catë cabezë Shtada, perë lë'e të runë të ziquë na shtadë të; cusë nabini të de shtadë të, ni quëhunë të.

³⁹ Ra mënë guni'i lu Jesús:

—Shtadë guëlu' na'a guc Abraham.

Perë Jesús guni'i:

—Si talë lë'e të na të de verdá shini Abraham, ziquë bë'ni', zni zac nihunë të.

⁴⁰ Rac shtu'u të quini të na, el quë naguni'i lu të purë verdá, di'dzë nabinia lu Shtada. Abraham nunquë bë'nëdi'i' zni'i. ⁴¹ Quëhunë të lo quë narac shtu'u shtadë të.

Guni'i rall:

—Adë chu nádi'i ziquë me'dë lldubi. Napë na'a tubsë Shtadë na'a; náhi' Dios.

⁴² Iurní guni'i Jesús:

—Si talë de verdá Dios na Shtadë të, lë'e të niac shtu'u të na purquë na adë zëldëdia'a shcuendë iubia; zelda de Dios nu zugá'ahia ndë'e. Adë zëldëdia'a shcuendë iubia sino quë Dios bëshe'ldë më na. ⁴³ ¿Pëzielú adë nëdi'i' të tsasë të lo quë narnia'a lu të? purquë adë rac shtú'udi'i të guini të shti'dza. ⁴⁴ Lë'e shtadë të na mizmë mëdzabë nu lë'e të na të de lë'ëll. Ziquë rúnëll, runë të purquë lë'e mëdzabë na tubi nar-guini mënë dizdë gurështë guë'dchiliu. Nunquë adë nídi'i verdá la'ni ldú'ull nu nunquë adë biadí'dzëdi'ill verdá. Iurë ruadí'dzëll, bishi quëhúnëll purquë nídi'i stubi

cusë la'ni ldú'ull. Nu lë'ëll na dadë shtë ra naruadi'dzë bishi. ⁴⁵ Perë cumë na ruadi'dza verdá, lë'ë të adë nëdi'i të tsaldí ldu'u të shti'dza. ⁴⁶ ¿Chu de lë'ë të rac guëlua'a të napa masiá tubi duldë mitu'në? Si talë rnia'a verdá lu të, ¿pëzielú nëdi'i të tsaldí ldu'u të na? ⁴⁷ El quë na shmënë Dios, ni rzu'bë diáguëll shti'dzë Dios; perë ziquë lë'ë të adë nádi'i të shmënë Dios, por ni nëdi'i të guëquë diaguë të shti'dzë më.

Nanú Jesús antsë gurështë guë'dchiliu

⁴⁸ Iurní ra contrari shtë Jesús guni'i:

—Napë na'a segurë iurë rni'i na'a de quë nal tubi samaritano nu nápël tubi mëdzabë la'ni ldú'ul.

⁴⁹ Jesús repi:

—Nídi'i mëdzabë la'ni ldua'a. Quëhuna honrar Dadë Dios, perë lë'ë të runë të desprëci na. ⁵⁰ Adë rac shtú'udia'a gunë të honrar na; nanú tubi naná gunë honrar na, nu lë'ë më gunë më juzguë. ⁵¹ Guldía, el quë nangunë cumplir lo quë narnia'a, jamás adë gátidi'i nguü ni.

⁵² Iurní ra contrari shtë më bëquebi rall:

—Iurne' sí, napë na'a segurë nápël tubi mëdzabë la'ni ldú'ul. Abraham nu grëtë' ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë, guti rai', nu rni'il: "El quë nangunë cumplir lo quë narnia'a, jamás adë gátidi'ill". ⁵³ ¿Ni mudë nal más më ru'bë quë shtadë guëlu hia'a Abraham? Lë'i' gúti' nu

grë ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë, guti rai'. ¿Chull rni'i ldú'ul nal?

⁵⁴ Jesús repi iurní:

—Si talë mizmë na quëhuna honrar na, adë lasáquëdi'i lo quë naquëhuna, perë Shtada quëhúni' parë gunë mënë honrar na. Na më el mizmë de quë rni'i të náhi' Dios shtë të. ⁵⁵ Perë lë'ë të adë runguë bë'adi'i të lë'ë më perë na, sí, runguë bë'ahia lë'ë më. Si talë niania'a lu të de quë adë runguë bë'adia'a lë'ë më, iurní nabisha igual ziquë lë'ë të. Perë na guldía rnia'a, runguë bë'ahia lë'ë më nu quëhuna cumplir lo quë narni'i më lua. ⁵⁶ Abraham, shtadë guëlu hia'a, bëquitë ldú'i' nu gúpi' fe de quë guëdchini el quë nagnëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu. Nu de verdá gunáhi' de quë bédchinia nu gu' lëgrë la'ni ldú'i'.

⁵⁷ Iurní guni'i rall lu Jesús:

—Todavía ni nápëdi'il cincuenta izë nu rni'il gunal lu Abraham.

⁵⁸ Jesús bëquebi:

—Guldía rnia'a, antsë de Abraham hia nabania.

⁵⁹ Iurní guna'zi rall guë'ë të parë guëlda'a rall lë'ë Jesús perë lë'ë më bëca'chilú më. Bëru'u më la'ni iádu'u.

9

Jesús bënëac tubi nguü nagulë ciegu

¹ Iurní ziadëdë Jesús stubi lugar; guná më lu tubi nguü naná gulë ciegu. ² Ra shini gusë'dë më guna'bë di'dzë:

—Dadë, ¿pëzielú gulë nguui rë' ciegu; pë por duldë shtë shtádëll u por mizme duldë shtënell gúlëll ciegu?

³ Jesús repi:

—Gúquëdi'in por duldë shtënell ni por duldë shtë shtádëll, sino quë gúlëll ciegu parë guená mënë pudërë shtë Dios la'ni vidë shtënell. ⁴ Iurne' na tiempë parë guëdë'na'a dchi'ni shtë më, el quë nabëshe'ldë na, purquë lë'ë tiempë ze'dë, hia iurní adë chu gúnëdi'i dchi'ni. ⁵ Mientras zugá'ahia lu guë'dchiliu, nahia llni shtë ra narëta' lu guë'dchiliu.

⁶ Despuësë de guni'i Jesús ndë'ë, bëchi'bë shënë më lu guiu'u. Bëntsa'u më du'pë benë con bëllënë. Iurní bëte'bi më benë lu slu ciegu.

⁷ Iurní guni'i më:

—Guatibi lul rua' tanquë shtë Siloé. (Di'dzë ni runë cuntienë, el quë naguzia'a.)

Lë'ë ciegu guatibi slúhi'. Iurní bëabrill; hia be'rquë rnall. ⁸ Iurní lë'ë ra vëcini nu los de más ra nananë lë'ë ciegu, guni'i rall:

—¿Pë lëdë lë'ëdi'i narzubë glli glli; rná'bëll gu'në?

⁹ Bëldá rall guni'i:

—Lë'ëll ndë'ë.

Stubi rall guni'i:

—Lë'ëdi'ill ndë'ë perë ziquë rlu'a'a ciegu rluá'all.

Mizmë lë'ë nguui guni'i:

—Na nahia nguui ni.

¹⁰ Iurní guna'bë di'dzë rall:

—¿Lallë bëac slul?

¹¹ Lë'ë ciegu bëquebi:

—Lë'ë nguui naná lë Jesús bëntsa'u benë. Bëté'bi' slua

nu guní'i' lua: “Gua rua' tanquë shtë Siloé të guatibi slul”. Guahia iurní. Iurë na gudibia slua, hia be'rquë rnahia.

¹² Guna'bë di'dzë rall:

—¿Guátí'i nguui ni?

Lë'ë ciegu guni'i:

—Guënëdia'a.

Ra fariseo guna'bë di'dzëru'u rall lu ciegu

¹³ Iurní bia'a mënë lë'ë naguc ciegu lu ra fariseo.

¹⁴ Jesús bëntsa'uhi' du'pë benë nu bënéa'qui' lë'ë nguui ni dzë narzi'i ldu'u mënë.

¹⁵ Ra fariseo bëabrí guna'bë di'dzë rall lu nguui ni, llallë guc be'rquë rnall. Lë'ëll guní'ill:

—Benë bëté'bi' slua. Iurní guatibia slua; hia iurní gu-nahia.

¹⁶ Iurní bëldá ra fariseo guni'i:

—Perë nguui naná bë'në ndë'ë, lëdë de Diósëdi'i zé'dëll purquë rúnëdi'ill rëspëti dzë narzi'i ldu'u mënë.

Perë sëbëldá rall guni'i:

—¿Ni mudë nall pecadurë? purquë tubi pecadurë nápëdi'i pudërë gúni' milagrë ziquë narunë më rë'.

Guc dividir ra mënë. ¹⁷ Iurní bëabrí guna'bë di'dzë ra fariseo lu naná antsë na ciegu:

—Lë'ëll, ¿pë rní'il parë lë'ë nguui nabëne'e slul?

Lë'ëll guní'ill:

—Na rnia'a de quë na më tubi naruadi'dzë shti'dzë Dios.

¹⁸ Perë lë'ë rall adë gualdídi'i ldu'u rall de quë guc ciegu nguui ni nu iurne' rnall, hashtë guna'bë rall

ra shtadë nguiu ni. ¹⁹ Iurní guna'bë di'dzë rall lu shtadë nguiu:

—¿Pë lë'ë shini të ndë'ë? naná rni'i të gulë ciegu. ¿Llallë guc ni rnall?

²⁰ Ra shtádi' bëquebi:

—Nanë na'a de quë nguiu ni na shini na'a nu gúlëll ciegu ²¹ perë adë chu guënëdi'i lla guc ni de quë ne' rnall. Tampuquë guënëdi'i na'a chu bënëac slull. Gulë guna'bë di'dzë lull. Hia më gúshëll; mizmë lë'ëll guëni'll chu bënëac slull.

²² Zni guni'i ra shtadë nguiu purquë rdzëbë rai' ra më shtë iádu'u. Ra mënë shtë iádu'u na rall de acuerdë guëgú rall grë ra mënë narni'i de quë Jesús na Cristo, el quë nagudili Dios parë guëni'bë'ai'. ²³ Por ni guni'i shtadë ciegu: “Gulë guna'bë di'dzë lull; hia më gúshëll”.

²⁴ Iurní ra mënë shtë iádu'u, bëabrí guna'bë rall lu ciegu; repi rall:

—Guni'i lu na'a purë verdá. Guni'i de quë Dios bënëac lë'ël nu bédë'ë graci lu më, perë lë'ë na'a nanë na'a de quë Jesús na pecadurë.

²⁵ Iurní repi ciegu:

—Adë guënëdia'a si nall pecadurë u aquëdi'i; lúniquë lo quë nananëa de quë na nahia ciegu nu iurne' rnahia bien.

²⁶ Bëabrí guna'bë di'dzë rall:

—¿Pëllë bënëti'i? ¿Pëllë bënëll parë bënë'ell slul?

²⁷ Lë'ë ciegu bëquebi:

—Hia gunia'a lu të nu iurne' adë nëdi'i të guëdë'ë të

cuendë. ¿Pëzielú bëabrí guni'i të zni'i? ¿Ni mudë rac shtu'u të gac të shmënë nguiu ni?

²⁸ Iurní gurushtiá rall. Guni'i guidzë rall lë'ë ciegu:

—Lë'ël nal shmënë nguiu ni, perë lë'ë na'a rianaldë na'a lëy shtë Moisés. ²⁹ Lë'ë na'a nanë na'a de quë Dios guni'i lu Moisés perë ní'i, ni siquierë adë chu guënëdi'i ca nezë bërú'ull.

³⁰ Iurní lë'ë nguiu bëquebi:

—¿Lla na shgabë të? Rni'i të guënëdi'i të ca nezë bërú'ull perë gulë guná, bënëáqui' slua. ³¹ Bien nanë hia'a de quë Dios rínidi'i shti'dzë ra mënë nanapë duldë; rini më shti'dzë el quë narunë adorar lë'ë më de verdá nu rini më el quë narunë según voluntá shtë më. Ni sí, rini më shti'dzi'. ³² Pues dizdë gurështë guë'dchiliu, la'di chu bínidi'i de quë tubi mënë bédë'ë slu nagulë ciegu. ³³ Si talë Jesús adë zé'dëdi'i de Dios, adë gáquëdi'i pë gúni'.

³⁴ Iurní guni'i rall guëc ciegu:

—Lë'ël gúlëll ziquë pecadurë nu nápël duldë, nu rac shtú'ul guëluá'al lë'ë na'a.

Iurní gulú rall lë'ë ciegu la'ni iádu'u.

El quë narialdidi'i ldu'i, nápëdi'ill lni shtë Dios

³⁵ Jesús guc bë'a de quë lë'ë nguiu ni gulú hia'ldë rall iádu'u, hia jamás guasúdi'iru'ui' iádu'u. Iurë lë'ë më bédia'guëlu lë'ë nguiu ni, guni'i më lull:

—¿Gu rialdí ldú'ul shti'dzë shini Dios?

36 Lë'ë nguiu ni guni'i:

—Dadë, guni'i lua çhull më ni? të parë tsaldí ldua'a lë'i'.

37 Iurní guni'i Jesús:

—Hia lë'ël gunal lúhi'. Na nahia mënë ni naquëadi'dzënu.

38 Iurní lë'ë nguiu bëzullibi lu Jesús nu guni'ill:

—Rialdí ldua'a, Dadë.

39 Lueguë guni'i Jesús:

—Na zelda lu guë'dchiliu të parë guna juzguë ra mënë. Zelda të parë ra ciegu guená rall, nu parë grë ra narni'i rna rall, guëabré gac rall ciegu.

40 Iurní bëldá ra fariseo naquëbezënú lë'ë më, guni'i rall:

—¿Ni mudë nu lë'ë na'a na na'a ciegu?

41 Jesús bëquebi:

—Si talë lë'ë të na të ciegu, ni tubi faltë nápëdi'i të lu Dios, perë cumë ziquë rni'i të de quë rna të, pues napë të duldë delantë lu Dios.

10

Comparaciuni shtë vëquërë nu lli'li

1 'Guldía rnia'a, el quë nat-suté rua' gurráli shtë lli'li, na el quë naquëhapë ra ma; perë el quë naná riuté stubi tëchi, ni lë'ë nguba'në nartë'tsë ma.

2 Perë el quë nariuté rua' gurráli, na vëquërë shtë ra lli'li. 3 Lë'ë naná portërë rshá'lëll rua' puertë parë rituté vëquërë shtë lli'li. Nu runguë bë'a ra lli'li cha' vëquërë ni. Rna'bë vëquërë cadë lë'ë ra ma con lë ma. Nu rgu vëquërë lë'ë ra ma la'ni gurráli. 4 Despuësë rgu vëquërë

lë'ë ra ma shtënell, grëtë' ra lli'li rianaldë tëchi vëquërë. Hia lë'ë lli'li zianaldë tëchi më purquë rini ma cha' më⁵ perë adë rianáldëdi'i ra lli'li tubi mënë naguënëdi'i ma. Al contrari, rllu'në ma lu ra mënë ni purquë adë guënëdi'i ma cha' mënë ni.

6 Jesús bëzú comparaciuni rë' perë lë'ë rall adë guasëdi'i rall lo quë naquëadi'dzë më lu rall.

Jesús na vëquërë za'quë

7 Iurní lë'ë Jesús bëabré guni'i më:

—Guldía rnia'a lu të, nahia rua' puertë shtë ra lli'li. 8 Grë ra naná bidë antsë de na, na rall ziquë nguba'në naca'a ra lli'li parë mizmë lë'ë rall, nu na rall ziquë narru'u lu ra mënë, perë ra lli'li adë bënëdi'i cuendë shti'dzë rall. 9 Na nahia puertë; el quë nat-suté por na nasalvárëll, nu na rall ziquë lli'li nariuté rua' gurráli nu rru'u ma; adë runë faltë nagáu ma. Napë ra ma zihani dau.

10 'Perë lë'ë nguba'në nadë más rídëll parë rbaa'nëll nu parë rguínill ra lli'li nu rzalull lë'ë ma; perë na zelda parë gapë të vidë sin fin nu parë gapë tëhin sin adë runë fáltëdi'in. 11 Nahia vëquërë za'quë. Guënehia vidë shtëna por ra lli'li. 12 El quë narunë dchi'ni nadë más por pagu, iurë lë'ëll rnall ze'dë tubi ma dushë, rsá'nëll ra lli'li; más bien rllú'nëll lu ma dushë. Iurní lë'ë ma dushë rna'zi lë'ë lli'li nu rtë'tsë ma lli'li. El quë nádi'i vëquërë shtë lli'li, rsá'nëll ra lli'li purquë

nádi'll nashtënë ma. ¹³ Así es quë nguiu rë' rllú'nëll purquë nadë más rúnëll dchi'ni por pagu; adë rúnëdi'll importë ra lli'li.

¹⁴ Na nahia vëquërë za'quë. Runguë bë'ahia ra shi'lia nu ra shi'lia runguë bë'a rai' na. ¹⁵ Ziquë Shtada runguë bë'a na, na runguë bë'ahia lë'ë Shtada. Na rdchi'ba vidë shtëna por ra lli'li. ¹⁶ Napa stubi partidë lli'li nanádi'i ndë'ë; napë quë tsagna'ba lë'ë rall. Guëquë diaguë ma chahia; gac ma tubsë partidë nanapë tubsë vëquërë.

¹⁷ 'Lë'ë Dadë Dios rac shtu'u na purquë rdë'ëhia vidë shtëna; gatia por ra mënë nu despuësë guëabré guëbania. ¹⁸ Ni tubi adë chu guëdchisúdi'i vidë shtëna sino na rdë'ëhia vidë shtëna por voluntá shtëna, nu napa pudërë de quë despuësë guëdë'ahin, guëbania stubi. Zni na ordë nabëna recibir de Shtada.

¹⁹ Iurë ra contrari shtë më bini rall grë di'dzë rë', iurní bëabré gac dividir rall. ²⁰ Cantidá rall guni'i:

—¿Pëzielú runë të cuendë hiumbrë rë'? cumë nápëll mëdzabë la'ni ldu'ull. Rac lúguëll.

²¹ Sëbëldá rall guni'i:

—Ni tubi chu nanapë mëdzabë la'ni ldu'u, gac gunë ziquë runë më rë'. ¿Ni mudë tubi nanapë mëdzabë guëdë'ëi' slu ciegu?

Adë bë'nëdi'i ra mënë recibir lë'ë Jesús

²² Hia bëga'a tiempë naldë. Ciudadá Jerusalén bë'në tucarë

laní narëagná ldu'u ra mënë dzë nagualú dchi'ni shtë iádu'u. ²³ Jesús canzë rua' iádu'u ru'bë catë nanú portali shtë Salomón. ²⁴ Ra contrari shtë më bëtia'a rdondë rall lë'ë më nu guni'i rall:

—¿Guc guëní'il lu na'a clarë de quë lë'ël nal Cristo? të tsaldí ldu'u na'a. Guni'i por derechë tubigasë të guënë na'a de verdá nal el quë nagudili Dios parë guë nibë'al.

²⁵ Guni'i Jesús:

—Hia gunia'a lu të perë adë nëdi'i të tsaldí ldu'u të shti'dza. Grëtë' cusë el quë nabëna, guc por pudërë shtë Shtada; ra milagrë rlua'ain de quë nahia shini Dios ²⁶ perë lë'ë të adë nëdi'i të tsaldí ldu'u të shti'dza purquë nádi'i të shi'lia. Hia gunia'a lu të antsë. ²⁷ Ra shi'lia rini shti'dza nu nanëa ra lli'li shtëna, nu lë'ë ra shi'lia ridë naldë na. ²⁸ Na rdë'a lë'ë rall vidë sin fin; jamás adë tsagnítidi'i rall parë siembrë. Ni tubi adë chu cúdi'i shi'lia lu guiahia. ²⁹ Shtada bëne'e lë'ë rall parë na. Lë'ë më na más më ru'bë quë grë nanabani. Napë më pudërë nu adë ni tubi chu cúdi'i shi'lia lu guia'a Shtada. ³⁰ Lë'ë Shtada con na, na na'a tubsë.

³¹ Iurní ra contrari shtë Jesús bëabré guna'zi rall guë'ë parë guëlda'a rall lë'ë Jesús.

³² Jesús guni'i lu rall:

—Cantidá cusë za'quë bëna delantë lu të por pudërë shtë Shtada, ¿por guadë puntë naguëne'e guë'ë të na?

³³ Guni'i rall:

—Adë chu guënë'edi'i guë'ë lë'ël por tubi cusë za'quë nabë'nël sino quë guni'il mal cuntrë Dios. Nguiu nal perë rni'il nal Dios.

³⁴ Iurní guni'i Jesús:

—La'ni lëy shtë hia'a naescritë: “Guni'ihia lë'ë të na të dioses”, ³⁵ nu nanë hia'a de quë Sagradas Escrituras na verdá, adë chu gúnëdi'i anular shti'dzë më catë bërulë ra mënë dioses, grëtë' ra nabë'në recibir shti'dzë më. ³⁶ Talë Dios gulë na nu bënë l dai' më na nu bëshel'dë më na lu guë'dchiliu, ¿pëzielú rni'i të de quë na gunia'a di'dzë cuntrë Dios iurë gunia'a lu të: “Nahia shini Dios”? ³⁷ Si talë quëhúnëdia'a dchi'ni shtë Shtada, adë tsaldídi'i ldu'u të na. ³⁸ Perë si talë runa milagrë con pudërë shtë Dios, aunquë adë rialdídídi'i ldu'u të na, gulë tsaldí ldu'u të lo quë naquëhuna të gac bë'a të nu tsaldí ldu'u të purquë Shtada quëhúni' grëtë' cusë ni por na; unidë na na'a.

³⁹ Bëabrí rall stubi parë gua'a rall lë'ë më prësi perë Jesús bëru'u guia'a rall.

⁴⁰ Iurní Jesús bëabrí stubi ladë cu' guia'a guëë'gu Jordán, mizmë lugar catë bëchu'bë nisë Juan ra mënë guëlútë'. Ndë bëa'në më. ⁴¹ Cantidá mënë guagná rall lë'ë më nu guni'i rall:

—De verdá Juan adë bënëdi'i milagrë ru'bë nianá ra mënë perë grëtë' el quë nagoni'i Juan shcuendë nguio rë', verdá nahin.

⁴² Cantidá ra mënë gualdí ldu'u rall lë'ë Jesús lugar ni.

11

Guti Lázaro

¹ La'ni guë'dchi Betania guquërelde Lázaro con chupë zánëll, María nu Marta. Rac llu'u Lázaro. ² Mizmë María ni antsë gati Jesús, bëtë'bëi' sëiti nashi guëa' Jesús nu bëcuë'dchi' con guitsë guëqui' guëa' më. Zanë María rac llú'ull. ³ Marta nu María bëshel'dë bëldá mënë naguaguëchi lu Jesús:

—Dadë, lë'ë el quë nalë rac shtú'ul, lë'ëll rac llú'ull.

⁴ Iurë bini më lo quë nagoni'i rall, guni'i më:

—Galguidzë rë' adë tsalúdi'i con galguti, más bien parë guená të pudërë shtë Dios, nu por galguidzë rë' ra mënë guëni'i rall llëru'bë na pudërë shtëna. Guëni'i rall llëru'bë na pudërë shtë shini Dios.

⁵ Nalë guc shtu'u Jesús Marta nu bëldëll nu Lázaro. ⁶ Iurë lë'ë ra mënë repi lu Jesús de quë Lázaro rac llú'i', bëa'në më chupë dzë catë nanú më. ⁷ Despuësë guni'i më lu ra shini gusë'dë më:

—Cha guiá hia'a stubi hashtë Judea.

⁸ Guni'i rai' lu më:
—Mësë, ¿ni mudë tsal Judea stubi? Guc ldu'u ra contrari shtënel niaguini rall lë'ël con guë'ë.

⁹ Jesús guni'i:
—¿Pëllë lëdë guldídi'i narni'i: “Chi'bë chupë iurë napë tubi dzë”? Si talë chu zia'a rdzë, adë rrëldëdi'ill

purquë rnall lu llni shtë ngubidzë, ¹⁰ perë si talë chu zia'a gue'lë, ni sí, rreldë ni purquë runë faltë llni.

¹¹ Despuësë de guni'i Jesús di'dzë rë', guni'i më:

—Lë'ë amigu shtë hia'a, Lázaro, gutëga'si perë na tsacua'ñia lë'ëll.

¹² Iurní lë'ë ra shini gusë'dë më guni'i:

—Dadë, si talë naga'si Lázaro, guëáqui'.

¹³ Perë Jesús quëgni'i de quë Lázaro guti. Ra shini gusë'dë më runë shgabë rai' de quë quëadi'dzë më shcuendë mbëca'ldë. ¹⁴ Iurní clarë guni'i më:

—Lázaro hia guti ¹⁵ perë na rquitë ldua'a de quë núdia'a con lë'i' parë tsaldí ldu'u tē na. Cha guiá guená hia'a lë'i'.

¹⁶ Iurní lë'ë Tomás, el quë narni'i rai' Cuachi, guní'i' lu los de más shini gusë'dë më:

—Cha guiá hia'a nu lë'ë hia'a tē parë gatinú hia'a lë'ë më ndë.

Jesús bëcua'ñi tēgulë

¹⁷ Iurë bēdchini Jesús guëlladchi Betania, bini' lë'ë Lázaro hia guc tapë dzë bēgá'chi'. ¹⁸ Betania naquë guëlladchi rua' Jerusalén cumë ziquë chupë kilómetro guërudë. ¹⁹ Cantidá më israelitë guaguë'në visitar lë'ë Marta nu María parë gac consolar rai' por tēgulë, zanë rai'. ²⁰ Iurë Marta guc bē'a de quë Jesús ziadgchini, bē'ú'ui'; guagtsa'guë'lúhi' lë'ë Jesús perë María bē'a'nē hiu'u.

²¹ Marta guni'i lu Jesús:

—Dadë, si talë niaquërdël ndë'ë, adë niátidi'i zana. ²² Perë nanëa de quë Dios guëne'e grëtë' lo quë naná rná'bël lu më.

²³ Jesús guni'i lu Marta:

—Lë'ë zánël guëabrí guëbáni'.

²⁴ Marta guni'i:

—Nanëa de quë guëabrí guëbáni' iurë guëbani ra tēgulë stubi, lúltimë dzë.

²⁵ Jesús guni'i:

—Rcua'ñia ra tēgulë, nu rdë'a vidë sin fin. El quë narialdí ldu'i na, aunque nilë gútil, guëabrí guëbani'll. ²⁶ Nu grëtë' el quë nanabani iurne' nu tsaldí ldú'ull na, jamás adë gátidi'ill. ¿Gu rialdí ldú'ul ndë'ë, Marta?

²⁷ Marta guni'i iurní:

—Aha' Dadë, rialdí ldua'a de quë nal Cristo, shini Dios, el quë nanapë quë guëdchini lu guë'dchiliu.

Jesús bi'ni rua' ba'a

²⁸ Despuësë de guni'i Marta di'dzë rë', guagná'bëi' bēldi' María. Iurní guni'i Marta guitsë guitsë:

—Hia lë'ë mēsë nanú ndë'ë. Lë'i' quëgná'bëi' lë'ëll.

²⁹ Lueguë guasuldí María nu guagnáhi' lë'ë Jesús. ³⁰ Jesús la'di tsutēdi'i më guë'dchi. Lë'ë më quëreldë më lugar catë bēdia'guë'lú më Marta. ³¹ Iurë ra më guë'dchi ni, ra nabēdchini parë gac consolar rai', guná rall guzia'a María, guasuldí rall nasesë. Guagnaldë rall lë'ë María; guni'i lu sa' rall:

—Guzia'a María rua' ba'a parë gú'ni' nga'li.

³² Iurë lë'ë Maríá bédchini catë zuga'a Jesús, bészullibi Maríá guëa' Dadë nu guní'i':

—Dadë, si talë nanul ndë'ë, adë niátidi'i zana.

³³ Iurë lë'ë Jesús guná ru'në Maríá, nu guná më lu ra mënë narunë compaňi lë'ë zanë tēgulë, nu guná më ru'në rai', nalë bédchini tristë la'ni ldu'u më, demasiadë gubini ldu'u më. ³⁴ Guna'bë di'dzë më lu ra mënë:

—¿Ca bëga'chi tēgulë?

Guni'i' rall:

—Dadë, gude'e guënal.

³⁵ Iurní Jesús bí'ni'. ³⁶ Ra mënë guni'i' iurní:

—Gulë guná, blac rac shtu'u më lë'ë tēgulë.

³⁷ Perë bēldá ra mënë guni'i':

—Ndë'ë lë'ë el quë nabēdë'ë slu ciegu, ¿pēllë nápi' pudërë parë niátidi'i Lázaro?

Jesús bëcua'ňi Lázaro ladi ra tēgulë

³⁸ Jesús nalë gubini ldú'i' stubi. Iurní guabi'guë më rua' ba'a. Nahin ziquë tubi nichë la'ni dani. Da'u ruahin tubi guë'ë ru'bë. ³⁹ Jesús guni'i':

—Gulë bédchisú guë'ë rë'.

Marta, zanë tēgulë, guní'i':

—Dadë, perë rldia'a nahiu'dzë tēgulë purquë hia guc tapë dzë gúti'.

⁴⁰ Perë Jesús guni'i':

—¿Pë adë guní'idia'a lul de quë si talë tsaldí ldú'ul na, guënal pudërë shtë Dios?

⁴¹ Iurní bédchisú rall guë'ë nananú rua' ba'a. Jesús gubi'a lu gube'e nu guni'i' më:

—Dadë, dushquíllil purquë rínil grëtë' lo quë narna'ba lul. ⁴² Nanëa de quë lë'ël rquë diáguël shti'dza siemprë perë rnia'a lul por bien shtë ra mënë narëta' ndë'ë tē parë tsaldí ldu'u rall de quë lë'ël bëshé'ldël na.

⁴³ Despuësë de guni'i' më ndë'ë, iurní fuertë guni'i' më:

—Lázaro, bëru'u nga'li.

⁴⁴ Lë'ë tēgulë bëru'u. Ra guia'a Lázaro nu guëáhi' li'bi con lari vendas. Nu lu Lázaro da'u tubi lari. Jesús guni'i':

—Bëshá'quë lari rë' tē parë gac guzëáhi'.

Rac shtu'u mënë gati Jesús (Mt. 26.1-5; Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2)

⁴⁵ Con milagrë ni másru'u gualdí ldu'u ra mënë israelitë shti'dzë Jesús, ra mënë nabë'në compaňi lë'ë Maríá. Guná rall lo quë nabë'në më nu gualdí ldu'u rall lë'ë më. ⁴⁶ Perë bēldá mënë gua rall lu fariseo nu guaguëchi rall grë lo quë nabë'në Jesús. ⁴⁷ Iurní ra fariseo nu ra jēfë shtë ra bëshuzi bēdëá rall con ra Junta Suprema naná runë juzguë. Guni'i' rall lu sa' rall:

—¿Pë guëdë'na'a? Jesús quëhunë cusë ru'bë nu milagrë. ⁴⁸ Si talë guëdë'ë hia'a sí lë'ëll, grëtë' mënë tsaldí ldu'u rall lë'ë Jesús, nu ra gubernë shtë ra mënë rumanë guëdchini rall tē parë guëzalú rall iádu'u shtë hia'a. Guëdubi naciuni shtë hia'a guëdë'ë rall fin.

⁴⁹ Perë tubi de lë'ë rall, Caifás, nall mërë jēfë shtë ra bëshuzi izë ni; guní'i':

—Lë'ë të adë guënëdi'i të
 50 nu adë rdë'edi'i të cuendë
 de quë más mejurë parë
 lë'ë hia'a, gati tubsë nguiu,
 lëdëdi'i grë guë'dchi guëniti
 nu guëdubi naciuni tsalú.

51 Caifás guní'idi'i zndë'ë
 por shcuëndëll; más bien
 cumë nall jëfë shtë ra bëshuzi
 izë ni, guní'i' di'dzë rë'
 purquë el Espíritu Santo
 bënë'ne compa'ni lë'ëll guëni'll
 cusë naguër gac. Guní'll gati
 Jesús shlugar naciuni Israel.
 52 Lëdë guní'idi'ill lë'ësë
 shcuendë naciuni Israel sino
 quë gati Jesús parë guëtëa
 më grëtë' shini Dios naná
 bërë'tsë stubi naciuni. 53 Zni
 dizdë dzë ni, ra contrari shtë
 Jesús bënë'ne rall de acuerdë
 parë quini rall lë'ë më.

54 Por ni hia Jesús adë
 nëdi'i' ziazë më shlatë shlatë
 Jerusalén catë ra contrari
 shtë më nanú, sino bëru'u
 më regiuni shtë Judea.
 Guzia'a më tubi lugar naquë
 guëlladchi catë na tubi shlatë,
 tubi lugar nalë Efraín. Nga'li
 bëa'në më con ra shini
 gusë'dë më.

55 Hia runë faltë stu'psë
 parë laní Pascu shtë ra mënë
 israelitë. Cantidá mënë
 guë'dchi gua rall Jerusalén
 parë gac laní. Bënë'ne tucarë
 gunë rall custumbrë parë gac
 limpi rall según custumbrë
 shtë rall antsë bëga'a laní.
 56 Ra mënë quëguili rall lë'ë
 Jesús. Iurë rëta' rall íadu'u
 ru'bë, guna'bë di'dzë lu sa'
 rall:

—¿Pë zidë Jesús lu laní u
 adë guídëdi'ill?

57 Ra fariseo nu ra jëfë
 shtë ra bëshuzi gunibë'a rall
 de quë si talë chu guini u
 chu guná lu Jesús, tsanú rall
 rsunë të parë guëna'zi rall lë'ë
 më prësi.

12

*Bëtia'a María nisë nashi
 guëa' Jesús*

(Mt. 26.6-13; Mr. 14.3-9)

1 Shu'pë dzë antsë laní
 Pascu, Jesús gua guë'dchi
 Betania catë quërelde Lázaro.
 Lázaro na el quë nabëcua'ñi
 Jesús ladi ra tégulë. 2 Nga'li
 bënë'ne rall tubi shtë parë
 Jesús, gau më. Marta bënë'ne
 sirvë lu mellë. Lázaro
 guzubënúhi' Jesús lu mellë.
 3 Iurní lë'ë María bédchininú
 tubi guërudë litro sëiti nashi
 shtë nardo. Lasaquin zihani
 dumí. Bëté'bëi' sëiti ni guëa'
 Jesús. Iurní bëcuë'dchi'
 guëa' më con guitsë guëqui'.
 Guëdubi la'ni hiu'u gu'të olor
 nashi.

4 Iurní guni'i tubi shini
 gusë'dë më, Judas Iscariote,
 mizmë Judas nagonë in-
 triegu lë'ë Jesús, guni'i Judas:

5 —¿Pëzielú niatuu' nisë
 nashi rë' por tsunë gahiu'a
 bëllë bédchichi parë guëdë'ë
 hia'a ca'a prubi?

6 Perë Judas adë guní'idi'ill
 zni purquë bëga'a ldú'ull ra
 prubi sino nall nguba'në.
 Nall tesurërë shtë dumí nu
 rbaa'nëll dumí lo quë nardë'ë
 ra mënë. 7 Iurní guni'i Jesús:

—Zuzú na'a purquë bë'ni'
 zni'i por dzë na guëga'cha.
 8 Ra prubi zuga'a con lë'ë të
 guëdubi tiempë perë na lëdë

cuezënúdia'a lë'ë të guëdubi tiempë.

Guc shtu'u mënë quini rall

Lázaro

⁹ Cantidá ra më israelitë guc bë'a rall de quë Jesús nanú Betania. Gua rall nga'li, lëdë niá'asëdi'i parë guená rall lu Jesús sino quë rac shtu'u rall guená rall lu Lázaro, el quë nabëcua'ñi Jesús ladi ra tégulë. ¹⁰ Iurní lë'ë ra jëfë shtë ra bëshuzi gu' rall de acuerdë parë quini rall Lázaro ¹¹ purquë por shti'dzë Lázaro cantidá ra mënë israelitë bës'a'në rall ldai' shtë ra fariseo nu gualdí ldu'u rall Jesús.

*Guatë Jesús ciudá
Jerusalén ziquë rëy*

*(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11;
Lc. 19.28-40)*

¹² Zihani mënë gua Jerusalén parë laní Pascu. Stubi dzë bini rall de quë Jesús ziagdchini parë ciudá Jerusalén. ¹³ Iurní bëchuguë rall llicu hiaguë zini parë guagtsa'guëlü rall lë'ë më, fuertë guni'i rall:

—Gunë Dios salvar. Llëru'bë na Rëy shtë hia'a naze'dë por lë Dadë Dios. Benditë na Rëy shtë Israel.

¹⁴ Jesús gudchibë më tëchi burrë. Zni rni'i Sagradas Escrituras:

¹⁵ Adë rdzëbëdi'i të, mënë naquërdë guë'dchi Sión.

Gulë guná Rëy shtë'në të; ze'dë guëdchíni'.

Dchí'bi' tëchi burrë.

¹⁶ Ra shini gusë'dë më adë guasëdi'i rai' lueguë; hashtë

más despuësë iurë lë'ë Jesús guashtëhi' ladi ra tégulë, iurní bëagná ldu'u rai' grëtë' ndë'ë naescritë lo quë narni'i la'ni Sagradas Escrituras shcuendë Jesús. Bëagná ldu'u rai' lo quë naguc con Jesús.

¹⁷ Nu ra mënë nazunú Jesús iurë lë'ë më guna'bë më Lázaro la'ni ba'a nu bëcua'ñi më lë'ë Lázaro ladi ra tégulë, biadi'dzë rall lu ra mënë lo quë naguná rall. ¹⁸ Por ni ra mënë bëru'u; guagtsa'guëlü rall lë'ë Jesús. Bini rall de quë Jesús bënë milagrë con Lázaro ¹⁹ perë ra fariseo guni'i lu sa' rall:

—¿Gu rna të ni tubi adë chu pë rúnëdi'i? Gulë guná, grë ra mënë narë lu guë'dchiliu, zianaldë rall lë'ë Jesús.

*Bëldá mënë griego gudili
rall Jesús*

²⁰ Entrë ra mënë nabëdchini Jerusalén parë gunë rall adorar Dios, nanú bëldá mënë griego. ²¹ Guabi'guë rall lu Felipe më Betsaida, tubi guë'dchi shtë Galilea. Bënë rall ruëguë lu Felipe; guni'i rall:

—Dadë, rac shtu'u na'a guená na'a lu Jesús.

²² Felipe guagni'i lu Andrés. Guërupë rai' guaguëchi rai' lu Jesús de quë ra më griego rac shtu'u rall guená rall lu më.

²³ Iurní Jesús guni'i:

—Ne' bëga'a iurë të guëlua'a Dios llëru'bë na pudërë shtëna, nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu. ²⁴ Guldía rnia'a, si talë tubi bë'dchi trigu adë ldáguëdi'in la'ni guiu'u nu ratsu luhin, todavía

nahin tubsë bē'dchi, perë si talë ldaguë bē'dchi lu guiu'u nu gatsu luhin, tsaldanin nu guëne'eiñ zihani bē'dchi. ²⁵ El quë naquëhapë vidë shtëni' no más parë mizmë lë'ëll, segurë guënitin, perë el quë naná dispuestë guënitin vidë shtëni' por na, guëbáñill parë siempërë. ²⁶ Si talë chu rac shtu'u gunë sirvë lua, napë quë gue'dë náldëll na. Catë riahia, ndë guëdzëlë el quë narunë sirvë lua. Si talë chu gunë sirvë lua ziquë shmëna, gunë Shtada honrar nguii ni.

Guni'i Jesús lu shini gusë'dë më gati më

²⁷ Guni'i Jesús:

—Iurne' adë rbedchídi'i ldua'a perë ¿pë guna? ¿Ni mudë guëni'a'a lu Shtada: “Bëlá na lo quë nagaca”? purquë parë ni zelda lu guë'dchiliu. ²⁸ Dadë, bëlua'a pudërë nanápël.

Iurní bēdchini tubi bë nabëru'u lu gube'e. Guni'i bë:

—Hia guc bëluá'ahia pudërë shtëna, nu guëluá'ahia pudërë shtëna stubi.

²⁹ Ra mënë zihani narëta' nga'li, bini rall lë'ë bë. Bëldá rall guni'i de quë nguzi'u gubë. Sëbëldá rall guni'i:

—Tubi ianglë biadi'dzë lu më dizdë gube'e.

³⁰ Iurní Jesús guni'i:

—Lëdë por nádi'i bēdchini bë rë' sino por lë'ë tē parë tsaldí ldu'u tē. ³¹ Iurne' bëga'a iurë de quë lë'ë guë'dchiliu rë' gac juzguë. Nu iurne' guësëllu'në Dios lë'ë Satanás, el quë narnibë'a mënë shtë guë'dchiliu. ³² Iurë lë'ë ra

mënë guëquë'ë rall na lu cruz, manërë ni guëna'ba grë ra mënë lua.

³³ Zni guni'i më lu rall parë guëdë'ë rall cuendë lla mudë gati më. ³⁴ Ra mënë guni'i rall lu Jesús:

—Riasë na'a por ra Sagradas Escrituras de quë lë'ë Cristo guëbáni' parë siempërë. ¿Pëzielú rni'il de quë lë'ë nguii nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, gac crucificári? ¿Chu na el quë nabëshe'ldë Dios?

³⁵ Iurní Jesús guni'i lu rall:

—Por stu'pë tiempë nanú llni entrë ladi tē. Gulë tsagla'guë tsanaldë tē llni. Gulë cue mientras napë tē llni tē parë adë guëná'zidi'i nacahi lë'ë tē terciuni. Na ziquë el quë narzë lu nacahi; rdë'edi'ill cuendë ca nezë tsall. ³⁶ Gulë tsaldí ldu'u tē lë'ë llni mientras zuga'a llni lu guë'dchiliu. Zni gac tē shini Dios nanapë llni shtë më la'ni ldu'u tē.

Despuësë de guni'i më ra cusë rë', Jesús guzia'a nu bëca'chilú më lu rall.

Guná ra mënë milagrë shtë Jesús perë gualdídi'i ldu'u rall

³⁷ Jesús bë'në zihani milagrë ru'bë lu ra mënë perë adë gualdídi'i ldu'u rall na më shini Dios. ³⁸ Pues zni guc cumplir naguni'i Isaías, tubi nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë. Bëquë'ë Isaías:

Dadë, ¿chull gualdí ldu'u diza'quë shtë hia'a?

¿Chull gualdí ldu'u iurë bëluá'al pudërë shtënëll lúhi'?

39 Por ra di'dzë rë' adë bënëdi'i rall gan tsaldí ldu'u rall purquë nu zac naescritë la'ni mizmë librë shtë Isaías:

40 Dios bënë ra mënë ciegu nu bënë' naguëdchi ldu'u rall të parë adë guënádi'i rall con slull, nu tsasëdi'i rall con ldu'u rall. Guquin parë adë guëabrídi'i ldu'u rall con Dadë Dios të gunëac më lë'ë rall.

41 Isaías guni'i zndë'ë purquë gunáhi' lu Jesucristo de quë llëru'bë na pudërë shtë më.

42 Zihani më narnibë'a, gualdí ldu'u rall lë'ë Jesús perë adë nëdi'i guëni'i rall delantë lu mënë de quë na rall shmënë Jesús. Bëdzëbë rall ra fariseo të parë guëgúdi'i ra fariseo lë'ë rall la'ni iádu'u.

43 Más bëquitë ldu'u rall gunë mënë alabar lë'ë rall quë nihunë rall cumplir voluntá shtë Dios.

Ra di'dzë shtë Jesús gunë juzguë ra mënë

44 Jesús guni'i fuertë:

—El quë natsaldí ldu'i na, lëdë niá'asëdi'i na rialdí ldu'i sino también rialdí ldu'i Shtada el quë nabëshe'ldë na.

45 El quë narná lua, rna lu më el quë nabëshe'ldë na. 46 Nahia llni. Zelda lu guë'dchiliu. Grëtë' el quë narialdí ldu'i na, adë guëá'nëdi'ill la'ni nacahi.

47 Si talë tubi de lë'ë të rinj të shti'dza, perë adë rzu'bë diáguëdi'il shti'dza, lëdë nádi'i guna condenar mënë ni purquë adë zëldëdia'a lu guë'dchiliu parë guna condenar lë'ë ra mënë sino

zelda parë guna salvar ra mënë. 48 El quë naguëquë guia'a na nu adë rialdídi'i ldu'u shti'dza, nápëll el quë nagunë condenar lë'ëll. Ra di'dzë nagunia'a lull, ni nagunë condenar ra mënë ni lúltimë dzë. 49 Adë ruadí'dzëdia'a según voluntá shtëna; lë'ë Shtada el quë nabëshe'ldë na, gunibé'ai' na parë guënia'a lu të. Lo quë nabëluá'ahia, na mandamientë shtë Dios. 50 Nu rac bë'ahia el quë nagunë cumplir mandamientë shtë Shtada, nápëll vidë eternë. Grë lo quë narnia'a, ze'dë de Shtada; lo quë naguni'i më lua, zni ruadi'dza.

13

Jesús gudibi guëa'ra poshtë

1 Antsë bëdchini laní Pascu, rac bë'a Jesús de quë hia lë'ë iurë bëga'a parë gati më nu guësëa'në më ra shini gusë'dë më; guzëá më lu Shtadë më. Nalë guc shtu'u më ra shini gusë'dë më nananú guë'dchiliu. Guc shtu'u më lë'ë rai' hashtë gati më.

2 Hia gualú shtse shtë Pascu, iurní lë'ë mëdzabë bëu' la'ni ldu'u Judas Iscariote, shini Simón. Bënë mëdzabë parë rac shtu'u Judas gúnëll intriegu lë'ë Jesús guia'a ra contrari shtë më. 3 Jesús hia guc bë'a de quë ze'dë më de Dios nu guëabrí më con Dios nu lë'ë Dadë bënë'ë grëtë' pudërë parë Jesús. 4 Guasuldí më lu mellë. Iurní bëdchisú më lari lu guia'a nanacu më. Bëldi'bi më tubi toallë la'ni

më. ⁵ Iurní gudë më nisë la'ni tubi natsë'ë. Guzublú më gudibi më guëa' ra shini gusë'dë më nu bëshá më toallë nanua'a më guëa' shini gusë'dë më parë guëbidchi nisë.

⁶ Iurë bëdchini më lu Simón të quibi' guëa' Simón Pedro, perë Pedro guni'i:

—¿Pë lë'ël quíbil guëahia?

⁷ Jesús guchi lu Pedro:

—Iurne' adë riasëdi'il lo quë naquëhuna perë despuësë sí, tsasël.

⁸ Perë Pedro guni'i:

—Jamás adë quíbidil' guëahia.

Jesús guchi lu Pedro:

—Si talë guëzunédia'a lë'ël, hiadë nádi'il shmëna.

⁹ Guni'i Simón Pedro:

—Iurne' pë Dadë, lëdë niá'asëdi'i guëahia tsati sino también guiahia nu guëca.

¹⁰ Perë Jesús guni'i:

—El quë naná gualú guzë, adë rquí'nidi'i gázëll stubi, nadë más guëa'll tsati. Hia lë'ë të limpi ldu'u të perë lëdë grëdi'i të.

¹¹ Guni'i më adë grëdi'i rai' na rai' limpi purquë guc bë'a më chu gunë intriegu lë'ë më. Por ni guni'i më: “Lëdë grëdi'i të na të limpi”.

¹² Despuësë de gudibi më guëa' ra shini gusë'dë më, Jesús bëabrí gutë më shabë më; iurní guzubë më stubi lu mellë. Guni'i më:

—¿Gu riasë të lo quë naná bëna? ¹³ Lë'ë të rni'i të nahia mësë nu Dadë shtë të. Napë të rsunë purquë ni nahia. ¹⁴ Pues na, mësë nu Dadë shtë të, gudibia

guëa' të nu zac lë'ë të napë quë quibi të guëa' sa' të. ¹⁵ Na bëdchi'ba tubi mustrë parë lë'ë të. El mizmë ni gunë të con sa' të ziquë nabëna. ¹⁶ Guldía rnia'a, tubi muzë adë lasáquëdi'll más quë shlámi'; más lasac nabëshe'ldë lë'ë muzë. ¹⁷ Si talë rdë'ë të cuendë lo quë narnia'a lu të nu gunë të cumplirin, iurní rquitë ldu'u të.

¹⁸ Adë quëgní'idia'a de grë të. Na rac bë'ahia guadë el quë nagulëhia perë napë quë gac cumplir lo quë narni'i Sagradas Escrituras: “El quë naraunú na, ni bënë cuntrë na parë gatia”. ¹⁹ Dizdë iurne' rnia'a lu të antsë gac ndë'ë të parë gac bë'a të nahia el quë nagunia'a nu parë tsaldí ldu'u të shti'dza iurë lë'ë ndë'ë gac. ²⁰ Guldía rnia'a lu të, el quë nagunë recibir el quë naná bëshel'da, ni gunë recibir na, nu el quë nagunë recibir na, ni gunë recibir el quë nabëshe'ldë na.

Guni'i Jesús de quë Judas gúnëll intriegu lë'ë më

(Mt. 26.20-25; Mr. 14.17-21; Lc. 22.21-23)

²¹ Iurë gualú guni'i Jesús di'dzë ni, nalë bënë më ll-gabe la'ni ldu'u më; nalë gubini ldu'u më. Iurní guni'i më con di'dzë clarë:

—Guldía rnia'a, tubi de lë'ë të gunë intriegu na lu galguti.

²² Ra poshtë guzublú gubi'a rai' lu sa' rai' perë adë bëdë'di'i rai' cuendë chu gunë intriegu lë'ë më. ²³ Tubi de lë'ë rai', el quë narac shtu'u më, zúbi' cula'ni Jesús;

caniháuhi'. ²⁴ Simón Pedro b'è'nè sēni con guí'a'ai' tē guēna'bē di'dzē nguui ni lu Jesús, chu gunē intriegu l'è'è mē. ²⁵ Iurní nguui ni guni'i lu Jesús:

—Dadē, ¿chull gunē intriegu l'è'èl?

²⁶ Jesús bēquebi:

—Guētiá'ahia pedasē guetēshtildi la'ni platē nu guēdē'ahin ca'a nguui na-gunē intriegu na.

Iurní bētia'a Jesús guetēshtildi la'ni platē nu bēdē'è mē pedasē cua'a Judas Iscariote, shini Simón.

²⁷ Judas b'è'nè recibirin; lueguē lueguē Satanás guatē la'ni ldú'ull. Iurní Jesús guni'i lu Judas:

—Lo quē narac shtú'ul gúnēl, b'è'nin lueguē.

²⁸ Perē ni tubi de los de más poshtē adē guc b'è'adi'i rai' pēzielú guni'i mē zndē'è lu Judas. ²⁹ Cumē Judas guc tesurērē shtē dumí, bēldá rai' b'è'nè rai' llgabē de quē Jesús rac shtu'u tsasi'i Judas lo quē naná rqui'ni lu laní, u tal vez guēdē'è Judas gu'nē ca'a ra prubi. ³⁰ Despuēsē de l'è'è Judas b'è'nè recibir tubi ldē guetēshtildi, lueguē bērú'ull. Hía riu' gue'lē.

Mandamientē cubi shtē Jesús

³¹ Despuēsē de l'è'è Judas bēru'u, Jesús guni'i:

—Iurnē' guēlua'a Dios de quē llēru'bē na pudērē shtē nguui nabēshe'ldē mē lu guéd'chiliu, nu zihani mēnē gunē rall alabar Dios

por lo quē naguna; guēni'i rall llēru'bē na pudērē shtē mē. ³² Si guēlua'a llēru'bē pudērē shtē Dios por lo quē naguna, también guēlua'a mē llēru'bē na pudērē shtēna. Adē gac ldē'è mē parē gúni' cumplirin. ³³ L'è'è tē narac shtua'a, adē zúdia'a con l'è'è tē llēru'bē tiempē. L'è'è tē tsatili tē na perē cumē ziquē gunia'a lu contrari shtēna más antsē, rnia'a lu tē lo mizmē iurnē'. Rnia'a lu tē stubi de quē adē gáquēdi'i tsa tē catē guzēahia. ³⁴ Perē rnehia tubi mandamientē cubi parē l'è'è tē de quē gac shtu'u tē bēchi sa' tē. Cumē ziquē na rac shtua'a l'è'è tē, zníga'a l'è'è tē napē quē gac shtu'u tē sa' tē. ³⁵ Si talē gac shtu'u tē sa' tē de verdá, grē mēnē shtē guéd'chiliu guēdē'è rall cuendē de quē na tē shmēna.

Guni'i Jesús lu Pedro, gúni' negar l'è'è mē

(Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Lc. 22.31-34)

³⁶ Simón Pedro guna'bē di'dzē lu Jesús:

—Dadē, ¿ca tsal?

Jesús guni'i:

—Catē guzēahia, hiadē gáquēdi'i gue'dē náldēl lueguē perē despuēsē, sí, iurní gue'dē náldēl na.

³⁷ Iurní l'è'è Pedro guni'i:

—Dadē, ¿pēzielú gáquēdia'a gue'dē nalda l'è'èl iurnē'? Na nahia dispuestē guēnehia vidē shtēna nu gatinúal.

³⁸ Jesús guni'i iurní:

—¿Guēné'el vidē shtēnēl por na? Guldía rnia'a lul,

antsë lè'ë gay guëllidchí, guení'il lu ra mënë de quë adë runguë bë'adi'il na. Tsunë vuetë guení'il zni.

14

Jesús na nezë parë gube'e

¹ Gulë cue'zë rquëdi'ni ldu'u të. Gulë tsaldí ldu'u të Dios nu gulë tsaldí ldu'u të na. ² Lidchi Shtada nanú zihani lugar parë guëquërelde të; si talë adë nádi'in zni, hia nianí'ihia lu të. Zni gac tsaguëna preparar tubi lugar parë lè'ë të. ³ Despuësë de bëna preparar lugar ni, iurní guëabría stubi con lè'ë të, guëquërelde'nú të na lidchi Shtada catë quërelde. ⁴ Lè'ë të nanë të ca nezë guzëahia nu nanë të nezë ni. ⁵ Repi Tomás: —Dadë, adë chu guënëdi'i ca nezë tsal. ¿Lallë guënë na'a nezë?

⁶ Jesús bëquebi:

—Nahia nezë parë gube'e; na ruadi'dza verdá; rdë'a vidë sin fin; sulë por na gac guëdchini mënë lu Shtada. ⁷ Si talë lè'ë të runguë bë'a të na, nu zac Shtada runguë bë'a të. Nu lè'ë të hia runguë bë'a të lè'i' dizdë iurne' purquë guná të lu më.

⁸ Iurní Felipe guni'i:

—Dadë, bëlua'a Dios guëna na'a lúhi', hia con ni na'.

⁹ Guni'i Jesús:

—Felipe, ¿blac tiempë quëbezënúa lè'ë të nu todavía adë guënëdi'i të chu nahia? El quë naganá lua nu zac gunall lu Shtada. Néti'i, ¿pëzielú rná'bël de quë rac shtú'ul guënal lu Dadë Dios? ¹⁰ ¿Pëllë

adë riasël na quëbezënúa Dadë nu Dadë quëbezënuhi' na? Grë lo quë narnia'a lu të, lëdë shcuendë iúbidia'a; lè'ë Dadë quëbezënuhi' na; lè'ë më quëhunë më shchi'ni më. ¹¹ Gulë tsaldí ldu'u të de quë Dadë quëbezënuhi' na nu na quëbezënúa lè'ë më. Si talë adë rac tsaldí'i ldu'u të shti'dza, gulë tsaldí ldu'u të na por ra milagre nabëna delantë lu të. ¹² Guldía rnia'a, el quë natsaldí ldu'i shti'dza, gúnëll mizmë dchi'ni naquëhuna, nu hashtë más cusë nalasac gúnëll purquë guzëahia catë quëbezë Shtada. ¹³ Grëtë' lo quë naguëna'bë të lu Shtada por nombre shtëna, gúnahin. Grë lo quë narna'bë të por nombre shtëna, gúnahin të parë shini Dios guësëdchini labansë lu Dadë Dios. ¹⁴ Na guna cualquier cusë parë lè'ë të, grë lo quë naguëna'bë të por nombre shtëna.

Guni'i Jesús guëshe'ldë më Espíritu Santo

¹⁵ 'Si talë rac shtu'u të na, gulë bëzu'bë diaguë mandamientë shtëna. ¹⁶ Nu guna ruëguë lu Dadë Dios të guëshe'ldë më stubi natsagla'guë guëne'e cunseju parë lè'ë të nu cuezënuhi' lè'ë të parë siemprë. ¹⁷ Náhi' Espíritu Santo naruadi'dzë verdá. Ra mënë shtë guë'dchiliu, adë nēdi'i gunë rall recibir lè'ë më purquë adë rnádi'i rall lúhi' nu adë runguë bë'adi'i rall lè'i'; perë lè'ë të runguë bë'a të lè'i' purquë lè'i' quëbezënuhi' lè'ë

të. Quëhúni' compa'ni lë'ë të.
 18 Adë guësëá'nëdia'a lë'ë të ziquë bëzebi. Guëabría stubi parë guëquërel'dënúa lë'ë të.
 19 Stu'pë tiempë quërel'dënúa lë'ë të perë hia lë'ë mënë shtë guë'dchiliu, adë guëná'di'i rall lua. Lë'ë të guená të lua stubi. Lë'ë të guëbani të purquë nabania. 20 Dzë ni guëd'ë të cuendë de quë na con Shtada unidë na na'a, nu guëd'ë të cuendë de quë unidë na hia'a, lë'ë të con na. 21 El quë narac bë'a nu rzu'bë diáguëll mandamientë shtëna, mënë ni rac shtú'ull na de verdá. Nu Shtada rac shtú'ui' el quë narac shtu'u na, nu zac na rac shtua'a lë'ë narac shtu'u na. Nu guëluá'ahia pudërë shtëna lúhi'.

22 Iurní Judas, lëdë Is-cariótëdi'i, guní'ill lu Jesús:

—Dadë, ¿pëzielú rní'il guëluá'al pudërë shtënël lu na'a perë adë guëluá'adi'il pudërë shtënël lu mënë shtë guë'dchiliu?

23 Jesús guni'i:

—El quë narac shtu'u na de verdá, guëzu'bë diáguëll shti'dza. Shtada gúni' gac shtú'ui' lë'ë nguiu ni, nu Shtada con na guëdchini na'a; guëlezënú na'a lë'ëll. 24 Perë el quë adë rac shtú'udi'i na, tampusquë guëzu'bë diáguëll shti'dza. Diza'quë shtëna nabini të, lëdë shtënëdia'ain sino shtënë Dadë Dios, el quë nabëshe'ldë na lu guë'dchiliu.

25 'Quëgnia'a lu të grë ndë'ë mientras quëbezënúa lë'ë të
 26 perë lë'ë Espíritu Santo, el quë naguëne'e cunseju

parë lë'ë të, Shtada guëshe'ldë lë'i'; cuezënúhi' shlugara nu guëluá'ai' lë'ë të grëtë' lo quë nagunia'a lu të. Guëní'i' la'ni ldu'u të, të parë guëagná ldu'u të enseñansë shtëna.

27 'Paz shtëna guësëana parë lë'ë të, cuedchí ldu'u të. Ra mënë shtë guë'dchiliu gúnëdi'i rall gan cuedchí ldu'u të perë na sí, por na cuedchí ldu'u të. Gulë cue'zë rquëdi'ni ldu'u të. Adë rdzëbëdi'i ldu'u të lo quë naguër gac. 28 Hia bini të de quë guzëahia con Shtada perë guëabría stubi parë guëquërel'dënúa lë'ë të.

Talë de verdá rac shtu'u të na, napë të lëgrë la'ni ldu'u të. Bëa'në të tristë purquë gunia'a lu të: "Guzëahia lidchi Shtada". Lë'ë më napë më más pudërë quë na. 29 Rnia'a lu të iurne' të parë iurë lë'ë ndë'ë gac, iurní tsaldí ldu'u të na.

30 'Hiadë guadi'dzënúdi'irua'a lë'ë të purquë hia mërë guëdchini el quë narnibë'a mënë shtë guë'dchiliu. Lë'ëll nápëdi'ill ni tubi pudërë parë na. 31 Napë quë gac zni të parë ra mënë shtë guë'dchiliu, gac bë'a rall de quë lë'ë më bëshe'ldë më na. Gac bë'a rall lo quë naruna, gunibë'a më gúnahin.

'Gulë tsasuldí. Cha guëru'u hia'a de ndë'ë.

15

Comparaciuni shtë hiaguë

1 Jesús guni'i:

—Nahia ziquë hiaguë nashi naná verdadërë. Shtada quëhapë më hiaguë

ni. ² Rchúgui' grē llicu hiaguē nardē'ēdi'i nashi, nu grē llicu hiaguē nanua'a nashi, rqui'ni guēldin nu sunēhin tē parē guēne'e másru'u nashi.

³ Lē'ē tē na tē ziquē llicu hiaguē nanápēdi'i ndiaguē bidchi. Guquin por shti'dza nagunia'a lu tē. ⁴ Gulē gac unidē con na. Gulē tsagla'guē tsaldí ldu'u tē na, iurní quēbezēnúa lē'ē tē. Tubi llicu hiaguē adē gáquēdi'i guēdē'ēin nashi si talē adē quēdi'in cula'ni trunquē shtē hiaguē. Mizmē manērē ni na tē. Lē'ē tē gáquēdi'i guēdē'ē tē nashi si talē nádi'i tē unidē con na.

⁵ 'Na nahia ziquē trunquē shtē hiaguē; na tē ziquē llicu hiaguē. El quē naná unidē con na nu quēbezēnúa lē'i', ni el quē naguēne'e zihani nashi. Pues adē gáquēdi'i gapē tē nashi lē'ēsē tē. Con na sí, gac tē ziquē tubi hiaguē narne'e nashi. ⁶ El quē nádi'i unidē con na, ni guēzebi tē parē guēbidchi ziquē llicu hiaguē tē guēdeahin parē tsequin lu gui'i.

⁷ 'Si talē tsagla'guē tē, gac tē unidē con na, nu adē guē'aldēdi'i ldu'u tē grētē' nabēluá'ahia lu tē. Gulē guna'bē grē lo quē narac shtu'u tē, grētē' guēnehia ca'a tē. ⁸ Lē'ē Shtada gunē recibir hunurē iurē lē'ē tē rdē'ē tē zihani nashi. Zni gac tē de verdá shmēna. ⁹ Na rac shtua'a lē'ē tē ziquē rac shtu'u Shtada na. Gulē tsagla'guē gac shtu'u tē na. ¹⁰ Si talē guēzu'bē diaguē tē grē mandamientē shtēna,

zni guēná mēnē de quē rac shtu'u tē na de verdá. Mizmē mudē ni rzu'bē diaga grē mandamientē shtē Shtada nu tsagla'guē rac shtua'a Shtada.

¹¹ 'Na ruadi'dza zndē'ē tē parē guēquitē ldu'u tē con na nu tsu lēgrē ldu'u tē siemprē.

¹² Ndē'ē na mandamientē shtēna de quē gac shtu'u tē sa' tē ziquē na rac shtua'a lē'ē tē.

¹³ El quē narac shtu'u amigu shtēnell de verdá, rdē'ell vidē shtēnell shlugar amigu ni. Nídi'i más llēru'bē amor quē ndē'ē. ¹⁴ Lē'ē tē na tē amigu shtēna si talē gunē tē cumplir grētē' lo quē narnibē'ahia.

¹⁵ Adē rní'idia'a na tē muzē shtēna purquē ra muzē adē guēnēdi'i rall pē runē shlamē rall; más bien rnia'a lu tē na tē amigu shtēna. Grētē' nabēluá'ahia lu tē, nanē tē iurne'. Grētē' lo quē naguni'i Shtada lua, ni na lo quē nabēluá'ahia lu tē. ¹⁶ Adē gudíldi'i tē na sino na gudília lē'ē tē parē gac tē shmēna,

nu na bēna incarguē lu tē de quē gac tē ziquē tubi hiaguē narne'e zihani nashi za'quē nu nashi ni adē tsalúdi'in. Grētē' lo quē narna'bē tē lu Shtada por lēa, guēne'e mēhin si talē tsaldí ldu'u tē shti'dza. ¹⁷ Zndē rnia'a lu tē nu rnibē'ahia lē'ē tē de quē gac shtu'u tē bēchi sa' tē.

Ra mēnē shtē guē'dchiliu guēná zá'quēdi'i rall lu tē

¹⁸ 'Si talē ra mēnē shtē guē'dchiliu, adē guēná zá'quēdi'i rall lu tē, gulē bēdē'ē cuendē guelú adē guná zá'quēdi'i rall lua. ¹⁹ Si talē na tē mēnē shtē

gué'dchiliu, iurní sí, ra mēnē niac shtu'u rall lē'ē tē cumē rac shtu'u rall sa' rall. Na gudilia lē'ē tē ladi ra mēnē shtē gué'dchiliu, por ni ra mēnē adē rna zá'quēdi'i rall lu tē purquē hiadē nádi'i tē mēnē shtē gué'dchiliu. ²⁰ Gulē bēsēagná ldu'u tē lo quē nagunia'a lu tē: “Ni tubi muzē lasáquēdi'i más quē shlámi”. Si talē guzunaldē mēnē na, nu zac lē'ē tē sunaldē rall. Ra mēnē nagualdí ldu'u grētē' lo quē nabēluá'ahia lē'ē rall; nu zac tsaldí ldu'u rall naguēlua'a tē lē'ē rall, zac gunē rall recibir shti'dzē tē. ²¹ Zndē'ē gunē rall. Guēná zá'quēdi'i rall lu tē purquē na tē shmēna. Adē runguē bē'adi'i rall el quē nabēshe'ldē na.

²² Lē'ē rall ni tubi faltē nápēdi'i rall si talē adē nédēdia'a lu gué'dchiliu nu si talē adē niuadí'dzēdia'a lu rall, perē iurne' nacul-pablē rall lu Dios purquē guná rall lua nu bini rall shti'dza. ²³ El quē narná zá'quēdi'i lua, nu lu Shtada rna zá'quēdi'i mēnē. ²⁴ Ni tubi faltē niápēdi'i rall si talē adē nihúnēdia'a cusē ru'bē lu rall. Ni tubi mēnē adē bē'nēdi'ill cumē ziquē bēluá'ahia lu rall, perē hia lē'ē rall guná rall grētē' ra cusē rē' perē siemprē rna zá'quēdi'i rall lua nu rna zá'quēdi'i rall lu Shtada. ²⁵ Zndē'ē guc parē gac cumplir ra di'dzē nanaquē la'ni lēy nabē'nē rall recibir. Rni'in: “Guná zá'quēdi'i rall lua sin pē lu nezē”.

²⁶ Perē iurē guédchini el quē nagunē consolar lē'ē tē, guēní'i' favurē de na. Guēshe'lda lē'i' parē cuzēnúhi' lē'ē tē. Guédchíni' por partē shtē Shtada nu guēní'i' lu tē purē verdá purquē nádi'i' bishi. ²⁷ Nu lē'ēga'a tē también guadi'dzē tē favurē de na lu ra mēnē; gac tē testigu shtēna purquē gulezēnú tē na dizdē guzublúa shchi'nia.

16

¹ Rnia'a lu tē grē ra cusē rē' parē gac preparadē tē, tē adē guēazē guétēdi'i tē iurē guédchini cusē mal. ² Guégú ra mēnē lē'ē tē iádu'u nu guédchini iurē quini mēnē lē'ē tē. Guēni'i' rall de quē ni na voluntá shtē Dios iurē quini rall lē'ē tē. ³ Zndē'ē gac purquē nunquē adē runguē bē'adi'i ra mēnē shtē gué'dchiliu Dadē Dios nu runguē bē'adi'i rall na. ⁴ Zndē'ē rnia'a lu tē, tē iurē guēga'a iurē, iurní guēagná ldu'u tē hia grētē' ndē'ē gunia'a lu tē.

Lo quē narunē Espiritu Santo

'Adē guní'idia'a lu tē ra cusē rē' dizdē guzublú shchi'nia purquē na quēbezēnúa lē'ē tē iurní, ⁵ perē iurne' guzēahia parē cuzēnúhia mē el quē nabēshe'ldē na. Perē ni tubi de lē'ē tē adē guna'bē dí'dzēdi'i tē lua: “¿Pēzielú tsal?” ⁶ Bini tē de quē guzēahia, por ni bēa'nē tē tristē ⁷ perē rnia'a lu tē

verdá, mejurë nahin parë lë'ë të. Guzëahia purquë si talë adë tsádia'a, adë guídëdi'i më naguëne'e cunseju parë lë'ë të, perë si talë guzëahia, guëshe'lda lë'i'; cuezënúhi' lë'ë të. ⁸ Iurë lë'ë më guédchini, guëní'i' lu ra mënë të gac bë'a rall blac duldë quëhunë rall. Guëluá'ai' tubi nezë ldi shtë Dios, nu guëní'i' de quë gunë Dios juzguë ra mënë shtë guédchiliu. ⁹ Napë rall duldë purquë adë gualdídi'i ldu'u rall na. ¹⁰ Tsasë rall pë runë cuntienë nezë ldi shtë Dios purquë na guzëahia catë quëbezë më. Hia lë'ë të adë guënádi'i të lua. ¹¹ Tsasë rall de quë nanú juici shtë Dios purquë hia nacondenadë lë'ë narnibë'a lë'ë ra mënë shtë guédchiliu.

¹² 'Nápërua'a más lo quë narac shtua'a guënia'a lu të perë lë'ë të adë gáquëdi'i tsasë të iurne'. ¹³ Perë iurë lë'ë Espíritu Santo guédchíni', lë'ë më guëlua'a më lë'ë të grëtë' verdá purquë nídi'i bishi la'ni ldú'i'. Adë guëní'idi'i' por partë shcuéndi'; más bien guëní'i' lu të lo quë nabíni' de Shtada. Gac bë'a të lo quë naguër gac por pudërë shtë Espíritu Santo. ¹⁴ Lë'ë Espíritu Santo guëluá'ai' nahia më ru'bë. Guëluá'ai' shti'dza parë gac bë'a të, parë guédë'ë të cuendë pë runë cuntienë shti'dza. ¹⁵ Grëtë' lo quë nanapë Shtada, shtëna; por ni gunia'a lu të lë'ë Espíritu Santo gúni' recibir lo quë naná shtëna nu guëluá'ai' lë'ë të parë tsalú guédë'ë të

cuendë shti'dza.

Rbini ldu'u të perë guëabrí guëquitë ldu'u të

¹⁶ 'Stu'psë runë faltë, hia guënádi'i të lua perë por dupë'në másru'u tsadzé iurní sí, guená të lua purquë hia guzëahia catë quëbezë Shtada.

¹⁷ Iurní bëldá ra shini gusë'di' më guna'bë di'dzë rai' lu sa' rall:

—¿Pë runë cuntienë ra di'dzë rë': "Stu'psë runë faltë hia guënádi'i të lua perë por dupë'në másru'u sí, guená të lua"? ¿Pëzielú rní'i': "Purquë guzëahia catë quëbezë Shtada"?"

¹⁸ Guagla'guë guni'i' rall:

—¿Pë runë cuntienë stu'psë nu despuësëga'a stu'psë? Adë chu riasëdi'i pë quëadi'dzë më.

¹⁹ Jesús gac bë'a de quë rac shtu'u rai' guëna'bë di'dzë rai'. Iurní guni'i' më:

—Quëgna'bë di'dzë të lu sa' të shcuendë lo quë nagunia'a lu të: "Runë faltë stu'psë; hiadë guënádi'i të lua perë despuësë másru'u tsadzé, guëabrí të guená të lua". Ni rac shtu'u guëna'bë di'dzë të lu sa' të. ²⁰ Guldía rnia'a, lë'ë të gu'në të nu ldaguë tristë la'ni ldu'u të perë ra mënë shtë guédchiliu, guëquitë ldu'u rall purquë rnádi'i rall lua. Aunquë lë'ë të guëa'në të con galriá ldu'u, despuësë guëquitë ldu'u të. ²¹ Cumë tubi na'a iurë lë'ë na'a bëga'a shiurë galë shini na'a, rdzëbë na'a nu rbini ldu'u na'a por dulurë, perë despuësë lë'ë me'dë

bëdchini guë'dchiliu, hia adë rëagná ldu'u na'a dulurë. Iurní guëquitë ldu'u na'a purquë gulë tubi me'dë lu guë'dchiliu. ²² Zni zac lë'ë të; rbini ldu'u të iurne', perë na napë quë guëabrá. Guënahia lu të stubi; iurní nalë guëquitë ldu'u të, tubi cusë lëgrë; adë chu guëdchisúdi'in de lë'ë të.

²³ Dzë ni hiadë guëná'bëdi'i di'dzë të lua ni tubi cusë. Guldía rnia'a, lë'ë Dadë Dios guëne'e grëtë' lo quë naguëna'bë të lúhi'. Guëne'e mëhin si talë guëna'bë të por na. ²⁴ Hashtë iurne' adë guná'bëdi'i të lu Dadë por na. Rnia'a lu të, gulë guna'bë lu më. Guëne'e më lo quë narunë faltë të parë guëquitë ldu'u të de verdá.

Bëna gan lu narnibë'a mënë shtë guë'dchiliu

²⁵ 'Hia gunia'a lu të grë ra cusë rë' por comparaciuni, perë guëdchini iurë hiadë guadi'dzëdia'a por comparaciuni sino quë iurní guadi'dza clarë shcuendë Dadë. ²⁶ Dzë ni lë'ë të guëna'bë të lu Shtada por lëa purquë iurní rquí'nidi'i guëna'ba lu më por lë'ë të ²⁷ purquë lë'ë Shtáda'a rac shtú'ui' lë'ë të. Rac shtu'u më lë'ë të purquë rac shtu'u të na nu rialdí ldu'u të de quë beldë guëdchinia de Dios. ²⁸ Bërua'a catë quëbezë Shtada nu bëdchinia lu guë'dchiliu, perë iurne' guësa'na lë'ë guë'dchiliu parë guëabrá con lë'ë Shtada.

²⁹ Iurní ra shini gusë'dë më guni'i:

—Iurne' sí, quëadí'dzël clarë sin adë quëhunë dchí'nidi'il comparaciuni. ³⁰ Iurne' rialdí ldu'u na'a lë'ël nu nanë na'a riasël grë cusë. Rquí'nidi'il chu guëna'bë di'dzë lul. Rialdí ldu'u na'a de quë bëdchínil por partë shtë Dios.

³¹ Jesús repi:

—¿Gu gualdí ldu'u të iurne'? ³² Guná, guëdchini iurë nu mizmë iurne', lë'ë të guërë'tsë të cadë lë'ë të tubi ladë. Iurní guësa'në të na tubsia, perë adë zúdia'a tubsia purquë lë'ë Shtada quëbezënúhi' na. ³³ Rnia'a lu të grëtë' ndë'ë të parë cuedchí ldu'u të por na. Ra mënë shtë guë'dchiliu guëzac zi rall lë'ë të perë gulë bëquitë ldu'u të. Bëna gan lu narnibë'a mënë shtë guë'dchiliu.

17

Jesús guna'bë lu Dios por shini gusë'dë më

¹ Despuës gualú biadi'dzë më grë ra cusë rë', gubi'a më lu gube'e nu guni'i më:

—Dadë, hia lë'ë iurë bëga'a. Bëlua'a ra mënë de quë shínil náhi' personë ru'bë delantë lul. Iurní shínil guëquëbi' nal personë ru'bë delantë lu rall. ² Bënë'el pudërë guahia parë guëribë'ahia grëtë' ra mënë narëta' lu guë'dchiliu, nu iurne' napa derechë guëdë'a vidë sin fin parë mënë nabënë'el parë na. ³ Parë gapë ra mënë vidë sin fin, napë quë gunguë bë'a rall lë'ël nu napë quë gunguë bë'a rall na. Nahia shínil

nabëshé'ldël lu gué'dchiliu. Sulë lë'ël nal Dios verdadërë.

⁴ 'Siempre bèluá'ahia lu ra mënë llëru'bë na pudërë shtënël. Bëna gan grëtë' dchi'ni nabënë'el guna. ⁵ Bë'në honrar na culá'nzil ziquë antsë lë'ë gué'dchiliu cueshtë, quëbezënúa lë'ël.

⁶ 'Grë ra mënë nagulël ladi ra mënë shtë gué'dchiliu, bënë'el lë'ë rall parë na; na rall shmëna. Bèluá'ahia lu rai' pudërë shtënël nu bëzu'bë diaguë rai' diza'quë shtënël. ⁷ Iurne' rdë'ë rall cuendë de quë pudërë nanapa, bënë'el guahia. ⁸ Grë ra di'dzë naguní'íl lua, biadi'dza lu rai' nu bë'në rai' recibir ra di'dzë ni. Hia gualdí ldu'u rai' de verdá de quë bëshé'ldël na lu gué'dchiliu. Nanë rai' zelda por ordë shtënël.

⁹ 'Na runa ruëguë por lë'ë rai' iurne'. Adë rúnëdia'a ruëguë por ra mënë shtë gué'dchiliu sino por ra mënë nabënë'el parë na purquë shtënël lë'ë rai'. ¹⁰ Grë ra mënë ni nashtënël nu na rai' shtëna. Por lë'ë rai' zihani mënë guná rall pudërë shtëna.

¹¹ 'Na adë guëá'nëdia'a lu gué'dchiliu, perë lë'ë rai' sí, guëa'në rai' lu gué'dchiliu. Hia lë'ë na gueldë guëzëa catë quërdël. Santo nal, nia Dadë. Gupë lë'ë rai' con pudërë shtënël grë ra nabënë'el parë na parë gac rai' unidë ziquë lë'ël nu na unidë na hia'a. ¹² Iurë quëbezënúa lë'ë nabënë'el parë na, gupa lë'ë rai'. Ni tubi adë chu bënítidi'í sino el quë

nagulë parë gac condenádëll. Zni guquin parë gac cumplir naná escritë la'ni Sagradas Escrituras de lë'ël.

¹³ 'Iurne' Dadë, mërë gueldë guëzëa catë quëbëzël perë mientras zugá'ahia stúpë'në lu gué'dchiliu, rnia'a lul grë ra cusë rë', guini naná guëquë diaguë di'dzë rë'. Guëquitë ldu'u rai'; mizmë lëgrë nanapa gapë rai' guëdubi tiempë.

¹⁴ Na bèluá'ahia diza'quë shtënël lu rai' perë ra mënë shtë gué'dchiliu, adë rna zá'quëdi'í rall lu rai'. Grë rai' nabëquë diaguë shtí'dzël, adë na rai' ziquë mënë shtë gué'dchiliu; igual ziquë na, adë rianáldëdi'í rai' tëchi ra cusë shtë gué'dchiliu. ¹⁵ Adë rná'bëdia'a, Dadë, de quë guëgul lë'ë rai' lu gué'dchiliu, sino rac shtua'a gápël lë'ë rai' lu ra cusë shtë mëdzabë. ¹⁶ Cumë ziquë na, adë nádia'a mënë shtë gué'dchiliu, nu lë'ë rai' adë nádi'í rai' mënë shtë gué'dchiliu. ¹⁷ Por shtí'dzël bë'në gac rai' santu parë lë'ël. Grë diza'quë shtënël na verdá. ¹⁸ Cumë ziquë bëshé'ldël na lu ra mënë shtë gué'dchiliu, zni zac bëshë'lda lë'ë rai' lu ra mënë shtë gué'dchiliu. Guëni'inú rai' shtí'dzël lu rall. ¹⁹ Quëhuna apartar mizmë na parë bien shtë rai' të gac rai' completamente entregadë lu voluntá shtënël. Gac cumplir ndë'ë, Dadë, por shtí'dzël naná verdá.

²⁰ 'Perë adë rná'bëdia'a sulamëntë por lë'ë rai', sino también por grëtë' natsaldí

ldu'i shti'dza iurë guadi'dzë rai' diza'quë. ²¹ Grëtë' ra mënë ni natsaldí ldu'i shti'dza, quëhuna ruëguë gac rai' unidë, Dadë. Gapë rai' tubsë llgabë ziquë na hia'a unidë nu nadápa'a mizmë llgabë. Bë'në compaňi lë'ë rai' parë gac rai' unidë con lë'ë hia'a, Dadë, parë ra mënë shtë guë'dchiliu, gac bë'a rall lë'ël bëshé'ldël na. ²² Lë'ë derechë nu pudërë nabënë'el parë na, bédë'ëhia parë lë'ë rai' parë gac rai' unidë ziquë lë'ë hia'a na hia'a unidë. ²³ Ziquë quëbezënúa lë'ë rai' nu quëbezënul na, zni rac shtua'a gac rall unidë completamente con lë'ë hia'a parë ra mënë shtë guë'dchiliu, guëdë'ë rall cuendë lë'ël bëshé'ldël na nu guëdë'ë rall cuendë de quë rac shtú'ul lë'ë rall mizmë manërë ziquë rac shtú'ul na.

²⁴ 'Dadë lë'ël bënë'el grëtë' ndë'ë, nu rac shtua'a de quë catë quëbézël nu zac lë'ë rai' cuezë rai'. Rac shtua'a catë nezë guëquërela nu lë'ë rai' guëquërelde rai' të parë guená rai' lugar za'quë lu gube'e. Guená rai' pudërë nabënë'el purquë nalë rac shtú'ul na antsë lë'ë guë'dchiliu cueshtë. ²⁵ Dadë, lë'ël rúnël bien guëdubi tiempë perë ra mënë shtë guë'dchiliu, adë runguë bë'adi'i rall lë'ël, perë na sí, runguë bë'ahia lë'ël nu lë'ë ra nagualdí ldu'i lë'ël, rdë'ë rai' cuendë de quë lë'ël bëshé'ldël na. ²⁶ Bëluá'ahia lë'ë rai' parë gunguë bë'a rai' chu nal, nu todavía tsagla'guë

guëluá'aru'uhia lë'ë rai' parë gac shtu'u rai' sa' rai' ziquë rac shtú'ul na; mizmë amor shtëna gapë rai' la'ni ldu'u rai' parë sa' rai'.

18

Guna'zi ra mënë mal lë'ë Jesús

(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53)

¹ Despuësë de gualú biadi'dzë Jesús ra di'dzë rë', bëru'u më con ra shini gusë'dë më parë zia'a rai' stubi ladë rua' tubi rugi guë'gu nalë Cedrón. Nga'li naquë tubi lahuertë, nu guatënú Jesús ra shini gusë'dë më. ² Nu Judas, lë'ë naná rac shtu'u gúnëll intriegu Jesús, nanëll lugar ni purquë zihani vësë guanú Jesús lë'ë rai' ndë. Nu nga'li rdëá rai' antsë. ³ Zni bë'në Judas; bédchínill con tubi shcua'a mënë con bëldá guëshiágd'u. Ra jëfë shtë ra bëshuzi con ra fariseo bëshe'ldë rall lë'ë mënë ni. Nua'a rall lintërnë nu grëaguë parë guëzianí. Nua'a rall spadë. ⁴ Hia rac bë'a Jesús grëtë' lo quë nanagac; iurní bëru'u më ladi ra shmënë më nu guni'i më lu ra mënë:

—¿Chu rguili të?

⁵ Lë'ë rall bëquebi:

—Rguili na'a Jesús de Nazaret.

Jesús guni'i iurní:

—Na ndë'ë.

Lë'ë Judas nabënë'ë intriegu Jesús, zugá'all con ra mënë ni. ⁶ Iurë lë'ë Jesús guni'i: “Na ndë'ë”, iurní bëazë guetë

rall nu gulaguë rall lu guiu'u.

⁷ Iurní guni'i më stubi:

—¿Chull rguili të?

Lë'ë rall guni'i rall:

—Jesús de Nazaret.

⁸ Jesús repi lu rall iurní:

—Hia gunia'a lu të de quë na ndë'ë. Si talë rguili të na, gulë bëne'e sí, të parë guzëa ra shmëna.

⁹ Zni guc parë gac cumplir di'dzë naguni'i Jesús antsë: “Grëtë' el quë nabënë'el parë na, ni tubi adë gunítidia'a”.

¹⁰ Iurní lë'ë Simón Pedro nápi' tubi spadë; gulúhi' spadë nu bëchúgui' diaguë ladë ldi tubi naná lë Malco. Malco na muzë shtë jëfë shtë ra bëshuzi.

¹¹ Perë Jesús repi lu Pedro:

—Bëguëu' spadë shtënël shlugarin. Si talë según voluntá shtë Shtëda ze'dë parë sac zia, napë quë guna cumplirin.

Guanú rall Jesús lu bëshuzi más narnibë'a

(Mt. 26.57-58; Mr. 14.53-54; Lc. 22.54)

¹² Iurní lë'ë ra mënë con comandante shtë ra soliar nabëshe'ldë contrari shtë Jesús, guna'zi rall lë'ë më parë gua'a rall lë'ë më prësi. Bëldi'bi rall guia'a më.

¹³ Lueguë bia'a rall lë'ë më lu Anás naná suëgrë Caifás. Izë ni Caifás guc bëshuzi namás narnibë'a. ¹⁴ Caifás rë' mizmë naguni'i lu ra më israelitë: “Más mejurë parë lë'ë hia'a gati tubsë nguïu quë guëdubi naciuni tsalú”.

Pedro zu rualdëa' lidchi Anás

(Mt. 26.69-70; Mr. 14.66-68; Lc. 22.55-57)

¹⁵ Simón Pedro con stubi ra poshtë, guanaldë rai' lë'ë Jesús. Lë'ë stubi poshtë ni na el quë nanë Caifás naná bëshuzi namás narnibë'a. Guatënú poshtë ni Jesús rualdëa' lidchi Anás. ¹⁶ Pedro bëa'në fuërë rua' puertë shtë nezë. Iurní bëru'u lë'ë poshtë nanané lë'ë jëfë shtë ra bëshuzi. Lë'ë poshtë ni guchi lu na'a narapë rua' puertë parë tsutë Pedro. ¹⁷ Iurní lë'ë na'a guna'bë dí'dzëll lu Pedro:

—¿Pë nu lë'ël nal shmënë nguïu rë'?

Pedro bëquebi:

—Aquëdi'i, nádia'a shmënë nguïu ni.

¹⁸ Cumë nalë naldë dzë ni, ra muzë con ra soliar bëntsa'u tubi guërdë të parë bëcuelë rall gui'i të guëdzë'ë rall. Nu zac Pedro zuga'a con lë'ë rall. Quëtsë'ë Pedro rua' gui'i.

Guna'bë di'dzë Anás lu Jesús

(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Lc. 22.66-71)

¹⁹ Lë'ë Anás, tubi jëfë shtë ra bëshuzi, guzublú guna'bë dí'dzëll lu Jesús shcuendë ra shini gusë'dë më nu pë ldai' rlua'a më. ²⁰ Repi Jesús:

—Na biadi'dza delantë lu grë mënë. Bëluá'ahia la'ni ra iádu'u nu hashtë iádu'u ru'bë, grëtë' lugar catë rdëa ra mënë israelitë. Ni tubi cusë adë guní'idia'a naga'chi.

²¹ ¿Pëzielú rna'bë dí'dzël lua pë cusë bëluá'ahia? Gulë guna'bë di'dzë lu ra mënë nabini shti'dza. Nanë rall ldai' lo quë bëluá'ahia.

22 Iurë lë'ë Jesús guni'i zndë'ë, tubi soliar shtë iádu'u nazuga'a guëlladchi, gulubëll lu më nu guni'ill:

—¿Pë zni'i rquëbil lu jëfë shtë ra bëshuzi?

23 Jesús repi:

—Si talë gunia'a mal, bëlua'a nia pë mal bëna perë si talë gunia'a verdá ¿pëzielú gulubëll lua?

24 Iurní lë'ë Anás bëshel'dë lë'ë më lu Caifás. Li'bi guia'a më. Caifás na bëshuzi narnibë'a más entrë grë ra bëshuzi.

Pedro guni'i lu ra mënë de quë adë guënëdi'i lë'ë Jesús

(Mt. 26.71-75; Mr. 14.66-72; Lc. 22.58-62)

25 Perë Pedro tsagla'guë quëgts'ëi' rua' gui'i con ra mënë. Iurní guchi ra mënë:

—¿Pë nul lë'ël nal shmënë Jesús?

Pedro bë'në negar; guni'i':

—Aquëdi'i, nádia'a shmënë Jesús.

26 Iurní guna'bë di'dzë tubi muzë shtë Caifás, muzë ni nall shfamili shtë nguui nabëchuguë Pedro diágui'. Guni'i muzë ni lu Pedro:

—¿Pë nul lë'ël gunahia la'ni lahuertë con Jesús?

27 Pedro bë'në negar stubi. Mizmë iurní bëllidchí tubi gay.

Jesús zuga'a lu Pilato

(Mt. 27.1-2, 11-14; Mr. 15.1-5; Lc. 23.1-5)

28 Iurní bia'a rall Jesús lu palaci catë gunë gubernadurë juzguë. Hia ze'dë grëgue'lë iurní. Ra contrari shtë Jesús adë guatëdi'i rall

la'ni palaci parë guëa'në rall limpi según custumbrë religiusë shtë rall. Zni nanú permisi gau rall shtse shtë Pascu. 29 Por ni Pilato bëru'u parë guagní'ill lu rall:

—¿Pë mal bë'në hiumberë rë'?

30 Guni'i rall:

—Si talë nádi'ill hiumberë mal, adë chu guëdë'nëdi'i intriegu lë'ëll.

31 Iurní Pilato repi:

—Gulë bia'a lë'ëll mizmë lë'ë të nu gulë bë'në juzguë lë'ëll según narni'i lëy shtë të.

Ra contrari shtë Jesús bëquebi:

—Perë lë'ë na'a nápëdi'i na'a derechë parë guëdini na'a ni tubi mënë gátill.

32 Zni guc parë gac cumplir shti'dzë Jesús naguni'i más antsë parë gac bë'a rall lla mudë gati më. 33 Iurní Pilato bëabrí guatë la'ni palaci; iurní guná'bëll lë'ë Jesús nu guni'i Pilato:

—¿Pë lë'ël nal Rëy shtë ra më israelitë?

34 Jesús repi:

—¿Pë ni rna'bë dí'dzël por shcuëndël u nu chu stubi guni'i lul chu nahia?

35 Pilato guni'i':

—Nádia'a më israelitë. Mizmë mënë sa'l con ra jëfë shtë ra bëshuzi, bë'në rall intriegu lë'ël lua ziquë tubi më mal. Guni'i lua pë mal bë'nël.

36 Guni'i më:

—Nahia Rëy shtë gobiernë nanádi'i ziquë gobiernë shtë guë'dchiliu. Si talë gobiernë shtëna niac ziquë gobiernë shtë guë'dchiliu,

pues niadildi shmëna parë gáquëdi'i intriegu na guia'a ra më israelitë. Perë iurne' rnia'a lul de quë rribë'ahia; nahia Rëy perë lëdëdi'i rëy shtë guë'dchiliu.

³⁷ Iurní Pilato repi:

—Rní'il de quë nal tubi Rëy.

Jesús guni'i:

—Nahia Rëy ziquë quëgní'il, parë ni gula lu guë'dchiliu. Zelda lu guë'dchiliu parë guadi'dza verdá. Grëtë' el quë narac shtu'u guini verdá, ni rd'ë rall cuendë shti'dza.

³⁸ Pilato repi:

—¿Pë runë cuntienë di'dzë, verdá?

Guni'i mënë gati Jesús

(Mt. 27.15-31; Mr. 15.6-20; Lc. 23.13-25)

Despuës de gualú guna'bë di'dzë Pilato di'dzë rë', bërú'ull stubi parë guadi'dzënull ra contrari shtë Jesús. Guni'i Pilato:

—Ni tubi delitë adë rdzélëdia'a shtë nguui rë'³⁹ perë ziquë tubi custumbrë, guëdë'a libertá tubi prësi la'ni dzë laní shtë Pascu. ¿Sëldahia Jesús rëy shtë të, u pë rni'i të?

⁴⁰ Iurní grë ra mënë gurushtiá rall:

—Adë rldá'adi'il Jesús; bëdë'ë libertá parë Barrabás.

Barrabás na tubi nguba'në, tubi më dushë.

19

¹ Iurní lë'ë Pilato gunibë'a guanú Jesús galnë con chicuti. ² Ra suldadë bëntsa'u rall tubi coronë guitsë nu gulú rallin guëc Jesús nu bëgacu rall lë'ë më tubi lari color

guindë. ³ Lueguë guabi'guë rall lu më; bënë rall burnë. Guni'i rall:

—Guëbani Rëy shtë ra më israelitë.

Gulubë rall lë'ë më.

⁴ Iurní Pilato bëabrill; bërú'ull nu répill lu ra mënë:

—Gulë guná, rguhia nguui rë' delantë lu të parë guëdë'ë të cuendë de quë adë rdzélëdia'a ni tubi delitë parë lë'ëll.

⁵ Iurní bërú'u Jesús con coronë guitsë zubë guëc më nu nacu më tubi lari color guindë. Iurní Pilato repi:

—Lë'ë nguui ndë'ë.

⁶ Iurë ra jëfë shtë ra bëshuzi con ra soliar shtë iádu'u, guná rall lë'ë më, guzublú gurushtiá; guni'i rall:

—Quëll lu cruz. Quëll lu cruz.

Pilato guni'i:

—Gulë bia'a lë'ëll nu gulë bëquë'ë lë'ëll lu cruz purquë adë rdzélëdia'a ni tubi delitë nabë'nëll.

⁷ Perë ra contrari shtë më bëquebi rall:

—Lë'ë na'a napë na'a tubi lëy; según lëy shtë na'a rni'in de quë gati mënë ni purquë guni'ill nall shini Dios.

⁸ Iurë Pilato bini zndë'ë, másru'u bëdzëbëll. ⁹ Iurní bëu'll stubi la'ni palaci nu guna'bë dí'dzëll lu Jesús:

—¿Chu mënëll?

Perë Jesús adë bëquëbidi'i'.

¹⁰ Iurní repi Pilato:

—¿Pë adë guëquëbidi'il lua chu mënëll? ¿Ni mudë adë guënëdi'il napa pudërë parë guna crucificar lë'ëll nu zac napa pudërë parë guënehia libertá lë'ëll?

11 Jesús guni'i:

—Ni tubi pudërë nápëdi'il parë na si talë Dios adë bënë'edi'i' pudërë. Por ni rnia'a lul de quë ra nabë'në intriegu na lul, ni napë mayurë duldë. Na rall más pecadurë quë lë'ël.

12 Dizdë iurní Pilato gudíllil manërë parë guëdë'ëll libertá lë'ë Jesús, perë ra contrari shtë më gurushtiá rall:

—Si talë guëldá'al nguïu rë', nádi'il amigu shtë rëy César, el quë narnibë'a lë'ë hia'a. Cualquier el quë nagac rëy, ni quëhúnëll cuntrë gobiernë shtë César.

13 Iurë bini Pilato di'dzë rë', gunibë'all guëru'u Jesús lugar ni nu Pilato guzúbëll lu tribunal shtë'nëll, lugar naná lë Gabata con dizë hebreo. Lë ni runë cuntienë, Empe drado, lugar catë nanú pisë shtë cemëntë.

14 Guc visperë shtë Pascu, iurë bënë'në mënë preparar laní. Mizmë dzë ziquë guërudë dzë, iurní Pilato guni'i lu ra contrari shtë Jesús:

—Ndë'ë na rëy shtë'në të.

15 Lë'ë rall gurushtiá rall; guni'i rall:

—Gátill, gátill, quëll lu cruz.

Pilato guni'i:

—¿Ni mudë guna crucificar rëy shtë'në të?

Perë ra jëfë shtë ra bëshuzi bëquebi rall:

—Lë'ë na'a sulë tubsë rëy napë na'a. Nall rëy César, el quë narnibë'a más la'ni guë'dchiliu.

16 Con ndë'ë Pilato bënë'nëll intriegu lë'ë Jesús lu rall parë gati më lu cruz. Bia'a rall lë'ë më de ndë.

Cuë më lu cruz

(Mt. 27.32-44; Mr. 15.21-32; Lc. 23.26-43)

17 Nua'a më cruz. Zia'anú rall lë'ë më lugar nalë Calavera, di'dzë hebreo lëhin Gólgota. 18 Nga'li bënë'në rall crucificar lë'ë më con chupë mënë mal, tubi rall cadë tubi cu', hia lë'ë Jesús guëláu. 19 Pilato bëquë'ë tubi letrërë narni'i: "Jesús de Nazaret, rëy shtë naciuni Israel". Quë letrërë guëc cruz. 20 Cantidá mënë narëta' ndë, bi'ldi rall letrërë ni purquë lugar catë cuë më lu cruz naquë guëlladchi rua' ciudá Jerusalén. Lë'ë letrërë ni naescritë con dizë hebreo, nu dizë griego, nu dizë latín. 21 Ra jëfë shtë ra bëshuzi guni'i rall lu Pilato:

—Adë rquë'ëdi'il "Rëy shtë naciuni Israel" sino más bien bëquë'ë lo quë naguni'ill: "Nahia Rëy shtë naciuni Israel".

22 Perë Pilato bëquebi:

—Lo quë nabëquëa'a, zni guëa'nin.

23 Despuësë lë'ë ra suldadë bëquë'ë rall lë'ë më lu cruz, iurní bëtëá rall shabë më nu gudi'dzë rall lari ni. Gulú rallin tapë ldë, tubi ldëgahin parë cadë tubi suldadë. Iurní guna'zi rall lari capë. Nahin tubi lari mantë, lari intërë de tubsë hili. 24 Ra suldadë guni'i rall lu sa' rall:

—Adë chu guëché'zëdi'in; más mejurë guëdchíta'a guë'ë

dado të parë nia'a chu gunë gan lari rë'.

Zni guc cumplir Sagradas Escrituras narni'i: "Gudi'dzë rall shaba, perë stubi ldëhin gudchitë rall guë'ë dado".²⁵ Zndë bë'në ra suldadë rumanë.

Guëa' cruz shtë Jesús quëbezë shni'a më nu quëbezë béldi' lë María naná tse'lë Cleofas. Nu quëbezë María Magdalena guëa' cruz.²⁶ Iurë Jesús guná më lu shni'a më, zugá'ai' cula'ni poshtë namás rac shtu'u më, repi më lu shni'a më:

—Nanë, lë'ë shínil ni'i. Gápi' lë'ël.

²⁷ Nu guni'i më lu poshtë ni:

—Lë'ë shní'al ni'i.

Dizdë iurní lë'ë poshtë ni bë'ni' recibir lë'ë María lidchi poshtë.

Guti Jesús

(Mt. 27.45-56; Mr. 15.33-41; Lc. 23.44-49)

²⁸ Despuësë de ndë'ë, cumë Jesús rac bë'a më de quë grëtë' guc cumplir nu parë gac cumplir la'ni Sagradas Escrituras, guni'i më:

—Rbidcha.

²⁹ Nga'li zuga'a tubi mbluri gadzë vini hi'. Iurní guna'zi ra suldadë tubi spongë; bëga'dzë rallin con vini nu bëzu'bë rall spongë ni guëc tubi hiaguë shtë hisopo. Iurní bédchi'guë rallin rua' Jesús.³⁰ Jesús gudchi më guëc spongë ni, Bii' më vini; iurní guni'i më:

—Grëtë' guc cumplir.

Iurní bërë'ngu më nu bë'ni' intriegu espíritu shtëhi' lu Dios.

Tubi suldadë bëquë'ë lansë cula'ni Jesús

³¹ Stubi dzë antsë gac laní, dzë narzi'i ldu'u mënë, ra mënë israelitë adë nëdi'i rall guëa'në ra cuerpë lu cruz parë dzë narzi'i ldu'u mënë, pues dzë ni na dzë descansë nu nalë laní ru'bë na. Nu na dzë delicadë. Por ni guna'bë rall lu Pilato parë quitsu suldadë guëa' ra naquë lu cruz parë gati rall nu tsabsú cuerpë shtë rall lu cruz.³² Iurní ra suldadë bédchini rall guëa' cruz. Guditsu rall guëa' primërë naquënú më lu cruz. Nu guditsu rall guëa' stubi naquë stubi cu'.³³ Perë guabi'guë rall lu Jesús; guná rall hia guti më. Por ni adë gudítsudi'i rall guëa' më.

³⁴ Perë tubi suldadë bëquë'ëll lansë cula'ni më. Iurní bëru'u rënë con nisë.³⁵ El quë naruadi'dzë ndë'ë gunall nu rní'ill verdá nu rac bë'all de quë verdá ru-adí'dzëll të parë lë'ë të tsaldí ldu'u të zndë'ë³⁶ purquë zndë'ë guzac parë gac cumplir Sagradas Escrituras narni'i: "Adë gudítsudi'i rall ni tubi ba'cu shtëni'".³⁷ Nu stubi partë shtë Escrituras rni'i: "Guëbi'a rall lu el quë nabëquë'ë rall lansë".

Jesús bëga'chi

(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56)

³⁸ Despuësë de gualú grëtë' ndë'ë, José më guë'dchi Arimatea, guagná'bëll permisi lu Pilato parë guá'all cuerpë shtë Jesús të tsacá'chill lë'ë më. José guc tubi shmënë më

perë aunquë nilë naga'chi purquë rdzëbëi' lu ra contrari shtë Jesús. Pilato bëtë'ë permissi; iurní bia'a José cuerpë shtë'në më. ³⁹ Nu zac Nicodemo, el quë naguagná lë'ë më gue'lë, bëdchinínú Nicodemo con nanutsë mirra nu áloes cumë cincuenta kilo nuá'all. ⁴⁰ Zni lë'ë José con Nicodemo bia'a rall cuerpë shtë Jesús. Bëtu'bi rall lë'ë më tubi ldë lari naquichi con mizmë naguctsa'u nisë nashi nanutsë según custumbrë shtë ra më israelitë napë quë guëga'chi tubi tégulë. ⁴¹ Lugar ni catë bëquë'ë rall lë'ë më lu cruz, nga'li naquë tubi lahuertë. Mizmë la'ni lahuertë ni naquë tubi ba'a catë ni tubi la'di chu bëgá'chidi'i. ⁴² Nga'li bëca'chi rai' cuerpë shtë Jesús purquë lë'ë ba'a ni naquë guëlladchi, nu dzë descansë hia bëga'a.

20

Guashtë më ladi ra tégulë

(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12)

¹ Primërë dzë shtë llmalë María Magdalena gua rua' ba'a. Tumpranë nianá rru'u nacahi gunáhi' hiadë nídi'i guë'ë nada'u rua' ba'a. ² Iurní guagllu'në María catë zúga'a Simón Pedro con lë'ë poshtë namás rac shtu'u Jesús. Guni'i María:

—Bia'a mënë shcuerpë Dadë Jesús catë bëgá'chi'; adë chu guënëdi'i catë guaca'chi ra mënë shcuérpi'.

³ Iurní Pedro con stubi poshtë bëru'u rai'. Gua rai' rua' ba'a. ⁴ Guërupë rai'

ziagllu'në rai' juntë perë lë'ë stubi poshtë gudchibë'lú lu Pedro; bëtë'chíni' guë'lútë' lë'i' rua' ba'a. ⁵ Iurní bëá'chi' nu gunáhi' lu lari liensë nanaga'a nga'li perë adë guatëdi'i'. ⁶ Despuësë Simón Pedro bëtë'chini tëchi poshtë ni. Iurní Pedro guatëhi' la'ni ba'a, nu zac lë'i' gunáhi' lu lari liensë; za'quë za'quë në'achi dchi'bin shlugarin. ⁷ Nu guná Pedro lari naquichi nabëlli'i guëc Jesús; adë dchi'bin juntë sino tubi ladë në'achi dchi'bin. ⁸ Iurní poshtë nabëdchini primërë, guatëhi' nu gunáhi'. Gualdí ldú'i' guashtë Jesús ladi ra tégulë. ⁹ Perë todavía adë guasëdi'i rai' Sagradas Escrituras de quë Jesús napë quë gac resucitári' ladi ra tégulë. ¹⁰ Iurní ra poshtë bëabrí rai' lidchi rai'.

Jesús bëlua'alú lu María Magdalena

(Mr. 16.9-11)

¹¹ María Magdalena bëá'ni' tëchi fuërë rua' ba'a. Rú'ni' cula'ni' ba'a. Mientras quëhú'ni', iurní bëá'chi' parë guënëahi' la'ni ba'a. ¹² Gunáhi' chupë ianglë zuga'a; nacu rai' lari naquichi. Zúbëga'a ra ianglë ni; tubi zúbëga'a nezë guëc catë bëga'chi Jesús. Stubi zúbëga'a nezë guëa' catë bëga'chi më. ¹³ Lë'ë ra ianglë guni'i rai' lu María:

—Nanë, ¿pëzielú rú'nël?

Lë'i' bëquebi:

—Purquë bia'a ra mënë lë'ë Dadë Jesús, perë adë chu guënë'edi'i rsunë ca nezë guaca'chi ra mënë lë'i'.

14 Niá'asë gualú guni'i María zni, bédchigréhi' lúhi' nezë tēchi'; gunáhi' lu Jesús. Lē'ë më zuga'a më nga'li perë adë rdě'ēdi'i María cuendë de quē lē'ë Jesús ni. ¹⁵ Iurní Jesús guna'bē dí'dzi' lu María:

—Nanë, ¿pēzielú rú'nēl? ¿Chull rguílil?

María rúni' llgabë de quē aquē narapë lahuertë ni quēgni'i. Iurní répi' lu mēnë ni:

—Si talë lē'ël biá'al cuerpë shtë Jesús, guni'i lua ca nezë guacá'chil lē'i' tē parë tsagllía shcuérpi'.

¹⁶ Jesús repi:

—María.

Lē'ë María bédchigréhi' nu guni'i' con dizë hebreo:

—Raboni. (Di'dzë ni runë cuntienë, Mēsë.)

¹⁷ Jesús repi:

—Adë cué'zēdi'il na purquē la'di tsépida'a catë quēbezë Shtada, perë tsagní'il lu ra los de más bēcha de quē lē'ë na tsepia catë quērelde Shtada nu Shtádēga'a tē también. Tsepia catë quērelde Dios shtëna nu Dios shtënë tē.

¹⁸ Iurní lē'ë María Magdalena guaguē'ni' visi lu ra shini gusē'dē më de quē lē'i' gunáhi' lu Dadë Jesús nu lē'ë më guni'i grë ra cusë rē'.

Jesús bēlua'alú lu ra shini gusē'dē më

(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49)

¹⁹ Mizmë dzë ni na primëre dzë shtë llmalë; hia riu' gue'lë; ra poshtë rděa' rai' nga'li. Nē'au rua' hiu'u dchidchi'chi purquē rdzëbë

rai' contrari shtë Jesús. Iurní Jesús bēlua'alú lu rai' la'ni hiu'u. Guzú më gueláu catë rēta' rai' nu guni'i më:

—Gulë cuedchí ldu'u tē.

²⁰ Despuēsë de gualú guni'i më, iurní bēlua'a më guia'a më con cula'ni më catë gua clavë nu lansë. Iurní bēquitë ldu'u rai'; guná rai' lu Jesús.

²¹ Lueguë Jesús repi lu rai' stubi:

—Gulë cuedchí ldu'u tē. Cumë ziquē Dadë bēshē'ldi' na, zni guēshe'lda lē'ë tē. Guēni'i tē lu ra mēnë shti'dza.

²² Iurní bēca'a mbë më nu repi më:

—Gulë bē'në recibir Espíritu Santo. ²³ Napë tē derechë; guēni'i tē chu bē'në më perdunë, nu chu bē'nēdi'i më perdunë.

Adë gualdídi'i ldu'u Tomás shti'dzë ra poshtë

²⁴ Tomás, tubi de lē'ë ra poshtë narni' ra mēnë Cuachi, adë nídi'i' nga'li iurë lē'ë Jesús bēlua'alú lu ra poshtë. ²⁵ Los de más ra poshtë guni'i rai' lu Tomás:

—Guná na'a lu Dadë Jesús.

Perë Tomás repi:

—Si talë adë guēnadia'a catë gua lansë cula'ni më nu guēgutëa shcuēna lugar shtë clavë nu cutëa guiahia culá'ni', hashtë iurní tsaldí ldua'a guashtë më ladi ra tēgulë.

²⁶ Bēdza'guë llmalë despuēsë gudëdë ni, ra poshtë rēta' rai' stubi nacubí hiu'u ni. Dzë ni zuga'a Tomás con lē'ë rai'. Iurní aunquë nilë nē'au rua' hiu'u dchidchi'chi,

Jesús bëlua'alú lu rai' nu guzú mè guèláu catè rëta' rai'.
Guni'i më:

—Gulë cuedchí ldu'u të.

²⁷ Nu guni'i më lu Tomás:

—Bëtia'a shcuënël lu guiahia nu gude'enú guiá'al; bëtia'a guiá'al culania. Adë rní'idi'il la'ni ldú'ul de quë adë guashtëdia'a ladi ra tégulë sino tsaldí ldú'ul nabanania.

²⁸ Bëquebi Tomás iurní:

—Lë'ël nal Dadë shtëna. Lë'ël nal Dios shtëna.

²⁹ Jesús repi:

—Tomás, iurne' sí, rialdí ldú'ul purquë gunal lua perë más dichusë el quë nagonádi'i lua perë rialdí ldu'u rall na.

Pëzielú guctsa'u librë rë'

³⁰ Jesús bë'në másru'u cantidá ra cusë ru'bë nu milagrë lu ra shini gusë'dë më, cusë ni adë bëquë'ëdia'a la'ni librë rë'. ³¹ Perë ndë'ë bëquëa'a të parë tsaldí ldu'u të Jesús de quë na më Cristo, shini Dios. Si talë tsaldí ldu'u të shti'dzë Jesucristo, guëne'e më vidë sin fin parë lë'ë të.

21

Jesús bëlua'alú lu gadchi ra poshtë

¹ Despuësë de ndë'ë, Jesús bëlua'alú lu ra shini gusë'dë më stubi vuelte. Zuga'a më rua' nisë nalë Tiberias. Zni guc iurë bëlua'alú më lu rai'.

² Bëdëá ra poshtë, Simón Pedro con Tomás, el quë narni'i rai' Cuachi. Zuga'a Natanael naná më Caná shtë Galilea nu zuga'a ra shini Zebedeo nu chupë de los de más shini

gusë'dë më. ³ Iurní Simón Pedro guni'i lu rai':

—Tsagna'zia mbeldë.

Lë'ë rai' guni'i rai':

—Nu zac lë'ë na'a guzë na'a.

Iurní be'pi rai' la'ni barcu, perë gue'lë ni adë chu mbeldë guná'zidi'i rai'. ⁴ Hia iurë ze'dë grëgue'lë, Jesús bëlua'alú lu rai' rua' nisë perë ra shini gusë'dë më adë bëd'ëdi'i rai' cuendë de quë lë'ë më ni. ⁵ Iurní repi më:

—Lë'ë të narac shtua'a, ¿Pë adë chu mbeldë guna'zi të?

Lë'ë rai' bëquebi rai':

—Ni túbidi'i.

⁶ Iurní guni'i Jesús lu rai':

—Gulë bëtia'a guë'shu shtënë të ladë ldi cula'ni barcu; iurní guëna'zi të mbeldë.

Zni bë'në rai'. Despuësë adë bë'nëdi'i rai' gan niagú rai' guë'shu mbeldë la'ni nisë tantë zihani mbeldë nanú la'ni. ⁷ Iurní lë'ë poshtë naguc shtu'u Jesús más, guní'i lu Pedro:

—Lë'ë Dadë Jesús ndë.

Niá'asë gualú bini Pedro de quë lë'ë Dadë Jesús ni, iurní gúti' shabë purquë bëru'u lari iurë guagná'zi' mbeldë. Iurní bëldá'ai' lë'i' la'ni nisë parë guëdchíni' guèlú lë'i' catë zuga'a më. ⁸ Los de más poshtë bëdchini rai' rua' nisë con barcu. Nu quëshaguiú rai' guë'shu shtë mbeldë. Pues zuga'a ra poshtë ziquë tubi gahiu'a metro hashtë ca lu zu më. ⁹ Iurë lë'ë rai' bëdchini rai' lu guiu'u, bëru'u rai' la'ni barcu nu guná rai' tubi guërdë dchi'bë tubi mbeldë

lu gui'i. Guná rai' du'pë guetështildi. ¹⁰ Jesús guni'i:

—Gulë te'enú bældá mbeldë naguër gualú bęga'a.

¹¹ Simón Pedro güe'pi la'ni barcu; iurní bëshaguiúhi' guë'shu hashtë rua' nisë catë na guiu'u. Gadzëtë'in mbeldë, purë ma ru'bë, ciento cincuenta y tres; perë aunquë nilë zihani ma, adë gurié'zidi' guë'shu. ¹² Iurní guni'i më lu rai':

—Gulë te'e të gau të.

Ni tubi rai' adë cuëdi'i valurë niana'bë di'dzë chu na më purquë rac bę'a rai' lë'ë Dadë Jesús ni. ¹³ Iurní lë'ë Jesús guabi'guë më lu rai'. Guna'zi më guetështildi nu belë shtë mbeldë; bédë'ë mēhin cua'a ra poshtë gau rai'.

¹⁴ Zndë guc natsunë vësë de quë lë'ë Jesús bēlua'alú më lu ra poshtë despuësë guashtë më ladi ra tęgulë.

Jesús guni'i lu Pedro: "Gupë shmēna"

¹⁵ Despuësë gualú gudáu ra poshtë, Jesús guni'i lu Simón Pedro:

—Simón, shini Jonás, ¿gu rac shtú'ul na de verdá más quë los de más sa'l rac shtu'u rai' na?

Pedro bęquebi:

—Aha' Dadë, lë'ël nanël de quë rac shtua'a lë'ël.

Jesús repi:

—Pues iurne', gupë ra mēnē narialdí ldu'i na, ra naná ziquë lli'li mitu'nē.

¹⁶ Iurní bęabrí guna'bë di'dzë më nachupë:

—Simón shini Jonás, ¿gu rac shtú'ul na de verdá?

Pedro bęquebi:

—Aha' Dadë, nanël de quë rac shtua'a lë'ël.

Iurní repi më:

—Ne' gupë ra mēnē nari-aldí ldu'i na. Na rall ziquë lli'li narqui'ni vęquërë.

¹⁷ Hia natsunë vësë guna'bë di'dzë më lu Pedro:

—Simón shini Jonás, ¿gu rac shtú'ul na?

Iurní tristë bęa'nē ldu'u Pedro purquë hia bēhunë guna'bë di'dzë më lúhi', si rac shtu'u Pedro lë'ë më. Iurní guni'i Pedro:

—Lë'ël nanël grëtë' cusë. Nanël de quë rac shtua'a lë'ël.

Iurní repi më:

—Iurne' gupë ra lli'li shtëna, ra mēnē nare'dē naldë na. ¹⁸ Guldía rnia'a lul, iurë gúquël sultërë, rácul shábël lo quë narni'i ldú'ul nu rial catë rac shtú'ul perë iurë lë'ël gú'shël, stubi mēnē guēna'zi guiá'al parë sël, nu stúbi' gunë compaňi lë'ël parë gácul shábël, nu guá'ai' lë'ël catë adë nēdi'il tsal.

¹⁹ Zni guni'i më parë guëdë'ë hia'a cuendë lla mudë gati Pedro purquë por galguti shtë Pedro, gúni' guēluá'ai' llëru'bë na pudërë shtë Dios. Despuësë repi më:

—Guagla'guë bęzu'bë di-aguë enseňansë shtëna.

Lë'ë poshtë namás guc shtu'u Jesús

²⁰ Iurní guná Pedro nezë tēchi'; ze'dë naldë lë'ë poshtë naguc shtu'u Jesús, mizmë poshtë el quë nagudaunú më nu nazubë cula'ni më lu shtse

shtë Pascu, mizmë el quë nangun'i lu më: "Dadë, ¿chull gunë intriegu lë'ël?" ²¹ Iurë lë'ë Pedro guná lu poshtë ni, guna'bë di'dzë Pedro lu Jesús:

—Dadë, ¿pë gac poshtë rë'?

²² Jesús bëquebi:

—Si rac shtua'a guëbánil ndë'ë hashtë iurë guëabría stubi, adë rúnëdi'i tucarë gac bë'al. Lë'ël guagla'guë bëzu'bë diaguë enseñansë shtëna.

²³ Iurní bërë'tsë di'dzë rë'ladi los de más bëchi sa' ra poshtë de quë adë gátidi'i poshtë ni, perë adë guní'idi'i Jesús de quë adë gátidi'i poshtë ni, sino quë guni'i më: "Si talë na rac shtua'a de quë guëbáni' hashtë guëabría stubi, adë rúnëdi'i tucarë gac bë'al".

²⁴ Ndë lo mizmë poshtë naquëhunë testificar grë ra cusë rë', nu më el quë nabëquë'ë la'ni librë rë'. Rdë'ë hia'a cuendë de quë verdá ruadí'dzi'. Grë ra poshtë rdë'ë rai' cuendë de quë verdá na grë ra di'dzë rë'.

²⁵ Nanú másru'u lo quë nabë'në Jesús. Si talë ni-aquë'ë por tubin, llúa'ahia de quë ni parë guëdubi guë'dchiliu adë niáldëdi'i nabé librë lo quë naniactsa'u. Amén.

Ndë'ë bënts'a'u ra poshtë

Jesús guni'i guëdchini Espíritu Santo

¹ La'ni primëre librë nabëquëa'a lul, Teófilo, bëquëa'a lo quë nabë'në Jesús nu lo quë nabëlua'a më dizdë nabëdchini më guë'dchiliu hashtë iurë be'pi më gube'e. ² Antsë güe'pi më gube'e gulezë më poshtë shtë më. Espíritu Santo bë'në compaňi lë'ë Jesús parë guni'i më lu ra poshtë guadë dchi'ni nabëa'nënú rai'. ³ Tsana gudëdë guti Jesús, lo mizmë lë'ë më bëlua'alú më lu ra poshtë tal zíquësë nabani më. Nu durantë cuarenta dzë guagla'guë bëlua'alú më lu rai'. Zihani cusë bë'në më lu rai'. Biadi'dzënú më lë'ë rai' lla mudë tsuté mënë nezë lu gube'e catë rribë'a Dios të gac salvar rall.

⁴ Iurë nianá zuga'anú Jesús lë'ë ra poshtë, guni'i më lu rai' adë guëru'udi'i rai' ciudá Jerusalén. Repi më:

—Gulë cuezë ndë'ë hashtë guëdchini Espíritu Santo ziquë guni'i Shtada lu të, purquë guni'i Shtada nu na gunia'a lu të, guëshe'ldë më Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë të. ⁵ Verdá Juan Bautista bëchu'bë nísi' ra mënë con nisë perë la'ni sëbëldá dzë lë'ë më guëzunë më ldu'u të con pudërë shtë Espíritu Santo. Guëdchini më parë cuezënúhi' lë'ë të.

Jesús be'pi parë gube'e

⁶ Iurë zunú Jesús ra poshtë, guna'bë di'dzë rai' lu më:

—Dadë, çpë hia bëga'a iurë parë guëcubi naciuni Israel ziquë nahin antsë?

⁷ Perë Jesús repi lu rai':

—Adë rúnëdi'i tucarë gac bë'a të gac gaquin. Adë rúnëdi'i tucarë gac bë'a të pë dzë Shtada gunë ra cusë rë' purquë niétiquë lë'ë më napë më cuendë pë tiempë guëcubin. ⁸ Perë iurë guëdchini Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë të, lë'i' guënë'ei' pudërë parë gac të firmë; tsagni'inú të ra mënë grë ra cusë naganá të bëna. Guëni'i të lu ra më Jerusalén nu guzia'a të regiuni shtë Judea nu regiuni shtë Samaria hashtë lúltimë guë'dchi catë rialú guë'dchiliu.

⁹ Iurë gualú biadi'dzënú Jesús ra poshtë, mientras rbi'a rai' lu më, be'pi më gube'e. Gunitilú më la'ni shcahi. Dizdë iurní adë gunádi'i rai' lu Jesús. ¹⁰ Nianá rbi'a ra poshtë nezë lu gube'e, be'pi Jesús. De repëntë guná rai' chupë ianglë zuga'a cula'ni rai'; nacu ianglë lari naquichi. ¹¹ Repi ianglë lu rai':

—Lë'ë të më Galilea, çpëzielú rbi'a të lu gube'e? purquë Jesús naganá të be'pi lu gube'e, lo mizmë lë'ë më guëabrí stubi vueltë tal zíquësë guná të be'pi më. Zni guëabrí më stubi.

Matías bëu' lugar shtë Judas

¹² Iurní bietë rai' lu dani nalë Olivos. Bëabrí rai' parë Jerusalén. Rëa'në Jerusalén guëlla' parë dani Olivos tubi distanci de tubi kilómetro. ¹³ Iurë bëdchini rai' Jerusalén, bëá rai' hiu'u catë quërelde rai'. Be'pi rai' hashtë guia'a segundë pisë catë na tubi cuartë ru'bë. Grë ra nabëagrí lë rai': Pedro, Jacobo, Juan, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Jacobo lliga'në Alfeo. Nu zuga'a Simón nanapë llëru'bë ánimo parë lëy shtë Moisés. Tambiën zuga'a Judas shini Jacobo. ¹⁴ Grë ra më rë' bëdëá rai' tubsë parë ruadi'dzënú rai' Dios. Nu ra bëchi Jesús nu María, shni'a më, bëdëá rai' con sëbëldá ra na'a; bëdëá rai' nga'li.

¹⁵ Dzë ni Pedro guasuldí gueláu ladi grë nazubëga'a ndë. Na rall ziquë tubi gahiu'a galdë mënë nagualdí ldu'i diza'quë shtë Jesús. Guni'i Pedro lu rai':

¹⁶ —Rnia'a lu të iurne' cumë ziquë bëcha, napë quë guc cumplir nabëquë'ë David. Espíritu Santo bë'në compaňi lë'ë David tsana bëquë'ëi' la'ni Sagradas Escrituras ra cusë nabë'në Judas purquë Judas guanull ra mënë parë guna'zi rall Jesús. ¹⁷ Guc Judas tubi sa' na'a iurë guzënú na'a lë'ë Jesús. Jesús gudili lë'ëll nu gúquëll tubi shini gusë'dë më parë bë'nëll dchi'ni con lë'ë na'a, ¹⁸ perë bë'nëll duldë. Con dumí nabëtuu' Judas lë'ë Jesús, guasi'i ra mënë tubi ldë guiu'u lachi. Lo mizmë

lugar ni gulaguë Judas rguëc Judas. Nu gutsë lá'nill; bëru'u grë llëguëzí'all. ¹⁹ Ra më Jerusalén bini rall pë guc con Judas nu gululé rall lachi ni Acéldama según dizë shtëné rall. Rni'i rall, Lachi Catë Bëllë'ë Rënë.

²⁰ Guni'i zac Pedro:

—Guc cumplir narni'i la'ni librë Salmos. Rni'i librë ni zndë'ë:

Guëa'nëgá lídchill, nu adë guëdzëlëdi'i chu guëquërelde lídchill.

Guëdzëlë stubi naguëu' shlugárëll, tubi nagunë dichi'ni.

²¹ 'Ze'dë naldë ra nguii naquëhunë compaňi lë'ë na'a lu guëdubi tiempë naguzënú na'a Dadë Jesús. ²² Ze'dë naldë rall dizdë nabëchu'bë nisë Juan lë'ë Jesús nu hashtë tsana lë'ë më be'pi gube'e. Rqui'ni guëdili hia'a stubi nguii; guëu' nguii ni shlugar Judas. Rqui'ni tubi naná testigu de quë guashtë Jesús ladi ra tëgulë.

²³ Iurní gudili rai' chupë nguii naze'dë naldë lë'ë rai' dizdë naguzënú rai' Jesús. Túbill lë José nu lëll Barsabás. Nu napë stubi lëll Justo; tsunë lëll. Stúbill lë Matías. ²⁴ Iurní grë rai' biadi'dzënú rai' Dios:

—Dadë, lë'ëll nanëll lla na la'ni ldu'u grë nguii; por voluntá shtënéll bëlua'a guadë de chupë nguii rë' gáquëll poshtë; gúnëll shchí'nil con lë'ë na'a ²⁵ purquë Judas bëniti. Bësëa'nëgall shchí'nil. Por duldë nabë'nëll, zëagzëll lugar shtëné cashtigu. Gabildi bë'në tucárëll.

²⁶ Iurní gudchitë rai' guë'ë dado nia'a chu guëru'unú poshtë. Bë'në tucarë Matías. Iurní lueguë bëu'll ladi ra poshtë parë bëzá rai' chi'bë chupë.

2

Tsana bédchini Espiritu Santo

¹ Tsana bédchini laní Pentecostés, grë ra poshtë nu ra narialdí ldu'i diza'quë, bédëá rall tubsë lugar. ² De repëntë bini rai' tubi ruidë nabëru'u nezë lu gube'e ziquë ridë tubi mbë dushë. Gubë guëdubi la'ni hiu'u catë zubë rai'. ³ Iurní bédchini llni guëc rai'. Cadë túbi' rlua'ain ziquë tubi be'lë cadë lë'ë ra nazubë la'ni hiu'u. ⁴ Grë rai' bë'në recibir Espiritu Santo la'ni ldu'u rai' parë cuezënú më lë'ë rai'. Espiritu Santo bëzunë ldu'u rai' nu bédë'ëi' pudërë të guadi'dzë rai' stubi dizë nadë ráquëdi'i rai'.

⁵ Dzë ni guquërdë zihani israelitë ciudá Jerusalén. Bédchini rall de grë naciuni shtë guë'dchiliu. Rialdí ldu'u rall shti'dzë Dios nu runë rall cumplir creenci shtë mëne israelitë. ⁶ Iurë bini rall ruidë nagu' nga'li, bédëá rall nu adë bédzëlëdi'i rall pë nihunë rall purquë cadë lë'ë rall bini rall dizë shtëne rall. ⁷ Nalë bédzëguëë' ldu'u rall. Guasë ldu'u rall; guni'i lu sa' rall:

—¿Pë lë'ëdi'i më Galilea grë ra ndë'ë naquëadi'dzë?
⁸ ¿Lallë bë'në rall rac rall ruadi'dzë rall dizë shtë hia'a?
⁹ purquë ndë'ë zë'pa'a zihani guë'dchi nu naciuni.

Ndë'ë ze'dë mëne shtëne Partia. Ze'dë mëne shtëne Media. Ze'dë mëne shtëne Elam. Ze'dë mëne shtëne Mesopotamia. Ze'dë mëne shtëne Judea. Ze'dë mëne shtëne Capadocia. Ze'dë mëne shtëne Ponto. Ze'dë mëne shtëne Asia. ¹⁰ Nu ze'dë mëne shtëne Frigia. Ze'dë ra mëne shtëne Panflia nu Egipto. Ze'dë ra mëne lugar shtëne Africa narëa'në más zitu quë Cirene. Nu entrë lë'ë hia'a nanú ra israelitë nanapë derechë ziquë mëne rumanë; quërdë rall ndë'ë. Stubi shcua'a mëne gualdí ldu'u rall creenci shtëne ra israelitë. ¹¹ Tambiën nanú ra mëne naze'dë tubi dani nalë Creta nazubë la'ni nisëdu'u. Nu ze'dë ra mëne Arabia, perë grë hia'a rini hia'a quëadi'dzë ra mëne Galilea con dizë shtëna'a. Quëadi'dzë rall milagrë nu cusë za'quë nabë'në Dios parë ra mëne.

¹² Grëtë' mëne Jerusalén rdzëguë' ldu'u rall; adë bédzëlëdi'i rall pë gunë rall. Rni'i lu sa' rall:

—¿Pë runë cuntienë ra cusë rë'?

¹³ Perë stubi tantë rall bë'në rall burnë; guni'i rall:

—Rzuu'dchi ra tuntë rë'.

Lo quë naguni'i Pedro lu ra mëne

¹⁴ Iurní guasuldí Pedro con guëzá chi'bë tubi poshtë. Guni'i Pedro lu mëne; fuertë guni'i':

—Lë'ë të më Judea nu grë ra mëne naquërdë Jerusalén, gulë bëquë diaguë lo quë narnia'a lu të iurne' parë gac bë'a të. ¹⁵ Ni tubi na'a adë rzuu'dchidi'i na'a

cumë ziquë runë të shgabë të. Nanë të ni tubi chu rzuu'dchidi'i rquë guë'ë rsili.
 16 Más ndë'ë ra cusë naguná të iurne', bëquë'ë Joel tiempë guahietë; bëquë'ë'i shcuendë lo quë naguër gac. Joel guni'i shti'dzë Dios zdë'ë:

17 Lúltimë dzë guëshe'lda Espíritu Santo parë cuezënúhi' grë mënë narëta' lu guë'dchiliu.

Llga'në ra mënë nu shtsa'pë rall guadi'dzë rall shti'dza.

Lë'ë rall guená rall cusë naguër gac nu nagudëdë gac.

Nu mëgulë guená rall cusë naguëni'i shca'ldë rall.

18 Dzë ni guëshe'lda Espíritu Santo parë cuezënúhi' nguiu nu ra na'a narzu'bë diaguë shti'dza.

Guadi'dzë rall zihani cusë cumë ziquë guni'i ra shmuza guahietë.

19 Guia'a lu gube'e guëluá'ahia cusë natsasë ldu'u mënë, nu guetë lu guë'dchiliu guëshe'lda ra sëni nadzë'bë cumë ziquë rënë, be'lë nu tsasë ra shcahi cumë ziquë gushë.

20 Guë'au lu ngubidzë guëcahi.

Nu mbehu guëac ziquë na rënë, antsë guëdchini më.

Dzë ni guëdchini më con llëru'bë pudërë nu llni shtënë më.

21 Nu grë ra mënë narna'bë lu më, gac salvar rall.

22 'Lë'ë të më israelitë, gulë bëquë diaguë iurne' lo quë narnia'a lu të. Dios bë'në zihani milagrë lu guë'dchiliu. Bë'në më cusë ru'bë por Jesús, më Nazaret, parë guená të nu parë guëdë'ë të cuendë de quë Jesús na el quë nabëshe'ldë Dios. Hia lë'ë të nanë të ndë'ë. 23 Perë gulë guná, tsana gac intriegu Jesús guia'a të, bia'a të lë'ë më prësi. Bë'në të intriegu lë'ë më lu ra nguiu mal parë gudini rall lë'ë më. Bëquë'ë rall lë'ë më lu cruz perë dizdë antsë, ni na voluntá shtë Dios purquë hia zni ze'dë më gati më lu guë'dchiliu. 24 Perë tsana guti Jesús, bëldishtë Dios lë'ë më ladi ra tëgulë. Adë bë'në galguti gan nasëa'në lë'ë më purquë napë më pudërë parë guashtë më ladi ra tëgulë. 25 Guahietë bëquë'ë rëy David shcuendë Jesús zdë'ë:

Siempre rnahia lu Dadë. Cabezënuhia lë'ë më, nu lë'ë më cabezë ladë ldi shtëna.

Con lë'ë më adë chu guësëni'bid'i na.

26 Por ni nanú nilli ldua'a nu biadi'dza ra diza'quë nabësëquitë ldu'u ra mënë.

Rialdí ldua'a si talë gatia, guëzi'i ldua'a.

Adë bë gáquëdi'i shcuërpa,

27 purquë lë'ël adë guësëá'nëdi'il shcuërpa ladi ra tëgulë.

Nu adë guësá'nëdi'il gau guiu'u shcuërpa purquë nahia shínil narac shtú'ul.

28 Bëlua'a na nezë za'quë catë nezë napa vidë sin fin.

Nalë rquitë ldua'a iurë guëquërdënúa lë'ël.

29 'Rnia'a lu të Dadë, cusë clarë nahin. Shtadë guëlu' hia'a David, gúti' nu bëgá'chi'. Pues catë naga'a ba'a shtëhi' grë hia'a nanë hia'a catë naga'a ba'a. 30 Perë guc David muzë shtë Dios nu biadí'dzi' shti'dzë më. Bëquë'ë David lo quë naguc con Jesús. Dios guni'i lu David; bënë më prometer nu bënë më jurar de quë tubi shini David gac Rëy. Guërulë shini David, Cristo nu guëribé'ai' cumë ziquë gunibë'a David. 31 David cumë ziquë gunáhi' lo quë nagac cumplir dizdë antsë, biadí'dzi' shcuendë lla tsashtë Jesús ladi ra tégulë. Nu guni'i David adë guësëa'nëgá Dios lë'ë Jesús ladi ra tégulë, nilë shcuerpë më adë guëá'nëdi'i la'ni ba'a parë adë gáudi'i guiu'u lë'ë më. 32 Dios bëldishtë lë'ë Jesús ladi ra tégulë, el mizmë Jesús nagudini të. Na na'a testigu de quë guti Jesús nu nabani më iurne'. 33 Por voluntá shtë Dios guzubë më ladë ldi shtë më, nu bëtë'ë Dios Espíritu Santo parë Jesús ziquë bënë më prometer antsë. Bëtë'ë Dios pudërë lë'ë Jesús parë guëshe'ldë më Espíritu Santo guë'dchiliu parë cuezënuhi' grë ra narialdí ldu'u diza'quë shtëné Jesús. Nu grë ra cusë rë' narini të nu narná të, ze'din de lë'ë Jesús. 34 Zni nahin purquë lëdëdi'i David

be'pi gube'e sino mizmë David guni'i zdë'ë:

Lë'ë Dadë guni'i lu Shlama:

“Guzubë ndë'ë ladë ldi shtëna 35 hashtë iurë guna gan lu grë enemigu shtënél nu guëzu'bë diaguë rall shti'dzël”.

36 'Guëdubi naciuni Israel napë quë gac bë'a rall nahin verdá. Jesús nabë'në të crucificar, na më Cristo el quë nabëshe'ldë Dios parë guëribé'ai' lë'ë hia'a.

37 Iurë bini ra mënë ra cusë naguni'i Pedro, nalë bëdzëbë rall nu guna'bë di'dzë rall lu Pedro nu lu ra poshtë nacabezë nga'li. Guni'i rall:

—Gulë guni'i Dadë, ¿pë guëdë'në na'a?

38 Iurní Pedro repi lu rall:

—Gulë bësa'në duldë shtëné të. Gulë bëabré ldu'u të con Dios nu gulë guni'i con guëdubinú ldu'u të Jesús na Cristo. Gulë tsa të, chubë nisë të. Iurní gunë më perdunë duldë shtë të nu guëne'e më Espíritu Santo të cuezënuhi' lë'ë të. 39 Quëhunë Dios prometer grë cusë rë' parë lë'ë të nu parë ra shini të nu parë ra naquërdë zitu stubi naciuni. Dios guëshe'ldë Espíritu Santo parë grë mënë nacagna'bë më. Na më Dios narnibë'a lë'ë hia'a.

40 Con ra di'dzë rë' nu zihani más, Pedro guagla'guë biadí'dzënuhi' mënë. Guni'i':

—Lueguë lueguë gulë gunë salvar lë'ë të ladi mënë mal naná guëdchi ldu'i.

41 Grë ra nagueasë shti'dzë Pedro, bëriubë nisë rall. Ra naguealdí ldu'u diza'quë,

na rai' ziquë tsunë mili mënë. Bëdëá rall con ra narialdí ldu'i shti'dzë Dios. ⁴² Grë ra naguanaldë ra tëchi ra poshtë, guc rall firmë. Bëzu'bë diaguë rall grë ra cusë nabëlua'a ra poshtë. Nu gubani rall cumë ziquë tubi famili. Guc ldu'u sa' rall. Rna'bë rall lu Dios. Bëdëá rall parë bëllullë guetështildi ziquë bëlua'a Jesús lë'ë rall antsë. Dzë ni bëagná ldu'u rall la Santa Cena naguc tsana guzë nabani Jesús lu guë'dchiliu.

Manëre nagubani ra shmënë Jesús

⁴³ Grë mënë nalë bëdzëguëë' ldu'u rall por tantë milagrë nu cusë ru'bë nabë'në ra poshtë. ⁴⁴ Grë ra mënë narialdí ldu'i diza'quë tubsë llgabë nua'a rall. Gudi'dzë rall nanapë rall. ⁴⁵ Bëtuu' rall nanapë rall ziquë shguiu'u rall. Iurní gudi'dzë rall centavë cua'a sa' rall nabënapëdi'i. ⁴⁶ Dzë con dzë ria rall iádu'u ru'bë nu ria rai' lidchi mënë. Ria rai' parë rëagná ldu'u rai' la Santa Cena. Grë rai' tubsë rau rai'. Rquitë ldu'u rai' nu guc ldu'u sa' rai'. ⁴⁷ Rna'bë rai' lu Dios nu ru'ldë rua' rai'. Guni'i rai':
—Llëru'bë na pudërë shtë Dios.

Los de más mënë guë'dchi bë'në rall rëspëti shmënë Jesús. Dzë con dzë guna'bë Dios mënë parë gac salvar mënë të guëdëá rall con shmënë më.

3

Bëac tubi cujë

¹ Tubi dzë Pedro nu Juan zia'a rai' iádu'u ru'bë rquë tsunë guadze'. Iurní na iurë rna'bë mënë lu Dios. ² Ndë zubë tubi nguiu rua' iádu'u; nall cujë dizdë nagúlëll. Ráquëdi'i rzëll; por ni glli glli rianú ra mënë cujë rua' iádu'u. Rzu'bë rall cujë ni rua' puertë nalë Hermosa parë rná'bëll gu'në lu ra mënë nazia'a iádu'u. ³ Iurë guná cujë lu Pedro nu Juan, zia'a rai' parë tsutë rai' la'ni iádu'u; guna'bë guni'i cujë lu rai' parë guëdë'ë rai' tubi gu'në. ⁴ Iurní Pedro nu Juan gubi'a rai' lu cujë; repi Pedro lu cujë:

—Guná lu na'a.

⁵ Lë'ë cujë gubi'a lu rai'. Llua'a cujë pë nadë'ë rai' ni-aca'a cujë. ⁶ Perë Pedro guchi lull:

—Adë napa dumí nu adë napa orë parë guënehia cá'al, perë lo quë nanapa guna con lë'ël. Ziquë muzë nanahia shtënë Jesucristo më Nazaret, rnia'a lul iurne'. Por lë shtë më guasuldí nga'li nu guzë.

⁷ Pedro guna'zi guia'a cujë ladë ldi parë guasuldí cujë. Lueguë lueguë guasuldill. Bëac guëa'll. ⁸ Iurní lë'ë cujë bëchësëll; guzublú rzëll. Guatënú cujë Pedro nu Juan la'ni iádu'u. Rzëll nu rchësëll. Guni'ill llëru'bë na pudërë shtë Dios.

⁹ Grë ra mënë nazuga'a la'ni iádu'u, guná rall lë'ë cujë rzë nu bini rall nacagni'i cujë lu Dios. ¹⁰ Nalë bëdzëguëë' ldu'u rall nu rdzëbë rall iurë guná rall lu cujë. Hia nanë rall nguiu ni na lo mizmë rall nguiu narzubë rua' iádu'u

nalë Hermosa. Glli gllítë' guná'bëll gu'në.

Libanë shtë Pedro lugar catë lë Portali shtë Salomón

¹¹ Cujë nabëac hiadë bësá'nëdi'll Pedro nu Juan. Zuga'a rai' rualdëa' catë lë Portali shtë Salomón. Nalë guabi'guë guëllu'në mënë zihani lu Pedro nu Juan. Bëdzëguëë' ldu'u rall. Guná rall lë'ë kujë zuldí. ¹² Iurë guná Pedro ra mënë zihani, guní'i' lu rall:

—Lë'ë të më israelitë, adë rdzëguëë'di'ildu'u të. ¿Pëzielú rbi'a të lu na'a zni'i? purquë lëdë lë'ëdi'i na'a bëndëac na'a nguiu rë' parë rzëll. Adë gúquëdi'in con pudërë shtë na'a; adë gúquëdi'in por devociuni nanapë na'a con Dios sino quë bënëac Jesús nguiu rë'. ¹³ El mizmë Dios shtënë ra shtadë guëlú hia'a Abraham, Isaac, nu Jacob, nalë bënë më honrar shini më Jesús. Perë lë'ë të grë të bënë të intriegu Jesús lu ra gobiernë parë gati më. Nu iurë Pilato guc ldu'ull niadë'ëll libertá lë'ë Jesús, lë'ë të adë gunëdi'i të. ¹⁴ Mejurë guna'bë të libertá shtë tubi nguiu nagudini mënë. Adë gunëdi'i të niadë'ë Pilato libertá lë'ë Jesús, el quë naná limpi lu Dios, el quë naná justë delantë lu më. Santo náhi'. ¹⁵ Zni gudini të Jesús el quë narne'e vidë parë lë'ë mieti. Perë bëldishtë Dios lë'ë Jesús ladi ra tégulë. Na na'a testigu purquë bëabré guná na'a lu më stubi vueltë. ¹⁶ Jesús bënëac lë'ë kujë rë'

purquë gualdí ldu'u na'a shti'dzë më. Ziquë muzë nanahia shtë Jesús, gunia'a lu kujë: “Guasuldí nu guzë”. Bëáquëll lueguë ziquë rna të lull iurne', nu nanë të lë'ëll bëáquëll.

¹⁷ 'Lë'ë të Dadë, nanëa tsana gunibë'a jëfë shtë të quini të Jesús, gudini të lë'ë më, perë adë guc bë'adi'i të chu gudini të. Nilë ra jëfë shtë të guc bë'adi'i rall chu na më. ¹⁸ Zni guc cumplir voluntá shtë Dios purquë bëquë'ë ra profetë shti'dzë më antsë quë Cristo gati më lu cruz. ¹⁹ Por ni iurne' gulë gunë nadzë'ë mudë nanabani të. Gulë bëdchigrë ldu'u të con Dios parë gunë më perdunë duldë shtënë të. Si talë gunë të zni, Dios guëzunë më la'ni ldu'u të nu gunë ldai' më guëdubi vidë shtë të. ²⁰ Nu guëshe'ldë më Jesucristo stubi vueltë guë'dchiliu. Ni na guni'i Dios antsë. ²¹ Perë iurne' Jesucristo cabezë gube'e hashtë iurë lë'ë Dios guëzú shnezë grëtë' ra cusë nabëquë'ë ra profetë santu, ra nabiadi'dzë shti'dzë më guahietë. ²² Zni guni'i Moisés lu ra shtadë guëlú hia'a: “Dios Padre guëshé'ldi' tubi naguëni'i shti'dzë më, tubi nagalë ladi bëchi të ziquë bëshe'ldë më na. Gulë bëquë diaguë grë lo quë naguëni'i më lu të ²³ purquë grë ra nadë guëzu'bë diaguëdi'i shti'dzë më, guëdchisú më derechë nanapë rall ziquë mënë israelitë nu gac condenar rall.”

24 'Zni guni'i ra profetë dizdë Samuel hashtë ra profetë nabidë despuësë. Grë rai' guni'i rai' naquëac iurne'. 25 Lë'ë të bëa'nënú të ra di'dzë naguni'i Dios lu ra profetë. Na ni parë lë'ë të nu parë bien shtënë të. Dios guni'i lu Abraham; bë'në më prometer ra cusë naquëac cumplir iurne'. Guni'i më lu Abraham: "Por ra shínil gunë ldahia grë ra mënë nanarë lu guë'dchiliu".

26 'Iurë bëldishtë Dios lë'ë shini më Jesús ladi ra tégulë, bidë më primërë lu të. Bëdchini më lu të parë gunë ldai' më lë'ë të. Gunë më compaňi lë'ë të parë guës'a'në të duldë shtë të, të gac salvar të.

4

Zu Pedro nu Juan lu gubiernë

1 Nianá cagni'i Pedro nu Juan lu ra mënë, bëdchini ra bëshuzi. Bëdchini tubi jëfë narapë iádu'u ru'bë. Nu ra saduceos bëdchini. 2 Nalë nalaa'dchi rall purquë Pedro nu Juan caglua'a rai' ra mënë nu guni'i rai' guashtë Jesús ladi ra tégulë. Guni'i rai' por pudërë shtë Jesús, tsashtë grë tégulë catë bëga'chi rai'. 3 Guna'zi gubiernë lë'ë Pedro nu Juan nu bëtia'a rall lë'ë rai' lachigui'bë purquë hia guadze' parë gac rëglë shcuendë rai'. 4 Perë mënë zihani nabini diza'quë shtë Jesús, gualdí ldu'u rall shti'dzë më, na'a la nguui. Nu ra nagualdí ldu'i shti'dzë

më, guc rall ga'i mili, niétiquë nguui bëgabë.

5 Iurë brëgue'lë stubi dzë, bëdëá ra gubiernë nu ra mëgulë nu ra mësë narlua'a lëy. Grë rall bëdëá rall Jerusalén. 6 Zuga'a Anás naná jëfë shtë ra bëshuzi. Zuga'a Caifás. Zuga'a Juan, shmënë bëshuzi. Zuga'a Alejandro nu grë shfamili shtë bëshuzi narnibë'a los de más bëshuzi, Zuga'a rall lugar ni. 7 Iurní gulú rall Pedro nu Juan lachigui'bë parë bészú rall lë'ë Pedro nu Juan delantë lu ra mënë. Guna'bë di'dzë rall lu Pedro nu Juan:

—¿Chu rnibë'a lë'ë të? ¿Chu bë'në punërë lë'ë të; bënëac të kujë rë'?

8 Iurní con pudërë nabëdë'ë Espíritu Santo la'ni ldu'u Pedro, guni'i' di'dzë rë':

—Lë'ë të jëfë shtë guë'dchi rë' nu mëgulë shtë naciuni Israel, 9 hia quë lë'ë të rna'bë di'dzë të lu na'a lla bëdë'në na'a parë bëac kujë rë'; 10 rquebi na'a lu të parë gac bë'a grë ra mënë israelitë. Lë'ë kujë naguc llu'u zuga'a ndë'ë delantë lu grë të. Bëáquëll por pudërë shtë Jesucristo, më Nazaret, lo mizmë nagudini të. Bëquë'ë të lë'ë më lu cruz perë bëldishtë Dios lë'ë Jesús ladi ra tégulë. 11 Na Jesús ziquë tubi guë'ë principal shtë iádu'u. Guni'i të adë guëllu'idi'in perë iurne' Jesús bëac më ziquë tubi guë'ë namás lasac. Lë'ë të adë guc shtú'udi'i të lë'ë më, 12 perë ni tubi chu stubi gunë salvar lë'ë

hia'a, niétiquë Jesús purquë tubsë nguiu bëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu nagunë perdunë duldë shtë hia'a.

¹³ Ra gubernë shtë ra israelitë guná rall adë bëdzëbëdi'i Pedro nu Juan; cagni'i rai' lu ra mënë. Guc bë'a rall Pedro nu Juan adë na rai' më nabësë'dë nu adë nádi'i rai' më ru'bë. Guasë ldu'u rall. Guc bë'a rall Pedro nu Juan guzënú rai' Jesús más antsë. ¹⁴ Nu guná ra gubernë lë'ë nguiu naguc kujë; lë'ëll zuga'anú Pedro nu Juan. Hiadë pë rní'idi'i rall cuntrë lë'ë rai'. ¹⁵ Iurní gunibë'a rall guëru'u Pedro nu Juan ladi rall parë gac guadi'dzë lul sa' rall lla mudë gunë rall. ¹⁶ Guni'i lu sa' rall:

—¿Pë guëdë'na'a con ra nguiu rë'? purquë grë ra naquërelde Jerusalén, nanë rall milagrë ru'bë nabë'në Pedro nu Juan. Bënëac rall kujë. Nu lë'ë hia'a adë nu mudë guëcá hia'a. ¹⁷ Mejurë parë adë guërë'tsëdi'i di'dzë ladi ra mënë, guëtsëba'a lë'ë rall parë adë guadi'dzëdi'i rall lu ra mënë na rall shmënë Jesús.

¹⁸ Iurní guna'bë rall lë'ë Pedro nu Juan. Gunibë'a rall parë adë guadi'dzëdi'i rai', nilë guëluá'adi'i rai' diza'quë shtë Jesús, nu nilë adë guëní'idi'i rai' lë Jesús. ¹⁹ Iurní repi Pedro nu Juan lu ra gubernë:

—Gulë bë'në shgabë të chu shtënë di'dzë guëzu'bë diaguë na'a. ¿Pë guëzu'bë diaguë na'a shti'dzë të, u guëzu'bë

diaguë na'a shti'dzë Dios? ²⁰ Lë'ë na'a adë nu mudë guëca'chi ldu'u na'a ra cusë naguná na'a nu ra cusë naná bini na'a. Napë quë guëdia'a di'dzë na'a lu ra mënë.

²¹ Iurní ra gubernë bëtsëbë rall lë'ë Pedro nu Juan perë lo mizmë tiempë bëlda'a rall lë'ë rai' purquë adë bëdzëlëdi'i rall lla mudë nihunë rall cashtigu lë'ë rai'. Bëlda'a rall lë'ë rai' purquë bëdzëbë rall los de más mënë; grë mënë guni'i bëac kujë con pudërë shtë Jesús. Llëru'bë na pudërë shtë më, guni'i rall. ²² Cujë nabëac por pudërë shtë Jesús, nápëll más de cuarenta izë.

Ra shmënë Jesús guna'bë rall gunë Dios compaňi lë'ë rall

²³ Iurní bëru'u Pedro nu Juan; bëagzë rai' catë rë los de más sa' rai'. Biadi'dzë rai' grë lo quë naguni'i principal bëshuzi con ra më gushë lu rai'. ²⁴ Iurë gualú biadi'dzë rai' lla guc con lë'ë rai', grë ra narialdí ldu'i diza'quë shtë Jesús, guna'bë rai' lu Dios. Juntë guni'i rai':

—Dios Padre, lë'ëll nal Shtadë na'a. Lë'ëll nápëll llëru'bë pudërë. Bëntsá'ul gube'e; bëcue'shtël guë'dchiliu. Bëcue'shtël nisëdu'u nu grë ra cusë nananú lu guë'dchiliu. ²⁵ Lë'ëll bëshë'ldël Espiritu Santo parë gulezënúhi' lë'ë David, muzë shtënël. Bëluá'al lë'ë David lla guëquë'ëi' ra di'dzë shtënël narni'i zdë'ë: ¿Pëzielú bëdzatsu ra mënë? ¿Pëzielú ra mënë shtë guë'dchiliu runë rall

llgabë nanadë r-lu'í'idi'i?

26 Ra rëy shtë guë'dchiliu nu ra gubernë shtë ra guë'dchi, tubsë bëdzatsu rall cuntrë Dadë.

Bë'në rall cuntrë Cristo, el quë nagudílil parë guë'nibë'ai'.

27 'Verdá nahin Herodes nu Pocio Pilato bëdëá rall ndë'ë cuntrë Jesús, shínil. Limpi náhi'; santu náhi'. Nu ra më rumanë con ra më israelitë, bë'në rall cuntrë shínil nabëshé'ldël parë guë'nibë'ai' lë'ë na'a.

28 Con ni guc cumplir ra cusë nanguní'íl antsë. Bë'në rall ni purquë hia zni ze'dë gac.

29 Dadë, iurne' guná pë runë rall cuntrë lë'ë na'a. Bë'në compa'ni lë'ë na'a parë adë guëdzëbëdi'i na'a. Guëdia'a di'dzë na'a diza'quë shtë'nël lu ra mënë. 30 Bëlua'a pudërë shtë'nël. Bë'në compa'ni lë'ë na'a parë gunëac na'a narac ll'u'u. Guëdë'në na'a ra milagrë narac shtë'u'l. Gac rahin por pudërë shtë'në Jesús, shínil, më naná limpi la'ni ldú'i'.

31 Iurë gualú biadi'dzënú rai' Dios, lugar catë rë rai' bëllú. Nacubi bëdchini Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë rai'. Nu adë bëdzëbëdi'i rai'; guni'i rai' diza'quë shtë Dios lu ra mënë.

Grë cusë na shtë rai'

32 Ra nagualdí ldu'i diza'quë shtë Jesús, guc rall zihani. Tubsë llgabë napë rall. Tubsë na ldu'u rall. Ni tubi adë chu rni'i: "Ndë'ë shtë'na" purquë gudi'dzë rall

grë nanapë rall cua'a nadë pë nápëdi'i según nicidá shtë'në cadë lë'ë rall. 33 Ra poshtë guagla'guë guni'i rai' lu mënë con llëru'bë pudërë de quë Dadë Jesús gubani purquë bëldishtë Dios lë'i' ladi ra tëgulë. Nalë bë'në ldai' Dios guëc rai', nu ra mënë bë'në rëspëti lë'ë rai'.

34 Ladi ra mënë nagualdí ldu'i diza'quë, ni tubi rall adë pë bëquí'nidi'i purquë ra mënë nanapë ra guiu'u lachi nu ra nanapë lídchi', bëtuu' rai' guiu'u parë be'dë guënú rall dumí. 35 Dumí ni bë'në rai' intriegu lu poshtë. Hia ra poshtë gudi'dzë rai' dumí parë narqui'ni según nicidá nanapë mënë. 36 Tiempë ni gu' tubi nguiu lëll José. Gúllëll tubi dani nalë Chipre nazubë la'ni nisëdu'u. Nall levita. Ra poshtë gululë lë'ëll Bernabé narni'i, el quë narunë consolar. 37 Bernabé bëtuu' tubi ldë guiu'u nanápëll. Dumí nabëtuu'll guiu'u guagsá'nëll lu ra poshtë.

5

Bishi nabë'në Ananías nu Safira

1 Dzë ni gu' tubi nguiu lëll Ananías. Tsé'lëll lë Safira. Bëtuu' rall tubi ldë guiu'u. 2 Nguiu ni bëa'nënú tubi partë dumí nabëtuu'll guiu'u. Stubi partë ni guagsá'nëll lu ra poshtë. Répill:

—Zeldë guënúa dumí nabëtuá shguiu'ua.

Perë tsé'lëll bien nanëll de quë bëa'nënú rall tubi partë

dumí. ³ Iurní Pedro guchi lu Ananías:

—Ananías, ¿pëzielú bësá'nël guaté mëdzabë la'ni ldu'ul parë bëntsá'ul bishi lu Espíritu Santo? Bëa'në guënul tubi partë dumí nagudilli mënë. ⁴ ¿Pëllë lëdë shtëdi'il guiu'u ní? Iurë bëtuu'l, shtënël grë dumí. ¿Pëzielú bë'nël ní? purquë lu Dios bëntsá'ul bishi, lëdë niétiquëdi'i lu na'a.

⁵ Iurë Ananías bini ra di'dzë naguni'i Pedro, guláguëll nu gútil. Grë ra nabini naguc Ananías, nalë bëdzëbë rall. ⁶ Iurní bëdchini bëldá nguui catë gulaguë Ananías. Bëtu'bi rall cuerpë tubi lari naquichi. Lueguë bia'a rall tégulë parë guaca'chi rall tégulë.

⁷ Hia guc tsunë iurë guti Ananías; iurní bëdchini tsé'lëll Safira perë gá'adi'i guc bë'all pë guc con Ananías. ⁸ Pedro guna'bë di'dzë lu Safira:

—Bëquebi lua. ¿Pë verdá nahin bëtuu' tē guiu'u präci shtë grë dumí nabe'dë guësa'në Ananías lu na'a?

Safira guchi lu Pedro:

—Aha'. Dani bëtuu' na'a guiu'u.

⁹ Iurní Pedro guni'i lull:

—¿Pëzielú gu' tē de acuerdë? Bëntsa'u tē bishi parë bësiguë tē Espíritu Santo nia'a guldí më runë më cashtigu. Perë fuërë ze'dë ra nguui nabia'a tsé'lël parë guaca'chi rall tsé'lël. Iurne' gua'a rall lë'ël parë tsaca'chi rall lë'ël.

¹⁰ Lueguë iurní gulaguë Safira lu Pedro. Gútil. Iurní guaté ra nguui catë zu Pedro;

guná rall lu na'a; hia guti na'a. Gulú rall na'a la'ni hiu'u parë guaca'chi rall lë'ë na'a cu' tse'lë na'a. ¹¹ Grë ra mënë narialdí ldu'i diza'quë shtë Jesús nu grë ra nabini ra cusë rë' naguc con Ananías nu Safira, nalë bëdzëbë rall.

Zihani milagrë bë'në ra poshtë

¹² Zihani milagrë nu cusë ru'bë bë'në ra poshtë lu ra mënë. Grë ra narialdí ldu'i diza'quë, rdëá rall rualdëa' catë lë Portali shtë Salomón. ¹³ Perë zihani mënë adë bëd'ëdi'i valurë tē guëdëá rall ladi shmënë Jesús, perë adë pë rní'idi'i rall cuntrë ra mënë ni purquë casi grë mënë shtë ciudá Jerusalén, bë'në rall rëspëti shmënë Jesús. ¹⁴ Dzë con dzë más bëac zihani ra nguui nu zihani ra na'a nagualdí ldu'u shti'dzë më. ¹⁵ Iurní guzublú rall gulú rall narac ll'u'u nezë. Gudishi rall narac ll'u'u lu daa' u lu tubi pedasë lari na'ldë parë iurë tädë Pedro, guëquë shcaa'l shtë Pedro guëc ra narac ll'u'u. ¹⁶ Tambiën bëdchini zihani mënë shtë guë'dchi guëlla' nu mënë shtë Jerusalén; bëdchininú rall narac ll'u'u. Bëdchininú rall ra nanapë mëdzabë la'ni ldu'i. Bëac grë rall.

Bëzac zi mënë Pedro nu Juan

¹⁷ Dzë ni jëfë shtë ra bëshuzi con shmënë ra partidë saduceo, gupë rall llëru'bë mbidi tantë zihani mënë zianaldë tēchi poshtë. ¹⁸ Guna'zi rall ra poshtë. Bëtia'a rall poshtë lachiguibë

¹⁹ perë tubi ianglë shtë Dios la'ni gue'lë, guagshá'li' ra puertë shtë lachigui'bë parë bëru'u ra poshtë nu guchi ianglë lu rai':

²⁰ —Gulë bëagzë nu gulë biadi'dzë lu ra mënë la'ni iádu'u ru'bë, lla gunë rall parë gac salvar rall.

²¹ Iurë bini rai' naguni'i ianglë, brëgue'lë tumpranë gua rai' iádu'u ru'bë parë zia gla'guë caglua'a rai' mënë.

Iurní jëfë shtë ra bëshuzi nu ra nazuga'anú rall, bëtëá rall sa' rall miembrë shtë Junta Suprema. Ndë'e na ra gubernë narunë juzguë, quiere decir, grë ra më gushë shtë naciuni Israel. Iurní gunibë'a rall guëru'u ra poshtë lachigui'bë. ²² Perë iurë bédchini ra suldadë rua' lachigui'bë, adë chu nádi'i la'ni. Guanú rall rsunë lu ra gubernë. ²³ Repi rall lu ra nazuga'a lu juntë:

—Biagná na'a rua' lachigui'bë. Niétiquë na; dchi'chi në'au rua' lachigui'bë. Guná na'a lu ra suldadë naquëhapë rua' lachigui'bë, perë iurë bëshalë na'a lachigui'bë, ni tubi adë chu nádi'i la'ni.

²⁴ Jëfë narapë iádu'u con ra bëshuzi principal con lë'e bëshuzi más më ru'bë, bini rall naguchi ra suldadë lu rall; bëdzëguë' ldu'u rall. Guni'i lu sa' rall:

—¿Pë fin gapë ndë'e iurne'?

²⁵ Lueguë iurní bédchini tubi nguiu lu ra jëfë nu gúchill:

—Ra nguiu nabëtia'a të lachigui'bë, lë'e rall zuga'a

la'ni iádu'u ru'bë. Caglua'a rall lë'e ra mënë.

²⁶ Iurní lë'e jëfë narapë iádu'u con sëbëldá suldadë, guaglli'i rall ra poshtë perë sin quë adë pë bë'nënú rall lë'e rai' purquë bëdzëbë rall niagáu guë'e ra mënë lë'e rall.

²⁷ Iurë be'dë guënú rall ra poshtë, bëzú rall lë'e rai' lu Junta Suprema. Guni'i jëfë shtë ra bëshuzi:

²⁸ —Hia bëdë'në na'a providë lë'e të de quë adë guadí'dzëdi'i të lë Jesús parë guëlua'a të ra mënë. Nu guná, ¿pë quëhunë të iurne'? Casi grë mënë Jerusalén hia bini rall nacaglua'a të. ¿Pë adë runë të shgabë të? Cagdchi'bë të guëc na'a por nguiu naguti lu cruz.

²⁹ Iurní Pedro nu ra poshtë guni'i rai':

—Pimërë napë quë guëzu'bë diaguë na'a shti'dzë Dios, lëdë guëlúdi'i shti'dzë ra nguiu guëzu'bë diaguë na'a. ³⁰ Perë Dios shtë shtadë guëlu hia'a, bëldishtë më lë'e Jesús ladi ra tëgulë, el mizmë Jesús nagudini të, el quë nabëquë'e të lu cruz. ³¹ Dios bëldishtë lë'i' parë gube'e. Bëcue'zë më lë'e Jesús ladë ldi shtë më. Dios guni'i Jesucristo na el quë naguënibë'a lë'e hia'a; náhi' el quë nagunë salvar lë'e hia'a lu cashtigu shtëné më. Bë'në Dios punërë nguiu ni të parë gunë nadzë'e të mudë nanabani të, nu parë gunë më perdunë lë'e të. ³² De grë cusë rë' na na'a testigu con Espíritu Santo purquë cabezënúhi' lë'e na'a.

Verdá nahin guashtë Jesús ladi ra tēgulē, nu Dios bēdē'ē Espíritu Santo parē grē ra nagaualdí ldu'i shti'dzē mē.

³³ Iurē bini ra nazuga'a lu juntē lo quē naguni'i ra poshtë, nalē bēldē rall nu guc ldu'u rall niaguini rall lē'ē ra poshtë. ³⁴ Perē ladi ra nazubē lu juntē, bēru'u tubi nguui lē Gamaliel. Nall mēsē shtë lēy nabēquē'ē Moisés nu nall fariseo. Nalē runē ra mēnē rēspēti lē'ēll. Guasuldill nu gunibē'all parē bēru'u ra poshtë stubi ladē. ³⁵ Lueguē guni'ill lu ra sa'll:

—Rnia'a lu tē ziquē mē lādza'a, gulē gapē cuidadē lo quē nagunēnú tē ra nguui rē'. ³⁶ Bēsēagná ldu'u tē hia zia'a tiempē ne'; dzē ni gu' tubi nguui nabērulē Teudas. Guni'ill lu ra mēnē lē'ēll nall tubi nguui ru'bē. Bēsiguēll mēnē. Ziquē tapē gahiu'a nguui guanaldē rall lē'ē Teudas, perē despuēsē gudini ra mēnē lē'ēll. Hia grē ra mēnē nacanaldē lē'ēll, bētē'tsē rall. Zni gualú partidē shtë Teudas. ³⁷ Despuēsē de ra dzē ni, gu' stubi nguui. Bērulēll Judas. Nall mē Galilea. Dzē ni guasē cēsē shtë ra mēnē. Zihani mēnē guanaldē lē'ē Judas, perē gudini rall lē'ēll nu grē ra shmēnēll bēsa'nē sa' rall. Bētē'tsē rall. ³⁸ Por ni rnia'a lu tē, gulē bēsa'nē ra nguui rē'. Zuzia'a rall. Adē rzunáldēdi'i tē lē'ē rall purquē si talē cusē rē' nahin cusē shtë nguui, zialuhin. ³⁹ Perē si talē ndē'ē nahin shchi'ni Dios nu rac shtu'u tē

guēnitilú tēhin, ¿lla guēru'u tē? Gulē gupē cuidadē, purquē si talē lē'ē rall quēhunē rall shchi'ni Dios nu lē'ē tē rzu tē lu rall, quēhunē tē cuntrē Dios iurní.

⁴⁰ Iurē gualú biadi'dzē Gamaliel lu ra nazú lu juntē, bēa'nē rall cunformē. Iurní guna'bē rall lē'ē poshtë. Gunibē'a rall guēdia'a rai' hiaguē, nu guni'i rall fuertē lu rai' de quē adē guadí'dzēdi'i rai' shti'dzē Jesús. Bēdē'ē rall libertá lē'ē rai'. ⁴¹ Bēru'u ra poshtë lu juntē. Nalē bēquitē ldu'u rai' purquē ra nazubē lu juntē, guni'i guidzē rall lē'ē Pedro nu Juan purquē na rai' shmēnē Jesús. Guc bē'a rai' grē lo quē naguc, bē'nē mē ordenar nu bēquitē ldu'u rai'. ⁴² Perē adē bēsá'nēdi'i rai' guagla'guē biadi'dzē rai' lu ra mēnē de quē Jesús na Cristo el quē nabēshe'ldē Dios lu guē'dchiliu. Glli gllítē' guazē guaglua'a rai' ra mēnē la'ni jádu'u ru'bē nu lidchi ra mēnē.

6

Gulē shmēnē Jesús gadchi nguui parē gunē rall compaňi ra poshtë

1 Tiempē dzē ni zihani mēnē gualdí ldu'u rai' diza'quē. Cadē dzē gudi'dzē rall cumidē gau ra nanadē nápēdi'i, perē ra mē israelitē naruadi'dzē dizē griego guzublú guni'i rall cuntrē ra mē israelitē naruadi'dzē dizē hebreo. Guni'i rall lu ra poshtë, ra viudē naruadi'dzē griego adē cuá'adi'i rall igual

ziquë cua'a ra viudë naru-
adi'dzë hebreo. ² Iurní guëzá
chi'bë chupë poshtë bëtëá
rai' grë ra mënë narialdí ldu'i
diza'quë. Guchi rai' lu rall:

—Adë napë na'a tiempë
parë qui'dzë na'a cumidë
parë ra narqui'ni cumidë.
Más nasac guëdia'a di'dzë
na'a diza'quë shtë Jesús lu
ra mënë. Zni rac shtu'u më.
³ Por ni rnia'a lu tē, Dadë, gulë
gudili gadchi nguii entrë
lë'ë tē. Gulë gudili ra nguii
naná humildë, ra nanapë
llgabë za'quë nu ra nguii
nacabezënú Espíritu Santo
la'ni ldu'u rall; qui'dzë rall
nagáu ra mënë. ⁴ Lë'ë na'a
guëna'bë na'a lu Dios por
lë'ë tē nu tsagla'guë guëdia'a
di'dzë na'a diza'quë shtë
Jesús.

⁵ Grë rall gurë rall de
acuerdë. Iurní gudili rall
gadchi nguii parë gunë rall
dchi'ni. Primëre Esteban,
nall tubi nguii con guëdubinú
ldú'ull rialdí ldú'ull Dios.
Cabezë Espíritu Santo la'ni
ldú'ull. Guagla'guë lë rall: Fe-
lipe, Prócoro, Nicanor, Timón,
Parmenas nu Nicolás. Nicolás
na më guë'dchi Antioquía.
Adë nall më israelitë perë
más antsë gualdí ldu'i creenci
shtë ra më israelitë. ⁶ Lueguë
be'dë guënú rall ra nguii rë'
lu ra poshtë. Guna'bë rai' lu
Dios por lë'ë rall nu bëdchi'bë
ra poshtë guiá'ai' guëc rall
parë bënë rall recibir dchi'ni
ni.

⁷ Guëdubi guë'dchi shtë
Jerusalén bërë'tsë diza'quë
shtë Jesús. Nalë guadalë

ra narialdí ldu'i diza'quë.
Zihani ra bëshuzi israelitë
gualdí ldu'u rai' diza'quë.

Guna'zi rall Esteban

⁸ Esteban nall tubi nguii
nanapë pudërë nu favurë
shtë Dios. Dios runë compaňi
lë'ëll parë rúnëll milagrë nu
cusë ru'bë lu ra mënë. ⁹ Perë
bëldá ra nguii gudildi di'dzë
con Esteban. Ra nguii ni
ze'dë rall de iádu'u shtë mënë
nalë Esclavos Libertados.
Ra nguii ni guc rall muzë
naguzac zi, perë despuësë
gupë rall libertá. Bëdchini
sëbëldá nguii de los de
máru'u lugar cumë ziquë
Cirene, Alejandría, Cilicia
nu regiuni shtë Asia. Grë
ra nguii rë' gudildi di'dzë
rall con Esteban, ¹⁰ perë adë
bënëdi'i shti'dzë rall gan
lu Esteban purquë Esteban
ruadí'dzi' con llëru'bë pudërë
nabëdë'ë Espíritu Santo
parë lë'i'. ¹¹ Iurë guná rall
adë bënëdi'i rall gan parë
niuadi'dzënú rall Esteban,
gudilli rall bëldá nguii mal
parë guëni'i rall bishi cuntrë
Esteban. Guni'i rall de quë
bini rall cagni'i Esteban ra
di'dzë cuntrë lëy shtë Moisés
nu cuntrë Dios. ¹² Mudë ni
bëtsatsu rall ra mënë con ra
më gushë nu mësë narlua'a
lëy. Guna'zi rall Esteban
nu bia'a rall lë'i' lu Junta
Suprema. ¹³ Gudili rall stubi
shcua'a nguii mal naguëni'i
bishi cuntrë Esteban. Guni'i
rall:

—Nguii rë' siemprë rní'll
cuntrë iádu'u santu shtëna'a
nu cuntrë lëy nabëquë'ë
Moisés. ¹⁴ Nu bini na'a

rni'i nguiu rē', quē Jesús mē Nazaret, guēcuell iádu'u ru'bē; gúnēll cambi custumbrē nabēsēa'nē Moisés parē lē'ē hia'a.

¹⁵ Iurní ra gobiernē shtë Junta Suprema nu grē ra nazuga'a lu juntē, guná rall lu Esteban. Guc cambi lúhi'. Guná rall lúhi' cumē ziquē lu tubi ianglē.

7

Biadi'dzē Esteban Ila na shcuēndi' lu Junta Suprema

¹ Iurē zuga'a Esteban lu Junta Suprema, jēfē shtë ra bēshuzi guna'bē di'dzē lu Esteban zdē'ē:

—¿Pē gualdí ra nguiu narni'i cuntrē lē'ēl?

² Con zihani histori biadi'dzē Esteban lu rall:

—Dadē bēchi, gulē bēquē diaguē lo quē narnia'a lu tē. Llēru'bē na Dios shtëna'a. Bēlua'alú mē lu shtadē guēlú hia'a Abraham tsana guquērēldi' regiuni Mesopotamia. Biadi'dzēnú mē Abraham antsē tsana guquērēldi' Harán. ³ Repi Dios lu Abraham: “Bēsá'nē lādžēl nu grē ra sa'l nu bēagžē zitu tubi lugar naguēluá'ahia lē'ēl”.

⁴ Iurní bēru'u Abraham lādzi' nalē Caldea parē guēquērēldi' Harán. Despuēsē guti shtadē Abraham, iurní Dios bēshe'ldē lē'ē Abraham lugar catē dzu hia'a iurnē'.

⁵ Perē Dios adē bēdē'edi'i ni tubi partē shtë lugar rē' parē nianibē'a Abraham ni siquierē tubi ldē guiu'u mitu'nē catē niazubē tubi hiu'u lídchi'. Perē Dios bē'nē prometer lu Abraham

guēdē'ē mē lugar ni parē shíni' despuēsē tsana gáti', perē dzē ni Abraham gá'adi'i nápi' shíni'. ⁶ Nu guni'i Dios lu Abraham ra shíni' natsadalē, guēquērēldē rall ziquē mē zitu lugar catē adē na ladžē rall. Por tapē gahiu'a izē gac rall muzē nu guēzac zi rall lu dchi'ni. ⁷ Tambiēn guni'i Dios lu Abraham: “Na guna cashtigu ra mēnē naguēzac zi ra shíni' lu dchi'ni. Despuēsē tsana guēru'u rall lugar ni, iurní gunē rall adorar na lugar rē'.” Lugar ni dzu hia'a iurnē'. ⁸ Dios bē'nē prometer lu Abraham de quē grē ra shini Abraham, na rall shmēnē Dios. Ziquē tubi lēy parē lē'ē rai', gunibē'a mē gac circuncidar shini Abraham, quiere decir, bēchuguē Abraham du'pē gui'di shtēnē partē delicadē shtë llguē'nē. Dzē Isaac napē tubi llmalē gúlēll, guc circuncidárēll. Isaac bē'nē lo mizmē tsana gúpēll shínill, Jacob. Nu zni bē'nē Jacob con ra shíni'. Ra shini Jacob bēac rall chi'bē chupē nanaguc chi'bē chupē grupē shtë naciuni Israel.

⁹ 'Ra shini Jacob naguc ra shtadē guēlú hia'a, gupē rall mbidi José, bēchi rai'. Bētuu' rai' lē'ē José. Ra naguzi'i José bia'a lē'ē José parē Egipto, perē Dios bē'nē compañí lē'i'; ¹⁰ adē bēsá'nēdi'i mē lē'i'. Nu bēdē'ē mē llēru'bē llgabē parē bēá'nēll bien lu rēy Faraón. Nu Faraón bē'nē nombrar lē'ē José ziquē gubernadurē shtë Egipto. José guná grē ra dchi'ni nagunē ra mēnē

lidchi Faraón.

¹¹ 'Gudëdë ra izë; bëdchini galzí guëc ra mënë shtë Egipto nu Canaán. Nalë bëldia'në rall lu gubini. Ra shfamili Jacob, ra shtadë guëlú hia'a, adë rdzélëdi'i rai' nagáu rai'. ¹² Perë bini Jacob de quë nanú dau Egipto, iurní bëshé'ldi' ra shíni' parë guaca'a rall nagáu rai'. Nu bëabrí rai' ladzë rai'. Ndë'ë primërë viajë shtë rai'. ¹³ Dzë bërë dau shtë rai', gua rall Egipto stubi vultë. José bëquebi lu ra bëchi' chu nall. Nu rëy shtë Egipto bínill ca nezë ze'dë José. ¹⁴ Iurní José bëshé'ldë ra bëchill parë guaglli'i rall Jacob, shtadë rall con grë shfamíli'. Famili rë' na rai' setenta y cinco mënë. ¹⁵ Zni guc con Jacob. Bëagzë rai' Egipto con grë shfamíli'. Guquërdë rai' ndë. Despuësë guti Jacob. Nu ndë guti ra shini Jacob, ra shtadë guëlú hia'a. ¹⁶ Iurní bia'a rai' ba'cu shtë ra tëgulë parë lugar nalë Siquem. Ndë bëga'chi ra ba'cu ni catë guzi'i Abraham tubi ldë guiu'u lachi más antsë lu shini Hamor naquërdë ra Siquem.

¹⁷ 'Dzë ni hia mërë gac cumplir lo quë nabë'në më prometer lu Abraham, bë'në më jurar lu Abraham de quë guëdalë shíni'. Bëac rai' mënë zihani lugar Egipto. ¹⁸ Tiempë ni cagnibë'a tubi rëy naciuni Egipto perë adë bëagnádi'i ldú'ull pë bë'në José guahietë. ¹⁹ Mizmë rëy ni bësiguëll shtadë guëlú hia'a.

Gunibë'a rëy lu ra israelitë parë guëru'ldë rall shini rall lu nisë parë gati ra me'dë. ²⁰ Dzë ni gulë Moisés. Guc me'dë chulë nu nacha'ngu me'dë delantë lu Dios. Bë'në shtadë me'dë gan; gupë rai' lë'ë me'dë tsunë mbehu lídchi'. ²¹ Tsana guagsa'në rai' me'dë lu nisë parë nia'a pë niac me'dë, bëdchini shtsa'pë rëy shtë Egipto. Biá'all me'dë nu gunall me'dë cumë ziquë shínill. ²² Zdë'ë mudë bësë'dë Moisés grëtë' studi narac bë'a ra më Egipto. Nu gúquëll tubi nguui de buen llgabë parë ruadí'dzëll nu grë ra cusë nalë ráquëll.

²³ 'Dzë ni napë Moisés cuarenta izë, guagnáhi' ra më ládzi', ra më israelitë naquërdë tubi lugar shtë Egipto. ²⁴ Lugar ni gunáhi' lu mal tratë naquëhunë tubi më Egipto con tubi më israelitë. Moisés guaglári' më ládzi'. Por mal nabë'nënú më Egipto, gudini Moisés më Egipto. ²⁵ Moisés bë'ni' llgabë ra më ládzi' nadë'ë rall cuendë de quë Dios bëshé'ldë lë'i' parë guëdë'ëi' libertá lë'ë rall, perë ra më israelitë adë guasédi'i rall. ²⁶ Stubi dzë Moisés bëdia'guëlú chupë më ládzi'; cadildi rall. Guaglári Moisés lë'ë rall nu gúchi' lu ra nacadildi: "Lë'ë të bëchi sa' të. ¿Pëzielú rdildi të?" ²⁷ Iurní nacagdë'ë galné sa'll, bësínill lë'ë Moisés; répill: "¿Chull bëshé'ldë lë'él? ¿Pë zé'dël ndë'ë ziquë narnibë'a parë ze'dë guë'nël juzguë lë'ë na'a?" ²⁸ ¿Pëllë rac shtu'u

quínil na ziquë gudínil më Egipto na'guë?" ²⁹ Iurë bini Moisés lo quë naguni'i nguui ni, bëllu'në Moisés. Bëagzell parë regiuni nalë Madián. Ndë guquërdëll ziquë më zitu. Bëtsë'all nu gúpëll chupë shínill.

³⁰ 'Hia guc cuarenta izë guquërdëll Madián. Dzë ni zull lachi guëlla' dani nalë Sinaí, bëlua'alú tubi ianglë lull. Bëru'ui' lu be'lë catë rëuldë tubi hiaguë. ³¹ Moisés bëdzëguëë' ldu'i'; bë'ni' llgabë, pëzielú rëuldë hiaguë rë'. Guabi'guëll parë gunall luhin. Bínill voz shtë Dios naguni'i: ³² "Nahia Dios shtënë ra shtadë guëllul. Nahia Dios shtë Abraham. Nahia Dios shtë Isaac. Nahia Dios shtë Jacob." Iurní lë'ë Moisés guzublú bëdzëbëll nu bëchí'chill. Hia adë gunëdi'll niagbí'all lu hiaguë catë rru'u be'lë. ³³ Nu guchi Dios lull: "Gulú rachi guëa'l purquë lugar catë nanul na lugar santu purquë na zugá'ahia ndë'ë iurne'. ³⁴ Rnahia grë trabaju nardëdë ra shmëna naquërdë Egipto, nu rquë diaga iurë ru'në rall lua. Por ni iurne' guna librar lë'ë rall. Guëshe'lda lë'ël ziquë shmëna hashtë Egipto."

³⁵ 'Antsë ra israelitë adë bë'nëdi'i rall cuendë lë'ë Moisés; repi rall: "¿Chu bëshe'ldë lë'ël ziquë jëfë parë ze'dë guë'nël juzguë lë'ë na'a?" Perë Dios bëshe'ldë lë'i' Egipto. Nu lë'ë ianglë naguni'i lull catë zubë hiaguë narëuldë, bë'ni' compaňi lë'ë

Moisés. Gúqui' jëfë parë gualdull më israelitë lugar ni. ³⁶ Gua Moisés Egipto parë gualdúhi' ra shtadë guëllú hia'a. Por pudërë shtë Dios bë'ni' milagrë nu cusë ru'bë Egipto. Bë'ni' milagrë rua' Nisëdu'u Llni. Por cuarenta izë bë'ni' milagrë la'ni ra dani catë zia'a zu rai'. ³⁷ Lo mizmë Moisés rë' guni'i lu ra më israelitë: "Dios guëshe'ldë tubi naguadi'dzë shti'dza delantë lu tē. Galë më ladi bëchi sa' tē cumë ziquë bëshe'ldë më na. Gulë tsaldí ldu'u tē grë lo quë naguëni'i më lu tē." ³⁸ Lë'ë Moisés ni guzënú lë'ë ra mënë la'ni ra dani Sinaí catë guni'i ianglë lúhi' antsë. Moisés guquërdënú ra shtadë guëllú hia'a. Bë'ni' recibir ra diza'quë shtë Dios tē guëne'e Moisés di'dzë ni parë lë'ë hia'a. Di'dzë ni napë pudërë parë siempër; nunquë adë tsalúdi'in.

³⁹ 'Shtadë guëllú hia'a bëzu'bë diáguëdi'i rai' shti'dzë Moisés. Adë gunëdi'i rall nanibë'a Moisés lë'ë rall. Mejurë guc ldu'u rall nëabrí rall parë Egipto. ⁴⁰ Tubi dzë adë zuga'anú Moisés lë'ë rall, repi rall lu Aarón: "Adë guëne'e na'a rsunë pë cazac Moisés. Adë nídi'll ndë'ë, nu gulull lë'ë hia'a Egipto; por ni rac shtu'u na'a iurne', guntsá'ul tubi dios naquiblú lu hia'a delantë." ⁴¹ Lueguë bëntsa'u rall tubi ngunë mitu'në de orë. Gudini rall bëldá ma parë bëdë'ë rall tubi ofrendë lu dzanë narunë rall adorar. Nalë bëquitë ldu'u rall por lo quë nabëntsa'u

rall con guia'a rall. ⁴² Iurní Dios bē'nē intriegu lē'ē rall parē quēhunē rall adorar ra cusē lu guē'dchiliu, ziquē ra mbelēgui'i nu ngubidzē. Zni naescritē la'ni librē nabēquē'ē ra profetē. Rni'i librē ni:

Lē'ē tē mē israelitē, guzē tē lu dani durantē cuarenta izē.

Gudini tē ra ma parē bē'nē tē ofrecer lu dios shtē tē, perē ni tubi ma adē bē'nē tē ofrecer lua con guēdubinú ldu'u tē.

⁴³ Be'rquē nua'a tē nichu shtē Moloc, dios shtē tē.

Nua'a tē tubi mbelēgui'i shtē dios Renfán.

Ra ídolo rē' bēntsa'u tē parē runē tē adorar.

Por ni guēgúa tē de ladzē tē parē guēshe'lda lē'ē tē más zitu stubi ladē Babilonia parē tsa tē castigu.

⁴⁴ 'Ra shtadē guēlú hia'a tsana guzē rall dani, nua'a rall tubi hiu'u lari nu tubi nichu catē nutsa'u ra lēy nabēquē'ē Moisés. Hiu'u lari guctsa'uhin ziquē guni'i Dios lu Moisés nu ziquē bēlua'a mē lúhi'. ⁴⁵ Ra shtadē guēlú hia'a gupē rall hiu'u lari ni por llēduni tiempē ziquē tubi cusē nabēsēa'nē Dios parē lē'ē rall. Nu ra mēnē nabadē con Josué, nua'a rall hiu'u lari rē' tsana bēdchisú rall ra guiu'u shtēnē stubi ra naciuni. Dios bē'nē compañu lē'ē rall parē guēru'u ra mēnē lugar ni parē guēu' ra shtadē guēlú hia'a. Nga'li guquērdē rall hashtē tiempē nangunibē'a rēy David. ⁴⁶ Dios guc shtu'u

lē'ē David. Guna'bē David lu Dios niuntsá'ui' tubi iádu'u catē niaquērdē Dios verdadē, mizmē Dios nabē'nē Jacob adorar. ⁴⁷ Perē David adē bē'nēdi'i' gan naza'a tubi iádu'u lidchi Dios, perē shínill Salomón, sí, bē'nēll gan; bēzá'ai' iádu'u lidchi Dios. ⁴⁸ Perē Dios nacabezē gube'e cumē llēru'bē na mē, adē quērdēdi'i mē la'ni iádu'u narza'a ra nguiu. Ziquē guni'i profetē shti'dzē Dios narni'i:

⁴⁹ Gube'e cabeza, nu rnibē'ahia guēdubi guē'dchiliu.

Guē'dchiliu na ziquē tubi bangu catē rzu guēahia.

¿Pēllē clasē iádu'u guntsa'u tē parē guēbeza la'ni?

Adē rquínidia'a lugar catē guēzi'i ldua'a.

⁵⁰ Na bēntsa'ua grē cusē rē' lu guē'dchiliu.

⁵¹ 'Lē'ē tē de por si naguēdchi ldu'u tē nu adē rínidi'i tē shti'dzē Dios. Na tē cumē ziquē ra mēnē nadē guēnēdi'i Dios. Siempē quēhunē tē cuntrē Espiritu Santo. Na tē ziquē guc ra shtadē guēlú hia'a. ⁵² Ra shtadē guēlú hia'a, bēdē'ē rall hiaguē grē ra nabiadi'dzē shti'dzē Dios guahietē. Ni túbi' adē chu bídēdi'i sin quē adē niadē'ē hiaguē guēc rai'. Ra shtadē guēlú hia'a, gudini rall profetē nabiadi'dzē de quē guēdchini stubi nguiu naná tubldí shcuéndi' lu Dios. Iurná bidē mē perē lē'ē tē bē'nē tē intriegu lē'ē mē lu guia'a mē rumanē nu gudini tē lē'ē mē. ⁵³ Lē'ē tē bē'nē tē

recibir lëy shtë Dios nabitënu
ra ianglë, perë adë bëzu'bë
diaguëdi'i të di'dzë ni.

Gudini rall Esteban

⁵⁴ Iurë gualú bini rall grë
ra cusë naguni'i Esteban,
nalë bëldë rall hashtë rchushí
lai' rall; rna rall lu Esteban.

⁵⁵ Perë cabezënú Espíritu
Santo la'ni ldu'u Esteban.
Bëldísi' lúhi' lu gube'e; gunáhi'
lu gluri shtë Dios catë cabezë
më. Nu gunáhi' lu Jesús
nacabezë ladë ldi shtë Dios.
⁵⁶ Guni'i Esteban:

—Gulë guná, rnahia gube'e
lla'lë. Rnahia lu Jesús,
nguiu nabëshe'ldë Dios lu
guë'dchiliu. Cabezë më ladë
ldi shtë Dios.

⁵⁷ Perë grë rall bësë'au
rall diaguë rall. Gurushtiá
rall nu ze'dë guëllu'në rall
parë quini rall Esteban.

⁵⁸ Gulú rall Esteban fuërë rua'
guë'dchi. Ndë bédë'e guë'e
rall Esteban parë gát'i'. Ra
nabini shti'dzë Esteban, gulú
rall shabë rall nu guatishi rall
shabë rall lu tubi nguiu nalë
Saulo. ⁵⁹ Iurë bédë'e guë'e
rall Esteban, quëadi'dzënúhi'
Jesús. Guná'bëi' lë'e më;
guni'i':

—Dadë Jesús, bënë recibir
espíritu shtëna.

⁶⁰ Despuësë iurní bëzullibi
Esteban nu fuertë guni'i' lu
Dios nacabezë gube'e:

—Adë rtiá'adi'il culpë
duldë shtë rall.

Iurë gualú guni'i Esteban
di'dzë ni, gúti'.

8

Rzunaldë Saulo ra shmënë Jesús

¹ Saulo gu' de acuerdë
tsana gudini rall Esteban.
Mizmë dzë ni guzublú
guzunaldë mënë grë ra
narialdí ldu'i diza'quë ciudá
Jerusalén. Grë ra shmënë
Jesús bërë'tsë rall; gua na-
guna'zi nezë regiuni shtë
Judea nu guna'zi rai' nezë
Samaria, perë ra poshtë
bëa'në rai' Jerusalén. ² Bëldá
nguiu za'quë bëca'chi rall
lë'e Esteban nu nalë bi'ni
rall por lë'i'. ³ Perë Saulo
adë bégá'adi'i ldú'ull ra
mënë narialdí ldu'i diza'quë.
Riutëll hiu'u por hiu'u
parë rgull ra mënë, na'a
la nguiu. Rshaguiull ra
prubi parë riagsëa'nëll mënë
lachigui'bë.

Caglua'a rai' diza'quë re- guni Samaria

⁴ Ra nabëru'u Jerusalén
cualquier nezë zia'a rall,
rni'i rall diza'quë shtë Jesús
lu ra mënë. ⁵ Felipe gua
tubi guë'dchi shtë Samaria.
Ndë guzublú guni'ill lu ra
mënë chu na Jesucristo.
⁶ Bédëá mënë zihani parë
rquë diaguë rall bien grë ra
di'dzë naguni'i Felipe. Nu
rna rall lu milagrë nabë'në
Felipe. ⁷ Zihani mënë narac
llu'u, bëac rall. Gulú Felipe
mëdzabë la'ni ldu'u ra nanapë
mëdzabë. Nalë gurushtiá
ra mëdzabë iurë bëru'u rall.
Zihani kujë nu mënë narac
galguidzë llunguë, bëac rall.

⁸ Nalë bëquitë ldu'u ra mënë grë nabë'në Felipe ciudá ni.

⁹ Ndë guquërelde tubi nguui nalë Simón. Rac rquë'ë bëlliull. Zdë'ë mudë bësiquëll ra mënë shtë Samaria. Bëdzëguëë' ldu'u rall iurë rna rall narunë Simón. Rnì'ill de quë lë'ëll nall tubi më nalasac.

¹⁰ Grë ra mënë dizdë ra më ru'bë hashtë más nabi'chi, bëquë diaguë rall pë rni'i Simón. Guni'i rall lë'ëll nall më ru'bë nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu. ¹¹ Gualdí ldu'u rall lë'ë Simón por magi nabë'nëll. Llëduni tiempë bësiquëll ra mënë ¹² perë zihani mënë gualdí ldu'u rall diza'quë naguni'i Felipe. Ruadi'dzë Felipe mudë tsutë mënë nezë lu gube'e parë tsa rall catë rnibë'a Dios. Por Jesús gac salvar mieti, guni'i Felipe nu bëchu'bë nísi' na'a la nguui, ra nagualdí ldu'i diza'quë. ¹³ Mizmë Simón bëriubë nísëll purquë gualdí ldú'ull diza'quë nu guanáldëll lë'ë Felipe. Nalë bëdzëguëë' ldú'ull; gunall milagrë nu sëni ru'bë nabë'në Felipe.

¹⁴ Bini ra poshtë nabëa'në Jerusalén, ra mënë Samaria gualdí ldu'u rall diza'quë. Iurní bëshe'ldë rai' Pedro nu Juan parë zia'a rai' Samaria.

¹⁵ Bëdchini Pedro nu Juan guë'dchi ni; guna'bë rai' lu Dios parë guëdë'ë më Espíritu Santo parë cuezënúhi' grë ra më Samaria nagualdí ldu'i diza'quë. ¹⁶ Ra nagualdí ldu'i diza'quë todavía adë bë'nëdi'i rall recibir Espíritu Santo la'ni ldu'u rall. Más antsë tsana bëriubë nisë rall,

ra nabëchu'bë nisë lë'ë rall, guna'bë rall niétiquë lë shtë Dadë Jesús. ¹⁷ Iurní Pedro nu Juan bédchi'bë guia'a rai' guëc ra mënë ni. Lueguë bédchini Espíritu Santo parë gulezënúhi' lë'ë rall.

¹⁸ Iurë guná Simón bédchi'bë poshtë guia'a rai' guëc ra mënë nu gunall bédchini Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë rall, Simón bë'nëll ofrecëre dumí. ¹⁹ Répill lu ra poshtë:

—Gulë bëtuu' du'pë pudërë nanapë të parë guna ziquë runë të, të iurë guëdchi'ba guahia guëc ra mënë, gunë rall recibir Espíritu Santo.

²⁰ Repi Pedro lull:

—Dios guënitilú lë'ëll con grë shtumil. ¿Pëllë llua'al sí'il con dumí lo quë narzëlaa'chi Dios ca'a mënë? ²¹ Adë nápël dereché con lë'ë na'a purquë bë'nëll duldë la'ni ldú'ul. Zuldídi'i shcuéndël delantë lu më. ²² Bësa'në llgabë mal shtënël; bëagrí ldú'ul con Dios; guna'bë lu më të gunë më perdunë lë'ëll. ²³ Gadzë duldë la'ni ldú'ul; nal ziquë nanú bajo ordë shtë Satanás.

²⁴ Iurní guchi Simón lu poshtë:

—Gulë guna'bë lu Dios por na të parë adë guëzac zídí'i më na ziquë guni'i të.

²⁵ Ra poshtë guni'i rai' lu mënë Samaria ra cusë naguná rall nu biadi'dzë rai' diza'quë lu ra mënë. Iurní bëru'u rai' parë gua rai' los de más guë'dchi shtë Samaria. Guagni'i rai'

diza'quë; despuësë bëagrí rai' parë Jerusalén.

Biadi'dzënú Felipe tubi më Etiopía

²⁶ Dzë ni repi tubi ianglë lu Felipe:

—Bë'në preparar të tsal tubi nezë narëa'në ladë sur, nezë nazia'a de Jerusalén parë guë'dchi nalë Gaza. Nezë rë' rdëdë catë nídi'i mëné.

²⁷ Lueguë bëru'u Felipe. Ziá'ai'; perë nezë nazia'ai', bëdia'guë'lúhi' tubi nguiu më Etiopía. Nádi'ill nguiu completë nu nall tesorërë shtë Candace, tubi na'a narnibë'a naciuni Etiopía. Lë'ë tesorërë guall Jerusalén parë guaguë'nëll adorar Dios.

²⁸ Zëagzëll parë lãdzëll. Zúbëll lu guërrëdë shtëll. Quëu'ldëll la'ni tubi librë nabëquë'ë Isaías. ²⁹ Iurní repi Espíritu Santo lu Felipe:

—Guabi'guë cula'ni guërrëdë shtëné më Etiopía.

³⁰ Iurë guabi'guë Felipe cula'ni guërrëdë, bini' quëu'ldë nguiu ni la'ni librë shtë Isaías. Felipe guna'bë di'dzë lull:

—¿Gu riasël lo quë nacagni'i la'ni librë?

³¹ Nguiu ni repi lu Felipe:

—Adë riasëdia'a purquë adë nápëdia'a chu guëni'i pë runë cuntienë ni.

Iurní répill lu Felipe të tsepi Felipe nu subë Felipe la'ni shguërrëdëll. ³² La'ni librë catë quëu'ldë më Etiopía lë'ë partë ni cagni'i:

Bia'a rall nguiu parë gáti' ziquë lli'li, nu ziquë

rëa'në lli'li ziquë gu'pë delantë lu ra narna'zi, zni bëa'në nguiu rë'.

Adë bëllá'lëdi'i rua'll parë niaru'u tubi di'dzë.

³³ Dzë ni guna'zi ra mëné lë'ëll, bë'në rall condenar lë'ë nguiu ni sin ni tubi causë.

Adë pë jushtisi bë'në rall. Nalë fier bë'në rall tratë nguiu ni.

Bëdchisú rall vidë shtënéll.

³⁴ Iurní më Etiopía guna'bë di'dzë lu Felipe:

—Bë'në favurë guni'i lua, ¿chu guzac zdë'ë? ¿Pë lu mizmë lë'ëll rni'ill u nu chu stubi guzac zdë'ë?

³⁵ Iurní Felipe guzublú guni'i' pë runë cuntienë partë catë bi'ldi më Etiopía la'ni librë. Guni'i Felipe ra diza'quë shtë Jesús nu lla gac salvárëll. ³⁶ Iurë ziadëdë rall tubi lugar catë rë nisë, guna'bë di'dzë më Etiopía lu Felipe:

—Ndë'ë rë nisë. ¿Pë adë gac chubë nisa ndë'ë?

³⁷ Felipe repi lull:

—Si talë guëdubinú ldú'ul rialdí ldú'ul shti'dzë Jesús, zac chubë nísël ndë'ë.

Iurní repi nguiu ni:

—Rialdí ldua'a niétiquë Jesucristo na shini Dios.

³⁸ Gunibë'a nguiu parë guzudchí guërrëdë parë bietë rai'. Iurní guatë rai' la'ni nisë. Bëchu'bë nisë Felipe lë'ëll ndë. ³⁹ Iurë bëru'u rall rua' nisë, Espíritu Santo bia'a lë'ë Felipe. Lë'ë nguiu nilli gu' ldú'ull nu rquitë ldú'ull. Guaglã'guëll

shnézell. ⁴⁰ Bëdchini Felipe guë'dchi nalë Azoto, nu gudëdëi' guë'dchi por guë'dchi. Cagluá'ai' mënë diza'quë hashtë bëdchíni' guë'dchi nalë Cesarea.

9

Bëac Saulo shmënë Jesús
(Hch. 22.6-16; 26.12-18)

¹ Saulo guagla'guë bënë nalaa'dchill; guc ldu'ull quínill ra mënë narialdí ldu'i diza'quë. Por ni guagnall jëfë shtë ra bëshuzi ² parë gunë rall firmar tubi guichi parë zia'a Saulo. Guziá'all ra iádu'u shtë më israelitë guë'dchi Damasco. Ndë tsatílill ra na'a nu nguui nacanaldë tëchi diza'quë shtë Jesús. Gue'dënull ra mënë ni; guëldáguëll lë'ë rai' lachigui'bë. ³ Guc iurë zia'a zull nezë, hia mërë guëdchínill guë'dchi Damasco, nasesë bëdchini tubi llni nezë lu gube'e. Gu'të llni lu nezë catë zia'all. ⁴ Saulo gulaguë lu guiu'u; gunall lu llni nu bínill tubi bënë naguni'i:

—Saulo, Saulo, ¿pëzielú rzunáldël na?

⁵ Iurní guna'bë di'dzë Saulo:

—¿Chu lë'ël? Dadë, rní'il lua zni'i.

Iurní bënë guni'i:

—Nahia Jesús. Rzunáldël shmëna parë quinil. ¿Pë adë rac bë'al lo mizmë na rzunáldël? Adë guëllu'idi'i lo quë naquëhúnël. Quëhúnël ziquë runë ngunë narlda'a patadë lu garrudchi. Zni quëhúnël.

⁶ Iurní nalë bëdzëbë Saulo nu bëchi'chill. Répill:

—Dadë, ¿guadë narac shtú'ul guna?

Perë lë'ë bënë guni'i:

—Guashtë nga'li nu gutë ladi guë'dchi. Ndë guëni'i mënë lul pë gúnël.

⁷ Ra nguui nazënú lë'ë Saulo, bëa'në rall ziquë gu'pë tantë bëdzëbë rall purquë bini rall bënë nacagni'i lu Saulo, perë ni tubi adë chu gunádi'i rall. ⁸ Iurní Saulo guashtë lu guiu'u, perë iurë bëshá'lëll slull, hiadë gúquëdi'i nianall. Bëá'nëll ciegu. Ra nguui nazënúhi', guna'zi rall guiá'ai' parë guc bëdchíni' guë'dchi Damasco. ⁹ Ndë bëá'ni' tsunë dzë; adë gúquëdi'i nianáhi'. Adë gudáudi'i' nu adë pë bi'i'di'i'.

¹⁰ Guë'dchi Damasco quërelde tubi nguui nalë Ananías. Rialdí ldu'ull shti'dzë Jesús. Bëlua'alú Jesús lull nu repi më lull:

—Ananías.

Bëquebi Ananías lueguë:

—Lë'ë na ndë'ë, Dadë.

¹¹ Jesús repi lull iurní:

—Guashtë nga'li nu gua lidchi Judas naquërelde nezë nalë Nezë Ldi. Guna'bë di'dzë por tubi nguui më Tarso. Lëll Saulo. Ndë quëadi'dzënull Dios. ¹² Lu Saulo bëlua'alú tubi nguui lë Ananías. Nguui ni lë'ël. Gunall guatël parë guëdchi'bë guiá'al guëquëll të parë guëac slull nu guëná Saulo stubi vultë ziquë nall antsë.

¹³ Iurní bini Ananías naguni'i Jesús, repi Ananías lu më:

—Perë Dadë, zihani mënë rni'i lua shcuendë nguui rë'. Nablac fier quëhúnëll Jerusalén con ra mënë narialdí ldu'i shtí'dzël. ¹⁴ Iurne' zé'dëll ndë'ë con guichi nabëdë'ë ra jëfë shtë bëshuzi parë guá'all prësi grë ra mënë narunë adorar lë'ël.

¹⁵ Perë Jesús repi lu Ananías:

—Guasë purquë na gudilia nguui rë' parë guëni'll diza'quë delantë lu ra mënë shtë stubi naciuni nu lu ra rëy shtë rall. Nu tsagní'll diza'quë shtëna lu ra më israelitë. ¹⁶ Na guëluá'ahia lë'ëll nu guënia'a lull grë cusë mal nagonënú mënë cuntrë lë'ëll purquë nall shmëna.

¹⁷ Iurní lë'ë Ananías zia'a lidchi Judas catë quëreldë Saulo. Guatëll nu bédchi'bë guiá'all guëc Saulo. Répill:

—Bëchi Saulo, lë'ë Jesús naguni'i lul nezë nazé'dël, bëshë'ldë më na ndë'ë parë gac guënal stubi vueltë nu parë guëdchini Espíritu Santo tē cuezënúhi' lë'ël.

¹⁸ Lueguë iurní bëlla'lë slu Saulo. Gunáhi' nu bini' gulaguë cumë ziquë tubi gui'lli la'ni slúhi'. Saulo guasuldí nu bëriubë nísi'. ¹⁹ Despuësë gudáuhi' nu bëu' fuersë shtëhi' stubi vueltë. Bëá'ni' bëldá dzë Damasco con ra narialdí ldu'i diza'quë.

Guzublú Saulo guni'i diza'quë lu ra mënë Damasco

²⁰ Lueguë guzublú guni'i Saulo diza'quë shtë Jesús lu ra mënë la'ni iádu'u shtë ra israelitë. Guní'll lu mënë, Jesús náhi' shini Dios nabidë

lu guë'dchiliu. ²¹ Grë ra mënë nabëquë diaguë shti'dzë Saulo, bëdzëguë' ldu'u rall nu guni'i lu sa' rall:

—Perë nguui rë' na el quë naguzunaldë ra mënë Jerusalén, ra narialdí ldu'i diza'quë. Nu lo mizmë lë'ëll zé'dëll ndë'ë parë guá'all prësi ra shmënë më parë tsagsá'nëll lë'ë rall lu ra jëfë shtë bëshuzi.

²² Perë Saulo biadí'dzëll lu ra mënë con más llni; adë bëdzëbëdi'i'. Guní'i' de quë Jesús na Cristo nabëshë'ldë Dios. Bë'në Dios compa'ni lë'ë Saulo. Ra israelitë naquëreldë Damasco, bëa'në rall sin ni tubi di'dzë purquë adë bëdzëlédi'i' rall pë niani'i' rall.

Bëru'u Saulo guia'a ra contrari shtëhi'

²³ Gudëdë zihani dzë; iurní ra më israelitë gurë rall de acuerdë parë quini rall lë'ë Saulo. ²⁴ Lueguë bini Saulo pë llgabë quëhunë rall. Dzë la gue'lë rbezë rall Saulo rua' puertë salidë shtë ciudá parë quini rall Saulo. ²⁵ Ra shmënë Jesús bëtia'a rall Saulo la'ni tubi rëguelë parë iurë gu' gue'lë, bëldaguë rall Saulo stubi tēchi lu'. Lu' ni nahin ziquë tubi lu' bësu'u nasë'au alrededurë ciudá. Zni mudë gula'a Saulo lu galguti.

Bëabré Saulo Jerusalén

²⁶ Iurë bédchini Saulo Jerusalén, guc ldú'i' ni-agdzá'gui' ladi ra shmënë Jesús perë grë rall rdzëbë rall Saulo purquë gá'adi'i' tsaldí ldu'u rall de quë Saulo hia bëabré ldú'ull, de quë bëáquëll

shmënë Jesús. ²⁷ Perë Bernabé guagséa'nëll Saulo lu ra poshtë. Biadí'dzëll lla guni'i Saulo lu ra mënë Damasco, de quë Saulo biadí'dzëll con guëdubinú ldu'ull ziquë tubi muzë shtë Jesús. ²⁸ Iurní Saulo bëá'ni' Jerusalén parë quëhúni' dchi'ni con ra poshtë. Guadi'dzënúhi' diza'quë hiu'u por hiu'u sin adë pë nádi'i. ²⁹ Con guëdubinú ldu'i' ruadí'dzi' ziquë muzë shtë Jesús. Biadí'dzënúhi' con ra më israelitë naruadi'dzë dizë griego. Perë ra mënë gudili rall mudë parë quini rall Saulo. ³⁰ Ra mënë narialdí ldu'i diza'quë, guc bë'a rall de quë ra më israelitë zunaldë rall lë'ë Saulo. Iurní bia'a rall lë'ë Saulo parë guë'dchi Tarso.

³¹ Dzë ni grë ra mënë narialdí ldu'i diza'quë, ra narëta' regiuni Judea nu Galilea nu Samaria, nalë rbedchí ldu'u rall. Másru'u guc shtu'u rall lë'ë Jesús nu rzu'bë diaguë rall shti'dzë më. Nu Espíritu Santo bë'në compa'ni lë'ë rall parë guaru'bë grupë shtë rall.

Bëac Eneas

³² Canzë Pedro; quëhúni' visitar grë ra naná shmënë Jesús. Gudëdë guagnáhi' ra narianaldë nezë santu shtë Jesús, ra naquërdë tubi guë'dchi nalë Lida. ³³ Ndë nanú tubi nguiu nalë Eneas. Hia guc shunë izë ráquëll galguidzë llunguë. Nagá'all; adë ráquëdi'i rzëll. ³⁴ Pedro bédchini lu Eneas nu guchi Pedro:

—Eneas, Jesucristo gunëac lë'ël. Guashtë nga'li nu bëldisë shtaa'l.

Lueguë lueguë guashtë Eneas. ³⁵ Grë ra naquërdë guë'dchi Lida nu grë ra naquërdë guë'dchi Sarón, guná rall lla bëac nguiu ni. Lueguë bësa'në rall custumbrë guahietë shtë rall parë guanaldë rall nezë za'quë shtë Jesús.

Guashtë Dorcas ladi ra tégulë

³⁶ Tiempë ni nanú tubi na'a guë'dchi shtë Jope. Rialdí ldu'i diza'quë shtë Jesús. Lëll Tabita perë ra mënë naruadi'dzë dizë griego, rni'i rall lë na'a ni Dorcas. Dorcas bë'në bien nu bédë'ëll gu'në cua'a ra prubi. Bë'nëll zihani cusë za'quë. ³⁷ Bédchini tubi dzë, guc ll'u'u Dorcas nu gútil. Custumbrë shtë ra mënë ni na rguibi rall cuerpë shtë ra tégulë. Gudibi rall shcuerpë Dorcas nu bëcuezë rall cuerpë guia'a la'ni hiu'u guërupë pisë. ³⁸ Guë'dchi Jope rëa'në guëlla' guë'dchi shtë Lida catë nanú Pedro. Bini ra më Jope nanú Pedro guë'dchi Lida. Iurní bëshe'ldë rall chupë nguiu parë guagni'i rall lu Pedro:

—Guërrë cha guiá hia'a guë'dchi Jope.

³⁹ Lueguë bëru'u Pedro con lë'ë ra nguiu ni. Iurë bédchini rall Jope, bia'a rall Pedro quartë catë naga'a tégulë. Nalë ru'në ra viudë nabëdëá nga'li. Bëlua'a rall vestidë nu manguë nabëntsa'u Dorcas tsana

gubáni'. ⁴⁰ Lueguë Pedro gunibë'a guëru'u grë ra mënë la'ni quartë. Iurní bëzullibi Pedro nu biadi'dzënúhi' Dios. Rbí'ai' lu naguti nu répi' lúhi':

—Tabita, guashtë nga'li.

Lueguë lë'ë tëgulë bëlla'lë slúhi'; gunáhi' lu Pedro. Guzubë ldi'. ⁴¹ Pedro guna'zi guiá'all parë guasuldill. Lueguë guna'bë Pedro ra viudë nu los de más narialdí ldu'i Jesús parë bë'ni' presenter lë'ë Dorcas nagubani. ⁴² Grë mënë shtë ciudá Jope bini rall milagrë nabë'në Pedro. Nalë zihani mënë gualdí ldu'u rai' diza'quë. ⁴³ Por zihani dzë bëa'në Pedro ciudá Jope lidchi tubi curtidor shtë gui'di ladi gunë. Lëll Simón.

10

Biadi'dzënú Pedro Cornelio

¹ Gu' tubi nguïu ciudá Cesarea; lëll Cornelio. Nall capitán narnibë'a tubi gahi'u'a sultadë. Ra sultadë ni lë rall Italiano. ² Cornelio con grë shfamíll runë rall adorar Dios guëdubinú ldu'u rall. Adë nádi'i Cornelio më israelitë perë bédë'ëll zihani dumí. Bë'nëll ayudë ra më israelitë. Siemprë ruadi'dzënull Dios. ³ Tubi dzë quierë rquë tsunë guadze', bëlua'alú tubi ianglë lu Cornelio. Clarë gunall tubi ianglë shtë Dios naguatë catë zuga'a Cornelio. Repi ianglë lull:

—Cornelio.

⁴ Gubi'a Cornelio lu ianglë nu nalë bëdzëbëll. Guna'bë dí'dzëll lu ianglë:

—¿Pë rac shtú'ul guna?

Iurní repi ianglë lull:

—Dios bëquë diaguë ra di'dzë shtënëll iurë ruadi'dzënull më nu rëagná ldu'u më lë'ël purquë bë'nëll ayudë ra prubi. ⁵ Bëshe'ldë bëldá nguïu guë'dchi Jope parë tsagli'i rall Simón, nu lëll Pedro; chupë lëll. ⁶ Quërelde Pedro lidchi tubi curtidurë nalë zac Simón. Nápëll lídchill rua' nisëdu'u. Pedro guëni'i lul pë gúnëll.

⁷ Iurë gubi' ianglë, guna'bë Cornelio chupë shmúzëll con tubi sultadë nananë Cornelio. Sultadë ni gualdí ldu'i shti'dzë Jesús. Guëzá rall na rall muzë shtë Cornelio. ⁸ Biadi'dzë Cornelio lu rall lla biadi'dzënull ianglë. Iurní bëshe'ldë Cornelio lë'ë rall parë ziaagli'i rall Pedro.

⁹ Stubi dzë quierë guërudë dzë, ziagdchini rall ciudá Jope. Lo mizme iurë Pedro be'pi guëc hiu'u të guadi'dzënúhi' Dios. ¹⁰ Nalë rldi'anë Pedro; rac shtú'ui' gáuhi'. Perë mientras quëhunë ra shfamili Pedro preparar cumidë, Pedro gunall bëdchini tubi cusë shtë Dios lull. ¹¹ Guná Pedro bëlla'lë lu gube'e nu gunall lu ziquë tubi lari naquichi ru'bë. Ze'din ca zu Pedro. Li'bi guëzá shquini. ¹² La'ni lari nanú grë clasë ra ma nanapë tapë guëáhi' nu ra ma narlla' ldu'i lu guïu'u nu ra ma nariasë. ¹³ Iurní bini Pedro tubi bë naguni'i:

—Pedro, guasuldí nu gudini ma gaul.

¹⁴ Perë Pedro guchi:

—Dadë, nunquë adë ráudia'a ra ma naná providë según ra custumbrë shtë na'a.

¹⁵ Lë'ë bë guni'i lu Pedro stubi vuelltë:

—Lo quë nabëzunë Dios, limpi nahin; adë rni'idi'il nahin mal parë lë'ël.

¹⁶ Zni guc tsunë vësë; iurní be'pi lari lu gube'e.

¹⁷ Quëhunë Pedro llgabë pë runë cuntienë nangunall iurë lë'ë ra nguui nabëshe'ldë Cornelio ze'dë guëna'bë di'dzë rall ca na lidchi curtidurë nalë Simón. ¹⁸ Bëdchini rall rua' lidchi Simón; fuertë cana'bë rall:

—¿Gu quërelde tubi nguui ndë'ë nalë Simón Pedro?

¹⁹ Pedro nianá zúbëll guia'a guëc hiu'u. Quëhúnëll llgabë nia'a pë runë cuntienë lo quë nabëshe'ldë Dios lull. Iurní repi Espíritu Santo lull:

—Pedro guná, tsunë nguui cagna'bë rall lë'ël. ²⁰ Bietë; bë'në compa'ni lë'ë rall. Adë pë llgabë rúnëdi'il purquë na bëshe'lda lë'ë rall.

²¹ Iurë bietë Pedro, guagnall ra nguui nabëshe'ldë Cornelio. Répill lu ra nguui:

—Na lëa Pedro nacaguili të. ¿Pë rsunë nua'a të?

²² Repi rall lu Pedro:

—Zë'pë na'a purquë bëshe'ldë Cornelio lë'ë na'a parë sël con lë'ë na'a lídchill. Cornelio nall tubi nguui honradë nu rialdi ldu'ull Dios. Nalë rac shtu'u më israelitë lë'ëll. Tubi ianglë shtë Dios guni'i lu Cornelio parë bëshe'ldëll lë'ë na'a nu guni'i ianglë lull lë'ël guëni'il lu Cornelio pë gúnëll.

²³ Iurní Pedro guni'i lu rall:

—Gulë tsuté ndë'ë; gulë bëa'në ne gue'lë.

Hia brëgue'lë bëru'unú Pedro lë'ë rall parë zia'a rall lidchi Cornelio. Nu guanaldë bëldá narialdí ldu'i diza'quë naquërelde guë'dchi Jope.

²⁴ Stubi dzë bëdchini rall ciudá Cesarea. Ndë cabezë Cornelio lë'ë rall con grë shfamíll. Tambiën guna'bë Cornelio bëldá amigu shtëll.

²⁵ Iurë bëdchini Pedro lidchi Cornelio, Cornelio bëru'u; bë'nëll saludar lë'ë Pedro nu bëzullíbill lu Pedro parë bë'nëll adorar Pedro. ²⁶ Perë Pedro guna'zi guia'a Cornelio; répi'!

—Guzuldí purquë adë guzá'quëdi'i rzullíbil lua purquë nahia nguui ziquë lë'ël.

²⁷ Mientras ziazú rall quëadi'dzë rall, guatë Pedro lidchi Cornelio. Guná Pedro zihani mënë rë. ²⁸ Guni'i Pedro lu ra mënë:

—Lë'ë të bien nanë të lla na creenci shtë ra më israelitë. Providë guëdza'guë ra më israelitë con mënë de stubi naciuni. Adë nápëdi'i rall permisi parë tsuté rall lidchi mënë zitu, perë bëlua'a Dios na adë tsaglá'guëdia'a creenci ni. Grë ra nguui nabëzunë Dios, limpi na rall. Adë naprovidë parë tsutéa lidchi rall. Bëlua'a Dios na de quë adë guëni'idia'a sulë mënë israelitë na rall allegadë lu Dios, de quë mënë zitu na rall condenadë. ²⁹ Por ni zíquësë guna'bë të na, lueguë zelda; adë bë'nëdia'a negar. Gulë

guni'i lua nia'a pë rac shtu'u të.

³⁰ Iurní guzublú biadi'dzë Cornelio lu Pedro:

—Guc tapë dzë ne'; lo mizmë iurë ziquë iurní, rquë tsunë guadze' quërela; quëhuna ayunë nu quëhuna orar lu Dios. De repëntë gunahia tubi ianglë shtë Dios. Nalë rcabni'i lari naquichi.

³¹ Guni'i ianglë læa: “Cornelio, Dios bëquë diaguë ra di'dzë shtënel iurë rná'bël lu më. Nu rëagná ldu'u më lë'ël purquë bédë'ël dumí cua'a ra prubi. ³² Bëshe'ldë bëldá shmënël ciudá Jope parë tsaglli'i rall Simón Pedro. Nápëll lídchill rua' nisëdu'u. Pedro guëni'i lul ra cusë nagúnël.” Zni guni'i ianglë lua. ³³ Por ni lueguë bëshe'lda ra shmëna; bidë guëlli'i rall lë'ël. Iurne' dzu na'a grë na'a ndë'ë delantë lu Dios parë guëquë diaguë na'a grë lo quë naguni'i Dios lul parë guëni'il lu na'a.

Lo quë naguni'i Pedro lu ra më lidchi Cornelio

³⁴ Guzublú guni'i Pedro lu grë mënë narë lidchi Cornelio. Guni'i Pedro:

—Iurne' gualú rac bë'ahia adë rúnëdi'i Dios menos ni tubi mënë lu guë'dchiliu ³⁵ sino quë rca'a më grë ra nanapë rëspëti nu rzu'bë diaguë rall shti'dzë më. ³⁶ Guni'i Dios mãş antsë lu grë na'a ziquë shini Jacob ra diza'quë shtë më. Bëshe'ldë më lë'ë Jesucristo parë bidë guëni'inúhi' lë'ë hia'a diza'quë shtë Dios

parë cuedchí ldu'u hia'a. Jesucristo na rëy; napë më derechë parë rnibë'a më grë naciuni. ³⁷ Lë'ë të bien nanë të pë guc ladzë ra më israelitë. Primërë guzublú Juan Bautista, bëluá'ai' diza'quë lu ra mënë, iurní bëchu'bë nisi'. Despuësë guzublú Jesús shchi'ni' nezë Galilea. ³⁸ Lë'ë të nanë të lla bédë'ë Dios pudërë parë Jesús më Nazaret. Bëshe'ldë Dios Espíritu Santo parë cuzënúhi' lë'ë më. Bënëac më grë ra nananú mëdzabë la'ni ldu'i. Bë'në më bien por pudërë shtë Dios cumë cabezënúhi' lë'ë Jesús. ³⁹ Lë'ë na'a na na'a testigu shtë grë ra cusë rë' nabë'në Jesús. Bë'në më milagrë nezë Judea nu ladi ciudá Jerusalén. Despuësë bëquë'ë ra mënë lë'ë Jesús lu cruz; guti më. ⁴⁰ Gudëdë tsunë dzë guti Jesús, iurní bëldishtë Dios lë'ë Jesús ladi ra tëgulë. Nu Dios bëshe'ldë Jesús parë bëlua'alú më lu na'a stubi vueltë. ⁴¹ Adë bëlua'alú më lu grë ra mënë, niétiquë lu na'a bëlua'alú më. Dios gudili lë'ë na'a dizdë antsë parë na na'a testigu. Verdá nahin; guashtë më ladi ra tëgulë. Despuësë lë'ë na'a gudaunú na'a lë'ë më; bëdii'nú na'a lë'ë më. ⁴² Nu bëshe'ldë më lë'ë na'a parë guiagni'i na'a diza'quë shtë më lu ra mënë. Iurne' cagni'i na'a verdá. Dios bédë'ë pudërë lë'ë Jesús ziquë tubi juësi parë gunë më juzguë grë ra mënë nanabani nu grë naguti. ⁴³ Tambiën ra profetë

nagurë guahietë, cagni'i rai' shcuendë Jesús de quë grë ra natsaldí ldu'i lë'ë më, runë më perdunë duldë shtë rall. Por lë'ë më gac perdunë rall.

Bëdchini Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë ra mënë lidchi Cornelio

⁴⁴ Nianá quëadi'dzënú Pedro lë'ë ra mënë lidchi Cornelio, lë'ë Espíritu Santo bëdchini parë cuezënúhi' grë ra narquë diaguë di'dzë shtë Pedro. ⁴⁵ Ra israelitë narialdí ldu'i diza'quë, ra naze'dë naldë lë'ë Pedro, nalë bëdzëguë' ldu'u rall. Guná rall ra narquë diaguë shti'dzë Pedro, adë na rall më israelitë perë bë'në rall recibir Espíritu Santo nabëzëlaa'dchi Dios parë lë'ë rall. ⁴⁶ Bini rall quëadi'dzë ra më rë' stubi dizë. Quëhunë rall adorar Dios; guni'i rall llëru'bë na pudërë shtë Dios. ⁴⁷ Iurní guni'i Pedro:

—Hia quë bëdchini Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë rall igual cumë ziquë bëdë'na'a recibir lë'i', hiadë nídi'i stubi cusë más. Guëriubë nisë rall iurne'.

⁴⁸ Gunibë'a Pedro lu rall: —Gulë bëchubë nisë lë'ë të. Gulë guni'i lë Jesucristo purquë na të shmënë më.

Despuësë bë'në rall ruëguë lu Pedro parë guëa'në Pedro sëbëldá dzë con lë'ë rall.

11

Bëabrí Pedro Jerusalén

¹ Ra poshtë nu ra nagualdí ldu'i diza'quë narë Judea, bini rall de quë también ra mënë nanádi'i më israelitë

gualdí ldu'u rai' diza'quë. ² Iurë bëabrí Pedro Jerusalén, bëldá ra më israelitë gudildi di'dzë rall con Pedro. Mënë ni guanaldë rall tëchi custrumbërë shtë gac circuncidar mieti. ³ Bësëgua'a rëdchi rall Pedro. Guni'i rall:

—¿Pëzielú guagnal ra mënë nanádi'i më israelitë? ¿Pëzielú guataunul lë'ë rall?

⁴ Iurní biadi'dzë Pedro lu rall lla mudë gac guagná Pedro ra mënë de stubi naciuni. Répi':

⁵ —Na zuhia ciudá Jope. Iurë cagnia'a lu Dios, gunahia cusë nabëshe'ldë Dios lua. Gunahia tubi lari naquichi ru'bë. Ze'din nezë lu gube'e. Li'bi guëzá shquinin, nu gulaguin hashtë catë zugá'ahia. ⁶ Iurë gunahia nia'a pë nanú la'ni lari, gunahia nanú ra ma nazubë tapë guëáhi'; nanú ra ma dushë; nanú ra ma narlla' ldu'i lu guiu'u; nanú ra ma nariasë. ⁷ Nu binia tubi bë naguni'i: “Pedro, guasuldí. Gudini ma nagaul.” ⁸ Perë na gucha lúhi': “Dadë, nunquë adë gudáudia'a ma naná providë según creenci shtë mënë israelitë”. ⁹ Iurní bë guni'i lua stubi vultë: “Lo quë hia bëzunë Dios, limpi nahin. Adë chu guëní'idi'i nahin mal parë Dios.” ¹⁰ Zni guni'i bë tsunë vultë; despuësë be'pi lari guia'a stubi. ¹¹ Lueguë iurní bëdchini tsunë nguui mënë Cesarea catë quërela parë ze'dë ca'a rall na. ¹² Lë'ë Espíritu Santo bëshé'ldi' na parë tsanalda lë'ë rall sin ni

tubi llgabë de quë na rall de stubi naciuni. Tambiën guzënü shu'pë nguia rë' na. Grë na'a bëdzutë na'a lidchi Cornelio. ¹³ Lë'ëll biadi'dzëll lu na'a gunall zu tubi ianglë lidchill nu repi ianglë: "Bëshe'ldë bëldá shmënël ciudá Jope parë tsaglli'i rall lë'ë Simón, stubi lëll Pedro. ¹⁴ Lë'ëll guëni'ill lul lla mudë gúnëll parë gac salvar, lë'ëll con grë shfamíllil." ¹⁵ Iurë guzublú quëadi'dzënúa lë'ë rall, bëdchini Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë rall tal cumë ziquë bëdchíni' tsana bëdë'na'a recibir lë'i'. ¹⁶ Iurní bëagná ldua'a lo quë naguni'i Jesús lu na'a tsana guzënü na'a lë'ë më. Guni'i më: "Juan bëchu'bë nisë ra mënë con nisë parë Dios guëne'e më Espíritu Santo parë guëzunë më ldu'u tē nu parë cuezënúhi' lë'ë tē". ¹⁷ Si talë Dios bëshe'ldë Espíritu Santo parë cuezënúhi' ra mënë stubi naciuni, igual cumë ziquë bënë më con lë'ë hia'a, ra nagualdí ldu'i shti'dzë Dadë Jesucristo, adë nu mudë guna cuntrë Dios.

¹⁸ Iurë bini ra mënë grë lo quë naguni'i Pedro lu rall, bëac dchi rall; hiadë pë guní'idi'i rall. Iurní guzublú bënë rall adorar Dios. Guni'i rall:

—De verdá Dios bënë per-dunë lë'ë ra nanádi'i më is-raelitë. Bësha'lë më nezë parë guëabrá ldu'u rall con lë'ë më nu parë gapë rall vidë sin fin.

Ra mënë nagualdí ldu'i Jesús ciudá Antioquía

¹⁹ Tsana gudini rall Esteban, guagla'guë rzunalde mënë los de más ra narialdí ldu'i diza'quë. Ra shmënë Jesús bëagzë rall hashtë regiuni Fenicia nu Chipre nu guë'dchi shtë Antioquía. Ndë guagni'i rall diza'quë niétiquë lu ra më israelitë, lëdë núdi'i lu ra stubi mënë. ²⁰ Bëldá narialdí ldu'i Jesús, na rall më Chipre nu Cirene. Bëdchini rall ciudá shtë Antioquía. Guni'i rall diza'quë shtë Dadë Jesús lu ra më griego. ²¹ Guni'i rall lu mënë con llëru'bë pudërë shtë Dios. Zni zihani mënë gualdí ldu'u rai' diza'quë nu guanaldë rall tēchi enseñansë shtë Jesús.

²² Bini ra shmënë Jesús narëta' Jerusalén de quë zihani më Antioquía, hia rzu'bë diaguë rall diza'quë. Iurní bëshe'ldë rall Bernabé parë guall Antioquía. ²³ Iurë bëdchini Bernabé Antioquía, gunall lla mudë cagdë'ë Dios ra cusë za'quë parë ra narzu'bë diaguë diza'quë. Nalë bëquitë ldu'u Bernabé nu guni'inúhi' ra mënë tē tsanaldë rall shnezë Dios nu gac rall firmë, adë guëazë guëtëdi'i rall shnezë Dios. ²⁴ Bernabé nall tubi nguia za'quë. Gualdí ldú'ull Dios. Cabezënú Espíritu Santo la'ni ldú'ull. Zihani ra më Antioquía gualdí ldu'u rall diza'quë shtë Jesucristo.

²⁵ Despuësë gubi' Bernabé parë zía'ai' ciudá Tarso. Ndë guatílill Saulo parë be'dë guënull lë'i' Antioquía. ²⁶ Ndë bëa'në rai' tubi izë con ra shmënë Jesús. Bëlua'a rai'

zihani mënë. Ra shmënë Dios naquërelde Antioquia por primëre vësë bërulë rai' cristianos.

²⁷ Tiempë dzë ni bëdchini bëldá nguü nabë'në recibir llni shtë Dios parë guëni'i rall shti'dzë Dios. Ze'dë rall de Jerusalén parë bëdchini rall Antioquia. ²⁸ Túbill lë Agabo. Guzull guni'll lu ra narialdí ldu'i diza'quë tubi cusë nagac cumplir. Con pudërë nabëdë'e Espiritu Santo, lë'll guni'll guëdchini tubi gubini dushë guëdubi guë'dchiliu. Gubini rë' guc cumplirin tiempë tsana cagnibë'a rëy Claudio. ²⁹ Grë ra më Antioquia narialdí ldu'i shti'dzë Jesús, gu' rall de acuerdë parë gunë rall ayudë; bëshe'ldë rall dumí parë prubi naquërelde Judea.

³⁰ Bëtëá rall dumí; cadë tubi rall bëdë'e lo más posiblë. Bëshe'ldë rall dumí con Bernabé nu Saulo ca'a ra mëgulë naná cabësë shchi'ni Dios Jerusalén.

12

Guti Jacobo nu gua Pedro lachigui'bë

¹ Tiempë ni rëy Herodes nalë guzunáldëll bëldá ra shmënë Jesús. ² Gunibë'all guti Jacobo, bëchi Juan. Gudini rall lë'i' con spadë. ³ Herodes guná nalë rëuu' ldu'u ra më israelitë nu guc ldu'u Herodes guená'zill Pedro. Dzë ni bë'në tucarë laní naráu ra më israelitë guetështildi sin levadurë. ⁴ Guna'zi rall Pedro prësi; Herodes gunibë'a tsa Pedro

lachigui'bë nu gunibë'all tapë grupë suldadë gapë rall lë'e Pedro. Cadë tapëgá suldadë tubi grupë. Bë'në Herodes llgabë niagull Pedro delantë lu ra mënë despuësë de laní Pascu. ⁵ Nalë segurë nanú Pedro lachigui'bë purquë quëhapë ra suldadë lë'll. Perë ra mënë narialdí ldu'i diza'quë, ziaгла'guë quëhunë rai' orar dzë la gue'lë. Con guëdubinú ldu'u rall cagni'inú rall lë'e më por shcuendë Pedro.

Por milagrë shtë Dios bëru'u Pedro lachigui'bë

⁶ Herodes bë'në llgabë guëgull Pedro lachigui'bë; tsagsá'nëll Pedro lu ra mënë grëgue'lë. Pedro naga'si lachigui'bë. Lí'bi' con chupë cadënë. Nu quëhapë chupë suldadë lë'i'. Stubi shcua'a suldadë zu rua' lachigui'bë. ⁷ Iurní bëdchini tubi ianglë shtë Dios la'ni lachigui'bë nu gu'të tubi llni. Ianglë bënë'bi' lë'e Pedro parë guëbáni'. Bëcua'ñi ianglë lë'e Pedro nu repi' lu Pedro:

—Nasesë guashtë.

Lueguë bëru'u ra cadënë nali'bi' guia'a Pedro. ⁸ Lë'e ianglë repi' lúhi':

—Bëshi'i dchi'chi lá'níl nu bëquë'e shráchi.

Iurní bë'në Pedro gan, repi ianglë lull:

—Gutë shábël nu gude'e naldë na.

⁹ Pedro bëru'u; zianáldi' tëchi ianglë. Adë rac bé'adi'i' gu nahin verdá lo quë naquëhunë ianglë con lë'i'. Llúa'ai' cani'i shcá'ldëll.

¹⁰ Gudëdë rai' lu ra primëre puertë gui'bë naná parë nezë shtë ciudá; iubi puertë bëlla'lë parë bëru'u rai'. Iurë guzë rai' tubi nezë, lë'ë ianglë bësá'ni' lë'ë Pedro. ¹¹ Iurní bédë'ëi' cuendë; guni'i' la'ni ldú'i':

—Iurne' sí, rdë'ëhia cuendë, Dios bëshe'ldë ianglë shtëni' parë bëldá'ai' na guia'a Herodes. Bëldá'ai' na guia'a ra mënë israelitë, grë lo quë naguc ldu'u rall nihunënú rall na.

¹² Iurë quëhúni' llgabë, zia'ai' lidchi María, shni'a Juan Marcos. Ndë zihani mënë rë ra. Quëhunë rall ruëguë lu Dios parë guëru'u Pedro lachigui'bë. ¹³ Iurë bësëdchi Pedro rua' puertë, bëru'u tubi criadë; lëll Rode. Guagnall nia'a chu ndë nacagna'bë rua' nezë. ¹⁴ Perë iurë guc bë'all cha' Pedro, por tantë bëquitë ldú'ull, adë bëshá'lëdi'ill rua' nezë sino quë guagllú'nëll; guagni'ill lu ra mënë nazubë la'ni hiu'u. Rëpill lu rall:

—Pedro zuga'a rua' nezë.

¹⁵ Iurní repi rall lu Rode:

—Rac túntël rni'il zni'i.

Perë Rode guni'i':

—Guldía, Pedro ndë nazuga'a rua' nezë.

Perë ra nazubë la'ni hiu'u rni'i' rall:

—Lë'ëdi'i Pedro sino ianglë shtënë Pedro gudëdë.

¹⁶ Perë Pedro nianá cagsëdchi' rua' nezë. Iurë bësha'lë rall rua' puertë nu guná rall lu Pedro, nalë bëdzëguëe' ldu'u rall. ¹⁷ Pedro bë'në sëni con guiá'ai' të

guëac dchi rall. Iurní guni'i' Pedro, bëlda'a Dadë Jesús lë'ëll lachigui'bë. Rëpi':

—Gulë biadi'dzë ndë'ë lu Jacobo nu lu ra grë narialdí ldu'i diza'quë shtë Jesús.

Iurní bëru'u Pedro parë zia'ai' stubi lugar.

¹⁸ Iurë brëgue'lë, nalë rdzëbë ra suldadë. Nezë rë' nezë rë' zia'a rall nia'a gua Pedro. ¹⁹ Gunibë'a Herodes tsatili rall lë'ë Pedro perë cumë adë bëdzëlëdi'i rall Pedro, rëy Herodes guna'bë dí'dzëll shcuendë Pedro. Iurní gunibë'a Herodes gati ra suldadë. Despuësë bëru'u Herodes Judea parë zia'a guëquërdëll guë'dchi Cesarea.

Bëdchini dzë guti Herodes

²⁰ Nalë rldënú Herodes ra mënë naquërdë ra guë'dchi Tiro nu Sidón, perë lë'ë ra mënë gurë rall de acuerdë parë guna'bë rall en paz lu rëy purquë lu guiu'u shtë rëy rru'u naráu ra mënë shtë Tiro nu Sidón. Tubi grupë mënë shtë guë'dchi rë', gulutë rall amistá con Blasto, tubi muzë ru'bë shtë rëy. Blasto guagni'inull lë'ë rëy parë gu' en paz. ²¹ Herodes bëzú tubi tërmë lu rall parë pë dzë tsagdchini rall lidchi Herodes. Dzë ni gutë Herodes shábi' parë guzull de rëy nu guzúbëll lu tribunal shtënëll. Iurní guzublú guni'ill zihani di'dzë lu ra mënë. ²² Lë'ë ra mënë guzublú gurushtía; guni'i' rall:

—Ndë'ë nacagni'i adë nall tubi nguiu sino quë nall tubi dios.

²³ Lueguë iurní tubi ianglë shtë Dios bédchini. Bëru'ldë ianglë lë'ë Herodes lu tubi galguidzë dushë purquë adë bédë'edi'ill cuendë di'dzë shtë Dios. Más bëuu' ldu'ull naguni'i ra mënë lull. Gudáu ra mbiziuguë lë'ë Herodes; gútil.

²⁴ Diza'quë shtë Dios guagla'guë bërë'tsë nezë rë' nezë rë'. Zihani mënë gualdí ldu'u rall diza'quë.

²⁵ Bernabé nu Saulo guagsa'në dumí nabëshe'ldë ra mënë Antioquia parë ra prubi ciudá Jerusalén. Iurní bëagrí rai' con Juan Marcos hashtë Antioquia.

13

Bëshe'ldë Dios Bernabé nu Saulo lu dchi'ni

¹ Ladi mënë narialdí ldu'i diza'quë guë'dchi Antioquia, nanú Saulo. Nanú Bernabé, Nanú Simón narni'i ra mënë Ia'së. Nanú Lucio më Cirene. Nanú Manaén naguaru'bë lidchi Herodes, gubernadurë shtë Galilea. ² Tubi dzë ni bédëa rai'; cagna'bë rai' Dios nu quëhunë rai' ayunë; adë ráudi'i rai' dzë ni. Guni'i Espíritu Santo lu rai':

—Gulë bënë'ë nombrar Bernabé nu Saulo parë dchi'ni naguëdë'a gunë rall.

³ Iurë gualú bënë'ë rall orar nu bënë'ë rall ayunë, bédchi'bë rall guia'a rall guëc Saulo nu Bernabé parë gunë rai' recibir shchi'ni Dios. Iurní bënë'ë rall despedir lë'ë rai'. Zia'a rai'.

Zia'a ra poshtë parë Chipre

⁴ Bëshe'ldë Espíritu Santo lë'ë Saulo nu Bernabé parë tubi guë'dchi nalë Seleucia nanaquë rua' nisëdu'u. Ndë be'pi rai' la'ni barcu parë zia'a rai' Chipre, tubi dani nananú la'ni nisë. ⁵ Bédchini rai' Salamina; nahin puertë catë riutë barcu. Ndë guzublú Saulo nu Bernabé cagni'i rai' diza'quë lu ra mënë la'ni iádu'u shtë ra më israelitë. Nu zac Juan Marcos zia'anú rai'. ⁶ Guëdubi guë'dchi shtë Chipre guazë rai'. Bédchini rai' tubi guë'dchi lë Pafos. Ndë bédia'guëlú rai' tubi narunë galbëlliú. Nall më israelitë nu lëll Barjesús. Nalë runtsá'ull bishi; guni'ill grë ra di'dzë narni'ill nahin verdá. ⁷ Barjesús nall amigu shtë gubernadurë nalë Sergio Paulo. Gubernadurë nall tubi nguiu nasini guëquëll. Bëshë'ldëll rsunë parë cagna'bë mënë Bernabé nu Saulo purquë gubernadurë rac shtú'ull guínill diza'quë shtë Dios. ⁸ Napë Barjesús stubi lë, Elimas, quiere decir narunë dchi'ni shtë bëlliú. Adë nëdi'i Elimas niuadi'dzënú Saulo gubernadurë purquë adë nëdi'ill tsaldí ldu'u gubernadurë shti'dzë Dios. ⁹ Iurní Saulo, nápi' stubi lëhi' Pablo, con pudërë shtë Espíritu Santo nacabeznú la'ni ldu'i', gubi'a guë'i' lu Elimas. ¹⁰ Guni'i Pablo lull:

—Lë'ël guëdzë bishi nu duldë la'ni ldu'ul. Shini mëdzabë nal. Enemigu nal

shtë cusë za'quë. Rluá'al ra mënë bishi, nu adë rsá'nëdi'il tsuté rall nezë za'quë shtë Dios. ¹¹ Iurne' Dios gunë më cashtigu lë'ël; guëá'nël ciegu por tubi tiempë; adë guënádi'il lu llni ngubidzë.

Lueguë lueguë bëcahi slu Elimas nu bëá'nëll ciegu. Caguílill tubi naguëna'zi guiá'all parë sëll. ¹² Iurë guná gubernadurë naguc con Elimas, gualdí ldu'u gubernadurë diza'quë. Nalë bëdzëguëë' ldu'ull iurë bínill shti'dzë Dios naguni'i Pablo.

Zia'a Pablo nu Bernabé regiuni Pisidia

¹³ Pablo con ra sáhi' be'pi rai' barcu puertë nalë Pafos parë zia'a rai' hashtë tubi guë'dchi nalë Perge nananú regiuni Panfilia; perë bësa'në Juan Marcos dchi'ni shtë Dios. Mejurë bëagrill Jerusalén. ¹⁴ Iurní bëru'u Pablo con Bernabé guë'dchi Perge. Zia'a rai' ciudá Antioquía nanaquë regiuni shtë Pisidia. Dzë nabëzi'i ldu'u ra mënë, guatë Pablo con sáhi' iádu'u shtë më israelitë. Ndë guzubë rai' parë guëquë diaguë rai'. ¹⁵ Bi'ldi ra jëfë shtë iádu'u la'ni librë nabëquë'e Moisés nu bi'ldi rall librë shtë ra profetë. Iurní guni'i rall lu Pablo:

—Lë'ë të sa' hia'a, talë nua'a të tubi di'dzë ziquë cunseju parë grë hia'a, dzu hia'a ndë'ë. Gulë guni'i.

¹⁶ Iurní guasuldí Pablo; bë'ni' tubi sëñi con guiá'ai'

parë guëac dchi ra mënë. Guni'i':

—Gulë bëquë diaguë lë'ë të më israelitë, nu grë të naze'dë guë'në adorar Dios. ¹⁷ Dios shtë naciuni Israel, gulë më shtadë guë'lú hia'a parë mizme lë'i'. Bë'në më shtáda'a tubi naciuni ru'bë tsana nianá quërelde rai' Egipto. Nu despuësë Dios gulú lë'ë rai' Egipto con pudërë shtë më. ¹⁸ Durantë cuarenta izë bia'a ldu'u Dios mudë fierë shtë rai' iurë zia'a rai' nezë catë nídi'i mënë. ¹⁹ Nu gunitilú më gadchi naciuni nanaquë regiuni shtë Canaán. Bëdë'ëi' lugar ni parë guquërelde shtadë guë'lú hia'a. ²⁰ Durantë tubi tiempë tapë gahiu'a guë'ruldë izë, guquërelde naciuni Israel ndë. Ra juësi nabëshe'ldë Dios, gunibë'a rai' naciuni Israel hashtë tiempë shtë Samuel. ²¹ Iurní guna'bë ra mënë lu Dios tubi rëy naguëribë'a lë'ë rall. Bëdë'ë Dios tubi rëy nalë Saúl. Gunibë'a Saúl lë'ë rall cuarenta izë. Saúl nall shini tubi nguiu nalë Cis naze'dë ladi shini Benjamín. ²² Despuësë Dios gulú lë'ë Saúl lugar shtë'nëll parë subë David ziquë rëy naguëribë'a më israelitë. Guni'i Dios: "Gudíla David lga'në Isai. David na tubi nguiu nabëu' ldua'a nu gúnëll cumplir grë lo quë narac shtua'a." ²³ Gulë Jesús ladi llëbni David nu lë'ë Jesús náhi' el quë nagunë salvar më israelitë. Ni bë'në Dios prometer más antsë. ²⁴ Pues antsë guzublú Jesús

dchi'ni shtëhi', Juan Bautista guni'ilu zihani mënë israelitë të gunë nadzë'e rall mudë nanabani rall nu chubë nisë rall ziquë sëni de quë bëabré ldu'u rall con Dios. ²⁵ Tsana ze'dë guëdchini gati Juan, guni'i': "¿Chu runë të llgabë nahia? Adë rúnëdi'i të shgabë të nahia el quë nacabezë të. Ze'dë stubi më más lasac quë na. Na adë lasáquëdia'a parë lë'e më. Ni tubi adë chu nádia'a parë guëshaca du gui'di shtënë shrachi më."

²⁶ Rnia'a lu të Dadë naze'dë zu famili shtë Abraham, nu rnia'a lu grë të narunë adorar Dios. Dios bësheldë diza'quë rë' parë gac salvára'a. ²⁷ Ra naguquërdë Jerusalén nu jëfë shtë rall, adë guc bë'adi'i rall chu na Jesús. Nu adë guasëdi'i rall ra di'dzë shtë ra profetë nabëquë'e shti'dzë Dios guahietë. Rse'dë rall di'dzë rë' la'ni iádu'u shtë mënë israelitë cadë dzë narzi'i ldu'u ra mënë, perë tsana bë'në rall condenar Jesús, bë'në rall cumplir grë lo quë naná escritë de lë'e më. ²⁸ Adë bëdzëlëdi'i rall ni tubi duldë nabë'në Jesús perë guna'bë rall lu Pilato parë gati më. ²⁹ Iurë guc cumplir grë lo quë narni'i la'ni Sagradas Escrituras shcuendë Jesús, bësietë mënë lë'e më lu cruz parë bëga'chi më la'ni ba'a. ³⁰ Perë bëldishtë Dios lë'e më ladi ra tégulë parë gubani më stubi vultë. ³¹ Nu zihani dzë bëlua'alú Jesús lu ra nabë'në compañë lë'e më iurë ziazgë më de Galilea parë Jerusalén. Lë'e

ra mënë ni guná rall lu Jesús nu iurne' quëadi'dzë rall ziquë testigu de quë Jesús nabani.

³² 'Nu zac lë'e na'a, cagni'i na'a diza'quë nabë'në më prometer lu shtëada'a. Guc cumplirin parë lë'e hia'a purquë na hia'a shini rai'. ³³ Bëldishtë Dios lë'e Jesús ladi ra tégulë. Zni naescritë la'ni segundë Salmo: "Lë'ël nal shinia. Nedzë bënehia vidë parë lë'ël." ³⁴ Guni'i Dios guëldishtëhi' lë'e Jesús ladi ra tégulë parë adë gáudi'i guiu'u cuerpë shtë më. Zni naescritë la'ni Sagradas Escrituras naguni'i Dios: "Guënehia ra cusë za'quë parë lë'e të, lo quë nabëna prometer lu David". ³⁵ Por ni David la'ni stubi Salmo guni'i: "Adë guësëa'nëgal cuerpë shtë shínil narac shtë'ul la'ni ba'a parë adë gáudi'i guiu'u shcuérpi". ³⁶ David bë'në sirvë lu sáhi' tiempë nabáni'. Bë'në zá'quëll ra cusë ziquë guni'i Dios lull. Perë despuësë gútil nu bëgá'chill. Gu'dzë cuerpë shtënell. ³⁷ Perë cuerpë shtë nguui nabëldishtë Dios ladi ra tégulë, adë gú'dzëdi'in. ³⁸ Bëchi, napë quë gac bë'a të lo quë narnia'a lu të; lë'ësë Jesús napë pudërë parë gunë më perdunë duldë shtë të. ³⁹ Grë narialdí ldu'i Jesús na perdunë duldë shtë rall. Adë nídi'i mudë parë sunë almë shtë të por lëy nabëquë'e Moisés purquë adë nápëdi'in pudërë parë nihunin perdunë duldë shtë

mënë. ⁴⁰ Gulë gupë cuidadë të ldáguëdi'i cashtigu shtë Dios guëc të, ra cusë nabëquë'ë ra profetë iurë guni'i rai' shti'dzë Dios narni'i:

⁴¹ Gulë guná, lë'ë të naquëhunë burnë. Gulë bëtsëbë ldu'u të nu gulë gapë galguti sin fin.

Quëhuna tubi cusë ru'bë entrë lë'ë të, cusë adë tsaldídi'i ldu'u të ze'dë ra cusë de na. Nu adë tsaldídi'i ldu'u të si talë chu stubi guëni'i lu të.

⁴² Iurë bëru'u Pablo con sáhi', ra mënë nanádi'i më israelitë, guna'bë rall tubi favurë lu Pablo, guëabrá rai' stubi vultë dzë naguëzi'i ldu'u mënë naguëdza'guë lmalë parë tsagla'guë guadi'dzë Pablo diza'quë lu rall. ⁴³ Iurë gualú bëtë'tsë ra mënë zihani, sëbëldá më israelitë canaldë lë'ë Pablo nu Bernabé. Nu zihani ra nanádi'i më israelitë perë guatë rall creenci shtë ra më israelitë, canaldë rall Pablo nu Bernabé. Pablo nu Bernabé guni'inú rai' lu mënë ni të tsagla'guë tsaldí ldu'u rai' diza'quë shtë Dios.

⁴⁴ Bëdza'guë lmalë bëdchini dzë descansë; casi grë mënë shtë guë'dchi bëdëá rall parë guëquë diaguë rall di'dzë shtë Dios. ⁴⁵ Guná ra më israelitë tantë zihani mënë bëdëá, bëldë rall; napë rall mbidi. Guni'i guidzë rall lë'ë Pablo nu Bernabé. Bë'në rall insultar Pablo. ⁴⁶ Iurní Pablo nu Bernabé adë bëdzëbëdi'i rai'. Guni'i rai':

—Bëshe'ldë Dios lë'ë na'a primërë lu të, na të më

israelitë parë guëquë diaguë të diza'quë shtë Dios; perë nëdi'i të guëzu'bë diaguë të shti'dzë Dios. Adë nëdi'i të gunë të recibir vidë sin fin. Iurne' guiagni'i na'a lu mënë de stubi naciuni ⁴⁷ purquë zni bëshe'ldë Dios lë'ë na'a. Bëquë'ë Isaías shti'dzë më narni'i:

Na Dios, rzua lë'ël ziquë tubi llni parë grë ra mënë nanádi'i më israelitë.

Lë'ël tsanul ra diza'quë hashtë lúltimë guë'dchi shtë guë'dchiliu parë gunë Dios salvar lë'ë ra mënë natsaldí ldu'i shti'dzë më.

⁴⁸ Iurë bini ra mënë nanádi'i më israelitë, nalë bëquitë ldu'u rall. Guni'i rall nalë nasa'a diza'quë shtë Dios. Nu bëdë'ë rall graci lu më. Grë ra nagudili Dios parë gac salvar, lueguë gualdí ldu'u rall shti'dzë më. ⁴⁹ Zni bërë'tsë diza'quë guëdubi regiuni shtë Pisidia. ⁵⁰ Perë ra israelitë naquërdë Antioquía biadi'dzë rall con bëldá na'a nu nguiu de rëspëti ladi guë'dchi. Na'a rë' napë rall devociuni parë Dios. Grë rall bëtsatsu rall më guë'dchi cuntrë Pablo nu Bernabé. Gulú rall lë'ë rai' fuërë rua' guë'dchi. ⁵¹ Pablo nu Bernabé bëdchibi rall gushëguiu'u shtë shrachi rall ziquë tubi sëni de quë ra mënë Antioquía adë bëzu'bë diáguëdi'i rall diza'quë shtë Jesús. Iurní zia'a rai' ciudá nalë Iconio. ⁵² Ra nagualdí ldu'i shti'dzë Jesús ciudá Antioquía, nalë bëquitë ldu'u

rall. Cabezënú Espíritu Santo la'ni ldu'u rall.

14

Nanú Pablo nu Bernabé guë'dchi Iconio

¹ Pablo nu Bernabé guërupë rai' guaté rai' iádu'u shtë më israelitë guë'dchi Iconio. Bëlua'a rai' diza'quë shtë Jesús lu ra mënë. Zihani mënë gualdí ldu'u rall diza'quë, më israelitë nu ra më griego.

² Perë ra më israelitë nadë nëdí'i tsaldí ldu'i, bëtsatsu rall mënë nanádi'i israelitë parë bë'në rall llgabë mal cuntrë ra narialdí ldu'i diza'quë.

³ Pablo nu Bernabé bëa'në rai' llëduni tiempë lugar ni. Adë bëdzëbëdí'i rall guni'i rall lu mënë de quë Dios rac shtu'u më grë mënë narë lu guë'dchiliu. Dios quëhunë compaňi lë'ë Pablo nu Bernabé parë bë'në rai' milagrë. Bë'në rai' cusë ru'bë. Zni guasë ra mënë diza'quë naguni'i Pablo,

ze'din de Dios. ⁴ Perë ra mënë guë'dchi ni, adë bë'nëdí'i rall tubsë llgabë. Bëldá rall guni'i naza'quë na di'dzë shtë rai'. Sëbëldá rall guni'i adë nazá'quëdí'i di'dzë shtë rai'.

⁵ Iurní ra më israelitë nu ra nadë nádi'i israelitë, gu' rall de acuerdë con ra gobiernë parë guëna'zi rall Pablo nu Bernabé nu niadë'ë guë'ë rall lë'ë rai'. ⁶ Bini Pablo nu Bernabé pë nihunë rall. Bëru'u rai' guia'a contrari shtë rai'. Gubi'rai' ciudá ni parë zëagzë rai' guë'dchi nalë Listra nu Derbe naquë regiuni shtë Licaonia. ⁷ Guagni'i rai'

diza'quë guëdubi ciudá nu guë'dchi shtë regiuni ni.

Bësëdchi guë'ë mënë lë'ë Pablo guë'dchi Listra

⁸ Guë'dchi Listra nanú tubi nguiu kujë; ráquëdí'i rzëll. Ndë zúbëll purquë dizdë nagúlëll nall kujë. ⁹ Caquë diaguë nguiu ni nacagni'i Pablo. Iurní nalë rbi'a Pablo lu nguiu ni; guc bë'a Pablo de quë rialdí ldu'ull parë guëáquëll. ¹⁰ Iurní fuertë guni'i Pablo lull:

—Guasuldí nga'li. Bëzü guëa'l lu guiu'u.

Lueguë guasuldí kujë nu guzublú rzëll. ¹¹ Iurë guná ra mënë pë bë'në Pablo con nguiu ni, guzublú guni'i rall fuertë di'dzë naruadi'dzë ra më Licaonia. Guni'i rall:

—Dios ndë'ë bëdchini lázda'a con cuerpë shtë nguiu.

¹² Guni'i rall Bernabé na dios Júpiter nu Pablo na dios Mercurio purquë Pablo ruadí'dzi' lu ra mënë. ¹³ Iádu'u shtë dios Júpiter zubin entradë shtë guë'dchi. Bëshuzi narunë dchi'ni la'ni iádu'u ni, bidënull bëldá ngunë con zihani guë'ë hashtë puertë shtë guë'dchi. Bëshuzi nu ra mënë rac shtu'u rall gunë rall adorar lë'ë ra poshtë nu quini rall ngunë ziquë tubi ofrendë parë lë'ë rai'. ¹⁴ Perë Pablo nu Bernabé guná rai' pë rac shtu'u gunënú mënë lë'ë rai'; guzublú bëchí'ezë rai' shabë rai' ziquë tubi sëňi de quë adë rëuu'di'i ldu'u rai' lo quë nacanihunë ra mënë. Guni'i rai' fuertë. Guaté rai' ladi ra mënë ¹⁵ nu guni'i rai':

—Lë'ë të Dadë, ¿pëzielú runë të zni'i? Lë'ë na'a na na'a nguiu ziquë lë'ë të. Zë'pë guëni'i na'a lu të parë guës'a'në të ra custumbrë nadë guëllu'idi'i. Lë'ë na'a rac shtu'u na'a tsanaldë të tēchi nezë za'quë shtë Dios nanabani. Bēntsa'u më gube'e nu guë'dchiliu nu grë cusë nananú lu guë'dchiliu bēntsa'u më. ¹⁶ Tiempë guahietë Dios bēsëa'në më lë'ë ra mënë gubani rall ziquë mudë narac shtu'u rall ¹⁷ perë siemprë bē'në Dios bien parë lë'ë rall nu bēshe'ldë më ganza'quë parë lë'ë rall. Bëdë'ë më sufsientë nagáu rall hashtë bëquitë ldu'u rall. Iurne' Dios quëhunë më lo mizmë con lë'ë hia'a.

¹⁸ Guni'i Pablo di'dzë rë' lu ra mënë perë apënë bē'ni' gan parë adë gudínidi'i ra mënë ra ma ziquë ofrendë lu rai'. Siemprë rac shtu'u rall gunë rall adorar lë'ë rai'.

¹⁹ Ze'dë bēldá më israelitë shtë Antioquia nu Iconio. Bëdchini rall Lистра catë nanú Pablo. Bëquili rall mënë shtë Lистра con bishi parë bēdë'ë guë'ë rall Pablo. Bëshaguiú rall lë'i' parë gulú rall lë'i' rua' guë'dchi purquë llua'a rall hia guti Pablo. ²⁰ Iurní bēdchini ra narialdí ldu'i diza'quë catë naga'a Pablo; bēdëá rdondë rall catë naga'a Pablo. Iurní bēlë ldu'i' nu guashtëhi'. Guatēhi' stubi vuelte guë'dchi. Perë brëgue'lë bëru'u rai' guë'dchi parë zia'a rai' stubi guë'dchi nalë Derbe.

²¹ Ndë guni'i rai' diza'quë shtë Dios lu ra më Derbe.

Nalë zihani mënë gualdí ldu'u rai' shti'dzë Dios. Despuësë bëabrí rai' guë'dchi Lистра, Iconio, nu Antioquia. ²² Ra lugar ni guni'inú rai' mënë narialdí ldu'i' diza'quë parë guagla'guë rall nu gac rall firmë, nu adë guësá'nēdi'i rall shnezë Dios. Guni'i rai' de quë antsë tsutë mieti catë rnibë'a Dios, napë quë sac zi mieti purquë na rai' shmënë Jesús. ²³ Cadë guë'dchi catë nanú ra narialdí ldu'i' diza'quë, Pablo nu Bernabé bēzú rai' bēldá nguiu naguëná dchi'ni shtë Dios. Despuësë biadi'dzēnú rai' Dios nu bē'në rai' ayunë, bē'në rai' animar lë'ë mënë ni të gac rall firmë lu shnezë Dios, el quë narialdí ldu'u rai'.

Bëabrí Pablo nu Bernabé guë'dchi Antioquia

²⁴ Gudëdë rai' regiuni shtë Pisidia parë bēdchini rai' regiuni shtë Panfilia.

²⁵ Guni'i rai' diza'quë lu ra mënë ciudá shtë Perge. Despuësë gua rai' guë'dchi Atalia. ²⁶ Ndë be'pi rai' barcu parë zia'a rai' Antioquia ciudá catë ra narialdí ldu'i' shti'dzë Dios, bēdë'ë rai' dchi'ni shtë Dios parë lë'ë rai'; mizmë lugar ni antsë biadi'dzēnú rall Dios parë gunë më compaňi lë'ë rai'. Iurne' bëabrí rai' purquë hia bē'në rai' gan dchi'ni rë'.

²⁷ Iurë bēdchini rai' Antioquia, bētéa rai' grë mënë narialdí ldu'i' diza'quë. Biadi'dzë rai' lu rall mudë nabē'në Dios compaňi lë'ë rai'. Guni'i

rai' Dios bēdē'ē lugar parē gualdí ldu'u ra mēnē nanádi'i mē israelitē perē guatē rall shnezē Dios. ²⁸ Pablo nu Bernabé bēa'nē rai' ciudá ni llēduni tiempē con ra narialdí ldu'i diza'quē.

15

Gua Pablo nu Bernabé ciudá Jerusalén

¹ Tiempē dzē ni bēdchini bēldá nguiu Antioquía. Na rall mē Judea. Guzublú caglua'a rall ra mēnē narialdí ldu'i diza'quē. Guni'i rall:

—Parē gac salvar tē napē quē gunē tē cumplir cuscumbre riuguē tubi partē delicadē shtë ngulē'nē ziquē bēquē'ē Moisés la'ni lēy parē guēdē'na'a cumplir.

² Pablo nu Bernabé biadi'dzēnú rai' ra nguiu rē' llēduni tiempē hashtë gudildi di'dzē rall. Por fin ra narialdí ldu'i diza'quē, bē'nē rall nombrar Pablo nu Bernabé con sēbēldá nguiu parē zia'a rall Jerusalén. Guaguē'nē rall rēglē asuntē ni con los de más ra poshtë con ra mēgulē naná cabēsē shtë ra mē narialdí ldu'i Dios.

³ Bēshe'ldē ra mē Antioquía lē'ē rai'. Gudēdē rai' ra regiuni shtë Fenicia nu Samaria. Quēadi'dzē rai' shti'dzē Dios lu ra mēnē narialdí ldu'i diza'quē. Guni'i rai' lu ra mēnē nanarē catē zia'a rai', grē lo quē nabē'nē Dios con ra mēnē de stubi naciuni, cumē bēagrí ldu'u rall con Dios nu bēsa'nē rall creenci gushē parē zianaldē rall shnezē Dios. Grē ra mē narialdí ldu'i diza'quē,

bini rall shti'dzē Pablo nu Bernabé. Nalē bēquitē ldu'u rall.

⁴ Tsana bēdchini rai' Jerusalén, ra narialdí ldu'i diza'quē bē'nē rall recibir lē'ē rai' con llēru'bē carifiñi. Zubēnú ra mēnē rē' ra poshtë nu ra mēgulē naná cabēsē ladi grupē shtë rai'. Pablo nu Bernabé guzublú biadi'dzē rai' grē ra cusē nabē'nē Dios con lē'ē rai', cumē ziquē mēnē stubi naciuni gualdí ldu'u rall diza'quē. ⁵ Perē iurní bēldá ra fariseo narialdí ldu'i shti'dzē Jesús, guasuldí rall nu guni'i rall:

—Rqui'ni riuguē du'pē partē delicadē shtë nanádi'i mē israelitē parē gac salvar rall. Cha guēdē'na'a obligar lē'ē rall tsanaldē rall tēchi lēy shtë Moisés. Gac salvar rall iurní.

⁶ Bēdēá ra poshtë nu ra mēgulē parē bēsē'dē rall di'dzē rē'. ⁷ Llēduni tiempē biadi'dzē rall. Iurní guasuldí Pedro nu guni'i':

—Rnia'a lu grē tē narialdí ldu'i diza'quē, cumē ziquē nanē tē hia zia'a tiempē gudili Dios na entrē lē'ē tē. Nu bēshe'ldē mē na parē guagnia'a diza'quē shtë mē lu ra mēnē nanádi'i mē israelitē. Nu gualdí ldu'u rall diza'quē. ⁸ Dios rna la'ni ldu'u ra mieti; bē'nē mē recibir lē'ē rai' cumē ziquē shini mē. Bēdē'ē mē Espiritu Santo parē cuezēnúhi' lē'ē rai' igual ziquē bēdē'ē mē Espiritu Santo parē lē'ē hia'a. ⁹ Quēhunē Dios compaño lē'ē rai' igual ziquē lē'ē hia'a

masiá adë nádi'i rai' më israelitë. Bëzunë më la'ni ldu'u rai' purquë gualdí ldu'u rai' diza'quë shtë më. ¹⁰ Aunquë lë'ë të nanë të Dios quëhunë më salvar lë'ë rai', siemprë riagla'guë rni'i të tsanaldë rai' tëchi lëy shtë Moisés. Nahin tubi lëy dushë parë lë'ë rall; nilë ra shtadë guelú hia'a, nilë lë'ë hia'a adë bédë'nëdi'ia'a cumplir lëy ni. Nahin tubi lëy dushë parë lë'ë hia'a. Adë chu gúnëdi'i gan gunë cumplirin. ¹¹ Perë lë'ë hia'a bien nanë hia'a, bë'në më salvar lë'ë hia'a ndigá. Rnia'a lu të na rall shini më purquë nalë guc shtu'u më lë'ë ra nanádi'i më israelitë. Nu na Jesús Shtadë shtë grë ra narialdí ldu'i diza'quë.

¹² Grë rall bëac dchi nu bëquë diaguë rall; iurní Bernabé nu Pablo guzublú biadi'dzë rai' lla gua rai' ladi ra mënë de stubi naciuni. Nu bë'në Dios zihani milagrë por lë'ë rai'. Dios bënëac zihani clasë galguidzë. ¹³ Iurë gualú biadi'dzë rai', Jacobo guasuldí nu guni'i' lu ra mënë:

—Iurne' guadi'dza lu të narialdí ldu'u diza'quë; gulë bëquë diaguë. ¹⁴ Pedro biadi'dzë lu hia'a lla bë'në Dios. Dzë ni por primëre vultë gudili më ra nanádi'i më israelitë parë gac rall shmënë më. ¹⁵ Ndë'ë bëru'uin de acuerdë con lo quë nabëquë'ë ra profetë la'ni Sagradas Escrituras tiempë guahietë. Rni'i rahin zdë'ë:

¹⁶ Despuësë guëabría të guëzá'ahia hiu'u shtë

David naná ziquë hiu'u dachi.

Guëcubia reinadë shtëhi' nagurë.

¹⁷ Gúnahin të parë ra mënë nanádi'i më israelitë quili rall na, nu ra mënë shtë grë naciuni narna'bë lëa, gac rall shmëna.

¹⁸ Zni cagni'i Dadë dizdë tiempë guahietë të gac bë'a mieti.

¹⁹ 'Por ni rnia'a lu të shgaba. Adë pë gunënúdi'i hia'a con ra nanádi'i mënë israelitë perë bëabrí ldu'u rall con Dios. Adë chu gúnëdi'i obligar lë'ë rall parë tsanaldë rall lëy shtë Moisés. ²⁰ Perë guëquë'ë hia'a lu rall parë adë gáudi'i rall belë shtë ra ma narunë ra mënë ofrecëre ziquë ofrendë lu ra ídolo. Nu adë guëquënúdi'i rall sa' rall, nu adë gáudi'i rall rënë, nilë belë shtë ra ma nadë bëshë'ëdi'i rënë. ²¹ Hia por llëduni tiempë bi'ldi ra mënë lëy nabëquë'ë Moisés cadë iádu'u shtë rall, nu cadë dzë nabëzi'i ldu'u rall caglua'a mësë lë'ë rall nabëquë'ë Moisés.

²² Iurní ra poshtë con ra mëgulë naná cabësë nu grë ra narialdí ldu'i diza'quë, gudili rall bëldá nguui ladi lo mizmë sa' rall parë bëshë'ldë rall lë'ë rai' Antioquía con Pablo nu Bernabé. Bë'në rall nombrar Silas con Judas. Judas stubi lëll Barsabás. Na rall nguui më ru'bë ladi ra narialdí ldu'i diza'quë. ²³ Bëntsa'u ra poshtë tubi cartë parë bia'a rai' narni'i:

“Lë'ë na'a ra poshtë nu ra mëgulë nu grë ra narialdí ldu'u diza'quë shtë Jesús naquërelde Jerusalén, rshe'ldë na'a tubi saludë parë grë ra narialdí ldu'i diza'quë, ra nanádi'i më israelitë. Rshe'ldë na'a tubi saludë lë'ë të grë ra naquërelde Antioquia nu ra naquërelde regiuni Siria nu Cilicia. ²⁴ Nanë na'a bëru'u bëldá nguii ladi na'a. Bidë rall ciudá shtë të parë bidë guëni'i rall lu të rqui'ni tsanaldë të tëchi lëy nabëquë'ë Moisés parë gac salvar të. Perë adë bëshë'ldëdi'i na'a lë'ë rall. Niétiqë bidë guëchili rall shgabë të; rnibë'a rall gac circuncidar të nu gunë të cumplir lëy shtë Moisés. ²⁵ Por ni bëdzú na'a de acuerdë lu juntë shtë na'a parë gudili na'a bëldá nguii ladi na'a parë guidë guená rai' lë'ë të. Bëshë'ldë na'a lë'ë rai' con Pablo nu Bernabé, nguii narac shtu'u hia'a. ²⁶ Bernabé nu Pablo na rai' nguii nabëdchi'bë ra vidë shtë rai' lu galguti iurë guagni'i rai' diza'quë shtë Jesucristo, Shtáda'a, lu ra mënë. ²⁷ Cagshe'ldë na'a lu të Judas nu Silas parë guëni'i rall lu të ra cusë naze'dë la'ni cartë nanua'a rall. ²⁸ Bëuu' ldu'u Espíritu Santo nu bëuu' ldu'u na'a parë adë guëdchi'bëdi'i na'a ni tubi lëy dushë guëc të. Sulamëntë runë tucarë gunë të cumplir ra cusë naze'dë la'ni cartë catë rni'i: ²⁹ Adë gau të belë shtë ra ma nabë'në mënë ofrecer ziquë ofrendë

lu ra ídolo, nu adë gau të rënë, nilë belë shtë ra ma nanadë bëshë'ëdi'i rënë, nu adë rquënúdi'i të sa' të. Talë gapë të lë'ë të lu grë ra cusë rë', zia të bien. Ndë'ë gualú cartë. Guëa'në të con Dios.”

³⁰ Iurní bëru'u rai' parë zia'a rai' Antioquia. Ndë bëtëa rai' grë ra narialdí ldu'i diza'quë. Bëdë'ë rai' cartë guia'a ra mënë nabëdëá nga'li. ³¹ Iurë bi'ldi rall cartë, nalë bëquitë ldu'u rall nu gurëdchí ldu'u rall por lo quë naguni'i la'ni cartë. ³² Judas nu Silas bë'në rall recibir tubi pudërë shtë Dios parë guëni'i rall ra cusë narac shtu'u Dios. Biadi'dzë rai' con llëru'bë pudërë shtë më. Con zihani di'dzë naguni'i rai' lu ra narialdí ldu'i diza'quë, bëa'në ra mënë ni más firmë parë tsanaldë rall shnezë Dios. ³³ Bëa'në rai' tubi tiempë ciudá Antioquia. Despuësë ra narialdí ldu'i Jesús bë'në rall despedir lë'ë rai' parë bëabrí rai' Jerusalén. Guni'i rall lu rai':

—Dushquilli Dios, bidë guená të lë'ë na'a. Guzëá të con bien.

³⁴ Silas adë bëabrídi'i Jerusalén; bëa'ni' Antioquia. ³⁵ Pablo con Bernabé bëa'në rai' Antioquia parë guagla'guë guëni'i rai' diza'quë lu ra mënë. Con stubi tantë ra nguii, caglua'a rai' mënë diza'quë shtë Jesús.

Bëshë'ldë Dios lë'ë Pablo se-gundë vijjë

³⁶ Gudëdë bëldá dzë, iurní Pablo guni'i lu Bernabé:

—Cha guiá guëgná hia'a nia gua ra narialdí ldu'i diza'quë, grë ra ciudá catë biaglua'a hia'a ra mënë antsë.

³⁷ Bernabé guc ldu'i' niua'a rai' Juan Marcos ³⁸ perë Pablo adë nëdi'i' nianaldë Juan Marcos purquë más antsë bësëa'nëgá Juan Marcos lë'ë rai' lugar nalë Panfilia. ³⁹ Gudildi di'dzë rai' por cuendë rë' nu bësä'në sa' rai'. Bernabé bia'a Juan Marcos parë zia'a rai' Chipre. ⁴⁰ Pablo gudili lë'ë Silas parë tsanaldë Silas lë'i'. Ra narialdí ldu'i' diza'quë, biadi'dzënú rai' lë'ë më parë gunë më compa'ni lë'ë Pablo nu Silas iurná guzia'a rai' lu shchi'ni më. ⁴¹ Iurní Pablo nu Silas bëru'u rai' nu gudëdë rai' regiuni shtë Siria nu Cilicia. Guagni'i rai' lu ra narialdí ldu'i' diza'quë parë tsagla'guë rall firmë shnezë Dios.

16

Guanaldë Timoteo lë'ë Pablo nu Silas

¹ Bëdchini Pablo nu Silas guë'dchi Derbe nu Listra. Ndë bëdia'guë'lú rai' tubi nguui narialdí ldu'i' diza'quë; lëll Timoteo. Shni'a Timoteo na më israelitë; lë'ë quë lë'ë rialdí ldu'i' diza'quë. Perë shtadë Timoteo na më griego. ² Grë ra mënë narialdí ldu'i' diza'quë naquërelde Listra nu Iconio, rni'i' rall na Timoteo tubi nguui demasiadë humildë nu za'quë. ³ Guchi Pablo lu Timoteo parë tsanaldëll lë'ë rai'. Nu bë'në Pablo circuncidar lë'ë

Timoteo ziquë na custumbrë shtë ra më israelitë. Zni bë'ni' parë adë bëldëdi'i më israelitë con lë'ë Pablo. Grë ra israelitë naquërelde lugar ni, nanë rall shtadë Timoteo nall më griego. ⁴ Grë ra guë'dchi nardëdë rai', ruadi'dzënú rai' ra mënë narialdí ldu'i' diza'quë. Quëadi'dzë rai' rsunë nabëdë'ë mëgulë naná cabësë shchi'ni Dios Jerusalén tē parë guëzu'bë diaguë rall. ⁵ Ra mënë narialdí ldu'i' Dios, guc rall más firmë lu ra diza'quë shtë Jesús. Dzë con dzë guaru'bë grupë shtë shmënë Dios cadë guë'dchi.

Gue'lë bëlua'alú tubi nguui lu Pablo; nall ziquë më Macedonia

⁶ Adë bësä'nëdi'i Espiritu Santo nalua'a rai' diza'quë lu ra mënë naquërelde regiuni shtë Asia. Por ni gudëdë rai' ra regiuni shtë Frigia nu Galacia parë bëdchini rai' la raya shtë Misia. ⁷ Ndë bë'në rai' llgabë niutë rai' regiuni shtë Bitinia perë Espiritu Santo adë bësä'nëdi'i' niutë rai' ndë. ⁸ Mejurë gudëdë nezë rai' hashtë Misia parë quietë rai' puertë shtë Troas. ⁹ Ndë bëlua'alú tubi nguui lu Pablo gue'lë. Gunáhi' tubi nguui më Macedonia. Zuldí mënë ni nu rúnëll ruëguë lu Pablo. Rní'ill: “Cha regiuni shtë na'a Macedonia parë gúnëll compa'ni lë'ë na'a”. ¹⁰ Iurë gudëdë guná Pablo lë'ë nguui, na Lucas nacaquëa'a librë rë', bëdë'në na'a preparar

viajë shtë në na'a parë guziá na'a Macedonia purquë Dios cagna'bë lë'ë na'a guëdia'a na'a diza'quë parë ra mënë shtë Macedonia.

Bëdchini Pablo nu Silas guë'dchi Filipos

11 Puertë Troas bëdzepi na'a la'ni barcu parë zia na'a tubdí la'ni nisë hashtë Samotracia. Samotracia na tubi dani la'ni nisëdu'u. Hashtë stubi dzë bëdchini na'a puertë Neápolis. 12 De Neápolis bëru'u na'a parë Filipos. Filipos na tubi guë'dchi más llëru'bë lu grë ra guë'dchi shtë Macedonia. Quërelde ra më rumanë ndë, nu grë ra më shtë guë'dchi bë'në rall rëspëti lëy shtë ra rumanë. Guquërelde na'a Filipos bëldá dzë. 13 Tubi dzë nabëzi'i ldu'u mënë, bëru'u na'a rua' guë'dchi parë bia na'a rua' tubi guë'gu. Ra mënë bëne'e rsunë ndë nanú tubi lugar catë ruadi'dzënú rall Dios. Lugar ni guzubë na'a parë guëni'i na'a diza'quë lu ra na'a nabëdëá nga'li. 14 Ladi ra na'a ni nanú tubi na'a lë Lidia. Zé'dëll guë'dchi shtë Tiatira. Nu rtuu'll lari za'quë color moradë. Na'a ni gualdí ldu'i Dios perë adë guënëdi'll chu na Jesús. Bëdë'ë më llgabë parë guasëll nu gualdí ldu'ull diza'quë nacagni'i Pablo. 15 Lidia bëriubë nisëll con shfamíill. Iurní guní'ill lu na'a:

—Si talë nanë të nahia shmënë Jesús, gulë gude'e lidcha të guëa'në të bëldá dzë.

Lidia bë'nëll ruëguë lu na'a hashtë bëdëa'në na'a lídchill.

16 Guzac na'a tubi vultë iurë zia na'a lugar catë guëdia'a di'dzënú na'a Dios, bëdia'guëlu na'a tubi lliguëna'a. Nápëll tubi mëdzabë la'ni ldu'ull. Rúnëll divini por pudërë shtë mëdzabë. Guní'ill ra cusë nagac con ra mënë. Zni bë'nëll gan zihani dumí parë ra shlámëll. 17 Lliguëna'a ni bidë náldëll lë'ë na'a con Pablo. Fuertë guní'ill:

—Dios nacabezë gube'e, bësheldë më ra nguü rë'. Caglua'a rall nezë parë gac salvára'a.

18 Zihani dzë bë'në lliguëna'a rë' zdë'ë. Glli, glli, fuertë guní'ill; bidë náldëll lë'ë na'a. Perë bëldë Pablo nu guní'i lu mëdzabë nananú la'ni ldu'u lliguëna'a:

—Con pudërë nabëne'e Jesuscristo guahia, rnia'a lul por lë shtë më, bëru'u la'ni ldu'u na'a rë'.

Lueguë lueguë iurní bëru'u espíritu dzabë.

19 Iurë guná shlamë shtë lliguëna'a, hiadë nídi'i mudë gunë rall gan dumí con pudërë nagúpëll, guna'zi rall Pablo nu Silas. Guagsëa'në rall lë'ë rai' lu gobiernë nazubë cula'ni galërë. 20 Bëagnú rall lë'ë rai' lu ra juësi nu guni'i rall:

—Nguü rë' na rall mënë israelitë. Cagtsatsu rall mënë ciudá shtë hia'a. 21 Caglua'a rall creenci adë nádi'i de acuërdë con lëy rumanë. Adë nídi'i mudë guianálda'a tëchi rall purquë na hia'a më rumanë.

²² Iurní bēdzatsu mēnē cun-
trē Pablo nu Silas. Gunibē'a
gubiernē parē bēru'u shabē
Pablo nu Silas parē bēdē'ē hi-
aguē rall lē'ē rai'. ²³ Despuēsē
huētē' bēdē'ē hiaguē rall lē'ē
rai', bēldaguē rall lē'ē rai'
lachigui'bē. Nu gunibē'a rall
lu carcelērē parē gápēll lē'ē
rai' con cuidadē. ²⁴ Iurē bē'nē
carcelērē recibir Pablo nu
Silas, guagsēá'nēll lē'ē rai'
hashtë tubi cuartē namás
dchi'chi. Ndē bē'nēll segurē;
bēgá'sēll guēa' rai' la'ni tablē
nalē cepo.

²⁵ Iurē guc guēruldē
gue'lē, lē'ē Pablo nu Silas
quēadi'dzēnú rai' Dios nu
quēu'ldē rua' rai' cantē lu
Dios. Los de más prēsi
nananú ndē, caquē di-
aguē rall. ²⁶ De repēntē
bēdchini tubi llu ru'bē
nabēsēni'bi hashtë cimientē
shtë lachigui'bē. Grē ra
puertē shtë lachigui'bē,
bēlla'lin nu ra cadēnē nali'bi
guia'a ra prēsi, gulaguē rahin
lu guiu'u. ²⁷ Iurní gubani
carcelērē; gunall rua' puertē
lla'lē rahin. Gulull spadē
shtë'nēll parē quínill lo mizmē
lē'ēll. Bē'nēll llgabē grē ra
prēsi bēllu'nē. ²⁸ Perē Pablo
gunall pē nihunē carcelērē
nu fuertē guni'i Pablo:

—Adē rguínidi'i lē'ēll. Grē
na'a zuga'a na'a ndē'ē.

²⁹ Lueguē iurní guna'bē
carcelērē tubi llni. Guatē
guēllú'nēll catē zuga'a ra
prēsi. Nalē rchí'chill tantē
rdzēbēll. Bēzullíbill lu Pablo
nu Silas. ³⁰ Iurní gulull lē'ē
rai' lachigui'bē nu guna'bē
dí'dzēll lu rai':

—Dadē, guni'i lua ¿lla guna
parē gac salvara?

³¹ Iurní repi rai':

—Guēdubinú ldu'ul tsaldí
ldu'ul Jesucristo, lē'ēll con
grē shfamílil parē gunē Dios
salvar lē'ē tē.

³² Iurní biadi'dzēnú Pablo
nu Silas lē'ē carcelērē
diza'quē, lē'ēll con grē
shfamílill naquēreldē lídchill.

³³ Mizmē gue'lē ni carcelērē
gudíbill lu ridē catē bēdia'a
hiaguē ladi rai'. Lueguē
carcelērē con shfamílill
bēriubē nisē rall. ³⁴ Iurní
bia'a carcelērē lē'ē rai' lídchill
parē bēdē'ēll nagudáu rai'.
Nalē rquitē ldu'u shfamili
carcelērē purquē grē rall hia
gualdí ldu'u rall diza'quē.

³⁵ Brēgue'lē rsili, ra gu-
biernē bēshe'ldē ra suldadē
lu carcelērē parē guēdē'ē
carcelērē libertá lē'ē Pablo
nu Silas. ³⁶ Repi carcelērē lu
Pablo:

—Bēdchini suldadē shtë gu-
biernē parē guēnehia libertá
lē'ē tē. Iurnē' guzia'a tē con
bien.

³⁷ Perē Pablo guni'i lu ra
suldadē:

—Adē chu guēru'u. Ra gu-
biernē bē'nē bēdia'a hiaguē
na'a lu ra mēnē. Adē bē'nēdi'i
rall juzgar lē'ē na'a según
lēy rumanē, nu nadapē na'a
lo mizmē derechē nanapē
mē rumanē. Bētia'a rall lē'ē
na'a lachigui'bē nu iurnē'
rac shtu'u rall cu tē lē'ē na'a
llga'chi. Pues guidē ldu rall
lē'ē na'a lo mizmē lē'ē rall.

³⁸ Ra suldadē bēaguēnú
rall rsunē lu ra gobiernē
grē naguchi Pablo lu rall.
Bēdzēbē ra gobiernē iurē bini

rall Pablo nu Silas napë rall
derechë cumë më rumanë.
³⁹ Gua ra gubernë rua'
lachigui'bë. Guadi'dzënú rall
lë'ë Pablo nu Silas; guni'i rall:
—Gulë bënë dispensar lë'ë
na'a por lo quë nabëdë'në
na'a.

Iurní bëgú rall lë'ë rai'.
Guni'i rall:

—Gulë bënë favurë; gulë
bëru'u guë'dchi shtë na'a.

⁴⁰ Bëru'u Pablo nu Silas
lachigui'bë parë zia'a rai'
lidchi Lidia. Despuësë
guni'inú rai' lu ra narialdí
ldu'i diza'quë; guni'i rai':

—Gulë gac firmë con di'dzë
shtë Jesús.

Iurní bëru'u rai' ciudá ni.

17

*Bëdzatsu më guë'dchi
Tesalónica*

¹ Gudëdë Pablo nu Silas
ra guë'dchi nalë Anfipolis
nu Apolonia parë bëdchini
rai' ciudá Tesalónica. Ndë
zubë tubi iádu'u shtë ra
më israelitë. ² Ziquë na
custumbrë shtë Pablo, guáhi'
iádu'u. Tsunë lmalë bë'ni'
parë guagni'inull ra mënë
cadë dzë descansë. ³ Bí'ldi'
la'ni Sagradas Escrituras lu
ra mënë. Nu bëluá'ai' ra mënë
Cristo napë quë gati më nu
despuësë de guti më, napë
quë tsashtë më ladi ra tëgulë.
Rni'i Pablo:

—Lo mizmë Jesús nacagnia'a
lu tē, na më Cristo el quë
nagudili Dios.

⁴ Bëldá ra më israelitë
gualdí ldu'u rall diza'quë
nu bëtsa'guë rall Pablo nu
Silas. Zihani më griego
narunë adorar Dios, gualdí

ldu'u rall, nu zihani na'a
tse'lë ra më ru'bë narnibë'a,
gualdí ldu'u rall shti'dzë
Jesús. ⁵ Perë los de más ra
më israelitë nanadë rialdídi'i
ldu'i diza'quë, nalë bëndënú
rall Pablo nu Silas. Gudili
rall bëldá nguia mal nandigá
canzë ra nezë. Guni'i rall lu
mënë ciudá parë guëasë mënë
cuntrë Pablo. Guatsuté rall
lidchi Jasón. Ziatili rall Pablo
nu Silas purquë nanë rall
Jasón bëndë'ë lugar quërelde
Pablo nu Silas. Rac shtu'u
rall guëna'zi rall lë'ë rai'
parë gunë rall intriegu lë'ë
rai' lu ra mënë parë gunë
rall juzgar lë'ë rai'. ⁶ Perë
adë bëdzélëdi'i rall lë'ë rai'
lidchi Jasón. Iurní guaca'a
rall Jasón; bëshaguiú rall lë'ëll
con sëbëldá ra narialdí ldu'u
diza'quë. Guagsa'në rall lë'ë
rai' lu gubernë shtë ciudá.
Gurushtiá ra nguia mal.
Guni'i rall:

—Guëdubi lugar catë riutë
Pablo rdzatsu ra më guë'dchi
con ra creenci shtë rall nu
ze'dë rall guë'dchi rë'. ⁷ Jasón
bëndë'ë lugar lídchill parë lë'ë
rall. Grë ra nguia rë' nanú
rall cuntrë lëy shtë César
purquë rni'i rall napë rall
stubi rëy nalë Jesús.

⁸ Iurë bini ra mënë ra cusë
naguni'i rall, bëdzatsu rall.
⁹ Perë Jasón con sëbëldá na-
guna'zi rall, gudilli rall dumí
parë gupë rall libertá. Bëru'u
rall.

*Bëdchini Pablo nu Silas
guë'dchi Berea*

¹⁰ Ra narialdí ldu'i diza'quë
naquërelde Tesalónica, lueguë
lueguë guguë'lë gulú nezë

rall lë'ë Pablo nu Silas. Zia'a rall guë'dchi Berea. Ziquësë bédchini rall ndë, gua rall iádu'u shtë ra më israelitë. ¹¹ Mënë naquërelde ndë, más nabënë na rall quë ra israelitë naquërelde Tesalónica purquë guëdubinú ldu'u rall bëquë diaguë rall diza'quë naguni'i Pablo, nu glli glli bënë rall saber nia'a gu nahin verdá cumë ziquë na la'ni Sagradas Escrituras. ¹² De manërë quë zihani nguui israelitë nu më griego, gualdí ldu'u rall diza'quë. Nu zihani na'a tse'lë ra më ru'bë, gualdí ldu'u rall diza'quë. ¹³ Tsana bini ra contrari naquërelde Tesalónica de quë nanú Pablo guë'dchi Berea, gua rall hashtë Berea parë guagtsatsu rall ra mënë guë'dchi ni. Cagni'i Pablo diza'quë lu ra mënë. ¹⁴ Perë ra narialdí ldu'i Jesús, lueguë bëshe'ldë rall lë'ë Pablo hashtë rua' nisëdu'u. Niétiquë Silas nu Timoteo bëa'në rall guë'dchi Berea. ¹⁵ Ra naguaguë'në compa'ni lë'ë Pablo, guagsa'në rall Pablo ciudá Atenas. Bëabrinú rall rsunë shtë Pablo; rac shtú'ui' tsa rall Atenas. Lueguë guzia'a Timoteo nu Silas catë nanú Pablo.

Nanú Pablo guë'dchi Atenas

¹⁶ Mientras cabezë Pablo lë'ë Silas nu Timoteo ciudá Atenas, nalë adë bëuu'di'i ldú'i'; adë gurëdchí ldú'i' iurë gunáhi' lu zihani ídolo narunë ra mënë adorar. ¹⁷ La'ni iádu'u shtë ra më israelitë biadi'dzënú Pablo con los de más mënë narunë adorar

Dios. Nu cadë dzë rni'i Pablo lu ra mënë lu lguëa' catë rdëá rall. ¹⁸ Bëldá ra nguui naná rsë'dë ldai' shtë narni'i rall estoicos nu sëbëldá nguui naná rsë'dë ldai' narni'i rall epicúreos, biadi'dzënú rall Pablo. Nanú rall guni'i lu sa' rall:

—¿Pë quëadi'dzë ndë tantë ruadi'dzëll?

Sëbëldá rall guni'i:

—Llua'a na'a di'dzë shtënë stubi dios cubi quëadi'dzëll.

Rni'i rall zni purquë bini rall Pablo cagni'i diza'quë shtë Jesús, chu na më nu Dios bëldishtë lë'ë Jesús ladi ra tégulë. ¹⁹ Iurní bia'a rall lë'ë Pablo tubi lugar nalë Areópago catë rdëá ra më ru'bë parë guëquë diaguë rall pë rni'i ra mësë. Ndë guni'i rall lu Pablo:

—Rac shtu'u na'a gac bë'a na'a pë runë cuntienë ra ldai' cubi naze'dënu. ²⁰ Rní'il lu na'a ra cusë cubi na nunquë gá'adi'i guini na'a. Rac shtu'u na'a gac bë'a na'a pë na ra cusë naruadí'dzël.

²¹ Zni guni'i rall purquë grë më Atenas nu ra më de stubi naciuni naquërelde ndë, rëuu' ldu'u rall cualquier cusë cubi. Llëduni tiempë hiadë ruadi'dzë rall stubi cusë, niétiquë ra cusë cubi naguërë rini rall ruadi'dzë lu sa' rall.

²² Iurní Pablo guasuldí guëláu rall lugar nalë Areópago nu guni'i':

—Lë'ë tē më Atenas, rnahia demasiadë devociuni napë tē parë ra dios shtë tē ²³ purquë tsana canzëa, rbí'ahia lugar catë cabezë ra dios shtë tē. Bëdia'guëlúa tubi bëcu'guë

naquë tubi letrërë luhin narni'i: "Dios nagá'adi' chu guënëdi'i". Pues Dios naquëhunë tē adorar sin quë guënëdi'i tē, nanëa Dios rē'. Ze'dë guënia'a diza'quë shtë më.

²⁴ 'Na më Dios nabëntsa'u guë'dchiliu nu grë ra cusë nananú la'nin. Rnibë'a më guë'dchiliu nu gube'e. Adë quërédëdi'i më la'ni iádu'u nabëntsa'u ra mënë. ²⁵ Adë rqu'ni'di'i më ra cusë naruntsa'u ra mënë. Niétiquë pë rqui'ni më purquë mizmë Dios rne'e vidë nu grë cusë narqui'ni hia'a.

²⁶ 'Grë ra mënë nanarë lu guë'dchiliu na rall shini Adán, nguiu nabëntsa'u Dios iurë bëslnú më guë'dchiliu. Bë'në Dios punërë ra tiempë naguëbani grë ra naciuni nu lugar catë guëquërdë mënë. ²⁷ Bë'në Dios ni parë quili ra mënë lë'i' purquë rac shtu'u më grë mieti guëdia'guëlú rall lë'ë më. Dios adë núdi'i zitu de lë'ë hia'a. ²⁸ Por voluntá shtë Dios nacabezë gube'e, nadápa'a vidë nu por lë'ë më rni'bi hia'a nezë rë' nezë rë'. Por lë'ë më quërédá'a guë'dchiliu. Por voluntá shtë më nabánia'a nu rdë'na'a dchi'ni. Lo mizmë guni'i ra bëldá mësë shtë tē: "Na hia'a shini Dios". ²⁹ Ziquë shini Dios, adë chu gunë llgabë de quë na më cumë ziquë ra dzanë naguctsa'u con orë u bëdchichi u guë'ë. Mënë runtsa'u rall cusë ni ziquë na shgabë rall. ³⁰ Adë pë guni'i Dios lu ra mënë tiempë guahietë tsana gá'adi'i guënë

rall lë'ë më perë iurne' sí, rnibë'a më lu mënë gudubi guë'dchiliu, gunë nadzë'ë mudë nanabani rall nu guëabrí ldu'u rall con Dios ³¹ purquë Dios hia bë'në më designar tubi dzë nangunë më juzguë ra mënë. Dios gulë tubi nguiu nangunë juzguë grë mënë lu guë'dchiliu. Verdá nahin purquë bëldishtë Dios nguiu rë' ladi ra tégulë.

³² Iurë bini ra mënë lo quë naguni'i Pablo de quë tsashtë ra tégulë, nanú rall bë'në burnë. Sëbëldá rall guni'i rall lu Pablo:

—Mejurë stubi dzë guëquë diaguë na'a ra shtí'dzël.

³³ Iurní Pablo gubi'. Bësëa'nëgáhi' lë'ë ra mënë, ³⁴ perë bëldá rall gualdí ldu'u rall diza'quë nu guanaldë rall Pablo. Ladi ra mënë ni nanú tubi nguiu lë Dionisio. Nall miembrë shtë partidë Areópago. Nu nanú tubi na'a lë Dámaris con zihani ra nagualdí ldu'u diza'quë shtë Jesús.

18

Pablo bëdchini guë'dchi Corinto

¹ Despuësë de ni, bëru'u Pablo Atenas parë zía'ai' ciudá Corinto. ² Ndë bëdia'guëluhi' tubi më israelitë; lëll Aquila. Ze'dë nguiu rë' tubi regiuni nalë Ponto. Antsë Aquila nu tsé'lëll Priscila gubi' rall Italia purquë rëy Claudio gunibë'a guëru'u grëtë' më israelitë ciudá Roma. Pablo guagná lë'ë Aquila lídchi'.

³ Cumë nápi' mizmä dchi'ni nanapë Aquila bëá'ni' lidchi Aquila parë bë'në rai' dchi'ni. Bëti'bë rai'lari na'ldë naguëllu'i parë hiu'u lari.

⁴ Ra dzë narzi'i ldu'u mënë, Pablo ria iádu'u catë riagní'i' diza'quë lu ra mënë. Zihani rall galdí ldu'u rall naguni'i Pablo, më israelitë nu ra nanádi'i më israelitë.

⁵ Tsana bëru'u Silas nu Timoteo regiuni Macedonia, bëdchini rall Corinto. Iurní Pablo bësëa'nëgall dchi'ni shtënë lari na'ldë parë guaglá'gui' niétiquë dchi'ni shtë diza'quë. Guni'inúhi' më israelitë quë Jesús na Cristo el quë nacabezë rall të guëdchíni' guë'dchiliu. ⁶ Perë ra israelitë bë'në rall cuntrë Pablo nu guni'i rall di'dzë fier guëc Pablo. Repi rall:

—Ze'dë guësiguël lë'ë na'a con bishi nanuá'al.

Iurní Pablo bëdchíbi' shábi' lu ra mënë; nu guní'i':

—Hia beldë guënia'a diza'quë shtë Jesús lu të. Adë nëdi'i të gua'a tëhin. Adë nahia responsablë talë guëniti almë shtë të. Iurne' guziahia lu ra më nanádi'i më israelitë.

⁷ Bëru'u Pablo iádu'u. Zíá'ai' lidchi tubi nguüu naquërelde cu' iádu'u, lëll Justo nu runë Justo adorar Dios. ⁸ Jëfë shtë iádu'u lëll Crispo. Galdí ldu'u Crispo Jesucristo con grë shfamili Crispo. Nu zihani mënë Corinto bini rall diza'quë nu galdí ldu'u rall nu bëriubë nisë rall. ⁹ Tubi gue'lë Pablo guná lu Jesús. Bëlua'alú më lull nu guni'i më:

—Adë rdzëbëdi'il. Guagla'guë guni'i diza'quë lu ra mënë ¹⁰ purquë na quëhuna compani lë'ël parë adë chu guená'zidi'il lë'ël parë quínidi'i rall lë'ël. Napa zihani mënë natsaldí ldu'i diza'quë ciudá rë'.

¹¹ Pablo bëa'në tubi izë guërudë ciudá Corinto parë cagluá'ai' diza'quë shtë Jesús.

¹² La'ni ra dzë nacagnibë'a Galión; nall gubernadurë shtë regiuni Acaya; ra israelitë bë'në rall cuntrë Pablo nu bia'a rall Pablo lu tribunal. ¹³ Ndë guni'i rall lu gubernadurë:

—Nguüu rë' cagluá'all ra mënë nu rialdí ldu'u mënë shti'dzëll. Rní'ill lla gunë ra mënë adorar Dios stubi l dai' naná cuntrë lëy shtë ra më rumanë.

¹⁴ Hia guzublú Pablo parë guadi'dzë Pablo, iurní Galión guni'i lu ra israelitë:

—Si talë ndë'ë rac tratë tubi delitë ru'bë ziquë tubi galguti, pues guëquë diaga shti'dzë të ¹⁵ perë lëdë znídi'i. Rac tratë niétiquë lëy shtë të con di'dzë nu ra lë nanua'a të. Gulë bë'në rëglë asuntë ni lo mizmä lë'ë të. Adë nahia juësi shtë ra cusë naquëhunë të.

¹⁶ Iurní bëgú Galión ra mënë lu tribunal shtënell. ¹⁷ Grë ra griego guna'zi rall lë'ë Sóstenes parë bëdë'ë galné rall delantë lu gubernadurë. Sóstenes nall jëfë shtë iádu'u, perë lë'ë gubernadurë hiadë bë'nëdi'i casë nacanihunë ra mënë.

Bëagrí Pablo ciudá Antioquia

18 Bëa'në Pablo zihani dzë ciudá Corinto. Despuësë bë'ni' despedir ra më narialdí ldu'i diza'quë nu bë'pi' barcu con Priscila nu Aquila parë zia'a rai' regiuni Siria. Antsë tsepi rai' barcu puertë nalë Cencrea, bëga'a mëne guëc Pablo. Zni bë'ni' cumplir tubi promësë lu Dios. 19 Tsana bëdchini rai' ciudá Efeso, Pablo bësëá'ni' lë'ë Priscila nu Aquila. Guáhi' iádu'u shtë ra israelitë. Ndë biadi'dzënúhi' ra mëne nardëá. 20 Ra mëne bë'në ruëguë lu Pablo parë guëá'ni' más tiempë con lë'ë rall perë Pablo adë nëdi'i'. 21 Mejurë bë'ni' despedir ra mëne; répi':

—Rqui'ni tsahia Jerusalén parë sua pendiente lu laní naze'dë. Con voluntá shtë Dios guëabría stubi vultë con lë'ë të.

Bel'pi Pablo barcu. Gubi'll Efeso. 22 Despuësë bëdchíni' puertë Cesarea nu guall Jerusalén parë guaguë'ni' saludar grë ra narialdí ldu'i diza'quë ciudá Jerusalén. Lueguë bëagri' parë Antioquía. 23 Zihani tiempë guquërëldi' ciudá Antioquía. Despuësë bërú'ui' stubi vultë parë guaguë'ni' visitar ra mëne narialdí ldu'i Dios regiuni shtë Galacia nu Frigia. Guni'inú Pablo lë'ë rall tsagla'guë rall firmë shnezë Dios.

Cagni'i Apolos diza'quë lu ra më Efeso

24 Bëdchini tubi nguiu ciudá Efeso; lëll Apolos. Nall më israelitë. Gúlëll ciudá Alejandría. Nalë nasini

guëc Apolos parë ruadí'dzëll diza'quë shtë Dios. Bien bëluá'all nu guasëll Sagradas Escrituras. 25 Nanëll bidë Jesús guë'dchiliu parë gunë më salvar ra mëne natsaldí ldu'i lë'ë më. Con guëdubinú ldu'ull bëluá'all ra mëne chu na Jesús. Bien nanëll Juan Bautista bëchu'bë nísi' ra mëne perë gá'adi'i guc bë'adi'ill ra nacanalde Jesús rriubë nisë rall ziquë shmënë Jesús. 26 Apolos adë bëdzëbëdi'i guni'ill lu ra mëne la'ni iádu'u, perë iurë bini Priscila nu Aquila naguni'i Apolos, guna'bë rall lë'ë Apolos stubi ladë. Biadi'dzënú rall lë'ë Apolos ra cusë nadë riasëdi'ill de quë Jesús bëshé'ldi' Espiritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë mëne narialdí ldu'i Dios. 27 Tsana bë'në Apolos llgabë tédëll regiuni shtë Acaya, ra më Efeso narialdí ldu'i Dios, bë'në rall compa'ni lë'ë Apolos parë tsáhi' ndë. Bëquë'ë rall tubi cartë lu ra mëne Acaya të parë gunë rall recibir Apolos. Iurë bëdchini Apolos Acaya, nalë bë'nëll compa'ni ra shmënë Jesús parë cagsë'dë rall shti'dzë Dios. Más antsë Dios bë'në compa'ni lë'ë rall parë tsaldí ldu'u rall diza'quë. 28 Bi'ldi Apolos la'ni Sagradas Escrituras lu ra mëne israelitë. Bëluá'all de quë Jesús na Cristo nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu hashtë guc rall cunformë lo quë naguni'i Apolos.

Bëagrí Pablo guë'dchi Efeso

¹ Nanú Apolos ciudá Corinto tsana gudëdë Pablo lugar la'ni dani parë bëdchíni' ciudá Efeso. Ndë bëdia'guë'lú Pablo zihani narialdí ldu'u i diza'quë.

² Repi Pablo lu rall:

—Iurë gualdí ldu'u tē shti'dzë Jesús ¿gu bë'në tē recibir Espíritu Santo la'ni ldu'u tē?

Iurní repi rall:

—Ni siquierë bini na'a gu nanú Espíritu Santo u nídi' Espíritu Santo.

³ Iurní guna'bë di'dzë Pablo lu rall stubi vultë:

—¿Lla bëriubë nisë tē?

Repi rall:

—Ziquë bëchu'bë nisë Juan Bautista ra mënë.

⁴ Iurní guni'i Pablo lu rall:

—Juan Bautista bëchu'bë nísi' ra mënë iurë bë'në nadzë'ë rall mudë nanabani rall. Nu guni'i Juan lu rall tsaldí ldu'u rall Jesús naná Cristo naguëdchini despuësë de Juan.

⁵ Iurë bini ra nguiu rë' naguni'i Pablo lu rall, bëriubë nisë rall por lë Jesús.

⁶ Bëdchi'bë Pablo guiá'ai' guëc rall; lueguë bëdchini Espíritu Santo la'ni ldu'u rall nu cadë lë'ë rall guni'i rall stubi dizë. Guni'i rall di'dzë narunë rall recibir por pudërë shtë Dios.

⁷ Ra nabë'në recibir Espíritu Santo na rall cumë ziquë chi'bë chupë nguiu.

⁸ Durantë lu tsunë mbehu Pablo gua iádu'u shtë ra më israelitë. Guëdubinú ldú'i' guni'inúhi' ra mënë, nu gualdí ldu'u rall lo quë nacagni'i Pablo. Adë

rdzëbëdi'i Pablo. Cagní'i' por lë'ë Jesús tsutë mieti catë rnibë'a Dios ziquë rëy. Ra mënë bëa'në rall cunformë lo quë naguni'i Pablo. ⁹ Perë bëldá më israelitë adë gualdidi'i ldu'u rall shti'dzë Jesús tantë naguëdchi ldu'u rall. Delantë lu ra mënë guni'i rall lë'ë nezë naquëadi'dzë Pablo, na mal. Iurní Pablo biequi lu rall; biá'ai' grë ra narialdí ldu'u diza'quë la'ni tubi hiu'u shcuelë lidchi tubi nguiu lë Tiranno. Ndë bëlua'a Pablo lë'ë ra mënë glli glli. ¹⁰ Zni guagla'guë bëa'në Pablo chupë izë nga'li, de manërë grë mënë naquëreldë regiuni shtë Asia bini rall diza'quë shtë Jesús. Ra israelitë nu ra nanádi'i më israelitë, bini rall shti'dzë Pablo. ¹¹ Dios bëdë'ë pudërë guia'a Pablo parë bë'ni' zihani milagrë ru'bë ¹² hashtë ra panitë nu ra lari nabëga'ldë Pablo, guanú mënë lu narac llu'u. Bëac ra narac llu'u nu bëru'u ra mëdzabë nananú la'ni ldu'u ra mënë.

¹³ Perë bëldá ra israelitë canzë rall; rgu rall mëdzabë la'ni ldu'u ra mënë. Guc ldu'u rall niaca'a dchi'ni rall lë Dadë Jesús parë nagú rall mëdzabë. Guni'i rall lu espíritu mëdzabë:

—Gulë bëru'u. Rnibë'ahia lë'ë tē por pudërë shtë Jesús, el mizmë léhi' nacagni'i Pablo.

¹⁴ Zni bë'në gadchi shini tubi nguiu israelitë nalë Esceva. Na Esceva tubi jëfë shtë ra bëshuzi. ¹⁵ Guzact sana bë'në shini Esceva nagú rall

espíritu mēdzabē, bēquebi mēdzabē lu rall:

—Nanēa Jesús. Nanēa Pablo perē lē'ē tē ¿chu na tē?

16 Iurní nguui nanapē espíritu mēdzabē la'ni ldu'i, guná'zill lē'ē ra shini Esceva. Bēdē'ē mēdzabē galnē. Con guēdubi fuērsē shtēll bē'nēll gan lu guēzá gadchi nguui. Guc rall ridē. Bēru'u guēllu'nē rall lugar ni sin shabē rall. 17 Grē ra naquērelde ciudá Efeso, bini rall pē guc. Nalē bēdzēbē rall nu guni'i rall:

—Llēru'bē na pudērē shtē Dadē Jesús.

18 Iurní zihani ra narialdí ldu'i diza'quē, bēquebi rall ra cusē mal nabē'nē rall antsē. 19 Nu zihani ra mēnē nabēsē'dē bēlliú, be'dēnú rall shlibrē rall parē bēza'i rall librē delantē lu ra mēnē. Gulú rall prēci shtē librē. Lasaquin cincuenta mili bēllē bēdchichi. 20 Zni guagla'guē bērē'tsē diza'quē con llēru'bē pudērē. Zihani mēnē guatē rall shnezē Jesús.

21 Despuēsē de ni, Pablo bē'ni' llgabē parē tsaguē'ni' visitar ra lugar shtē Macedonia nu Acaya parē tsaglá'gui' viajē shtēhi' hashtē Jerusalén. Guni'i' despuēsē de tsáhi' Jerusalén, guziá'ai' ciudá Roma. 22 Iurní bēshé'ldi' chupē sáhi' parē Macedonia. Lē rall Timoteo nu Erasto purquē Pablo bēa'nē stubi tiempē regiuni shtē Asia.

Rēasē ra mē Efeso cuntrē Pablo

23 Tiempē dzē ni rēasē ra mē Efeso cuntrē Pablo por shcuendē diza'quē. 24 Tubi nguui lē Demetrio runtsá'ull dzanē con bēdchichi. Napē rahin figurē shtē iádu'u catē cabezē dios nalē Diana narunē ra mēnē adorar. Ra mēnē naruntsa'u dzanē, runē rall gan zihani dumí. 25 Bētēá Demetrio grē ra sa'll nu ra nanapē lo mizmē dchi'ni rē'. Guni'ill lu ra nguui ni:

—Lē'ē tē Dadē, cumē ziquē nanē tē nadápa'a tubi vidē za'quē; adē pē rúnēdi'i faltē parē lē'ē hia'a purquē segurē na dumí nardchi'bē shchi'ni hia'a. 26 Perē cumē nanē tē Pablo cagní'ill lu ra mēnē, ra dios naruntsa'u ra nguui nádi'in Dios. Zni rialdí ldu'u zihani mēnē, lēdē niétiquēdi'i ndē'ē mē Efeso sino quē casi guēdubi regiuni shtē Asia. 27 Demasiadē nadzē'bē na ndē'ē purquē shchi'ni hia'a, zēdchini dzē hiadē nídi'i dchi'ni guēdē'na'a. Nu lo mizmē iádu'u catē cabezē dios Diana, zēdchini tiempē hiadē tsádi'i mēnē iádu'u. Zni gac desprēci pudērē shtē Diana, el quē narunē ra mēnē adorar guēdubi guē'dchiliu. Nanē hia'a grē guē'dchiliu quēhunē rall adorar lē'ē Diana.

28 Iurē bini rall naguni'i Demetrio, nalē bēldē rall. Gurushtiá rall; guni'i rall:

—Guēbani Diana dios shtēna'a. Llēru'bē na Diana.

29 Nalē bēdzatsu ra mēnē guēdubi ciudá. Guna'zi rall chupē nguui naquēhunē compañi lē'ē Pablo. Túbill lē Gayo; stúbill lē Aristarco. Na rall

më Macedonia. Bëshaguiú ra mënë lë'ë Gayo nu Aristarco hashtë lugar catë rdëá mënë. ³⁰ Gucldu'u Pablo niutë Pablo lugar ni parë niani'inúhi' ra mënë, perë ra narialdí ldu'i diza'quë, adë bësá'nëdi'i rall nia Pablo ndë. ³¹ Nu ra bëldá gubernë shtë Asia nartsa'guë Pablo, bëshel'dë rall rsunë lu Pablo; bënë rall ruëguë lu Pablo de quë tsutëdi'i' ndë. ³² Lu juntë shtë ra mënë gurushtiá rall tubi cusë. Stubi tantë rall gurushtiá stubi cusë purquë nalë bëdzatsu rall, perë más zihani rall nabëdëá, adë guc b'ëadi'i' rall rsunë pëzielú bëdëá rall. ³³ Perë nanú bëldá ra israelitë nacagsini lë'ë Alejandro parë guëni'i' Alejandro lu ra mënë favurë shtë ra më israelitë. Alejandro quëhúnëll sëni con guiá'ai' parë guëac dchi ra mënë. ³⁴ Perë iurë bëdë'ë ra mënë cuendë Alejandro náhi' më israelitë, gurushtiá rall ziquë chupë iurë. Guni'i' rall:

—Guëbani Diana, dios shtë hia'a. Llëru'bë na Diana.

³⁵ Iurë bësëac dchi prësëntë lë'ë ra mënë, guni'ill:

—Lë'ë të Dadë, grë më guë'dchiliu nanë rall de quë nadápa'a iádu'u catë cabezë dios Diana. Llëru'bë náhi'. Nanë të nadápa'a dzanë Júpiter nabietë lu gube'e. ³⁶ Ndë'ë adë chu rúnëdi'i' negar. Gulë cuezë; adë pë rúnëdi'i' të. Adë pë zia'a guë'nëdi'i' të. Gulë bënë llgabë lla gunë të. ³⁷ Ra nguui naze'dënú të, adë quëhunë rall ofender nu adë

cagni'i' rall cuntrë dios shtë hia'a. ³⁸ Talë Demetrio nu ra narunënull dchi'ni, napë rall dishi'bi con stubi mënë, parë ni nanú gubernë nu nanú ra juësi parë gunë rall rëglë. Ndë cadë lë'ë rall quili rall derechë shtë rall. ³⁹ Perë si talë rac shtu'u të stubi cusë, gac rëglin lu juntë perë gaquin legal ⁴⁰ purquë nanú peligrë parë lë'ë hia'a gunë gubernë rumanë acusar lë'ë hia'a ziquë enemigu shtë gubernë. Adë nídi'i' mudë pë guëni'i' hia'a lu rall pëzielú bësë ra mënë.

⁴¹ Iurë gualú guni'i' prësëntë zdë'ë, bëtë'tsë ra mënë.

20

Gua Pablo Macedonia nu Grecia

¹ Iurë gualú bëtë'tsë ra mënë lu juntë, Pablo guna'bë ra narialdí ldu'i' diza'quë parë guëni'inúhi' lë'ë rai' más enseñansë. Bë'ni' despedir lë'ë rai' con tubi abrasë parë zia'ai' Macedonia. ² Grë ra lugar shtë Macedonia guaguë'ni' visitar nu guni'inúhi' grë ra narialdí ldu'i' diza'quë të tsagla'guë rall firmë lu shnezë Dios. Despuësë zia'ai' parë regiuni Grecia. ³ Ndë bëá'ni' tsunë mbehu. Iurni gubi' parë guëná'zi' barcu nu guziá'ai' Siria. Ndë bini Pablo caguili mënë mudë parë gáti'. Hiadë gualúdi'i' guall con barcu, mejurë bëagri' nezë zia'ai'. Gudëdi' stubi vultë Macedonia. ⁴ Gadchi nguui bënë compaňi lë'ë Pablo;

gudchi'bëlú rall hashtë ciudá Tesalónica. Lë rall Sópater më Berea. Stubi lë Aristarco. Stubi lë Segundo; na rall më Tesalónica. Stubi lë Gayo më Derbe. Stubi lë Tíquico nu Trófimo naze'dë regiuni Asia. Nu zuga'a Timoteo. ⁵ Gulezë rall lë'ë na'a, Pablo nu Lucas, hashtë ciudá Troas. ⁶ Bëdëa'në na'a ciudá Felipos hashtë gudëdë laní naráu më israelitë guetështildi sin levadurë. Iurní bëdzepi na'a barcu. Guzé na'a ga'i dzë parë bëdchini na'a Troas. Ndë bëdëa'në na'a gadchi dzë con ra nguiu nacabezë lë'ë na'a.

Nanú Pablo ciudá Troas

⁷ Primërë dzë shtë llmalë bëdëa ra narialdí ldu'i diza'quë parë bëshullë rall guetështildi parë gáu rall. Zni rëagná ldu'u rall la Santa Cena. Bëlua'a Pablo lë'ë rall hashtë guërudë gue'lë purquë grëgue'lë napë quë guëru'ui'. ⁸ Bëdëa rall la'ni quartë naná pisë guia'a nu rquëgui'i zihani llni la'ni quartë. ⁹ Ndë zubë tubi sultërë rua' ventanë shtë quartë. Lëll Eutico. Por llëduni tiempë guni'i Pablo lu ra mënë; sultërë ni guna'zi mbëca'ldë lë'ëll. Nilli nagá'sill nu dizdë pisë tsunë hashtë lu guiu'u guláguëll. Gútil. Gualdishtë mënë lë'ëll. ¹⁰ Iurní Pablo biéti' hashtë catë gulaguë sultërë. Bëa'chu Pablo parë gudëdchi Pablo lë'ëll. Iurní guni'i Pablo lu ra mënë:

—Adë rdzëbëdi'i të purquë hia bëagrí gubánill stubi.

¹¹ Iurní be'pi Pablo parë guia'a. Bëshúlli' guetështildi parë gudáuhi'. Nu guagla'guë biadí'dzi' hashtë brëgue'lë. Iurní gubi'. ¹² Ra mënë bia'a rall sultërë lídchi' nabáni'. Nalë gurëdchí ldu'u rall.

De Troas guatë Pablo guë'dchi Mileto

¹³ Lë'ë na'a gudchi'bëlú na'a con barcu. Bia na'a hashtë guë'dchi Asón parë biaglli'i na'a Pablo ziquë guni'i' lu na'a antsë. Lë'i' por guëáhi' bëdchíni' Asón. ¹⁴ Tsana bëdia'guë'lú na'a lë'i' Asón, iurní tubsë bëdzepi na'a barcu parë zia na'a tubi guë'dchi nalë Mitilene. ¹⁵ Ndë bëru'u na'a parë bëdëdë na'a brëgue'lë cu' tubi dani la'ni nisëdu'u lë Quío. Hashtë stubi dzë bëdchini na'a puertë nalë Samos. Bëzi'i ldu'u na'a guë'dchi shtë Trogilio. Hashtë stubi dzë bëdchini na'a ciudá Mileto. ¹⁶ Zni bëdë'në na'a purquë Pablo adë gunëdi'i' nëá'ni' llëduni tiempë Asia. Adë gunëdi'i Pablo nia Pablo Efeso purquë rac shtú'ui' guëdchíni' prontë Jerusalén parë súhi' pendentë laní narni'i rall Pentecostés. Guc ldú'i' nadchinigáhi'.

Shti'dzë Pablo lu ra mëgulë shtë Efeso

¹⁷ Tsana nanú na'a ciudá Mileto, gunibë'a Pablo guidë ra mëgulë naná cabësë shchi'ni Dios ciudá shtë Efeso. ¹⁸ Iurë bëdchini rai', Pablo guni'i lu rai':

—Lë'ë të nanë të lla mudë gubania dizdë primërë dzë

na belda Asia. ¹⁹ Guëdubi tiempë guquërdënúa të, bëna sirvë lu Dios galnadu'u shtëna. Nu nalë gulaguë nisë slua por tantë naguëdchi ldu'u ra mënë. Quëhuna sirvë lu më bien aunquë zihani vultë bë'në mënë israelitë cuntrë na. ²⁰ Bëluá'ahia lë'ë të diza'quë shtë Jesús lidchi të nu catë bédëá të parë bien shtë të. Ni tubi di'dzë shtë Jesús, adë bëca'chi ldú'udia'a. ²¹ Rnia'a lu ra më israelitë nu lu ra nanádi'i më israelitë guëabrí ldu'u rall con Dios. Guësá'në rall nezë mal nu tsaldí ldu'u rall Jesucristo, Shtëada'a. ²² Iurne' guziahia parë Jerusalén purquë Espíritu Santo cagshé'ldi' na ndë. Más adë guënëdia'a cuendë pë saca ndë. ²³ Niétiquë nanëa lo quë Espíritu Santo guni'i lua de quë grë ciudá catë riahia, gunë ra mënë cuntrë na hashtë lachigui'bë guëtia'a rall na. ²⁴ Perë adë bë rní'idia'a pë runënú ra mënë na. Niétiquë rac shtua'a guëzalúa dchi'ni nabëne'e Jesús guiahia. Na më Shtëada. Napë guënia'a lu ra mënë quë Dios cagna'bë më ziquë tubi favurë grë ra mënë parë gac rall shini më.

²⁵ 'Antsë gunia'a lu të lla tsuté të nezë lu gube'e catë rnibë'a Dios, perë iurne' nanëa ni tubi de lë'ë të hiadë guëabrídi'i guëná të lua stubi vultë. ²⁶ Rnia'a lu grë të, bëna gan lu dchi'ni nabëne'e Dios guiahia. Si talë tubi të adë tsaldídi'i ldu'u të Jesús nu guëniti almë shtë të, adë nádia'a

responsablë ²⁷ purquë grë lo quë naguni'i Dios lua, guni'ihia lu të. Ni tubi di'dzë adë bëca'chi ldú'udia'a de lë'ë të. ²⁸ Iurne' mizmë lë'ë të gulë gupë lë'ë të. Nu gulë gupë ra grupë mënë narialdí ldu'i diza'quë purquë Espíritu Santo bë'në më punërë lë'ë të cumë cabësë shtë rall. Por ni gulë bëlu'a'a shti'dzë Jesús lu ra narialdí ldu'i Jesús. Jesús bëne'e më vidë shtë më ziquë präci parë gac salvar të. ²⁹ Nanëa tsana guziahia, guëdchini mësë falsë nagunë dañi ra nacanaldë shnezë Dios. Ziquë ma dushë nardchini llgurráli lli'li, rtë'tsë ma ra lli'li. Zni guëdchini ra mësë falsë ladi të. ³⁰ Lo mizmë ladi të guëru'u bëldá nguui naguëlua'a bishi lu ra narialdí ldu'i Jesús parë tsanaldë rall nezë mal. ³¹ Gulë gupë cuidadë nu gulë bësëagná ldu'u të purquë durantë lu tsunë izë, dzë la gue'lë, adë gulézëdi'i guni'inúa lë'ë të. Nisë zubë slua bëluá'ahia lë'ë të.

³² 'Iurne' guësëana lë'ë të con Dios nu con diza'quë shtë më. Cagnia'a lu të na të bëcha. Nalë rac shtu'u Dios lë'ë hia'a. Diza'quë shtë Dios napin pudërë parë tsaldí ldu'u të más parë gac të firmë lu shnezë Dios. Cagna'ba lu më guëne'e më grë ra cusë za'quë nanapë më parë ra më nagudili më parë gac rall shini më. ³³ Nunquë adë rzëbidi'i ldua'a dumí parë gaca ricu purquë lëdë parë nídi'i cagluá'ahia lë'ë të. Nu adë rzëbidi'i ldua'a lari chulë

parë gacua. ³⁴ Cumë ziquë nanë të bëna dchi'ni con prupi guahia parë gudilia grë narqui'nia nu parë bëtë'dë'a narqui'ni ra naguzë'nú na. ³⁵ Siemprë bëluá'ahia lë'ë të napë quë gunë të dchi'ni parë gunë të compa'ni ra nanadë bë nápëdi'i. Rëagná ldua'a di'dzë naguni'i Dadë Jesús tsana guni'i më: "Más rquitë ldu'u hia'a guëdë'ë hia'a naca'a mënë, lëdëdi'i guëne'e mënë naca'a hia'a".

³⁶ Iurë gualú guni'i Pablo ra di'dzë rë', bëzullibi Pablo parë guëni'inúhi' Dios. Bë'në Pablo orar con grë ra nabëquë diaguë naguni'i Pablo. ³⁷ Grë rall bi'ni rall purquë gubini ldu'u rall. Gudëdchi rall lë'ë Pablo nu bëtsagraua' rall lë'ë Pablo. ³⁸ Nalë gubini ldu'u ra mënë purquë guni'i Pablo lu rall hiadë guëabrídí'i guená rall lúhi' stubi. Iurní grë rall guaguë'në rall compa'ni lë'ë Pablo hashtë rua' barcu.

21

Bëagrí Pablo Jerusalén

¹ Bësëa'në na'a ra narialdí ldu'i diza'quë parë bëtëzëpi na'a barcu. Bia na'a tubldí hashtë tubi dani la'ni nisë nalë Cos. Brëgue'lë guzë na'a; bëtëchini na'a hashtë stubi dani la'ni nisë nalë Rodas. Ndë bëru'u na'a stubi parë bëtëchini na'a puertë nalë Pátara. ² Puertë Pátara bëdia'guë'lú na'a tubi barcu naguëru'u parë Fenicia. Bëtëzëpi na'a barcu ni. ³ Iurë ziazú na'a lu nisë, guná na'a lu dani la'ni nisë nalë Chipre. Bëa'nin ladë rubësë

catë ziazú barcu. Bia na'a hashtë Siria. Bëtëchini na'a puertë shtë Tiro catë bësëa'në barcu carguë. Ndë bëtëdiëtë na'a barcu. ⁴ Bëdzëlë na'a ra narialdí ldu'i diza'quë nu bëtëdëa'në na'a gadchi dzë con lë'ë rall. Espiritu Santo bëldaguë llgabë guëc rall lo quë nagac cumplir con Pablo. Guni'i rall lu Pablo adë tsadí'i' Jerusalén. ⁵ Iurë bëzá gadchi dzë, bëru'u na'a. Grë ra narialdí ldu'i diza'quë con tse'lë rall nu shini rall, bë'në rall compa'ni lë'ë na'a hashtë fuërë ciudá. Bëtëchini na'a rua' nisëdu'u. Ndë bëzullibi na'a parë biadi'dzë'nú na'a Dios. ⁶ Iurní bëtëdë'në na'a despedir lë'ë rall con abrasë parë bëtëzëpi na'a barcu. Hia cadë lë'ë rall bëagrí rall lidchi rall.

⁷ Bëru'u na'a Tiro. Guzë na'a lu nisë hashtë Tolemaida. Bëtëdiëtë na'a barcu ndë, nu bëtëdë'në na'a saludar ra narialdí ldu'i diza'quë nu bëtëdëa'në na'a con lë'ë rall tubi dzë. ⁸ Brëgue'lë Pablo con grë nazuga'anú lë'i, bëru'u na'a parë bia na'a ciudá shtë Cesarea. Ndë bia na'a lidchi Felipe el quë narni'i diza'quë shtë Jesús lu ra mënë. Antsë bë'në ra poshtë nombrar lë'ë Felipe ziquë tubi muzë ladi gadchi nguiu naqui'dzë alimëntë parë ra prubi. Bëa'në'nú na'a Felipe lídchi'. ⁹ Napë Felipe tapë shtësá'pëll. Guézá rall lliguëna'a; guni'i rall enseñansë narunë rall recibir por pudërë shtë Dios. ¹⁰ Hia zihani dzë guquërdë na'a Cesarea tsaná bëtëchini tubi më Judea

nalë Agabo. Nall muzë shtë Dios nu guní'ill ra enseñansë nabë'nëll recibir por pudërë shtë Dios. ¹¹ Agabo be'dë guë'nëll visitar lë'ë na'a. Guná'zill cinturón shtë Pablo nu bældí'bill guërüpë guëa'll con guërüpë guiá'all; guní'ill:

—Espíritu Santo cagni'i zdë'ë mudë guëldi'bi ra israelitë guëa' nashtënë cinturón rë'. Gunë rall intriegu nashtënë cinturón lu ra nanádi'i më israelitë. Gaquin Jerusalén.

¹² Iurë bini na'a zdë'ë, lë'ë na'a nu ra më Cesarea bëdë'në na'a ruëguë lu Pablo parë adë tsádi'i Pablo Jerusalén. ¹³ Perë Pablo guni'i lu na'a:

—Adë rúnëdi'i të purquë más rsëbini të ldua'a. Masiá iurne' guëldi'bi rall na ziquë tubi prësi, nahia cunformë. Masiá quini rall na ciudá Jerusalén, nahia dispuestë gatia por Dadë Jesús.

¹⁴ Adë bëdë'nëdi'i na'a gan nazú na'a lull. Iurní adë biadí'dzëdi'i na'a más; niétiquë guni'i na'a lu Pablo:

—Rac shtu'u na'a gac cumplir voluntá shtë Dios.

¹⁵ Despuësë bëdë'në na'a preparar parë bia na'a Jerusalén. ¹⁶ Bældá ra më Cesarea narialdí ldu'u diza'quë, bë'në rall compaňi lë'ë na'a con tubi nguiu më Chipre. Lëll Mnasón. Nápëll tubi lidchi Jerusalén catë bëdëa'në na'a. Hia guahietë gualdí ldu'u Mnasón diza'quë shtë Jesús.

Guaguë'në Pablo visitar lë'ë Jacobo

¹⁷ Iurní bëdchini na'a Jerusalén; ra narialdí ldu'i diza'quë, nalë bëquitë ldu'u rall; guná rall lu na'a. ¹⁸ Brëgue'lë bianú na'a Pablo; biadë'në na'a visitar lë'ë Jacobo. Ndë zubë ra mëgulë naná cabësë shchi'ni Dios. ¹⁹ Pablo bë'ni' saludar lë'ë rall. Iurní biadí'dzi' tubi por tubi ra cusë nabë'ni' por pudërë shtë Dios ladi ra mënë de stubi naciuni. ²⁰ Iurë bini ra mëgulë nabiadi'dzë Pablo, guni'i lul sa' rall: “Nalë nabënë na Dios. Llëru'bë na pudërë shtë më.” Iurní guni'i rall lu Pablo:

—Guná Dadë, zihani më israelitë gualdí ldu'u rall diza'quë. Na rall zihani mili, perë grë rall rni'i rall rqui'ni guianálda'a tëchi lëy shtë Moisés. ²¹ Iurne' bini rall de quë lë'ël cagluá'al grë ra israelitë naquërelde stubi lugar, adë gúnëdi'i rall cumplir nabëquë'ë Moisés. Nu bini rall rni'il de quë adë gáquëdi'i circuncidar ra shini rall, nilë tsagla'guë rall custombrë shtëna'a. ²² ¿Pë guëdë'na'a iurne'? purquë segurë gac bë'a rall lë'ël be'dë guëzël. ²³ Mejurë gúnëll lo quë naguëni'i na'a lul. Nanú tapë nguiu ladi hia'a. Cabezënú rall tubi promësë guëdë'ë rall lu Dios. Bë'në rall prometer tubi cusë lu më. ²⁴ Lë'ël bia'a lë'ë rall iádu'u parë gunë të ofrecërë bældá ma ziquë ofrendë parë Dios. Gudilli gashtë shtë rall nu despuësë guëzá të guëga'a të

guëc të. Zni guëdë'ë ra më israelitë cuendë de quë adë nádi'i verdá shcuëndël nabini rall, sino quë guëdë'ë rall cuendë nul canáldël lëy shtë Moisés. ²⁵ Perë ra nanádi'i më israelitë nu gualdí ldu'u rai' diza'quë, hia bëquë'ë na'a lu rall más antsë de quë adë pë quëdí'nidi'i ldu'u rall por ra cusë rë'. Niétiquë adë gáudi'i rall belë nabë'në ra mënë ofrecërë ziquë ofrendë lu ra ídolo. Nu adë gáudi'i rall rënë, nilë belë shtë ra ma nanadë bëshë'ëdi'i rënë, nu adë quënúdi'i rall sa' rall.

La'ni iádu'u guna'zi mënë Pablo präsi

²⁶ Iurní Pablo bia'a guëzá tapë nguiu parë bë'në rall según lëy nabëquë'ë Moisés. Brëgue'lë stubi dzë bë'në rall cumplirin. Lueguë guatë rall iádu'u parë bë'në Pablo visi lu ra bëshuzi pë dzë gunë cadë tubi rall ofrecërë ra ma ziquë ofrendë lu Dios.

²⁷ Hia mërë gualú guëzá gadchi dzë naguni'i Pablo, bëldá ra israelitë naze'dë regiuni Asia, guná rall lu Pablo la'ni iádu'u ru'bë. Bëtsatsu rall grë ra mënë nu guna'zi rall lë'ë Pablo. ²⁸ Gurushtiá rall:

—Lë'ë të më israelitë, gulë bë'në compaňi lë'ë na'a purquë nguiu rë' canzëll grë ladë. Cagluá'all ra mënë ldai' naná cuntrë naciuni shtë hia'a nu cuntrë lëy shtë Moisés nu cuntrë mizme iádu'u shtë Dios. Nu iurne' gulutëll la'ni iádu'u bëldá më griego. Zni quëhúnëll manchar lugar santu rë'.

²⁹ Zni guni'i rall purquë antsë guná rall Pablo canzënúhi' Trófimo ladi ciudá. Trófimo nall më Efeso. Por ni bë'në rall llgabë de quë Pablo bia'a lë'ë Trófimo la'ni iádu'u.

³⁰ Nalë bëdzatsu ra mënë guëdubi ciudá nu bëdchini guëllu'në rall iádu'u parë guëna'zi rall Pablo. Bëshaguiú rall lë'ë Pablo parë gualdú rall Pablo la'ni iádu'u. Lueguë bësë'au rall iádu'u. ³¹ Hia guc ldu'u rall niaguini rall Pablo. Iurní gua rsunë lu capitán shtë ra suldadë rumanë de quë grë mënë shtë ciudá nalë bëdzatsu rall. ³² Iurní bëtëá capitán ra suldadë nu ra sa' narnibë'a capitán. Bëdchini guëllu'në rall catë rë ra mënë. Iurë guná ra mënë lu capitán nu ra suldadë, gulezë bédë'ë rall shtë Pablo. ³³ Iurní guabi'guë capitán; biá'all Pablo präsi. Gunibë'all bëli'bi Pablo con chupë cadënë. Despuësë guna'bë di'dzë capitán:

—¿Chu na nguiu rë'? ¿Pë bë'nëll?

³⁴ Nalë gurushtiá ra mënë nu nalë ruidë bëquë'ë rall. Hia guni'i mënë tubi cusë; stubi tantë guni'i rall stubi cusë. De mudë adë guasëdi'i capitán pë guni'i rall. Mejure bia'a capitán lë'ë Pablo cuartel. ³⁵ Iurë bëdchini rall rua' cuartel parë tsepi rall, ra suldadë bëldisi rall lë'ë Pablo guia'a purquë tantë bédëá mënë caguini rall lë'ë Pablo. ³⁶ Grë ra mënë nacanaldë, gurushtiá rall:

—Gátill; gátill.

Bëquebi Pablo lu ra mënë chu na Pablo

³⁷ Mërë lë'ë ra suldadë gutë lë'ë Pablo la'ni cuartel; Pablo repi lu capitán:

—¿Zac guënia'a lul chupë di'dzë?

Bëquebi capitán lu Pablo iurní:

—Perë lë'ël rac ruadí'dzël griego. ³⁸ ¿Lëdë lë'edi'il më egipcio nabëtsatsu ra mënë ca dzë cuntrë gobiernë rumanë? Bia'a më egipcio tapë mili nguiu mal hashtë lumë catë nídi'i mënë.

³⁹ Iurní Pablo bëquebi lu capitán:

—Nahia më israelitë. Gula Tarso, ciudá ru'bë shtë regiuni Cilicia. Tarso na catë gula. Bë'në favurë, bëne'e permisi të guëni'inúa ra mënë.

⁴⁰ Bëdë'ë capitán permisi. Iurní guzuldí Pablo lu shquillier catë re'pi mënë rua' cuartel. Bë'në Pablo sëni con guí'ái' lu ra mënë parë guëac dchi rall. Iurë bëac dchi rall, Pablo guni'i lu rall con dizë hebreo:

22

¹ —Lë'ë të Dadë nu ra mëgulë, rac shtua'a guëquë diaguë të pë guënia'a.

² Iurë bini ra mënë Pablo cagní'ill lu rall con dizë shtë rall, dchítë' bëac rall. Pablo guni'i lu rall:

³ —Nahia israelitë; gula ciudá Tarso regiuni shtë Cilicia perë guaru'ba ndë'ë Jerusalén. Gamaliel guc shmësa. Bëluá'ai' na lëy shtë shtadë guélú hia'a. Con guëdubinú ldua'a bëna

sirvë lu Dios, igual ziquë quëhunë të iurne'. ⁴ Antsë guzunalda ra narialdí ldu'i diza'quë parë gati rall. Nu guna'zia prësi nguiu nu ra na'a parë bëtiá'ahia lë'ë rall lachigui'bë. ⁵ Jëfë shtë ra bëshuzi nu grë mëgulë narnibë'a, nanë rall pë bëna. Lë'ë rall bëne'e rall cartë parë biahia lu ra bëchi sa' hia'a naquërelde ciudá Damasco. Ndë niagllía ra narialdí ldu'i Jesús. Quëdú rall con cadënë; ne'dë guënúa lë'ë rall Jerusalén parë gac cashtigu rall.

Biadi'dzë Pablo lu ra mënë lla bëaqui' shmënë Jesús

(Hch. 9.1-19; 26.12-18)

⁶ 'Iurë ziazúa nezë, hia mërë guëdchinia Damasco, quierë guërudë dzë, de repëntë gutë tubi llni catë ziazúa. Nahin tubi llni fuertë nabëdchini nezë lu gube'e. ⁷ Gulaga lu guiu'u. Lueguë binia tubi voz naguni'i lua: "Saulo, ¿pëzielú rzunáldël na?" ⁸ Iurní guna'bë di'dza: "¿Chu lë'ël Dadë?" Iurní guni'i voz lua: "Nahia Jesús më Nazaret. Rzunáldël na." ⁹ Ra nazianúa guná rall lu llni nu nalë bëdzëbë rall perë adë bínidi'i rall di'dzë shtë naguni'i lua. ¹⁰ Iurní repia: "Dadë ¿pë rac shtú'ul guna?" Lë'ë Dadë Jesús guni'i lua: "Guashtë nga'li nu guagla'guë shnézël parë Damasco. Ndë guëni'i mënë lul guadë nagúnël. Guëni'i rall lul pë cusë rnibë'a Dios gúnël." ¹¹ Perë llni bësëa'në na ciegu. Hia ra sahia

guna'zi rall guahia parë guc bédchinia Damasco.

¹² 'Ndë guquërdë tubi nguiu lëll Ananías. Humildë nall nu canáldëll tēchi lēy nabëquë'ë Moisés. Grë ra israelitë naquërdë Damasco, rni'i rall Ananías na më za'quë. ¹³ Ananías bidë guená na; iurë bédchínill, nëll lua: “Bēchi Saulo, guēabrí guēnal stubi vultë”. Iurní lueguë lueguë gubí'ahia stubi vultë nu gunahia lu Ananías. ¹⁴ Nëll lua: “Dios shtë ra shtëada'a gudili më lē'ël didzë antsë parë gac bē'al guadë naná voluntá shtë më. Gudili më lē'ël parë guēnal lu Jesús naná justë delantë lu Dios nu parë guëquë diáguël ra di'dzë naguēni'i më lul ¹⁵ purquë lē'ël nal testigu shtëhi'. Tsagní'il lu ra mēnë lu guē'dchiliu grë lo quë nagunal nu nabínill de lē'ë më. ¹⁶ Iurne' gua; adë rac ldē'ēdi'il. Gua tē chubë nísël. Guna'bë lu Jesús parë guëzunë më ldu'ul grë ra duldë shtënël.”

Bëshe'ldë Jesús lē'ë Pablo hashtë stubi naciuni

¹⁷ Iurní bëagría Jerusalén; guahia iádu'u ru'bë. Guaguēna adorar Dios. Gunahia tubi llin nabëshe'ldë Dios. ¹⁸ Bëlua'alú Jesús lua nu guni'i më: “Nasesë bēru'u Jerusalén purquë adë gúnēdi'i mēnë cuendë lo quë naguēni'il de na”. ¹⁹ Iurní gunia'a lu Jesús: “Dadë, ra mēnë nanë rall lla riahia grë ra iádu'u shtë rall parë ruahia ra mēnë narialdí ldu'u lē'ël parë tsa

rall prësi. Bëldaga lē'ë rall lachigui'bë nu rnibē'ahia rau rall galnë. ²⁰ Tsana gudini rall Esteban, muzë shtënël, zugá'ahia ndë. Cagni'i Esteban diza'quë lu ra mēnë. Guca de acuerdë parë gudini rall Esteban. Nu hashtë gupa ra shabë nabē'në ni.” ²¹ Perë Jesús guni'i lua: “Bëagzë purquë ziquë shmensajëra, guëshe'lda lē'ël zitu ladi ra mēnë nanádi'i më israelitë”.

Quëhapë capitán lē'ë Pablo

²² Hashtë puntë rē' bëquë diaguë ra mēnë shti'dzë Pablo. Iurní guzublú gurushtiá rall; guni'i rall:

—Gati nguiu rē'. Gati nguiu rē'. Hiadë rac shtë'udi'i na'a guená na'a lu nguiu rē'.

²³ Gurushtiá rall nu cagru'ldë rall shabë rall lu mbë nu cagru'ldë rall iu'lli tantë rldë rall. ²⁴ Iurní gunibē'a capitán caguēu' rall Pablo la'ni cuartel. Nu gunibē'all guëquë'ë hiaguë ra suldadë lē'ë Pablo con chicuti parë guëquebi Pablo pëzielú gurushtiá ra mēnë cuntrë lē'ëll. ²⁵ Perë iurë hia naquëdú Pablo parë guëquë'ë hiaguë rall lē'ëll, Pablo repi lu menor capitán nazuga'anú rall:

—¿Pë napë tē derechë guëquë'ë hiaguë tē tubi nguiu nanapë derechë ziquë mēnë rumanë, tubi nadë guc condenádēdi'?

²⁶ Iurë bini menor capitán lo quë naguni'i Pablo, guaguë'nëll visi lu capitán mayurë. Gúchill:

—Gupë cuidadë lo quë nagúnëll con nguiu rē' purquë

nall tubi nguïu nanapë
derechë ziquë më rumanë.

²⁷ Iurní guabi'guë capitán
lu Pablo nu guna'bë dí'dzëll:

—¿Pë guldil; nápël derechë
ziquë mëne rumanë?

Pablo bëquebi lu capitán:

—Guldía ni nahin.

²⁸ Iurní repi capitán lu
Pablo:

—Perë gudilla zihani dumí
parë bëaca më rumanë.

Pablo repi lull:

—Perë na napa derechë
ziquë më rumanë purquë
dizdë gula, shtada napë rai'
derechë ni.

²⁹ Ra naniadë'ë hiaguë lë'ë
Pablo, bëazë guetë rall. Hi-
adë gualúdi'i bëquë'ë hiaguë
rall lë'i'. Lo mizmë capitán
bëdzëbëll bëquëdull lë'ë Pablo
purquë bédë'ëll cuendë Pablo
nápi' derechë ziquë më ru-
manë.

*Bëzú ra mëne lë'ë Pablo lu
Junta Suprema parë gac rëglë
shcuëndëll*

³⁰ Brëgue'lë stubi dzë bëtëá
capitán ra jëfë shtë ra bëshuzi
nu miembrë shtë Junta
Suprema. Bëshá'quëll Pablo
parë bëzull Pablo lu Junta
Suprema purquë capitán rac
shtú'ull gac bë'all nia'a pë
delitë guëdchi'bë ra israelitë
cuntrë Pablo.

23

¹ Guná Pablo lu ra miem-
brë shtë Junta Suprema nu
guní'i':

—Rnia'a lu të Dadë, hashtë
iurne' nanëa shgaba nu vidë
shtëna tubdí nahin delantë
lu Dios.

² Ananías nall bëshuzi ru'bë
shtë Dios. Gunibé'all lu ra
mënë nazuga'a guëlla' lu
Pablo parë capë rall rua'
Pablo. ³ Iurní Pablo guní'i'
lu Ananías:

—Dios guëzac zi lë'ël
purquë nal guetë guërupë
tëchi. Zúbël nga'li parë gúnël
juzguë na ziquë rni'i lëy,
lédëdi'i parë guëribé'al capë
rall ruahia. Adë quëhünëdi'il
ziquë rni'i lëy.

⁴ Los de más nazuga'a lu
Pablo repi rall:

—¿Pëllë zni ruadí'dzël
dí'dzë dzabë delantë lu
bëshuzi ru'bë shtë Dios?

⁵ Pablo repi lu rall iurní:

—Lë'ë të Dadë, adë
guënëdia'a cuendë lë'i' náhi'
bëshuzi ru'bë shtë Dios. Pues
naescritë la'ni Sagradas Es-
crituras: “Adë rni'i guídzedi'il
tubi narnibë'a mëne ladzë
të”.

⁶ Iurní bédë'ë Pablo cuendë
de quë bëldá ra miembrë shtë
Junta Suprema, na rall partí-
dë shtë saduceos. Sëbëldá
rall na partidë shtë fariseos.
Guni'i Pablo fuertë:

—Rnia'a lu të Dadë, nahia
fariseo purquë dizdë ra
shtada gac ra më partidë shtë
fariseo. Nu be'dë guëzú ra
mënë na lu tribunal shtë të
niétiquë purquë rialdí ldua'a
Dios guëldishtë më ra tëgulë.

⁷ Iurní ra nabini lo quë
naguni'i Pablo, gac dividir
rall. Ra fariseo nu saduceo
guzublú quëadi'dzë lul sa'
rall hashtë gudildi dí'dzë
rall ⁸ purquë ra saduceo adë
rialdídi'i ldu'u rall tsashtë ra
tëgulë nu rni'i rall adë nídi'i
ianglë nu nilë tubi espíritu

nanabani. Perë ra fariseo rialdí ldu'u rall grë ra cusë rë'. ⁹ Grë rall gurushtiá rall. Iurní guasuldí bëldá mësë narlua'a lëy; na rall fariseo. Nalë nalaa'dchi guni'i rall:

—Nguiu rë' adë pë mal quëhúnëdi'ill purquë si talë guni'i tubi espíritu u tubi ianglë lull, adë chu su lull, no sea guëdë'na'a cuntrë Dios.

¹⁰ Nalë gudildi di'dzë rall nu nalë bëdzëbë capitán. Bë'nëll llgabë niabé guiu rall lë'ë Pablo nihunë rall pedasë lë'ë Pablo. Por ni gunibë'a capitán gue'dë guëzë ra suldadë parë tsaldú lë'ë Pablo, guëldisë guia'a rall nu guëguëu' ra suldadë lë'ë Pablo cuartel.

¹¹ Brëgue'lë stubi dzë bëlua'alú Jesús lu Pablo nu repi Jesús lull:

—Bëcuedchí ldú'ul. Adë rdzëbëdi'il purquë ziquë guni'il lu ra mënë shti'dza ndë'ë, zni guëshe'lda lë'ël; tsagní'il lu ra mënë ciudá Roma. Nal testigu shtëna.

Gu' bëldá mënë de acuerdë parë quini rall Pablo

¹² Brëgue'lë stubi dzë bëldá ra israelitë gu' rall de acuerdë parë quini rall Pablo. Bë'në rall jurar lu Dios zndë'ë:

—Dios gunë më condenar lë'ë na'a si talë chu quínidi'i Pablo. Adë pë guëdáudi'i na'a; adë pë guëdii'di'i na'a hashtë nuvërë guëdini na'a lë'ë Pablo.

¹³ Más de cuarenta nguio bë'në jurar ni. ¹⁴ Gua rall lu jëfë shtë ra bëshuzi nu lu ra

mëgulë shtë ra më israelitë, nu guchi rall:

—Lë'ë na'a guni'i na'a lu Dios de quë gunë më condenar lë'ë na'a. Adë pë guëdáudi'i na'a hashtë nu vërë guëdini na'a Pablo. ¹⁵ Iurnë' lë'ë tē con los de más miembrë shtë Junta Suprema, gulë guna'bë lu capitán gli; guidënú rall Pablo stubi vultë delantë lu tē. Gulë guchi lu capitán rac shtu'u tē guësë'dë tē lla na shcuendë Pablo, perë lë'ë na'a hia dzu na'a listë parë guëdini na'a lë'ëll antsë guëdchínill lu tē.

¹⁶ Tubi nguio shini zanë Pablo, bínill lo quë narac shtu'u nguio mal gunënú rall Pablo. Guall cuartel; guanull rsunë lu Pablo. ¹⁷ Pablo guna'bë tubi capitán parë guëní'i' lu capitán:

—Bia'a nguio rë' lu capitán mayurë purquë nuá'all tubi rsunë natsagni'ill lu capitán.

¹⁸ Iurní bia'a suldadë lë'ëll lu capitán mayurë nu repi suldadë:

—Lë'ë prësi Pablo guná'bëll favurë lua parë ze'dënúa nguio rë' ndë'ë purquë nuá'all tubi rsunë parë lë'ël.

¹⁹ Iurní guna'zi capitán guia'a nguio parë biá'all lë'ëll stubi ladë nu guna'bë dí'dzëll:

—¿Pë rac shtú'ul guëní'il lua?

²⁰ Guni'i nguio lu capitán: —Ra israelitë nanú rall de acuerdë parë guëna'bë rall lul de quë gli guá'al Pablo lu Junta Suprema stubi vultë. Guëni'i rall ziquë protëstë guëzú rall lul de quë guësë'dë

rall shcuendë Pablo. ²¹ Perë adë tsaldí'di'í Idú'ul shti'dzë rall purquë más de cuarenta nguiu naca'chilú; cabezë rall lë'ë Pablo parë quini rall lë'i'. Bë'në rall jurar lu Dios de quë adë pë gau rall nu adë pë gu rall hashtë nuverë quini rall Pablo. Iurne' niétiquë cabezë rall rsunë shtënël nia'a zëgul Pablo glli.

²² Iurní gulú nezë capitán lë'ë nguiu. Repi capitán:

—Adë chu lu ruadí'dzëdi'il lo quë nabitë guëni'il lua.

Bëshe'ldë capitán lë'ë Pablo lu gubernadurë Félix

²³ Guna'bë capitán mayurë chupë capitán menor shtënëll nu gunibë'all gac armar chupë gahiu'a suldadë con setenta suldadë naquibë guay con chupë gahiu'a suldadë nagua'a lansë. Gunibë'all parë guzia'a ra suldadë ciudá Cesarea rquë guë'ë iurë gue'lë. ²⁴ Nu gunibë'a capitán gac preparar guay naquibë Pablo. Repi capitán lu ra suldadë gapë rall Pablo bien parë adë pë gunënú ra israelitë lë'ë Pablo nezë. ²⁵ Bëdë'ë capitán tubi cartë parë bia'a ra suldadë lu gubernadurë. Rni'i cartë:

²⁶ “Na capitán Claudio Lisias, runa saludar lë'ël Dadë gubernadurë Félix con llëru'bë rëspëti. ²⁷ Rquëa'a lul shcuendë nguiu rë', lë Pablo. Ra israelitë guna'zi rall lë'ë nguiu ni, perë iurë binia de quë dizdë gúlëll nápëll derechë ziquë më rumanë, guahia con ra suldadë parë bëna librar lë'ëll guia'a ra

israelitë. ²⁸ Cumë na rac shtua'a gac bë'ahia pëzielú runë rall acusar lë'ë Pablo, biahia lë'ëll lu juntë shtë ra israelitë. ²⁹ Ndë guc bë'ahia adë pë delitë nápëdi'll parë gátill, nilë parë tsull lachigui'bë. Niétiquë runë ra israelitë acusar lë'ë Pablo purquë adë zianáldëdi'll tëchi lëy religiosë shtë rall. ³⁰ Perë binia de quë bëldá ra contrari rac shtu'u rall quini rall lë'ë Pablo, por ni lueguë cagshe'lda lë'ëll lul. Nu gunibë'ahia lu ra contrari shtënëll de quë gunë rall rëglë asuntë ni delantë lul. Gualú cartë rë'. Guëá'nël bien.”

³¹ Iurní gunibë'a capitán lu ra suldadë të gua'a rall Pablo la'ni gue'lë hashtë tubi guë'dchi lë Antípatris. ³² Brëgue'lë bëagrí ra suldadë nanazë guëa' parë cuartel. Hia ra nanadchi'bë guay guagla'guë rall viajë shtë rall con Pablo. ³³ Iurë bëdchini rall Cesarea, bëdë'ë rall cartë guia'a gubernadurë nu bë'në rall intriegu lë'ë Pablo guiá'all. ³⁴ Iurë gualú bi'ldi gubernadurë cartë, guna'bë dí'dzëll lu Pablo chu mënëll. Bínill de quë Pablo na më regiuni Cilicia, ³⁵ repi gubernadurë lull:

—Na guna rëglë asuntë shtënëll iurë guidë ra mënë narunë acusar lë'ël.

Iurní gunibë'a gubernadurë parë gupë ra suldadë lë'ë Pablo la'ni palaci shtë rëy Herodes.

24

Pablo bënë defender mizmë lë'i lu gubernadurë Félix

¹ Gudëdë ga'i dzë nanú Pablo prësi, bëdchini Ananías, jëfë shtë ra bëshuzi. Bëdchini Ananías ciudá Cesarea con bëldá ra mëgulë miembrë shtë Junta Suprema con tubi naguëni'i por lë'ë rall, lëll Tértulo. Ra nguiu rë' bëdchini rall lu gubernadurë parë gunë rall acusar lë'ë Pablo. ² Iurë be'dë guënú ra suldadë lë'ë Pablo lu gubernadurë, Tértulo guzublú quëhúnëll acusar lë'ë Pablo. Guni'i Tértulo:

—Dushquíllil Dadë gubernadurë; por lë'ël gurëdchí ldu'u na'a, gutë en paz parë lë'ë na'a. Blac obrë quëhúnël por lë'ë na'a nu parë bien shtë naciuni.

³ Por grë ra cusë rë' cane'le na'a graci lul; cadë'në na'a recibirin guëdubi ladë shtë naciuni. Por ni demasiadë rdë'në na'a rëspëti lë'ël Dadë gubernadurë. ⁴ Perë parë adë guëdchisúdi'i na'a tiempë shtënël, rna'bë na'a favurë lul parë guëquë diáguël bëldá di'dzë shtë na'a. ⁵ Bëdzelë na'a nguiu rë'; nall ziquë tubi guílli mal. Grë ladë lu guë'dchiliu cagtsátsull mënë nu quëgull divisioni ladi ra më israelitë. Nall guëc partidë nalë nazareno. ⁶ Nu hashtë guc ldu'ull nihúnëll manchar iádu'u shtënë na'a. Lë'ë na'a guna'zi na'a lë'ëll nu guc ldu'u na'a nidë'në na'a juzguë lë'ëll de acuerdë

ziquë rni'ilëy shtë na'a, ⁷ perë capitán Lisias gudëdë láguëll lu na'a con zihani suldadë. Bëdchisull nguiu rë' lu na'a ⁸ nu guni'ill guëdchini na'a lul. Lo mizmë lë'ël guëna'bë dí'dzël lu nguiu rë' parë gac bë'al guadë naná verdá naquëhac acusar lë'ëll.

⁹ Grë ra israelitë nazuga'a lu gubernadurë, guni'i rall grë cusë nahin verdá. ¹⁰ Iurní bënë gubernadurë sëñi lu Pablo parë guadí'dzëll. Guni'i Pablo:

—Rquitë ldua'a zugá'ahia delantë lul Félix parë guna defender na lo quë naquëhunë rall acusar na. Nanëa hia zihani izë nal juësi naciuni rë'. ¹¹ Si talë rac shtú'ul guëna'bë dí'dzël, gac bë'al pë guc Jerusalén. Guc chi'bë chupë dzë bëdchinia Jerusalén parë guaguëna adorar Dios. ¹² Ni tubi adë chu bëdzëlëdi'i cadildi di'dzënúa. Nu adë bëdzëlëdi'i rall na ca tsatsua mënë la'ni iádu'u ru'bë, nilë la'ni iádu'u shtë ra më israelitë stubi partë shtë ciudá. ¹³ Ra nguiu rë' adë nídi'i mudë gunë rall probar ni tubi cusë naquëhunë rall acusar na. ¹⁴ Perë sí, rquebia lul de quë quëhuna sirvë lu Dios shtë ra shtadë guëlu na'a; rialdí ldua'a grë ra cusë nanaquë la'ni ra librë nabëquë'ë ra profetë nu librë nabëquë'ë Moisés. Runa adorar Dios según nezë cubi shtë Jesús. Rni'i ra nguiu rë' nezë ni na mal; rni'i rall lo quë naquëhuna, adë nazá'quëdi'in. ¹⁵ Nu rialdí ldua'a ziquë ra nguiu rë' de

quë Dios guëldishtë më ra tëgulë, grë ra nabë'në bien nu ra nabë'në mal. ¹⁶ Por ni quëapa mizmë na parë adë guna duldë delantë lu Dios nu nilë lu ra mënë.

¹⁷ 'Zni guc tiempë. Despuësë gudëdë bëldá izë, guazëa ladzë mënë, bëagría ladza parë bëna ofrecërë bëldá ma ziquë ofrendë lu Dios. ¹⁸ Iurë cadë'a ofrendë shtëna lu Dios iádu'u ru'bë, bëdchini bëldá israelitë naze'dë regiuni Asia. Bëdia'guëlü rall na la'ni iádu'u despuësë de bëna cumplir ra cusë rë'. Perë adë bëdzëlëdi'i rall na con zihani mënë nu sin ni tubi ruidë. ¹⁹ Ra israelitë nidë guëdchini rall ndë'ë si talë napë rall tubi delitë nagunë rall acuser na. ²⁰ Perë cumë adë nídi'i rall iurne', ra nguuiu rë' nacabezë ndë'ë guëni'i rall si talë bëna tubi cusë mal delantë lu Junta Suprema.

²¹ Rquebia lul tsana guagzú rall na, gunia'a fuertë lu Junta Suprema de quë rialdí ldua'a Dios guëldishtë më ra tëgulë. Niétiquë por ni quëhunë rall acuser na.

²² Félix nanë zá'quëll lla na ra creenci nanua'a ra mënë narialdí ldu'i Jesús. Por ni bësëá'nëll asuntë rë' pendentë. Guní'ill lu grë ra nazuga'a lull:

—Guna rëglë asuntë ni tsana guidë capitán Lisias parë guëna'bë di'dza lull lla na asuntë shtë të.

²³ Iurní Félix gunibë'all lë'ë capitán parë tsagla'guë gapë rall Pablo ziquë prësi perë con du'pë libertá. Nu

bëdë'ë capitán permisi parë tsutë amigu shtë Pablo parë guadi'dzënú rall Pablo, nu gunë rall compa'ni lë'i' pë cusë rquí'ni'.

²⁴ Despuësë gudëdë zihani dzë, Félix con tsé'lëll guna'bë rall lë'ë Pablo parë guadi'dzë Pablo lu rall lla mudë guëbani tubi mënë natsaldí ldu'i Jesús. Tse'lë Félix lë Drusila nu nall më israelitë. ²⁵ Biadi'dzë Pablo lu Félix con tsé'lëll lla mudë rac shtu'u Dios guëbani mieti tubi vidë ldi delantë lu më nu rac shtu'u Dios guësa'në ra mieti nezë mal. Tambiën guni'i Pablo lu rall guëdchini tubi dzë nagunë Dios juzguë lë'ë ra mënë lu guë'dchiliu. Iurë bini Félix grë ra di'dzë naguni'i Pablo, bëdzëbëll nu répill:

—Bëagzë shlugarëll lachigui'bë. Iurë gapa tiempë, guëna'ba lë'ël ndë'ë stubi.

²⁶ Perë Félix cabézëll ni-adë'ë Pablo dumí nacá'all. Por ni rná'bëll lë'ë Pablo zihani vueltë parë ru-adi'dzënull lë'ë Pablo.

²⁷ Chupë izë gudëdë znisë hashtë bëru'u Félix galgubernadurë nu bëu' Porcio Festo shlugar Félix. Félix guc ldú'ull guëá'nëll bien lu ra israelitë; por ni bësëá'nëll Pablo prësi.

25

Bë'në Pablo defender lë'i' lu Festo

¹ Gubernadurë Festo bëdchínill Cesarea. Tsunë dzë despuësë bërú'ull parë zia'all Jerusalén. ² Ndë bëru'u ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra israelitë namás më ru'bë. Bë'në rall demandë lë'ë

Pablo. ³ Guna'bë rall tubi favurë ru'bë lu Festo parë gue'dë guëzë Pablo Jerusalén, purquë nezë rac shtu'u rall quini rall Pablo. ⁴ Perë Festo guni'i lu rall:

—Pablo nanú prësi ciudá Cesarea. Na guëabría ndë sëbëldá dzë. ⁵ Talë entrë de lë'ë tē nanú ra namás rnibë'a, së rall con na Cesarea. Ndë gunë rall acusar lë'ë Pablo si talë bë'nëll tubi cusë narna'bë cashtigu.

⁶ Guquërdë Festo Jerusalén tubi lmalë u du'pë más. Iurní bëabrill Cesarea. Brëgue'lë stubi dzë guzúbëll lu tribunal shtënëll nu gunibë'all gue'dë guënú rall Pablo lull. ⁷ Iurë guatë Pablo lu tribunal, guabi'guë ra më israelitë naze'dë Jerusalén. Bë'në rall acusar lë'ë Pablo zihani cusë ru'bë perë ni tubin adë gúquëdi'i nihunë rall probar. ⁸ Iurní bë'në Pablo defender lë'i'; guni'i':

—Na adë bëna ni tubi cusë mal cuntrë lëy shtë ra israelitë, nilë cuntrë iádu'u ru'bë nu nilë cuntrë rëy César.

⁹ Festo rac shtu'u guëa'në zá'quëll lu ra israelitë. Guna'bë dí'dzëll lu Pablo:

—¿Gu rac shtú'ul tsal Jerusalén parë guna rëglë asuntë shtënëll ndë?

¹⁰ Pablo repi lu Festo:

—Na zugá'ahia delantë lu tribunal shtë gubernë rumanë catë runë tucarë gac rëglë shcuenda. Bien nanëll adë bëna ni tubi delitë cuntrë ra më israelitë. ¹¹ Si talë bëna tubi delitë narna'bë parë gatia, adë rllú'nëdia'a lu galguti,

perë si talë adë nídi'i verdá ladi ra cusë naquëhunë ra israelitë acusar na, ni tubi adë chu napë derechë parë gunë intriegu na guia'a rall. Por ni rna'ba iurne' lo mizme rëy rumanë gúnëll rëglë asuntë shtëna.

¹² Iurní biadi'dzënú Festo ra miembrë shtë Festo; iurní guni'ill lu Pablo:

—Hia quë rná'bël gunë rëy rumanë rëglë shcuëndëll, pues lu rëy guëshe'lda lë'ël.

Pablo delantë lu rëy Agripa

¹³ Gudëdë bëldá dzë, rëy Agripa con zánëll Berenice bédchini rall Cesarea parë guaguë'në rall saludar lë'ë Festo. ¹⁴ Zihani dzë bëa'në rall ciudá rë'. Festo biadí'dzëll lu rëy shcuëndë Pablo. Guni'i Festo:

—Nanú tubi nguui prësi ndë'ë; lëll Pablo. Félix bësëá'nëll lë'ë Pablo lachigui'bë parë guna rëglë shcuëndëll. ¹⁵ Tsana guahia Jerusalén, ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra mëgulë shtënë ra israelitë, bë'në rall presentar tubi demandë cuntrë Pablo. Rna'bë rall guna condenar nguui rë' parë gátill. ¹⁶ Perë repia lu rall gubernë rumanë adë nápëdi'i rall derechë gunë rall condenar ni tubi prësi sino quë primëre runë prësi defender lë'i' lu ra naquëhunë acusar lë'i'. ¹⁷ Por ni tsana bédchini rall ndë'ë, adë gunitia tiempë; lueguë brëgue'lë guzuba lu tribunal. Gunibë'ahia be'dë guënú rall Pablo. ¹⁸ Bédchini ra mënë narunë acusar lë'ëll perë adë bë'nëdi'i rall probar

delitë nadchi'bë rall guëc Pablo. Bëna llgabë nahin tubi cusë ru'bë perë lëdë znídi'i. ¹⁹ Niétiquë runë rall acusar lë'ë Pablo por creenci nanapë rall. Gudildi di'dzë rall por shcuendë tubi nguiu nalë Jesús. Gútil perë Pablo rní'ill nianá nabani Jesús. ²⁰ Adë rac bë'ahia lla mudë guna règlë asuntë rë' purquë rac tratë creenci shtë rall. Na guna'bë di'dza lu Pablo nia'a zia Pablo Jerusalén parë gac règlë shcuendëll, ²¹ perë lë'ëll guná'bëll guëá'nëll prësi hashtë gunë rëy rumanë règlë shcuendëll. Por ni gunibë'ahia tsagla'guë tsull prësi hashtë tsana tsu mudë guëshe'lda lë'ëll lu rëy ru'bë lë Augusto.

²² Iurní Agripa repi lu Festo:

—Na rac shtua'a guëquë di-aga pë ruadi'dzë Pablo.

Festo guni'i iurní:

—Talë rac shtú'ul, lueguë lo mizme glii guínil pë ruadí'dzëll.

²³ Brëgue'lë bëdchini rëy Agripa nu Berenice con zihani lujë shtë rall. Guatë rall la'ni quartë shtë palaci con ra jëfë militari con ra më ru'bë de rëspëti shtë ciudá. Iurní Festo gunibë'a lë'ë ra suldadë parë guaglli'i rall Pablo. ²⁴ Guni'i Festo:

—Rnia'a lul rëy Agripa nu lu ra dadë nacabezënú lë'ë hia'a, guëzúa nguiu rë' lu të. Zihani ra më israelitë naquërelde Jerusalén nu ra naquërelde ndë'ë Cesarea, runë rall acusar lë'ë nguiu rë'. Nalë gurushtíá rall parë

gati nguiu rë'. ²⁵ Perë na llua'ahia adë pë bë'nëdi'ill parë gátill. Nu lo mizme lë'ëll guná'bëll gunë rëy Augusto règlë shcuendëll. Bëna llgabë guëshe'lda lë'ëll lu rëy Augusto ²⁶ perë cumë adë bëdzélëdia'a ni tubi cusë mal nabë'nëll parë guëquëa'a lu Dadë rëy Augusto. Por ni rzuhia lë'ëll lu të, más bien lul rëy Agripa, parë guadi'dzënu lë'ëll nia'a zëquëbill pë delitë bë'nëll. Rac shtua'a gac bë'ahia pë guëquëa'a lu rëy Augusto ²⁷ purquë adë guëlëdi'i guëshe'lda lë'ëll lu rëy sin quë adë guënehia rsunë pë delitë nápëll.

26

Biadi'dzë Pablo shcuëndi' lu rëy Agripa

¹ Iurní guni'i Agripa lu Pablo:

—Guni'i lla na shcuendëll.

Pablo bëldisë guiá'ai' ziquë tubi saludë parë zulú gúnëll defender lë'ëll. Guni'ill:

² —Nalë rquitë ldua'a iurne' purquë zugá'ahia delantë lul, rëy Agripa, parë guna defender na de grë ra cusë narunë ra israelitë acusar na. ³ Lë'ëll nanëll ra custumbrë nu ra creenci nanapë ra israelitë, lla na pegadë rall lu cusë ni. Por ni rna'ba lul, bëcuedchí ldú'ul. Guëquë diáguëll shti'dza naguënia'a lul.

Biadi'dzë Pablo lu Agripa lla guc vidë shtëhi' antsë gáqui' shmënë Jesús

⁴ 'Grë ra israelitë nanë rall lla guc vidë shtëna dizdë nabi'cha, tsana

guquërdënuhia lë'ë rall ladza. Nanë rall mudë naguquërela Jerusalén. ⁵ Nanë rall dizdë nabi'cha guca partidë fariseo. Ra fariseo quëhunë rall cumplir creenci shtë rall más quë grë ra mënë. Si talë rac shtu'u rall, be'rquë guëni'i rall verdá cagnia'a lul. ⁶ Zugá'ahia lu tribunal niétiquë purquë rialdí ldua'a, Dios guëldishtë më ra tégulë purquë más antsë bë'në Dios prometer lu ra shtadë guélú na'a de quë tsashtë ra tégulë. ⁷ Grë ra chi'bë chupë grupë shtë naciuni Israel, runë rall adorar Dios dzë la gue'lë. Cabezë rall nia'a guc guëldishtë më ra tégulë, perë guná, quëhunë rall acusar na purquë rialdí ldua'a mizmë cusë ni. ⁸ Perë rna'bë di'dza lul, ¿chu guëni'i naganë guëldishtë Dios ra tégulë parë guëbani rai' stubi vultë?

Bëquebi Pablo lla guzunáldëll ra shmënë Jesús

⁹ 'Más antsë llua'ahia quëhuna cusë za'quë narac shtu'u Dios; por ni bëna zihani cusë cuntrë ra mënë nagualdí ldu'i diza'quë shtë Jesús më Nazaret. ¹⁰ Zihani cusë bëna Jerusalén cuntrë lë'ë rall. Ra jëfë shtë ra bëshuzi bëne'e cartë guahia të guna'zia zihani ra nagualdí ldu'i diza'quë. Bëtiá'ahia lë'ë rall lachigui'bë. Tambiën guca de acuerdë tsana gudini rall bëldá shmënë Jesús. ¹¹ Zihani vultë bëzac zihia lë'ë rall hashtë nihunë rall negar na rall shmënë Jesús. Bëquë'ë

hiaga lë'ë rall la'ni grë ra iádu'u shtë rall. De tantë rldënuhia lë'ë rall, rzunalda lë'ë rall hashtë ra ciudá de stubi naciuni.

Biadi'dzë Pablo lla bëáqui' shmënë Jesús

(Hch. 9.1-19; 22.6-16)

¹² 'Zni mudë canzëa con cartë nabëne'e ra jëfë shtë bëshuzi. Bëshe'ldë rall na hashtë ciudá Damasco parë ziatilia ra shmënë Jesús. ¹³ Perë rnia'a lul, Dadë rëy, nezë naziahia, quierë guërudë dzë, gunahia tubi llni ru'bë nabëdchini nezë lu gube'e. Nahin más fuertë quë llni ngubidzë. Rni'bë llni; bëdchini llni catë zugá'ahia con ra nanaldë na. ¹⁴ Grë na'a gulaguë na'a lu guiu'u. Nu binia tubi bë naguni'i dizë hebreo: "Saulo, ¿pëzielú rzunáldël na? Quëhúnël ziquë runë ngunë iurë rlda'a ma patadë lu garrudchi." ¹⁵ Iurní repia: "¿Chu lë'ël Dadë?" Iurní guni'i Dadë lua: "Na nahia Jesús. Rzunáldël na ¹⁶ perë guashtë nu guasuldí. Bëlua'aluhia lul nu gudilia lë'ël parë gúnël sirvë lua. Gáquël testigu shtëna. Tsagní'il lu ra mënë shti'dzë naguëluá'ahia lul. ¹⁷ Guëguhia lë'ël guia'a shtë mënë israelitë nu guia'a shtë mënë nanadë më israelitë. Iurne' cagshe'lda lë'ël lu ra mënë ni. ¹⁸ Guëshe'lda lë'ël lu rall parë tsagní'il diza'quë lu rall parë guësëa'në rall nezë mal nu së rall shnezë Dios nu guëru'u rall pudërë shtë mëdzabë Satanás parë tsanaldë rall Dios nu tsaldí

ldu'u rall na. Zni gunë Dios perdunë duldë shtë rall. Gapë rall lugar con los de más shini më naná rialdí ldu'i na.”

Bëzu'bë diaguë Pablo di'dzë naguni'i Jesús lull

¹⁹ 'Zni guni'i Jesús lua, rëy Agripa. Bëzu'bë diaga di'dzë shtë Jesús nabëdchini nezë lu gube'e. ²⁰ Lueguë gunia'a diza'quë shtë Jesús lu ra më Damasco. Despuësë guahia Jerusalén nu guëdubi regiuni shtë Judea. Lu ra mënë nanádi'i më israelitë, guagnia'a diza'quë. Gunia'a lu rall de quë gunë nadzë'ë rall mudë nanabani rall nu guëabré ldu'u rall con Dios. Gunia'a lu rall guëlua'a cambi la'ni ldu'u rall por cusë za'quë naquëhunë rall. ²¹ Bëna ra cusë rë', por ni guna'zi ra israelitë na la'ni iádu'u ru'bë. Nu guc ldu'u rall niguini rall na ²² perë Dios adë bësá'nëdi'i guia'a më na; nianá nabanía hashtë ne'. Cagluá'ahia diza'quë lu ra mënë ru'bë nu lu ra mënë humildë. Grë ra cusë nabëluá'ahia nahin de acuerdë con nabëquë'ë Moisés nu ra profetë. Bëquë'ë rai' naguër gac. ²³ Bëquë'ë rai' de quë Cristo napë quë gunë më sufrir galguti perë despuësë de guti më, tsashtë më ladi ra tégulë parë hiadë guëabrédi'i gati më. Zni guc të quishi më llni guëc ra më israelitë nu guëc ra nanádi'i më israelitë parë tsasë rall diza'quë shtënë më.

Guc ldu'u Pablo nialdí ldu'u rëy Agripa diza'quë

²⁴ Iurë quëhunë Pablo defender lë'i', cagní'i' di'dzë rë', iurní fuertë guni'i Festo guëc Pablo:

—Rac lúguël tantë rsë'dël la'ni librë. Quëhunë luguë librë guëquël.

²⁵ Perë Pablo repi lull:

—Rac lúguëdia'a Dadë Festo. Al contrari grë di'dzë nacagnia'a lu të nahin verdá.

²⁶ Ndë'ë zuga'a rëy Agripa. Bien nanëll ra cusë rë'. Por ni quëadi'dza guëdubinú ldua'a delantë lull purquë nanëll adë gúquëdi'in naga'chi sino quë guquin lu zihani mënë. ²⁷ ¿Gu rialdí ldú'ul, rëy Agripa, lo quë naguni'i ra profetë? Nanëa de quë rialdí ldú'ul shti'dzë rai'.

²⁸ Agripa guni'i iurní:

—Por stu'psë nihúnël gan niaca shmënë Jesús.

²⁹ Pablo guni'i:

—Por stu'psë u por zihani di'dzë nagunia'a, rna'ba lu Dios de quë lë'ël nu grë ra nazubëga'a ndë'ë, guëac rall shmënë Jesús ziquë nahia; nadë más rac shtua'a adë guëlí'bidí'i rall ziquë nali'bia con cadënë.

³⁰ Iurë gualú guni'i Pablo ra di'dzë rë', grë ra nazubë ndë guasuldí rall con rëy Agripa con Berenice nu Festo. ³¹ Gua rall tubi ladë parë biadi'dzë rall asuntë shtë Pablo. Guni'i lul sa' rall:

—Nguiu rë' adë pë bë'nëdi'ill tantë parë gátill nu nilë lachigui'bë adë rúnëdi'i tucarë tsull.

³² Agripa repi lu Festo iurní:

—Be'rquë nalda'a hia'a nguïu rë' si talë adë naná'bëdi'll gunë rëy Augusto rëglë shcuëndëll.

27

Bëshe'ldë rall lë'ë Pablo hashtë Roma

¹ Tsana gualú bënë rall llgabë të guëshe'ldë rall lë'ë Pablo parë Italia, bënë rall intriegu lë'ë Pablo con sëbëldá prësi guia'a capitán nalë Julio. Julio nall capitán shtë compaña Augusto.

² Bëdzepi na'a tubi barcu naze'dë lugar nalë Adramitio nu guzia'a barcu hashtë ra puertë shtë Asia. Bëdzepi na'a con Aristarco naguzë con lë'ë na'a. Nall më guë'dchi Tesalónica nanaquë regiuni Macedonia.

³ Brëgue'lë bëdchini na'a puertë shtë Sidón. Ndë Julio bënë bien con Pablo; bëdë'll permisi guaguë'në Pablo visitar ra sáhi' naquërdë Sidón nu parë bënë rall ayudë lë'ë Pablo.

⁴ Bëca'a nezë na'a stubi vultë parë lu nisë. Adë chu gua tubdí purquë mbë ze'dë al contrari. Bësëa'në na'a Chipre ladë guia'a rubësë na'a.

⁵ Zia na'a lu nisë. Bëdëdë na'a lu nisë frentë shtë regiuni Cilicia nu Panfilia hashtë bëdchini na'a puertë Mira nanaquë regiuni shtë Licia.

⁶ Puertë Mira bëdia'guëlu capitán shtë suldadë tubi barcu naze'dë puertë shtë Alejandría. Nu guzia'ain parë Italia. Bëdzepi na'a la'ni barcu parë guagla'guë na'a viajë shtë na'a.

⁷ Zihani dzë

guzë na'a tsalaa'dchiga; con zihani dchi'ni bëdchini na'a cu' tubi puertë nalë Gnido. Perë cumë nianá zuga'a mbë al contrari, bëdëdë na'a lu puertë Salmón parë bëdëdë na'a guëlladchi Creta.

⁸ Bëdchini na'a tubi puertë narni'i rall Buenos Puertos, guëlla' nanú tubi guë'dchi nalë Lasea.

⁹ Hia demasiadë tiempë cagniti na'a. Nanú peligrë guëzë na'a lu nisë purquë hia ze'dë guëdchini tiempë naldë. Iurní Pablo bëdë'ëi' tubi cunseju lë'ë capitán.

¹⁰ Guni'i Pablo:

—Rnia'a lu të Dadë, purquë rnahia nanú peligrë guëzë hia'a lu nisë. Guënítia'a barcu con todë viajë nananú la'ni barcu hashtë guënítia'a vidë shtëna'a.

¹¹ Perë capitán shtë ra suldadë, adë bënëdi'll casë lo quë naguni'i Pablo; más bënë'll cuendë naguni'i capitán shtë barcu nu lë'ë nashtënë barcu.

¹² Perë cumë puertë ni adë guëlëdi'i nahin parë guëtë'dë rall tiempë naldë, casi grë rall bënë rall llgabë guëru'u rall parë nia'a zunë rall gan guëdchini rall hashtë puertë Fenice shtë Creta. Puertë ni naza'quë nahin parë cuezë rall nga'li tiempë naldë. Adë riutëdi'i mbë dushë nga'li purquë naquëhin nezë guetë shtë Creta.

Guna'zi tubi mbë dushë lë'ë rall lu nisëdu'u

¹³ Bëdchini tubi mbë du'u naze'dë nezë sur. Bënë rall llgabë zac tsagla'guë rall

vijajë. Iurní bëru'u rall parë guagla'guë guzë rall guëlla' rua' guiu'u nalë Creta. ¹⁴ Perë du'psë tiempë gudëdë, iurní bëdchini tubi mbë dushë nezë lu barcu, tubi mbë narni'i rall Mbë Norte. ¹⁵ Bia'a mbë barcu; adë bëdë'nëdi'i na'a gan nazënu na'a barcu cuntrë shnezë mbë. Mejurë bësa'në na'a bia'a mbë lë'ë na'a. ¹⁶ Gudëdë na'a tubi dani la'ni nisë ladë sur. Dani ni lë Clauda catë adë nidi'i mbë. Iurní con tantë dchi'ni bëldisë na'a barcu bi'chi nacagubë barcu ru'bë parë bia'a barcu ru'bë lë'in. ¹⁷ Despuësë de bëshepi rall barcu bi'chi, bëldi'bi dchi'chi rall ra hiaguë shtlazë barcu con du ru'bë. Lueguë bëldaguë rall lari catë gutë mbë. Bësa'në rall ziazunú mbë barcu shmudë mbë purquë bëdzëbë rall nialdaguë barcu tubi lugar peligosë catë nanú iu'lli narni'i rall La Sirte. ¹⁸ Brëgue'lë stubi dzë cumë nianá zuga'a mbë dushë, guzublú bëru'ldë rall carguë shtë barcu la'ni nisë. ¹⁹ Bëunë dzë zuga'a mbë dushë; lo mizmë lë'ë rall bëru'ldë rall pë shtë barcu lu nisë. ²⁰ Por zihani dzë adë gunádi'i na'a lu ngubidzë, nilë lu ra mbelëgui'i. Con tantë mbë dushë nazuga'a bëdë'në na'a llgabë aquë niati na'a.

²¹ Bëdëdë na'a llëduni tiempë sin quë adë gudáudi'i na'a. Iurní Pablo guasuldí ladi grë ra naze'dë la'ni barcu. Guni'i Pablo lu ra mënë:

—Mejurë nazu'bë diaguë të shti'dza, Dadë. Adë chu

nar'u'u dani Creta. Iurne' nablac peligrë zia'a dëda'a; cagniti hia'a grë ra cusë nadia'a hia'a la'ni barcu. ²² Perë adë rbínidi'i ldu'u të. Gulë gupë valurë purquë adë chu gátidi'i. Barcu ni, sí guëniti hia'a. ²³ ¿Pëzielú nanëa? purquë ne' gue'lë bidë guëlua'alú tubi ianglë shtë Dios lua, Dios naquëhuna adorar nu quëhuna shchi'ni'. ²⁴ Guni'i ianglë lua: “Adë rdzëbëdi'il purquë napë quë tsal lu rëy Augusto parë gúnëll règlë shcuëndël. Nu gunë Dios lo quë nagoná'bël lúhi'. Dios gunë më librar grë ra naze'dënu la'ni barcu.” ²⁵ Por ni rnia'a lu të Dadë, adë riádi'i ldu'u të; gulë guëdë'ë valurë lë'ë të purquë na rialdí ldua'a Dios. Nanëa de quë sac lo quë naguni'i ianglë lua. ²⁶ Guëniti hia'a barcu perë grë hia'a nabani hia'a guëdchini hia'a lu tubi dani la'ni nisë.

²⁷ Iurní gudëdë chidá dzë, bëdchini na'a lu nisëdu'u nalë Adria. Bia'a mbë lë'ë na'a nezë rë' nezë rë'. Iurë guc guëru'ldë gue'lë, ra marinërë bë'në rall llgabë de quë hia ziadgchini na'a lu guiu'u bidchi. ²⁸ Bërë'shë rall nia'a bëldá metrë na parë ichi nisë guetë. Nahin cuarenta y dos metrë. Hia más delantë bërë'shë rall stubi vueltë, hia rëa'në nisë niétiquë galdë bi gadchi metrë.

²⁹ Iurní bëdzëbë rall ni-azudchi barcu lu nisë; niac chucar barcu con ra guë'ë narë la'ni nisë. Bëldaguë rall tapë gui'bë ru'bë nezë ichi barcu. Nalë rac ldu'u rall guiubë grëgue'lë. ³⁰ Ra

marinërë guc ldu'u rall nihunë rall librar lë'ë rall lu peligrë naga'chi. Guzublú cagldaguë rall barcu bi'chi lu nisë. Bë'në rall ziquë cagldaguë rall ra gui'bë ru'bë nezë delantë lu barcu, ³¹ perë Pablo guni'i lu capitán nu lu suldadë. Guní'i:

—Si talë ra nguïu rë' adë guëá'nëdi'i rall la'ni barcu, lë'ë të adë nídi'i mudë gac salvar të lu nisë purquë adë guënëdi'i të lla rsë të barcu.

³² Iurní ra suldadë bëchuguë rall du shtë barcu bi'chi parë gulaguin lu nisë.

³³ Tumpranë nianá nacahi, guni'i Pablo lu grë rall parë gau rall. Nu repi Pablo:

—Hia guc chupë llmalë gá'adi'i gaga'si të nu nilë adë gudáudi'i të. ³⁴ Iurne' rnia'a lu të parë gau të zudu'pë purquë rqui'ni gapë të fuërsë parë gac salvar të. Adë chu guënëti'di'i vidë shtëhi'.

³⁵ Iurë guni'i Pablo zdë'ë, guná'zill tubi guetështildi nu bédë'ëll graci lu Dios delantë lu grë ra mënë naze'dë la'ni barcu. Iurní bëshúllëllin parë gudaull. ³⁶ Lueguë gupë rall valurë parë gudáu rall. ³⁷ Grë ra naze'dë la'ni barcu na na'a chupë gahi'u'a con sesenta y seis mënë. ³⁸ Iurë gualú gudáu na'a catë lu bielë na'a, bëru'ldë ra marinërë trigu lu nisë.

Bë'azë barcu lu nisë

³⁹ Iurë brëguë'lë, ra marinërë bënguë bë'adi'i rall guïu'u narná rall lúhi'. Perë guná rall tubi lugar za'quë catë adë nádi'i guetë ichi nisë

parë tsuté barcu. Bë'në rall ll-gabë zac tsabi'guë barcu ndë. ⁴⁰ Bëchuguë rall ra du nali'bi ra gui'bë ru'bë parë bëa'në rahin la'ni nisë. Nu bëldë'ë rall du nali'bi tablë narsë lë'ë barcu. Iurní bëldisë rall lari shtë barcu delantë parë bëdia'a mbë luhin. Lueguë ziabi'guë barcu rua' guïu'u. ⁴¹ Perë guagldaguë barcu catë rdza'guë sa' chupë nezë shtë'në nisë. Ndë guasubë barcu la'ni iu'lli. Tubi partë nezë delantë gua'dzin la'ni iu'lli. Hia gáquëdi'i guëni'bin ni tubi ladë. Nu nezë ichi barcu guzublú guc pedasin por fuërsë shtë nisë. ⁴² Ra suldadë guc ldu'u rall niguini rall grë ra prësi parë adë cúbëdi'i prësi nisë të guëllu'në rall. ⁴³ Perë capitán shtë ra suldadë rac shtë'ull gúnëll salvar lë'ë Pablo. Por ni adë gunëdi'ill niguini ra suldadë ra prësi. Mejurë gunibë'all ra narac rgubë nisë, ldaguë rall lu nisë primërë parë guëdchini rall lu guïu'u. ⁴⁴ Nu gunibë'a capitán los de más prësi, tsagla'guë quibë rall lu ra tablë u lu ra hiaguë shtë barcu naguc pedasë. Zni grë na'a bédchini na'a lu guïu'u.

28

Nanú Pablo dani nalë Malta

¹ Iurë hia grëtë' na'a bédchini na'a lu guïu'u, bini na'a de quë lugar ni lë Malta. Zubin la'ni nisë. ² Ra mënë naquërelde ndë, bë'në rall tratë lë'ë na'a por bien. Bëcue'e rall zihani gui'i parë bédzë'ë ldu'u na'a tantë rac

naldë na'a por guiu narlaguë. Por ni guna'bë rall lë'ë na'a parë bëdzë'lë ldu'u na'a rua' gui'i. ³ Iurní Pablo guagteall du'pë hiaguë bidchi. Iurë cagtiá'all hiaguë lu gui'i, por galnaldë shtë gui'i, bëru'u guëllu'në tubi mbe'ldë dushë la'ni hiaguë. Cuë ma guia'a Pablo. ⁴ Guná ra mënë naquërelde lugar ni ze'bi na'ldë mbe'ldë guia'a Pablo, iurní guni'i lul sa' rall:

—Aquë, nguiu rë' nall tubi nguiu mal nagudini mënë. Masiá guc salvárell lu nisëdu'u perë lu tubi dios narunë jushtici, adë guëdë'ëdi'i' lugar guëbánil.

⁵ Perë Pablo bëdchibi guiá'all parë gulaguë mbe'ldë lu gui'i. Lë'ëll hiadë pë gúquëdi'ill. ⁶ Grë ra mënë cabezë rall guëná rall nia'a sëguí guia'a Pablo u zátill de repëntë. Hia llëduni cabezë rall; adë pë ráquëdi'i' Pablo. Hia gurënë bë'në rall llgabë iurní; guni'i lul sa' rall:

—Segurë tubi dios nall.

⁷ Guëlla' catë zuga'a na'a, naga'a shguiu'u nguiu namás më ru'bë; lëll Publio. Bë'nëll recibir lë'ë na'a con bien nu bë'nëll atender lë'ë na'a lídchill durantë lu tsunë dzë. ⁸ Perë shtadë Publio nagá'all; rac llú'ull; nanull shldí nu ráquëll narla'guë. Pablo guaguë'në visitar lë'ë shtadë Publio. Guna'bë Pablo lu Dios por lë'ëll nu bëdchi'bë Pablo guiá'ai' guëquëll. Bëac nguiu ni lueguë. ⁹ Despuësë de ni, grë ra mënë narac llu'u bidë rall lu Pablo nu bëac rall. ¹⁰ Nalë cusë

bëzëlaa'dchi ra mënë ni parë lë'ë na'a iurë bëdzepi na'a barcu parë guëca'a nezë na'a. Bëzëlaa'dchi rall grë lo quë narqui'ni na'a.

Bëdchini Pablo ciudá Roma

¹¹ Tsunë mbehu guquërelde na'a Malta. Iurní bëdzepi na'a la'ni tubi barcu nabidë gudëdë tiempë naldë lugar ni. Barcu ni ze'din de puertë Alejandría. Nu naquë chupë figurë cula'nin shtë ra dios narni'i rall Cástor nu Pólux. ¹² Bëdchini na'a tubi puertë Siracusa catë bëdëa'në na'a tsunë dzë. ¹³ Hia de ndë bëru'u na'a; zia na'a guëlla' rua' guiu'u hashtë bëdchini na'a puertë nalë Regio. Brëgue'lë stubi dzë bëdapë na'a mbë naze'dë nezë sur. Hashtë guërupë dzë bëdchini na'a puertë narni'i rall Puteoli. ¹⁴ Ndë bëdia'guëllú na'a du'pë mënë narialdí ldu'i diza'quë. Bë'në rall invitar lë'ë na'a parë bëdëa'në na'a con lë'ë rall tubi llmalë. Despuësë bëru'u na'a parë Roma. ¹⁵ Ra më Roma narialdí ldu'i diza'quë, hia napë rall nutici de quë guëdchini na'a Roma. Bëru'u rall; bidë guëlli'i rall lë'ë na'a hashtë nezë catë rni'i rall Foro de Apio. Bëdchini rall hashtë stubi lugar catë naquë paradë nalë Tsunë Tabernas. Iurní guná Pablo lu rall, nalë bëquitë ldú'i' nu bëdë'ëi' graci lu Dios. Guní'i':

—Dushquilli Dios, iurne' bëdchinia ladzë tē.

¹⁶ Iurë bëdchini na'a Roma, lë'ë capitán bë'nëll intriegu lë'ë ra prësi lu jëfë shtë ra

guardë. Perë bédë'e rall per-misi guëquërelde Pablo stubi lugar, nu quëhapë tubi suldadë lë'e Pablo.

Pablo guzublú guní'i diza'quë lu ra më Roma

17 Iurë guc tsunë dzë bédchini na'a Roma, Pablo bëtëáhi' ra më israelitë namás më ru'bë naquërelde Roma. Guní'i' lu rall:

—Iurne' guënia'a lu të Dadë, adë bëna ni tubi cusë mal cuntrë ra më israelitë, nilë cuntrë custumbrë shtë ra shtadë guëlú hia'a, perë guna'zi ra israelitë na prësi Jerusalén. Nu bënë rall intriegu na lu ra gubernë rumanë. 18 Iurë zua lu tribunal shtë gubernë, adë bédzëlëdi'i rall ni tubi delitë parë nihunë rall condenar na lu galguti. Por ni guc ldu'u gubernë nalda'a rall na perë ra israelitë adë gunëdi'i rall. Por ni napë quë guna'ba gunë rëy Augusto rëglë shcuenda. 19 Perë na adë napa ni tubi cusë naguna acusar ra mënë shtë naciuni Israel. 20 Por ni guna'ba lë'e të parë guënia'a lu të nu guadi'dza lu të pëzielú bëzu'bë rall cadënë na. Nahin purquë rialdí ldua'a ziquë grë ra israelitë, de quë Dios guëldishtë më lë'e ra tëgulë.

21 Iurní guní'i rall lu Pablo:

—Gá'adi'i chu gúnëdi'i recibir cartë shtë më israelitë naquërelde Judea naguëni'i lla na shcuëndël. Nu nilë ni tubi israelitë naze'dë ndë, niétiquë pë ruadi'dzë rall cuntrë lë'ël, pë mal bë'nël. 22 Rac shtu'u guëquë diaguë na'a nia'a pë rní'il purquë

nanë na'a grë ladë rni'i ra israelitë cuntrë creenci cubi nanua'a ra shmënë Jesús.

23 Iurní gudili rall tubi dzë naguadi'dzë rall. Dzë ni nalë zihani mënë bédchini rall catë quërelde Pablo. Dizdë rsili nu parë hashtë guadze' biadi'dzë Pablo lu rall lla na nezë lu gube'e catë rnibë'a Dios. Bi'ldi Pablo zihani di'dzë lo quë nabëquë'e Moisés nu lo quë nabëquë'e ra profetë parë tsaldí ldu'u ra mënë na Jesús lúniquë shini Dios. 24 Nanú rall gualdí ldu'i naguni'i Pablo perë nanú mënë adë gualdídi'i ldu'u rai'. 25 Adë gúdi'i rall de acuerdë. Guzublú gubi' rall. Iurní Pablo guní'i':

—Profetë Isaías bëquë'ei' lo quë naguni'i Espíritu Santo lu ra shtadë guëlú hia'a lla na shcuendë të. Guní'i':

26 Gua guëchi lu ra mënë zdë'e:

Lë'e të de verdá guini të perë nunquë adë tsasë të.

De verdá guená të perë nunquë adë guëdë'ëdi'i të cuendë.

27 Purquë nalë naguëdchi bëac ldu'u të nu adë nëdi'i të tsasë të.

Bësë'au të diaguë të parë adë guínidi'i të.

Bësë'au të slu të parë adë guënádi'i të.

Adë nëdi'i të guëabré ldu'u të con na, Dios, parë guna salvar lë'e të.

28 Gulë bédë'e cuendë iurne'. Dios cagshe'ldë më ra diza'quë lu ra nanádi'i më israelitë parë gac salvar

rall nu guëzu'bë diaguë rall
shti'dzë më.

²⁹ Iurë guni'i Pablo zdë'ë,
ra israelitë bëru'u rall. Nalë
quëadi'dzë lul sa' rall cuendë
rë'

³⁰ Chupë izë guquërelde
Pablo hiu'u guërë'ë nu bë'ni'
recibir grë ra nariá visitë
lídchi'. ³¹ Guëdubinú ldú'i'
bëluá'ai' ra mënë lla mudë
tsutë mieti nezë lu gube'e
catë rnibë'a Dios ziquë rëy.
Nu bëlua'a Pablo ra mënë
chu na Jesucristo Shtáda'a.
Guëdubi tiempë rë' ni tubi adë
chu bëru'udi'i nihunë cuntrë
lë'ë Pablo.

Cartë nabëquë'ë San Pablo lu ra Romanos

*Bëquë'ë Pablo cartë rë' lu ra
shmënë Dios naquërelde Roma*

¹ Na Pablo, nahia muzë shtë Jesucristo. Dios gulë na; guna'bë më na cumë ziquë poshtë shtëni'. Bëshe'ldë më na especial parë tsagnia'a diza'quë naze'dë de Dios.

² Dios bëluá'ai' ziquë promësë diza'quë rë' dizdë guahietë por medio de profetë iurë bëquë'ë rai' Sagradas Escrituras. ³ Diza'quë nabëquë'ë rai' runë tratë shcuendë Jesucristo Shláma'a; náhi' shini Dios. Bidë Jesucristo; guc më nguiu; na më llëbni shtë rëy David. ⁴ Manërë cubi bëluá'a Dios con llëru'bë pudërë nu milagrë de quë Jesucristo na shini më. Por Espíritu shtë Jesucristo naná santu, bëluá'a Dios Jesucristo na shini më purquë guashtë më ladi ra tégulë. ⁵ Por Jesucristo bédë'na'a recibir llëru'bë favurë; bëshe'ldë më lë'ë na'a, ra poshtë shtë më, parë tsagni'i na'a diza'quë shtë më entrë grë ra naciuni të guëzu'bë diaguë mënë shti'dzi' nu gunë rall honrar lë'ë më. ⁶ Nu lë'ë të guna'bë më parë gac të shmënë Jesucristo.

⁷ Quëquëa'a lu të naquërelde ciudá Roma. Rac shtu'u Dios lë'ë të nu gulë më lë'ë të parë gac të shmënë më narunë cumplir voluntá shtë më.

Gulë bë'në recibir bendición shtë më. Gulë cuedchí ldu'u të por Dios Shtëada'a nu por Jesucristo Shláma'a.

*Rac shtu'u Pablo tsaguë'në
visitar mënë rumanë*

⁸ Quëgnia'a primërë, por Jesucristo quëgnehia graci lu Dadë Dios por lë'ë të purquë grë ladë shtë guédchiliu, cagni'i ra mënë mudë rrë'tsë shti'dzë Dios entrë lë'ë të. ⁹ Quëhuna sirvë Dios con guëdubinú ldua'a; quëadi'dza diza'quë shtë shini më, nu na më testigu de quë siemprë rna'ba lu më por lë'ë të. ¹⁰ Rna'ba lu më de quë si talë nahin voluntá shtë më, guëne'e më permisi gueldë guënahia lë'ë të tubi visitë. Si na voluntá shtë më, iurne' guna gan gueldë guënahia lë'ë të. ¹¹ Rac shtua'a iurë guënahia lë'ë të, guësédchinia tubi don narzëlaa'dchi Dios por medio de Espíritu Santo të gac të más firmë lu shnezë më. ¹² Quiere decir, tantë lë'ë të nu lë'ë na guédë'na'a recibir bendición shtë Dios parë bien shtë hia'a.

¹³ Bëchi, rac shtua'a de quë gac bë'a të, zihani vultë guc shtua'a gueldë guënahia lë'ë të perë hashtë ne' la'di gúnëdia'a gan. Rac shtua'a gueldë guënahia lë'ë të parë guadi'dza lu mënë shti'dzë Dios parë tsaldí ldu'u rall shti'dzë më. Rac shtua'a gac të mënë narianaldë tēchi Espíritu Santo. Zni bëna stubi lugar entrë los de más mënë nanádi'i më israelitë. ¹⁴ Napë quë quilla lo quë narze'bia; guadi'dza lu grë mënë shtë

guë'dchiliu, ra mënë griego nu ra mënë naquërelde zitu lu nacahi, nu mënë nabësë'dë tantë nu nabësë'dëdi'i. ¹⁵ Zni por partë shtëna nalë rac shtua'a guadi'dza diza'quë lu të naquërelde ciudá Roma.

Pudërë shtë diza'quë

¹⁶ Adë rtúdi'i lua diza'quë purquë nahin pudërë shtë Dios parë gac salvar grëtë' narialdí ldu'i shti'dzë më. Primërë bédchini diza'quë ni lu ra më israelitë; despuësë bédchinin lu ra më nanádi'i më israelitë. ¹⁷ Por mizmë diza'quë rlua'a lla mudë gunë Dios perdunë ra pecadurë, perë mizmë tiempë gunë më lo quë naná tubldí. Iurne' nu parë siempërë na salvára'a sulë purquë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më. Zni rni'i Sagradas Escrituras: "Tubldí na shcuendë nguui lu Dios si talë rialdí ldu'i de verdá. Nguui ni guëbánill parë siempërë."

Faltë nanapë mënë lu Dios

¹⁸ Rac bë'a hia'a de quë cashtigu shtë Dios ze'dë guëdchini. Dios naquëbezë gube'e gúni' cashtigu grë ra narunë mal con grë ra nadë nápëdi'i rëspëti parë lë'ë më. Zni gaquin con ra mënë naquërelde lu duldë perë mizmë tiempë rdë'ë rall cuendë nanú Dios verdaderë. ¹⁹ Bien rdë'ë rall cuendë nanú tubsë Dios purquë mizmë lë'ë më bëlua'a më ra cusë ni lu rall. ²⁰ Adë chu gáquëdi'i guná lu Dios, perë rac bë'a hia'a pudërë shtë më; riasë hia'a por lo quë nabëntsa'u

më. Dizdë bëcueshtë më guë'dchiliu, clarë rlua'a pudërë shtë më nu de quë nápëdi'i më fin. Por ni grë mieti na culpablë delantë lu më. ²¹ Aunquë nilë nanë mënë nanú Dadë gullanë, adë bënëdi'i rall honrar lë'ë më ziquë runë tucarë, nu adë bédë'di'i rall graci lu më por lo quë nabë'në më. Al contrari, guanaldë rall tēchi ra llgabë shtë nguui, llgabë adë lasáquëdi'i. Zni bēa'nē rall lu nacahi con duldë la'ni ldu'u rall. ²² Aunquë rni'i rall na rall mënë narac bē'a, perē mizmē lē'ē rall bēsa'nē rall guëdchini nacahi la'ni ldu'u rall; bëac rall tuntë. ²³ Adë bënëdi'i rall adorar Dios nanápëdi'i fin, sino mejurë bē'nē rall adorar ra figurë ziquë mënë narati. Bē'nē rall adorar figurë shtë ma shcuaguë nu ra serpientë; hashtë ma natapë guëáhi', bē'nē rall adorar.

²⁴ Por ni Dios bēsa'nē lē'ē rall gunë rall cumprir cualquier mal nananú la'ni ldu'u rall. Quëhunë rall cumprir cusë dzabë narac shtu'u cuerpë shtë rall. Quëhunënú rall duldë fier entrë mizmë sa' rall. ²⁵ Voluntariamente quëhunë nadzë'ë rall verdá shtë Dios por bishi. Rzullibi rall lu ra cusë nabëntsa'u Dios. Más quëhunë rall adorar lo quë naguetsa'u, lédëdi'i Dios nanabani, el quë narunë tucarë gunë mieti alabar parë siempërë. Amén.

²⁶ Por grë cusë ni Dios bēsa'nē grëtë' rall lu deseo

mal nananú la'ni ldu'u rall, cusë shtu ra, hashtë ra na'a bë'në rall cambi; adë rac shtú'udi'i guëtsë'a rall con nguïu ziquë na nezë za'quë, sino rac shtu'u rall mizmë sa' na'a. ²⁷ Mizmë manërë ra nguïu, adë guc shtú'udi'i rall na'a cumë na vidë za'quë sino nalë guc shtu'u rall mizmë sa' nguïu rall. Na rall mamflor. Bë'në rall recibir la'ni mizmë cuerpë shtë rall cashtigu narunë tucarë lë'ë rall por mal vidë nanapë rall.

²⁸ Hia bëquë guia'a rall Dios, por ni Dios bësa'në lë'ë rall parë tsanaldë rall llgabë dzabë shtë rall. Nu rúnëru'u rall cusë mal naná demasiadë fier. ²⁹ Nalë gadzë grë cusë dzabë la'ni ldu'u rall. Ra nguïu rquënú rall stubi na'a; ra na'a rquënú rall stubi nguïu. Runë rall cusë dzabë nadë rllu'i'idi'i. Rzebi ldu'u rall pë shtë mënë. Quëhunë rall grë clasë maldá. Nagubini rall. Rguini sa' rall. Nadishi'bi rall. Rguguë sa' rall. Nachismë rall. ³⁰ Naga'chi ruadi'dzë rall cuntrë sa' rall. Rna tushë rall cusë shtë Dios. Rushtia rall guëc sa' rall. Nadchini rall. Rguili ldu'u rall cusë mal. Nápëdi'i rall rëspëti lu shtadë rall. ³¹ Nédi'i rall tsasë rall. Adë rúnëdi'i rall cumplir shti'dzë rall. Nápëdi'i rall cariñi. Rac shtu'u rall gunë rall vengar. Adë rgá'adi'i ldu'u rall sa' rall. ³² Lë'ë ra mënë ni, nanë rall gunë më juzguë lë'ë rall. Nanë rall el quë naquëhunë ra cusë ni, runë tucarë gati rall; perë

mizmë lë'ë rall tsagla'guë quëhunë rall ra duldë ni nu rsini rall sa' rall lu duldë. Iurní rquitë ldu'u rall.

2

Dios quëhúni' juzguë según verdá shtëni'

¹ Por ni rnia'a lu të, nápël faltë lë'ël narunë juzguë sa'l, cualquier de lë'ë të. Quëhúnël juzguë stubi sa'l por lo quë narunë sa'l, perë quëhúnël condenar mizmë lë'ël purquë quëhúnël mizmë cusë. ² Pues nanë hia'a de quë Dios quëhunë më juzguë tubldí tubldí iurë quëhunë më condenar ra naquëhunë ra duldë. ³ Lë'ël quëhúnël juzguë stubi sa'l perë quëhúnël ra cusë mal igual cumë runë sa'l. ¿Pë rúnël llgabë zúnël gan guëca'chilul lu condenación shtë Dios? ⁴ ¿Gu rúnël desprëci de quë quëhunë më zihani favurë parë lë'ël, de quë na më pacënci? ¿Pë adë rdë'edi'il cuendë de quë adë quëhunë më juzguë lë'ël lueguë lueguë? të parë gunë nadzë'ël mudë nanabánil. ⁵ Perë lë'ël naguëdchi ldú'ul, adë nédi'il guëabrá ldú'ul con Dios. Por ni quëgdchí'bël guëquël más cashtigu dushë parë mizmë lë'ël iurë gunë më juzguë grë mieti lu juici. Dzë ni gunë më juzguë tubldí parë guëlua'a mieti na më justë; runë më juzguë manërë tubldí. ⁶ Quilli më cadë tubi mieti narunë tucarë según nabë'në mieti. ⁷ Guëne'e më vidë sin fin parë ra naná pacënci nu rianaldë rall tëchi

cusë za'quë, ra naquërelde sulë parë gunë rall honrar lë'e më, ra narianaldë tëchi cusë narialúdi'i. ⁸ Perë parë ra narunë cumplir deseo mal nananú la'ni ldu'u rall, ra nanédi'i guëzu'bë diaguë shti'dzë më, sino más rëuu' ldu'u rall maldá, gunë më cashtigu lë'e mënë ni; guëdchi'bë më cusë dushë guëc rall. ⁹ Runë tucarë sufrimientë dushë nu galriá ldu'u parë grë ra natsagla'guë quëhunë duldë, primërë lugar parë ra më israelitë, nu zac parë ra më nanádi'i më israelitë. ¹⁰ Perë gunë më honrar; gunë më alabar; cuedchí ldu'u grë ra narianaldë tëchi ra cusë za'quë, primërë lugar parë ra më israelitë nu zac parë ra mënë nanádi'i më israelitë.

¹¹ Dios runë tratë igual con grë mieti. ¹² Grëtë' ra naquëhunë duldë aunque guënëdi'i rall lëy shtë Moisés, grëtë' ra mënë ni gac condenar rall sin quë rúnedi'i cuendë lo quë rni'i lëy. Perë grë ra nananë lëy shtë Moisés nu runë ra mënë ni duldë, gac rall juzguë según narni'i mizmë lëy. ¹³ ¿Chu naza'quë lu Dios? Pues sulë el quë narunë cumplir lo quë narni'i shti'dzë më, lëdëdi'i el quë narini shti'dzë më perë rúnedi'i'll cumplirin. ¹⁴ Hashtë ra nanádi'i më israelitë, nápëdi'i rall lëy shtë Moisés, perë quëhunë rall cumplir lo quë narni'i lëy sulë purquë la'ni ldu'u rall nanú tubi lëy naze'dë de Dios; lëy ni rlua'a pë na mal nu

pë na za'quë. Por ni napë ra mënë ni tubi lëy narunë juzguë lë'e rall; mizmë lë'e rall napë rall lëy narni'i naná za'quë u lo quë naná mal. ¹⁵ Mizmë mënë ni rlua'a por conductë shtë rall, lë'e lëy naná escritë la'ni ldu'u rall. Prupi shgabë rall na testigu na verdá nd'ë. Mizmë shgabë rall quëhunë acusar lë'e rall u guëlahin lë'e rall. ¹⁶ Dzë nangunë Dios juzguë grë cusë naquëhunë mënë naga'chi, gunë mëhin por Jesucristo tal ziquë ruadi'dza diza'quë lu ra mënë.

Ra më israelitë nu lëy nabëquë'ë Moisés

¹⁷ Perë lë'ël rni'il nal më israelitë, nu rni'i ldú'ul tubldí na shcuëndël lu Dios purquë nápël lëy shtë Moisés, nu runë nadchínil de quë nal shmënë Dios. ¹⁸ Bësë'dë të lëy shtë më nu rac bë'a të pë naná mal. Nanë të lo quë narac shtu'u Dios. ¹⁹ Rialdí ldú'ul ráquël guëluá'al tubi nariasëdi'i shnezë Dios. Rni'i ldú'ul nal tubi llni parë ra naquërelde lu nacahi. ²⁰ Rni'i ldú'ul nal mësë, de quë ráquël guëluá'al ra narac bë'adi'i nu ra naguënëdi'i shti'dzë Dios. Zni rni'il purquë nápël lëy naná za'quë; nahin tubi mustrë grë verdá shtë Dios. ²¹ Si talë lë'ël quëgluá'al stubi mënë ¿pëzielú adë rluá'adi'il el mizmë lë'ël? Si talë rluá'al sa'l adë naza'quë cuánëll ¿pëzielú rbaa'nël? ²² Si talë mizmë lë'ël rluá'al sa'l adë quënúdi'i tse'lë sa'll ¿pëzielú rquënul tse'lë mënë? Si talë

mizmë lë'ël rna túshël lu ra figurë naruntsa'u mënë të gunë rall adorar ¿pëzielú rbaa'nël lo quë nanú la'ni iádu'u? ²³ Nalë nadchíníl por lëy shtë Dios. Rní'il nal më za'quë purquë nápël lëy, perë quëhúnëru'ul desprëci Dios purquë adë quëhúnëdi'il cumplir lo quë narni'i lëy. ²⁴ Por causë shtënë të, ra mënë nanádi'i më israelitë, cagni'i rall cuntrë Dios. Zni naescritë la'ni Sagradas Escrituras.

²⁵ Na verdá custumbrë shtë narchuguë partë cuerpë shtë ngulë'në, napë valurë si talë quëhúnël cumplir lëy shtë Dios, perë si talë adë rzu'bë diáguëdi'il grë puntë shtë lëy, iurní nal igual ziquë ra më nanádi'i israelitë. ²⁶ Nu grë ra nadë gúquëdi'i circuncidar, perë quëhunë rall cumplir lo quë naná escritë la'ni lëy, na rall lu Dios ziquë mënë nabë'në cumplir custumbrë rë'. ²⁷ ¿Pë adë rdë'ëdi'i të cuendë de quë ra nanádi'i më israelitë perë quëhunë rall cumplir lo quë narni'i lëy, vidë shtë rall nahin mejurë quë vidë shtë të? Gunë rall juzguë lë'ë të nanapë lëy nu custumbrë shtë circuncidar perë adë rzu'bë diáguëdi'i të mandamientë shtë lëy. ²⁸ Tubi israelitë verdadërë na el quë nabëzunë Dios ldu'ull, lëdëdi'i el quë nanapë sëñi shtë circuncidar. Parë gáquël shmënë Dios, nádi'in por fuërë shtë nguui sino runë tratë shcuendë almë shtë mi-eti, cusë dentrë ldu'u nguui. ²⁹ Adë gáquëdi'i hia'a shmënë

më por guëzu'bë diága'a lëy, sino gáca'a shmënë më por Espíritu Santo. Pues el quë naná limpi lu Dios, nápëll hunurë shtë Dios, lëdë niá'asëdi'i hunurë shtë sa' nguui.

3

¹ Iurní ¿pë provëchë napë tubi më israelitë? u ¿pë rllui'i custumbrë parë riuguë partë cuerpë shtë nguui? ² Pues ra mënë israelitë napë rall más quë los de más mënë. Primërë lugar, Dios bédë'ë më shti'dzë më parë ra më israelitë. ³ Perë rna'bë di'dza lu të ¿lla gac si talë bëldá rall adë gualdídi'i ldu'u rall shti'dzë më? ¿Pë por ni adë gunë më cumplir shti'dzë më? Aquëdi'i. ⁴ Al contrari, quëhunë Dios verdá aunque grëtë' ra nguui na bishi. Pues Sagradas Escrituras rni'i de Dios:

Guëlua'a nal verdá por lo quë narní'il.

Adë chu guëdchí'bëdi'i galquiá lul iurë guëna mënë lo quë nabë'nël.

⁵ Perë tal vez guëni'i tubi nguui: "Si talë lë'ë duldë naquëhuna, rllui'i parë guëlua'a más quë Dios na verdá, nádi'i më za'quë si talë gúni' cashtigu na". Ni na ziquë runë mieti llgabë. ⁶ Aquëdi'i bëchi, purquë si adë gúnëdi'i më juzguë duldë shtë hia'a, tampusquë adë rúnëdi'i tucarë gunë më juzguë los de más mënë narëta' lu guë'dchiliu.

7 U si talë guëni'il: "Bishi shtëna, bën'in parë rlua'a verdá shtë Dios nu bën'in parë gunë mënë alabar lë'ë më"; u rn'i'il: "¿Pëzielú gunë më juzguë na ziquë los de más pecadurë?" 8 Aquëdi'i bëchi, purquë si talë zni nahin, cha guëdë'na'a duldë tē parë más gunë mieti alabar lë'ë më. Pues nanú mënë bishi narni'i de quë zni quëglua'a na'a. Justë na gac condenar ra mënë ni.

Grë hia'a nadápa'a duldë

9 ¿Pë guëni'i hia'a? Ra më israelitë ¿gu na rall más allegadë lu Dios? Aquëdi'i, purquë hia guni'i hia'a de quë grë mënë na rall pecadurë, tantë më israelitë nu zac ra nanádi'i më israelitë. Grë hia'a nadápa'a duldë. 10 Sagradas Escrituras rni'i:

Ni tubi më za'quë nídi'i; ni por tubi mënë.

11 Nídi'i chu riasë; nídi'i chu rguili Dios.

12 Grëtë' rall bëniti rall shnezë Dios. Grëtë' na rall ziquë cusë nadë rllu'i'idi'i.

Ni tubi adë chu nádi'i më za'quë, ni por túbidi'i.

13 Iurë ruadi'dzë rall, na ziquë tubi ba'a catë cuesë tēgulë narldi'a.

Shti'dzë rall na purë bishi.

14 Rgue rall guëc sa' rall; shti'dzë rall na venenë shtë serpientë.

15 Nalë listë na rall parë quini rall sa'll.

16 Ancalë ria rall, rsëdchini galriá ldu'u nu galëz Zac zi.

17 Adë guënëdi'i rall nezë za'quë catë rbedchí ldu'u mënë.

18 Adë nápëdi'i rall rëspëti lu Dios, cumë rúnëdi'i importë parë lë'ë rall lo quë nacagni'i Dios.

19 Rdë'ë hia'a cuendë grë lo quë narni'i lëy shtë Moisés, na parë ra mënë nabë'në recibir lë'ë lëy tē parë grëtë' ra mënë guëac dchi delantë lu më nu parë grë mieti gac bë'a rall napë rall faltë delantë lu më. 20 Nídi'i mudë gac tubldí shcuendë nguui delantë lu Dios por más quë rúnëll cumplir puntë shtë lëy, purquë lëy rllui'i sulamëntë parë gac bë'a hia'a lo quë na mal delantë lu Dios.

Gac salvar nguui si talë rialdi ldu'i shti'dzë Dios

21 Iurne' quëglua'a Dios stubi nezë parë gac tubldí shcuendë mieti lu më, lëdëdi'i por gunë nguui cumplir grë puntë shtë lëy. Mizmë lëy con ra di'dzë shtë ra profetë, cagni'i lla gunë më salvar ra pecadurë. 22 Manërë narunë Dios parë gac tubldí shcuendë nguui lu më nadë más si talë rialdi ldu'u nguui shti'dzë Jesucristo. Ndë'ë na parë grë ra narialdi ldu'i shti'dzë më, tantë parë më israelitë igual parë mënë nanádi'i më israelitë. 23 Pues grëtë' ra mënë napë rall duldë. Grë mietë runë faltë gac rall za'quë ziquë na Dios.

24 Perë Dios bë'në tubi favurë ru'bë; na tubldí shcuënda'a manërë ndigá por lo quë nabë'në Cristo Jesús. Gudilli

më con mizmë rënë shtëhi' parë gac salvára'a. ²⁵ Dios bëcuetzë më Cristo; galguti shtë Jesús bë'në më nadzë'ë galguti shtë hia'a. Iurne' gáca'a perdunë si talë rialdí ldu'u hia'a lë'ë më de verdá. Bë'në Dios zni parë guëlua'a më de quë na më justë; pues adë bë'nëdi'i më cashtigu ra mënë nabë'në duldë tiempë más guahietë. Bëga'a ldu'u më lë'ë rall. ²⁶ Pues iurne' bëlua'a më lu ra mënë, na më justë të gac bë'a mieti quëhunë më tubldí tubldí aunquë grë mieti napë rall duldë. Natubldí shcuendë nguui lu Dios si talë rialdí ldu'i shti'dzë Jesús.

²⁷ ¿Pë nadápa'a parë runë nadchánia'a? Niétiquë. ¿Pëzielú? purquë tubldí na shcuénda'a lu më sulamëntë purquë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më de verdá. ²⁸ Zni clarë rlua'a iurne', lë'ë nguui nasalvárëll si talë rialdí ldu'i shti'dzë më, lédëdi'i purquë quëhunë nguui cumplir puntë shtë lëy.

²⁹ ¿Ni mudë Dios na Dios shtë më israelitë sulamëntë? Aquëdi'i; también na më Dios shtë ra nanádi'i më israelitë. ³⁰ Na më Dios; runë më tubldí shcuendë mieti si talë rialdí ldu'u rall shti'dzë më. Rúnëdi'i importë si riuguë partë shcuerpë rall u adë rúnëdi'i rall cumplir costumbrë ni. ³¹ Por di'dzë rë' ¿pë cagni'i hia'a adë rllu'ídi'i lëy? Aquëdi'i; más bien quëgni'ia'a másru'u firmë valurë shtë lëy.

Abraham gualdí ldu'i shti'dzë Dios

¹ ¿Pëllë guëni'i hia'a shcuendë shtë Abraham, shtadë guélú hia'a? ¿Pëzielú gúqui' më za'quë lu Dios? ² Primërë puntë, si talë natubldí shcuëndi' lu Dios purquë bë'ni' cumplir obrë za'quë, iurní nápi' rsunë gac nadcháni'; perë lédë delantë lu Diósëdi'i. ³ ¿Pë rni'i Sagradas Escrituras? "Abraham gualdí ldu'i shti'dzë Dios nu guni'i Dios tubldí na shcuendë Abraham lu më". ⁴ Pues iurne' si tubi nguui quëhúnëll tubi dchi'ni lu lamë, rguilli lamë pagu, lédëdi'i ziquë regalë sino quë ziquë narunë tucarë ca'a nguui. ⁵ Perë el quë adë rúnëdi'i obrë za'quë perë rialdí ldu'i shti'dzë Dios, el quë narunë natubldí shcuendë nguui, nguui ni na më za'quë lu Dios, sulë por galrialdí ldu'i shtëni'. ⁶ También zni guni'i David tiempë guahietë de quë dichusë na nguui, el quë Dios runë recibir ziquë mënë za'quë, lédëdi'i purquë bë'në nguui ni obrë za'quë. ⁷ Guni'i David:

Rquitë ldu'u ra nabë'në Dios perdunë nu bëca'chi më duldë shtë rall.

⁸ Rquitë ldu'u nguui naná lë'ë Dadë adë guëdchi'bëdi'i galquiá cuntrë nguui por duldë nabë'në nguui.

⁹ ¿Pë rni'i ldu'ul? ¿Niá'asë rquitë ldu'u më ra mënë israelitë u nu zac ra mënë nanádi'i më israelitë? Pues gunia'a, Dios bë'në tubldí

shcuendë Abraham, shtadë guëlú hia'a, sulë purquë gualdí ldu'i shti'dzë më.
 10 Perë ¿guc bë'në më tubldí shcuendë Abraham, despuësë guriugüë partë shtë shcuérpi' u antsë? Pues antsë, lëdë despuësëdi'i.
 11 Custumbrë religiuse ni, Abraham bë'ni' recibirin ziquë sëñi de quë hia gualdí ldu'u Abraham shti'dzë më nu Dios bë'ca'a lë'i' ziquë nguü za'quë. Mudë rë' guc Abraham dadë shtë grëtë' ra mënë naná rialdí ldu'u shti'dzë Dios de verdá, hashtë ra nadë rúnëdi'i cumplir custumbrë shtë circuncisión.
 12 Nu Abraham na shtadë ra më israelitë nanadë rúnëdi'i confiar custumbrë ni parë gac rall më za'quë lu Dios sino rialdí ldu'u rall shti'dzë më, igual ziquë bë'në Abraham antsë gúqui' circuncidar.

Bë'në Dios cumplir promësë shtëhi' purquë gualdí ldu'u ra mënë shti'dzë më

13 Dios bë'ni' prometer lu Abraham nu lu grëtë' llëbni' Abraham de quë gunë rai' recibir guë'dchiliu ziquë herenci parë guëquërdë rai'. Bë'në më ni, lëdëdi'i purquë bëzu'bë diaguë Abraham puntë shtë lëy, sino purquë gualdí ldu'i shti'dzë më. 14 Si talë sulamëntë ra nanapë lëy gunë rall recibir guë'dchiliu ziquë herenci, iurní adë lasáquëdi'i tsaldí ldu'u mieti shti'dzë më, nu promësë shtë Dios nápëdi'i valurë 15 purquë lëy nua'a cashtigu. Catë nanú lëy, nanú cashtigu parë ra nabë'nëdi'i cumplir

lëy, perë catë nídi'i lëy, nídi'i mudë parë runë mënë cuntrë lëy.

16 Por ni lë'ë promësë nagoni'i Dios lu Abraham, gac cumplirin ziquë tubi favurë parë ra narialdí ldu'i shti'dzë më. Manërë ni ra cusë za'quë shtë më, na parë grë llëbni' Abraham, lëdë ni'asëdi'i parë ra narianaldë tëchi lëy sino también parë ra narialdí ldu'i shti'dzë Dios mizmë manërë ziquë gualdí ldu'u Abraham. Quiere decir, lo quë nabë'në më prometer lu Abraham, nahin tubi favurë; guëdchinin ndigá parë grë ra narialdí ldu'i shti'dzë më. Pues Abraham na shtáda'a, grëtë' hia'a. 17 Ni na lo quë narunë cuntienë Sagradas Escrituras. Rni'in de quë bë'në më lë'ë Abraham ziquë shtadë guëlú zihani naciuni. Gunë më recibir grë ra mënë narialdí ldu'i shti'dzë më mizmë manërë ziquë gualdí ldu'u Abraham. Dios napë më pudërë parë cua'ñi më ra tégulë, nu cagni'i më shcuendë cusë naguër gac ziquë hia gudëdin.

18 Iurë guni'i Dios lu Abraham de quë gáqui' shtadë zihani naciuni, gualdí ldu'u Abraham shti'dzë më aunquë hia gú'shi'; gulézi' gac cumplir shti'dzë më. Nu guc cumplir shti'dzë më; llëbni' Abraham adë chu gúnëdi'i gan guëlabë ra mënë ni. 19 Abraham adë gulézëdi'i tsaldí ldu'i shti'dzë më aunquë napë Abraham más quë tubi ghahu'a izë; mërë

gáti'; nu rdě'ěi' cuendě de quě tantě lě'i' nu Sara tsě'li', hia nalě gú'shi' parě gápi' shíni'. Nunquě tsúdi'i shíni'.²⁰ Adě bězádi'i ldu'i sino quě gualdí ldu'i de verdá. Gulezě náldi' nu bėdě'ěi' graci lu Dios antsě guc cumplir promėsě ni.²¹ Abraham gúpi' segurě sin ni tubi galěrzá ldu'i de quě Dios nápi' puděrě parě guně mē lo quě nabě'ně mē prometer.²² Por ni bėca'a Dios lě'ě Abraham; tubldí na shcuéndi' lu Dios, sulě purquě gualdí ldu'i shti'dzě mē.

²³ Ra di'dzě: "Tubldí na shcuéndi' lu Dios purquě gualdí ldu'i shti'dzě mē" adě naescrítėdi'in sulě por bien shtě Abraham²⁴ sino tambiėn parě lě'ě hia'a naná rialdí ldu'u shti'dzě mē. Guně mē tubldí shcuendě cadě túbia'a si talě rialdí ldu'u hia'a shti'dzě el quě nabėcua'ñi Jesús, Shtáda'a, ladi ra tēgulě.²⁵ Bě'ně Dios intriegu lě'ě Jesús lu galguti por causě shtúlđa'a nu bėcua'ñi mē lě'i' ladi ra tēgulě parě adě chu guėdchí'bėdi'i galquiá cuntrě lě'ě hia'a.

5

Bendición narsėdchini perduně shtě Dios

¹ Zni natubldí shcuėnda'a lu Dios purquě rialdí ldu'u hia'a shti'dzě mē. Iurne' rbedchí ldu'u hia'a lu mē por Jesucristo Shláma'a.² Por Cristo zuga'a hia'a lu nezě za'quě catě nanú bendición shtě Dios purquě rialdí ldu'u hia'a. Rquitě ldu'u hia'a nu dzuléza'a tiempě

guėná hia'a lu mē; cuezėnú hia'a lě'i'.³ Nu zac rquitě ldu'u hia'a iurě nadápa'a problemě, purquě naně hia'a galěrzac zi runě bien tē gáca'a pacėnci nu dzu hia'a más firmě lu shnezě mē.⁴ Si talě dzu hia'a lu shnezě mē sin quě adě guėazě guėtėdi'ia'a, iurní nadápa'a esperansě; dzuléza'a ra cusě naguěr gac.⁵ Hia esperansě nadápa'a adě rsėdchínidi'in shtu parě lě'ě hia'a purquě nanú zihani amor naze'dě de Dios la'ni ldu'u hia'a por Espiritu Santo naběshe'ldě Dios parě cuezėnúhi' lě'ě hia'a.⁶ Antsě lě'ě hia'a completamente adě nadápėdi'i hia'a esperansě; perdidě na hia'a, perě bėga'a iurě nabě'ně Dios puněrě, iurní guti Cristo por grě ra nanapě duldě.⁷ Nádi'i sencigi tubi de lě'ě hia'a gátia'a por tubi mēně, ni siquierě por tubi mēně za'quě; u tal vez nanú ejemplě gapě nguui valurě gáti' shlugar sáhi' naná demasiadě naza'quě.⁸ Perě claramente bėlua'a Dios de quě rac shtu'u mē lě'ě hia'a purquě Cristo guti shlugára'a; dzě ni todavía na hia'a pecadurě.⁹ Bě'ně Dios recibir lě'ě hia'a; tubldí na shcuėnda'a lu mē por galguti shtě Jesús. Más segurě iurne', gac salvára'a de grě cashtigu dushě naguėshe'ldě Dios guēc mēně mal.¹⁰ Antsě gúca'a enemigu shtě Dios; bėdě'na'a cuntrě lě'ě mē, perě bė'ně mē tē gáca'a amigu shtėhi'; nadápa'a paz por galguti shtě shini mē. Iurne'

mucho más segurë gáca'a salvar por lë'ë më; cuezënúhi' lë'ë hia'a; unidë na hia'a con lë'ë më. ¹¹ Más de ni, nalë rquitë ldu'u hia'a iurne' nu rdé'na'a alabar Dios por lo quë nabëlua'a Jesucristo Shláma'a, el quë nabë'në të gáca'a amigu shtë Dios.

Comparaciuni Adán nu Cristo

¹² Zni guc, por tubsë nguui bidchini duldë lu gué'dchiliu. Hia de tëchi ni ze'dë naldë galguti. Hia bédchini cashtigu shtë galguti parë grë mënë narëta' lu gué'dchiliu purquë grëtë' rall bënë'në rall duldë. ¹³ Antsë bëquë'ë Moisés lëy shtë Dios, nanú duldë lu gué'dchiliu, perë adë bënë'di'i më cashtigu ra mënë según lëy purquë nídi'i lëy iurní. ¹⁴ Perë sin quë adë guëté'dëdi'i, dizdë tiempë shtë Adán hashtë Moisés, nanú galguti. Grë mënë guti aunquë adë bënë'di'i rall mizmë duldë nabë'në Adán nanadë bëzu'bë diáguëdi'i mandadë shtë Dios. Adán na tubi mustrë shtë më, el quë nanapë quë guédchini.

¹⁵ Perë favurë nabë'në Dios parë lë'ë hia'a ndigá, na más llëru'bë quë duldë nabë'në Adán. Por duldë shtë tubsë nguui, bédchini galguti parë grë mënë, perë por galrac shtu'u shtë Dios nu favurë shtë Jesucristo, be'dë guédchini vidë sin fin parë zihani mënë. ¹⁶ Pues resultatë shtë favurë nabë'në Dios, na más llëru'bë quë resultatë shtë duldë nabë'në Adán. Fin shtë duldë nabë'në Adán, na

guc condenar grë mënë, perë fin shtë favurë nabë'në Dios, bédchinin despuësë zihani izë. Favurë ni napë resultatë naná adë nídi'i condenación parë pecadurë. ¹⁷ Bédchini sentenci shtë galguti parë grë mieti purquë tubsë nguui bënë'në duldë, perë parë el quë narunë recibir favurë shtë Dios, el quë narunë recibir perdunë shtë më ziquë regalë, guë'nibë'a nguui ni juntë con Jesucristo. Sulë por tubsë nguui, Jesucristo, gac salvára'a. ¹⁸ Ziquë por tubsë nguui nabë'në duldë nu por ni nacondenadë grë mieti, también por tubsë nguui, por lo quë nabë'në Jesucristo, gunë Dios recibir grë mieti ziquë mënë za'quë naná tubldí shcuendë lu më të parë guëbani rall parë siempër. ¹⁹ Quiere decir, por tubsë nguui nanadë bëquë diáguëdi'i shti'dzë Dios, cantidá mënë na rall pecadurë, perë por tubsë nguui nabë'në cumplir shti'dzë më, cantidá mënë gac rall mënë za'quë delantë lu Dios sin ni tubi demandë en cuntrë lë'ë rall.

²⁰ Bëdë'ë Dios lëy lu Moisés të parë másru'u guëdalë duldë, perë catë bëdalë duldë, ndë nanú más favurë ru'bë shtë Dios; más rlua'a rac shtu'u më ra mënë. ²¹ Zni guquin; antsë grë mieti nanú bajo ordë shtë duldë, nu por maldá nabë'në mënë guti rai', perë iurne' favurë shtë Dios rnibë'a, con resultatë gac mënë sin duldë delantë de Dios. Gac salvar rall siempër por Jesucristo Shláma'a.

6

Hia gútia'a parë duldë

¹ ¿Pë guëni'i hia'a iurne'?
¿Guëdë'na'a duldë të parë
guëlua'a Dios másru'u
rac shtu'u më lë'e hia'a?
² Aquëdi'i. Hia bëru'u hia'a
nezë mal catë nanú galguti
eternë. ¿Lallë guëabrí hia'a
stubi parë nezë ni? Hia
gútia'a parë duldë. ³ ¿Pë
adë riasëdi'i të de quë grë
lë'e hia'a naná unidë con
Jesucristo, también nadápa'a
partë galguti shtëhi'? ⁴ Por
ni iurë bëriubë nísaa, runë
significar nadápa'a partë
mizmë galguti shtë Jesús nu
ziquë guashtë më ladi ra
tëgulë por pudërë ru'bë shtë
Dadë Dios, zni runë tucarë
guëbânia'a manërë cubi con
pudërë shtëhi'.

⁵ Si talë na hia'a unidë con
Cristo nu con galguti shtëhi',
zni zac gáca'a ziquë lë'e më
iurë tsashtë hia'a ladi ra
tëgulë. ⁶ Rac bë'a hia'a vidë
mal nanabânia'a antsë, guti
juntë con Cristo lu cruz të
parë jamás guësínidi'i duldë
lë'e hia'a lu maldá. Zni gápa'a
libertá të guë nibë'adi'i duldë
lë'e hia'a ⁷ purquë grë ra
naguti, lë'e duldë nápëdi'in ni
tubi pudërë parë nguü ni. ⁸ Si
talë gutinú hia'a Jesucristo,
rialdí ldu'u hia'a de quë
guëbaninú hia'a lë'e më.
⁹ Nanë hia'a Cristo guashtëhi'
ladi ra tëgulë; hia jamás adë
guëabridi'i gati më. Hia gualú
pudërë shtë galguti parë lë'e
më. ¹⁰ Por galguti shtë më,
bëdë'e më fin con pudërë
shtë duldë; jamás gáti', perë

iurne' nabani më; unidë
náhi' con Dios parë siemprë.
¹¹ Mizmë manërë gulë bë'në
tratë duldë nananú la'ni
ldú'ul ziquë cusë naguti, nu
gulë gubani tubi vidë cubi,
mënë naquëgdë'në cumplir
voluntá shtë Dios purquë
unidë na të con Jesucristo
Shláma'a.

¹² Por ni adë rdë'edi'i të sí
guë nibë'a duldë lë'e të. Nanú
deseo mal la'ni cuerpë shtë
të; cuerpë ni napë quë gáti',
perë adë gúnëdi'i të cumplir
lo quë narac shtu'u duldë
gunë të. ¹³ Nu adë rdë'edi'i të
sí parë ni tubi partë cuerpë
shtë'nël gúni' duldë, ni tubi
partë guëzúbë diáguëdi'i
deseo mal. Mejurë gulë bë'në
intriëgu cuerpë shtë të lu
Dios, purquë na të ziquë
mënë naná guti perë bëabrí
guëbani të stubi. Gulë bë'në
intriëgu grë partë shcuérpël
lu Dios, cadë tubi partë
cuerpë gaquin ziquë tubi
trashtë parë dchi'ni za'quë
shtë më ¹⁴ purquë duldë adë
nádi'in shlámël, adë nádi'il
bajo ordë shtë lëy sino bajo
ordë shtë Dios naquëhunë
zihani favurë parë lë'ël.

*Comparaciuni shtë el quë
narunë sirvë tubi lamë*

¹⁵ ¿Pë runë cuntienë
ndë'e de quë nanú permisi
guëdë'na'a duldë purquë adë
nádi'i hia'a bajo ordë shtë
lëy sino bajo ordë shtë Dios?
Aquëdi'i. ¹⁶ Lë'e të nanë të
bien, el quë narnibë'a lë'ël nu
rzu'bë diáguël shti'dzi', nall
lamë shtë'nël. Zníti'i nahin
si talë rzu'bë diáguël deseo

mal naze'dënú galguti u si talë rzu'bë diáguël shti'dzë Dios parë guëbánil tubi vidë za'quë. ¹⁷ Dushquilli Dios; antsë lë'ë të na muzë shtë duldë perë iurne' na të muzë shtë Dios. Bëzu'bë diaguë të con guëdubinú ldu'u të enseñansë nabë'në të recibir. ¹⁸ Dzë ni bë'në më librar lë'ë të lu pudërë shtë duldë nu bë'në më parë gac të mënë narianaldë nezë za'quë. ¹⁹ Cagni'ihia comparaciuni rë' të parë más nasesë tsasë të. Ziquë más antsë bë'në të intriegu shcuerpë të parë cusë dzabë, hashtë bë'në të cumplir grë duldë naná cuntrë lëy shtë Dios, iurne' gulë bë'në intriegu shcuerpë të parë cusë naná tubdí delantë lu Dios, con fin gac të mënë santu.

²⁰ Iurë lë'ë të todavía bëzu'bë diaguë të duldë, iurní adë nápëdi'i të libertá parë gunë të sirvë Dios. ²¹ ¿pë provëchë gulú të de ra cusë mal, cusë nabë'në të antsë perë iurne' rtu lu të por duldë ni? Fin shtë duldë ni na galguti parë ra narianaldë tëchi cusë mal ni. ²² Perë iurne' na të libré; ra cusë ni adë rnibë'adi'i lë'ë të, sino quë na të muzë shtë Dios parë gunë të cumplir voluntá shtë më. Ndë'ë sí, napin provëchë. Primërë napë të vidë sagraðë narëuu' ldu'u Dios nu despuësë guëquërdënú të lë'ë më parë siembrë. ²³ Lúniquë pagu narguilli duldë parë ra narunë duldë, na galguti, perë regalë shtë Dios na vidë sin fin por Jesucrito Shláma'a.

7

Comparaciuni shtë nabëtsë'a

¹ Bëchi, lë'ë të narac bë'a lëy shtë Dios, rdë'ë të cuendë lo quë narni'i lëy runë tucarë gunë mieti cumplir hashtë gati mieti. ² Por ejemplë, tubi na'a casadë nali'bi' con tsé'li' por lëy hashtë gati tsé'li' perë iurë gati tse'lë na'a, iurní na na'a libré. Lë'ë lëy shtë gal-casadë hia adë rúnëdi'i obligar lë'ëll. ³ En cambi si talë na'a ni guëcá'all stubi nguiu mientras lë'ë tsé'li' nabani, iurní quëhúnëll duldë adulteri; perë si talë tse'lë na'a guti, lë'ë lëy nali'bi na'a con tsé'li', hia nápëdi'in pudërë parë lë'ëll nu si talë ca'a na'a ni stubi nguiu, hia adë nádi'in duldë.

⁴ Zni zac na lë'ë të bëchi la sahia, na të ziquë tubi na'a naguti tsé'li'. Antsë gac të unidë con lëy shtë Moisés, perë iurne' por gac unidë të con Cristo lu cruz, iurne' adë rnibë'adi'i lëy lë'ë të sino rnibë'a Cristo lë'ë të, el quë naguashhtë ladi ra tégulë. Zni gac të parë guëquërdë të tubi manërë santu. ⁵ Antsë iurë guanálda'a tëchi deseo mal naguc shtu'u cuerpë shtë hia'a, cusë nabëdë'na'a purquë lëy bë'në prohibëhin; cusë mal ni bësini lë'ë hia'a lu duldë, grë partë shtë shcuërpa'a. Bë'në duldë parë gua'a lë'ë hia'a lu galguti. ⁶ Perë bë'në Dios parë adë nápëdi'i lëy pudërë subré lë'ë hia'a. Gútia'a parë lëy nanapë lë'ë hia'a ziquë muzë shtëhin të parë guëdë'na'a sirvë Dios

con libertá, lédëdi'i ziquë tubi naná bajo ordë shtë lëy sino tubi manërë cubi según Espíritu Santo.

Duldë nananú la'ni ldua'a

⁷ ¿Pë guëni'i hia'a de ndë'ë, de quë lë'ë lëy na mal? Aquëdi'i. Adë nádi'i lëy cusë mal purquë por lo quë naná escritë la'ni lëy, runguë bë'ahia faltë nanapa. Por ejemplë, sin lëy nunquë adë guëdë'ëdia'a cuendë de quë na duldë iurë rzebi ldua'a pë shtë mënë, purquë naescritë: "Adë sébidi'i ldu'ul pë shtë mënë". ⁸ Por lo quë narni'i mandamientë, lë'ë duldë bë'në gan; bësëdchinin zihani deseo mal la'ni ldua'a. Pues catë nídi'i lëy adë rac bë'adi'i mieti pë na duldë. ⁹ Tubi tiempë más antsë, adë bédë'ëdia'a cuendë pë rni'i lëy; contentë nabania; perë iurë bënguë bë'ahia pë rni'i lëy, guc bë'ahia de quë napa duldë, de quë runë tucarë gatia parë siempër. ¹⁰ Lëy naná designadë parë guëne'e vidë parë na, bëaquin ziquë tubi sentënci parë gatia. ¹¹ Bësiguë duldë na. Duldë bë'në provëchë të parë guësëdchini mandamientë galguti parë na con resultatë bëna duldë nu nahia ziquë tubi naguti.

¹² Pues grë lëy con mandamientë shtë më na santu; na rahin justë nu za'quë. ¹³ Rna'bë di'dza ¿tubi cusë za'quë bësëdchini galguti parë na? Aquëdi'i, sino duldë bia'a na lu galguti. Bë'në dchi'ni duldë cusë za'quë parë

bësëdchinin galguti. Zni rlua'a lla na duldë, demasiadë mal. Por mandamientë shtë Dios, rac bë'a hia'a blac fier na duldë.

¹⁴ Rdë'ë hia'a cuendë de quë lëy na santu perë na, nahia mal; quëhuna cumplir deseo mal nananú la'ni ldua'a por duldë naná ziquë lamë shtëna. ¹⁵ Lë'ë duldë naruna, nanëa adë nazá'quëdi'in perë lo quë nadë rac shtú'udia'a, ni quëhuna; lo quë narac shtu'u guna, ni adë rúnëdia'a cumplir. ¹⁶ Zni si talë quëhuna lo quë nadë rac shtú'udia'a, nahia de acurdë de quë tubldí na lëy shtë Dios. ¹⁷ Pues adë nádia'a naquëhunë ra cusë mal sino duldë nananú la'ni ldua'a, quëhunin cusë mal ni. ¹⁸ Rdë'ëhia cuendë de quë la'ni ldua'a nídi'i cusë za'quë. Rac shtua'a guna bien perë adë nápëdia'a fuersë parë guna cumplir. ¹⁹ Adë rúnëdia'a cumplir ra cusë za'quë narac shtua'a guna, sino lë'ë duldë nadë rac shtú'udia'a, ni sí, quëhuna cumplirin. ²⁰ Iurne' si quëhuna lo quë nadë rac shtú'udia'a, lëdë nádia'a naquëhunin sino duldë nananú la'ni ldua'a, quëhunin ra cusë mal. ²¹ Zni nahin iurë rac shtua'a guna bien, sulë mal runa. ²² Perë por partë shtë espíritu la'ni ldua'a, nalë rquitë ldua'a con lëy shtë Dios ²³ perë la'ni shcuërpa nanú stubi pudërë naná runë cuntrë cusë za'quë. Nahia ziquë prësi shtë pudërë mal

ni nananú la'ni shcuerpa.

²⁴ Prubi de na. ¿Chu guëne'e libertá parë guna gan lu duldë nanua'a na lu galguti? ²⁵ Rdë'ëhia graci lu Dios purquë bënë më librar na lu pudërë shtë duldë nananú la'ni ldua'a. Bënë mëhin por Jesucristo, Shláma'a. La'ni ldua'a rac shtú'uhia guna cumplir ra mandamientë shtë Dios, perë shcuerpa runë cumplir mal deseo narsëdchini duldë.

8

*Bendición narsëdchini
Espíritu Santo*

¹ Pues iurne' adë gúnëdi'i Dios condenar ni tubi naná unidë con Cristo Jesús ² purquë Espíritu Santo rne'e vidë sin fin por lë'ë më. Bëlá më na de duldë con sentënci naná gatia. ³ Lo quë lëy adë rúnëdi'i gan; nápëdi'in pudërë parë gunë compa'ni lë'ë hia'a tē guëdë'na'a cumplir lëy; débil na shcuérpa'a. Perë Dios sí, bëshel'dë më shini më con cuerpë shtë nguui; bëdchini Jesús parë guëdchisúhi' duldë; bënë më condenar duldë nananú la'ni ldu'u mieti. ⁴ Zni bënë më tē parë guëdë'na'a cumplir lo quë narnibë'a lëy. Cagnia'a shcuendë ra nardë'ë sí parë guësë Espíritu Santo lë'ë rai' nu adë rúnëdi'i rall cumplir deseo mal nananú la'ni ldu'u rai'.

⁵ Grëtë' el quë narianaldë tēchi cusë mal, conductë shtë rall na mal; perë el quë narianaldë tēchi cusë shtë Espíritu Santo, runë rall

cumplir lo quë narac shtu'u Dios. ⁶ El quë narianaldë tēchi cusë mal, gáti' perë el quë narianaldë ra cusë za'quë shtë Espíritu, nápëll vidë verdadërë nu cuedchí ldú'ull. ⁷ Grë ra narianaldë tēchi deseo mal, na rall enemigu shtë Dios purquë adë nēdi'i guëzu'bë diaguë rall shti'dzë më. Adë ráquëdi'i guëzu'bë diaguë rall shti'dzi'. ⁸ Por ni ra narunë intriegu mizmë lë'ë rall lu duldë, adë rqtítëdi'i ldu'u rall Dios.

⁹ Perë lë'ë tē adë rianaldëdi'i tē tēchi deseo mal la'ni ldu'u tē sino rribë'a Espíritu Santo lë'ë tē si talë verdá quëbezë Espíritu Santo la'ni ldu'u tē. Grë ra nanápëdi'i Espíritu shtë Cristo, nádi'i rall shmënë Cristo. ¹⁰ Perë si talë Cristo cuzënúhi' la'ni ldu'u tē aunquë shcuerpë tē gati por causë duldë, espíritu shtë tē napë vidë eternë purquë tubldí na shcuendë tē lu Dios. ¹¹ Si talë lë'ë Espíritu nabëcua'ñi Jesús ladi ra tēgulë, cuzënúhi' lë'ë tē, mizmë më ni guëne'e vidë parë cuerpë shtë tē, cuerpë naná destinadë parë gati. Gunë Dios ni por Espíritu shtë më naquëbezënu tē.

¹² Por ni bëchi, lë'ë deseo mal nananú la'ni ldu'u hia'a, adë nápëdi'in ni tubi pudërë ni derechë parë guëdë'na'a cumplir ra cusë ni ¹³ perë si talë tsagla'guë gunë tē ra cusë mal, gati tē. En cambi si talë por pudërë shtë Espíritu Santo guëdë'ël fin con ra cusë mal narúnël, iurní guëbánil

parë siemprë.

14 Si talë quëgsë Espíritu Santo lë'ël, nal shini Dios. Sulë mënë ni na legítimë shini më. 15 Lë'ë Espíritu nabë'në të recibir, nádi'i' Espíritu shtë galërzac zi parë rdzëbë të lúhi' stubi, sino bë'në të recibir Espíritu narunë parë gac të shini Dios nu por Espíritu ni rná'ba'a lúhi': "Nal Dios, Shtadë na'a". 16 Mizmë Espíritu ni na testigu juntë lo quë narni'i ldu'u hia'a de quë na hia'a shini Dios. 17 Na hia'a shini Dios nu quëhunë më tratë lë'ë hia'a ziquë shini më; juntë con Cristo nadápa'a derechë guëca'a hia'a lo quë nanapë më. Si talë rzac zi hia'a juntë con Cristo, también guëdápa'a partë con lë'ë më iurë gunë Dios honrar shíni'.

18 Parë na grëtë' galërzac zi shtë tiempë ne', adë rúnëdi'in comparar con cusë za'quë nu hunurë naguëdápa'a despuësë, 19 purquë grë lo quë nabëntsa'u Dios, quëbezin con llëru'bë deseo parë iurë gunë Dios honrar grë ra shini më. 20 Grë cusë napë quë tsalú, lédëdi'i por propi voluntá shtënin sino por voluntá shtë Dios naná bëntsa'u grëtë' cusë. Perë bëntsa'u më ra cusë ni con segurë de quë gac cambin 21 purquë lo quë nabëntsa'u më, gunë më librar të parë adë tsalúdi'in; adë rú'dzëdi'in, sino gapin partë juntë con ra shini më iurë gunë më librar lë'ë rai'. 22 Rdë'ë hia'a cuendë guëdubi cusë nabëntsa'u më

riá ldu'in nu ru'nin ziquë tubi na'a nanapë dulurë shtë nagalë shíni'. Zni na guë'dchiliu hashtë nedzë. 23 Lëdë niá'asëdi'i ra cusë nabëntsa'u Dios riá ldu'u hashtë gac cumplir tiempë, sino nu lë'ë hia'a, aunquë nadápa'a Espíritu cumë sëñi de lo quë guëdë'na'a recibir despuësë, riá ldu'u hia'a demasiadë; dzuléza'a nia'a ca iurë guëca'a më lë'ë hia'a nu gac cambi shcuërpa'a parë adë gátidi'ia'a stubi jamás. 24 Gúca'a salvar con esperansë tubi dzë gunë më cambi shcuërpa'a, perë todavía rnádi'i hia'a lo quë narbéza'a. Lo quë rna hia'a rquí'nidi'i dzuléza'ahin 25 perë si talë dzuléza'a lo quë nadë chu rnádi'i, iurní con pacënci dzuléza'a.

26 Nadápa'a esperansë; nu Espíritu Santo quëhúni' compañi lë'ë hia'a catë adë ráquëdi'i hia'a. Pues adë rac bë'adi'i hia'a lla guená'ba'a lu Dios, perë lë'ë Espíritu Santo quëhúni' ruëguë lu Dios por lë'ë hia'a. Quëhúni' ruëguë lu më con bë nadë gúnëdi'i gan shti'dza'a guëni'i pë runë cuntienë. 27 Nu Dios el quë nanë grë shgába'a, riasë më grë di'dzë shtë Espíritu Santo purquë lë'ë Espíritu canihúni' ruëguë de acuerdë con voluntá shtë Dios. Quëhunë më ruëguë lu Dios por grë ra narialdí ldu'i shti'dzë më.

Na hia'a más quë narunë gan

28 Nané hia'a grë cusë quëac parë bien shtë ra mënë narac shtu'u më de verdá, ra nagulé Dios según voluntá shtë më, 29 purquë grëtë' nabënguë bë'a Dios dizdë antsë, bë'në më destinar lë'ë rai' tē parë gac rai' ziquë shini më nabërulë Jesús parë gac Jesús el quë nagunë recibir más hunurë entre grë ra sáhi'. 30 Grë ra nagulé Dios, guc destinar rai'; ni guna'bë më lë'ë rai'. Ra mënë naná guna'bë më, bë'në më tē gac tubldí shcuendë rai' lu më. Na rai' justë; bë'në më parë guëquërdënú mënë ni Jesucristo lu gube'e.

31 ¿Pë más guëni'i hia'a? ¿Si Dios nanú favurë de lë'ë hia'a, chull gunë gan lu hia'a? 32 Dios voluntariamente bë'ni' intriegu prupi shini më parë gáti' shlugára'a. Bë'në më intriegu shini më lu galguti tē gac salvára'a. ¿Lallë gunë më negar guëdë'ë më los de más cusë za'quë? hia quë cuezënú shini më lë'ë hia'a. 33 ¿Chull guëdchi'bë demandë lu Dios cuntrë ra nagulé më? Ni túbidi'i; Dios quëhunë tubldí shcuénda'a lu më. 34 ¿Chull gunë condenar lë'ë hia'a? Ni túbidi'i. Cristo gúti' nu zac guashtë më ladi ra tëgulë nu quëbezë më lugar shtë pudërë juntë con Dios nu quëhunë më ruëguë por lë'ë hia'a. 35 ¿Chull gunë gan parë guëdchisú amor shtë Cristo parë lë'ë hia'a? Ni túbidi'i. Masiá rzunalde mënë lë'ë hia'a; si talë rguini mënë lë'ë hia'a, u si nanú

problemë u galërzac zi; masiá runë faltë naguëdáuha'a u runë faltë shába'a; si talë zuga'a hia'a lu peligrë, ni tubi cusë gúnëdi'i gan guëdchisú amor shtë Cristo de lë'ë hia'a. 36 Sagradas Escrituras rni'i: Nadzú hia'a nu na hia'a dispuestë gátia'a grë ra dzë purquë na hia'a shmënë më.

Quëhunë mënë tratë lë'ë hia'a cumë tubi lli'li lu ra narguini lë'ë ma.

37 Perë entrë grë cusë rë', na hia'a mënë narunë gan lu grë cusë mal por Jesucristo el quë narac shtu'u lë'ë hia'a. 38 Zníti'i, napa segurë de quë ni tubi cusë guëguquë lë'ë hia'a de Dios, el quë narac shtu'u lë'ë hia'a; ni por galguti, ni por tubi nanabani iurne', nilë por ra ianglë, nilë por grë ra narnibë'a lu gube'e, ni por lo quë naguër guëdchini nu nilë por nananú iurne' 39 nilë lo quë naná guia'a, ni por lo quë nananú guetë, ni por stubi clasë pudërë nananú la'ni guë'dchiliu, gáquëdi'i guëguquë lë'ë hia'a lu amor shtë Dios, amor nabëlua'a më lu hia'a por Cristo Jesús Shláma'a.

9

Gulë Dios ra mënë israelitë

1 Cagnia'a verdá cumë shmënë Cristo nanahia; quëbezënú Espíritu Santo na, nu mizmë shgaba quëhunë testificar ruadi'dza verdá. 2 Nalë nahia tristë nu riá ldua'a; se intiende quëhuna sufrir la'ni ldua'a por sahia,

ra më israelitë. ³ Nahia dispuestë gunë më condenar na si talë por ni gac salvar ra sahia, ra mënë naná më ladza. ⁴ L'ë rai' na rai' më israelitë; gudili Dios l'ë rai' të gac rai' shini më. Bëlua'alú llni lu rai', llni naze'dë de Dios. Ra conveñi nu promësë nu lëy shtë Dios, bë'në rai' recibir. Bë'në rai' recibir ordë lla rac shtu'u Dios gunë rai' adorar Dios la'ni iádu'u. ⁵ L'ë rai' na llëbni shtadë guelú hia'a nu de l'ë rai', según nardchini mënë lu guë'dchiliu, gulë Cristo el quë nagulë Dios parë guënbé'ai'. Jesucristo na Dios nu runë tucarë grë mieti gunë rall alabar l'ë'i'. Benditë na më parë siempre. Amén.

⁶ Quëgní'idia'a de quë adë bë'nëdi'i Dios cumplir shti'dzi', sino todavía napë shti'dzë më valurë parë ra mënë purquë nanú mënë nanádi'i llëbni Israel, parë gudili Dios l'ë rai'; na rai' shmënë më. ⁷ Gudíldi'i Dios grë ra llëbni Abraham parë gac rai' legítimë shini Abraham sino rni'i më lu Abraham: "Por shínil Isaac, gápël llëbni naná ra nagudilia". ⁸ Grë ndë'ë runë cuntienë ni tubi na shini Dios sulë purquë gúlëll më israelitë, sino ra shini Dios na el quë narialdí ldu'u promësë shtë Dios. Mënë ni na de verdá llëbni Abraham. ⁹ Pues l'ë promësë naguni'i Dios lu Abraham rni'i: "Stubi izë ziquë tiempë ne' guëabría nu Sara gápi' tubi shíni'".

¹⁰ Más de ni nanú ejemplë shtë Isaac, shtadë guelú hia'a.

Guërupë shini Rebeca na rai' shini tubsë nguiu, Isaac. ¹¹⁻¹³ Ra shini Isaac nu Rebeca todavía lá'adi'i gálëdi'i rai', ni tubi mal bë'nëdi'i rai', perë guni'i Dios lu Rebeca: "Shínil naguëlú galë, gáquëll muzë parë shínil naguëdchini despuësë". Ni na de acuerdë lo quë Sagradas Escrituras rni'i: "Guc shtua'a Jacob parë guná zá'quëdia'a lu Esau". Zni bëlua'a clarë Dios napë më derechë gulë më lo quë narni'ldu'u më. El quë narac shtu'u më, rna'bë më; nídi'i importë pë cusë quëhunë rall.

¹⁴ ¿Gu runë cuntienë di'dzë r' de quë adë nazá'quëdi'i Dios? Aquëdi'i. ¹⁵ Mizmë Dios guni'i lu Moisés: "Guna favurë parë el quë narac shtua'a; guëga'a ldua'a el quë narac shtua'a". ¹⁶ Zni nahin, l'ë favurë shtë Dios, zé'dëdi'in lu mënë purquë rac shtu'u mënë, nilë por lo quë naquëhunë rall sino por voluntá shtë më, el quë narga'a ldu'i mënë. ¹⁷ Nanú stubi ejemplë; la'ni Sagradas Escrituras rni'i shcuendë rëy shtë Egipto. Rni'in: "Bëzúa l'ël ziquë rëy shtë Egipto parë guená mënë pudërë shtëna por mudë naruna tratë l'ël të guini mënë narëta' lu guë'dchiliu, blac llëru'bë na pudërë shtëna". ¹⁸ Zni zac guëni'i hia'a napë më pacënci parë el quë narac shtu'u më, nu zac runë më të gac naguëdchi ldu'u mënë según voluntá shtë më.

¹⁹ Perë guëni'il lua: "Si talë zni nahin ¿pëzielú rdchi'bë

Dios demandë cuntrë nguuiu? ¿Chull rzutipë lu voluntá shtë Dios?”²⁰ Perë rnia'a lul, ¿chu nal të parë rchupë dí'dzël con Dios? Nídi'i mudë gue'su guëni'i lu mënë naruntsa'u gue'su: “¿Pëzielú bëntsa'ul na zndë'ë?”²¹ Na Pablo rnia'a lu të, el quë naruntsa'u gue'su, nápëll derechë guntsá'ull cualquier cusë narni'i ldú'ull. Con mizmë benë shtë gue'su guntsá'ull tubi gue'su chulë nu especial, nu con mismë benë gactsa'u tubi cusë nadë rluá'adi'i chulë.

²² ¿Pë rni'i ldú'ul? Aunquë más antsë guc shtu'u guëlua'a Dios pudërë shtë më cuntrë ra mënë nabë'në mal, bia'a ldu'u më mal mudë shtë nguuiu ni; pacënci guc më con ra narunë tucarë cashtigu eternë.²³ Nu guc shtu'u guëlua'a më ra favurë ru'bë nu bendición parë lë'ë hia'a. Bëga'a ldu'u më lë'ë hia'a; bë'ni' preparar lë'ë hia'a dizdë más antsë parë guëquërdënú hia'a lë'ë më.²⁴ Parë ni gulë më lë'ë hia'a, mënë israelitë nu ra nanádi'i më israelitë.²⁵ Ziquë rni'i la'ni librë nabëquë'ë Oseas:

Ra nanádi'i shmëna, gululëhia lë'ë rai' shmëna.

Lë'ë ra nadë rac shtú'udia'a antsë, ni gululëhia mënë narac shtua'a.

²⁶ Mizmë lugar catë antsë guni'i Dios: “Nádi'i të shmëna”, ndë guëni'i mënë: “Na të shini Dios nanabani”.

²⁷ Nu Isaías guni'i shcuendë naciuni Israel: “Aunquë nilë llëbni shtë tégulë Israel na

cantidá mënë ziquë iu'lli shtë nisëdu'u, nadë más bëldasë rall gac salvar²⁸ purquë gunë më cumplir shti'dzi' hashtë tsalú sentënci cuntrë ra narëta' lu guë'dchiliu”.²⁹ Gaquin ziquë mizmë Isaías guni'i antsë:

Dadë shtë ra ianglë, si talë adë bë'nëdi'i më perdunë bëldá shtadë guëlu hia'a të gátidi'i rai',

pues iurne' na hia'a ziquë ra mënë naguquërdë guë'dchi Sodoma nu Gomorra.

Ra mënë israelitë nu diza'quë shtë më

³⁰ ¿Pë runë cuntienë grë ndë'ë? ¿Pëllë guëni'i hia'a de quë ra nanádi'i më israelitë, ra nadë rac shtú'udi'i gunë rall cumplir lëy shtë Dios, hia nasalvar rall; tubdí na shcuendë rall lu Dios purquë gualdí ldu'u rall shti'dzë më³¹ perë ra mënë israelitë narianaldë tëchi lëy shtë më, bë'nëdi'i rall gan gac rall më za'quë lu Dios?³² ¿Pëzielú? purquë ra më israelitë adë gualdídi'i ldu'u rall shti'dzë Dios parë gac salvar rall sino gualdí ldu'u rall mizmë lë'ë rall, u sea ra obrë za'quë nabë'në rall gualdí ldu'u rall. Zni gulaguë rall ziquë tubi narrelde guëc guë'ë.³³ Ziquë naescritë la'ni shti'dzë Dios: Guná, na rdchi'ba tubi nguuiu naná ziquë tubi guë'ë catë rrelde mënë guëquin.

Na më ziquë guë'ë narunë storbë.

El quë narialdí ldu'i shti'dzë
më, ni nunquë guënitill
shnézi'.

10

¹ Bëchi, lo quë narac shtua'a
con guëdubinú ldua'a, lo quë
narna'ba lu Dios, gac salvar
ra mënë israelitë. ² Nahia
testigu de quë zianaldë rai'
lëy shtë Dios con llëru'bë
devociuni perë adë riasëdi'i
rall; nápëdi'i rall llni shtë
Dios. ³ Adë guënëdi'i rall
manërë runë Dios parë gac
tubldí shcuendë nguui lu më;
más bien gac shtu'u rall por
gunë cumplir lëy, gac rall më
za'quë lu Dios. Adë nëdi'i rall
gunë rall recibir salvaciuni
cumë favurë nabë'në më por
grë mieti. ⁴ Pues parë grë
ra naná rialdí ldu'i shti'dzë
Dios, adë rianáldëdi'i rall tëchi
lëy parë gac tubldí shcuendë
rall lu më. Rac bë'a rall
sulamëntë por Cristo napë
nguui tratë con Dios.

⁵ Nu Moisés bëquë'ëi' gac
tubldí shcuendë nguui lu
Dios si talë gunë nguui
cumplir lëy; guni'i Moisés:
“El quë nangunë cumplir grë
puntë shtë lëy, guëquitë ldu'i
parë siembrë”. ⁶ Perë manërë
parë gac tubldí shcuendë
nguui lu Dios por fe na
zndë'ë; lëdë nagánëdi'in. Adë
rúnëdi'il llgabë napë quë
tsépil lu gube'e parë tsaglílil
Cristo parë gac salvárëll ⁷ nu
adë rúnëdi'il llgabë napë quë
guiétël catë nanú ra tëgulë
parë tsaglílil Cristo de ndë.
Aquëdi'i. ⁸ ¿Pëllë rni'i lëy?
Rni'in: “Bëdchini di'dzë parë

lë'ël; hia ruadí'dzël di'dzë
ni lu mënë; cabezin la'ni
ldú'ul”. Pues mizmë diza'quë
rë' naquëdë'në na'a predicar,
rni'i de quë napë quë tsaldí
ldu'u mënë shti'dzë Jesús.
⁹ Ruadi'dzë na'a de quë si talë
rni'il Jesús na Dadë nanapë
derechë parë guënbë'ai' lë'ël
nu si talë rialdí ldú'ul de
verdá de quë bëldishtë Dios
lë'ë Jesús ladi ra tëgulë, zac
salvárëll. ¹⁰ Napë quë tsaldí
ldú'ul shti'dzë më parë gac
tubldí shcuendëll lu Dios;
con rua'l quëhúnël testificar
rialdí ldú'ul Dios; por ni
nasalvárëll.

¹¹ Sagradas Escrituras rni'i:
“Ni tubi chu narialdí ldu'i
shti'dzë Dios, adë guëtúdi'i
lull”. ¹² Nídi'i diferenci entrë
ra më israelitë nu con ra
nanádi'i më israelitë, pues
mizmë Dadë Jesús na Dadë
shtë grë mënë nu rne'e
më sin medidë ca'a grë ra
narialdí ldu'i lë'ë më. ¹³ Zni
na, grë ra narna'bë Dadë
Jesús parë gúni' perdunë
lë'ëll, gac salvárëll. ¹⁴ Perë
¿lallë guëna'bë rall lë'ë më
si talë adë rialdidi'i ldu'u
rall lë'ë më? ¿Lallë tsaldí
ldu'u rall lë'ë më si talë chu
nádi'i naruadi'dzë lu rall
diza'quë shtë më? ¿Lallë
guini rall? nu adë chu nádi'i
nanua'a shti'dzë më parë lë'ë
rall. ¹⁵ ¿Lallë tsagni'i mënë
diza'quë si talë adë chu nádi'i
el quë nabëshe'ldë lë'ë nguui
ni? Ziquë rni'i Sagradas
Escrituras: “Blac nasa'a iurë
guëdchini ra naruadi'dzë
diza'quë nu nutici narsëquitë
ldu'u mënë”.

¹⁶ Perë lëdë grëdi'i mënë

runë rall cuendë diza'quë, ziquë bëquë'ë Isaías: “Dadë çhull gualdí ldu'u di'dzë nabiadi'dzë na'a lu rall?”
 17 Sin quë adë guëtë'dëdi'i, rialdí ldu'u mënë iurë ruadi'dzë tubi më diza'quë lu rall. Diza'quë ni na mizmë shti'dzë Jesucristo.

18 Perë rna'bë di'dza lu të çpë adë bínidi'i rall lo quë nacagni'i Dios lu mënë? Clarë quë sí; bini rall grëtë' di'dzë ni. Sagradas Escrituras rni'i: Biadi'dzë Dios shti'dzi' guëdubi nezë shtë guë'dchiliu.

Shti'dzë më bërë'tsë hashtë catë rialú guë'dchiliu.

19 Guëabrá guëna'bë di'dza: çpë na posiblë adë guc bë'adi'i mënë israelitë shti'dzë më? Pues primëre puntë, Moisés bëquë'ëi' shti'dzë Dios narni'i:

Guna parë guëzebi ldu'u të lu tubi naciuni nanadë runguë bë'adi'i na.

Guna tratë lë'ë rall të guëdënú të lë'ë rall, mënë nanëdi'i tsasë rall shti'dza.

20 Segundë puntë, Isaías gupë valurë nu bëquë'ëi':

Ra nagudíli'i na, bëdia'guëlu rall na.

Guëlua'aluhia lu ra nadë guná'bëdi'i por na.

21 Perë en cuantë shcuendë mënë israelitë rni'i Isaías: “Guëdubi tiempë bëldí guiahia parë guna recibir mënë nanëdi'i guëquë diaguë shti'dza, mënë narni'i cuntrë voluntá shtëna”.

11

Mënë israelitë naná salvar

1 Iurne' quëgna'bë di'dza: çpë na posiblë bëquë guia'a më parë siempër ra mënë israelitë? Aquëdi'i; pues mizmë na nahia më israelitë; nahia llëbni Abraham; Benjamín na shtadë guëluhia.

2 Dizdë más antsë Dios gulë më ra mënë israelitë; adë bëquë guia'a Dios lë'ë rall. Çpë riasëdi'i të lo quë narni'i Sagradas Escrituras la'ni histori nabë'në Elías? Bëdchi'bë Elías galquiá cuntrë mënë israelitë; guni'i' lu Dios:

3 “Dadë, ra mënë gudini rall ra nabiadi'dzë shti'dzël nu bëzalú rall bëcu'guë shtënel. Sulë na nahia muzë shtënel nanabani. Nu rac shtu'u rall quini rall na.”

4 Perë Dios bëquebi lu Elías: “Na gulëhia mënë; napa gadchi mili nguui nadë bëzullíbidí'i delantë lu dzanë Baal”.
 5 Rnia'a lu të, mizmë iurne' ziquë tiempë dzë ni, Dios napë tubi tantë mënë israelitë nagulë më ziquë favurë shtë më të gac rai' shini më.
 6 Si talë na rai' shini më por tubi favurë, iurní nádi'in por lo quë naquëhunë rai' purquë iurní favurë nídi'i favurë sino salvaciuni na ziquë rallë narunë tucarë por lo quë nabë'në rall. Bë'në më favurë ni sulë por galërğa'a ldú'i'.

7 Çpë guëni'ia'a? Casi grë mënë israelitë adë bëdzélëdi'i rall manërë parë gac salvar rall, perë bëldá rall nagulë Dios, bë'në rai' recibir favurë shtë më. Los de más më israelitë guc naguëdchi ldu'u rall, bë'në Dios.
 8 Zni rni'i Sagradas Escrituras: “Bësa'në Dios lë'ë rall lu

nacahi të adë tsasëdi'i rall; adë rnádi'i rall con slu rall; adë rínidi'i rall con diaguë rall, bënë Dios. Zni na rall hashtë iurne'." ⁹ Nu zac rni'i David:

Grë cusë za'quë nanapë mënë ni, guëabrí ziquë trampë catë ldaguë rall.

Vidë chulë shtë rall guëabrí guëc rall cumë cash-tigu.

¹⁰ Nu slu rall guëcahi të parë guënëdi'i rall verdá.

Nu galriá ldu'u shtë rall gac ziquë tubi bultë në'e.

Salvaciu ni shtë ra nanádi'i më israelitë

¹¹ Iurne' rna'bë di'dza: çpë na ra mënë israelitë ziquë tubi mënë narredë lu guë'e nu gúnëdi'ill gan jamás tsashtëll stubi? Aquëdi'i, sino iurë bëquë guia'a më israelitë salvaciuni, ra mënë nanádi'i më israelitë guatë rall shnezë Dios parë gac salvar rall të parë guená mënë israelitë nu guëzebi ldu'u rall lu mënë ni; iurní tsaldí ldu'u rall shti'dzë më. ¹² Guënia'a lu të stubi cusë, si talë iurë bëquë guia'a mënë israelitë salvaciuni shtë Dios, iurní bédchini bendición parë los de más mënë, blac llëru'bë bendición guëdchini iurë guëabrí ldu'u rall lu Dios. Si talë ra më nanádi'i më israelitë, napë rall favurë shtë Dios purquë ra mënë israelitë bëniti rall shnezë Dios, blac cusë za'quë guëdchini lu guëdchiliu iurë tsaldí ldu'u mënë israelitë shti'dzë Dios.

¹³ Perë napa tubi di'dzë parë lë'e të nanádi'i më

israelitë. Bëshe'ldë Dios na; nahia poshtë shtë më. Nahin tubi hunurë parë na.

¹⁴ Quëhuna shchi'ni më con guëdubinú ldua'a të ra sahia mënë israelitë, iurë guená rall lë'e të, gac shtu'u rall gac salvar rall. ¹⁵ Pës si talë iurë bëquë guia'a Dios lë'e rall, ra mënë nanádi'i më israelitë guatë rall shnezë Dios, çllallë gac iurë ra mënë israelitë guëabrí ldu'u rall shnezë Dios stubi? Gaquin ziquë iurë tsashtë tégulë ladi ra tégulë.

¹⁶ Iurne' guënia'a shcuendë Abraham nu naciuni Israel. Si talë tubi muestrë shtë nacubë na santu, grë nacubë na santu. Si slu'chi hiaguë na santu, también ra llicu hiaguë na santu.

¹⁷ Bëldá ra mënë israelitë na rall ziquë llicu hiaguë olivo guishi; bëriuguë rahin perë lë'e të gac injertar lu tronquë shlugar ra mënë ni, nu napë të partë con vidë shtë hiaguë verdadërë con ra naná shmënë Dios. ¹⁸ Adë runë nadchínidi'i të; adë chu guëní'idi'i na të mejurë quë los de más llicu hiaguë. Si talë runë nadchini të, gulë bësëagná ldu'u të de quë napë të vidë sin fin sulë purquë unidë na të con tronquë shtë hiaguë. Lë'e tronquë rne'e vidë parë lë'e të; lëdë lë'ëdi'i të rdë'e të vidë parë hiaguë ni.

¹⁹ Perë tal vez guëní'il lua: "Perë llicu hiaguë riuguin të parë gac injertara; guca injertë lu tronquë shtë hiaguë".

²⁰ Rnia'a lu të; bédchisú Dios ra mënë israelitë purquë adë

gualdídi'i ldu'u rall shti'dzë Dios, perë lë'ël nápël vidë sin fin sulë purquë rialdí ldú'ul shti'dzë më. Zni nahin; adë runë nadchínidi'il sino gupë ciudadë ²¹ purquë si talë adë bë'nëdi'i Dios perdunë ra mënë israelitë naná ziquë llicu hiaguë legítimë, tampusquë gúnëdi'i më perdunë lë'ël si adë rialdídi'i ldú'ul de verdá. ²² Gulë guná, blac llëru'bë na amor shtë Dios, perë runë më cashtigu. Ra naná ziquë llicu hiaguë nabëriuguë bë'në më cashtigu demasiadë, perë parë lë'ël gunë më bien si talë tsagla'guë gáquël unidë con lë'ë më; no sea quë zac lë'ël gáquël ziquë llicu hiaguë nabëriuguë. ²³ Más de ni, si talë ra mënë israelitë nanádi'i unidë con Cristo iurne', si talë guëabré ldu'u rall lu shnezë Dios, gapë rall vidë sin fin; gac rall ziquë llicu hiaguë naguc injertë lu tronquë stubi. Napë më pudërë parë gunë mëhin. ²⁴ Perë lë'ël nal ziquë llicu hiaguë olivo guishi; nádi'il më israelitë perë bëriúguël parë gáquël injertadë con verdaderë hiaguë olivo. Ni na contrari lo quë narunë mieti; adë gáquëdi'i unir tubi llicu hiaguë guishi lu tubi tronquë za'quë. Zni nahin con ra mënë israelitë naná ziquë llicu hiaguë verdaderë. Blac sencigi nahin gunë më injertë ra mënë ni lu tronquë shtë hiaguë stubi vësë.

Ra mënë israelitë gac salvar rall

²⁵ Bëchi, quëgnia'a comparaciuni purquë rac shtua'a gac bë'a tē tubi secretë nabëlua'a Dios ne'. Antsë guasëdi'i hiá'ahin. Perë adë rúnëdi'i tē llgabë na tē mejurë quë los de más sa' tē. Bëldá ra më israelitë na rai' ziquë ciegu; naguëdchi ldu'u rai' hashtë gac cumplir zihani mënë nanádi'i më israelitë gac salvar. ²⁶ Iurë nasalvar ra mënë ni, iurní grë mënë israelitë gac salvar rall; Sagradas Escrituras rni'i:

El quë nangunë librar, zé'di' de Sión.

Guëdchisúhi' duldë shtë llëbni Jacob.

²⁷ Ndë'ë na tubi promësë nardë'a con lë'ë rai' iurë guëdchisúa duldë shtë rall.

²⁸ ¿Pë runë cuntienë grë ndë'ë parë ra nabë'në recibir diza'quë? Pues ra më israelitë na rall enemigu shtë Dios iurne' parë gunë tē recibir bendición shtë më. Perë gulë më lë'ë rall; bë'në ldai' më lë'ë rall purquë na rall shini shmënë Dios naguquëreldë guahietë. ²⁹ Rna'bë më mënë; rzëlaa'dchi më bendición cua'a mënë; nunquë gunë më cambi galërni'i ldu'u më. ³⁰ Más antsë adë gualdídi'i ldu'u tē shti'dzë më perë iurne' sí, bë'në tē recibir galërnga'a ldu'u më. Guquin purquë ra mënë israelitë nëdi'i tsaldí ldu'u rall shti'dzë më. ³¹ Aunquë iurne' lë'ë rall adë rzu'bë diáguëdi'i rall shti'dzë më, guëdchini tubi dzë guëga'a ldu'u Dios lë'ë rall

stubi nu gac salvar rall. Gunë rall recibir galërğa'a ldu'u më stubi juntë con lë'ë të. ³² PUES parë Dios grëtë' më nënë na rall ziquë ra prësi la'ni lachigui'bë. Grëtë' më nënë adë bënëdi'i cumplir mandadë shtë më të parë guëga'a ldu'u më grë mieti.

³³ Blac llëru'bë na shgabë më. Riasë më grëtë' ra cusë. Adë chu gúnëdi'i gan gac b'ë'all por completë shgabë më. Adë chu ráquëdi'i gac b'ë'all manërë naquëhunënu më con lë'ë hia'a. ³⁴ "¿Chull tsasë llgabë nanapë Dadë Dios? u ¿chull bënë'ë cunseju parë lë'ë më? ³⁵ ¿Chu bënë'ë nacua'a më të parë guëabrá quilli më lë'ëll ziquë pagu?" ³⁶ Purquë por lë'ë më rni'bi grëtë' cusë. Bëcueshtë më grëtë' cusë; bëntsa'u më grëtë' cusë parë gunë më recibir hunurë nu graci shtë mënë. Runë tucarë grëtë' mënë guëdë'ë rall labansë parë lë'ë më hashtë nídi'i fin. Amén.

12

Rac shtu'u Dios guëquërdëda'a sulë parë lë'ë më

¹ Znít'i bëcha, quëhuna ruëguë lu të gunë të intriegu mizmë lë'ë të parë Dios purquë bëga'a ldu'u më lë'ë të. Gulë bënë'ë presentar mizmë lë'ëll ziquë ofrendë parë lë'ë më. Gulë gac të mënë santu, mënë narëuu' ldu'u Dios. Ni runë tucarë gunë të purquë riasë të, nu zni gunë të alabar lë'ë më. ² Adë chu guëquërdëdi'i ziquë los de más mënë shtë

guë'dchiliu, sino gulë gac mënë nacubi por cambi nananú la'ni ldu'u të. Zni másru'u gac bë'a të naná voluntá shtë Dios; quiere decir, guadë naná cusë za'quë nu guadë narquite ldu'u më nu lo quë naná tubldí delantë lu më.

³ De acuerdë con favurë nabë'në më, gulë më na ziquë poshtë shtëhi', rnia'a lu të adë chu gúnëdi'i llgabë nall më ru'bë lu sa'll. Mejurë gulë bënë'ë llgabë lo quë naná verdá nu tubldí de acuerdë con fe nabëzëlaa'chi Dios parë lë'ëll. ⁴ Ziquë cuerpë shtë nguii naná zihani partë perë tubsë cuerpë, ⁵ zni zac lë'ë hia'a, cantidá na hia'a perë na hia'a tubsë cuerpë naná unidë con Jesucristo, nu lë'ë hia'a unidë na hia'a, cadë nguii con grë sa' nguii.

⁶ Cadë túbia'a nadápa'a don nabëzëlaa'dchi Espiritu Santo según favurë nabë'në Dios. Llni nu fuersë narne'e Dios adë nádi'in igual parë cadë túbia'a, perë runë tucarë guëdë'në dchí'nia'a llni nadápa'a. Si talë por pudërë shtë Dios ráquël guëní'il shti'dzë më, guni'i shti'dzë më de acuerdë con lda'i' shtë më nabëdë'na'a recibir de lë'ë më. ⁷ Si talë ráquël rúnël sirvë lu sa'll, pues bënë'ë sirvë lu rai' con guëdubinú ldú'ul. Si talë ráquël guëluá'al shti'dzë më con pudërë shtë më, pues runë tucarë guëluá'al con guëdubinú ldú'ul. ⁸ Si talë ráquël guëdë'ëll cunseju sa'll, bënë'nin con guëdubinú ldú'ul.

El quë nardë'ë parë shchi'ni Dios, pues guëdë'ëll sin quë cuézi' gúnëll recibir premi. El quë narac guë nibë'a, pues tsagla'guë guë nibë'all con cuidadë. El quë narga'a ldu'u sa'll, guëga'a ldu'ull con lëgrë.

Lo quë narunë tucarë gunë ra narialdí ldu'i diza'quë

⁹ Gulë gac shtu'u de verdá grë mënë. Gulë guná tushë ra cusë mal perë gulë tsagla'guë ra cusë za'quë. ¹⁰ Gulë gac shtu'u con llëru'bë cariñi grë sa' të. Gulë bë'në honrar sa'l; gulë bë'në rëspëti lu sa'l.

¹¹ Adë gac nabëchidi'il; gulë bë'në sirvë Dadë Jesús guëdubi tiempë.

¹² Gulë bëquitë ldu'u të con esperansë nanápël; gulë gac mënë pacënci iurë rzunalde mënë lë'ël; adë cuézëdi'i të sino gulë guna'bë lu Dios guëdubi tiempë.

¹³ Gulë bë'në compañi ra narialdí ldu'i shti'dzë Jesús con nicidá shtë rai'. Gulë bë'në recibir bien grë naze'dë visitë lídchil.

¹⁴ Si talë tubi mënë rguell guëquël, guna'bë lu Dios parë guëdë'ë më bendición parë nguui ni. Adë rúnëdi'il igual adë con lë'ël.

¹⁵ Gulë cue nalëgrë con ra naquërelde nalëgrë nu gulë bëga'a ldu'u të con ra naru'në lu galëriá ldu'u.

¹⁶ Súdi'i ni tubi dishi'bi entrë lë'ë të. Adë runë narúbëdi'il lu sa'l, sino gulë gac amigu shtë ra mënë nanádi'i më ru'bë lu guë'dchiliu.

¹⁷ Adë riabridi'i gúnëll cusë mal parë el quë narunë cuntrë lë'ël. Gulë guni'i ldu'u gunë të bien delantë lu grë sa' të. ¹⁸ Gulë guquërelde sin dishi'bi con grë mieti. ¹⁹ Adë rúnëdi'il vengar sino bédë'ë sí gunë Dios cashtigu purquë Sagradas Escrituras rni'i: "Runë tucarë guna vengar; na guëguëllahin, rni'i Dadë". ²⁰ Nu zac rni'i Sagradas Escrituras: "Si talë enemigu shtënëll rldia'në, bédë'ë nagáuhi'. Si talë rbídchi', bédë'ë nagúhi' purquë si talë gúnëll zni, iurní guëá shnill por galështú." ²¹ Adë rdë'ëdi'il sí gunë duldë gan lul, sino lë'ël bë'në gan lu mal con lo quë naná za'quë.

13

¹ Runë tucarë grëtë' mënë gunë rall rëspëti ra gobiernë nu autoridá purquë grë ra autoridá na por voluntá shtë Dios. Ra autoridá zúbëga'a rai' por permisi shtë Dios. ² Grë ra narzutipë lu shti'dzë gobiernë rúnëll cuntrë lo quë nabë'në Dios punerë. El quë narzutipë lu shti'dzë gobiernë rsëdchínill cashtigu parë mizme lë'ël. ³ Grë ra narnibë'a nananú guë'dchiliu, adë rtsëbëdi'i rall ra mënë naquëhunë cusë za'quë sino quë rtsëbë rall ra naquëhunë mal. ¿Gu rac shtú'ul guëbánil sin quë rdzëbëdi'il lu autoridá? pues gulë cue cusë za'quë; hia iurní guëá'nëll ziquë ra më za'quë lu ra gobiernë. ⁴ Pues lë'ë ra autoridá na rall el

quë nabë'në Dios punërë parë bien shtë të, perë si talë lë'ël quëhúnël mal, iurní sí, guëdzëbël lu autoridá purquë bënë më punërë lë'ë rall parë gunë rall cashtigu tubldí grëtë' el quë naquëhunë mal. ⁵ Por ni rqui'ni gunë të rëspëti ra autoridá, lëdë niá'asëdi'i parë zé'dëdi'i cash-tigu guëquël sino también purquë la'ni ldú'ul nanël zni naza'quin. ⁶ Por rsunë rë', gulë quilli ra impuestë nacagna'bë gobiernë purquë na rall por voluntá shtë Dios. Bënë më punërë lë'ë rall parë dchi'ni ni.

⁷ Gulë bënë'ë lo quë narunë tucarë parë cadë tubi sa'l. El quë naze'bi contribución, gulë quilli contribución. Grë ra naze'bi impuestë, gulë quilli impuestë. El quë narunë tucarë rëspëti, gulë bënë rëspëti lë'i' nu el quë narunë tucarë hunurë, gulë bënë honrar lë'i'. ⁸ Adë rzé'bidi'i të ni tubi lu sa'l të sino gulë quilli lo quë narzé'bil lu sa'l. Gulë guc shtu'u sa'l purquë el quë narac shtu'u sa'll de verdá, bënë'll cumplir lo quë nacagnibë'a lëy shtë Dios. ⁹ Ra mandamientë rni'i: "Adë rúnëdi'il duldë adulteri. Adë rguínidi'il sa'l. Adë rbaa'nëdi'i të. Adë ruadi'dzë bíchidi'il lu sa'l. Adë rzé'bidi'i ldú'ul pë shtë mënë." Grë ndë'ë con los de más mandamientë shtë Dios, gúnël cumplir si talë gúnël lo quë narni'i shti'dzë më: "Gulë guc shtu'u grë sa'l igual ziquë rac shtú'ul mizmë lë'ël". ¹⁰ El quë naná rac

shtu'u sáhi', adë quëhúnëdi'ill mal cuntrë bëchi sa' ni; por ni el quë narac shtu'u sa'll de verdá, canihúnëll cumplir lëy shtë Dios.

¹¹ Más de ni, gulë bënë'ë cuendë tiempë nabánia'a. Hia bëga'a iurë; gáca'a ziquë el quë nagubani lu mbëca'ldë purquë dzë naguëdchini Dadë Jesús stubi, más guëlladchi zuga'ain parë iurne' quë iurë lë'ë hia'a gualdí ldu'u hia'a diza'quë. ¹² Na ziquë gue'lë ze'dë grëgue'lë; hia lë'ë gue'lë ziadzaguë. Lë'ë dzë ze'dë bi'guë. Por ni rqui'ni guësá'na'a grë cusë mal narunë mieti lu nacahi. Ziquë suldadë nanacu shabë suldadë, cha zuga'a hia'a con llni shtë Dios parë tíldia'a cuntrë mal. ¹³ Zia glá'ga'a lu shnéza'a sin ni tubi duldë, ziquë narunë tucarë narzé rdzë. Adë chu gáquëdi'i zudchi. Nu adë chu tsádi'i ca nanú ruidë, nilë catë quërelde mënë ziquë mbecu. Adë chu gápëdi'i mal vici; adë chu tsutëdi'i lu dishi'bi. Adë chu gáquëdi'i mbidiosë ¹⁴ sino gulë gac ziquë tubi nanacu bien con mizmë pudërë shtë Dadë Jesucristo. Adë rdë'ëdi'il sí lu ra deseo mal narsini lë'ël lu mal.

14

Adë rúnëdi'il juzguë sa'l

¹ Gulë bënë'ë recibir sa'l narialdí ldu'i diza'quë aunquë adë zuga'adi'ill firmë lu shnezë më. Bënë'ë recibir lë'ëll sin quë adë rchupë dí'dzëdi'il subrë puntë naraull. ² Por ejemplë nanú

tubi sa'l narialdí ldú'ull nanú permisi gaul' grë clasë cumidë, perë nanú stubi sa'l naná débíl; rní'ill runë tucarë gau mieti ra verdurë, lëdëdi'i gau mieti belë. ³ Pues el quë naráu belë, adë gúnëdi'ill juzguë lë'ë sa'll naráu sulë ra verdurë. Nu zac el quë nadë rau belë, adë gúnëdi'ill juzguë el quë naráu grë clasë cumidë purquë Dios bënë recibir lë'ë mieti ni. ⁴ ¿Chull nal tē quëhúnëll juzguë lë'ë muzë shtë stubi lamë? Pues lu shlamë muzë, gac muzë juzgar u gunë muzë recibir hunurë. Pues muzë shtë Jesús zull firmë lu shnezë mē purquë Dios napë pudërë parë gunë muzë ni gan lu grë prëbë naze'dë lúhi'.

⁵ Stubi comparaciuni; nanú bëldá mënë quëhunë rall cumplir ra dzë delicadë. Stubi sa'l rní'ill grë ra dzë na igual; nídi'i dzë delicadë parë lë'ëll. Pues nadë más runë tucarë cadë nguiu gáqui' firmë con creenci shtëhi'. ⁶ El quë nanapë rëspëti lu dzë delicadë, pues quëhúnëll honrar Dios, nu zac el quë naquëhúnëdi'i cumplir ra dzë delicadë, lu Dios nápëll rëspëti. El quë naráu grëtë' cusë, pues quëhúnëll rëspëti Dios nu quëgdë'ëll graci lu mē por cumidë. Nu el quë narunë providë gaul' cualquier cusë, quëhúnëllin parë lë'ë mē nu rdë'ëll graci lu mē.

⁷ Nadápa'a el quë narnibë'a lë'ë hia'a; mientras nabánia'a, na hia'a muzë shtë mē nu iurë gátia'a, na hia'a

shmúzi'. ⁸ Si talë nabánia'a, nabánia'a parë lë'ë Dadë. Si talë rátia'a, rátia'a parë lë'ë mē. Si talë guëbánia'a u si talë gátia'a, na hia'a shmënë Dios. ⁹ Por mizmë rsunë ni, Cristo guti nu bëabrí nabani mē tē parë gac mē Dadë tantë ra mënë naguti nu zac ra nanabani.

¹⁰ Perë lë'ël ¿pëzielú rúnëll juzguë ra bëchi sa'l? Grëtë' hia'a napë quë guëdchínia'a delantë lu Cristo tē parë gunë mē juzguë cadë lë'ë hia'a. ¹¹ Sagradas Escrituras rni'i: Ziquë segurë na nabania, rni'i Dadë, grëtë' mënë gac bë'a rall nahia Dios nu guëzullibi rall lua. Grëtë' mënë gunë rall alabar na.

¹² Zníti'i cadë tubi hia'a napë quë guëdë'ë hia'a cuendë lu Dios por lo quë naquëdë'na'a.

Adë chu gáquëdi'i mal ejemplë parë sa'l

¹³ Por ni rnia'a, adë chu gúnëdi'i juzguë sa'll sino al contrari, gulë guni'i ldú'ul guëquërdëll naza'quë, lëdëdi'i manërë mal; no sea quë guëlaguë sa'l lu duldë por causë shtënëll. ¹⁴ Unidë nahia con Jesucristo, por ni napa segurë de quë grë cumidë nalimpi; nídi'i mal si talë guëdáuha'ain, perë si tubi nguiu rni'i ldú'ull nanú dau adë límpidi'i, pues parë lë'ëll naprovidë gaullin. ¹⁵ Perë si talë raul grë clasë cumidë nu zni quëhúnëll ofender sa'l, pues adë rac shtë'udi'il sa'l iurní; runë fáltël amor parë

sa'l. Adë rúnëdi'il niétiquè; adë gáudi'il belë si talë por ni guëni'ti sa'l. Jesucristo gúti' por lë'èll. ¹⁶ Adë rdé'èdi'il lugar guëni'i mënë mal por lo quë nanëll na bien. ¹⁷ Si talë rnibë'a Dios lë'èl, si náhi' Rëy, nídi'i importé custumbrë pë raul u pë ruu'l, sino stubi cusë rqui'ni naná tubldí shcuénda'a lu mē, nu cuedchí ldu'u hia'a lúhi', nu rquitë ldu'u hia'a por Espíritu Santo nacuezënú lë'ë hia'a. ¹⁸ El quë narunë sirvë Cristo manërë za'quë, ni rquitë ldu'u Dios con lë'èll nu ra sa'll adë bē nápëdi'i guëni'i rall cuntrë lë'èll.

¹⁹ Por ni cha guiagla'ga'a nezë catë rbedchí ldu'u hia'a, catë nídi'i dishí'bi, catë guëdë'na'a compa'ni sa' hia'a tē gac rall más firmë lu shnezë Dios. ²⁰ Adë rshí'nídi'il dchi'ni shtë Dios por lo quë narául. Grë dau naza'quë gau mieti perë na mal si talë raul tubi cusë nu ejemplë shtënëll na ziquë tubi guë'ë catë rreldë sa'l nu gúnëll duldë. ²¹ Pues bien nahin adë chu gáudi'i belë, nu adë chu gúdi'i vini, nu ni por chu guëdë'nëdi'i cualquier tubi cusë narunë rreldë bëchi sa' hia'a lu duldë, ni lo quë runë dañi parë fe shtë sa' hia'a. ²² ¿Gu rialdí ldu'ul de quë grë dau naza'quë? Pues nabënë nahin perë adë rdildi dí'dzëdi'il con sa'l subrë puntë rë'. Rquitë ldu'u nguü el quë naná firmë lu shnézi', el quë nanëll rúnëll bien. ²³ El quë naráu cualquier cusë nu rza ldu'ull, nall culpablë

purquë adë quëháudi'ill con fe; adë quëhúnëdi'ill cumplir según rialdí ldu'ull. Cualquier cusë naguëdë'na'a, si nápëdi'i hia'a confiansë naza'quin, pues duldë nahin parë lë'ë hia'a.

15

Gulë bënë lo quë narac shtu'u sa'l

¹ Grë hia'a naná firmë lu shnezë Dios, runë tucarë guëdë'na'a compa'ni ra nazugá'adi'i firmë lu shnezë mē. Gáca'a mē pacënci, lëdëdi'i mënë narguili bien shtëna'a. ² Cadë tubi hia'a runë tucarë guëdë'na'a bien con sa' hia'a tē tsaldí ldu'u rall más; gac rall firmë lu shnezë mē. ³ Mizmë Jesucristo adë bëquítëdi'i ldú'i' mizmë lë'i' sino guc cumplir lo quë naná escritë la'ni Sagradas Escrituras: "Grë ra didzabë naguni'i mënë cuntrë lë'èl, bëabrí guni'i rall cuntrë na". ⁴ Pues grë lo quë naná escritë la'ni Sagradas Escrituras, cuë ra di'dzë ni parë bien shtë hia'a. Naescritin tē guësé'da'a la'nin tē gua'a ldu'u hia'a firmë lu shnezë mē tē gáca'a mē pacënci por shti'dzë mē nu gápa'a esperansë. ⁵ Quëgna'ba lu Dios, el quë narni'nú lë'ë hia'a, gúni' compa'ni lë'ë tē, tē gac unidë tē ziquë bësëa'në mē tubi ejemplë parë lë'ë hia'a ⁶ tē gac gunë tē alabar Dios con tubsë llgabë nu con tubsë bë. Gulë bënë alabar Dadë Dios naná Shtadë Shláma'a Jesucristo.

Bërë'tsë diza'quë ladi ra nanádi'i më israelitë

⁷ Por ni, gulë bënë recipir grë sa' të cumë ziquë Jesucristo bë'ni' recipir lë'ë hia'a parë guëlua'a pudërë shtë Dios. ⁸ Lo quë narnia'a na, bidë Cristo parë bënë më sirvë lë'ë ra më israelitë parë gac cumplir grë ra promësë naguni'i Dios lu shtadë guëlu hia'a. Bidë më parë guëlua'a më ra di'dzë shtë Dios na verdá. ⁹ Nu bidë më parë ra mënë nanádi'i më israelitë, guëdë'ë rall graci lu më por galërğa'a ldu'u më. Ni na de acuerdë naná escritë:

Guna alabar lë'ël entrë grë naciuni.

Gulda cantë lul; guënia'a blac llëru'bë na pudërë shtënë.

¹⁰ Stubi partë Sagradas Escrituras rni'i:

Gulë bëquitë ldu'u të mënë nanádi'i israelitë.

Gulë bëquitë ldu'u të juntë con shmënë më.

¹¹ Stubi partë Sagradas Escrituras rni'i:

Gulë biadi'dzë cusë ru'bë nabënë Dios lu grë mënë shtë guë'dchiliu.

Lë'ë të nanádi'i më israelitë, gulë bënë alabar lë'ë më juntë con ra shmënë më.

¹² Nu Isaiás bëquë'ëi':

Tubi llëbni Isai guëdchini të guëribë'a më ni ra naciuni.

Ra mënë tsaldí ldu'u rall lë'i', el quë nangunë salvar lë'ë rall.

¹³ Quëgna'ba lu Dios, el quë narunë parë gápa'a esperansë, guëshe'ldë më

lëgrë nu paz la'ni ldu'u të purquë rialdí ldu'u të shti'dzë më. Cagna'ba gapë të zihani esperansë por pudërë shtë Espíritu Santo.

¹⁴ Bëcha, napa segurë de quë lë'ë të na të më za'quë nu rac bë'a të ra cusë shtë Dios, nu nanëa de quë rac të guëdë'ë të cunseju parë cadë tubi sa' të. ¹⁵ Perë la'ni cartë rë', adë bëdzëbëdia'a guëquëa'a lu të grë enseñansë rë' të adë guëá'ldëdi'i ldu'u të di'dzë ni. Bënahin purquë zni bënë më incarguë de quë gunahin. ¹⁶ Bënë Dios tubi favurë de quë guna sirvë lë'ë Dadë Jesucristo entrë ra nanádi'i më israelitë. Quëhuna dchi'ni rë' naná bëne'e Dios parë gac salvar mieti, parë raca guna presentar grë ra nanádi'i më israelitë lu Dios ziquë tubi ofrendë naguëca'a më, tubi ofrendë nabënë l dai' Dios por Espíritu Santo.

¹⁷ Por Jesucristo naná runë compaňi na, napa rsunë parë guëquitë ldu'a'a con dchi'ni nabëna por lë'ë më ¹⁸ purquë adë nápëdia'a valurë guënia'a lu të más cusë, sulamëntë lo quë nabënë Cristo la'ni vidë shtëna; gunia'a lu ra mënë të ra nanádi'i më israelitë tsaldí ldu'u rall nu guëzu'bë diaguë rall shti'dzë më. ¹⁹ Por milagrë nu sëňi nu con pudërë shtë Espíritu Santo, biadi'dza shti'dzë Jesucristo dizdë Jerusalén nu alrededurë lugar ni hashtë regiuni Ilírico; biadi'dza guëdubi lugar ni. ²⁰ Zni guni'i ldu'a'a tsagnia'a diza'quë

lu ra mënë catë nunquë guc b'adi'i mënë lë Dadë Jesucristo tē parē shchi'nia gáquëdi'in ziquë tubi mënë narza'a lídchi' guëc cimientë shtë hiu'u nabēntsa'u stubi sáhi'. ²¹ Ziquë na escritë:

Grë ra nadë b'ëni'di'i recibir diza'quë shtëhi', guini rall.

Grë ra nadë riasëdi'i shti'dzi', tsasë rall.

Guc ldu'u Pablo tsáhi' ciudá Roma

²² Nalë rac shtua'a guënia'a diza'quë lu ra nanadë guënëdi'i lë'ë mē. Zihani mënë runë rall cuntrë na; por ni adë bëna gan tsahia tubi visitë lë'ë tē. ²³ Perë iurne' bëna gan shchi'nia ndë'ë, guëdubi regiuni rē'. Por zihani izë rac shtua'a guëbaninúa lë'ë tē. ²⁴ Gueldë guëna visitar lë'ë tē iurë tsahia España. Despuësë de tubi visitë con lë'ë tē, rialdí ldua'a gunë tē compaňi na con nicidá nanapa parë nezë España. ²⁵ Perë iurne' tsahia Jerusalén; guahia du'pë ayudë parë ra shmënë Jesús narëta' ndë ²⁶ purquë ra mënë Macedonia nu Acaya bëtëá rai' tubi ofrendë parë ra shmënë Jesús nabënapëdi'i, ra naquërdë Jerusalén.

²⁷ Pues b'ë'në rall llgabë ziquë cusë za'quë, gunë rall compaňi ra mënë ni. Nabënë nahin purquë ra mënë Acaya nu Macedonia b'ë'në rall recibir diza'quë por ra mënë israelitë. Iurne' runë tucarë gunë rall compaňi ra prubi con dumí shtë rall. ²⁸ Iurë guna gan con asuntë rē', guna

intriegu ofrendë ni guia'a rai'; iurní guërua'a parë España. Pues iurní gueldë guënahia lë'ë tē. ²⁹ Napa se-gurë de quë iurë guënahia lu tē, guëdchinia con bendición shtë Jesucristo.

³⁰ Bëchi, quëhuna ruëguë lu tē por nombre shtë Dadë Jesucristo nu por amor narne'e Espiritu Santo, de quë gunë tē compaňi na con oraciuni lu Dios. ³¹ Gulë guna'bë lu mē tē parë guelá mē na grëtë' lo quë narac shtu'u gunë ra nadë rialdídi'i ldu'u shti'dzë Jesús, ra naquërdë Judea. Gulë guna'bë lu mē tē parë ra shmënë Jesús nananú Jerusalén, gunë rall recibir con bien ayudë naguahia parë lë'ë rai'. ³² Nu gulë guna'bë lu mē, si na voluntá shtë mē, gueldë guënahia lë'ë tē; guëdchinia con lëgrë shtë mē nu guna du'pë descansë con lë'ë tē. ³³ Dios el quë narunë parë cuedchí ldu'u mieti, cuezënúhi' lë'ë tē. Rac shtua'a cuedchí ldu'u tē por pudërë shtë Dios; cuezënú mē lë'ë tē. Amén.

16

Pablo quëhúni' saludar sáhi'

¹ Runa presentar lu tē Febe, tubi na'a naná rialdí ldu'i diza'quë. Quëhúnëll sirvë ra shmënë Dios naquërdë guë'dchi Cencrea. ² Gulë b'ë'në recibir lë'i' con bien por lë Dadë Jesús, cumë ziquë runë tucarë gunë mieti con ra narialdí ldu'i Dios. Gulë b'ë'në compaňi lë'i' cualquier

cusë narquí'ni' purquë lë'i' bënë compaňi zihani mënë nu na bënë'ni' compaňi.

³ Gulë bënë saludar Priscila nu Aquila naná ra shmëna lu dchi'ni shtë Jesucristo. ⁴Lë'ë rai' bëdchi'bë rai' prupi vidë shtënë rai' parë gac salvara lu peligrë. Lëdë niá'asë na rdë'ëhia graci lu rai', sino zac ra los de más bëchi sa' hia'a nanádi'i më israelitë perë rialdí ldu'u rai' shti'dzë më. ⁵ Gulë bënë saludë grë ra narialdí ldu'i diza'quë, ra nardëá lidchi Priscila nu Aquila. Gulë bënë saludar Epeneto, el quë narac shtua'a. Epeneto guc primërë nagualdí ldu'i diza'quë regiuni Acaya. ⁶ Gulë bënë saludë María, el quë nalë bënë dchi'ni entrë lë'ë të. ⁷ Gulë bënë saludë ra sahia, Andrónico nu Junias naganú rai' na la'ni lachigui'bë. Ra poshtë shtë më, napë rai' zihani rëspëti parë Andrónico nu Junias; más de ni, gualdí ldu'u rai' diza'quë más antsë quë na.

⁸ Gulë bënë saludë Ampias, stubi shmënë Jesús; nalë rac shtua'a lë'i'. ⁹ Gulë bënë saludë Urbano, el quë nabë'nënú shchi'ni Jesús con lë'ë hia'a. Nu gulë bënë saludë Estaquis, el quë narac shtua'a. ¹⁰ Gulë bënë saludë Apeles naná bënë gan lu grë prëbë ziquë shmënë Jesús. Nu zac gulë bënë saludë famili shtë Aristóbulo. ¹¹ Gulë bënë saludë ra më ladza, Herodión, nu ra famili shtë Narciso naná rialdí ldu'u diza'quë. ¹² Gulë bënë saludë

Trifena nu Trifosa naná bënë shchi'ni Jesús, nu zac bënë saludë Nanë Pérsida; nalë bënë'ni' dchi'ni shtë Dadë Jesús. ¹³ Gulë bënë saludë Rufo el quë napë famë entrë ra naná rialdí ldu'i diza'quë, por lo quë nabë'ni'. Nu zac gulë bënë saludë shni'a Rufo naná ziquë shni'ahia. ¹⁴ Gulë bënë saludë Asíncrito nu Flegonte nu Hermas nu Patrobas nu Hermes con los de más shmënë Dios naná quëreldeñú rai'. ¹⁵ Gulë bënë saludë Filólogo nu Julia nu Nereo con zánëll. Gulë bënë saludë Olimpas con grë ra naná rialdí ldu'i diza'quë shtë Jesús, ra naná quëreldeñú lë'ë Olimpas.

¹⁶ Gulë bënë saludë cadë tubi lë'ë të con cariňi santu. Grë ra grupë shtë shmënë Cristo rshe'ldë rall saludë parë lë'ë të.

¹⁷ Bëchi, runa ruëguë lu të, gulë gupë cuidadë ra nargú divisioni nu ra naná rdchi'bë problemë parë lë'ë të. Lo quë naquëhunë rall, na cuntrë diza'quë naná bësë'dë të. Gulë gulë con lë'ë rall ¹⁸ purquë grë ra mieti ra adë na rall bajo ordë shtë Dadë Jesucristo sino quëhunë rall cumplir deseo mal nananú la'ni ldu'u rall nu rguguë rall ldu'u ra mënë naná sencigi. Con di'dzë chulë nu libanë bishi, rsiguë rall ra mënë. ¹⁹ Grë mënë rac bë'a rall lla bëzu'bë diaguë të shti'dzë Dios, nu rquitë ldua'a. Rac shtua'a gac nasini të parë gunë të cusë za'quë, lëdëdi'i parë gunë të cusë

mal. ²⁰Lë'ë Dadë narcue'dchí ldu'u hia'a nasesë, gunë më gan lu Satanás ziquë tubi nguiu naguë'lú guëc ma. Lë'ë Dadë Jesucristo gunë l dai' lë'ë të.

²¹ Timoteo naquëhunë'nú dchi'ni na, rshé'ldëll saludë parë lë'ë të; nu Lucio nu Jasón nu Sosípater, mënë ladza; rshe'ldë rall saludë.

²² Na Tercio, caquëa'a cartë rë'; quëgshe'lda saludë parë lë'ë të cumë unidë na hia'a con Dadë Jesucristo.

²³ Gayo el quë nardë'ë pusadë parë na, nu rdëá grupë shtë shmënë Jesús lídchi', rshé'ldi' saludë parë lë'ë të. Nu Erasto naná tesorerë shtë guë'dchi, rshé'ldëll saludë; nu tubi bëcha lë Cuarto, tubi shmënë Jesús, rshé'ldëll saludë.

[²⁴ Lë'ë Dadë Jesucristo gunë l dai' grë të. Amén.]

Rialú cartë rë' con tubi labansë

²⁵ Iurne' guëdë'na'a alabar Dios, el quë narac gunë parë gac të firmë lu diza'quë shtë salvaciuni naná biadi'dza; ráqui' gúni' parë gac të firmë según lo quë nabëlua'a më lu hia'a, cusë naná naga'chi más antsë dizdë guzublú guë'dchiliu ²⁶ perë iurne' bëru'u di'dzë ni lu llni nu rdë'ë hia'a cuendë di'dzë ni por ra Sagradas Escrituras nabëquë'ë ra nabiadi'dzë shti'dzë më guahietë. Grë ndë'ë na de acuerdë con mandamientë shtë Dios eternë. Shti'dzë më bédchini parë gac bë'a mieti shtë grë naciuni të tsaldí ldu'u rall de

verdá nu guëzu'bë diaguë rall shti'dzë më.

²⁷ Guëdë'na'a alabar Dios por Jesucristo. Lë'ësë më na Dios nananë grë cusë. Llëru'bë na pudërë shtë më. Amén.

Primère cartè nabëquë'e San Pablo lu mënë Corintios

*Bëquë'e Pablo tubi cartè nu
bëshé'ldi'in lu ra shmënë Dios
naquërelde Corinto*

¹ Na Pablo, nahia tubi nagulë Dios. Nahia tubi poshtë shtë Jesucristo purquë zni na voluntá shtë më. Bëshé'ldë më na. ² Juntë con Sóstenes, bëcha'a, quëquëa'a cartè rë' nu guëshé'ldahin lu grupë shtë shmënë Dios naquërelde guë'dchi Corinto. Na të shmënë më nabëzunë Dios almë shtë të purquë unidë na të con Cristo Jesús. Dios guna'bë lë'ë të, të gac të santu. Na të shmënë më igual ziquë los de más naná rianaldë tëchi ldai' shtë Jesucristo, Shláma'a. Na më el quë narnibë'a lë'ë rai' nu también rnibë'a më lë'ë hia'a. ³ Gulë bë'në recibir bendición shtë më nu gulë cuedchí ldu'u të por Dios, Shtáda'a nu por Jesucristo Shláma'a.

Bendición nadápa'a por Jesucristo

⁴ Siemprë rdë'a graci lu Dios por lë'ë të nu rdë'a graci lu më por ra favurë shtë Dios nanapë të purquë unidë na të con Jesucristo. ⁵ Por na të unidë con Cristo, Dios bëne'e grëtè' clasë bendición naná rac bë'a të pë runë cuntienë shti'dzë më nu rac të ruadi'dzë të shti'dzë më. ⁶ Grë ndë'ë quëhunin testificar de

quë na verdá shti'dzë Jesús, di'dzë nabíadi'dzë na'a lu të iurë guquërelde'nú na'a lë'ë të. ⁷ Iurne' adë pë runë fáltèdi'i lo quë narne'e Dios. Napë të pudërë shtë Espíritu Santo mientras quëbezë të con ánimo dzë naguëabrí Jesucristo, Shláma'a, stubi. ⁸ Lë'ë më gunë më compañi lë'ë të parë gac të firmë lu shnezë më hashtë fin shtë guë'dchiliu. Iurní nì tubi chu guëdchi'bë galquiá guëc të; guëa'në të sin culpë dzë naguëabrí më stubi. ⁹ Dios siemprë quëhúni' cumplir grë shti'dzë më. Lë'ë më guna'bë më lë'ë të parë gac të unidë con shini më, Jesucristo Shláma'a.

Divisioni entrë ra shmënë Dios

¹⁰ Bëchi, quëhuna ruëguë lu të purquë na hia'a shmënë Jesucristo. Gulë gac të de acuerdë con lo quë naruadi'dzë të nu adë rdë'èdi'i të sí tsu divisioni entrë lë'ë të. Gulë guquërelde të sin dishi'bi. Gulë gapë mizmë llgabë nu gulë bë'në juzguë mizmë manërë. ¹¹ Rnia'a lu të ndë'ë, bëchi, purquë ra famili shtë Cloé guni'i rai' lua nanú dishi'bi entrë lë'ë të. ¹² Nahin verdá; tubi të rni'i: "Na nahia shmënë Pablo". Stubi të rni'i: "Nahia shmënë Apolos". Stubi të rni'i: "Nahia shmënë Cefas". Stubi të rni'i: "Nahia shmënë Cristo". ¹³ ¿Gu nanú zihani Cristo? Nanë të na, Pablo, adë cuëdia'a lu cruz por duldë shtë të. Adë bëriubë nisë të en el nombre shtë Pablo. ¹⁴ Dushquilli

Dios de quë adë bëchu'bë nísedia'a ni tubi de lë'ë të sino sulë Crispo nu Gayo ¹⁵ të adë guëní'idi'il bëchu'bë nisë Pablo lë'ël en el nombre shtë Pablo. ¹⁶ Nu zac bëchu'bë nisa ra famili shtë Estéfanas perë adë rëagnádi'i ldua'a bëchu'bë nisa stubi de lë'ë të. ¹⁷ Pues Cristo bëshe'ldë më na parë guadi'dza diza'quë lu ra mënë, lëdëdi'i parë guëchu'bë nisa ra mënë. Bëshe'ldë më na parë guadi'dza lu mënë manërë sencigi, lëdëdi'i con di'dzë nadë rac bë'adi'i mënë humildë të parë guëdë'ë mieti cuendë pë runë cuntienë galguti shtë Jesús lu cruz.

Cristo nápi' pudërë; por lë'i ze'dë guëdchini llni shtë Dios

¹⁸ Diza'quë de quë guti Cristo lu cruz por lë'ë hia'a nahin ziquë cusë nadë rlluí'idi'i parë ra narianaldë nezë mal catë tsalú rall, perë parë lë'ë hia'a nazia'a nezë za'quë catë gac salvára'a, diza'quë ni na pudërë shtë Dios. ¹⁹ Zni rni'i Sagradas Escrituras:

Guëzalúa grëtë' llni shtë ra më sabi;

Guësëana tubi cu' grë ra llgabë shtë ra namás rac bë'a.

²⁰ ¿Pë fin napë ra di'dzë shtë më sabi u ra di'dzë shtë ra narlua'a lëy shtë Moisés?

¿Ca nanú ra enseñansë shtë ra nardildi di'dzë?

Ra enseñansë shtë mësë narianaldë llgabë shtë mënë, pues Dios bëluá'ai' enseñansë shtë rall na tuntë. ²¹ Dios el quë narac bë'a grëtë' cusë nu rac gunë më grë cusë,

gunibé'ai' de quë ra mënë shtë guë'dchiliu nunquë gunguë bë'adi'i rall lë'ë më por prupi llni shtë rall, nilë por tantë narac rall. Más bien gac shtu'u më gac salvar mieti sulë por diza'quë. Rni'i mënë tuntë nahin, perë por diza'quë gac salvar grë ra narialdí ldu'i shti'dzë më.

²² Ra mënë israelitë rac shtu'u rall guená rall milagrë shtë Dios, iurní tsaldí ldu'u rall. Ra mënë nanádi'i më israelitë, rguili rall llni nanapë mënë guë'dchiliu ²³ perë lë'ë hia'a rdia'a dí'dza'a de quë por galguti shtë Cristo lu cruz gac salvára'a. Parë ra mënë israelitë diza'quë na ziquë tubi guë'ë catë rreldë rall. Parë ra mënë nanádi'i më israelitë, diza'quë na ziquë cusë nadë rlluí'idi'i. ²⁴ Perë grë ra naguna'bë Dios, ra më israelitë u ra nanádi'i më israelitë, sulë Cristo na nezë parë gac salvar mieti. Cristo na pudërë nu llni shtë Dios parë gac salvára'a. ²⁵ Parë ra mënë guë'dchiliu, diza'quë shtë Dios na ziquë cusë nadë rlluí'idi'i, perë rnia'a lu të llni shtë Dios más lasac quë grë ra llni nanapë mënë guë'dchiliu; nu lo quë narni'i rall na débil parë Dios, nahin más fuertë quë grë ra fuersë nanapë mënë. ²⁶ Dadë, gulë bédë'ë cuendë de quë Dios gudili më lë'ë të aunque du'psë de lë'ë të rac bë'a të según llgabë shtë ra mënë. Du'psë të na të më nalasac; du'psë të na mënë naná rnibë'a. ²⁷ Dios gulë ra mënë sencigi, ra nadë ráquëdi'i, të

parë guëtú lu ra më sabi, ra nanapë llni shtë mënë. Gulë më ra mënë débíl según llgabë shtë mënë parë guëtú lu ra mënë namás fuertë. ²⁸ Gulë më ra nalasáquëdi'i nu ra mënë narunë ra sáhi' desprëci; quiere decir, gulë më cusë nalasáquëdi'i parë tsalú cusë narni'i mënë napin valurë nu parë guëlua'a lu llni ra cusë narni'i mënë adë nádi'i verdá. ²⁹ Zni bënë më të adë chu gunë nadchínidi'i delantë lu më. ³⁰ Perë mizmë Dios bënë më unír lë'ë të con Cristo Jesús nu bënë Dios të gac b'ë'a hia'a lë'ë më por Cristo, nu por Cristo tubldí na shcuénda'a lu Dios. Por Cristo na hia'a shmënë më naná rzunë almë shtë hia'a. Por Cristo na hia'a salvar. Guzi'i më lë'ë hia'a. ³¹ Zni nahin de acuerdë lo quë narni'i Sagradas Escrituras: "Si talë tubi de lë'ë të runë nadchíníl pues bënë nadchini sulë por lo quë nabënë Dadë".

2

Diza'quë nu galguti shtë Jesús

¹ Bëchi, iurë bidë guënia'a lu të lë'ë verdá shtë Dios, adë biadi'dzëdia'a ziquë tubi mësë narlua'a con di'dzë nadë rac b'ë'adi'i të sino biadi'dza clarë. Gunia'a lu të di'dzë nabëlua'a Dios lua. ² Iurë guquëreldeñúa lë'ë të, guni'i ldua'a guadi'dza sulë tubsë di'dzë de quë Jesucristo gunë salvar lë'ë hia'a, de quë guti më lu cruz por lë'ë hia'a. ³ Iurë bidë guëdchinia lu të, pues adë gualdídi'i ldua'a mizmë na sino bëdzëba nu

bëchi'cha. ⁴ Iurë gunia'a lu të ra diza'quë shtë Dios, adë guni'inúdia'a lë'ë të con di'dzë sabi naze'dë por llni nanapë mënë guë'dchiliu, sino guni'inúa lë'ë të con pudërë shtë Espíritu Santo, el quë nabënë zihani cusë ru'bë. ⁵ Guni'inúa lë'ë të, të tsaldí ldu'u të shti'dzë Dios purquë bini të pudërë shtë më, lëdëdi'i por tantë rac ruadi'dza. Zni gac parë gac të firmë; dchi'chi na fe shtë të ziquë tubi cimientë shtë hiu'u.

Por Espíritu Santo rac b'ë'a hia'a

⁶ Zni na manërë biadi'dzë na'a diza'quë lu ra mënë, perë biadi'dzë na'a di'dzë sabi lu ra mënë namás rianaldë ra shnezë Dios. Ra di'dzë sabi naruadi'dzë na'a, adë zé'dëdi'in de guë'dchiliu rë', nilë por ra mënë naquëgnibë'a ra sa' rall. Grë cusë ni nasesë tsalú ra ⁷ perë ruadi'dzë na'a con llni shtë Dios. Ruadi'dzë na'a ra cusë secretë shtë Dios. Ruadi'dzë na'a di'dzë sabi shtë më, ra cusë nabënë më ordenar antsë cueshtë guë'dchiliu parë gac salvára'a. ⁸ Ni tubi ra naná rnibë'a lu guë'dchiliu rë', adë riasëdi'i rall ndë'ë. Si talë niasë rall, adë niaquë'ëdi'i rall Dadë Jesús lu cruz, el quë narnibë'a guëdubi gube'e. ⁹ Zni rni'i Sagradas Escrituras:

Dios bënë më preparar cusë adë ni chu gunádi'i nu adë chu bínidi'i, nu adë chu bënëdi'i llgabë.

Cusë ni na parë ra narac shtu'u lë'ë më.

¹⁰ Grë ndë'ë bëlua'a më lu hia'a por Espíritu shtë më. Lë'ë Espíritu na llni nu riasë Espíritu ra cusë namás naga'chi, hashtë shgabë Dios namás secretë rac bë'a Espíritu.

¹¹ ¿Chull gac bë'a lo quë nanú la'ni ldu'u nguü? Mizmë nguü riasëll llgabë nananú la'ni ldú'ull. Zni na con Dios; sulamëntë Espíritu shtë më rac bë'a llgabë shtë më. ¹² Lë'ë hia'a adë bédë'nëdi'ia'a recibir Espíritu naná rribë'a mënë shtë guë'dchiliu sino bédë'na'a recibir Espíritu naná ze'dë de Dios të gac bë'a hia'a grë bendición nabëzëlaa'chi më parë lë'ë hia'a. ¹³ Ruadi'dzë na'a shcuendë ra cusë rë' con di'dzë nabëlua'a Espíritu shtë Dios, lédëdi'i con di'dzë nabësë'dë na'a por ra mësë shtë guë'dchiliu. Zni rlua'a na'a ra cusë shtë Espíritu lu ra mënë narianaldë tēchi Espíritu Santo.

¹⁴ Grë ra nanápëdi'i Espíritu cuzënúhi' la'ni ldú'ull, adë rúnëdi'ill recibir di'dzë shtë Espíritu purquë parë lë'ëll cusë ni adë rllu'idi'i. Cusë tuntë rní'ill. Adë riasëdi'ill purquë rqui'ni llni shtë Espíritu parë tsasë mënë ra cusë shtë Espíritu. ¹⁵ Perë grëtë' nacabezënú Espíritu Santo rac bë'a rall grëtë' cusë nalasac; perë ra sa' nguü ni, ra nadë tsanaldëdi'i tēchi Espíritu Santo, adë rac bë'adi'i rall blac lasac na primëre nguü ni. ¹⁶ Ra Sagradas Escrituras rni'i:

“¿Chull riasë? u ¿chu rac bë'a lla na llgabë shtë Dadë Dios? ¿Chull guëlua'a Dios?” Perë lë'ë hia'a nadápa'a Espíritu; por ni rac bë'a hia'a llgabë shtë Cristo.

3

Quëdë'na'a sirvë lë'ë Dadë Dios

¹ Zni nahin bëchi, adë gú'di'i manërë të guadi'dza lu të cumë ziquë mënë naquëgsë Espíritu Santo, sino biadi'dza lu të ziquë mënë narianaldë tēchi ra cusë shtë guë'dchiliu. Na të ziquë me'dë en cuantë ra cusë shtë Cristo. ² Bëlua'ahia lë'ë të con enseñansë sencigi cumë ziquë tubi me'dë naradchi. Rúnëdi'i të gan gau të cumidë ziquë më ru'bë. Todavía adë riasëdi'i të ra enseñansë naná rqui'ni parë su të firmë lu shnezë Dios. ³ Hashtë ne' na të ziquë mënë narianaldë tēchi ra cusë shtë guë'dchiliu; quërelde të igual ziquë los de más sa' të. ⁴ Si talë rní'il: “Na nahia shmënë Pablo”; stubi të rní'il: “Nahia shmënë Apolos”, iurní quëhunë të llgabë ziquë ra mënë shtë guë'dchiliu, lédëdi'i ziquë mënë nanapë Espíritu Santo.

⁵ ¿Chull na Pablo? ¿Chull na Apolos? Na na'a nadë más ra nabëshe'ldë Dios; por shti'dzë na'a gualdí ldu'u të diza'quë shtë Dadë. Cadë tubi muzë shtë Dios bë'ni' según fuersë nu llni nabëne'e më. ⁶ Na bëcabnía bë'dchi; Apolos gudi'li ra plantë, perë Dios bësëru'bë më ra plantë ni. ⁷ De manërë de quë ni tubi

na'a, el quë nabëcabní bè'dchi u el quë naguati'li ra plantë, lasáquëdi'i na'a, perë Dios na el quë nalasac. Bësëru'bë mē ra plantë. ⁸ El quë narcabní nu el quë nargui'li, na rai' unidë, nu Dios quilli cadë tubi lë'ë hia'a según dchi'ni naquëdë'na'a. ⁹ Grë hia'a na hia'a ra nardë'na'a dchi'ni juntë con lë'ë mē. Lë'ë tē na tē ziquë guiu'u lachi catë quëhunë mē dchi'ni.

Na tē ziquë tubi hiu'u naquëgza'a mē. ¹⁰ Nahia ziquë mësë albañil naná gulë Dios parë guëzu'ba cimientë shtë hiu'u. Hia stubi quëgza'a hiu'u guëc cimientë ni. El quë narza'a hiu'u rqui'ni gápi' cuidadë manërë naquëgzá'all hiu'u. ¹¹ Pues ni tubi adë chu nápëdi'i derechë guëzú'bëll stubi cimientë purquë hia nanú cimientë verdadërë naná mizmë Jesucristo. ¹² Perë cadë nguiu quëgzá'all tubi hiu'u con orë u bëdchichi u guë'ë nalasac u con hiaguë u con gui'lli guia. ¹³ Lë'ë dchi'ni de cadë lë'ë hia'a guëru'u lu lni dzë shtë juici. Dzë ni guëdchini gui'i tē parë gunë gui'i prëbë pë clasë dchi'ni bè'në mieti. ¹⁴ Si talë tubi de lë'ë hia'a bëza'a tubi hiu'u nanadë tsequi lu gui'i, gunë nguiu ni recibir pagu por dchi'ni nabë'nëll ¹⁵ perë en cambi, si talë tubi de lë'ë hia'a guëza'a hia'a tubi hiu'u con cusë naná sutípëdi'i lu gui'i, pues guënitill grëtë'; nídi'i pagu parë lë'ëll aunquë lë'ëll gac salvárëll cumë ziquë rgu nguiu tubi cusë la'ni hiu'u narie'qui.

¹⁶ ¿Pë adë rac bë'adi'i tē de quë na tē ziquë iádu'u catë cuzë Dios, de quë Espíritu shtë Dios cuzënúhi' la'ni ldu'u tē? ¹⁷ Si talë tubi de lë'ë tē quëhúnëll usar iádu'u shtë mē tubi cusë mal, guëne'e mē fin parë lë'ëll. Catë cuzë mē, nahin santu nu también cuerpë shtë tē na santu.

¹⁸ Adë rsiguëdi'il mizmë lë'ëll. Si talë tubi de lë'ë tē rni'il nal sabi con lni nanapë mënë guë'dchiliu, mejurë guëabril ziquë tubi naráquëdi'i tē gáquëll mē sabi de verdá. ¹⁹ Pues lni shtë ra mënë narianaldë cusë shtë guë'dchiliu rë', nahin ziquë cusë tuntë parë Dios. Nascritë: "Dios quëhunë parë ldaguë mē sabi lu galënasini shtë rall ziquë rlaguë tubi ma lu trampë". ²⁰ Nu zac rni'i Sagradas Escrituras: "Lë'ë Dadë rac bë'ai' ra llgabë shtë mënë sabi, de quë lasáquëdi'i shgabë rall". ²¹ Por ni adë chu gunë nadchínidi'i de quë nall shmësë sa'll. Pues grëtë' cusë nahin parë lë'ë tē; ²² Pablo, Apolos, Pedro, guë'dchiliu, nu vidë, nu galguti, nu lo quë naná iurne', nu ra cusë naguër gac, grëhin na parë lë'ë tē. ²³ Nu lë'ë tē na tē shmënë Cristo; rribë'a mē lë'ë tē nu Cristo rzu'bë diágui' shti'dzë Dios.

4

Dchi'ni shtë ra poshtë

¹ Grëtë' tē napë quë gunë tē llgabë de quë na na'a sulamëntë shmuzë Cristo. Gulë mē lë'ë na'a parë tsaglua'a na'a ra mënë di'dzë

shtë më, cusë de quë antsë adë guc bë'adi'i mieti. ² El quë naná incarguë tubi dchi'ni, napë quë gáqui' naza'quë; napë quë gúni' cumplir lo quë narunë tucarë. ³ Por partë shtëna adë riádi'i ldua'a iurë quëhunë të juzguë lë'ë na, nilë riádi'i ldua'a por los de más sahia narunë juzguë na; pues adë ráquëdia'a gunë juzguë mizmë na. ⁴ Perë si talë ni tubi shgaba adë quëgdchi'bëdi'i galquiá cuntrë na, adë na segurë de quë nápëdia'a faltë. Lë'ë Dadë na el quë nagunë juzguë shchi'nia. ⁵ Adë rúnëdi'i të juzguë nasesë. Gulë cuezë hashtë lë'ë Dadë guëabrí; guëgú më grëtë' cusë lu lni, grë lo quë naga'chi lu nacahi. Guëlua'a më grëtë' narac shtu'u mieti la'ni ldu'u rall. Iurní gunë më honrar cadë guniu según narunë tucarë.

⁶ Dadë, quëadi'dza ra cusë rë' parë bien shtë të. Quëgdchi'ba tubi comparaciuni naná runë tratë dchi'ni nabëdë'në na'a, Apolos con na. Gulë guagla'guë enseñanse shtë na'a; gulë bë'në cumplir lo quë narni'i Sagradas Escrituras shcuendë lo quë narunë tucarë gunë mënë, nu parë ni tubi të adë rní'di'i nadchini de mësë shtënel nu rúnël desprëci stubi mësë entrë lë'ë të. ⁷ ¿Chull bë'në të tsu tubi mësë entrë lë'ë të? ¿Pë cusë nápël nanádi'i lo quë nabë'nël recibir? Si talë bëzëlaa'chi më lo quë nanápël, ¿pëzielú runë nadchínil? Rúnël ziquë lë'ël

bë'nël gan por mizmë fuersë shtënel.

⁸ Lë'ë të më Corinto, runë nadchini të purquë rni'i të adë pë runë fáltëdi'i, de quë napë të grë bendición narshe'ldë Dios dizdë gube'e. Runë të llgabë rqui'nidi'i të lë'ë na'a, de quë rnibë'a të ziquë rëy, de quë lasáquëdi'i na'a. Nalë rac shtua'a de quë nanibë'a të ziquë rëy të guëribë'anú na'a lë'ë të. ⁹ Pues llua'ahia de quë Dios bësa'në më lë'ë na'a ra poshtë lúltimë lugar. Na na'a ziquë ra mënë mal naguc condenar parë gati rai'. Dzu na'a lu ra mënë nu lu ra ianglë nadë más parë guëbi'a rai' lu na'a cumë cusë nardzëguë' ldu'u mieti. ¹⁰ Rdë'në na'a sirvë lu Cristo perë lë'ë të rni'i të na na'a tuntë mientras rni'i të na të shmënë më namás rac bë'a. Na na'a ra nalasáquëdi'i perë lë'ë të sí, lasac të. Quëhunë mënë honrar lë'ë të perë quëhunë të desprëci lë'ë na'a. ¹¹ Hashtë iurne' quëgzac zi na'a lu galërldia'në nu lu galërbidchi; runë faltë shabë na'a; ra mënë rushtiá rall guëc na'a; adë nídi'i lidchi na'a. ¹² Rdzaguë na'a lu ra dchi'ni naquëhunë guia'a na'a. Ra mënë rgue guëc na'a perë rdchigrë na'a con di'dzë nanapë bendición shtë Dios. Rzunaldë rall lë'ë na'a perë lë'ë na'a rua'a ldu'u na'a sin adë pë rní'di'i na'a cuntrë lë'ë rall. ¹³ Rni'i rall cuntrë lë'ë na'a perë na na'a pacënci. Quëhunë rall tratë lë'ë na'a ziquë gui'lli lu nezë; runë rall tratë lë'ë na'a ziquë cusë más

nadzabë la'ni gué'dchiliu, cusë nadë rlluí'idi'i.

14 Adë rquë'édia'a ndè'ë parë guëtú lu të sino parë guënehia cunsëju ziquë ra shinia narac shtua'a. 15 Aunquë napë të chi'i mili mësë naná rlua'a lë'ë të, napë të tubsë shtadë të. Por ra diza'quë nagunia'a lu të, na të unidë con Cristo Jesús. Por ni nahia ziquë shtadë të. 16 Por ni quëhuna ruëguë lu të de quë cubënebi të cumë ziquë ejemplë shtëna. 17 Parë gunë të cumplir narac shtua'a, bësh'lda Timoteo lu të. Náhi' tubi nguiu nabëna gan por Cristo nu rac shtua'a lë'i'. Siempre quërelde zá'quëll ziquë shmënë Dios. Lë'ë Timoteo guësëagná ldu'i' lë'ë të lo mizmë enseñansë nabëluá'ahia lla narunë tucarë guëquërelde ra mënë shtë Cristo, igual ziquë rluá'ahia guëdubi lugar catë nanú grupë shtë shmënë Dios. 18 Nanú bældá de lë'ë të nalë runë rall nadchini; runë rall llgabë adë gueldë guënádia'a lë'ë të 19 perë quëbeza të parë tsahia lueguë nu gueldë guënahia lë'ë të si talë Dadë guéné'ei' permisi. Iurní gac bé'ahia chu narunë nadchini. Gac bé'ahia si talë nadë más ruadi'dzë rall u si napë rall pudërë shtë Dios. 20 Catë rnibë'a Dios ziquë rëy, nanú más quë di'dzë narni'i mënë; nanú milagrë nu sëñi naquëhunë më. 21 ¿Pë rac shtu'u të? ¿Zeldë guënahia lë'ë të con tubi hiaguë; gau të varë? u ¿zeldë guënahia lë'ë të cumë më nadu'u, ziquë tubi

narac shtu'u lë'ë të?

5

Napë quë gunë të juzguë el quë nabë'në mal

1 Quëgni'i mënë de quë entrë lë'ë të nanú ra naquërelde mal, de quë tubi nguiu cuá'all shmadrástëll. Pues duldë ni ra mënë nanadë israelitë, adë rúnëdi'i rall duldë ni. 2 Mejurë niatú lu të nu niu'në të por conductë shtë nguiu ni. Runë tucarë guëgú të lë'ëll ladi grupë shtë shmënë Dios. 3 Pues aunquë la'di súdia'a nga'li perë rëagná ldua'a lë'ë të. Hia bëna juzguë el quë nabë'në duldë ni cumë zugá'ahia nga'li con lë'ë të. 4 Gulë bédëá con autoridá shtë Dadë Jesucristo, nu lë'ë na quëbezënúa lë'ë të con espíritu shtëna, nu lë'ë pudërë shtëné Jesucristo Shláma'a, quëbezënú lë'ë të. 5 Gulë bë'në intriegu nguiu ni guia'a Satanás të parë tsalú shcuérpëll con mal deseo shtënéll, perë espíritu shtë nguiu ni gac salvar iurë lë'ë Dadë Jesús guëabré stubi.

6 Mal na iurë runë nadchini të. ¿Pëllë adë guënëdi'i të tubi dichë narni'i: "Du'pë levadurë rdë'ë fuersë guëdubi nacubë"? 7 Gulë bë'në ziquë ra mënë israelitë guahietë. Iurë bédchini laní Pascu, gulú rall grë guetështildi naguctsa'u con levadurë. Gulë bësa'në grë duldë nananú entrë lë'ë të, të gac të limpi ziquë guetështildi cubi nagudáu ra mënë israelitë dzë shtë laní. Gulë guná,

lë'ë lli'li shtë Pascu, hia guti. ¿Chu na sacrifici ni? Pues mizmë Cristo. ⁸ Zni rqui'ni guëquërdëru'u hia'a con ldu'u limpi nu con verdá naná ziquë guetështildi sin levadurë. Adë chu guëquërdëdi'i con cusë mal; adë gápëdi'i të llanë la'ni ldu'u të.

⁹ La'ni stubi cartë nabëshe'lda lu të, guni'ihia lu të adë gápëdi'i të tratë con ra narquënú ra sáhi'. ¹⁰ Adë guni'idia'a lu të de quë na mal si talë napë të tratë con ra mënë shtë guë'dchiliu, ra narquënú ra sáhi', u ra narzebi ldu'u pë shtë më, u ra nguba'në, u ra narunë adorar ra figurë naractsa'u, purquë nídi'i mudë guëquërdë të lu guë'dchiliu sin quë napë të tratë con ra mënë ni. ¹¹ Lo quë nagunia'a lu të iurne', adë gapë të tratë con tubi nguiu naná rni'i nall shmënë Dios. Si talë nguiu ni rquënull ra sáhi', u si talë rzebi ldú'ull pë shtë mënë, u si talë rúnëll adorar ra figurë, u si talë ruadí'dzëll cuntrë sa'll, u si talë rzuu'dchill, u si talë nall nguba'në; con nguiu ni adë raunúdi'i të lë'ëll. ¹²⁻¹³ Pues adë rúnëdi'i tucarë guna juzguë ra mënë shtë guë'dchiliu; pues Dios gúni' juzguë lë'ë rall perë grupë shtë shmënë Dios, sí, runë tucarë gunë rall juzguë sa' rall. Por ni gulë cu nguiu naquëhunë duldë ni entrë lë'ë të.

6

Ra dishi'bi nariagdchininú

të lu ra juësi

¹ Adë nazá'quëdi'i rdchi'bë të galquiá cuntrë stubi sa'l delantë ra juësi nanadë guënëdi'i Dios. Gulë bë'në rëglë ra asuntë entrë mizmë lë'ë të. ² Nanë të ra shmënë Dios gunë rai' juzguë ra mënë shtë guë'dchiliu. Si talë gunë të juzguë ra mënë shtë guë'dchiliu, pues rac të gunë të juzguë ra asuntë mitu'në entrë ra grupë shtë shmënë Dios. ³ ¿Pëllë adë rac bë'adi'i të de quë guëdë'na'a juzguë ra ianglë? Cuantë más runë tucarë guëdë'na'a juzguë ra asuntë shtë vidë rë'. ⁴ Si talë nápël problemë con stubi sa'l, adë nazá'quëdi'i guëdchí'bël galquiá cuntrë sa'l. Pues ra shmënë Dios namás lasáquëdi'i entrë lë'ë të, rac rall gunë rall rëglë asuntë shtë'nëll. ⁵ Ndë'ë rnia'a lu të, të parë guëtú lu të. ¿Pëllë adë nídi'i entrë lë'ë të ni siquierë tubi naná rac gunë juzguë parë gúnëll rëglë asuntë nanápël? ⁶ ¿Pëllë rqui'ni tubi narialdí ldu'i Dios, guëdchí'bëll demandë lu stubi sa'll delantë lu ra juësi naguënëdi'i Dios?

⁷ Napë të dishi'bi nu rdchi'bë të galquiá cuntrë sa' të. Rlua'a de quë adë bë'nëdi'i të cumplir shti'dzë Jesús; napë të faltë. Mejurë gulë bë'në sufrir mal tratë. Gulë bédë'ë sí cuanë mënë lo quë nanápël. ⁸ En cambi quëhunë të mal; rbaa'nël pë cusë shtë ra naná shmënë Dios.

⁹ ¿Pëllë adë rac bë'adi'i të de quë grëtë' ra mënë mal,

adë tsutëdi'i rall catë quëbezë Dios? Adë rdë'edi'i të sí parë guëguguë sa' të lë'ë të. Ra narquënú sa'll, ra narunë adorar figurë, ra narunë duldë adulteri, ra narunë ziquë ra mamflor, ¹⁰ ra nguba'në, ra narzebi ldu'u pë shtë sa'll, ra zudchi, ra naná runë cuntrë sa'll, ra nardchisú pë shtë mënë con engañi; grë mënë ni adë ni mudë tsuté rall lugar catë rnibë'a Dios ziquë Rëy. ¹¹ Antsë zni bënë të; guc të igual ziquë ra mënë ni perë iurne' bëzunë më almë shtë të; unidë na të con Dios santu. Napë të tratë con Dios; bënë më recibir lë'ë të por lo quë nabënë Jesucristo juntë con Espíritu nabëshe'ldë Dios, Shtëada'a.

Shcuerpë nguii na santu

¹² Rni'i mënë: "Nahia librë parë guna lo quë narac shtua'a". Perë rnia'a lu të, grë cusë adë rsëdchínidi'i cusë za'quë parë lë'ë hia'a. Rní'il de quë nahia librë parë guna lo quë narac shtua'a, perë adë guëdë'edia'a sí parë guëribë'a cusë mal na. Adë nádia'a bajo ordë shtë ra cusë ni. ¹³ Stubi cusë rni'i mieti: "Cumidë na parë guëdáuha'a nu nabánia'a parë guëdáuha'a" perë Dios guëdë'ei' fin guërupë ra cusë ni. Nídi'i verdá de quë cuerpë shtë mieti na parë guëquënú mieti sa'll, sino shcuërpa'a na parë lë'ë Dadë Jesús nu lë'ë Dadë na parë bien shtë hia'a. ¹⁴ Ziquë bëldishtë Dios lë'ë Dadë Jesús ladi ra tégulë, zni

zac guëldishtë më lë'ë hia'a con pudërë shtë më.

¹⁵ ¿Pëllë adë rdë'edi'i të cuendë de quë cadë tubi de lë'ë të na partë shtë cuerpë shtë Cristo? ¿Ni mudë guënehia sí parë partë shtë Cristo gaquin partë shtë cuerpë shtë na'a mal? Aquëdi'i, jamás gaquin zni. ¹⁶ ¿Pëllë adë rdë'edi'i të cuendë de quë iurë tubi nguii rquënull con tubi na'a mal, hia iurní guërupë rall rac rall tubsë cuerpë? Pues ra Sagradas Escrituras rni'i: "Guërupë rall gac rall tubsë cuerpë". ¹⁷ Perë iurë tubi mieti gac unir con Dadë, hia guërupë rai' na rai' tubsë. Napë rai' mizme espíritu.

¹⁸ Gulë bëllu'në lu grë duldë narunë tratë cusë mal entrë ra na'a nu ra nguii. Cualquier stubi duldë naná runë tubi mieti, quëhumín dañi parë sa'll, perë el quë narquënú sáhi', quëhúnëll dañi cuntrë propi shcuerpëll. ¹⁹ ¿Pëllë adë rdë'edi'i të cuendë de quë cuerpë shtë të na lugar catë cuezë Espíritu Santo? Bëdë'ë Dios Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë të, parë guëquërdënúhi' lë'ë të. Lë'ë më na më dueñi shtë të; rnibë'a më lë'ë të, lëdëdi'i rnibë'a të mizme lë'ë të. ²⁰ Guzi'i Dios lë'ë të tubi präci namás lasac të gac të shmënë më. Por ni gulë bënë honrar lë'ë më con cuerpë shtë të nu con espíritu shtë të. Guërupë cusë ni ze'dë de Dios.

7

Cunseju parë ra casadë

1 Iurne' guna contëstë ra preguntë naguna'bë di'dzë të la'ni cartë nabëshe'ldë të. Bien nahin parë tubi nguiu de quë guëtsë'adi'i nguiu 2 perë cumë nanú zihani tentación parë gunë mieti duldë, mejurë cadë nguiu gapë tsé'lëll nu cadë na'a gápi' tsé'li'. 3 Grë ra nguiu naná casadë napë quë gunë rall cumplir lo quë narunë tucarë ziquë tse'lë na'a, nu ra na'a casadë napë quë gunë rall cumplir con tse'lë rai'. 4 Tubi na'a adë nádi'll dueñi shtënë shcuérpëll sino quë tsé'li' nápëll derechë parë shcuérpë tsé'li'. Mizmë manërë ra nguiu adë nádi'll dueñi shtë shcuérpëll sino quë tse'lë nguiu nápëll derechë parë shcuérpë nguiu. 5 Lë'ë të naná casadë, adë rúnëdi'il negar parë ga'anul tsé'lëll; sulamëntë si talë guërupë të na të de acuerdë por tubi tiempë parë gunë të orar lu Dios, hia despuësë napë quë guëbrí ga'anul tsé'lëll të parë gúnëdi'i Satanás gan lul nu ldáguëll lu duldë.

6 Cagnia'a lu të ndë'ë ziquë tubi permisi, lëdëdi'i ziquë mandamientë shtë Dios. 7 Pues por partë shtë na, rac shtua'a de quë grë nguiu gac ziquë na, perë adë nádi'in posiblë. Bëzëlaa'dchi Dios cadë tubi nguiu fuersë especial; bëldá rall rtsë'a; stubi nguiu adë rtsë'adi'll.

8 Rnia'a lu ra nanádi'i casadë nu lu ra viudë de quë

nabiën si adë guëtsë'adi'i të ziquë nahia 9 perë si talë adë ráquëdi'i gunë të gan lu ra deseo, pues gulë bëtsë'a. Mejurë guëtsë'al quë gápëll mallgabë.

10 Grëtë' të shmënë Dios naná casadë, rribë'ahia lu të de quë ra na'a adë guësá'nëdi'll tsé'ell. Mandadë rë' lëdëdi'i shtëna sino nahin mandadë shtë Dadë Jesús. 11 Pues si talë tubi na'a bësá'nëll tsé'lëll; separadë na rall; adë cá'adi'll stubi nguiu u guécá'all tsé'lëll stubi. Mizmë manërë napë quë gunë ra nguiu cumplir; adë gáquëdi'i divorciar rall.

12 Lu të los de más mënë, rnia'a lo quë llua'ahia na bien. Lë'ë Dadë bësá'nëdi'i di'dzë rë'. Si talë nanú tubi nguiu rialdí ldú'ull shti'dzë Dios perë tsé'lëll adë rialdídi'i ldu'i shti'dzë më, perë lë'ë na'a ni nall cunformë guëquërdënull tsé'lëll, nguiu ni napë quë tsagla'guë guëquërdëll con tsé'lëll. 13 Nu zac, si talë tubi na'a rialdí ldú'ull shti'dzë Dios perë tsé'lëll adë rialdídi'i ldú'ull shti'dzë më, si talë lë'ë nguiu ni nall cunformë guëquërdënull tsé'lëll, adë gac divorciar rall. 14 Lë'ë nguiu nanadë rialdídi'i ldu'i perë tsé'li' sí rialdí ldu'i shti'dzë Dios, nguiu ni rúnëll recibir bendición shtë Dios. Nu zac lë'ë na'a nanadë rialdídi'i ldu'i shti'dzë Dios perë tsé'lëll sí nall shmënë Dios, pues na'a ni quëhúnëll recibir bendición shtë Dios. Guc l dai' por Dios por nall unidë con tsé'lëll. Si talë

lédëdi'i zni, shini shtë ra mënë ni na rai' ziquë shini ra nanadë rialdidi'i ldu'i Dios, perë iurne' ra shini rall quëhunë rall recibir ra bendición shtë Dios. ¹⁵ Perë si talë lë'ë nguiu u lë'ë na'a nadë rialdidi'i ldu'i Dios, rac shtú'ull guësá'nëll tsé'lëll, pues zni gaquin. Iurní lë'ë nguiu u lë'ë na'a naná bëa'në, nall librë. Gulë Dios lë'ë hia'a parë guëquërëlda'a en paz të adë tsúdi'i dishi'bi entrë ra naná casadë. ¹⁶ Lë'ë të na'a, nídi'i segurë de quë tsaldí ldu'u tsé'lëll si guëquërëldënl lë'ëll. Nu zac lë'ë të nguiu, nídi'i segurë tsé'lëll tsaldí ldu'i shti'dzë Jesús.

¹⁷ Ndë'ë na narunë tucarë guëdë'na'a; cumë ziquë bënë'e Dios llni cadë túbia'a, cha guëdë'na'a cumplir voluntá shtë më. Runë tucarë tsagla'guë nguiu cumë iurë guna'bë më lë'ëll. Pues runë tucarë tsagla'guë guëquërëlda'a de acuerdë con principi shtë vidë cubi nadápa'a. Zni rnibë'ahia guëdubi grupë shtë shmënë Dios. ¹⁸ Si talë iurë guna'bë Dios lë'ël, nu nápël sëñi de quë bëriuguë partë cuerpë shtënl según custumbrë shtë mënë israelitë, adë guët'i'idi'il sëñi ni. Si talë adë gúquëdi'il circuncidar iurë gúquël shmënë Dios, adë rdë'di'il sí guëchuguë mënë shcuérpël. ¹⁹ Nídi'i importë lu Dios si gúquël circuncidar u aquëdi'i. Lo quë narunë importë lu Dios na guëzu'bë diáguël mandamientë shtë më. ²⁰ Lo quë

narunë tucarë gunë mieti na, tsagla'guë mieti mizmë ofici nanapë nguiu iurë lë'ë Dadë guná'bëi' nguiu ni. ²¹ Si talë nal bajo ordë shtë sa'l iurë guna'bë më lë'ël, adë riádi'i ldú'ul. Perë si talë nanú manërë parë gápël libertá, pues mejurë guërú'ul librë. ²² Grë ra naná bajo ordë shtë sa'll iurë Dios guná'bëi' ra nguiu ni, gúqui' shmënë më nanapë libertá. Nu el quë nanádi'i bajo ordë shtë sa'll perë guna'bë më lë'ëll, nall bajo ordë shtë Cristo. Rnibë'a më lë'ëll. ²³ Dios guzi'i më lë'ël tubi präci ru'bë; adë rdë'di'il sí gac të bajo ordë shtë ra mënë. ²⁴ Bëchi, runë tucarë cadë nguiu tsagla'guë gúnëll mizmë ofici catë tsu nguiu iurë guna'bë Dios lë'ëll.

²⁵ Iurní caquëa'a shcuendë ra lliguëna'a nadë bëtsë'adi'i. Adë nápëdia'a ni tubi mandadë shtë Dios perë rnia'a lu të lo quë nalluá'ahia. Pues rac tsaldí ldu'u të na purquë zihani vueltë bëga'a ldu'u më na, por ni runë tucarë guëquë diaguë të shti'dza. ²⁶ Lluá'ahia de quë mejurë guëa'në nguiu tal cumë ziquë na nguiu por tantë cusë durë naná ze'dë lu guë'dchiliu. ²⁷ Si talë bëtsë'al adë rúnëdi'il llgabë parë guësá'nëll tsé'lëll. Si talë nápëdi'il tsé'lëll, adë riúbëdi'i ldú'ul parë guëtsë'al. ²⁸ Perë si talë guëtsë'al, nádi'in duldë. Si talë guëtsë'a tubi lliguëna'a, adë nádi'in duldë. Perë grëtë' ra casadë gunë rall sufrir por cusë durë naze'dë tiempë ne', nu rac

shtua'a adë gápëdi'i të más cusë durë.

²⁹ Dadë, quëquëa'a lu të; stu'pë tiempë rëa'në. Iurne' parë delantë ra naná casadë, runë tucarë guëbani rall ziquë nádi'i rall casadë. ³⁰ Ra naná tristë napë quë guëriubë ldu'u rall të gunë rall cumplir voluntá shtë Dios. Ra naná quëhunë ra laní, runë tucarë guëna'zi rall shchi'ni më nasesë. Ra nartuu', runë tucarë adë gac shtú'udi'i rall cusë shtë guë'dchiliu. ³¹ Ra narquitë ldu'u por ra cusë shtë guë'dchiliu, adë chu guëdë'ëdi'i sí të rnibë'a cusë shtë guë'dchiliu lë'ëll, purquë guë'dchiliu nu ra cusë shtë tiempë ne', nasesë tsaluhin.

³² Rac shtua'a de quë cadë tubi të adë riádi'i ldu'u të. Lë'ë nguii naná sultërë rquëdi'ni ldú'ull por ra cusë shtë Dadë Dios nu rac shtú'ull gúnëll cumplir voluntá shtë më parë guëquitë ldu'u më lë'ëll. ³³ Perë iurë lë'ë sultërë guëtsé'all, iurní rac ldú'ull por ra cusë shtë guë'dchiliu nu parë guëquitë ldu'u tsé'lëll lë'ëll. ³⁴ Zni na con tubi lliguëna'a nu ra na'a casadë. Lë'ë na'a nanápëdi'i tsé'lëll, rquëdi'ni ldú'ull por ra cusë shtë Dadë Dios të gac na'a ni santu; rac shtú'ull gúnëll cumplir parë guëquitë ldu'u më con lë'ëll. Perë lë'ë na'a casadë rquëdi'ni ldú'ull por ra cusë shtë guë'dchiliu nu rac shtú'ull gúnëll dchi'ni të guëquitë ldu'u tsé'lëll lë'ëll.

³⁵ Quëgnia'a lu të ndë'ë parë bien shtë të, lédëdi'i parë adë guëtsé'adi'i të. Rac shtua'a

guëbani të manërë za'quë nu parë gunë të sirvë Dadë con guëdubinú ldu'u të.

³⁶ Si tubi shtadë lliguëna'a rúnëll lligabë guëdë'ëll per-misi të guëtsé'a lliguëna'a purquë hia rdëdë galëlliguëna'a shténëll, nu nanë nguii ni rac shtu'u lliguëna'a guëtsé'all, pues gac lo quë narni'i ldú'ull; nádi'in duldë. ³⁷ Perë si stubi nguii zull firmë con galërni'i ldú'ull nu rnall de quë shtsápëll nall cuntëntë sin quë adë guëtsé'adi'ill, nguii ni naná firmë de quë adë guëtsé'adi'i shtsápëll, bien quëhúnëll. ³⁸ Zni el quë naná quëgdë'ë shíni' parë guëtsé'ai', quëhúnëll bien, nu zac el quë nadë quëgdë'ëdi'i shíni' parë guëtsé'a shíni', mejurë quëhúnëll.

³⁹ Lë'ë na'a casadë por lëy, nalí'bill hashtë gati tsé'li' perë si talë tsé'lëll gati, iurní na'a ni nápëll libertá parë guëtsé'all stubi con el quë narac shtú'ull perë sulamëntë si talë nguii ni rialdí ldu'i shti'dzë Dios. ⁴⁰ Perë llúa'ahia de quë más guëquitë ldu'u na'a ní si guëá'nëll sin quë guëtsé'adi'ill. Ni na lo quë narnia'a nu rialdí ldua'a de quë zni na voluntá shtë Espíritu Santo naquëbezënú na.

8

Cumidë nabë'në mënë ofrecërë lu dzanë

¹ Iurne' quëquëa'a shcuendë shtë dau naná gac ofrecërë lu ra figurë naruntsa'u mënë con guia'a mënë. Bien

rac bë'a hia'a custumbrë ni nápëdi'in valurë; adë rllu'idi'in. Adë chu gunë nadchínidi'i por lo quë nananëll, mejurë gac shtu'u mieti sa' mieti parë tsaru'bë vidë cubi nabëne'e Espíritu Santo. ² Si talë tubi de lë'ë të runë nadchini por lo quë nariasël, pues todavía runë faltë zihani cusë parë riasël. ³ Si talë tubi de lë'ë të rac shtú'ul Dios de verdá, pues Dios rúni' recibir nguiu ni ziquë tubi shini më.

⁴ Gunia'a ndë'ë parë gac bë'a të shcuendë ra dau naquëhunë mieti ofrecërë lu ra dzanë. Pues rac bë'a hia'a de quë tubi figurë nápëdi'in vidë; nápëdi'in fuersë parë guë'dchiliu rë', nu rac bë'a hia'a nanú tubsë Dios. ⁵ Pues quëgni'i mënë nanú ra dios gube'e nu dios lu guë'dchiliu; pues ra dios ni nu ra dadë ni zihani rai' nanú ⁶ parë parë lë'ë hia'a nanú tubsë Dios, Shtáda'a. Lë'ë më bëntsá'ui' grëtë' ra cusë. Nabánia'a parë guëdë'na'a cumplir lo quë narac shtu'u më, nu zac nanú tubsë Dadë Jesucristo, Shláma'a. Por lë'i' gurështë grëtë' ra cusë nu nadápa'a vidë eternë por lë'ë më.

⁷ Perë grë ra mieti adë rac bë'adi'i rall ndë'ë. Antsë bë'në rall adorar ra dzanë nu todavía napë rall rëspëti iurë rau rall belë naguc ofrecërë lu ra dzanë. Adë rialdídi'i ldu'u rall firmë nu rini la'ni ldu'u rall na rall culpablë iurë rau rall belë ni. ⁸ Perë por ra cusë nardáuha'a adë gáca'a mejurë u más peor delantë lu Dios. Adë rúnëdi'i

importë si talë ráuha'a u adë ráudi'i hia'a. Igual nahin parë Dios. ⁹ Perë gulë gapë cuidadë de quë libertá nanápël parë gaul grëtë' ra cusë, adë gaquin ejemplë mal parë sa'l nu ldáguëll lu duldë por ejemplë shtënëll. ¹⁰ Tubi comparaciuni, lë'ël rdë'ël cuendë ra dzanë nápëdi'i rall vidë, nu rzubënul mënë catë rau të belë naguc ofrecërë lu ra dzanë. Si talë tubi sa'l narialdí ldu'i Dios, rnall lë'ël nga'li nu creenci shtënëll na débil, lo quë naquëhúnëll rsëdchini mal llgabë parë nguiu ni nu gúnëll tubi cusë nanádi'i za'quë parë lë'i'. ¹¹ Lë'ël nanëll verdá perë guëluá'al mal nezë parë sa'l; adë nazá'quëdi'in. Pues guti Cristo por nguiu ni igual ziquë guti më por lë'ël. ¹² Iurë quëhúnëll duldë cuntrë bëchi sa'l, iurë rguínil llgabë shtë sa'l naná débil, pues también quëhúnëll duldë cuntrë Cristo. ¹³ Por ni rëglë shtëna na zndë'ë; si talë quëhuna tubi cusë narunë ldaguë bëcha lu duldë, nunquë jamás adë gáudia'a belë, no sea nahin mal parë bëchi la sahia nu gúnëll duldë por ejemplë shtëna.

9

Derechë nanapë tubi poshtë

¹ ¿Gu adë rialdídi'i ldu'u të shti'dza? Pues napa libertá nu grë derechë cumë los de más poshtë shtë më. Gunahia lu Jesucristo, Shláma'a. Nu lë'ë të na të resultatë shtë

shchi'nia nabëna en el nombre shtë Dios. ² Parë stubi ra mënë nãdia'a poshtë perë parë lë'ë të napë quë rac bë'a të nahia poshtë shtë më purquë lë'ë të na të ziquë tubi mustrë de quë nahia poshtë de verdã purquë unidë na të con lë'ë më.

³ Ndë'ë na lo quë narnia'a lu ra mënë narni'i cuntrë na. ⁴ Napa derechë guëcãhia lo quë narne'e mënë gãuha, nu parë gua'. ⁵ Napa derechë parë cahia tubi na'a parë gunë tse'la compãni na lu ra viajë igual ziquë runë los de más poshtë. Zni quëhunë ra bëchi Dadë Jesús nu Pedro. ⁶ ¿U runë të llgabë de quë Bernabé nu na, na na'a lúniquë nanápëdi'i derechë parë guësa'në na'a dchi'ni material parë guëni'inú na'a mënë ra diza'quë? ⁷ ¿Ca na nguiu narunë sirvë ziquë suldadë perë rãllëll por gashtë nanápëll? ¿Chull rcabní hiaguë uvë perë ráudi'ill nashi shtë hiaguë ni? Grë vëquërë naquëhapë ma ¿pë ruu'di'ill lechë? ⁸ Adë rúnëdi'i të llgabë de quë di'dzë rë' na shgabë nguiu sulamëntë purquë lëy nabëquë'ë Moisés rni'i igual. ⁹ Rni'i lëy shtë Dios: "Adë rgúdi'il guë'shu rua' ngunë naná rguitsë trigu". Pues clarë nahin; adë quëgní'idi'i Dios di'dzë rë' purquë rga'a ldu'u më ra ngunë ¹⁰ sino nahin tubi comparaciuni parë lë'ë hia'a. Lëy ni naescritë parë bien shtë hia'a. El quë naraa'në lu guiu'u nu el quë narcabní

bë'dchi, guërupë rall runë rall dchi'ni purquë cuezë rall dzë gunë rall recibir partë shtë cusechë narunë tucarë cadë lë'ë rall. ¹¹ Iurní bëcabní na'a bë'dchi narne'e vidë cubi parë lë'ë të. ¿Pë llua'a të na mal si guëdë'në na'a recibir cusë material de lë'ë të? ¹² Pues si stubi mënë napë derechë gúnëll recibir cusë material shtë të, másru'u derechë napë na'a guëdë'në na'a recibir cusë ni.

Perë adë guná'bëdia'a niétiquë de lë'ë të. Rua'a ldu'u na'a grë cusë durë; gudilli na'a gashtë shtë na'a parë másru'u guërë'tsë diza'quë shtë Cristo. ¹³ Nanë të de quë ra narunë dchi'ni la'ni iãdu'u ru'bë, quëhunë rall recibir partë ra cusë nardë'ë mënë ziquë ofrendë lu Dios. Ra naná quëhunë dchi'ni rua' bëcu'guë, runë rall recibir tubi partë shtë ra ma naguc ofrecërë lu bëcu'guë. ¹⁴ Igual manërë na, lë'ë Dadë gunibé'ai' el quë naruadi'dzë diza'quë shtë më, gúnëll recibir lo quë narquí'nill; guëdë'ë ra shmënë Dios lo quë narunë tucarë cá'all. ¹⁵ Perë na nunquë guná'bëdia'a dumí lu të. Nu zac adë quëquë'ëdia'a ndë'ë parë guna recibir dumí shtë të. Mejurë gatia antsë guëdchisú mënë lë'ë galërquitë ldua'a nanapa por mudë nanabania entrë lë'ë të.

¹⁶ Parë na adë runë nadchíndia'a purquë ruadi'dza diza'quë, purquë ni napë quë guna; zni Shlama gunibé'ai' guna. Pues prubi de na

si talë adë guadi'dzëdia'a diza'quë. ¹⁷ Por ni si talë guadi'dza diza'quë sulë por prupi voluntá shtëna, runë tucarë tubi premi cahia; perë quëhuna cumplir purquë nahin mandadë shtë Dadë; nahia ziquë tubi muzë nanapë quë gunë dchi'ni por la fuersë. ¹⁸ ¿Pë premi napa iurne'? Nahin de quë quëadi'dza diza'quë lu ra mënë, perë adë rúnedia'a cubrë ni tubi centavë. Quiere decir adë quëhúnedia'a cubrë lu ra mënë aunquë napa dereché cahia ayudë shtë rall.

¹⁹ Nádia'a bajo ordë shtë ra mënë, perë nahia siervë shtë mieti të parë guna gan másru'u mënë parë Cristo. ²⁰ Iurë guquërela entrë ra mē israelitë, nahia cumë lë'ë rai' parë guna gan lë'ë rai' por Cristo. Iurë nanúa entrë ra naná bajo ordë shtë lëy, pues nahia cumë lë'ë rai' të parë guna gan lë'ë rai' por Cristo. ²¹ Iurë nanúa entrë ra naguënëdi'i lëy shtë Dios, nahia ziquë lë'ë rai' parë guna gan lë'ë rai' por Cristo. Adë rúnëdi'i cuntienë ndë'ë de quë nápëdia'a rëspëti parë lëy shtë Dios, sino guca ziquë lë'ë rall të gac bë'a rall verdá shtë Dios nu gac rall shmënë Cristo. ²² Iurë nanúa ladi ra nadë rialdidi'i ldu'i con guëdubínú ldu'u rai', nahia ziquë lë'ë rai' të parë guna gan lë'ë rall; tsaldí ldu'u rall más. Quiere decir, guquërela ziquë cualquier sahia të parë guna gan lë'ë rai' por Cristo.

²³ Quëhuna grë ndë'ë parë guërë'tsë diza'quë nu parë guëquitë ldua'a juntë con lë'ë të por ra cusë za'quë narsëdchini diza'quë.

²⁴ Nanë të de quë entrë ra narllu'në tubi carrërë, tubsë naná gunë recibir premi. Gulë gubani ziquë el quë narllu'në lu carrërë parë gunë të recibir premi shtë Jesús. ²⁵ Grëtë' ra narunë preparar parë de- portë, rquë'ë guiá'all lo quë adë nazá'quëdi'i. Pues lë'ë rall quëhunë rall zni parë gunë rall recibir tubi premi, tubi corunë shtë guë'ë perë guë'ë ni lueguë rbidchi. En cambi lë'ë hia'a quëdë'na'a dchi'ni durë parë guëdë'na'a recibir tubi premi nanadë tsalúdi'i parë siembrë. ²⁶ Adë rllú'nëdia'a lu carrërë ziquë ciegu; adë quëhúnedia'a ziquë tubi nguiu naná quëgdë'ë golpë lu mbë ²⁷ sino quëgzac zia shcuerpa; quëhuna obligar el mizmë cuerpë shtëna parë guëzu'bë diaguë shcuerpa voluntá shtëna. Zni canihuna; no sea de quë despuësë de bëluá'ahia sahia shti'dzë Dios, guna fallar lu rëglë nu gúnëdia'a gan premi shtë Jesús.

10

Mënë narunë adorar ra figurë

¹ Dadë, rac shtua'a gac bë'a të de quë ra shtadë guëlu na'a despuësë bëru'u rai' Egipto, guzë rai' guëa' shcahi nu guëdë rai' Nisëdu'u

Llni. ² Zni guc ziquë tubi galëriubë nisë parë lë'ë rai' purquë guanaldë rai' Moisés guëa' shcahi nu gudëdë rai' nisëdu'u. Bë'në rai' recibir Moisés ziquë lamë shtë rai'.

³ Grëtë' rai' gudáu rai' con mizmë dau nabëshe'ldë Dios.

⁴ Grëtë' rai' bii' rai' mizmë bebidë nabëdë'ë më purquë bii' rai' nisë nabëru'u la'ni guë'ë. Guë'ë ni na Cristo nabëshe'ldë Dios parë gúni' compa'ni lë'ë rai' lu nezë.

⁵ Perë cantidá lë'ë rai' adë bëquítëdi'i ldu'u Dios con lë'ë rai', por ni bëa'në ra cuerpë shtë rai' nezë; guti rai'.

⁶ Grë ndë'ë guzac parë gac bë'a hia'a lla quëhunë Dios; nahin ejemplë të adë chu guëzëbidi'i ldu'i cusë mal cumë ziquë bë'në ra mënë ni.

⁷ Por ni adë rúnëdi'i të adorar ra figurë naractsa'u cumë ziquë bë'në bëldá ra më israelitë. Naescritë la'ni Sagradas Escrituras: "Ra mënë guzubë rall; gudáu rall; bii' rall; lueguë guasuldí rall parë guëgui'i rall lu figurë".

⁸ Nu adë chu guëquënúdi'i sáhi' cumë ziquë bëldá ra mënë ni bë'në rai' nu guti galdë bi tsunë mili mënë tubsë dzë.

⁹ Nu adë chu guëtë'dë prëbë lu Dadë aunquë na më pacënci. Bëldá ra mënë ni bëtë'dë rall prëbë lu më nu gudahuë' serpientë lë'ë rai'; guti rai'.

¹⁰ Nu adë chu guëni'idi'i cuntrë Dios cumë ziquë bëldá rai' bë'në rai'; guti rai', bë'në iangle shtë galguti.

¹¹ Grëtë' ndë'ë guzac ra shtadë guëlú hia'a parë gac

bë'a hia'a lla quëhunë Dios. Na escritë ra ejemplë ni la'ni Sagradas Escrituras parë lë'ë hia'a nanabani iurne'. PUES hia blac izë gudëdë; hia parë lë'ë hia'a bédchini tiempë cubi.

¹² El quë narialdí ldu'i zugá'all firmë lu shnezë Dios; pues gápëll cuidadë të parë adë ldáguëdi'ill lu duldë. ¹³ Cualquier cusë mal nartë'dë mëdzabë lu hia'a, igual nahin ziquë rdëdë lu los de más mënë, perë rac tsaldí ldu'u të shti'dzë Dios. Lë'ë më jamás adë guësá'nëdi'i më lë'ë të; guëne'e më pudërë parë gunë të gan lu ra cusë mal. Iurë guëdchini tubi cusë mal, iurní Dios guëne'e më pudërë parë guërú'ul la'ni ra cusë ni parë adë guëazë guëtëdi'il lu shnezë më sino gáquël firmë.

¹⁴ Por ni bëchi narac shtua'a, gulë bëllu'në catë runë mënë adorar ra figurë.

¹⁵ Quëgnia'a lu të cumë ziquë ra nardë'ë cuendë. Gulë bë'në juzguë si talë na verdá lo quë naquëgnia'a iurne'.

¹⁶ Iurë rdëá hia'a nu rdi hia'a la'ni copë nabë'në ldai' Dios, nu rdë'ë hia'a graci lu më por vini ni, nahin tubi sëni de quë quëdë'na'a recibir ra bendición naze'dë por galguti shtë Jesús. Nu iurë rdáuha'a guëtështildi naná rllullë, na sëni de quë unidë na hia'a con Cristo nu nadápa'a tratë con lë'i'.

¹⁷ Aunquë cantidá na hia'a, pues quëháuha'a pedasë shtë tubsë guëtështildi; na hia'a tubsë cuerpë purquë unidë na hia'a con el quë naná guëtështildi verdadërë.

18 Gulë guna'zi stubi ejemplë shtë naciuni Israel. Ra bëshuzi nabë'në dchi'ni la'ni iádu'u, iurë gudáu rai' belë shtë ma nabë'në mënë ofrecërë lu Dios, rac bë'a hia'a de quë lë'ë rai' napë rai' tratë con Dios. 19 Adë quëgní'idia'a de quë ra figurë naractsa'u, napë rahin valurë, nilë adë quëgní'idia'a de quë belë naná guc ofrecërë lu ra figurë, lasaquin. Aquëdi'i. 20 Lo quë nacagnia'a na, lë'ë ra mënë nanádi'i më israelitë, iurë quëhunë rall ofrecërë belë lu bëcu'guë, quëhunë rall ofrecërin lu mëdzabë mal, lëdë lu Diósëdi'i. Adë rac shtú'udia'a lë'ë të gapë të tratë con mëdzabë. 21 Adë nídi'i mudë gu të la'ni copë shtë Dadë Dios nu al mizmë tiempë gu të la'ni copë shtë mëdzabë. Nídi'i mudë gau të lu mellë shtë Dadë nu mizmë tiempë gau të lu mellë shtë mëdzabë. Adë nídi'i mudë gúnël adorar ra dzanë nu gúnël adorar Dios mizmë tiempë. 22 ¿Gu rac shtu'u të guëldënú më lë'ë të? ¿Gu napë të más fuersë quë lë'ë më?

Libertá nanapë ra shini Dios

23 Perë lë'ël rní'il librë nal parë gúnël lo quë narac shtú'ul. Perë rnia'a lul, grë cusë adë rúnëdi'i compañì parë guësé Espíritu Santo lë'ël. Verdá nadápa'a libertá parë guëdë'na'a zihani cusë, perë lëdë grëdi'i quëhunë compañì parë su firmë sa' hia'a lu shnezë më. 24 Runë tucarë quilli nguïu bien shtë

sáhi!, lédëdi'i bien shtë mizmë lë'ël.

25 Gulë gau grëtë' lo quë nardú lu llguëa' sin adë rna'bë dí'dzëdi'il si na bien u na mal según creenci shtënël 26 purquë lë'ë guë'dchiliu nu grëtë' lo quë nananú lu guë'dchiliu, rnibë'a Dadë Dios.

27 Si talë tubi sa'l nanadë rialdídi'i ldu'i shti'dzë Dios perë quëhúnëll invitar lë'ël gaul lídchill, pues gudáu grë lo quë nangunë rall sirvë lul sin quë adë rna'bë dí'dzëdi'il si lë'ë cumidë gua delantë lu ra figurë. 28 Perë si talë tubi guëni'i lul: "Belë rë' guc ofrecërë ziquë ofrendë lu ra figurë", iurní adë ráudi'il belë ni, no sea gúnël dañi parë lë'ë sa'l naguni'i di'dzë ni lul. 29 Quëgnia'a ndë'ë parë bien shtë sa'l, parë adë gúnëdi'il dañi fe shtë sa'l, lédëdi'i purquë nal débil con creenci shtënël.

Si talë tubi sa'l quëgna'bë dí'dzëll: "¿Pëzielú conductë shtëna gac cunformë con llgabë shtë sahia? purquë nahia librë. 30 Si talë rdë'a graci lu Dios por lo quë narauha, ¿pëzielú runë mieti juzguë conductë shtëna si fuërë nahia pecadurë?"

31 Perë rnia'a lu të, si rau të u ruu' të u cualquier stubi cusë, gulë bënë grë cusë parë gunë mieti alabar Dios. 32 Adë chu quërdëdi'i manërë parë ldaguë los de más sa' të lu duldë, nilë por ra më israelitë, ni por ra nanádi'i më israelitë, ni por ra grupë shtë shmënë Dios.

33 Rëglë shtëna na zndë'e: adë rúnëdia'a ofender ra sahia; mejurë rac shtua'a guëquitë ldu'u rall; adë rguilia bien shtë na sino bien shtë los de más sahia të parë gac salvar rai'.

11

1 Gulë tsagla'guë ejemplë shtëna ziquë tsagla'ga ejemplë shtë Cristo.

Rëglë parë ra na'a naná rdëá

2 Bëchi, rquitë ldua'a purquë siemprë rëagná ldu'u të na nu ziagla'guë të enseñansë nabëluá'ahia lu të. 3 Perë rac shtua'a gac bë'a të Cristo na cabësë shtë nguui nu lë'ë nguui na cabësë shtë tsé'li' nu Dadë Dios na shlamë Cristo. 4 Si tubi nguui rë'au guëc nguui iurë lë'ë nguui quëhúni' oraciuni, u iurë quëadi'dzi' diza'quë naná ze'dë de Dios, quëhunë nguui ni desprëci el quë naná cabësë shtë nguui. 5 Perë si tubi na'a adë rë'audi'i guëc na'a iurë quëgná'bëll lu Dios u iurë quëadi'dzëll diza'quë, quëhúnëll desprëci el quë naná cabësë shtë na'a. Igual nall ziquë na'a naná rchugüë guëdubi guitsë guëc rall. 6 Si talë tubi na'a adë rë'audi'i guëc na'a, mejurë chugüë guitsë guëc na'a tubigasë, perë si talë parë lë'ëll nahin shtu parë chugüë guitsë guëqui' u guëga'a guëc na'a, napë quë guë'au guëc na'a. 7 Lë'ë nguui adë rqui'nidi'i guë'au guëc nguui purquë lë'ë nguui quëhúni' representar personë shtë

Dios nu rabtsë'ë nguui gluri shtë Dios, perë na'a quëhúni' representar personë nu pudërë shtë nguui. 8 Iurë bëntsa'u Dios lë'ë nguui, adë bënëdi'i' formar lë'ë nguui de cuerpë shtë na'a sino bënë më formar lë'ë na'a de cuerpë shtë nguui. 9 Lë'ë më bëntsa'u më tubi na'a purquë bëqui'ni nguui lë'ë na'a. Adë bëntsá'udi'i më lë'ë nguui por nicidá shtë na'a. 10 Por ni rqui'ni guë'au guëc na'a ziquë sëni de quë lë'ë nguui na cabësë shtë na'a nu runë tucarë guë'au guëc na'a ziquë sëni de quë quëhunë rai' respëti lu ra ianglë. 11 Cumë unidë na shmënë më por Cristo, lë'ë nguui nápëdi'ill vidë sin lë'ë na'a nu lë'ë na'a nápëdi'ill vidë sin por lë'ë nguui. Rqui'ni nguui na'a; ra na'a rqui'ni nguui. 12 Ziquë lë'ë na'a guc formári' de nguui, también lë'ë nguui nápi' vidë por lë'ë na'a. Pues grëtë' cusë ze'dë de Dios.

13 Gulë bënë'ë juzguë mizmë lë'ë të si talë na correctë guëna'bë tubi na'a lu Dios sin quë në'audi'i guëc na'a. 14 Mizmë llgabë la'ni ldu'u hia'a rni'i de quë si talë tubi nguui nápëll guitsë guëqui' llëduni, nahin tubi shtu 15 perë parë tubi na'a si talë guitsë guëqui' na llëduni, nalë nasa'a nahin parë lë'i' purquë zni bédë'ë Dios guitsë guëqui' parë guësë'auhin guëqui'. 16 Si talë chu adë nádi'i de acuerdë nu rac shtú'ull gúnëll cuntrë enseñansë rë', pues rqui'ni

gac bë'all de quë lë'ë na'a, ni los de más grupë shtë shmënë Dios, nápëdi'i na'a stubi custumbër.

Manërë narunë tucarë gaul la Santa Cena

17 Mientras quëgnehia conseju parë lë'ë të, nanú stubi cusë narunë të perë adë nádi'in naza'quë. Quëhunë të cusë dzabë. Iurë rdëá të parë gunë të alabar Dios, nádi'in parë bien shtë të sino quëhunë të mal. 18 Primërë puntë iurë rdëá të, nanú divisioni entrë lë'ë të; adë na të unidëdi'i. Zni rinia nu lluá'ahia nahin verdá. 19 Pues rqui'ni tsu divisioni entrë lë'ë të parë gac bë'a mieti chu na shmënë Dios de verdá. 20 Perë iurë rdëá të parë gau të shtse shtë Dadë, lëdëdi'i na shtse shtë Dadë purquë nádi'in ziquë bë'në më ordenar. 21 Iurë rau të, cadë tubi të rguibélú lu sa' të parë gau të lu shtse nanua'a të mientras stubi sa' të nápëdi'i pë gáuhi'; stubi tantë të rzuu'dchi të con vini. 22 ¿Pëllë adë nápëdi'i të lidchi të catë rau të, catë ruu' të? ¿Pë adë nápëdi'i të rëspëti parë los de más shmënë Dios? nu rgul shtu shtë sa'l nabënapëdi'i. ¿Pë guënia'a lu të iurní? ¿Guëni'ihia na të më za'quë? Aquëdi'i.

Shtse shtë Dadë

(Mt. 26.26-29; Mr. 14.22-25; Lc. 22.14-20)

23 Bëluá'ahia lë'ë të lo quë bëna recibir de lë'ë Dadë. Na zndë'ë. Mizmë gue'lë bë'në mënë traicionar lë'ë Dadë Jesús, guna'zi më guetështildi.

24 Despuësë de bédë'ë më graci lu Dios, iurní bëshullë më guetështildi nu guni'i më: "Gulë gau ndë'ë; shcuërpa ndë'ë. Bëllullin por bien shtë të. Gulë gauhin parë guëagná ldu'u të galguti shtëna." 25 Zni zac despuësë lë'ë shtse gualú, guna'zi më copë shtë vini nu guni'i më: "Ndë'ë na copë narunë cuntienë conveñi cubi naná selladë por rënë shtëna. Cadë vësë gu të vini ni, gulë bëagná ldu'u të galguti shtëna." 26 Cadë vësë rau të guetështildi nu ruu' të vini lu Santa Cena, quëglua'a të stubi vësë más pë runë significar galguti shtë Jesús hashtë guëabrí më stubi.

Gulë gapë rëspëti parë shtse shtë Dadë

27 Rqui'ni gápël cuidadë. Cualquier nanagáu guetështildi u nanagú la'ni copë shtë Dadë sin quë nápëdi'ill rëspëti, quëhúnëll tubi duldë cuntrë cuerpë nu rënë shtë Dadë. 28 Por ni cadë tubi të rqui'ni gunë të juzguë manërë nanabánil antsë gaul guetështildi nu antsë gul vini. 29 El quë naráu nu el quë naruu' la Santa Cena sin quë nápëdi'i rëspëti lu cuerpë shtë Jesús, quëgsëdchimi nguui ni cashtigu parë mizmë lë'ëll. 30 Por ni zihani lë'ë të rac llu'u të; nápëdi'i të fuersë, nu zac nanú bëldá ra sa' të guti rai'. 31 Perë si talë guëdë'na'a juzguë conductë shtëna'a, iurní adë gúnëdi'i më juzguë lë'ë hia'a. 32 Perë iurë runë më cashtigu lë'ë hia'a, nahin parë adë gáquëdi'i hia'a

condenadë con los de más mënë shtë guédchiliu.

³³ Zni bëchi narac shtua'a, iurë rdëá të parë gau të shtse shtënë më, gulë cuezë los de más sa' të antsë gau të.

³⁴ Si talë tubi të rldiá'nël, gulë gau cumidë lídchil të parë Dios adë gúnëdi'i më cashtigu lé'ël iurë nardëá të. Los de más asuntë guna rëglin iurë gueldë guénahia lé'ë të.

12

Don narzëlaa'dchi Espíritu Santo

¹ Bëchi, rac shtua'a gac bë'a të shcuendë ra don narzëlaa'dchi Espíritu Santo parë cadë tubi de lé'ë hia'a.

² Nanë të bien iurë nianá na të mënë nadë guënëdi'i Dios, guanaldë të tēchi ra figurë nanápëdi'i vidë. Zni bë'në të según lo quë nabëlua'a mënë lé'ë të. ³ Por ni, rac shtua'a gac bë'a të tubi më naquëbezënú Espíritu Santo la'ni ldu'i, nunquë guëní'idi'ill nacondenar Jesús. Nu zac sulë por pudërë shtë Espíritu Santo guëni'i mënë Jesús na el quë nanapë dereché parë guëni'bë'ai' guëdubi guédchiliu.

⁴ Cadë tubi hia'a bédë'na'a recibir don nabëzëlaa'dchi Espíritu Santo. Zihani clasë pudërë rzëlaa'dchi më perë tubsë Espíritu nanú. ⁵ Nanú zihani manërë parë gunë mieti sirvë lu Dios, perë rdë'na'a sirvë tubsë Dadë. ⁶ Nu zac nanú zihani resultadë gurënë perë tubsë Dios, el quë narunë parë gunë mieti dchi'ni. ⁷ Cadë

tubi mieti bë'ni' recibir don nabëzëlaa'chi Espíritu Santo të parë grë hia'a guédë'na'a provëchë. Fuersë ni rlua'a por lo quë naquëhunë nguui.

⁸ Mizmë Espíritu quëgne'e llni nu pudërë parë guadi'dzë nguui con más llni ru'bë. Parë stubi mënë mizmë Espíritu quëgdë'ëi' fuersë parë ruadi'dzë nguui clarë di'dzë naze'dë de Dios. ⁹ Stubi mënë rúni' recibir fe por mizmë Espíritu. ¹⁰ Stubi

rúni' recibir pudërë parë gunëáquëll ra narac ll'u'u por mizmë Espíritu. Stúbi' rúni' recibir pudërë parë gúnëll milagrë. Stubi rúni' recibir fuersë parë guadi'dzëll diza'quë naná ze'dë de Dios. Stúbi' rúni' recibir pudërë parë gac bë'all guadë na espíritu falsë nu guadë na espíritu verdaderë. Stubi mënë runë recibir fuersë parë guadi'dzëll dizë na nunquë bësë'dëdi'ill. Hia stubi mënë rúni' recibir fuersë nu pudërë parë guadi'dzëll pë runë cuntienë ra di'dzë gurënë. ¹¹ Grëtë' ra cusë rë' ze'dë de Espíritu Santo naná rne'e llni parë cadë tubi mieti según lo quë narni'i ldu'u Espíritu.

Grë hia'a na hia'a ziquë tubsë cuerpë

¹² Grë ra shmënë Cristo na ziquë tubi cuerpë nanapë zihani partë. Aunquë zihani na ra partë shtë cuerpë, nahin tubsë cuerpë. ¹³ Pues grë hia'a, mënë israelitë nu ra mënë nanádi'i më israelitë, ra naná bajo ordë shtë ra mënë,

nu ra nanapë libertá, grë hia'a bëáca'a tubsë cuerpë por lo quë nabë'në Espíritu Santo. Bë'në më punërë cadë tubi hia'a la'ni cuerpë. Cadë túbia'a bédë'na'a recibir mizmë Espíritu naze'dë de Dios.

14 Tubi cuerpë napë zihani partë, lëdëdi'i tubsë partë.

15 Si talë guëa' hia'a guëni'i: "Adë nádia'a guia'a cuerpë; por ni adë nádia'a partë shtë cuerpë", lëdë por nídi'i guëa' hia'a naseparadë parë lë'ë cuerpë. 16 Si talë diága'a guëni'i: "Adë nádia'a slu; por ni adë nádia'a partë shtë cuerpë", lëdë por nídi'i diága'a nasaparadë parë lë'ë cuerpë. 17 Si talë guëdubi cuerpë na slu, ¿lallë guínia'a iurní? Si talë guëdubi cuerpë na tubi diaguë, ¿lallë tsúllia hia'a iurní? 18 Perë Dios bëzú cadë tubi partë shlugarin catë runë tucarë nu catë guc shtu'u më. 19 Si talë grëtë' nahin tubsë partë, pues nádi'i cuerpë completë iurní. 20 Perë iurne' nanú zihani partë perë tubsë cuerpë.

21 Slu hia'a adë gáquëdi'i guëni'i lu guia'a hia'a: "Adë rquínidia'a lë'ël". Nu zac guëca'a adë gáquëdi'i guëni'in lu guëa' hia'a: "Adë rquínidia'a lë'ël". 22 Al contrari, ra partë shtë cuerpë nanápëdi'i fuersë, partë ni más lasac parë cuerpë. 23 Ra partë shtë cuerpë narni'i hia'a nápëdi'in hunurë, rácuhin con más hunurë; ra partë nanádi'i nasa'a, quëdë'na'a tratar con

más cuidadë. 24 Ra partë shtë cuerpë namás nasa'a rquínidi'in mizmë cuidadë. Dios bë'ni' punërë grëtë' partë shtë cuerpë según voluntá shtë më. Ra partë narquí'nia'a menos, bédë'ë më más hunurë parë partë ni 25 të parë adë tsúdi'i ni tubi divisioni ladi cuerpë sino quë cadë partë shtë cuerpë gapin cuidadë por los de más sáhi'. 26 Si talë tubi partë shtë cuerpë quëzac zi u pë raquin, guëdubi cuerpë quëzac zi iurní. Si talë tubi partë quëhumín recibir hunurë, pues guëdubi cuerpë rquitë ldu'in iurní.

27 Pues bien, lë'ë hia'a na hia'a cuerpë shtë Cristo; cadë tubi de lë'ë hia'a na hia'a partë shtë cuerpë ni.

28 Zni Dios bë'në ordenar pë gunë cadë tubi shmënë më. Primërë gululë më ra poshtë, segundë lugar gululë më ra naruadi'dzë diza'quë naná ze'dë de Dios. Tecërë lugar gululë më ra mësë narlua'a shti'dzë më; cuartë lugar ra narunë milagrë, iurní ra narunëac ra narac llu'u. Nu gululë më ra narunë compa'ni, nu ra narnibë'a, nu ra naruadi'dzë stubi dizë. 29 ¿Ni mudë grëtë' hia'a na hia'a poshtë? ¿Ni mudë grëtë' hia'a na hia'a ra naruadi'dzë diza'quë naze'dë de Dios? ¿Ni mudë grëtë' hia'a na hia'a mësë, u guëdëna'a milagrë, 30 u nápa'a pudërë parë gunëáca'a ra narac llu'u, u grëtë' hia'a rac ruadí'dza'a dizë gurënë? ¿Ni mudë grë hia'a rac guëni'ia'a pë runë

cuntienë ra dizë ni? Pues clarë nahin; lëdë znídi'in. ³¹ Gulë guc shtu'u lo quë narzëlaa'chi Espíritu Santo, lo quë narunë compa'ni más grë ra shmënë më. Iurne' guëluá'ahia lë'e tē lo quë naná mejurë quë grë ra cusë rë'.

13

¹ Si talë raca ruadi'dza dizë shtë mënë nu ra dizë shtë ra ianglë, perë adë rac shtú'udia'a sahia, nápëdia'a amor, nahia ziquë gambanë nanídi'i chahi'; rsédchidi'in bien. Nahia ziquë cha' plati narsédchidi'i bien. ² Talë raca ruadi'dza lu mënë di'dzë naze'dë de Dios perë adë nápëdia'a amor, niétiquë nahia. Talë nanëa grë clasë secretë shtë mënë; talë riasëhia guédubi naná rsë'dë mënë lu guë'dchiliu, nu si talë rialdí ldua'a Dios con guédubinú ldua'a hashtë guédchisú Dios ra dani lua, perë rac shtú'udia'a sahia, niétiquë nahia. ³ Talë qui'dza grë nanapa ca'a mënë; talë guna intriegu shcuera parë tsequi lu gui'i, perë adë rac shtú'udia'a sahia, niétiquë nahia. Adë bë nápëdia'a iurní.

⁴ El quë nanapë amor nápëll pacënci; nazá'quëll. Humildë nall. El quë narac shtu'u sáhi', adë rzébidi'i ldú'ull pë shtë sáhi'; adë runë nadchínidi'ill lu sáhi'. ⁵ Gúnëll lo quë narac shtu'u sáhi', lëdëdi'i lo quë narac shtú'ull. El quë narac shtu'u sáhi', adë rldëdi'ill; adë nápëdi'ill mal lligabë. ⁶ Nápëdi'i nguui

ni gustë iurë quëhunë mënë duldë. Mejurë rëuu' ldú'ull iurë ria mënë shnezë Dios nu iurë adë rní'idi'i mënë bishi. ⁷ El quë nanapë amor, nunquë rní'idi'ill cuntrë sáhi'. Rialdí ldú'ull sa'll na më za'quë. Nápëll confiansë tsanaldë sa'll shnezë Dios. Rua'a ldú'ull lu grë cusë durë.

⁸ Amor shtë Dios adë tsalúdi'in, perë guédchini tiempë tsalú di'dzë naru-adi'dzë mënë con pudërë shtë Dios. Guédchini tiempë adë guadí'dzëdi'i mënë stubi dizë. Guédchini tiempë lo quë nariasë hia'a, tsaluhin. ⁹ Du'psë riasë hia'a ne'; zihani cusë adë riasëdi'i hia'a. Ra narni'i di'dzë naze'dë de Dios, también runë faltë parë riasë rall grë cusë ¹⁰ perë iurë guédchini Jesús con guë'dchiliu cubi, grë lo quë nádi'i completë, tsaluhin. ¹¹ Tiempë nahia lliguë'në, biadi'dza ziquë lliguë'në. Bëna lligabë ziquë lliguë'në. Bëna juzguë ziquë lliguë'në, perë iurë bësa'na grë cusë shtë galëllguë'në, guaru'ba. ¹² Rnádi'i hia'a ra cusë clarë iurne'. Riasëdi'i hia'a por completë. Ziquë rna hia'a lu guë'guanë gushë, rluá'adi'i bien luhin perë tubi dzë guená hia'a bien. Guená hia'a lu Dios. Riasë hia'a du'psë ne', perë dzë ni tsasë hia'a ziquë Dios nanë më lë'e hia'a. ¹³ Tsunë cusë nápëdi'in fin: fe, esperansë, nu amor. Delantë lu Dios amor na mayurë.

14

Enseñansë parë el quë naruadi'dzë dizë gurënë

1 Gulë guni'i ldu'u gapë të más amor parë sa'l nu gulë gudili pudërë narne'e Espíritu Santo parë guadí'dzël shti'dzë Dios. ² Ra mieti naruadi'dzë dizë gurënë quëadí'dzëll lu Dios, lëdë lu ménëdi'i, purquë ni tubi adë chu riasëdi'i lo quë narni'i ménë ni. Ruadí'dzëll por pudërë shtë Espíritu Santo, perë di'dzë ni naga'chi parë los de más sa'll. ³ Perë en cambi el quë naruadi'dzë di'dzë naze'dë de Dios, quëadí'dzëll lu ra sa'll të parë tsaldí ldu'u rai' más nu parë su rall firmë lu shnezë Dios. Rdë'lll conseju parë bien shtë sa'll. ⁴ El quë naruadi'dzë dizë gurënë, rúnëll parë bien de mizmë lë'll, perë el quë naruadi'dzë di'dzë naze'dë de Dios, rúnëll bien parë tsasë grupë shtë shmënë Dios ra enseñansë shtë më.

⁵ Na rac shtua'a de quë grëtë' të gapë të fuersë parë guadi'dzë të dizë gurënë, perë más rac shtua'a guadi'dzë të di'dzë naze'dë de Dios; pues más lasac el quë naruadi'dzë diza'quë quë ménë narac ruadi'dzë dizë gurënë. Shti'dzë ménë naruadi'dzë dizë gurënë, lasáquëdi'in parë los de más sáhi' si talë nídi'i tubi narni'i pë runë cuntienë ra dizë gurënë; napë quë guëní'll pë runë cuntienë ra di'dzë të napë shmënë Dios provëchë. ⁶ Por ni bëchi, si talë na gueldë

guënahia lë'ë të nu guadi'dza stubi dizë nanadë riasëdi'i të, adë guëllu'i'di'in parë lë'ë të. Rqui'ni guadi'dza lu të enseñansë nabëlua'a Dios lua u tubi di'dzë nabëna recibir de lë'ë më u tubi di'dzë naze'dë de lë'ë më u tubi enseñansë shtë më; iurní si gunë të provëchë.

⁷ Ne' guënia'a tubi comparaciuni. Ra gui'bë músiquë nanápëdi'i vidë ziquë flauta u tubi arpa, si talë adë riubëdi'in clarë, ¿lla gac bë'a mieti pë ru'ldin, guadë na piesë naguëna'zin? ⁸ Nu lu tubi guërru, si talë lë'ë cha' trompetë riubëdi'in clarë ¿chull gunë preparar parë guená'zill guërru? ⁹ Mizmë zac lë'ë të, si talë ruadí'dzël tubi dizë nanadë riasëdi'i mieti, ¿llallë gac bë'a mieti guadë naquëgní'il? No sea shtí'dzël na ziquë tubi naruadi'dzë sulë mbë. ¹⁰ Nanú zihani dizë naruadi'dzë ménë la'ni guë'dchiliu; grëhin nanú shnézi'. ¹¹ Perë si talë adë riasëdia'a dizë shtë stubi naruadi'dzë, nahia ziquë tubi më zitu parë lë'ë ménë ni nu lë'i' na ziquë më zitu parë na. ¹² Por ni hia quë lë'ë të rac shtu'u të gapë të pudërë nu llni shtë Espíritu Santo, gulë guna'bë lu Dios por pudërë parë guadí'dzël enseñansë të tsaldí ldu'u mieti shti'dzë Dios más. ¹³ Zni na el quë naruadi'dzë di'dzë gurënë, napë quë guená'bëll lu Dios të parë guëdë'e më pudërë parë guëní'll pë runë cuntienë di'dzë ni. ¹⁴ Si talë ruadi'dzënúa Dios con di'dzë

gurënë, quëgna'ba lu Dios con espíritu shtëna, perë adë quëgúdia'a provëchë parë shgaba cumë riasëdia'a di'dzë ni. ¹⁵ ¿Pëllë guna iurní? Guëna'ba lu Dios con espíritu shtëna nu zac guëna'ba lu më con dizë nariasë mieti. Gulda ra labansë con espíritu shtëna nu zac con di'dzë nariasëhia ¹⁶ purquë si talë quëadi'dzënu! Dios nadë más con espíritu shtënël, el quë narquë diaguë, el quë nadë bë'nëdi'i recibir pudërë shtë Espíritu ziquë lë'ël, adë gúnëdi'ill gan tsasëll shti'dzël. Nu adë gáquëdi'ill guëní'ill: “Nia Dadë”, iurë tsalú oraciuni, iurë rdë'ël graci lu më. Nguiu ni adë riasëdi'ill lo quë narní'íl. ¹⁷ Pues bien quëgdë'ël graci lu më perë parë stubi sa'l adë nápëdi'ill provëchë la'ni ldú'ull. ¹⁸ Quëgdë'a graci lu Dios de quë na ruadi'dza di'dzë gurënë por pudërë shtë Espíritu Santo más quë grëtë' mënë ¹⁹ perë catë rdëá grupë shtë shmënë Dios, más rac shtua'a guënia'a ga'i di'dzë nariasë mënë quë chi'i mili di'dzë nanadë riasëdi'i mënë. Iurë ruadi'dza, rac shtua'a guëlu'ahia di'dzë naná parë bien shtë mieti.

²⁰ Bëchi, adë rúnëdi'i tē ziquë llguë'në nadë rac bë'adi'i guadë naná bien nu guadë naná mal, perë en cuantë ra cusë mal, rac shtua'a gac tē ziquë më gushë nardë'ë cuendë. Rac shtua'a gac tē llguë'në inocentë en cuantë ra cusë dzabë. ²¹ Naescritë la'ni librë shtë

lëy: “Guadi'dza lu naciuni rë' stubi dizë gurënë. Mënë zitu guëni'i rall shti'dza, rni'i Dadë.” ²² Zni na, ra dizë gurënë naruadi'dzë mënë por pudërë shtë Espíritu Santo, na rahin ziquë sēni parë ra nadë rialdidi'i ldu'i Dios, lëdëdi'i parë ra narialdi ldu'i shti'dzë më. En cambi el quë naruadi'dzë diza'quë naná ze'dë de Dios, nahin ziquë sēni parë ra narialdi ldu'i shti'dzë më, lëdëdi'i parë ra nanadë rialdidi'i ldu'i. ²³ Iurë grupë shtë shmënë Dios rdëá, si talë grëtë' quëadi'dzë stubi dizë por pudërë shtë Espíritu Santo nu ze'dë tsutë ra nadë rialdidi'i ldu'i, u ze'dë tsutë mënë nadë rac bë'adi'i shcuendë ra cusë ni, iurní guëni'i rall rac luguë tē. ²⁴ Perë si talë grëtë' tē quëadi'dzë di'dzë naze'dë de Dios nu tsutë tubi nanadë rialdidi'i ldu'i diza'quë, u mënë nadë bë's'dëdi'i shti'dzë më, iurní gunguë bë'a nguio ni duldë shtënëll nu shti'dzë tē gunë juzguë lë'ëll. ²⁵ Grëtë' cusë naga'chi la'ni ldu'u nguio ni, guëru'uin lu llni nu iurní guëzullíbill lu më; guëni'ill llëru'bë na pudërë shtë Dios. Guëni'ill Dios quëbezënuhi' lë'ë tē de verdá.

Iurë tsu cultë, gaquin con ordë

²⁶ Pues iurní bëchi, iurë rdëá tē, si tubi de lë'ë tē nápël tubi cantë, stubi tē napë tubi enseñansë, stúbill rac shtú'ull guëni'ill di'dzë gurënë, stubi nguio rac shtu'u guëni'ill di'dzë nabë'nëll recibir de

Dios, stubi të rac shtú'ul guëní'il pë runë cuntienë ra di'dzë gurënë; bien nahin. Nadë más gulë bënë grë ni parë tsaldí ldu'u ra shmënë Dios más. ²⁷ Iurë ruadí'dzël stubi clasë dizë, pues biadi'dzë chupë u por más tsunë të nu por turnë. Nu zac rqui'ni tubi naguadi'dzë pë runë cuntienë dizë ni. ²⁸ Si talë nídi'i naguëni'i shcuendë di'dzë ni, mejurë adë guadí'dzëdi'il lu grupë shtë shmënë Dios. Mejurë guadi'dzënu'ul Dios la'ni ldu'ul guitsë guitsë. ²⁹ Nu si talë guadí'dzël diza'quë naze'dë de Dios, pues guëni'i chupë mieti u tsunë ra mënë narëta'; hia los de más gunë rai' juzguë lo quë naguni'i ra nguui ni. ³⁰ Perë si talë Dios guënë'ei' galërac bë'a parë stubi sa' të naquëbezë nga'li, iurní lë'ë naguna'zi di'dzë primërë, guëac dchi; adë tsaglá'guëdi'i guadí'dzëll. ³¹ Manërë ni grëtë' të narunë recibir di'dzë naze'dë de Dios, gulë biadi'dzë tubi por tubi të parë grëtë' të tsasë'dë të nu gunë të provëchë ra di'dzë ni. ³² El quë naruadi'dzë diza'quë naze'dë de Dios, pues el mizmë lë'ëll nápëll pudërë parë guadí'dzëll u parë adë guadí'dzëdi'ill. ³³ Dios adë rsëdchínidi'i' desordë sino rquitë ldu'u më iurë tsu cultë con ordë. Zni rluá'ahia ra grupë shtë shmënë Dios, ra nabëzunë më almë shtë rai'.

Ziquë na custumbrë entrë grë ra shmënë Dios, ³⁴ ra na'a

adë nápëdi'i rall derechë parë guadi'dzë rai' lu cultë; adë bënë'ë Dios sí parë guadi'dzë rai' sino gac rai' obedientë ziquë cagnibë'a më la'ni lëy. ³⁵ Si talë rac shtu'u tsasë rai', guëna'bë di'dzë rai' lu tse'lë rai' lídchi' purquë nádi'i bien si talë tubi na'a guadí'dzëll lu cultë.

³⁶ Napë quë gac bë'a të de quë shti'dzë Dios adë guzublúdi'i con lë'ë të nu nádi'i të lúniquë mënë nabënë recibir shti'dzë më. ³⁷ Si talë tubi të rní'il bënë'll recibir diza'quë naze'dë de Dios, u si talë cagní'il ruadí'dzël por pudërë shtë Espíritu Santo, napë quë gac bë'al lo quë naquëquëa'a ndë'ë nahin tubi mandadë shtë Dadë Dios. ³⁸ Perë si talë adë nēdi'i nguui gac bë'all nahin verdá, pues gulë bës'a'në lë'ëll lu nacahi shtënell. ³⁹ Bëchi, gulë guni'i ldu'u parë gapë të pudërë parë guadi'dzë të diza'quë naze'dë de Dios; adë rcádi'i të guadi'dzë ra mënë stubi dizë ⁴⁰ perë gulë bënë grë cusë con ordë, lëdëdi'i con desordë.

15

Guashtë Cristo ladi ra tēgulë

¹ Iurne' bëchi, rac shtua'a guëagná ldu'u të diza'quë naná biadi'dza lu të. Bënë'ë të recibirin nu tsagla'guë rianaldë të nezë shtë më con guëdubinú ldu'u të. ² Por diza'quë ni nasalvar të si talë tsagla'guë të lo quë nabëluá'ahia lë'ë të. Nasalvar

të si gualdí ldu'u të shti'dzë më de verdá.

³ Primëre lugar, bëluá'ahia lë'ë të grë enseñansë nabëna recibir. Bëluá'ahia lë'ë të de quë Cristo guti por ra duldë shtëna'a cumë ziquë rni'i la'ni Sagradas Escrituras. ⁴ Bëga'chi më nu guashtëhi' ladi ra tēgulë dzë tsunë, igual ziquë rni'i ra Sagradas Escrituras. ⁵ Bëluá'ahia lë'ë të de quë bëlu'alú më lu Pedro; despuësë bëlu'alúhi' lu los de más poshtë. ⁶ Despuësë bëlu'alúhi' lu más de ga'i gahiu'a shmënë Dios naná bēdēá. Zihani mēnē todavía nabani rai'; sēbēldá rai' hia guti rai'. ⁷ Despuësë bëlu'alú Cristo lu Jacobo, iurní lu grë ra poshtë shtëni'.

⁸ Hia despuësë de ni bëlu'alú më lua aunquë nahia ziquë tubi llguē'nē nabēdchini lu guē'dchiliu antsë gac cumplir tiempē parē gáli'. ⁹ Nahia el quë nalasáquēdi'i entrē los de más poshtë shtë më. Adē rúnēdi'i tucarē gaca poshtë purquë guzunalda ra shmënë Dios. ¹⁰ Perē lo quë nanahia iurne' na purquë guc shtu'u më na nu bē'nē më zihani favurē parē na. Lo quë nabē'nē më por na, napē resultatē. Bēna dchi'ni más quë los de más mēnē aunquë nilē lēdē nádi'i, sino quë Dios bēne'e fuersē nu bē'nē ldai' më na. ¹¹ Perē adē rúnēdi'i importē chu bē'nē más dchi'ni. Biadi'dzë na'a lu të ra diza'quë nu gualdí ldu'u të shti'dzë më.

Tsashtë ra tēgulë stubi

¹² Si talē ruadi'dzë na'a de quë Cristo guashtëhi' ladi ra tēgulë ¿pēzielú bēldá de lē'ë të rni'i të de quë tsashtëdi'i ra tēgulë? ¹³ Si adē tsashtëdi'i rai' ladi ra tēgulë pues tampusquē lē'ë Cristo adē guashtëdi'i ladi ra tēgulë. ¹⁴ Talē Cristo adē guashtëdi'i ladi ra tēgulë, hia diza'quë naná biadi'dzë na'a lu të nápēdi'in valurē nu fe shtë të nápēdi'in valurē; lasáquēdi'in. ¹⁵ Si talē nahin zni, rlua'a clarē na na'a testigu falsē purquë hia lē'ë na'a guni'i na'a lu ra mēnē de quë Dios bēldishtē Cristo ladi ra tēgulë. Perē si talē nádi'in verdá de quë ra tēgulë adē tsashtëdi'i rai' stubi, pues iurní zac lē'ë Dios bēldishtēdi'i më lē'ë Cristo. ¹⁶ Si talē tēgulë adē tsashtëdi'i rai' stubi, iurní lē'ë Cristo tampusquē guashtëdi'i ladi ra tēgulë. ¹⁷ Si talē Cristo adē guashtëdi'i ladi ra tēgulë, fe shtë të adē rlluí'idi'in; todavía adē naperdunē duldē shtë të. ¹⁸ Nu ra tēgulë nagualdí ldu'u shti'dzë Jesús, adē nádi'i rai' salvar. ¹⁹ Si talē rialdí ldu'u hia'a shti'dzë Cristo napin valurē sulamēntē mientras quērélda'a lu guē'dchiliu, iurní prubi na hia'a; nápēdi'i hia'a esperansē nu runē tucarē guēga'a ldu'u mēnē lē'ë hia'a.

²⁰ Perē verdá na de quë Cristo guc resucitar ladi ra tēgulë; na më lē'ë primēre naguashtë parē adē guēabrídi'i gáti' stubi. ²¹ Pues ziquë guzublú galguti por tubsē nguiu, también por tubi

nguiu guzublú galëriashtë shtë tëgulë. ²² PUES grëtë' mënë napë quë gati rai' purquë na rai' llëbni Adán; zni zac grëtë' naná unidë con Cristo, guëdishtë më lë'ë rai' ladi ra tëgulë. ²³ Perë cadë nguiu según turnë narunë tucarë lë'ëll. Cristo gúqui' ziquë primërë naná gátidi'i parë siemprë perë despuësë iurë guëabré më stubi, iurní gátidi'i jamás ra naná unidë con lë'ë më. ²⁴ Iurní guëga'a iurë shtë fin; tsalú guë'dchiliu rë'. Guëdë'ë më fin grëtë' autoridá, grëtë' ra nanapë pudërë, nu guëdë'ë më fin parë grë ra narnibë'a lu guë'dchiliu. Iurní gunë më intriegu catë rnibë'a më ca'a Dios, Shtáda'a. ²⁵ Guënbë'a Cristo ziquë rëy hashtë iurë gunë Dios gan lu grë enemigu shtë Cristo nu guëzullibi rall lúhi'. ²⁶ Lúltimë enemigu nangunë më gan lúhi' na galguti ²⁷ purquë Dios bédë'ë më derechë guënbë'a Cristo grëtë' cusë, perë iurë Sagradas Escrituras rni'i de quë Cristo nápi' derechë parë guënbë'ai' grëtë' cusë, pues clarë nahin de quë Dios adë nádi'i' bajo ordë shtë Cristo, perë bédë'ë më derechë parë guënbë'a Cristo guëdubi guë'dchiliu. ²⁸ Iurë grëtë' cusë guëa'nin bajo ordë shtë Cristo, iurní mizmë lë'ë Cristo, shini Dios, gúni' intriegu mizmë lë'i' con grë pudërë nanápi' lu Dios të parë Dios gáqui' el quë nanapë grë pudërë parë siemprë.

²⁹ Nanú ra narni'i adë

tsashtëdi'i ra tëgulë, perë si nahin verdá, ¿pëzielú rriubë nisë rall por ra naná guti? Si talë adë tsashtëdi'i tëgulë, mbanë na lo quë nacanihunë të; mejurë adë guëchu'bë nisë të sa' të shlugar ra tëgulë.

³⁰ Nu zac ¿pëzielú rdchi'ba vidë shtëna lu peligrë guëdubi tiempë si talë adë tsashtëdi'i ra tëgulë? ³¹ Quëgnia'a lu të verdá de quë grëtë' dzë nanúa lu peligrë shtë galguti. Runë nadchinia por dchi'ni nabëna entrë lë'ë të; guquin purquë unidë nahia con Cristo Jesús, Shláma'a. ³² Perë si talë nahin ziquë narni'i tubi dichë: "Gudildia con ra ma dushë la'ni guë'dchi Efeso" ¿pë cusë bëna gan si talë ra tëgulë adë tsashtëdi'i rai' stubi? Mejurë guëni'i hia'a: "Cha guëdáuha'a; cha guëdí hia'a; glii gati hia'a".

³³ Adë rdë'di'i të sí guëgugüë mënë lë'ë të por di'dzë falsë. Nanú tubi dichë narni'i: "Ra amigu mal na rall causë rnití mënë nezë za'quë". ³⁴ Gulë bë'në llgabë bien nu gulë bëabré ldu'lu të tubi nezë za'quë nu adë rúnëdi'i të duldë, pues nanú bédá të naná guënédi'i Dios bien. Rnia'a lu të zndë'ë të parë guëtú lu të du'pë.

Lla tsashtë ra tëgulë

³⁵ Tal vez tubi de lë'ë të guëna'bë dí'dzël: "¿Lallë tsashtë ra tëgulë? ¿Lla na cuerpë gapë rai' iurë guëbani rai'?" ³⁶ Di'dzë ni na tuntë. Nanël iurë lë'ël rcabnil bë'dchi, hia bë'dchi ni napë quë gu'dzë të parë

guëru'u tubi plantë. ³⁷ Grëtë' nargabní la'ni guiu'u ziquë bè'dchi shtë trigu u stubi clasë bè'dchi, iurë rcabnilin, adë nápëdi'in formë shtë plantë sino nahin bè'dchi. ³⁸ Dios rdë'ë më lu bè'dchi tubi formë narac shtu'u më, formë naná gurënë según narni'i ldu'u më. Cadë clasë bè'dchi rldanin nu napin formë narunë tucarë. ³⁹ Grëtë' ra nanabani, nápëdi'i rall cuerpë igual; nanú cuerpë shtë mënë; stubi clasë cuerpë parë ra ma, nu cuerpë shtë ra ma'ñi na stubi clasë; nu cuerpë shtë ra mbeldë gurënë nahin. ⁴⁰ Nu zac nanú ra nanapë cuerpë lu gube'e, nu nanú ra nanapë cuerpë lu guë'dchiliu, perë cuerpë nananú gube'e, nasa'a rlua'ain. Lë'ë galnasa'a shtë cuerpë shtë guë'dchiliu gurënë nahin. ⁴¹ Lë'ë llni shtë ngubidzë gurënë nahin con llni shtë mbehu, nu zac gurënë na llni shtë ra mbelëgui'i. Entrë ra mbelëgui'i tubi mbelëgui'i rabtsë'ë llni shtëhin másru'u fuertë lu sa' mbelëgui'i. ⁴² Zni na con tégulë iurë riashtë rai'. Vidë shtë nguiu na ziquë tubi bè'dchi naná rialú, perë iurë tsashtë nguiu ladi ra tégulë, adë gátidi'i' jamás. ⁴³ Rtu lu hia'a por ra cuerpë nadápa'a iurne' purquë rati ra cuerpë, perë tsashtë hia'a nasa'a. Na hia'a débil iurne' perë iurë tsashtë hia'a ladi ra tégulë, guédápa'a cuerpë fuertë naná tsalúdi'i. ⁴⁴ Lu guë'dchiliu rë' nadápa'a cuerpë shtë

guë'dchiliu perë iurë tsashtë hia'a ladi ra tégulë, guédápa'a cuerpë gurënë naná demasiadë nasa'a. Nadápa'a cuerpë shtë guë'dchiliu perë zac nanú cuerpë cubi narne'e Dios.

⁴⁵ Rni'i ra Sagradas Escrituras: "Primëre nguiu Adán bëáqui' nguiu nanabani", perë rnia'a lu të lë'ë Adán naná bédchini despuësë, na më lúniquë narne'e vidë cubi shtë Dios. ⁴⁶ Lë'ë nguiu shtë guë'dchiliu bédchi'ni' primëre con cuerpë naná guiu'u; hia despuësë bédchini nguiu nanapë pudëre parë guënë'ei' vidë espiritual. ⁴⁷ Primëre nguiu guctsa'u guiu'u; náhi' de guë'dchiliu, perë segundë nguiu bédchini' de gube'e. ⁴⁸ Ziquë guc nguiu naguctsa'u guiu'u, zni na grëtë' naralë la'ni guë'dchiliu. Ziquë guc nguiu nabédchini de gube'e nu guziá'ai' gube'e, zni na ra mieti nanapë vidë naze'dë de lë'ë më nacuezë gube'e. ⁴⁹ Ziquë lë'ë nguiu nápëll cuerpë shtë guë'dchiliu, también guédápa'a cuerpë ziquë cuerpë shtë Cristo nacabezë gube'e.

⁵⁰ Bëchi, rnia'a lu të grëtë' cuerpë nadápa'a iurne' adë gáquëdi'i tsutëhin catë rnibë'a Dios. Lo quë nanapë quë tsalú, adë nápëdi'in partë con ra cusë nadë tsalúdi'i. ⁵¹ Rac shtua'a gac bë'a të tubi secretë; lëdë grëdi'ia'a gati hia'a sino gac cambi shcuërpa'a. ⁵² De repëntë ziquë iurë rguini láguël, guínil

cha' shtë trompetë; iurní ra tēgulē guēbani rai' stubi tē parē jamás adē guēabríd'i gati rai'. Hia lē'ē hia'a gac cambi iurní. ⁵³ Lē'ē cuerpē shtëna'a narialú napē quē gac cambi parē adē tsalúdi'in jamás. Cuerpē shtëna'a naná rati, napē quē gac cambi tē parē adē gátidi'i jamás. ⁵⁴ Dzē ni iurē lē'ē cuerpē shtëna'a narialú gac cambi por cuerpē nadē rialúdi'i, nu lē'ē cuerpē shtëna'a gac cambi por cuerpē nanadē gátidi'i, iurní gac cumplir lo quē naná escritē la'ni Sagradas Escrituras: “Bédē'ē mē fin lē'ē galguti. ⁵⁵ Lē'ē galguti, ¿gua pudērē shtënēl parē gúnēl gan lu grē mieti?” ⁵⁶ Pues duldē bēsēdchini galguti parē lē'ē mieti, nu duldē na ziquē tubi narnibē'a lē'ē mieti purquē lēy shtë Dios rlua'a grē mieti na rall pecadurē. ⁵⁷ Perē dushquilli Dios, rne'e mē pudērē parē rac guédē'na'a gan lu galguti por Jesucristo, Shláma'a. ⁵⁸ Por grē ndē'ē, bēchi narac shtua'a, gulē tsagla'guē firmē lu shnezē mē; adē tsaldídi'i ldu'u tē stubi ldai'. Gulē bē'nē dchi'ni shtë Dadē másru'u purquē nanē tē dchi'ni naquēhunē tē juntē con lē'ē Dadē, adē nádi'in sin resultatē.

16

Ofrendē parē ra shmēnē Dios

¹Iurne' quēquēa'a shcuendē ra centavē nardēa parē ra mēnē nabēzunē Dios almē

shtë rai'. Gulē bētēa centavē según lo quē nangunibē'ahia ra grupē shtë shmēnē Dios naná quērēldē regiuni Galacia. ² Cadē primērē dzē shtë llmalē, cadē tubi de lē'ē tē napē quē guētēal centavē según lo quē nabē'nēl gan. Gulē cutsa'uin tē parē nídi'i nicidá guētēa tē ofrendē iurē guēdchinia. ³ Iurē guēdchinia ndē, guēshe'lda lē'ē ra narunē tē nombrar; guédē'a guia'a rai' tubi cartē shtë recomendación parē gua'a rai' ofrendē shtë tē hashtë Jerusalén. Gunē rall intriegu centavē ni parē ra naquērēldē nga'li. ⁴ Si talē guēni'i ldua'a de quē nu zac na tsahia, sēnaldē rai' na.

Guni'i ldu'u Pablo tsáhi' Corinto

⁵ Napē quē tsahia por regiuni shtë Macedonia; hia despuēsē de ni, guēdchinia Corinto. ⁶ Adē na segurēdia'a perē guēquērēldēnúa lē'ē tē por du'pē tiempē u guētēda tiempē naldē nga'li con lē'ē tē. Iurní zac gunē tē compañi na nezē shtëna catē guzēahia despuēsē. ⁷ Adē rac shtú'udia'a gueldē guēnahia lē'ē tē por du'pē tiempē sino quē rac shtú'uhia cueza con lē'ē tē tubi visitē llēduni si talē na voluntá shtë Dios. ⁸ Perē na guēana Efeso hashtë tsalú laní Pentecostés ⁹ purquē ndē'ē nanú zihani dchi'ni shtë Dadē Jesús parē guna cumplir. Tsaldí ldu'u ra mēnē shti'dzē mē; perē nanú zihani contrari narunē cuntrē shti'dzē Dios.

¹⁰ Si talë guëdchini Timoteo, gulë bënë tratë bien lë'i' tē parë adë riádi'i ldu'i purquë lë'i' quëhúni' dchi'ni shtënë Dadë igual ziquë na. ¹¹ Por ni adë chu gúnëdi'i desprëci lë'i'. Mejurë gulë bënë compaňi lë'i' parë tsaglá'gui' vi-ajë shtëni' tē parë guëdchini gueldë guenáhi' na. Quëbeza lë'i' juntë con los de más bëchi la sa' hia'a.

¹² Lë'ë bëcha'a Apolos, bëna ruëguë lúhi' tē parë gúnëll compaňi los de más sa' hia'a iurë gue'dë guená rai' lë'ë tē, perë Apolos quëgní'ill de quë nádi'i voluntá shtë Dios parë gue'dë guënal lë'ë tē iurne', perë hashtë guëne'e më sí, iurní gue'dë guënal lë'ë tē.

Rialú cartë rë' con saludë

¹³ Gulë guc mënë nasini nu gulë tsagla'guë firmë lu shnezë më. Gulë cue za'quë za'quë. Gulë bënë shchi'ni Dios ziquë mënë naná rialdí ldu'i de verdá. Gulë gac nguü nadë rdzëbëdi'i. ¹⁴ Grëtë' lo quë nangunë tē, gulë bë'nin con guëdubinú ldu'u tē con amor parë los de más sa' tē.

¹⁵ Iurne' bëchi, nanë tē de quë famili shtë Estéfanos guc rai' primërë naná gualdí ldu'i shti'dzë Jesús; na rai' primërë nagualdí ldu'i shti'dzë Dios entrë grë mënë naquërelde regiuni Acaya. Nu tsagla'guë quëhunë rai' sirvë los de más mënë nabëzunë Dios almë shtë rai'. ¹⁶ Rac shtua'a de quë lë'ë tē guëzu'bë diaguë tē shti'dzë mënë ziquë lë'ë rai' nu zac grë ra naná

runë compaňi parë shchi'ni Dios, nu gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë ra mënë naquëhunë dchi'ni shtë më. ¹⁷ Nalë rquitë ldua'a de quë bëdchini Estéfanos, Fortunato, nu Acaico. Lë'ë rai' bë'në rai' cumplir lo quë narunë faltë nihunë tē. ¹⁸ Nalë bësëquitë ldu'u rai' na nu zac lë'ë tē. Napë quë gapë tē respëti parë ra mënë ziquë lë'ë rai'.

¹⁹ Ra grupë shtë shmënë Dios naquërelde regiuni Asia, quëgshe'ldë rai' saludë parë lë'ë tē. Aquila nu Prisila con grupë shtë shmënë Dios nardëa lidchi rai', quëgshe'ldë rai' zihani saludë en el nombre shtë Dadë Jesucristo. ²⁰ Gulë bënë recibir saludë shtë grë ra shmënë Dios naquërelde ndë'ë. Gulë bë'në saludar grë ra shmënë Dios con tubi abrasë. ²¹ Na Pablo, quëgshe'lda saludë parë lë'ë tē con prupi shti'dza nabëquëa'a.

²² Si talë tubi de lë'ë tē adë rac shtú'udi'il Jesucristo de verdá, pues grë ra mënë ni gac condenar. Rac shtu'u hia'a guëdchini Dadë Jesucristo lueguë.

²³ Gulë bë'në recibir favurë nu bendición shtë Dadë Jesucristo. ²⁴ Quëgshe'lda amor shtëna ziquë sahia naná unidë con Jesucristo. Amén.

Segundë cartë nabëquë'ë San Pablo lu ra Corintios

Bëquë'ë Pablo cartë rë' lu ra mënë shtë Corinto

¹ Na Pablo, nahia tubi poshtë shtë Cristo Jesús purquë zni na voluntá shtë Dios. Juntë con Timoteo, bëcha'a naná rialdí ldu'i shti'dzë Jesús, quëquë'ë na'a cartë rë' nu guëshe'ldë ná'ahin lu grupë shtë shmënë Dios naquërelde ciudá Corinto nu zac lu grë ra nabëzunë Dios almë shtë rai', lë'ë të naquërelde regiuni shtë Acaya. ² Gulë bë'në recibir bendición shtë Dios con galërbedchí ldu'u naná rne'e Dios Shtáda'a, juntë con Jesucristo Shláma'a.

Galërzac zi shtë Pablo

³ Zudë'na'a alabar Dios, lë'ë Dios nu Dadë shtë Jesucristo Shláma'a. Lë'ë më na Dadë nu quëhúni' consolar cadë lë'ë mieti; na më el quë narga'a ldu'u mieti. ⁴ Lë'ë më rúni' consolar lë'ë hia'a iurë lë'ë hia'a rzac zi hia'a të parë gac guëdë'na'a consolar los de más sa' hia'a narzac zi lu cusë durë. Quëdë'na'a consolar lë'ë mënë con diza'quë naze'dë de Dios. ⁵ Nalë rzac zi hia'a purquë na hia'a shmënë Cristo, perë también nalë quëhunë më consolar lë'ë hia'a. ⁶ Si talë rzac zi hia'a, nahin parë bien shtë të, të gapë të galërbedchí ldu'u nu

parë gac salvar të. Mizmë cusë durë naquëac con lë'ë na'a, nahin parë cuedchí ldu'u të; pues zni rua'a ldu'u të con pacënci ra cusë durë nadápa'a. ⁷ Rialdí ldu'u na'a; firmë na esperansë shtë na'a de quë adë rëazë guëtëdi'i të shnezë më. Rac bë'a na'a de quë ziquë rzac zi të purquë na të shmënë më, gunë më consolar lë'ë të juntë con lë'ë na'a.

⁸ Bëchi, rac shtu'u na'a gac bë'a të blac cusë durë naziadëdë na'a regiuni shtë Asia. Nga'li bédëdë na'a tubi prëbë ru'bë. Hia casi bërë fuersë parë gua'a ldu'u na'a lu ra cusë ni. Gualdí ldu'u na'a niati na'a lueguë. ⁹ Bédë'në na'a llgabë na na'a ziquë tubi naná condenadë lu galguti, perë zni gac parë tsaldí ldu'u na'a shti'dzë Dios más, el quë nanapë pudërë të guëldishtëhi' tégulë ladi ra tégulë. Ra cusë durë gac rahin të parë adë gápëdi'i na'a confiansë mizmë lë'ë na'a. ¹⁰ Dios belá më lë'ë na'a lu peligrë nu tsagla'guë quëhunë më salvar lë'ë na'a parë gátidi'i na'a. Rialdí ldu'u na'a lë'ë më gúni' salvar lë'ë na'a stubi vultë lu peligrë shtë galguti. ¹¹ Lë'ë të napë quë gunë të compañi lë'ë na'a. Si talë zihani mënë gunë rall compañi lë'ë na'a con oraciuni, zihani mënë guëdë'e graci lu më por ra favurë nangunë më parë lë'ë na'a.

Adë guádi'i Pablo Corinto

¹² Nanú tubi cusë narsëquitë ldu'u na'a. Shgabë

na'a rni'i de quë nadzú na'a tubi manërë za'quë nu santu entrë ra mënë shtë guë'dchiliu nu zac entrë lë'ë të. Na na'a verdá. Zni guquërdë na'a, lëdëdi'i por llni shtë na'a sino por favurë shtë Dios. Bë'në më compaňi lë'ë na'a. ¹³ Quëquë'ë na'a lu të sulë ra cusë narac gu'ldë të nu rac riasë të. Quëbezë na'a de quë guëdë'ë të cuendë shti'dzë na'a; ¹⁴ Hia riasë të tubi partë shtë ra cusë ni. Quëbeza de quë iurë lë'ë Dadë Jesús guëabri' stubi, lë'ë të guëquitë ldu'u të de lë'ë na'a cumë lë'ë na'a guëquitë ldu'u na'a de lë'ë të.

¹⁵ Por tantë confiansë nanapa de lë'ë të, runa llgabë gueldë guënahia lë'ë të lueguë, antsë tsahia stubi lugar; nu iurë guëabría guënahia lu të stubi, guëquitë ldu'u të. ¹⁶ Runa llgabë de quë guna visitar lë'ë të mizme tiempë guziahia parë Macedonia; nu despuësë guëabría de ndë, gueldë guënahia lë'ë të stubi të parë gunë të compaňi na; guëshe'ldë të na parë Judea. ¹⁷ ¿Pë rni'i të de quë nahia falsë iurë guni'i ldua'a zni? ¿Gu nahia ziquë mënë shtë guë'dchiliu? ¿Llua'a të de quë cagnia'a lu të: "Aha!" nu mizme tiempë rnia'a: "Aquëdi'i"? ¹⁸ Dios na më testigu de quë lë'ë na'a adë chu rni'idi'i: "Aha!" nu "Aquëdi'i" al mizme tiempë ¹⁹ purquë Jesucristo shini Dios, nunquë guni'i më: "Aha!" u "Aquëdi'i" al mizme tiempë. Lë'ë Silvano nu Timoteo con na

Pablo, biadi'dzë na'a lu të diza'quë shtë më. Con Cristo lë'ë diza'quë siempërë napë resultatë. Nahin verdá. ²⁰ Pues por lë'ë Jesucristo grë ra promësë shtë Dios gac cumplir. Por ni iurë quëhunë na'a alabar Dios, rni'i na'a: "Nia Dadë" purquë unidë na na'a con Cristo Jesús. ²¹ Dios na el quë nabë'në parë dzulezë na'a lu shnezë Cristo juntë con lë'ë të, nu Dios na el quë nabëshe'ldë lë'ë na'a con shti'dzë më. ²² Lë'ë më gulë më lë'ë hia'a nu bëne'e më Espiritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë hia'a; náhi' tubi garantiá de lo quë naguëdë'na'a recibir despuësë.

²³ Cagna'ba Dios të gac më testigu en cuntrë de na si talë ruadi'dza bishi. Adë bë'nëdia'a visitar lë'ë të, më Corinto, purquë adë guc shtú'udia'a guna cashtigu lë'ë të. ²⁴ Adë rribë'adi'i na'a pë cusë tsaldí ldu'u të; hia bien dzu të firmë lu shnezë më; nadë más guëdë'në na'a compaňi lë'ë të, të guëquitë ldu'u të.

2

¹ Por partë shtëna adë gúnëdia'a visitar lë'ë të iurne' të parë adë gaquin cusë durë parë lë'ë të. ² Si talë resultatë shtë visitë na galëriá ldu'u parë lë'ë të, ¿chull gunë parë guëquitë ldua'a? Sulë lë'ë të guësëquitë ldu'u të na. ³ Por ni bëquëa'a lu të tubi cartë más antsë; bënehia cunseju parë lë'ë të, të parë gac règlë asuntë ni. Iurní iurë

guëdchinia ndë, adë riádi'i ldua'a por conductë shtë të. Mejurë napa segurë de quë si talë guëquitë ldua'a iurní, también guëquitë ldu'u të. ⁴ Iurë bëquëa'a cartë más antsë, nalë rquëdi'ni ldua'a; bëru'u nisë slua; perë adë bëquë'ëdia'a lu të parë guëa'në të tristë sino bëquëa'a lu të parë gac bë'a të nalë rac shtua'a lë'ë të.

Nanú perdunë parë lë'ë nguui nabë'në mal

⁵ Si talë tubi mënë bë'nëll parë riá ldua'a, también bë'nëll parë riá ldu'u grë të. Perë adë rac shtú'udia'a guënia'a demasiadë cusë cuntrë nguui ni; ⁶ cashtigu naná bédë'e të parë lë'i'; casi grë të guc të de acuerdë; hia na sufsientë parë lë'ëll. ⁷ Iurne' runë tucarë gunë të perdunë nguui ni, nu gulë bë'në consolar lë'ëll, no sea por tantë llgabë narúnëll, guëazë guétëll shnezë Dios. ⁸ Por ni quëhuna ruëguë lu të stubi, de quë guëlua'a të lu nguui ni de quë rac shtu'u të lë'ëll. ⁹ Bëquëa'a lu të más antsë të gac bë'ahia si talë na të obedientë, si talë rzu'bë diaguë të shti'dza. ¹⁰ El quë naquëhunë të perdunë, también runa perdunë lë'ëll. Si talë nanú stubi cusë narunë tucarë guna perdunë, pues bëna perdunë lë'ëll parë bien shtë të. Nanë Cristo rnia'a verdá. ¹¹ Cha guëdë'na'a zni të parë adë gúnëdi'i Satanás gan lu hia'a. Pues rdë'ë hia'a cuendë manërë narunë Satanás parë guësiguëll mënë.

Adë rbedchídi'i ldu'u Pablo guë'dchi Troas

¹² Iurë bédchinia guë'dchi Troas parë guadi'dza diza'quë shtë Cristo, bédzela zihani lugar parë guadi'dza shti'dzë më ¹³ perë adë bédchini cuntëntë purquë adë bédzélëdia'a bëcha Tito ndë; por ni bëna despedir lë'ë mënë shtë Troas nu guahia hashtë regiuni shtë Macedonia.

Cristo quëhúni' parë guëdë'na'a gan

¹⁴ Dushquilli Dios el quë nazianú lë'ë hia'a lu desfile shtë Cristo Jesús. Lë'ë më quëhúni' parë guëdë'na'a gan lu enemigu guëdubi tiempë, nu quëhunë më compaño lë'ë hia'a parë guadí'dza'a diza'quë naná ziquë olor nashi naná rrë'tsë por grëtë' partë. ¹⁵ Na hia'a ziquë olor nashi naná quëhunë Cristo ofrecerë lu Dios Padre. Parë beldá mënë vidë shtë hia'a quëhunë parë rëagná ldu'u rall na rall salvar, perë parë sëbeldá mënë na hia'a parë rëagná ldu'u rall na rall condenar. ¹⁶ Parë ra narniti, na hia'a ziquë olor narguini mënë, perë parë ra naná salvar, na hia'a ziquë olor nashi shtë guë'e purquë shti'dzë më naruadí'dza'a rne'e vidë sin fin. ¿Chull napë llni sufsientë parë gúnëll cumplir grë cusë rë'? ¹⁷ Pues lë'ë na'a adë nádi'i na'a ziquë zihani mënë naquëhunë neguci con shti'dzë Dios. Adë rdë'nëdi'i na'a cambi shti'dzë më ziquë runë zihani mënë; al contrari na na'a

verdá. Lè'è Dios bëshé'ldi' lè'è na'a nu delantè lu mè ruadi'dzè na'a shti'dzè mè purquè quèbezènú Cristo lè'è na'a.

3

Lè'è těstè cubi

¹ Iurè rni'i na'a ra cusè rè' çgu rzublú ruadi'dzè na'a favurè de mizmè lè'è na'a? u çllua'a tè rqui'ni guèdè'nè na'a presentar tubi cartè shtë recomendación parè lè'è tè? u çllua'a tè napè què guèdè'nè na'a recibir cartè shtë recomendación nabèquè'è tè? Aquèdi'i. Stubi mènè rqui'ni cartè ni. ² Lè'è tè na tè ziquè cartè shtë recomendación. Mènè guená rall vidè shtë tè nu tsasè rall na na'a muzè shtë Dios. ³ Lè'è tè na tè tubi sèni de què dchi'ni nabèdè'nè na'a ndè, ze'din de Dios. Mènè rni'i rall na tè cartè shtë Cristo por dchi'ni nabèdè'nè na'a entrè lè'è tè. Na tè tubi cartè nanádi'i escritè con tindè sino por el Espíritu Santo shtë Dios nanabani. Na tè tubi cartè nagúquèdi'i escritè lu tablè shtë guè'è ziquè ra chi'i mandamientè, sino tubi cartè escritè lu ldu'u tè.

⁴ Por Cristo napè na'a segurè de què na na'a muzè shtëhi' nu delantè lu Dios adè nídi'i cusè parè guètú lu na'a lu mè. ⁵ Lè'è na'a adè cagní'idi'i na'a de què mizmè lè'è na'a napè na'a llni parè guèdè'nè na'a shchi'ni mè, sino cagne'e mè llni nu fuersè parè lè'è na'a. ⁶ Pues lè'è mè bène'e mè guía'a na'a pudèrè nu llni parè guèdè'nè na'a sirvè lè'è mè parè guèni'inú

na'a lu ra mènè tubi těstè cubi entrè Dios nu mènè. Lè'è těstè ni adè naescritèdi'in sino ze'dè de Espíritu Santo. Lè'è lèy escritè rsèdchinin galguti parè grè mènè perè lè'è Espíritu Santo rsèdchíni' vidè sin fin.

⁷ Lè'è lèy nabèquè'è Moisés guc escritè lu tablè shtë guè'è nu bèdchinin con galèrabtsè'è shtë Dios; nalè fuertè bèdchinin hashtë ra mè israelitè adè gúquèdi'i nianá rall lu Moisés purquè nalè rabtsè'è lúhi' por du'pè tiempè. Si talè bèdchini lèy con zihani llni nu lè'è lèy quèhunè condenar ra mènè lu galguti, ⁸ lè'è di'dzè nabèsèdchini Espíritu Santo, napè què guèdchinin con más pudèrè què lè'è lèy. ⁹ Quiere decir, si talè lèy nabè'nè condenar lè'è hia'a, bèdchinin con llèru'bè pudèrè nu llni, mucho más lè'è diza'què shtë Dios napin pudèrè. Llèru'bè nahin; rni'in manèrè gáca'a ziquè mènè nabè'nè cumplir grè puntè shtë lèy. ¹⁰ Lè'è lèy guc cusè nanapè llèru'bè valurè por du'pè tiempè perè iurne' lè'è diza'què más lasaquin què lèy; napin más pudèrè; nunquè adè rialúdi'in. ¹¹ Si talè lo què narua'a ldu'u por du'pè tiempè, napin llèru'bè valurè, mucho más valurè napè lo què adè rialúdi'i parè siempèrè.

¹² Zni nalè firmè na esperansè shtë na'a; por ni ruadi'dzè na'a con tubi confiansè ru'bè. ¹³ Adè rúnèdi'i na'a ziquè Moisés el què

narsë'au lúhi' con tubi lari të parë adë guënádi'i ra israelitë guëaldë llni naná ruá'adi'i ldu'u llëru'bé tiempë. ¹⁴ Perë lë'ë rall adë guasëdi'i rall; naguëdchi bëac ldu'u rall. Todavía hashtë iurne' iurë rini rall Sagradas Escrituras, nacahi ldu'u rall. Nahin ziquë tubi lari narsë'au lu rall; adë rnádi'i rall; adë riasëdi'i rall purquë sulë Cristo rac guëdchisú lari ni parë gac bè'a rall. ¹⁵ Hashtë iurne' iurë rini rall ra di'dzë nabëquë'ë Moisés, na ziquë tubi lari narsë'au llgabë mi-eti; adë riasëdi'i rall shti'dzë më. ¹⁶ Perë iurë tubi mieta iabrá ldu'ull con lë'ë Dadë, iurní rdchini llni la'ni ldu'ull nu riasëll; adë pë narsë'au shgábëll. ¹⁷ Lë'ë partë shtë Sagradas Escrituras nacagni'i shcuendë Dadë, cagni'in náhi' mizmë lë'ë Espíritu Santo; nu catë nanú Espíritu Santo, nga'li ra mënë nádi'i rall bajo ordë shtë lëy guahietë. ¹⁸ Por ni grëtë' hia'a hiadë nadápëdi'i hia'a ziquë lu nanë'au con tubi lari, sino na hia'a ziquë tubi guë'guanë narabtsë'lë pudërë shtë Dadë. Hia iurní lë'ë hia'a tsagla'guë rac cambi hia'a; rëáca'a más y más ziquë Cristo purquë quëdë'na'a recibir pudërë nu llni shtë më. Zni canihunë Dadë naná lë'ë Espíritu Santo.

4

¹ Por grë ndë'ë nagunia'a lu të, nadapë na'a zihani confiansë. Bëga'a ldu'u më lë'ë na'a; por ni bëtë'në na'a recibir di'dzë shtë tëtë

cubi parë guadi'dzë na'a delantë ra mënë. ² Bëquë guia'a na'a grëtë' ra cusë naquëhunë mënë naga'chi, cusë narsëdchini shtu. Adë chu rsiguëdi'i sáhi', nilë adë chu rúnëdi'i cambi diza'quë shtë Dios. Rni'i na'a verdá lu mieta; zni rdë'në na'a recomendar mizmë lë'ë na'a lu grëtë' mënë nu delantë lu Dios. ³ Si talë adë riasëdi'i mënë lo quë narunë cuntienë diza'quë naquëgnia'a, si talë shti'dzë na'a nahin ziquë cusë naga'chi, es quë bëniti rall. ⁴ Pues lë'ë rall adë rialdidi'i ldu'u rall shti'dzë më purquë lë'ë narnibë'a guë'dchiliu rë' bësë'au ll shgabë rall parë tsasëdi'i rall, no sea guëdchini llni shtë Dios guëc rall nu tsasë rall diza'quë nanapë pudërë shtë Cristo. Cristo na igual ziquë Dios. ⁵ Iurë ruadi'dzënu na'a ra mënë, adë ruadi'dzëdi'i na'a shti'dzë na'a sino ruadi'dzë na'a shti'dzë Jesucristo, el quë narnibë'a lë'ë hia'a. Nu lë'ë na'a nadë más na na'a muzë shtë të parë gac unidë të con Jesús. ⁶ El mizmë Dios naná bëshe'ldë llni catë nanú nacahi, también bëshe'ldë më llni la'ni ldu'u hia'a të guadi'dza'a diza'quë lu mënë. Nadápa'a llni nu riasë hia'a blac llëru'bé na llni nu pudërë shtë më purquë Jesucristo quëgluá'ai' pudërë shtë Dios.

Pudërë nadápa'a ze'dë de Dios

⁷ Lë'ë diza'quë nabëdë'në na'a recibir, ze'dë de Dios perë ra shcuerpë na'a na débil ziquë gue'su guiu'u të

parë guëlua'a de quë grëtë' pudërë shtënë na'a, ze'dë de Dios; adë zë'dëdi'in de mizmë lë'ë na'a. ⁸ Zni nahin aunquë rzac zi mënë lë'ë na'a demasiadë, nunquë adë nadzúdi'i na'a sin quë adë chu guëdzélëdi'i ca nezë guëru'u na'a. Aunquë riá ldu'u na'a, siembrë rbedchí ldu'u na'a. ⁹ Aunquë rzu-naldë mënë lë'ë na'a, adë chu nádi'i ziquë tubi me'dë bëzebi. Aunquë rlua'a de quë bë'në Satanás gan lu na'a, nídi'in fin shtë na'a. ¹⁰ Cualquier lugar naziá na'a, ra mënë rna rall de quë quëdë'në na'a sufrir ziquë Jesús bë'në më sufrir iurë guti më. Quëdë'në na'a sufrir të parë guëlua'a de quë nabani më la'ni ldu'u na'a. ¹¹ Aunquë nabani na'a, na na'a dispuestë gati na'a purquë na na'a shmënë Jesús të parë guëlua'a pudërë shtë Jesús por medio de shcuerpë na'a nanapë quë tsalú. ¹² Zni galguti dzu guëlladchi parë lë'ë na'a con resultadë de quë nabani të.

¹³ Nadapë na'a mizmë fe nanapë el quë bëquë'ë zndë'ë la'ni Sagradas Escrituras: "Gualdí ldua'a, por ni biadi'dza". Zni zac lë'ë na'a rialdí ldu'u na'a shti'dzë më; por ni ruadi'dzë na'a. ¹⁴ Rac bë'a na'a de quë Dios nabëldishtë Dadë Jesús ladi ra tégulë, también zac lë'ë hia'a guëldishtë më juntë con Jesús nu gua'a më lë'ë hia'a të parë cuezënú hia'a lë'ë më. ¹⁵ Rzac zi na'a grë ra cusë durë purquë rac

shtu'u na'a lë'ë të nu parë grë narunë recibir ra favurë shtë Dios, gac rai' cantidá mënë nu guëdë'ë rall graci lu më; guëni'i rall llëru'bë na pudërë shtë më.

¹⁶ Por ni rquitë ldu'u na'a guëdubi tiempë aunquë nilë shcuerpë na'a rdubin. Cadë dzë quëac na'a nacubi; quëdë'në na'a recibir más fuersë shtë më. ¹⁷ Grëtë' galërzac zi iurne', na ziquë tubi cusë nashashu nu rialuhin lueguë, perë quëhunë ra cusë ni parë guëdápa'a delantë ziquë tesurë namás llëru'bë nu namás lasac. ¹⁸ Pues adë rúnëdi'ia'a confiar por ra cusë narná mieti sino por ra cusë nadë rnádi'i mieti, purquë grëtë' ra cusë narná hia'a, napë quë tsalú. Grë ra cusë nadë chu rnádi'i, ni adë tsalúdi'i parë siembrë.

5

¹ Rac bë'a hia'a si talë gátia'a, Dios bë'ni' preparar cuerpë cubi nadë rialúdi'i. Lë'ë cuerpë shtëna'a na ziquë tubi hiu'u narialú perë cuerpë naguëne'e Dios nápëdi'in fin. Lëdë nguíudi'i bë'në formarín. ² Mientras nabánia'a lu guë'dchiliu, pues rac ldu'u hia'a nu nalë rac shtu'u hia'a guzëá hia'a stubi lugar, lídcha'a lu gube'e ³ të parë nga'li gunë më parë adë chu runë fáltëdi'i niétiquë. ⁴ Mientras nabánia'a con cuerpë shtë guë'dchiliu rë', rdë'na'a sufrir; rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më, perë lëdë por nídi'i rac shtu'u hia'a gátia'a, sino rac shtu'u hia'a gápa'a cuerpë cubi të parë

cuerpë nadápa'a iurne', gac cambin por cuerpë nanadë rialúdi'i. ⁵ El quë nabë'në preparar ra cusë ni parë lë'ë hia'a na Dios nu bëne'e më Espíritu Santo cumë ziquë garantiá de lo quë naguëne'e më despuësë parë lë'ë hia'a.

⁶ Por grë ndë'ë siemprë nadápa'a llëru'bë confiansë. Rdë'ë hia'a cuendë de quë mientras nabánia'a lu guë'dchiliu, dzu hia'a zitu parë lugar catë guzëá hia'a, u sea runë faltë parë guëquerélda'a con Dadë Jesús. ⁷ Ziagla'guë nabánia'a, lëdëdi'i por lo quë narná hia'a lúhi' sino purquë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më. ⁸ Nadápa'a esperansë nu rac shtu'u hia'a guësëá'na'a guë'dchiliu rë' të parë guëbánia'a con lë'ë Dadë. ⁹ Por ni rni'i ldu'u hia'a guësëquitë ldu'u hia'a lë'ë më mientras quërélda'a lu guë'dchiliu nu también si talë gátia'a, rac shtu'u hia'a guëa'në më cuntëntë con lë'ë hia'a. ¹⁰ Zni rdë'na'a purquë Dios guësëdchini më grë hia'a delantë Cristo catë gunë më juzguë lë'ë hia'a. Cadë túbia'a guëdë'na'a recibir pagu según lo quë bédë'na'a mientras nabánia'a, sea cusë za'quë u sea cusë mal; guëdë'na'a recibir pagu narunë tucarë.

Diza'quë narsëdchini galërbezë ldu'u mieti

¹¹ Por ni rac shtu'u na'a guësëdchini na'a mëne' lu Jesús purquë rdë'në na'a cuendë nadushë na juici shtë më. Lu Dios quërelde na'a

bien; rdë'ë më cuendë lla na na'a nu rac shtua'a guëdë'ë të cuendë quërelde na'a sin maldá. ¹² Adë quëdë'nëdi'i na'a recomendar mizmë lë'ë na'a lu të stubi, sino quëdë'në na'a parë guëquitë ldu'u të por shchi'ni na'a. Zni rac guëquebi të lu ra mëne' narunë nadchini por custumbrë narunë rall cumplir, perë adë rúnëdi'i rall casë ra cusë falsë nananú la'ni ldu'u rall. ¹³ Si talë na na'a luguë ziquë rni'i bëldá mëne', nahin parë guëdë'në na'a alabar Dios. Si talë chu nádi'i ziquë luguë, nahin parë bien shtë të. ¹⁴ Lo quë nardë'në na'a, nahin purquë nalé rac shtu'u më lë'ë hia'a. Nadapë na'a segurë de quë tubi guti por grëtë' hia'a, por ni hia grëtë' mieti na ziquë ra naguti. ¹⁵ Cristo guti por grëtë' mëne' parë guëbani mieti nu parë gunë mieti cumplir voluntá shtë më, lëdëdi'i parë gunë rall cumplir lo quë narac shtu'u rall. Runë tucarë gunë mieti cumplir voluntá shtë el quë naguti shlugar rall, el quë naguashtë ladí ra tégulë parë gac salvar rall. ¹⁶ Por ni adë chu guëní'idi'i lasac ra mëne' por lo quë na rall la'ni guë'dchiliu, aunque antsë zni rdë'në na'a llgabë. Guni'i na'a Cristo nadë más náhi' nguiu, perë iurne' hiadë chu rúnëdi'i llgabë zni. ¹⁷ El quë naná unidë con Cristo, nall personë cubi; ra cusë gushë hia gualú parë nguiu ni. Hia bëdchini vidë cubi parë lë'i'.

¹⁸ Grëtë' ndë'ë ze'dë de

Dios. Bë'në më parë tsu en paz entrë lë'ë më nu lë'ë hia'a. Iurne' na hia'a amigu shtë Dios por galguti shtë Jesús, nu bë'në më incarguë lë'ë hia'a parë guadi'dzënú hia'a ra mënë diza'quë të parë gac unidë rall con lë'ë më. ¹⁹ Quiere decir de quë iurë guti Cristo lu cruz, Dios quëhúni' recibir grë mieti narëta' lu guë'dchiliu ziquë amigu shtë më. Bëdchisú më grë demandë naná en cuntrë lë'ë rall. Nu bë'në më incarguë lë'ë hia'a con diza'quë të gac mënë amigu shtë Dios. ²⁰ Zni zëdë'pë na'a; na na'a representantë shtë Cristo, cumë ziquë mizmë Dios nihunë më ruëguë lu të, cagni'inú na'a lë'ë të, gulë bë'në recibir perdonë shtë më të gac të amigu shtëhi'. ²¹ Jesús nunquë bë'nëdi'i' duldë, perë Dios bë'në tratë shíni' ziquë pecadurë, ziquë tubi nabë'në grë duldë, parë gac tubi manërë su hia'a delantë lu Dios sin ni tubi demandë en cuntrë lë'ë hia'a. Iurní quëhunë Dios tratë lë'ë hia'a ziquë mënë nabë'në cumplir grë puntë shtë lëy dizdë bëdchini hia'a lu guë'dchiliu.

6

¹ Verdá na ndë'ë; con Dios quëdë'në na'a dchi'ni nu rdë'në na'a ruëguë lu të, gulë bë'në recibir ra favurë shtë më të gapë të provëché la'ni vidë shtë të ² purquë rni'i më la'ni Sagradas Escrituras:

Bëna compa'ni lë'ë të iurë guna'bë të lua.

Iurne' bëga'a iurë parë gunë të recibir favurë shtë më.

Nedzë na parë gac salvar të.

³ Lë'ë na'a adë rzúdi'i' na'a storbë lu mënë parë adë chu guëni'i' mal cuntrë dchi'ni shtë'në na'a, ⁴ sino rac shtu'u na'a guëlua'a na'a na na'a muzë shtë Dios guëdubi tiempë. Gac bë'a rall na na'a siervë shtë më por pacënci ru'bë nadapë na'a nu iurë rzac zi mënë lë'ë na'a nu iurë runë faltë lo quë narqui'ni na'a, u iurë rdëdë desgraci. Guëdubi tiempë quërelde na'a ziquë muzë shtë'në më. ⁵ Ra mënë bëdë'ë rall galnë; gua na'a prësi; bëdzatsu mënë cuntrë lë'ë na'a; bëdë'në na'a sufrir lu dchi'ni durë; avësë adë chu rgá'sidi'i'; avësë nídi'i' nagáu na'a. ⁶ Nu zac rlua'a na'a na na'a muzë shtë Dios por conductë za'quë shtë'në na'a; nu zac purquë riasë na'a verdá, nu zac na na'a pacënci, nu purquë na na'a nadu'u, nu por lë'ë Espiritu Santo nacuezënú lë'ë na'a, nu purquë rac shtu'u na'a sa' na'a de verdá. ⁷ Nu zac rac bë'a mieti na na'a muzë shtë Dios purquë ruadi'dzë na'a verdá; nadapë na'a pudërë shtë Dios. Vidë shtë'në na'a na tubldí delantë lu më; pues nahin ziquë gui'bë parë tildinú na'a enemigu shtë na'a. Con gui'bë ni quëdë'në na'a defender lë'ë na'a nu runë na'a gan lu enemigu shtë na'a. ⁸ Nanú mënë narunë honrar lë'ë

na'a; sēbēldá mēnē rtu lu rall de lē'ē na'a. Bēldá mēnē rni'i rall bien de lē'ē na'a; sēbēldá mēnē rni'i rall mal de lē'ē na'a. Bēldá vueltē bē'nē ra mēnē tratē lē'ē na'a ziquē mēnē falsē. Bēldá vueltē bē'nē mēnē tratē lē'ē na'a ziquē ra narni'i verdá. ⁹ Avēsē runē rall tratē lē'ē na'a ziquē naná guēnēdi'i rall, perē avēsē runē rall tratē lē'ē na'a ziquē mēnē nananē rall bien. Avēsē mērē gati na'a perē zia gla'guē nabani na'a. Rac cashtigu na'a perē adē chu rátidi'i. ¹⁰ Aunque riá ldu'u na'a perē mizmē tiempē rquitē ldu'u na'a. Na na'a prubi perē quēdē'nē na'a shchi'ni Dios tē parē gac mēnē ricu. Aunque nadápēdi'i na'a cusē shtē guē'dchiliu, perē grētē' ra cusē nashtēnē na'a.

¹¹ Lē'ē tē mē Corinto, quēgni'i na'a lu tē con guēdubínú ldu'u na'a; adē bēca'chi ldú'udi'i na'a ni tubi di'dzē tantē rac shtu'u na'a lē'ē tē. ¹² Por partē shtē na'a adē pē rúnēdi'i faltē parē gac shtu'u na'a lē'ē tē perē lē'ē tē, sí, runē faltē parē rac shtu'u tē lē'ē na'a ziquē runē tucarē. ¹³ Lē'ē na'a rdē'nē na'a ruēguē lu tē ziquē tubi dadē narunē ruēguē lu shíni', de quē gunē tē tratē lē'ē na'a bien, mizmē manērē ziquē quēdē'nē na'a con lē'ē tē.

Na hia'a ziquē íadu'u catē quēbezē Dios

¹⁴ Adē chu gúnēdi'i unír con ra nadē rialdídi'i ldu'i shti'dzē Dios. Sí talē gunē tē zni, iurní na ziquē tubi ngunē

nanádi'i igual con bēchi'. ¿Lla gac unidē mēnē dzabē con mēnē za'quē? ¿Llallē gac parē el quē nanapē llni shtē Dios con el quē naquērelde lu duldē? ¹⁵ Nídi'i mudē gac Cristo de acuerdē con lē'ē Satanás, u ¿lla gac tubi narialdí ldu'i shti'dzē Dios, gápēll partē con el quē nadē rialdídi'i ldu'i shti'dzē mē? ¹⁶ ¿Ni mudē catē quēbezē Dios nanabani, también runē sirvē parē ra dzanē ídolo? Pues lē'ē hia'a na hia'a catē quēbezē Dios nanabani. Mizmē Dios guni'i:

Guēquērela nu cuzēnúa lē'ē rall.

Gaca Dios shtēnē rall.

Lē'ē rall gac rall shmēna.

¹⁷ También rni'i Dadē:

Adē tsaglá'guēdi'i tē ladi rall; adē rgubēnēbidi'i tē ziquē runē rall.

Adē gápēdi'i tē partē con el quē narná tushē Dios; iurní guna recibir lē'ē tē ziquē shinia.

¹⁸ Gaca Dadē shtē tē; nu lē'ē tē na tē ziquē lga'na nu shtsa'pa. Zni rni'i Dadē narnibē'a grētē cusē.

7

¹ Lē'ē tē narac shtua'a, ni na promēsē shtē Dios nadápa'a; por ni napē quē guēzunē hia'a de grē cusē mal, tantē nananú la'ni ldu'u hia'a nu lo quē nanú shgába'a. Por rēspēti nadápa'a parē lē'ē mē, cha guēdē'na'a intriegu mizmē lē'ē hia'a lu mē tē guēquērela'a naza'quē

delantë lu më, tubi vidë limpi.

Ra më Corinto bënë rall cambi shgabë rall

² Gulë bēdē'ē lugar la'ni ldu'u tē parē lē'ē na'a; adē chu bēluá'adi'i cusē mal parē lē'ē tē nu adē chu rguguēdi'i lē'ē tē. ³ Adē rnia'a ndē'ē parē guēdchi'ba galquiá guēc tē purquē ziquē gunia'a lu tē antsē, nalē rac shtu'u na'a lē'ē tē. Juntē guēbānia'a nu juntē gátia'a. ⁴ Llëru'bē confiansē napa parē lē'ē tē nu rnia'a lu mēnē de quē nalē rquitē ldua'a con lē'ē tē. Aunquē rzac zi na'a lu cusē durē, perē nalē rquitē ldu'uhia nu nalē lēgrē ldua'a, bē'nē tē.

⁵ Dizdē bēdchini na'a Macedonia, adē guzi'idi'i ldu'u na'a. Guēdubi ladē runē mēnē cuntrē lē'ē na'a. Nanú ra narzunaldē lē'ē na'a nu rdzēbē na'a. ⁶ Perē Dios bēsēquitē ldu'u na'a iurē lē'ē Tito bēdchini. Pues Dios na el quē narsēquitē ldu'u ra nariá ldu'i. ⁷ Nu zac bēsēquitē ldu'u më ldu'u na'a purquē Tito guni'i' de quē rac shtu'u tē guēná tē lua, de quē bini ldu'u tē iurē bē'nē tē recibir primērē cartē naná bēshe'lda. Guni'i' Tito de quē quēhunē tē cumplir lo quē narac shtua'a. Por ni bēquitē ldua'a más todavía.

⁸ Aunquē primērē cartē nabēquēa'a, bē'nin tē riá ldu'u tē, perē adē nádia'a tristē bēshē'ldahin lu tē. Por tubi tiempē sí, biá ldua'a purquē bēsēdchini cartē ni tristē la'ni ldu'u tē por du'pē tiempē ⁹ perē iurne' rquitē

ldua'a, lēdēdi'i purquē guc tē tristē sino purquē lē'ē galētristē ni, bē'nē parē bēabrí ldu'u tē con Dios. Lē'ē tē guc tē tristē manērē narquitē ldu'u Dios. Adē bēdē'nēdi'i na'a ni tubi dañi parē lē'ē tē. ¹⁰ Lē'ē galēriá ldu'u naquēhunē parē guēabrí ldu'u mēnē con Dios, na cusē za'quē. Fin shtēhin na salvaciuni parē lē'ē tē; por ni rquitē ldua'a de quē bēshe'lda cartē ni lu tē. En cambi lē'ē galēriá ldu'u nanapē mēnē shtē guē'dchiliu, quēhunin parē guēniti mēnē vidē shtē rall. ¹¹ Biá ldu'u tē de verdá nu lueguē bē'nē tē rēglē asuntē ni tubi manērē nabēsēquitē ldu'u Dios. Bēlua'a tē de quē nápēdi'i tē faltē por asuntē naguzac entrē lē'ē tē. Bēldēnú tē nguiu nabē'nē mal. Nalē guc shtu'u tē guēa'nē tē bien delantē lu Dios. Bē'nē tē cumplir lueguē narunē tucarē. Bē'nē tē cashtigu nguiu ni. Clarē rlua'a de quē nápēdi'i tē culpē con nguiu ni. ¹² Iurē bēquēa'a primērē cartē, adē bēshē'ldahin lu tē sulamēntē purquē runa llgabē por nguiu nabē'nē mal, nilē por lē'ē personē nabē'nē nguiu ni ofender, sino bēquēa'a cartē ni parē gac bē'a tē tubi manērē clarē blac llëru'bē na rēspēti nanapē tē parē lē'ē na'a. Bē'nē tē cumplir voluntá shtē Dios. ¹³ Por ni rbedchí ldu'u na'a.

Además de ni bēquitē ldu'u na'a demasiadē purquē Tito nalē náhi' cuntēntē; rquitē

ldú'i' purquë bësédchini të lëgrë ldú'i'. ¹⁴ Gunia'a lu Tito antsë de quë quërelde të bien nu rquitë ldua'a con lë'ë të; Pues iurne' adë rtúdi'i lua lu Tito. Ziquë grëtë' na verdá lo quë nagunia'a lu të, zní na verdá lo quë naguni'i na'a lu Tito. Rquitë ldu'u na'a con lë'ë të. ¹⁵ Iurne' lë'i' mársu'u rac shtú'ui' lë'ë të iurë rëagná ldú'i' lë'ë të manëre nabëzu'bë diaguë të lo quë nagunibë'ai', nu zac cumë bënë'në të recibir lë'i' con rëspëti nu con hunurë. ¹⁶ Rquitë ldua'a cumë napa llëru'bë confiansë gunë të cumplir lo quë narunë tucarë ziquë shmënë Dios.

8

Quëquë'ë Pablo lla guëdë'ë hia'a ofrendë

¹ Bëchi, rac shtu'u na'a guadi'dzë na'a blac llëru'bë favurë bënë'në Dios parë ra shmënë më naquërelde Macedonia. ² Napë rall zihani dificultá nu galërzac zi perë rquitë ldu'u rai'. Nápëdi'i rall zihani cusë shtë guë'dchiliu; prubi na rai' perë con guëdubinú ldu'u rai' bédë'ë rai' dumí parë guërë'tsë shti'dzë Dios más delantë. ³ Nahia testigu de quë con guëdubinú ldu'u rai' bédë'ë rai' grë lo quë nanapë rai' hashtë más bédë'ë rai'. ⁴ Bënë'në rai' ruëguë lu na'a të guëdë'në na'a permisi gunë rai' compañi ra shmënë Dios nanapë nicidá. Guquin tubi hunurë parë lë'ë rai'. ⁵ Zni bënë'në rai' hashtë más de lo

quë nabëdë'në na'a llgabë. Primëre bédë'ë rai' mizme lë'ë rai' të parë gunë rai' sirvë Dadë Jesús; despuësë bënë'në rai' sirvë lë'ë na'a. Zni bënë'në rai' purquë nahin voluntá shtë Dios. ⁶ Ejemplë ni bësëquitë ldua'a, por ni bëna ruëguë lu Tito të tsagnall lë'ë të nu tsalú guëdëá ofrendë. Pues Tito na el quë primëre guna'zi ldi obrë ni antsë entrë lë'ë të. ⁷ Nalë quëhunë të sirvë lu Dadë; nalë rialdí ldu'u të shti'dzë më; nunquë rúnëdi'i të faltë parë ra cusë shtë më nu nalë rac shtu'u të lë'ë na'a. Iurne' quëhuna ruëguë lu të, gulë bënë'në cumplir obrë za'quë narni'i ldu'u të parë ra shmënë Dios.

⁸ Adë cagní'idia'a ndë'ë cumë ziquë ordë; sulë rac shtua'a gac bë'a të pë bënë'në stubi mënë, de quë bënë'në rall compañi ra prubi con guëdubinú ldu'u rall. Iurní guëlua'a si talë rac shtu'u të Dios. ⁹ Hia nanë të favurë nabënë'në Jesucristo Shláma'a; nalë na më ricu perë guc më prubi; bësëa'në më lidchi më gube'e; bédchini më lu guë'dchiliu ziquë tubi prubi parë gapë të ra cusë nalasac de verdá.

¹⁰ Bëna llgabë subrë shcuendë ni; iurní quëgnia'a lu të lo quë narunë tucarë gunë të, purquë dizdë tubi izë guc të primëre entrë los de más shmënë Dios; bédë'ë të ofrendë, lédëdi'i parë gunë të cumplir sulamëntë, sino con zihani ánimo guc shtu'u guëdë'ë të lë'ë dumí. ¹¹ Iurne'

tsagla'guë të hashtë tsalú con el mizmë deseo nanapë të dizdë más antsë. Gulë bédë'ë según lo quë nanapë të ¹² purquë si talë tubi nguui rac shtu'u guëd'ëll tubi ofrendë, Dios rúni' recibir ra ofrendë ni según lo quë nanapë nguui. Lë'ë më adë rná'bëdi'i' guëdë'ë nguui lo quë adë nápëdi'i' nguui.

¹³ Asuntë ni adë rúnëdi'i' tratë de quë obligadë na të guëdë'ë të ofrendë nu stubi mënë adë bë gúnëdi'i' rall ¹⁴ sino runë tratë de quë gunë mieti igual con sa' rall. Iurne' napë të parë gunë të compaňi ra nabënápëdi'i'. Stubi dzë lë'ë rall gunë rall ayudë lë'ë të lo quë narunë faltë. Manëre ni nanú igual entrë grë mieti. ¹⁵ Rni'i' Sagradas Escrituras: "El quë nabëtëá zihani cusë, adë bëá'nëdi'i' subrë parë lë'i'. El quë nabëtëá du'psë, adë bë'në fáltëdi'i'."

Tito nu ra sáhi'

¹⁶ Dushquilli Dios el quë nabëdë'ë lu Tito mizmë de-seo ziquë nanapa por lë'ë të. ¹⁷ Pues Tito guc de acuerdë con lo quë naguna'ba, nu zac lë'i' nalë rac shtú'ui' guënáhi' lu të. Iurne' tsagnáhi' lë'ë të por prupi voluntá shtëhi'.

¹⁸ Juntë con Tito quëgshe'ldë na'a tubi shmënë Jesús. Entrë grë ra grupë shtë shmënë Dios ruadí'dzë rall blac naza'quë na nguui ni. Nu nalë rac ruadí'dzëll diza'quë. ¹⁹ Lëdë niá'asëdi'i' bronquë ruadí'dzëll, sino ra grupë shtë shmënë Dios, gulë nguui ni parë gúnëll compaňi lë'ë na'a

lu viajë nu gúnëll compaňi lë'ë na'a con ofrendë nanua'a na'a. Quëgdë'në na'a dchi'ni ni parë gac honrar Dadë Jesús nu parë guëlua'a na na'a dispuestë parë guëdë'në na'a sirvë lu të. ²⁰ Rac shtu'u na'a adë chu guëdchi'bë galquiá guëc na'a por manëre quëdi'dzë na'a dumí ru'bë nanua'a na'a. ²¹ Rni'i' ldu'u na'a gac na'a mënë naza'quë, lëdë niá'asëdi'i' lu Dadë Dios sino tambiën lu ra mënë.

²² Nu quëgshe'ldë na'a stubi sa' hia'a con lë'ë rai'; náhi shmënë më nu zihani vueltë bëluá'ai' lu ra cusë durë de quë náhi' tubi më za'quë. Iurne' másru'u rac shtu'u guënall lu të tantë confiansë nápëll con lë'ë të. ²³ Si talë chu guëna'bë di'dzë shcuendë naná Tito, gulë guchi de quë lë'i' náhi' el quë naquëhunë compaňi na parë guëdë'në na'a sirvë lu të. U si talë chu guëna'bë di'dzë shcuendë los de más bëchi la sa' na'a, gulë guchi de quë grupë shtë shmënë Dios bëshe'ldë rai' lë'ë mënë ni, nu gulë guchi de quë quëhunë rai' honrar Dadë Jesucristo. ²⁴ Por ni gulë bëlua'a de quë rac shtu'u të lë'ë rai' de verdá. Zni gac bë'a ra grupë shtë shmënë Dios de quë napë të amor shtë Jesús. Zni gapë na'a rsunë parë quëquitë ldu'u na'a con lë'ë të.

9

Ofrendë parë ra shmënë Jesús

¹ Adë rqui'nidi'i' guëquëa'a lu të shcuendë dumí nabëtëá të parë ra mënë nabëzunë

Dios almë shtë rai' ² purquë nanëa dizdë tubi izë na të dispuestë guëdë'ë të tubi ofrendë za'quë. Con galërquitë ldu'u cagnia'a lu ra mënë shtë Macedonia; rnia'a de quë lë'ë të, mënë shtë Acaya, na të preparadë parë gunë të compa'ni ra prubi. Por ejemplë shtë të casi grë rall rac shtu'u rall gunë rall igual. ³ Perë quëgshe'lda ra naná bëchi sa' hia'a të parë adë guëru'udi'i cusë falsë nagunia'a lu ra mënë Macedonia. Rac shtua'a gac të preparadë ziquë gunia'a lu rall, ⁴ no sea de quë cualquier de tubi më Macedonia sënáldëll na nu guëdzélëll lë'ë të adë nádi'i të preparadë con ofrendë ni. Hia iurní nahin tubi shtu parë lë'ë na'a purquë nadchini guni'i na'a lu rall shcuendë të. Nu gaquin tubi shtu parë mizmë lë'ë të purquë napë na'a zihani confiansë gunë të cumplir lo quë naguna'bë na'a. ⁵ Por rsunë ni, lluá'ahia rqui'ni guëna'ba tubi favurë, quiblú ra bëchi sahia parë gunë rall compa'ni lë'ë të parë guëtëá të ofrendë nabë'në të prometer antsë. Zni lë'ë ofrendë shtë të nahin ziquë tubi mustrë de quë de verdá rac shtu'u të sa' të, lëdëdi'i gac ofrendë ni ziquë cusë narne'e të por la fuersë sino bédë'ë të voluntariamente.

⁶ Gulë bësëagná ldu'u të di'dzë rë': El quë narcabní du'pëbë'dchi, du'psë cusechë rca'a nguui ni, nu el quë narcabní zihani bë'dchi, zac

guécá'all zihani cusechë. ⁷ Cadë tubi de lë'ë hia'a napë quë guëdë'ë hia'a según narni'i ldu'u hia'a con guëdubinú ldu'u hia'a. Adë chu guëdë'ë ofrendë por la fuersë. Dios rac shtu'u el quë narquitë ldu'u iurë rdë'ëll ofrendë. ⁸ Dios napë më pudërë parë guëne'e më hashtë gunë subrë grë lo quë narqui'ni të, të gapë të sufsientë parë mizmë lë'ë të nu zac gapë të parë gunë të compa'ni sa' të con másru'u cusë za'quë. ⁹ Sagradas Escrituras rni'i zndë'ë:

Bë'në më za'quë compa'ni ra prubi con lo quë nanapë rall.

Ra obrë za'quë shtë mënë ni, adë tsalúdi'in.

¹⁰ Dios rdë'ë bënë parë el quë narcabní nu rne'e më nagáu mieti. Segurë gunë l dai' më lo quë nanapë të parë gaquin más nu gunë më compa'ni lë'ë të, të parë gunë të zihani cusë za'quë. ¹¹ Zni lë'ë të gapë të grëtë' clasë cusë nalasac parë rac guëdë'ë të tubi ofrendë za'quë. Hia iurní ra centavë nabë'në të intriegu guia'a na'a, gaquin motivë parë guëdë'ë zihani mënë graci lu Dios ¹² purquë por lo quë naquëgdë'ë të ca'a bëchi la sa' hia'a, lëdë niá'asëdi'i quëgdë'ë të lo quë narqui'ni parë guëbani rai', sino también zihani mënë gunë rall alabar Dios; guëdë'ë rai' graci lu më. ¹³ Gunë rall alabar Dios purquë guëná rall cusë za'quë naquëhunë të; nahin ziquë sēñi de quë

de verdá rzu'bë diaguë të diza'quë shtë Jesús. Nu zac gunë rall honrar Dios por ofrendë za'quë naquëgdë'ë të ca'a rall nu por lo quë naca'a los de más mënë. ¹⁴ Lë'ë rai' guëna'bë rai' lu Dios por lë'ë të. Gapë rai' llëru'bë cariñi por lë'ë të purquë guëná rai' de quë Dios tsagla'guë quëhúmi' zihani cusë za'quë parë lë'ë të. ¹⁵ Dushquilli Dios por lo quë nabëzëlaa'dchi më, tubi regalë adë chu gúnëdi'i gan guëni'i blac llëru'bë nahin.

10

Derechë nanapë Pablo ziquë poshtë shtë më

¹ Na Pablo runa ruëguë lu të con mizmë galnadu'u nu pacënci nanapë Cristo. Gulë bënë'ne lo quë nacagnia'a. Rni'i mënë de quë iurë quërelde'núa lë'ë të, adë nápëdia'a valurë parë guadi'dza zihani cusë guëc të perë iurë zitu nanúa, iurní sí napa valurë. ² Runa ruëguë lu të de quë iurë gue'dë guënahia lë'ë të, adë nídi'i nicidá tildia lë'ë të. Pues lu beldá mënë, sí, napë quë gapa valurë purquë quëgdchi'bë rall galquiá guëc na'a. Rni'i rall quëgni'i na'a shti'dzë Jesús sulamëntë mizmë manërë ziquë ra mënë shtë guë'dchiliu. ³ Verdá na de quë quërelde na'a lu guë'dchiliu rë' perë adë quëgdíldidi'i na'a ziquë cualquier mënë shtë guë'dchiliu ⁴ purquë ra armë nadápa'a, adë nádi'i rahin lo quë naruntsa'u mënë sino

na rahin fuertë; napë rahin pudërë shtë Dios parë gunin gan lu grë ra fuersë mal. ⁵ Zni quëgdë'në na'a gan lu grë llgabë nu galquiá nardchi'bë mënë cuntrë Dios. Quëgdë'në na'a gan lu cualquier cusë nadchini nu cusë narcá parë adë gunguë bë'adi'i mënë Dios. Grë llgabë, grë galëni'i ldu'u shtë mieti naná cuntrë lë'ë më, quëgdë'në na'a ordenar parë guëzu'bë diaguë rahin shti'dzë Cristo. ⁶ Nu na na'a dispuestë guëdë'në na'a cashtigu grë ra mënë naná rzu'bë diaguëdi'i shti'dzë më. Zni guëdë'në na'a iurë bënë'ne të cumplir grë cusë narunë tucarë gunë të.

⁷ Lë'ë të quëhunë të juzguë sulë por lo quë narná të por fuërë. Sí talë tubi de lë'ë të rni'il nadchini nal shmënë Cristo, napë quë gac bë'al de quë también lë'ë na'a na na'a shmënë më. ⁸ Aunquë nilë lë'ë na rnia'a nadchini de quë napa derechë parë guëni'bë'ahia lë'ë të, adë rtúdi'i lua purquë lë'ë Dadë bënë'e pudërë rë' parë bien shtë'në të parë su të más firmë lu shnezë më. Adë bënë'e më pudërë ni parë guëdë'në na'a dañi parë lë'ë të. ⁹ Adë rúnëdi'i të llgabë të de quë rtsëba lë'ë të con ra cartë narshe'lda lu të. ¹⁰ Ra mënë rni'i de quë di'dzë narquëa'a la'ni ra cartë, nadushë nu fuertë na rahin purquë zitu nanúa parë lë'ë të perë iurë quërelde'núa lë'ë të, ruadi'dza sin pudërë; zni rni'i rall. Nu zac rni'i rall mudë naruadi'dza diza'quë,

rrú'udi'i shnezin. ¹¹ Perë el quë narni'i zndë'e napë quë gac bé'all de quë lo quë narquë'e na'a la'ni cartë dizdë zitu, guëdë'në na'a cumplir grë puntë ni iurë guëquërelde'nú na'a lë'e të. Guëdë'në na'a lo quë narni'i na'a.

¹² Adë nápëdi'i na'a valurë parë guëni'i na'a na na'a igual con ra narni'i bien de mizme lë'e rall; adë chu rúnëdi'i comparar con ra naruadi'dzë bien de mizme lë'e rall. Lë'e rall quëhunë rall tubi cusë tuntë nanadë rllu'i'di'i, purquë quëhunë rall comparar mizme lë'e rall con los de más mënë naná quëhunë igual. ¹³ Adë rúnëdi'i na'a nadchini, sulamëntë runë tucarë guëni'i na'a de lo quë bédë'në na'a, lëdëdi'i por lo quë nabë'në stubi mënë. Pues Dios quëglua'a më lo quë narunë tucarë guëdë'në na'a nu bëne'e më permisi parë be'dë guëni'i na'a diza'quë lu të naquërelde Corinto. ¹⁴ Adë quëgní'di'i na'a lo quë nadë rúnëdi'i tucarë iurë rni'i na'a napë na'a derechë parë guëdë'e na'a cunseju, purquë lë'e na'a na na'a primëre naná biadi'dzë diza'quë entrë lë'e të. Cagni'i na'a lu të purquë nadapë na'a derechë. ¹⁵ Adë runë narú'bëdi'i na'a por dchi'ni nabë'në stubi mënë si fuërë nahin shchi'ni na'a, sino al contrari, rialdí ldu'u na'a de quë iurë tsaldí ldu'u të shti'dzë më más, iurní guëru'u nezë parë guëdë'në na'a más dchi'ni entrë lë'e të

hashtë regiuni más zitu tëchi ladzë të. ¹⁶ Pues rac shtu'u na'a guëni'i na'a diza'quë entrë ra mënë naquërelde más zitu quë lë'e të. Zni adë guëni'i'di'i na'a nadchini por lo quë nabë'në stubi muzë shtë Dios. ¹⁷ Si talë chu rac shtu'u guëni'ill nadchini, pues runë tucarë guëni'ill lo quë nabë'në Dadë Jesucristo. ¹⁸ El quë nalasac delantë lu Dios, na el quë lë'e më rni'i nall nguïu za'quë, lëdëdi'i lë'e nguïu narni'i de mizme lë'e'll de quë lasáquëll.

11

¹ Rac shtua'a guëne'e të sí parë guadi'dza lu të ziquë tubi natuntë. Gulë bëquë diaguë lo quë narnia'a ² purquë nahia ziquë tubi nahi' lu sa'll. Ndë ze'dë de Dios; pues na bëna comprometer lë'e të con Cristo. Iurne' rac shtua'a guna presentar lë'e të lu më cumë ziquë lliguëna'a purë naná ca'a tubsë nguïu. ³ Perë ziquë bë'në serpentë, bësiguë ma lë'e Eva con mañi; rdzëba, no sea de quë guëdë'e të sí parë guësiguë Satanás lë'e të nu guëazë guetë të shnezë Cristo, de quë adë tsaldí'di'i ldu'u të lë'e më con guëdubinú ldu'u të. ⁴ Lë'e të bien quëhunë të recibir tubi naruadi'dzë de stubi Jesús gurënë, perë nádi'in shti'dzë më nabiadi'dzë rall lu të. Bien quëhunë të recibir con guëdubinú ldu'u të tubi enseñansë naná'di'i de acuerdë con lo quë nabë'në të recibir antsë. Quëhunë të recibir stubi clasë diza'quë naná'di'i

de acuerdë con diza'quë narni'i lla gac salvára'a. Bini tëhin antsë. ⁵ Pues llúa'ahia de quë adë lasáquëdia'a menos quë ra mësë ru'bë naquëhunë të honrar entrë lë'ë të. ⁶ Aunquë ráquëdi'i parë ruadi'dza bien, perë rac bë'ahia bien lo quë quëhuna predicar. Clarë guná të grë lo quë nabëdë'në na'a; bien nahin.

⁷ ¿Gu bëna mal cuntrë lë'ë të iurë biadi'dza diza'quë shtë salvaciuni sin adë bë'nëdia'a cubrë ni tubi centavë? Guca ziquë tubi nalasáquëdi'i të parë guc të ziquë tubi naná lasac. ⁸ Bëna recibir dumí shtë ra shmënë Dios nardëá stubi lugar të parë guna sirvë lu të. ⁹ Nu iurë gulezënúa lë'ë të, gupa nicidá perë adë guná'bëdia'a ni tubi cusë de lë'ë të. Ra shmënë Jesús naze'dë de Macedonia, mënë ni bëne'e rall lo quë narunë faltë parë na. Zni bëna të parë adë gápëdi'i të carguë parë nicidá shtëna. Tsagla'ga guna mizmë manërë ni. ¹⁰ Nahia segurë ruadi'dza verdá shtë Cristo; por ni, ni tubi guëcádi'i famë shtë na. Grë mënë shtë Acaya guini rall de quë quëhuna predicar sin adë chu gúnëdi'i cubrë centavë. ¹¹ ¿Pëzielú ruadi'dza zni? ¿Pë nahin purquë adë rac shtë'udia'a lë'ë të? Aquëdi'i. Dios nanë më rac shtua'a lë'ë të.

¹² Na tsagla'guë guna ziquë na manërë shtëna të parë adë rac guëní'idi'i mënë na rall muzë shtë më igual ziquë na, de quë quëhunë rall shchi'ni

Dios ziquë lë'ë na'a. ¹³ Na rall mësë falsë; rguguë rall mënë nadë más; gululë rall mizmë lë'ë rall poshtë shtë më. ¹⁴ Perë rac tsaldí ldu'u hia'a zni quëhunë rall purquë mizmë Satanás rlua'alull lu mënë ziquë tubi ianglë nanapë llni shtë Dios. ¹⁵ Por ni zihani vultë ra naná bajo ordë shtë Satanás, también rlua'alú rall lu mënë ziquë mënë za'quë. Perë grë ra mënë ni gunë rall recibir juici narunë tucarë según obrë nabë'në rall.

Galërzac zi shtë Pablo

¹⁶ Stubi vësë rnia'a lu të, ni tubi de lë'ë të adë rúnëdi'i të llgabë de quë nahia ziquë tubi luguë; perë si talë zni runë të llgabë, gulë bëne'e sí parë guadi'dza ziquë tubi narunë nadchini. ¹⁷ Adë quëgní'idia'a ndë'ë ziquë tubi mandadë shtë Dadë Jesucristo, sino ziquë tubi naná luguë. Pues nahia luguë si talë rnia'a lu të nalasaca. ¹⁸ Pues nanú zihani ra nalë runë nadchini rall parë cusë shtë guë'dchiliu rë'. Nu zac na gunë nadchinia. ¹⁹ Lë'ë të nalë rquitë ldu'u të con ra tuntë, tantë nasini guëc të. ²⁰ Bien rdë'ë të sí parë lë'ë rall naná quëhunë obligar lë'ë të parë gunë të sirvë lu rall, nu rdë'ë të sí parë ra nardchisú lo quë nanapë të, nu rdë'ë të sí parë narac shtu'u guë nibë'a lë'ë të, nu rua'a ldu'u të narunë desprëci lë'ë të nu ra nargubë lu të. ²¹ Rtu lua guënia'a lu të ndë'ë; adë nápëdi'i na'a valurë parë

guëdë'në na'a ra cusë ni. Gulë bënë'në perdunë lë'ë na'a.

Perë grë lo quë nanapë parë gunë naru'bë mieti, también rac runë naru'ba. Quëgnia'a ziquë tubi narac luguë. ²² Lë'ë rall rni'i rall na rall më hebreo; nu zac na nahia më hebreo. Rni'i rall na rall mënë israelitë; pues nu na nahia më israelitë. Na rall llëbni Abraham; pues nu na nahia llëbni Abraham. ²³ Rni'i rall na rall siervë shtë Cristo, pues lë'ë na nahia más quë lë'ë rall; nahia siervë shtë Cristo. Quëgnia'a ndë'ë ziquë tubi narac luguë. Nalë bëna dchi'ni más quë lë'ë rall. Guanúhia galné más quë lë'ë rall. Guahia lachigui'bë más quë lë'ë rall. Nu zihani vësë mërë niatia. ²⁴ Ga'i vësë ra më israelitë bëne'e rall cashtigu treinta y nueve galné chicuti. ²⁵ Tsunë vësë bëne'e hiaguë rall na. Tubi vësë bëne'e guë'ë rall na. Tsunë vësë n'azë barcu naná ziazúa lu nisë. Tubi vësë nanúa lu nisëdu'u con tubi ldë tablë dzë la gue'lë parë bëdchinia lu guiu'u. ²⁶ Zihani vësë gudëda ra viajë. Zugá'ahia lu ra peligrë shtë nisë guë'ë'gu nu peligrë shtë nguba'në nu peligrë shtë ra mizmë sahia, nu zugá'ahia lu peligrë shtë ra më zitu. Nanúa peligrë entrë ra mënë shtë ciudá nu entrë ra mënë naquërelde fuërë shtë ciudá. Nanúa peligrë shtë nisëdu'u nu entrë ra bëchi la sahia naná falsë ra. ²⁷ Napa zihani dchi'ni nu ra problemë; zihani vësë gudëdë gue'la sin adë gutë ga'sidia'a; guzac zia lu

galërldia'në nu galërbidchi. Zihani vësë nápëdia'a nagauha. Guzac zia lu galnaldë nu runë faltë shaba.

²⁸ Además de grë ra cusë rë', con ra más cusë, cadë dzë rac ldua'a por grë ra grupë shtë shmënë Dios. ²⁹ Si talë nanú sahia naná débil; runë faltë parë tsaldí ldu'ull shti'dzë më, también riá ldua'a. Si talë nanú shmënë Jesús naná débil, nahin ziquë na nahia débil. Si talë rsini mënë sa'll lu duldë, rldëa. ³⁰ Si talë napë quë gunë nadchinia, pues gunë nadchinia sulamëntë purquë nalë runë faltë parë gaca lo quë narac shtu'u më. ³¹ Dios nu Shtadë Jesucristo Shláma'a, rac bë'a më quëgnia'a verdá. Runë tucarë guëdë'ë mieti labansë lu më guëdubi tiempë. ³² Iurë guquërelde Damasco, lë'ë gubernadurë narunë sirvë rëy Aretas, bëshë'ldëll ra suldadë parë gupë rall puertë shtë ciudá parë guëna'zi rall na nu gua'a rall na prësi, ³³ perë por tubi ventanë shtë lu' bëldaguë ra mënë na la'ni tubi tēpë. Zni bëna gan; bërua'a guia'a gubernadurë ni.

12

Debilidad shtë nguiu nu pudërë shtë Dios

¹ Ni tubi adë pë gúnëdi'i gan por guadí'dzëll bien de mizmë lë'ëll, perë napë quë guënia'a shcuendë ra visión naná gunahia nu shti'dzë Dios nabëlu'a'a më lua. ² Nanëa tubi nguiu naná rialdí ldu'i shti'dzë

Cristo; guc chidá izë bëldisë Dios nguiu ni hashtë gube'le más guia'a. Adë rdë'ëdia'a cuentë si lë'ë nguiu guáhi' con cuerpë u sulamëntë espíritu shtëhi'. Dios rdë'ë cuendë de ni. ³⁻⁴ Perë nanëa de quë lë'ë nguiu ni bëldisë Dios; adë rdë'ëdia'a cuendë si guáhi' con cuerpë u sin cuerpë. Sulë Dios nanëhi'. Gua nguiu ni hashtë lugar nalë paraíso nu bíní' di'dzë naná más secretë. Ni tubi chu adë nápëdi'i permisi guadí'dzëll di'dzë ni. ⁵ Bien rac runa nadchini por nguiu ni, perë adë gunë nadchínidia'a de ra cusë ni. Sulamëntë runë nadchinia por mudë nabëna sufrir por lë'ë Dadë. ⁶ Aunquë nilë rac shtua'a guadi'dza bien de mizmë na, pues adë nádi'in tubi cusë tuntë purquë quëadi'dza verdá. Adë guadí'dzëdia'a de mizmë na, no sea de quë tubi sahia gúni' llgabë de quë nahia más de lo quë rna rall u lo quë narini rall de na.

⁷ Ra cusë nagunahia, nalë cusë ru'bë nahin; por ni bédchini tubi cusë narini la'ni ldua'a ziquë tubi guitsë naná gua'së lu cuerpë shtëna të parë adë gunë nadchínidia'a. Nahin ziquë narunë dchi'ni Satanás parë quinín na të adë gunë nadchínidia'a demasiadë. ⁸ Tsunë vultë guna'ba lu Dadë Dios të parë guëdchisúhi' cusë mal de na ⁹ perë lë'ë Dadë guni'i lua: "Amor shtëna quëbezënul. Pudërë shtëna rlua'a mejurë iurë lë'ë mieti na ziquë tubi débil nanápëdi'i fuersë."

Zni runë nadchinia iurë nápëdia'a fuersë të parë guëlua'a pudërë shtë Cristo la'ni vidë shtëna. ¹⁰ Iurë nahia débil, rquitë ldua'a; iurë rni'i mënë cuntrë na, iurë rzac zia lu cusë durë, iurë rzunalde mënë na, iurë nanú dificultá purquë nahia shmënë Cristo, rquitë ldua'a. Iurë nápëdia'a fuersë, runë Dadë compa'ni na.

Rac ldu'u Pablo por ra shmënë Cristo

¹¹ Nahia ziquë tubi luguë purquë quëadi'dza bien de mizmë na, perë lë'ë të bë'në të obligar bënëhin purquë lë'ë të runë tucarë guadi'dzë të bien de na; pues ni tubi adë lasáquëdi'i más quë lë'ë na. Ra mësë ziquë mësë ru'bë naná zianaldë të tēchi', adë bë'nëdi'i rall dchi'ni ziquë na; nu lasáquëdia'a. ¹² Dchi'ni nabëna con llëru'bë pacënci entrë lë'ë të, quëglua'a de quë nahia tubi poshtë de verdá. Nu zac ra milagrë, ra sēñi, ra cusë ru'bë nabëna, quëglua'a de quë gudili më na ziquë tubi poshtë. ¹³ Bëna tratë lë'ë të igual ziquë los de más shmënë Jesús naquërelde stubi lugar. Sulë tubi cusë, adë bëcádia'a ofrendë shtë të. Bë'në perdunë culpë shtëna purquë bëcádia'a dumí shtë të.

¹⁴ Iurne' quëhuna preparar parë gueldë guënahia lë'ë të stubi. Nahin tecërë visitë shtëna, perë adë gueldë guëdchí'bëdia'a tubi carguë guëc të purquë adë rac shtú'udia'a dumí shtënë të sino rac shtua'a gáca'a

unidë parë shchi'ni Jesús. Pues runë tucarë ra shtadë mieti guësëa'në herenci parë ra liguë'në, lëdëdi'i ra liguë'në guëdë'ë rall herenci ca'a shtadë liguë'në. ¹⁵ Na guëdubinú ldua'a guna gashtë lo quë nanapa hashtë guna gashtë grë fuersë nanapa parë bien shtë të parë tsaru'bë të espiritualmente. ¿Ni mudë por más rac shtua'a lë'ë të, menos rac shtu'u të na?

¹⁶ Nanú bëldá mënë entrë lë'ë të; nanë rall de quë adë bënëdia'a obligar lë'ë të niane'e të dumí cahia perë rni'i rall de quë con mañi bësiguëhia lë'ë të. ¹⁷ ¿Ni mudë bësiguëhia lë'ë të por ra nguiu nabëshe'lda nga'li? ¹⁸ Guna'ba lu Tito të guidë guënall lë'ë të nu bëshe'lda stubi bëchi la sahia con Tito. ¿Ni mudë bësiguë Tito lë'ë të? ¿Pë lëdëdi'i na verdá de quë lë'ë Tito nu na bëdë'në na'a tratë lë'ë të mizme manërë? Bëdë'në na'a igual parë bien shtë të.

¹⁹ Tal vez runë shgabë të de quë quëdë'në na'a defender mizme lë'ë na'a delantë lu të. Adë nádi'in zni sino al contrari, quëadi'dzë na'a delantë lu Dios nu por nombre shtë Cristo. Lë'ë të narac shtua'a, grë lo quë quëgdë'në na'a, na parë su të firmë lu shnezë Dios. ²⁰ Rdzëba de quë iurë gueldë guënahia lë'ë të, tal vez nádi'i të ziquë ra naná rialdí ldu'i shti'dzë Dios de verdá, nu adë guëdzélëdi'i të na ziquë rac shtu'u të. Rdzëba de quë lë'ë të rdildi di'dzë të nu nanú

dishi'bi entrë lë'ë të; rzebi ldu'u të pë shtë sa' të. Rldënú të sa' të; rni'i të cusë dzabë lu sa' të; nanú chismë ra, nu galërni'i guidzë sa', nu runë të naru'bë lu sa'l. ²¹ Rdzëba iurë guënahia lu të, Dios shtëna gunë më permitir gapa tristë la'ni ldua'a por conductë shtë të. Guëtú lua iurní hashtë runa por ra naná bënë duldë antsë. Hashtë ne' adë bëagrídi'i ldu'u rall con Dios. Tal vez guënahia de quë todavía zia gla'guë rquënú sa' rall, de quë napë rall zihani vici, de quë quëhunë rall cumplir deseo mal nananú la'ni ldu'u rall.

13

Rialú cartë rë' con tubi saludë

¹ Ndë'ë na tecërë vësë na-guna visitar lë'ë të. Cualquier galquiá nardchi'bë të guëc sa' të napë quë tsu prëbë con chupë u tsunë testigu.

² Bëtsëba ra mënë nabë'në duldë con los de más sa' rall. Stubi vësë más rtsëba lë'ë rall mientras zitu nanúa, igual ziquë bëna iurë be'dë guënahia lë'ë të segundë visitë. Iurë guelda, guna cashtigu ra mënë narunë duldë sin rgá'adi'i ldua'a.

³ Guëni'ihia fuertë lu rall purquë rac shtu'u të prëbë de quë quëbezënú Cristo na, de quë ruadi'dza por pudërë shtë më. Adë quëhünëdi'i të tratë con tubi Cristo nanápëdi'i fuersë sino con tubi Cristo narlua'a pudërë shtëhi' entrë lë'ë të. ⁴ Na verdá cuë më lu cruz cumë ziquë tubi nanápëdi'i fuersë,

perë iurne' nabani më por pudërë shtë Dios. Zni zac lë'ë na'a, na na'a débil, perë iurne' unidë na na'a con lë'ë më nu por lë'ë më nadapë na'a pudërë shtë Dios parë guëdë'në na'a sirvë lu të.

⁵ Gulë bëtë'dë prëbë mizmë lë'ë të, të parë gac bë'a të si talë rialdí ldu'u të shti'dzë më de verdá. ¿Pë adë rdë'ëdi'il cuendë de quë Jesucristo quëbezënúhi' lë'ë të si talë rialdí ldu'u të de verdá?

⁶ Pues rac shtua'a de quë gac bë'a të, lë'ë na'a bëtë'në na'a cumplir shti'dzë më; na na'a verdá. ⁷ Rna'ba lu Dios të parë adë gúnëdi'i të duldë. Zni rac shtu'u na'a, lëdëdi'i parë guëlua'a de quë nadapë na'a pudërë. Rna'bë na'a lu më parë gunë të lo quë naná za'quë. Adë rúnëdi'i importë si talë rni'i mieti na na'a falsë u rni'i rall na na'a verdá. ⁸ Adë nídi'i mudë guëdë'në na'a cuntrë verdá, sino sulamëntë rac quëdë'në na'a favurë shtë verdá. ⁹ Por ni rquitë ldu'u na'a iurë lë'ë na'a na na'a débil perë lë'ë të su të firmë lu shnezë më. Tsagla'guë guëna'bë na'a lu Dios por lë'ë të parë gac të firmë lu shnezë më guëdubi tiempë. ¹⁰ Quëquë'ë na'a cartë rë' antsë gue'dë guená na'a lë'ë të, të parë iurë lë'ë na'a zia na'a ndë, adë rquí'nidi'i guna cashtigu lë'ë të con derechë nanapa por Dadë Jesucristo. Pues lë'ë pudërë nanapa por Dadë Jesús, na parë bien shtë të parë másru'u tsaldí ldu'u të shti'dzë më, lëdëdi'i nahin

parë guëdë'a fin lu fe shtë të.

¹¹ Iurne' bëchi, rac shtua'a guëru'u bien shchi'ni të. Gulë bëtë'ë sí parë gac cambi vidë shtë të hashtë na rahin completamente bien; gulë bëzu'bë diaguë shti'dza. Gulë gac të unidë; gulë guquëreldënú të sa' të sin dishi'bi. Iurní Dios narne'e paz, nu Dios narunë parë gac shtu'u hia'a sa' hia'a, guëbezënú më lë'ë të. ¹² Gulë bë'në saludar grë ra shmënë Dios con tubi abrasë. ¹³ Grëtë' ra shmënë Dios ndë'ë, rshe'ldë rall saludë parë lë'ë të.

¹⁴ Gulë bë'në recibir benedición shtë Dadë Jesucristo nu amor shtë Dios con ayudë shtë Espíritu Santo. Gulë bë'në recibir favurë shtë më. Amén.

Cartë nabëquë'e San Pablo lu ra Gálatas

Bëquë'e Pablo cartë rë' lu shmënë Dios naquërelde Galacia

¹ Na Pablo nahia poshtë, tubi nagulé Dios. Lédëdi'i gulë mënë na sino bëshel'dë Jesucristo na. Tambiën Dios Shtáda'a, el quë nabëldishtë Jesucristo ladi ra tégulë, bëshé'ldi' na. Gulë më na ziquë poshtë. ² Na con grë ra narialdí ldu'i shti'dzë Jesucristo, ra naquërelde'nú na ndë'e, rquë'e na'a cartë rë' parë grë ra grupë shtë shmënë Dios, grë të naquërelde regiuni shtë Galacia. ³⁻⁴ Rac shtua'a guëshe'ldë Dios grë bendición shtëhi' nu cuedchí ldu'u të por lë'e më, Shtáda'a nu por Jesucristo, Shláma'a, el mizmë Jesús nabë'në entregar mizmë lé'i' lu galguti parë guëdchisú më duldë shtë hia'a nu parë guelá më lë'e hia'a lu mal shtë guë'dchiliu. Ni na voluntá shtë Dios, Shtáda'a. ⁵ Llëru'bë na Dios parë siempre. Amén.

Tubsë nezë nanú parë gac salvar mieta

⁶ Nalë rdzëguë'e' ldua'a de quë lë'e të quëgsa'në të shti'dzë Dios; nasesë rëazë guetë të lu shnezë më, el quë naguna'bë lë'e të parë gac të shmënë më. Guna'bë më lë'e të parë gunë të recibir favurë shtë Cristo,

perë iurne' ziaгла'guë të stubi nezë. Rialdí ldu'u të di'dzë naná cambi, lédëdi'i diza'quë shtë më. ⁷ Pues nídi'i stubi diza'quë shtë salvaciuni. Es quë beldá mënë quëglua'a rall lë'e të di'dzë gurënë nu rza ldu'u të ra di'dzë nabëluá'ahia. Rac shtu'u rall gac cambi diza'quë shtë Cristo ⁸ perë si talë tubi mënë u mizmë na u tubi ianglë naze'dë de gube'e, si talë guëluá'all lu të stubi diza'quë de lo quë nabëlua'a na'a lu të, pues nacondenádëll. ⁹ Gulë bësëgná ldu'u të lo quë naguni'i na'a lu të antsë; quëgní'ihia stubi vësë más, si talë chu guëlua'a stubi clasë diza'quë nanádi'i diza'quë lo quë nabë'në të recibir, Dios gunë cashtigu lë'ëll. Tsall gabildi catë nídi'i fin.

¹⁰ Gulë guni'i lua, ¿pë quëhuna lo quë narac shtu'u mënë u lo quë narac shtu'u Dios? ¿Pë quëhuna lo quë narëuu' ldu'u mënë? Si talë rac shtua'a nihuna narac shtu'u nguui, adë nádi'ihia muzë shtë Cristo.

Dios guna'bë Pablo ziquë poshtë shtë më

¹¹ Lë'e të naná rialdí ldu'i Dios, rac shtua'a gac bë'a të lë'e diza'quë nabëna predicar lu të, adë guzubluhin por pudërë shtë nguui. ¹² Adë bëna recibirin de nguui; adë chu bëluá'adi'in na, perë mizmë Jesucristo bëluá'ai' shti'dzi' na.

¹³ Lë'e të hia bini të lla guc vidë shtëna antsë iurë guanalda religiuni shtë ra më israelitë. Hia nanë të lla

bëzac zia ra mënë; guzunalda con fuersë ra grupë shtë shmënë Jesús parë guëdë'a fin obrë shtë Jesús. Guc shtua'a tsaluhin. ¹⁴ Lu religiuni shtë israelitë, guca más adelantadë quë grë sahia. Bëna cumplir con ra creenci ni más quë ra sahia de mizmë edá. Nalé guc shtú'uhia gunë mieti cumplir ra custumbrë shtë shtadë guëluhia ¹⁵ perë gulë Dios na antsë lë'ë na gala. Nalé guc shtu'u më na nu bé'ni' tubi favurë; gulë më na parë guënahia lu shini më ¹⁶ nu guna'bë më na parë cuzënú shini më na, nu parë guna predicar diza'quë shtë Jesús lu ra mënë naná'di'i më israelitë. Lë'ë tiempë nabë'në më ra cusë ni, ni tubi adë chu lu guagna'bë dí'dzëdia'a; adë guagni'inúdia'a mënë shcuendë ra cusë ni. ¹⁷ Adë guádia'a Jerusalén niagnahia ra mënë naná poshtë antsë de na, sino guahia regiuni shtë Arabia. Despuësë bëabráa Damasco.

¹⁸ Gudëdë tsunë izë despuësë de guca shmënë Jesús, iurní guagnahia lu Pedro nananú Jerusalén. Guquërelënuhia lë'i' che'ñi dzë. ¹⁹ Adë gunádia'a lu chu stubi poshtë, sulë gunahia Jacobo naná bëchi Dadë Jesús. ²⁰ Runa segurë delantë de Dios lo quë naquëquëa'a ndë'ë nahin verdá.

²¹ Despuësë de guahia Jerusalén, guahia regiuni shtë Siria nu Cilicia. ²² Ra grupë shtë shmënë Jesús naquërelëdë regiuni shtë

Judea, adë bënguë bé'adi'i rai' na ²³ sulamëntë bini rai' lo quë naguni'i mënë de na, de quë lë'ë nguui naguzunaldë ra shmënë Jesús; guc shtú'ull guëdë'll fin parë diza'quë, perë iurne' quëhúnëll predicar shti'dzë Jesús. ²⁴ Zni guni'i rall nu guni'i rall nalé llëru'bë na pudërë shtë Dios.

2

Ra poshtë bë'në rai' recibir Pablo

¹ Despuësë de gudëdë chidá izë, guahia stubi vultë Jerusalén con Bernabé nu biahia Tito. ² Guahia ndë purquë Dios bëlua'a më de quë napë quë tsahia Jerusalén. Ndë bëdëa ra mënë naná encargadë con shchi'ni Jesús. Lu rai' biadi'dza diza'quë naquëhuna predicar lu mënë naná'di'i më israelitë. Bëna zni parë gac bë'ahia si talë na rai' de acuerdë con shchi'nia u si talë biadi'dza de baldë. ³ Perë ni siquierë adë bë'nëdi'i rall obligar gac circuncidar Tito, u sea guëriuguë cuerpë shtëhi' nu náhi' më griego. Nunúhi' na iurní. ⁴ Dzë ni bëldá sa' na'a falsë bédchini ndë; guatë rall ladi na'a lga'chi parë quëgl'da'chi rall lla dzúdë'në na'a, si talë napë na'a libertá por Cristo u si talë zianaldë na'a tëchi ra custumbrë. Guc shtu'u rall guëabré na'a stubi, niac na'a ziquë tubi naná bajo ordë shtë religiuni shtë rall. ⁵ Perë ni tubi mumëntë adë chu bëdë'di'i lugar parë niua'a rall lë'ë

na'a parë nezë ni të gac bë'a të diza'quë nabë'në të recibir nahin verdá; nunquë adë gac cambin.

⁶ Ra narnibë'a entrë lë'ë rai', adë guní'idi'i rai' di'dzë cubi ziquë mandadë të guna cumplir. Parë na adë rúnëdi'i importë chu na rai' purquë Dios adë rúnëdi'i më juzguë según lo quë narlua'a mieti por fuërë. Quëhuna repetir, ra narnibë'a entrë lë'ë rai', bë'nëdi'i rai' obligar guna cumplir lëy nabëdë'ë Dios lu Moisés. ⁷ Al contrari iurë gac bë'a rai' de quë bë'në më incarguë lë'ë na con diza'quë parë guëni'inuhia lu ra mënë nanádi'i më israelitë, gac rall cunformë. Gac bë'a rall de quë bëshe'ldë më na igual ziquë bëshe'ldë më lë'ë Pedro të guadi'dzë Pedro diza'quë lu ra më israelitë. ⁸ Pues mizmë Dios nabëshe'ldë lë'ë Pedro ladi ra më israelitë bëshe'ldë më na ladi ra nanádi'i më israelitë. El quë nabë'në compaňi Pedro parë gúni' zihani milagrë, también bë'në më ni compaňi na. ⁹ Jacobo nu Pedro nu Juan na rai' ziquë më principal entrë ra shmënë Jesús; gac bë'a rai' de quë Dios gulë më na nu bëshe'ldë më na lu dchi'ni shtë më. Gac rai' cunformë nu gurë rai' de acuerdë con na nu Bernabé. Bëne'e rai' sí de quë Bernabé nu na tsagni'inú na'a lu ra mënë nanádi'i më israelitë nu lë'ë rai' guëa'në rai' con shchi'ni Dios entrë ra më israelitë. ¹⁰ Sulë tubi cusë bë'në rai' incarguë de quë guëdë'në na'a ayudë parë ra prubi. Zni

gac shtu'u na'a guëdë'në na'a didzë más antsë.

Pablo guni'i guëc Pedro iurë nanú rai' guë'dchi Antioquía

¹¹ Iurë Pedro gua ciudá Antioquía, gunia'a guëc Pedro delantë lúhi' lo quë naquëhúni' adë nazá'quëdi'in. ¹² Primërë gu-daunúhi' con ra nanádi'i më israelitë perë iurë bédchini mënë nabëshe'ldë Jacobo, bëazë guetë Pedro; adë guagla'guë niaunúhi' con ra më griego. Bëdzëbë Pedro lu ra naze'dë purquë na rai' më israelitë naquëhunë cumplir custumbrë riuguë partë delicadë shtë me'dë. ¹³ Nu los de más më israelitë ndë, bëa'në rall de acuerdë nabë'në Pedro hashtë también Bernabé guzublú tsaldí ldu'i shti'dzë rai'. Bësiguë rall lë'ë Bernabé con devociuni falsë shtë rall. ¹⁴ Iurë gunahia hiadë ziazúdi'i rai' de acuerdë con verdá shtë diza'quë, gunia'a lu Pedro delantë grë rall: "Lë'ël nal më israelitë nu guquërdël ziquë ra mënë nanádi'i më israelitë. Bësá'nël custumbrë shtë më israelitë. ¿Pëzielú rúnël obligar ra nanádi'i më israelitë guëbani rall ziquë më israelitë?"

Nasalvára'a sulë por fe

¹⁵ Lë'ë na'a na na'a më israelitë; shtadë na'a na rai' më israelitë. Nádi'i na'a ziquë los de más pecadurë nanádi'i më israelitë ¹⁶ perë rac bë'a na'a de quë ni tubi nguui gáquëdi'i më za'quë delantë lu Dios por quëhunë nguui

cumplir lëy shtë Moisés. Nanë na'a gac salvar nguiu sulë si talë tsaldí ldu'u nguiu shti'dzë Jesucristo. Por ni zac lë'ë hia'a rialdí ldu'u hia'a shti'dzë Cristo Jesús. Sulë por ni tubldí na shcuénda'a lu Dios. Adë rialdídi'i ldu'u hia'a por gunë mieti cumplir lëy, gac salvar mënë purquë ni tubi chu gunë gan gac tubldí shcuéndi' lu Dios por rúnëll cumplir lo quë narni'i lëy. ¹⁷ Hia gunia'a na hia'a mē za'quë delantë lu Dios sulë purquë rialdí ldu'u hia'a nu gunia'a rqui'ni gac bē'a hia'a nápa'a duldë igual ziquë los de más pecadurë. ¿Gu runë cuntienë di'dzë rē' de quë Cristo rsini lë'ë hia'a lu duldë parë gac bē'a hia'a nadápa'a duldë? Aquëdi'i. ¹⁸ Si talë tsanalda nezë nabësa'na antsë parë guëabría guna cumplir ra costumbrë, iurní de verdá napa faltë ¹⁹ purquë na, hia gutia parë lëy guahietë; adë quëhúnëdia'a confiar lë'ë lëy parë guëbania tubi vidë narëuu' ldu'u Dios. ²⁰ Hia vidë gushë gualú con Cristo lu cruz. Lë'ë duldë adë rñibë'adi'in na iurne', sino Cristo bēne'e vidë cubi nu rñibë'a mē na. Vidë cubi nanapa iurne' la'ni guë'dchiliu, napa por pudërë shtë shini Dios purquë rialdí ldua'a shti'dzë mē, el quë narac shtu'u na nu gúti' shlugara lu cruz. ²¹ Adë quëquë guiá'adia'a favurë nabë'në mē parë gac salvara. Si talë na posiblë gac salvar mieti por gunë rall cumplir lëy, iurní shldi guti Cristo.

Sulë por galguti shtë mē quëhunë Dios recibir lë'ë hia'a ziquë mënë naná tubldí shcuendë lu mē, u sea mënë nanápëdi'i faltë delantë lu mē.

3

Nasalvára'a por fe, lëdëdi'i por lëy

¹ Lë'ë të naquëreldë Galacia, lë'ë të nadë rúnëdi'i llgabë, ¿chull bësiguë lë'ë të, të parë bēazë guetë të shnezë Dios? Lu të biadi'dzë na'a diza'quë de quë Cristo guc crucificári'. Clarë riasë të guti mē lu cruz. ² Iurne' gulë guni'i lua ¿gu bē'në të recibir Espíritu Santo shtë Dios purquë bē'në të cumplir lëy shtë Moisés u purquë rialdí ldu'u të diza'quë shtë Jesús?

³ ¿Gu na verdá na të mënë nadë rac bē'adi'i? Guzublú vidë cubi shtë të por Espíritu Santo; tubsë cusë bē'në të; gualdí ldu'u të shti'dzë mē perë iurne' rni'i të rqui'ni gunë mieti cumplir lëy shtë Moisés parë gac salvar të. ¿Pë adë rac bē'adi'i të iurne' ⁴ u shldi bē'në të sufrir zihani cusë durë? Pues guquin embanë si talë tsagla'guë të tēchi costumbrë guahietë.

⁵ Iurë bēdë'ë Dios Espíritu Santo nu quëhúni' milagrë entrë lë'ë të ¿gu runë mēhin purquë rianaldë të tēchi lëy u sulë purquë rialdí ldu'u të shti'dzë mē?

⁶ Guná, Abraham guquërédli' antsë de Moisés. Gualdí ldu'u Abraham shti'dzë Dios nu guná mē fe shtë Abraham nu bē'në mē tratë Abraham

ziquë nguïu za'quë delantë lu më. ⁷ Por ni rac bë'a hia'a sulë el quë narialdí ldu'i shti'dzë Dios na rall ziquë shini Abraham delantë lu më. ⁸ Zni Sagradas Escrituras guni'i dizdë más antsë de quë ra mënë nanádi'i më israelitë, gunë më recibir lë'ë rall si talë rialdí ldu'u rall shti'dzë më. Por ni guni'i më lu Abraham diza'quë rë: "Gunë ldahia grëtë' mënë shtë guë'dchiliu por lë'ël". ⁹ Zni grëtë' el quë narialdí ldu'i shti'dzë Dios, quëhunë ldai' më lë'ë rai' purquë napë rall mizmë fe quë Abraham.

¹⁰ Grë ra narni'i napë quë gunë cumplir grë puntë shtë lëy parë gac salvar mënë, nacondenadë rall purquë naescritë zndë'ë: "Grëtë' nadë gúnëdi'i cumplir grë puntë lo quë naná escritë la'ni librë shtë lëy, nudé rall". ¹¹ Clarë nahin de quë ni tubi adë chu naperdunë lu Dios por bë'nëll cumplir mandamientë shtë lëy purquë Espíritu Santo rni'i la'ni Sagradas Escrituras: "Sulë el quë narialdí ldu'i shti'dzë Dios gunë më recibir cumë mënë naná tubldí shcuëndi' lu Dios. Nápëll vidë sin fin." ¹² El quë narunë confiar de quë por gúnëll cumplir lëy por ni tubldí na shcuëndëll lu Dios, pues nguïu ni adë rialdídi'i ldu'i shti'dzë Dios purquë naescritë: "El quë narunë cumplir grë puntë shtë lëy, gápëll vidë sin fin ziquë tubi premi".

¹³ Cristo bëlá lë'ë hia'a lu sentënci nabësëdchini lëy.

Lë'ë lëy bë'në condenar lë'ë hia'a lu galguti, perë Cristo gudilli parë gac salvára'a. Lë'ë më gúqui' ziquë tubi cusë nanudé por duldë shtë hia'a. Sagradas Escrituras rni'i: "Nacondenadë por Dios grë el quë naqué lu tubi hiaguë". ¹⁴ Guti Cristo Jesús parë gac cumplir promësë naguni'i Dios lu Abraham. Por Jesús bë'në ldai' Dios ra mënë nanádi'i israelitë nu bédchini Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë hia'a sulë purquë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më.

Promësë shtë Dios nu lëy

¹⁵ Lë'ë tē naná rialdí ldu'i diza'quë, quëgnia'a lu tē tubi comparaciuni naze'dë la'ni vidë shtë mieti. Iurë tubi nguïu runtsá'ull tēstë, si talë bë'nëll firmarín, ni tubi adë chu guët'i'idi'in, nilë gúnëll cambiarín. ¹⁶ Dios bë'në tubi promësë lu Abraham nu zac parë tubi llëbni Abraham. Sagradas Escrituras rni'idi'i "parë zihani llëbni Abraham" si fuërë zihani mënë, sino rni'i Sagradas Escrituras: "tubsë llëbnil"; quiere decir tubsë nguïu. Nguïu ni na Cristo. ¹⁷ Lo quë narnia'a lu tē es quë Dios bédë'ë tubi promësë lu Abraham nu bë'në më firmarín con mizmë di'dzë shtë më. Bédë'ë më lëy lu Moisés tapë gahi'u'a galdë bë chi izë despuësë de Abraham, perë lëy ni adë bëti'idi'i promësë nabédë'ë Dios lu Abraham. ¹⁸ Si talë bendición shtë Dios na por gunë mieti cumplir lëy, iurni

adë nádi'in por tubi promësë sino tubi premi; perë bënë Dios prometer lu Abraham sulë ziquë tubi favurë shtë më.

¹⁹ Iurnétia'a, ¿pëzielú bédë'ë Dios ra mandamientë parë ra mënë? Bédë'ë Dios mandamientë parë gac bënë hia'a de quë na hia'a pecadurë. Lë'ë lëy napë pudërë hashtë bédchini lë'ë llëbni Abraham. Zni bënë Dios prometer lu llëbni Abraham. Ra ianglë shtë Dios be'dë guës'a'në lë'ë lëy nu bënë rai' incarguë lëy lu Moisés, el quë nazú guéláu entrë Dios nu mënë.

²⁰ Perë iurë bënë më prometer lu Abraham, adë ni chu zuga'adi'i guéláu. Sulë Dios con Abraham; tubldí bédchini shti'dzë më lu Abraham.

Bédë'ë Dios ra mandamientë

²¹ Iurní rna'bë di'dza ¿quëhunë lëy shtë Moisés cuntrë promësë shtë Dios? Aquëdi'i. Si talë lë'ë lëy napë pudërë parë guëdë'ëin vidë eternë parë lë'ë mieti, iurní gac tubldí shcuendë mieti por guëzu'bë diaguë rall puntë shtë lëy. ²² Perë Sagradas Escrituras rni'i de quë grëtë' mënë napë rall duldë; na rall culpablë delantë lu Dios. Zni guc voluntá shtë më parë grë mieti tsasë rall vidë eternë ze'dë de Dios parë grë naná rialdí ldu'i shti'dzë Jesucristo, lédëdi'i nasalvar mieti por ra mandamientë.

²³ Antsë de guëdchini diza'quë shtë Jesús, lë'ë hia'a na hia'a ziquë prësi bajo ordë

shtë lëy. Lë'ë lëy gunibë'a lë'ë hia'a hashtë iurë lë'ë Cristo bédchini. ²⁴ Ziquë tubi criadë na encargadë parë quëhápëll tubi llguë'në, zni guc lëy parë lë'ë hia'a. Guc bënë hia'a pë na mal nu pë na bien por lëy, perë hia bédchini Cristo. Por Cristo tubldí na shcuënda'a lu Dios sulamëntë purquë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më. ²⁵ Hia iurnë' cumë bédchini diza'quë shtë Jesús, adë nádi'ia'a ziquë lë'ë llguë'në shtë comparaciuni; adë nádi'ia'a bajo ordë shtë mandamientë.

²⁶ Grë hia'a na hia'a shini Dios por Cristo Jesús si talë rialdí ldu'u hia'a de verdá. ²⁷ Grë të nabëriubë nisë ziquë shmënë Jesús, napë të vidë shtë më; unidë na të con lë'ë më. ²⁸ Grë ra mënë naná unidë con Jesús, na ziquë tubsë cuerpë. Hia nádi'i importë si talë nal më israelitë u më griego; u si talë nal bajo ordë shtë sa'l u si talë nápël libertá; u si talë nal nguü u nal na'a. ²⁹ Si talë nal shmënë Cristo pues iurní nal llëbni Abraham nu grë lo quë nabë'në më prometer lu Abraham, lë'ë të zac napë të.

4

¹ Lo quë naquëgnia'a lu të nahin cumë ziquë tubi llguë'në nangunë recibir tubi herenci. Guti ra shtadë llguë'në nu todavía nall llguë'në. Nall ziquë tubi muzë narunë dchi'ni; rribë'adi'ill lë'ë herenci nabë'nëll recibir, perë en verdá lë'ë llguë'në nashtënë herenci ni. ² Nanú mënë nacanihapë ra cusë

shtë llguë'në; nanú ra naná encargadë con herenci ni hashtë guëga'a iurë naguni'i shtadë llguë'në, iurní lë'ëll guëná'zill herenci. ³ Zni na con lë'ë hia'a; antsë na hia'a ziquë llguë'në shtë comparaciuni. Bëzu'bë diága'a enseñansë nu custumbrë shtë ra mënë guë'dchiliu ⁴ perë iurë bëga'a tiempë nabë'në Dios disponer, bëshe'ldë më shini më lu guë'dchiliu. Bëdchíni' por tubi na'a nu bë'në tucarë gúni' cumplir puntë shtë lëy purquë náhi' më israelitë. ⁵ Bëdchíni' parë gúni' librar lë'ë hia'a lu lëy nabë'në condenar lë'ë hia'a. Zni bëne'e më derechë të guëdë'na'a recibir libertá ziquë shini më.

⁶ Na të shini më; por ni bëshe'ldë më Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë të. Por lë'ë Espíritu Santo rni'i hia'a lu Dios: "Shtadë na'a". ⁷ Por ni na të shini Dios, lëdëdi'i bajo ordë shtë custumbrë. Por naná të shini Dios, guëne'e më tubi herenci purquë unidë na të con Cristo.

Runë llgabë Pablo por ra shmënë Jesús

⁸ Antsë lë'ë të adë gunëdi'i të Dios; dzë ni na të bajo ordë shtë ra dios naguctsa'u. Bëzu'bë diaguë të voluntá shtë ra dios nananú lu guë'dchiliu perë de verdá nádi'i rai' Dios. ⁹ Perë iurne' nanë të Dios verdadërë; más bien quëgnia'a lu të, Dios runguë bë'a më lë'ë të ziquë shini më. ¿Pëzielú bëabrí të stubi lu nezë gushë, lu rëglë

nu custumbrë nanápëdi'i pudërë? ¿Gu rac shtu'u të gunë të obedecer ra cusë ni ziquë tubi nanali'bi con ra custumbrë? ¹⁰ ¿Pëzielú todavía rialdí ldu'u të nanece-sari gunë të cumplir ra dzë delicadë, u dzë shtë villili, u ra dzë shtë laní, u gunë të cumplir custumbrë shtë izë según rni'i lëy? ¹¹ Na rdzëba de quë bëna dchi'ni entrë lë'ë të de baldë.

¹² Lë'ë të naná rialdí ldu'u shti'dzë Jesús, na quëhuna ruëguë lu të de quë gac të librë ziquë na. Antsë guanalda tëchi ra custumbrë, perë bëaca shmënë Cristo ziquë na të iurne'. Lë'ë të siemprë bë'në të tratë na bien lëdëdi'i manërë mal. ¹³ Nanë të primërë vësë biadi'dza diza'quë lu të, guquërdënúa lë'ë të purquë guc llú'uhia.

¹⁴ Galguidzë ni guc tubi cusë dushë parë lë'ë të perë adë bë'nëdi'i të desprëci na; adë bëquë guiá'adi'i të na sino al contrari, bë'në të recibir na ziquë tubi ianglë shtë Dios u ziquë mizmë Cristo Jesús.

¹⁵ ¿Pë bëa'ldë ldu'u të de quë tiempë naguquërdënúa lë'ë të, nalë bëquitë ldu'u të? ¿Pë guc iurne'? Pues nahia testigu de quë si fuërë posiblë, na të dispuestë niane'e të propi slu të shlugar slua.

¹⁶ Perë ne' ¿gu rni'i të de quë quëhuna cuntrë lë'ë të iurë ruadi'dza lu të verdá? ¹⁷ Ra mënë narianaldë tëchi lëy, rac shtu'u rall gac të shmënë rall, perë lëdëdi'i parë bien shtë të sino rac shtu'u rall tsanaldë të tëchi enseñansë

shtë rall parë despuësë gunë nadchini rall na të shmënë rall. ¹⁸ Parë na naza'quë rac shtu'u mënë ni lë'ë të perë sulë si talë na parë bien shtë të. Zni rac shtua'a guëdubi tiempë, lëdëdi'i sulamëntë iurë naquëreldëna lë'ë të. ¹⁹ Lë'ë të narac shtua'a, ziquë tubi na'a quëzac zi lu dulurë iurë guëdchini me'dë lu guë'dchiliu, quëhuna sufrir stubi vësë más hashtë conductë shtë të na de acuerdë con voluntá shtë Cristo. ²⁰ Rac shtua'a niabezëna lë'ë të iurne' parë guadi'dza lu të stubi mudë. Pues adë rac bë'adia'a pë guna con lë'ë të iurne'.

Comparaciuni shtë Agar nu Sara

²¹ Lë'ë të narac shtu'u guëabrí të parë tsanaldë të tëchi lëy, gulë guni'i lua çgu adë riasëdi'i të lo quë narni'i lëy? ²² Naescritë la'ni Sagradas Escrituras de quë gupë Abraham chupë llguë'në; túbill nall shini tubi na'a narunë sirvë la'ni hiu'u shtë Abraham; stubi llguë'në gulë por tse'lë Abraham. ²³ Lë'ë shini criadë gulë ziquë grë llguë'në, perë llguë'në nagupë tse'lë Abraham, gúli' cumë milagrë. Bë'në më prometer guëdë'ë më tubi shini rai' aunquë tse'lë Abraham na më gushë. ²⁴ Ni na ziquë tubi comparaciuni. Guërupë ra na'a ni quëhunë rai' representar chupë conveñi entrë Dios nu mënë. Tubi conveñi ze'dë dizdë dani shtë Sinaí catë bédë'ë më lëy parë Moisés. Agar runë

representar lëy ni. Grëtë' ra narianaldë tëchi lëy, na rall shini Agar nu na rall bajo ordë shtë lëy. ²⁵ Agar na ziquë dani Sinaí nananú Arabia. Rúni' representar ra naquëreldë ciudá Jerusalén iurne'. Na rall bajo ordë shtë lëy. ²⁶ Perë nanú stubi Jerusalén naze'dë de gube'e. Librë na mënë ni. Na rall librë de costumbrë nu rëglë shtë nguiu. Jerusalén ni na ziquë shni'a hia'a ²⁷ purquë Sagradas Escrituras rni'i:

Bëquitë ldu'ul, lë'ël nagúpëdi'i shínil.

Bëquitë ldu'ul nu guni'i fuertë labansë parë Dios.

Lë'ël nadë nápëdi'i shínil, bëquitë ldu'ul purquë lë'ë na'a nanápëdi'i tsé'li'

gápëll más shíni' quë lë'ë na'a nanapë tsé'li'.

²⁸ Perë lë'ë hia'a naná rialdí ldu'i Jesús, na hia'a ziquë Isaac. Na hia'a shini Dios por tubi promësë naguni'i më.

²⁹ Iurne' ziquë tiempë shtë Abraham, lë'ë shini nagulë ziquë grë mënë, guzunáldëll naná shini nagulë por pudërë shtë Espíritu Santo. Igual quëhunë mënë iurne'; ra mënë narianaldë tëchi lëy, quëzac zi rall shmënë Dios.

³⁰ Perë çpë rni'i Sagradas Escrituras shcuendë ra cusë ni? Rni'in: "Gulú lë'ë na'a narunë dchi'ni lídchil con shíni' purquë adë gúnëdi'i tucarë ca'a shini na'a ni herenci juntë con shini shtë legítimë tse'lë Abraham". ³¹ Zni nahin; lë'ë të naná rialdí ldu'i Jesús, adë na hia'a ziquë shini

Agar el quë naguc criadë shtë Sara. Adë rianáldëdi'ia'a tēchi custumbrë shtë lëy, perë rialdí ldu'u hia'a promësë shtë Dios. Na hia'a shini Sara nanapë libertá.

5

Gulë tsanaldë neze shtë Dios

¹ Bělá Cristo lë'ë hia'a parë gápa'a libertá. Adë nádi'i hia'a bajo ordë shtë lëy iurne'. Por ni gulë gac firmë lu libertá nabëne'e më nu adë guëdë'ëdi'i tē sí guë nibë'a lëy shtë mënë lë'ë tē stubi.

² Gulë bëquë diaguë naquëgnia'a lu tē. Na Pablo, quëgnia'a si talë rialdí ldu'u tē nanecesari riuguë cuerpë shtë tē parë gac salvar tē, iurní quëquë guiá'al shti'dzë Cristo; iurní lo quë nabë'në Cristo adë lasáquëdi'i parë lë'ël. ³ Rac shtua'a guënia'a lu tē stubi, de quë grë mieti narialdí ldu'i custumbrë shtë galriuguë cuerpë shtë nguui, lë'ë rall napë quë gunë rall cumplir grë puntë shtë lëy nabëquë'ë Moisés.

⁴ Lë'ë tē naná rialdí ldu'i de quë gunë më recibir lë'ë tē por quëhunë tē cumplir lëy, adë nádi'i tē unidë con Cristo. Lë'ë tē bësëa'në tē shnezë Dios. Nídi'i mudë gunë më favurë tē gac salvar tē. ⁵ Lë'ë hia'a dzuléza'a dzë nagunë më cambiar lë'ë hia'a tē gáca'a mënë za'quë delantë lu Dios. Rialdí ldu'u hia'a lë'ë më nu gaquin por Espíritu Santo shtë më.

⁶ Si talë unidë na hia'a con Cristo, adë lasáquëdi'i si talë bënë'l cumplir custumbrë

shtë galriuguë cuerpë u adë bënë'di'íl cumplirin. Lo quë nalasac lu Dios na si talë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më de verdá nu si talë por fe rac shtu'u hia'a sa' hia'a.

⁷ Bien guzublú guna'zi tē shnezë më perë çchu guluguë lë'ë tē parë adë rzu'bë diáguëdi'i tē shti'dzë Dios?

⁸ Ldai' nabëlua'a nguui ni con tantë ánimo, adë zé'dëdi'in de Dios, el quë nagulë lë'ë tē. ⁹ Ldai' shtë rall na ziquë levadurë nu nanú tubi dichë narni'i: "Du'pë levadurë rshepin guëdubi nacubë". ¹⁰ Napa confiansë de quë lë'ë Dadë Jesús adë guësá'nëdi'i më tsaldí ldu'u tē stubi di'dzë, sulë lo quë nabëluá'ahia lë'ë tē, ni sí, tsaldí ldu'u tē. El quë narsini ldu'u tē stubi nezë, gunë Dios cashtigu lë'ëll; adë nídi'i importë si talë nall më ru'bë u si adë nádi'ill më ru'bë entrë lë'ë tē.

¹¹ Ra mësë falsë cagni'i rall de quë quëhuna predicar custumbrë shtë galriuguë cuerpë tē gac salvar mieti, perë si talë na todavía quëgnia'a lu tē de quë nanece-sari chuguë cuerpë shtë tē parë gac salvar, çpëzielú rzunalde ra më israelitë na? Si talë nahin ziquë rni'i rall, adë nialdëdi'i rall por diza'quë narni'i sulë por galguti shtë Jesús lu cruz gac salvára'a. ¹² Rac shtua'a de quë ra narsiguë lë'ë tē con enseñansë ni chuguë cuerpë rall hashtë más todavía ziquë runë mënë nadë guënëdi'i Dios.

¹³ Lë'ë tē naná rialdí ldu'i

shti'dzë Jesús, gulë më lë'ë të parë napë të libertá, perë lédëdi'i parë gunë të duldë. Más bien gulë bë'në sirvë lu sa' të con amor. ¹⁴ Gunë të cumplir guëdubi lëy shtë Dios si talë guëzu'bë diaguë të tubsë mandamientë narni'i: "Gulë gac shtu'u sa'l ziquë rac shtú'ul mizmë lë'ël". ¹⁵ Perë si talë lë'ë të rdildi të ziquë ra ma, rahuë' ma sa' ma; gulë gapë cuidadë no sea guëshi'ni të shchi'ni Dios ndë.

Lo quë narac shtu'u ldu'u nguüu nu lo quë narac shtu'u Espíritu Santo

¹⁶ Lo quë narnia'a lu të na zndë'ë: gulë gubani según narni'i Espíritu Santo. Si talë rianaldë të tëchi Espíritu Santo, adë gúnël cumplir deseo mal nananú la'ni ldu'ul ¹⁷ purquë grë ra deseo mal, nahin cuntrë Espíritu shtë Dios nu lë'ë Espíritu na contrari shtë deseo mal; deseo mal nahin contrari shtë Espíritu. Por ni adë gáquëdi'i gunë të ra cusë narac shtu'u të ¹⁸ perë si talë guësa'në të quëgsë Espíritu Santo lë'ë të, iurní lë'ë lëy nápëdi'in pudërë parë gunin condenar lë'ë të.

¹⁹ Clarë rlua'a ra deseo mal nananú la'ni ldu'u mieti. Rquënú rall tse'lë mënë. Nabani rall ziquë mbecu. Napë rall vici. ²⁰ Runë rall adorar stubi cusë, lédëdi'i sulë Dios. Rialdí ldu'u rall galbëlliú. Napë rall llanë la'ni ldu'u rall. Rdildinú rall sa' rall. Napë rall mbidi. Na rall më dishi'bi; rëuu' ldu'u rall iurë nanú divisioni. ²¹ Celosë

na rall; rdchisú rall pë shtë mënë. Rguini rall mënë. Rzuu'dchi rall. Nalë rau sha'të rall. Runë rall stubi ra cusë nanadë rllu'idi'i, runë rall ziquë mamflor; perë grë mënë ni, quëgnia'a lu të iurne' igual ziquë hia gunia'a lu të antsë, el quë narunë ra cusë rë' adë nídi'i mudë tsutëll lugar catë rribë'a Dios.

²² Perë lo quë narunë Espíritu la'ni ldu'u el quë narialdí ldu'i shti'dzë më na zndë'ë: rac shtú'ull sa'll. Rquitë ldu'ull. Rbedchí ldu'ull. Nápëll pacënci con sa'll. Ráquëll më za'quë. Rúnëll cumplir shti'dzëll.

²³ Nadú'ull. Quëhápëll el mizmë lë'ël të gúnëdi'ill duldë. Ra cusë mal adë rúnëdi'i gan lull sino quë quërdëll bien. Nídi'i lëy narunë prohibë ra cusë rë'.

²⁴ Grë ra shmënë Jesús, hia bédë'ë fin ra cusë mal rë', mal llgabë con deseo mal nananú la'ni ldu'u mieti. ²⁵ Cumë ziquë quërdëda'a por pudërë shtë Espíritu Santo, cha guëdë'ë hia'a sí, de quë Espíritu Santo guësë më lë'ë hia'a.

²⁶ Adë chu gac nadchínidi'i; adë chu napë mbidi lu sa'll; adë chu gac më dishi'bi.

6

Gulë bë'në compañi sa' të

¹ Lë'ë të shmënë Jesús, si talë guëdzëlë të tubi sa'l ldáguëll la'ni duldë, lë'ë të narsë Espíritu Santo napë quë guëni'inú të mënë ni të parë adë tsaglá'guëdi'i gúnëll duldë. Perë gulë bë'në ni

ziquë më nadu'u. Cadë tubi të gapë të cuidadë no sea quë lë'ël guëtë'dë Satanás prëbë lë'ël të ldáguël lu duldë. ² Gulë bënë compaňi sa'l lu grë cusë durë, cadë tubi de lë'ë të; zni gunë të cumplir lëy shtë Cristo.

³ Si talë tubi de lë'ë të rialdí ldu'ul de quë lasáquël, iurní lu Dios lasáquëdi'il; mizmë lë'ël quëgsiguël lë'ël.

⁴ Cadë tubi nguiu napë quë gunë juzguë mizmë lë'ëll, dchi'ni naquëhunë nguiu; iurní guëquitë ldu'ull por lo quë naquëhúnëll. Iurní nídi'i nicidá gúnëll comparar dchi'ni shtënéll con dchi'ni shtë sáhi'. ⁵ Cadë tubi hia'a nápa'a narunë tucarë guëdë'na'a.

⁶ El quë narsë'dë shti'dzë Dios, napë quë gúnëll ayudë lë'ë ra mësë narlua'a lë'ëll.

⁷ Adë rdë'edi'i të sí guësiguë mizmë lë'ë të, ni tubi adë chu gúnëdi'i gan lu Dios parë guësiguëll lë'ë më. Grëtë' el quë narcabní nguiu, ni napë quë guëca'a nguiu. Lo quë narunë nguiu napin cusechë despuësë. ⁸ Si talë tubi mieti zianaldë tëchi ra deseo mal nananú la'ni ldu'ull, de mizmë vidë mal gápëll galguti. Perë si talë zianaldë nguiu tëchi ra cusë za'quë shtë Espíritu Santo, gápëll tubi cusechë por mizmë Espíritu. Guëbánill parë siempre. ⁹ Zni, adë chu cuézëdi'i gunë cusë za'quë; adë chu guëdzáguëdi'i. Cha guëdë'na'a bien parë sa' hia'a purquë si talë tsaglá'ga'a shnezë më, tubi dzë guëne'e

më tubi ganza'quë. ¹⁰ Por ni cadë vësë rdchini lugar parë guëdë'na'a bien parë sa' hia'a, pues guëdë'na'a cumplir. Guëdë'na'a bien, especialmente parë ra naná rialdí ldu'i enseňansë nanapë los de más shmënë Dios.

Rialú cartë rë' con tubi saludë

¹¹ Gulë guná, naru'bë na lëtrë naquëquëa'a lu të con prupi guiahia. ¹² Grëtë' naquëhunë obligar lë'ë të parë tsutë të la'ni custumbrë shtë më israelitë, rac shtu'u rall riuguë cuerpë shtë të, perë nadë más runë rallin parë guëa'në rall bien lu mënë nu parë adë guëzac zídi'i mënë lë'ë rall cumë shmënë Jesucristo, el quë naguti lu cruz. ¹³ Ra mënë narianaldë tëchi custumbrë rë', adë quëhúnëdi'i rall cumplir grë puntë shtë lëy perë rac shtu'u rall tsanaldë të tëchi ra cusë ni, nadë más purquë rac shtu'u rall gac rall më ru'bë. Rni'i nadchini rall purquë rianaldë të tëchi rall. ¹⁴ Perë na rialdí ldua'a tubsë cusë parë gac salvara; runë nadchinia por tubsë cusë naná galguti shtë Dadë Jesucristo. Cuë më lu cruz por na. Por mizmë cruz shtë më ra cusë mal shtë guë'dchiliu, guti rahin parë na nu nahia ziquë naguti parë ra cusë ni. ¹⁵ Lu Dios adë rúnëdi'i importë riuguë shcuërpa'a u adë riúguëdi'in. Tubsë cusë lasac lu më si talë na hia'a mënë nacubi por pudërë shtë Espíritu Santo. ¹⁶ Parë grë ra narianaldë tëchi

enseñansë rë', guëga'a ldu'u
më lë'ë rall nu cuedchí ldu'u
rall. Ni na rall shmënë Dios,
mënë israelitë de verdá.

¹⁷ Dizdë iurne' parë de-
lantë adë chu guëní'idi'i
de quë nápëdia'a derechë
parë guëluá'ahia ra cusë ni,
purquë grë ra ndi'bë nanua'a
shcuërpa rlua'ain de quë
Jesucristo na Shlama.

¹⁸ Lë'ë të narialdí ldu'i
Dadë Jesucristo, rac shtua'a
favurë shtë më cuezënú lë'ë
të. Amén.

Cartë nabëquë'ë San Pablo parë ra mënë Efesios

*Caquë'ë Pablo lu ra
naquërelde Efeso*

¹ Na Pablo por voluntá shtë Dios nahia tubi poshtë shtë Jesucristo; bëshe'ldë më na. Caquëa'a cartë rë' lu të nabëzunë Dios almë shtë të, lu të narunë cumplir shti'dzë Jesús, lu të naquërelde guë'dchi Efeso. ² Gulë bënë recibir ra bendición nu gulë cuedchí ldu'u të por Dios Shtáda'a nu por Jesucristo, Shláma'a.

*Bendición narshe'ldë Jesu-
cristo*

³ Rdë'na'a alabar Dios, Shtadë Jesucristo, Shláma'a. Bënë l dai' Dios lë'ë hia'a con grë clasë bendición nananú gube'e purquë unidë na hia'a con Cristo. ⁴ Dios gulë më lë'ë hia'a juntë con Cristo ziquë cabësë shtë hia'a. Gulë më lë'ë hia'a dizdë más antsë cueshtë guë'dchiliu. Gulë më lë'ë hia'a parë guëquërëlda'a delantë lu më sin ni tubi duldë, completamente limpi parë lë'ë më sin ni tubi demandë cuntrë lë'ë hia'a. Nu gudili më lë'ë hia'a parë gac shtu'u hia'a lë'ë më. ⁵ Bënë më destinar lë'ë hia'a dizdë antsë parë guëdë'na'a recibir ziquë shini më por lo quë nabë'në Jesucristo. Zndë'ë guquin según guni'i ldu'u Dios de acuerdë con lo quë narëuu' ldu'u më. ⁶ Siempre

rdë'na'a alabar lë'ë më por ra favurë ru'bë nabë'në më. Rac shtu'u më lë'ë hia'a; bënë l dai' më lë'ë hia'a; bënë më të gáca'a unidë con shini më, Jesucristo, el quë Dios rac shtú'ui'. ⁷ Llëru'bë amor napë Dios; bënë më salvar lë'ë hia'a ndigá por galguti shtë shini më. Bënë më perdunë duldë shtë hia'a; favurë ru'bë ni bënë më. ⁸ Napë më llëru'bë amor; bëshe'ldë më shini më parë guëne'e më lni, parë tsasë hia'a nu parë gac bë'a hia'a bien verdá shtë më. ⁹ Nu lë'ë më bëlua'a më lë'ë hia'a guadë naguni'i ldu'u më, cusë naná ga'chi antsë, perë iurne' rac bë'a hia'a purquë zni guc ldu'u më. ¹⁰ Por voluntá shtë më gac unidë grëtë' ra cusë nananú gube'e nu tantë ra nananú guë'dchiliu. Iurë guëga'a iurë gunë më unir ra cusë ni parë guëribë'a Cristo ziquë cabësë subrë grë lo quë nabëntsa'u Dios.

¹¹ Por naná hia'a unidë con Cristo Dios gulë më lë'ë hia'a dizdë antsë të parë guëdë'na'a recibir tubi partë narunë tucarë ca'a Cristo; juntë guëdë'na'a recibirin. Grëtë' ni na de acuerdë según guni'i ldu'u më, según voluntá shtë më dizdë más antsë. ¹² Na hia'a primëre mëne nagualdí ldu'u shti'dzë më. Bënë më destinar lë'ë hia'a parë gáca'a mëne naquëhunë alabar lë'ë më. Rac shtu'u më guëni'ia'a llëru'bë na pudërë shtëne më. ¹³ Nu zac lë'ë të bini të diza'quë; bini të di'dzë narni'i lla

gac salvar të; gualdí ldu'u të di'dzë shtë më. Guc të unidë con lë'ë më, nu guc të selladë por Espíritu Santo cumë ziquë shmënë Dios. Pues bë'në më prometer guëshe'ldë më Espíritu Santo parë cuezënuhi' lë'ë të. ¹⁴Lë'ë Espíritu Santo na ziquë tubi garantiá de quë guëne'e më ra cusë nabë'në më prometer; gunë më librar shmënë më iurë guëga'a timpë. Guëla më shmënë më naguzi'i më. Segurë na ra cusë ni purquë nadápa'a Espíritu Santo. Zni nahin parë gunë më recibir graci nu labansë shtë mëne.

Guna'bë Pablo lu Dios por ra shmënë më

¹⁵ Rac bë'ahia de quë lë'ë të rac shtu'u të sa' të nu rialdí ldu'u të shti'dzë më; por ni ¹⁶ nunquë adë rcuézëdia'a rdë'ëhia graci lu më por lë'ë të. Quëgna'ba lu më por lë'ë të, ¹⁷ të Dadë naquëbezë gube'e, lë'ë më naná Shtadë Jesucristo Shláma'a, guëshe'ldë më Espíritu Santo të parë gac bë'a të. Rna'ba lu më të guëne'e më másru'u llni guëc të. Llni shtë më ze'dë iurë runguë bë'a të lë'ë Jesús. ¹⁸ Quëgna'ba lu më guëzianí më lu shgabë të, të parë gac bë'a të guadë naná dzuléza'a, tubi esperansë nadápa'a purquë guna'bë më lë'ë hía'a. Quëgna'ba lu më të gac bë'a të blac llëru'bë nu blac nasa'a na herenci nanapë ra mëne nabëzunë Dios almë shtë rai'. ¹⁹ Nu quëgna'ba lu më të gac bë'a të blac llëru'bë na pudërë

shtë më nadápa'a purquë rialdí ldu'u hía'a shti'dzë më. Pudërë ni na mizme pudërë nabëlua'a Dios con llëru'bë fuersë iurë bëcua'ñi më lë'ë Jesús ladi ra tégulë ²⁰ nu bëcue'zë më Jesús lugar cula'ni më, ladë ldi shtë më lu gube'e. ²¹ Bëcue'zë më lë'ë Jesús lugar shtë hunurë más guia'a quë grë ra autoridá nu gobiernë, más guia'a quë grë ra narnibë'a lu gube'e. Bëdë'ë më tubi lë más lasac quë grë ra lë la'ni guë'dchiliu rë' nu más lasac quë grë lë nanapë mëne parë timpë naze'dë. ²² Bëdë'ë më pudërë lu Jesús të guënbë'ai' grëtë' mëne nu hashtë grë cusë guëa'në bajo ordë shtë më, nu bë'në më punërë lë'ë Cristo ziquë cabësë shtë ra grupë shtë shmënë Dios. ²³ Pues ra narialdí ldu'i shti'dzë më, na rai' cuerpë shtë Cristo nu lë'ë më quëbezënuhi' lë'ë rai'. Na më cabësë shtë shmënë më guëdubi lugar shtë guë'dchiliu.

2

Nasalvára'a por amor shtë Dios

¹ Dios bëne'e më vidë eternë parë lë'ë të juntë con Cristo; dzë ni todavía lë'ë të na të ziquë tégulë por causë maldá nu duldë shtëne të. ² Más antsë guagnaldë të tēchi ra cusë shtë guë'dchiliu. Bëzu'bë diaguë të shti'dzë mëdzabë naná cuezë lu mbë, el quë narnibë'a lu nacahi; guagnaldë të tēchi mëdzabë naná lamë shtë ra mëne nanadë

rzu'bë diáguëdi'i shti'dzë më.
³ Grëtë' hia'a gubánia'a zni
 más antsë; guanálda'a tëchi
 deseo mal nananú la'ni ldu'u
 hia'a; bédë'na'a cumplir
 cualquier cusë nabëdchini
 la'ni shgába'a. Gúca'a mënë
 mal. Gúca'a mënë narunë
 tucarë cashtigu dushë shtë
 Dios igual ziquë los de más
 sa' hia'a. ⁴ Perë Dios nalë
 bëga'a ldu'u më lë'ë hia'a
 nu nalë rac shtu'u më lë'ë
 hia'a; ⁵ bëne'e më vidë eternë
 parë lë'ë hia'a por Cristo
 iurë lë'ë hia'a todavía na
 hia'a ziquë tégulë por causë
 duldë shtëna'a. Na salvar
 të por tubi favurë nabë'në
 më, lëdëdi'i por cusë za'quë
 nabë'në të. ⁶ Dios bëcuá'ñi'
 lë'ë hia'a mizmë tiempë
 bédë'ë më vidë parë Cristo
 nu bëcue'zë më lë'ë hia'a con
 Cristo Jesús lu gube'e. ⁷ Bë'në
 më zni të guëlua'a më blac
 llëru'bë na favurë shtë më
 parë lë'ë hia'a. Rac shtu'u më
 gac bë'a mieti blac llëru'bë
 amor napë më. Rac shtu'u
 më guëlua'a amor shtëhi'
 por grë tiempë naze'dë.
 Nadápa'a amor ni purquë
 unidë na hia'a con Cristo
 Jesús. ⁸ Por tubsë favurë
 shtë Dios, nasalvar të purquë
 gualdí ldu'u të shti'dzë më.
 Salvaciuni adë zé'dëdi'i por
 lo que naquëhunë të sino
 bëzëlaa'dchi mëhin ndigá. ⁹ Ni
 tubi chu gúnëll gan salvaci-
 uni por lo quë narúnëll, nilë
 por obrë za'quë. Zni nahin
 të adë chu gunë nadchínidi'i
 delantë lu Dios. ¹⁰ Na hia'a lo
 quë nabëntsa'u Dios. Bëne'e
 më vidë eternë parë lë'ë hia'a

por Cristo Jesús të guëdë'na'a
 cusë za'quë. Zni bë'në Dios
 destinar guëdë'na'a dizdë
 más antsë.

*Por Jesucristo cuedchí
 ldu'u hia'a*

¹¹ Gulë bësëagná ldu'u të
 de quë antsë adë nádi'i të
 mënë israelitë. Ra mënë
 israelitë rchuguë rall cuerpë
 shtë rall ziquë custumbrë
 religiuse perë lë'ë rall bë'në
 rall tratë lë'ë të ziquë mënë
 nalasáquëdi'i purquë adë
 rchúguëdi'i të cuerpë shtë
 shini të. ¹² Gulë bësëagná
 ldu'u të de quë antsë nídi'i
 manërë gunguë bë'a të Cristo
 purquë zitu na të parë lë'ë
 më. Guc të ziquë më zitu
 parë ra mënë nagulë Dios.
 Guc të ra naguënedi'i ra
 conveñi nabë'në Dios con
 mënë israelitë. Zitu zu të
 parë promësë nabëdë'ë më
 lu rai'. Guquërelde të lu
 guë'dchliu rë' perë nunquë
 nápëdi'i të esperansë gac
 salvar të; guquërelde të sin
 Dios iurní. ¹³ Perë iurne'
 unidë na të con Cristo Jesús.
 Antsë quëbezë të zitu parë
 Dios, perë iurne' por galguti
 shtë Cristo guabi'guë të lu
 Dios. ¹⁴ Cristo na narcue'dchí
 ldu'u hia'a. Bë'në më parë
 gac en paz ra më israelitë
 nu ra nanádi'i më israelitë.
 Unidë na grëtë' hia'a purquë
 lë'ë më bédchisú naná ziquë
 tubi lu' nabë'në dividir ra
 mënë. ¹⁵ Por cuerpë shtë
 Jesús naguti, bédë'ë më fin ra
 rëglë nu mandamientë shtë
 lëy të gac tubsë cuerpë cubi
 de mënë israelitë nu ra mënë
 nanádi'i më israelitë. Hia

unidë na hia'a; nídi'i divisioni sino nanú paz entrë lë'ë hia'a.

¹⁶ Por galguti shtë Jesús lu cruz, bédë'ë më fin shtë ra cusë nabë'në dividir ra mënë, iurní bécue'dchí më ldu'u hia'a. Hia gualú divisioni nu llanë nananú antsë entrë ra më israelitë nu ra nanádi'i israelitë.

¹⁷ Cristo bédchini nu biadi'dzë më diza'quë de quë hia gualú divisioni. Por shti'dzë më bécuedchí ldu'u hia'a. Biadi'dzë më lu të nazuga'a zitu parë lë'ë më nu zac bédchini diza'quë ni lu na'a, ra më israelitë naná allegadë parë lë'ë më. ¹⁸ Pues por medio de Cristo grë hia'a, ra më israelitë nu ra nanádi'i më israelitë, unidë na hia'a por lë'ë Espíritu Santo nu ráca'a guená'ba'a lu Dios por lë'ë Espíritu. ¹⁹ Por ni lë'ë të mënë Efeso, hia adë nádi'i të ziquë më zitu parë Dios, nilë mënë nadë guënëdi'i lë'ë më, sino napë të dereché ziquë los de más shini Dios. Na të shmënë Dios. ²⁰ Na të ziquë tubi hiu'u; cimientë shtëhin bëza'a ra poshtë nu ra nabiadi'dzë enseñansë naze'dë de Dios, nu mizmë Jesucristo na partë principal shtë hiu'u. ²¹ Por Jesucristo grë partë shtë hiu'u na unidë; cadë tubi partë gudchi'bë shlugári' nu lë'ë hiu'u tsagla'guë tsaru'bin ziquë tubi iádu'u nanabani nu nahin santu catë lë'ë më cuézi'. ²² Zni lë'ë të na të unidë con Cristo con los de más sa' të naná shmënë Dios; na të ziquë tubi hiu'u catë quëreldë Dios purquë

cuezënú Espíritu Santo lë'ë të.

3

Dios bëshe'ldë Pablo të guadí'dzi' diza'quë lu ra nanádi'i më israelitë

¹ Por mizmë rsunë rë', na Pablo nanúa prësi purquë nahia shmënë Jesús. Bëshe'ldë më na parë bien shtë të nanádi'i mënë israelitë. ² Lluá'ahia de quë bini të bënë më incarguë diza'quë të parë guadi'dza lu të; bini të bënë më favurë ru'bë parë na, naná nahia poshtë parë ra nanádi'i më israelitë. ³ Dios bëlua'a naná rni'i ldu'u më lua; guni'i më lua cusë naná naga'chi antsë. Riasëhia nu bëquëa'a lu të con du'pë di'dzë shcuendë ra cusë ni. ⁴ Iurë quëu'ldë të ra di'dzë ni, gac bë'a të de quë riasëhia lo quë narunë significar galguti shtë Jesús, ⁵ tubi secretë naná naga'chi parë ra mënë naguquëreldë más antsë perë iurne' sí, bëlua'a më secretë ni lu ra poshtë. Bëlua'a më ra cusë ni lu ra naruadi'dzë enseñansë naze'dë de Dios; santu na mënë ni; runë rai' sirvë lu më. Por Espíritu shtë më bëlua'a më secretë ni. ⁶ Lë'ë secretë ni na zndë'ë; de quë por diza'quë shtë Jesús ra mënë nanádi'i më israelitë, gac salvar rall mizmë manërë quë ra më israelitë nu na rall unidë con Cristo. Iurne' tubsë cuerpë nanú nu bënë rall recibir mizmë promësë naguni'i Dios lu ra mënë israelitë. Grë mënë ni unidë na rai' por Cristo.

7 Sin quë adë rúnëdi'i tucara, guna'bë më na parë guadi'dza diza'quë. Bë'në më favurë nu bëne'e më pudërë parë guna dchi'ni shtë më. 8 Nahia el quë nalasac menos quë grë ra shmënë Dios perë bë'në më favurë të guadi'dza diza'quë lu ra mënë nanádi'i më israelitë të gac bë'a rall ra cusë za'quë; ni tubi chu gunë gan guëlabëll ra bendición nananú parë ra naná rialdí ldu'i shti'dzë Jesús. 9 Bëshe'ldë më na parë guadi'dza lu grëtë' mënë de quë gunë më salvar ra mënë nanádi'i më israelitë. Secretë ni naga'chi dizdë antsë bëcueshtë Dios guë'dchiliu, guë'dchiliu rë' naguctsa'u por pudërë shtë Jesucristo. 10 Guquin të parë guená grë ra autoridá nu ianglë lu gube'e blac llëru'bë na llni shtë Dios nu gac bë'a rai manërë gunë më cumplir voluntá shtëhi' por grupë shtë shmënë më. 11 Dios bë'në cumplir ra cusë ni por medio de Jesucristo, Shláma'a, de acuerdë cumë ziquë guni'i ldu'u më dizdë principi shtë guë'dchiliu. 12 Na hia'a unidë con lë'e më purquë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më; por ni adë rdzëbëdi'ia'a lu Dios sino nápa'a confiansë parë guadi'dzënú hia'a Dios. 13 Adë guëá'nëdi'i të tristë por lo quë quëhunënú mënë na ndë'e. Mejurë ra cusë ni na tubi bien, tubi hunurë parë lë'e të.

Amor shtë Cristo

14 Iurë runa llgabë lla na grë ndë'e, rzullibia delantë lu Dadë shtë Jesucristo. 15 Quëhunë Dios të parë grë ra shmënë më naquëbezë lu gube'e nu ra naquërdë lu guë'dchiliu, gac rall shini më, tubsë famili shtëhi'. 16 Rna'ba lu Dadë de quë guëne'e më llëru'bë bendición, pudërë, nu fuersë shtë Espíritu Santo la'ni ldu'u të. Rna'ba lu më të gac të firmë la'ni ldu'u të con mizmë fuersë shtë Dios. 17 Rna'ba lu më të cuezënú Dadë Jesucristo la'ni ldu'u të. Por fe cuezënú më lë'e të. Nu rna'ba lu më de quë nunquë adë rúnëdi'i faltë amor parë sa' të. Zni gac të ziquë tubi hiaguë nanapë shlú'chi' catë nanú nisë; gac të ziquë tubi hiu'u nazubë lu cimientë dchi'chi. 18-19 Nu quëgna'ba lu më gac bë'a të bien con los de más sa' të nabëzunë Dios almë shtë rai', blac llëru'bë na amor shtë Cristo parë lë'e hia'a. Pues amor shtë më na más llëru'bë quë shgába'a. Nu rna'ba lu më gunë të recibir llëru'bë pudërë shtë Dios la'ni ldu'u të, të gunë të cumplir voluntá shtë më.

20 Iurne' cha guëdë'e hia'a graci lu Dios, el quë nanapë pudërë parë gúni' más cusë ru'bë quë lë'e hia'a rná'ba'a, hashtë más quë rac runë shgába'a. Quëbezënú pudërë shtë më la'ni ldu'u hia'a. 21 Lë'e të naná grupë shtë shmënë Dios, gulë bë'në alabar lë'e Dadë Dios por medio de Jesucristo. Gulë bë'në alabar lë'e më hashtë tsalú tiempë catë nídi'i fin.

Amén.

4

Unidë na hia'a por Espiritu Santo

¹ Grë ndë'ë na verdá; por ni na Pablo, nanúa prësi purquë nahia shmënë Cristo. Quëhuna ruëguë lu të de quë quërelde të ziquë runë tucarë, ziquë mënë naguna'bë Dios.

² Gulë gac humildë nu gulë gac më nadu'u. Gulë gac pacënci con sa' të. Gulë bënë perdonë faltë shtë sa' por amor nanápël parë lë'i'.

³ Gulë guni'i ldu'u parë gac të unidë por pudërë shtë Espiritu të tsúdi'i dishi'bi entrë lë'ë të.

⁴ Nanú tubsë cuerpë shtë ra shini Dios nu nanú tubsë Espiritu. Nanú tubsë esperansë nabë'në të recibir iurë guna'bë më lë'ë të.

⁵ Nanú tubsë Dadë narnibë'a grë ra shmënë më. Nanú tubsë ldai' narialdí ldu'u hia'a. Nanú tubsë galëriubë nisë naná sëni na hia'a shmënë më.

⁶ Nanú tubsë Dios naná Dadë shtë grë ra naná rialdí ldu'i shti'dzë më. Sulë lë'ë më rnibë'ai' lë'ë hia'a. Quëhunë dchi'ni më lë'ë hia'a nu cabezënú më grëtë' hia'a.

⁷ Bënë Cristo favurë parë cadë túbia'a të guëdápa'a don narzëlaa'dchi Espiritu Santo de acuerdë con voluntá shtë Cristo. ⁸ Por ni ra Sagradas Escrituras rni'i:

Be'pi më gube'e; bia'a më ra nananú bajo ordë shtë mëdzabë.

Bëzëlaa'dchi më cusë za'quë parë ra nguiu.

⁹ Perë çpëti'i runë cuntienë: "Be'pi më gube'e"? Runë cuntienë de quë primërë bietë më hashtë lugar más guetë shtë guë'dchiliu. ¹⁰ El quë nabietë lu guë'dchiliu na el mizmë më nabe'pi más guia'a shtë gube'e të parë guë'nibë'a më; parë gunë ldai' më grë lugar.

¹¹ Bënë më të gunë shmënë më recibir don narzëlaa'dchi Espiritu Santo. Primërë nanú poshtë; sëbëldá mënë na ra narlua'a di'dzë naze'dë de Dios; stubi mënë rac rni'i rall diza'quë parë tsaldí ldu'u mieti; stubi tantë na ra naquëhapë los de más sa' rai'; stubi rai' na mësë narlua'a los de más sa' rai'.

¹² Zni bënë më punërë ra mënë ni parë cadë tubi shini më gac rai' listë parë dchi'ni shtë më nu parë grë ra shini më gac rai' firmë lu shnezë më nu parë tsaru'bë fe shtë rai' ¹³ hashtë grëtë' hia'a na hia'a unidë con mizmë fe, hashtë gunguë bë'a hia'a más lë'ë shini Dios, hashtë tsaru'bë vidë cubi nabëne'e Cristo parë cadë túbia'a. Zni gáca'a tubi mënë naziaru'bë lu shnezë Dios hashtë gáca'a mënë za'quë ziquë na Cristo.

¹⁴ Hia iurní adë chu gáquëdi'i ziquë tubi llguë'në naná runë cambi según rni'i ldú'ull. Hiadë chu nádi'i ziquë tubi gui'lli nanua'a mbë nezë rë', nezë rë'. Zni na ra narianaldë tēchi cualquier enseñansë cubi naze'dë, ra ldai' narlua'a ra mësë con mañi. Ra mënë ni rguguë rall sa' rall con bishi.

¹⁵ Más bien cha guëní'ia'a verdá mientras rac shtu'u

hia'a sa' hia'a. Rqui'ni gáca'a unidë con Cristo nu rqui'ni tsarú'ba'a más të gáca'a ziquë na më. Lë'ë më na cabësë shtë hia'a. ¹⁶ Por Cristo unidë na grë partë shtë cuerpë, cadë partë nali'bi con grë sáhi'. Cadë partë shtë cuerpë cuezë shlugári' nu rúni' compa'ni los de más partë shtë cuerpë të gac cumplir lo quë narunë tucarë; iurní lë'ë cuerpë na saludë, lédëdi'i rac llú'udi'in. Zni riaru'bë cuerpë bien nu grë ra partë shtë cuerpë rac shtu'u rai' sa' rai'.

Vidë cubi nadápa'a por Cristo

¹⁷ Pues ndë'ë rnia'a lu të ziquë tubi narni'i por mandadë shtë Dadë Dios; adë quërdëdi'i të ziquë ra mënë nanadë guënëdi'i Dios, ra nanabani de acuerdë con llgabë nanadë rlluí'idi'i. ¹⁸ Adë riasëdi'i rall por nacahi nananú la'ni ldu'u rall. Nápëdi'i rall vidë narne'e Dios purquë na rall ziquë ra nadë rac bë'adi'i por causë nague'dchi ldu'u rai'. ¹⁹ Adë rtúdi'i lu rall iurë quëhunë rall mal nu bë'në rall intriegu mizmë lë'ë rall lu vici. Hia nápëdi'i rall rëspëti parë cusë za'quë sino con gustë quëhunë rall cumplir grë deseo nananú la'ni ldu'u rall. ²⁰ Perë bëlua'a Cristo lë'ë të stubi manëre të guëquërdë të bien. ²¹ Rac bë'a të shti'dzë më; riasë të verdá nabëlua'a më. ²² Ziquë rgu mieti shabë guini, nu nácull lari limpi, gulë gulú grë cusë mal nananú la'ni ldu'u të. Vidë shtë të antsë bësiguë lë'ë të nu

más bësinin lë'ë të lu duldë. ²³ Mejurë tsagla'guë gulë gapë llgabë cubi cadë dzë. ²⁴ Nu ziquë shabë nacubi, gulë gacu con vidë cubi shtë Dios; bëzëlaa'dchi më vidë ni parë gáquël ziquë Dios, tubi vidë za'quë sin ni tubi duldë.

²⁵ Por ni, adë rní'idi'il bishi lu sa' të. Gulë guni'i verdá lu sa'l purquë grëtë' hia'a na hia'a unidë ziquë tubsë cuerpë.

²⁶ Si talë rldël, adë rldëdi'il tsa'a dzë. Adë rúnëdi'il duldë. ²⁷ Adë rdë'di'il lugar gunë mëdzabë gan lul.

²⁸ El quë nagulaa'në antsë, napë quë guësá'nëll duldë ni nu gúnëll dchi'ni. Gunë nguui ni dchi'ni za'quë parë gápëll centavë të guëd'ëll ca'a ra nabënapëdi'i.

²⁹ Adë ruadí'dzëdi'il didzabë lu sa' të sino gulë biadi'dzë cusë za'quë lu sa' të según nicidá nanapë sa'l të gápëll más fe. Gulë guni'i di'dzë narsëdchini bendición parë ra narquë diaguë shti'dzël. ³⁰ Adë rúnëdi'il niétiquë narsëdchini tristë parë Espíritu Santo shtë Dios purquë por lë'ë Espíritu nacabezënú ldu'u të, na të selladë; na të prupi shmënë Dios hashtë dzë guëdchisú më lë'ë hia'a lu guë'dchiliu nu guia hia'a gube'e.

³¹ Gulë bëzalú con grë disgustë nu llanë nu insultë con grë didzabë narni'i të guëc sa' të, nu con grë llgabë mal cuntrë sa'l. ³² Gulë guc shtu'u sa'l nu gulë gac të më pacënci; gulë bë'në perdunë

sa'l ziquë bënë Dios perdunë lë'ël. Bënë më perdunë lë'ël purquë Cristo rac shtú'ui' lë'ël.

5

Lla runë tucarë guëquërelde shmënë Dios

¹ Por ni gulë guagla'guë ejemplë shtë Dios. Rac shtú'ui' lë'ë të ziquë shini më.

² Gulë guc shtu'u sa'l ziquë guc shtu'u Cristo lë'ë hia'a. Bënë më intriegu mizmë lë'ë më lu galguti por lë'ë hia'a. Gúqui' ziquë tubi lli'li naná guti lu bëcu'guë, tubi ofrendë nabëquitë ldu'u Dios.

³ Iurne' lë'ë të na të shini Dios; por ni adë chu guëquënú sáhi' nu adë chu tsanaldëdi'i tëchi cusë mal; adë chu guëzëbidi'i ldu'u ra cusë shtë guë'dchiliu. Adë rúnëdi'i të cusë ni të parë ni tubi sa' të guëní'idi'i shcuendë ra cusë rë' entrë lë'ë të. ⁴ Adë ruadi'dzëdi'i të ra cusë naná runë parë guëtú lul, nilë cusë tuntë, nilë ra cusë dzabë naruadi'dzë mënë, purquë adë rëuu'di'i ldu'u Dios ra cusë ni; sino más bien gulë guni'inú sa'l grë cusë za'quë narunë më parë lë'ë hia'a. ⁵ Hia nanë të ni tubi narquënú ra na'a nu ra na'a narquënú ra nguü, nilë tubi naruadi'dzë didzabë, nilë el quë narzebi ldu'u pë shtë mënë, adë nápëdi'i rall partë catë rnibë'a Cristo, catë Dios na Rëy. Pues el quë narzebi ldu'u ra cusë shtë guë'dchiliu, quëhúnëll duldë idolatría; rúnëll adorar ra cusë material, lëdë Diósëdi'i.

⁶ Adë rdë'edi'i të lugar parë rsiguë sa' të con di'dzë tuntë purquë ze'dë guëdchini cashtigu shtë Dios guëc ra nanëdi'i guëzu'bë diaguë shti'dzë më. ⁷ Por ni adë rápëdi'i të tratë con ra mënë narunë ra duldë ni.

⁸ Antsë lë'ë të gubani të lu nacahi; adë guc bë'adi'i të shti'dzë më perë iurne' bënë të recibir llni shtë Dadë Dios. Gulë guëquërelde ziquë mënë nanapë llni shtë më la'ni ldu'u të. ⁹ Lë'ë llni rsëdchini cusë za'quë nu verdá nu tubi vidë naná tubldí. ¹⁰ Gulë guni'i ldu'u të tsanaldë të tëchi ra cusë narsëquitë ldu'u Dios. ¹¹ Adë gápëdi'i të partë con ra cusë nanadë rllu'idi'i, ra cusë narunë mënë lu nacahi. Más bien gulë gudildi ra mënë narunë duldë ni. ¹² Rtu lu hia'a guëní'ia'a shcuendë ra cusë mal naquëhunë mënë lu nacahi. ¹³ Pues iurë grë ra cusë rë' cuezin lu llni, iurní rlua'a bien clarë lla nahin. Llni rzianí guëc grëtë' ra cusë ni. Llni shtë Dios napë pudërë pare gac cambi nguü mal të gáqui' ziquë llni. ¹⁴ Por ni rni'i Sagradas Escrituras: Gulë guëtëtsë mbëca'ldë lu të, lë'ë të nanaga'si.

Gulë bëru'u ladi ra mënë naquërelde lu nacahi, nu Cristo guëzianí la'ni ldu'u të.

¹⁵ Por ni gulë guná bien mudë nanabani të, lëdëdi'i ziquë mënë nanadë guënëdi'i Dios, sino ziquë mënë naríasë shti'dzë më. ¹⁶ Gulë bënë cumplir cusë za'quë mientras nabani të purquë

iurne' nalé duldë quëhunë mënë. ¹⁷ Adë gac të ziquë mënë tuntë naná guënëdi'i, sino gulë gac të mënë narac bë'a voluntá shtë Dios. ¹⁸ Adë rzuu'dchidi'i të purquë galëzudchi gua'a lë'ë të gabildi. Mejurë gulë bédë'ë permisi guë nibë'a Espíritu Santo guëdubi vidë shtë nël. ¹⁹ Gulë biadi'dzë lu los de más sa'l con Salmo nu cantë nu labansë nananú la'ni ldu'u të. Gulë bi'ldi; gulë bënë alabar lë'ë Dios con guëdubinú ldu'u të. ²⁰ Gulë bédë'ë graci lu Dadë Dios siembrë por grë cusë. Gulë bédë'ë graci lu më en el nombre shtë Jesucristo, Shláma'a.

Vidë shtë naná cristiano

²¹ Gulë gac të muzë parë los de más sa'l. Zni quëhúnël honrar Dadë Jesucristo.

²² Lë'ë të na'a naná casadë, gulë bënë rëspëti tsé'lël ziquë quëhúnël rëspëti Dadë Jesús ²³ purquë lë'ë nguiu na ziquë cabësë shtë tsé'li', ziquë Cristo na cabësë shtë grupë shtë shmënë Dios. Cristo na më salvador shtë shmënë më nu lë'ë rai' na ziquë tubi cuerpë parë lë'ë më. ²⁴ Ziquë ra shmënë Dios napë rall rëspëti parë Cristo nu rzu'bë diaguë rai' shti'dzë më, zni runë tucarë ra tse'lë nguiu gapë rai' rëspëti lu tse'lë rai'.

²⁵ Lë'ë të nguiu casadë, napë quë gac shtu'u të tsé'lël igual manërë ziquë Cristo gac shtu'u më shmënë më nu bédë'ë më vidë shtë nël më por lë'ë mënë ni. ²⁶ Zni bënë më parë gac ra mënë ni sin duldë, parë guëzunë

më almë shtë rai' por shti'dzë më naná ziquë galëriubë nisë. ²⁷ Guti më por ra shmënë më të gunë më presentar lë'ë rai' delantë mizmë lë'ë më ziquë tubi lliguëna'a naná parë guëtsé'ai', nasa'a, limpi, sin ni tubi manchë, ni tubi bëshudi, bien hecho, nu gáqui' sulë parë tsé'li'. Cagnia'a shcuendë grupë shtë shmënë Dios. ²⁸ Zni runë tucarë ra nguiu gac shtu'u rall tse'lë rall, igual ziquë rac shtú'ull mizmë lë'ëll. El quë narac shtu'u tsé'li' de verdá, ni rac shtu'u el mizmë lë'i'. ²⁹ Pues ni tubi de lë'ë hia'a rna tushë mizmë lë'ë hia'a, sino quë rdë'na'a alimentar shcuërpa'a nu quëhápa'a mizmë lë'ë hia'a. Pues Cristo quëhunë më lo mizmë con shmënë më ³⁰ naná ziquë cuerpë shtëhi'. Na hia'a partë shtë cuerpë shtë nël më. ³¹ Naescritë: "Por ni lë'ë nguiu guësëa'në ra shtadë nguiu të parë guëtsé'ai' tsé'li'; hia guërupë rai' na rai' tubsë". ³² Ni na tubi secretë ru'bë, perë cagnia'a lu të comparaciuni rë' quëhunë tratë shcuendë Cristo con grupë shtë shmënë Dios. ³³ Perë comparaciuni rë' también runë cuntienë de quë cadë tubi nguiu napë quë gac shtú'ui' tsé'li' igual ziquë rac shtú'ull mizmë lë'ëll, nu runë tucarë ra na'a gunë rai' rëspëti ra tsé'li'.

6

¹ Lë'ë të llguë'në, gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë shtádël, purquë zni runë tucarë gunë të ziquë shini Dios.

Tubldí nahin delantë lu Dios.
² Lúniquë mandamientë shtë
 Dios nanapë promësë, rni'i
 zndë'e: "Gulë bë'në rëspëti
 shtádël nu shní'al të parë
 guëquitë ldu'ul ³ nu guëbánil
 zihani izë lu gulë'dchiliu".

⁴ Lë'e të nanapë shínil,
 adë rúnëdi'il tratë mal con
 shínil parë quë adë guëldëdi'i
 shínil; más bien gulë guni'inú
 lë'e rall; gulë bédë'e cunseju
 za'quë të parë adë guë'rú'udi'i
 rall shnezë Dios.

⁵ Lë'e të naná muzë,
 gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë
 shlámël lu guë'dchiliu rë'.
 Gulë gapë rëspëti parë lë'e
 rai' nu gulë gac të mënë
 obedientë ziquë si fuërë
 quëhunë të sirvë lu Cristo.

⁶ Gulë bë'në sirvë bien
 lu rai' guëdubi tiempë, lëdë
 niá'asëdi'i iurë rna rai' lu të,
 të parë guëa'në të bien con
 lë'e rai' si fuërë quëhunë të
 sirvë lu Jesucristo. Gulë bë'në
 sirvë con guëdubinú ldu'u të
 purquë zni rac shtu'u Dios
 gunë të. ⁷ Gulë bë'në dchi'ni
 con guëdubinú ldu'u të con
 lëgrë la'ni ldu'u të purquë zni
 rac shtu'u Dios. Adë rúnëdi'i
 të llgabë sulamëntë lu mënë
 quëhunë të sirvë. ⁸ Pues nanë
 të cadë túbia'a, ra muzë nu
 ra lamë, guëdë'na'a recibir
 según cusë za'quë u cusë
 mal naquëdë'na'a. Lë'e Dadë
 guëne'e narunë tucarë cadë
 túbia'a.

⁹ Lë'e të lamë, quëgnia'a
 lu të iurne'; gulë bë'në tratë
 bien con ra muzë. Gulë gac
 më nadu'u lu ra muzë shtënë
 të; adë rushtiádi'i të guëc
 rall. Gulë bësëagná ldu'u të

napë të tubsë lamë lu gube'e.
 Lë'e Dadë quëhunë më igual
 con grë mieti, ra naná runë
 dchi'ni nu ra naná rnibë'a.

*Nadápa'a fuersë shtë Dios
 parë guëdë'na'a gan lu grë en-
 emigu*

¹⁰ Iurne' bëchi, gulë su
 firmë lu shnezë Dios. Na të
 unidë con lë'e më nu rdë'e
 më fuersë ru'bë parë lë'e të.
¹¹ Gulë bédë'e sí parë guëgacu
 Dios lë'e të ziquë suldadë
 nanua'a gui'bë të parë gac të
 firmë cuntrë grëtë' cusë naná
 guëguguë mëdzabë, ¹² purquë
 adë quëdíldidi'ia'a con mënë;
 adë nádi'i enemigu shtëna'a
 ziquë mënë shtë guë'dchiliu
 sino enemigu shtëna'a na
 ra fuersë mal; adë chu
 rnádi'i lúhi'. Quiere decir,
 ra autoridá, ra narnibë'a
 lu nacahi, ra zihani espíritu
 mal nanapë más pudërë
 quë lë'e hia'a. ¹³ Por ni
 gulë bë'në recibir grë fuersë
 narne'e Dios parë lë'e hia'a
 të guëdë'na'a gan lu grë
 cusë mal naze'dënú mëdzabë
 lu hia'a, perë despuësë de
 tédë grë prëbë, todavía zu të
 firmë lu shnezë më. ¹⁴ Gulë
 gac firmë iurne' con verdá
 cumë ziquë tubi nalli'i la'ni.
 Gulë gubani tubi vidë tubldí
 delantë lu Dios; nahin ziquë
 vestidë narunë defender
 ldu'u suldadë. ¹⁵ Gulë bë'në
 preparar bien parë guëni'inú
 të mënë diza'quë narsëdchini
 paz entrë Dios nu mënë. Gulë
 bë'nin ziquë suldadë narunë
 preparar iurë quëquë'll
 sabádull. ¹⁶ Perë subrë de ni,
 gulë gualdí ldu'u të shti'dzë

më. Fe shtë të na ziquë defensë nanua'a suldadë. Fe gunë gan guësëaldë grë ra tentación shtë mëdzabë; na rahin ziquë flechë nanua'a gui'i. ¹⁷ Gulë gac të segurë nasalvar të. Na ziquë tubi cascu gui'bë naná canihapë guëc suldadë, nu gulë guna'zi spadë shtë Espíritu Santo. Spadë ni na shti'dzë Dios. ¹⁸ Gulë bë'në cumplir cunseju rë' mientras quëgna'bë të lu Dios. Gulë bë'në ruëguë lu Dios lo quë narac shtu'u Espíritu Santo. Nu gulë gac nasini nu listë sin quë adë chu guëazë guëtëdi'i. Nu gulë bë'në ruëguë lu më por grë ra shmënë më. ¹⁹ Nu gulë bë'në ruëguë lu më por na të parë guëne'eru'u më más llni nu valurë të iurë guëni'inuhia ra mënë, gac bë'a rall diza'quë de quë nahin parë mënë narëta' guëdubi guë'dchiliu. ²⁰ Dios bëshe'ldë më na; por ni nanúa prësi iurne'. Gulë guna'bë lu më të parë tsagla'guë guëni'ihia diza'quë. Zni runë tucarë guëni'ihia sin quë adë rdzëbëdia'a.

Rialú cartë con saludë

²¹ Tíquico lë'ë bëchi narac shtu'u hia'a, nu quëhúnëll cumplir dchi'ni shtë Dadë; lë'i' guadí'dzi' lu të grëtë' lo quë naguzaca, nu lla quërela. ²² Quëgshe'lda lë'i' lu të, të parë gac bë'a të lla na shcuendë na'a ndë'ë nu parë guëni'inúhi' lë'ë të gac të más firmë lu shnezë Dios.

²³ Rna'ba de quë Dios Shtáda'a nu lë'ë Jesucristo,

Shláma'a, gúni' parë cuedchí ldu'u të nu parë gac shtu'u të sa' të nu tsaldí ldu'u të di'dzë shtë më. ²⁴ Nu rna'ba lu më gunë ldai' më lë'ë të, grëtë' narac shtu'u lë'ë Dadë Jesucristo de verdá. Amén.

Cartë nabëquë'e San Pablo parë ra mënë Filipenses

*Nanú Pablo lachigui'bë;
bëquë'ë'i' cartë lu ra mënë shtë
Filipos*

¹ Pablo nu Timoteo, na na'a siervë shtë Cristo Jesús. Quëquë'e na'a cartë rë' nu quëgshe'ldë na'a saludë lu të naquereldë guë'dchi Filipos, lu ra nabëzunë Dios almë shtë rai'. Quëquë'e na'a cartë rë' lu të naná cabësë shtë shmënë Dios nu lu të naná runë compaňi lë'ë rai'. ² Gulë bë'në recibir favurë shtë Dios nu gulë cuedchí ldu'u të por Dios Shtáda'a, nu por Jesucristo Shláma'a.

*Guna'bë Pablo lu Dios por
ra mënë narialdí ldu'i diza'quë*

³ Cadë vësë narna'ba lu Dios el quë quëhuna adorar, rdë'a graci lu më por lë'ë të. Rquitë ldua'a iurë rëagná ldua'a na të shmënë më. ⁴ Siemprë ruadi'dzënúa Dios con lëgrë la'ni ldua'a; rna'ba lu më por bien shtë të. ⁵ Rnia'a dushquilli Dios purquë juntë quëgdë'na'a dchi'ni shtë më. Quëhunë të compaňi na të parë ruadi'dza diza'quë lu mënë dizdë primërë dzë nabini të diza'quë hashtë iurne'. ⁶ Iurne' nahia segurë de quë Dios, el quë naguzublú obrë shtë më la'ni ldu'u të, gunë më cumplirin. Tsagla'guë runë më obrë

za'quë la'ni ldu'u të hashtë iurë Jesucristo guëabrí stubi. ⁷ Naza'quë rialdí ldua'a zni de lë'ë të purquë nalë rac shtua'a lë'ë të nu juntë bëdë'na'a dchi'ni shtë Dios. Bë'në të compaňi na iurë nanúa lachigui'bë nu iurë biadi'dza shti'dzë më nu iurë bëlu'á ahia lu ra mënë diza'quë na verdá. Juntë bëdë'na'a recibir bendición nabëne'e më. ⁸ Dios nanë de quë ruadi'dza verdá; nalë rac shtua'a lë'ë të igual cumë Cristo Jesús rac shtu'u më lë'ë të. Rac shtua'a guënahia lu të stubi vësë más. ⁹ Nu rna'ba lu më gac shtu'u të sa' të más cadë dzë. Nu rna'ba lu më tsasë të voluntá shtë më nu gapë të mizme llgabë con lë'ë më. ¹⁰ Zni gac bë'a të guadë naná más naza'quë gunë të nu gapë të tubi vidë limpi sin duldë nu adë chu bë nápëdi'i parë guëní'll guëc të iurne', nilë iurë guëabrí Dadë Jesús de gube'e. ¹¹ Zni gunë Jesucristo compaňi lë'ë të, të parë guëquërelde të tubldí delantë lu më. Iurë guená mënë mudë naquereldë të, gunë rall alabar Dios; guëni'i rall llëru'bë na pudërë shtë më.

*Guëquërela sulë por Jesu-
cristo*

¹² Bëchi, rac shtua'a de quë gac bë'a të grë ra cusë nagudëde con na, tubi bien nahin purquë másru'u bërë'tsë diza'quë shtë Dios. ¹³ Bërë'tsë shti'dzë më entrë grë ra sultadë hashtë lu los de más më gobiernë. Rac bë'a rall de quë nanúa prësi

purquë nahia shmënë Jesús.
¹⁴Más de ni, zihani ra shmënë Jesús iurë guná rall resultadë de quë nanúa prësi, rialdí ldu'u rall shti'dzë më más, nu quëadi'dzënú rall sa' rall shti'dzë Dios. Adë rdzëbëdi'i rall.

¹⁵ Verdá na bëldá mënë ruadi'dzë rall diza'quë shtë Jesucristo purquë napë rall galëmbidi shchi'nia, tantë mënë na rai' shmënë Jesús purquë biadi'dzënúa lë'ë rai'. Rzebi ldu'u rall na. Sëbëldá mënë ruadi'dzë rall shti'dzë më purquë na rall de acuerdë con lo quë naquëhuna. ¹⁶⁻¹⁷Ra mënë ni rac shtu'u rall na. Nanë rall nanúa prësi parë guna defender diza'quë de-lantë mënë. Perë ra nanapë mbidi quëhunë rall predicar sulë purquë rëuu' ldu'u rall hunrë shtë sa' rall. Adë ruadi'dzëdi'i rall tubldí. Rac shtu'u rall sac zihia más ndë'ë lachigui'bë. ¹⁸¿Pë rni'ihia de ndë'ë? Parë na, si talë ruadi'dzë rall diza'quë con bien llgabë u si talë ruadi'dzë rall diza'quë por mbidi, rquitë ldua'a. Nalë rquitë ldua'a iurë rac bë'ahia ruadi'dzë mënë shti'dzë Cristo.

¹⁹ Perë másru'u rquitë ldua'a purquë con ayudë shtë Espíritu Santo nabëshe'ldë Jesucristo, nu con oraciuni shtë të gapa libertá; guërua'a lachigui'bë. ²⁰Nalë rac shtua'a nu quëbeza de quë nunquë guna tubi cusë mal, no sea guëtú lua lu më. Guëdubi tiempë rac shtua'a gapa valurë të guadi'dza sin quë guëdzëbëdia'a. Iurní si

talë guëbania u si talë gatia, guená mënë pudërë shtë Cristo la'ni vidë shtëna nu gunë mënë honrar lë'ë më.

²¹ Cagnia'a ndë'ë purquë si talë guëbania, sulë rac shtua'a guna honrar Cristo, nu iurë gatia, mejurë parë na purquë guëquëreldnúa lë'ë më. ²² Si talë guëne'e më más vidë parë na, tsagla'guë guëluá'ahia diza'quë lu ra mënë. Perë iurne' adë rac bë'adia'a guadë na guëna'zia; zuhia entrë chupë nezë; guëbania u gatia. ²³ Naganë parë na pë guëna'zia; por tubi ladë rac shtua'a gatia parë guëquërela con Cristo; ni más mejurë parë na. ²⁴ Perë stubi ladë más rqui'ni tsagla'guë guëbania parë bien shtë të. ²⁵ Napa segurë de quë na voluntá shtë më guëquërela lu guë'dchiliu stu'pë tiempë parë guna compa'ni lë'ë të, të tsaldí ldu'u të shti'dzë Dios más nu parë guëquitë ldu'u të. ²⁶ Iurë guëabré guená të lua stubi, guëdë'ë të graci lu Jesucristo por tantë lëgrë nanapë të por enseñansë naze'dë guënia'a lu të.

²⁷ Rqui'ni guëbani të ziquë mënë shtë Cristo, de acuerdë con diza'quë shtë më. Gulë bë'në cumplirin si talë guená të lua stubi u adë guënádi'i të lua. Rac shtua'a guëdchini nutici de quë tsagla'guë të firmë shnezë Dios, nu de quë unidë na të con tubsë llgabë la'ni ldu'u të mientras ruadi'dzë të diza'quë lu ra mënë. ²⁸ Si talë adë rdzëbëdi'i të lu ra narunë cuntrë lë'ë

të, gac bë'a rall de quë tsa rall lu cashtigu shtë Dios, nu mizmë tiempë gac bë'a rall de quë nasalvar të. Dios na el quë nagunë ra cusë rë'.
 29 Adë rdzëbëdi'i të purquë bë'në më tubi favurë naná gualdí ldu'u të shti'dzë më; nasalvar të. Nu stubi favurë bë'në më naná sac zi të por lë'ë më. 30 Quëhunë mënë cuntrë lë'ë të igual manërë ziquë bë'në rall cuntrë na iurë guquërdënúa lë'ë të. Hia guná të lla bë'në mënë, nu rini të iurne' quëhunë rall cuntrë na stubi guë'dchi.

2

Jesucristo bidë ziquë mënë humildë

1 Rqitë ldu'u të purquë unidë na të con Cristo. Quëhunë më compaňi lë'ë të, të adë riádi'i ldu'u të. Rac shtu'u më lë'ë të. Quëbezënú Espíritu Santo lë'ë të. Rac shtu'u të sa' të nu rga'a ldu'u të lë'ë rall. 2 Por ni gulë bësëquitë ldu'u të na más. Gulë gapë tubsë llgabë. Gulë gac shtu'u sa'l de verdá. Gulë gac unidë. Gulë gac të de acuerdë. 3 Adë runë narúbëdi'il lu sa'l. Adë runë nadchínidi'il lu sa'l. Mejurë gulë gac humildë nu gulë bë'në tratë sa'l manërë mejurë quë rúnël tratë mizmë lë'ël. 4 Adë rguílidi'il ra cusë naná bien parë mizmë lë'ël sino gulë gudili lo quë naná bien parë sa'l.

5 Gulë gapë mizmë llgabë nagupë Cristo Jesús; gulë bë'në ziquë bë'në më.

6 Aunquë Jesucristo na Dios, adë bészëbidi'i ldú'i' lugar shtë Dios Padre 7 sino bészë'në Jesús lugar shtë hunurë nu bédchíni' lu guë'dchiliu të gúni' sirvë ziquë tubi muzë. Gúli' cumë tubi nguiu. 8 Iurë bédchini më con cuerpë shtë nguiu, todavía más humildë gúqui'. Gúqui' obedientë; gac shtú'ui' gúni' cumplir voluntá shtë Shtádi'. Bëzu'bë diágui' hashtë gúti' lu cruz. 9 Por ni Dios bédë'ë más hunurë parë shíni'; napë më más hunurë quë grë cusë lu guë'dchiliu nu gube'e. Bédë'ë më tubi lë parë shíni' naná más ru'bë entrë grë nombre shtë mieti. 10 Bë'në Dios zni të grë ra nanabani, lo quë nananú gube'e nu lo quë nananú guë'dchiliu nu lo quë nananú lugar shtë ra tégulë, grë rall guëzullibi rall lu Jesucristo. 11 Rac shtu'u Dios grë mënë guëni'i Jesucristo na Dadë narnibë'a të parë Dios Padre gúni' recibir labansë nu hunurë shtë grë mënë.

Ra narialdí ldu'i Jesús na rai' ziquë llni

12 Bëchi narac shtua'a, gulë bëzu'bë diaguë shti'dza ziquë quëhunë të siempër. Bëzu'bë diaguë të shti'dza iurë naguquërdënúa lë'ë të; iurne' rqui'ni más gac të obedientë mientras quërelda zitu parë lë'ë të. Bë'në Dios salvar lë'ë të, të gunë të cusë za'quë. Gulë gac mënë narunë cumplir purquë zni na voluntá shtë më. Nadzë'bë si talë adë gúnëdi'i të cumplir.

13 Rac runë të voluntá shtë Dios purquë Dios na el quë naquëgne'e deseo za'quë parë gunë të cumplir, nu también quëgne'e më fuersë parë gunë të cumplir voluntá shtë më.

14 Gulë bë'në shchi'ni më sin guëní'idi'il cuntrë sa'l; adë rdildi dí'dzëdi'i të 15 të parë adë chu guëní'idi'i quëhúnël cusë mal u nádi'il verdá. Na të shmënë Dios; iurní napë quë guëquërelde të bien entrë ra mënë nar-ianaldë tēchi deseo mal nu ráquëdi'i gunë rall cusë za'quë. Lë'ë të na të ziquë mbelëgui'i narabtsë'ë catë namás nacahi. Zni na të entrë lë'ë rall mientras ruadi'dzë të diza'quë lu ra mënë. 16 Diza'quë ni rne'e vidë cubi. Si talë gunë të ndë'ë, guëquitë ldua'a iurë guëabré Jesucristo de gube'e purquë guëlua'a de quë adë bë'nëdia'a dchi'ni de baldë entrë lë'ë të. 17 Si talë gatia purquë biadi'dza diza'quë lu të, nahin cumë ziquë lë'ë të bë'në të ofrecer mizmë lë'ë të ziquë ofrendë parë lë'ë më nu guëllë'ë rënë shtëna guëc ofrendë shtë të. Pues si talë zni gac, guëquitë ldua'a nu tsu lëgrë ldua'a juntë con lë'ë të por grë bendición shtë Dios. 18 Mizmë manërë runë tucarë guëquitë ldu'u të con na.

Timoteo nu Epafrodito

19 Si talë Dadë Jesús guëne'e permisi, rac shtua'a guëshe'lda Timoteo lueguë parë gue'dë guënall lë'ë të. Iurní iurë guëdchini nutici de lë'ë të, guëquitë ldua'a.

20 Adë nápëdia'a ni chu stubi ndë'ë ziquë Timoteo parë guëshe'lda lu të purquë sulë Timoteo napë zihani amor parë lë'ë të nu rac shtú'ull tsagla'guë të bien. 21 Pues los de más rguili rall por bien shtë rall; adë rúnëdi'i rall importë dchi'ni shtë Jesucristo. 22 Hia nanë të lasac Timoteo parë lu dchi'ni. Lë'ëll bë'nëll sirvë lu Jesucristo con na igual ziquë tubi llguë'në quëhúnëll dchi'ni lu shtadë llguë'në. 23 Rac shtua'a guëshe'lda lë'ëll despuësë gac bë'ahia lla guëru'u shcuenda. 24 Nu rialdí ldua'a gunë Dios tubi favurë të gueldë guënahia lë'ë të lueguë.

25 Perë mientras quëbeza, rqui'ni guëshe'lda Epafrodito, bëcha'a, të gueldë guënáhi' lë'ë të. Epafrodito bë'nëll compaňi na lu dchi'ni nu bë'në mënë cuntrë lë'ë na'a. Primërë bëshe'ldë të lë'ëll parë ze'dë guënall na. Bë'ni' compaňi na lu nicidá nanapa. 26 Nalë rac shtu'u Epafrodito guëabré guënall lë'ë të; rac ldú'ull purquë bini të de quë guc llú'ull. 27 Verdá guc llú'ull; mërë niátill perë Dios bëga'a ldu'u më lë'ëll; bëáquëll; nu bëga'a ldu'u më na të adë gápëdia'a más galërzac zi. 28 Por ni nalë rac shtua'a guëshe'lda Epafrodito lu të parë guëquitë ldu'u të iurë guëná të lúhi' stubi. Iurní guëquitë ldua'a también. 29 Gulë bë'në recibir lë'ëll con lëgrë la'ni ldu'u të nu gulë bë'në honrar grë ra naná

ziquë Epafrodito. ³⁰ Hia niati Epafrodito lu dchi'ni shtë Jesucristo. Bëdchí'bi' vidë shtëhi' lu peligrë iurë bë'ni' dchi'ni shtë më, dchi'ni nadë gúquëdi'i nihunë të con na.

3

Tsagla'ga delantë

¹ Iurne' bëchi, gulë bëquitë ldu'u të purquë unidë na të con Dadë Jesús. Adë risháquëdi'i ldua'a guëquëa'a lu të mizmé enseñansë nabëluá'ahia antsë, të adë guësiguëdi'i mënë lë'ë të. ² Gulë gupë cuidadë ra mënë mal nanadë guënëdi'i Dios, ra naziagla'guë runë parë gac cumplir custumbrë shtë rall. Rni'i rall rqui'ni riuguë partë cuerpë ziquë quëhunë ra mënë israelitë parë gac mënë limpi delantë lu Dios. ³ Lë'ë hia'a na hia'a limpi delantë lu Dios, lëdëdi'i lë'ë rall. Clarë rlua'a na hia'a shmënë më purquë rdë'na'a adorar lë'ë më según narni'i Espíritu Santo nu rquitë ldu'u hia'a purquë na hia'a shmënë Jesús. Adë rialdídí'i ldu'u hia'a gac salvára'a por ra cusë za'quë naquëgdë'na'a. ⁴ Parë mënë narni'i nasalvar rall por lo quë nabë'në rall, pues rnia'a, bëna más cusë quë lë'ë rall. Ni tubi chu napë más rsunë quë na parë gúnëll confiar mizmé lë'ëll. ⁵ Bëriuguë partë shcuërpa ziquë runë mënë israelitë iurë bëdza'guë llmalë gula. Benjamín guc shtadë guëluhia. Ra shtada na më israelitë nu biadi'dzë rai' dizé hebreo. Guanalda tëchi

lëy nanapë mënë israelitë, igual ziquë quëhunë partidë shtë ra fariseo. ⁶ Por tantë devociuni parë religiuni nanapa, guzunalda ra nari-aldí ldu'i shti'dzë Jesucristo. Bëna cumplir lëy tubi manërë ecsactë; ni tubi chu gunádi'i catë bëna fallar. ⁷ Antsë gunia'a grë ra cusë ni lasac, perë iurne' rdë'ëhia cuendë de quë ni tubin lasáquëdi'i parë gac salvara. Sulë Cristo rne'e salvaciuni. ⁸ Más quë ni ra cusë nabëna antsë, na ziquë gui'lli narru'ldë mënë rua'guë'dchi. Más nasac gunguë bë'ahia lë'ë Cristo Jesús, Shlama. Parë guca shmënë më, bësa'na grë ra cusë shtë guë'dchiliu; na rahin ziquë gui'lli nalasáquëdi'i. Tubsë cusë rac shtua'a, gac më Shlama de verdá. ⁹ Rac shtua'a gaca unidë con lë'ë më; gaca perdunë, lëdëdi'i purquë bëna cumplir lëy shtë Moisés, sino purquë rialdí ldua'a shti'dzë Jesucristo. Runë Dios recibir lë'ë hia'a cumë ziquë mënë naná tubldí shcuëndí' lu Dios sulë si talë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më de verdá. ¹⁰ Rac shtua'a gunguë bë'ahia lë'ë Cristo nu rac shtua'a gunë më compañi na të gapa mizmé pudërë nanapë më iurë guashtë më ladi ra tégulë. Nu rac shtua'a guna sufrir ziquë lë'ë më bë'në më sufrir. Nahia dispuestë gatia ziquë guti më ¹¹ të parë tsashtëa ladi ra tégulë igual ziquë guashtë më ladi ra tégulë.

Napë quë gáca'a firmë

hashtë lúltimë dzë

¹² Adë quëgní'idia'a lu të de quë bëna gan, de quë nahia më za'quë, perë rac shtua'a tsagla'ga delantë parë guna cumplir con grë narac shtu'u më parë na. Ni na narac shtua'a, purquë primërë gudili Cristo Jesús na parë gaca shmënë më. ¹³ Bëchi, mizmë na rnia'a de quë adë bëna gan grë lo quë narac shtua'a; tubsë cusë runa iurne'; bëa'ldë ldua'a grëtë' lo quë nabëna más antsë nu ziagla'ga parë guna gan másru'u cusë za'quë shtë Dios. Con guëdubi fuersë shtë na, ziquë tubi narllu'në lu carrërë, rac shtua'a grë lo quë nanapë më parë na. ¹⁴ Tsagla'ga delantë ziquë tubi narllu'në parë guna gan premi naguëne'e Dios. Parë ni guna'bë Dios na purquë nahia unidë con Jesucristo.

¹⁵ Grë mënë narac bë'a bien shti'dzë Dios, napë quë gunë rall mizmë llgabë ziquë gunia'a ndë'ë. Perë si talë entrë lë'ë të nanú nguui nanapë stubi llgabë, Dios guëluá'ai' lë'ëll lo quë naná verdá. ¹⁶ Sulamëntë cha gáca'a firmë nu guédë'na'a cumplir grë lo quë nariasë hia'a.

¹⁷ Bëchi, gulë gubani ziquë nabania. Gulë guná manërë nabani sa' të, ra naquëhunë cumplir lo quë nabëlua'a na'a. Gulë cubënebi manërë nanabani rai'. ¹⁸ Gulë bë'në narnia'a purquë nanú zihani narunë cuntrë Jesús. Nabani rall manërë narlua'a de quë adë rialdídi'i ldu'u rall Jesús

guti lu cruz. Hia gunia'a lu të ndë'ë zihani vuellë nu rnia'a lu të stubi vësë más hashtë runa rnia'a lu të. ¹⁹ Gabildi na fin shtë ra mënë ni. Quërelde rall sulamëntë parë gunë rall cumplir deseo mal shtë rall. Adë rtúdi'i lu rall por mal naquëhunë rall sino más rquitë ldu'u rall. Sulë ra cusë mal shtë guë'dchiliu zianaldë rall tēchi'. ²⁰ Perë rribë'a Dios lë'ë hia'a dizdë gube'e. De gube'e quëbéza'a Dadë Jesucristo, el quë nagunë salvar lë'ë hia'a të parë gáca'a ziquë lë'ë më. ²¹ Ra cuerpë débil nadápa'a gunë më cambi të parë gaquin ziquë cuerpë nanapë më gube'e. Gunë mëhin con mizmë pudërë nanapë më parë guëribë'a më grë lo quë nanabani parë guëzu'bë diaguë rall shti'dzi'.

4

Gulë bëagná ldu'u të lë'ë Dadë Jesús nu gulë bëquitë ldu'u të

¹ Por ni rnia'a lu të bëchi, nalë rac shtua'a lë'ë të nu napa deseo guënahia lu të. Rquitë ldua'a con lë'ë të; na të ziquë tubi premi parë na. Dchi'ni nabëna entrë lë'ë të adë gúquëdi'in de baldë. Iurne' gulë su firmë lu shnezë Dadë ziquë gunia'a lu të, lë'ë të narac shtua'a.

² Runa ruëguë lu Evodia nu Síntique, cue të de acuerdë purquë lë'ë të napë të mizmë lamë, Dadë Jesús. ³ Nu rna'ba tubi favurë lul, amigu, bë'në ruëguë lu ra na'a rë' gac rall de acuerdë purquë antsë

bë'në rall compaňi na parë guërë'tsë diza'quë shtë Jesús entrë mënë shtë guë'dchiliu. Lë'ë rai' con Clemente con los de más nabë'në compaňi na, grë lë rai' naescritë la'ni librë shtë registrë nanapë Dios. Gac salvar rai'.

4 Gulë bëquitë ldu'u të guëdubi tiempë purquë na të shmënë Dadë Jesús. Stubi guënia'a lu të, gulë bëquitë ldu'u të. 5 Gulë gac mënë pacënci të parë gac bë'a mieti quëhunë të tratë bien con sa' të. Lë'ë Dadë Jesús hia mërë guëabri' lu guë'dchiliu stubi. 6 Adë riádi'i ldu'u të lu cusë durë sino bë'në ruëguë lu Dios të gunë më compaňi lë'ël. Gulë bëtë'ë graci lu më; gulë guni'i lu më grë lo quë narac shtu'u të. 7 Iurní guëcuedchí më ldu'u të. Llëru'bë na më parë guëcuedchí ldu'u ra mënë; ni tubi chu rac bë'a mudë nanapë më parë guëcuedchí më ldu'u mieti. Mizmë paz ni gapë ldu'u të con shgabë të purquë na të unidë con Cristo Jesús.

Gulë bë'në llgabë naná za'quë

8 Bëchi, guënia'a lu të antse tsalú cartë rë', gulë bë'në llgabë lla gac të mënë verdá; gulë bë'në llgabë lo quë narunë tucarë rëspëti. Gulë bë'në llgabë lo quë naná tubldí nu purë delantë lu Dios; gulë bë'në llgabë lla gunë të parë gac shtu'u mieti lë'ë të nu parë gunë rall honrar lë'ë të. Gulë bë'në llgabë lla gunë të parë gac

të më za'quë, nu gulë bë'në llgabë por grë lo quë nalasac lu Dios; gulë tsanaldë ra cusë ni.

9 Gulë bë'në grë lo quë nabëluá'ahia lu të, grë lo quë nabësë'dë të, grë lo quë nabini të, grë lo quë naguná të bëna. Iurní Dios narcuedchí ldu'u hia'a cuezënu më lë'ël.

Ra mënë Filipos bëtë'ë ofrendë parë Pablo

10 Nalë rquitë ldua'a purquë nahia unidë con Jesús nu rdë'a graci lu Dadë purquë rac shtu'u të gunë të compaňi na stubi vësë más aunquë hia zia'a llëduni tiempë dizdë bëshe'ldë të dumí. Adë rní'idia'a de quë bëa'ldë ldu'u të gunë të compaňi na, perë rnia'a adë nídi'i mudë parë guëshe'ldë të ayudë. 11 Adë rní'idia'a lu të ndë'ë purquë napa nicidá nu rac shtua'a gunë të compaňi na, purquë bëlua'a më na lla gaca cunformë con lo quë nanapa; riádi'i ldua'a. 12 Tubi tiempë guquërela ziquë ra prubi; niétiquë adë pë nápëdia'a; nu stubi vësë guquërela ziquë ricu. Pues nahia cunformë guëdubi tiempë; rdë'ëhia graci lu Dios si talë napa zihani cusë u si talë adë bë nápëdia'a. Rac rdë'a graci lu më iurë runë faltë nagáuha, igual ziquë iurë napa hashtë subrë. 13 Lë'ë Jesucristo cuezënu na; por fuersë narne'e më runa vencer grë clasë galërzac zi. 14 Perë rnia'a lu të, bë'në të

bien iurë bëshe'ldë të ayudë purquë gupa nicidá iurní.

¹⁵ Hia nanë të mënë shtë Filipos, iurë guzublú quëadi'dza diza'quë, iurë guquërela Macedonia, sulë lë'ë të bëne'e të ayudë cahia iurní. Stubi grupë narialdí ldu'i diza'quë, bë'nëdi'i rall compaňi na aunquë grë rall bë'në rall recibir diza'quë nagunia'a lu rall. ¹⁶ Mientras guquërela Tesalónica, lë'ë të bëshe'ldë të ofrendë parë nicidá shtëna. Chupë vultë bëshe'ldë të ayudë. ¹⁷ Adë rzébidi'i ldua'a lë'ë dumí, sino rac shtua'a de quë lë'ë të gunë të recibir premi shtë Dios. ¹⁸ Hia bëna recibir más lo quë rqui'nia; con ofrendë nabëshe'ldë të con Epafrodito, napa sufsientë. Nápëdia'a más nicidá. Lo quë nabëshe'ldë të, na ziquë tubi olor nashi, tubi ofrendë parë Dios; bëca'a mëhin nu rquitë ldu'u më. ¹⁹ Dios rnibë'a grë cusë. Iurne' guëne'e më ca'a të grë lo quë narunë faltë mientras cuezënúhi' lë'ë të. Guëdchini ra cusë ni purquë unidë na të con Cristo Jesús. ²⁰ Dios Shtáda'a, cha guëdë'na'a alabar lë'ë më iurne' nu catë nídi'i fin. Amén.

Rshe'ldë Pablo saludë parë amigu shtëhi'

²¹ Por partë shtë na, bë'në saludar grë ra grupë shtë shmënë Cristo Jesús ndë. Grë ra shmënë më nananú ndë'ë, rshe'ldë rall saludë parë lë'ë të. ²² Los de más naná rialdí ldu'i diza'quë, rshe'ldë rall saludë, especialmente ra

mënë naquëhunë ra dchi'ni lidchi shtë rëy rumanë. ²³ Rna'ba lu Dios, gunë ldai' Dadë Jesucristo cadë lë'ë të. Amén.

Cartë nabëquë'ë San Pablu ra Colosenses

Quëquë'ë Pablu cartë rë' lu ra colosenses

¹ Na Pablu nahia poshtë shtë Cristo Jesús purquë gudili më na. ² Juntë con bëcha Timoteo quëquë'a'a cartë rë' lu naná bëzunë Dios almë shtë rai' con ra bëchi la sahia narunë cumplir shti'dzë më, grë të naquërelde guë'dchi Colosas. Gulë bë'në recibir favurë shtë Dios nu gulë cuedchi ldu'u të por Dios, Shtáda'a.

Pablu rna'bë lu Dios por ra narialdí ldu'i diza'quë

³ Siemprë rdë'ë na'a graci lu Dios naná Shtadë Jesucristo, el quë narnibë'a lë'ë hia'a. Iurë rna'bë na'a lu më por lë'ë të, rni'i na'a dushquilli Dios ⁴ purquë bini na'a lla rialdí ldu'u të shti'dzë Jesucristo nu bini na'a lla rac shtu'u të bëchi la sa' të naná rialdí ldu'i diza'quë. ⁵ Quërelde të zni purquë rialdí ldu'u të guëquërelde'nú të Jesucristo lu gube'e. Esperansë ni na ziquë tubi tesurë nagutsa'u parë lë'ë të. Por diza'quë nabini të más antsë, nanë të nasalvar të. Gualdí ldu'u të diza'quë na verdá. ⁶ Lë'ë diza'quë nabini të rrë'tsin por guëdubi nezë shtë guë'dchiliu, nu mënë ziaгла'guë rialdí ldu'u rallin. Diza'quë quëhunin cambi vidë shtë mënë igual ziquë

quëhunë diza'quë cambi vidë shtë të. Primërë vësë nabini të shti'dzë Dios, bédë'ë të cuendë de quë verdá rac shtu'u më lë'ë të, de quë bë'në më favurë të gac salvar të. ⁷ Bë'në të recibir diza'quë por Epafras, el quë nabëlua'a lë'ë të shti'dzë Jesús. Náhi' muzë shtë hia'a; rac shtu'u hia'a lë'i'. Quëhúnëll cumplir siemprë lo quë narac shtu'u Cristo. ⁸ Guni'i Epafras lu na'a de quë rac shtu'u të grë ra shmënë Dios por amor narne'e Espíritu Santo la'ni ldu'u të.

⁹ Por ni dizdë bini na'a de lë'ë të, adë bësá'nëdi'i na'a guëni'inú na'a lu Dios por lë'ë të. Quëgna'bë na'a lu më de quë guëlua'a më lë'ë të voluntá shtë më, de quë guëne'e më llni parë gac bë'a të pë na mal nu pë naná bien. Quëgna'bë na'a lu më tsasë të nezë za'quë por pudërë shtë Espíritu Santo. ¹⁰ Quëgna'bë na'a lu më de quë conductë shtë të gaquin bien lu Dadë, de quë guëquitë ldu'u më con lë'ë të, nu de quë gapë të resultatë lu shchi'ni më, nu de quë cadë dzë gapë të más llni shtë Dios. ¹¹ Quëgna'bë na'a lu më gac të mënë fuertë lu shnezë më por mizme pudërë nanapë më. Llëru'bë na pudërë shtë më. Zni gunë të gan lu cusë mal guëdubi tiempë nu gapë të pacënci nu guëquitë ldu'u të. ¹² Nu rna'bë na'a lu më de quë guëdë'ë të graci lu Dadë Dios purquë lë'ë më bëne'e dereché parë guëdápa'a lugar con los de

más mënë santu catë quërelde më lu llni. ¹³ Bělá Dios l'è'è hia'a lu guia'a Satanás catë rribè'all nu bëzú mël'è'è hia'a catë rribè'a shini më, Cristo. Náhi' Rëy. Nalé rac shtu'u Dios Padre shini më. ¹⁴ Por galguti shtë Jesús naperdunë duldë shtë hia'a. Gudilli më por duldë shtë hia'a lu cruz; iurne' nasalvára'a.

Rbedchí ldu'u hia'a por galguti shtë Jesús

¹⁵ Adë chu rnádi'i lu Dios Padre perë bédchini më iurë bédchini Cristo lu guédchiliu. Mizmë Dios bëlua'alúhi' lu mënë por Jesucristo naná igual ziquë Dios. L'è'i nabani más antsë cueshtë guédchiliu. ¹⁶ Bëcuel'shtë Cristo grë cusë nananú gube'e nu guédchiliu. Grë ra narnibè'a ziquë rëy nu autoridá, grë ra nananú gube'e naná rribè'a los de más sáhi' bëcuel'shtë Cristo tantë narná hia'a lúhi', tantë chu rnádi'i lúhi'. Grë cusë nanabani, bëntsau Jesús tē parë gunë rai' sirvë lu më. ¹⁷ L'è'è Jesús nanú më antsë cueshtë grë ra cusë. Nápëdi'i më fin. Por pudërë shtë më lo quë nanú lu gube'e nu lo quë nanú lu guédchiliu, grë cusë lo quë nanabani u lo quë nanápëdi'i vidë purquë zni guc shtu'u më. Rsë më grë ra cusë ni. ¹⁸ Jesucristo na cabësë shtë ra narialdí ldu'i diza'quë, grë ra shmënë më naná rdéa grë lugar; unidë na rai' con l'è'è më. Entrë grë ra naguti, na më primërë; galguti adë bë'nëdi'i gan lúhi'. Nídi'i chu stubi ziquë Jesús;

napë më más pudërë quë ra naná rribè'a. ¹⁹ L'è'è Dadë Dios con grë pudërë nanapë më, guc shtu'ui' cuezënuhi' la'ni shcuerpë Jesucristo. ²⁰ Por Jesús guc shtu'u Dios cuedchí ldu'u mieti lu më; gac en paz grë cusë nananú lu gube'e nu lo quë nananú lu guédchiliu. Guc shtu'u më gac unidë mënë con l'è'è më por galguti shtë Jesús lu cruz. B'è'në më tē gac amigu ra mënë con Dios.

²¹ Antsë l'è'è tē guc tē enemigu shtë Dios. Zitu guquërelde tē parë l'è'è më; adë guná zá'quëdi'i tē lu më purquë guquërelde tē con maldá. ²² Perë iurne' l'è'è tē na tē amigu shtë Dios por lo quë nabè'në Jesucristo. Por galguti shtë Jesús lu cruz, bëlá më l'è'è tē lu cashtigu narunë tucarë gunë tē recibir. Rac shtu'u më gunë më presentar l'è'è tē lu Dios ziquë mënë santu sin ni tubi cusë mal. Zu tē lu më sin adë chu guédchi'bë demandë cuntrë l'è'è tē. ²³ Zni gac si talë tsagla'guë tsaldí ldu'u tē shti'dzë më nu si talë gac tē firmë lu shnezë më. Gulë gac ziquë tubi hiu'u naná rza'a lu gu'è'è; adë chu guëazë guétëdi'i lu diza'quë narni'i guëbaninú hia'a l'è'è më. Pues diza'quë ni hia bërë'tsin por guédubi nezë shtë guédchiliu. Hia bini mënë di'dzë ni. Na Pablo nahia muzë shtë Dios; bëshe'ldë më na ziquë ministrë shtë më parë guadi'dza lu ra mënë.

Pablo quëhunë sirvë lu ra

*shmënë Dios***2**

24 Iurne' rquitë ldua'a entrë ra cusë durë purquë ra cusë durë naquëhuna sufrir, na rahin sufrimientë shtë Jesucristo. Tsalú sufrimientë ni la'ni shcuërpa parë bien shtë ra narialdí ldu'i shti'dzë Dios. Jesús na cabësë shtë ra mënë ni; na rai' grupë shtë shmënë Dios. 25 Nahia ministrë shtë më; gudili më na ziquë muzë shtë më parë gac bè'a të ra diza'quë, nu nahia muzë shtë të parë guërë'tsë diza'quë entrë grë mënë. 26 Iurne' quëglua'a më lu ra shmënë më, lo quë más antsë nanú naga'chi. Ra mënë, nilë ra ianglë adë guc bè'adi'rai' secretë naracbë'a hia'a iurne'. 27 Guc shtu'u më guëlua'a më lu shmënë më de quë por diza'quë, ra mënë nanádi'i më israelitë gac rall shini më, nu quëglua'a më quëbezënú Cristo lë'ë rall. Por Cristo naquëbezënú lë'ë rall tsuté rall lu gube'e. Ni na favurë ru'bë nabë'në më.

28 Lë'ë na'a quëglua'a na'a shti'dzë Cristo nu quëgtsëbë na'a mënë të gac rall firmë lu shnezë më. Quëglua'a na'a lu ra mënë con llni shtë Dios parë tsasë rall shti'dzë më. Rni'i na'a lu rall por gac unidë rall con Cristo gac rall mënë za'quë de verdá sin ni tubi faltë. 29 Quëhuna shchi'ni më con guëdubi fuersë narne'e Cristo. Mizmë lë'ë më rne'e zihani pudërë parë tsagla'ga lu shchi'ni më të gac mënë justë delantë lu Dios.

1 Rac shtua'a gac bè'a të de quë nalë quëhuna dchi'ni por lë'ë të nu por grë ra naquërelde guë'dchi Laodicea nu por grë ra naganádi'i lua. 2 Galëni'i ldua'a na zndë'ë; quëhuna parë gac rall firmë lu shti'dzë më nu parë gac shtu'u rall sa' rall más. Rac shtua'a de quë tsasë rall di'dzë nadë guënëdi'i mënë guahietë, perë iurne' sí, riasë rall shti'dzë Dios nu runguë bè'a rall Cristo. Llëru'bë na cusë ni. 3 Por Cristo sulamëntë gac bè'a mieti llni shtë Dios. Por Cristo sulamëntë tsasë mieti verdá naná ziquë cusë nalasac. 4 Cagnia'a lu të cusë ni të parë ni tubi adë chu cuguëdi'i lë'ë të con ra di'dzë narlua'a chulë perë falsë nahin. 5 Pues aunquë nilë adë zúdia'a con lë'ë të, rëagná ldua'a lë'ë të. Nalë rquitë ldua'a; nanëa unidë na hia'a. Nanëa tsaldí ldu'u të shti'dzë Cristo con guëdubinú ldu'u të. Na të firmë con fe shtë të.

6 Bë'në të recibir Cristo Jesús ziquë Dadë shtë të; por ni gulë guquërdëru'u unidë con lë'ë më. 7 Ziquë tubi hiaguë nanapë lu'chi za'quë u ziquë tubi hiu'u nanapë cimientë fuertë, gulë gac firmë lu shti'dzë më ziquë más antsë bësë'dë të. Nu gulë bédë'ë graci lu më guëdubi tiempë; gulë guni'iru'u dushquilli lu Dadë.

Vidë cubi narne'e Jesús

8 Gulë gapë cuidadë të adë chu cuguëdi'i lë'ë të nu

tsanaldë të enëshansë shtë rall. Caglua'a rall sulamëntë con lo quë naréalë guëc mënë. Caglua'a rall di'dzë falsë nanápëdi'i pudërë de acuerdë con custumbrë nu creenci shtë rall naná shgabë nguui. Adë nápëdi'i rall llni shtë Cristo. ⁹ Dios gúqui' nguui; lë më Jesucristo. Grë pudërë nu grë llni shtë Dios napë Jesucristo, ¹⁰ nu lë'ë të rac bë'a të na të shini Dios. Por Jesucristo napë të mizmë vidë shtë Dios; adë runë fáltëdi'i. Na më primërë entrë grë ra nanapë pudërë nu entrë grë ra espíritu naná rnibë'a. ¹¹ Por Cristo na të limpi delantë lu Dios. Bëdchisú më duldë shtë të. Gúquëdi'i të limpi por custumbrë shtë galriuguë cuerpë cumë runë mënë israelitë, sino Cristo bëzunëhi' almë shtë të. ¹² Bëriubë nisë të; bëga'chinú të Jesucristo nu zni guc resucitar të juntë con lë'ë më purquë gualdí ldu'u të pudërë shtë Dios, el quë nabëldishtë lë'ë Jesús ladi ra tēgulë. ¹³ Antsë nápëdi'i të vidë shtë Dios, sino ziquë tēgulë guquërdënú të duldë; gadzë duldë la'ni ldu'u të, perë iurne' Dios bëcua'ñi lë'ë të juntë con Cristo. Unidë na hia'a con lë'ë më. Bë'në më perdunë grë duldë shtë hia'a. ¹⁴ Bëti'i Dios lo quë naná cuntrë lë'ë hia'a, grë lo quë nabëdë'na'a cuntrë lëy shtë më. Lëy ni bēdchi'bē demandë cuntrë lë'ë hia'a, perë bëti'i më grë demandë ni por galguti shtë Jesús. Bēdë'ë më fin grë demandë iurë guti

Jesús lu cruz. ¹⁵ Cristo bë'në gan lu grë nanapë pudërë nu lu grë el quë narnibë'a. Bia'a më ra narnibë'a ziquë nariá tubi prësi; ziazú rall lu desfilë parë guená mieti bë'në më gan lu rall. Iurë guti më lu cruz, bë'në më gan lu pudërë shtë rall.

Gulëguc shtu'u lo quë nanú lu gube'e

¹⁶ Por ni adë chu gunë juzguë lë'ë të por lo quë naráu të u lo quë naruu' të. Adë chu gúnëdi'i juzguë lë'ë të por custumbrë shtë laní, si talë quëhunë të cumplir u adë quëhúnëdi'i të cumplir. Adë chu gúnëdi'i juzguë lë'ë të por lo quë naquëhúnël ra dzë narzi'i ldu'u mënë u ra dzë delicadë shtë laní. ¹⁷ Grë ra cusë rë' na ziquë tubi figurë shtë naná guëdchini despuësë, u sea Cristo. ¹⁸ Adë rsá'nëdi'i të ni tubi chu guëdchisú premi narac shtu'u Dios gapë të. Si talë guëni'i mënë lu të napë quë gunë të adorar ra ianglë u talë guëni'i rall napë quë cubënebi të shti'dzë ra ianglë, adë tsaldídi'i ldu'u të shti'dzë rall. Grë mënë ni riutë rall cusë adë gunádi'i rall. Runë nadchini rall. Rianaldë rall tēchi llgabë mal; rialdí ldu'u rall cusë nanápëdi'i ni tubi prëbë. ¹⁹ Adë rianáldëdi'i rall shnezë Cristo con fe naná firmë. Lë'ë më na më cabësë shtë shmënë më. Por lë'ë më grë ra naná rialdí ldu'i de verdá, na rai' ziquë partë shtë cuerpë; napë rai' vidë; runë alimentar rai' por lë'ë më; riaru'bë rai' por pudërë shtë më. Ndë'ë ze'dë de Dios.

20 Guti të juntë con Cristo; bënë më parë adë gúnëru'udi'i të duldë. Por ni çpëzielú quërelde të ziquë los de más mënë shtë guë'dchiliu? Çpëzielú rianaldë të tëchi ra custumbrë nu rëglë shtë nguui? 21 Rni'i mënë: "Adë rgá'ldëdi'il ndë'ë" u rni'i rall: "Adë gáudi'il ndë'ë" u "Adë rná'zidi'il ndë'ë". 22 Grëtë' ra rëglë rë' napë quë tsalú, igual cumë los de más cusë tsalú rahin. Rëglë ni nadë más na rahin enseñansë nu lëy shtë mënë. 23 Verdá rlua'a ra rëglë rë' ziquë cusë za'quë purquë el quë narianaldë tëchi cusë ni, quëzac zill el mizmë lë'ëll. Voluntariamente quëhúnëll cumplir con zihani devociuni. Rlua'a rall ziquë mënë narunë cumplir cusë durë, perë grëtë' ra custumbrë rë' nápëdi'in pudërë parë guëzalú deseo mal nananú la'ni ldu'u mënë.

3

1 Iurní rnia'a lu të, guc resucitar të juntë con Cristo. Iurne' gulë gudili lo quë naná ze'dë de Dios catë quëbezë Jesucristo ladë ldi shtë më. 2 Gulë tsanaldë ra deseo shtë më, lëdëdi'i ra deseo mal shtë mënë 3 purquë guti të parë cusë shtë guë'dchiliu; nabaninú të Cristo nu lë'ë më nabaninú më Dios. Vidë cubi nanapë të na ziquë cusë naga'chi; napë tëhin por Cristo. 4 Nadápa'a vidë verdadërë por Cristo. Iurë lë'ë më guëabri' lu guë'dchiliu stubi, guziá hia'a

parë guëquërelde'nú hia'a lë'ë më catë nídi'i fin, catë nanú pudërë nu llni shtë më.

Vidë cubi

5 Por ni gulë gudini grë cusë mal la'ni ldu'u të. Adë chu gápëdi'i stubi na'a, sulë tsé'li'. Gulë bësá'në grë cusë mal nanadë rllu'i'idi'i. Adë tsaglá'guëdi'i të cusë dzabë ziquë mal deseo nananú la'ni ldu'u të. Adë rzébidi'i ldu'u të ra cusë shtë guë'dchiliu purquë ni na idolatría; quëhúnëll adorar ra cusë shtë guë'dchiliu. 6 Por grë ra cusë ni naquëhunë mënë nanadë rzu'bë diáguëdi'i shti'dzë më, guëshe'ldë më cashtigu dushë guëc rall. 7 Lë'ë të bënë të grë ra cusë rë' iurë guquërelde të ziquë ra nadë guënëdi'i Dios 8 perë rnia'a lu të, gulë bësá'në grë duldë. Adë rdë'dëdi'il lugar ldaguë llanë la'ni ldú'ul. Adë chu guëldëdi'i lu sáhi'. Adë rúnëdi'il vengar. Adë rni'i guídzëdi'il guëc sa'l. Adë chu guëni'idi'i di'dzë dzabë. 9 Adë chu guëni'idi'i bishi lu sáhi'. Gulë bëdchisú grë ra cusë ni purquë hia bësá'në të mudë nanabani të antsë con grë maldá. 10 Na të mënë cubi por pudërë shtë më. Dzë con dzë rcubi shgabë të con llni shtë më; quëac cambi të hashtë gac të ziquë el quë nabëdë'ë vidë cubi parë lë'ë të. 11 Pues lu Dadë Dios sulë Cristo nasac. Adë rúnëdi'i importë si talë nal më israelitë u adë nádi'il më israelitë. Adë rúnëdi'i më casë si bëriuguë cuerpe

shtë nël u adë bëriúguëdi'in, u si nal më zitu u si talë nal bajo ordë shtë stubi mënë, u si talë nápël libertá. Tubsë cusë nasac naná si talë runguë bë'al Cristo.

¹² Rac shtu'u Dios lë'ë të nu gulë më lë'ë të parë gac të mënë santu delantë lu më. Por ni ziquë racu mënë con shabë cubi, gulë gac mënë narga'a ldu'u sáhi'; gulë gac mënë humildë nu pacënci. Gulë gac mënë za'quë lu sa' të. Gulë bë'në sirvë lu rall. ¹³ Adë riédëdi'i të con mudë nanabani sa'l, sino bë'në perdunë lë'ëll aunquë rdchí'bëll demandë cuntrë lë'ëll. Napë quë gúnëll perdunë sa'l igual manërë ziquë Dios bë'në perdunë lë'ëll. ¹⁴ Más de ni gulë gapë llëru'bë amor, purquë rqui'ni gac shtu'u sa'l parë gac të unidë nu parë guëquërdënú të sin dishi'bi. ¹⁵ Gulë bédë'ë sí cue'dchí Dadë Jesús ldu'u të; parë ni gulë më lë'ë të parë gac të mënë unidë ziquë cuerpë nanápëdi'i narunë molestë. Nu gulë bédë'ë graci lu më guëdubi tiempë.

¹⁶ Gulë bédë'ë sí të guëribë'a diza'quë shtë Cristo entrë lë'ë të mientras quëglua'a të sa' të, mientras quëni'inú të sa' të con llni shtë Dios. Nu gulë bi'ldi lu Dios grë clasë cantë naná labansë parë Dios. Gulë bi'ldi lu më con guëdubinú ldu'u të. Gulë bédë'ë graci lu më. ¹⁷ Cualquier cusë narunë të u lo quë narni'i të, gulë bë'nin sulë parë gunë mënë alabar Dadë Jesús nu gulë bédë'ë

graci lu Dios, Shtëada'a, por lë shtë shini më.

Lo quë narunë tucarë gunë ra shmënë Dios

¹⁸ Lë'ë të tse'lë nguui, gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë tsé'lëll purquë ni na narunë tucarë gunë të ziquë shmënë Dadë Jesús. ¹⁹ Lë'ë të nguui, gulë guc shtu'u tsé'lëll; adë runë nadúshëdi'i lu tsé'lëll. ²⁰ Lë'ë të llguë'në, gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë shtadë të guëdubi tiempë purquë ni na lo quë narëuu' ldu'u Dios. ²¹ Dadë nanapë shini, gulë gapë vidë za'quë delantë lu shínil të adë tsasháquëdi'i ldu'u llguë'në lu shnezë Dios. ²² Lë'ë të narunë sirvë lu lamë, gulë bëzu'bë diaguë di'dzë shtë lamë, lëdë niá'asëdi'i iurë lë'ë lamë rna lu të, sino gulë bë'në sirvë lu rall guëdubinú ldú'ul. Napë quë guëa'në të bien lu lamë purquë zni guëlua'a de quë quëhunë të rëspëti Dios de verdá. ²³ Cualquier dchi'ni naquëhunë të, gulë bë'nin con guëdubinú ldú'ul purquë quëhunë të sirvë lu Dios, lëdë niá'asëdi'i lu mënë. ²⁴ Nanë të de quë lë'ë Dadë guëne'e më tubi herenci ziquë premi ca'a të purquë quëhunë të sirvë lúhi'. ²⁵ Perë el quë narunë mal, ni gúnëll recibir pagu mal por lo quë naquëhúnëll purquë lu Dios grë hia'a na igual. Gunë më tratë igual grë mënë.

4

¹ Lë'ë të lamë, gulë guc të mënë za'quë lu narunë dchi'ni. Gulë bë'në tratë bien lë'ë rall purquë nanë të lamë

shtë të, quëbëzi' gube'e. ² Gulë tsagla'guë guëni'inú Dios nu gulë cue nasini. Gulë bëtë'dë'ë graci lu Dios. ³ Gulë guna'bë lu më por lë'ë na'a ndë'ë të parë guëne'e më permisi lu na'a parë guadi'dzë na'a diza'quë. Gulë guna'bë lu më të parë gac guëlua'a na'a lu mënë lo quë adë guënëdi'i, de quë sulë Cristo napë pudërë parë gunë më salvar mieti. Por diza'quë rë' nanúa prësi ndë'ë. ⁴ Gulë guna'bë lu më parë gunë më compa'ni na parë guëlua'ahia diza'quë tubi manërë clarë purquë zni runë tucarë.

⁵ Gulë guquërelde za'quë lu ra nadë rialdíd'i ldu'i shti'dzë Jesús. Gulë bënë provëchë bien guëdubi tiempë parë gúnëll bien delantë lu rall. ⁶ Ziquë iurë ria zedë guëc cumidë parë gapin sabor, gulë bësa'në de quë di'dzë shtë të gaquin naza'quë, lëdëdi'i di'dzë dzabë. Iurní gac bë'a të lla mudë guadi'dzë'nú të sa' të.

Lúltimë saludë nabëshe'ldë Pablo

⁷ Tíquico naná bëchi narac shtu'u hia'a, guëni'ill lu të cuendë shtë na. Tíquico nall el quë narunë compa'ni na lu shchi'ni më. Nall tubi servidor za'quë shtë Dadë Jesús. ⁸ Guëni'i Tíquico lu të lla na na'a ndë'ë. Quëgshe'lda lë'i' parë guëni'inull lë'ë të parë gapë të más ánimo lu shnezë më; su të más firmë lu shnezë Dios. ⁹ Nu guëshe'lda Onésimo; gúnëll compa'ni Tíquico. Onésimo na më ladzë

të nu náhi' servidor za'quë shtë Jesús. Nalë rac shtu'u hia'a lë'i'. Guadi'dzë rai' lo quë naná zuzac na ndë'ë.

¹⁰ Aristarco el quë nananú lachigui'bë con na, quëgshé'ldëll saludë con Marcos, shprimi Bernabé. Lë'ë të napë të ordë shtë shcuendë Marcos. Si talë tsaguë'nëll visitar lë'ë të, gulë bë'në recibir lë'i' con bien.

¹¹ Tambiën Jesús nanapë stubi lëhi', Justo, quëgshé'ldëll saludë parë lë'ë të. Entrë grë ra mënë israelitë naná shmënë Jesús, Aristarco, Marcos, nu Justo, na rai' lúniquë nabë'në compa'ni na parë guadi'dza shti'dzë Dios, di'dzë narni'i lla tsuté mënë catë rribë'a Dios. Lë'ë rai' de vërë nalë bë'në rai' compa'ni na.

¹² Epafras zac nall më ladzë të; quëgshé'ldëll saludë. Náhi' servidor shtë Jesucristo nu rúni' ruëguë lu Dios siempër por lë'ë të parë gac të firmë lu shnezë më nu quëgná'bëll lu më con guëdubinú ldu'ull de quë gac bë'a të voluntá shtë më. Quëgná'bëll gunë të cumplirin. ¹³ Nahia testigu de quë Epafras nalë bë'nëll dchi'ni parë bien shtë të nu zac parë bien shtë ra mënë naquërelde guë'dchi Laodicea nu Hierápolis. ¹⁴ Lucas lë'ë ducturë narac shtu'u hia'a, con Demas, rshe'ldë rai' saludë parë lë'ë të.

¹⁵ Gulë bë'në saludar ra narialdí ldu'i Jesús, ra naquërelde guë'dchi Laodicea. Nu zac gulë bë'në

saludar Ninfas con grë ra nardëá lídchi'. ¹⁶ Despuësë de gu'ldë të cartë rë', gulë bëshe'ldë mizmë cartë parë ra shmënë Dios naquërelde Laodicea. Nu gulë bi'ldi cartë nabëshe'lda lu ra mënë ni. ¹⁷ Guni'i lu Arquipo di'dzë rë': "Bë'në cumplir dchi'ni nabëne'e Dadë parë gúnël. Adë gac nabéchidi'il lu voluntá shtë më."

¹⁸ Na Pablo quëquëa'a tubi saludë parë lë'ë të con prupi guiahia. Gulë bësëagná ldu'u të con oraciuni shtë të nanúa prësi. Dios gunë ldai' më lë'ë të. Amén.

Primerë cartë nabëquë'e San Pablo lu ra Tesalonicenses

*Bëquë'e Pablo tubi cartë
lu grupë shtë shmënë Dios
naquërelde guë'dchi Tesalónica*

¹ Na Pablo quëquëa'a cartë rë' con Silvano nu Timoteo lu ra grupë shtë shmënë Dios, ra naquërelde guë'dchi Tesalónica. Dios Shtëada'a con Jesucristo Shláma'a gudili lë'e të; na të shmënë më. Rna'ba lu Dios Padre nu lu Dadë Jesucristo gunë më llëru'bë favurë parë lë'e të, nu rna'ba lu më gunë më compa'ni lë'e të, të cuedchí ldu'u të.

*Rna ra mënë lla zianaldë ra
më Tesalónica shnezë më*

² Iurë ruadi'dzënu' na'a Dios, siempre rna'bë na'a lu më por lë'e të. Siempre rdë'e na'a graci lu më por lë'e të. ³ Rëagná ldu'u na'a lë'e të iurë rna'bë na'a lu Shtëada'a Dios por lë'e të. Rëagná ldu'u na'a de quë demasiadë rialdí ldu'u të Dios nu rëagná ldu'u na'a tsagla'guë gunë të shchi'ni më con guëdubinú ldu'u të. Nalë rac shtu'u të lë'e më, nu zuga'a të firmë shnezë më purquë quëbezë të tiempë naguëdchini Dadë Jesucristo stubi vultë lu guë'dchiliu. ⁴ Rnia'a lu të, bëchi la sa' hia'a, nanë na'a rac shtu'u Dios lë'e të nu gulë më lë'e të parë gac të shmënë më.

⁵ Pues dzë ni biadi'dzë na'a

lu të diza'quë, be'dë guëni'i na'a con pudërë shtë Espíritu Santo, lëdë niá'asëdi'i con di'dzë nadia'a na'a. Bëdchini na'a lu të purquë nanë na'a ra di'dzë rë' nahin verdá shtë Dios. Nu mizmë lë'e të rdë'e të cuendë lla bëlezënu' na'a lë'e të parë bien shtë të purquë rac shtu'u na'a lë'e të.

⁶ Rgubënebi të ziquë dzudë'në na'a nu rgubënebi të lo quë nabë'në Dadë Jesús. Iurë gualdí ldu'u të diza'quë, demasiadë rquitë ldu'u të purquë quëbezënu' të Espíritu Santo la'ni ldu'u të. Guc të shmënë Jesús perë mizmë tiempë guzunaldë mënë lë'e të demasiadë. ⁷ Ra mënë narialdí ldu'i diza'quë regiuni Macedonia nu Acaya, guná rall lla mudë quërelde të; na të ejemplë parë lë'e rai'. ⁸ Guaglua'a të diza'quë shtë Dadë Jesús lë'e ra mënë, lëdë niétiquë ra naquërelde Macedonia nu Acaya sino quë lu grë ra naquërelde alreduerë ra regiuni rë'. Por ni adë rquí'nidi'i pë guëni'i na'a de lë'e të lu ra mënë purquë nanë rall lla nabani të. ⁹ Lo mizmë lë'e rall ruadi'dzë rall mudë nabë'në të recibir lë'e na'a dzë nabidë guená na'a lë'e të. Ruadi'dzë rall lla bësa'në të ídolo shtë të parë guanaldë të shnezë Dios, më nanabani. Lueguë guzublú bëzu'bë diaguë të shti'dzë Dios verdadërë. ¹⁰ Nu ruadi'dzë rall lla quëbezë të Jesús, shini Dios. Quëbezë të dzë guëabrí më de gube'e, lo mizmë Jesús nabëldishtë Dios ladi ra tégulë.

Jesús ni gunë më salvar lè'è hia'a lu cashtigu dushë naguëshe'ldë Dios parë ra mënë shtë guë'dchiliu.

2

Mudë nabë'në Pablo dchi'ni guë'dchi Tesalónica

¹ Mizmë lè'è të bëchi la sa' hia'a, nanë të dzë nabe'dë guë'ná na'a lè'è të, adë gúquëdi'in sin resultadë.

² Bien nanë të guzunaldë ra mënë lè'è na'a guë'dchi Filipos antsë bédchini na'a Tesalónica. Guni'i guidzë ra mënë lè'è na'a nu bëquë'ë hiaguë rall lè'è na'a, perë Dios bë'në compa'ni lè'è na'a. Con guëdubinú ldu'u na'a biadi'dzë na'a ra diza'quë lu grë të. Adë bédzëbëdi'i na'a aunquë nalë guzunaldë ra mënë lè'è na'a. ³ Adë bësiguëdi'i na'a lè'è të purquë ra di'dzë nabë'lua' na'a lè'è të nahin verdá. Guquërelde za'quë na'a con lè'è të, lédëdi'i con ra llgabë mal. Be'dë guëni'i na'a lu të parë tsanaldë të nezë za'quë shtë Dios. ⁴ Iurë bédëdë na'a lu prëbë shtë Dios, bë'në më incarguë lè'è na'a ra diza'quë shtë më nagunë salvar lè'è hia'a. Zni riagni'i na'a shti'dzë më lu ra mënë. Adë riagni'i na'a diza'quë lu ra mënë niétiquë parë gac shtu'u rall lè'è na'a sino quë dzudë'në na'a shchi'ni Dios, el quë narnibë'a lè'è na'a. Dios na testigu de quë verdá na llgabë shtë na'a. ⁵ Cumë ziquë nanë të nunquë adë bëluá'adi'i na'a lè'è të con di'dzë chulë naruadi'dzë ra

mënë shtë guë'dchiliu, nu adë bëluá'adi'i na'a lè'è të con protëstë parë nadchisú na'a shtumí të. Dios nanë më grë ra di'dzë rë' nahin verdá, grë di'dzë narni'i na'a lu të. ⁶ Nunquë adë rguílidi'i na'a parë gac na'a më ru'bë lu ra mënë, nilë lè'è të, nu nilë ra naquërelde ra stubi ladë, perë ziquë muzë shtë Jesús naná na'a, napë na'a derechë parë niana'bë na'a lu të ra cusë narqui'ni na'a perë adë chu bë'nëdi'in. ⁷ Mejurë bédë'në nadu'u na'a lu të ziquë tubi na'a narac shtu'u ra shíni'. ⁸ Tantë rac shtu'u na'a lè'è të, be'dë guëni'i na'a diza'quë shtë Dios lu të nu bédë'në na'a sirvë lu të purquë llëru'bë cari'ni nadapë na'a parë lè'è të. ⁹ ¿Gu rëagná ldu'u të bëchi la sa' hia'a, lla bédë'në na'a dchi'ni hashtë bédzaguë na'a parë gudili na'a nagudáu na'a? Dzë ni be'dë guëni'i na'a diza'quë shtë Dios lu të. Bédë'në na'a dchi'ni dzë la gue'lë parë adë pë guná'bëdi'i na'a lu të.

¹⁰ Lè'è të naná rialdí ldu'u diza'quë, nanë të nu rna Dios lla guquërelde'nú na'a lè'è të. Guquërelde za'quë na'a con lè'è të sin ni tubi llgabë mal. Adë gunádi'i të bédë'në na'a duldë iurní purquë vidë shtë na'a limpi nahin delantë lu Dios. ¹¹ Cadë lè'è të nanë të lla mudë biadi'dzë'nú na'a lè'è të lla gunë të. Guni'inú na'a lè'è të cadë tubi të cumë ziquë rni'inú shtadë llguë'në lè'è llguë'në. ¹² Guni'i na'a lu të con guëdubinú ldu'u na'a;

bëne'e na'a cunseju parë guëbani të tubi vidë naná rëuu' ldu'u Dios. Guna'bë Dios lë'ë të parë tsuté të lugar catë rribë'a më, catë nanú pudërë nu llni shtë më.

¹³ Tambiën rdë'ë na'a graci lu më guëdubi tiempë purquë dzë ni, bëquë diaguë të diza'quë shtë Dios. Tiempë nabe'dë guëni'i na'a lu të, bë'në të recibirin ziquë lë'ë më niani'i më lu të. Adë bë'nëdi'i të recibirin ziquë di'dzë përuçi, purquë de verdá na rahin diza'quë shtë Dios narunë cambi vidë shtë të. ¹⁴ Pues rnia'a lu të bëchi la sa' hia'a, dzë ni guzunaldë ra mënë ladzë të lë'ë të, gulubënebi të ziquë bë'në ra shmënë Dadë Jesús nanarë Judea. Ra më israelitë guzunaldë rall lë'ë ra grupë shtë shmënë Dios, nu ra më ladzë të guzunaldë rall lë'ë të purquë rialdí ldu'u të diza'quë. ¹⁵ Ra më israelitë gudini rall lë'ë Dadë Jesús nu gudini rall ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios lu rall. Mizmë manërë bëquë guia'a rall shti'dzë na'a. Adë quërelde zá'quëdi'i rall delantë lu Dios. Rldë rall nu rzu rall lu grë mënë. ¹⁶ Nu adë gunëdi'i rall niagni'i na'a diza'quë lu ra mënë nanádi'i më israelitë parë gac salvar rall. Por lo quë naquëhunë rall, ziaru'bë ra duldë shtë rall. Iurne' bédchini cashtigu dushë shtë Dios guëc rall parë siempër.

Rac shtu'u Pablo tsagnáhi' më Tesalónica stubi vueltë

¹⁷ Por partë shtë na'a rnia'a lu të bëchi la sa'

hia'a, dzë nagunitilú na'a lu të tubi tiempë, masiá adë chu rnádi'i lu të, perë siempër nanú të la'ni ldu'u na'a. Nu llëru'bë gan gupë na'a parë guëná na'a lu të stubi. ¹⁸ Guc ldu'u na'a nadë'pë na'a masiá niá'asë sulë Pablo. Guadza'guë vueltë guc ldua'a nidë guna visitar lë'ë të perë cadë vueltë narac shtua'a nelda, mëdzabë Satanás guzull lua parë adë bédëdia'a. ¹⁹ Dzë naguidë Dadë Jesús stubi vueltë, zuga'a të lu më; guëquitë ldu'u na'a con lë'ë të iurní. Nadapë na'a llëru'bë confiansë lë'ë të. ¿Chu gunë lëgrë ldu'u na'a iurë guëdchini më? pues mizmë lë'ë të gunë lëgrë të ldu'u na'a dzë ni. ²⁰ Rbedchí ldu'u na'a con lë'ë të nu zihani mënë rni'i za'quë rall de lë'ë na'a purquë na të shmënë Dios.

3

¹ Iurní hiadë biá'adi'iru'u ldu'u na'a sin quë adë nianá na'a lla nabani të nga'li; bédë'në na'a llgabë, mejurë guëdëa'në na'a lë'ësë na'a Atenas ² parë guëshe'ldë na'a Timoteo; guidë guënáhi' lë'ë të. Timoteo náhi' bëchi la sa' hia'a. Bëshe'ldë na'a Timoteo; bidë guëllí'i' tubi nutici shtë të lla quërelde të nga'li. Timoteo náhi' tubi muzë shtë Dios nabë'në dchi'ni con lë'ë na'a iurë biagni'i na'a diza'quë shtë Jesucristo lu ra mënë. Bëshe'ldë na'a lë'i' parë guëni'inúhi' lë'ë të parë tsagla'guë të más firmë shnezë Dios ³ nu parë ni tubi

të adë guëdzëbëdi'i nu nilë guëazë guëtëdi'i të shnezë më iurë rzunaldë mënë lë'ë të. Bien nanë të de quë grë ra shmënë Jesús na rall designadë parë ra cusë durë rë'. ⁴ Dzë nianá guquëreldeñú na'a lë'ë të, guni'i na'a lu të de quë zunaldë ra mënë lë'ë hia'a. Zni guc cumë ziquë nanë të. ⁵ Por ni hiadë biá'adi'i ldua'a; bëshe'lda Timoteo parë bidë guënáhi' lë'ë të, gu nianá canaldë të shnezë Dios. Purquë bëdzëbë na'a niasini mëdzabë lë'ë të nezë mal. Iurní adë pë resultatë nane'e shchi'ni Dios nabëdë'në na'a ladzë të.

⁶ Perë hia bëagrí Timoteo de Tesalónica. Be'dë guënúhi' ra nutici za'quë lla nabani të nu nianá rialdí ldu'u të diza'quë nu nianá rac shtu'u sa' të. Biadi'dzë Timoteo nianá rëagná ldu'u të lë'ë na'a nu nianá rac shtu'u të lë'ë na'a. Rní'i' napë të llëru'bë deseo de quë guëabrí guëná lul sa' hia'a stubi vultë, igual ziquë rac shtu'u na'a guëná na'a lu të. ⁷ Por grë naguni'i Timoteo lu na'a de lë'ë të bëchi, nalë rquitë ldu'u na'a. Masiá rldëñú mënë lë'ë na'a nu rzunaldë rall lë'ë na'a, rbedchí ldu'u na'a purquë nianá ziagla'guë të firmë lu shnezë Dios. ⁸ Iurë bini na'a de quë nianá zu të firmë lu diza'quë shtë Dadë Jesús, nahin ziquë vidë cubi parë lë'ë na'a. ⁹ Adë rdzëlëdi'i na'a guadë graci guëdë'ë na'a lu Dios por lë'ë të, tantë rquitë ldu'u na'a; bini na'a naguni'i Timoteo de lë'ë të. ¹⁰ Dzë la gue'lë rna'bë na'a lu Dios,

guëne'e më permisi lë'ë na'a parë guidë guená na'a lë'ë të parë guëlua'a na'a lë'ë të narunë faltë tsasë të.

¹¹ Rna'bë na'a lu Dios Padre, Shtáda'a nu lu Dadë Jesucristo Shláma'a de quë gunë më compa'ni lë'ë na'a parë gac guëdë'pë guená na'a lu të. ¹² Nu rna'bë na'a lu më gunë më compa'ni lë'ë të parë más gac shtú'uru'u të sa' të, nu tsarú'bëru'u cari'ni nanapë të con sa' të con grë mënë, igual ziquë lë'ë na'a rac shtu'u na'a lë'ë të. ¹³ Rac shtu'u na'a gunë më compa'ni lë'ë të parë su të firmë shnezë më. Rac shtu'u na'a cuezë të limpi delantë lu Dios, Shtáda'a, dzë guëdchini Dadë Jesús con grë ra tëgulë nagualdí ldu'u diza'quë shtë më.

4

Mudë narac shtu'u Dios guëbani miети

¹ Iurne' rnia'a lu të bëchi la sa' hia'a, bëlua'a na'a lë'ë të lla mudë narac shtu'u Dios guëbani të nu nanë na'a zni nabani të. Ziquë muzë shtë Dadë Jesús, rdë'në na'a ruëguë lu të nu rni'inú na'a lë'ë të de quë tsagla'guë guëbani të mudë narac shtu'u Dios. Znisë tsagla'guë gunë të.

² Hia nanë të lla guni'i na'a lu të ra ldai' shtë Dadë Jesús purquë bëshe'ldë më lë'ë na'a guëni'inú na'a lë'ë të. ³ Mudë narac shtu'u Dios guëbani të nahin, gunë të intriegu mizmë lë'ë të lu Dios. Guëbani të niétiquë parë lë'ë më; adë chu guëquëñúdi'i tse'lë sáhi'.

4 Cadë nguïu nanapë tsé'li' gac bé'all de quë rac shtu'u Dios guëbani za'quë rall con tsé'lëll. Gac shtú'ull tsé'lëll nu gúnëll honrar tsé'lëll. ⁵ Adë gúnëll ziquë runë ra mënë nanadë guënëdi'i Dios. Napë rall mal llgabë. Rac shtu'u rall gunë rall cumplir deseo mal nananú la'ni ldu'u rall. ⁶ Adë gunë të duldë rë' con tse'lë sa' të; adë gunë të ofender sa'l purquë Dadë Dios guëdë'ë më tubi cashtigu dushë parë ra narunë duldë rë'. Hia guni'i na'a lu të nu biadi'dzë na'a lu të shcuendë ra cusë ni. ⁷ Dios guna'bë lë'ë hia'a parë guëbani hia'a sin duldë delantë lu më parë guëdápa'a tubi vidë limpi lu më. ⁸ Bëshe'ldë Dios lë'ë Espiritu Santo parë cuzënúhi' lë'ë hia'a. El quë narzu'bë diáguëdi'i di'dzë rë', quëhúnëll menos lë'ë Dios, lëdë niá'asëdi'i lë'ë na'a.

⁹ Hiadë rquínidi'i guëquëa'a lu të parë gac shtu'u sa' të purquë lo mizmë Dios bëlua'a lë'ë të lla gac shtu'u sa' të. ¹⁰ Nu zni rac shtu'u të grë shmënë Jesús naquërelde Macedonia. Perë rdë'në na'a ruëguë lë'ë të, ra bëchi la sa' hia'a, gulë guaru'bë cariñi nanapë të con sa' të. ¹¹ Gulë guni'i ldu'u të guëbani za'quë të, adë pë dishi'bi. Gulë guni'i ldu'u të gunë të dchi'ni. Zni guni'i na'a lu të antsë. ¹² Gulë bë'nin parë guëni'i za'quë ra mënë nanadë rialdídi'i ldu'u diza'quë; adë guëldënú rall lë'ë të sino guëni'i rall bien de lë'ë të. Zni adë pë gunë faltë

parë lë'ë të.

Dzë guidë Jesús guë'dchiliu stubi vultë

¹³ Rnia'a lu të bëchi, rac shtu'u na'a gac bë'a të pë gac con ra tëgulë parë adë tsúdi'i ldu'u të tristë ziquë nanú ldu'u ra narni'i iurë rati ra sa' rall, hiadë guëbrídi'i guená lul sa' rall stubi vultë. ¹⁴ Ziquë rialdí ldu'u hia'a de quë Jesús guti nu guashtë më ladi ra tëgulë, zni rialdí ldu'u hia'a dzë guëshe'ldë Dios lë'ë Jesús stubi vultë lu guë'dchiliu, guëdchininú më grë tëgulë nagualdí ldu'i diza'quë shtë më.

¹⁵ Por ni rnia'a lu të ra di'dzë shtë Dadë Jesús. Lë'ë hia'a ra naguëa'në guëbani hashtë dzë naguëdchini më, adë chu quiblúdi'i lu ra naguti parë tsepi gube'e ¹⁶ purquë dzë ni, guini ra mënë tubi voz ziquë shtë rëy. Guini rall voz shtë tubi ianglë principal nu gu'ldë ianglë trompetë shtë Dios. Iurní ze'dë guëdchini Dadë Jesús de gube'e. Primëre tsashtë ra tëgulë nagualdí ldu'i diza'quë. ¹⁷ Iurní grë ra shmënë Jesús nanabani lu guë'dchiliu juntë con ra naguashtë ladi ra tëgulë, guëldisë më lë'ë rai' lu guë'dchiliu parë guiá hia'a la'ni shcahi. Guiagtsa'guëlú hia'a lë'ë Dadë Jesús iurní. Zni guëlezënú hia'a lë'ë më parë siemprë. ¹⁸ Zni gaquin, por ni gulë guadi'dzënú sa'l di'dzë rë' të parë guëquitë ldu'u rall nu tsaldí ldu'u rall más.

5

1 Rquëa'a lu të bëchi la sahia, de quë adë rquí'nidi'i gac bë'a hia'a pë dzë, nilë ca iurë guëdchini Dadë Jesús
 2 purquë bien nanë hia'a guëdchini më dzë ra mënë adë rzu nasínidi'i rall, igual ziquë rdchini nguba'në gue'lë. Zni guëdchini Dadë Jesús dzë adë pë llgabë runë ra mënë.
 3 Dzë lë'ë mënë cagni'i: "Hia grë bëac dchi lu guë'dchiliu. Hia segurë nabani zá'ca'a." Dzë ni de repëntë guëdchini Jesús ziquë rna'zi dudurë ra na'a nanua'a shíni'. Zni guëdchini më parë guëzalú më guë'dchiliu nu adë chu mënë lda'a lu cashtigu rë'.
 4 Perë lë'ë të bëchi la sahia, hia nanú llni guëc të, të adë guëdchini dzë ni guëc të ziquë rdchini tubi nguba'në terciuni.
 5 Grë hia'a nanú llni la'ni guëca'a nu rdë'ë hia'a cuendë ra cusë narni'i Dios. Hiadë nacahi la'ni guëca'a nu hiadë rzëdi'i hia'a ziquë rzë ra më gue'lë.
 6 Por ni hiadë chu gúnëdi'i duldë ziquë duldë narunë ra mënë nanadë guënëdi'i Dios, sino quë guëdzú nasini hia'a nu guëagná ldu'u hia'a de quë juici shtë Dios napë quë guëdchini.
 7 Ra narunë duldë adë rdë'ëdi'ill cuendë de quë mizme lë'ë rall rguili rall cashtigu shtë Dios parë lë'ë rall. Na rall ziquë ra narga'si gue'lë nu ziquë ra narzuu'dchi. Adë rdë'ëdi'i rall cuendë pë quëhunë rall.
 8 Perë lë'ë hia'a nabani zá'ca'a delantë lu Dios. Guëdzú sini hia'a parë adë guësínidi'i mëdzabë lë'ë hia'a

lu duldë. Tubi suldadë rácull con gui'bë nashábëll nu rzú'bëll casco parë rúnëll defender cuerpë shtënéll iurë rdildi rall. Igual lë'ë hia'a napë quë guëdë'na'a defender lë'ë hia'a lu Satanás. Tsaldí ldu'u hia'a shti'dzë Dios de quë gunë më salvar lë'ë hia'a. Gac shtu'u hia'a lë'ë më parë adë gúnëdi'i Satanás gan guësiguëll lë'ë hia'a.
 9 Adë gudíliidi'i Dios lë'ë hia'a parë gunë më cashtigu lë'ë hia'a sino quë parë guëne'e më vidë sin fin. Rzëlaa'dchi më vidë parë lë'ë hia'a purquë hia gudilli Dadë Jesucristo cuendë shtë hia'a.
 10 Guti më lu cruz por lë'ë hia'a parë guëdápa'a vidë con lë'ë më la'ni gube'e. Si talë nianá nabani hia'a u hia guti hia'a guëbani hia'a con lë'ë më.
 11 Por ni tsagla'guë guëni'inú të ra sa' të con diza'quë rë' parë su rall firmë lu shnezë më.

Rni'inú Pablo lu ra narialdi ldu'i diza'quë

12 Ziquë bëchi la sahia rnia'a lu të, gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë ra naquëhunë shchi'ni Dios entrë lë'ë të, ra naná cabësë grupë shtë të.
 13 Napë quë gunë të rëspëti nu gac shtu'u të lë'ë rall purquë gudili më lë'ë rall parë shchi'ni më. Gulë guquërdë za'quë; adë pë dishi'bi runë të.
 14 Tambiën rnia'a lu të ziquë bëchi la sahia, gulë guni'inú lu ra mënë nanëdi'i gunë dchi'ni. Gulë bë'në animar lë'ë narunë faltë tsaldí ldu'i diza'quë. Gulë bë'në compa'ni nala'di su

firmë lu shti'dzë më. Adë tsasháquëdi'i ldu'u të con ra sa' të.

¹⁵ Gulë guná, adë nádi'i bien gunë të vengar tubi sa' të. Adë rgúdi'i të galguezë. Mejurë gudili lla gunë të bien con grë ra sa' të nu con grë mënë la'ni guë'dchiliu.

¹⁶ Guëdubi tiempë gulë bëquitë ldu'u të. ¹⁷ Tsagla'guë guadi'dzënú të Dios nu gulë guna'bë lu më guëdubi tiempë. ¹⁸ Grë lo quë nacazac të, gulë bédë'e graci lu më purquë ni na voluntá shtë më gunë të. Lë'e ni na voluntá shtë më parë grëtë' narialdí ldu'i diza'quë shtë Jesucristo.

¹⁹ Adë rcuë'zëdi'i të shchi'ni Espíritu Santo. ²⁰ Adë rquë guiá'adi'i të diza'quë narni'i mënë lu të por pudërë shtë Dios. ²¹ Iurë ze'dë guëni'i tubi nguü tubi di'dzë lu të, gulë bësë'din gu nahin diza'quë shtë Dios. Talë nahin shti'dzë Dios, gulë bëa'nënuhin perë si talë adë nádi'in shti'dzë Dios, adë rëa'në guënúdi'i tëhin. ²² Gulë bësa'në grë cusë mal.

²³ Rna'bë na'a lu Dios narcue'dchí la'ni ldu'u hia'a, gunë më compaüi lë'e të parë gunë të cumplir grë narac shtu'u më. Gac të niétiquë shmënë më. Rna'ba lu më të guëzunë më almë shtë të nu espíritu shtë të. Gunë Dios compaüi lë'e të parë adë gunë dchi'ni të cuerpë shtë të lu cusë mal. Guëa'në të limpi sin duldë dzë naguëdchini Dadë Jesucristo. ²⁴ Dios gudili lë'e të parë gac të shmënë më. Adë rúnëdi'i më cambi shti'dzë më. Guldí më

iurë rni'i më lu të; gunë më cumplir grë cusë rë'.

Ndë'e gualú cartë shtë Pablo con tubi saludë

²⁵ Quëhuna ruëguë lu të bëchi la sahia, gulë guna'bë lu Dios por lë'e na'a.

²⁶ Gulë bë'në saludar grë ra narialdí ldu'i diza'quë nga'li con tubi abrasë nacagshe'ldë na'a.

²⁷ Rna'ba lu të ziquë muzë shtë Jesucristo, bi'ldi cartë rë' lu grë ra shmënë Dadë Jesús narëta' nga'li.

²⁸ Rna'ba lu Dadë Jesucristo guëne'e më llëru'bë bendición parë lë'e të. Zni gaquin. Amén.

Segundë cartë nabëquë'ë San Pablo lu ra Tesalonicenses

Bëquë'ë Pablo tubi cartë lu grupë narialdí ldu'i diza'quë guë'dchi Tesalónica

¹ Na Pablo con ra sa' hia'a, Silvano nu Timoteo, rquëa'a cartë rè' lu grupë nacanalde tëchi diza'quë shtë Jesús, ra naquërelde guë'dchi Tesalónica. Dios Shtëada'a con Dadë Jesucristo gudili më lë'ë të parë gac të shmënë më. ² Rna'bë na'a lu Dios Padre nu lu Dadë Jesucristo gunë më llëru'bë favurë parë lë'ë të. Cuedchí ldu'u të nu guëne'e më grë cusë za'quë parë lë'ë të.

Gunë Dios juzguë lë'ë ra narunë duldë

³ Rnia'a lu të bëchi la sa' hia'a, de quë siembrë rna'bë na'a lu Dios nu rdë'ë na'a graci lu Dios por lë'ë të. Rdë'ë na'a graci lu më purquë ziaru'bë cariñi nanapë të con sa' të nu dzë con dzë tsaldíru'u ldu'u të diza'quë shtë Dadë Jesucristo. ⁴ Por ni rbedchí ldu'u na'a con lë'ë të nu cagni'i na'a lu ra grupë shtë shmënë Dios lla mudë bia'a ldu'u të lu ra nazunalde lë'ë të. Cagni'i na'a lu rall de quë su të firmë lu shnezë Dios masiá rzunalde mëne lë'ë të. Tsagla'guë tsaldí ldu'u të de quë naza'quë na Dios, masiá quëhunë ra mëne cuntrë lë'ë të. ⁵ Por grë cusë durë narunë

mënë cuntrë lë'ë të, rdë'ë na'a cuendë de quë caglua'a Dadë Dios runë tucarë tsutë të lugar catë rribë'a më. Iurë rzunalde mëne lë'ë të, nahin tubi sëñi de quë justë na Dios nu gunë më juzguë grë mëne.

⁶ Siembrë runë më ra cusë za'quë. Runë tucarë guëshe'ldë më cashtigu guëc ra narzunaldë lë'ë të ⁷ perë cuedchí ldu'u hia'a dzë guëdchini Dadë Jesús de gube'e. Guëdchini më con ian-glë pudërusë shtë më ⁸ nu con be'lë narru'u lu gui'i dushë. Guëdchini më parë guëdë'ë më cashtigu lë'ë ra nanadë guënëdi'i Dios nu guëshe'ldë më cashtigu guëc ra narzu'bë diáguëdi'i diza'quë shtë Dadë Jesús. ⁹ Guëzac zi më lë'ë rall la'ni gabildi catë nídi'i fin. Guënililú rall lu Dadë Jesús. Guënililú rall catë rribë'a Dios, catë nanú pudërë nu llni shtë më. ¹⁰ Gac ra cusë ni dzë guëdchini Dadë Jesús. Gunë më recibir hunurë shtë mëne nabëzunë Dios almë shtë rai'. Grë ra nabëzu'bë diaguë di'dzë shtë më, gunë rall alabar lë'ë më iurní. Guëni'i rall nabënë na më. Nu lë'ë të dzë ni, zuga'a të nga'li purquë gualdí ldu'u të diza'quë naguni'i na'a lu të.

¹¹ Por ni siembrë cagna'bë na'a lu Dios por lë'ë të de quë tsagla'guë gunë më cambi mudë nanabani të parë gunë tucarë cusë za'quë ziquë shmënë Dios. Pues guna'bë Dios lë'ë të parë gac të shmënë më. Cagna'bë na'a lu më gunë më cumplir ra cusë narac shtu'u të gunë

më. Con pudërë shtë më gunë të cumplir dchi'ni shtë më naguzublú të purquë rialdí ldu'u të lë'ë më. ¹² Zni gunë të alabar lë'ë Dadë Jesús ziquë runë tucarë. Mizmë tiempë guëlua'a më lë'ë të lu Dios de quë na të më za'quë. Zni gaquin niétiquë purquë Dios nu Dadë Jesucristo rac shtu'u më lë'ë të nu quëhunë më llëru'bë favurë parë lë'ë të.

2

Nguiu nagadzë duldë la'ni ldú'ull

¹ Iurne' rquëa'a lu të shcuendë gac guëdchini Dadë Jesucristo de gube'e parë guëtëá më lë'ë hia'a lu guë'dchiliu nu guëquërëlda'a con lë'ë më. ² Quëhuna ruëguë lu të, bëchi la sa' hia'a, adë rac ldú'udi'i të nu adë rdzëbëdi'i ldu'u të de quë hia bédchini Dadë Jesús, masiá rni'i ra mënë nahin verdá u rni'i rall nahin tubi di'dzë naguni'i Espíritu Santo lu rall. Talë rni'i rall de quë bë'në rall recibir tubi cartë nabëshe'ldë na'a narni'i zni, adë tsaldídi'i ldu'u të shti'dzë rall. ³ Adë guësá'nëdi'i të guësiguë ra mënë lë'ë të purquë antsë guëdchini më, tsunë cusë gac cumplir. Tiempë ni zihani mënë guës'a'në rall ldai' shtë Dios nu gunë rall cuntrë lë'ë më. Tiempë ni guëdchini tubi nguiu nagadzë grë clasë duldë la'ni ldú'ull, adë ni fin shtënëll. ⁴ Gúnëll cuntrë ra dios shtë mënë nu sull lu grë clasë cultë catë runë mënë adorar Dios de verdá. Guëshepi guiá'all mizmë lë'ëll

nu tsutëll catë runë tucarë cuezë Dios nu guëni'll mizmë lë'ëll na Dios.

⁵ ¿Gu rëagná ldu'u të gunia'a lu të grë ra cusë rë' dzë guquëreldeñú na'a lë'ë të? ⁶ Nanë të pë cusë rzu lu nguiu nagadzë grë clasë duldë la'ni ldú'ull, perë adë guëlua'alull lu ra mënë shtë guë'dchiliu hashtë tiempë nagunë Dios disponer. ⁷ Pues nanë hia'a de quë zihani mënë adë rac shtú'udi'i rall lëy za'quë nanadápa'a iurne'. ⁸ Iurní nguiu nagadzë duldë la'ni ldú'ull guëlua'alull lu ra mënë lu guë'dchiliu, perë Dadë Jesús con tubi di'dzë naguëni'i më, quini më lë'ëll. Guënitilú më lë'ëll iurë guëdchini më con pudërë shtë më. ⁹ Lë'ë nguiu mal ni guëdchínill con pudërë shtë Satanás parë gúnëll zihani milagrë nu cusë nalá'adi'i guëná mënë. ¹⁰ Con zihani bishi guësiguëll lë'ë mënë nanadë rialdídi'i ldu'i diza'quë. Guënití rall purquë adë nëdi'i rall tsaldí ldu'u rall diza'quë parë gac salvar rall. ¹¹ Por ni Dios quëgsa'në më lë'ë rall parë tsaldí ldu'u rall bishi. ¹² Al fin grë ra nanadë gualdídi'i ldu'u diza'quë, ra nanapë gustë quëhunë duldë, gac condenar rall. Adë nídi'i fin parë lë'ë rall.

Dizdë principi gudili Dios lë'ë të

¹³ Perë rnia'a lu të bëchi la sa' hia'a, de quë siemprë rna'bë na'a lu Dios; rdë'ë na'a graci lu Dios por lë'ë të purquë Dadë Jesús rac

shtú'ui' lë'ë të nu dizdë principi gulë Dios lë'ë të. Na të shini më por pudërë shtë Espíritu Santo purquë gualdí ldu'u të diza'quë. ¹⁴Nu napë të shti'dzë më naguni'i na'a lu të parë tsutë të lugar catë rlua'a pudërë nu llni shtë Dadë Jesucristo. Parë ni guna'bë Dios lë'ë të.

¹⁵ Por ni gulë tsagla'guë firmë lu shnezë Dios nu gulë bëagná ldu'u të grë ra enseñansë naguni'i na'a lu të nu gulë bëagná ldu'u të ra enseñansë nabëqu'ë na'a la'ni cartë rë'. ¹⁶ Dios Padre Shtáda'a con Dadë Jesucristo, nalë rac shtu'u më lë'ë hia'a nu bëne'e më llëru'bë favurë parë lë'ë hia'a. Quëhunë më compa'ni lë'ë hia'a parë tsaldí ldu'u hia'a más nu parë gac bë'a hia'a de quë bë'në më salvar lë'ë hia'a lu cashtigu shtë më. ¹⁷ Rna'bë na'a lu më de quë gunë më compa'ni lë'ë të parë gapë të valurë nu fuersë parë gunë të shchi'ni më nu guëni'i të shti'dzë më lu ra mënë.

3

Gulë guna'bë lu Dios por lë'ë na'a

¹ Stubi cusë rnia'a lu të bëchi la sa' hia'a, gulë guna'bë lu Dios por lë'ë na'a parë más nasesë guërë'tsë diza'quë shtë Dadë Jesús lu ra më shtë guë'dchiliu. Gulë guna'bë lu Dios de quë gunë rall recibirin con gustë nu de quë tsaldí ldu'u rall diza'quë, igual cumë ziquë bë'në të recibirin. ² Gulë guna'bë lu Dios de quë gunë më librar

lë'ë na'a guia'a nguiu mal nu ra narunë cuntrë shchi'ni Dios. Pues lëdë grëdi'i mënë rialdí ldu'u rall diza'quë narni'i na'a ³ perë nabënë na Dadë Jesús nu gunë më lo quë naguni'i më. Guldí më gunë më compa'ni lë'ë të parë gac të firmë lu shnezë më nu lë'ë më quëhapë më lë'ë të lu pudërë shtë mëdzabë. ⁴ Napë na'a confiansë lë'ë të purquë na të shmënë më, de quë quëhunë të ra cusë narnibë'a na'a gunë të. Nu tsagla'guë guëzu'bë diaguë të grë cusë ni. ⁵ Rna'bë na'a lu Dios gac bë'a të de quë rac shtu'u më lë'ë të. Rna'bë na'a gunë më compa'ni lë'ë të parë gapë të más pacënci masiá guëldënú mënë lë'ë të.

Runë tucarë grë mieti gunë rall dchi'ni

⁶ Rnibë'a na'a lu të bëchi la sa' hia'a, purquë na na'a muzë shtë Dadë Jesucristo de quë adë gunë të igual naquëhunë ra sa' të nanadë rac shtú'udi'i gunë dchi'ni. Nabëchi rall nu adë rúnëdi'i rall rëspëti enseñansë naguni'i na'a lu rall. ⁷ Bien nanë të de quë runë tucarë grë të gunë të dchi'ni igual ziquë bëtë'në na'a dchi'ni dzë guquërdë na'a con lë'ë të. ⁸ Gudilli na'a por grë cumidë nagudáu na'a. Dzë la gue'lë bëtë'në na'a dchi'ni hashtë bëdzaguë na'a parë adë ni tubi de lë'ë të adë guá'adi'i të nicidá shtëne na'a. ⁹ Bëtë'në na'a dchi'ni parë bëlua'a na'a lë'ë të de quë nabënë na gunë mieti

dchi'ni. Be'rquë niadchini na'a lidchi të niadáu na'a sin quë adë niadíllidi'i na'a lu të purquë bédapë na'a derechë parë niadë'në na'a ni. ¹⁰ Perë dzë gulezënú na'a lë'ë të, guni'i na'a lu të de quë sa' të nanadë rac shtú'udi'i gunë dchi'ni adë guëdë'ë të pë gaul. ¹¹ Pues rni'i mënë lu na'a de quë bældá sa' të adë quëhúnëdi'i rall dchi'ni. Runë rall cupar lë'ë rall lu cusë nanadë rllu'i'idi'i. Riutë rall la'ni ra cusë naquëhunë mënë. ¹² Ziquë muzë shtë Dadë Jesús, rnibë'a na'a nu rni'inú na'a lu të, runë tucarë gunë ra nguiu ni shchi'ni rall parë gau rall. Adë tsutédi'i rall lidchi sa' rall parë quili rall pë gau rall.

¹³ Adë tsasháquëdi'i ldu'u të. Gulë tsagla'guë gunë të ra cusë za'quë delantë lu ra mënë. ¹⁴ Talë nanú tubi nguiu ladi të nanadë rzu'bë diáguëdi'i di'dzë rë' nacagshe'ldë na'a iurne', gulë guná chull. Adë guëtsá'guëdi'i të lë'ëll parë guëtú lull. ¹⁵ Gulë guc shtu'u lë'ëll nu gulë guni'inú lë'ëll ziquë bëchi sa' të, lëdëdi'i ziquë tubi enemigu shtë të.

Ndë'ë gualú cartë shtë Pablo con tubi saludë

¹⁶ Siemprë nadápa'a paz por Dadë Jesucristo; por ni rna'bë na'a lu më gunë më compañi parë cuedchí ldu'u të. Rac shtu'u na'a gapë të tubi vidë za'quë siemprë ancalë nanú të, nu rac shtu'u na'a cuezënú Dadë Jesucristo lë'ë të, grë të.

¹⁷ Na Pablo gualú bëquëa'a cartë rë' lu të con tubi saludë parë grë të ziquë rquëa'a grë cartë narshe'lda parë gac bë'a të nahin tubi cartë nabëquëa'a. ¹⁸ Guëne'e Dadë Jesucristo llëru'bë bendición parë grë të. Amén.

Primerë cartë nabëquë'e San Pablo lu Timoteo

Bëquë'e Pablo cartë rë' lu Timoteo

¹ Na Pablo, nahia poshtë shtë Jesucristo por mandadë shtë Dios el quë nangunë salvar lë'e hia'a. Bëshe'ldë Dadë Jesucristo na; na më el quë naguëne'e vidë sin fin juntë con lë'i'. ² Quëquëa'a cartë rë' lul, Timoteo, nal cumë ziquë shinia purquë gualdí ldu'ul Jesucristo iurë guni'inúa lë'ël diza'quë. Rac shtua'a gápël favurë shtë Dios, quë guëga'a ldu'u më lë'ël, quë rbedchí ldu'ul por pudërë shtë Dadë Dios con Jesucristo, Shláma'a.

Gulë gapë cuidadë por l dai' falsë

³ Antsë bëna incarguë lë'ël guëá'nël ciudá Efeso mientras tsahia regiuni Macedonia; gunia'a lul iurní de quë napë quë guëñibé'al mënë parë adë guëluá'adi'i rall stubi clasë l dai'. ⁴ Nu adë guëquë'èdi'i rall listë llëduni ra lë shtë shtadë guëlu'ul rall, nu adë gúnëdi'i rall cuendë di'dzë shtë nguui bishi purquë fin shtë ra cusë ni nadë más rdildi di'dzë ra mënë. Adë runë rahin compa'ni parë guëdë'na'a cumplir lo quë narac shtu'u Dios. Sulë por fe gúnël cumplir voluntá shtë më. Grë ndë'e quëhuna incarguë lul stubi vultë.

⁵ Lo quë narac shtua'a gunë tē, gac shtu'u tē sa' tē con guëdubinú ldu'u tē sin mal llgabë, nu tsaldí ldu'u tē Jesús de verdá. ⁶ Bëldá mënë nabësa'në lu nezë za'quë shtë Dios, guanaldë rall tēchi di'dzë nadë guëllu'idi'i. ⁷ Rac shtu'u rall gac rall mësë shtë lëy nabëquë'e Moisés perë adë riasëdi'i rall pë lo quë narni'i rall. Rac b'adi'i rall pë runë cuntienë di'dzë narni'i rall con llëru'bë confiansë.

⁸ Rdë'e hia'a cuendë de quë lëy na za'quë, sulë si talë guëlua'a hia'a de acuerdë según voluntá shtë Dios. ⁹ Rdë'e hia'a cuendë de quë lëy adë rzúdi'i lu ra narunë bien purquë Dios bédë'e lëy parë grë ra mënë mal con grë ra narzu'bë diáguëdi'i shti'dzë Dios, grëtë' ra narunë cuntrë Dios con ra nanapë duldë, grëtë' ra nadë runë rëspëti Dios con grë ra nadë nëdi'i gunë cuendë shti'dzë më, grë ra narguini shtádi' nu ra narguini shní'ai', grëtë' ra narguini mënë gati mënë, ¹⁰ nu grë ra narquënú tse'lë sa'll, nu grë ra naná rquënú mizmë sa' nguui, grë ra narbaa'në parë cu rall dumí, parë grë ra naná bishi ra, nu grë ra narunë jurar con bishi; por ra cusë ni rzu lëy shtë Dios. Nu lë'e lëy rzu parë grë ra narunë cuntrë enseñansë za'quë. ¹¹ Ra enseñansë rë' nahin de acuerdë con diza'quë shtë Dios. Di'dzë ni rni'i de quë llëru'bë na pudërë shtë Dios. Mizmë lë'e

më bë'në incarguë diza'quë ni guiahia.

Rdë'ë Pablo graci lu më por favurë nabë'në më

¹² Quëgdë'ëhia graci lu Dadë Jesucristo, bëne'le më pudërë parë guadi'dza diza'quë purquë gualdí ldu'u më na ziquë tubi muzë nangunë cumplir voluntá shtë më. Gulë më na parë guna shchi'ni më. ¹³ Gulë më na aunquë antsë napa gustë guní'ihia didzabë guëc më, bëna cuntrë lë'ë më, gurushtiáhia guëc më, perë bëga'a ldu'u më na purquë todavía adë guc bë'adia'a pë canihuna. Adë bëdchínidi'i llni shtë Dios guëca. ¹⁴ Perë llëru'bë favurë napë më parë na; iurne' rac shtua'a lë'ë më; rialdí ldua'a shti'dzë më. Grëhin ze'dë de Cristo Jesús purquë nahia unidë con lë'ë më.

¹⁵ Na ciertë nu grë mieti napë quë tsaldí ldu'u rall de quë Cristo Jesús bidë lu guë'dchiliu parë gunë më salvar grë ra nanapë duldë. Nu nahia primërë pecadurë entrë grë mieti. ¹⁶ Perë bëga'a ldu'u më na, sulë parë guëlua'a grë pacënci shtë më la'ni vidë shtëna. Guca primërë entrë grë ra pecadurë, perë lë'ë më gulë më na parë gaca tubi ejemplë lu grë ra natsaldí ldu'i lë'ë më të parë gapë rall vidë sin fin. ¹⁷ Por ni runë tucarë guëdë'ë mieti graci nu hunurë lu Rëy nanabani parë siemprë, el quë nadë rátidi'i, el quë nadë chu rnádi'i lúhi', parë lúniquë

Dios verdadërë nanápëdi'i fin. Amén.

¹⁸ Timoteo, cagnia'a lul ziquë shinia, guagla'guë tsaldí ldu'ul lë'ë më con buen llgabë. Ra di'dzë naguni'i ra muzë shtë më iurë bë'nël recibir dchi'ni shtë më, gunë rahin compaÑi lë'ël iurne'. Guc tubi suldadë za'quë shtë Jesús. ¹⁹ Adë guësá'nëdi'il fe shtënël sino tsaldí ldu'ul lë'ë më más. Guagla'guë lu shnezë më con buen llgabë, pues bëldá mënë bëniti rall lu shnezë Jesús. Bëquë guia'a rall llni nabëdë'ë Dios. ²⁰ Zni guzac Himeneo nu Alejandro, lë'ë naná bëna intriegu lu Satanás të parë gac bë'a rall rqui'ni cuezë ra di'dzë dzabë narni'i rall cuntrë Dios.

2

Gulë guna'bë Dios por grë mënë

¹ Primeramëntë rac shtua'a gunë të ruëguë lu Dios, nu gulë guna'bë lu më, nu gulë guadi'dzënú lë'ë më, nu gulë bëdë'ë graci lu më por grëtë' ra mënë. ² Gulë guna'bë lu Dios por grë gobiernë nu grëtë' autoridá të parë guëdápa'a tubi vidë sin dishi'bi, nu parë guëdë'na'a cumplir voluntá shtë më nu parë guëdápa'a vidë naná de acuerdë con shti'dzë më. ³ Zndë'ë rac shtu'u Dios guëdë'na'a cumplir naná correctë delantë lu më, el quë nangunë salvar lë'ë hia'a. ⁴ Rac shtu'u më grëtë' nguiu gac salvar nu rac shtu'u më grëtë' nguiu gac bë'a rall guadë

naná verdá shtë më. ⁵ Nanú tubsë Dios nu nanú tubsë nazú guëláu entrë nguui nu Dios; më ni rni'inú Dios por ra nguui. Lë'i' na Dadë Jesucristo. Na më nguui. ⁶ Jesucristo bënë intriegu mizmë lë'i' lu galguti parë gudilli më duldë shtë hia'a con präci rënë shtëhi'. Iurë bënë Dios disponer, bënë më testificar por galguti shtë Jesús gunë më salvar lë'ë hia'a. ⁷ Gudili më na ziquë mensajërë nu poshtë shtë më, nu parë guëluá'ahia ra mënë nanádi'i më israelitë lla tsaldí ldu'u rall nu parë gac bë'a rall pë na verdá. Ruadi'dza verdá, lëdë bëshidi'i.

⁸ Por ni rni'a'a lu të, rac shtua'a de quë guëdubi ladë guëna'bë ra mënë lu Dios, guëldisë rai' oraciuni lu Dios, parë sulë con ldu'u limpi sin ni tubi llanë, nilë dishi'bi. ⁹ Nu rac shtua'a de quë ra na'a gacu rai' shabë rai' ziquë runë tucarë, lëdëdi'i con lujë. Gapë rai' rëspëti lu sa' rai'; adë guëzë'ëdi'i rai' begu con lujë u orë u guë'ë naná lasaquë zihani dumí. Gácudi'i rai' shabë nalasac zihani dumí nadë más parë guëná mënë lo quë nanapë rall. ¹⁰ Mejurë gacu ra na'a stubi lari naná obrë za'quë ziquë runë tucarë gunë mieti naná shmënë Jesús. ¹¹ Ra na'a napë quë guëac dchi parë guësë'dë rai' nu gac rai' obedientë. ¹² Adë rdë'ëdia'a sí guëlua'a ra na'a ra shmënë Dios, nilë rni'bë'adi'i rai' nguui sino guëac dchi ra na'a ¹³ purquë primërë bëntsa'u

Dios lë'ë nguui; despuësë bëntsa'u më lë'ë na'a. ¹⁴ Adë bësiguëdi'i mëdzabë lë'ë Adán sino Eva. Por naná guguë na'a iurní, gulaguë na'a la'ni duldë ¹⁵ parë gac salvar ra na'a iurë ralë ra shíni', si talë tsagla'guë tsaldí ldu'u rall shti'dzë më, si talë rac shtu'u rall Dios nu si talë quërelde rall bien lídchill, nu si talë adë gúnëdi'ill cumplir deseo mal nananú la'ni ldu'ull.

3

Ra naná encargadë con shchi'ni Dios

¹ Si talë tubi nguui rac shtu'ull gápëll catë guënbë'ai' ziquë encargadë shtë los de más shmënë Dios, pues nahin tubi cusë za'quë lo quë narac shtu'u mënë ni. ² El quë nanapë carguë ni, rqui'ni guëbánill tubi vidë za'quë lu sa'll të parë ni tubi adë chu guëní'idi'i guëquëll. Napë quë gápëll mizmë lë'ëll de grë duldë; gápëll tubsë tsé'lëll. Gac mënë ni de buen llgabë; gáquëll më rëspëti. Gáquëll tubi narunë recibir visitë lídchill, nu gáquëll nasini parë guëluá'all los de más mënë. ³ Adë gúdi'ill zili vini; adë quíli'di'ill dishi'bi, ni gáquëdi'ill narzebi ldu'u pë shtë mënë. Más bien gáquëll tubi nguui nadu'u nu adë tildi dí'dzëdi'ill con sa'll; adë sébidi'i ldu'ull dumí. ⁴ Nu rqui'ni guënbë'all lídchill za'quë za'quë, nu shínill gapë rai' rëspëti lu shtadë rai'. ⁵ Si talë adë gáquëdi'i guënbë'all lídchill con shínill, ¿lallë

gáquëll guë nibé'all los de más naná grupë shtë shmënë Dios? ⁶ Lë'ë encargadë shtë shmënë Dios, adë gáqui' tubi më nanapë du'pë tiempë dizdë bë'ni' recibir Cristo Jesús, no sea quë ldáguëll la'ni mizmë condenación nagulaguë mëdzabë; guc shtú'ull gáquëll më ru'bë. ⁷ Nu rqui'ni tubi encargadë con shmënë më gáquëll rëspëti por los de más nanadë rialdíd'i ldu'i diza'quë, no sea guëldáguëll lu duldë nu ra sa'll guëni'i guëquëll. Ni na tubi trampë shtë Satanás.

Ra narunë compa'ni ra encargadë con ra shmënë Dios

⁸ Zni zac, ra diáconos, ra narunë compa'ni entrë ra shmënë Dios, gac rai' mënë rëspëti, mënë narunë cumplir shtí'dzi', mënë nadë rzuu'dchidi'i nu adë rzébidi'i ldu'u rai' dumí. ⁹ Napë quë gac ra mënë ni nguiu naná riasë bien diza'quë naná bëru'u lu llni iurne'. Gac rai' nguiu sin ni tubi enga'ni la'ni ldu'i'. ¹⁰ Primëre gac probar ra mënë ni, si talë adë chu guëdchí'bëdi'i galquiá cuntrë nguiu ni. Hia guëná'zi rai' dchí'ni ziquë muzë shtë los de más shmënë Jesús. ¹¹ Mizmë zni ra tse'lë shtë diáconos gac rall mënë rëspëti; gáquëdi'i rall nachismë; gac rall ra naquëhunë cumplir shtí'dzi'. Gac rai' na'za za'quë të tsaldí ldu'u sáhi' lë'ë rai'. ¹² Tubi diácono napë quë gápëll tubsë tsé'lëll, nu napë quë guë nibé'ai' bien shíni' con grë shfamíli' ¹³ purquë ra

narunë sirvë ziquë diáconos, si talë gunë rai' cumplir bien shchi'ni më, gunë rai' gan rëspëti nu confiansë shtë sa' rai'. Guadi'dzë rai' diza'quë shtë Cristo Jesús sin quë adë rdzëbëdi'i rai'.

Diza'quë shtë Dios

¹⁴ Rac shtua'a gue'dë guënahia lul lueguë, perë mientras quëquëa'a ra cusë rë'. ¹⁵ Si talë gac ldë'ëhia, gac bë'al lla runë tucarë guëquërdël entrë los de más shmënë Jesús, quiere decir, entrë ra famili shtë Dios. Pues grupë shtë shmënë Dios na ziquë pilari narapë hiu'u. Na rall ziquë cimientë shtë hiu'u naná quëhapë verdá shtë Dios. ¹⁶ Llëru'bë na ra enseñansë nadápa'a. Bëlua'a më rahin; iurní rialdí ldu'u hia'a ndë'ë: Bëdchini Dios con cuerpë shtë nguiu, nu Espíritu Santo guní'i tubldí na shcuendë më. Guná ra ianglë lu më. Ra mënë biadi'dzë rall diza'quë shtë më lu ra mënë guëdubi naciuni. Mënë gualdí ldu'u rall shti'dzë më, nu bë'në Dios recibir lë'i' lu gube'e stubi.

4

Ra narlua'a tëchi lu shti'dzë Dios

¹ Espíritu shtë Dios rni'i ldi de quë lúltimë tiempë bëldá mënë guësa'në rall shti'dzë Dios. Tsanaldë rall tëchi ra espíritu mal narsiguë, nu tsaldí ldu'u rall stubi ldai'

falsë naze'dë de mëdzabë.
² Guëquë diaguë rall di'dzë shtë ra mësë falsë naná ziquë guetë nadchi'bë lu dchi'li. Llgabë ra hiembrë ni adë rínidi'i ra; nahin ziquë tubi cusë naná cuë gui'i con gui'bë ldë; hiadë rínidi'in.
³ Ra mënë ni nëdi'i rall guëtsë'a mieti; nëdi'i rall gau mënë belë; perë Dios bëntsa'u grëtë' dau ni. Na parë ra narialdí ldu'i lë'ë më gau rallin, nadë más guëdë'ë rall graci lu më.
⁴ Grëtë' nabëntsa'u Dios bien nahin. Ni tubi adë chu guëquë guiá'adi'in sino gulë bënë recibirin. Gulë bédë'ë graci lu më
⁵ purquë shti'dzë Dios runë ldai' grëtë' guëc dau iurë rná'ba'a lu më.

Tubi muzë za'quë shtë Jesucristo

⁶ Si talë quëgluá'al enseñansë rë' lu ra bëchi sa'l, iurní nal tubi muzë za'quë shtë Dadë Jesucristo, nu mizmë lë'ël tsagla'guë gac alimentárëll con shti'dzë Dios. Tsasël más ldai' za'quë nari-análdël tēchi'.
⁷ Adë rúnëdi'il cuendë ra enseñansë falsë, nilë cuendë falsë sino quë ziquë tubi narunë ejercici diari, bësë'dë shti'dzë Dios bien.
⁸ El quë narunë ejercici quëhúnëll provëchë por du'pë tiempë perë el quë narunë ejercici espiritual, el quë naquëhunë cumplir voluntá shtë Dios, quëhúnëll provëchë iurne' mientras quëréldëll lu guë'dchiliu nu quëhúnëll provëchë parë tubi vidë naguëdchini más despuësë.
⁹ Di'dzë ni na verdá nu runë tucarë grë mieti tsaldí ldu'u

rallin.
¹⁰ Ze'dë guëdchini stubi vidë; por ni rdë'na'a dchi'ni; rdë'na'a fuersë purquë rialdí ldu'u hia'a shti'dzi'; dzuléza'a Dios nanabani. Na më el quë nardë'ë vidë parë grë mieti perë másru'u gunë më salvar ra naná rialdí ldu'u shti'dzë më.

¹¹ Bëlua'a nu gunibë'a grëtë' enseñansë rë'.
¹² Gubani bien guëdubi tiempë të adë gúnëdi'i mënë desprëci lë'ël purquë nal sultërë, más bien gáquël tubi ejemplë lu grë ra narialdí ldu'i diza'quë. Gáquël ejemplë za'quë manërë naru-adí'dzël nu por conductë shtë'nël. Gáquël ejemplë lu sa'l con purë llgabë limpi.
¹³ Mientras lë'ë na guelda nga'li, guagla'guë bi'ldi ra Sagradas Escrituras lu ra mënë nu biadi'dzë lu rai' shti'dzë Dios. Nu bédë'ë cunseju lu rai' lla runë tucarë guëquërdë rai'.
¹⁴ Siempre bënë dchi'ni con fuersë nu llni shtë Dios, cusë nabë'nël recibir iurë bédchi'bë guia'a ra më guani'si guëquël, iurë guni'i rai' cusë nagúnël.

¹⁵ Guagla'guë gúnël cumplir ra cusë rë' con guëdubinú ldú'ul parë gac bë'a mieti lla ziaglá'guël másru'u delantë con lë'ë më.
¹⁶ Gupë cuidadë mizmë lë'ël nu gupë cuidadë enseñansë naquëgluá'al, nu guagla'guë gáquël firmë lu shnezë më. Si talë quëhúnël zndë'ë, gúnël segurë salvaciuni shtë'nël nu salvaciuni shtë ra narquë diaguë shti'dzël.

5

Conductë shtë Timoteo lu mënë

¹ Adë rni'idi'il guëc ra më guani'si naná encargadë con shchi'ni Dios, sino guni'inú lë'ë rai' con rëspëti ziquë ruadi'dzënu' shtádël. Nu biadi'dzënu' lë'ë ra nguiu de menos edá cumë si fuërë na rai' béchil. ² Bë'në tratë ra na'a gushë cumë ziquë mizmë shní'al, nu ra na'a de menos edá, biadi'dzënu' lë'ë rai' ziquë zánël. Gápël rëspëti parë lë'ë rai'.

³ Bë'në compa'ni ra viudë, perë sulë ra naná viudë nanadë nápëdi'i famili. ⁴ Si talë tubi viudë nápi' shíni' u shinillágui', ra shíni' napë quë tsasë rall runë tucarë gúnëll compa'ni ra shtádi' u shmámi'; zni quilli rall lo quë naze'bi rall. Ni na correctë gunë tubi shmënë Dios. Lu Dios na za'quin nu nahin voluntá shtë më. ⁵ Tubi viudë de verdá lu Dios, na el quë nanápëdi'i ni tubi shfamíli', nu tsagla'guë rialdí ldu'i' Dios, nu quëhúni' oraciuni dzë la gue'lë. Quëhúni' ruëguë lu Dios. ⁶ Perë lë'ë viudë nariagla'guë tëchi deseó mal nananú la'ni ldu'i, pues nall ziquë tëgulë aunquë nabánill. ⁷ Gunibë'a grë ndë'ë lu ra viudë të parë guëquërdë rall bien sin ni tubi faltë. Iurní nídi'i nicidá parë guëni'il guëc rai'. ⁸ Perë si talë tubi shmënë Dios nédi'i gápëll shfamíllil u ra naquërdënu' lídchill, pues hia bëquë guiá'all shti'dzë Dios; nall más peor quë tubi nadë rialdídi'i ldu'i Dios.

⁹ Lu listë shtë ra viudë, adë rquë'ëdi'il lë grë rall, sulë ra nanapë sesenta izë u más, ra nagupë tubsë tsé'li', ¹⁰ ra nabë'në obrë za'quë lu sáhi' ziquë ra nagupë bien shíni', ra nabë'në recibir visitë lídchi', ra nabë'në sirvë con galnadu'u ra shmënë Jesús, ra nabë'në compa'ni ra naquëhunë sufrir lu cusë dushë, ra nazianaldë tëchi ra cusë za'quë. Ra viudë ni na verdá. Runë tucarë gunë të compa'ni lë'ë rai'.

¹¹ Perë adë rquë'ëdi'il lu listë lë ra viudë lliguë purquë iurë ra deseó mal guëdchini stubi, rlua'a tëchi rai' lu Cristo nu rac shtu'u guëtsë'a rai' stubi. ¹² Pues iurní napë rai' faltë purquë adë bë'nëdi'i rai' cumplir primërë comprumisi shtë rai' con Dadë Jesús. ¹³ Más de ni, quëac rall nabëchi lu dchi'ni; ria rall hiu'u por hiu'u; lëdë niá'asëdi'i galnabëchi sino nu zac ruadi'dzë rall cusë adë guëllu'idi'i nu riutë rai' asuntë adë rúnëdi'i tucarë lë'ë rai'. ¹⁴ Por ni rnia'a, ra viudë lliguë guëtsë'a rai' stubi të gapë rai' shini rai'; guëribë'a rai' prupi shfamíli rai' të parë adë guëd'ëdi'i lugar guëdchi'bë Satanás galquiá cuntrë shmënë Dios. ¹⁵ Pues hia bëldá viudë bësa'në rall shnezë Jesús parë zianaldë rall tëchi Satanás.

¹⁶ Si talë tubi shmënë Dios, sea na'a u nguiu, nanú viudë entrë shfamíllil, runë tucarë lë'ëll gúnëll compa'ni viudë ni të parë nídi'i nicidá parë grupë shtë shmënë Dios gapë

rai' na'a ni, sino gunë rall compa'ni ra viudë de verdá, el quë nanápëdi'i famili nu adë pë nápëdi'i rai'.

17 Ra më guani'si, ra narnibë'a ra shmënë Dios, si talë quëhunë rai' bien, los de más mënë napë quë gunë rall rëspëti lë'ë rai' ziquë tubi muzë narunë tucarë chupë pagu. Rëspëti ni runë tucarë especialmente ra naruadi'dzë diza'quë nu el quë narlua'a shti'dzë Dios. 18 Pues Sagradas Escrituras rni'i: "Adë rgúdi'il guë'shu rua' ngunë naná rguitsë bë'dchi'", nu zac rní'in: "Ra narunë dchi'ni, nápëll derechë parë pagu shtë rall".

19 Adë rúnëdi'il cuendë grë ra naná rdchi'bë ra galquiá cuntrë ra më guani'si entrë ra shmënë Dios, sulë si nanú chupë u tsunë testigu, iurní sí, bënë casë lë'ë rall. 20 Perë ra naziagla'guë runë duldë, pues rqui'ni guëni'il guëc rall delantë lu grë ra shmënë Dios të parë los de más sa' rai', guëdë'ë rai' cuendë nadzë'bë na cashtigu shtë më. 21 Runa incarguë lë'ël delantë lu Dios nu Dadë Cristo Jesús nu delantë ra ianglë naquëbezënú Dios, de quë tsaglá'guël tëchi ra rëglë rë'; bënë juzguë bien; bënë tratë igual grë sa'l. 22 Adë riúbëdi'i ldú'ul parë guëdchi'bë guiá'al guëc ra mënë parë gunë rai' recibir carguë entrë los de más shmënë Dios. Adë gápëdi'il partë con duldë shtë stubi mënë sino gápël mizmë lë'ël

de grë duldë.

23 Ziquë zihani vuelte rac llu'u lá'níl, bii' du'pë vini, lëdë sulë nísëdi'i të parë guëac lá'níl.

24 Ra cusë mal naquëhunë bëldá nguïu, lueguë rlua'ain; napë quë gac juzgar rall. Ra cusë mal naquëhunë sëbëldá nguïu, naga'chi nahin iurne' perë napë quë guëru'uïn lu llni. 25 Igual na con cusë za'quë naquëhunë nguïu. Bëldá vësë clarë rlua'a rahin lueguë; nanú adë rluá'adi'i rahin lueguë, perë adë nídi'i mudë guëa'në ra cusë ni naga'chi por llëduni tiempë.

6

1 Grë ra naná bajo ordë shtë ra lamë, pues rqui'ni gapë rall llëru'bë rëspëti lu shlamë rall të parë adë chu guëni'idi'i mal cuntrë Dios shtë hia'a nu cuntrë diza'quë shtë Jesús. 2 Si nanú ra naná bajo ordë shtë lamë naná rialdí ldu'i diza'quë, pues rqui'ni másru'u gapë muzë ni rëspëti lu lamë purquë nall shmënë Jesús. Runë tucarë lë'ë muzë gúnëll dchi'ni lu lamë purquë nall tubi sa' narunë recibir resultatë shtë dchi'ni naquëhunë muzë, nu rac shtu'u Dios lë'ë lamë ni. Bëlua'a di'dzë rë' lu rall nu guni'inú lu mënë cunseju rë'.

Ldai' za'quë parë guëquitë ldu'u mënë

3 Si talë chu quëglua'a stubi cusë falsë, cusë nanádi'i de acuerdë con enseñansë za'quë shtë Dadë Jesucristo, u si talë adë rialdídi'i ldú'ull diza'quë narni'i lla gunë

mieti cumplir shti'dzë Dios,
⁴ pues nguïu ni adë rac
 bë'adi'ill niétiquë; rac shtú'ull
 mizmë lë'ëll. Nanú deseo mal
 la'ni ldú'ull purquë nalë rac
 shtú'ull tildi dí'dzëll con sa'll.
 Rdildi dí'dzëll subrë pë runë
 cuntienë di'dzë. Hia de nga'li
 ze'dë ra cusë ziquë mbidi,
 dishi'bi, nu rushtiall lu sa'll,
 nu napë rall mal llgabë
 cuntrë sa' rall. ⁵ Rguili rall
 di'dzë con ra sa' rall. Na rall
 mënë nabëniti nezë za'quë
 shtë Dios. Adë guënëdi'i
 rall verdá. Quëglua'a rall
 enseñansë shtë rall parë gunë
 rall gan dumí. Adë gápëdi'il
 tratë con mënë ni. ⁶ El quë
 naquëhunë cumplir shti'dzë
 Dios, adë pë rúnëdi'i faltë
 lë'ëll, por ni rquitë ldú'ull.
⁷ Pues sin quë ni tubi cusë
 bëdchínia'a lu guë'dchiliu
 nu iurë gátia'a, guziá hia'a,
 adë chu bë guá'adi'i. ⁸ Si
 talë nápa'a naguëdáuha'a
 con shába'a, nadë más con
 ni cha guëquitë ldu'u hia'a.
⁹ Perë grë ra narac shtu'u
 gac ricu, runë rall duldë;
 rlaguë rall la'ni trampë shtë
 mëdzabë. Napë rall llgabë
 nadë guëlluí'idi'i nu napë rall
 zihani deseo mal nanua'a lë'ë
 ra nguïu lu cashtigu; rñiti
 rall nu rialú mënë ni parë
 siemprë. ¹⁰ Mënë rac shtu'u
 rall gapë rall dumí, perë
 amor shtë dumí na ziquë
 lu'chi shtë grëtë' clasë cusë
 mal. Pues por galërzebi ldu'u
 dumí, bëldá mënë bëniti rall
 lu shnezë Dios. Bësëdchini rall
 zihani dulurë mizmë lë'ë rall.

Tsagla'guë tsaldí ldú'ul

Dios

¹¹ Lë'ël Timoteo, nguïu
 nagulë Dios, bëllu'në lu grë ra
 cusë rë'. Gáquël më za'quë lu
 Dios; guagla'guë nezë za'quë;
 tsaldí ldú'ul Dios; gac shtu'u
 sa'l; gáquël më pacënci lu
 sa'l nu gáquël më nadu'u.
¹² Ziquë tubi nguïu rdildi con
 fuersë lu deportë, zni runë
 tucárël. Bë'në segurë vidë
 eternë; parë ni guna'bë më
 lë'ël iurë bë'nël testificar lu
 zihani mënë blac rac shtú'ul
 lë'ë më. ¹³ Iurne' delantë lu
 Dios, el quë nardë'ë vidë parë
 grëtë' ra cusë, nu delantë
 lu Cristo Jesús, el quë nadë
 bëdzëbëdi'i lu Poncio Pilato
 sino guní'i' verdá lu Pilato,
 quëgnibë'ahia lë'ël, ¹⁴ bë'në
 cumplir diza'quë. Gapë
 mizmë lë'ël de grë cusë
 mal parë adë chu guëní'idi'i
 guëquël të adë chu guëní'idi'i
 cuntrë diza'quë por causë
 shtënël hashtë iurë guëabrí
 Dadë Jesucristo stubi. ¹⁵ Iurë
 guëga'a iurë, Dios gunë më
 cumplir grëtë' ndë'ë. Benditë
 na më. Na më lúniquë Dios
 pudërusë narnibë'a. Na më
 Rëy naná lasac lu más quë
 los de más rëy. Na më Dadë
 naná lasac lu grë ra dadë
 shtë guë'dchiliu. ¹⁶ Na më
 lúniquë nadë rátidi'i. Quërelde
 më lu llni catë ni tubi adë
 chu riabí'guëdi'i. Ni tubi
 mënë adë chu guná lúhi' nu
 gáquëdi'i guëná rall lu më.
 Shtënë më na grë hunurë nu
 derechë parë guëñibë'a më
 parë siemprë. Amén.

¹⁷ Grë ra naná ricu lu
 guë'dchiliu rë', guní'inú lë'ë
 rall adë gunë narú'bëdi'i

rall lu sa' rall, nilë parë tsaldídi'i ldu'u rall dumí nanapë rall purquë lëdë segúrédi'i na cusë ni. Sino gunibë'a lu rall tsaldí ldu'u rall Dios, më el quë rne'e grëtë' ra cusë hashtë de subrë parë guëquitë ldu'u hia'a. ¹⁸ Gunibë'a lu rall të parë gunë rall bien con dumí nanapë rall. Gac rall ricu lu Dios con dchi'ni za'quë naquëhunë rall. Runë tucarë gunë rall ayudë con guëdubinú ldu'u rall ca'a ra mënë nanapë nicidá. Adë gáquëdi'i rall nadzabë sino më za'quë. ¹⁹ Zni gunë rall të parë gapë rall tesurë verdadërë naná ziquë cimientë shtë hiu'u narialúdi'i parë tiempë naze'dë.

Fin shtë cartë

²⁰ Timoteo, gupë ra en-señansë shtë Jesús nagu-nia'a lul; adë riutëdi'il lu ra shti'dzë mësë falsë. Ruadi'dzë rall cusë naná guëllu'idi'i. Adë rdildi dí'dzëdi'il con shti'dzë rall naná falsë aunquë rni'i rall na rahin di'dzë narac bë'a grë mënë. ²¹ Bëldá mënë guanaldë tēchi ra en-señansë shtë rall nu bëniti rall shnezë Dios.

Favurë shtë Dios guëa'nin con lë'ël. Amén.

Segundë cartë nabëquë'e San Pablo lu Timoteo

*Bëquë'e Pablo cartë rë' lu
Timoteo*

¹ Na Pablo, nahia poshtë shtë Jesucristo. Bëshe'ldë Dios na purquë guni'i ldu'u më más antsë gunë më salvar mënë. Bë'në më prometer gunë më salvar el quë naná unidë con Cristo Jesús.

² Quëquëa'a cartë rë' lul, Timoteo; nal ziquë shinia; rac shtua'a lë'ël; rac shtua'a guëdë'e Dadë Dios nu Cristo Jesús Shláma'a, zihani favurë nu rac shtua'a cuedchí'ldú'ul, nu rac shtua'a guëga'a ldu'u më lë'ël.

³ Siemprë rëagná ldua'a lë'ël mientras rna'ba lu Dios. Quëgdé'ëhia graci lu më, el quë naquëhuna sirvë lúhi' con llni nananú la'ni guëca, igual ziquë shtadë guëluhia bë'në rai' sirvë lu më. ⁴ Rëagná ldua'a bí'níl iurë bësëana lë'ël. Pues iurne' nalë rac shtua'a dzë la gue'lë guënahia lul parë quëquitë ldua'a. ⁵ Nu rëagná ldua'a lla rialdí'ldú'ul Dios de verdá. Primëre shmámël, Loida nu shní'al, Eunice, gualdí' ldu'u rai' shti'dzë më; iurní nasegura lë'ël nápël mizmë fe quë lë'ë rai'.

⁶ Por ni cagnia'a lul de quë tsagla'guë gúnël usar pudërë nabëne'e Dios parë lë'ël iurë bédchi'bë guiahia guëquël. ⁷ Pues por lë'ë Espíritu nabëne'e Dios, adë

rdzëbëdi'i hia'a lu ra mënë, sino rac guëdë'na'a cuendë guadë naná bien nu guadë naná mal. Nu rac shtu'u hia'a sa' hia'a, nu quëápa'a mizmë lë'ë hia'a de cusë mal. ⁸ Adë rtúdi'i lul parë guëní'il nal shmënë Dadë Jesucristo nu nilë adë rtúdi'i lul de na por nanúa prësi purquë nahia shmënë më. Gáquël dispuestë parë sac zil por diza'quë. Gunë më compa'ni lë'ël con pudërë shtë më. ⁹ Bë'në më salvar lë'ë hia'a nu guna'bë më lë'ë hia'a parë shchi'ni santu shtë më. Bë'në mëhin, lédëdi'i purquë bédë'na'a cusë za'quë, sino sulë purquë ni na voluntá shtë më nu nahin por ra favurë nabë'në më parë mënë naná unidë con Cristo Jesús. Gulë Dios lë'ë hia'a dizdë antsë lë'ë guë'dchiliu cueshtë, ¹⁰ perë bëlua'a më amor nanapë më parë lë'ë hia'a iurë bëshe'ldë më Cristo Jesús, Salvador shtë hia'a lu guë'dchiliu. Lë'i' bédë'ei' fin grë ra pudërë shtë galguti. Nu por diza'quë nápa'a llni; iurne' riasë hia'a nezë catë guëbánia'a parë siemprë.

¹¹ Dios gulë lë'ë na parë guëní'ihia diza'quë nu bëshe'ldë më na cumë poshtë shtë më parë guëluá'ahia ra më nanádi'i mënë israelitë. ¹² Por ni rzac zia lu grëtë' ra cusë rë', perë adë rtúdi'i lua purquë rac bë'ahia el quë narialdí' ldua'a. Nu napa confiansë lë'ë më napë më pudërë parë adë tsalúdi'i niétiquë lo quë nabëna incar-

guë gapë më. Gapë mëhin hashtë lë'ë dzë guëdchini më stubi.

¹³ Guagla'guë tëchi ra en-señansë za'quë rë', lo quë nabëluá'ahia nu guagla'guë tsaldí ldú'ul shti'dzë Dios nu gac shtu'u sa'l purquë unidë nal con Cristo Jesús. ¹⁴ Gupë verdá shtë Dios ziquë tubi tesurë. Lë'ë Espíritu Santo bënë më incarguë di'dzë ni guiá'al. Lë'i' quëbezënúhi' lë'ë hia'a.

¹⁵ Hia nanël ra naquërelde Asia, bësá'në rall na, cumë Figelo nu Hermógenes. ¹⁶ Lë'ë Dadë guëga'a ldú'i' famili shtë Onesíforo purquë lë'ëll zihani vësë bé'nëll compaño na, nu bësëquitë ldú'ull na; adë bëtúdi'i lull de quë nanúa präsi. ¹⁷ Iurë bëdchínill hashtë Roma, adë bësá'nëdi'i gudílill na, nu bëdzélëll na. ¹⁸ Rac shtua'a lë'ë Dadë Dios guëga'a ldú'i' Onesíforo guëlladchi con Jesús iurë guëabré më stubi. Pues nanël lla bé'nëll sirvë na iurë nanúa Efeso.

2

Muzë za'quë shtë Jesu-cristo

¹ Lë'ëll Timoteo, guagla'guë bënë recibir fuersë nu bendición nadápa'a purquë unidë na hia'a con Cristo Jesús. ² Lo quë nabínill iurë bëluá'ahia diza'quë lu zihani mënë, bëlua'a ra en-señansë ni lu ra stubi mënë, lu nguiu nangunë cumplir diza'quë, ra naná rac guëlua'a en-señansë ni lu sa' rai'.

³ Ziquë tubi suldadë za'quë shtë Jesucristo gua'a ldú'ul

grë cusë dushë. ⁴ Ni tubi suldadë naná listë parë túldinull enemigu, riutëll asuntë shtë guë'dchiliu purquë rni'i ldú'ull gúnëll cumplir ordë shtë narnibë'a lë'ëll. ⁵ Mizmë manërë ni el quë narllu'në carrërë, adë gúnëdi'ill recibir premi si talë adë rllú'nëdi'ill de acuerdë con ra rëglë. ⁶ El quë narunë dchi'ni lachi, nápëll derechë cá'all primërë tubi partë shtë cusechë. ⁷ Bënëllgabë lo quë narnia'a. Lë'ë Dadë guëlua'a më lë'ëll parë tsasël grëtë' ndë'ë.

⁸ Bëagná ldú'ul, Jesucristo guashtë mëladi ra tëgulë. Guc më llëbni rëy David. Di'dzë ni na diza'quë narní'hia lu ra mënë. ⁹ Por diza'quë rë' rzunalde mënë na hashtë nali'bia con cadënë ziquë tubi narguini mënë, perë nídi'i mudë guëldi'bi mënë shti'dzë Dios. ¹⁰ Por ni napa pacënci lu cusë mal parë bien shtë ra nagulë Dios të parë gac salvar rall nu guëquërelde rall lu llni nu gluri shtë Cristo Jesús parë siempërë.

¹¹ Verdá na di'dzë rë':
Si talë gútia'a con lë'ë më, guëbânia'a con lë'ë më.

¹² Si talë sac zi hia'a lu cusë mal por lë'ë më, súbá'a catë rribë'a më.

Si talë guëquë guiá'a hia'a lë'ë më, lë'ë më guëquë guiá'ai' lë'ë hia'a.

¹³ Si talë guëlua'a tēcha'a lúhi', lë'ë më gunë më cumplir shti'dzë më, purquë lë'ë më napë quë gunë më cumplir shtí'dzi'.

Adë gúnëdi'i më cambi
shti'dzi'.

El quë narunë shchi'ni Dios

¹⁴ Bëlua'a ra mënë të adë reá'ldëdi'i ldu'u rall, nu gubibë'a lë'ë rall ziquë mizmë Dadë niani'inú lë'ë rall de quë guësá'në rall galërchupë di'dzë lul sa' rall purquë rialú pacënci entrë ra nabini di'dzë ni; nídi'i provëchë con ra di'dzë ni. ¹⁵ Bëdë'ë guëdubi fuersë të parë gáquël tubi muzë narsëquitë ldu'u Dios; lu më quëhúnël dchi'ni. Por ni bëlua'a shti'dzë Dios tubldí lu ra mënë parë adë rtúdi'i lul delantë lu më. ¹⁶ Bëzalú grë di'dzë nadë guëllu'ídi'i con grë di'dzë nanápëdi'i provëchë. Grë ra naruadi'dzë zni, mizmë lë'ë rall rluquë rall másru'u la'ni cusë mal. ¹⁷ Enseñansë shtë rall rrë'tsin ziquë tubi galguidzë dushë nadë chu rnádi'i. Zni guzac con Himeneo nu Fileto. ¹⁸ Bësa'në rall diza'quë; rni'i rall de quë hia bëcua'ñi Dios ra tégulë nu de quë adë guëabridi'i guëbani ra tégulë stubi. Hia lë'ë rall quëgsiguë guëc ra mënë hashtë hia bëazë guetë bëldá mënë shnezë Dios. ¹⁹ Perë Dios bëzu'bë më ziquë tubi cimientë firmë nanapë tubi letrërë narni'i: "Runguë bë'a Dios grëtë' naná shini më", nu rni'i: "Grëtë' el quë narianaldë tëchi Cristo, grë mënë ni runë tucarë guësá'në rall nezë mal".

²⁰ La'ni hiu'u shtë mënë nanú trashtë nanactsa'u orë nu bëdchichi, también nanú trashtë nanactsa'u hiaguë

u benë. Bëldá trashtë runë sirvë parë cusë especial; stubi tantë runë sirvë parë cualquier dchi'ni. ²¹ Ziquë ni na ra nguiu; si talë tubi nguiu guësá'nëll ra cusë mal, iurní nall ziquë tubi trashtë especial parë nashtënë hiu'u; gáquëll muzë nagulë Dadë parë gúnëll dchi'ni shtë më. Gac nguiu ni preparadë parë grë dchi'ni za'quë shtë më.

²² Bëllu'në de grë deseo mal nananú la'ni ra ldu'u sultërë nu guagla'guë nezë za'quë; tsaldí ldu'u Dios, gac shtu'u sa'l, nu adë riádi'i ldú'ul por cusë shtë guë'dchiliu. Bë'në grëtë' ndë'ë juntë con los de más nanapë ldu'u limpi nu rna'bë rall lu Dios. ²³ Adë rúnëdi'il cuendë gardildi di'dzë mënë. Nanël fin shtë cusë ni na dishi'bi. ²⁴ Tubi muzë shtë Dadë napë quë guëbánill bien sin dishi'bi; gáqui' tubi më za'quë, tubi narac guëlua'a shti'dzë Dios; guëluá'ai' con pacënci. ²⁵ Gáqui' tubi narac guëni'inúhi' mënë con galnadu'u. Quëbézi' de quë Dios gunë më cambi vidë shtë ra mënë nanadë rzu'bë diáguëdi'i shti'dzë më, guëabridi' ldu'u mënë lu Dios nu tsasë rall verdá shtë më. ²⁶ Manërë ni guëru'u rall lu trampë shtë mëdzabë parë gunë rall voluntá shtë Dios. Bëlá më lë'ë rall; napë rall libertá parë gunë rall sirvë lu më.

3

*Lla guëquërelde mënë
últimë tiempë*

1 Gac bë'al de quë ra lúltimë tiempë guëdchini ra dzë namás naganë, dzë shtë galëzrac zi. 2 Ra mënë dzë ni gac shtu'u rall mizme lë'e rall. Gac shtu'u rall dumí. Runë nadchini rall. Runë naru'bë rall lu sa' rall. Rna zá'quëdi'i rall sa' rall. Guëni'i rall cuntrë Dios. Adë guëzu'bë diáguëdi'i rall shti'dzë shtadë rall. Gac rall mënë nardë'ëdi'i graci lu Dios. Nápëdi'i rall rëspëti parë cusë santu. 3 Adë rúnëdi'i rall rëspëti lu sa' rall. Adë gúnëdi'i rall cumplir shti'dzë rall. Adë gápëdi'i rall cariñi sa' rall sino guëni'i guidzë rall guëc sa' rall. Gunë rall intriegu mizme lë'e rall lu duldë. Adë guëgá'adi'i ldu'u rall sa' rall, sino quëhunë nalaa'dchi rall. Guená tushë rall lu ra mënë za'quë. 4 Gunë rall traicionar sa' rall. Gunë rall cumplir mal deseo nananú la'ni ldu'u rall. Rdë'e rall lugar rdchini llanë la'ni ldu'u rall. Guëni'i rall sulë lë'e rall lasac rall. Gac shtu'u rall más ra cusë shtë guë'dchiliu, lëdë Diósëdi'i. 5 Mënë ni tsagla'guë ria rall iádu'u, perë mizme tiempë adë rsá'nëdi'i gac cambi vidë shtë rall por pudërë shtë diza'quë.

Bëlua'a tëchi mënë ni lu shti'dzë Dios. 6 Entrë ladi ra mënë ni nanú ra natsuté hiu'u catë quërelde na'a. Rsiguë rall ra na'a naná du'pë shgábi' nu napë rall zihani duldë. Ra na'a ni rianaldë tëchi ra deseo mal nananú la'ni ldu'u rall. 7 Rini rall cualquier enseñansë narni'i mënë perë nunquë gac riasëdi'i rall verdá shtë

Dios. 8 Ziquë guzac dzë guquërelde Janes nu Jambres, ra naná bë'në cuntrë Moisés, zni zac na mënë ni; gunë rall cuntrë diza'quë shtë Dios. Napë rall llgabë mal. Nápëdi'i rall fe, por ni lasáquëdi'i rall parë Dios. 9 Perë adë guëru'u shnezë lo quë naquëhunë rall purquë tubi dzë ra mënë guëdë'e rall cuendë de quë tuntë na rall ziquë guc con Janes nu Jambres.

Pablo bë'në incarguë lu Timoteo l dai' za'quë

10 Perë lë'ël, bien guanaldë tëchi ra enseñansë nabëluá'ahia lul. Gunal conductë shtëna. Nanël rialdí ldua'a Dios. Nanël pacënci nahia. Nanël rac shtua'a grë sahia. Gunal lla bia'a ldua'a lu ra cusë durë nabë'në mënë cuntrë na. Adë riasháquëdi'i ldua'a con galtuntë shtë bëchi sahia. 11 Nanël lla bëzac zi mënë na nu lla bëna sufrir por shti'dzë Jesús. Hia bínil pë guzaca guë'dchi Antioquia, Iconio, nu Listra. Nanël zihani vueltë guzunaldë mënë na, perë todavía nabania; bëlá Dadë Jesús na lu grë cusë mal. 12 Pues guldía grëtë' ra nanabani de acuerdë con voluntá shtë Dios, napë quë gunë rall sufrir; guëzac zi rall, 13 perë ra mënë mal con grë ra mësë falsë, más mal tsaglá'guëru'u rall. Rsiguë rall sa' rall nu lë'e rall guc rall narguguë.

14 Perë lë'ël Timoteo, gáquël firmë lu enseñansë nabësë'dël. Gualdí ldú'ul ra l dai' ni con guëdubinú ldú'ul.

Nanël chu guc mësë shtënl, el quë nabëlua'a lë'ël. ¹⁵ Nanël dizdë gúquël llguë'në ra Sagradas Escrituras nanapë pudërë parë guëlua'ain lë'ël lla gac salvárël por fe en Cristo Jesús. ¹⁶ Grë ra di'dzë naquë la'ni Sagradas Escrituras naescritin purquë bësë Espíritu Santu shtë Dios lë'ë ra nabëquë'e shti'dzë më. Rllui'i rahin parë guës'ë'da'a luhin. Rllui'i rahin parë guëni'inuhin lë'ë hia'a. Runin corregir lë'ë hia'a; culdí rahin lë'ë hia'a tubi nezë catë nápa'a vidë tubldí ¹⁷ tē parë grë ra narialdí ldu'i Dios gac rall preparadë; gac gunë rall grë cusë narac shtu'u Dios.

4

¹ Quëhuna incarguë lë'ël delantë lu Dios nu Cristo Jesús, Shláma'a el quë naguëabrí parë gúni' juzgar grë mënë, ra nanabani nu zac ra naná guti. Lë'ë më guëñibë'a më ziquë rëy iurní. ² Quëhuna incarguë lë'ël delantë lu më de quë guadí'dzël diza'quë guëdubi tiempë, iurë rzac zi mënë lë'ël nu tiempë adë rzac zidi'i rall lë'ël. Guadi'dzënú ra mënë nanadë rialdidi'i ldu'i shti'dzë Dios. Guni'i guëc rall por mal naquëhunë rall. Bëdë'ë cunseju ra narunë faltë riasë rall. Lë'ël gáquël mustrë shtë pacënci. Tsagla'guë bëlua'a con enseñansë shtë më ³ purquë guëdchini tiempë hia ra mënë adë guëzu'bë diáguëdi'i rall enseñansë za'quë perë más tsanaldëru'u rall tēchi llgabë mal shtë rall. Quili rall

mësë zihani naguëlua'a ra enseñansë narac shtu'u guini rall. ⁴ Ra mënë ni guëlua'a tēchi rall lu ra diza'quë nu tsanaldë rall tēchi ra cuendë bishi; más gunë rall cuendë ra enseñansë falsë. ⁵ Perë lë'ël, gáquël më pacënci guëdubi tiempë; gua'a ldu'ul iurë rzac zi mënë lë'ël. Guná lla na conductë shtënl lu sa'l. Guadi'dzë diza'quë lu ra mënë ziquë muzë shtë Dios. Bë'në cumplir shchí'nil nabëne'e Dios parë gúnëll.

⁶ Vidë shtë na hia mërë tsalú ziquë ofrendë lu Dios; hia ziagdchini iurë parë gatia. ⁷ Ziquë tubi narllu'në lu carrërë, bëllu'na bien. Ziquë suldadë za'quë bëna cumplir. Bëna gan; guanalda shnezë Dios hashtë ne'. ⁸ Más delantë quëbeza premi ziquë tubi corunë naguëne'e Dios purquë tubldí na shcuenda lu më; bëna bien. Guëzëlaa'dchi më premi ni iurë guëabrí më stubi. Na më juësi za'quë. Lëdë niá'asëdi'i na guëne'e më premi dzë ni, perë nu zac grë ra naná rac shtu'u guëná lúhi'.

Cunseju shtë Pablo parë Timoteo

⁹ Bësiubë parë gue'dë guënal na. ¹⁰ Pues lë'ë Demas bësá'nëll na; más rac shtú'ull ra cusë shtë guë'dchiliu rë'. Hia lë'ëll zia'all Tesalónica. Crescente zia'a regiuni shtë Galacia. Tito zia'a Dalmacia. ¹¹ Sulë Lucas quëredënúa ndë'ë. Bia'a Marcos tē parë gue'dënul lë'ëll ndë'ë tē gúnëll dchi'ni shtë Dios juntë con na. ¹² Bëshe'lda lë'ë Tíquico

ciudá Efeso. ¹³ Iurë guídël, bia'a lari capë nabësëana Troas lidchi Carpo. Nu zac bia'a ra librë nu ra Sagradas Escrituras. ¹⁴ Alejandro lè'ë rrërë, nalë mal bé'nëll cuntrë na; lè'ë Dadë quilli según lo quë nabë'nëll. ¹⁵ Gupë lè'ël de nguiu ni purquë nalë bé'nëll cuntrë diza'quë naruadí'dza'a.

¹⁶ Iurë guahia primërë vësë parë guna defender na lu gobiernë, ni tubi adë chu bé'në compa'ni na; grëtë' rall bës'a'në rall na. Rna'ba lu Dios de quë adë gúnëdi'i më juzguë lè'ë rall por lo quë nabë'në rall. ¹⁷ Perë lè'ë Dadë bé'ni' compa'ni na dzë ni nu bënë'e më fuersë parë biadi'dza lu mënë grë diza'quë të parë gac bë'a ra më nanádi'i më israelitë, guini rall diza'quë. Zni bëlá më na lu galguti ziquë lu ma dushë. ¹⁸ Zac guëlá më na lu cusë mal nu gupë më na parë tsutéa lugar catë rribë'a më ziquë rëy. Rac shtua'a gunë mieti alabar lè'ë më guëdubi tiempë sin fin. Amén.

Saludë narialú cartë rë'

¹⁹ Bë'në saludar Prisca nu Aquila con shfamili Onesíforo. ²⁰ Bë'a'në Erasto guë'dchi Corinto. Bësëana lè'ë Trófimo guë'dchi Mileto; rac llú'ull. ²¹ Guni'i ldú'ul parë guëdchínil antsë lè'ë tiempë naldë guëga'a. Eubulo, Pudente, Lino, nu Claudia, nu grë ra shmënë Dios, rshe'ldë rai' saludë parë lè'ël.

²² Rac shtua'a lè'ë Dadë Jesucristo cuezënúhi' lè'ël

nu cagna'ba lu Dios gapë të favurë shtë më. Amén.

Cartë nabëquë'e San Pablo lu Tito

Cartë nabëshe'ldë Pablo lu Tito

¹ Na Pablo, nahia tubi muzë shtë Dios nu nahia muzë shtë Jesucristo parë guadi'dza lu ra nagulé Dios parë tsaldí ldu'u rai' más nu parë gac bë'a rai' shti'dzë më naná de acuerdë con tubi vidë santu. ² Ruadi'dza lu rai' purquë dzuléza'a guëquëreldeñú hia'a lë'e më parë siempre. Dios bë'në prometer vidë eternë antsë cueshtë guë'dchiliu, nu Dios adë rguguëdi'i. ³ Iurë bëga'a tiempë nabë'në Dios disponer, bëlua'a më voluntá shtë më por diza'quë shtë më; bërú'uhin lu llni lo quë nagunë më por diza'quë shtë më. Bë'në më incarguë guahia diza'quë ni según mandadë shtë Dadë Dios, el quë nagunë salvar lë'e hia'a. ⁴ Quëquëa'a cartë rë' lu Tito; nal ziquë shinia purquë nápël mizme fe quë na. Rac shtua'a gunë ldai' më guëquël, nu guëga'a ldu'u më lë'ël, nu cuedchí ldú'ul por pudërë shtë Dios, Shtëada'a, nu por Cristo Jesús, Salvador shtë hia'a.

Dchi'ni nabë'në Tito regiuni Creta

⁵ Na bëseana lë'ël dani la'ni nisëdu'u. Dani ni lë Creta; bëseana lë'ël parë gúnël rëglë grë lo quë narunë faltë, nu parë gúnël nombrar më gushë ziquë cabësë

shtë iádu'u cadë guë'dchi catë nanú shmënë Dios. ⁶ Gunibë'ahia lë'ël gulël ra nguiu za'quë, ra ni tubi chu quëgní'idi'i guëc rai', nguiu nanapë tubsë tsé'li', ra nguiu ra shini rai' rialdí ldu'u rall Jesús, nu los de más mënë rni'i rall shini nguiu ni mënë za'quë na rall, lédëdi'i shini nabani mal sin rëspëti. ⁷ Pues el quë nanapë carguë shchi'ni Dios, nall muzë shtë Dios; napë quë gáqui' më za'quë, adë gáquëdi'i mënë mal, nilë adë gáquëdi'i nguiu narldë nasesë lu sa'll, nilë tubi narzuu'dchi, nilë tubi narguili dishi'bi, nilë el quë narzebi ldu'u dumí, ⁸ sino gáqui' nguiu narunë recibir naze'dë lídchi', nu gáqui' tubi nguiu narunë bien, nu quëhúnëll rëspëti dereché shtë sa'll, nu quëápëll mizme lë'ëll de grë maldá; gúnëll cumplir mandamientë shtë Dios, nu guëquitë ldú'ull grë shti'dzë më. ⁹ Nguiu ni napë quë tsaldí ldú'ull verdá shtë Dios con guëdubinú ldú'ull tal cumë ziquë bësë'dëll di'dzë ni tē parë gac guëluá'all diza'quë lu stubi mënë tē parë tsagla'guë tsanaldë rall shnezë Dios. Nu nguiu naná encargadë con shchi'ni më, napë quë gáqui' tubi narac ruadi'dzë bien lu ra enemigu shtë diza'quë. ¹⁰ Pues cantidá mënë mal rzu'bë diáguëdi'i rall shti'dzë më; ruadi'dzë rall cusë tuntë; rsiguë rall mënë con enseñansë shtë rall. Zihani mënë ni rianaldë tēchi ra custumbrë shtë nariugue

tubi partë delicadë shtë ra lloguë'në. ¹¹ Rqui'ni guë'au rua' rall purquë rsiuguë rall hashtë grë ra naná tubi famili, tsaldí ldu'u rall enseñansë falsë naquëglua'a mënë ni sulë parë gunë rall gan dumí.

¹² Guc tubi mësë më Creta; guni'ill shcuendë mizme më ládzëll: "Ra më cretense siemprë nabishi rall; na rall ziquë ma dushë; nalë rau sha'të rall nu nabëchi rall". ¹³ Verdá guni'i mënë ni. Por ni guni'inú lë'ë rall të parë guëabrí tsanaldë rall tëchi enseñansë shtë Cristo, ¹⁴ nu parë adë gúnëdi'i rall cuendë grë ra di'dzë falsë shtë më israelitë, nu adë gúnëdi'i rall cuendë ra mandadë shtë mënë narquë guia'a verdá shtë Dios.

¹⁵ Grë ra nanapë llgabë limpi, grëtë' ra cusë limpi nahin; perë parë lë'ë ra nadë rialdídi'i ldu'i nu ra nanapë mal llgabë, parë lë'ë rall grë cusë nádi'in limpi hashtë nilë shgabë rall nu la'ni ldu'u rall hia gullinin; ldu'u rall nu shgabë rall gadzë con duldë. ¹⁶ Rni'i rall de quë nanë rall Dios, perë quëhunë rall negar lë'ë më por lo quë narunë rall. Adë rëuu'di'i ldu'u Dios por lo quë naquëhunë rall; nëdi'i rall gunë rall cumplir shti'dzë më; rllu'i'di'i rall parë cusë za'quë shtë Dios.

2

Ldai' za'quë

¹ Lë'ël Tito, bëlua'a lo quë naná de acuerdë con ldai' za'quë. ² Guni'i lu ra më gushë, gac rai' seri nu gapë

rai' rëspëti nu gapë rai' el mizme lë'ë rai', nu gac shtu'u rai' sa' rai'; gac rai' mënë narua'a ldu'u lu cusë durë nu gapë rai' pacënci. ³ Nu guni'i lu ra na'a gushë, lë'ë quë lë'ë rai' gapë rai' vidë santu lu Dios; adë guadí'dzëdi'i rai' chismë, nu adë gáquëdi'i rai' më narzuu'dchi, sino napë quë guëlua'a rai' cusë za'quë lu shfamíli'. ⁴ Zni guëlua'a rai' los de más ra na'a lliguë të parë gac shtu'u rai' tse'lë rai' nu gac shtu'u rai' shini rai'. ⁵ Gac tubldí shcuendë rall nu gapë rall llgabë limpi. Gapë rall lidchi rall ziquë runë tucarë, nu guëzu'bë diaguë rall shti'dzë tsé'li' të parë adë chu guëni'idi'i mal cuntrë diza'quë shtë Dios.

⁶ Nu zac guni'i lu ra nguui lliguë, gac rall më naquërdë bien lu sa' rall. ⁷ Nu mizme lë'ël gáquël mustrë lu ra sa'l manërë nanabánil. Gáquël mësë za'quë parë lë'ë rall; bëlua'a lë'ë rall con rëspëti sin ni tubi bishi. ⁸ Biadi'dzë lu rall de acuerdë con diza'quë shtë Dios të parë adë chu guëni'idi'i na mal lo quë naruadi'dzël. Zni guëtú lu ra narunë cuntrë ra di'dzë shtë Dios. Hia parë guëni'i rall mal de lë'ë hia'a, adë gúnëdi'i rallin.

⁹ Guni'i lu ra narunë sirvë lu lamë të parë guëzu'bë diaguë rall shti'dzë shlamë rall, nu gac shtu'u rall lamë sin guëni'idi'i rall cuntrë lë'ë lamë. ¹⁰ Adë cuánëdi'i rall, sino gac rall më za'quë lu lamë të parë manërë naquërdë rall guëlua'a de

quë ra enseñansë naze'dë de Dios nu Salvador shtë hia'a; nalë nasa'a nahin. ¹¹ Pues lë'ë favurë ru'bë nabë'në Dios parë mënë narëta' lu guë'dchiliu, hia bédchinin të parë gac salvar grë clasë mënë. ¹² Quëglua'a më lë'ë hia'a de quë napë quë guësá'na'a nezë mal parë guëquérélda'a bien; quëglua'a më de quë napë quë gápa'a tubi vidë ldi, nu gápa'a vidë za'quë lu më, nu gápa'a mizmë lë'ë hia'a lu cusë mal. ¹³ Mientras cuéza'a iurë lë'ë Dadë Jesús guëabrí stubi con pudërë nu llni; guëlua'alú më lu mënë stubi. Blac llëru'bë na pudërë shtë Dios nu Salvador shtë hia'a. ¹⁴ Bë'në më intriegu mizmë lë'i' lu galguti parë quílli' duldë nu gúni' librar lë'ë hia'a lu duldë të parë guëzunë më ldu'u hia'a parë gáca'a limpi. Gulë më lë'ë hia'a parë mizmë lë'i' të parë guëquitë ldu'u hia'a.

¹⁵ Bëlua'a grë di'dzë rë'. Tsagla'guë guni'inú ra mënë, nu bë'në corregir con pudërë nabëne'e Dios guiá'al. Gubani bien të parë adë chu gúnëdi'i desprëci shti'dzël.

3

Lo quë narunë tuçarë gunë ra shmënë Jesús

¹ Guni'i stubi lu ra narialdí ldu'i diza'quë, napë quë guëzu'bë diaguë rall ra narnibë'a nu ra autoridá, nu gac rall dispuestë gunë rall cualquier cusë za'quë. ² Guni'i lu ra mënë, adë

guëni'idi'i rall cusë mal cuntrë sa' rall nu adë guëni'idi'i rall chupë tsunë di'dzë, sino gac rall nadu'u; gac rall më humildë nu gapë rall pacënci lu grë mënë.

³ Pues zac lë'ë hia'a antsë adë riasëdi'i hia'a nu gubani hia'a lu ra cusë mal nu gúca'a mënë narac mañi lu sa' hia'a. Guc nambídia'a; rldënú hia'a cualquier mënë, nu bédënú mënë lë'ë hia'a. Rna túsha'a lu sa' hia'a. ⁴ Perë iurë bëru'u lu llni lla rac shtu'u Dios lë'ë hia'a, nu blac naza'quë na më Salvador shtë hia'a, ⁵ bë'në më salvar lë'ë hia'a, lédëdi'i purquë bédë'na'a cumplir mandamientë shtë më, sino purquë sulë bëga'a ldu'u më lë'ë hia'a; nu bëzunë më almë shtë hia'a nu bëne'e më vidë cubi por pudërë shtë Espiritu Santo. Tsagla'guë guësëdchini Espiritu Santo vidë cubi la'ni ldu'u hia'a të parë gac cambi llgabë shtë hia'a. ⁶ Por Jesucristo, Salvador shtë hia'a, Dios bëshe'ldë Espiritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë hia'a parë adë gúnëdi'i faltë pudërë ni tubi mumëntë ⁷ të parë gáca'a shini më sin culpë lu më. Gaquin por tubi favurë nu por pudërë shtë Jesucristo, Salvador shtë hia'a, nu parë gáca'a shini më nanapë esperansë naná vidë sin fin naguëne'e më.

⁸ Ra di'dzë ni na verdá. Rac shtua'a guëni'irú'ul ra enseñansë ni lu ra mënë të parë ra narialdí ldu'i Dios, guëni'i ldu'u rall gunë rall cusë za'quë. Ldai' rë' naza'quin nu napin provëchë

parë mënë. ⁹ Perë bëlua'a tēchil lu di'dzē dishi'bi nu ra cuendē shtë chu guc shtadē guēlú mënë, nu asuntē catē ruadi'dzē mënë chupē tsunē di'dzē con catē nanú mënë nardildi di'dzē pē runē cuntienē ra mandamientē purquē grē di'dzē ni nápēdi'i valurē nu rlluí'idi'in parē bien shtë mieti.

¹⁰ El quē narlua'a ldai' falsē nu quēgull divisioni entrē ra shmënë Dios, bë'nē corregir lē'èll chupē u tsunē vueltē; si adē rúnēdi'ill cuendē shtí'dzēl, bēgú lē'èll entrē ladi tē. ¹¹ Nguiu ni bēnítill lu shnezē Jesús. Nápēll duldē nu mizmē lē'èll nanēll nacondenádēll.

Cunseju parē Tito

¹² Iurē guēdchini Artemas u Tíquico naguēshe'lda ndē, bë'nē grē cusē parē gue'dē guēnal na guē'dchi Nicópolis purquē rac shtua'a guēquērelda guē'dchi ni tiempē naldē. ¹³ Bë'nē grē cusē tē gúnēl compañi abogado Zenas nu Apolos parē adē gúnēdi'i faltē parē viajē shtë rai'. ¹⁴ Nu zac los de más bëchi sa' hia'a tsasē rai' de quē runē tucarē gunē rai' lo quē narac shtu'u Dios tē parē gapē rai' narqui'ni rai' nu gunē rai' compañi ra nanapē nicidá. Zni gac rall mënë ziquē plantē narne'e nashi za'quē.

Rialú cartē con tubi saludē

¹⁵ Grē ra naquēhunē compañi na ndē'ē quēgshe'ldē rai' saludē lul, Tito. Bēdē'ē saludē shtë na'a lu grē ra

narac shtu'u Jesús nu ra narac shtu'u lē'ē na'a.

Rac shtua'a gunē tē recibir bendición shtë Dios. Amén.

Cartë nabëquë'ë San Pablo lu Filemón

*Quëquë'ë Pablo cartë rë' lu
Filemón*

¹ Na Pablo nanúa prësi purquë rluá'ahia diza'quë shtë Cristo Jesús. Quëquë'a'a cartë rë' juntë con Timoteo naná bëchi sa' hia'a. Quëquë'a'a lul, Filemón, nal tubi narunë compaňi lë'ë na'a lu dchi'ni. Nalë rac shtu'u na'a lë'ël. ² Nu quëquë'a'a cartë rë' lu grupë shtë shmënë Jesús nardëá lídchil nu quëquë'a'a lu Apia, zanë na'a, nu Arquipo, el quë narunë compaňi lë'ë na'a lu dchi'ni. ³ Gulë bë'në recibir bendición nu gulë cuedchí ldu'u tē por Dios, Shtada'a, nu por Dadë Jesucristo, Shláma'a.

Amor nu fe shtë Filemón

⁴ Siemprë rdë'a graci lu Dios shtëna iurë rëagná ldua'a lë'ël, nu rna'ba lu Dios por lë'ël ⁵ purquë binia nalë rac shtú'ul Dadë Jesús nu nalë rialdí ldú'ul shti'dzë më nu rac shtú'ul grëtë' shmënë Dios. ⁶ Rna'ba lu Dios de quë guëdubi tiempë nanú lugar parë guadí'dzël diza'quë lu ra mënë. Nu rna'bë na'a lu më tē gac bë'al grë ra bendición nadápa'a purquë unidë na hia'a con Cristo Jesús. ⁷ Nalë bësëquitë ldú'ul na nu rac shtua'a guna sirvë lu Dadë Jesús más purquë nanëa de quë rac shtú'ul ra shmënë

Jesús. Filemón bëcha, rquitë ldua'a purquë ra shmënë Jesús napë rall más ánimo parë ra cusë shtë Jesús por lo quë nabë'nël por lë'ë rai'.

*Rna'bë Pablo tubi favurë lu
Filemón*

⁸ Por ni nu purquë nahia poshtë shtë Cristo, napa derechë parë guë nibë'ahia lë'ël lo quë narunë tucarë gúnël ⁹ perë mejurë quëhuna ruëguë lul purquë rac shtú'ul na nu rac shtua'a lë'ël. Na Pablo nahia më gushë, perë iurne' nanúa prësi purquë nahia shmënë Cristo Jesús. ¹⁰ Rna'ba tubi favurë lul parë Onésimo naná ziquë shinia; gúqui' shmënë Jesús mientras nanúa lachigui'bë.

¹¹ Antsë Onésimo gúquëll ziquë tubi muzë shtë'nël nadë rllu'idi'i perë iurne' nádi'ill zni; gúnëll cumplir narac shtú'ul nu zac lo quë narac shtua'a. ¹² Quëgshe'lda lë'i' lul; bë'në recibir lë'i' con bien purquë nalë rac shtua'a lë'ël. ¹³ Rac shtua'a nëa'nënull na ndë'ë parë guëá'nëll shlugárël. Gúni' sirvë mientras nanúa prësi purquë bëluá'ahia diza'quë. ¹⁴ Perë adë rac shtú'udia'a guna tubi cusë sin permisi shtë'nël tē parë lë'ë favurë nacagna'ba lul gúnëdi'ilin por la fuersë sino por voluntá shtë'nël. ¹⁵ Tal vez Onésimo bësá'nëll lë'ël por du'pë tiempë tē parë iurne' gúnël recibir lë'i' lídchil parë siemprë. ¹⁶ Hia adë rëabridi'ill ziquë muzë no más sino mejurë quë tubi muzë; bë'në recibir lë'i' ziquë tubi

shmënë Jesús narac shtú'ul. Nalë rac shtua'a lë'i' perë lë'ël rac shtú'ul lë'ëll más, lëdë niá'asëdi'i ziquë muzë nabëabrí lídchil sino ziquë bëchil naná unidë con Dadë Jesucristo.

17 Ziquë nanël quëhunënú hia'a shchi'ni më; bë'në recibir lë'ë Onésimo cumë ziquë mizmë na. 18 Si talë bë'nëll mal lul, u si talë nazé'bill dumí, guni'i lua blac dumí biá'all, guëguíllahin. 19 Na Pablo quëquëa'a cartë rë' con prupí guiahia; na guëguilla cuendë shtë Onésimo aunquë runë tucarë gúnël cusë ru'bë parë na; nápël vidë eternë purquë biadi'dza lul diza'quë. 20 Nia bëchi, bë'në favurë rë' parë na por amor shtë Dios. Bësëquitë ldua'a por amor nanápël parë Dadë Jesucristo.

21 Quëquëa'a lul purquë napa segurë de quë gúnël cuendë shti'dza nu rac bë'ahia de quë gúnël másru'u de lo quë narna'ba lul. 22 Mizmë tiempë bë'në preparar tubi quartë catë guëquërela purquë quëbeza gunë më lo quë naquëgna'bë të lúhi'; gueldë guënahia lë'ë të.

Rialú cartë rë' con tubi saludë

23 Epafra quëgshé'ldëll saludë parë lë'ë të nu zac lë'ëll nanull lachigui'bë ndë'ë purquë rialdí ldú'ull diza'quë. 24 Nu Marcos nu Aristarco, nu Demas con Lucas, quëgshe'ldë rai'

saludë. Quëhunë rai' compaño na lu shchi'ni Jesús.

25 Rac shtua'a de quë favurë shtë Dios guëa'në con lë'ë të. Amén.

Cartë naguá lu ra Hebreos

*Dios biadi'dzë lu hia'a iurë
bëdchini shini më*

¹ Tiempë guahietë guni'i Dios lu shtadë guëlú hia'a iurë biadi'dzë ra profetë. Zihani vësë nu zihani manërë guni'inú më lu shtadë guëlú hia'a por enseñansë shtë ra nabadi'dzë shti'dzë më ² perë iurne' lúltimë tiempë biadi'dzë më lu hia'a iurë bëdchini shini më, Jesús. Dios bëcueshtë guë'dchiliu por lë'ë shini më, nu gulë Dios shini më parë guënbë'ai' grë cusë nananú guë'dchiliu nu gube'e. ³ Lë'ë shini më na ziquë galrabtsë'ë shtë Dios. Ziquë na Dios zni na Jesús, ecsactë ziquë Shtádi'. Por Jesús rni'bi grë ra cusë; por pudërë shtë shti'dzë më adë rialúdi'i guë'dchiliu. Despuësë de bëzunë më almë shtë hia'a de grë duldë, iurní guzubë më lugar shtë hunurë ladë ldi cula'ni Dios pudërusë catë quëbezë më gube'e.

*Shini Dios na más më ru'bë
quë ra ianglë*

⁴ Lë'ë shini Dios na më más më ru'bë quë ra ianglë. Pues bë'në Jesús recibir mejurë lugar; bëdë'ë Dios tubi lë parë shini më namás lasac quë lë shtë ianglë. ⁵ Dios nunquë adë guni'idi'i' lu tubi ianglë: Lë'ël nal shinia. Bëna punërë lë'ël; súbël lugar shtë hunurë.

Nunquë guni'i Dios de tubi ianglë:

Na nahia Dadë parë lë'ël.

Nu lë'ël gáquël shinia.

⁶ Perë iurë bëshe'ldë Dios shini më lu guë'dchiliu, bë'në më honrar lë'i' nu guni'i më:

Grëtë' ianglë shtë Dios gunë rai' adorar lë'ël.

⁷ De ra ianglë guni'i Dios:

Quëhunë më gac rai' ziquë mbë.

Gac rai' ziquë be'lë narru'u lu gui'i tē gunë rai' lo quë narnibë'a më.

⁸ Perë lu shini Dios guni'i më:

Nal Dios; catë rnibé'al na parë siempërë; adë tsalúdi'in.

Bandërë shténël quëhunë significar nal rëy justë.

⁹ Rac shtú'ul ra cusë tubldí, perë rna túshël nanádi'i de acuerdë con lëy shtë më.

Por ni Dios shténël bëtiá'ai' sèiti guëquël tē guëquitë ldú'ul más quë grë ra sa'l.

¹⁰ Nu zac guni'i Dios de lë'ë më:

Nia Dadë, lë'ël bëcueshtël grëtë' ra cusë dizdë principi shtë guë'dchiliu.

Con guiá'al bëcueshtël gube'e.

¹¹ Lë'ë rahin tsalú perë lë'ël guëá'nël parë siempërë.

Grë rall guëac rall ziquë lari gushë.

¹² Nu lë'ël guëtú'bil guë'dchiliu nu gube'e ziquë daa'.

Gac cambi grë ra cusë ni, perë lë'ël nal mizmë nedzë

nu parë siemprë; lë'ël
guëbánil parë siemprë.

13 Nunquë guni'i Dios lu tubi
ianglë:

Guzubë ladë ldi shtëna
hashtë guna gan lu grë
enemigu shtënel nu
guëzu'bë diaguë rall
shti'dzël.

14 Grë ra ianglë na rai' espíritu
narunë cumplir voluntá shtë
Dios. Bëshe'ldë më lë'ë rai'
parë gunë rai' compa'ni ra
nabë'në recibir salvaciuni
shtë më.

2

*Adë chu guësá'nëdi'i sal-
vaciuini shtëna'a*

1 Blac llëru'bë na shini
Dios; por ni napë quë
guëdë'na'a cuendë bien ra
di'dzë nabínia'a tē parë adë
chu guësëá'nëdi'i shnezë
Dios. 2 Ra shti'dzë Dios
naguni'i ra ianglë antsë,
napin pudërë nu grë ra
mënë nadë rzu'bë diaguëdi'i
shti'dzë më, guc cashtigu
rall. Bë'në rall recibir pagu
justë según duldë nu faltë
nabë'në rall. 3 Verdá nahin,
por ni ¿llallë guëdë'na'a tē
parë guëca'chilú hia'a lu
juici si talë adë guëzu'bë
diaguëdi'ia'a diza'quë?
purquë llëru'bë na salvaciuni
shtë më. Lë'ë salvaciuni
rë' primërë biadi'dzë Dadë
Jesús, nu despuësë ra nabini
shti'dzë më, bë'në rai' testi-
ficar de quë verdá na di'dzë
ni. Bëdë'na'a recibir di'dzë
shtë salvaciuni de lë'ë rai'.
4 Nu Dios bëluá'ai' shti'dzi'
na verdá por sēni nu milagrë
nu cusë ru'bë nu por Espíritu
Santo nabëne'e më parë

cuezënúhi' lë'ë hia'a. Cadë
túbia'a bédë'na'a recibir don
nabëzëlaa'dchi Espíritu Santo
según voluntá shtë Dios.

*Jesucristo gúqui' ziquë bëchi
sa' hia'a*

5 Stubi puntë; adë gu-
nibë'adi'i Dios de quë
guë'dchiliu naze'dë, gaquin
bajo ordë shtë ra ian-
glë. Cagni'i na'a shcuendë
guë'dchiliu verdadërë. 6 Pues
tubi partë shtë Sagradas
Escrituras rni'i zni:

¿Chull na nguii tē parë rëagná
ldú'ul lë'i'?

Grë nguii gati rall.

¿Pëzielú rac shtú'ul cuezënu
lë'ëll?

7 Por du'pë tiempë bë'nëll
tē napë nguii menos
hunurë quë ra ianglë
perë bë'nëll honrar lë'ë nguii
con hunurë ziquë tubi
corunë.

Nu bédë'ël pudërë parë
guënibë'a nguii grë
cusë nabëntsá'ul.

8 Grëtë' cusë bëcué'zël guëa'
nguii; guëzu'bë diaguë
rall shti'dzë nguii.

Iurë bëcué'zë Dios grëtë'
cusë guëa' nguii, bédë'ë
Dios permisi guënibë'a nguii
grëtë' cusë. Sin quë adë
guëtë'dëdi'i, rnádi'ia'a grë
cusë bajo ordë shtë nguii
9 perë rna hia'a lu Jesús, el
quë Dios bë'në punërë ziquë
tubi nalasáquëdi'i lu ra ianglë
por du'pë tiempë. Rna hia'a
lu Jesús; bë'në Dios honrar
lë'i' con zihani hunurë naná
ziquë tubi corunë purquë
bë'në më sufrir hashtë gúti'.
Por tubi favurë nabë'në Dios,
guti Jesús por grë mënë.

10 Dios bëntsa'u grë cusë purquë zni bëuu' ldu'u më; gurështëhin parë Dios nu por lë'ë më. Guc shtu'u më guësëdchini më zihani shini më gube'e catë quëreldë më lu llni. Por ni guc më justë iurë bëshe'ldë më Jesús lu guë'dchiliu të sac zíhi'. Bë'ni' cumplir grë sufrimientë; por ni adë rúnëdi'i faltë ni tubi cusë; na më cabësë shtë ra naná salvar. 11 El quë narunë të gac mënë shmënë Dios, nu ra shmënë më naná runë cumplir grë voluntá shtë më, napë rai' mizmë Shtadë rai'. Por ni lë'ë shini Dios rtúdi'i lúhi' iurë rni'i më na rai' ziquë famili shtë më. 12 Ni na de acuerdë con Sagradas Escrituras naná rni'i:

Guna alabar lë'ël delantë lu ra bëcha,

nu guna alabar lë'ël juntë con los de más shmënël nardëá por nombre shtënël.

13 Nu zac rni'i Sagradas Escrituras:

Na tsaldí ldua'a shti'dzë më. Stubi lugar rni'in:

Na zugá'ahia ndë'ë con shini Dios naná bëne'e më parë na.

14 Verdá grë ra shini nguui napë rai' mizmë clasë cuerpë con rënë nu belë. Zni zac Jesús guc nguui con cuerpë shtë nguui të parë gati më; zni bédë'ë më fin pudërë shtë el quë nabësëdchini galguti lu guë'dchiliu. Lëll Satanás. 15 Nu bë'në më librar na nardzëbë gati rall, ra nardzëbë con galërdzëbë ru'bë guëdubi vidë shtë rall. 16 Pues nasegurë adë

bídëdi'i më lu guë'dchiliu parë gunë më compaňi ra ianglë, sino be'dë guëdchini më lu guë'dchiliu ziquë llëbni Abraham parë gunë më compaňi lë'ë ra nguui. 17 Por ni bëqui'ni gac më igual ziquë bëchi sa' më të gac më tubi bëshuzi ru'bë narga'a ldu'u ra mënë nu parë gúni' cumplir grë lo quë narac shtu'u Dios. Nu bédchini më parë quilli më con rënë shtë më por duldë, nu parë guëdchisú më grë duldë shtë ra shmënë më. 18 Guzac zi më nu gudëdë më zihani prëbë durë. Por ni iurne' rac runë më compaňi grë ra narzac zi lu cualquier cusë durë.

3

Jesús na más më ru'bë quë

Moisés

1 Bëchi naná unidë con Dios santu, guna'bë më lë'ë të, të guëquëreldënú të lë'ë më la'ni gube'e. Gulë bë'në llgabë bien chu na Jesús; náhi' el quë nabëdchini por nombre shtë Dios nu náhi' bëshuzi namás lasac nu náhi' bëshuzi ru'bë parë lë'ë hia'a. Parë creenci shtë hia'a nídi'i stubi naná rialdí ldu'u hia'a. 2 Lë'ë Jesús bë'në cumplir voluntá shtë Dios, el quë nabë'në punërë lë'i' bëshuzi shtë hia'a. Bë'në më cumplir igual ziquë Moisés bë'ni' cumplir grëtë' lo quë naguni'i Dios lúhi' parë ra shmënë më guahietë. 3 Sin quë adë guëtë'dëdi'i, Jesús runë tucarë más hunurë quë Moisés. Nahin ziquë tubi nguui narza'a tubi hiu'u; runë tucarë nguui

ni más hunurë quë lë'ë hiu'u. ⁴ Cadë hiu'u napin el quë nabëzá'ahin, perë Dios bëcuc'shtë grëtë' cusë nananú la'ni guë'dchiliu nu gube'e. ⁵ Siempre Moisés bë'në cumplir voluntá shtë Dios. Guc Moisés tubi muzë entrë ra shmënë më parë biadí'dzi' shti'dzë Dios lu rai'. Zni Moisés bë'në testificar de lo quë naguni'i Dios lúhi', cusë naguër gac despuësë. ⁶ Perë Cristo na shini më nabë'në cumplir grë voluntá shtë Dios entrë ra shmënë më. Pues na hia'a shini më si talë guëdë'na'a segurë fe shtë hia'a, si talë adë rdzëbëdi'ia'a nu si talë adë guëazë guëtëdi'ia'a shnezë më jamás, nu si talë guëquitë ldu'u hia'a por esperansë nadápa'a.

Guëzi'i ldu'u ra shmënë Dios

⁷ Por ni ziquë cagni'i Espíritu Santo:

Nedzë iurë guini të lo quë narni'i Dios,

⁸ adë runë naguëdchidi'i ldu'u të cumë ziquë bë'në mënë guahietë; bëdzatsu mënë cuntrë Dios.

Dzë ni bëtë'dë rall prëbë lu Dios iurë ziazú rall lu lumë shlatë catë chu nádi'i.

⁹ Nga'li ra shtadë guëlu të bëtë'dë rall prëbë lua.

Zni bë'në rall durantë cuarenta izë; guná rall milagrë lo quë nabëna.

¹⁰ Por ni bëldëa con lë'ë rall nu gunia'a shcuendë rall: "Siempre ldu'u rall bësini lë'ë rall lu

duldë; nunquë bënguë bë'adi'i rall shneza".

¹¹ Bëna prometer con juramentu, nunquë jamás adë tsutëdi'i rall catë rzi'i ldu'u mënë con na, catë rbedchí ldu'u rall.

¹² Bëchi, gulë gapë cuidadë ni tubi de lë'ë të gapë tubi ldu'u naná rianaldë tëchi cusë mal, nu por ni adë rialdídi'i ldú'ul shti'dzë Dios nu guësá'nël lë'ë më nanabani. ¹³ Mejurë cadë tubi të guni'inú sa'l cunseju parë tsaldí ldu'u sa'l más cadë dzë mientras nanú tiempë. Gulë guni'inú los de más sa'l të parë ni tubi de lë'ë të gapë të ldu'u naguëdchi por duldë nacuguë ra nguii. ¹⁴ Si talë adë guësá'nëdi'ia'a diza'quë, sino tsaldíru'u ldu'u hia'a hashtë gátia'a, iurní unidë na hia'a con Cristo.

¹⁵ Zni rni'i Sagradas Escrituras:

Nedzë si talë guínil lo quë narni'i Dios,

adë runë naguëdchidi'i ldú'ul cumë bë'në ra mënë guahietë iurë bëquë guia'a rall lë'ë më; adë guc shtú'udi'i rall gac Dios shlamë rall.

¹⁶ ¿Chullëti'i bëquë diaguë shti'dzë Dios nu despuësë bë'në rall cuntrë lë'ë më? Mizmë mënë nabëru'u ladzë Egipto con Moisés ziquë cabësë shtë rall. ¹⁷ ¿Chullëti'i bëldënu Dios por cuarenta izë? pues mizmë mënë nabë'në duldë nu guti rai' nu bëa'në cuerpë rai' lu shlatë catë nídi'i mënë. ¹⁸ ¿Chullëti'i guni'i Dios con juramentu adë tsutëdi'i rall catë rzi'i

ldu'u më? Pues mizmë mëne nanadë bëzu'bë diáguëdi'i shti'dzë më. ¹⁹ Por grë ndë'e rac bë'a hia'a adë bë'nëdi'i rall gan tsuté rall purquë adë gualdídi'i ldu'u rall shti'dzë më.

4

¹ Por ni, aunquë nanú tubi promësë guëzi'i ldu'u hia'a con lë'e më, rqui'ni gápa'a cuidadë no sea lu cualquier de lë'e të, guëni'i më: "Runa juzguë nu adë tsutédi'il lugar ni". ² Pues parë mizmë lë'e hia'a bédchini shti'dzë Dios ziquë bédchinin parë ra mëne guahietë, perë ra mëne ni adë bë'nëdi'i rall recibir shti'dzë më con fe cumë cusë za'quë purquë adë gualdídi'i ldu'u rall shti'dzë më; adë bëllu'i'di'i shti'dzë më parë lë'e rall. ³ Perë lë'e hia'a gualdí ldu'u hia'a nu guatë hia'a catë rzi'i ldu'u hia'a con lë'e më. De stubi mëne guni'i më:

Gualdídi'i ldu'u rall na; por ni bældëa nu gunia'a con juramentu, adë tsutédi'i rall catë guëzi'i ldu'u rall con na.

Guni'i Dios ra di'dzë ni aunquë bédë'e më fin shchi'ni më dizdë bëntsa'u më guédchiliu. ⁴ Pues ze'dë tubi partë shtë Sagradas Escrituras narni'i shcuendë dzë narzi'i ldu'u mëne:

Dios bëzi'i ldú'i' dzë gadchi de grë dchi'ni nabë'në më.

⁵ Stubi lugar guni'i më:

Adë tsutédi'i rall catë guëzi'i ldu'u rall con na.

⁶ Todavía runë faltë parë sëbëldá mëne tsuté rall

catë guëzi'i ldu'u rall con Dios, perë lë'e mëne nabini diza'quë primërë, adë tsutédi'i rall catë guëzi'i ldu'u rall purquë bëzu'bë diáguëdi'i rall shti'dzë më.

⁷ Por ni Dios bëluá'ai' tubi dzë señaladë naná nedzë. Cagni'inú Dios lë'e hia'a iurne' por lo quë naguni'i David aunquë llëduni tiempë zia'a. Guni'i David di'dzë rë' naná bëquëa'a tampa:

Nedzë iurë guini të lo quë narni'i Dios, adë runë naguédchidi'i ldu'u të.

⁸ Si talë Josué nadë'e descansë parë ra më israelitë, pues Dios adë niabrídi'i guëni'i më de stubi dzë guëzi'i ldu'u mieti. ⁹ Zni nanú tubi galërzi'i ldu'u naná ziquë dzë gadchi iurë guzi'i ldu'u Dios. Guëzi'i ldu'u shmënë Dios ¹⁰ purquë grëtë' el quë natsuté shnezë Dios catë rzi'i ldú'ull con lë'e më, nápëll descansë. Hia gualú shchí'nill ziquë guzi'i ldu'u Dios lu grë dchi'ni shtë më.

¹¹ Por ni cha guédë'na'a fuersë parë tsuté hia'a catë guëzi'i ldu'u hia'a con lë'e më, no sea quë cualquier de túbia'a ziaglá'ga'a mizmë nezë ziquë bë'në ra mëne nadë gualdídi'i ldu'u shti'dzë Dios guahietë nu guti rai'.

¹² Zni runë tucarë guédë'na'a purquë di'dzë naguni'i Dios, nabanin nu napin pudërë. Nahin ziquë tubi spadë dushë naná guërupë tëchi. Shti'dzë më riutë hashtë más la'ni ldu'u nguui. Shti'dzë më runë dividir almë, nu espíritu, nu

llicu nu hashtë la'ni ba'cu shtë mieti. Riutë shti'dzë më hashtë la'ni llgabë mënë nu hashtë galërni'i ldu'u nguiu parë gunin juzguë lë'ë rahin. ¹³ Ni tubi cusë nabëntsa'u më adë rac guëca'chilúdi'i lu më. Grëtë' nanuhin shlatë. Rna më nu nanë më grë lo quë naquëhunë mieti nu napë quë guëtë'da'a cuendë lu më.

Jesús na bëshuzi namás lasac entrë grë bëshuzi

¹⁴ Jesús shini Dios, na më bëshuzi ru'bë parë lë'ë hia'a; guaté më catë quërelde Dios lu gube'e, por ni guiaglá'ga'a firmë lu shnezë Dios con diza'quë nagualdí ldu'u hia'a. ¹⁵ Lë'ë bëshuzi shtë hia'a, rga'a ldú'i' lë'ë hia'a. Riaséhi'; nanéhi' grë debilidadá nadápa'a purquë lë'ë më gudëdë më lu mizme prëbë nadápa'a, perë sin quë adë bënëdi'i më duldë. ¹⁶ Por ni guiabí'ga'a lu më catë nanú më. Guiabí'ga'a lu trunë shtë Dios sin quë adë chu rdzëbëdi'i. Por favurë shtë më guëga'a ldu'u më lë'ë hia'a nu gunë më compañi lë'ë hia'a cualquier nicidá nadápa'a.

5

¹ Cadë bëshuzi ru'bë naná designadë entrë ladi ra nguiu, nápi' carguë parë gúni' representar ra mënë lu Dios. Runë bëshuzi ofrecer lu Dios ra ofrendë shtë mënë nu sacrifici por duldë shtë rall. ² Mizme bëshuzi ni rac runë tratë nadu'u con ra mënë naguënëdi'i voluntá shtë Dios nu rëazë guëtë rall shnezë më, purquë bëshuzi ni

nápëll mizme debilidadá cumë grë mënë. ³ Por debilidadá ni rqui'ni gunë bëshuzi ofrecer tubi ma ziquë sacrifici lu Dios por ra duldë nabënë bëshuzi nu zac rúnëll ofrecer ra ma por duldë shtë los de más mënë.

⁴ Ni tubi nguiu gululë mizme lë'ëll ziquë bëshuzi con hunurë shtë galbëshuzi, sino Dios gululë lë'ëll mizme manërë ziquë gululë më lë'ë Aarón. ⁵ Zni zac Cristo adë bëshepi guiá'adi'i' tē gáqui' bëshuzi, sino Dios gululë lë'i' nu guni'i më lu shini më:

Lë'ël nal shinia; gululëhia lë'ël.

⁶ Nu zac rni'i Dios stubi lugar:

Lë'ël nal bëshuzi parë siemprë, ziquë mizme clasë cumë Melquisedec.

⁷ Iurë Jesús gubani lu guë'dchiliu rë', guna'bë më lu Dios; bënë më ruëguë lu Dios. Guni'i më fuertë nu cantidá nisë bëru'u lu më. Guna'bë më lu Dios, el quë nanapë pudërë parë guëlá lë'i' lu galguti, nu Dios bëquë diágui' shti'dzë shini më purquë Jesús guc cunformë; bënëni' cumplir voluntá shtë Shtádi'. ⁸ Aunquë Cristo na shini Dios, por galërzac zi nabënë më sufrir, bësë'dëi' parë guëzu'bë diágui'. ⁹ Iurë gudëdë grë ra cusë durë nu bënë më gan lu ra prëbë, guc më el quë nardë'ë vidë eternë parë grë ra narzu'bë diaguë shti'dzë më. ¹⁰ Gululë Dios lë'ë Jesús; gúqui' designadë bëshuzi ru'bë con mizme hunurë ziquë Melquisedec.

Dios gunë cashtigu si talë guëazë guëta'a lu shnezë më

¹¹ Nanú zihani cusë más parë guënia'a lu të shcuendë bëshuzi ru'bë nadápa'a. Parë guna explicar parë tsasë të, naganin purquë adë riasëdi'i të lueguë. ¹² Hia gudëdë tiempë dizdë gualdí ldu'u të diza'quë; hia runë tucarë guëlua'a të los de más sa' të, perë todavía rqui'ni stubi mënë guëlua'a lë'ë të stubi vësë más ra cusë sencigi, ra primërë puntë shtë ra enseñansë narialdí ldu'u hia'a. Na të ziquë tubi narqui'ni gu purë lechë en vez de gaull cumidë con belë. ¹³ Grë ra naná ziquë me'dë naná radchi, adë rac bë'adi'ill mudë narunë tucarë guëquërdëll con sa'll. Nall ziquë tubi ngulë'në narqui'ni tubi mësë. ¹⁴ Perë ziquë cumidë na parë ra mënë ru'bë, los de más puntë shtë enseñansë, na parë ra mënë naná riasë guadë na mal nu guadë na za'quë. Mënë ni hia napë rall tiempë lu shnezë Dios nu tsagla'guë runë rall gan lu duldë.

6

¹ Por rsunë ni, cha guiaglá'ga'a delantë parë tsarú'ba'a; guësé'da'a más enseñansë shtë Cristo. Adë guëá'nëdi'ia'a sulë con ra enseñansë sencigi nabëdë'na'a recibir más antsë. Enseñansë ni runë tratë napë quë guëabré ldu'u mieti lu Dios, nu adë rúnëdi'i mënë confiar ra obrë za'quë. Ra enseñansë sencigi rni'i napë quë tsaldí

ldú'ul shti'dzë Dios. ² Nu cagni'in shcuendë costumbrë shtë rdchi'bë guia'a shmënë Jesús guëc sa' rall, nu runin tratë lla guëriubë nisë zihani cusë. Cagni'in shcuendë de quë tsashtë ra tégulë stubi, nu de quë ze'dë guëdchini juici eternë. ³ Pues guiaglá'ga'a delantë si talë gunë më compa'ni lë'ë hia'a.

⁴ Ra naguasë di'dzë ni, ra nabëquitë ldu'u por lo quë nabëne'e më, ra narunguë bë'a Espíritu Santo, ⁵ ra nabëquitë ldu'u con shti'dzë Dios, nu ra narac bë'a pudërë shtë ra nagueñibë'a iurë gac më rëy, ⁶ Si talë guëazë guetë rall, nu rni'i rall shti'dzë Dios nádi'in verdá, nídi'i mudë guëabré ldu'u rall lu më stubi vultë purquë mizme lë'ë rall quëquë'ë rall lë'ë shini Dios lu cruz stubi vultë, nu quëhunë rall burnë lë'ë më delantë lu ra mënë. ⁷ Na nguü rë' ziquë lachi naná rlaguë guü lúhi'. Iurë lë'ë guü rlaguë, ruu' guü'u nisë. Si talë guü'u tsagla'guë rdë'ë cusechë parë ra naquëhunë dchi'ni, pues napin bendición shtë Dios. ⁸ Perë si talë lë'ë guü'u rdë'ë guitsë nu gu'lli nadë rlluí'idi'i, iurní mal na guü'u ni nu guëlladchi na cashtigu shtë Dios parë guü'u ni; fin shtëhin na ziquë tubi cusë narie'qui.

Nadápa'a esperansë; por ni dzu hia'a firmë lu shnezë Dios

⁹ Aunquë quëadi'dza zndë'ë lu të, bëchi narac shtua'a, napa segurë de quë lëdë znídi'i con lë'ë të purquë

nasalvar të nu quëhunë të cusë za'quë. ¹⁰ Dios na më justë; adë guëá'ldëdi'i ldu'u më grë dchi'ni nabë'në të parë lë'ë më. Rëagná ldu'u më lla guc shtu'u të sa' të, lla bë'në të sirvë lë'ë raj' purquë na rai' shmënë më. Adë guëá'ldëdi'i ldu'u më de quë tsagla'guë quëhunë të compa'ni lë'ë rai'. ¹¹ Ziquë rac shtu'u sa' të, iurne' rac shtu'u na'a cadë tubi të guëlua'a de quë napë të zihani esperansë hashtë guëabrí më stubi. ¹² Adë gac të nabëchi sino gulë rgubënebi ejemplë shtë ra narialdí ldu'i de verdá con pacënci; iurní quëhunë rall recibir ra cusë za'quë nabë'në më prometer parë grë ra naná shmënë më.

¹³ Segurë gunë më cumplir lo quë nabë'në më prometer purquë iurë bë'në më prometer lu Abraham, bë'në më jurar por mizmë lë më purquë nídi'i stubi más më naru'bë quë lë'ë më. ¹⁴ Guni'i Dios lu Abraham: "De verdá gunë ldaiha lë'lë nu guënehia cantidá llëbnil". ¹⁵ Abraham gulézi' con pacënci hashtë guc cumplir shti'dzë më; zni bë'ni' recibir lo quë naná bë'në më prometer lúhi'. ¹⁶ Iurë ra nguui runë rall jurar, rni'i rall juramentu por nombre shtë tubi namás më ru'bë quë lë'ëll. Juramentu ni na garantiá de quë gúnëll cumplir; rquí'nidi'i cusë más. ¹⁷ Iurë guc shtu'u Dios guëlua'ai' clarë lu ra shmënë më de quë adë gúnëdi'i më cambi shti'dzi',

bë'në më prometer con juramentu. ¹⁸ Zni por chupë di'dzë nagúnëdi'i cambi jamás, nasegurë lo quë nadzuléza'a. Nídi'i mudë shti'dzë Dios niac bishi; por ni lë'ë hia'a naná bësa'në cusë shtë guë'dchiliu nu na hia'a segurë con lë'ë më, nadápa'a rsunë ru'bë parë tsaldí ldu'u hia'a; adë guësá'nëdi'i hia'a promësë naguni'i më lu hia'a; tsaglá'ga'a firmë con lë'ë më hashtë gunë më cumplir promësë naguni'i më lu hia'a. ¹⁹ Lë'ë esperansë nadápa'a, na ziquë tubi gui'bë ru'bë naquëhunë segurë barcu lu nisë. Segurë nu fuertë na esperansë ni parë almë shtë hia'a. El quë nanapë esperansë ni, nall ziquë el quë nariutë catë cabezë Dios Santo. ²⁰ Ndë guatë Jesús por lë'ë hia'a të tsanálda'a lë'ë më lugar ni despuësë. Na më representantë shtë hia'a të parë tsutë hia'a lugar ni. Na më primëre bëshuzi parë siemprë con mizmë hunurë quë Melquisedec.

7

Jesús nu Melquisedec

¹ Lë'ë Melquisedec guc rëy shtë guë'dchi Salem nu gúqui' tubi bëshuzi delantë lu Dios naquëbezë más guia'a. Iurë bëabrí Abraham çatë guáhi' lu guërru nu gudíni' ra rëy contrari, Melquisedec guagtsa'guëluhi' Abraham, nu bë'në ldáhi' lë'ë Abraham. ² Iurní Abraham bédë'ë ca'a Melquisedec décimo partë shtë ra cusë naná

bëdchisú Abraham de enemigu shtëhi'. Lë Melquisedec runë cuntienë "primëre rëy naná justë". Melquisedec guc rëy narnibë'a Salem, nu Salem runë cuntienë, "galërbedchí ldu'u mieti". Por ni Melquisedec na rëy shtë paz. ³ Perë parë Melquisedec adë guënëdi'ia'a lë shtëdi' u lë shní'ai'; adë guënëdi'ia'a guc gúli' nilë guc gúti'. Adë guënëdi'ia'a chu guc shtadë guelú Melquisedec. Zni náhi' ziquë figurë shtë shini Dios; náhi' bëshuzi naná cuesë parë siempërë.

⁴ Iurne' gulë bëtëdë cuendë blac llëru'bë guc Melquisedec, pues mizmë shtadë guelú hia'a, Abraham, bëtëdëi' dëcimo partë shtë grë cusë lo quë nabëdchisúhi' guia'a rëy iurë gudildi rai'. ⁵ Según lëy shtë Moisés, ra bëshuzi naná llëbni Leví, napë rai' mandadë shtë Dios parë gunë rai' cubrë de mënë dëcimo partë nanapë ra mënë; nahin parë Dios. Ra bëshuzi bënë rai' cubrë de grë sa' rai' aunquë na rai' llëbni Abraham. ⁶ Perë Melquisedec nádi'i' famili shtë Leví parë bënë' recipir dëcimo partë nabëtëdë Abraham cuá'ai'. Nu Melquisedec bënë' ldáhi' Abraham, el quë nabënë' recipir ra promësë shtë Dios. ⁷ Clarë riasë hia'a el quë naquëhunë bendecir, más lasáqui' quë ra mënë narunë recipir bendición. ⁸ Entrë ládia'a iurne' grë ra bëshuzi narunë recipir dëcimo partë shtë cusë nanapë mieti, guëdchini dzë gati rai'; parë

shcuendë Melquisedec rni'i Sagradas Escrituras de quë lë'i' bë'ni' recipir dëcimo partë nabëtëdë Abraham. Melquisedec náhi' ziquë tubi naziagla'guë nabani. ⁹ Nu rac guëni'ia'a de quë Leví nu grë ra bëshuzi naná llëbni Leví, ra naná runë recipir dëcimo partë shtë cusë nanapë mënë iurne', gudilli rai' juntë con Abraham iurë bëtëdëi' lu Melquisedec nabënë' tucarë cá'ai' ¹⁰ purquë aunquë todavía adë gúlëdi' Leví, náhi' cumë llëbni ladi Abraham iurë Melquisedec guagtsa'guëlúhi' lë'ë Abraham.

¹¹ Ra mënë israelitë bënë' recipir lëy shtë Dios tiempë dzu ra shini Leví cumë bëshuzi, parë lëy adë bënë'di'i gan gac mënë perfectë delantë lu Dios. Por ni gu' necesari guëdchini stubi bëshuzi mejurë, lëdëdi'i ziquë ra bëshuzi naná shini Aarón nagululé Dios, sino bëqui'ni guëdchini tubi bëshuzi ziquë Melquisedec con llëru'bë hunurë. ¹² Pues iurë nanú cambi shtë galbëshuzi, iurní zac rqui'ni gac cambi lëy narunë tratë shcuendë galbëshuzi. ¹³ Lë'ë bëshuzi shtëna'a, el quë ra di'dzë rë' quëgni'i shcuëndi', náhi' llëbni stubi shini Jacob, lëdëdi'i shini Leví ziquë los de más bëshuzi. Ni tubi bëshuzi na shini de cualquier shini Jacob sino sulë ra shini Leví na rai' bëshuzi. ¹⁴ Bien rdë'ë hia'a cuendë Jesús ze'dë entrë llëbni Judá, nu Moisés niëtiquë guni'i' de quë shini

Judá gac rai' bëshuzi.

15 Más clarë na shcuendë bëshuzi cubi nadápa'a, iurë rëagná ldu'u hia'a ze'dë guëdchini stubi bëshuzi naná ziquë Melquisedec con llëru'bë hunurë. 16 Adë binlúdi'i galbëshuzi shtë më ni por tubi lëy narunë punërë bëshuzi según ra shtadë guelú bëshuzi, sino gac Jesús bëshuzi sulë purquë napë më pudërë; gátidi'i më parë siembrë. 17 Rni'i zndë'e la'ni Sagradas Escrituras de lë'e më: Lë'ël nal tubi bëshuzi parë siembrë

ziquë mizmë clasë de Melquisedec. Nápël llëru'bë hunurë.

18 Zni mandamientë nabëdë'e Dios guahietë, gac cancelarín purquë nápëdi'in pudërë nu adë rllu'i'di'in parë guëdchisú duldë shtë mënë. 19 Pues lëy shtë Moisés adë bé'nëdi'i gan parë gac nguiu limpi delantë lu Dios, perë en cambi, iurne' nadápa'a esperansë, por ni ri-abí'ga'a lu më.

20 Pues Dios bë'në nombrar Jesús ziquë bëshuzi con juramentu. 21 Los de más bëshuzi gac nombrar rai' sin ni tubi juramentu, perë guni'i Dios lu bëshuzi cubi con tubi juramentu. Guni'i më:

Lë'e Dadë, bé'ni' jurar nu adë gúnëdi'i' cambi shtí'dzi'.

Lë'ël nal tubi bëshuzi parë siembrë. [Ziquë mizmë clasë shtë Melquisedec.]

22 Por ni Jesús na tubi garantiá de quë nadápa'a tubi conveñi mejurë quë conveñi

nanapë ra mënë guahietë. 23 Los de más bëshuzi gac cantidá rai' purquë guti rai'; adë nídi'i mudë tsagla'guë rai' cumë bëshuzi; adë bé'nëdi'i rai' gan guëquërdë rai' parë siembrë. 24 Perë Jesús adë rátidi'i; galbëshuzi shtë më adë tsalúdi'i. Na më bëshuzi parë siembrë. 25 Por ni Jesús napë pudërë; gunë më salvar parë siembrë ra nariabi'guë lu Dios por medio de lë'e Jesús purquë nabáni' parë siembrë nu quëhúni' ruëguë lu Dios por lë'e hia'a.

26 Zni Jesús na bëshuzi completamente ecsactë ziquë rquí'nia'a, ziquë ni tubi chu nádí'i. Na më santu; nápëdi'i më duldë; rsiguëdi'i më lë'e hia'a; purë na më. Bëshepi guia'a Dios lë'i' más quë cualquier cusë nanabani lu gube'e. 27 Nádi'i më ziquë los de más bëshuzi nanapë quë gunë rall ofrecer ra ma por duldë shtë rall, iurní despuësë por duldë shtë ra sa' rall. Jesús bë'ni' ofrecer mizmë lë'i' ziquë sacrifici parë grëtë' hia'a. Rquí'nidi'i stubi sacrifici jamás parë siembrë. 28 Lë'e lëy shtë Moisés gululë nguiu tē gac rall bëshuzi namás lasac aunquë napë rai' duldë; perë juramentu shtë Dios bēdchini más despuësë quë lëy, nu bë'në më nombrar lë'e shini më tē gáqui' bëshuzi parë siembrë. Gululë Dios shíni', el quë nabë'në cumplir; nídi'i stubi cusë narunë faltë tē gac më bëshuzi parë siembrë.

8

Jesús rni'inúhi' Dios por lë'ë hia'a

¹ Primërë puntë shtë naquëgni'i na'a lu të na ndë'ë; nadápa'a tubi bëshuzi namás lasac. Guzubë më lu trunë shtë Dios gube'e. Quëbezë më ladë ldi shtë Dios naná lugar shtë hunurë. ² Nu quëhúni' sirvë la'ni lugar verdadërë naná bëntsa'u Dadë, lëdëdi'i nguui. Ndë cabezë Jesús juntë con Dios Padre.

³ Grë ra bëshuzi namás lasac lu guë'dchiliu, guc nombrar rai' parë gunë rai' ofrecer lu Dios ofrendë nu sacrifici nabëdë'ë mënë según lëy. Nu rqui'ni Jesús gápi' tubi cusë parë gúni' ofrecer. ⁴ Si talë lë'ë më niabezë më guë'dchiliu, adë nádi'i më bëshuzi purquë todavía nianá nanú ra bëshuzi narunë ofrecer ofrendë según rnibë'a lëy shtë Moisés. ⁵ Perë ra bëshuzi lu guë'dchiliu, quëhunë rai' ofrecer lo quë naná sulamëntë tubi muestrë de lo quë nananú gube'e. Rdë'ë hia'a cuendë de quë nahin copi purquë iurë Moisés bë'në recibir ordë shtë Dios parë guntsá'uhi' lugar catë gunë ra mënë adorar Dios, gunibë'a më lúhi': "Rnia'a lul, bëntsa'u lugar ni ecsactë según muestrë nabëluá'ahia lul guëc dani". ⁶ Zni guc con primërë rëglë nabëdë'ë Dios, perë iurne' gululë Dios Jesús ziquë bëshuzi naquëhunë sirvë lugar naná zihani vultë más mejurë quë lugar catë ra bëshuzi naguquërelde antsë bë'në

rai' sirvë. Jesús na el quë narni'inú Dios por lë'ë hia'a. Por Jesús lë'ë conveñi cubi nadápa'a con Dios, nahin mejurë quë conveñi gushë purquë pudërë shtë conveñi cubi ze'din por promësë naná mejurë.

⁷ Si talë primërë conveñi nápëdi'in faltë, iurní adë rqui'nidi'i conveñi cubi. Si talë por primërë conveñi niac mënë naza'quë delantë lu Dios, iurní niasëdchini Jesús stubi conveñi naná cubi. ⁸ Perë Dios guná lu ra mënë nabë'në recibir primërë conveñi ziquë mënë narunë faltë lo quë naná mejurë. Guni'i më shcuendë rai' la'ni Sagradas Escrituras:

Lë'ë Dadë Dios rni'i:
Guëdchini dzë; guntsa'ua
tubi conveñi cubi con
ra mënë shtë Israel nu
Judá.

⁹ Adë gáquëdi'in ziquë conveñi naná bëntsa'ua con ra shtadë guëlu rall tiempë bëna

compañi lë'ë rall, tiempë bësëhia lë'ë rall të guëru'u rall Egipto.

Adë bë'nëdi'i rall cumplir lë'ë conveñi shtëna. Por ni bësa'na lë'ë rall, rni'i Dadë.

¹⁰ Lë'ë conveñi naná guntsa'ua con naciuni Israel despuësë ra dzë ni, gaquin zndë'ë, rni'i Dadë.

Guësëdchinia mandamientë shtëna la'ni ldu'u rall.

Guëquëa'a shti'dza lu ldu'u rall parë adë guëá'ldëdi'i ldu'u rall shti'dza.

Iurní gaca Dios shtënë rall de verdá; hia lë'è rall gac rall shmëna.

¹¹ Dzë ni adë rquí'nidi'i chu guëlua'a tubi sa'll;

rquí'nidi'i nguïu guëní'll lu bëchill: "Bënguë bë'a lë'è Dadë Dios" purquë grëtë' rall gunguë bë'a rall na dizdë ra mitu'në hashtë más ra më gushë naná ladi rall.

¹² Nu guna perdunë duldë shtë rall; guëga'a ldua'a lë'è rall;

jamás adë guëagnádi'i ldua'a ra duldë shtë rall.

¹³ Iurë lë'è Dios quëgni'i shcuendë conveñi cubi rë', na purquë rna më conveñi gushë cumë cusë nadë rlluí'idi'i parë mënë naná quërelde ne'. Lo quë nanapë tiempë nu adë rlluí'idi'in, nasesë guëniluhin.

9

Lugar catë runë mieti adorar Dios lu guë'dchiliu nu gube'e

¹ Nanú stubi cusë imporentë. Lë'è primëre conveñi napë rëglë parë gunë mieti adorar Dios la'ni tubi iádu'u shtë guë'dchiliu.

² Lë'è lugar catë bë'në mënë adorar Dios, napë chupë partë. Primëre partë lë Lugar Santo; nga'li quëbezë gandelierë nu mellë; lu mellë dchi'bë guetështildi nabë'në mënë presentar lu Dios.

³ Hia tëchi cortinë shtë primëre partë, quëbezë lugar lë Lugar Santísimo. ⁴ Nga'li nanú tubi bëcu'guë naná purë orë catë

rie'qui ialë, nu nga'li nanú tubi cajë nabë'në significar lë'è conveñi. Guëdubi ladë naquë orë. Nezë la'ni cajë ni nanú mbluri nanactsa'u orë. La'nin nanú guetështildi maná, nu zac la'ni cajë nanú varë shtë Aarón. Varë ni bëguë; gualdani ndiaguë ladi ni. Nu zac la'ni cajë nanú ra guë'è catë bëquë'è Dios di'dzë shtë conveñi.

⁵ Subrë guëc cajë ni quëbezë ra ianglë naquëhunë representar pudërë nu gluri shtë Dios. Hia ianglë ni nach'li shcuaguë lugar catë rac purdunë ra duldë shtë mieti. Iurne' nápëdia'a tiempë parë guëquëa'a más shcuendë lugar ni.

⁶ Iurë grë ra cusë ni na listë, ra bëshuzi riutë rai' primëre partë shtë iádu'u parë gunë rai' cumplir custumbrë religiosë lo quë nagunibë'a Dios.

⁷ Perë segundë partë shtë lugar ni, Lugar Santísimo, nga'li riutë primëre bëshuzi, perë sulë tubsë vësë cadë izë. Iurë lë'i' riutë, rquí'ni guá'ai' rënë shtë ma të parë rúni' ofrecerin ziquë ofrendë por duldë shtëhi' nu por duldë shtë ra mënë. ⁸ Por di'dzë rë' lë'è Espíritu Santo quëgni'i' de quë mientras ra mënë bë'në rai' cumplir custumbrë la'ni primëre partë shtë iádu'u, todavía nídi'i entradë parë lë'è rall lu lugar catë cabezë Dios. ⁹ Grë ndë'è na tubi mustrë de lo quë quëhunë mënë iurne' la'ni iádu'u. Ra ofrendë nu ra ma naquëhunë mieti ofrecer lu Dios, adë

nápëdi'i rahin pudërë parë guëdchisú duldë shtë mënë të parë cuedchí ldu'u rall delantë lu Dios. ¹⁰ Nadë más ra custumbrë quëhunë tratë pë cusë gau mieti u pë gu mieti u shcuendë tsati guia'a mieti con ra rëglë narunë tratë por fuërë shtë mieti. Napë ra custumbrë ni valurë sulamëntë hashtë tiempë gunë më cambi mudë nangunë mënë adorar lë'ë më.

¹¹ Perë Cristo bëdchíni' ziquë bëshuzi namás nasac parë ra cusë za'quë nabe'dë guëdchini. Lë'ë lugar catë quëhunë më sirvë ziquë bëshuzi, nga'li na tubi lugar namás cusë za'quë, lëdë tubi mënëdi'i bëntsa'u lugar ni. Quiere decir, adë nádi'in cusë shtë guë'dchiliu rë'. ¹² Guatë Cristo Lugar Santísimo tubsë vësë parë siempërë, lëdëdi'i parë gunë më ofrecer rënë shtë chivë u rënë shtë ngunë, sino con prupi rënë shtë më guatë më; bënë më segurë salvaciuni nanápëdi'i fin parë lë'ë hia'a. ¹³ Ra bëshuzi bëtiá'ai' rënë shtë chivë nu ngunë, nu bëtë'tsëi' dë shtë bëcierru nagüe'qui lu bëcu'guë guëc ra mënë nabëga'ldë tégulë. Si talë custumbrë ni rllui'i parë gunin purificar shcuerpë nguü, ¹⁴ mucho más pudërë napë rënë shtë Cristo, purquë por medio shtë Espíritu Santo nanápëdi'i fin, Cristo bënë më ofrecer mizmë lë'ë më lu Dios ziquë sacrifici nanápëdi'i ni tubi manchë. Rënë shtë më rac guëzunë

ldu'u hia'a de grë duldë nu obrë nadë rlluíidi'i parë guëdë'na'a sirvë lu Dios nanabani.

¹⁵ Por ni Jesucristo na më el quë nabësëdchini conveñi cubi, tubi tëtë cubi entrë Dios nu lë'ë hia'a. Galguti shtë Cristo bënë parë gac perdunë grë duldë shtë ra nabënë mal según rëglë shtë primërë conveñi. Guna'bë Dios lë'ë rall të gunë rall recibir grë lo quë nabënë më prometer, tubi herenci eternë. ¹⁶ Parë gac cumplir termë shtë tëtë, rqui'ni prëbë de quë hia guti el quë nabëntsá'uhin ¹⁷ purquë adë gac repartir herenci shtë nguü hashtë despuësë gati nguü. Mien-tras nabani nguü lë'ë tëtë guëa'në guia'ai'. ¹⁸ Tambiën termë shtë conveñi primërë guzublú iurë rënë bëllë'. ¹⁹ Moisés iurë guni'i' grë ra puntë shtë lëy lu ra mënë, guná'zi' rënë shtë chivë nu bëcierru con nisë nu tubi llicu hiaguë hisopo con guitsë ladi lli'li color llini; iurní bëgá'dzi' llicu hiaguë ni con rënë nutsë con nisë; iurní bëchu'bë nísi' librë shtë lëy, nu zac grëtë' ra mënë bëchu'bë nísi' con rënë. ²⁰ Iurní guni'i Moisés: "Ndë'ë na rënë narunë lasac tubi conveñi narnibë'a Dios parë lë'ë të". ²¹ Moisés bëchu'bë nísi' con rënë lë'ë lugar catë bënë ra mënë adorar Dios, nu bëchu'bë nísi' con rënë grëtë' ra cusë nabënë dchi'ni rai' të gunë rai' adorar Dios. ²² Pues según lëy casi grëtë' cusë napë quë guëzunëhin por

rënë. Sin quë adë guëllë'edi'i rënë, nidi'i perdunë shtë duldë.

Por galguti shtë Cristo nanú perdunë shtë duldë

23 Por ni rnia'a de quë ra cusë nananú guë'dchiliu, cusë naná copi shtë ra cusë lu gube'e, bëqui'ni guëzunë rahin por rënë shtë ma, perë ra cusë shtë gube'e también rqui'ni guëzunë rahin con sacrifici mejurë quë rënë shtë ma. 24 Cristo adë guatëdi'i Lugar Santísimo nabëntsa'u mënë lu guë'dchiliu; nahin copi shtë cusë verdadërë nananú gube'e; sino guatë më gube'e catë quëbezë Dios. Ndë guadi'dzënú më Dios Padre de favurë shtë hia'a. 25 Lë'ë primërë bëshuzi lu guë'dchiliu riatëll Lugar Santísimo tubsë vësë cadë izë parë gúni' ofrecer rënë shtë ma lu Dios, perë rënë ni nádi'i rënë shtë bëshuzi sino rënë shtë ma. Perë Cristo adë rúnëdi'i ofrecer rënë shtëhi' zihani vuelte sino tubsë vësë 26 purquë si talë adë zni nádi'in, iurní niati më zihani vësë dizdë lë'ë guë'dchiliu gurështë. Perë iurne' tubi vësë parë siempre Cristo bédchini nu bënë më ofrecer mizmë vidë shtëhi' parë grëtë' mënë. Bëllë'ë rënë shtë më tē guëdchisú më duldë. 27 Ziquë na segurë napë quë gati grë mieti nu despuësë gati nguiu, gunë më juzguë nguiu. 28 Zni zac Cristo tubsë vësë gúti' ziquë tubi sacrifici; bëllë'ë rënë shtë më por duldë shtë mënë. Perë guëlua'alú më

lu hia'a stubi vuelte, lëdëdi'i parë guëdchisú më duldë sino parë gunë më salvar grëtë' ra naquëbezë lë'ë më, ra narac shtu'u guëabré më nasesë.

10

1 Lë'ë lëy nabëquë'ë Moisés guquin nadë más ziquë mustrë shtë ra cusë verdadërë nanaguër guëdchini. Lë'ë lëy nápëdi'in pudërë tē gac mënë naza'quë lu Dios por medio ra ma nabë'në mënë ofrecer zihani vësë cadë izë. 2 Purquë si talë lëy nihunë gan parë gac mënë naza'quë lu Dios, iurní niabezë nihunë rall ofrecer ra ma purquë grëtë' ra naná limpi lu Dios adë nápëdi'i rall llgabë naquëgni'i guëc rall por duldë nabë'në rall. 3 Perë por ra ma nabë'në rall ofrecer, bëagná ldu'u rall duldë shtë rall cadë izë. 4 Pues rënë shtë ra ngunë nu rënë shtë chivë jamás adë guëdchisúdi'i duldë shtë mënë.

5 Por ni iurë bédchini Cristo lu guë'dchiliu, guni'i më: Adë rac shtú'udi'il sacrifici shtë ma, nilë ofrendë, sino quë bënë'el tubi cuerpë parë na.

6 Adë rquítëdi'i ldu'ul con ra sacrifici narie'qui lu bëcu'guë, nilë con ra ofrendë narne'e mënë por duldë.

7 Iurní gunia'a: "Iurne' zelda parë guna cumplir voluntá shtënël.

Niá Dadë; ziquë naescritë shcuenda la'ni librë."

8 Primërë rni'i Dios quë adë bëquítëdi'i ldu'u më por ra

ofrendë nu por ma narie'qui lu bëcu'guë, nilë por sacrifici parë guëdchisú ra cusë ni duldë shtë ra nguui, cusë nagunibë'a lëy gunë mieti. ⁹ Despuësë guni'i më: "Zelda parë guna voluntá shtënë, Dadë". Ndë'ë runë cuntienë de quë bë'në Dios cancelar primërë règlë të gunë më punërë stubi règlë mejurë. ¹⁰ Por règlë cubi, bë'në më perdunë duldë shtë hia'a; bëzunë më ldu'u hia'a të parë gáca'a santu. Zni nahin purquë Jesucristo bédë'ë më prupi shcuerpë më ziquë sacrifici. Guti më; iurní rquí'nidi'i stubi ofrendë.

¹¹ Grë ra bëshuzi israelitë quëhunë rai' ofrecer ra ma lu Dios. Cadë dzë tsagla'guë quëhunë rai' ofrecer mizmë ofrendë aunquë por rënë shtë ra ma, nilë por cuerpë shtë ma narie'qui, nunquë guëdchisú ra cusë ni duldë shtë mënë. ¹² Perë Jesucristo bë'në më ofrecer mizmë lë'i' por ra duldë tubsë vësë parë siemprë. Despuësë guti më, iurní guzubë më ladë ldi shtë Dios. ¹³ Nga'li quëbezë më hashtë gunë më gan lu grë enemigu shtë më. Gunë më vencer lë'ë rall. ¹⁴ Por tubsë ofrendë nabë'në më ofrecer, bëzunë më ldu'u mënë; bë'në më ra mënë santu parë siemprë, ra naquërdë sulë parë lë'ë më. ¹⁵ Lë'ë quë lë'ë Espíritu Santo quëhúni' testificar lo mizmë purquë guni'i' más antsë;

¹⁶ Lë'ë conveñi naguna con lë'ë rall despuësë ra

dzë ni, rni'i Dadë, guëcúe'za grëtë' mandamientë shtëna la'ni ldu'u rall.

Nu guëquë'a ra mandamientë la'ni shgabë rall.

¹⁷ Nu zac rni'i Espíritu Santo: Jamás adë guëagnádi'i ldua'a ra duldë shtë rall, ni ra cusë mal nacanihunë rall.

¹⁸ Catë bë'në më perdunë duldë, hia rquí'nidi'i másru'u ofrendë por ra duldë.

Guiagbí'ga'a lu Dios

¹⁹ Por grë ndë'ë bëchi, rac tsuté hia'a gube'e por rënë shtë Jesús. Adë rdzëbëdi'i tsuté hia'a. ²⁰ Rac tsuté hia'a por tubi nezë cubi narne'lë vidë sin fin; nezë ni bësha'lë më hashtë lugar catë cuezë Dios santu, quierë decir, por galguti shtë Jesús bëshá'li' nezë ni. ²¹ Jesús na më primërë bëshuzi parë lë'ë hia'a. Na më encargadë con grë lidchi Dios. ²² Por ni guiagbí'ga'a lu më con confiansë; tsaldí ldu'u hia'a de verdá. Nu zac guiagbí'ga'a con ldu'u hia'a nalimpí lu më nu con cuerpë naguá tubi bañi con nisë naquichi. ²³ Guiaglá'ga'a firmë lu shnezë Dios, adë chu guëazë guëtëdi'i shnezë më purquë nasegurë gunë më cumplir grë lo quë nabë'në më prometer. ²⁴ Nu guëdília'a manërë parë guëdë'na'a compañi ra sa' hia'a parë gac shtu'u sa' hia'a más nu parë guëdë'na'a cusë za'quë. ²⁵ Adë gáca'a ziquë ra nanëdi'i guidë lu

cultë catë rdëa' hia'a; mënë ni nacustumbradë rídedi'i rall. Mejurë guëni'inú sa' hia'a të gac rall firmë. Zni napë quë guëdë'na'a cumplir iurne' purquë lë'ë dzë naguëabré Jesús, ze'dë guëdchini.

²⁶ Si talë nanë hia'a verdá shtë Dios nu mizme tiempë rac shtu'u hia'a tsaglága'a nezë mal, iurní nídi'i stubi sacrifici të gac perdunë duldë shtë hia'a purquë rquë guia'a hia'a sacrifici shtë Cristo. Quëdë'na'a tratë galguti shtë Cristo ziquë cusë përuçi. ²⁷ Sulë nanú juici shtë Dios parë lë'ë hia'a iurní. Gaquin ziquë tubi gui'i tantë rldë më. Gunë më cashtigu grë contrari shtë më. ²⁸ El quë nabë'në desprëci lëy shtë Moisés nu adë bëzu'bë diáguëdi'll lëy ni, gútil sin quë adë chu bëgá'adi'i ldu'u nguui ni; con testimonio shtë chupë u tsunë testigu guti nguui dzë ni. ²⁹ Perë ¿pë rni'i të gac con nguui naná bëlua'a téchi' lu shini Dios nu bëquë guiá'all rënë shtë conveñi narunë parë gac nguui santu? nu bë'nëll desprëci lë'ë Espíritu shtë Dios naná bë'në zihani favurë parë lë'ë hia'a. Por rënë shtë më na hia'a limpi delantë lu më. ³⁰ Rac bë'a hia'a lë'ë Dadë naná guni'i: "Guna cashtigu ra mënë; napa derechë guëguilla". Nu zac rni'i shti'dzë më: "Lë'ë Dadë gunë më juzguë shmënë më". ³¹ Nalë nadzë'bë na cashtigu shtë Dios nanabani.

³² Perë rnia'a lu të, gulë bëagná ldu'u të tiempë

nagudëdë. Despuësë bë'në të recibir llni shtë Dios, guc të mënë pacënci lu grë galëzrac zi; guc të shmënë më firmë aunquë bë'në të sufrir. ³³ Nanú bëldá lë'ë të guni'i guidzë mënë guëc të lu ra sa' të. Guzunaldë mënë lë'ë të. Sëbëldá de lë'ë të bë'në të sufrir con sa' të, ³⁴ Bëga'a ldu'u të ra naguá lachigui'bë nu bëquitë ldu'u të iurë bédchisú mënë lo quë nanapë të purquë rdë'ë të cuendë de quë lu gube'e nanú másru'u cusë mejurë nanadë tsalúdi'i. Shtënë të ra cusë ni. ³⁵ Adë cuézëdi'i të tsaldí ldu'u të shti'dzë Dios purquë si talë tsagla'guë tsaldí ldu'u të, gapë të tubi premi ru'bë la'ni guë'dchiliu naze'dë guëdchini. ³⁶ Rqui'ni gac të më pacënci parë gunë të cumplir voluntá shtë Dios nu despuësë de ni, gunë të recibir lo quë nabë'në më prometer ca'a të. ³⁷ Ra Sagradas Escrituras rni'i:

Du'pë tiempë runë faltë,
iurní el quë naze'dë
guëdchini, segurë
guëdchíni'.

Adë gac ldë'ëdi'i ldú'i'.

³⁸ Perë el quë naguna recibir cumë më justë, guëbánil por fe nanápëll.

Perë si talë guëazë guëtëll shneza, adë rquítëdi'i ldua'a con lë'ëll.

³⁹ Perë lë'ë hia'a adë nádi'ia'a ziquë ra narëazë guetë, ra naná condenar; sino rialdí ldu'u hia'a de verdá; zni guëdë'na'a segurë salvaciuni parë almë shtë hia'a.

11

Zihani mënë gualdí ldu'u rai' shti'dzë më

¹ Iurë rialdí ldu'u hia'a, iurní nadápa'a segurë de quë guëdë'na'a recibir ra cusë lo quë nadzuléza'a. Rialdí ldu'u hia'a nanú ra cusë nanadë rnádi'ia'a lúhi'. ² Ra shtadë guëlü hia'a naguquërelde guahietë, bëquebi Dios na rai' mënë za'quë purquë gualdí ldu'u rai' shti'dzë më.

³ Rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më; por ni rdë'ë hia'a cuendë de quë Dios bëntsa'u lë'ë guë'dchiliu sulë con di'dzë shtëni'. Ra cusë narná hia'a lúhi' guctsa'uin, lédëdi'i por cusë narná hia'a, sino nadë más por shti'dzë Dios guctsa'u rahin.

⁴ Gualdí ldu'u Abel shti'dzë Dios; bë'ni' ofrecer lu Dios tubi ofrendë mejurë quë ofrendë shtë Caín. Bëquebi Dios Abel na më za'quë, por ni Dios bëca'a Abel nu bë'në më recibir ofrendë shtëhi'. Aunquë Abel hia gúti', perë todavía zia'glaguë ruadí'dzi' lu hia'a por medio fe shtëhi'.

⁵ Enoc gualdí ldu'u shti'dzë Dios; por ni Dios bia'a lë'ë Enoc gube'e; gútidí'i'. Ra mënë adë bédzélëdi'i rall Enoc lu guë'dchiliu purquë Dios bia'a lë'i'. Ra Sagradas Escrituras rni'i shcuendë Enoc de quë antsë guziá'ai' gube'e, Dios bëquitë ldú'i' con Enoc. ⁶ Sin galrialdí ldu'u, nídi'i mudë guëquitë ldu'u Dios con lë'ë hia'a. Primëre napë quë tsaldí ldu'u nguii shti'dzë Dios parë tsabi'guë nguii lu Dios. Napë quë

tsaldí ldu'u hia'a nabani më nu de quë guëne'e më premi ca'a ra narguili lë'ë më.

⁷ Noé gualdí ldu'u shti'dzë Dios nu bëzu'bë diágui' shti'dzë Dios purquë más antsë bëtsëbë Dios lë'i'; guni'i Dios lu Noé lo quë naguër gac, cusë ni tubi adë chu gunádi'i luhin antsë. Noé bëzu'bë diágui' nu bëntsá'uhi' tubi barcu ru'bë parë gac salvar grë ra shfamíli'. Gualdí ldú'i' shti'dzë më; gúqui' rëspëti parë shti'dzë më. Zni bë'në Noé juzguë grë ra mënë shtë guë'dchiliu nanadë gualdídi'i ldu'u shti'dzë më. Mudë ni Dios bë'në recibir Noé ziquë nguii justë purquë gualdí ldu'u shti'dzë më.

⁸ Nu Abraham por galrialdí ldu'u, iurë Dios guna'bë lë'i', bëzu'bë diágui'; bë'ú'ui' parë tsáhi' lugar catë guni'i Dios guëdë'ë më ládzi' ziquë herenci. Abraham bë'ú'ui' ládzi' sin quë adë rdë'ëdi'i' cuendë ca lu tsáhi'. ⁹ Abraham gualdí ldu'u; guquërdi' ladzë catë bë'në Dios prometer, perë Abraham gúqui' ziquë më zitu parë lugar ni. Nabáni' ziquë mënë naná de viajë, lédëdi'i' la'ni hiu'u. Lo mizmë bë'në Isaac nu Jacob nu zac lë'ë rai' bë'në rai' recibir mizmë promësë nabëdë'ë Dios lu Abraham. ¹⁰ Abraham gulézi' stubi ciudá parë guëquërdi', lugar nanapë cimientë naná dchi'chi; ciudá ni Dios bëzá'ahin según guc ldu'u më.

¹¹ Nu zac Sara gualdí ldu'u shti'dzë Dios nu bë'ni' recibir pudërë parë gápi' shíni'

aunquë náhi' demasiadë më gushë. Gúpi' tubi me'dë purquë gualdí ldu'i' Dios gunë më cumplir lo quë nabë'në më prometer lúhi'.¹² Zni Abraham hia më gushë sin esperansë gápi' shíni', perë gúqui' shtadë guëlú shtë mënë zihani, mënë zihani ziquë mbelëgui'i lu gube'e nu ziquë iu'lli nananú rua' nisëdu'u. Jamás adë chu gúnëdi'i gan guëlabin.

¹³ Grë ra mënë ni guti rai' sin quë adë bë'nëdi'i rai' recibir ra cusë nabë'në Dios prometer, perë gualdí ldu'u rai' shti'dzë më nu guná rai' lu ra cusë ni delantë. Por fe bë'në rai' recibir lo quë nabë'në më prometer nu bëquitë ldu'u rai'. Mudë ni bëquebi rai' de quë na rai' ziquë më zitu parë guë'dchiliu rë', de quë lidchi rai' cuesë stubi guë'dchiliu.

¹⁴ Pues grë ra naruadi'dzë zni, rquebi rai' de quë todavía quëguili rai' stubi lugar parë guëquërelde rai'.¹⁵ Si talë ra mënë ni nihunë rall llgabë por ladzë catë bëru'u rai', pues niabrí rai' nga'li¹⁶ perë guc shtu'u rai' lugar más mejurë, quiere decir, tubi lugar lu gube'e. Por ni Dios nádi'i ziquë nartú lúhi' sino rquitë ldu'u më con lë'ë rai' purquë guna'bë rai' lë'ë më Dios shtë rai' nu bë'në më preparar tubi ciudá catë guëquërelde rai'.

¹⁷ Gualdí ldu'u Abraham shti'dzë Dios; por ni iurë Dios bëzú tubi prëbë lúhi', bëdchininú Abraham lúniquë

shíni' Isaac parë gúni' ofrecer Isaac lu bëcu'guë ziquë tubi ma. Na Abraham dispuestë gúni' ofrecer lúniquë shíni' lu Dios aunquë antsë guni'i Dios lu Abraham tubi promësë;¹⁸ guni'i Dios shcuendë Isaac: "Por shínil gápël cantidá llëbnil".¹⁹ Pues Abraham guc bë'ai' de quë Dios napë pudërë parë guëcua'ñi më ra tégulë. Zni rac guëní'ia'a cumë figurë de quë Abraham bë'ni' recibir stubi vultë lë'ë shíni' ladi ra tégulë purquë parë Abraham hia guti shíni'.

²⁰ Gualdí ldu'u Isaac shti'dzë Dios; por ni Isaac guná'bëi' lu Dios bendición nanaguër guëdchini parë shíni', Jacob nu Esaú.²¹ Nu zac Jacob gualdí ldu'i' shti'dzë Dios; por ni iurë hia mërë gáti', bë'ni' bendecir cadë shinillágui' naná shini José. Bë'në Jacob adorar lë'ë më mientras rquí'chi' tubi bastunë.²² Nu José gualdí ldu'i' shti'dzë Dios; por ni iurë mërë gáti', guní' lu ra më israelitë de quë napë quë guëru'u rai' de ladzë Egipto nu bëdë'ë José ordë lla guëca'chi ra mënë ba'cu shtëhi'.

²³ Ra shtadë Moisés gualdí ldu'u rai'; por ni iurë gulë me'dë, adë bëdzëbëdi'i rai' lu rëy lo quë nagunibë'a rëy. Guná rai' lu me'dë, nacha'ngu me'dë. Bëca'chi rai' lë'ë me'dë por tsunë mbehu.

²⁴ Gualdí ldu'u Moisés shti'dzë Dios; por ni iurë lë'i' náhi' nguïu ru'bë, adë

nēdi'i' nacá'ai' lē shtsa'pē rēy shtē Egipto ²⁵ sino quē guni'i' ldu'i' sac zīhi' con los de más sáhi' ra mēnē israelite. Adē guc shtú'udi'i' guēquitē ldu'u Moisés por du'pē tiempē ra cusē mal shtē guē'dchiliu, cusē nanapē quē tsalú. ²⁶ Más bien guni'i' Moisés, mejurē gúni' sufrir por Cristo naná ze'dē despuēsē quē niapē Moisés grē ra tesurē shtē Egipto. Zni guc; gunáhi' ra cusē naguēr gac ziquē tubi premi naguēdē'ē Dios cá'ai'.

²⁷ Por galrialdí ldu'i' Moisés bēru'ui' guē'dchi Egipto; adē bēdzēbēdi'i' llanē shtē rēy; guaglá'gui' firmē igual ziquē el quē narná lu Dios aunquē adē chu rnádi'i' lúhi'. ²⁸ Gualdí ldu'u Moisés shti'dzē Dios; por ni bēzu'bē diágui' rēglē shtē Pascu; gunibē'a Moisés de quē guēllē'ē rēnē shtē lli'li, nu guētia'a mēnē rēnē ni rua' puertē parē iurē tēdē ianglē shtē galguti, adē gátidi'i' primērē shini nguiu shtē ra mē israelitē.

²⁹ Por galrialdí ldu'u, ra israelitē gualdí ldu'u rai' shti'dzē Dios; por ni gudēdē rai' Nisēdu'u Lni si fuērē cumē ziquē guiu'u bidchi, perē iurē ra mēnē egipcios guc shtu'u tēdē rall nisēdu'u, pues bēlda'u nisē rall; guti rall.

³⁰ Ra israelitē gualdí ldu'u rai' shti'dzē mē; por ni bēdē'ē rai' vultē alredecorē guē'dchi Jericó gadchi dzē nu gulaguē lu' shtē guē'dchi.

³¹ Rahab gualdí ldu'i' shti'dzē Dios; na Rahab tubi na'a mal, perē adē gútidí'i' juntē con

ra nadē bēzu'bē diáguēdi'i' purquē Rahab bē'ni' recibir con bien ra mēnē israelitē naguaglda'chi guē'dchi Jericó.

³² ¿Pē más guēní'ia'a iurne'? Nídi'i' tiempē parē guadi'dza shcuendē Gedeón, nu Barac, nu Sansón, nu Jefte, nu David, nu Samuel, nu los de más ra nabiadi'dzē shti'dzē Dios guahietē. ³³ Por galrialdí ldu'u, bē'nē rai' gan lu enemigu shtē rai'; gunibē'a rai' tubi manērē justē; bē'nē rai' recibir cusē za'quē nabē'nē Dios prometer. Bēta'u rai' rua' león; ³⁴ bēsēaldē rai' gui'i' dushē; bēru'u rai' lu peligrē niaguini mēnē lē'ē rai' con spadē. Ra naná nápēdi'i' fuersē, gupē rai' fuersē ru'bē. Guc rai' mēnē fuertē lu guērru, nu bēsēllu'nē rai' sultadē naná mēnē zitu. ³⁵ Guzac ra na'a bē'nē rall recibir ra tēgulē shtē rai' stubi vēsē más; guashtē tse'lē rai' ladi ra tēgulē.

Sēbēldá mēnē guti lu galnē; bēquē guia'a rall libertá parē gunē rai' gan tsashtē rai' ladi ra tēgulē tē guēquēreldē rai' stubi vidē mejurē. ³⁶ Stubi tantē mēnē guzac zi rai'. Bē'nē mēnē burnē lē'ē rai', nu bēdē'ē mēnē hiaguē nu bēldi'bi mēnē lē'ē rai' con cadēnē parē tsa rai' lachigui'bē. ³⁷ Guti rai' lu guē'ē nu bēriuguē rai' guēruldē rai' con cierrē; [bētē'dē mēnē prēbē lu rai' tē gunē rall duldē.] Gudini mēnē lē'ē rai' con spadē; canzē rai' sin lidchi rai'; prubi rai'. Ze'dē rai' gutē rai'

gui'di ladi ra ma ziquë gui'di ladi lli'li u gui'di ladi chivë. Bëzac zi mënë lë'ë rai'; nu bë'në rall maltratar lë'ë rai'.³⁸ Ra mënë shtë guë'dchiliu adë guná záquëdi'i lu rai', perë lë'ë rai' lasac rai' más quë guëdubi guë'dchiliu. Ra mënë ni guquërelde rai' lachi, nu lu dani; guquërelde rai' la'ni cuevë nu la'ni guëru shtë guë'dchiliu.

³⁹ Grë ra mënë ni gualdi ldu'u rai' shti'dzë Dios, nu Dios la'ni Sagradas Escrituras quëgluá'ai' na rai' mënë za'quë, perë sin quë adë guëtë'dëdi'i, adë bë'nëdi'i rall recibir lo quë nabë'në më prometer⁴⁰ purquë Dios napë më lugar mejurë parë grë hia'a. Guni'i më ra mënë ni adë gúnëdi'i rall recibir fin shtë salvaciuni hashtë despuësë. Sulamëntë con lë'ë hia'a gac rai' completamente mënë sin ni tubi duldë delantë lu Dios.

12

Jesús na ejemplë parë lë'ë hia'a

¹ Por grë ra nagunia'a iurne', cumë nanú guëdubi ladë shtëna'a ra nabëlua'a fe shtë rai'; iurne' runë tucarë guësá'na'a tubi cu' grëtë' ra cusë narunë storbë con grë duldë naná runë bëshi'di lë'ë hia'a. Cha guiaglá'ga'a delantë; gáca'a më firmë ziquë tubi nardë'ë fuersë parë gúnëll gan tubi carrë. ² Cha guia hia'a lu Jesús ziquë mustrë shtëna'a. De lë'ë më ze'dë fe shtë hia'a; na më el quë narunë compaňi

parë tsaldí ldu'u mieti más. Guc bë'a Jesús despuësë guti më, guëquitë ldu'u më; por ni guzac zíhi'; rua'a ldu'u më dulurë nu shtu shtë galguti lu cruz. Iurne' cuezë më ladë ldi shtë Dios, lugar shtë hunurë cula'ni më.

³ Gulë bë'në llgabë iurne' lo quë naguzac con Jesús; guzac zi më demasiadë por ra mënë mal nabë'në cuntrë lë'ë më. Mizmë manërë adë guëdzáquëdi'i tē nu adë rdzëbëdi'i tē mientras rzac zi tē purquë na tē shmënë Cristo. ⁴ Pues lë'ë tē todavía adë gudínidi'i mënë lë'ë tē por runë tē cuntrë ra duldë. ⁵ ¿Pë bëa'ldë ldu'u tē lo quë naquëgni'i Dios lu tē? purquë ruadi'dzënú më lë'ë tē ziquë shini më. Naescritë:

Shinia, adë rúnëdi'il desprëci
Shtádël iurë lë'ë më
cagni'inú më lé'ël.

Adë riádi'ldú'ul iurë lë'ë më
runë cashtigu lé'ël.

⁶ Purquë lë'ë Dadë quëgni'inú më grë ra shini më purquë rac shtu'u më lë'ë rai'.

Nu quëhunë më cashtigu
grëtë' shini më narunë
më recibir.

⁷ Gulë gac firmë lu cashtigu narshe'ldë më guëquël. Grë cusë ni tēdë parë bien shtë tē purquë quëhunë më tratë lë'ë tē ziquë shini më. Grë ra dadë quëhunë rall corregir shínill. ⁸ Perë si talë Dios adë rúnëdi'i më corregir lë'ë tē, nádi'i tē legítimë shini më, sino na tē ziquë me'dë lldubi. Es quë runë më cashtigu grëtë' ra shini më. ⁹ Más de ni, tiempë na hia'a llguë'në,

ra shtáda'a lu guë'dchiliu rë', bënë rall cashtigu lë'e hia'a nu rdë'na'a rëspëti lu rai'. Por ni más rqui'ni guëdë'e hia'a sí tē guëñibë'a Dios lë'e hia'a parë gápa'a vidë sin fin. Na më Shtáda'a nacabezë gube'e. ¹⁰ Ra shtáda'a lu guë'dchiliu rë', por du'pë tiempë bënë rall corregir lë'e hia'a según narni'i ldu'u rai', perë Dios quëhunë më cashtigu lë'e hia'a por bien shtëna'a tē gáca'a mënë za'quë sin ni tubi duldë, igual ziquë na më; santu náhi'. ¹¹ Pues verdá nahin, ni tubi cashtigu adë rsëdchínidi'i lëgrë la'ni ldu'u hia'a mientras quëhunë më cashtigu lë'e hia'a; nahin cusë durë, perë fin shtë cashtigu na vidë naná tubldí delantë lu Dios con paz parë grë ra nardë'e cuendë nu rúnëll recibir cashtigu ni cumë cusë za'quë.

Cashtigu parë el quë narquë guia'a shti'dzë Dios

¹² Por ni gulë guni'inú sa' tē naná ziquë tubi nanápëdi'i fuersë tē adë guëazë guëtëdi'i rall lu shnezë Dios. ¹³ Gulë quili nezë naná tubldí parë tsanaldë tē nezë ni. Iurní sa'l naná ziquë tubi kujë, adë guërú'udi'ill nezë za'quë sino gáqui' firmë con fe shtëñëll.

¹⁴ Gulë guni'i ldu'u tē tsu en paz con grë mënë. Gulë guanaldë nezë za'quë catë nídi'i maldá. Gulë gac mënë santu. ¹⁵ Gulë gapë mizmë lë'ël tē adë chu rúnëdi'i faltë ra bendición shtë Dios, nu gulë gapë mizmë lë'e tē parë adë nádi'i mënë falsë entrë

ra shmënë Dios. Adë chu gáquëdi'i ziquë gui'lli lda nariaru'bë entrë ra plantë, no sea por tubi de lë'e tē gac guëllini grë ra sa' tē con duldë. ¹⁶ Gulë gapë mizmë lë'ël parë ni tubi de lë'e tē adë guëquërdëdi'i ziquë mbecu, nu ni tubi de lë'e tē gunë desprëci ra cusë za'quë shtë Dios; zni bënë Esaú; por tubsë cumidë bëtuu'll grëtë' herenci narunë tucári' ziquë shini naguëlu. ¹⁷ Hia nanë tē despuësë iurë Esaú guc shtu'u gúni' recibir bendición shtë shtádi', pues bëquë guia'a shtádi' lë'i' aunquë nalë guna'bë Esaú nu bí'ni'; hiadë bëdzëlëdi'i mudë parë gac cambi lo quë nabë'ni'. Bë'ni' desprëci herenci.

¹⁸ Iurë guabi'guë tē lu Dios, adë nádi'in ziquë ra më israelitë guahietë. Guabi'guë rai' lu dani nazú guëlla'. Guná rai' lu dani catë bëru'u be'lë. Guná rai' nacahi con gue'lë; guná rai' gushëguiu'u con mbë dushë. ¹⁹ Bini rai' bë shtë trompetë nu cha' Dios. Ra naná bini ra di'dzë ni, bënë rai' ruëguë lu Dios hiadë guëní'idi'i bë másru'u. ²⁰ Bënë rai' zni purquë adë bë'nëdi'i rai' gan niaua'a ldu'u rai' lu mandadë naguni'i më lu rai'. Bë ni guni'i: "El quë nasú guëáhi' lu dani, mënë u tubi ma, pues napë quë gáti' lu guë'e". ²¹ Nalë nadzë'bë guc dzë ni. Iurë guná Moisés lu ra cusë ni, guni'i': "Nalë rchi'cha nu rdzëba".

²² Zni guc tiempë guahietë, perë lë'e tē iurnë' guabi'guë

të lu dani verdadërë lë Sión, Guabi'guë të lu ciudá shtë Dios nanabani; quiere decir, Jerusalén nananú gube'e. Guabi'guë të lu cantidá mili shtë ra ianglë nabëdeá parë gunë rai' adorar Dios con galërquitë ldu'u. ²³ Mizmë lugar ni nanú zihani shini Dios; bëdeá rai'; lë rai' naescritë lu gube'e. Guabi'guë të lu Dios, lë'ë juësi nagunë juzguë grë mieti. Guabi'guë të lu ra nguiu naquërelde gube'e; hia Dios bë'ni' recibir lë'ë rai' completamente naza'quë. ²⁴ Guabi'guë të lu Jesús, el que nabësëdchini tubi conveñi cubi entrë Dios nu ra mënë. Guabi'guë të lu lugar catë bëde'bi rënë narunë lasac conveñi ni; rënë ni runë significar cusë mejurë que rënë shtë Abel.

²⁵ Gulë gapë cuidadë adë guëquë guiá'adi'i të di'dzë shtë el que naruadi'dzë lu të, purquë si talë adë bë'nëdi'i mënë gan guëca'chilú rall lu Dios guahietë, mënë naquë guia'a shti'dzë Dios iurë lé'i' bëtsëbëi' lë'ë rall, ¿lla mudë guëca'chilú hia'a lu më si talë guëlua'a tēcha'a lu naquëgna'bë lë'ë hia'a dizdë gube'e? ²⁶ Bë shtë Dios tiempë guahietë bëni'bin lë'ë guë'dchiliu, perë iurne' bë'në më prometer con di'dzë rë': "Stubi vësë más guësëni'bia guë'dchiliu nu también gube'e". ²⁷ Iurë guni'i Dios: "Stubi vësë más" rdë'ë hia'a cuendë de que grëtë' cusë nabëni'bi Dios, cusë narná hia'a iurne', tsalú rahin; guëdchisú më ra cusë

nabëntsa'u më parë guëa'në parë siempre ra cusë nadë rni'bidi'i. ²⁸ Por ni cha guëde'ë hia'a graci lu më purquë bëde'na'a recibir lë'ë më ziquë Rëy. Catë rnibë'a më adë gáquëdi'i guëni'bin. Cha guëde'na'a sirvë lë'ë më con rëspëti. Guëdapa'a rëspëti delantë lu më purquë na më Dios shtëna'a. ²⁹ Náhi' ziquë be'lë narzunë ldu'u mieti de grë maldá.

13

Lo que narunë tuçarë gunë shmënë Dios

¹ Gulë tsagla'guë gac shtu'u ra sa' të. ² Gulë tsagla'guë gac të më za'quë con ra visitantë nardchini lídchil purquë sin adë guc bë'adi'i mënë, bëldá rall bëde'ë rall pusadë parë ianglë.

³ Gulë bësëagná ldu'u të ra nanú prësi cumë ziquë mizmë lë'ël nanul prësi juntë con lë'ë rall. Gulë bësëagná ldu'u të ra naná rzac zi purquë todavía quërelde të lu guë'dchiliu; napë të cuerpe débil.

⁴ Gulë bë'në cumplir ra promësë naguní'il iurë bëtsé'al; adë chu guëquënú sáhi' purquë Dios gunë më juzguë grë ra narquënú tse'lë mënë, nu gunë më juzguë grë mënë narunë duldë adulteri.

⁵ Adë sébidi'i ldu'u të dumí; gulë bëquitë ldu'u con lo que nanapë të purquë Dios guni'i: "Jamás adë guësá'nëdia'a lë'ë të; siempre guna cumplir shti'dza". ⁶ Zni rac guëni'ia'a sin que adë chu guëzá ldu'u:

Lë'ë Dadë quëhunë më com-
pañi na;
adë guëdzëbëdia'a lo quë na-
gunënú mënë na.

7 Gulë bëagná ldu'u të
shti'dzë ra nagunibë'a entrë
lë'ë të, ra nabiadi'dzë shti'dzë
Dios lu të. Gulë guagla'guë
manërë gubani rai'; guc rai'
firmë lu shnezë Dios. Gulë
bë'në llgabë lla guc fin shtë
rai' nu gulë bë'në ziquë bë'në
rai'.

8 Jesucristo na më igual
iurne' ziquë guc më antsë
nu na më lo mizmë parë
siemprë; gáquëdi'i më cambi.

9 Adë rdë'ëdi'i të sí parë
gua'a mësë falsë lë'ë të tëchi
stubi clasë ldai' por en-
señansë nanadë chu riasëdi'i;
mejurë gac të më firmë
lu shnezë Dios por favurë
nu bendición naquëhunë
më. Adë tsanaldëdi'i të tëchi
custumbrë narunë tratë pë
cusë naza'quë gaul, pues grë
ra narianaldë tëchi rëglë ni,
adë bë'nëdi'i rall gan gac rall
mënë za'quë lu Dios.

10 Sacrifici nadápa'a, adë
rúnëdi'in tratë gau mieti
lu mellë. Ra natsagla'guë
gunë rall adorar Dios según
lëy guahietë, nápëdi'i rai'
derechë gau rai' sacrifici
shtë hia'a. 11 Pues ra bëshuzi
primërë riutënúhi' rënë shtë
ra ma Lugar Santísimo; bë'ni'
ofrecer rënë ni lu Dios parë
guëdchisú më ra duldë, perë
cuerpë shtë ra ma bia'a mënë
fuërë shtë guë'dchi parë
tsequi. 12 Zni zac Jesucristo
guzac zi më fuërë rua' ciudá
parë guëzunë më duldë shtë

mënë por prupi rënë shtëhi'
të gac rai' santu. 13 Pues
iurne' cha guiá hia'a lu Jesús,
guëru'u hia'a religiuni gushë
nu sac zi hia'a ziquë bë'në
më sufrir. 14 Lu guë'dchiliu
rë' adë nadápëdi'ia'a lugar
segurë parë guëquërëlda'a
parë siemprë, sino dzuléza'a
nu zudíia'a lugar za'quë
nanaguër guëdchini despuësë.
15 Por ni guëdubi tiempë, cha
guëdë'na'a alabar Dios por
medio de Dadë Jesucristo.
Pues labansë ni na lo quë
naguëdë'na'a ofrecer lu më
con rua' hia'a. 16 Tambiën
adë chu guëséa'ldëdi'i ldu'i
gunë compañia sa'll con lo quë
nanápël purquë ra cusë ni
na ziquë sacrifici narsëquitë
ldu'u Dios.

17 Gulë bëzu'bë diaguë
grëtë' shti'dzë ra narnibë'a
entrë lë'ë të. Gulë gapë
rëspëti lë'ë rai' purquë lë'ë
rai' canihapë rai' almë shtë
të; nanë rai' tubi dzë napë
quë guëtë'dë rai' cuendë lu
Dios. Gulë guni'i ldu'u, gac të
mënë za'quë të iurë guëtë'dë
rai' cuendë lu Dios, gunë
rallin con galërquitë ldu'u,
lëdëdi'i con galërbini ldu'u. Si
talë adë gúnëdi'i të cumplir
shti'dzë rai', adë nápëdi'íl ni
tubi provëchë.

18 Gulë guna'bë lu Dios
por lë'ë na'a; pues napë
na'a segurë de quë bëtë'në
na'a dchi'ni según voluntá
shtë Dios. Siemprë galërni'i
ldu'u na'a na parë bien shtë
të. 19 Runa ruëguë lu të,
gulë guna'bë lu Dios de quë
nasesë guëne'e më sí, guëabrí

guënahia lu të stubi.

*Rialú cartë rë' con tubi
saludë*

²⁰ Dios naná rcue'dchí ldu'u hia'a, el quë nabëcua'ñi lë'ë Dadë Jesús ladi ra tëgulë, gunë ldai' më guëc të. Jesucristo na vëquërë ru'bë parë grë ra shmënë Dios. Por rënë më conveñi cubi entrë Dios nu ra mënë, napin valurë. Conveñi ni nunquë adë tsalúdi'in. ²¹ Quëгна'бë na'a lu më, guëne'e më grë cusë za'quë parë gac të mënë completamente preparadë parë gunë të cumplir voluntá shtë më, quë lë'ë më guëne'e më mizmë fuersë shtë më parë gac të mënë ziquë rac shtu'u më. Gunë më ra cusë ni por Jesucristo naná runë tucarë grë labansë nu graci shtë mieti parë siemprë. Amén.

²² Bëchi, quëhuna ruëguë lu të, gac të më pacënci. Gulë bë'në recibir cunseju nabëquëa'a la'ni cartë rë' purquë adë bëquë'ëdia'a zihani di'dzë lu të. ²³ Rac shtua'a gac bë'a të lë'ë bëcha'a, Timoteo, hia lë'i' nãpi' libertá. Si talë guëdchíni' ndë'ë, también na guëdë'pë guëná na'a lë'ë të.

²⁴ Gulë bédë'ë saludë grëtë' ra narnibë'a entrë lë'ë të, ra naná cabësë shtë ra grupë. Nu bë'në saludar grë ra narialdí ldu'i shti'dzë Dios de verdá. Pues ra naze'dë ladzë Italia quëgshe'ldë rai' saludë parë lë'ë të.

²⁵ Favurë shtë Dios guëa'nënú lë'ë të. Amén.

Cartë nabëquë'e Santiago

*Bëshe'ldë Santiago saludë
lura naquërelde fuërë ladzërai'*

¹ Na Santiago, nahia muzë shtë Dios nu shtë në Jesu-cristo, Shlâma'a. Quëgshe'lda saludë lu të naquërelde fuërë ladzë të, lu të naná chi'bë chupë grupë shtë mënë israelitë nabërë'tsë lu guëdubi guë'dchiliu.

Llni naze'dë de Dios

² Lë'ë të bëchi la sahia, gulë bëquitë ldu'u të iurë ze'dë cusë durë narzac zi ³ purquë nanë hia'a por medio ra cusë durë rlu'a'a si talë tsagla'guë rialdí ldu'u hia'a de verdá. Nu nanë hia'a iurë rúnël gan lu ra cusë durë, más fuertë nal parë tsaglá'guël shnezë Dios. ⁴ Gulë gac të mënë pacënci guëdubi tiempë, nu gulë gac të mënë narac rúnël voluntá shtë Dios sin ni tubi faltë. Iurní gúnël cumplir lo quë narac shtu'u më.

⁵ Si tubi de lë'ë të adë ráquëdi'il, runë faltë llni, gulë guna'bë lu Dios; Dios guëne'e më llni parë lë'ë të. Guëne'e mëhin sin medidë, nu adë guëní'idi'i më guëc të por rna'bë të lúhi'. ⁶ Perë napë quë guená'bël lu më con galërialdí ldu'u. Grëtë' el quë nadë rialdídi'i ldu'i shti'dzë Dios, ni na ziquë olë shtë nisëdu'u iurë lë'ë mbë dushë ze'dë. Rua'a mbë nisë nezë rë' nezë rë'. ⁷ El quë nadë rialdídi'i ldu'i Dios de verdá,

adë gúnëdi'ill llgabë de quë guëdë'ë më lo quë narná'bëll. ⁸ El quë narunë chupë llgabë, nádi'i firmë conductë shtëni'.

⁹ Lë'ël shmënë Jesús narunë llgabë nádi'il më ru'bë la'ni guë'dchiliu, gulë bëquitë ldu'ul purquë de vërë nal më ru'bë lu Dios. ¹⁰ Nu gulë bëquitë ldu'u të naná ricu iurë rne'e më galnadu'u, iurë rac bë'al galëricu verdadërë; cusë ni ra mënë shtë guë'dchiliu runë rall desprëci. Gulë bëquitë ldu'u të purquë ziquë ra guë'ë lachi, ra ricu con grë ra cusë material nanapë rall, rialuhin. ¹¹ Iurë rru'u ngubidzë, rza'i ngubidzë lë'ë guë'ë; hia adë rluá'adi'i ra guë'ë chulë. Zni na fin shtë ricu con grë negoci shtënell.

Ra dificultá nu tentación

¹² Rquitë ldu'u mieti nat-sagla'guë firmë lu shnezë Dios aunquë rzac zi mënë lë'ëll purquë iurë tsalú lë'ë galërzac zi, gúnëll recibir bendición naná vidë sin fin. Bë'në më prometer vidë ni parë grë ra narac shtu'u lë'ë më. ¹³ Cualquier de tubi të iurë rdchini mal llgabë parë gúnël mal, adë rúnëdi'ill llgabë de quë Dios guësëdchini më llgabë ni guëquël, purquë Dios nunquë rsëdchínidi'i më mal llgabë parë gúnël duldë. Nídi'i mudë chu guësëdchini llgabë mal lu Dios. ¹⁴ Iurë tubi de lë'ë të rac shtú'ul gúnël duldë, na purquë la'ni ldu'u mizme lë'ël nanú deseo mal. Ra deseo mal rsëdchini mal llgabë parë lë'ël. ¹⁵ De

deseo mal nananú la'ni ldu'u mieti, ze'dë mal llgabë; hia de nga'li runë mieti duldë; hia de nga'li ze'dë galguti parë nguui ni.

¹⁶ Lë'ë të narac shtua'a, adë tsaldídi'i ldu'u të el quë narsiguë sáhi' ¹⁷ purquë grëtë' cusë za'quë ze'dë de Dios, el quë nabëntsa'u grë mbelëgui'i nu ngubidzë. Na më lo mizmë guëdubi tiempë; nídi'i cambi parë lë'i'; nádi'i më ziquë cusë narunë ra cambi shcaa'lë. ¹⁸ Bëne'e më vidë sin fin parë lë'ë hia'a sulë purquë zni guc shtu'u më. Bëdchini vidë sin fin por medio de ra di'dzë naná verdá. Zni rac shtu'u më gáca'a primëre ejemplë entrë grë ra shini më natsaldí ldu'i shti'dzë më. Na ziquë tubi mënë quëgláguëll primëre nashi za'quë lu hiaguë iurë guëdchini tiempë shtë cusechë.

Enseñansë verdadëre

¹⁹ Por ni, bëchi narac shtua'a, gulë bédë'ë cuendë de quë cadë tubi të napë quë gac nasínil parë guëquë diáguël perë parë guadí'dzël, gulë gupë cuidadë. Gulë bë'në llgabë bien antsë guadí'dzël. Nu adë guëdë'ël sí ldaguë llanë la'ni ldú'ul ²⁰ purquë llanë shtë mënë, adë rsëdchínidi'in vidë za'quë delantë lu Dios. ²¹ Gulë bësa'në grë cusë mal nananú la'ni ldú'ul con grë llanë nananú la'ni ldú'ul, nu gulë bë'në recibir diza'quë nabëgabní la'ni ldu'u të. Napin pudërë parë gac salvar të.

²² Gulë bë'në grëtë' lo quë narni'i diza'quë, lëdë niá'asëdi'i quëquë diaguë tēhin, purquë si talë no más rquë diáguël nu adë rúnëdi'il cumplir, hia iurní lo mizmë lë'ë të quëguguë të lë'ë të. ²³ Grëtë' el quë niá'asë rínill nu rquë diáguëll shti'dzë më perë adë quëhúnëdi'ill cumplir lo quë narni'i shti'dzë më, ni na ziquë tubi nguui narbi'a la'ni guë'guanë nia lla na lull. ²⁴ Rnall lla na lull perë lueguë lë'ëll zía'all, iurní rëa'ldë ldú'ull lo quë nagunall. ²⁵ Perë grëtë' el quë natsagla'guë rsë'dë la'ni lëy shtë Dios, quëzu'bë diáguëll shti'dzë më; gunë ldai' më lë'ë nguui ni. Cagnia'a shcuendë lëy nagunë librar mënë de grë cusë mal.

²⁶ Stubi de lë'ë të rni'i riaglá'guël shnezë Dios perë adë ráquëdi'i rcué'zël ra di'dzë mal narní'il; mizmë lë'ëll rsiguë lë'ëll. Hia ldai' nanuá'al lasáquëdi'in. ²⁷ El quë nagunë compañí ra bëzebi nu ra viudë con nicidá nanapë rall, nu el quë naquëhapë mizmë lë'ëll de grë duldë, rna Dadë Dios lu nguui ni ziquë tubi lari limpi sin ni tubi manchë. Pues nuá'all ldai' narëuu' ldu'u Dios.

2

Gulë bë'në tratë igual grë bëchi sa'l

¹ Lë'ë të bëcha, rialdí ldu'u të Dadë Jesucristo, el quë narlua'a pudërë shtë Dios lu hia'a. Gulë bë'në tratë igual con grë bëchi sa' të.

² Ziquë tubi comparaciuni, si talë tsutë tubi nguïu ricu, nanú nigi guiá'ai' nu nácuhi' lari za'quë; tsutëll ladi catë rdëá ra shmënë Dios; nu mizmë tiempë tsutë tubi më prubi con lariullë. ³ Si talë lë'ël gúnël atender bien naná nua'a lari za'quë nu lu ricu ni guëní'il: "Lë'ël guzubë lugar za'quë". Perë lu prubi guëní'il: "Lë'ël nga'li guzuldí", u guëní'il lu prubi: "Guzubë lu guïu'u". ⁴ Hia iurní quëgutël diferenci entrë ladi mizmë lë'e të. Hia iurní quëhúnël tratë chupë manërë lu sa'l. Hia quëhúnël juzguë ziquë juësi con mal llgabë.

⁵ Lë'e të bëchi narac shtua'a, gulë bëtë'e cuendë de quë gudili Dios ra mënë nanápëdi'i zihani cusë shtë guë'dchiliu perë napë rall galëricu verdadërë purquë rialdí ldu'u rai' Jesús. Nu gunë rall recibir herenci; guëquërdënú rall Jesús catë rribë'a më. Zni bë'në më prometer dizdë más antsë. ⁶ Perë lë'ël, el quë narná zá'quëdi'i lu bëchil naná prubi, nu rac shtú'ul gáquël amigu shtë ra ricu; guná, ra ricu rzac zi rall lë'ël. Ra ricu rdchi'bë rall demandë cuntrë lë'ël lu ra juësi. ⁷ Nu ra ricu rushtiá rall guëc të iurë ruadi'dzë të shti'dzë Jesús. Guna'zi të lë më iurë guc të shmënë më. Lë ni napin llëru'bë hunurë.

⁸ Si talë lë'ël de vërë quëhúnël cumplir lë'e lëy nabëne'e Rëy naquëbezë gube'e, lëy naná escritë la'ni Sagradas Escrituras narni'i:

"Gulë guc shtu'u grë ra sa'l igual ziquë rac shtú'ul lë'ël". Si talë quëhúnël cumplirin, bien quëhúnël. ⁹ Perë si talë rguílil lo quë narac shtú'ul nu adë rac shtú'udi'il sa'l, iurní canihúnël duldë; nápël faltë purquë adë bë'nëdi'il cumplir di'dzë shtë lëy. ¹⁰ Si talë tubi mënë quëzu'bë diáguëll grëtë' puntë shtë lëy perë quëhúnëdi'ill cumplir tubsë puntë, iurní nall culpablë parë lëy. ¹¹ El quë naguni'i: "Adë rúnëdi'il duldë adulteri", nu zac guní'i: "Adë quínidi'il sa'l". Si talë adë chu rúnëdi'i duldë adulteri perë gudínill sa'll, adë bë'nëdi'ill cumplir grë puntë shtë lëy, nu nall culpablë. ¹² Por ni, gulë biadi'dzë lu sa'l nu gulë guquërdë ziquë ra mënë nanë gunë më juzguë lë'e të según shti'dzë Jesús. El quë naquëhunë cumplir lëy shtë më, nádi'ill muzë shtë duldë. ¹³ Gunë Dios juzguë el quë nadë rgá'adi'i ldu'i sáhi'; adë guëgá'adi'i ldu'u më lë'ël. Perë el quë narga'a ldu'i sáhi', guëru'ull bien iurë tsu juici shtë më.

El quë narialdí ldu'i nu quëhúnëll cumplir

¹⁴ Dadë, çpë runë sirvë si talë tubi nguïu guëní'ill rialdí ldú'ull shti'dzë Dios perë quëhúnëdi'ill cumplir shti'dzë më? Nguïu ni adë gac salvárëll. ¹⁵ Si tubi shmënë Jesús runë faltë shábi' u dau shtëni', ¹⁶ nu lë'ël guëní'il lu nguïu ni: "Guziá'al con bien; guëne'e më nagácul nu

lo què nagául". Perè lè'èl adè pè rdë'di'ìl lo què narqui'ni sa'l, ¿de què sirvè nápèl fe? 17 Zni na, el què narialdí ldu'i shti'dzè Dios de verdá napè què guèluá'all fe shténèll por lo què naquèhúnèll. Si no, nápèdi'ill fe verdadèrè.

18 Bien zac guèni'i tubi nguui lu sa'll: "Lè'èl nápèl fe; na quèhuna compa'ni ra sahia". Perè rnia'a lul, bèlua'a de què rialdí ldu'ul Dios; guènahia fe shténèll. En cambi, na guèluá'ahia lè'èl de què rialdí ldua'a shti'dzè mè purquè rnal bien naquèhuna lu sahia. 19 Lè'èl rní'ìl de què rialdí ldu'ul nanú tubsè Dios; bien canihúnèll, perè rnia'a lul de què ra mèdzabè rialdí ldu'u rall nanú tubsè Dios, nu rchi'chi rall por galèrdzèbè nananú la'ni ldu'u rall. 20 Lè'èl nadè rdë'di'ìl cuendè, ¿pè adè guènédi'ìl de què nguui nanapè fe verdadèrè, también canihúnèll bien con sa'll? 21 Gulè bédè'è cuendè, lè'è shtadè guèlú hia'a Abraham, iurè bè'ni' ofrecèrè shíni' Isaac lu bècu'guè, bèlua'a Abraham de què tubldí na shcuéndi' lu Dios. 22 ¿Gu riasèl iurní? lèdè niá'asèdi'i gualdí ldu'u Abraham shti'dzè mè perè bè'ni' cumplir lo què naguni'i Dios. Zni fe shtè Abraham bèru'u lu llni tè guèná grè mieti lo què nabè'ni'. 23 Zni guc cumplir Sagradas Escrituras narni'i: "Abraham gualdí ldu'i shti'dzè Dios nu Abraham bèá'ni' bien lu Dios sin ni tubi faltè". Guni'i Dios, Abraham na amigu

shtèhi'. 24 Rac bè'a hia'a por lo què nacanihunè nguui, rlua'a tubldí na shcuéndi' lu Dios, lèdèdi'i por fe nanápèll sulamèntè. 25 Nu zac Rahab, tubi na'a mal, guc tubldí shcuéndi' lu Dios por lo què nabè'nèll. Bè'nèll recibir ra nguui nabèshe'ldè Josué lu guè'dchi, nu bè'nè Rahab compa'ni ra mènè ni parè bèru'u rai' stubi tèchi nezè. 26 Ziquè unidè na cuerpè nu espíritu parè guèbani mieti, zni napè què tsaldí ldu'ul Dios nu napè què gúnèll cumplir con cusè za'què.

3

Lo què narní'ìl

1 Bèchi, entrè ladi tè adè tsúdi'i gac tè zihani mèsè parè lu sa' tè purquè nanè hia'a gunè mè juzguè ra mèsè con más fuersè què cualquier mènè. 2 Pues grè hia'a siempè runè faltè guèdè'na'a cumplir shti'dzè mè. El què nadè rúnèdi'i fallar en lo què naruadí'dzèll, pues nguui ni hia na tubi nguui za'què nu rac gúnèll gan lu grè deseo mal nananú la'ni ldu'ull. 3 Iurè lè'è hia'a rlu hia'a frenè rua' guay parè runè du'in lè'è ma, zac guèdè'na'a manejar guèdubi cuerpè shtè ma. 4 Gulè guná; nanú barcu ru'bè nariá lu nisè. Nu zihani vueltè ze'dè mbè dushè al contrari, perè lè'è narsè lè'è barcu rsèll lè'in nadè más por tubi dimè mitu'nè. Tsa barcu catè rac shtu'u narsè lè'è barcu. 5 Zni zac con ldudzè mieti; nahin tubi partè mitu'nè parè cuerpè

shtë hia'a, perë blac runë nadchini ra mënë iurë ru-adi'dzë rall. Gulë guná; tubi hiu'u gui'lli tsequi por tubsë be'lë mitu'në. ⁶ Zni na ldudzë mieti; nahin ziquë tubi be'lë. Nahin capaz parë zihani cusë mal. Ziquë ldúzza'a nahin tubi partë bi'chi entrë grë partë cuerpë shtë nguui, nu quëhunin manchar guëdubi cusë naquëhunë nguui. Dzë trasë dzë hashtë gati mieti, ldudzë mieti quëgza'i vidë shtë mieti. Ldudzë mieti na ziquë be'lë naze'dë de gabildi. ⁷ Lë'e nguui rac runë du'u grë clasë ma, ra ma dushë con ra ma'ñi, ra serpiëntë con grë ma nananú la'ni nisëdu'u. Rac runë du'u nguui ra ma, ⁸ perë ldudzë nguui, ¿chu rac gunë du'u ldúdzi'? Na ziquë tubi ma nadë nëdi'i gac du'u. Ziquë lai' serpiëntë nua'a venenë narguini mënë, zni na ldudzë mieti. Gadzëhin con maldá. ⁹ Con mizmë rua' hia'a quëdë'na'a alabar Dios, Shtáda'a, nu mizmë lë'in rgue hia'a guëc sa' hia'a, el quë nabëntsa'u Dios. Bëntsa'u më lë'e hia'a; nadápa'a llni shtë më të gáca'a ziquë lë'e më. ¹⁰ Con mizmë rua' nguui rúnëll alabar Dios nu rguell guëc sa'll. Pues rnia'a lu të, bëchi, adë rúnëdi'i tucarë gunë mieti cusë ni. ¹¹ Gulë guni'i lua, ¿gu rgul nisë nashi la'ni guërzú nu lueguë rgul nisë lda mizmë lugar? Aquëdi'i. ¹² ¿Ni mudë guëne'e hiaguë higu nashi acetuna, u tubi hiaguë uvë guëne'e nashi bëlda'u? Nídi'i mudë tubi

zini guëne'e nisë dchiguë nu mizmë tiempë guëne'e zini nisë nashi.

Llni naze'dë de Dios

¹³ Si talë nanú tubi mënë entrë ladi të naná runë ráquëll nu riasëll, pues guëluá'ai' conductë za'quë lu ra sáhi'. Gúni' cusë za'quë nu gáqui' më nadu'u según llni naquëgdë'e Dios lë'i'. ¹⁴ Perë si talë nalë runë nadchinil u rzebi ldú'ul pë shtë sa'll, adë rní'di'il nápël llni shtë Dios purquë nal falsë. Adë quëhúnëdi'il cumplir verdá shtë më iurní. ¹⁵ Lë'e llni narni'i nápël, nádi'in llni naze'dë de Dios sino nahin llni shtë guë'dchiliu rë'; nahin llni ziquë napë ra mënë naguënëdi'i Dios. Nahin llni naze'dë de mëdzabë. ¹⁶ Catë runë nadchini nguui lu sa'll, nu rac shtu'u nguui gúnëll gan lu sa'll, nga'li nanú dishi'bi con grë clasë mal. Nádi'i të unidë. ¹⁷ En cambi, el quë nanapë llni naze'dë de Dios, primëre nápëll tubi vidë za'quë sin adë rzébidi'i ldú'ull pë shtë sa'll; adë rëuu'di'i ldú'ull dishi'bi; nall më nadu'u. Nápëll rëspëti lu sa'll: rga'a ldú'ull lu sa'll. Rúnëll cusë za'quë parë ra sa'll. Quëhúnëll tratë igual con grë ra sa'll; adë nádi'ill ziquë mënë falsë. Derechë ruadí'dzëll. ¹⁸ Ra narac shtu'u cue'dchí ldu'u mieti, na rall ziquë tubi nguui narcabní tubi guiu'u. Gápëll ziquë tubi ganza'quë, quiere decir, tubi vidë naná tubldí lu Dios nu delantë lu ra sa'll.

4

Adë gac shtú'udi'il ra cusë shtë guë'dchiliu

¹ ¿Ca nezë ze'dë ra dishi'bi nu disgustë entrë de ladi të? Pues ze'dë rahin de mal deseo nananú la'ni ldu'u të. Ra deseo mal na enemigu shtë ra cusë za'quë. ² Rzebi ldu'u të pë cusë perë adë rúnëdi'il recibirin. Rguini të sa' të tantë rac shtu'u gapë të pë shtë mënë, perë nilë con ndë gúnëdi'i të recibirin. Iurní rdildi të nu nanú dishi'bi entrë lë'ë të; adë rúnëdi'i të recibirin purquë rná'bëdi'i të lu Dios.

³ Si talë rná'bël tubi cusë, adë guëne'e mëhin purquë quëgná'bël con mal llgabë. Rac shtú'ul pë cusë sulë parë gúnël cumplir mal deseo nananú la'ni ldu'ul. ⁴ Lë'ë të adë rúnëdi'i të cumplir comprumisi nabë'nël con Jesús. ¿Pë riasëdi'il el quë narac shtu'u ra cusë shtë guë'dchiliu, quëhúnëll cuntrë Dios? El quë narac shtu'u tsanaldë tēchi ra cusë shtë guë'dchiliu, nall contrari shtë Dios. ⁵ ¿Pë rdë'edi'i të cuendë lo quë narni'i Sagradas Escrituras? “Dios bēshe'ldë Espíritu Santo la'ni ldu'u hia'a nu nalë rac shtú'ui' guëquërēlda'a sulë parë lë'ë më”. ⁶ Por ni rne'e më más favurë nu llni parë lë'ë hia'a. Nu rni'i Sagradas Escrituras: “Dios rzu lu ra nguui narac shtu'u gac rall më ru'bë, perë quëhunë më compañi con cusë za'quë grëtë' nguui nanadu'u”. ⁷ Gulë bēzu'bë diaguë shti'dzë më. Adë

guëdë'edi'il sí lo quë narac shtu'u mēdzabë. Gulë sutipë lu mēdzabë nu guëllú'nëll lul. ⁸ Gulë bēdë'ë sí cuezēnú Dios lē'ël, iurní cuezēnú më lē'ël. Lë'ë të nanapë duldë, gulë bēabrí ldu'u të con Dios. Lë'ë të nanapë chupë llgabë, gulë bēlua'a tēchil lu ra cusë mal. ⁹ Gulë gubini ldu'u të por duldë nabë'nël. Gulë bi'ni. Gulë cushtia; gulë bē'në cambi galërquitë ldu'u por galëru'në. Lë'ë të narquitë ldu'u purquë nal amigu shtë guë'dchiliu, gulë gubini ldu'u të por tantë duldë nanápël. ¹⁰ Gulë gac më nadu'u delantë lu Dadë, iurní gunë më honrar lë'ë të.

Adë gúnël juzguë sa'l

¹¹ Gulë cuezë guëni'i të cuntrë sa' të. El quë narni'i cuntrë sa'll nu quëhúnëll juzguë conductë shtë sa'll, mënë ni quëgní'ill cuntrë lëy shtë Dios, nu quëhúnëll juzguë lë'ë lëy. Si talë rni'il shti'dzël lasac perë lëy adë lasáquëdi'in, iurní quëhúnëll mizmë lē'ël ziquë tubi juësi. Adë quëhúnëdi'il cumplir lëy shtë Dios iurní. ¹² Nanú tubsë nabēne'e lëy nu napë më pudërë parë gunë më salvar ra mënë, nu napë më pudërë parë gunë më condenar ra mënë. Perë lē'ël, nápëdi'il derechë parë gúnël juzguë stubi sa'l.

Tsalú grë ra cusë shtë guë'dchiliu

¹³ Gulë bēdë'ë cuendë lë'ë të narni'i: “Nedzë u glli tsahia stubi ciudá. Ndë guëquërēlda tubi izë parë

sia nu guëtúhia; guna gan dumí.”¹⁴ Rní'il zni perë adë rac bë'adi'il pë gac gli. ¿Lla na vidë shtënë? Nahin ziquë tubi behu. Rlua'ain por du'pë tiempë, lueguë rnitiluhin.¹⁵ Lo quë narunë tucarë guëni'il na zndë'ë: “Sulamëntë si talë na voluntá shtë Dios, guna dchi'ni rë' u guna stubi cusë”.¹⁶ Perë lë'ë të ruadi'dzë të nadchini purquë rialdí ldu'ul mizmë lë'ël, perë grë ra naruadi'dzë nadchini, mal nahin.¹⁷ El quë narac bë'a pë na bien perë adë rúnëdi'ill cumplir, pues nápëll duldë.

5

Cunseju parë ra ricu

¹ Gulë bëquë diaguë ndë'ë, lë'ë të naná ricu. Gulë bi'ni nu gulë cushtía por ra desgraci naná ze'dë guëc të.² Ra galëricu shtënë të na ziquë cusë naru'dzë. Grëtë' lari za'quë shtënë të hia gudáu ra mbichúguëhin.³ Ra orë nu bédchichi guna'zi tèn luhin. Lë'ë tèn na testigu cuntrë lë'ë të de quë rzebi ldu'u të dumí. Ziquë tubi be'lë rza'i lë'ë shcuerpë mieti, zni gunënú tèn shtë dumí lë'ë të. Bëzu'bë muntuni të galëricu parë tiempë ne' perë hia mërë guëdchini fin shtënë të.⁴ Ra pagu narunë tucarë ca'a ra nabë'në dchi'ni, adë bédë'ëdi'i të ca'a muzë. Guagldë rall guëni'a shtënë të perë adë gudillidi'i të completë sino bësiguë të lë'ë rall. Iurní mizmë muzë ni quëhunë rall reclamë. Dios

naná rnibë'a guëdubi gube'e, bini më galru'në shtë rall.⁵ Lë'ë të guquërelde të lu guë'dchiliu con galëljüë nu bë'në të cumplir cualquier deseo mal nanapë të. Ziquë tubi ma ndchu, na ma parë gati, bësëndchü të lë'ë të con ra cusë shtë guë'dchiliu. Hia gue'dë guëdchini dzë parë gac juzguë të.⁶ Lë'ë të bë'në të condenar ra nanápëdi'i faltë. Gudini të ra mënë nanápëdi'i duldë perë adë bédchí'bëdi'i rall demandë cuntrë lë'ë të.

Gulë gac më pacënci nu gulë guna'bë lu Dios

⁷ Por ni bëchi, gulë gapë llëru'bë pacënci hashtë guëabrí Dadë Jesús stubi. El quë narbe'qui bëni quëbézi' cusechë hashtë tsalú tiempë shtë guiu. Quëbézi' con pacënci hashtë tiempë shtë cusechë.⁸ Zni zac lë'ë të napë quë gapë të pacënci sin adë rëazë guëtëdi'il lu shnezë më purquë hia mërë lë'ë Dadë Jesús guëabri' stubi.⁹ Dadë, adë rdchí'bëdi'i të galquiá cuntrë sa'l të parë adë gáquëdi'i condenarël, purquë lë'ë më el quë narunë juzguë, hia zugá'ai' guëlladchi.¹⁰ Bëchi narac shtua'a, gulë bëagná ldu'u të ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë. Guzac zi rai' perë gupë rai' pacënci. Biadi'dzë rai' shti'dzë më lu ra mënë.¹¹ Guná, lë'ë hia'a rni'i hia'a rquitë ldu'u ra mënë narzac zi por shti'dzë më. Nanë të shcuendë Job; gúqui' më pacënci nu nanë të lla bë'në l dai' Dios lë'i' despuësë de

zihani prëbë. Pues lë'ë Dadë rga'a ldú'i' lë'ë hia'a nu nalë rac shtu'u më lë'ë hia'a.

¹² Subrë todë, bëchi, adë rúnëdi'il jurar por gube'e, nilë por guë'dchiliu, ni por stubi juramentu. Iurní guëni'i të: "Aha", pues gaquin zni. Si talë guëni'il: "Aquëdi'i", pues gaquin zni. Bastë con di'dzë ni. Rqu'i'nidi'i guëni'il juramentu të adë gunë më juzguë lë'ël.

¹³ Si tubi de lë'ë të riá ldú'ul lu ra galguidzë, pues guni'i lu Dios lo quë narac shtú'ul. Si talë tubi de lë'ë të rquitë ldú'ul, bi'ldi labansë lu më.

¹⁴ Si talë tubi de lë'ë të rac llú'ul, pues guná'bë ra më gushë entrë ra shmënë Dios të guëna'bë rai' lu Dios por lë'ël, nu guëte'bi rai' sëiti guëquël mientras quëgna'bë rai' lë Dadë. ¹⁵ Si talë guëna'bë rai' nu tsaldí ldu'u rai' Dios, lë'ë fërmë gac salvárëll lu galguidzë; guëáquëll. Lë'ë Dadë gunëac më nguui ni, nu si talë bë'nëll duldë, gunë më perdunë lë'ëll. ¹⁶ Gulë guni'i lu sa' të faltë nanápël nu gulë guna'bë lu Dios por cadë tubi sa'l të parë gunëac më lë'ë rai'.

Iurë tubi nguui naná rialdí ldu'i Dios quëgná'bëll lu më con guëdubinú ldú'ull, pues Dios rúni' cusë ru'bë parë nguui ni.

¹⁷ Lë'ë Elías, el quë nabiadi'dzë shti'dzë Dios, gúqui' tubi nguui ziquë lë'ë hia'a con mizmë galdebilidadá perë iurë lë'i' guná'bëi' lu Dios de quë adë ldáguëdi'i guiu lu guë'dchiliu, pues adë

guláguëdi'i guiu por tsunë izë guërudë. Elías guná'bëi' lu më con guëdubinú ldú'i'. ¹⁸ Despuësë guná'bëi' lu më stubi, iurní bëabrí gulaguë guiu nu ra guiu'u bëdë'ë cusechë.

¹⁹ Bëchi, si talë tubi de lë'ë të guëlua'a tëchil lu diza'quë nu stubi sa' të guëdchigrëll hiembrë ni lu verdá, ²⁰ gulë bëdë'ë cuendë de quë mënë ni nabëdchigrë lë'ë pecadurë parë nezë mal shtënëll, gunë mënë ni salvar lë'ë pecadurë të gátidi'ill. Nu mizmë tiempë gac perdunë zihani duldë shtë pecadurë; adë gac bë'a mieti pë bë'ni'.

Primërë cartë nabëquë'e San Pedro

*Quëquë'e Pedro lu ra
shmënë Jesús*

¹ Na Pedro, nahia poshtë shtë Jesucristo. Quëquë'a'a cartë rë' lu grë ra shmënë Dios naquërelde fuërë ládzi', ra narrë'tsë zihani partë shtë guë'dchiliu, ra naquërelde ra regiuni shtë Ponto, nu Galacia, nu Capadocia, nu Asia, nu Bitinia. ² Quëquë'a'a lu të nagulë Dadë Dios nu bënë'në më disponer dizdë guahietë gac të shmënë më; por ni Espíritu Santo gulë lë'e të parë guëzu'bë diaguë të shti'dzë Jesucristo. Gudili më lë'e të parë guëzunë më almë shtë të por rënë shtënë Jesús. Gulë bënë'në recibir zihani bendición shtë Dios nu gulë cuedchí ldu'u të.

*Dzuléza'a iurë guëabré Jesús
de gube'e*

³ Rdë'na'a alabar Dios naná Dios nu Dadë shtë Jesucristo lamë shtë hia'a purquë gulë nacúbia'a purquë nalë bëga'a ldu'u më lë'e hia'a. Iurne' nadápa'a esperansë nadë rialúdi'i por medio de Jesús purquë guashtë më ladi ra tégulë. ⁴ Nu nadápa'a tubi herenci nagutsa'u më lu gube'e; adë rialúdi'in nu adë rëac máncهدي'in. Chulë nahin. ⁵ Rialdí ldu'u të shti'dzë Dios; por ni quëhapë më lë'e të. Por pudërë shtë Dios gac salvar

të; por ni dzulezë të tiempë naguëdchini Jesús stubi.

⁶ Na të segurë ra cusë ni; por ni nalë rquitë ldu'u të aunquë por du'pë tiempë rzac zi të lu zihani clasë prëbë ⁷ të parë guëlua'a na verdá fe shtë të. Fe shtë të más lasáquin quë orë naná rdëdë lu gui'i parë gac bë'a mënë nahin legítimë orë. Orë rialúhin perë fe shtë të rialúdi'in. Si talë tsagla'guë tsaldí ldu'u të shti'dzë Dios mientras napë të prëbë, tsasë mënë de quë rialdí ldu'u të de verdá. Iurë guëlua'a pudërë shtë Jesucristo, gunë më honrar lë'e të; guëne'e më lugar lu gube'e parë lë'e të. Guëni'i më cusë za'quë de lë'e të. Guëdchini më nu grë mënë guená rall lu më.

⁸ Lë'e të rac shtu'u të Jesucristo aunquë rnádi'i të lu më. Rialdí ldu'u të shti'dzë më iurne' sin adë chu rnádi'i lu më, nu rquitë ldu'u të. Nalë lëgrë na ldu'u të iurë runë të llgabë gapë të cusë chulë lu gube'e, hashtë runë faltë di'dzë parë gac bë'a mieti lla na lëgrë nanapë të. ⁹ Nalë lëgrë nanú la'ni ldu'u të purquë gunë të recibir lo quë naguëne'e Dios. Zni gac purquë rialdí ldu'u të shti'dzë Jesucristo narni'i gac të salvar.

¹⁰ Ra profetë naguquërelde guahietë biadi'dzë rai' antsë lla gac salvar ra mënë. Biadi'dzë rai' shcuendë favurë nangunë Dios parë lë'e hia'a. Gudili rai' nu guna'bë di'dzë rai' shcuendë lla gac salvára'a. ¹¹ Guc shtu'u

rai' niac bē'a rai' pē tiempē u chu na el quē nagunē salvar ra mēnē. Lē'ē Espiritu Santo bē'ni' compaṇi lē'ē rai' parē guēquē'ē rai' lla gunē Cristo sufrir. Nu bēquē'ē rai' shcuendē lla gunē mēnē alabar lē'ē mē. ¹² Espiritu Santo bēluá'ai' ra profetē de quē adē quēhúnēdi'i rai' sirvē mizmē lē'ē rai' sino quēhunē rai' sirvē lē'ē hia'a iurē bēquē'ē rai' di'dzē rē'. Bēquē'ē rai' shcuendē diza'quē, perē adē guc bē'adi'i rai' pē runē cuntienē ra di'dzē. Perē iurne' lē'ē Espiritu Santo bēluá'a mizmē cusē ni lu hia'a por medio el quē nabēluá'a diza'quē lu tē con pudērē shtē Espiritu, el quē nabēshe'ldē Dios parē cuesēnūhi' lē'ē hia'a. Ra ianglē rac shtu'u rai' tsasē rai' pē runē cuntienē di'dzē ni perē rúnēdi'i rai' gan gac bē'a rai'.

Rac shtu'u Dios guēquērēlda'a tubi vidē za'quē

¹³ Por ni, gulē bē'nē preparar bien parē gac bē'a tē lo quē narac shtu'u mē. Gulē bēzu'bē diaguē shti'dzē mē. Gulē gapē esperansē de quē gac tē salvar iurē gunē mē cumplir lo quē naguzublú mē la'ni vidē shtēnē tē. Gac tē salvar iurē guēabrí Jesucristo stubi. ¹⁴ Cumē shini obedientē, adē rianáldēdi'i tē tēchi deseō mal ziquē bē'nē tē antsē, tiempē adē bēnguē bē'adi'i tē lē'ē mē. ¹⁵ Gulē gubani tubi manērē za'quē sin duldē igual ziquē el quē nagulē

lē'ē tē; na mē santu; zni rac shtu'u Dios guēquērēldē tē sin duldē. ¹⁶ Sagradas Escrituras rni'i: "Gulē gac tē mēnē santu purquē nahia santu".

¹⁷ Si talē rni'i tē Dios na Shtadē tē, napē quē guēzu'bē diaguēl shtí'dzi' guēdubi tiempē mientras quērēldē tē lu guē'dchiliu. Na mē juēsi nu gunē mē juzguē sin adē gúnēdi'i mē favurē parē ni tubi mēnē. ¹⁸ Puēs gudilli mē parē gac tē librē, parē adē tsanáldēdi'i tē tēchi ra custumbrē nadē rllu'idi'i, custumbrē nabē'nē tē recibir de shtadē guelú tē. Gudilli Jesucristo por duldē shtē tē, lēdēdi'i con bēdchichi u orē narialú ¹⁹ sino gudilli mē con rēnē shtē mē. Na mē ziquē tubi lli'li mitu'nē nanápēdi'i ni tubi faltē, nilē manchē. Rēnē shtē mē lasaquin. ²⁰ Bē'nē Dios destinar Jesucristo dizdē antsē cueshtē guē'dchiliu tē gac mē Salvador. Antsē tsalú guē'dchiliu bēluá'alú mē lu mēnē; bēdchini mē parē gac salvar tē. ²¹ Por lē'ē Jesucristo lē'ē tē rialdí ldu'u tē Dios, el quē nabildishtē lē'ē Jesús ladi ra tēgulē nu bēcue'zē mē lē'i' ladē ldi shtē mē catē nanú llni nu pudērē. Lugar shtē hunurē guzubē mē. Rialdí ldu'u tē shti'dzē Dios, por ni quēbezē tē dzē naguēquērēldē tē con lē'ē mē.

²² Lē'ē tē bēzu'bē diaguē tē diza'quē, por ni bēzunē mē ldu'u tē parē gac shtu'u tē de verdá ra shmēnē Jesús. Iurne' gulē guc shtu'u ra shmēnē Jesús con guēdubinú

ldu'u të. ²³ Hia lë'ë të gulë të nacubi; napë të vidë sin fin, lëdëdi'i por ra cusë narialú sino por shti'dzë Dios, di'dzë nanapë pudërë parë guëne'e vidë eternë, nu nunquë adë rialúdi'in. ²⁴ Sagradas Escrituras rni'i:

Grë ra mënë na rall ziquë gui'lli.

Chulë rlua'a guë'ë shtë plantë, perë rbidchi gui'lli nu ra guë'ë rlaguë lu guiu'u.

Por du'pë tiempë quërelde mënë lu guë'dchiliu; zni na vidë shtë mënë, ²⁵ perë shti'dzë Dios nunquë adë rialúdi'in; napin pudërë parë siemprë.

Mizmë di'dzë ni bini të iurë biadi'dzë na'a lu të.

2

¹ Por ni gulë bësa'në grëtë' clasë cusë mal ziquë llanë, nu bishi, nu engañi. Adë sébidi'i ldu'u të pë shtë sa'l. Adë rní'idi'i të di'dzë dzabë cuntrë sa'l. ² Mejurë ziquë tubi me'dë naguër ralë, rac shtú'ull gádchill, zni gulë guc shtu'u shti'dzë Dios; nahin ziquë lechë parë ra me'dë. Shti'dzë më nápëdi'in bishi; nahin parë tsaru'bë vidë cubi nanapë të por Espíritu Santo. Por shti'dzë më gapë të salvaciuni ³ purquë nanë të, rdë'ë të cuendë favurë nabë'në më parë lë'ë të.

Cristo ziquë tubi guë'ë nanabani

⁴ Gulë guabi'guë lu Dadë Jesús; na më cumë ziquë tubi guë'ë nanabani. Ra nguiu

bëquë guia'a rall lë'ë më cumë cusë adë rllu'ídi'i, perë Jesús náhi' ziquë tubi guë'ë nagulë Dios. Nalë lasaquin. ⁵ Dios quëhuntsá'uhi' tubi grupë mënë nanabani por Espíritu Santo; na të ziquë guë'ë shtë iádu'u. Gulë gac të bëshuzi santu të parë gunë të ofrecërë lu Dios oraciuni nu labansë narëu'u ldu'u më. Gunë më recibir ra ofrendë ni por Jesucristo ⁶ purquë naescritë la'ni Sagradas Escrituras:

Gulë guná, na rdchi'ba ziquë tubi guë'ë lu guë'dchi Sión;

Guë'ë ni na guë'ë principal shtë tubi hiu'u ru'bë, tubi guë'ë nagudili Dios. Napin llëru'bë valurë.

El quë natsaldí ldu'i shti'dzë më, rtúdi'i lull; gunë më honrar lë'ë mënë ni.

⁷ Parë lë'ë të naná rialdí ldu'i shti'dzë më, napë më llëru'bë valurë, perë parë ra nadë rialdídi'i ldu'i shti'dzë më, gac cumplir lo quë narni'i Sagradas Escrituras de lë'ë rall:

Lë'ë guë'ë nabëquë guia'a ra narza'a hiu'u, guquin guë'ë principal shtë hiu'u.

⁸ Nu rni'i Sagradas Escrituras:

Guërelde mënë guëc guë'ë ni; por guë'ë ni ldaguë mënë catë nídi'i fin.

Pues lë'ë rall rrelde rall por adë gúnëdi'i rall cuendë diza'quë shtë më. Puës parë ni nadestinadë rall.

Na të tubi grupë shtë bëshuzi

⁹ Lë'ë të na të mënë nagulë Dios entrë grë mënë; na të tubi grupë shtë bëshuzi parë gunë të sirvë lu Rëy. Na të tubi guë'dchi nabë'në l'dai' Dios. Na të mërë shmënë Dios të parë guadi'dzë të grë cusë ru'bë nabë'në Dios. Gulë më lë'ë të. Gulú më lë'ë të lu nacahi parë tsuté të lu llni parë guënë të lë'ë më. ¹⁰ Lë'ë të antsë adë nápëdi'i të vidë shtë Dios perë iurne' sí, na të shmënë Dios. Antsë ni tubi adë chu bëgá'adi'i ldu'u lë'ë të perë iurne' Dios bëga'a ldu'i lë'ë të.

Gulë guquërdë parë Dios

¹¹ Lë'ë të amigu narac shtua'a, na të mënë ziquë mënë zitu parë guë'dchiliu rë'; na të më zitu entrë los de más mënë. Runa ruëguë lu të, adë gúnëdi'i të cumplir ra deseo mal nananú la'ni ldu'u të purquë na rahin ziquë enemigu narshini ldu'u të. ¹² Gulë gapë buen conductë entrë ra naná guënëdi'i Dios të parë guëdë'ë rall cuendë na të shmënë Dios. Aunquë iurne' rni'i rall cuntrë lë'ë të cumë si fuërë na të narguini mënë, perë guená rall cusë za'quë naquëhunë të nu guëdë'ë rall cuendë, nu guëni'i rall dushquilli Dios, purquë iurní guëabrí ldu'u rall con Dios, nu guëdë'ë Dios vidë eternë parë lë'ë rall.

¹³ Gulë bëzu'bë diaguë ordë shtë gubernë nu grë ra narnibë'a purquë na të shmënë Jesús. Gulë bëzu'bë diaguë di'dzë shtë rëy, el quë narnibë'a más; ¹⁴ nu

gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë gubernë nabëshe'ldë rëy ni. Bëshe'ldë rëy rumanë lë'ë rall parë gunë rall honrar el quë naquëhunë bien nu gunë rall cashtigu el quë narunë mal. ¹⁵ Puës Dios rac shtú'ui' de quë lë'ë të gunë të bien të parë guëta'u të rua' mënë nanëdi'i gac bë'a mudë narac shtu'u Dios guëquërdë rall. Rni'i rall cusë tuntë cuntrë lë'ë të.

¹⁶ Gulë cue cumë ziquë nguïu naná librë, perë adë rúnëdi'i të usar libertá narne'e Dios ziquë tubi prëtëstë parë gúnël duldë. Más bien gulë cue cumë ziquë tubi muzë shtë Dios. ¹⁷ Gulë bédë'ë rëspëti parë grë mënë. Gulë guc shtu'u grë ra shmënë Jesús. Gulë bë'në rëspëti Dios nu gulë bë'në rëspëti lë'ë narnibë'a más lu guë'dchiliu.

Guzac zi Jesús

¹⁸ Grë të nanapë lamë, gulë gapë rëspëti lu shlámël nu gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë rai'; lëdë niá'asëdi'i lu lamë za'quë u lu ra narga'a ldu'i sáhi', sino también gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë ra lamë mal narunë nalaa'dchi. ¹⁹ Rëuu' ldu'u Dios con nguïu naná pacënci iurë rzunalde mënë lë'ëll sin causë. ²⁰ Perë si talë quëhúnël mal, por ni quëlda'a mënë hiaguë guëquël nu nal cunformë con cashtigu ni, perë çpë cusë za'quë quëhúnël? En cambi, si quëhúnël bien nu rzac zi mënë lë'ëll, si talë rua'a ldu'ul lu cusë ni nu nápël

pacënci, ni sí rëuu' ldu'u Dios.
²¹ Puës guna'bë Dios lë'ë të parë tsagla'guë të rëglë ni. Jesucristo guzac zíhi' por lë'ë të. Sufrimientë shtëhi' na ziquë mustrë të gunë të ziquë bë'në më. ²² Lë'ë më ni adë bë'nëdi'i' duldë nu nilë jamás adë guluguëdi'i' më. ²³ Iurë lë'ë ra mënë gurushtía rall guëc më, adë bëquébidi'i' më con galrushtía. Iurë bëzac zi mënë lë'i', adë bédchigrë dí'dzëdi'i' lu mënë sino guna'bë më lu Dios parë gunë Dios juzguë lë'ë rall za'quë za'quë. ²⁴ Mizmë Jesucristo bia'a më grë ra duldë shtë hia'a iurë bë'në më sufrir lu cruz të parë gáca'a ziquë tubi naguti; hia adë chu gúnëdi'i' duldë parë guëbánia'a tubi vidë za'quë delantë lu më. Lë'ë më guc më ridë të parë lë'ë të guëac të maldá narunë të. ²⁵ Antsë lë'ë të guzú të ziquë lli'li naguniti, perë iurne' bëabrá ldu'u të con Jesucristo. Lë'ë më canihapë më lë'ë të ziquë vëquërë nu na më el quë nacanihapë ldu'u të, të parë adë guënítidí'i' të jamás.

3

Conseju parë ra nabëtsë'a

¹ Ziquë ra muzë napë quë gunë rall cumplir, también lë'ë të tse'lë ra nguiu, gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë tsé'lël, purquë si talë adë rialdídi'i' ldu'u tsé'lël diza'quë, iurë guënall conductë shtënël, tsaldí ldú'ull shti'dzë më sin ni tubi dí'dzë naruadí'dzël lúhi'. ² Zni gaquin purquë

guená rall quërelde të bien; guená rall napë të rëspëti lu Dios nu guená rall napë të vidë limpi. ³ Adornë shtënë të gáquëdi'in cusë fuërë ziquë narzë'ë ra begu u ziquë ra shnezë cu'u, ziquë orë u lari za'quë. ⁴ Sino adornë shtënë të gaquin la'ni ldu'u të catë adë chu rnádi'i' luhin, adornë nadë rialúdi'i'. Gac të mënë nadu'u nu naza'quë con pacënci con grë mënë. Zni rëuu' ldu'u Dios guëquërelde të. ⁵ Tiempë guahietë ra na'a santu nagualdí ldu'i shti'dzë Dios, na rai' mënë nadu'u nu bë'në rai' rëspëti tse'lë rai'. Chulë guc vidë shtë rai'. ⁶ Por ejemplë, Sara bëzu'bë diágui' shti'dzë Abraham nu guni'i Sara lu tsé'li': "Dadë shtëna". Iurne' na të ziquë shini Sara si talë quërelde të bien, si talë adë rdzëbëdi'i' të lu narunë cuntrë lë'ël.

⁷ Nu zac lë'ë të tse'lë na'a, gulë gac mënë za'quë; gulë bë'në honrar tsé'lël. Gulë bë'në rëspëti lu tsé'lël purquë ra na'a nápëdi'i' rall fuersë ziquë ra nguiu, perë napë rall vidë eternë juntë con lë'ë të por tubi favurë nabë'në Dios parë grë të. Gulë bë'në cumplir dí'dzë rë' parë guëdë'ë Dios grë cusë narna'bë të lu më. Súdi'i' ni tubi cusë ziquë storbë parë oraciuni shtë të.

Quëhúnël bien perë rzac zi mënë lë'ël

⁸ Por fin, gulë gac unidë con tubsë llgabë. Gulë bëga'a ldú'ul sa'l. Gulë gac shtu'u sa'l naná shmënë Dios. Gulë gac nadu'u nu gulë

bë'në tratë sa'l con rëspëti.
 9 Adë quíllidi'i tē sa'l con mal aunquē rúnëll cuntrē lē'ël. Adë gushtiádi'il guëc sa'l aunquē rni'i guídzëll cuntrē lē'ël. Al contrari, gulë guna'bë lu Dios por contrari shtënël tē gunë l dai' mē sa'l. Gulë mē lē'ë tē parë gunë tē cumplir ra cusë rē'. Zni gunë tē recibir bendición shtë mē¹⁰ purquë naescritë:

El quë narac shtu'u guëbánill bien nu rac shtú'ull guëquitë ldú'ull,
 napë quë gápëll cuidadë lo quë narní'ill, adë guësiguëdi'ill sa'll con di'dzë.

11 Runë tucarë guësá'nëll cusë mal nu gúnëll bien; napë quë quíllil neze catë rbedchíldú'ull, nu tsaglá'guëll shnezë mē.

12 Lē'ë Dadë canihapë mē ra mē za'quë nu rquë di-aguë mē oraciuni shtë rai' iurë rna'bë nguui ni lu mē.

Perë lē'ë mē runë mē cuntrē ra narunë mal.

13 ¿Chu napë pudërë parë gúnëll dañi lē'ë tē si talë quëhunë tē bien? 14 Perë si talë rzac zi tē purquë rianaldë tē tēchi cusë za'quë, dichusë na tē. Adë rdzëbëdi'il lu mënë nu adë riádi'i ldu'u tē¹⁵ sino gulë bëzu'bë diaguë di'dzë shtë Cristo guëdubi tiempë. Na mē lamë shtë tē. Nu gulë gac preparadë cualquier iurë parë guëquebi tē lu ra mënë pëzielú nal shmënë Jesús. Si talë guëna'bë di'dzë rall lu, hia nanël lla gúnël parë

defender lē'ël. Nadë más napë quë guëni'inul lē'ë rall con galnadu'u nu rëspëti.
 16 Gulë guquërelde bien sin ni tubi duldë tē parë iurë ra contrari quëgni'i didzabë cuntrë lē'ë tē, guëtú lu rall purquë nádi'in verdá. 17 Si talë guëdë'e mē sí sac zi tē, mejurë gunë tē sufrir por cusë za'quë, lédëdi'i por mal.

18 Gulë bë'në llgabë; Cristo guti tubsë vueltë por ra pecadurë; jamás gátidi'i mē stubi. Tubldí na shcuendë mē lu Dios perë guti mē shlugar ra nanapë duldë parë gue'dënú mē lē'ë hia'a lu Dios. Guti mē en cuantë cuerpë shtëhi', perë guashtëhi' ladi ra tēgulë por pudërë shtë Espíritu.
 19 Tiempë ni guadi'dzë mē lu ra espíritu shtë tēgulë lugar catë napë Dios lē'ë rai' ziquë prësi. 20 Mënë ni naguquërelde tiempë shtë Noé, adë bëzu'bë diaguëdi'i rall shti'dzë Dios. Pues adë bëshë'ldëdi'i Dios juici lueguë sino con pacënci quëbezë mē hashtë guctsa'u barcu ru'bë. Por barcu ni bëldasë mënë, u sea shunë mënë, guc salvar lu juici shtë nisë.
 21 Manërë ni iurë bëriubë nisë tē, guni'i tē lu sa' tē de quë nasalvar tē. Galëriubë nisë nádi'i ziquë bañi parë cuerpë shtë tē sino nahin sëñi de quë nanël bëzunë Dios ldú'ul, de quë limpi na ldú'ul purquë Jesucristo guashtëhi' ladi ra tēgulë. 22 Iurne' cuezë Jesucristo gube'e ladë ldi shtë Dios. Cagnibë'a mē. Grë ra

ianglë nu autoridá nu grë ra narnibë'a stubi lugar, rzu'bë diaguë rai' shti'dzë më.

4

Gulë bënë'në sirvë Dios según llni nabëne'e më

¹ Por ni, ziquë Jesucristo bënë'ni' sufrir shcuerpë më, gulë gac dispuestë gunë të sufrir. El quë naguzac zi shcuërpi', adë rianáldëdi'ill tēchi duldë.

² Rac shtú'ull guëbánil según voluntá shtë Dios mientras quëréldëll lu guë'dchiliu. Hia nēdi'ill gúnëll cumplir deseo mal nananú la'ni ldú'ull. ³ Tiempë nagudëdë, guquërelde të vidë mal; bënë'në të lo quë narquitë ldu'u ra mënë nanadë guënëdi'i Dios. Gubani të lu vici; bënë'në të cumplir deseo mal: guzú'dchi tē; gudáu sha'të të lu mellë nu bii' tē zili vini. Guanaldë tē tēchi dioses falsë nanapë mënë, mënë naquërelde sin lëy za'quë nu sin rëglë. ⁴ Perë iurne' lë'ë rall rdzëguë' ldu'u rall de quë lë'ë të adë rúnēdi'i tē compañi lë'ë rall lu ra cusë mal ziquë antsë. Nu rni'i rall di'dzë dzabë cuntrë lë'ë tē. ⁵ Perë segurë napë quë guëtë'dë rall cuendë lu Dios; gunë më juzguë grë mënë. Gunë më juzguë ra nanabani nu también grë ra tēgulë.

⁶ Lë'ë ra tēgulë hia bini rai' diza'quë. Guc rai' juzguë ziquë mënë; guti rai'. Bini rai' diza'quë tē parë si talë tsaldí ldu'u rai' shti'dzë më, guëbani rai' ziquë Dios. Espíritu Santo

guëne'e vidë eternë parë lë'ë rai'.

⁷ Hia ze'dë bi'guë nasesë fin shtë grë cusë. Por ni gulë bënë'në llgabë tubldí tē gúnēdi'il duldë. Adë riádi'i ldú'ul sino gulë guna'bë lu Dios. ⁸ Subrë todë gulë gapë llëru'bë amor parë sa'l purquë si talë rac shtú'ul sa'l, iurní quëhúnël perdunë lë'ëll zihani vultë. ⁹ Gulë bënë'në recibir lídchil chu stubi ra bëchi sa'l naze'dë lídchil sin quë adë riasháquēdi'i ldú'ul. ¹⁰ Cualquier don nabëzëlaa'dchi Espíritu Santo parë lë'ël, gulë bënë'në sirvë lu ra sa' tē con llni ni ziquë mënë naquëhunë cumplir lo quë narac shtu'u Dios. Gulë bēzēlaa'dchi lo quë nabē'nēl recibir parë bien shtë sa'l. Gulë bënë'në usar llni shtë Espíritu Santo nabëne'e Dios tē parë tsaru'bë sa'l. Iurní gac tē muzë za'quë shtë Dios. ¹¹ Si talë chu rac ruadi'dzë ziquë mēsë, napë quë guadi'dzëll shti'dzë më por pudërë shtë më. El quë narunë sirvë sa'll, napë quë gúnëll sirvë por pudërë narne'e më. Zni gunë mënë alabar Dios por medio lë'ë Dadë Jesucristo. Cha guëdë'ë hia'a labansë lu më. llëru'bë na pudërë shtë më. Guëribë'a më parë siempër. Amén.

Ra shmënë Jesús rzac zi rall

¹² Lë'ë tē narac shtua'a, adë rdzëguë' di'i ldu'u tē iurë ra prëbë ze'dë. Na prëbë ziquë be'lë narru'u lu gui'i, perë adë rdzëguë' di'i ldu'u tē. Adë rúnēdi'il llgabë sulë

l'él rúnél sufrir lu prëbë.
 13 Mejurë gulë bëquitë ldu'u
 të purquë quëhunë të sufrir
 mizmë manërë cumë bë'në
 Cristo sufrir. Gulë gua'a ldu'u
 të parë gapë të lëgrë la'ni
 ldú'ul, nu gulë bëquitë ldu'u
 të iurë guëdchini më stubi
 con pudërë nu llni. 14 Si talë
 rushtíá mënë lu të purquë na
 të shmënë Jesucristo, díchusë
 na të. Espíritu shtë Dios
 cuezënúhi' lë'ë të. 15 Mënë
 runë sufrir purquë rguini
 rall sa' rall u rbaa'në rall,
 u runë rall mal u riutë rall
 asuntë nadë rllu'ídi'i, u na
 rall nadishi'bi; perë adë
 rúnëdi'i të ra cusë ni parë adë
 guëdchínidi'i cashtigu guëc të
 nu gúnél sufrir. 16 Mejurë na
 si rzac zil purquë rianáldél
 enseñansë shtë Jesús; adë
 rtúdi'i lul iurní sino gulë
 bédë'ë graci lu Dios purquë
 nal shmënë më.

17 Hia bëga'a iurë sublú
 juici shtë Dios con mizmë
 shmënë më. Si talë juici ni
 guëzublú con lë'ë hia'a ¿lla
 gac fin shtë ra naná rzu'bë
 diáguëdi'i diza'quë shtë më?
 18 Ra nguui narunë cumplir
 shti'dzë më, runë rall llëru'bë
 fuersë parë gac salvar rall;
 ¿pë gac con ra nanápëdi'i
 rëspëti parë cusë santu nu
 rianaldé rall tëchi cusë mal?
 19 Por ni, el quë narzac zi
 purquë nahin voluntá shtë
 Dios, napë quë tsagla'guë
 gúnëll bien nu tsagla'guë
 tsaldí ldú'ull gac salvárëll por
 pudërë shtë el quë nabëntsa'u
 nguui. Siemprë gunë më
 cumplir shtí'dzi'.

5

Cunseju parë ra narialdí ldu'i Jesús

1 Quëdë'ëhia cunseju parë
 ra më guani'si naná cabësë
 shtë shmënë Jesús. Tam-
 bién na nahia më guani'si
 nu nahia testigu de quë
 Cristo bë'ni' sufrir. Guna
 recibir juntë con lë'ë të iurë
 guëlua'a pudërë nu llni shtë
 më. 2 Gulë gupë ra shmënë
 Jesús ziquë tubi vëquërë;
 quëhápëll ra lli'li purquë zni
 rac shtu'u Dios. Gulë bë'nin
 voluntariamente, lëdëdi'i
 purquë cagnibë'ahia lë'ë
 të. Bë'në compaňi lë'ë rai'
 con guëdubinú ldú'ul, lëdëdi'i
 purquë rbezë të gunë të
 recibir dumí. 3 Gulë gupë
 ra shmënë Dios tubi manërë
 nadu'u, lëdëdi'i ziquë lamë
 narunë nalaa'dchi lu ra
 muzë. Gulë gac ejemplë
 za'quë lu rai'. 4 Iurë Jesús,
 el quë nanapë pudërë parë
 quëhapë ra lli'li, guëlua'alúhi'
 lu hia'a stubi, lë'ë të gunë
 të recibir tubi premi, tubi
 coronë narabtsë'ë nanadë
 rialúdi'i.
 5 Nu zac lë'ë të nanapë
 menos edá, gulë bëzu'bë
 diaguë di'dzë shtë ra më
 guani'si. Grë të, gulë gac
 më nadu'u lu sa'l purquë
 naescritë:
 Dios rzu më lu grë ra narunë
 naru'bë.
 Runë më compaňi grëtë' ra
 naná nadu'u.
 6 Gulë gac mënë nadu'u
 delantë lu Dios pudërusë.
 Gulë bédë'ë sí të guënbë'a më
 lë'ë të; iurní gunë më honrar
 lë'ë të iurë rga'a tiempë.

⁷ Gulë bēdē'ē grē galriá ldu'u guēca'a mē purquē nalē rac shtu'u mē lē'ēl; quēhapē mē lē'ēl.

⁸ Gulë cue nasini nu gulë gapē cuidadē. Enemigu shtē tē na mēdzabē Satanás; canzēll ziquē tubi león narzubá. Rguílill mēnē parē ldaguē rall lu pudērē shtēnēll tē tsaldí ldu'u rall shti'dzē mēdzabē.

⁹ Gulë sutipē lu mēdzabē; gulë gac firmē lu shnezē Dios. Gulë bēdē'ē cuendē de quē grētē' sa' tē naná shmēnē Jesús guēdubi partē shtē guē'dchiliu, quēgzac zi rai' mizmē manērē quē lē'ē tē.

¹⁰ Despuēsē de quēgzac zi tē por du'pē tiempē, Dios el quē narne'e zihani favurē nu bendición, el quē naguna'bē lē'ē tē parē gapē tē vidē sin fin juntē con Cristo, gunē mē tē gac tē firmē lu shnézi', nu gunē mē parē cuedchí ldu'u tē, nu guēne'e mē fuersē parē lē'ē tē. Mizmē Dios ni guna'bē mē lē'ē hia'a parē tsutē hia'a lu llni catē quērelde mē. Bē'nē mēhin purquē unidē na hia'a con Cristo. ¹¹ Cha guēdē'na'a alabar lē'ē mē. Amén.

Rialú cartē rē' con tubi saludē

¹² Silvano tubi bēcha'a, quēquē'ēll cartē rē' por na. Lluá'ahia Silvano quēhúnēll cumplir voluntá shtē Dios. Cartē rē' nadu'pin perē la'nin bēnehia cunseju. Quēhuna testificar grē ra favurē nu bendición nabē'nē tē recibir de Dios, rlu'a'a de quē nezē

za'quē naguna'zi tē nahin verdá.

¹³ Ra grupē shtē shmēnē Jesús naquērelde Babilonia, ra nagulē Dios ziquē gulē mē lē'ē tē, quēgshē'ldē rai' saludē. Nu zac Marcos, shinia, quēgshē'ldēll saludē parē lē'ē tē. ¹⁴ Gulë bē'nē saludar ra sa' tē con tubi saludē shtē amor.

Gulë cuedchí ldu'u tē, lē'ē tē naná unidē con Jesucristo. Amén.

Segundë cartë nabëquë'ë San Pedro

Quëquë'ë Pedro lu ra shmënë Dios

¹ Na Simón Pedro, nahia tubi muzë nu poshtë shtë Jesucristo. Quëquëa'a cartë rë' lu të narialdí ldu'i shti'dzë Dios. Por tubi favurë shtë Dios naná justë nu por Jesucristo, Salvador shtë hia'a, bënë të recibir mizmë fe nadapë na'a. Chulë quërelde të por shti'dzë më igual ziquë lë'ë na'a. ² Gulë bënë recibir zihani favurë shtë Dios nu gulë cuedchí ldu'u të mientras tsagla'guë runguë bë'a të lë'ë Dadë Dios nu Jesús Shlámá'a.

Ra shmënë Jesús verdadërë

³ Bëne'e Dios grëtë' bendición parë gápa'a tubi vidë za'quë delantë lu më, tubi vidë naná de acuerdë con voluntá shtë më. Nadápa'a bendición ni purquë runguë bë'a hia'a el quë nagulë lë'ë hia'a según pudërë nu milagrë ru'bë shtë më. ⁴ Por tubi favurë shtë më, bëne'e më diza'quë nalasac. Bënë më prometer zihani cusë ru'bë. Por mizmë di'dzë ni nadápa'a vidë shtë Dios. Guc salvára'a. Hia adë quërelde'núdi'ia'a cusë mal ziquë deseo mal nananú la'ni ldu'u mieti por galërzebi ldu'u mënë. ⁵ Napë të bendición nabë'në më prometer, rialdí ldu'u të shti'dzë më; iurní

runë tucarë guëquërelde të ziquë gubani Jesús, lu buen conductë gulë gac mënë nasini guëqui'. ⁶ Despuësë de ni, adë rdë'edi'il sí parë deseo mal nananú la'ni ldu'ul. Hia despuësë de ni, gulë gac më pacënci; lu pacënci gulë gapë rëspëti parë Dios, ⁷ Nu lu rëspëti parë Dios, gulë gapë cariñi parë ra shmënë Jesús nu gulë gapë llëru'bë amor parë grë mënë, hashtë ra narná tushë lul. Grë ndë'ë gulë bënë cumplir con guëdubinú ldu'ul.

⁸ Si talë tsagla'guë guëquërelde të de acuerdë con cunseju rë', hiadë gáquëdi'i të nabëchi sino másru'u gunë të cumplir shchi'ni Dios. Másru'u gápël tubi vidë za'quë ziquë tubi hiaguë nardë'ë zihani nashi. Iurní guená mënë másru'u runguë bë'a të Jesucristo Shlámá'a. ⁹ Perë el quë nadë rianáldëdi'i tëchi ra cusë rë', adë riasëdi'ill. Nall ziquë ciegu. Bëa'ldë ldu'ull de quë bëzunë më almë shtënell de grë duldë nabë'nëll antsë. ¹⁰ Por ni rnia'a lu të, bëchi, gulë bënë segurë de quë Dios gulë më lë'ël, de quë guna'bë më lë'ël parë gáquëll shmënë më. El quë narunë cumplir ra cusë nagonia'a la'ni cartë rë', jamás adë gáquëll bajo ordë shtë duldë ¹¹ nu tsutëll con lëgrë catë rnibë'a Dios ziquë Rëy parë siempre. Jesucristo Shlámá'a gúni' recibir lë'ël parë cuezënul lë'i'.

¹² Por ni tsagla'guë rnia'a lu të grë cusë rë' aunquë hia

nané të, nu na të firmë lu verdá nanapë të. ¹³ Lluá'ahia naza'quë guënehia cunsëju parë lë'ë të mientras nabania të parë adë guéá'ldëdi'i ldu'u të enseñansë rë'. ¹⁴ Dadë shtë hia'a, Jesucristo, bëlúa'a më na de quë mërë gatia. ¹⁵ Por ni gapa cuidadë të parë rac guëagná ldu'u të enseñansë rë' cualquier iurë despuësë gatia.

Pedro gunáhi' pudërë shtë Cristo

¹⁶ Adë guanáldëdi'i na'a tëchi ra cuendë narni'i mënë sulë por llgabë nadë rllu'i'idi'i shtë rall. Bëlúa'a na'a verdá lu të lla bédchini Jesucristo con pudërë. Na na'a testigu napë më pudërë parë guënbë'a më ziquë rëy. Con prupi slu na'a guná na'a pudërë nu llni shtë më. ¹⁷ Guná na'a iurë lë'ë Dios Shtëada'a bédë'ë më hunurë nu pudërë parë shini më Jesús, nu bédchini tubi bë dizdë gube'e catë rabtsë'ë llni. Ni tubi nápëdi'i di'dzë parë guëni'll lla na lugar ni. Lë'ë bë guni'i: "Ndë'ë na shinia narac shtua'a; nalé rquitë ldua'a lë'i'". ¹⁸ Lë'ë na'a bini na'a bë nabédchini dizdë gube'e purquë dzulezënú na'a lë'ë Jesús guëc dani catë Dios santu biadí'dzi'.

¹⁹ Perë ra di'dzë nabëquë'ë muzë shtë Dios guahietë parë lë'ë hia'a, más segurë nahin quë testimonio shtëna; nu quëhunë të bien si talë rdë'ë të cuendë lo quë narni'i di'dzë ni ziquë rdë'ë të cuendë tubi llni narzianí lu nacahi. Gulë

bédë'ë cuendë hashtë rdzë guëdchini, hashtë guëdchini llni shtë më nu tsasë të ra di'dzë rë'. ²⁰ Primërë gulë bédë'ë cuendë de quë grë ra di'dzë naná bëquë'ë muzë shtë Dios, escritë nahin la'ni Sagradas Escrituras, perë ni tubi chu tsasë pë runë cuntienë di'dzë ni, sulë por Espíritu Santo tsasël pë runë cuntienin, lédëdi'i por llni nanápël. ²¹ Purquë ni tubi muzë shtë Dios biadí'dzëdi'i' shti'dzë Dios por mizme voluntá shtë muzë ni, sino biadí'dzi' por pudërë shtë Epíritu Santo naná quëgsë lë'ë rai'.

2

*Ra mësë bishi
(Judas 4-13)*

¹ Guahietë nanú profetë bishi ladi ra mënë israelitë, Zni zac guëdchini ra mësë falsë entrë lë'ë të. Guëlua'a rall llga'chi enseñansë falsë nardë'ë fin parë fe shtë mënë, hashtë gunë rall negar Jesús, de quë gúti' parë gac salvára'a. Zni cagna'bë rall cashtigu guëc rall; nasesë gac condenar rall. ² Zihani mënë tsanaldë tëchi vidë mal shtë mësë ni. Guëni'i rall nezë za'quë shtë Dios nahin bishi. ³ Rzebi ldu'u rall dumí; quëgsiguë rall lë'ë të con enseñansë falsë, sulë parë guëdë'ë të dumí ca'a rall. Dizdë tiempë guahietë guni'i më gac cashtigu rall, gac condenar rall; nasesë guëdchini juici shtë Dios guëc rall.

4 Dios adë bë'nëdi'i perdunë ra ianglë nabë'në duldë guahietë sino quë bëtia'a më lë'ë rai' la'ni gabildi. Bësë'au lë'ë rai' lu nacahi parë cuezë rai' dzë shtë juici. 5 Nu zac bë'nëdi'i Dios perdunë guë'dchiliu tiempë shtë Noé, sino quë bëshe'ldë më tubi juici shtë nisë subrë guëc ra mënë mal; perë bë'në më salvar Noé con gadchi shfamíli'. Noé gúqui' muzë shtë Dios naguadi'dzë shti'dzë më lu ra mënë. 6 Nu Dios bë'ni' condenar; bëzalú më ra guë'dchi Sodoma nu Gomorra. Bëshe'ldë më gui'i hashtë bëac dë ra guë'dchi tē parë grë ra mënë mal naze'dë despuësë, guená rall nu guëdë'ë rall cuendë nadzë'bë na juici shtë Dios. 7 Perë bë'në më salvar Lot, tubi nguiu za'quë nu nalë riashac ldú'i' iurë gunáhi' vidë dzabë shtë mënë mal. 8 Lot nguiu za'quë lu Dios, guquërdëll entrë ra mënë mal; nalë guá ldú'ull iurë gunáhi' maldá nabë'në mënë. Bíni' pë guni'i rall lu sa' rall. Dzë la gue'lë guzac zi ldú'i' purquë guquërdë mënë sin ni tubi rëglë. 9 Dadë Dios nápi' pudërë tē gapë më ra mënë za'quë lu grë cusë mal tē ldáguëdi'i mënë lu duldë; nu napë më pudërë cutsa'u më mënë mal parë tsa rall lu cashtigu shtë juici.

10 Gunë Dios cashtigu grë mënë mal, ra narianaldë tēchi deseó mal, cumë ziquë ra naquërdë ziquë mbecu, nu gunë më cashtigu grë

ra nanëdi'i guëzu'bë diaguë shti'dzë el quë narnibë'a. Mënë ni fier na rall nu adë rdzëbëdi'i rall lu Dios; rni'i rall cuntrë el quë nanapë más pudërë quë lë'ë rall. 11 Perë ra ianglë nanapë más fuersë nu pudërë quë ra nguiu ni, adë nápëdi'i rai' valurë guëdchi'bë rai' demandë cuntrë ra narnibë'a. Napë ra ianglë rëspëti lu Dios.

12 Ra hiumbrë rë' na rall ziquë ra më nardë'edi'i cuendë. Quëhunë rall cumplir mal deseó nananú la'ni ldu'u rall. Destinadë na rall parë galguti. Mënë ni runë rall burnë ra cusë nadë riasëdi'i rall, perë guëniti rall con grë mal deseó nanapë rall. 13 Gunë rall sufrir mizmë manërë cumë bë'në mënë sufrir por causë shtë rall. Rquitë ldu'u rall grë ra dzë tsagla'guë rall tēchi cusë mal. Na rall ziquë manchë fier lu lari; rquitë ldu'u rall por deseó mal nananú la'ni ldu'u rall. Rsiguë rall mënë mientras raunú rall lë'ë tē lidchi tē.

14 Rzebi ldu'u rall ra na'a mal; adë rdzáguëdi'i rall quëhunë rall duldë. Rsiguë rall ra nanádi'i firmë lu shnezë Dios con bishi. Bë'në rall gan zihani dumí tantë rzebi ldu'u rall dumí. Na condenadë rall. 15 Bëni'i rall purquë bëru'u rall nezë za'quë shtë Dios. Guagla'guë rall mizmë duldë nabë'në Balaam, shini Beor. Balaam gac shtú'ull gúnëll gan dumí por maldá. 16 Perë tubi burrë gu'pë, guni'i ma guëc Balaam por duldë naquëhunë

Balaam. Guni'i ma ziquë rni'i tubi mënë nu bēdē'e ma fin galētuntē shtë profetē ni.

17 Ra nguui rē' na rall ziquë tubi guērzú nanápēdi'i nisē, nu ziquë shcahi narua'a mbē. Na condenadē rall parē tsa rall lu más nacahi catē guëquërdē rall parē siemprē. 18 Rni'i nadchini rall. Con di'dzē nadē r-lu'fidi'i rsini rall sa' rall lu duldē. Rni'i rall napē mieti permisi gunē mieti duldē; zni rsiguë rall mënë nanapē du'pē tiempē dizdē bēru'u rall lu enseñansē falsē. 19 Quëhunē rall prometer libertá por enseñansē shtë rall, perē mizmē lē'e rall na rall bajo ordē shtë mēdzabē purquē cadē nguui na ziquë esclavē shtë cusē narnibē'a lē'e nguui. 20 Parē ra mënë nabēnguē bē'a Dadē Jesús; hia bēru'u rall nezē mal catē rzē mënë shtë guē'dchiliu, si talē guēabrí nguui lu cusē mal; si talē guēazē guetē nguui nezē shtë Jesucristo Salvador shtë hia'a, fin shtë nguui ni na peor quē antsē. 21 Mejurē parē nguui ni adē nianēdi'ill nezē za'quē shtë Dios quē despuēsē tsutēll nezē ni, adē tsaglá'guēdi'ill tēchi mandadē nabēdē'na'a recibir de Dios santu. 22 Nahin ziquë narni'i tubi dichē; verdá na di'dzē ni: "Lē'e mbecu bēabrí dchibē shtë ma ldu'u ma; nu lē'e guchi nagualú guzē, bēabrí guaguezē ma la'ni benē stubi".

3

Guēabrí Jesús stubi

1 Lē'e tē narac shtua'a, ndē'e na segundē vēsē quëquëa'a lu tē. Guērupē cartē gunia'a lu tē cusē de quē hia nanē tē. Rac shtua'a adē guēá'ldēdi'i ldu'u tē ra enseñansē sino gapē tēhin la'ni ldu'u tē. 2 Gulē bēsēagná ldu'u tē ra di'dzē naguni'i ra muzē santu shtë Dios guahietē, nu gulē bēsēagná ldu'u tē mandamientē shtë Dadē Jesucristo, Salvador shtë hia'a. Gulē bēsēagná ldu'u tē di'dzē shtë mē naguni'i na'a lu tē. Na na'a poshtë shtë mē.

3 Primērē puntē nanē hia'a de quē la'ni lúltimē dzē guēdchini mënë nagunē burnē ra cusē sagradē; guēbani rall según deseo mal nananú la'ni ldu'u rall. 4 Guēna'bē di'dzē rall: "¿Pē fin napē promēsē shtë Cristo de quē guēabrí mē stubi? purquē dizdē guti ra shtadē guélú hia'a, grē cusē riagla'guē igual cumē dizdē bēcue'shtë Dios guē'dchiliu". 5 Adē rac shtú'udi'i rall gac bē'a rall de quē nanú gube'e nu guē'dchiliu dizdē tiempē guahietē. Bēntsa'u mēhin por shti'dzē mē, nu por mandadē shtë mē gulú mē guē'dchiliu la'ni nisē nu nanú nisē alreduerē guiu'u. 6 Lē'e guē'dchiliu dzē ni gualú. Grē guiu'u nē'azē la'ni nisē. 7 Perē gube'e nu guē'dchiliu nananú iurnē', na destinadē parē cashtigu shtë gui'i por mizmē mandadē shtë Dios. Lē'e gui'i guēza'i guē'dchiliu dzē shtë juici. Guēza'in con grē ra mënë mal. Tsalú grētē'

rall.

⁸ Bëchi narac shtua'a, adë reá'ldëdi'i ldu'u të de quë parë Dadë Dios tubi dzë na ziquë tubi mili izë, nu tubi mili izë na ziquë tubi dzë.

⁹ Dadë Dios quëac ldë'ëdi'i parë gúni' cumplir shti'dzë më ziquë runë llgabë bëldá mënë, sino quë Dios napë më pacënci parë lë'ë hia'a. Adë rac shtu'udi'i më tsagnítia'a, ni tubi de lë'ë hia'a, sino rac shtu'u më grë ra nguui guëabré ldu'u rall con lë'ë më nu gunë nadzë'ë rall mudë nanabani rall.

¹⁰ Dzë naguëabré Dadë Jesús, guëdchíni' ziquë rd-chini tubi nguba'në gue'lë, iurë adë nádi'il segurël. Iurní lë'ë gube'e tsalú con tubi ruidë dushë. Grëtë' ra cusë narná hia'a lu gube'e tsalú rahin con gui'i, nu guë'dchiliu tsequi lu gui'i con grë lo quë nananú luhin.

¹¹ Nanë të grëtë' ndë'ë napë quë gac cumplir; tsaluhin; por ni rqui'ni gac të më santu, mënë naquëhunë cumplir shti'dzë më. ¹² Mientras cuezë të dzë naguëdchini më stubi, gulë bënë cumplir voluntá shtë Dios të guëdchini më lueguë. Dzë ni gube'e tsalú; tsaluhin con gui'i juntë con cusë nananú lu gube'e tsequi; gac cambin lu be'lë. ¹³ Perë lë'ë hia'a dzuléza'a gube'e cubi nu tubi guë'dchiliu cubi naná bënë Dios prometer dizdë antsë. Lugar ni guëquërélda'a; ndë nanú purë cusë za'quë; grëhin gac justë.

¹⁴ Por ni lë'ë të narac shtua'a, mientras quëbezë të grë ra cusë rë', gulë gapë mizmë lë'ë të parë guëdzelë më lë'ë të sin ni tubi faltë, sin ni tubi cusë mal. ¹⁵ Gulë bëdë'ë cuendë de quë pacënci nanapë Shláma'a, runin parë gac salvar mënë. Zni también bëquë'ë Pablo, bëcha'a, el quë narac shtu'u hia'a lë'i'. Bëquë'ëi' mizmë di'dzë ni lu të según llni nabëdë'ë Dios guëqui'. ¹⁶ La'ni grë ra cartë nabëquë'ë Pablo, nanú partë naganë parë riasë hia'a. Nanú mënë nadë rac bë'adi'i nu adë nádi'i rall firmë lu shnezë ra Sagradas Escrituras. Caglú rall guëc shti'dzë Dios. Zni rlua'a rall grë ra Sagradas Escrituras. Tsalú rall por lo quë naquëhunë rall.

¹⁷ Por ni lë'ë të narac shtua'a, hia quë nanë të grë ra cusë rë', gulë gupë mizmë lë'ë të. Adë tsaldídi'i ldu'u të bishi shtë mënë nadë rzu'bë diáguëdi'i shti'dzë Dios; adë rdë'ëdi'i të sí tsanaldë të tëchi rall nu guëazë guetë të shnezë Dios. ¹⁸ Mejurë gulë bësë'dë di'dzë shtë Dadë Jesucristo Salvador shtë hia'a, nu gulë bënë recibir más favurë shtë më. Cha guëdë'na'a alabar lë'ë më iurne' nu parë siembrë. Amén.

Primërë cartë nabëquë'e San Juan

*Di'dzë naguëne'e vidë sin
fin*

¹ Antsë guinlú guë'dchiliu nanú tubi nanabani; perë guná na'a lúhi', nu bini na'a shtí'dzi', nu guna'zi na'a guiá'ai'. Náhi' el quë narni'i diza'quë shtë Dios. Por shtí'dzi' nadápa'a vidë sin fin. ² Mizmë lë'ë më gubaninú më Dios, Shtáda'a, perë bëlúa'alú më lu na'a. Bëdchini më guë'dchiliu. Guná na'a lúhi'. Na na'a testigu shtëni'. Ruadi'dzë na'a lu të nabani më; nápëdi'i' fin. ³ Ruadi'dzë na'a lu të mizmë shtí'dzi' naná bini na'a. Ruadi'dzë na'a lu të lo quë nabë'në më parë gac bë'a të shtí'dzë më. Zni gac unidë grë hia'a; guëdápa'a mizmë llgabë. Guldí hia'a ruadi'dzënú hia'a Dadë Dios con shíni' Jesucristo. ⁴ Iurní quëquëa'a di'dzë la'ni cartë rë' të parë gac cumplir guëquitë ldu'u të nu parë guëquitë ldu'u na'a.

Dios rne'e llni

⁵ Ndë'ë na diza'quë nabëlúa'a Dadë Jesucristo, nu bëdia'a di'dzë na'a lu të de quë guldí Dios, nápëdi'i' duldë; limpi náhi' ziquë llni. ⁶ Si talë rni'i hia'a nanë hia'a lë'ë më perë tsagla'guënú hia'a duldë, bishi na hia'a; adë guldí'ia'a iurní; nu adë quëréldëdi'i hia'a bien. ⁷ Perë

si talë guëdë'na'a cumplir shtí'dzë Dios, adë chu rúnëdi'i duldë, unidë na hia'a mizmë lë'ë hia'a. Rac shtu'u hia'a bëchi la sa' hia'a iurní, nu rënë shtë Jesucristo shini Dios, tsagla'guë rzunë almë shtë hia'a de grë duldë.

⁸ Si talë guëni'i hia'a adë chu nápëdi'i duldë, lo mizmë lë'ë hia'a rsiguë hia'a lë'ë hia'a. Bishi na ldu'u hia'a iurní. ⁹ Bënë na më; runë më cumplir shtí'dzë më. Justë na më; runë më igual con grë mënë. Runë më perdunë grëtë' duldë shtë hia'a iurë guëshubë dúlda'a lu më con guëdubinú ldu'u hia'a. Iurní rzunë më almë shtë hia'a de grë duldë nanadápa'a. ¹⁰ Si talë rni'i hia'a adë chu nápëdi'i duldë, quëgni'i hia'a bishi na Dios purquë hia guni'i më grë hia'a nadápa'a duldë. Si talë rni'i hia'a adë nápëdi'ia'a duldë, nídi'i shtí'dzë më la'ni ldu'u hia'a iurní.

2

*Nápa'a tubi naguëni'inú lë'ë
Shtáda'a*

¹ Lë'ë të Dadë, caquëa'a di'dzë rë' lu të parë adë gúnëdi'i të duldë perë si talë chu quëhunë duldë, nápa'a tubi naguëni'inú lë'ë Shtáda'a por lë'ë hia'a. ¿Chu më ni? Lë'ë na Jesucristo; tubldí na shcuëndi' lu Dios. ² Jesucristo guti lu cruz por duldë shtë hia'a. Gudilli më por grë duldë nanapë mënë narë lu guë'dchiliu. Por galguti shtënë më, bëdchisú më

duldë shtëna'a nu gu' Dios cunformë.

³ Si talë tsagla'guë guëzu'bë diága'a mandamientë shtë Jesucristo, iurní nanë hia'a lë'ë më. Rac bë'a hia'a lë'ë më de verdá. ⁴ Perë si talë tubi hia'a guëni'ia'a: “Nanëa Dios”, perë mizmë tiempë adë quëzu'bë diáguëdi'ill mandamientë shtë më, bishi nall iurní. Nádi'ill verdá. ⁵ Perë si talë lë'ë hia'a rzu'bë diága'a di'dzë shtë më, rlua'a de quë tsagla'guë rac shtu'u hia'a lë'ë më. ⁶ El quë narni'i quëbezënull Dios, napë quë guëquërdëll ziquë guquërdë Jesucristo lu guë'dchiliu; adë bënëdi'i më duldë.

Mandamientë cubi

⁷ Dadë, adë guëquë'ëdia'a stubi mandamientë naná gurënë sino quë mizmë mandamientë nanapë të dizdë bini të diza'quë shtë më. Lo quë nabëquëa'a iurne', na igual ziquë ra di'dzë nabënë të recibir guahietë. ⁸ Perë quëquëa'a tubi mandamientë cubi; primëre bë'në më cumplir mandamientë ni; iurní lë'ë të quëhunë të cumplirin. Lë'ë të napë të di'dzë rë' la'ni ldu'u të. Riagla'guë rzu'bë diaguë të shti'dzë më. Nacahi nananú la'ni ldu'u të rialuhin. Llni shtë Dios bëdchini.

⁹ Si talë chu rni'i quëbezënull lë'ë më perë mizmë tiempë adë rac shtú'udi'ill sa'll, nacahi cabézëll. ¹⁰ El quë narac shtu'u los de más narialdí ldu'i Dios, cabezënull llni

la'ni ldu'ull; adë rláguëdi'ill lu duldë. ¹¹ Perë el quë narac shtú'udi'i sáhi'; el quë narná zá'quëdi'i lu sáhi', nacahi cabezë ldu'ull. Rzëll ziquë ciegu. Rnádi'ill shnezë Dios purquë në'au slull; bë'në duldë.

¹² Dadë, quëquëa'a di'dzë rë' purquë guc perdunë duldë shtënë të. Bënë më perdunë lë'ë të purquë guti Jesús shlugar të; nasalvar të iurne'. ¹³ Dadë, quëquëa'a lu të purquë nanë të el quë nanabani dizdë antsë binlú guë'dchiliu. Quëquëa'a lu të, sultërë, purquë adë bënëdi'i të lo quë narac shtu'u mëdzabë. Quëquëa'a lu të, lguënë, purquë runguë bë'a të Dios, Shtáda'a. ¹⁴ Quëquëa'a lu të naná Dadë purquë nanë të el quë nanápëdi'i fin. Quëquëa'a lu të naná sultërë purquë quëhunë të cumplir shti'dzë Dios con guëdubinú ldu'u të. Bënë të gan lu mëdzabë.

¹⁵ Adë rac shtú'udi'i të ra cusë nananú lu guë'dchiliu, purquë grë ra narac shtu'u ra cusë shtë guë'dchiliu, adë rac shtú'udi'ill Dios. ¹⁶ Ra cusë mal narac shtu'u ldu'u nguiu, nu ra cusë chulë narac shtu'u ra nguiu gapë, nu ra cusë narunë naru'bë mënë, grë ndë'ë na cusë shtë guë'dchiliu, lëdë Diósëdi'i. ¹⁷ Grë ra cusë shtë guë'dchiliu, rialú con grë mal llgabë narac shtu'u mënë, perë el quë narunë narnibë'a Dios, adë rialúdi'ill. Nápëll vidë sin fin.

Verdá nu bishi

18 Dadë, hia bédchini tiempë tsalú gué'dchiliu. Bini të antsë napë quë guédchini tubi nagunë cuntrë Jesucristo. Hashtë iurne' nanú zihani narunë cuntrë Jesús. Por ni nanë hia'a bëga'a iurë tsalú gué'dchiliu. 19 Lë'ë ra nguü ni narunë cuntrë Jesús, bëazë guetë rall de lë'ë hia'a. Nunquë adë guc rall shini më de verdá purquë adë riaglá'guédi'i rall con shti'dzë më. Si talë niac rall narialdí ldu'i shti'dzë Dios de verdá, nëa'në rall con lë'ë hia'a. Bëazë guetë rall. Iurní rlu'a'a clarë nádi'i rall shini Dios.

20 Lë'ë të napë të llni purquë quëbezënú Espíritu Santo la'ni ldu'u të. Rac bë'a të cusë shtë Dios. 21 Adë rquí'nidi'i guëquëa'a lu të purquë nanë të verdá. Nanë të guadë naná verdá nu guadë naná bishi. Nanë të el quë naruadi'dzë bishi, z'édëdi'ill de Dios.

22 ¿Chu na más nabishi entrë lë'ë mënë? pues el quë narni'i Jesús lédëdi'i nabëshe'ldë Dios. El quë narni'i zni, quëhúnëll cuntrë Jesús. Quëhúnëll cuntrë Dios nu quëhúnëll cuntrë shini Dios. 23 Grë mënë narni'i Jesús lédëdi'i el quë nagudili Dios parë guë nibé'ai', nápëdi'i nguü ni Dios Padre. Perë el quë narni'i Jesús na el quë nabëshe'ldë Dios, nguü ni quëbezënú Dios.

24 Gulë tsagla'guë guëzu'bë diaguë të ra di'dzë nabini të iurë gualdí ldu'u të shti'dzë më. Si talë guësa'në të cuezë

shti'dzë Dios la'ni ldu'u të, napë të Jesús nu napë të Dios Padre con lë'ë të. 25 Mizmë Jesucristo guni'i lu hia'a, guëne'e më vidë sin fin parë lë'ë hia'a.

26 Quëquëa'a di'dzë rë' lu të parë gac bë'a të lla na ra nguü narac shtu'u guësiguë lë'ë të. 27 Perë nídi'i nicidá guëlua'a mënë lë'ë të purquë quëbezënú Espíritu Santo lë'ë të; náhi' mësë shtë të. Napë të llni shtëhi'. Quëgluá'ai' naná verdá nu naná bishi. Shti'dzi' na verdá, lédë bishidi'i. Nu guni'i', gulë bédë'ë lugar cuezënú Jesús ldu'u të.

28 Gulë bëquë diaguë, Dadë; gulë bédë'ë lugar cuezënú Jesús ldu'u të, të iurë guédchini më stubi vultë, adë chu rtúdi'i lúhi'; adë chu guëllú'nëdi'i lúhi'. Mejurë guëquitë ldu'u të iurë guédchini më. 29 Si talë rdë'ë të cuendë de quë tubldí na shcuendë Jesús lu Dios, gulë bédë'ë cuendë, grë mënë nanabani ziquë gubani më, na rall shini më.

3

Ra shini Dios

1 Gulë bédë'ë cuendë blac rac shtu'u Dios lë'ë hia'a. Rni'i më na hia'a shíni'. Ra mënë narialdídi'i ldu'i shti'dzë Dios, rdé'ëdi'i rall cuendë chu na Jesús. 2 Lë'ë të Dadë narac shtua'a, na hia'a shini Dios iurne', perë rluá'adi'i lla gáca'a más delantë. Pues rdë'ë hia'a cuendë dzë naguédchini më stubi vultë, gáca'a ziquë na më purquë guená hia'a lu më tal ziquë na më. 3 Grë ra

narialdí ldu'i guëdchini më, gac cambi mudë nanabánill; adë tsaglá'guëdi'i gúnëll duldë. Rac shtú'ull gáquëll ziquë lë'ë më.

⁴ Grë ra narunë duldë, runë rall faltë lu lëy shtë Dios. Napë rall faltë lu Dios. Grë duldë na cuntrë lëy nabëne'e Dios.

⁵ Nanë të bëdchini Jesús parë guëzunë më almë shtëna'a. Nápëdi'i më duldë.

⁶ El quë narzu'bë diaguë shti'dzë Jesús, tsaglá'guëdi'i gúnëru'ull duldë. El quë nariagla'guë gunë duldë, adë rdë'ëdi'ill cuendë chu na më.

Nunquë bënguë bé'adi'ill lë'ë më. ⁷ Dadë, adë rdë'ëdi'i të sí guësiguë mënë lë'ë të gunë të duldë. El quë narunë cumplir shti'dzë Dios, tubldí na shcuëndëll lu Dios igual ziquë na Jesús lu Dios. Justë na më.

⁸ El quë nariagla'guë runë duldë, nall shini mëdzabë Satanás purquë Satanás antsë cueshtë guë'dchiliu, bënëll duldë. Por ni Jesús, shini Dios, bëdchini lu guë'dchiliu parë guëchili më dchi'ni shtë mëdzabë.

⁹ El quë nanapë vidë shtë Dios, adë tsaglá'guëdi'i gúnëll duldë purquë hia bidë mizmë vidë shtë Dios la'ni ldu'u nguui ni; adë ni mudë gúnëru'ull duldë purquë gúlëll nacubi por pudërë shtë Dios.

¹⁰ Zni rlua'a chu na shini më nu chu na shini Satanás. El quë natsagla'guë gunë duldë, nápëdi'ill vidë cubi shtë Dios. El quë narac shtú'udi'i bëchi sáhi', nápëdi'ill vidë shtë më.

¹¹ Dadë, lë'ë të narialdí ldu'u shti'dzë Dios, adë rdzëguë'di'i ldu'u të si talë ra mënë shtë guë'dchiliu rna zá'quëdi'i rall lu të.

¹⁴ Nanë hia'a gudëda'a lu galguti hashtë nadápa'a vidë sin fin purquë de verdá rac shtu'u hia'a ra narialdí ldu'i Dios. El quë nadë rac shtú'udi'i bëchi sáhi', todavía nápëdi'ill vidë sin fin.

¹⁵ El quë narná zá'quëdi'i lu sáhi', nall ziquë narguini mënë. Nanë hia'a el quë narguini mënë, nápëdi'ill vidë sin fin.

¹⁶ Por Jesús nanë hia'a lla na Dios, el quë narac shtu'u de verdá. Jesús guc cunformë; gúti' lu cruz por lë'ë hia'a. Por ni runë tucarë guëdë'ë hia'a vidë shtë hia'a parë sa' hia'a.

¹⁷ Si talë tubi hia'a nápa'a ra cusë shtë guë'dchiliu nu tubi sa' hia'a napë nicidá, napë quë guëdë'na'a compa'ni lë'ëll. Si talë nëdi'ia'a guëdë'ë hia'a nacá'all, rac shtú'udi'ia'a Dios iurní.

¹⁸ Bëchi, gac shtu'u hia'a sa' hia'a de verdá, lédëdi'i con di'dzë shtëna'a sulamëntë, guëdë'ë hia'a narqui'ni sa' hia'a.

hia'a sa' hia'a

¹¹ Di'dzë rë' bini të dizdë binlú diza'quë: napë quë gac shtu'u hia'a grë sa' hia'a.

¹² Adë guëdë'nëdi'ia'a ziquë Caín. Gúquëll shini mëdzabë nu gudínill bëchill. ¿Pëzielú gudínill bëchill? purquë grë lo quë nabë'nëll, na mal lu Dios, perë bëchill lo quë nabë'nëll na bien lu Dios.

¹³ Dadë, lë'ë të narialdí ldu'u shti'dzë Dios, adë rdzëguë'di'i ldu'u të si talë ra mënë shtë guë'dchiliu rna zá'quëdi'i rall lu të.

¹⁴ Nanë hia'a gudëda'a lu galguti hashtë nadápa'a vidë sin fin purquë de verdá rac shtu'u hia'a ra narialdí ldu'i Dios. El quë nadë rac shtú'udi'i bëchi sáhi', todavía nápëdi'ill vidë sin fin.

¹⁵ El quë narná zá'quëdi'i lu sáhi', nall ziquë narguini mënë. Nanë hia'a el quë narguini mënë, nápëdi'ill vidë sin fin.

¹⁶ Por Jesús nanë hia'a lla na Dios, el quë narac shtu'u de verdá. Jesús guc cunformë; gúti' lu cruz por lë'ë hia'a. Por ni runë tucarë guëdë'ë hia'a vidë shtë hia'a parë sa' hia'a.

¹⁷ Si talë tubi hia'a nápa'a ra cusë shtë guë'dchiliu nu tubi sa' hia'a napë nicidá, napë quë guëdë'na'a compa'ni lë'ëll. Si talë nëdi'ia'a guëdë'ë hia'a nacá'all, rac shtú'udi'ia'a Dios iurní.

¹⁸ Bëchi, gac shtu'u hia'a sa' hia'a de verdá, lédëdi'i con di'dzë shtëna'a sulamëntë, guëdë'ë hia'a narqui'ni sa' hia'a.

¹⁹ Dadë, lë'ë të narialdí ldu'u shti'dzë Dios, adë rdzëguë'di'i ldu'u të si talë ra mënë shtë guë'dchiliu rna zá'quëdi'i rall lu të.

²⁰ Nanë hia'a gudëda'a lu galguti hashtë nadápa'a vidë sin fin purquë de verdá rac shtu'u hia'a ra narialdí ldu'i Dios. El quë nadë rac shtú'udi'i bëchi sáhi', todavía nápëdi'ill vidë sin fin.

²¹ El quë narná zá'quëdi'i lu sáhi', nall ziquë narguini mënë. Nanë hia'a el quë narguini mënë, nápëdi'ill vidë sin fin.

²² Por Jesús nanë hia'a lla na Dios, el quë narac shtu'u de verdá. Jesús guc cunformë; gúti' lu cruz por lë'ë hia'a. Por ni runë tucarë guëdë'ë hia'a vidë shtë hia'a parë sa' hia'a.

²³ Si talë tubi hia'a nápa'a ra cusë shtë guë'dchiliu nu tubi sa' hia'a napë nicidá, napë quë guëdë'na'a compa'ni lë'ëll. Si talë nëdi'ia'a guëdë'ë hia'a nacá'all, rac shtú'udi'ia'a Dios iurní.

²⁴ Bëchi, gac shtu'u hia'a sa' hia'a de verdá, lédëdi'i con di'dzë shtëna'a sulamëntë, guëdë'ë hia'a narqui'ni sa' hia'a.

²⁵ Dadë, lë'ë të narialdí ldu'u shti'dzë Dios, adë rdzëguë'di'i ldu'u të si talë ra mënë shtë guë'dchiliu rna zá'quëdi'i rall lu të.

Runë tucarë gac shtu'u

Nápa'a confiansë lu Dios

19 Si talë guëdë'na'a cumplir di'dzë rë', gac bë'a hia'a na hia'a shini Dios de verdá. Zni adë rdzëbëdi'i ldu'u hia'a lu më iurë shgába'a quëgni'i guëca'a. ²⁰ Si talë nápa'a llgabë naquëgni'i guëca'a, nápëdi'ia'a confiansë lu më iurní, perë na më más më ru'bë quë shgába'a, nu nanë më grë cusë nananú la'ni ldu'u mieti. ²¹ Lë'ë të narac shtua'a, si talë adë nápëdi'ia'a llgabë naquëgni'i guëca'a, nápa'a confiansë lu Dios. Adë rdzëbëdi'ia'a lu më ²² nu rne'e më ra cusë narná'ba'a lu më purquë dzudë'na'a cumplir lo quë narac shtu'u më. Dzudë'na'a cumplir mandamientë shtë më. ²³ Ni na mandamientë shtë më, tsaldí ldu'u hia'a shini më Jesucristo, nu rnibë'a më gac shtu'u hia'a bëchi sa' hia'a. Zni bësëa'në më mandamientë shtë më. ²⁴ Grë ra narunë cumplir mandamientë shtë më, quëbezënú rai' Dios nu quëbezënú Dios lë'ë rai'. Nanë hia'a quëbezënú më lë'ë hia'a purquë bédë'ë më Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë hia'a.

4

Espíritu shtë Dios nu espíritu narunë cuntrë Dios

¹ Lë'ë të narac shtua'a, adë tsaldídi'i ldu'u të grë ra mësë narni'i de quë ruadi'dzë rall por Espíritu shtë Dios sino gulë bëtë'dë prëbë shti'dzë rall parë gac bë'a të si talë bëshe'ldë Dios lë'ë rall tsaglua'a rall. Zihani mënë

falsë riaglua'a rall ra mënë.

² Por ndë'ë gac bë'a të chu naze'dë con shti'dzë Dios. Grë ra nguui narni'i Jesús bédchini lu guë'dchiliu nu na më Cristo, el quë nagudili Dios parë guëribé'ai', el quë narlua'a di'dzë ni, nall verdá. ³ Perë grë ra nguui narni'i adë bédchínidi'i Jesucristo lu guë'dchiliu, zé'dëdi'i nguui ni de Dios. Cagní'll bishi naze'dë por pudërë shtë contrari shtë Jesús. Hia bini të guëdchini narunë cuntrë Jesús; pues iurne' hia quëréldëll lu guë'dchiliu.

⁴ Dadë, na të shini Dios. Adë guëdë'ëdi'i të sí guësiguë mësë falsë lë'ë të. Adë tsaldídi'i ldu'u të shti'dzë rall purquë más pudërë napë el quë naquëbezënú lë'ë hia'a quë el quë narnibë'a lë'ë mënë shtë guë'dchiliu. ⁵ Ra mësë falsë ruadi'dzë rall cusë shtë guë'dchiliu, lëdëdi'i shti'dzë Dios. Los de más mënë shtë guë'dchiliu, rianaldë rall shti'dzë mësë ni. ⁶ Perë lë'ë hia'a na hia'a shini Dios. Grë ra narunguë bë'a Dios, rdë'ë rall cuendë shti'dza'a. El quë nanádi'i de Dios, adë rzu'bë diáguëdi'll shti'dza'a. Zni nanë hia'a chu napë Espíritu Santo nu chu napë espíritu shtë narguguë.

Dios rac shtu'u më lë'ë hia'a

⁷ Lë'ë të narac shtua'a, tsagla'guë gac shtu'u hia'a bëchi sa' hia'a purquë rac shtu'u Dios lë'ë hia'a. El quë narac shtu'u sáhi', gúlëll nacubi por pudërë shtë më. Nápëll tubsë Dios Shtádëll.

⁸ El quë nadë rac shtú'udi'i sáhi', nápëdi'll Dios Shtádëll, purquë rac shtu'u Dios lë'ë mënë. ⁹ Bëlúa'a më de quë rac shtu'u më lë'ë hia'a; bëshe'ldë më tubsë shini më lu guë'dchiliu parë guëdápa'a vidë sin fin. Guëbánia'a parë siemprë. ¹⁰ Zni bëlúa'a më rac shtu'u më lë'ë hia'a de verdá. Bëshe'ldë më shini më; por galguti shtë Jesús bëa'në Dios cunformë purquë bëllë'ë rënë shtëhi' por ra duldë shtëna'a.

¹¹ Lë'ë të narac shtua'a, guc shtu'u Dios lë'ë hia'a zni, por ni napë quë gac shtu'u hia'a sa' hia'a. ¹² Ni tubi mënë guná Dios, perë si talë rac shtu'u hia'a sa' hia'a, quëbezënú Dios lë'ë hia'a, nu tsagla'guë rac shtu'u hia'a sa' hia'a más. ¹³ Nanë hia'a cabezënú më lë'ë hia'a nu quëbezënú hia'a con lë'ë më purquë bëne'e më Espíritu Santo naze'dë de lë'ë më. Cabezënúhi' lë'ë hia'a. ¹⁴ Lë'ë na'a, ra poshtë, guná na'a lu Dadë Jesús nu tsagla'guë rni'i na'a lu ra mënë bëshe'ldë Dios lë'ë shini më, Jesús. Nápi' pudërë; gúni' salvar ra mënë shtë guë'dchiliu. ¹⁵ Lë'ë naná rni'i lu ra mënë Jesús na shini Dios, cabezënú Dios lë'ëll nu unidë nall con Dios.

¹⁶ Nanë hia'a nu tsagla'guë tsaldí ldu'u hia'a de quë demasiadë rac shtu'u më lë'ë hia'a, grë hia'a. Nalë rac shtu'u më grë mënë. Si talë rac shtu'u hia'a lë'ë sa' hia'a, cabezënú më lë'ë hia'a, nu nápa'a mizmë vidë shtë më. ¹⁷ Dú'pëga dú'pëga rac shtu'u hia'a lë'ë më más.

Zni nápa'a confiansë lu më iurë gunë më juzguë lë'ë hia'a. Rdzëbëdi'ia'a lë'ë më purquë ziquë na Jesús, na hia'a ndë'ë lu guë'dchiliu. ¹⁸ El quë nardzëbë lë'ë më, rac shtú'udi'ill lë'ë më purquë si talë rac shtu'u hia'a lë'ë më con guëdubinú ldu'u hia'a, nídi'i lugar parë guëdzëba'a lë'ë më. El quë nardzëbë lë'ë më, rzac zill mizmë lë'ëll. El quë nardzëbë lë'ë më, todavía runë faltë gac shtú'ull Dios.

¹⁹ Rac shtu'u hia'a lë'ë më purquë primërë lë'ë më guc shtu'u lë'ë hia'a. ²⁰ Si talë tubi hia'a rni'i: "Rac shtua'a lë'ë më", perë adë rac shtú'udi'ia'a bëchi sa' hia'a, nabísha'a. El quë narac shtú'udi'i sa'll nagunall, tampusquë rac shtú'udi'ill Dios nanadë gunádi'ill. ²¹ Lë'ë mandamientë shtë më nabëdë'na'a recibir de lë'ë më rni'i zndë'ë: El quë narac shtu'u Dios napë quë gac shtú'ull sa'll.

5

Pudërë shtë narialdí ldu'i Jesús

¹ Grë ra narialdí ldu'i Jesús, el quë nagudili Dios parë guëñibë'ai', nápëll vidë shtë më; nall shini Dios. Nu grë ra narac shtu'u Dios, también rac shtú'ull ra shini më, ra nanapë vidë sin fin por pudërë shtë më. ² Nanë hia'a rac shtu'u hia'a ra shini Dios iurë rac shtu'u hia'a Dios de verdá nu rzu'bë diága'a mandamientë shtë më. ³ Si talë rzu'bë diága'a ra mandamientë shtë më, iurní rac shtu'u hia'a Dios

de verdá. Mandamientë shtë më nádi'in ziquë tubi cusë në'ë; nádi'in naganë,⁴ purquë grë ra nabësa'në guëdchini vidë cubi la'ni ldu'i, rúnëdi'll duldë. Nápëll pudërë; gúnëll gan lu mëdzabë. ¿Lla mudë guëdë'na'a gan lu mëdzabë? pues si talë tsaldí ldu'u hia'a shti'dzë Dios, guëdë'na'a gan lu cusë mal shtë guë'dchiliu.⁵ El quë narialdí ldu'i shti'dzë Jesús na shini Dios, rúnëll gan lu grë cusë mal nananú lu guë'dchiliu.

Jesús na shini Dios

⁶ Jesús na shini Dios. Iurë bëriubë nisë Jesús, nu iurë guti më, bë'në Dios testificar na Jesús shíni'.⁷ Tambiën Espíritu Santo quëhunë testificar de quë na Jesús shini Dios. Adë rní'idi'i Espíritu Santo bishi. ⁸ Tsunë testigu cabezë lu guë'dchiliu narni'i igual; Espíritu Santo rni'i Jesús na shini Dios, nu galëriubë nisë shtë më con galguti shtë më, rlua'a na më shini Dios. ⁹ Grë hia'a rialdí ldu'u hia'a lo quë narni'i ra testigu verdadërë, perë mayurë na shti'dzë Dios. Bë'në më testificar Jesús na shíni'. ¹⁰ El quë narialdí ldu'i Jesús na shini Dios, nanëll la'ni ldú'ull nahin verdá. Perë el quë narialdí'idi'i ldu'i Jesús, cagní'll nabishi Dios purquë Dios guni'i clarë na Jesús shíni'. El quë narialdí'idi'i ldu'i Jesús nádi'll shini Dios, adë rúnëdi'll recibir ra di'dzë shtë Dios Padre. ¹¹ Pues Dios bë'në testificar lu hia'a nápa'a vidë

sin fin por Jesús. El quë naná unidë con Jesús shini Dios, nápëll vidë sin fin. ¹² El quë nanapë Jesús la'ni ldú'ull, nápëll vidë eternë perë el quë nanápëdi'i Jesús, runë faltë vidë shtë Dios.

Nanë hia'a nápa'a vidë sin fin

¹³ Lë'ë të naná rialdí ldu'i Jesús na shini Dios, caquëa'a cartë rë' lu të parë gac bë'a të napë të vidë sin fin por Jesús. ¹⁴ Iurní adë rdzëbëdi'ia'a lu Dios. Rialdí ldu'u hia'a de quë si talë rná'ba'a lu Dios, guëne'e më cusë narná'ba'a. Napë quë gáca'a cunformë según voluntá shtë më. ¹⁵ Si talë nanë hia'a rini më shti'dza'a, tambiën nanë hia'a nápa'a ra cusë narná'ba'a lu më.

¹⁶ Si tubi të rna të bëchi sa' të quëhúnëll duldë, perë duldë naquëhúnëll nuá'adi'in cashtigu shtë galguti, napë quë guëná'bël lu Dios por nguii ni. Guëdë'ë Dios vidë parë nguii ni. Nanú duldë nargú galguti; adë rnibë'adia'a guëna'bë të lu Dios por el quë narunë duldë ni. ¹⁷ Gulë guna'bë lu Dios por nguii nanapë duldë nanuá'adi'i cashtigu shtë galguti. Stubi clasë duldë rgu galguti, gati nguii.

¹⁸ Perë nanë hia'a grë ra nanapë vidë cubi shtë Dios, adë tsaglá'guëdi'i gúnëll duldë purquë Jesús, shini Dios, quëhapë lé'ëll. Gúnëdi'i mëdzabë gan lu nguii ni. ¹⁹ Nanë hia'a nápa'a vidë shtë Dios. Na hia'a shini më, perë

grë mënë shtë guë'dchiliu,
nanú rall guia'a mëdzabë
Satanás. ²⁰ Perë Jesús, shini
Dios, bédchini lu guë'dchiliu
nu bëluá'ai' lë'ë hia'a. Por
lë'ë më runguë bë'a hia'a Dios
verdadërë. Nu na hia'a shini
më. Na më Shtëáda'a. Nanë
hia'a Jesucristo na shini Dios.
Na më Dios verdadërë nu
por lë'i' nápa'a vidë sin fin.
²¹ Bëchi, gulë gapë mizmë lë'ë
të. Adë tsaldídi'i ldu'u të ra
dios falsë shtë mënë. Amén.

Segundë cartë nabëquë'e San Juan

Verdá nu amor verdadërë

¹ Na Juan, nahia tubi më gushë. Quëquëa'a cartë rë'lul, nal ziquë tubi zana nagulë Dios. Quëquëa'a lul juntë con grë shínil. Nalë rac shtua'a lë'ë të de verdá, lëdë niá'asëdi'i na, sino zac grë lo quë nanë verdá shtë Dios.

² Rac shtua'a lë'ë të purquë nadápa'a verdá shtë më. Quëbezënuhin lë'ë hia'a iurne' nu parë siembrë. ³ Napa segurë de quë Dadë Dios nu Jesucristo, shini më nu Shláma'a, gunë l dai' më guëc të, nu guëga'a ldu'i' lë'ë të, nu guéné'ei' parë cuedchí ldu'u të, të gac shtu'u të sa' të de verdá.

⁴ Nalë rquitë ldua'a. Bëdia'guëlúa bëldá ra shmënë Jesús nardëá con lë'ë të. Rianaldë rall tëchi verdá ziquë rni'i shti'dzë Dios, ziquë gunibë'a Dios Shtáda'a guëquërëlda'a. ⁵ Iurne' quëhuna ruëguë lul de quë gac shtu'u bëchi la sa' hia'a. Di'dzë rë' nádi'in mandamientë cubi sino lo mizmë nabëdë'na'a recibir dizdë dzë nagualdí ldu'u hia'a shti'dzë Jesús.

⁶ Si talë rac shtu'u hia'a Dios, guëdë'na'a cumplir voluntá shtë më. Mandamientë shtë më rni'i: Gulë gac shtu'u sa' të. Hia bini të di'dzë ni dizdë

bë'në të recibir diza'quë shtë më.

Ra narsiguë mënë

⁷ Zihani mënë narguguë ra sáhi', nanú rall guë'dchiliu. Adë rluá'adi'i rall de quë Jesucristo bédchini lu guë'dchiliu con cuerpë shtë nguui. El quë narlua'a bishi ni, rguguëll mënë nu quëhúnëll cuntrë Cristo. ⁸ Gulë gapë cuidadë mizmë lë'ë të parë adë guënítidí'i të ni zudu'pë partë shtë premi naguëne'e Dios, sino gaquin completë iurë guëdchini më stubi.

⁹ Cualquier nabësa'në shnezë Dios parë stubi enseñansë, nu adë rianáldëdi'ill tëchi enseñansë shtë Cristo, nápëdi'ill Dios ziquë Shtádëll. Perë el quë narianaldë tëchi enseñansë shtë Cristo, nápëll Dios ziquë Shtádëll nu nápëll shini më ziquë Shlámëll. ¹⁰ Si talë tubi mënë ze'dë guëluá'all lë'ë të perë adë nuá'adi'ill enseñansë de quë Cristo na shini Dios, lë'ë të adë rná'bëdi'i të lu Dios ni tubi bendición parë nguui ni ¹¹ purquë grëtë' narunë compañia ra mësë falsë, nápëll partë con ra cusë mal shtënë mësë falsë.

Rialú cartë rë'

¹² Napa zihani cusë parë guëquëa'a lu të, perë rac shtú'udia'a guëquëa'a di'dzë ni lu guichi iurne' purquë quëbeza de quë tsagnahia lë'ë të lueguë. Iurní guënia'a lu të, të parë guëquitë ldu'u hia'a de verdá.

¹³Ra shini bédël naquërdë
ndë'ë, ra nagulë Dios,
rshel'dë rai' saludë parë lë'ë
të. Amén.

Tecërë cartë nabëquë'e San Juan

Bëquë'e Juan cartë lu Gayo

¹ Na Juan, nahia më gushë, quëquëa'a cartë rë' lu Gayo narac shtua'a de verdá.

² Lë'ël amigu, rac shtua'a de quë adë gúnëdi'i faltë ni tubi cusë, nu rac shtua'a de quë gápël saludë completë parë shcuérpël. Nanëa

de quë zugá'al firmë lu shnezë më. ³ Nalë bëquitë ldua'a iurë bëdchini bëldá shmënë Dios; guni'i rai' de quë tsagla'guë tsaldí ldú'ul shti'dzë më guëdubi tiempë. Guni'i rai' de quë quëhúnël cumplir shti'dzë më. ⁴ Demasiadë rquitë ldua'a rinia de quë shinia, nabani rall de acuerdë con shti'dzë Dios.

⁵ Bëchi narac shtua'a, quëhúnël bien lu Dios iurë rúnël sirvë lu ra narialdí ldu'i Jesús, ra mënë naze'dë zitu, mënë naguënëdi'il. ⁶ Guni'i

rall lu ra nardëá ndë'e, lla rac shtú'ul lë'e rall. Nu gúnël bien si talë tsagla'guë gúnël compaňi lë'e ra naguëna'bë pusadë lídchil. Bë'në compaňi lë'e rall con ra narqui'ni rall ziquë runë tucarë tubi muzë shtë Dios. ⁷ Pues lë'e rai' zia'a rai' viajë shtë rai' parë gunë rai' voluntá shtë Jesucristo. Perë lë'e rai' adë bëcá'adi'i rai' tubi ayudë shtë ra mënë nadë guënëdi'i Dios. ⁸ Lë'e hia'a napë quë

guëdë'na'a recibir lë'e rai' nu guëdë'na'a compaňi lë'e rai' parë tsagla'guë guëni'i rai' shti'dzë Dios lu ra mënë.

Mal nabë'në Diótrfes

⁹ Bëquëa'a tubi cartë lu shmënë Dios ndë, perë Diótrfes rquë guiá'all shti'dzë na'a; más rquitë ldú'ull guëni'bë'all ziquë mënë ru'bë. ¹⁰ Por ni si talë tsahia tubi visitë ndë, guënia'a lu ra mënë pë canihunë Diótrfes. Cagní'ill bishi nu ra chismë cuntrë lë'e na'a. Nu másru'u quëhúnël; adë rúnëdi'ill recibir ra shmënë Jesús naze'dë guëni'i shti'dzë më. Nu ra mënë narac shtu'u gunë rall recibir ra shmënë Jesús, Diótrfes rní'ill cuntrë lë'e rai', nu nëdi'ill guëa'në ra mënë ni ladi ra shmënë Dios.

¹¹ Lë'e të narac shtua'a, adë tsaglá'guëdi'i të tëchi ra mënë mal, sino gulë guagla'guë tëchi cusë za'quë. Grëtë' el quë naquëhunë bien, nall shini Dios perë grë ra narunë mal, adë runguë bë'adi'ill lë'e më.

Ejemplë za'quë shtë Demetrio

¹² Grë ra mënë rni'i rall bien de Demetrio nu mizmë conductë shtëhi', rlua'a náhi' më za'quë. Nu lë'e Espiritu naná ruadi'dzë verdá, náhi' testigu Demetrio na më za'quë. Nu lë'e na'a rni'i na'a lo mizmë, nu nanë të shti'dzë na'a na verdá.

Rialú cartë rë'

¹³ Napa zihani cusë parë guëquëa'a lul perë rac shtú'udia'a guëquëa'a rahin iurne' ¹⁴ purquë na

rbeza gueldë guënahia lë'ë
të lueguë. Iurní guëdia'a
di'dzënú na'a lë'ë të.

¹⁵ Gulë cuedchí ldu'u të.
Ra amigu shtë të naquërelde
ndë'ë, rshe'ldë rai' saludë
parë lë'ë të. Cana'ba favurë,
bëdë'ë saludë cadë tubi ra
amigu shtëna'a naquërelde
nga'li. Amén.

Cartë nabëquë'e San Judas

Rquë'e Judas cartë rë' lu ra shmënë Jesús

¹ Na Judas, nahia muzë shtë Jesucristo nu nahia bëchi Jacobo. Quëquëa'a cartë rë' lu ra nagudili Dios Padre, lu ra naquëhapë më purquë rac shtu'u më lë'ë të nu unidë na të con Jesucristo. ² Rac shtua'a tsagla'guë gunë të recibir bendición shtë Dadë, cusë ziquë galërğa'a ldu'u më nu galër rac shtu'u shtë më nu galërbedchí ldu'u naná rne'e më.

*Mësë narlua'a bishi
(2 Pedro 2.1-17)*

³ Lë'ë të narac shtua'a, bëna llgabë hashtë mërë niaquëa'a lu të tubi cartë lla guc salvára'a purquë rialdí ldu'u hia'a diza'quë, perë iurne' napë quë guëquëa'a lu të nasesë por stubi cusë. Quëquëa'a lu të con guëdubinú ldua'a de quë rqui'ni gunë të defender diza'quë con guëdubi fuersë shtë të purquë nanú mënë narunë cuntrë diza'quë. Lë'ë diza'quë guc intriegu guia'a hia'a tubsë vësë parë siembrë; adë chu gúnëdi'i cambin. ⁴ Quëgnia'a lu të zni purquë bëldá mënë ladi hia'a, adë nádi'i rall shmënë Dios aunquë guni'i rall gualdí ldu'u rall shti'dzë më. Rlua'a rall ziquë shmënë Dios perë quëgsiguë rall; naga'chi na rall falsë. Dizdë

tiempë guahietë, ra mënë ni na rall destinadë parë gac condenadë rall. Adë nápëdi'i rall rëspëti lu Dios. Rni'i rall gunë Dios perdunë duldë shtë rall ndigá aunquë quëreldë rall ziquë mbecu. Rlua'a tëchi rall lu Shláma'a Jesucristo, lúniquë el quë narnibë'a lë'ë hia'a.

⁵ Nanë të bien pë guc guahietë, perë rac shtua'a guënia'a lu të tubi vësë más parë guëagná ldu'u të, de quë despuësë bënë Dios salvar ra israelitë guia'a mënë shtë Egipto, bédë'ë më fin ra nadë gualdídi'i ldu'i shti'dzë më. ⁶ Nu ra ianglë nabëdzatsu nu bënëdi'i rai' cumplir mandadë shtë më nu bësëa'në rai' lugar narunë tucarë guëquëreldë rai', bédë'ë më ordë gac rai' ziquë prësi nanali'bi con cadënë parë siembrë. Nanú rai' lu nacahi hashtë iurë gunë më juzguë lë'ë rai'. Gac condenadë rai' dzë shtë juici, tubi dzë señaladë purquë gunë Dios juzguë lë'ë mieti. ⁷ Nu zac ra mënë shtë Sodoma con Gomorra con ra guë'dchi alreduerë, guëquëreldë rall ziquë mbecu. Guanaldë rall tëchi ra deseo mal nadë rúnëdi'i tucarë, nguiu con nguiu, na'a con na'a. Ra mënë ni na rall tubi ejemplë parë gac bë'a mieti gunë më cashtigu grë ra naquëhunë duldë. Iurne' ra mënë shtë Sodoma nu Gomorra quëhunë rall sufrir lu gui'i nanápëdi'i fin.

⁸ Mizmë manërë ra mënë falsë entrë lë'ë hia'a, na rall ziquë mënë narni'i shca'ldë

cusë dzabë. Runë dchi'ni rall cuerpë shtënë rall con cusë adë rúnëdi'i tucarë. Rquë guia'a rall mandadë shtë Dios; rni'i guidzë rall guëc ianglë shtë më. ⁹ Quëhunë ra mënë ni ra cusë mal aunquë napë rall ejemplë shtë Miguel, tubi ianglë namás rribë'a lu ra ianglë. Adë gurushtiádi'i Miguel guëc Satanás iurë lë'ë tēgulë Moisés bëga'chi, sino guni'i Miguel lu Satanás di'dzë rë'; "Gunë më cashtigu lë'ël". Adë bë'nëdi'i Miguel juzguë lë'ë mëdzabë sino biadi'dzë Miguel con rēspëti. ¹⁰ Perë ra nguïu mal iurne', rushtiá rall guëc ra cusë nanadë riasëdi'i rall. Rianaldë rall tēchi ra cusë mal cumë ziquë ra ma nadë rdë'ëdi'i cuendë.

¹¹ Prubi ra nguïu ni purquë gac juzguë rall. Nápëdi'i rall rēspëti lu Dios, nilë lu sa' rall. Na rall ziquë Caïn. Parë gapë rall zihani dumí, runë rall duldë ziquë duldë shtë Balaam, tantë rzebi ldu'u rall dumí. Bëdzatsu rall ziquë bë'në Coré cuntrë Moisés. Por ni bënití rall lu Dios nu nacondenadë rall igual ziquë Coré. ¹² Ra mënë ni na rall tubi shtu parë lë'ë tē iurë rdëá tē lu mellë tē gapë tē laní con los de más ra narac shtu'u lë'ë sáhi'. Iurë raunú rall lë'ë tē, nápëdi'i rall rēspëti sino quëhunë rall cumplir mal deseo nananú la'ni ldu'u rall. Na rall ziquë shcahi nanápëdi'i guïu sino rua'a mbë lë'in nezë rë' nezë rë'. Na rall ziquë hiaguë nashi nardë'ëdi'i nashi tiempë shtë cusechë. Na rall ziquë hiaguë

de verdá gubidchi, ziquë hiaguë nabí'eshi. ¹³ Lo quë naquëhunë rall, na ziquë bëchini cuchinë nanua'a nisëdu'u lu mbë dushë. Runë rall cusë naná shtu. Na rall ziquë mbelëgui'i naguniti shnézi'. Tsa rall lu nacahi nanápëdi'i fin. Zni gunë tucarë mënë ni.

¹⁴ Lë'ë Enoc el quë nagubani gadchi tantë generación despuësë de Adán, guní'i' naguër gac con ra nguïu mal. Guni'i Enoc: "Guná, ze'dë Dadë con zihani ianglë santu ¹⁵ parë gunë më juzguë grë mënë, nu parë guëdë'ë më sentënci guëc ra narzu'bë diáguëdi'i shti'dzë Dios nu grë ra nabë'në duldë nu por grë ra chismë naguni'i rall cuntrë Dios". ¹⁶ Ruadi'dzë rall cuntrë cusë za'quë. Rdchi'bë rall demandë cuntrë sa' rall. Rianaldë rall tēchi deseo mal nananú la'ni ldu'u rall. Runë naru'bë rall lu sa' rall. Rni'i rall di'dzë chulë lu sa' rall nadë más parë guëdë'ë sa' rall centavë ca'a rall.

Cunseju parë shmënë Dios

¹⁷ Perë lë'ë tē narac shtua'a, gulë bëagná ldu'u tē lo quë naguni'i ra poshtë shtë Jesucristo Shláma'a, ¹⁸ de quë guëdchini mënë falsë nagunë burnë. Antsë guëdchini më stubi vultë, tsanaldë ra mënë ni tēchi ra deseo mal. Guëbani rall sin rēspëti lu Dios. ¹⁹ Mënë mal entrë lë'ë tē, quëhunë rall dividir lë'ë tē nu rianaldë rall tēchi cusë mal shtë guë'dchiliu. Nápëdi'i rall Espíritu Santo nacuezënú lë'ë rall.

20 Lë'ë të narac shtua'a, gulë bë'në compa'ni sa' të, të tsaldí ldu'u rall shti'dzë Jesús. Gulë gac ziquë tubi hiu'u nazúbëga'a firmë lu cimientë. Gulë tsagla'guë guadi'dzënú të Dios con pudërë shtë Espíritu Santo. 21 Gulë gupë mizmë lë'ë të siembrë të parë gac bë'a të rac shtu'u Dios lë'ë të. Gulë gubani parë lë'ë më mientras cuezë të Jesucristo Shláma'a. Gulë tsaldí ldu'u të de quë siembrë rga'a ldu'u më lë'ë të nu guëne'e më vidë sin fin parë lë'ë të.

22 Entrë grupë shtë të nanú ra narialdídi'i ldu'i shti'dzë më. Gulë bëga'a ldu'u të lë'ë rall nu gulë bë'në compa'ni lë'ë rall të tsaldí ldu'u rall shti'dzë më. 23 Gulë belá ra mënë naná ziquë tubi cusë la'ni hiu'u nari'e'qui. Gulë bëga'a ldú'ul sa'l, perë mizmë tiempë gulë bëdzëbë juici shtë Dios. Gulë gapë cuidadë të adë gúnëdi'il ra cusë mal naquëhunë rall.

Rialú cartë rë' con tubi labansë

24 Iurne' quëhuna alabar lë'ë më purquë napë më pudërë të ldáguëdi'i të lu duldë. Napë më pudërë guëdchinínú më lë'ë të sin ni tubi duldë catë quërelde më. Napë më pudërë guësëquitë ldu'u më lë'ë të delantë lu më. 25 Rac shtua'a guédé'na'a alabar lúniquë Dios verdadërë por medio Jesucristo Shláma'a, bë'në më salvar lë'ë hia'a. Rac shtua'a gunë mieti alabar lë'i'. Rac shtua'a gunë mieti adorar lë'i'. Rac shtua'a guëni'i mieti llëru'bë

na pudërë shtëhi'; guëzu'bë diaguë grë mënë shti'dzë më të guëni'bë'a më guë'dchiliu igual ziquë rnibë'a më lu gube'e. Zni runë tucarë gunë më recibir labansë dizdë antsë cueshtë guë'dchiliu, nu zac iurne', nu parë siembrë gunë më recibir labansë ni. Amén.

Apocalipsis

Bëlua'alú tubi ianglë lu Juan

¹ La'ni librë rë' caquëa'a shcuendë tubi cusë nabë'në Dios. Bëdë'ë më permisi shini më Jesucristo të guëlua'alúhi' luhia, Juan, të gac bë'a ra muzë shtë më ra cusë naguër gac nasesë. Bëshe'ldë më tubi ianglë të gac bë'ahia di'dzë rë'. ² Quëadi'dza di'dzë rë' na verdá shtë Dios nu Jesucristo biadí'dzi' di'dzë rë' na verdá, grë lo quë nagunahia.

³ Guëquitë ldu'u el quë nagu'ldë con voz fuertë, nu guëquitë ldu'u ra el quë naguëquë diaguë ra di'dzë rë' nabëdchini de Dios. Guëquitë ldu'u ra nagunë cuendë grëtë' lo quë naquë la'ni librë rë' purquë lë'ë iurë hia ze'dë guëdchini parë gac cumplir di'dzë rë'.

Juan bëquë'ë ra cartë lu ra shmënë Dios naquërelde Asia

⁴ Na Juan quëquëa'a di'dzë rë' lu të naná grupë shtë shmënë Dios, lu të naquërelde regiuni Asia. Gulë bë'në recibir bendición nu gulë cuedchí ldu'u të. Dios na el quë nabani iurne', el quë nanápëdi'i fin, el quë naze'dë guëdchini. ⁵ Nu gulë bë'në recibir bendición shtë Jesucristo, testigu naruadi'dzë verdá. Guc më primëre naguashhtë ladi ra tégulë nu napë më pudërë subrë grë ra rëy naná rribë'a lu

guë'dchiliu rë'. Cristo rac shtu'u më lë'ë hia'a nu bëzunë më lë'ë hia'a de grë duldë con prupi rënë shtë më. ⁶ Bë'në më lë'ë hia'a ziquë rëy të guëribë'a hia'a con lë'ë më, nu bë'në më lë'ë hia'a ziquë bëshuzi të guëdë'na'a sirvë lu Dios, Shtadë më. Gulë bëdë'ë hunurë nu graci parë lë'ë më, el quë narnibë'a parë siempër. Amén.

⁷ Gulë guná, Cristo guëdchini rua' shcahi. Grëtë' mënë guená rall lúhi' hashtë ra naná gudini lë'ë më. Nu grëtë' mënë shtë guë'dchiliu, demasiadë gu'në rall iurë guená rall lu më purquë rdzëbë rall cashtigu naze'dë. Zni gaquin. Amén.

⁸ "Nahia principi nu fin ziquë ra lëtrë A nu Z", rni'i Dadë, el quë narnibë'a grëtë' cusë, el quë natsalúdi'i, el quë nanabani iurne', el quë naze'dë guëdchini nasesë.

Bëlua'alú Cristo lu Juan con pudërë shtëni'

⁹ Na Juan, nahia sa'të; juntë quëdë'na'a sufrir. Rzunaldë mënë lë'ë hia'a purquë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë Jesucristo. Guna'bë më lë'ë hia'a parë gua'a ldu'u hia'a cusë durë con pacënci nu parë guëribë'a hia'a con lë'ë më. Nanúa prësi lugar lë Patmos, tubi dani la'ni nisë, purquë biadi'dza shti'dzë Dios nu guca testigu shtë Jesucristo. ¹⁰ Guzac tubi dzë, primëre dzë shtë lmalë, quëbezënúa Espíritu Santo nu quëgsëhi' na. Binia tubi bë

fuertë nezë tëcha naguni'i cumë ziquë cha' trompetë;
 11 Ni guni'i' lua:

—Na nahia principi nu nahia lúltimë ziquë lëtrë A nu Z. Bëquë'ë la'ni tubi librë lo quë narnal nu bëshë'ldëhin lu ra grupë shtë shmënë Dios naquërelde guë'dchi Efeso, nu Esmirna, nu Pérgamo, nu Tiatira, nu Sardis, nu Filadelfia, nu Laodicea.

12 Bëabría parë nezë tëcha të guënahia nia chu naná quëgni'i. Iurë bëna zni, gunahia lu gadchi gandelier orë. 13 Guëláu ra gadchi gandelier, gunahia nga'li zuga'a tubi ziquë nguiu nabëshë'ldë Dios. Nácuhi' tubi lari llëduni; bëdchinin hashtë guëa' më. Nu nápi' tubi cinturón shtë orë dëdë laguë ldu'u më. 14 Guitsë guëc më naquichin ziquë guitsë ladi lli'li naquichi u ziquë naquichi ziquë nievë. Slúhi' rabtsë'ë ziquë tubi be'lë. 15 Guëáhi' rabtsë'ë cumë ziquë gui'bë shlí'echi naguër bëzunë luhin u ziquë gui'bë nabëru'u la'ni hiurnë. Nu cháhi' na fuertë cumë ziquë nisë nardëdë la'ni zihani guë'gu. 16 Hia guiá'ai' ladë ldi naná gadchi mbelëgui'i nu ruáhi' bëru'u tubi spadë dushë nanapë chupë lúhi'. Lu më na ziquë lu ngubidzë iurë lë'ë ngubidzë rabtsë'ë guëdubi fuersë shtëhi'.

17 Iurë gunahia lu më, bëzullibia lu më nu bëana ziquë tégulë. Perë lë'ë më bëdchi'bë guiá'a ladë ldi guëca nu guni'i më:

—Adë rdzëbëdi'il. Nahia principi nu adë nápëdia'a fin. 18 Nahia el quë nanabani; gutia perë iurne' nabania parë siemprë. Nuá'ahia liahi narunë significar pudërë nanapa subrë galguti eternë nu subrë lugar catë cuezë ra tégulë. 19 Bëquë'ë iurne' lo quë nagunal, lo quë nananú iurne' con lo quë naguër gac. 20 Ndë'ë na lo quë narunë significar ra gadchi mbelëgui'i naná gunal guiahia ladë ldi con ra gadchi gandelier shtë orë. Ra gadchi mbelëgui'i runë significar gadchi encargadë shtë ra gadchi grupë shtë shmënë Dios, nu ra gadchi gandelier runë significar gadchi grupë rë'.

2

Cartë parë ra shmënë Dios naquërelde Efeso

1 'Bëquë'ë tubi cartë nu bëshë'ldëhin lu encargadë shtë ra grupë shtë shmënë Dios guë'dchi Efeso. Guni'i: "Ndë'ë rni'i el quë nanapë gadchi mbelëgui'i guiá'a ladë ldi, nu naná zuga'a guëláu gadchi gandelier orë. 2 Nanëa grëtë' lo quë naquëhunë të; rac bë'ahia de quë adë rdë'edi'i të lugar parë ra mënë mal. Nu nanëa de quë bëdchi'bë të prëbë lu ra naná rni'i na rall poshtë shtë Jesús perë adë nádi'i rall poshtë. Grëtë' rall bégú të shlatë de quë na rall bishi. 3 Na të më pacënci nu guzac zi të por diza'quë nu nalë bë'në të

cumplir ordë shtëna sin adë riá sháquëdi'i ldu'u të. ⁴ Perë napa tubi cusë cuntrë lë'ë të de quë adë rac shtú'udi'i të Jesús ziquë antsë. ⁵ Por ni gulë bësëagná ldu'u të catë bëniti të nu gulë bënë cambi mudë nanabani të nu gulë bënë ziquë bënë të iurë gualdí ldu'u të diza'quë. Si talë adë gúnëdi'i të cumplir di'dzë rë', guna cashtigu lë'ë të. Guëdchisúa gandelier entrë lë'ë të si adë gúnëdi'i të cambi mudë nanabani të. ⁶ Sin quë adë guëtë'dëdi'i, napë të tubi cusë favurë de lë'ë të naná rna tushë të lo quë narunë ra nicolaítas. Nu zac na rna tusha lu ra enseñansë ni. ⁷ El quë nardë'ë cuendë di'dzë rë', gulë bëquë diaguë bien lo quë narni'i Espíritu lu ra grupë shtë shmënë Dios. Grëtë' el quë nangunë gan lu ra cusë mal, guëdë'a gaul ra nashi shtë hiaguë nazubëga'a paraíso shtë Dios. Guëbani rall parë siembrë."

Cartë parë grupë shtë shmënë Dios naquërelde Esmirna

⁸ 'Bëquë'ë tubi cartë nu bëshé'ldëhin lu naná encargadë shtë shmënë Dios naquërelde Esmirna. Bëquë'ë zni: "Ndë'ë rni'i el quë naná principi, el quë nápëdi'i fin, el quë naguti perë bëabré nabáni'. ⁹ Nanëa grë lo quë naquëhunë të; rac bë'ahia grë galëzrac zi shtë të. Nanëa blac prubi na të perë de vërë na të ricu. Nu nanëa lla ruadi'dzë mënë mal cuntrë lë'ë të, mënë

narni'i na rall mënë israelitë perë bishi rall; na rall shmënë Satanás. ¹⁰ Adë rdzëbëdi'i të lo quë narzac zi mënë lë'ë të. Lë'ë mëdzabë guëtiá'all sëbëldá të lachigui'bë të parë grëtë' tëdë të lu prëbë. Lë'ë të napë quë sac zi të durantë chi'i dzë perë gulë tsagla'guë gac të firmë hashtë galguti, iurní guënehia vidë sin fin naná guëlua'a ziquë tubi corunë shtë rëy. ¹¹ El quë narac bë'a ra di'dzë rë', gulë bëquë diaguë lo quë narni'i Espíritu lu ra shmënë Dios. El quë nangunë gan lu cusë mal, adë tsádi'ill lu cashtigu eternë."

Cartë parë grupë shtë shmënë Dios naquërelde Pérgamo

¹² 'Bëquë'ë tubi cartë nu bëshé'ldëhin lu naná encargadë shtë shmënë Dios naquërelde guë'dchi Pérgamo. Bëquë'ë zndë'ë: "Ndë rni'i el quë nanapë spadë dushë naná chupë tëchi'. ¹³ Na nanëa grëtë' lo quë naquëhunë të nu nanëa de quë nabani të catë quëgnibë'a Satanás perë ziagla'guë të firmë lu nezë za'quë. Nunquë adë bësá'nëdi'i të parë tsaldí ldu'u të shti'dza, ni siquierë la'ni dzë iurë lë'ë Antipas, tubi testigu za'quë shtëna, gúti'. Ra mënë gudini rall lë'i' mërë lugar catë quërelde Satanás. ¹⁴ Perë napa tubi cusë cuntrë lë'ë të de quë nga'li Pérgamo nanú mënë adë rsá'nëdi'i rall enseñansë shtë Balaam. Balaam bédë'ë cunseju parë

Balac naná bēsini ra mēnē israelitē lu duldē. Bē'nē rai' duldē; gudāu rai' belē naná bē'nē mēnē ofrecer lu ra dzanē ídolo, nu cuēnú rall sa' rall. ¹⁵ Nu zac napē tē ra naquēreldē nga'li, mēnē narianaldē ra enseñansē shtē mēnē nicolaítas, cusē narná zá'quēdia'a lúhi'. ¹⁶ Por ni gulē bē'nē cambi mudē nanabani tē; si no, guelda lueguē nu tildinúa lē'ē tē ziquē tubi nanua'a spadē dushē naná rru'u ruahia. ¹⁷ El quē narac bē'a shti'dza, gulē bēquē diaguē lo quē narni'i Espíritu lu ra grupē shtē shmēnē Dios. El quē nagunē gan lu ra cusē dzabē ni, guēdē'a tubi guetēshtildi maná gaull; guetēshtildi ni nanú naga'chi. Nu guēdē'a tubi guē'ē naquichi; lu guē'ē ni naescritē tubi lē cubi. Ni tubi chu adē runguē bē'adi'i lē ni sino sulē el quē nagunē recibirin."

Cartē parē grupē shtē shmēnē Dios naquēreldē Tiatira

¹⁸ 'Bēquē'ē tubi cartē nu bēshé'ldēhin lu naná encargadē shtē shmēnē Dios naquēreldē Tiatira. Zni guni'i: "Rni'i shini Dios, el quē nanapē slúhi' ziquē llni shtē be'lē nu guēáhi' na ziquē gui'bē shlí'echi naguēr bēzunē. ¹⁹ Na nanēa grētē' lo quē naquēhunē tē; nanēa de quē rac shtu'u sa' tē nu rialdí ldu'u tē shti'dzē Dios; nu nanēa más bē'nē tē iurne' quē antsē iurē gualdí ldu'u tē shti'dzē mē. ²⁰ Perē napa tubi cusē cuntrē lē'ē tē, de quē

quēhunē tē permitir quēreldē tubi mēnē naná ziquē na'a Jezabel ladzē tē. Rni'ill de quē ruadí'dzēll shti'dzē Dios perē quēgsiguēll lē'ē shmēna con enseñansē shtēnēll. Rluá'all de quē nádi'i mal quēnú mēnē tse'lē sa' rall nu gau rall belē nabēdē'ē mēnē ziquē ofrendē parē ra dzanē ídolo. ²¹ Na bēdē'a tubi tiempē Jezabel parē guēabrá ldu'u'll con Dios, perē nēdi'ill gúnēll cambi mudē nanabánill, nu adē nēdi'ill guēsá'nēll vidē mal. ²² Iurne' guēshe'lda tubi cashtigu parē mēnē ni; guēru'lda lē'ēll lu camē con dururē. Grē ra nanēdi'i guēabrá ldu'u rall lu Dios, ra nabē'nē mal con lē'ē na'a ni, gunē rall sufrir demasiadē. ²³ Nu tsatinia ra shini na'a ni; gati rall. Zni grē ra shmēnē Dios guēdē'ē rall cuendē de quē na rac bē'ahia hashtē grē ra shgabē mieti, grētē' lo quē nanú la'ni ldu'u mieti, nu guēnehia tubi cashtigu cadē tubi de lē'ē tē según obrē nabē'nēll. ²⁴ Perē los de más lē'ē tē naquēreldē Tiatira, lē'ē tē nanēdi'i tsagla'guē ra enseñansē shtē Jezabel, lē'ē tē nanadē bēnguē bē'adi'i ra enseñansē mal, cusē narni'i rall nahin secretē shtē Satanás, pues rnia'a lu tē de quē adē guēdchí'bēdia'a stubi carguē guēc tē. ²⁵ Sulamēntē gulē bē'nē cumplir lo quē nagunia'a lu tē; adē guēazē guētēdi'i tē. Guelda stubi. ²⁶ Grētē' el quē nagunē gan lu mal nu tsagla'guē gúnēll lo quē narac shtua'a hashtē

fin, na guënehia pudërë parë guëñibë'a mënë ni ra naciuni. ²⁷ Ziquë bëne'e shtada pudërë parë guëñibë'ahia, zni guëñibë'a rall ra naciuni con varë gui'bë. Gapë rall derechè ziquë el quë naruntsa'u trashtë shtë guiu'u; guëlull ra trashtë nanadë rlluí'idi'i. ²⁸ Nu zac guënehia llni la'ni ldu'u rall, llni ziquë mbelëgui'i nalë Plojë. ²⁹ El quë narac bë'a shti'dza, gulë bëquë diaguë ra di'dzë narni'i Espíritu lu ra shmënë Dios."

3

Cartë parë grupë shtë shmënë Dios naquërelde Sardis

¹ 'Bëquë'e tubi cartë nu bëshé'ldëhin lu naná encargadë shtë shmënë Dios naquërelde guë'dchi Sardis. Zndë'e bëquë'e: "Ndë'e rni'i el quë nanapë ra gadchi espíritu shtë Dios nu gadchi mbelëgui'i; nanëa grëtë' lo quë naquëhunë të nu na rdë'a cuendë de quë na të ziquë naguti aunquë rni'i miëti napë të famë de quë nabani të. ² Gulë bëtë'tsë mbëca'ldë lu të nu gulë bédë'ë fuersë ra cusë nanapë të perë hia mërë rialú rahin. PUES gunahia lo quë naquëhunë të; nádi'in cusë za'quë delantë lu Dios shtëna. ³ Gulë bësëagná ldu'u të ra enseñansë nabë'në të recibir; gulë tsagla'guë tëchi rahin nu gulë bë'në cambi mudë nanabani të. Si talë adë rdë'edi'i të cuendë shti'dza, guelda lueguë ziquë ridë tubi nguba'në sin quë adë guëdë'edi'i të cuendë ca

iurë guelda. ⁴ Sin quë adë guëtë'dëdi'i, nanú beldá mënë naquërelde guë'dchi Sardis, adë quërelde'di'i rall mal lu ra duldë; pues lë'ë rall sunú rall na; gacu rall con lari naquichi purquë zni runë tucarë lë'ë rai'. ⁵ Ra nagunë gan lu mal, ni gacu rall lari naquichi nu jamás adë guëtí'idia'a lë rall la'ni librë shtë vidë sino gunguë bë'ahia ra mënë ni delantë lu Shtada nu delantë lu ra ianglë. ⁶ El quë nardë'ë cuendë shti'dza, gulë bëquë diaguë lo quë narni'i Espíritu lu ra grupë shtë shmënë Dios."

Cartë parë grupë shtë shmënë Dios naquërelde Filadelfia

⁷ 'Bëquë'e tubi cartë nu bëshé'ldëhin lu ra shmënë Dios naquërelde Filadelfia. Zni bëquë'e: "Ndë'e rni'i el quë naná santu nu náhi' verdá, el quë nanapë liahi shtë rëy David, el quë iurë rshá'li', ni tubi adë chu gunë gan guësë'au, nu iurë lë'i rsé'auhi', ni tubi adë chu gunë gan guës'a'lë. ⁸ Na rac bë'ahia grëtë' lo quë naquëhunë të, nu na zuhia tubi puertë nalla'lë delantë lu të. Ni tubi chu adë gunë gan guësë'au puertë ni. Aunquë du'psë rialdí ldu'u të shti'dza, quëhunë të cuendë diza'quë shtëna nu adë bë'nëdi'i të negar na të shmëna. ⁹ Guná, lo quë nagac. Por fuersë shtëna guna de quë ra mënë narianaldë tëchi ra enseñansë shtë Satanás, ra narni'i na rall më israelitë

perë bishi rall; nádi'i rall më israelitë. Perë guna të guëzullibi rall lu të; gac bë'a rall de quë na të shmëna; gac bë'a rall de quë rac shtua'a lë'ë të. ¹⁰ Bë'në të cumplir mandamientë shtëna, na të më pacënci; por ni gapa lë'ë të tiempë durë shtë prëbë parë grë mënë narëta' lu guë'dchiliu. Guëtëdë prëbë parë lë'ë rall. ¹¹ Guelda nasesë. Gulë gupë bien lo quë naná rialdí ldu'u të, të parë ni tubi adë chu guëdchisúdi'i premi narunë tucarë ca'a të. ¹² Ra nagunë gan lu ra cusë durë ni, na guna lë'ë rall ziquë pilari la'ni iádu'u shtë Dios gube'e. Nunquë jamás adë guërú'udi'i rall nga'li. Nu guëquëa'a lë Dios shtëna luquë rall. Nu guëquëa'a lë ciudá naná ciudá shtë Dios shtëna. Lëhin na Jerusalén cubi nu ze'dë guëdchinin de gube'e catë quëbezë Dios shtëna. Nu zac guëquëa'a tubi lë cubi shtëna luquë ra mënë ni. ¹³ El quë nardë'ë cuendë shti'dza, gulë bëquë diaguë lo quë nacagni'i Espiritu lu grupë shtë shmënë Dios."

Cartë parë grupë shtë shmënë Dios naquërelde Laodicea

¹⁴ 'Bëquë'ë tubi cartë nu bëshé'ldëhin lu grupë shtë shmënë Dios naquërelde guë'dchi Laodicea. Zni bëquë'ë: "Ndë'ë rni'i el quë naná verdá, el testigu verdaderë, el quë naná bëcueshtë grë cusë según voluntá shtë Dios. Rni'i më ni: ¹⁵ Na rac bë'ahia

grëtë' lo quë naquëhunë të. Rac bë'ahia de quë adë rac shtú'udi'i të Dios con guëdubinú ldu'u të. Ojalá niac shtu'u të Dios ¹⁶ perë cumë ziquë iurne' na të ziquë nisë nanadë náldëdi'i, nilë naldëdi'i. Por ni rdchibë ldua'a lë'ë të. ¹⁷ Pues rni'i të na të ricu, de quë bien ziazú të. Rni'i të ni tubi cusë runë fáltëdi'i, perë adë rac bë'adi'i të na të ziquë tubi nanadë pë nápëdi'i. Nápëdi'i të vidë eternë; na të prubi demasiadë; na të ciegu; adë riasëdi'i të. Na të ziquë nanápëdi'i shábi'; guëtú lu të lu Dios. ¹⁸ Por ni rnehia cunseju parë lë'ë të de quë guëzi'i të orë shtëna, u sea gulë guna'bë lua vidë cubi nadë rialúdi'i të gáquël ricu de verdá. Gulë guzi'i lari naquichi, u sea gulë guna'bë lua të gac limpi ldú'ul të adë guëtúdi'i lul. Gulë guzi'i rumëdi parë tsa slu të, u sea gulë guna'bë lua llni të tsasël shti'dza. ¹⁹ Rni'inúa lë'ë të; rzu za'ca lë'ë të lu shnezë Dios purquë rac shtua'a lë'ë të. Por ni rqui'ni gapë të más ánimo nu guëabré ldu'u të lu Dios. ²⁰ Guná, na zua rua' ldu'u nguiu; cagna'ba. Si talë rínil shti'dza nu guëshá'lël rua' ldú'ul, guëdchinia të parë cuezénúa lë'ël; guadi'dzénúal. Nu lë'ël guadi'dzénul na. ²¹ Grëtë' el quë nagunë gan lu mal, guëdë'a tubi lugar cula'ni catë cueza, catë rnibë'ahia. Zni bëna gan nu quëbezénúa Shtada catë rnibë'a më. ²² El quë rac bë'a shti'dza, gulë

bëquë diaguë lo quë narni'i Espíritu lu grupë shtë shmënë Dios."

4

Ra nanabani gube'e quëhunë rai' adorar Dios

¹ Despuësë de gunahia ra cusë rë', gunahia tubi puertë nalla'lë gube'e; nu binia tubi bë ziquë cha' trompetë. Ni na el mizmë naguni'i lua antsë. Guni'i' lua:

—Güe'pi ndë'ë të parë guëluá'ahia lul grëtë' ra cusë nanapë quë guër gac.

² Mizmë iurní pudërë shtë Espíritu Santo gulezënúhi' ldua'a. Gunahia tubi trunë naquëbezë gube'e; hia lu trunë ni zúbëga'a tubi nazubë luhin. ³ Bëluá'ahi' ziquë tubi guë'e jaspe narabtsë'ë u ziquë guë'e cornalina. Hia alreduerë lë'ë trunë, zuga'a tubi iarcu iris narabtsë'ë ziquë tubi guë'e esmeralda.

⁴ Alreduerë shtë trunë ni gunahia galdë bi tapë trunë; hia lu ra trunë ni zúbëga'a galdë bi tapë më guani'si; nacu rai' lari naquichi con corunë orë naná guëc rai'.

⁵ De lu trunë bëru'u ziquë ray shtë nguzi'u; ribë con ruidë shtë nguzi'u. Delantë lu trunë rie'qui gadchi grëaguë; rru'u be'lë lu rai'. Ni na gadchi Espíritu shtë Dios.

⁶ Nu delantë lu trunë ni nanú tubi cusë ziquë nísëdu'u narlua'a ziquë vidrio u ziquë guë'guë.

Guëluá' lugar ni nu alreduerë lë'ë trunë, zuga'a tapë naná ziquë rlua'a ra ma. Napë ma slu ma guërupë

tëchi. ⁷ Primërë ra nanabani ni rlua'a ziquë tubi león; hia nachupë rlua'a ziquë tubi ngunë; hia natsunë nápi' tubi lu nguui; hia natapë rlua'a ziquë mbisiá nariasë. ⁸ Ra guëzá tapë nanabani, ni napë rai' shu'pë shcuágui' cadë tubi rai'. Nu nanú slu rai' guëdubi tëchi, tëchi fuërë nu tëchi nezë la'ni. Nu dzë la gue'lë nunquë adë rbézëdi'i rai' rni'i rai':

Santu, santu, santu, na Dadë Dios narnibë'a grëtë' cusë,

el quë nanapë principi; nabáni' iurne', nu adë nídi'i fin parë lë'i'.

⁹ Cadë vësë lë'ë ra nanabani ni quëhunë rai' adorar, bédë'ë rai' graci lu më naquëbezë lu trunë, el quë nadë tsalúdi'i.

¹⁰ Ra galdë bi tapë më guani'si bëzullibi rai' delantë lu më nazubë lu trunë nu bë'në rai' adorar lë'ë më nanabani parë siemprë. Bëdchi'bë rai' corunë shtë rai' delantë lu më ziquë sëni na më Rëy shtë rai', nu guni'i rai':

¹¹ Dadë Dios shtë na'a, nal më za'quë.

Sulë lë'ël nápël derechë gunë mieti adorar;

gunë mieti alabar. Sulë lë'ël runë tucarë guëdë'ë mënë graci purquë lë'ël bëntsá'ul grëtë' ra cusë.

Por voluntá shtënël gurështë guë'dchiliu.

5

Librë shtë më nabëru'ë Lli'li
¹ Iurní gunahia tubi librë guia'a ladë ldi shtë më nazubë lu trunë. Lë'ë librë na

ziquë tubi nadu'bi naescritë nezë la'ni nu nezë fuërë nu në'auhin con gadchi sëgi. ² Nu gunahia ianglë nanapë pudërë ru'bë naná guna'bë di'dzë fuertë:

—¿Chull runë tucarë guësha'lë librë nu guëché'zi' sëgi?

³ Ni por gube'e, ni por guë'dchiliu, ni por lugar catë nanú ra tégulë, ni tubi adë chu nádi'i parë guësha'lë librë rë', ni siquierë parë guená ni luhin. ⁴ Iurní nalë binia purquë adë chu nádi'i të guësha'lë librë ni. Ni tubi adë nídi'i nanapë dereché parë gu'ldë la'ni librë ni nu ni siquierë más zucsë guená ni la'ni librë, ⁵ Iurní tubi më guani'si guni'i' lua:

—Adë rú'nëdi'il pues lë'ë nabërulë León shtë llëbni Judá naná ze'dë llëbni rëy David, ni sí, na më pudërusë. Bë'në më gan lu enemigu shtëhi'; napë më dereché parë guëshá'li' lë'ë librë nu guëché'zi' ra gadchi sëgi.

⁶ Iurní guëláu lë'ë trunë ni nu entrë ladi ra tapë ra nanabani nu ladi ra më guani'si, gunahia tubi nabërulë Lli'li. Zuldí më aunquë nilë todavía rluá'aru'u sëni de quë gúti' ziquë tubi ma nabëdë'ë mënë cumë ofrendë lu Dios. Nápi' gadchi shcáchi' nu gadchi slúhi'. Ra slúhi' runë significar gadchi espíritu shtë Dios naná bëshel'dë më parë guëdubi lu guë'dchiliu. ⁷ Lë'ë Lli'li guna'zi librë nananú guia'a ladë ldi naná quëbezë lu trunë. ⁸ Iurë lë'ë më ni

guna'zi librë, guëzátë' tapë ra nanabani nu ra galdë bi tapë më guani'si bëzullibi rai' delantë lu Lli'li. Cadë lë'ë më guani'si nua'a tubi arpa nu nua'a rai' tubi copë orë naná gadzë gushialë. Gushialë ni na ra oraciuni shtë ra shmënë Dios. ⁹ Nu bi'ldi rai' tubi cantë cubi; guni'i' rai':

Sulë lë'ël runë tucarë guená'zil librë, nu guëché'zël sëgi rë' purquë gútil

nu con rënë shtënël gudíllil präci parë guc salvar mënë rë'.

Na rall shini Dios de grë guë'dchi, grë naciuni.

Ruadi'dzë rall grë clasë dizë; be'dë guëzë rall de guëzá partë shtë guë'dchiliu.

¹⁰ Nu lë'ël bënë'el dereché lë'ë rall, gac rall rëy nu bëshuzi parë Dios shtë na'a.

Nu guëni'bë'a rall guëdubi guë'dchiliu.

¹¹ Despuësë de ni, gunahia nu binia tubi bë shtë zihani ianglë naná rëta' alreduerë trunë ni catë nanú ra nanabani con ra më guani'si. Cantidá ra ianglë, miles de lë'ë rai', ¹² guni'i' rai' con voz fuertë:

Lë'ë Lli'li naguti, lë'i' runë tucarë gúni' recibir labansë shtë mieti; grë mënë guëdë'ë pudërë shtë rall ca'a më.

Guëdë'ë rall grë riquesë nanapë rall ca'a më.

Guëni'i' rall sulë lë'ë më náhi' sabi; guëni'i' rall llëru'bë na pudërë shtë më.

Gunë rall honrar lë'ë më;
gunë rall alabar lë'ë më.

Guëni'i rall napë më derechë
parë guënbë'ai'.

¹³ Nu binia cha' grë ra cusë
nabëcue'shtë Dios, ra ianglë
lu gube'e, ra mënë narëta'
lu guë'dchiliu, hashtë grë ra
mënë naná lugar shtë tégulë
nu la'ni nisëdu'u. Guni'i rai':
Grë mieti gunë alabar
lë'i'; guëdë'ë rall grë
hunurë.

Guëni'i rai' llëru'bë na pudërë
shtë më.

Labansë ni runë tucarë el quë
naquëbezë lu trunë nu
lu Lli'li parë guëdubi
tiempë.

¹⁴ Ra guëzá tapë ra nana-
bani guni'i rai':

—Nia Dadë. Zni gac.

Ra galdë bi tapë më
guani'si bëzullibi rai' lu më
nu bënë rai' alabar el quë
nanabani parë siempërë.

6

Ra gadchi sëgi

¹ Iurní gunahia lu Lli'li.
Iurë bëché'zi' primërë sëgi,
iurní binia bë shtë tubi ra
tapë nanabani. Cháhi' na
ziquë bë shtë nguzi'u; guni'i':

—Gude'e të guënal.

² Gunahia tubi guay
naquichi. Hia nadchi'bë ma
nua'a tubi iarcu guia'a ni.
Iurní bëdë'ë rai' tubi corunë
nu zia'ai' parë gúni' gan lu
enemigu nu parë tsagla'guë
gúni' gan lu rall.

³ Iurë lë'ë Lli'li bëche'zë se-
gundë sëgi, binia bë shtë se-
gundë ra nanabani; guni'i':

—Gude'e të guënal.

⁴ Iurní bëru'u stubi guay
naná color llni. Hia nanad-
chi'bë ma, bë'në recibir tubi
spadë ru'bë nu pudërë parë
guëdchisull paz parë ra mënë
narëta' lu guë'dchiliu, nu
parë quini ra mënë sa' rall.

⁵ Iurë lë'ë Lli'li bëche'zë
tecërë sëgi, iurní binia cha'
tecërë nabani; guni'i':

—Gude'e të guënal.

Gunahia tubi guay nagasë.
Hia nadchi'bë ma, nua'a tubi
lliguë ldibrë gui'ai'. ⁶ Binia
tubi bë nabëru'u guëláu ra
nanabani. Guni'i':

—Bënë dañi hashtë rdu'
tubi kilo shtë trigu por lo quë
runë nguiu gan tubi dzë; nu
tsunë kilo cebadë por mizme
präci ni. Perë adë rúnëdi'il
dañi ra hiaguë olivo, nilë ra
hiaguë uvë.

⁷ Iurë lë'ë Lli'li bëche'zë
cuartë sëgi, iurní binia bë
shtë quartë nanabani; guni'i':

—Gude'e të guënal.

⁸ Gunahia tubi guay
shlí'echi; hia nadchi'bë ma
lë Galguti. Hia tëchi de
ni ze'dë naldë el quë runë
representar lugar shtë ra
tégulë. Iurní lë'ë ni bë'në
recibir pudërë subrë guëzátë'
cuartë partë shtë mënë
narëta' lu guë'dchiliu të gati
rall lu guërru con gubini con
galguidzë nu con ma dushë.

⁹ Iurë lë'ë Lli'li bëche'zë
quintë sëgi, iurní gunahia
guëa' bëcu'guë ra almë naná
guti purquë gualdí ldu'u rai'
diza'quë shtë Dios nu purquë
guc rai' testigu shtë më lu sa'
rai'. ¹⁰ Ra mënë ni guni'i rai'
fuertë:

7

—Dadë santu, quëhúnël cumplir promësë shtëñël. ¿Hashtë ca iurë gac ldë'ël nu gúnël cashtigu ra nagudini lë'ë na'a? ra nanabani lu guë'dchiliu.

¹¹ Iurní bënë rai' recibir lari naquichi nu repi më të parë guëzi'i ldu'u rai' stu'pë tiempë más, hashtë gac completë número shtë ra bëchi la sa' rai' naná guti por diza'quë shtë Cristo igual ziquë lë'ë rai'.

¹² Iurë lë'ë Lli'li bëche'zë sexto sëgi, binia tubi llu ru'bë. Lë'ë ngubidzë bëac ziquë tubi cusë nagasë. Lë'ë mbehu bëac ziquë rënë. ¹³ Hia ra mbelëgui'i lu gube'e gulaguë ra hashtë lu guë'dchiliu cumë ziquë rlaguë nashi bëlda'u iurë lë'ë mbë dushë rni'bi hiaguë ni. ¹⁴ Hia gube'e gunitílú ziquë tubi guichi nardëá; hia grëtë' ra dani nu ra dani la'ni nisë bëni'bin shlugarin. ¹⁵ Hia ra rëy shtë guë'dchiliu bëca'chilú rall la'ni ra cuevë nu entrë ra guë'ë ru'bë shtë guë'dchiliu. Zni zac bënë ra mënë narnibë'a, nu ra ricu, nu ra jëfë shtë militar, nu grë ra nanapë pudërë nu autoridá nu ra esclavë con ra nguui naná librë. ¹⁶ Guni'i rall lu dani nu lu ra guë'ë:

—Gulaguë guëc na'a të parë guëca'chilú na'a lu më naquëbezë lu trunë. Gulë bëca'chi lë'ë na'a lu cashtigu ru'bë naná guëshe'ldë Lli'li guëc ra mënë.

¹⁷ Pues hia lë'ë iurë bëdchini, iurë shtë cashtigu ru'bë. ¿Chu gunë gan guëru'u entrë ra cusë ni?

Ra israelitë nanua'a sëñi luquë rai'

¹ Despuësë de ni gunahia tapë ianglë; zuldí rai' guëdubi ladë shtë guë'dchiliu. Quëzudchí rai' guëzá guëdapë mbë të parë adë ldá'adi'i mbë lu guë'dchiliu, nilë nisëdu'u, nu ni tubi hiaguë shtë guë'dchiliu. ² Nu zac gunahia stubi ianglë naze'dë nezë guia'a. Nápi' tubi sëgi shtëñë Dios nanabani. Lë'ë ianglë guni'i fuertë lu ra guëzá tapë ianglë naná bënë recibir pudërë parë gunë rai' dañi lu guë'dchiliu nu nisëdu'u. Guni'i ianglë:

³ —Adë rúnëdi'i të dañi lu guë'dchiliu nu nilë nisëdu'u, nilë parë lu ra hiaguë hashtë guna gan guëquëa'a tubi sëñi luquë ra muzë shtë Dios, Shtëáda'a.

⁴ Binia tubi número naná guc selladë, na rai' ciento cuarenta y cuatro mili shtë ra më israelitë. ⁵ Chi'bë chupë mili guc selladë shtë llëbni Judá. Chi'bë chupë mili guc selladë shtë llëbni Rubén. Chi'bë chupë mili guc selladë shtë llëbni Gad. ⁶ Chi'bë chupë mili guc selladë shtë llëbni Aser. Chi'bë chupë mili guc selladë shtë llëbni Naftalí. Chi'bë chupë mili guc selladë shtë llëbni Manasés. ⁷ Chi'bë chupë mili guc selladë shtë llëbni Simeón. Chi'bë chupë mili guc selladë shtë llëbni Leví. Chi'bë chupë mili guc selladë shtë llëbni Isacar. ⁸ Chi'bë chupë mili guc selladë shtë llëbni Zabulón. Chi'bë chupë mili guc selladë

shtë llëbni José. Chi'bë chupë mili guc selladë shtë llëbni Benjamín.

Zihani mënë nagacu lari naquichi

⁹ Iurní gunahia zihani mënë naze'dë de grë naciuni nu grë guë'dchi. Gunahia ra naruadi'dzë grë clasë dizë. Zuldí rai' delantë lu trunë nu delantë lu më nabëru'le Lli'li. Pues cantidá rai'; ni tubi adë chu gunë gan guëlabë lë'e rai'. Nu nacu rai' lari naquichi nu nanú zini guia'a ra mënë ni.

¹⁰ Grë rai' guni'i rai' fuertë:
Nasalvar hia'a por pudërë shtë Dios, Shtëada'a, el quë naquëbezë lu trunë,

nu por pudërë shtë më nabëru'le Lli'li.

¹¹ Grëtë' ra ianglë naquëbezë nga'li zuldí rai' alreduerë trunë ni nu alreduerë ra galdë bi tapë më guani'si, nu alreduerë ra tapë më nanabani. Bëzullibi grëtë' ra mënë ni hashtë bédchini luquë rai' lu guiu'u. Delantë lu trunë bë'në rai' adorar Dios. ¹² Guni'i rai':

Nia Dadë, lë'e labansë shtë mieti runë tucárel.

Guëni'i mieti llëru'bë na pudërë shtë'nël, nu rac bë'al grë cusë.

Guëne'e mieti graci lul nu gunë rall honrar lë'el purquë pudërë nu fuersë shtë'nël llëru'bë nahin.

Nal Dios shtë na'a por grë tiempë. Amén.

¹³ Iurní tubi më guani'si guna'bë dí'dzi' lua:

—¿Chúllëti'i ra ndë'e naquëbezë ndë'e, ra nanacu naquichi? ¿Ca nezë ze'dë rai'?

¹⁴ Na repia:

—Dadë lë'el nanël.

Iurní guni'i' lua:

—Lë'e rai' na ra nagudëde lu galërzac zi nu bëzunë rai' almë shtë rai'. Na limpi rai' ziquë lari naquichi por rënë shtë nabëru'le Lli'li. ¹⁵ Por ni quëbezë rai' delantë lu trunë shtë Dios nu quëhunë rai' sirvë lë'e më dzë la gue'lë la'ni santuari shtë më. Nu lë'e më naquëbezë lu trunë canihapë më lë'e rai' con pudërë shtë më. ¹⁶ Hia

gúnëdi'i rai' sufrir gubini, ni galërbidchi ldu'u, nilë guëza'i ngubidzë lë'e rai', ni por galna'i adë gúnëdi'i rall sufrir ¹⁷ purquë lë'e më nabëru'le Lli'li, el quë naná quëbezë guëláu trunë ni, quëhápí' lë'e rai' ziquë tubi vëquërë quëhápëll ra lli'li. Nu më rë' gua'a lë'e rai' catë nanú nisë narne'e vidë eternë. Nu Dios guëcuë'dchí më lu rai' grëtë' nisë narru'u lu rai'.

8

Séptimo sègi nu gushialë

¹ Iurë lë'e më nabëru'le Lli'li bëche'zë sègi gadchi, iurní bëa'në silënci lu gube'e ziquë mëdi iurë. ² Lueguë gunahia lu gadchi ianglë naná quëbezë zuldí delantë lu Dios; bë'në rai' recibir gadchi trompetë. ³ Despuësë de ni bédchini stubi ianglë nanua'a tubi cinsari orë. Iurní guzuldi' delantë lu bëcu'guë. Bëdë'e rai' zihani ialë parë

gúni' ofrecer gushialë lu bëcu'guë juntë con oraciuni shtë ra shmënë Dios. Lë'ë bëcu'guë orë zuga'a delantë trunë. ⁴Lë'ë gushialë nananú guia'a ianglë ni, be'pin hashtë lugar catë quëbezë Dios, juntë con ra oraciuni shtë ra shmënë Dios. ⁵Iurní lë'ë ianglë guna'zi lë'ë cinsari ni; tsadzëhin con gui'i guëdchi shtë catë rie'qui. Iurní bëquëdí ianglë gui'i ni lu guë'dchiliu. Gubë nu nalë ruidë gu'; bëdchini ray shtë nguzi'u nu bëllú guë'dchiliu.

Ra trompetë

⁶ Iurní ra zëgadchi ianglë nanua'a ra trompetë, bë'në rai' preparar të parë gu'ldë rai' trompetë.

⁷ Primëre ianglë bi'ldi trompetë; iurní gulaguë guiuguë nu gui'i nutsin con rënë hashtë guë'dchiliu. Güe'qui tecëre partë shtë guë'dchiliu nu tecëre partë shtë ra hiaguë nu tecëre partë plantë narguë.

⁸ Segundë ianglë bi'ldi trompetë shtëhi' nu gulaguë ziquë tubi dani ru'bë lu nisë. Dani ni rie'qui con be'lë, nu tecëre partë shtënë nisëdu'u bëaquin ziquë rënë. ⁹ Hia tecëre partë shtë ra ma nananú la'ni nisëdu'u, guti ra. Nu tecëre partë shtë ra barcu, grëtë' gualú.

¹⁰ Lë'ë tecëre ianglë bi'ldi trompetë, iurní tubi mbelëgui'i ru'bë gulaguë dizdë gube'e. Rie'qui mbelëgui'i ziquë grëaguë. Gulaguin lu tecëre partë shtë

ra guëë'gu nu catë nanú zini. ¹¹ Lë'ë mbelëgui'i ni lë Naldá. Tecëre partë shtë nisë bëaquin ziquë naldá. Cantidá mënë guti purquë bii' rall nisë lda.

¹² Lë'ë ianglë naná cuartë, bi'ldi' trompetë; iurní tecëre partë shtë ngubidzë con tecëre partë shtë mbehu nu ra mbelëgui'i, gullini de manëre quë ra tecëre partë shtë rahin bëa'në nacahi. Bëd'ëdi'i rahin llni durantë tecëre partë shtë dzë nu gue'lë.

¹³ Iurní gunahia nu binia tubi ianglë nariasë lu gube'e. Guní'i fuertë:

—Prubi grëtë' ra naquërelde lu guë'dchiliu iurë lë'ë ra tsunë ianglë rë' gu'ldë rai' trompetë shtë rai'.

9

¹ Hia lë'ë quintë ianglë bi'ldi trompetë; iurní gunahia tubi mbelëgui'i naná gulaguë dizdë lu gube'e hashtë lu guë'dchiliu. Lë'ë personë ni bë'në recibir liahi shtë guëru naná guetë nu nídi'i fin shtë guëru ni. ² Iurní bëllá'li' guëru ni; hia nga'li be'pi gushë cumë ziquë gushë shtë iurnë ru'bë. Hia lë'ë gushë ni bëcahi lu ngubidzë nu lu gube'e. ³ La'ni gushë ni bëru'u ra mbëchizu' naná riasë nu bietë ra ma lu guë'dchiliu. Bë'në ra mbëchizu' recibir pudëre parë gunë ra dañi ziquë nillë shtë guë'dchiliu. ⁴ Bë'në rai' recibir ordë adë gunë rai' dañi lu ra plantë rguë, nilë tubi cusë narguë, ni por

ra hiaguë, sino nadë más gunë rai' dañi ra mënë naná nuá'adi'i sēni shtë Dios luquë rai'. ⁵ Adë bēd'ēdi'i mē sí de quë quini rai' mënë sino nadë más parë gunë ra mënë sufrir dulurë durantë ga'i mbehu. Lē'ë dulurë ni gaquin ziquë rac tubi mieta iurë rahuë' tubi nillë lē'ë nguü. ⁶ Hia dzë ni ra mënë gac shtu'u rall gati rall perë adë gunë rai' gan gati rai'. Aunquë rac shtu'u mënë gati rall, hia lē'ë galguti ldaguë zitu parë mënë ni.

⁷ Ra mbëchizu' rlua'a ziquë guay naná preparadë parë lu guërru. Hia guëc ma napë ma ziquë tubi corunë orë; hia lu ma rlua'a ziquë tubi nguü. ⁸ Nu napë ma guitsë guëc ziquë guitsë guëc shtë na'a. Hia lai' ma rlua'a ziquë lai' león. ⁹ Cuerpë shtë ra ma nacu bien con shabë ziquë gui'bë; hia ruidë shtë shcuaguë ma na ziquë ruidë shtë cantidá carros nanaquë ra guay iurë lē'ë ra ma ziaglu'në lu guërru. ¹⁰ Napë ma llba'në ma cumë ziquë llba'në nillë con guitsë nazubë guëquin. Hia llba'në ma napë pudërë parë gunë dañi ra mënë por ga'i mbehu. ¹¹ Ra mbëchizu' rē' napë rai' tubi jēfë naná mizmë ianglë shtë gabildi. Hia lē'ë ianglë rē' lē con di'dzë hebreo, Abadón. Nu dizë griego lē ma Apolión narunë cuntienë el quë narzalú.

¹² Gudëdë primërë cusë dushë perë todavía runë faltë chupë cusë nadzë'bë.

¹³ Hia lē'ë sexto ianglë bi'ldi

trompetë; iurní binia tubi bē nabëru'u entrë ra tapë cachi nanaquë bēcu'guë shtë orë. Bēcu'guë ni quëbezë delantë lu Dios. ¹⁴ Lē'ë bē guni'i lu sexto ianglë nanua'a trompetë:

—Bēlda'a ra guëzá guëdapë ra ianglë naquëdú rua' guëë'gu Eufrates.

¹⁵ Hia iurní gula'a ra guëzá ianglë ni parë quini rai' tecërë partë shtë mënë. Ra ianglë guc rai' preparadë parë iurë ni, dzë nu izë. ¹⁶ Binia tubi número shtë ra suldadë nanadchi'bë ra guay; na rall dos cientos millones.

¹⁷ Zni bēlua'alú ra guay lua. Hia ra nadchi'bë tēchi ma nua'a rai' ldu'u rai' tubi naná canihapë ldu'u rai'. Nahin color llni; nu azul, nu shlí'echi. Hia ra guay napë ma guëc ma ziquë guëc león; hia rua' ra ma bēru'u be'lë nu gushë nu asufre. ¹⁸ Ra tecërë partë shtë mënë guti ra por guëzá tsunë plaguë ni narru'u rua' guay: gui'i, gushë, nu asufre ¹⁹ purquë lē'ë ra ma bē'në ra gan con rua' ma, nu con llba'në ma; pues llba'në ma rlua'a ziquë serpientë con guëc shtë ma. Con ra guëc ra ni bē'në rall dañi.

²⁰ Perë los de más mënë nagútidi'i por ra cashtigu ni, nunquë adë bēsá'nēdi'i rall gunë rall cusë mal, nu bēsá'nēdi'i rall gunë rall adorar ra espíritu mal con ra dzanë ídolo shtë orë u ra dzanë bēdchichi, u gui'bë shlí'echi u guë'ë u hiaguë. Bēsá'nēdi'i rall gunë rall

adorar ra cusë ni aunquë adë ráquëdi'i guená rahin, nu adë ráquëdi'i rall rzë rall. ²¹ Nu zac adë bësá'nëdi'i ra mënë quini sa' rall nu ni por galbëlliú shtë rall, nu ni por galërquënú tse'lë sa' rall, nilë por rbézëdi'i mënë rbaa'në rall pë shtë sa' rall.

10

Lë'ë ianglë nanua'a tubi li-brë bi'chi

¹ Iurní gunahia stubi ianglë nanapë pudërë ru'bë naná bédchini de gube'e. Lë'ë ianglë nácuhi' shcahi nu nanú tubi iarcu iris guëqui'. Lúhi' rabtsë'ë ziquë ngubidzë; hia guéáhi' rlua'a ziquë tubi mbëduni shtë be'lë. ² Nuá'ai' guiá'ai' tubi librë mitu'në naná lla'lë. Iurní bëzúhi' guéáhi' ladë ldi lu nisëdu'u, nu guéáhi' ladë rubësë bëzúhi' lu guë'dchiliu. ³ Iurní fuertë guní'i' ziquë rzubá ra león. ⁴ Iurë gualú ra gadchi nguzi'u, iurní guc shtua'a niaquëa'a perë binia tubi bë nabédchini de gube'e; guní'i':

—Adë rquëbidi'il lo quë naguni'i ra nguzi'u; adë rquë'ëdi'il lo quë naguni'i rai'.

⁵ Lueguë lë'ë ianglë nagunahia, zu guéáhi' lu nisëdu'u nu guë'dchiliu, bëldísi' guia'a ladë ldi lu gube'e. ⁶ Bë'ni' jurar por lë më naná bëntsa'u gube'e nu guë'dchiliu, nu nisëdu'u nu grë ra cusë nananú lu rahin. Guni'i' ianglë:

—Hia bëga'a iurë; nádi'i más tiempë. ⁷ Iurë lë'ë ianglë nagadchi guzublú gu'ldë trompetë shtëhi', iurní hia guc cumplir lo quë nabë'në Dios disponer antsë cumë ziquë guni'i' më lu ra muzë shtë më, ra nabiadi'dzë shti'dzë më.

⁸ Hia bë naná binia, bë nabédchini de gube'e, bëabri guní'i' lua:

—Gua iurne' të guená'zil li-brë naná lla'lë, librë nananú guia'a ianglë naná zuldí lu nisëdu'u nu lu guë'dchiliu.

⁹ Iurní guahia lu ianglë nu guna'ba të parë guéné'ei' li-brë. Iurní guni'i' ianglë lua:

—Guna'zi librë rë'; bi'ldi la'nin nu bë'në llgabë pë runë cuntienë ra di'dzë. Primërë gac ra di'dzë ziquë dchini shtë mbee'zë perë despuësë guëaquin cumë cusë naldá.

¹⁰ Iurní guna'zia librë rë' nananú guia'a ianglë. Bi'ldia la'nin; bëna llgabë. Primërë cusë za'quë nahin perë despuësë guquin cusë naldá. ¹¹ Lueguë guní'i':

—Napë quë guëabril stubi. Tsagní'il shti'dzë Dios lu grëtë' ra mënë, guë'dchi ra, lu ra naciuni, nu lugar catë ruadi'dzë mënë grë clasë dizë, nu lu ra rëy. Guëní'il shti'dzë më.

11

Ra chupë testigu

¹ Iurní bënë'e rai' tubi varë narrë'shë guiu'u cuahia, nu guni'i' rai' lua:

—Guasuldí nu guna'zi medidë rë'; bërë'shë santuari shtë Dios, nu bërë'shë bëcu'guë, nu bëlabë bëldá naná quëhunë adorar lë'ë Dadë nga'li. ² Perë adë rrë'shëdi'il lu rualdëa' naná tëchi fuërë shtë iádu'u purquë grëtë' ni bëne'e Dios permisi parë më zitu guëlú rall. Grë ra mënë ni guëlú ra guëc Jerusalén durantë cuarenta y chupë mbehu. ³ Perë guëshe'lda chupë testigu shtëna parë guadi'dzë rai' shti'dza durantë mili chupë gahiu'a sesenta dzë. Nacu rai' shabë rai' color nagasë.

⁴ Lë'ë testigu rë' runë significar chupë hiaguë olivos, nu zac runë significar chupë gandelier naná quëbezë delantë lu Dadë narnibë'a guë'dchiliu. ⁵ Si talë chu rac shtu'u gunë dañi parë lë'ë testigu ni, pues lë'ë rai' napë rai' pudërë parë guëru'u gui'i rua' rai' naná guëza'i completamente lë'ë contrari shtë rai'. Zni gati ra grë ra narac shtu'u quini lë'ë rai'. ⁶ Testigu rë' napë pudërë parë guësë'au rai' gube'e të parë ldáguëdi'i guiu durantë tiempë naguadi'dzë rai' shti'dzë Dios, nu napë rai' pudërë parë gunë rai' cambi nisë; gaquin rënë, nu parë guëshe'ldë rai' plaguë u galguidzë tantë cumë ziquë guëni'i ldu'u rai'. ⁷ Perë iurë tsalú grë lo quë nagunë ra testigu ni, iurní lë'ë ma dushë nabëru'u gabildi, guëna'zi ma lë'ë rai' nu gunë ma dushë gan lu rai' hashtë gati rai'.

⁸ Hia shcuerpë rai' guëa'nin lu nezë shtë ciudá ru'bë catë bëquë'e ra mënë lë'ë Dadë lu cruz. Stubi lë ciudá ni na Sodoma, nu zac Egipto. ⁹ Hia por tsunë dzë guërudë, guëa'në ra shcuerpë testigu ni lu nezë. Mënë shtë grë guë'dchi, mënë naruadi'dzë grë clasë dizë, mënë naze'dë de grë lugar nu naciuni, guëná rall lu ra tëgulë nu adë guëd'ëdi'i rall permisi parë guëga'chi ra tëgulë. ¹⁰ Ra naquëreldë lu guë'dchiliu guëquitë ldu'u rall purquë guti ra testigu ni, nu nalë guëuu' ldu'u rall hashtë guëshe'ldë rall regalë lu sa' rall purquë guëzá guërupë nguiu ni nabiadi'dzë shti'dzë Dios, guti rai'. Bëzac zi rai' ra mënë shtë guë'dchiliu. ¹¹ Perë despuësë tsunë dzë guërudë, Dios bëcua'ñi lë'ë rai' parë guëbani rai' stubi, nu grë ra naguná lu rai', nalë bëdzëbë rall iurní. ¹² Lueguë iurní guërupë testigu ni bini rai' tubi bë dizdë lu gube'e naná guni'i:

—Gulë tsepi ndë'ë.

Iurní be'pi rai' gube'e la'ni tubi shcahi. Hia ra contrari shtë rai' guná rall. ¹³ Mizmë iurní gu' tubi llu ru'bë nu guëzá chi'i partë shtënë ciudá gualú nu gadchi mili mënë guti; bë'në llu. Los de más mënë nabëa'në, nalë bëdzëbë rall. Guni'i rall llëru'bë na pudërë shtë Dios.

¹⁴ Zni gudëdë segundë cusë nadzë'bë perë lueguë guëdchini stubi naná tecërë.

Trompetë gadchi

15 Lë'ë ianglë gadchi bi'ldi trompetë shtëni'. Iurní bédchini bē fuertë dizdë gube'e. Guni'i bē:

Lugar catë rribë'a rëy shtë guë'dchiliu, bëaquin lugar parë guë'nibë'a Dios, Shtëáda'a nu Cristo shini më.

Lë'ë më guë'nibë'a më ziquë rëy parë siembrë.

16 Iurní ra galdë bi tapë më guani'si naná quëbezë lu trunë shtë rai' delantë lu Dios, bëzullibi rai' hashtë bédchini luquë rai' lu guiu'u nu bē'në rai' adorar Dios.

17 Guni'i rai':
Dzu guëne'e na'a graci lul, Dadë.

Nápël grë pudërë; nabánil parë siembrë.

Napë quë guëdchínil parë guë'nibë'al;
nu nal Rëy iurne'.

18 Ra mënë shtë grë naciuni, bédë rall perë hia bëga'a iurë parë gúnël cashtigu lë'ë rall. Bëga'a tiempë gúnël juzguë ra tégulë.

Guënë'el premi ca'a ra naná runë honrar lë'ël, grë ra naná limpi delantë lul, nu grë ra narzu'bë diaguë shtë'dzël, grëtë' ra narnibë'a, nu grëtë' ra mënë nanádi'i mënë nalasac.

Bëga'a iurë parë gúnël tsalú con grëtë' ra narzac zi sa' rall parë tsalú sa' rall.

19 Iurní bëlla'lë santuari shtë Dios nananú gube'e, nu gunahia tubi cajë shtë conveñi la'ni iádu'u. Iurní gubë la'ni gube'e; gu'të guí'i

nguzi'u; binia ruidë dushë; bëllú guë'dchiliu nu gulaguë tubi guiquë fuertë.

12

Tubi na'a con ma dushë dragón

¹ Iurní bëlua'a tubi sëni lu gube'e. Tubi na'a bëlua'alú lua; zúbi' la'ni llni shtë ngubidzë nu zubë mbehu guëáhi' nu nápi' guëqui' tubi corunë nanua'a chi'bë chupë mbelëgui'i.

² Na'a ni nuá shíni' nu gurushtiá na'a con dulurë shtë nagalë shini na'a. PUES nalë rzac zi na'a parë guëdchini shini na'a guë'dchiliu. ³ Lueguë bëlua'a stubi sëni lu gube'e, tubi ma dushë dragón. Naru'bë ma nu na ma color llni nu napë ma gadchi guëc ma nu chi'i cachi, nu nanú tubi corunë cadë gadchi guëc ma. Nu nadchi'bë tubi corunë cadë guëc ma. ⁴ Hia con llba'në ma lë'ë dragón bëtëá tecërë partë shtë mbelëgui'i nu bëquëldí ma mbelëgui'i hashtë lu guë'dchiliu. Dragón rë' bëa'në delantë lu na'a parë iurë lë'ë shini na'a galë, tē parë gau ma lë'ë me'dë. ⁵ Lueguë lë'ë na'a gupë tubi ngulë'në naná destinadë parë guë'nibë'ai' grë naciuni tubi manërë nadushë. Lueguë lë'ë shini na'a guabsú; bia'a Dios lë'i' hashtë trunë shtënë më lu gube'e.

⁶ Hia lë'ë na'a bëllu'në na'a parë tubi lugar catë chu nádi'i. Lugar ni bē'në Dios preparar tē nga'li guëquërelde na'a parë guëdë'ë

mënë nagáu na'a por mili chupë gahiu'a sesenta dzë.

7 Despuësë de ni, gu' tubi guërru lu gube'e. Lë'ë ianglë ru'bë Miguel con sáhi', gudildinú rai' con lë'ë ma dragón nu con grë sa' ma. 8 Lë'ë ma con ra ianglë shtënëll, gudildi rall perë adë bënëdi'i rall gan lu guërru; nu adë bëdzëlëdi'i lugar parë lë'ë rall lu gube'e. 9 Zni bëquëldí Dios lë'ë dragón de gube'e; ma ni na mizmë serpiente nanabani dizdë más guahietë. Lëll Diablo nu lëll Satanás naná quëgsiguë guëdubi mënë shtë guë'dchiliu. Lë'ëll con ianglë shtënëll, Dios bëquëldí lë'ë rall lu guë'dchiliu.

10 Iurní binia tubi bë fuertë lu gube'e; guní'i':

—Hia bëdchini salvaciuni nu pudërë shtë Dios. Hia bëga'a iurë parë guëribë'a më por autoridá shtë Cristo purquë hia lë'ë contrari shtë sa' hia'a bëquëldí Dios lë'ëll lu guë'dchiliu. Pues lë'ëll bëdchi'bë galquiá cuntrë ra shmënë Dios dzë la gue'lë. 11 Ra bëchi sa' hia'a bënë rai' gan lu enemigu por rënë shtë Lli'li nu bënë rai' gan lu enemigu ni purquë biadi'dzë rai' diza'quë. Adë bëdzëbëdi'i rai' gati rai' por lë'ë më. 12 Gulë bëquitë ldu'u të iurne', grë të naná quërelde lu gube'e; perë prubi ra nananú lu guë'dchiliu nu ra narzë lu nisëdu'u la'ni barcu purquë lë'ë mëdzabë bietë catë quërelde të nu nalë rldëll purquë nanëll du'pë tiempë runë faltë parë gunë

më cashtigu lë'ëll.

13 Iurë lë'ë dragón guc bë'a de quë Dios bëquëldi' lë'ëll lu guë'dchiliu, guzunáldëll lë'ë na'a nanapë shíni'. 14 Perë lë'ë na'a bënëni' recibir shcuágui' ziquë shcuaguë mbisiá të gac tsasë na'a tubi lugar lu shlatë zitu parë lu serpiente ni. Ndë lë'ë na'a ni nasegurë nu bënëll recibir nagáu por tsunë izë guërudë. 15 Lë'ë serpiente bëquëldí nisë con rua'll parë gaquin tubi guëë'gu të gua'a nisë lë'ë na'a. 16 Perë guiu'u bënë campañi lë'ë na'a nu bëlla'lë guiu'u. Bii' guiu'u nisë nabëru'u rua' dragón. 17 Con ni lë'ë dragón nalë bëldëll cuntrë lë'ë na'a. Iurní zia'a dragón parë tsatildinull los de más ra shini na'a, ra narunë cumplir mandamientë shtë Dios nu naná ruadi'dzë diza'quë shtë Jesucristo, ra naná testigu shtë më.

13

Chupë ma dushë

1 Iurní guasuldía rua' nisëdu'u. Gunahia bëru'u la'ni nisëdu'u, be'pi tubi ma dushë nanapë gadchi guëquëll, nu nápëll chi'i cachi. Cadë cachi napë tubi corunë nu cadë guëquëll naquë tubi lë dzabë nabënë ofender Dios. 2 Lë'ë ma rë' naganahia, rlu'a'a ziquë tigrë; napë ma ziquë guëa' oso, nu rua' ma na ziquë rua' león. Lë'ë dragón bënë'ë pudërë nu autoridá nu permisi parë zubë ma ni lu trunë shtë dragón parë guëribë'a ma.

³ Tubi de lë'ë guëc ma dushë rlua'a ziquë nuá'all tubi ridë naná gudini lë'ë ma perë ridë ni bëac. Nu guëdubi mënë shtë guë'dchiliu bëdzëguëë' ldu'u rall nu guanaldë rall tëchi ma dushë. ⁴ Nu bë'në mënë adorar lë'ë dragón purquë bëdë'ëll llëru'bë pudërë parë lë'ë ma dushë, nu zac bë'në ra mënë adorar lë'ë ma dushë. Guni'i rall:

—Nídi'i chu stubi ziquë ma dushë rë'. Adë chu gunë gan lull.

⁵ Nu lë'ë ma dushë bë'në recibir permisi parë guëni'i ma di'dzë dzabë, cusë narunë ofender Dios. Napë ma ni pudërë parë gúnëll ra cusë dzabë durantë cuarenta y dos mbehu. ⁶ Zni bë'në ma dushë; guni'ill cuntrë Dios nu gudell guëc Dadë nu guëc santuari shtë më nu guëc ra naquëbezë lu gube'e. ⁷ Nu zac lë'ë ma dushë bë'nëll recibir permisi të tildinull con grë shmënë Dios hashtë bë'nëll gan lu rai'. Nu napë ma ni autoridá subrë grë ra mënë, grë naciuni, grë guë'dchi, nu grë lugar catë ruadi'dzë mënë grë clasë dizë. ⁸ Grë ra mënë naquërelde lu guë'dchiliu, bë'në rall adorar lë'ë ma dushë, ra mënë nanádi'i escritë lë rall la'ni librë. Librë ni naescritë lë ra nanapë vidë eternë. Guc escritë ni dizdë gurështë guë'dchiliu. Lë librë ni na librë shtë el quë nabërulë Lli'li naná guti ziquë lli'li.

⁹ El quë narquë diaguë shti'dza, gulë bëquë diaguë shti'dza. ¹⁰ Grëtë' el quë naguzac zi mënë lachigui'bë,

mizmë lë'ëll tsa lachigui'bë. Nu grë ra narguini sáhi' con spadë nu zac lë'ëll gátill con spadë. Por ni grëtë' naná shmënë Dios rqui'ni gapë rai' pacënci nu fe.

¹¹ Despuësë de ni, gunahia stubi ma dushë nabëru'u tubi guëru shtë guë'dchiliu. Ma ni napë chupë cachi narlua'a ziquë cachi shtë lli'li perë ruadi'dzë ma ziquë cha' dragón. ¹² Nu napë ma pudërë shtë primërë ma dushë nu zúbëll shlugar ma ni. Nu bë'në segundë ma parë grë ra mënë shtë guë'dchiliu bë'në rall adorar primërë ma dushë; ma ni bënëac ridë naná bëdë'ë galguti parë lë'ëll. ¹³ Nu zac bë'në ma sëni ru'bë nu milagrë hashtë bëdchini gui'i shtë gube'e hashtë guë'dchiliu por pudërë shtë ma. Ra mënë guná rall milagrë ni. ¹⁴ Por medio de grë milagrë nabë'në ma dushë delantë lu primërë ma dushë, bësiguë ma grëtë' ra naquërelde lu guë'dchiliu nu gunibë'a ma de quë gactsa'u tubi figurë shtë ma dushë nanua'a ridë. Ridë ni guquin por tubi spadë perë adë gútidi'i ma. ¹⁵ Hia lë'ë segundë ma dushë bë'nëll recibir pudërë parë guëdë'e ma vidë lë'ë figurë shtë primërë ma dushë, nu zac bëdë'ëll pudërë parë guadi'dzë figurë ni nu parë quini ma grëtë' el quë adë nëdi'i gúnëll adorar lë'ë ma. ¹⁶ Nu bë'në ma parë guëquë'e tubi marquë guia'a ladi ldi mënë u luquë mënë.

Grë ra mënë ru'bë nu ra nalasáquëdi'i, grë ra ricu nu ra prubi, grë ra naná librë nu ra naná bajo ordë shtë sa' rall, bënë rall recibir marquë ni. ¹⁷ Ni tubi adë gáquëdi'i guëtuu'll nilë por sí'll si talë nápëdi'll lë shtë ma u número shtë lë ma ni. ¹⁸ Rqui'ni llni tē tsasë mieti di'dzë rë'. El quë naná riasë, bënë calcular número shtë ma dushë. Lë'ë número runë significar lë shtë tubi nguui. Número ni na shu'pë gahiu'a sesenta con shu'pë.

14

Cantë shtë 144,000 mënë

¹ Iurní gunahia lu Lli'li naná zuldí guëc tubi dani lë Sión. Con lë'ë Lli'li quëbezënú tubi gahiu'a cuarenta con tapë mili mënë. Lë Lli'li naescritë luquë rai' nu zac lë shtë Shtadë Lli'li naescritë luquë ra mënë ni. ² Lueguë iurní binia tubi bënë naná ze'dë dizdë gube'e. Nahin ziquë ruidë shtëné cantidá guë'gu, nu ziquë iurë rguini nguizi'u fuertë. Bë ni na ziquë cha' zihani arpa naquëu'ldë ra mënë. ³ Nu quëu'ldë rai' tubi cantë cubi delantë lu trunë nu delantë lu guëzá tapë ra nanabani, nu delantë lu ra mē guani'si. Perë ni tubi chu adë riasëdi'i cantë ni sino nadë más ni'asë ra ciento cuarenta y cuatro mili nanaguc salvar entrë los de más mënë shtë guë'dchiliu. ⁴ Ra mënë ni adë cuënúdi'i rai' tselë sa' rai'; na rai' limpi, nu zianaldë rai' lë'ë Lli'li cualquier nezë tsáhi'.

Guc salvar rai' entrë los de más mënë ziquë primëre grupë shtë ra naná rialdíldu'i shti'dzë Dios. Zni guc rai' ziquë ofrendë lu Dios nu lu Lli'li. ⁵ Tambiën ni tubi de lë'ë rai' nabíshidi'i sino limpi na rai' delantë lu Dios catë quëbezë mē.

Di'dzë shtë tsunë ianglë

⁶ Iurní gunahia stubi ianglë naná riasë lu gube'e. Nua'a ianglë ni diza'quë parë guadi'dzënúhi' diza'quë lu ra mënë narëta' lu guë'dchiliu, ra mënë shtë naciuni, ra nabiadi'dzë grë clasë dizë, ra naquërelde lu guëdubi guë'dchiliu. Diza'quë nanua'a ianglë, nápëdi'in fin. ⁷ Guni'i ianglë fuertë:

—Gulë gapë respëti Dios, nu gulë bëdë'ë labansë parë lë'i'. Hia bëga'a iurë gunë mē juzguë lë'ë ra mënë. Gulë bënë adorar el quë nabëntsa'u gube'e nu guë'dchiliu, nisëdu'u nu grë ra zini.

⁸ Despuësë gualú shti'dzë primëre ianglë, iurní guni'i segundë ianglë ni:

—Hia lë'ë ciudá Babilonia ru'bë gunë Dios juzguë purquë ziquë tubi narzuu'dchi con vini, zni bënë Babilonia con los de más naciuni parë gunë rall duldë, cusë nadë rllu'idi'i.

⁹ Lueguë iurní tecëre ianglë guni'i fuertë:

—Si talë tubi gunë adorar lë'ë ma dushë u figurë shtënell, nu guëdë'ëll permisi quë marquë shtë ma dushë luquë nguui u guia'a nguui,

10 pues nguiu ni napë quë sac zill lu cashtigu dushë naze'dë de Dios. Cashtigu ni na llanë shtë më nu adë nùtsëdi'in con galërğa'a ldu'u më. Nguiu ni gúnëll sufrir la'ni gui'i nu asufre delantë lu ra ianglë santu shtë Dios nu delantë lu Lli'li. 11 Lë'ë gushë shtënë cashtigu ni tsepì durantë grë ra siglo. Nídi'i descansë dzë, nilë gue'lë parë ra narunë adorar lë'ë ma dushë nu figurë shtë ma, u ra nabë'në recibir marquë shtë ma. 12 Por ni grë ra shmënë Dios, nu ra narzu'bë diaguë shti'dzë më, ra narianaldë bien enseñansë shtë Jesús, rqi'ni gapë rai' pacënci.

13 Iurní binia tubi bë nabëru'u de gube'e. Guni'i bë lua:

—Bëquë'ë ndë'ë: “Guëquitë ldu'u ra tëgulë parë siemprë, ra naná shmënë Dadë Jesús”. Zni rni'i Espiritu. Pues guëzi'i ldu'u rai'; napë rai' descansë nu guëdë'ë Dios premi por dchi'ni nabë'në rai'.

Cashtigu parë guë'dchiliu

14 Iurní gunahia lu tubi shcahi naquichi. Quëbezë lu shcahi tubi më narlua'a ziquë Jesús. Nápi' tubi corunë orë guëqui' nu nápi' tubi cierrë dushë guiá'ai' narunë significar cashtigu naze'dë guëdchini. 15 Bëru'u stubi ianglë la'ni iádu'u. Ianglë ni guni'i lu nguiu nazubë rua' shcahi:

—Iurne' bëtia'a cierrë shtënëll të guëtëal cusechë purquë hia iurë bëga'a parë guëdëahin.

16 Lueguë el quë nazubë rua' shcahi bëtë'di' cierrë lu guë'dchiliu nu bëtëáhi' cusechë.

17 Iurní stubi ianglë bëru'u la'ni iádu'u naná quëbezë gube'e, nu zac lë'i' nuá'ai' tubi cierrë dushë. 18 Bëru'u stubi ianglë nanapë pudërë la'ni santuari parë guëni'bë'ai' gui'i. Guná'bëi' con voz fuertë lu naná nua'a cierrë dushë. Guni'i':

—Hia bëga'a iurë parë gac cashtigu ra mënë mal narëta' lu guë'dchiliu. Gaquin ziquë tubi mënë narldaguë nashi uvë të guëru'u juguë shtë uvë.

19 Hia lë'ë ianglë ni bëtë'dë cierrë shtëni' lu guë'dchiliu nu bëtëáhi' cusechë shtë uvë. Iurní bëtia'ai' uvë ni la'ni catë tsutsa'uin të parë guëru'u nisë shtë uvë. Ni runë significar cashtigu dushë naná ze'dë guëc ra mënë mal. 20 Ra uvë bëru'u nisë shtëni' fuërë shtë ciudá; hia lugar ni bëru'u mënë; bédchini rënë hashtë catë lu naná rquë frënë shtë guay. Rënë ni guc tubi guë'gu de tsunë gahiua kilómetros.

15

Ra ianglë naguësëdchini gadchi plaguë

1 Iurní gunahia lu gube'e stubi sëni ru'bë, cusë nadzë'bë; gunahia gadchi ianglë naguësëdchini gadchi plaguë. Hia con lúltimë plaguë ni gualú llanë shtë Dios.

2 Nu zac gunahia tubi cusë narlua'a ziquë nisëdu'u shtë

vidrio nutsin con gui'i. Gu-
nahia lu ra nabë'në gan lu
ma dushë con figurë shtë'nël,
nu bë'në rall gan lu número
shtë ma ni. Ra mënë ni zuldí
rai' cula'ni rua' nisëdu'u naná
ziquë vidrio. Nua'a rai' arpa
nabëdë'ë Dios ca'a rai'. ³ Nu
quëu'ldë rai' tubi cantë shtë
Moisés, el quë nabë'në sirvë
lu Dios. Nu cantë ni na cantë
shtë Lli'li naná rni'i zndë'ë:
Llëru'bë na pudërë shtë'nël.

Nalë nasa'a na lo
quë nabëntsá'ul, Dadë
Dios. Lë'ël rnibë'al
grëtë' cusë.

Tubldí nu verdá na lo quë
naquëhúnël, lë'ël Rëy
shtë naciuni.

⁴ Grë mieti rdzëbë lë'ël, Dadë.
Grë mieti gunë rall adorar
lë'ël.

Pues sulë lë'ël nal santu.
Grë naciuni guëdchini de-
lantë lul nu gunë rall
adorar lë'ël purquë
guná rall grë lo quë
nacanihúnël.

Nahin cusë za'quë nu justë.

⁵ Despuësë de ni, gunahia
lu gube'e nu bëlla'lë santuari
shtë iádu'u catë nutsa'u ra
tablë shtë lëy. ⁶ De lë'ë
santuari ni bëru'u gadchi ian-
glë naguësëdchini ra gadchi
plaguë. Nacu rai' lari lino
fini nu limpi; nu rabtsë'in.
Napë rai' cinturón shtë orë
dëdë laguë ldu'u rai'. ⁷ Iurní
tubi de tapë nanabani bëtë'ë
tubi copë orë cadë ra gadchi
ianglë. Cadë copë gadzë
con cashtigu dushë naze'dë
de Dios, el quë nanabani
por guëdubi siglo. ⁸ Hia lë'ë
santuari gadzë gushë naná
ze'dë de lugar catë quëbezë

Dios. Llëru'bë na pudërë shtë
më. Ni tubi adë chu tsutedí'i
nga'li hashtë iurë gualú
gadchi plaguë nabësëdchini
ra gadchi ianglë.

16

Ra copë shtë cashtigu

¹ Iurní binia tubi bë fuertë
naná bëru'u de lu santuari.
Voz ni guni'i lu gadchi ianglë:

—Gulë tsaglda'të ra copë
shtë cashtigu lu guë'dchiliu,
ra cashtigu dushë shtë Dios.

² Primërë ianglë guagldá'ti'
copë lu guë'dchiliu. Grëtë'
mënë nanapë marquë shtë
ma dushë nu naná bë'në ado-
rar figurë shtë ma, ni bëru'u
guëë'dzu dushë ladi rall; nalë
nahiu'bë ra guëë'dzu.

³ Segundë ianglë guagldá'ti'
copë shtëhi' lu nisëdu'u; nu
lë'ë nisë bëaquin rënë ziquë
rënë shtë tëgulë. Hia guti grë
ra nanapë vidë la'ni nisë ni.

⁴ Tecërë ianglë guagldá'ti'
copë shtëni' lu guëë'gu nu lu
ra zini; hia bëac rahin rënë.
⁵ Lueguë binia bë shtë ianglë
naquëhapë nisë. Guní'i':

—Naza'quë lo quë
nabë'nël, Dadë Dios. Nal
Santu. Nal principi nu lë'ël
nal fin. ⁶ Justë nal purquë lë'ë
mënë ni gudini rall shmënël;
gudini rall ra nabiadi'dzë
shtë'dzël. Pues iurne' lë'ël
bë'nël parë bii' rall rënë shtë
guëë'gu nu zini purquë zni
runë tucarë rall.

⁷ Bini zaca tubi bë
nabëdchini dizdë bëcu'guë;
guní'i':

—Nia Dadë Dios, rnibë'al
grëtë' cusë. Bë'nël juzguë con
verdá nu manërë tubldí.

8 Hia quartè ianglè guagldá'ti' copè shtëni' lu ngubidzè nu bédè'èi' pudèrè lè'è ngubidzè parè guèza'i ngubidzè ra mènè con gui'i. 9 Grètè' mènè gùe'qui ra, cusè nadzè'bè, perè adè bènèdi'i rall cambi mudè nanabani rall, nu adè guni'idi'i rall llèru'bè na pudèrè de Dios sino guni'i rall cusè dzabè cuntrè lè'è mè, el què nanapè pudèrè subrè grètè' ra plaguè rè'.

10 Quintè ianglè guagldá'ti' copè shtëni' lu trunè catè quèbezè ma dushè; iurní catè rnibé'all bèa'nè nacahi. Ra mènè gudáhuè' rall ldudzè rall por tantè dulurè. 11 Nilè por ni adè bèsánèdi'i rall parè quèhunè rall mal. Más guni'i rall cusè dzabè cuntrè Dios naquèbezè gube'e por tantè dulurè nu guèè'dzu shtë rall.

12 Hia lè'è sexto ianglè guaglda'tè copè shtëhi' lu nisè shtë guèè'gu Eufrates; hia lè'è nisè ni gubidchi parè gac tubi nezè, tédè ra rëy naze'dè nezè guia'a.

13 Iurní gunahia lu dragón nu lè'è ma dushè nu lè'è nabishi; rua' rall bèru'u tsunè espíritu mal naná formè shtë lla'u. 14 Ndè'è na ra espíritu shtë ra mèdzabè perè napè ra pudèrè parè gunè rall milagrè. Bèru'u rall parè guètèá rall grètè' ra rëy shtë guè'dchiliu parè lu guèrru. Gaquin dzè narunè Dios disponer. Napè mè grè pudèrè. 15 "Gulè guná, na zelda sin què adè gac ldé'èdia'a, ziquè ridè tubi

nguba'nè. Dichusè el què naná zu nasini iurní nu quèhápèll shábèll tè parè adè sèdi'i rall con galèshtú delantè lu mè". 16 Hia iurní bètèá rall ra rëy lugar nalè con di'dzè hebreo, lèhin Armagedón.

17 Hia séptimo ianglè guaglda'tè copè shtëhi' lu mbè. Iurní dizdè santuari la'ni gube'e, bèru'u tubi bè fuertè naze'dè de lu trunè. Guni'i bè:

—Hia bédchini fin.

18 Iurní gu' tubi gu'tè nguzi'u nu gu' ruidè nu gu'dini nguzi'u. Lè'è guè'dchiliu bèllú; bèchi'chi guè'dchiliu con tubi llu más fuertè què grè ra llu naná bédchini dizdè lè'è mè bécue'shtë mè guè'dchiliu. 19 Lè'è ciudá ru'bè gure'zin tsunè partè nu grè ciudá shtë guè'dchiliu gurè rahin. Iurní Dios bëagná ldu'i lè'è ciudá ru'bè Babilonia. Bèshe'ldè mè cashtigu dushè guèc ra mènè shtë ciudá ni, tantè llanè napè mè. 20 Grètè' ra dani nu ra dani la'ni nisè, gunitilú rahin. 21 Nu zac gulaguè de gube'e guiuguè ru'bè subrè guèc ra mènè. Guiuguè ni rzun'è cuarenta kilos. Perè ra nguui guni'i rall cusè dzabè cuntrè Dios por ra plaguè shtë guiuguè. Guquin tubi cashtigu dushè nabèshe'ldè Dios.

17

Bè'nè Dios condenar na'a mal

1 Iurní bédchini tubi de gadchi ianglè nanua'a gadchi copè; mè ni guni'i lua:

—Gude'e të guëluá'ahia cashtigu shtë na'a mal naná zúbëga'a lu nisë zili; runë cuntienë rnibë'a na'a zihani mënë. ² Ra rëy shtë guë'dchiliu na rall ziquë mënë adulteri; bëzullibi rall lu ra dzanë ídolo; mënë narëta' lu guë'dchiliu na rall ziquë narzuu'dchi purquë bënë rall neguci mal con lë'ë na'a ni.

³ Lueguë Espíritu bëlu'a'a stubi cusë lua; lë'ë ianglë bia'a na lu tubi shlatë catë nídi'i mënë. Gunahia tubi na'a nadchi'bë tubi ma dushë color llni; ma dushë ni napë gadchi guëc ma nu chi'i cachi. ⁴ Lë'ë na'a rë' nacu con lari color moradë nu llni; nu zutsa'u na'a con orë nu guë'ë nalasac nu perlas. Nuá'all tubi copë orë narunë significar cusë dzabë nabë'nëll nu mal vidë nanabani na'a ni. ⁵ Nu naquë luquë na'a tubi lë narunë significar cusë naga'chi: “Babilonia ru'bë naná shni'a ra na'a mal, nu de grë cusë narná tushë Dios la'ni guë'dchiliu”. ⁶ Lueguë gunahia na'a ni ziquë narzuu'dchi purquë gudínill zihani shmënë Dios naná guti purquë gualdí ldu'u rai' shti'dzë Jesús, ra nabëzunë Dios almë shtë rai', Iurë gunahia lu na'a ni, iurní nalë guasë ldua'a. ⁷ Iurní lë'ë ianglë guni'i lua:

—¿Pëzielú rdzëguëë' ldu'ul? Guëní'ihia lul pë runë cuntienë secretë shtë na'a ni nu pë runë cuntienë lë'ë ma dushë catë dchi'bë na'a, lë'ë ma nanapë gadchi guëc nu chi'i cachi. ⁸ Lë'ë ma dushë

nagunal, na tubi nagubani antsë perë nídi'i iurne'; perë sin quë adë guëtë'dëdi'i, lë'ë ma guëru'u de guëru guetë, nu despuësë gátill nu tsall lu gabildi catë nídi'i fin. Ra naquëreldë lu guë'dchiliu, ra nanádi'i escritë ra lë rall la'ni librë shtë vidë dizdë lë'ë guë'dchiliu gurështë, ni lë'ë rall guëdzëguëë' ldu'u rall iurë guená rall lë'ë ma dushë nanabani antsë perë guti ma, perë bëabrigubani ma stubi.

⁹ 'Ndë'ë rqui'ni du'pë llni parë tsasë hia'a. Ra gadchi guëc ma runë significar gadchi dani catë zúbëga'a na'a ni. ¹⁰ Nu ra guëc ma runë significar gadchi rëy. Ga'i rëy ni gudëdë; gunitilú rai'. Tubi de lë'ë ra rëy ni quëgnibë'a iurne'. Hia stúbill todavía la'di guëdchínidi'i, perë iurë guëdchínill, adë guëribë'adi'ill llëduni tiempë. ¹¹ Lë'ë ma dushë naná gubani antsë perë hia nídi'ill, ni lë'ë naná octavo rëy aunquë na rëy ni tubi de gadchi rëy. Despuësë guzia'a rëy ni lu galgutí parë siempër.

¹² 'Ra chi'i cachi nagunal, ni runë significar chi'i rëy todavía adë subëlúdi'i guëribë'a rall, perë gunë rall recibir pudërë parë guëribë'a rall ziquë rëy por tubsë iurë juntë con lë'ë ma dushë. ¹³ Ra chi'i rëy rë' gac rall de acuerdë nu gunë rall intriegu pudërë nu autoridá shtë rall parë lë'ë ma dushë. ¹⁴ Tildi rall cuntrë el quë nabërulë Lli'li perë lë'ë Lli'li gúni' gan lu rall purquë lë'ë më napë më más pudërë

quë grë ra narnibë'a; más pudërë napë më quë grë ra rëy shtë guë'dchiliu. Ra mënë naquëbezënú lë'ë më, guna'bë më lë'ë rai'; gulë më lë'ë rai'; na rai' shmënë më nabë'në cumplir voluntá shtë më.

¹⁵ Lë'ë ianglë guni'i lua shcuendë nisë:

—Ra nisë zili nagunal catë zubë lë'ë na'a mal, na ra guë'dchi, mënë, ra naruadi'dzë grë clasë dizë, nu grë ra naciuni. ¹⁶ Ra chi'i cachi nagunal guëc ma dushë, na ra contrari shtë na'a mal. Guëná tushë rall lë'ë na'a ni nu guëa'në na'a ni sin adë chu nádi'i cula'ni. Nu guëa'në na'a sin shábi'. Nu tsalú pudërë shtënell; gáquëll ziquë tubi cusë narië'qui lu gui'i. ¹⁷ Zni gac purquë Dios bë'në të gunë ra chi'i rëy lo quë narni'i ldu'u më. Por ni bëa'në rall de açuerdë nu bédë'ë rall pudërë shtë rall guia'a ma dushë hashtë gac cumplir lo quë naguni'i Dios. ¹⁸ Lë'ë na'a nagunal, na lë'ë ciudá ru'bë naquëgnibë'a ra rëy shtë guë'dchiliu.

18

Ciudá Babilonia gualú

¹ Despuësë de ra cusë ni, gunahia stubi ianglë naná bietë de gube'e. Nápi' llëru'bë autoridá nu pudërë. Bëzianí ianglë lu guë'dchiliu con galërabtsë'ë shtëhi' ² nu guni'i ianglë con bë fuertë:

—Hia gualú; hia gualú Babilonia, ciudá ru'bë nu bëaquin tubi lugar catë rëta' ra mëdzabë, lugar shtë espíritu

mal nu lidchi ra ma dzabë nariasë, ra ma narná tushë mënë ³ purquë ra mënë de grëtë' naciuni, na rall ziquë narzuu'dchi por tantë neguci nabë'në rall ciudá ni. Ra rëy shtë guë'dchiliu, bë'në rall adorar ra dzanë idolo la'ni ciudá ni. Hia ra comerciante shtë guë'dchiliu, bëac rall ricu por ra cusë chulë nabë'në subrë parë ciudá ni.

⁴ Iurní binia stubi bë naná ze'dë de gube'e. Guní'i':

—Gulë bëru'u ciudá ni, lë'ë të shmëna të parë gápëdi'i të partë juntë con duldë shtë mënë ni, nu adë guëzac zi të por plaguë naze'dë guëc ra mënë ni. ⁵ Pues mënë ni bë'në rall zihani duldë, nu Dios bëagná ldu'i nu napë quë gúni' cashtigu lë'ë rall. ⁶ Lë'ë të ianglë, gulë bédë'ë mizmë pagu lo quë bédë'ë rall cua'a sa' rall nu gulë quilli hashtë chupë tantë mal según lo quë nabë'në rall. Gulë bë'në tratë lë'ë rall chupë vësë más dushë quë bë'në rall tratë sa' rall. ⁷ Catë lë'ë rall guquëreldë rall con tantë galëlujë, nu catë bë'në rall nadchini, gulë bë'në medir galërzac zi nu dulurë parë lë'ë rall purquë nadchini guni'i rall: “Ndë'ë zúbëga'ahia cumë ziquë tubi reina. Nádia'a viudë nu adë sac zidia'a.” ⁸ Por ni mizmë dzë guëdchini ra plaguë guëc ciudá ni. Guëdchini galguti nu galërzac zi nu gubini. Lë'ë ciudá tsequi con be'lë purquë llëru'bë pudërë napë Dadë Dios; bë'në më condenar ciudá ni.

⁹ Ra rëy shtë guë'dchiliu

naná bēzullibi lu ra dzanē ídolo con mēnē shtē ciudá, nu bēuu' ldu'u rall galēlujē shtē ciudá; gu'nē rall nu cushtiá rall iurē guēná rall lu gushē shtē ciudá narie'qui. ¹⁰ Guēa'nē rall zitu purquē guēdzēbē rall cashtigu ni. Nu guēni'i rall:

—Prubi ciudá Babilonia ru'bē nu pudērūsē. Tubsē mumēntē bēdchini cashtigu dushē guēc ciudá.

¹¹ Ra comerciante shtē guē'dchiliu nu zac lē'ē rall gu'nē rall nu cushtiá rall por lē'ē ciudá ni nagualú purquē hia nídi'i chu si'i ra cusē nanua'a rall. ¹² Nua'a rall orē, bēdchichi, guē'ē nalasac, perlas, lari fini, lari sēdē nu lari color moradē nu lari color llni; nu zac nua'a rall hiaguē fini naná rldia'a nashi. Nua'a rall cusē za'quē nanactsa'u marfil. Nua'a rall hiaguē nalasac, gui'bē shlí'echi; nua'a rall gui'bē nalasac; nua'a rall guē'ē iarē. ¹³ Nua'a rall canēlē nu cusē nanutsē ziquē naná rldia'a nashi. Nua'a rall gushialē, mirra, perfume, vini, sēiti, harinē fini nu trigu; nua'a rall ma narua'a carguē. Nua'a rall lli'li, guay, guērredē shtē guay, nu nua'a rall mēnē nanápēdi'i libertá parē guētuu' rall mēnē ni. ¹⁴ Guni'i ra comerciante ni shcuēndē ciudá ni:

—Hiadē nápēdi'i tē ra cusē narzebi ldu'u tē, cusē narēuu' ldu'u tē. Iurní guniti tē parē siemprē grētē' galēricu nu galēlujē nanapē tē.

¹⁵ Ra comerciante, ra naná guc ricu por tantē bētuu'

rall nu guzi'i rall la'ni ciudá ni, guēa'nē rall zitu por galērdzēbē shtē cashtigu ni. Gu'nē rall nu cushtiá rall nu ¹⁶guni'i rall:

—Prubi de lē'ē ciudá ru'bē rē'. Nal cumē tubi na'a nanacu lari za'quē color moradē nu llni. Zutsá'ul con orē nu guē'ē nalasac nu perla ¹⁷perē tubsē mumēntē gualú grē galēricu ni.

Grē ra capitán shtē barcu nu ra pasajērē nu ra marinērē nu grē ra narunē dchi'ni lu nisēdu'u, guēa'nē rall zitu de ciudá ni. ¹⁸ Iurē lē'ē rall guēná rall gushē shtē ciudá narie'qui, cushtiá rall; guēni'i rall:

—Adē guēdzélēdi'i stubi ciudá ziquē ciudá ru'bē rē'.

¹⁹ Iurní bētia'a rall guiu'u guēc rall; gu'nē rall nu cushtiá rall:

—Prubi de lē'ē ciudá ru'bē rē'. Con galēricu shtē ciudá grē ra nanapē barcu lu nisēdu'u, guc rall ricu; perē iurnē' tubsē mumēntē gualú ciudá ni. Completamente bērēhin.

²⁰ Perē gulē bēquitē ldu'u tē naquēbezē gube'e, lē'ē tē poshtē shtē mē, lē'ē tē naruadi'dzē shti'dzē mē, lē'ē tē nabēzunē Dios almē shtē tē, purquē bē'nē mē cashtigu ciudá ni. Bē'nē mē jushtisi por manērē mal bē'nē mēnē shtē ciudá tratē lē'ē tē.

²¹ Iurní tubi ianglē nanapē pudērē ru'bē bēldísi' tubi guē'ē ziquē tubi guē'ē naná rzua trigu; iurní bētia'a ianglē ni lē'ē guē'ē la'ni nisēdu'u nu guni'i':

—Znd'ë lë'ë Dios guëtia'a ciudá Babilonia la'ni nisë. Nunquë jamás guëbrídi'i guená mënë luhin. ²² Nunquë jamás guíniru'u mënë lu nezë shtë ciudá musicuë shtë arpa, nilë bédcha', nilë trompetë. Adë guëdzéldëdi'iru'u ra narunë ra dchi'ni, nu nilë tubi clasë muzë. Adë guínidi'iru'u ruidë shtë molinë. ²³ Hiadë gabtsë'ëdi'iru'u llini ladi hiu'u shtë ciudá, ni cërë, ni lámpara, nu jamás guínidi'iru'u tē catë nanú sa'a lidchi mënë. Zni gac aunquë antsë ra comerciante shtënel guc rall mënë nanapë pudërë, perë bësiguël grëtë' naciuni con galbishi.

²⁴ Pues ciudá ni na culpablë por ra galguti shtë ra shmënë Dios naruadi'dzë shti'dzë më, grë ra nabëzunë Dios almë shtë rai', grë ra naguti purquë guanaldë rai' shnezë Jesús.

19

¹ Despuësë de ra cusë rë', binia bë fuertë shtë zihani mënë naquëbezë lu gube'e. Guni'i rai':

Aleluya, Dios Shtáda'a nápi' llëru'bë pudërë.

Sulë lë'ë më rac runë salvar. Sulë lë'ë më runë tucarë labansë shtë mënë,

² purquë lë'ë më quëhunë më juzguë tubldí nu con verdá.

Pues bë'në më condenar lë'ë na'a mal naná bëshi'ni gué'dchiliu con mal vidë shtënell.

Lë'ë më bëguëu' galguezë por grëtë' ra cusë mal,

por grë galguti shtë ra nabë'në sirvë lu Dios.

³ Iurní bëabré guni'i ra mënë:

—Aleluya. Lugar catë rie'qui na'a ni, nunquë cuezë tsepí gushë parë siemprë.

⁴ Hia ra galdë bi tapë më guani'si con ra tapë nana-bani, bëzullibi rai' lu guiu'u nu bë'në rai' adorar Dios naná quëbezë lu trunë. Guni'i rai':

—Nia Dadë; aleluya.

⁵ Iurní binia tubi bë nabëru'u ladë trunë ni. Guni'i':

Gulë bë'në alabar Dios shtëna'a, grëtë' tē naná quëhunë sirvë lu më.

Gulë gapë tē respëti delantë lu më, lë'ë tē naná humildë nu lë'ë tē naná më nasac.

Sa'a shtë Lli'li

⁶ Nu zac binia ziquë tubi bë shtë zihani mënë; nahin ziquë bë shtë zihani guëë'gu catë rzë nisë u ziquë nguizi'u fuertë. Guni'i rai':

Aleluya purquë hia guzublú guëribë'a Dadë Dios shtëna'a; napë më llëru'bë pudërë.

⁷ Cha guëquitë ldu'u hia'a; cha guédápa'a lëgrë la'ni ldu'u hia'a, nu cha guëdë'na'a alabar lë'ë më purquë hia bédchini iurë shtë sa'a shtë Lli'li.

Lë'ë tse'lë më na preparadë.

⁸ Lë'ë na'a ni bédë'ë më permisi gácuhi' con lari fini nu limpi; rabtsë'ë lari ni.

Lari fini ni runë cuntienë ra vidë tubldí shtë shmënë Dios.

⁹ Iurní guni'i ianglë lua:

—Bëquë'ë di'dzë rë':
 “Dichusë na ra naná invitadë
 lu laní sa'a shtë Lli'li”.

Nu zac guni'i ianglë:

—Verdá nahin; di'dzë ni na
 di'dzë shtë Dios.

¹⁰ Bëzullibia iurní delantë lu
 ianglë parë guna adorar lë'i',
 perë guni'i ianglë lua:

—Adë rúnëdi'il zni'i purquë
 nahia muzë shtë Dios cumë
 ziquë lë'ël, ziquë los de más
 bëchil naná quëhunë cumplir
 voluntá shtë më, ra narni'i
 diza'quë shtë më. Sulë Dios
 bë'në adorar lë'i'.

Ra diza'quë naze'dë de
 Jesús na mizmë di'dzë
 nardë'ë Espíritu Santo parë
 ra muzë shtë më të guadi'idzë
 rai' diza'quë.

*Tubi nadchi'bë guay
 naquichi*

¹¹ Iurní gunahia lu gube'e
 bëlla'lë; gunahia tubi guay
 naquichi. El quë nadchi'bë
 tëchi ma, bërulë Fiel nu
 Verdadero purquë náhi'
 justë iurë rnibë'ai' nu tubdí
 quëhúni' iurë tildinúhi' ra
 mënë. ¹² Slúhi' rabtsë'ë ziquë
 be'lë. Nuá'ai' guëqui' zihani
 coronë. Nu nápi' tubi lë
 naescritë sulamëntë lë'ë më
 runguë bë'a lë ni. ¹³ Nacu
 më tubi lari nutsë con rënë.
 Lë më ni na Di'dzë shtë Dios.
¹⁴ Nu zianaldë ra zihani
 sultadë shtë gube'e; nacu
 rai' lari lino finí naquichi nu
 limpi. Nu dchi'bë rai' tëchi
 guay naquichi. ¹⁵ De rua'
 më bëru'u tubi spadë dushë
 parë gunë më gan lu ra mënë
 shtë naciuni të guënbë'ai'
 lë'ë rall tubi manërë dushë.
 Gunë më cashtigu ziquë el

quë narshi'i uvë con guëáhi'.
 Gunë më të gu ra mënë vini
 shtë cashtigu purquë bëldë
 Dios pudërusë con lë'ë rall.
¹⁶ Lu lari capë nu lu tëchi llibi
 më, naescritë tubi lëhi': “Rëy
 nanapë pudërë subrë grë ra
 rëy; Señor naná rnibë'a grë ra
 Señor”.

¹⁷ Lueguë gunahia lu tubi
 ianglë nazuldí lu ngubidzë.
 Guní'i' fuertë lu grë ra ma'ñi
 nariasë lu gube'e:

—Gulë gude'e nu gulë
 guëtëá sa' të parë shtse ru'bë
 shtë Dios ¹⁸ të gau të belë
 shtë ra rëy, nu ra jëfë militari,
 ra nguiu valientë. Gau të
 belë shtë ra guay con belë
 shtë ra nadchi'bë ma; gau
 të belë shtë ra naná rnibë'a
 nu belë shtë ra naná bajo
 ordë shtë sa' rall nu belë ra
 mënë nalasac nu ra mënë
 nalasáquëdi'i.

¹⁹ Iurní gunahia lu ma
 dushë; gunahia lu ra rëy
 shtë guë'dchiliu con ra
 sultadë shtënë rall. Bëdëá
 ra parë tildinú rall cuntrë
 lë'ë nadchi'bë tëchi guay
 naquichi con ra sultadë shtë
 më ni. ²⁰ Hia lë'ë ma dushë
 zia'a prësi juntë con profetë
 falsë naná bë'në zihani sëni
 nu milagrë delantë lu ma
 dushë. Por milagrë nabë'nëll
 bësiguë mënë ni ra nabëdë'ë
 permisi parë gac escritë sëni
 shtë ma dushë, nu bë'në rall
 adorar figurë shtë ma dushë.
 Lë'ë ma dushë con profetë
 falsë bëquëldí Dios lë'ë rall
 nabanigá rall la'ni lugar catë
 rëuldë con gui'i nu asufre.
²¹ Hia los de más narianaldë
 tëchi ra mënë ni, guti rall con

spadë shtë më nadchi'bë tëchi guay. Bëru'u spadë rua' mënë ni. Grëtë' ra ma'ñi bielë ra ma con belë shtë ra tëgulë ni.

20

Tubi mili izë

¹ Despuësë gunahia lu tubi ianglë naná ze'dë de gube'e con tubi liahi shtë gabildi guiá'ai'. Nu nuá'ai' tubi cadënë ru'bë. ² Lë'ë ianglë ni beldi'bi lë'ë dragón, lë'ë serpiente nanabani dizdë guahietë, mizme mëdzabë Satanás. Iurní bëquëdü ianglë lë'ë mëdzabë con cadënë por tubi mili izë. ³ Bëquëldí ianglë lë'ë mëdzabë la'ni gabildi; nga'li bëtá'ui' lë'ëll. Nu bëquë'ëi' tubi sëgi rua' gabildi të parë adë guërú'udi'i Satanás nu adë guësiguëdi'ill ra naciuni hashtë tëdë tubi mili izë. Despuësë de tubi mili izë, iurní napë quë lda'a mëdzabë por du'pë tiempë.

⁴ Lueguë iurní gunahia ra trunë catë zubë ra nabë'në recibir pudërë parë gunë rai' juzguë. Nu zac gunahia lu ra almë naná guriuguë ra guëc rai' purquë biadi'dzë rai' shti'dzë Dios; guc rai' testigu shtë Jesús. Lë'ë ra mënë ni adë bë'nëdi'i rai' adorar lë'ë ma dushë, nilë figurë shtë ma. Nu adë bédë'ëdi'i rai' permisi parë niac marcar luquë rai' u guia'a rai'. Gunahia de quë bëabré guëbani rai' nu gunibë'a rai' con Jesucristo durantë tubi mili izë. ⁵ Perë los de más ra tëgulë adë bëabrédi'i guëbani rai' sino

quë hashtë despuësë tubi mili izë guc cumplir. Ndë'ë na primërë vësë guashtë ra tëgulë ladi ra tëgulë të gátidi'i rai' jamás. ⁶ Guëquitë ldu'u ra mënë ni nu guc l dai' rai' por Dios, mënë nabëabré guëbani stubi antsë ra mili izë. Nunquë jamás gati rai' stubi sino na rai' bëshuzi shtë Dios nu shtë Cristo. Nu guëribë'a rai' con lë'ë më por tubi mili izë.

⁷ Iurë tëdë ra mili izë, iurní Satanás napë quë ldá'all catë nanull präsi. ⁸ Nu guërú'ull të tsagsiguëll ra naciuni shtë guë'dchiliu. Guziá'all parë tsagsiguëll Gog nu Magog. Guëtëall ra suldadë shtë lugar ni parë guërru. Nalë zihani ra suldadë ni, ziquë iu'lli rua' nisëdu'u. ⁹ Zni bërë'tsë rall catë naná shlatë shtë guë'dchiliu nu bédëá rall alreduerë catë nanú ra shmënë Dios nu alreduerë ciudá narac shtu'u më. Perë Dios gunibë'ai' të parë guëdchini gui'i dizdë gube'e të parë guëza'i gui'i lë'ë rall; grë rall guti. ¹⁰ Lë'ë mëdzabë naná bësiguë lë'ë mënë ni, bëquëldí Dios lë'ëll la'ni be'lë catë rie'qui con asufre, mizme lugar ni nanú ma dushë nu profetë falsë. Nga'li sac zi rall dzë la gue'lë por guëdubi tiempë, nídi'i fin.

Trunë naquichi catë gunë më juzguë

¹¹ Iurní gunahia tubi trunë naquichi nu gunahia lu më naquëbezë luhin. Delantë lu më gunitilú guë'dchiliu nu gube'e. Iurní bédzëlëdi'i ni

tubi lugar parë lë'e narná hia'a iurne'. ¹² Iurní gunahia lu ra tégulë, më ru'bë nu ra nalasáquëdi'i. Zuldí rai' delantë lu Dios. Iurní bëlla'lë ra librë nu zac stubi librë bëlla'lë, librë catë naescritë ra lë shtë mënë nanapë vidë sin fin. Hia lë'e ra tégulë, Dios bë'në juzguë lë'e rai' según de lo quë nabë'në rai', según lo quë naná escritë la'ni librë ni. ¹³ Lë'e nisëdu'u bë'në intriegu ra tégulë naná guti lu nisë. Hia lugar shtë galguti, lugar catë bëga'chi ra tégulë, bë'nin intriegu ra tégulë nananú nga'li. Hia iurní Dios bë'në juzguë lë'e rai' cadë tubi rai' según lo quë nabë'nëll. ¹⁴ Iurní galguti nu lugar catë bëga'chi ra tégulë, Dios bëquëldí lë'e rahin la'ni lugar catë rie'qui con be'lë. Lugar ni nalë Galguti Segundë. ¹⁵ Nga'li bëquëldí Dios grëtë' ra mënë nanádi'i escritë lë rai' la'ni librë. Librë ni rni'i chull napë vidë sin fin nu chu nádi'i salvar.

21

Guë'dchiliu cubi nu gube'e cubi

¹ Despuësë gunahia lu tubi gube'e cubi nu tubi guë'dchiliu cubi purquë lë'e primëre gube'e nu primëre guë'dchiliu hia gunitilú. Hia nídi'i nisëdu'u. ² Na Juan, gunahia lu tubi lugar catë nádi'i maldá; lë lugar ni na Jerusalén cubi naná ze'dë de gube'e catë quëbezë Dios. Ciudadá ni nalë nasa'a ziquë tubi lliguëna'a nanacu shábi'

parë guëtsë'ai'. ³ Nu binia tubi bë fuertë naná guni'i didzë lu gube'e:

—Guná, Dios quëréldënúhi' con ra nguïu. Guëbaninú më lë'e rai'; nu lë'e rai' na ziquë guë'dchi shtë Dios. Cuezënú më lë'e rai'. Na më Dios shtë rai' de verdá. ⁴ Dios guëcuë'dchi' grëtë' nisë narru'u lu ra mënë ni. Hia iurní jamás gati rai'. Gúnëdi'i rai'; adë tsádi'i ldu'u rai', nu gápëdi'i rai' dulurë purquë grëtë' ra nagu' antsë hia lë'e ni gualú.

⁵ Iurní el quë naná quëbezë lu trunë guni'i:

—Guná quëhunsa'ua nacubi grëtë' ra cusë.

Nu zac guni'i' lua:

—Bëquë'e dí'dzë rë' purquë verdá nahin nu quëhuna cumplir shti'dza.

⁶ Despuësë de ni, guni'i më lua:

—Hia grëtë' guc. Na nahia principi nu nahia fin ziquë lëtrë A nu Z. El quë nanapë garbidchi, na guënehia ndigá nisë gu mënë ni. Nisë ni na vidë sin fin. ⁷ El quë nagunë gan lu cusë mal, gúnëll recibir grëtë' ndë'e ziquë herenci. Gaca Dios shtë mënë ni nu lë'e rai' gac rai' shinia. ⁸ Perë en cuantë ra nanápëdi'i valurë parë guëquebi rall na rall shmëna, ra nanabani mal, ra narguini mënë, ra nabani ziquë mbecu, grë ra narunë creer galbëlliú, grëtë' ra narunë adorar cusë naruntsa'u guia'a mënë, grëtë' nabishi ra; grë mënë ni runë tucarë tsa rall la'ni lugar catë rie'qui con be'lë nu

asufre. Nga'li gati rall parë siempërë, adë nídi'i fin.

Jerusalén cubi

⁹ Ra gadchi ianglë ni nua'a rai' gadchi copë narunë significar gadchi plaguë dushë nanapë quë guëdchini. Guni'i tubi ianglë lua:

—Gude'e të guëluá'ahia lë'el lu naná guëtse'a, lë'ë tse'lë shtë më nabërulë Lli'li. ¹⁰ Bë'në Espíritu Santo të gunahia stubi cusë. Tubi ianglë bia'a na guëc dani ru'bë. Bëlua'a ianglë na tubi ciudá ru'bë nalë Jerusalén Santu naná ze'dë de gube'e catë quëbezë Dios. ¹¹ Ciudá ni rabtsë'ë con mizmë llni nu pudërë shtë Dios. Rabtsë'ëin ziquë tubi guë'ë namás lasac, ziquë guë'ë jaspe. Rlua'ain ziquë vidrio. ¹² Alrededurë ciudá ni nanú tubi lu' ru'bë nu llëduni. Napë lu' ni chi'bë chupë puertë. Tubi ianglë zuga'a rua' cadë puertë. Lu ra puertë ni naescritë lë shtë chi'bë chupë grupë shtë ra mënë israelitë. ¹³ Nanú tsunë puertë nezë guia'a, tsunë puertë ladë nortë, tsunë puertë ladë sur, nu tsunë puertë ladë nezë guetë. ¹⁴ Hia lu' shtë ciudá ni napin chi'bë chupë guë'ë naná ziquë cimientë shtë lu'; hia naescritë lu guë'ë ni ra lë shtë chi'bë chupë poshtë shtë Jesús, el quë nabërulë Lli'li.

¹⁵ Lë'ë ianglë naná quëadi'dzënú na, nua'a tubi varë orë parë guër'shë ciudá, ra puertë nu lu' shtë ciudá. ¹⁶ Lë'ë ciudá nahin cuadradë; de larguë

nu igual de ancho. Lë'ë ianglë ni bërë'shi' ciudá con varë nanuá'ai'. Bërë'shë ianglë naná chupë mili chupë gahiu'a kilómetros de larguë, de alto, nu de ancho; igual na guézá ladë shtë ciudá. ¹⁷ Lueguë bërë'shë ianglë naná lu' shtë ciudá; nabishin naná sesenta con tapë metros según medidë nanua'a ianglë.

¹⁸ Lë'ë lu' ni nactsá'uhin de guë'ë jaspe nu lë'ë ciudá nactsá'uhin con purë orë; rlua'ain ziquë vidrio naná limpi. ¹⁹ Ra chi'bë chupë cimientë shtë lu', dzutsá'uhin con grë clasë guë'ë nalasac. Primërë cimientë na guë'ë jaspe; hia naná segundë na guë'ë safiro; hia tecërë na guë'ë ágata; cuartë na guë'ë esmeralda; ²⁰ Quintë na guë'ë ónice; sexta na guë'ë cornalina; hia séptima na guë'ë crisólito; lë'ë octavë na guë'ë berilo; lë'ë noveno na guë'ë topacio; lë'ë décima na guë'ë crisoprasa; lë'ë undécima na guë'ë jacinto; nu duodécima na guë'ë amatista. ²¹ Ra chi'bë chupë puertë shtë ciudá nactsa'u guë'ë perla, cadë tubi puertë na tubsë guë'ë perla. Lë'ë nezë principal shtë ciudá ni nactsa'u de purë orë. Rlua'ain ziquë vidrio purë.

²² Adë gunádia'a iádu'u shtë ciudá ni purquë mizmë lë'ë Dadë Dios narnibë'a grëtë' cusë nu el quë nabërulë Lli'li, na rai' iádu'u shtë ciudá ni. ²³ Hia lë'ë ciudá rquí'nidi'i llni shtë ngubidzë, nilë llni

shtë mbehu parë guëziani purquë mizme llni shtë Dios nu zac llni shtë Lli'li quëgziani ladi guë'dchi. ²⁴ Ra naciuni naná guc ra salvar, sê rai' lu llni shtë ciudá nu ra rëy shtë guë'dchiliu gue'dënú rai' grë pudërë nu hunurë shtë rai' parë gunë rai' intriegu ni lu më. ²⁵ Ra puertë shtë ciudá jamás adë guë'audi'in dzë la gue'lë purquë guédëdi'i gue'lë. ²⁶ Nga'li ra mënë shtë grë naciuni gue'dënú rall hunurë nu cusë ru'bë parë ciudá ni. ²⁷ Perë nunquë adë tsutëdi'i cusë nanádi'i limpi la'ni ciudá; adë tsutëdi'i el quë naná mal, nilë el quë narná tushë lu sáhi', nilë el quë narguguë sáhi'. Sulë ra mënë tsutë nga'li, ra nardzelë lë rai' la'ni librë narni'i chu gac salvar. Pues lë'ë Lli'li nápi' librë ni.

22

¹ Iurní lë'ë ianglë bëluá'ai' tubi guëë'gu catë nanú nisë limpi. Nisë ni rne'e vidë sin fin. Rlua'ain clarë ziquë vidrio, nu bëru'u nisë ni dizdë lu trunë catë quëbezë Dios nu catë quëbezë Lli'li. ² Hia guërudë nezë principal shtë ciudá nu cadë ladë shtë guëë'gu ni, riaru'bë tubi hiaguë narne'e vidë sin fin. Hiaguë ni bëtë'ë tubi cusechë chi'bë chupë vësë tubi izë; rne'ein nashi cadë mbehu nu ndiaguë shtë hiaguë ni rllui'i parë gunëac ra mënë shtë ra naciuni. ³ Ndë nídi'i ni tubi cusë narzac zi por galëcashtigu shtë më. Lë'ë trunë catë quëbezë

më nu catë quëbezë Lli'li, zuga'a la'ni ciudá ni; hia lë'ë muzë shtë Dios quëhunë rai' adorar lë'i'. ⁴ Frentë guená rai' lu më iurní nu nua'a rai' lë më luquë rai'. ⁵ Nga'li adë tsúdi'iru'u gue'lë. Ra naquërelde nga'li adë rqu'ni'di'i llni shtë lámpara, ni por llni shtë ngubidzë purquë mizme Dios, Shtëada'a, guëziani më lu ra mënë ni. Ndë guë nibë'a rai' por grëtë' tiempë.

Hia guëlladchi iurë guëabri Jesucristo

⁶ Lueguë lë'ë ianglë guni'i lua:

—Di'dzë rë' na verdá nu nasegurë gunë më cumplir rahin. Lë'ë Dadë Dios shtë ra nabiadi'dzë shti'dzë më, mizme më ni bëshé'ldi' ianglë parë guëluá'ai' lu muzë shtë më grëtë' lo quë nagac lueguë.

Guni'i Jesús:

⁷ —Gueda lueguë.

Guëquitë ldu'u el quë naná runë cuendë ra di'dzë naná escritë la'ni librë rë'.

⁸ Na Juan, binia nu gunahia grëtë' ra cusë rë'. Hia despuësë binia nu gunahia, iurní bëzullibia guëa' ianglë, el quë nabëlua'a na ra cusë ni. Guc shtua'a guna adorar lë'i' ⁹ Perë ianglë guni'i lua:

—Adë rúnëdi'il zni'i purquë nahia tubi muzë shtë Dios igual ziquë lë'ël, ziquë ra sa'l narni'inú diza'quë lu ra mënë nu ziquë ra narunë cuendë ra di'dzë naná escritë ndë'ë. Bë'në adorar Dios.

¹⁰ Nu guni'i ianglë lua:

—Adë rca'chi ldu'udi'il ra di'dzë rë' naná escritë la'ni librë rë' purquë hia lë'ë tiempë ziaгла'guë nagac cumplirin. ¹¹ Dzë ni ra mënë naquëhunë mal, tsagla'guë gunë rall mal. Ra naná më mal tsagla'guë gac rall më mal; el quë naná më za'quë lu Dios, tsagla'guë gac rall më za'quë lu më; el quë naná santu delantë lu më, tsagla'guë gáqui' santu.

Guni'i Jesús:

¹² —Zni nahin; lueguë guelda. Gueldënúa tubi premi ca'a të según lo quë naquëhunë të. ¹³ Nahia ziquë ra letrë A nu Z; nahia principi nu nahia fin shtë grë ra cusë. Más antsë gurështë guë'dchiliu, nabania iurní nu despuësë tsalú guë'dchiliu todavía nabania.

¹⁴ Guëquitë ldu'u ra naquëhunë cumplir voluntá shtë më të gapë rai' derechë gau rai' nashi shtë hiaguë narne'e vidë sin fin. Zni gac parë tsutë mënë ni rua' puertë shtë ciudá. ¹⁵ Perë grëtë' ra naná mal, ra naquësguë sa' rall, ra narunë galëbëlliú, ra narquënú sa' rall, grëtë' ra narguini mënë, grëtë' ra narunë adorar cusë naractsa'u guia'a mënë nu grëtë' ra narëuu' ldu'u ra cusë engañi u ruadi'dzë rall bishi, guë'a'në rall fuërë ciudá.

¹⁶ —Na Jesús, bëshel'da ianglë shtëna parë guëquëbi'

nu guëni'i' grë ra di'dzë rë' lu ra grupë shtë shmënë Dios. Nahia el quë nabëdë'ë vidë parë rëy David nu nahia llëbni shtëhi'. Nahia ziquë mbelëgui'i Plojë narabtsë'ë rsili.

¹⁷ Lë'ë Espíritu Santo rni'i:

—Gude'e.

Lë'ë tse'lë Lli'li rni'i:

—Gude'e.

El quë narquë diaguë shti'dza rni'i:

—Gude'e.

El quë narbidchi si rac shtu'u gu nisë, gude'e lua parë gull nisë narne'e vidë sin fin. Rne'e më nisë ni ndigá.

¹⁸ Quëhuna testificar de quë cualquier mënë narini di'dzë naná escritë la'ni librë rë', si talë guëtu'ñi nguiu más cusë, Dios gúni' cashtigu nguiu ni con plaguë naze'dë según naescritë ndë'ë. ¹⁹ Si talë chu tubi nguiu guëdchisull tubi di'dzë shtë Dios naná escritë la'ni librë rë', Dios guëti'i lë nguiu ni la'ni librë narni'i chu na salvar. Guëdchisú më derechë parë adë tsutédi'i nguiu ni la'ni ciudá santu con grë ra bendición naná escritë la'ni librë rë'.

²⁰ El quë narquebi ra cusë rë' rni'i:

—Lueguë guelda.

Nia, Dadë Jesús, gude'e.

²¹ Na Juan, rnia'a lu të; rac shtua'a gunë ldai' Dadë Jesucristo lë'ë të nu cuezënuhi' lë'ë të. Amén.